تەپسىرى مۇيەسسەر

بىر گۈرۈپپا ئۆلمالار تەييارلىغان

تەرجىمە قىلغۇچى:

مۇھەممەد يۈسۈپ

التفسير الميسر

إعداد نخبة من العلماء

قام بترجمته إلى اللغة الأويغورية

محمد يوسف محمد تورسون

بِسْمِ اللّهِ الرّحْمَنِ الرّحِيمِ

بارچه مەدهیه ۆه گۆزەل ماختاشلار ئالەملەرنڭ رەببی ئاللاه تائالاغا خاستۇر، ئاللاه تائالاغا هەمدۇسانا ئېيتمىز، ئۇنڭدىن ياردەم تىلەيمىز، ئۇنڭغا ئىستغپار ئېيتمىز، ئۇنڭغا سغىنىپ نەپسىمىزنڭ يامانلىقىدىن، ئەمەللىرىمىزنڭ ناچارلىقىدىن پاناه تىلەيمىز. ئاللاه تائالا هدايەت قىلغان كىشىنى هېچكىم ئازدۇرالمايدۇ، ئاللاه تائالا هدايەت قىلمىغان كىشىنى هېچكىم هدايەت قىلالمايدۇ. ئاللاه تائالادىن باشقا هېچقانداق ئىلاه يوقلۇقىغا، ئۇنڭ هېچبىر شېرىكى يوقلۇقىغا ۆه مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامنڭ ئاللاه تائالانڭ بەندىسى ۆه پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىگە چىن قەلبىمدىن گۇۋاهلىق بېرىمەن.

شەكسىزكى، ئەڭ هەق كىتاب ئاللاه تائالانڭ كىتابى بولغان قۇرئان كەرىمدۇر. ئۇ ئاللاه تائالانڭ سۆزى، مۇسۇلمانلارنڭ دەستۇرى ۆه ئىسلام قانۇنشۇناسلىقىنڭ ئەڭ ئاساسلىق مەنبەسى. ئۇ پەيغەمبىرىمىز هەزرىتى مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامغا ئاللاه تائالادىن جىبرىل ئىسىملىك پەرىشتە ۆەهيى يولى بىلەن ئېلىپ كەلگەن ساماۋى كىتابتۇر. ئۇ ئىككى ئالەملىك بەخت _ سائادەتنىڭ كېپىلى ۆه كۇچ _ قۇۋۋەتنىڭ مەنبەسىدۇر. قۇرئان كەرىم شۇنداق كىتابكى، ئۇنى ئوقۇش بىلەن كۆڭۈللەر هۇزۇر _ هالاۆەت هېس قىلىدۇ، ئۇنىڭ ئاجايىباتلىرى تۈگەپ قالمايدۇ، دىللارغا بېرىدىغان تەسىرى توختاپ قالمايدۇ، ئىنسانىيەت ئۇزۇن يىللىق تارىخى جەريانىدا دىللارغا تەسىر قىلىشتا قۇرئان كەرىمگە ئوخشايدىغان ياكى ئۇنڭغا يېقىنلىشىدىغان بىرەر كىتابنى كۆرۈپ باقمىدى. ئاللاه تائالا بۇ كىتابنى پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى ۆه جىمى ئالەملەرگە رەهمەت قىلىپ ئەۆەتىلگەن پەيغەمبەر هەزرىتى مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامنڭ قەلبىگە چۈشۈردى.

قۇرئان كەرىم ملادىيەنڭ 610 _ يىلى مەككىدىكى هىرا غارىدا ئەڭ دەسلەپكى ۆەهيى بىلەن نازىل بولۇشقا باشلىغان. بۇ رامىزان ئېيىنڭ 17 ياكى 21 _ ياكى 24 – كۈنلىرى بولۇپ، بۇ ۆاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام توپتوغرا 40 ياشتا ئىدى. (**شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ**) يەنى«(روزا تۇتۇش پەرز قىلىنغان ساناقلىق كۈنلەر) ئىنسانلارغا يېتەكچى، هدايەت قىلغۇچى ۆه هەق بىلەن باتىلنى ئايرىغۇچى روشەن (ئايەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان) قۇرئان نازىل بولۇشقا باشلىغان رامىزان ئېيىدۇر»[1].

قۇرئان كەرىمدىن تۇنجى قېتىم نازىل بولغان ئايەتلەر ئەلەق سۇرىسىنڭ بېشىدىكى مۇش بەس ئايەتتۇر: (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ. خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الْإِنْسَانَ

[1] بەقەرە سۇرىسى: 85- ئايەت.

مَا لَمْ يَعْلَمْ) يەنى « ياراتقان رەببىڭنىڭ ئىسمى بىلەن ئوقـۇغىن. ئـۇ ئىنسـاننى ئەلەقـتىن[2] يـاراتتى. سـەن ئوقـۇغىن. رەببـىڭ ئىنسـانغا قەلەم بـىلەن يېزىشـنى ئـۆگەتكەن، بىلمـىگەن نەرسـىلەرنى بىلدۈرگەن ئەڭ كەرەملىك زاتتۇر»[3].

قۇرئان كەرىم ۋەزىـيەت ۋە شـارائىتىنىڭ ئېھتىياجىغـا ئاساسـەن، ئـاز _ ئـازدىن نازىـل بولـۇپ، جەمئىي 23 يىلدا تولۇق نازىل بولۇپ بولغـان. (وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا) يەنى «قۇرئاننى كىشىلەرگە دانە _ دانە ئوقۇپ بېرىشىڭ ئۈچـۈن ئـۈنى بۆلـۈپ _ بۆلـۈپ نازىـل قىلدۇق، ئۈنى تەدرىجىي نازىل قىلدۇق»[(4)].

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىم ئارقىلىق ئىنسانىيەتنى قۇللۇقنىڭ زۇلمەتلىرىدىن ئازاد قىلىپ ئىمان، تەۋھىد ۋە ئىلمىنىڭ نۇرىغا چىقاردى. (يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) يەنى «ئاللاھ شۇ كىتاب ئارقىلىق رازىلىقىنى ئىزدىگەنلەرنى نىجاتلىق يوللىرىغا يېتەكلەيدۇ، ئاللاھ ئۆز ئىرادىسى بويىچە ئۇلارنى (كۇفرىنىڭ) قاراڭغۇلۇقلىرىدىن (ئىماننىڭ) نۇرىغا چىقىرىدۇ ۋە ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ»[5].

قۇرئان كەرىم ئىسلام ئۈممىتىنىڭ ئەھۋالىنى ئۆلچەيدىغان تارازىدۇر. ئۇلار قۇرئان كەرىمنىڭ ھىدايىتىگە ئەگىشىپ، ئۈنى ھاياتلىقنىڭ ھەممە ساھەلىرىگە تەتبىق قىلغان، دىن ۋە دۇنيالىق بارلىق ئىشلىرىنى ئۈنىڭ كۆرسەتمىسى بىلەن قىلغان مۇددەت بويىچە تىنچلىق، ئامانلىق، بەخت _ سائادەت ئىچىدە كۈچلۈك ۋە قۇدرەتلىك بولۇپ ياشايدۇ. ئۇلار ئەمەلىيەتتە شۇنداق ياشىغان. ئۇلار قۇرئان كەرىمدىن يىراقلاشقان، ئۈنىڭ كۆرسەتمىلىرىنى ھاياتلىق ساھەلىرىدە تەتبىق قىلىشتىن ئاجىزلاشقانسېرى خارلىق، زەبۇنلۇق، ئاجىزلىق، پارچىلىنىش ۋە باشقىلارغا بېقىندى بولۇپ قېلىش قاتارلىق مۇسىبەتلەرگە ئۇچرايدۇ ۋە ئۇچرىماقتا. ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قۇرئان كەرىم توغرۇلۇق (وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ) يەنى «شەكسىزكى، بۇ (قۇرئان) ساڭا ۋە قەۋمىڭگە ئەلۋەتتە كاتتا شەرەپتۇر»[6] دېگەن. قۇرئان كەرىمنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان ئەرەبلەرنىڭ تىلىدا نازىل بولغانلىقى ئۇلارغا ئەلۋەتتە كاتتا شەرەپ ئىدى. شۇڭا، ئۇلارنىڭ قۇرئان كەرىمگە ئەمەل قىلىشتا باشلامچى بولۇشى تەلەپ قىلىنغان. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «پەيغەمبىرىڭلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام: ‹ئاللاھ بۇ كىتاب ئارقىلىق بەزى قەۋملەرنى ئەزىز قىلىدۇ ۋە بەزىلىرىنى خار قىلىدۇ› دېگەن»[7].

ئاللاھ تائالا بۇ كىتابنى ساقلاشنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان. (إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ) يەنـى

---

[2] ئەلەق ـــ تۆرەلمە بولۇشقا تاللىنىپ، بالىياتقۇنىڭ تېمىغا ئېسىلىپ قالغان ئۇرۇق.
[3] ئەلەق سۈرىسى: 1-5- ئايەتلەر.
(4) ئىسرا سۈرىسى106_ ئايەت.
[5] مائىدە سۈرىسى: 16- ئايەت.
[6] زۇخرۇف سۈرىسى:44- ئايەت.
[7] ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى، 817- ھەدىس.

«قۇرئاننى هەقىقەتەن بىز نازىل قىلدۇق ۋە ئۇنى ئەلۋەتتە ئۆزىمىز قوغدايمىز»[8]. (لَـا يَأْتِيـهِ الْبَاطِـلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِـيمٍ حَمِيـدٍ) يەنـى « ئۇنىڭغـا ئالدىـدىنمۇ، ئارقىسـىدىنمۇ (يەنى ھېچقايسى تەرەپتىن) باتىل (ساختىلىق) يۈزلەنمەيدۇ. ئۇ ھېكمەت بىلەن ئـش قىلغـۇچى، مەدھىيەگە لايىق ئاللاھ تەرىپىدىن نازىـل قىلىنغانـدۇر»[9]. قۇرئـان كەرىـم يادقـا ئـېلىش ۋە يېزىـپ قالدۇرۇشتىن ئىبارەت ئىككى يول بىلەن ساقلىنىپ كەلگەن. چـۈنكى پەيغەمـبەر ئەلەيھىسسـالام ئاز _ ئازدىن نازىل بولۇپ تۇرغان قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنى شـۇ ۋاقىتتىنـڭ ئۆزىـدىلا سـاھابىلىرىگە يادقـا ئالـدۇرۇش ۋە تېـرىلەرگە، خورمـا يوپۇرماقلىرىغـا يـازدۇرۇش ئـارقىلىق سـاقلاپ، ئىسـلام ئۈممىتىگە ئۆز پېتى سالامەت يەتكۈزگەن. بۇ كىتاب ھازىرمۇ قارىيلارنـڭ دىلىـدا ۋە قۇرئـان كەرىـم نۇسخىلىرىدا ساقلىنىپ كەلمەكتە.

قۇرئان كەرىم كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلغان، ۋە _ نەسىھەتلىرىدىن ئىبرەت ئالغان، ھالال _ ھارام ھەققىدىكى بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتمىگەن ھەربىر مۇسۇلماننى ئىككىلا ئالەمنىڭ خارلىقىدىن ساقلاشقا كېپىلدۇر. ئاللاھ تائالا بۇ كىتابنىڭ لەۋزىنى ئوقۇش ۋە يادلاش ئۈچۈن ئوڭاي قىلىپ بەرگەندەك، مەنىسىنمۇ چۈشىنىش ۋە بىلىش ئۈچۈن ئوڭاي قىلىپ بەرگەن.

(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) يەنى «ھەقىقەتەن بىز بۇ قۇرئاننى ئوقۇش ۋە يادلاش ئۈچۈن ئاسان قىلدۇق، (ئۇنىڭدىن) ۋەز _ نەسىھەت ئالغۇچى بارمۇ؟»[10].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىگە قۇرئان كەرىمنىڭ لەۋزىنى ئۆگەتكەندەك، مەنىسىنمۇ بايان قىلىپ بەرگەن. چۈنكى ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا: (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) يەنى «(ئى پەيغەمبەر!) بىز ساڭا قۇرئاننى ئىنسانلارغا چۈشۈرۈلگەن (ئەھكاملار)نى بايان قىلىپ بەرسۇن، ئۇلار (قۇرئان ئۈستىدە) تەپەككۇر قىلسۇن، دەپ نازىل قىلدۇق»[11] دەپ ئەمر قىلغان. ساھابىلەر قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىدىن چۈشەنمىگەن يەرلىرىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن سوراپ ئۆگىنەتتى. ساھابىلەرنىڭ زامانىدىن كېيىن، ئۇلارنىڭ قولىدا يېتىشكەن تابىئىن ئۇلىمالىرى بارلىققا كەلگەن بولۇپ، ئۇلار ئۆز زامانىسىدىكى كىشىلەرگە قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىدىن چۈشەنمىگەن يەرلىرىنى چۈشەندۈرۈپ ئۆتكەن.

تەپسىر—قۇرئان كەرىمنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدىغان، ئەھكاملىرىنى ۋە ھېكمەتلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدىغان ئىلىم دېمەكتۇر[12]. قۇرئان كەرىمنى تەپسىر قىلىش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ زامانىدىن باشلانغان بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تۇنجى مۇپەسسىر

---

[8] ھىجر سۈرىسى: 9- ئايەت.
[9] فۇسسىلەت سۈرىسى: 42- ئايەت.
[10] قەمەر سۈرىسى:17- ئايەت.
[11] نەھل سۈرىسى:44- ئايەت.
[12] ئەللامە زەركەشىنىڭ «البرهان في علوم القرآن» نامىلىق ئەسىرى 1_ تۇم، 13_ بەت.

هېسابلىنىدۇ. شۇنىڭدىن كېيىن زامانىمىزغا قەدەر بۇ ئىش داۋاملىشىپ كەلمەكتە. تەپسىر بىر قانچە باسقۇچنى باشتىن كەچۈرگەن.

تەپسىر ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ: بىرىنچىسى، نەقلىي تەپسىر (التفسير بالمأثور)، ئىككىنچىسى، ئىجتىھادىي تەپسىر (التفسير بالرأي) دىن ئىبارەتتۇر.

نەقلىي تەپسىر— پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن يېتىپ كەلگەن تەپسىرگە ياكى ساھابىلەردىن رىۋايەت قىلىنىپ كەلگەن تەپسىرگە ئاساسلىنىپ قىلىنغان تەپسىر دېگەنلىكتۇر. نەقلىي تەپسىر بارلىق تەپسىر تۈرلىرىنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى ۋە ئەڭ ئىشەنچلىكى ھېسابلىنىدۇ. چۈنكى بۇنداق تەپسىردە مۇپەسسىر ئاللاھ تائالانىڭ كالامىنى ئاللاھ تائالانىڭ كالامى بىلەن ياكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەپسىر قىلغىنى بويىچە تەپسىر قىلغان بولىدۇ. ساھابىلەرنىڭ تەپسىرىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەپسىر قىلغىنىغا ئاساسلانغانلىقتىن، ساھابىلەرنىڭ تەپسىرى بويىچە تەپسىر قىلغانلارمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەپسىرى بويىچە تەپسىر قىلغانلىق بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

نەقلىي تەپسىرلەرنىڭ مەشھۇرلىرى تۆۋەندىكىچە:

1. تەپسىرى تەبەرى (جامع البيان في تفسير القرآن).
2. تەپسىرى سەمەرقەندى(بحر العلوم).
3. تەپسىرى بەغەۋى(معالم التنزيل).
4. تەپسىر سۇئلەبى(الكشف والبيان عن تفسير القرآن).
5. تەپسىرى ئىبنى ئەتىيە(المحرر الوجيز في تفسير الكتاب العزيز).
6. تەپسىرى سۇيۇتى(الدر المنثور في التفسير بالمأثور).
7. تەپسىرى ئىبنى كەسىر(تفسير القرآن العظيم).
8. تەپسىرى سەئلەبى (الجواهر الحسان في تفسير القرآن).
9. تەپسىرى شەۋكانى(فتح القدير).
10. تەپسىرى شىنقىتى(أضواء البيان في إيضاح القرآن).

ئىجتىھادىي تەپسىر — قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنى ئۆزىنىڭ ئەقلى كۈچى (ئىجتىھاد) بىلەن تەپسىر قىلىش ئۇسۇلى بولۇپ، بۇ خىل تەپسىر ئىككى تۈرگە بۆلۈنىدۇ، بىرى، قوبۇل قىلىنىدىغان تەپسىر، يەنە بىرى، قوبۇل قىلىنمايدىغان تەپسىردۇر.

قوبۇل قىلىنغان ئىجتىھادىي تەپسىر — قۇرئان كەرىم ئايەتلىرى بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرىگە تايانغان تەپسىر بولۇپ، مۇپەسسىرنىڭ ئەرەب تىلىنى پىششىق بىلىدىغان، بۇ تىلنىڭ قائىدە ۋە ئۇسلۇبلىرىنى ياخشى بىلىدىغان، ئەرەب تىلىغا پىششىق، شەرىئەت پىرىنسىپلىرىنى ۋە ئەھكاملىرىنى ئوبدان بىلىدىغان بولۇشى شەرتتۇر. مۇپەسسىر بۇ يەردە

ئایەتلەرنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش ئۈچۈن بارچە ئەقلىي ۋە ئىلمىي كۆچىنى سەرپ قىلىدۇ، ئەرەب تىلىدىكى ۋە شەرىئەت ئىلىملىرىدىكى ماھارىتىنى جارى قىلدۇرىدۇ.

قوبۇل قىلىنمايدىغان تەپسىر — قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنى ھېچقانداق دىنىي نەقلىنى ئاساس قىلماي، ئۆز ئەقلىگە ۋە خاھىشىغا تايىنىپ تەپسىر قىلىشتۇر. كۆپچىلىك ئۆلىمالار مۇنداق تەپسىرنى قەتئىيلىك بىلەن رەت قىلىدۇ.

قوبۇل قىلىنغان ئىجتىھادىي تەپسىرلەرنىڭ مەشھۇرلىرى تۆۋەندىكىچە:

1. تەپسىرى كەششاف (الكشاف).
2. تەپسىر رازى (مفاتيح الغيب).
3. تەپسىرى خازىن (لباب التأويل في معاني التنزيل).
4. تەپسىر ئىبنى ھىببان(البحر المحيط).
5. تەپسىرى بەيداۋى (أنوار التنزيل وأسرار التأويل).
6. تەپسىر جەلالەين (تفسير الجلالين).
7. تەپسىرى ئەبۇ سۇئۇد (إرشاد العقل السليم الى مزايا الكتاب الكريم).
8. تەپسىرى ئالۇسى (روح المعاني في تفسير القران العظيم والسبع المثاني).
9. تەپسىرى مەنار (تفسير المنار).
10. تەسىرى فى زىلالىل قۇرئان(في ظلال القرآن).
11. تەپسىرى ۋادىھ (التفسير الواضح).

«تەپسىرى مۇيەسسەر»دىن ئىبارەت بۇ شانلىق تەپسىرنىڭ مۇقەددىمىسىدە مۇنداق دەپ يېزىلغان:

«زامانىمىزدىكى بارلىق مۇسۇلمانلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن، تەپسىر پىرىنسىپلىرىغا ئۇيغۇن، سەلەف سالىھلارنىڭ يولىغا مۇۋاپىق، ئىشەنچ قىلغىلى بولىدىغان، ئايەتلەرنىڭ مەنىسىنى ۋە مەقسەت، غايىلىرىنى روشەن بايان قىلىپ بېرىدىغان، مەزمۇنلۇق، ئىخچام بىر تەپسىر ھازىرلاپ چىقىش ئىنتايىن زۆرۈر بولۇپ قالغان ئىدى.

مەدىنە مۇنەۋۋەرە شەھىرىدىكى «پادىشاھ فەھد قۇرئان نەشر قىلىش ئاكادېمىيەسى» بۇ شەرەپلىك ۋەزىپىنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان بولۇپ، پۈتۈن دۇنياىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ تىللىرىغا تەرجىمە قىلىشقا مۇناسىپ، ئىبارىلىرى ئوڭاي، بايانلىرى راۋان بىر تەپسىر ھازىرلاپ چىقىشنى قارار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن مەزكۇر تەپسىرنىڭ سىناق نۇسخىسىنى

تەييارلاپ چىقىشقا تەپسىر ئىلمىدە توشقان، بۇ ساھەدىكى مول ئەمگەكلىرى بىلەن تونۇلغان مەشھۇر ئۇستازلار تەكلىپ قىلىندى ۋە تۆۋەندىكى شەرتلەر قويۇلدى:

1. ئايەتلەرنى سەلەف سالىھلارنىڭ ئېتىقادىغا ئۇيغۇن، ئەھلى سۈننەت ۋەلجەمائە مەزھىپىدە تەپسىر قىلىش.
2. نەقلىي تەپسىرلەرنى باشقا تەپسىرلەرنىڭ ئالدىغا قويۇش.
3. نەقىل كەلتۈرۈشتە توغرا دەپ قارالغانلىرىغا كۇپايە قىلىش.
4. تەپسىر جەريانىدا قۇرئاننىڭ كۆرسەتمىلىرىنى ۋە شەرىئەتنىڭ مەقسەتلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش.
5. تەپسىردە ئىشلەتكەن سۆزلەر ئوڭاي ۋە ئىخچام سۆزلەردىن بولۇشى ۋە تەپسىر جەريانىدا بەزى نادىر سۆزلەرنىڭ مەنىسىنى ئوچۇقلاش.
6. توختىلىۋاتقان ئايەتنىڭ مەنىسىنلا تەپسىر قىلىش، مۇناسىۋەتلىك ئايەتلەرنىڭ مەنىلىرىنى شۇ ئايەتلەرنىڭ تەپسىرىدە بايان قىلىشقا قالدۇرۇش.
7. ئايەتلەرنىڭ مەنىلىرىنى نەقلىگە ھاجەت بولماستىن ئۇدۇل بايان قىلىش، پەقەت زۆرۈرىيەت تۇغۇلغاندا شۇنىڭغا قاراپ ئىش كۆرۈش.
8. تەپسىرنىڭ ھەقسىنىڭ ئاسىمدىن ئۆگەنگەن قىرائىتىگە مۇۋاپىق بولۇشى[13].
9. قىرائەت تۈرلىرى، گراممىاتىكا، مورفولوگىيە ۋە ئىستىلىستىكا دېگەندەك پەنلەرگە كىرمەسلىك.
10. ھەربىر ئايەتنى مۇستەقىل تەپسىر قىلىش، مەنىسى بىر _ بىرىگە باغلىنىش بولغانلىرىنى بىرلەشتۈرۈپ تەپسىر قىلىش، ئايەتنىڭ لەۋزىنى زۆرۈ بولۇپ قالمىغان ئەھۋالدا تەكرارلىماسلىق ۋە ھەربىر ئايەتنىڭ نومۇرىنى شۇ ئايەتنىڭ بېشىغا قويۇش.
11. تەپسىر قۇرئان بەتلىرىنىڭ ئەتراپىغا سىغقۇدەك ئىخچاملىقتا بولۇشى.
12. مۇپەسسىرلەرنىڭ بۇ تەپسىرنىڭ كۆپلىگەن تىللارغا تەرجىمە قىلىنىدىغانلىقىنى ئېسىدىن چىقارمىغان ھالدا، تەرجىمە قىلىش قىيىن بولىدىغان سۆزلەرنى ئىشلىتىشتىن ساقلىنىشى.

بۇ تەپسىرنى تەييارلاش ۋەزىپىسىنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان مۇپەسسىر ئۇستازلار يۇقىرىدا بايان قىلىنغان شەرتلەرگە تولۇق رىئايە قىلغان ھالدا ئىش كۆرۈپ بۇ شەرەپلىك ۋەزىپىنى تاماملىغاندىن

[13] ھەقىس ئۇستازى ئاسىم ئىبنى ئەبۇ نەجۇد دېگەن كىشىدىن ئۆگەنگەن ۋە تالىپلىرىغا ئومۇملاشتۇرغان قىرائەت تۈرى بولۇپ، ئىسلام دۇنياسىدا كەڭ ئومۇملاشقان. بۇنىڭدىن باشقا يەنە توققۇز خىل قىرائەت تۈرى مەۋجۇت.

كېيىن، «پادىشاھ فەھد قۇرئان نەشىر قىلىش ئاكادېمىيەسى»دە تەشكىللەنگەن مەخسۇس كومىتېت تەرىپىدىن تەكشۈرۈپ چىقىلدى. ئاندىن «سەئۇدى ئەرەبىستان دىنىي ئىشلار مىنىستىرلىكى»گە قاراشلىق ئايرىم ئىككى كومىتېت تەرىپىدىن قاراپ چىقىلدى. ئاندىن بۇ تەپسىرنىڭ تۈنجى نۇسخىسى نەشر قىلىندى.

مەزكۇر تەپسىرنىڭ بىرىنچى نۇسخىسى نەشر قىلىنىپ تارقىتىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئوڭايلىقى، ئىبارىلىرىنىڭ يەڭگىل ۋە چۈشىنىشلىك بولغانلىقى ئۈچۈن، كىشىلەرنىڭ قىزىقىشىنى ئاشۇردى ۋە ھەركىم ئۇنىڭدىن بىرنى ئۆزىگە ھەمراھ قىلىشقا ئالدىرىدى. ئىنسانلار قىلغان ئىشلارنىڭ خاتالىقتىن خالىي ۋە مۇكەممەل بولۇشى مۇمكىن بولمىغاندەك، بۇ تەپسىردىمۇ بەزى خاتالىقلار ۋە غەلەتلەر يۈز بەرگەن بولۇپ، ئۇلار ئوقۇرمەنلەردىن كەلگەن باھا ۋە ئىنكاسلاردىن مەلۇم بولدى. شۇنىڭ بىلەن مەخسۇس تەكشۈرۈش كومىتېتى ئەزالىرى بۇ ئىنكاسلارنى بىر _ بىرلەپ ئوقۇپ چىقىپ، كۆرۈلگەن خاتالىقلارنى ۋە غەلەتلەرنى ئەستايىدىل تۈزىتىپ چىقتى.

تەپسىرلەردە كۆپ ئىشلىتىلىپ كەلگەن (يا محمد!) (ئى مۇھەممەد!) دېگەن خىتاب (يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ)، (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) (ئى پەيغەمبەر!) دەپ ئۆزگەرتىلدى. پەقەت 11 ئورۇندىلا ئۆز پېتى قالدۇرۇلدى. بۇ مۇشۇ11 ئورۇندىكى خىتابنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئېتىراپ قىلمايدىغانلارنىڭ تىلىدىن ھېكايە قىلىنغان خىتابلار بولغانلىقى سەۋەبتىن ئىدى»[14].

«تەپسىرى مۇيەسسەر» ناملىق بۇ تەپسىر ئالاھىدە تاللانغان يۈزلەرچە مەشھۇر تەپسىر ئۇستازى تەرىپىدىن ھازىرلانغان ئەڭ ئىشەنچلىك، ئەڭ ئىخچام ۋە ئەڭ چۈشىنىشلىك تەپسىر بولۇپ، بۇ تەپسىر «پادىشاھ فەھد قۇرئان نەشىر قىلىش ئاكادېمىيەسى» تەرىپىدىن ئوتتۇزدىن كۆپرەك مىللەتنىڭ تىلىغا تەرجىمە قىلىنىپ تارقىتىلغان بولسىمۇ، ھازىرغىچە ئۇيغۇر تىلىدىكى تەرجىمىسى بارلىققا كەلمىگەن ئىدى. مەن ئۇزۇندىن بېرى مۇشۇنداق ئىخچام ۋە مەزمۇنلۇق بىر تەپسىرنى ۋۇجۇدقا چىقىرىشقا ئىنتىلىپ كەلگەن ئىدىم. ئاللاھ تائالانىڭ ئىلتىپاتى بىلەن بۇ تەپسىرنى ئۇچراتتىم ۋە مۇقەددىمىسىنى ئوقۇپ چىقىپلا بۇ تەپسىرنىڭ مەن ئىزدەۋاتقان تەپسىر ئىكەنلىكىنى بىلدىم. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ تائالادىن يارەدم تىلەپ تەرجىمە قىلىشقا باشلىدىم. بىر يىلدىن كۆپرەك ۋاقىت ئىچىدە تەرجىمىنى پۈتتۈرۈپ بولدۇم.

جانابى ئاللاھ تائالانىڭ پېقىرنى بۇ شەرەپلىك خىزمەتكە مۇۋەپپەق قىلغانلىقىغا كۆپلەپ شۈكۈر قىلىمەن، ئاللاھ تائالانىڭ بۇ تەرجىمىنى ئۇيغۇر خەلقىمگە مەنپەئەتلىك قىلىپ بېرىشىنى ۋە مېنى،

---

[14] مەزكۇر تەپسىرنىڭ مۇقەددىمىسىدىن قىسقارتىپ ئېلىندى.

ئاتا _ ئانامنى، ئائىلە ئەزالىرىمنى بۇنىڭ ئەجىر _ ساۋابىدىن بەھرىمەن قىلىشىنى تۆۋەنچىلىك بىلەن تىلەيمەن.

— مۇھەممەد يۈسۈپ مۇھەممەد تۇرسۇن

هىجرىيە 1440 _ يىلى، زۇلھەججىنىڭ 13 _ كۈنى،

مىلادىيە 2019 _ يىلى، 14 _ ئاۋغۇست، چارشەنبە.

سەئۇدى ئەرەبىستان — جىددە.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

ئاللاه تائالا قۇرئان ئوقۇماقچى بولغان ھەربىر كىشنى ئالدى بىلەن ئاللاه تائالاغا سىغىنىپ شەيتاننىڭ يامانلىقىدىن پاناه تىلەشكە بۇيرۇپ مۇنداق دېگەن: (ٱفَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) يەنى (سەن قۇرئان ئوقۇماقچى بولغىنىڭدا، قوغلاندى شەيتان(نىڭ ئازدۇرۇشى)دىن ئاللاھقا سىغىنىپ پاناه تىلىگىن)[15]. چۈنكى قۇرئان كەرىم كىشىلەرگە ھىدايەت، دىللارغا شىپادۇر. شەيتان بولسا بارلىق يامانلىقنىڭ ۋە ئازغۇنلۇقنىڭ سەۋەبىدۇر. شۇڭا، ئاللاه تائالا قۇرئان ئوقۇماقچى بولغان ھەربىر كىشنى ئۆزىگە سىغىنىپ، لەنتى شەيتاننىڭ ئازدۇرۇشىدىن ۋە دىللارغا ۋەسۋەسە سېلىشىدىن پاناه تىلەشكە بۇيرۇغان.

ئىسلام ئۆلىمالىرى (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) دېگەن كەلىمەنىڭ قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنىڭ قاتارىدىن ئەمەسلىكىدە بىرلىككە كەلگەن. شۇڭا، بۇ كەلىمە قۇرئان كەرىم گە كىرگۈزۈلمىگەن.

(أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) دېگەن كەلىمەنىڭ مەنىسى: ئىنسان ۋە جىندىن بولۇپ، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلانغان ھەرقانداق مۇتەكەببىر، ئاسىي _ گۇناھكارنىڭ مېنى تائەت _ ئىبادەتتىن ۋە قۇرئان ئوقۇشتىن ئازدۇرۇپ كېتىشىدىن ئاللاھقا سىغىنىپ پاناھلىنىمەن ۋە قوغدىنىمەن.

---

(15) نەھل سۈرىسى:98 _ ئايەت.

فاتىهە سۇرىسى

بۇ سۇرە قۇرئان كەرىمنىڭ باشلىنىشىدىكى سۇرە بولغانلىقى ئۈچۈن فاتىهە (ئاچقۇچى)، نامازنىڭ هەربىر رەكئىتىدە تەكرار ئوقۇلىدىغانلىقى ئۈچۈن مەسانى (تەكرارلانغۇچى) دەپ ئاتالغان. بۇ سۇرىنىڭ باشقا ئىسملىرىمۇ بار.

1 _ مەن قۇرئان ئوقۇشنى ئاللاهنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن ۋە ئۇنىڭدىن ياردەم تىلەيمەن. ﴿اَللّٰهُ﴾ هەممىنىڭ ياراتقۇچىسى بولغان ئۇلۇغ رەببىمىز ئاللاهنىڭ خاس ئىسمى بولۇپ، ئاللاهتىن باشقا هېچكىم بۇ ئىسىم بىلەن ئاتالمايدۇ. ﴿اَلرَّحْمٰنُ﴾ بۇ دۇنيادا جىمى مەخلۇقاتقا ناهايىتى رەهىم _ شەپقەت قىلغۇچى، ﴿اَلرَّحِيْمُ﴾ ئاخىرەتتە مۇئمىنلەرگىلا شەپقەت قىلغۇچىدۇر. ﴿اَلرَّحْمٰنُ﴾ بىلەن ﴿اَلرَّحِيْمُ﴾ ئاللاهنىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، «رەهىم» دېگەن سۈپەتنى ئاللاهنىڭ شەنىگە لايىق رەۋىشتە ئوتتۇرىغا قويىدۇ.

2 _ بارلىق هەمدۇسانا ئالەملەرنىڭ رەببى، ئەڭ مۇكەممەل سۈپەتلەرنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاهقا خاستۇر. ئاللاهنىڭ دىن ۋە دۇنيالىق، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق نېمەتلىرى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا هەمدۇسانا ئېيتىمىز. بۇنىڭدا ئاللاهنىڭ بەندىلىرىنى ئۆزىگە هەمدۇسانا ئېيتىشقا بۇيرۇغانلىقى ئىپادىلىنىدۇ. چۈنكى ئاللاه هەمدۇساناغا تامامەن هەقلىق بولغان يېگانە زات بولۇپ، ئۇ بارلىق مەخلۇقاتنىڭ ياراتقۇچىسى، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى ۋە ئۇلارنى چەكسىز نېمەتلىرى بىلەن پەرۋىش قىلىپ تۇرغۇچى، دوستلىرىنى بولسا ئىمان ۋە ياخشى ئەمەلگە مۇۋەپپەق قىلغۇچىدۇر.

3 _ ئاللاه بارلىق مەخلۇقاتقا رەهىم _ شەپقەت قىلغۇچىدۇر، (ئاخىرەتتە) مۇئمىنلەرگىلا رەهىم _ شەپقەت قىلغۇچىدۇر. «رەهمان» ۋە «رەهىم» ئاللاهنىڭ ئىسملىرىدۇر.

4 _ ئاللاه بەندىلەرنىڭ ياخشى ۋە يامان ئەمەللىرىگە مۇكاپات ۋە جازا بېرىلىدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ يېگانە ئىگىسىدۇر. (مۇسۇلمان ئادەم هەر كۈنى نامىزىدا بۇ ئايەتنى ئوقۇش ئارقىلىق ئاخىرەتنى ئەسكە ئالىدۇ. بۇ ئايەت ئۇنى ياخشى ئەمەللەرنى كۆپ قىلىشقا ۋە يامان ئىشلارنى تاشلاشقا ئۈندەيدۇ).

5 _ (ئی رەببىمىز!) بىز ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز، بارلىق ئىشلىرىمىزدا پەقەت سەندىنلا يارداەم تىلەيمىز. ھەممە ئىش سىنىڭ ئىلكىڭدىدۇر، ھېچكىم زەررىچىلىك ئىشقا ئىگە بولالمايدۇ. (بۇ ئايەتتىن مەلۇمكى، دۇئا، يارداەم تىلەش، قۇربانلىق قىلىش، كەئبىنى تاۋاپ قىلىش قاتارلىق ئىبادەتلەرنىڭ ھېچبىرىنى ئاللاھتىن باشقىسىغا ئاتاپ قىلىش قەتئىي توغرا ئەمەستۇر. بۇ ئايەتتە ئاللاھنى قويۇپ مەخلۇقاتقا ئېتىقاد قىلىش، رىياكارلىق، تەكەببۇرلۇق قاتارلىق ئىللەتلەر ئۈچۈن شىپا بار).

6 _ (ئی ئاللاھ!) بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن، يېتەكلىگىن ۋە مۇۋەپپەق قىلغىن، بىزنى بۇ يولدا سەن بىلەن ئۇچرىشىدىغان كۈنگە قەدەر مۇستەھكەم قىلغىن. توغرا يول — پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ۋە جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان ئىسلام دىنىدۇر. بۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ تۈگەنچىسى بولغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام دەۋەت قىلغان روشەن يولدۇر. بەندىنىڭ بەخت _ سائادىتى ئىسلامدا مۇستەھكەم تۇرۇش بىلەنلا قولغا كېلىدۇ.

7 _ (ئی ئاللاھ!) بىزنى سەن ئىنئام قىلغان پەيغەمبەرلەرنىڭ، راستچىللارنىڭ، شېھىتلەرنىڭ ۋە ياخشىلارنىڭ يولىغا باشلىغىن. چۈنكى ئۇلار ھىدايەت ۋە ئىستىقامەت ئەھلىدۇر. (ئی ئاللاھ!) بىزنى يەھۇدىيلارغا ئوخشاش ھەقىقەتنى بىلىپ تۇرۇپ ئەمەل قىلمىغانلىقى ئۈچۈن غەزەپ قىلىنغانلارنىڭ ۋە ياكى خىرىستىيانلارغا ئوخشاش نادانلىقتىن ھىدايەت تاپالمىغان ۋە توغرا يولدىن ئازغانلارنىڭ يولىدا قىلمىغىن. (بۇ دۇئا مۇئمىن ئادەمنىڭ قەلبىنى نادانلىق، ئازغۇنلۇق ۋە ئىنكارچىلىق ئىللەتلىرىدىن پاكلايدىغان شىپادۇر. بۇ دۇئا يەنە ئەڭ كاتتا نېمەتنىڭ ئىسلام نېمىتى ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. شۇڭا، ھەقىقەتنى ئەڭ ئوبدان تونۇغان، ئۇنىڭغا ئەڭ مۇكەممەل رەۋىشتە ئەگەشكەن ئادەم توغرا يولدا ماڭغان ئادەمدۇر. شەكسىزكى، پەيغەمبەرلەردىن قالسا، ساھابىلەر توغرا يولنىڭ يېتەكچىلىرىدۇر. بۇ ئايەت ئۇلارنىڭ پەزىلىتىگە، يۇقىرى مەرتىۋىسىگە دالالەت قىلىدۇ).

نامازدا فاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن «ئامىن» دېيىش مۇستەھەپتۇر. ئامىن — ئی ئاللاھ ! دۇئايىمنى ئىجابەت قىلغىن دېگەنلىك بولۇپ، بۇنىڭ فاتىھە سۈرىسىنىڭ ئايەتلىرىدىن ئەمەسلىكىدە ئىسلام ئۇلىمالىرى بىرلىككە كەلگەن. شۇڭا، ئۇ قۇرئان كەرىمگە يېزىلمىغان.

بەقەرە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، مىم (بەزى سۈرىلەرنىڭ بېشىدا كەلگەن بۇ ئۈزۈك ھەرپلەر قۇرئاننىڭ مۆجىزە ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ. ئۆز ۋاقتىدا ئەرەب مۇشرىكلىرى قۇرئاننىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىگە ئىشەنمىگەنلىكىدىن، ئۇلاردىن قۇرئان سۈرىلىرىگە ئوخشايدىغان بىر سۈرىنى مەيدانغا چىقىرىشى تەلەپ قىلىنغان بولسىمۇ، ئۇلار بىرەر سۈرىنى ئەمەس، ئون ئايەتنىمۇ مەيدانغا كەلتۈرەلمىگەن، يەنى ئەرەبلەر ئەدەبىيات ۋە شېئىرىيەتتە ئەڭ يۇقىرى پەللىگە يەتكەن ۋە ئۇلارنىڭ تىلى مۇشۇ ھەرپلەردىن تەركىب تاپقان تۈرۈپ، ئۇلارنىڭ قۇرئان سۈرىلىرىگە ئوخشايدىغان بىرەر سۈرىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىشتىن ئاجىز كەلگەنلىكى قۇرئاننىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ بەرگەن).

2 _ بۇ قۇرئان ئاللاھتىن كەلگەنلىكىدە قىلچە شەك بولمىغان ئۇلۇغ كىتابتۇر. شۇڭا بۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ شەك كەلتۈرۈشىگە ئورۇن يوق. چۈنكى ئۇنىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكى ناھايىتى ئېنىقتۇر. تەقۋادار كىشىلەر قۇرئاندىن ئىلىم _ ھېكمەت ھاسىل قىلىدۇ ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدۇ. ئۇلار ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەردۇر.

3 _ ئۇلار سەزگۈ ئەزالىرى بىلەن بىلەلمەيدىغان ۋە ئەقلى بىلەن ئىدراك قىلالمايدىغان غەيىب مەسىلىلىرىگە ئىشىنىدۇ. چۈنكى غەيىب ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ۋەھيى قىلىشى ئارقىلىقلا بىلىنىدىغان ساھە بولۇپ، ئۇ پەرشىتە، جەننەت ۋە دوزاخ قاتارلىقلارغا ئىمان كەلتۈرۈشكە ئوخشاش، ئاللاھ ياكى ئۇنىڭ پەيغەمبىرى خەۋەر بەرگەن ئىشلارنى كۆرسىتىدۇ (ئىمان—ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەرشتىلىرىگە، كىتابلىرىغا، پەيغەمبەرلىرىگە، قىيامەت كۈنىگە، ياخشىلىق _ يامانلىق ئاللاھنىڭ تەقدىرى بىلەن بولىدىغانلىقىغا چىن ئىشىنىپ، تىل بىلەن ئىقرار قىلىش ۋە ئەمەل بىلەن نامايەن قىلىش دېگەنلىكتۇر) تەقۋادار كىشىلەر غەيىبكە ئىشىنىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، نامازلىرىنى ئاللاھ پەيغەمبىرىگە كۆرسەتكەن بويىچە ۋاقتىدا، مۇكەممەل ۋە دۇرۇس ئادا قىلىدىغان، بىز ئاتا قىلغان پۇل _ مالنىڭ زاكىتىنى ئادا قىلىدىغان، سەدىقە بېرىدىغان كىشىلەردۇر .

4 _ ئی پەیغەمبەر! ئۇلار ساڭا نازىل قىلىنغان قۇرئان بىلەن سۈننەتكە[16] ۋە سەندىن ئىلگىرىكى پەیغەمبەرلەرگە نازىل قىلىنغان تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارغا، ئۆلگەندىن كېيىنكى ھاياتقا، ئاخىرەتتىكى ھېساب، مۇكاپات ۋە جازا قاتارلىقلارغا چىن ئىشىنىدىغان، ئۆزىنىڭ ئىشەنگەنلىكىنى تىلى ۋە ئەمەللىرى ئارقىلىق ئىسپاتلاپ تۇرىدىغان كىشىلەردۇر. (بۇ ئايەتتە ئاخىرەتكە ئىشىنىش ئالاھىدە تىلغا ئېلىنغان بولۇپ، ئاخىرەت ئىشەنچىسى كىشىنى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرۇشقا ۋە ئۆزىدىن ئۆزى ھېساب ئېلىپ تۇرۇشقا ئۈندەيدىغان ئەڭ كۈچلۈك تۇرتكىدۇر).

5 _ يۇقىرىقى سۈپەتلەرنىڭ ئىگىسى بولغان تەقۋادار كىشىلەر ئاللاھ ئاتا قىلغان ھىدايەت نۇرى سايىسىدا، ئاللاھنىڭ توغرا يولىدا ماڭغۇچىلار بولۇپ، ئۇلار ھەقىقەتەن مەقسىتىگە ئېرىشكۈچى ۋە ئۆزلىرى قاچقان نەرسىنىڭ يامانلىقىدىن قۇتۇلغۇچى كىشىلەردۇر.

6 _ ئی پەیغەمبەر! ساڭا رەببىڭ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ، ئۇنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرامسەن ياكى ئاگاھلاندۇرمامسەن، ئۇلار ئۈچۈن بەرىبىردۇر. چۈنكى ئۇلار چوڭچىلىق قىلىپ ۋە ھەددىدىن ئېشىپ، ئۆزلىرىنىڭ باتىل ئېتىقادىغا چىڭ ئېسىلىۋالغانلىقتىن، ھەرگىز ئىمان ئېيتمايدۇ.

7 _ ئۇلار كۈفرىلىقى، تۇزكورلۇقى ۋە ھەقىقەت ئۆزلىرىگە ئېنىق بولغاندىن كېيىنمۇ ئازغۇنلۇقىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقى سەۋەبلىك، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى، قۇلاقلىرىنى پېچەتلىۋەتتى ۋە كۆزلىرىنى پەردىلىۋەتتى. شۇڭا، ئۇلار ھىدايەت تاپالمايدۇ، ئۇلارغا دوزاختا قاتتىق ئازاب بار.

8 _ بەزى كىشىلەر مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا قايىسىغا تەۋە بولۇشنى بىلەلمەي، گاڭگىراپ يۈرىدىغان بولۇپ، ئۇلار مۇناپىقلاردۇر. مۇناپىقلار ئېغىزىنىڭ ئۈچىدا «ئاللاھقا ۋە ئاخىرەتكە ئىمان ئېيتتۇق» دەپ قويۇپ، دىلىدا ئىشەنمەيدىغان ئالدامچىلاردۇر.

---

[16] سۈننەت _ پەیغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزلىرى، ئىش _ پائالىيەتلىرى، ئەمەل _ ئىبادەتلىرى ۋە باشقىلاردىن سادىر بولغان ئىشلاردىن دىننىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئۇيغۇن كېلىدىغانلىرىنى مۇۋاپىق كۆرگەنلىرى دېگەنلىكتۇر. ھەدىس _ پەیغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزلىرى بولۇپ، كۆپ سانلىق ئۇلىمالار سۈننەت بىلەن ھەدىسنى بىر مەنىدە ئىشلىتىدۇ. سۈننەت قۇرئاننىڭ ئەمەلدىكى تەتبىقاتىدۇر. سۈننەتمۇ ۋەھيى سانىلىدۇ، چۈنكى ئۇنىڭ مەنىسى ئاللاھتىن، لەۋزى رەسۇلۇللاھتىن كەلگەن.

9 _ ئۇ مۇناپىقلار نادانلىقىدىن، ئاغزىدا ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، دىلىدا كۈفرىنى يوشۇرۇش ئارقىلىق ئاللاھنى ۋە مۇئمىنلەرنى ئالدىيالايمىز دەپ ئويلايدۇ. ئەمما ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىنلا ئالدايدۇ. چۈنكى ئۇلارنىڭ بۇ ئالدامچىلىقىنىڭ زىيىنى ئۆزلىرىگە بولىدۇ. ئۇلار ئىنتايىن نادانلىقى ۋە ئىچكى دۇنياسىنىڭ بۇزۇقلۇقىدىن ئۆزىنى ئۆزى ئالداۋاتقانلىقىنى ھېس قىلمايدۇ.

10 _ ئۇلارنىڭ قەلبىدە شەك ۋە بۇزۇقلۇق بار. ئۇلار ئۆزلىرىنى ئازابقا تۇتىدىغان شۇنداق قىلمىشلار بىلەن سىنالغان بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ قەلبىدىكى شەكنى تېخىمۇ زىيادە قىلىۋەتتى. ئۇلارغا يالغانچىلىقى ۋە مۇناپىقلىقى ئۈچۈن تولىمۇ ئەلەملىك، تولىمۇ قاتتىق ئازاب بار.

11 _ ئۇلارغا كۈفرى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت بىلەن يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىشتىن، مۇئمىنلەرنىڭ سىرلىرىنى ئاشكارىلاپ قويۇپ ئۇلارغا زىيانكەشلىك قىلىشتىن ۋە كاپىرلارنىڭ تەرەپدارى بولۇشتىن يېنىش ھەققىدە نەسىھەت قىلىنسا، ئۇلار يالغاندىن: «بىز پەقەتلا ئىسلاھ قىلغۇچىلارمىز» دېيىشىدۇ.

12 _ ئۇلارنىڭ يالغاندىن ئىسلاھ دەۋالغان نەرسىسى بۇزغۇنچىلىقنىڭ دەل ئۆزىدۇر. ئەمما ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ نادانلىقىدىن ۋە جاھىللىقىدىن بۇنى ھېس قىلمايدۇ.

13 _ ئۇ مۇناپىقلارغا: «سىلەرمۇ ساھابىلەردەك دىلىڭلار، تىلىڭلار ۋە ئەمەلىيىتىڭلار بىلەن ئىمان ئېيتىڭلار» دېيىلسە، ئۇلار تالاش _ تارتىش قىلىشىپ: «بىز ئاشۇ ئەقىلسىز كىشىلەر ئىمان ئېيتقاندەك ئىمان ئېيتامدۇق؟ ئۇ چاغدا بىز ئەقىلسىزلىكتە ئۇلار بىلەن ئوخشاش بولۇپ قالمامدۇق؟» دەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ، ئەقىلسىزلەر دەل ئاشۇ مۇناپىقلارنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇلارنىڭ چوڭقۇر ئازغۇنلۇق ۋە زىيان ئىچىدە ئىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ بۇنى بىلمەيۋاتقانلىقىنى بايان قىلىدۇ.

14 _ ئۇ مۇناپىقلار مۇئمىنلەر بىلەن ئۇچراشقان چاغلىردا: «بىزمۇ سىلەرگە ئوخشاشلا ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ، ئەمما ئۇلار مۇئمىنلەردىن ئايرىلىپ ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان كاپىر كاتتىباشلىرىنىڭ يېنىغا بارغان چاغلىردا بولسا، ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ كاپىر ئىكەنلىكىنى ۋە كۈفرىدىن يانمىغانلىقىنى، پەقەتلا مۇئمىنلەرنى كۆزگە ئىلمىغانلىقتىن، ئۇلارنى مەسخىرە قىلىپ شۇنداق دەپ قويغانلىقىنى ئېيتىشىدۇ.

15 _ ئاللاھ ئۇلارغا بۇ مەسخىرىنىڭ جازاسىنى چوقۇم تېتىتىدۇ. شۇڭا ئۇلارنىڭ ئازغۇنلۇققا تېخىمۇ چوڭقۇر پېتىشى، تېخىمۇ گاڭگىرىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا مۆھلەت بېرىدۇ، مۇئمىنلەرنى مەسخىرە قىلغانلىقىنىڭ جازاسىنى تېتىتىدۇ.

16 _ ئەنە ئاشۇ مۇناپىقلار زىيانلىق بىر تىجارەتكە كىرگەن بولۇپ، (ئۇلار تىجارىتىدە) ئىماننى بېرىپ، كۈفرىنى سېتىۋالدى _ دە نەتىجىدە ھېچ نەرسىگە ئېرىشەلمىدى، بەلكى ھىدايەتتىن مەھرۇم قالدى. مانا بۇ ئوپئوچۇق زىياندۇر.

17 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن دىنغا تىلىنىڭ ئۈچىدىلا ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، ئاندىن ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىنى ئاشكارىلىغان، شۇنىڭ بىلەن ئازغۇنلۇق پاتقاقلىرىدا تېڭىرقاپ يۈرگەن ۋە ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇق ئىچىدە ئىكەنلىكىنى ھېس قىلمىغان مۇناپىقلارنىڭ ئەھۋالى قاراڭغۇ كېچىدە ئىسسىنىش ۋە ئەتراپىنى يورۇتۇش ئۈچۈن مەشئەل ياققان، مەشئەل ئەتراپىنى يورۇتقاندىن كېيىن، تۇيۇقسىز ئۆچۈپ قېلىپ قاراڭغۇلۇقتا قالغان ۋە ھېچ نەرسىنى كۆرەلمىگەنلىكتىن، يولنى تاپالماي قاراڭغۇلۇق ئىچىدە گاڭگىراپ قالغان كىشىلەرگە ئوخشايدۇ.

18 _ مۇناپىقلار ھەقىقەتنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاشتىن گاس، ھەقىقەتنى سۆزلەشتىن گاچا، ھىدايەتنىڭ نۇرىنى كۆرۈشتىن كوردۇر. شۇڭا، ئۇلار ئۆزلىرى ۋاز كېچىپ كۈفرىغا تېگىشكەن ئىمانغا قايتالمايدۇ.

19 _ ياكى بۇ مۇناپىقلارنىڭ گاھ ھەقىقەتنى كۆرەلىگەن، گاھ ئۇنىڭدىن شەكلىنىپ قالغان ئەھۋالى خۇددى چۆلدە كېتىۋاتقاندا قاتتىق يامغۇر يېغىپ كېتىپ، ئۈستى _ ئۈستىگە قاراڭغۇلۇق، گۈلدۈرماما ۋە چاقماق ئاستىدا قالغان، چاقماق ئاۋازىنىڭ قاتتىقلىقىدىن قورقۇپ كېتىپ قۇلاقلىرىنى قوللىرى بىلەن ئېتىۋالغان كىشىلەرگە ئوخشايدۇ. ئاللاھ كاپىرلارنى ھەر تەرەپتىن قورشاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلار ئاللاھتىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ ۋە ئاللاھقا غالىب كېلەلمەيدۇ.

20 _ چاقماق قاتتىقلىقىدىن ئۇلارنىڭ كۆز نۇرىنى ئېلىپ كەتكىلى تاس قالدۇ. شۇنداقتىمۇ، ھەر قېتىم چاقماق چاققىندا، ئۇلار چاقماقنىڭ يورۇقىدا مېڭىۋالىدۇ. چاقماق ئۆچۈپ ئەتراپىنى قاراڭغۇلۇق باسقاندا بولسا ئۇلار ئۆز جايىدا تۇرۇپ قالىدۇ. ئەگەر ئاللاھ ئۇلارغا مۆھلەت بەرمىسە ئىدى، ئۇلارنىڭ ئاڭلاش ۋە كۆرۈش ئىقتىدارىنى يوق قىلىۋەتكەن بولاتتى. ئاللاھ شۇنداق قىلسا قىلالايدۇ، چۈنكى ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

21 _ ئاللاهتىن بارلىق ئىنسانىيەتكە شۇنداق ندا قىلىندۇكى، سىلەرنى تۇرلۇك نېمەتلىرى بىلەن پەرۋىش قىلىپ تۇرۇۋاتقان رەببىڭلارغا ئىبادەت[17] قىلىڭلار، ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ دىندىن چەتنەشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. ئاللاھ سىلەرنى ئۆزى رازى بولىدىغان ۋە سىلەرمۇ ئاللاھتىن مەمنۇن بولىدىغان تەقۋادار كىشىلەردىن بولسۇن دەپ، سىلەرنى ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىڭلارنى يوقتىن ياراتتى.

22 _ سىلەرنىڭ رەببىڭلار تىرىكچىلىكىڭلارنىڭ قولاي بولۇشى ئۈچۈن سىلەرگە زېمىننى سېلىنچا قىلىپ بەرگەن، ئاسماننى تورۇس قىلىپ ياراتقان، بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، زېمىندىن سىلەرگە تۇرلۇك مېۋىلەرنى، ھەر خىل ئۆسۈملۈكلەرنى رىزىق قىلىپ چىقىرىپ بەرگەن زاتتۇر. شۇڭا، سىلەر ئاللاھنىڭ يېگانە ياراتقۇچى ئىكەنلىكىنى، ھەممىگە رىزىق بېرىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ۋە يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق زات ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئىبادەتتە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالماڭلار.

23 _ ئى كۇفىردا چىڭ تۇرۇۋالغان كاپىرلار! ئەگەر سىلەر بىز بەندىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان بۇ قۇرئانغا شەك كەلتۈرسەڭلار ۋە ئۇنى ئاللاھنىڭ سۆزى ئەمەس دەپ گۇمان قىلساڭلار، قۇرئاننىڭ سۈرىلىرىگە ئوخشايدىغان بىرەر سۈرىنى كەلتۈرۈپ بېقىڭلار، ئەگەر سىلەر بۇ دەۋايىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، سىلەرگە بۇ ئىشتا ياردەم قىلالايدىغان بارلىق ياردەمچىلىرىڭلارنىڭ ھەممىسىنى چاقىرىپ ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىڭلار.

24 _ ئەگەر سىلەر ھازىر بىرەر سۈرە كەلتۈرۈشتىن ئاجىز كەلگەن بولساڭلار، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئەلۋەتتە ئاجىز كېلىسىلەر، بۇنىڭدا قىلچە شەك يوق. ئۇنداقتا، سىلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىش ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق دوزاخ ئوتىدىن ساقلىنىڭلار، دوزاخ ئوتى يېقىلغۇسى ئادەم ۋە تاشلاردىن بولىدىغان دەھشەتلىك ئوت بولۇپ، ئۇ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئۈچۈن تەييارلاندى.

25 _ ئى پەيغەمبەر! ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى شادلاندۇرىدىغان بىر ياخشىلىقتىن خەۋەر بەرگىنكى، ئاخىرەتتە ئۇلارغا ئالىي قەسىرلىرى ۋە قويۇق دەل _ دەرەخلىرى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان ئاجايىپ گۈزەل باغلار بار. بۇ باغلارنىڭ دەرەخلىرى ئۇلارغا سايە تاشلاپ تۇرىدۇ، ئاللاھ جەننەت ئەھلىنى ھەر قېتىم

---

[17] ئىبادەت _ ئاللاھ تائالاغا ئىتائەت قىلىپ، بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، ئاللاھ تائالا كۆرسەتكەن بويىچە ھايات كەچۈرۈش ئارقىلىق ئۇنىڭغا بەندىچىلىك قىلىش دېگەنلىكتۇر.

ئەڭ لەززەتلىك مېۋىلەر بىلەن رىزىقلاندۇرغاندا، ئۇلار: «ئاللاھ بىزنى بۇنىڭغا ئوخشايدىغان مېۋىلەر بىلەن ئىلگىرىمۇ رىزىقلاندۇرغان ئىدى» دەيدۇ. گەرچە بۇ مېۋىلەرنىڭ ئىسمى، رەڭگى ۋە شەكلى بىر _ بىرىگە ئوخشاپ كەتسىمۇ، ئۇلار بۇ مېۋىلەرنى ھەر قېتىم تېتىغاندا، باشقىچە لەززەت، باشقىچە تەمدىن ھۇزۇر ئالىدۇ. ئۇلارغا جەننەتتە يەنە ھەيز ۋە نىپاسقا ئوخشاش جىسمانىي پاسكىنىچىلىقلاردىن، يالغانچىلىق قاتارلىق مەنىۋى ئىللەتلەردىن تامامەن خالىي بولغان پاك جۈپلەر بار. جەننەتنىڭ نېمەتلىرى مەڭگۈلۈكتۇر، جەننەت ئەھلى جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇلار ھېچ ئۆلمەيدۇ، جەننەتتىن چىقىرىلمايدۇ.

26 _ ئاللاھ ھەقىقەتنى بايان قىلىش ئۈچۈن ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، چوڭ بولسۇن ۋە ياكى كىچىك بولسۇن، مەيلى پاشا ۋە چۈشىنىغا ئوخشاش ئەڭ ئاددىي ۋە ئەڭ كىچىك نەرسە بولسۇن، ئۇنى مىسال قىلىپ كەلتۈرۈشتىن تارتىنىپ قالمايدۇ. ئاللاھ بۇ مىساللارنى بەزى كىشىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەرنىڭ نەقەدەر ئاجىز مەخلۇقات ئىكەنلىكىنى ئۇلارغا بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن كەلتۈرگەن بولۇپ، مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ مەيلى چوڭ بولسۇن ياكى كىچىك بولسۇن، قانداقلا بىر نەرسىنى مىسال قىلىپ كەلتۈرۈشىدە، ئەلۋەتتە بىر ھېكمەت بار ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. ئەمما كاپىرلار مەسخىرە قىلىپ: «ئاللاھ بۇنداق ئاددىي ھاشارەتلەرنى مىسال كەلتۈرۈپ نېمە قىلماقچىكىنا؟» دېيىشىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ، مۇنداق نەرسىلەرنى مىسال قىلىپ كەلتۈرۈشتىن مەقسەت سىناش، مۇئمىنلەرنى كاپىرلاردىن ئايرىش ئۈچۈن ئىكەنلىكىنى بايان قىلىدۇ. شۇڭا، ئاللاھ بۇ مىسال ئارقىلىق ئۇنى مەسخىرە قىلغان نۇرغۇن كىشىلەرنى ھەقىقەتتىن يىراقلاشتۇرۇۋېتىدۇ، يەنە نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ ئىمانىنى، ھىدايىتىنى زىيادە قىلىدۇ ۋە كۈچەيتىدۇ. ئاللاھ ھېچكىمگە ئۇۋال قىلمايدۇ. چۈنكى ئاللاھ پەقەت ئىتائىتىدىن چىققان ئادەملەرنى ھەقىقەتتىن يىراقلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

27 _ ئاللاھ ئۆزىنىڭ بىر ئىكەنلىكى ۋە ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكى ھەققىدە ئەھدە ئالغان، ئاندىن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىش، كىتابلارنى نازىل قىلىش ئارقىلىق بۇ ئەھدىنى تەكىتلىگەندىن كېيىن، ئەھدىنى بۇزىدىغان، تۇغقانچىلىققا ئوخشاش ئاللاھ داۋاملاشتۇرۇشقا بۇيرۇغان ئىشلارنى ئۈزۈپ قويۇش ۋە يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق تېرىش ئارقىلىق ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىدىغان ئادەملەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

28 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر قانداقسىگە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىسىلەر؟ ئاللاھنىڭ شېرىكى يوقلۇقىغا ئۆزۈڭلاردا كەسكىن دەلىل _ ئىسپاتلار بار تۇرۇقلۇق، سىلەر قانداقمۇ ئىبادەتتە

ئاللاهقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالىسىلەر؟ سىلەر ئەسلىدە يوق ئىدىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى يوقتىن يارىتىپ، سىلەرگە ھاياتلىق ئاتا قىلدى، ئاندىن يەنە ئەجىلىڭلار توشقان چاغدا جېنىڭلارنى ئالدۇ، ئاندىن قىيامەت كۈنى سىلەرنى يەنە تىرىلدۈرىدۇ، ئاندىن سىلەر ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىرىلىسىلەر.

29 _ ئاللاھ زېمىندا سىلەر پايدىلىنىۋاتقان نېمەتلەرنىڭ ھەممىسنى سىلەر ئۈچۈن ئۆزى يالغۇز ياراتقان، ئاندىن ئاسمانلارنى يارىتىشقا يۈزلىنىپ، ئۇنى نۇقسانسىز يەتتە ئاسمان قىلىپ ياراتقان زاتتۇر. ئاللاھ ھەر نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭ ئىلمى (بىلىشى) مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! كىشىلەرگە رەببىڭنىڭ ئۆز ۋاقتىدا پەرىشتىلەرگە دېگەن سۆزىنى بايان قىلىپ بەرگىن. رەببىڭ: «مەن يەر يۈزىدە بىر _ بىرىنىڭ ئىزىنى بېسىپ يەر يۈزىنى ئاۋات قىلىدىغان بىر قەۋمنى يارىتىمەن» دېگەندە، پەرىشتىلەر: «ئى رەببىمىز! سېنىڭ يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان، ناھەق قان تۆكىدىغان ئاشۇ قەۋمنى يارىتىشىڭنىڭ ھېكمىتى ۋە ھاجىتى نېمە؟ بۇنى بىزگە بىلدۈرگەن بولساڭكەن، چۈنكى بىز ئەمرىڭگە ئىتائەت قىلىمىز، سېنى ئۆزۈڭگە لايىق رەۋىشتە ئۇلۇغلاپ، ساڭا تەسبىھ ئېيتىمىز، ساڭا ھەمدۈسانا ئېيتىمىز ۋە سېنى بارلىق ئېسىل سۈپەتلىرىڭ بىلەن مەدھىيەلەيمىز» دېدى. ئاللاھ ئۇلارغا: «مەن ئۇلارنى يارىتىشتا ھەقىقەتەن سىلەر بىلمىگەن ھېكمەتلەرنى بىلىمەن» دېدى.

31 _ ئاللاھ ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ پەرىشتىلەردە بولمىغان ئارتۇقچىلىقىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن، ئۇنىڭغا شەيئىلەرنىڭ ھەممىسنىڭ ئىسىملىرىنى ئۆگەتتى، ئاندىن ئىسىملىرى ئاتالغان شەيئىلەرنى پەرىشتىلەرگە كۆرسىتىپ تۇرۇپ، ئۇلارغا: «سىلەر يەر يۈزىدە ئورۇنباسارلىق قىلىشتا بىز ئۇلاردىن ئەۋزەل دېگەن گۇمانىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، قېنى بۇ مەۋجۇداتلارنىڭ ئىسىملىرىنى ماڭا ئېيتىپ بېرىڭلار» دېدى.

32 _ پەرىشتىلەر: «ئى رەببىمىز! سېنى بارچە نۇقسانلاردىن ئەلۋەتتە پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمىز، بىز پەقەت سەن بىزگە بىلدۈرگەنلەرنىلا بىلىمىز. ھەقىقەتەن سەن مەخلۇقاتىڭنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىسەن، بارلىق تەدبىرلىرىڭدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن» دېدى.

33 _ ئاللاھ: «ئى ئادەم! ئۇلارغا ئۆزلىرى دەپ بېرەلمىگەن شۇ نەرسىلەرنىڭ ئىسىملىرىنى ئېيتىپ بەرگىن» دېدى. ئادەم ئۇلارغا بۇ نەرسىلەرنىڭ ئىسىملىرىنى ئېيتىپ بەرگەندە، ئاللاھ پەرىشتىلەرگە: «مەن سىلەرگە ئاسمانلاردا ۋە زېمىندا سىلەر

بلمەيدىغان نەرسىلەرنى ھەققەتەن بىلىپ تۇرىمەن، ھەمدە سىلەر ئاشكارا قىلغان ۋە يوشۇرۇن قىلغان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرىمەن دېگەن ئەمەسمىدىم؟» دېدى.

34 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئاللاھنىڭ ئادەمنى قانداق ھۆرمەتلىگەنلىكىنى بايان قىلىپ بەرگىن. ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ پەرىشتىلەرگە: «ئادەمنى ھۆرمەتلەش ۋە ئۇنىڭ ئۈستۈنلۈكىنى نامايان قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا سەجدە قىلىڭلار» دېگەن ئىدى. پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسى سەجدە قىلدى، پەقەتلا ئىبلىس قەلبىدىكى كىبىر ۋە ھەسەت سەۋەبىدىن، ئادەمگە ھەسەت قىلىپ، ئۇنىڭغا سەجدە قىلىشتىن باش تارتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاللاھنى ئىنكار قىلغۇچىلاردىن ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغۇچىلاردىن بولۇپ كەتتى.

35 _ ئاللاھ ئادەمگە دېدى: «ئى ئادەم! سەن ۋە ئايالىڭ ھەۋۋا جەننەتتە بىللە تۇرغىن! جەننەتتە سىلەر خالىغان جايلاردا يۈرۈپ، مېۋىلىرىدىن كەڭتاشا يەڭلار، ئەممە بۇ دەرەخكە يېقىنلاشماڭلار، بولمىسا گۇناھ _ مەئسىيەتكە چۈشۈپ قالىسىلەر، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغان بولىسىلەر».

36 _ شەيتان ئۇلارغا ۋەسۋەسە قىلىپ تېيىلدۇردى _ دە، ئۇلار ئۇ دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يەپ تاشلىدى. شۇنىڭ بىلەن شەيتان ئۇلارنىڭ جەننەتتىن چىقىرىلىشىغا ۋە ئۇنىڭ نېمەتلىرىدىن مەھرۇم قېلىشىغا سەۋەب بولدى. ئاللاھ ئۇلارغا (يەنى ئادەمگە، ھەۋۋاغا، ئىبلىسقا): «سىلەر بىر _ بىرىڭلار بىلەن دۈشمەنلەشكەن ھالدا جەننەتتىن زېمىنغا چۈشۈپ كېتىڭلار، سىلەرگە ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر يەر يۈزىدە ياشاش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشقا رۇخسەت قىلىندى» دېدى.

37 _ ئادەم تەۋبىسىنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن ئاللاھتىن بىر قانچە سۆز تەلىم ئالدى، ئاللاھ ئۇنىڭغا تەۋبە _ ئىستىغفارنى بىلدۈردى. ئۇ: «ئى رەببىمىز! بىز ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلدۇق، ئەگەر سەن بىزنى مەغپىرەت قىلمىساڭ، بىزگە رەھىم قىلمىساڭ، بىز چوقۇم زىيان تارتقۇچىلاردىن بولۇپ قالىمىز» دەپ تەۋبە قىلدى، ئاللاھ ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى، خاتالىقىنى ئەپۇ قىلدى. چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنى ناھايىتى بەك مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

38 _ ئاللاھ ئۇلارغا: «ھەممىڭلار جەننەتتىن چۈشۈڭلار، سىلەرگە ۋە سىلەردىن كېيىن ئۇزۇلمەي كېلىپ تۇرىدىغان ئەۋلادىڭلارغا مەن تەرەپتىن سىلەرنى ھىدايەتكە يېتەكلەيدىغان يول كۆرسەتكۈچى كېلىدۇ. شۇ چاغدا مېنىڭ يولۇمغا ئەگەشكەنلەرگە ئاخىرەتتە ھېچقانداق قورقۇنچ بولمايدۇ، بۇ دۇنيادىن ئايرىلغانلىقىغا ھەرگىز قايغۇرمايدۇ» دېدى.

39 _ هەق دىننى ئىنكار قىلغان، ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان ئايەتلىرىمزنى ۋە ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەرنى يالغانغا چىقارغانلارغا كەلسەك، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقالمايدۇ.

40 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى![18] مېنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان سانسىز نېمەتلىرىمنى ئەسلەڭلار، ماڭا شۇكۇر قىلىڭلار، مېنىڭ: «كىتابلىرىمنىڭ ۋە پەيغەمبەرلىرىمنىڭ ھەممىسىگە ئىمان ئېيتىڭلار، مېنىڭ شەرىئىتىمگە ئەمەل قىلىڭلار» دېگەن تەۋسىيەلىرىمنى چىڭ تۇتۇڭلار. ئەگەر سىلەر شۇنداق قىلساڭلار، مەن سىلەرگە بۇ دۇنيادا نېمەت ئاتا قىلىش ۋە ئاخىرەتتە نىجاتلىققا ئېرىشتۈرۈشتىن ئىبارەت ۋەدەمنى ئىشقا ئاشۇرىمەن. سىلەر مەندىنلا قورقۇڭلار، مېنى ئىنكار قىلىپ، ئەھدىڭلارنى بۇزۇپ مېنىڭ ئازابىمغا تېگىشلىك بولۇپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.

41 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! مەن پەيغەمبىرىم مۇھەممەدكە نازىل قىلغان، ئەسلى تەۋراتتىن سىلەر بىلىدىغان ھەقىقەتكە مۇۋاپىق كېلىدىغان قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرۈڭلار. سىلەر ئەھلى كىتاب ئىچىدىن قۇرئاننى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ تۇنجىسى بولماڭلار، مېنىڭ ئايەتلىرىمنى دۇنيانىڭ ئەرزىمەس مەنپەئەتلىرىدىن بولغان ئازغىنە پۇلغا سېتىۋەتمەڭلار، ماڭىلا ئىتائەت قىلىڭلار، گۇناھ _ مەئسىيەتنى تاشلاڭلار.

42 _ مەن سىلەرگە بايان قىلىپ بەرگەن ھەقىقەتنى ئۆزۈڭلار ئۈيدۇرۇپ چىقارغان باتىلغا ئارىلاشتۇرماڭلار، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ كىتابىڭلاردىكى سۈپەتلىرىدىن ئىبارەت بۇ ئۇيۇچۇق ھەقىقەتنى يوشۇرۇشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، ھالبۇكى، سىلەر بۇ سۈپەتلەرنىڭ ئۆز قولۇڭلاردىكى كىتابىڭلاردا بارلىقىنى ئوبدان بىلىسىلەر.

43 _ نامازنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۆگەتكەن بويىچە توغرا يوسۇندا مۇكەممەل ئوقۇش، پەرز قىلىنغان زاكاتنى تولۇق ئادا قىلىش ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى ئىچىدىن ئاللاھقا رۇكۇ قىلغۇچىلار بىلەن بىللە بولۇش ئارقىلىق، ئىسلام دىنىغا كىرىڭلار.

44 _ سىلەرنىڭ ۋە ئۆلىمالىرىڭلارنىڭ كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا بۇيرۇپ تۇرۇپ، ئۆزۈڭلارنى ئۇنتۇپ قېلىشىڭلار نېمىدېگەن قەبىھ ئىش! كىشىلەرنى ئىسلامدىن ئىبارەت بۇ كاتتا ياخشىلىققا دەۋەت قىلمامسىلەر؟ ھالبۇكى سىلەر تەۋراتنى ئوقۇپ تۇرىسىلەر، ئۇنىڭدا مۇھەممەد

[18] ئىسرائىل ئەۋلادى _ ياقۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ پۇشتىدىن كەلگەن قەۋمنى كۆرسىتىدۇ. ئىسرائىل ياقۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمىدۇر. ئىسرائىل ئەۋلادى يەھۇدىيلارنى ۋە خىرىستىيانلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ئەلەيهىسسالامنىڭ سۈپەتلىرىنى ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى بىلىسلەر ئەمەسمۇ؟ سىلەر ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمەمسىلەر؟

45 _46 _ مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلىش، تائەت _ ئىبادەتلەردە چىداملىق بولۇش، گۇناھ – مەئسىيەتلەردىن ساقلىنىشتا چىڭ تۇرۇش بىلەن ۋە نامازنى مۇكەممەل ئوقۇش بىلەن بارلىق ئىشىڭلاردا ئاللاھتىن يارديم تىلەڭلار، شەكسىزكى، ناماز ئاللاھتىن قورقىدىغان، جەننەتنى ئۈمىد قىلىدىغان، ئۆلگەندىن كېيىن رەببىگە ئۈچرىشىدىغانلىقىغا، ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى ئېلىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتىدىغانلىقىغا جەزمەن ئىشىنىدىغان كىشىلەردىن باشقىلارغا ھەقىقەتەن ئېغىر كېلىدۇ.

47 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! مېنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان سانسىز نېمەتلىرىمنى ئەسلەڭلار، بۇ نېمەتلەر يۈزىسىدىن ماڭا شۈكۈر قىلىپ مىننەتدارلىقىڭلارنى بىلدۈرۈڭلار، مېنىڭ (ئۆز ۋاقتىدا) سىلەرگە نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىش ۋە تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلىش ئارقىلىق سىلەرنى شۇ زامانلاردىكى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلغانلىقىمنى ئەسلەڭلار،

48 _ قىيامەت كۈندىن قورقۇڭلار، ئۇ كۈندە ھېچكىم ھېچكىمگە قىلچىلىك يارديم قىلالمايدۇ، ئۇ كۈندە ئاللاھ كاپىرلارغا شاپائەت قىلىشقا رۇخسەت قىلمايدۇ، كاپىرلار دۇنيانىڭ پۈتۈن بايلىقىغا ئىگە بولغان تەقدىردىمۇ، (ئازابتىن قۇتۇلۇشى ئۈچۈن) ئۇلاردىن فىدىيە قوبۇل قىلمايدۇ، ئۇلارغا يارديم قىلىش ۋە ئازابتىن قۇتۇلدۇرۇش ھېچكىمنىڭ قولىدىن كەلمەيدۇ.

49 _ (ئى ئىسرائىل ئەۋلادى!) بىزنىڭ سىلەرنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەرەپدارلىرىنىڭ قاتتىق زۇلۇمىدىن قۇتقۇزغانلىقتىن ئىبارەت نېمىتىمىزنى ئەسلەڭلار، ئۇلار سىلەرگە ئەڭ قاتتىق ئازابلارنى تېتىتاتتى، ئوغۇللىرىڭلارنى ئۆلتۈرۈپ، قىزلىرىڭلارنى خىزمەتكە سېلىش ۋە خارلاش ئۈچۈن تىرىك قالدۇراتتى. بۇنىڭدا رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەر ئۈچۈن سىناق، شۇنداقلا سىلەرنى شۇ ئازابلاردىن قۇتۇلدۇرغانلىقىدەك كاتتا نېمەت باردۇر. بۇ سىلەرنىڭ ۋە ئەۋلادلىرىڭلارنىڭ ھەر زامان ئاللاھ تائالاغا شۈكۈر قىلىشىنى تەقەززا قىلىدۇ.

50 _ (ئى ئىسرائىل ئەۋلادى!) سىلەر ئۈچۈن دېڭىزنى يېرىپ بەرگەنلىكىمىزنى ئەسلەڭلار. ئۆز ۋاقتىدا بىز سىلەر ئۈچۈن دېڭىزدىن قۇرۇق يول ئېچىپ بەرگەن ۋە سىلەر شۇ يول بىلەن قارشى تەرەپكە سالامەت ئۆتۈپ كەتكەن ئىدىڭلار. بىز سىلەرنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنىدىن، سۈدا ھالاك بولۇشتىن قۇتقۇزغان ئىدۇق. پىرئەۋن قوشۇنى بىلەن دېڭىزغا كىرگەن چاغدا، بىز ئۇلارنى سىلەرنىڭ كۆز ئالدىڭلاردا غەرق قىلىۋەتكەن ئىدۇق.

51 _ سلەرگە نۇر ۋە ھدایەت بولغان تەۋراتنی نازىل قىلىش ئۈچۈن، مۇساغا قىرىق كېچىنى ۋەدە قىلغانلىق نېمىتىمىزنى ئەسلەڭلار. ئۇ چاغدا سلەر مۇسانىڭ ۋاقىتلىق يوقلۇقىدىن پايدىلىنىپ، ئۆز قولۇڭلار بىلەن ياسۋالغان موزاينىڭ ھەيكىلىنى مەبۇد قىلىۋالدىڭلار. بۇ ئاللاھقا قىلىنغان ئەڭ قەبىھ كۇفرىلىق ئىدى. سلەر موزاينى مەبۇد قىلىۋېلىش ئارقىلىق ئۆزۈڭلارغا زۇلۇم قىلغان ئىدىڭلار.

52 _ ئاندىن بىز سلەرنى ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلسۇن، كۇفرىدا ۋە زورلۇق _ زومبۇلۇقتا ھەددىدىن ئاشمىسۇن دەپ، سلەرنىڭ بۇ قەبىھ قىلمىشىڭلارنى ئەپۇ قىلدۇق، مۇسا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن تەۋبەڭلارنى قوبۇل قىلدۇق.

53 _ ئۆز ۋاقتىدا بىز سلەرنى ئازغۇنلۇقتىن ھدایەت تاپسۇن دەپ، مۇساغا ھەقىقەت بىلەن باتىلنى ئايرىپ بېرىدىغان نۇرلۇق كىتاب تەۋراتنى نازىل قىلىش ئارقىلىق، سلەرگە ئاتا قىلغان نېمىتىمىزنى ئەسلەڭلار.

54 _ شۇ نېمىتىمىزنىمۇ ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا مۇسا ئۆز قەۋمىگە: «(ئى قەۋمىم!) سلەر موزاينى مەبۇد قىلىۋېلىپ، ھەقىقەتەن ئۆزۈڭلارغا زۇلۇم قىلدىڭلار، ئەمدى سلەر موزايغا چوقۇنمىغانلىرىڭلار چوقۇنغانلارنى ئۆلتۈرۈش ئارقىلىق ياراتقۇچىڭلار بولغان ئاللاھقا تەۋبە قىلىڭلار، مۇنداق قىلىش سلەر ئۈچۈن ياراتقۇچىڭلارنىڭ دەرگاھىدا مەڭگۈلۈك دوزاختا قېلىشتىن ياخشىدۇر» دېگەن ئىدى. سلەر بۇ پەرماننى ئورۇندىدىڭلار، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ تەۋبەڭلارنى قوبۇل قىلدى. چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى بەكمۇ قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر.

55 _ شۇنىمۇ ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا سلەر: «ئى مۇسا! بىز ئاللاھنى ئاشكارا كۆرمىگۈچە، سەندىن ئاڭلىغان سۆزلەرنىڭ ئاللاھنىڭ سۆزلىرى ئىكەنلىكىگە ھەرگىز ئىشەنمەيمىز، » دېگەن ئىدىڭلار. شۇنىڭ بىلەن سلەر قاراپ تۇرغاندا سلەرگە ھالاك قىلغۇچى ئازاب كېلىپ، سلەرنى چاقماق سوقتى _ دە، گۇناھىڭلار ۋە ئاللاھقا ئەدەپسىزلىك قىلىشقا جۈرئەت قىلغانلىقىڭلار تۈپەيلىدىن ھالاك قىلىپ تاشلىدى.

56 _ ئاندىن يەنە سلەرنى ئاللاھنىڭ نېمىتىگە شۈكۈر قىلسۇن دەپ، سلەرنى چاقماق سوقۇپ ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈردۇق. بۇ ئۆلۈم ئۈلارغا بېرىلگەن جازا بولۇپ، ئاندىن ئاللاھ ئۇلارنى ئەجىلى توشقۇچە ياشىتىش ئۈچۈن تىرىلدۈرگەن ئىدى.

57 _ سلەرگە ئاتا قىلغان نېمىتىمىزنى ئۇنتۇماڭلارکى، ئۆز ۋاقتىدا سلەر سىنا چۆلدە ئادىشىپ يۈرگەندە، قاتتىق ئىسسىق سەۋەبىدىن بۇلۇتنى سلەرگە سايىۋەن قىلىپ بەرگەن، سلەرگە تەرەنجىبىن بىلەن بۆدۈنە چۈشۈرۈپ بېرىپ: «بىز سلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن پاك، شېرىن نەرسىلەردىن يەڭلار، دىنىڭلارنىڭ كۆرسەتمىسىگە خىلاپلىق قىلماڭلار» دېگەن ئىدۇق. ئەمما سلەر بۇ پەرماننى ئورۇندىمىدىڭلار. بۇ يەھۇدىيلارنېمىتكە تۇزكورلۇق قىلىپ بىزگە ئەمەس، پەقەت ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلدى. چۈنكى ئۇلار قىلمىشلىرىنىڭ ئاقىۋىتىنى ئۆزلىرى تارتىدۇ.

58 _ سلەرگە ئاتا قىلغان نېمىتىمىزنى ئەسلەڭلارکى، ئۆز ۋاقتىدا سلەرگە: «بەيتۇلمۇقەددەس شەھىرىگە كىرىڭلار، ئۇنىڭدىكى پاك، شېرىن رىزىقلاردىن خالىغىنىڭلارچە كەڭتاشا يەڭلار، ئۇنىڭ دەرۋازىسىدىن ئاللاھقا بويسۇنۇپ ئېگىلگەن ھالدا، كەمتەرلىك بىلەن كىرىڭلار ۋە ‹ئى رەببىمىز! گۇناھىمىزنى كەچۈرگىن› دەڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، تىلىكىڭلارنى قوبۇل قىلىمىز، گۇناھىڭلارنى كەچۈرىمىز ۋە ئۇنى يۇگەيمىز. ياخشىلىق قىلغۇچىلارغا ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ئاشۇرۇپ بېرىمىز» دېگەن ئىدۇق.

59 _ ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار ئاللاھنىڭ سۆزىنى ئۆزگەرتىۋەتتى، ئۇنى سۆزدە ۋە ئەمەلدە ئۆزگەرتىۋېتىپ، بەيتۇلمۇقەددەس شەھىرىگە غادىيىپ كىردى ۋە «‹(ئى رەببىمىز!) بىزنى كەچۈرگىن› دەڭلار» دېگەن سۆزنى باشقا سۆزگە ئۆزگەرتىۋەتتى. ئۇلار ئاللاھنىڭ دىنىنى مەسخىرە قىلدى. ئۇلارنىڭ ھەددىدىن ئاشقانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارغا ئاسماندىن ئازاب چۈشۈردى.

60 _ سلەرگە ئاتا قىلغان نېمىتىمىزنى ئەسلەڭلارکى، ئۆز ۋاقتىدا سلەر چۆلدە قاتتىق ئۇسساپ كەتكەنلىكىڭلار ئۈچۈن، پەيغەمبىرىڭلار مۇسا بىزگە ئىلتىجا قىلىپ سۇ تىلىگەندە، بىز ئۇنىڭغا: «ھاساڭ بىلەن تاشنى ئۇرغىن» دېدۇق. ئۇ تاشنى ئۇرغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىن سىلەردىكى قەبىلىلەرنىڭ سانىغا باراۋەر ئون ئىككى بۇلاق ئېتىلىپ چىقتى، ئۇلار سۇ تالىشىپ قالماسلىقى ئۈچۈن، ھەركىم ئۆزىگە خاس قىلىنغان بۇلاقنى بىلدى. بىز ئۇلارغا: «ئاللاھ ئاتا قىلغان رىزىقتىن يەڭلار، ئىچىڭلار، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلماڭلار» دېدۇق.

61 _ سلەر شۇنىمۇ ئەسلەڭلارکى، ئۆز ۋاقتىدا بىز سلەرگە لەززەتلىك تاماق بىلەن ئۇچارلىقلارنىڭ گۆشىنى چۈشۈرۈپ بەرگەن ئىدۇق، ئەمما سلەر ناشۇكۇرلۇك ئادىتىڭلار بويىچە نېمەتنى كۆزگە ئىلمىدىڭلار، شۇنىڭ بىلەن سلەرگە تارچىلىق، قاتتىقچىلىق يۈزلەندى. چۈنكى سلەر شۇ چاغدا پەيغەمبىرىڭلارغا: «ئى مۇسا بىز كۈن بويى بىر خىل تاماقنى يەۋېرىشتىن زېرىكتۇق، رەببىڭگە

دۇئا قىلغىن، بىزگە تەرخەمەك، سامساق، يېسمۇق ۋە پىياز قاتارلىق زېمىننىڭ كۆكتاتلىرىدىن بولغان تائاملارنى چىقىرىپ بەرسۇن» دېدىڭلار. مۇسا سىلەرگە كايىپ: «ئاللاھ سىلەرگە تاللاپ بەرگەن پايدىلىق تائاملارنى قويۇپ، مۇشۇ ئاددىي نەرسىلەرنى تىلەمسىلەر؟ ئۇنداقتا، سىلەر بۇ قىشلاقتىن چىقىپ، ئۆزۈڭلار خالىغان بىر شەھەرگە بېرىڭلار، سىلەر تىلىگەن نەرسىلەرنى شۇ يەردە تاپىسىلەر» دېدى. ئۇلار شەھەرگە كىرگەندىن كېيىن، ئۆزلىرىنى ھەر دائىم، ھەر يەردە ئۆزىمىزنىڭ تاللىشىنى ئاللاھنىڭ تاللىشىنىڭ ئالدىغا قويىمىز دەپ ئويلاپ قالدى. شۇڭا ئۇلار خارلىق ۋە مەنىۋى نامراتلىققا يۇزلەندى. ئۇلار ئاللاھنىڭ دىندىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچىرىدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلاتتى، پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرەتتى. بۇ جازا ئۇلارنىڭ ھەددىدىن ئاشقانلىقى ۋە ئاسىيلىقىدىن بولدى.

62 _ مۇشۇ ئۈممەتنىڭ ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر بولۇپ ئەۋەتىلىشتىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەردىن يەھۇدىيلار، خىرىستىيانلار ۋە سابىئىيلەر (تۇغۇلۇشتىكى ھالىتى بىلەن قالغان ۋە بىرەر دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغانلار)نىڭ ئىچىدىن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئاللاھ نازىل قىلغان شەرىئەت بويىچە ئەمەل قىلغان مۇئمىنلەر، ئەگەر ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە سەممىي ئىمان ئېيتسا، ئاللاھنى رازى قىلىدىغان رەۋىشتە ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، ئۇلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق كۆرىدۇ، ئۇلارغا ئاخىرەتتە ھېچقانداق قورقۇنچ، بۇ دۇنيادا قىلالمىغان ئىشلىرىغا قىلچە نادامەت بولمايدۇ. ئەمما پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەۋەتىلگەندىن كېيىن، ئىسلام دىندىن باشقا ھېچبىر دىن قوبۇل قىلىنمايدۇ.

63 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! شۇنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا بىز سىلەردىن ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈش، ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىش توغرۇلۇق مەھكەم ئەھدە ئالغان ئىدۇق ۋە ئۇستۇڭلارغا تۇر تېغىنى تىكلەپ تۇرۇپ سىلەرگە: «بىز سىلەرگە ئاتا قىلغان كىتابنى چىڭ تۇتۇڭلار، ئۇنى ئوبدان قوغداپ ئەمەل قىلىڭلار، ئەگەر شۇنداق قىلمىساڭلار، ئۇستۇڭلارغا تاغنى باستۇرىمىز. ماڭا تەقۋالىق قىلىش ۋە ئازابىمدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، گەپ _ سۆزلىرىڭلاردا ۋە ئىش _ ھەرىكىتىڭلاردا تەۋراتقا ئەمەل قىلىڭلار» دېگەن ئىدۇق.

64 _ سىلەردىن مەھكەم ئەھدە ئېلىنغان ۋە ئۇستۇڭلارغا تۇر تېغىنى تىكلەپ قويغاندىن كېيىن، سىلەر بۇرۇنقى يامان ئادىتىڭلار بويىچە يەنە بىر قېتىم رەببىڭلارغا ئاسىيلىق قىلدىڭلار، ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلدىڭلار. سىلەرگە ئاللاھنىڭ تەۋبەڭلارنى قوبۇل قىلىپ، گۇناھىڭلارنى

مەغپىرەت قىلىشتىن ئىبارەت كاتتا پەزل _ مەرھەمىتى ۋە رەھىم _ شەپقىتى بولمىسا ئىدى، سىلەر دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولاتتىڭلار.

65 _ ئى يەھۇدىيلار! ئەجدادلىرىڭلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازاب _ ئوقۇبەتلەرنى بىلىسىلەر. ئۇلار دېڭىز بويىدىكى شەھەر ئاھالىسى ئىدى. ئۇلار ئاللاھنىڭ شەنبە كۈننى ئۇلۇغلاش (يەنى شەنبە كۈنلۈكتە بېلىق تۇتماسلىق) ھەققىدىكى ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ، شەنبە كۈنلۈكتە دېڭىزغا تور سېلىپ قويۇش ۋە دېڭىز بويىغا كاتەكلەرنى كولاپ قويۇش ئارقىلىق، ھارامغا ھىيلە ئىشلىتىپ بېلىقلارنى كولىغان كىچىك كۆلچەكلەردە توپلىغاندىن كېيىن، يەكشەنبە كۈنلۈكتە تۇتاتتى. ئۇلار شۇنداق قىلغاندىن كېيىن، ئاللاھ ئۇلارغا: «خار مايمۇن بولۇپ كېتىڭلار» دېگەن ئىدى.

66 _ بىز بۇ شەھەرنى بۇ شەھەر ئاھالىسىنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازابنىڭ خەۋىرى يەتكەن باشقا شەھەرلەرنىڭ ئاھالىلىرىغا، ئۇلاردىن كېيىن مۇشۇنداق گۇناھلارنى قىلىدىغانلارغا ئىبرەت بولسۇن، سالىھ كىشىلەرگە ئۆزلىرىنىڭ ھەق يولدا ئىكەنلىكىنى بىلىپ، شۇ يولدا مۇستەھكەم تۇرۇشى ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت بولسۇن، دەپ شۇنداق قىلدۇق.

67 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! ئەجدادىڭلارنىڭ قىلمىشلىرى، جىنايەتلىرى ھەققەتەن كۆپتۇر. ئۇلارنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا ئاسىيلىق قىلىش، (يولسىزلىق قىلىپ) ئۇنىڭ بىلەن تالاش _ تارتىش قىلىش قاتارلىق قىلمىشلىرى ئاز ئەمەس. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ: «ئاللاھ سىلەرنى بىر كالا بوغۇزلاشقا بۇيرىدى» دېگەن ئەمرىگە بويسۇنماي، ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ: «ئى مۇسا! سەن بىزنى مەسخىرە قىلىۋاتامسەن؟» دېگەندە، مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ: «مەن كىشىلەرنى مەسخىرە قىلغۇچىلاردىن بولۇپ قېلىشتىن ئاللاھقا سىغىنىپ پاناھ تىلەيمەن» دېگەن ئىدى.

68 _ ئۇلار مۇسا ئەلەيھىسسالامغا: (ئى مۇسا!) رەببىڭگە ئىلتىجا قىلغىن، بىزگە ئۇ كالىنىڭ قانداق كالا ئىكەنلىكىنى دەپ بەرسۇن دېدى. مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: « ئاللاھ سىلەرگە ئۇ كالا قېرىمۇ ئەمەس، ياشمۇ ئەمەس، ئوتتۇرا ياش بولسۇن دەپ ئېيتتى، سىلەر رەببىڭلارنىڭ بۇ پەرماننى دەرھال ئورۇنداڭلار» دېدى.

69 _ ئۇلار يەنە مۇسا ئەلەيھىسسالام بىلەن تارتىشىپ، ئى مۇسا! رەببىڭگە ئىلتىجا قىلغىن، بىزگە ئۇ كالىنىڭ قانداق رەڭدە ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەرسۇن دېدى. مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «رەببىڭلار ئۇ كالىنىڭ رەڭگى قارىغۇچىلارنى زوقلاندۇرىدىغان ساپسېرىق بولسۇن دېدى» دەپ جاۋاب بەردى.

70 _ ئىسرائىل ئەۋلادى مۇساغا مۇنداق دېدى: « رەببىڭگە ئىلتىجا قىلغىن، بىزگە ئۇ كالىنىڭ باشقا سۈپەتلىرىنىمۇ ئېيتىپ بەرسۇن، چۈنكى بۇنداق كالىلار كۆپتۇر. شۇڭا بىز قانداق كالا بوغۇزلايدىغانلىقىمىزنى بىلەلمەي قالدۇق. (كالىنىڭ سۈپىتى ئېنىق بولغاندىن كېيىن) ئاللاھ خالىسا، بىز بۇيرۇلغان كالىنى بوغۇزلاشنىڭ يولىنى چوقۇم تاپىمىز».

71 _ مۇسا ئۇلارغا ئېيتتى: «ئاللاھ ئۇ كالىنىڭ يەر ھەيدەشكە، زىرائەت سۇغۇرۇشقا كۆندۈرۈلمىگەن، بېجىرىم، رەڭگىدە تېرىسىنىڭ رەڭگىدىن باشقا ئالامىتى يوق كالا بولسۇن دەيدۇ». ئۇلار: «ئەمدى تېخى ئۇ كالىنى تولۇق بايان قىلدىڭ» دېدى. ئۇلار بۇ ئەمرنى ئورۇندىماسلىق ئۈچۈن كۆپ ئۇرۇنۇپ باقتى، ئەمما ئاخىر كالىنى تېپىپ كېلىپ بوغۇزلىدى، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ گەدەنكەشلىكى تۈپەيلىدىن بۇ ئەمرنى ئورۇندىيالماي قالغىلى تاس قالدى. ئۇلار كۆپ سوئال سوراپ ئىشنى قىينىلاشتۇرۇۋېدى، ئاللاھمۇ ئۇلارغا قىينىلاشتۇردى.

72 _ (ئى ئىسرائىل ئەۋلادى!) شۇنى ئۇنتۇماڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەر بىر ئادەمنى ئۆلتۈردۈڭلار، سىلەر ئۇنىڭ قاتىلىنى ئىزدەپ، قاتىللىق جىنايىتىنى بىر _ بىرىڭلارغا ئارتىپ، قۇتۇلماقچى بولۇپ، تالاش _ تارتىش قىلىشقان ئىدىڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ قاتىلىنى يوشۇرغان قىلمىشىڭلارنى ئوتتۇرىغا چىقارغۇچىدۇر.

73 _ (ئۇلارغا مۇسانىڭ تىلى ئارقىلىق) دېدۇقكى، «بوغۇزلانغان مۇشۇ كالىنىڭ بىر پارچىسى بىلەن ئۆلۈكنى ئۇرۇڭلار، ئاللاھ ئۇنى تىرىلدۈرىدۇ، ئۇ ئۆزىنىڭ قاتىلىنى ئېيتىپ بېرىدۇ». ئۇلار كالىنىڭ بىر پارچىسى بىلەن ئۆلۈكنى ئۇرۇۋېدى، ئاللاھ ئۇنى تىرىلدۈردى، ئۇ ئۆزىنىڭ قاتىلىنى ئېيتىپ بەردى. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەرنى ئەنە شۇنداق تىرىلدۈرىدۇ. ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! سىلەرنى ئەقلىنى ئىشلىتىپ تەپەككۇر قىلسۇن، ئاسىلىق قىلىشتىن يانسۇن دەپ، ئاللاھ سىلەرگە ئۆزىنىڭ كامالىي قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان مۆجىزىلىرىنى كۆرسىتىدۇ.

74 _ ئەمما سىلەرگە بۇنىڭ پايدىسى بولمىدى، چۈنكى سىلەر ئاشۇ ئادەتتىن تاشقىرى مۆجىزىلەرنى كۆرگەندىن كېيىن، دىلىڭلار تېخىمۇ قاتىيىپ كەتتى، يۈرىكىڭلار قېتىپ كەتتى، دىلىڭلارغا ھېچبىر ياخشىلىق كىرەلمىدى، مەن سىلەرگە كۆرسەتكەن مۆجىزىلەر ئۇنى يۇمشىتالمىدى، دىلىڭلار قاتتىق تاشتەك، ھەتتا تاشتىنمۇ بەك قېتىپ كەتتى. چۈنكى تاشلارنىڭ ئارىسىدا ئىچىدىن كېڭىيىپ ئېچىلىدىغان، ئارىسىدىن سۇ ئېتىلىپ چىقىپ ئېرىقلار ھاسىل بولىدىغانلىرى ۋە يېرىلىپ ئارىسىدىن بۇلاقلار چىقىدىغانلىرى بار. تاشلاردىن يەنە ئاللاھتىن قورقۇپ تاغ چوققىلىرىدىن چۈشۈپ كېتىدىغانلىرىمۇ بار. ئاللاھ قىلمىشىڭلاردىن غاپىل ئەمەستۇر.

75 _ ئى مۇسۇلمانلار! سىلەر ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ قىلمىشلىرىنى ئۇنتۇپ قالدىڭلارمۇ؟ سىلەر

يەھۇدىيلارنىڭ مۇسۇلمان بولۇشنى تەمە قىلىۋاتامسىلەر؟ ھالبۇكى، ئۇلارنىڭ ئۆلىمالىرى تەۋراتتىكى ئاللاھنىڭ كالامىنى ئاڭلاپ ھەممىنى چۈشىنىپ تۇرۇۋقلۇق، گاھ ئۇنىڭ مەنىسىنى بۇرمىلاپ، گاھ ئۇنىڭ تېكىستلىرىنى باشقا سۆزلەرگە ئالماشتۇرۇپ ئۆزگەرتىۋەتكەن، يەنى ئۇلار ئاللاھنىڭ سۆزلىرىنى بىلىپ تۇرۇپ قەستەن ئۆزگەرتىۋەتكەن يالغانچىلاردۇر.

76 _ ئۇ يەھۇدىيلار مۇئمىنلەر بىلەن ئۇچرىشىپ قالسا، ئۇلارغا تىلىنىڭ ئۇچىدا : «بىز سىلەرنىڭ دىنىڭلارغا ۋە تەۋراتتا بېشارەت بېرىلگەن پەيغەمبىرىڭلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان كەلتۈردۇق» دەپ قويىدۇ، بۇ مۇناپىق يەھۇدىيلار ئۆزئارا يالغۇز قالغان چاغلىردا بولسا، بىر _ بىرىگە كايىپ: «سىلەر مۇئمىنلەرگە تەۋراتتىكى مۇھەممەد توغرۇلۇق ھەقىقەتلەرنى ئېيتىپ بېرەمسىلەر؟ بۇنداق قىلىش قىيامەت كۈنى رەببىڭلارنىڭ ئالدىدا سىلەرگە قارشى دەلىل بولۇپ قالمامدۇ؟ ئەقلىڭلارنى ئىشلىتىپ مۇنداق گەپ قىلىشتىن ھەزەر ئەيلىسەڭلار بولمامدۇ؟» دەيدۇ.

77 _ ئۇ يەھۇدىيلار مۇشۇنداق جىنايەتلەرنى قىلىۋېرەمدۇ؟ ئۇلار قىلغان ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق قىلمىشلارنى ئاللاھنىڭ بىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلمەمدۇ؟!

78 _ يەھۇدىيلارنىڭ ئىچىدە نە ئوقۇش _ يېزىشنى، نە تەۋراتنى، نە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ تەۋراتتا بايان قىلىنغان سۈپەتلىرىنى بىلمەيدىغان بىر جاھائە بار، ئۇلار پەقەت ئۈيدۇرمىلارنىلا بىلىدىغان، خىيالغىلا تايىنىدىغان ساۋاتسىزلاردۇر.

79 _ ئاللاھ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان تەۋراتقا ئوخشىمايدىغان بىر كىتابنى ئۆز قولى بىلەن يېزىپ چىقىپ، ئاندىن ئۇنى پەقەت دۇنيا مەنپەئەتىگە ئېرىشىش ئۈچۈنلا «بۇ ئاللاھتىن نازىل بولغان» دەپ بىلجىرلايدىغان يەھۇدىي ئۆلىمالىرىغا ھالاكەت بولسۇنكى، ئۇلار ئۇ ساختا كىتابنى قوللىرى بىلەن يېزىپ چىققانلىقى ئۈچۈن ھالاك قىلغۇچى ئازابقا قالىدۇ، يەنە ئۇلار بۇ توقۇلما كىتابنى يېزىپ چىقىش بەدىلىگە ئالغان ھارام پۇل ۋە پارا ئۈچۈن قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

80 _ يەھۇدىيلار: «بىزنى دوزاخ ئوتى ساناقلىق كۈنلەرلا كۆيدۈرىدۇ» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرگە ئاللاھ شۇنداق قىلىشقا ۋەدە بەرگەنمۇ؟ (ئەگەر ۋەدە بەرگەن بولسا) ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ. بەلكى سىلەر بۇ يالغاننى ئويدۇرۇپ چىقىرىش ئارقىلىق، ئۆزۈڭلار بىلمەيدىغان نەرسىنى ئاللاھ نامىدىن توقۇۋاتىسىلەر».

81 _ (ئەمەلىيەت سىلەر دېگەننىڭ ئەكسىچە بولۇپ) ئاللاھنىڭ ھۆكمى سابىتتۇر. گۇناھ _ مەئسىيەتلەرنى قىلىۋەرگەنلىكتىن، قىلمىشلىرى ئۆزىنى كۇفرىلىققا ئېلىپ بارغان ۋە ھاياتىنىڭ

هەممە تەرىپى گۈناھلارغا توشقان ئادەملەر بارغۇ، ئۇلار كاپىرلار ۋە مۇشرىكلار بولۇپ، دوزاختا مەڭگۈ ئازابلىنىدۇ.

82 _ بۇلارنىڭ ئەكسىچە ئەمەل قىلغانلار ئۈچۈنمۇ ئاللاھنىڭ ھۆكمى سابىتتۇر. ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە چىن دىلىدىن ئىشەنگەن ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ۋەھيى قىلغان شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئۇيغۇن مەنپەئەتلىك ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر بارغۇ، ئۇلار جەننەتنىڭ نېمەتلىرىدىن مەڭگۈ بەھرىمەن بولىدۇ.

83 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! شۇنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا بىز سىلەردىن ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەي، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىش، ئاتا _ ئانىغا ياخشى خىزمەت قىلىش، ئۇرۇق _ تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش، يېتىملەر (بالاغەتكە يېتىشتىن بۇرۇن ئاتىسى ئۆلۈپ كەتكەن بالىلار)نىڭ بېشىنى سىلاش، ئۆزىنىڭ كۈندىلىك ھاجىتىنى قامدىيالمايدىغان موھتاجلارغا ياردەم قىلىش، كىشىلەرگە ئەڭ ياخشى سۆزلەرنى قىلىش، نامازنى مۇكەممەل ئوقۇش، زاكاتنى ئادا قىلىش ھەققىدە مەھكەم ئەھدە ئالغان ئىدۇق. ئەمما ئاراڭلاردىكى ئازغىنە كىشىدىن باشقىلىرىڭلار بۇ ئەھدىنى بۇزۇپ، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشتىن باش تارتتىڭلار. سىلەر ھەمىشە شۇنداق ئەھدەڭلارغا ئەمەل قىلىشتىن باش تارتىسىلەر.

84 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! شۇنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا بىز تەۋراتتا سىلەردىن بىر _ بىرىڭلارنىڭ قېنىنى تۆكمەسلىك، بىر _ بىرىڭلارنى يۇرتىدىن ھەيدەپ چىقارماسلىق توغرۇلۇق مەھكەم ئەھدە ئالغان ئىدۇق. كېيىن ئۇنى ئېتىراپ قىلغان ئىدىڭلار، بۇنىڭ راستلىقىغا ئۆزۈڭلارمۇ گۇۋاھ.

85 _ ھالبۇكى، كېيىن سىلەر — ئى يەھۇدىيلار! — (ئەھدىنى بۇزۇپ) بىر _ بىرىڭلارنى ئۆلتۈردۈڭلار، ئاراڭلاردىن بىر تۈركۈم كىشىلەرنى يۇرتىدىن ھەيدەپ چىقاردىڭلار، سىلەردىن ھەربىر پىرقە يولسىزلىق قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ قېرىنداشلىرىغا قارشى بىر _ بىرى بىلەن ھەمكارلاشتى، ئۇلار دۈشمەنلەرنىڭ قولىغا ئەسىرگە چۈشۈپ قالسا، فىدىيە بېرىپ ئۇلارنى قۇتقۇزۇۋالسىلەر، ھالبۇكى، ئۇلارنى يۇرتلىرىدىن ھەيدەپ چىقىرىش سىلەرگە ھارام قىلىنغان ئىدى. سىلەرنىڭ تەۋراتنىڭ بىر قىسمىغا ئىشىنىپ، يەنە بىر قىسمىنى ئىنكار قىلىشىڭلار نېمىدېگەن قەبىھ ئىشتۇر! سىلەردىن شۇنداق قىلغانلارنىڭ جازاسى دۇنيا ھاياتىدا رەسۋا بولۇش، قىيامەت كۈنى دوزاختا ئازابنىڭ ئەڭ قاتتىقىغا دۇچار بولۇشتىن ئىبارەتتۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن غاپىل ئەمەستۇر.

86 _ ئۇلار دۇنيا ھاياتىنى ئاخىرەتلىكتىن ئەۋزەل كۆرگەنلەر بولۇپ، ئۇلاردىن ئازاب يېنىكلىتىلمەيدۇ، ئۇلارغا ياردەم بېرىپ ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچكىم چىقمايدۇ.

87 _ شەك _ شۇبھىسىزكى، بىز مۇساغا تەۋراتنى نازىل قىلدۇق. ئۇنىڭدىن كېيىن پەيغەمبەرلەرنى ئارقىمۇئارقا ئەۋەتتۇق، مەريەم ئوغلى ئىيساغا ئوپئوچۇق مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلدۇق، ئۇنى جىبرىل ئەلەيھىسسالام بىلەن كۈچلەندۈردۇق. ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! سىلەرگە قانداقلا بىر پەيغەمبەر نەپسى خاھىشىڭلارغا ماس كەلمەيدىغان نەرسە ئېلىپ كەلسە، ئۇنىڭغا قارشى چىقتىڭلار، بۇ پەيغەمبەرلەردىن بىر قىسمنى يالغانچى دېدىڭلار، يەنە بىر قىسمنى ئۆلتۈردۈڭلار.

88 _ ئىسرائىل ئەۋلادى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا: «بىزنىڭ دىللىرىمىز پەردىلەنگەن بولۇپ، سېنىڭ سۆزلىرىڭ دىللىرىمىزغا كىرمەيدۇ» دېدى. ئىش ئۇلار بىلجىرلىغاندەك ئەمەس، ئۇلارنىڭ دىلى لەنەتلەنگەن بولۇپ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىنكارچىلىقى تۈپەيلىدىن ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىندى. شۇڭا ئۇلار بەكمۇ ئاز ئىمان ئېيتىدۇ (يەنى تولۇق ئىمان ئېيتمايدۇ. شۇڭا، بۇ ئىماننىڭ ئۇلارغا ھېچقانداق پايدىسى بولمايدۇ).

89 _ ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ قولىدىكى تەۋراتنى ئېتىراپ قىلىدىغان ساماۋى كىتاب _ قۇرئان كەلگەن چاغدا، ئۇلار ئۇنى ئىنكار قىلدى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنىمۇ ئىنكار قىلىشتى. ھالبۇكى، ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر بولۇشتىن ئىلگىرى مۇشرىكلارغا تەھدىت سېلىپ: «ئاخىر زامان پەيغەمبىرىنىڭ كېلىدىغان ۋاقتى يېقىنلاشتى، ئۇ كەلگەندە بىز ئۇنىڭ دىنىغا كىرىپ، ئۇنىڭ بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ سىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىمىز» دەيتتى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر بولۇپ كېلىۋىدى، ئۇلار (ئۇنىڭ تەۋراتتىكى سۈپەتلىرى ئارقىلىق ئۇنى ئۆز ئوغۇللىرىنى تونۇغاندەك تونۇپ تۇرۇقلۇق) ئۇنىڭ راستچىللىقىنى ۋە بارچە ئېسىل سۈپەتلىرىنى بىلىپ تۇرۇقلۇق، ئۇنى ئىنكار قىلدى، ئۇنىڭغا كەلگەن دىننى قوبۇل قىلمىدى. ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان قۇرئاننى ئىنكار قىلغان ھەربىر كاپىرغا ئاللاھنىڭ لەنتى بولسۇن!

90 _ ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ئاللاھنىڭ ئۆز پەزلى بىلەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قۇرئاننى نازىل قىلغانلىقىغا ھەسەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشنىڭ ئورنىغا كۈفرىنى تاللىغانلىقى ھەقىقەتەن قەبىھ ئىشتۇر. ئۇلار بۇ قىلمىشى تۈپەيلىدىن ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچىرىدى، ئاندىن ئۇلار تەۋراتنى ئۆزگەرتىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن يەنە ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچىرىدى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە تانغان ھەرقانداق كاپىرغا قاتتىق ئازاب بار.

91 _ بەزى مۇسۇلمانلار يەھۇدىيلارغا: «ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرۈڭلار» دېسە، ئۇلار: «بىز ئۆز پەيغەمبەرلىرىمىزگە نازىل قىلىنغان كىتابلارغا ئىمان كەلتۈردۇق، ئۇلاردىن

باشقىسىغا نازىل قىلىنغان كىتابلارنى ئىنكار قىلىمىز» دەيدۇ. ھالبۇكى، قۇرئان ئۇلارغا نازىل قىلىنغان تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارنى تەستىقلايدۇ. ئەگەر ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ قوللىرىدىكى ساماۋى كىتابلارغا راستىنلا ئىمان كەلتۈرگەن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە قۇرئانغىمۇ ئىمان كەلتۈرگەن بولاتتى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر ئاللاھ سىلەرگە نازىل قىلغان كىتابلارغا ئىمان ئېيتقان بولساڭلار، ئىلگىرى نېمە ئۈچۈن ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئۆلتۈردۈڭلار؟».

92 _ (ئى يەھۇدىيلار!) ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇسا ئۆز ۋاقتىدا سىلەرگە ئۆزىنىڭ راستچىللىقىنى ئىسپاتلاپ، كەلكۈن، چېكەتكە، پىت ۋە پاقا قاتارلىق ئاپەتلەردىن ئىبارەت نۇرغۇنلىغان مۆجىزىلەرنى كۆرسەتكەن ئىدى. شۇنداق تۇرۇقلۇق، مۇسا ئەلەيھىسسالام رەببى بىلەن ئۈچرىشىش ئۈچۈن كەتكەندە، سىلەر موزاينى مەبۇد قىلىۋالدىڭلار. سىلەر ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان قەۋم ئىكەنسىلەر.

93 _ شۇنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا بىز سىلەردىن مۇسا تەۋراتتا سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتلەرنى قوبۇل قىلىش ھەققىدە مەھكەم ئەھدە ئالغان ئىدۇق. ئەمما سىلەر ئەھدىنى بۇزدۇڭلار. شۇنىڭ بىلەن تۇر تېغىنى ئۈستۈڭلارغا تىكلەپ قويۇپ، «سىلەرگە بېرىلگەن تەۋراتنى چىڭ تۇتۇڭلار، رەببىڭلارنىڭ سۆزىنى ئاڭلاڭلار ۋە ئىتائەت قىلىڭلار، بولمىسا بۇ تاغنى ئۈستۈڭلارغا تاشلايمىز» دېدۇق. (شۇ چاغدا) سىلەر: «سۆزۈڭنى ئاڭلىدۇق، ئەمما ئەمرىڭگە ئىتائەت قىلمايمىز» دېدىڭلار. چۈنكى سىلەرنىڭ كۈفرىدا چوڭقۇرلاپ كېتىشىڭلار سەۋەبلىك موزايغا چوقۇنۇش دىلىڭلارغا ئورناپ كەتتى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، « ئەگەر سىلەر راستىنلا ئىمان ئېيتقانلاردىن بولساڭلار، سىلەرنى كۈفرىغا ۋە ئازغۇنلۇققا چاقىرىدىغان بۇ ئىمانىڭلار نېمىدېگەن يامان!».

94 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ ئوغۇللىرى ۋە ئۇنىڭ يېقىنلىرى دەپ بىلجىرلاپ: «جەننەت بىزگىلا خاستۇر» دەيدىغان يەھۇدىيلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئەمەلىيەت سىلەر دېگەندەك بولسا ۋە سىلەرنىڭ گېپىڭلار راست بولىدىغان بولسا، ئۆزۈڭلارغا ئۆلۈمنى ئارزۇ قىلىپ بېقىڭلارچۇ، قېنى!».

95 _ ئۇلار بۇنى ھەرگىز قىلمايدۇ. چۈنكى ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ راستچىللىقىنى بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلغانلىقى، ئۇنىڭغا تۆھمەت قىلغانلىقى ۋە ئۆزلىرىنى جەننەتتىن مەھرۇم قىلىپ دوزاخقا كىرگۈزىدىغان كۈفرىلىق، ئاسىيلىق قاتارلىق قىلمىشلارنى سادىر قىلغانلىقى ئۈچۈن، ھەرگىز ئۆلۈمنى ئارزۇ قىلمايدۇ. ئاللاھ كۈفرىلىقنى تاللاپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ،

ئۇلارنى شۇ قىلمىشلىرى سەۋەبلىك جازالايدۇ.

96 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى بىلگىنكى، يەھۇدىيلار ئۆزۈن ئۆمۈر كۆرۈشكە ئىنتايىن ھېرىستۇر، مەيلى ئۇ ھايات خارلىق، زەبۇنلۇقتا ئۆتسۇن، ئۇلار ھاياتقا مۇشرىكلاردىنمۇ بەك ھېرىستۇر. يەھۇدىيلاردىن ھەربىرى مىڭ يىل ئۆمۈر كۆرۈشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئۇلار ئۆزۈن ئۆمۈر كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئۆزۈن ئۆمۈر ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالالمايدۇ، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى ئاللاھقا مەخپىي ئەمەس، ئاللاھ ئۇلارغا تېگىشلىك جازانى بېرىدۇ.

97 _ ئى پەيغەمبەر! جىبرىل پەرىشتىلەر ئىچىدىكى بىزنىڭ دۈشمىنىمىزدۇر، دېگەن يەھۇدىيلارغا ئېيتقىنكى، «كىمكى جىبرىلغا دۈشمەن بولىدىكەن، شۇنى بىلسۇنكى، جىبرىل ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن ئىككى ئالەملىك ياخشىلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، ئىمان ئېيتقانلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى، كىشىلەرنى ھەق دىنغا باشلىغۇچى ۋە ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلغۇچى ئۇلۇغ قۇرئاننى سېنىڭ قەلبىڭگە چۈشۈردى.

98 _ كىمكى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەرىشتىلىرىگە، پەيغەمبەرلىرىگە، خۇسۇسەن جىبرىل ۋە مىكائىل قاتارلىق ئىككى پەرىشتىنىڭ بىرىگە دۈشمەن بولىدىكەن، ئۇ يەنە بىرىگىمۇ دۈشمەن بولغان، شۇنداقلا ئاللاھقىمۇ دۈشمەن بولغان بولىدۇ. چۈنكى يەھۇدىيلار جىبرىل بىزنىڭ دۈشمىنىمىز، مىكائىل بولسا دوستىمىزدۇر، دەپ ئېتىقاد قىلاتتى. شۇڭا ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئۇقتۇرۇپ قويغىنكى، جىبرىلغا دۈشمەن بولغان ئادەم مىكائىلغىمۇ دۈشمەن بولغان بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان ئىسلام دىنىغا دۈشمەن بولغان كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتىدۇ».

99 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلاشقا يېتەرلىك ئوپئوچۇق ئايەتلەرنى ۋە مۆجىزىلەرنى نازىل قىلدۇق. ئاللاھنىڭ دىنىدىن چىققان كاپىرلاردىن باشقىسى بۇلارنى ئىنكار قىلمايدۇ.

100 _ يەھۇدىيلارنىڭ ئەھدىنى بۇزۇشى نېمىدېگەن قەبىھ ئىش! ئۇلار قاچان بىرەر ئەھدە تۈزۈشسە، ئۇلاردىن بىر تۈركۈمى ئۇنى بۇزىدۇ. ئۇلار بۇگۈن ئەھدە تۈزسە، ئەتىسى ئۇنى بۇزىدۇ. بەلكى ئۇلارنىڭ تولىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن ھەق دىنغا ئىشەنمەيدۇ.

101_ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدىن ئىبارەت ئۇلۇغ پەيغەمبەر ئۇلارنىڭ قولىدىكى تەۋراتنى تەستىقلايدىغان قۇرئاننى ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كېلىۋىدى، ئۇلارنىڭ بىر قىسمى (ئۆلىمالىرى) خۇددى ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى بىلمەيدىغاندەك ئاللاھنىڭ كىتابى بولغان تەۋراتنى ئارقىلىرىغا چۆرۈۋەتتى (ۋە ئۇنىڭدىن تامامەن يۈز ئۆرىدى).

102 _ يەھۇدىيلار شەيتانلارنىڭ سۇلەيمان ئەلەيھىسسالامنىڭ زاماندىكى سېھىرگەرلەر توغرۇلۇق سۆزلەپ بەرگەن نەرسىلىرىگە ئەگەشتى. سۇلەيمان كاپىر بولغان ئەمەس، سېھىر ئۆگەنگەنمۇ ئەمەس، لېكىن شەيتانلار كىشىلەرنىڭ دىننى بۇزۇش ئۈچۈن، ئۇلارغا سېھىر ئۆگىتىش بىلەن كاپىر بولغان مەخلۇقلاردۇر. يەھۇدىيلار يەنە ئاللاھ بەندىلىرىنى سىناش ئۈچۈن ئىراقنىڭ بابىل دېگەن يېرىگە ئەۋەتكەن ھارۇت، مارۇت دېگەن ئىككى پەرىشتىگە چۈشۈرۈلگەن سېھىرگە ئەگەشتى. بۇ ئىككى پەرىشتە «سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىش ۋە شەيتانغا ئەگىشىش بىلەن كاپىر بولۇپ كەتمە» دەپ ئاگاھلاندۇرماي تۇرۇپ، ھېچكىمگە سېھىر ئۆگەتكەن ئەمەس. ئىنسانلار بۇ ئىككى پەرىشتىدىن ئەر _ ئايالنى بىر _ بىرىگە ئۆچ قىلىپ، ئۇلارنى ئايرىۋېتىدىغان سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىدۇ. سېھىرگەرلەر ئاللاھنىڭ ئىرادىسىسىز ھېچكىمگە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئۇ سېھىرگەرلەر ئۆزىگە زىيىنى بار، پايدىسى يوق نەرسىنى ئۆگىنىدۇ. شەيتانلار سېھىرگەرلىكنى يەھۇدىيلارغا ئېلىپ كېلىپ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئومۇملاشتۇردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلاردا سېھىرگەرلىك ئەۋج ئېلىپ، ئۇلار سېھىرنى ئاللاھنىڭ كىتابىدىنمۇ ئارتۇق كۆرىدىغان بولۇپ كەتتى. ھالبۇكى، يەھۇدىيلار سېھىرنى تاللاپ، ھەقنى تەرك ئەتكەن ئادەمگە ئاخىرەتتە ياخشىلىقتىن ھېچبىر نېسىۋە يوقلۇقىنى ئوبدان بىلەتتى. يەھۇدىيلارنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىش بەدىلىگە، ئۆزلىرى ئۈچۈن راۋا كۆرگەن سېھىرگەرلىك بىلەن كۇفرىلىق نېمىدېگەن يامان! ئۇلاردا ئۆزلىرىگە قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتنى قوبۇل قىلىپ، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا تۇرتكە بولغۇدەك ئىلىم بولغان بولسا ئۇنداق قىلماس ئىدى.

103 _ يەھۇدىيلار ئەگەر ئاللاھقا ھەقىقىي ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭدىن قورققان بولسا ئىدى، ئۇلارغا ئاللاھ بېرىدىغان ساۋابنىڭ سېھىرگەرلىكتىن ۋە سېھىرگەرلىك ئارقىلىق تاپقان مال _ دۇنيادىن ياخشى ئىكەنلىكىنى ئەلۋەتتە بىلگەن بولاتتى، ئىمان ۋە تەقۋالىقنىڭ ئاخىرەتتىكى كاتتا مۇكاپاتىنى بىلسە ئىدى، ئەلۋەتتە ئىمان ئېيتقان بولاتتى.

104 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا «رائىنا»[19] دەپ خىتاب قىلماي، «ئۇنزۇرنا» دەپ خىتاب قىلىڭلار. چۈنكى بۇ سۆز سىلەر مەقسەت قىلغان مەننى توغرا شەكىلدە ئىپادىلەپ بېرىدۇ. مەلۇمكى، يەھۇدىيلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بولغان قاتتىق ئۆچمەنلىكىدىن ئۇنى سۆكۈش ۋە تىللاش ئۈچۈن تىلىنى قەستەن تولغاپ شۇنداق ئىككى بىسلىق

---

[19] رائىنا_ يەھۇدىيلارنىڭ تىلى بولغان ئىبرانى تىلىدا ھاقارەت مەنىسىنى، ئەرەب تىلىدا بولسا «بىزگە قاراپ قويىساڭكەن» دېگەن مەننى بىلدۈرىدۇ. شۇڭا، پەيغەمبەرگە مۇنداق ئىككى مەنىلىك سۆزنى ئىشلەتمەي، ئەرەبچىدە «بىزگە قاراپ قويىساڭكەن» دېگەننى بىلدۈرىدىغان «ئۇنزۇرنا» دېگەن سۆزنى ئىشلىتىش تەلەپ قىلىنغان.

سۆزلەرنى ئىشلىتەتتى. ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەرگە تىلاۋەت قىلىنىۋاتقان قۇرئانغا قۇلاق سېلىڭلار، ئۇنى ياخشى چۈشىنىڭلار. ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئەلەملىك ئازاب بار.

105 _ ئەھلى كىتابتىن ۋە مۇشىركلاردىن بولغان كاپىرلار رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە قۇرئان، ئىلىم _ مەرىپەت، نۇسرەت ۋە بېشارەت قاتارلىق ياخشىلىقلاردىن ئازراق بولسىمۇ چۈشۈشىنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ. ئاللاھ پەيغەمبەرلىكتىن ئىبارەت رەھمىتىنى بەندىلىرىدىن كىمنى خالىسا شۇنىڭغا ئاتا قىلىدۇ. ئاللاھ كاتتا ۋە كەڭ پەزىل _ كەرەم ھەم ئاتا _ ئېھسان ئىگىسىدۇر.

106 _ بىز بىرەر ئايەتنى ئەمەلدىن قالدۇرساق ياكى ئۇنى دىللاردىن ئۆچۈرۈپ تاشلىساق، ئەلۋەتتە سىلەر ئۇچۇن ئۇنىڭدىنمۇ مەنپەئەتلىكرەك ئايەتنى كەلتۈرىمىز ياكى ساۋاب ۋە ئەمەل جەھەتتە ئۇنىڭغا ئوخشايدىغان بىر ئايەتنى كەلتۈرىمىز، ھەربىر ئىشىمىزدا ئەلۋەتتە ھېكمەت بار. ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە ئۈممىتىڭ ئاللاھنىڭ ھەر نەرسىگە قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەمسىلەر؟

107 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە ئۈممىتىڭ ئاللاھنىڭ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنىڭ ئىگىسى ۋە ئىدارە قىلغۇچىسى ئىكەنلىكىنى بىلمەمسىلەر؟ ئاللاھ خالىغىنىنى قىلىدۇ، خالىغانچە ھۆكۈم قىلىدۇ، بەندىلىرىنى ئۆزى خالىغان ئىشقا بۇيرۇيدۇ ۋە خالىغان ئىشتىن توسىدۇ، بەندىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى قوبۇل قىلىپ ئىتائەت قىلىشى پەرزدۇر. ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان ئادەم ئۆزىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەددىكار ۋە يارىدەمچى يوقلىقىنى بىلسۇن.

108 _ ئى ئىنسانلار! ئىلگىرى يەھۇدىيلار مۇساغا تەلەپ قويغاندەك، سىلەرمۇ تەرسالىق ۋە ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ پەيغەمبىرىڭلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا تەلەپ قويماقچىمۇ؟ بىلىڭلاركى، كىمكى ئىماننى قويۇپ، كۇفرىنى تاللايدىكەن، ئۇ ئاللاھنىڭ توغرا يولىدىن ئېزىپ، ئازغۇنلۇققا كىرىپ كەتكەن بولىدۇ.

109 _ ئەھلى كىتاب ئىچىدىكى نۇرغۇن كىشىلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ راستچىللىقى ۋە ئۇ ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكى ئۆزلىرىگە ئوپئوچۇق ئايان بولغاندىن كېيىن، پەقەتلا دىلىغا توشۇپ كەتكەن ھەسەت ۋە دۈشمەنلىك تۈپەيلىدىن، سىلەرنى ئىمانىڭلاردىن قايتۇرۇپ ئاۋۋالقىدەك بۇتلارغا چوقۇنىدىغان كاپىرلاردىن قىلىشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئاللاھنىڭ ئۇلار بىلەن ئۇرۇش قىلىش ھەققىدىكى پەرمانى كەلگەنگە قەدەر، سىلەر يەنىلا ئۇلارنى ئەپۇ قىلىڭلار ۋە ئۇلارنىڭ نادانلىقىنى كەچۈرۈڭلار. ئاللاھ ئۇلارنى بۇ قىلمىشى سەۋەبلىك ئەلۋەتتە جازالايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئۇ ھېچقانداق بىر ئىشتىن ئاجىز كەلمەيدۇ.

110 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! نامازنى توغرا شەكىلدە مۇكەممەل ئادا قىلىڭلار، پەرز قىلىنغان

زاكاتنى تولۇق بېرىڭلار. بىلىڭلاركى، سىلەر ئۆزۈڭلار ئۈچۈن قىلغان ھەرقانداق ياخشى ئەمەلنىڭ مۇكاپاتىنى ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا تاپسىلەر. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇ سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارغا قاراپ سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

111 _ يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار جەننەتنىڭ ئۆزلىرىگىلا خاس ئىكەنلىكىنى ۋە ئۆزلىرىدىن باشقا ھېچكىمنىڭ جەننەتكە كىرەلمەيدىغانلىقىنى دەۋا قىلىپ بىلجىرلايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ قۇرۇق ئارزۇسىدۇر. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: «ئەگەر بۇ دەۋايىڭلارنىڭ توغرىلىقىدا راستچىل بولساڭلار، دەلىلىڭلارنى كەلتۈرۈپ بېقىڭلار» دېگىن.

112 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، جەننەت ھەرگىز بىر تائىپە كىشىلەرگىلا خاس ئەمەس. ئاللاھقا چىن ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلغان، بارلىق گەپ _ سۆزلىرىدە ۋە ئەمەللىرىدە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ ھەممىسى جەننەتكە كىرىدۇ. كىمكى شۇنداق قىلىدىكەن، ئۇ قىلغان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا چوقۇم تاپىدۇ. ئاخىرەتتىكى مۇكاپات جەننەتتۇر. ئۇلارغا ئاخىرەتتە ھېچقانداق قورقۇنچ يوقتۇر، ئۇلار بۇ دۇنيادا ئېرىشەلمەي كەتكەن دۇنيا لەززەتلىرى ئۈچۈن قايغۇرمايدۇ.

113 _ يەھۇدىيلار: «خىرىستىيانلار توغرا دىندا ئەمەس»دېدى، خىرىستىيانلارمۇ «يەھۇدىيلار توغرا دىندا ئەمەس» دېدى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى تەۋرات بىلەن ئىنجىلنى ئوقۇپ تۇرىدۇ، بۇ ئىككى كىتابتا بارلىق پەيغەمبەرلەرگە ئىمان ئېيتىشنىڭ زۆرۈرلۈكى يېزىلغان. ئەرەب مۇشىرىكلىرىدىن ئىبارەت نادان قەۋمىمۇ شۇنداق دېدى، يەنى ئۆزىنىڭ دىندا بولمىغانلارنىڭ ھەممىسنى توغرا دىندا ئەمەس دەپ قارىدى. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ دىن توغرىسىدىكى تالاش _ تارتىشى ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىدۇ ۋە ھەربىرىگە قىلمىشىغا قاراپ جازا بېرىدۇ.

114 _ ئاللاھنىڭ مەسجىدلىرىدە نامىز ئوقۇش، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش ئارقىلىق ئاللاھنى زىكىر قىلىشنى مەنئى قىلغان، ئۇ مەسجىدلەرنى يېقىتىپ تاشلاش ياكى تاقىۋېلىش ۋە ياكى مۇئمىنلەرنى ئۇنىڭغا كىرىشتىن توسۇش قاتارلىق قىلمىشلار بىلەن ۋەيران قىلىشقا ئۇرۇنغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ بۇ زالىملار مەسجىدلەرگە پەقەت ئاللاھتىن قورققان ھالدىلا كىرىشى كېرەك. ئۇلارغا دۇنيادا خارلىق ۋە رەسۋالىق، ئاخىرەتتە بولسا قاتتىق ئازاب بار.

115 _ مەشرىقمۇ، مەغرىبمۇ ۋە بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى تەرەپلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ پۈتكۈل زېمىننىڭ ئىگىسىدۇر. شۇڭا سىلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاساسەن نامازدا قايسى تەرەپكە يۈزلەنسەڭلار ئاللاھ بەلگىلىگەن تەرەپكە يۈزلەنگەن بولىسىلەر،

ئاللاهنىڭ ئىلكىدىن ۋە ئىتائىتىدىن چىقىپ كەتمەيسىلەر. ئاللاھ بەندىلىرىگە چەكسىز رەھىم _ شەپقەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ بارلىق ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھېچ نەرسە ئۇنىڭ ئىلىمىدىن چىقىپ كېتەلمەيدۇ.

116 _ يەھۇدىيلار، خىرىستىيانلار ۋە مۇشرىكلار: «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دېدى. ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ئۇلار ئاللاھقا مەنسۇپ قىلغان نەرسىدىن ئاللاھ ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا بويسۇنغۇچىدۇر، ھەممىسى ئۇنىڭ باشقۇرۇشى ئاستىدىدۇر.

117 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقان زاتتۇر. ئاللاھ بىرەر ئىشنى تەقدىر قىلىپ ئۇنى يارىتىشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنىڭغا پەقەت «بول!» دەيدۇ _ دە، ئۇ دەرھال بولىدۇ.

118 _ ئەھلى كىتابتىن ۋە باشقىلاردىن بولغان نادان ئادەملەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىشتىن باش تارتىپ، ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ: «ئاللاھ بىزگە بىۋاسىتە گەپ قىلىپ، سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئېيتىپ بەرسە ياكى سەن بىزگە ئاللاھتىن سېنىڭ راستچىل ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلايدىغان بىرەر مۆجىزە كەلتۈرسەڭ بولمامتى؟» دېدى. ئۇلاردىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئۈممەتلەرمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىگە ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ مۇشۇنداق سۆزنى قىلغان ئىدى. بۇ ئىلگىرىكى ۋە كېيىنكى بارلىق كاپىرلارنىڭ دىللىرىنىڭ كۇفرىلىقتا ۋە ئازغۇنلۇقتا بىر _ بىرىگە ئوخشايدىغانلىقىدىندۇر. ھەقىقەتەن بىز ئايەتلىرىمىزنى ئاللاھقا جەزمەن ئىشىنىدىغان، ئۇنىڭ نازىل قىلغان شەرئىتى بويىچە ئەمەل قىلىدىغان مۇئمىن قەۋم ئۈچۈن ئوچۇق بايان قىلدۇق.

119 _ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن بىز سېنى يېتەرلىك دەلىل _ ئىسپات ۋە مۆجىزىلەر بىلەن كۆچلەندۈرگەن ھالدا ھەق دىن بىلەن ئەۋەتتۇق. سەن بۇ دىننى كىشىلەرگە يەتكۈزگىن، مۇئمىنلەرگە ئىككى ئالەملىك ياخشىلىقلار بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن، ھەق دىننى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان مۇتەكەببىر كاپىرلارنى ئاخىرەتتە ئۇلارنى كۈتۈۋالىدىغان قاتتىق ئازابتىن ئاگاھلاندۇرغىن. سەن ھەق دىننى تولۇق يەتكۈزگەندىن كېيىنمۇ، كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلارنىڭ كاپىرلىقىغا سەن جاۋابكار ئەمەسسەن، قىيامەت كۈنى ئۇلار دوزاخقا تاشلىنىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقىپ كېتەلمەيدۇ.

120 _ ئى پەيغەمبەر! سەن دىنىڭنى تاشلاپ، يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلارنىڭ دىنىغا ئەگەشمىگۈچە ئۇلار سەندىن ھەرگىز رازى بولمايدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ھەق دىن ئىسلام دىنىدۇر». ساڭا ۋەھيى ئارقىلىق ھەقىقەت كەلگەندىن كېيىن، ئەگەر سەن ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگىشىدىغان بولساڭ، سېنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق

دوست، ساڭا یاردەم قىلىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ. (گەرچە بۇ خىتاب مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دېيىلگەن بولسىمۇ، ئۇ پۈتۈن ئىسلام ئۈممىتىگە قارىتىلغان).

121 _ بىز كىتاب بەرگەن يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلارنىڭ ئىچىدىكى بەزى مۇئمىنلەر ئۇ كىتابنى تەلەپكە لايىق ئوقۇيدۇ، ئۇنىڭغا ھەقىقىي رەۋىشتە ئەمەل قىلىدۇ، ئۇنىڭدىكى ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە، خۇسۇسەن ئاخىرقى پەيغەمبەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىشتىن ئىبارەت ھەقىقەتكە چىن ئىشىنىدۇ، بۇ ھەقىقەتلەرنى ئۆزگەرتىۋەتمەيدۇ. ئەنە شۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن قۇرئانغا ئىشىنىدىغان مۇئمىنلەردۇر. ئەمما تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق كىتابلارنىڭ بىر قىسمىنى ئۆزگەرتىۋېتىدىغان، بەزى ھەقىقەتلىرىنى يوشۇرىدىغانلارغا كەلسەك، ئاشۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن قۇرئاننى ئىنكار قىلغان كاپىرلاردۇر. كىمكى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ قاتتىق زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

122 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! مېنىڭ سىلەرگە بەرگەن سانسىز نېمەتلىرىمنى ۋە بىر زامانلاردا ئاراڭلاردىن كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەرنى چىقىرىپ، ئۇلارغا كىتابلارنى نازىل قىلىش ئارقىلىق، سىلەرنى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلغانلىقىمنى ئەسلەڭلار.

123 _ سىلەر قىيامەت كۈندىكى ھېساب بېرىشتىن قورقۇڭلاركى، ئۇ چاغدا ھېچكىم ھېچكىمگە قىلچىلىك یاردەم قىلالمايدۇ، ئاللاھ ھېچكىمدىن ئازابتىن قۇتۇلۇپ قېلىشى ئۈچۈن فىدىيە قوبۇل قىلمايدۇ، شاپائەت پايدا بەرمەيدۇ، كاپىرلارغا ھېچكىم یاردەم قىلالمايدۇ.

124 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ ئىبراھىمنى ئۇنىڭغا بۇيرۇلغان بەزى ئەھكاملار بىلەن سىنىغان، ئىبراھىممۇ ئۇلارنى تولۇق ئورۇندىغان ئىدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا: «سېنى چوقۇم ئىنسانلارغا پېشۋا قىلىمەن» دېدى، ئىبراھىم: «ئى رەببىم! ئۆز پەزلى _ مەرھەمىتىڭ بىلەن مېنىڭ ئەۋلادىم ئىچىدىنمۇ پېشۋالارنى چىقارغىن» دەپ تىلىدى. ئاللاھ جاۋاب بېرىپ «(سېنىڭ نەسلىڭدىن بولغان تەقدىردىمۇ، يامان ئىش قىلىپ) ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار دىندا پېشۋا بولالمايدۇ» دېدى.

125 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا بىز كەئبىنى كىشىلەر ئۈچۈن ھەج، ئۆمرە، تاۋاپ، نامازقاتارلىق ئىبادەتلەردە جەم بولىدىغان ئورۇن ۋە دۈشمەنلەر ھۇجۇم قىلالمايدىغان ئامان جاي قىلىپ بەرگەن ۋە ئۇلارغا: «ماقامى ئىبراھىمنى نامازقاتارلىق جاي قىلىڭلار» دېگەن ئىدۇق. ماقامى ئىبراھىم _ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام كەئبىنى بىنا قىلغاندا ئۈستىگە چىقىپ تۇرغان تاشنىڭ ئورنىدۇر. ئىبراھىم بىلەن ئۇنىڭ ئوغلى ئىسمائىلغا: «مېنىڭ ئۆيۈم

بولغان كەئبنى تاۋاپ قىلغۇچىلار، ئېتىكاپتا ئولتۇرغۇچىلار، رۇكۇ قىلغۇچىلار ۋە سەجدە قىلغۇچىلار ئۈچۈن بارلىق پاسكىنىچىلىقلاردىن تازىلاپ پاك تۇتۇڭلار» دەپ بۇيرۇدۇق.

126 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! مەككە شەھرىنى قورقۇنچلاردىن ئامان ۋە تىنچ شەھەر قىلىپ بەرگىن، ئاھالىسىدىن ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقانلارنى تۇرلۇك مېۋىلەر بىلەن رىزىقلاندۇرغىن» دېگەن ئىدى. ئاللاھ: « ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن كاپىر بولغان ئادەمنىمۇ بۇ دۇنيادا رىزىقلاندۇرىمەن، دۇنيا نېمەتلىرىدىن ئازغىنە مۇددەت بەھرىمەن قىلىمەن، ئاندىن كېيىن ئۇنىڭغا دوزاخ ئازابىنى تېتىتىمەن» دېدى. دوزاخ نېمىدېگەن يامان قارارگاھ!

127 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم بىلەن ئىسمائىل كەئبىنىڭ ئۇلىنى سېلىۋېتىپ، ناھايىتى ئىخلاس بىلەن مۇنداق دۇئا قىلدى: «ئى رەببىمىز! بىزنىڭ ياخشى ئەمەللىرىمىزنى ۋە دۇئايىمىزنى قوبۇل قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن بەندىلىرىڭنىڭ ھەممە سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىسەن، ئۇلارنىڭ ھەممە ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىسەن.

128 _ ئى رەببىمىز! بىز ئىككىمىزنى ئىسلامدا مۇستەھكەم قىلغىن، ئەمر _ پەرمانلىرىڭغا ئىتائەت قىلغۇچى قىلغىن، بىزنىڭ ئەۋلادلىرىمىزدىنمۇ ئۆزۈڭگە ئىتائەت قىلىدىغان مۇئمىن ئۈممەت چىقارغىن، بىزگە ھەج ئىبادىتىمىزنىڭ قائىدىلىرىنى بىلدۈرگىن، تەۋبىمىزنى قوبۇل قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن بەندىلىرىڭنىڭ تەۋبىلىرىنى ناھايىتى قوبۇل قىلغۇچىسەن، بەندىلىرىڭگە چەكسىز مېھىر _ شەپقەتلىكسەن.

129 _ ئى رەببىمىز! مۇشۇ ئۈممەت ئىچىدە ئىبراھىم ئەۋلادى ئارىسىدىن ئايەتلىرىڭنى ئۇلارغا تىلاۋەت قىلىپ بېرىدىغان، قۇرئاننى ۋە سۈننەتنى ئۆگىتىدىغان، ئۇلارنى مۇشرىكلىكتىن ۋە ناچار ئەخلاقتىن پاك قىلىدىغان بىر پەيغەمبەر ئەۋەتكىن. شەكسىزكى، سەن نېمىنى خالىساڭ ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدىغان غالىبسەن، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن».

130 _ ئەقىلسىزلەردىن ۋە ئەخمەقلەردىن باشقا ھېچكىم ئىبراھىمنىڭ دىنىدىن يۈز ئۆرۈمەيدۇ. ھەقىقەتەن بىز ئىبراھىمنى بۇ دۇنيادا پەيغەمبەرلىككە تاللىدۇق، ئۇ ئاخىرەتتە يۇقىرى مەرتىۋىلىك سالىھلاردىن بولىدۇ.

131 _ ئىبراھىمنىڭ پەيغەمبەرلىككە ۋە بۇ كاتتا مەرتىۋىگە تاللىنىشىدىكى سەۋەب، ئۇنىڭ ئىسلامنى ھېچ ئىككىلەنمەستىن دەرھال قوبۇل قىلغانلىقىدۇر. ئۆز ۋاقتىدا رەببى ئۇنىڭغا: «سەن ئىتائەت قىلغىن» دېگەندە، ئۇ ئاللاھقا بولغان بارچە ئىخلاسى ۋە سەممىي مۇھەببىتى بىلەن: «مەن ئالەملەرنىڭ رەببىگە بويسۇندۇم» دېگەن ئىدى.

132 _ ئىبراھىم بىلەن يەئقۇب ئۆز ئوغۇللىرىغا ئىسلامدا مۇستەھكەم تۈرۈشنى ۋەسىيەت قىلىپ: «ئى ئوغۇللىرىم! ئاللاھ سىلەرگە ئىسلام دىننى تاللىدى، شۇڭا سىلەر ھاياتلا بولساڭلار بۇ دىندىن قەتئىي ئايرىلماڭلار، سىلەر ئۆلگەندىمۇ پەقەت مۇسۇلمان ھالىتىڭلار بىلەنلا ئۆلۈڭلار» دېدى.

133 _ ئى يەھۇدىيلار! يەئقۇب جان ئۈزۈۋاتقان ۋاقتىدا سىلەر ئۇنىڭ يېنىدا بارمىدىڭلار؟ شۇ چاغدا يەئقۇب بارلىق ئوغۇللىرىنى يىغىپ ئۇلاردىن: «مەن ۋاپات بولغاندىن كېيىن سىلەر نېمىگە ئىبادەت قىلىسىلەر؟» دەپ سورىغاندا، ئۇلار: « سېنىڭ ئىلاھىڭ ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىڭ ئىبراھىم، ئىسمائىل، ئىسھاقلارنىڭ ئىلاھى بولغان بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىمىز، بىز ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغۇچىمىز» دېدى.

134 _ ئۇلار سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن بىر ئۈممەتتۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى ئۆزى ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارمۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر. سىلەر ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى توغرۇلۇق سوئال _ سوراق قىلىنمايسىلەر، ئۇلارمۇ سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلار توغرۇلۇق سوئال _ سوراق قىلىنمايدۇ، ھەركىم ئۆزىنىڭ ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى كۆرىدۇ، ھېچكىم باشقىسىنىڭ قىلمىشى سەۋەبلىك جازالانمايدۇ، ھەركىمگە ئۆزىنىڭ ئىمانى ۋە تەقۋالىقىدىن باشقا ھېچ نەرسە ئەسقاتمايدۇ.

135 _ يەھۇدىيلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتىگە: «سىلەر يەھۇدىي دىنىغا كىرىڭلار، شۇنداق قىلساڭلار ھىدايەت تاپىسىلەر» دېدى، خىرىستىيانلارمۇ شۇنداق دېدى (يەنى خىرىستىيانلارمۇ ئۇلارغا «خىرىستىيان دىنىغا كىرىڭلار، شۇنداق قىلساڭلار ھىدايەت تاپىسىلەر» دىدى). ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ھىدايەت سىلەرنىڭ دىنىڭلارغا ئەگىشىشتە ئەمەس، بەلكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىغا ئەگىشىشتىدۇر، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام بارلىق ساختا دىنلاردىن يۈز ئۆرۈپ ھەق دىنغا ئەگەشكەن زاتتۇر، ئۇ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگۈچىلەردىن ئەمەس ئىدى».

136 _ ئى مۇئمىنلەر! يەھۇدىيلارغا ۋە خىرىستىيانلارغا ئېيتىڭلاركى، «بىز يەككە _ يېگانە مەبۇد بولغان ئاللاھقا، ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيى قىلىش ئارقىلىق بىزگە نازىل قىلغان قۇرئانغا، ئىبراھىمغا، ئۇنىڭ ئوغۇللىرى ئىسمائىل ۋە ئىسھاققا، ئىسھاقنىڭ ئوغلى يەئقۇبقا، يەئقۇبنىڭ ئوغۇللىرىدىن كەلگەن پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلىنغان سەھىپىلەرگە، مۇساغا بېرىلگەن تەۋراتقا، ئىيسا غا بېرىلگەن ئىنجىلغا، بارلىق پەيغەمبەرلەرگە كەلگەن ۋەھيىگە ئىمان ئېيتتۇق، بىز بۇ پەيغەمبەرلەرگە ئىمان ئېيتىشتا ئۇلاردىن ھېچكىمنى ئايرىپ قويمايمىز، ھەممىسىگە ئىمان ئېيتىمىز، بىز ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىش بىلەن بويسۇنغۇچىلارمىز.

137 _ ئەگەر يەھۇدىيلار، خىرىستىيانلار ۋە باشقا كاپىرلار سىلەر ئىمان ئېيتقاندەك، پەيغەمبەر ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتكە ئىمان ئېيتسا، ئۇلار ئەلۋەتتە، توغرا يول تاپقان بولىدۇ. ئەگەر ئۇلار ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتسا، ئەلۋەتتە، (سىلەر بىلەن) قاتتىق دۈشمەنلىك ئىچىدە بولغان بولىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا قارشى تۇرۇشتا ئاللاھ ساڭا يېتەرلىكتۇر، ئاللاھ سېنى ئۇلارنىڭ يامانلىقىدىن ساقلايدۇ ۋە ساڭا ئۇلارغا قارشى ياردەم قىلىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

138 _ ئاللاھنىڭ دىنىنى چىڭ تۇتۇڭلاركى، ئاللاھ سىلەرنى شۇ دىن بىلەن ياراتقان، ئاللاھنىڭ دىنىدىن ياخشى دىن يوقتۇر. شۇڭا بۇ دىننى چىڭ تۇتۇڭلار ۋە «بىز ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىغا ئەگىشىش ئارقىلىق، رەببىمىز ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلارمىز» دەڭلار.

139 _ ئى پەيغەمبەر! ئەھلى كىتابقا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكى توغرۇلۇق بىز بىلەن مۇنازىرىلىشەمسىلەر؟ ھالبۇكى، ئۇ بىرەر قەۋمنىڭلا ئەمەس، بارچە ئالەملەرنىڭ رەببىدۇر، (ئۇ بىزنىڭمۇ رەببىمىز، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلاردۇر). بىزنىڭ ئەمەللىرىمىز ئۆزىمىز ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارمۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر، بىز ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەتنى خالىس قىلىمىز، ئۇنىڭغا ھېچكىمنى شېرىك قىلمايمىز، ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمگە ئىبادەت قىلمايمىز.

140 _ ياكى سىلەر ‹ئىبراھىم، ئىسمائىل، ئىسھاق، يەئقۇب ۋە يەئقۇبنىڭ نەسلىدىن كەلگەن پەيغەمبەرلەر يەھۇدىي ئىدى ياكى خىرىستىيان ئىدى› دەمسىلەر؟ بۇ ئوپئوچۇق يالغاندۇر. چۈنكى ئۇلار تەۋرات ۋە ئىنجىل نازىل قىلىنىشتىن ئىلگىرى كەلگەن پەيغەمبەرلەردۇر». ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇلارنىڭ قايسى دىندا ئىكەنلىكىنى سىلەر ئوبدان بىلەمسىلەر ياكى ئاللاھمۇ؟ ئاللاھ قۇرئاندا ئۇلارنىڭ توغرا دىندىكى مۇسۇلمانلار ئىكەنلىكى ھەققىدە خەۋەر بەردى. قولۇڭلاردا ئاللاھتىن كەلگەن گۇۋاھلىق بار تۇرۇپ، ئۇنى يوشۇرۇۋاتىسىلەر ۋە بىلىپ تۇرۇپ ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇپ، ئۇنىڭ ئەكسىنى دەۋا قىلىۋاتىسىلەر. سىلەردەك ئاللاھتىن كەلگەن گۇۋاھلىقنى يوشۇرغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن غاپىل ئەمەس، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۇنى ساناپ تۇرىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرنى جازالايدۇ».

141 _ ئۇلار سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن بىر ئۈممەتتۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى ئۆزى ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارمۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر. سىلەر ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى توغرۇلۇق سوئال _ سوراق قىلىنمايسىلەر، ئۇلارمۇ سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلار توغرۇلۇق سوئال _ سوراق قىلىنمايدۇ. (بۇ ئايەت باشقىلارنىڭ ئەمەللىرىدىن پايدىلانغىلى بولمايدىغانلىقىغا ۋە ئەجدادلارنىڭ ئەمەللىرى بىلەن پەخىرلىنىپ مەغرۇرلىنىشنىڭ توغرا ئەمەسلىكىگە، بۇنداق قىلىشنىڭ ھېچ نەرسىگە

ئەسقاتمایدىغانلىقىغا، ئەسقاتىدىغان نەرسىنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش، ئۇنىڭغا خالىس ئىبادەت قىلىش، پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىغا ئەگىشىش ئىكەنلىكىگە ۋە كىمكى پەيغەمبەرلەردىن بىرەرسىنى ئىنكار قىلىدىكەن، بۇ قىلمىشنىڭ بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىق بولىدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ).

142 _ يەھۇدىيلار ۋە ئۇلارغا ئوخشىغان بەزى ئەخمەق ۋە ئەقىلسىز ئادەملەر (ھەقىقەتنى) مەسخىرە قىلىپ ۋە ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈپ: «مۇسۇلمانلارنى ئەزەلدىن يۈزلىنىپ كېلىۋاتقان قىبلىسى (بەيتۇلمۇقەددەس)دىن نېمە بۇرىۋەتكەندۇ؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەشرىقمۇ، مەغرىبمۇ، بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى تەرەپلەرمۇ ئاللاھنىڭدۇر، تەرەپلەردىن ھېچقانداق بىر تەرەپ ئاللاھنىڭ ئىگىدارچىلىقىنىڭ سىرتىدا ئەمەس، ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنى ھىدايەتنىڭ داغدام يولىغا يېتەكلەيدۇ». (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى شەرتسىز ئورۇنداش كېرەكلىكىگە ۋە ئاللاھ بىزنى قايسى تەرەپكە يۈزلىنىشكە بۇيرۇسا شۇ تەرەپكە يۈزلىنىشنىڭ زۆرۈرلۈكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

143 _ ئى مۇسۇلمانلار! بىز سىلەرنى دىندا توغرا يولغا ھىدايەت قىلغاندەك، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئۆز ئۈممەتلىرىگە دىننى تولۇق يەتكۈزگەنلىكى ھەققىدە ئاخىرەتتە گۇۋاھ بولۇشۇڭلار، پەيغەمبىرىڭلارنىڭمۇ سىلەرگە دىننى تولۇق يەتكۈزگەنلىكىگە گۇۋاھ بولۇشى ئۈچۈن، سىلەرنى ئادالەتلىك، ياخشى ئۈممەت قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! سەن يۈزلىنىپ كېلىۋاتقان قىبلە _ بەيتۇلمۇقەددەسنى مەككىدىكى كەئبىگە ئۆزگەرتكەنلىكىمىز پەقەتلا ساڭا ئەمەلىي رەۋىشتە ئەگىشىپ سەن قايسى تەرەپكە يۈزلەنسەڭ شۇ تەرەپكە سەن بىللە يۈزلىنىدىغان ئىتائەتمەن مۇئمىنلەردىن ئىمانى ئاجىز بولغانلىقتىن دىندا شەكلىنىپ ئۇنىڭدىن يېنىۋالىدىغان مۇناپىقلارنى ئايرىپ چىقىشىمىز ئۈچۈندۇر. نامازدا تۇرۇپ بەيتۇلمۇقەددەستىن كەئبە تەرەپكە يۈزلىنىش ئاللاھ ھىدايەت قىلغان، ئىماندا مۇستەھكەم قىلغان ۋە تەقۋالىق ئاتا قىلغان كىشىلەردىن باشقىلارغا ھەقىقەتەن ئېغىر كېلىدىغان ئەھۋالدۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئىمانىڭلارنى، ئىلگىرى بەيتۇلمۇقەددەسكە قاراپ ئوقۇغان نامىزىڭلارنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ. چۈنكى، ئاللاھ رەھىم _ شەپقىتى چەكسىز زات بولۇپ، ئىنسانلارغا تولىمۇ مېھرىباندۇر، ناھايىتى كۆيۈمچاندۇر.

144 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سېنىڭ قىبلە توغرۇلۇق بىرەر ۋەھيىي كېلىشىنى كۈتۈپ، قايتا _ قايتا ئاسمانغا قارىغانلىقىڭنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمىز. مانا ئەمدى بىز سېنى بەيتۇلمۇقەددەستىن سەن ياقتۇرىدىغان ۋە مەمنۇن بولىدىغان قىبلىگە يۈزلەندۈرىمىز. ئۇ مەككىدىكى مەسجىدى ھەرەمدۇر. نامازغا ئوقۇماقچى بولغاندا يۈزۈڭنى شۇ مەسجىدى ھەرەم تەرەپكە قىلغىن. ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەرمۇ قەيەردە بولساڭلار نامازغا ئوقۇماقچى بولغاندا يۈزۈڭلارنى مەسجىدى ھەرەم تەرەپكە قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ساماۋى كىتابلارنى ئاتا قىلغان يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار قىبلىنىڭ بەيتۇلمۇقەددەستىن كەئبىگە ئۆزگەرتىلىدىغانلىقىنىڭ ئۆز كىتابلىرىدا ئورۇن ئالغان شەكسىز ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بۇ ھەقىقەتكە شەك كەلتۈرۈش، قارشى چىقىش قاتارلىق بارلىق قىلمىشىدىن ھەرگىز غاپىل ئەمەس، ئۇلارنى قىلمىشىغا يارىشا جازالايدۇ.

145 _ ئی پەیغەمبەر! سەن تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋی كىتابلار بېرىلگەن يەھۇدىيلارغا ۋە خىرىستىيانلارغا سېنىڭ نامازدا كەئبىگە يۈزلىنىشىڭنىڭ ئاللاھتىن كەلگەن ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ بارلىق دەلىل _ ئىسپاتلارنى كەلتۈرسەڭمۇ، ئۇلار تەرسالىقىدىن ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ سېنىڭ قىبلەڭگە ئەگەشمەيدۇ، سەنمۇ ئەمدى بۇنىڭدىن كېيىن ئۇلارنىڭ قىبلىسىگە ئەگەشمەيسەن؛ ئۇلارمۇ بىر _ بىرىنىڭ قىبلىسىگە ئەگەشمەيدۇ. قىبلىنىڭ كەئبىگە ئۆزگەرگەنلىكى ۋە باشقا مەسىلىلەردە سېنىڭ توغرا ئىش قىلىۋاتقانلىقىڭنى، ئۇلارنىڭ بولسا ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىنى تەكىتلەپ ساڭا ئىلىم كەلگەندىن كېيىن، مۇبادا ئۇلارنىڭ خاھىشىغا ئەگەشسەڭ، ئۇ چاغدا سەن چوقۇم ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولۇپ قالىسەن. (بۇ خىتاب بارلىق ئىسلام ئۈممىتىگە قارىتىلغان بولۇپ، ئىسلام شەرىئىتىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلارنى، نەپسى خاھىشىغا ئەگەشكۈچىلەرنى ئاگاھلاندۇرغان).

146 _ بىز تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق كىتابلارنى بەرگەن يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ ئۆلىمالىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆز كىتابلىرىدا سۈپىتى بايان قىلىنغان پەيغەمبەرنىڭ دەل ئۆزى ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ ۋە ئۇنى ئۆز بالىلىرىنى تونۇغاندەك تونۇيدۇ. (ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ)، ئۇلارنىڭ بىر پىرقىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپەتلىرىنى ۋە راستچىللىقىنى ناھايىتى ئوبدان بىلىپ تۇرۇپ، بۇ ھەقىقەتنى يوشۇرىدۇ.

147 _ ئی پەیغەمبەر! ساڭا ۋەھیی قىلىنغانلىرى رەببىڭ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر. سەن ھەرگىز بۇنىڭغا شەك كەلتۈرگۈچىلەردىن بولمىغىن. (بۇ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قىلىنغان خىتاب بولسىمۇ، بارلىق ئىسلام ئۈممىتىگە قارىتىلغان ئومۇمىي خىتابتۇر).

148 _ ئۈممەتلەردىن ھەربىر ئۈممەتنىڭ مەخسۇس قىبلىسى بولۇپ، ئۇلار نامازلىرىدا شۇ قىبلىسىگە يۈزلىنىدۇ. ئی ئىمان ئېيتقانلار! سىلەر ئاللاھ ئىسلام دىنىدا بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى بەس _ بەستە قىلىشقا ئالدىراڭلار. قەيەردە بولساڭلا بولۇڭلار، ئاللاھ ئاخىرەت كۈنى ھەممىڭلارنى ھېساب مەيدانىغا يىغىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

149 _ ئی پەیغەمبەر! سەن قەيەردىن سەپەرگە چىقساڭ ۋە ئۇ يەردە نامازغا ئوقۇماقچى بولساڭلار، نامازدا يۈزۈڭنى مەسجىدى ھەرەم تەرەپكە قىلغىن؛ چۈنكى سېنىڭ ئۇنىڭغا يۈزلىنىشىڭ رەببىڭ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن خەۋەرسىز ئەمەس، شۇنىڭغا قاراپ سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

150 _ ئی پەیغەمبەر! قەيەردىن يولغا چىقساڭ، نامازدا يۈزۈڭنى مەسجىدى ھەرەم تەرەپكە قىلغىن. ئی ئىمان ئېيتقانلار! سىلەرمۇ قەيەردە بولساڭلار، نامىزىڭلاردا يۈزۈڭلارنى مەسجىدى

هەرەم تەرەپكە قىلىڭلار. بۇ ئىنسانلارغا سىلەرگە قارشى مۇنازىرىدە دەلىل _ ئىسپات بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈندۇر. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا، چۈنكى ئۇلار تالاش _ تارتىشلىرىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. سىلەر ئۇلاردىن قورقماڭلار، ماڭا ئىتائەت قىلىش بىلەن مەندىن قورقۇڭلار. بۇ سىلەرگە ئەڭ مۇكەممەل شەرىئەتنى چۈشۈرۈش ئارقىلىق سىلەرگە نېمىتىمنى كامالەتكە يەتكۈزۈشۈم ئۈچۈن ۋە سىلەرنىڭ ھەقىقەتنى ۋە توغرا يولنى تېپىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

151 _ سىلەرگە كەئبىنى قىبلە قىلىپ، نېمىتىمنى كامالەتكە يەتكۈزگىنىمدەك، ئاراڭلاردىن سىلەرگە بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى تىلاۋەت قىلىپ بېرىدىغان، سىلەرنى كۈفرىدىن، مۇشرىكلىكتىن ۋە رەزىل قىلىقلاردىن پاك قىلىدىغان، سىلەرگە قۇرئاننى، سۈننەتنى ۋە شەرىئەت ھۆكۈملىرىنى ئۆگىتىدىغان، سىلەرگە پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرىدىن، ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنىڭ كەچۈرمىشلىرىدىن بىلمىگەنلىرىڭلارنى بىلدۈرىدىغان بىر پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق.

152 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! ماڭا تىلىڭلار ۋە ئەمەلىڭلار بىلەن شۈكۈر قىلىش ئارقىلىق مېنى ياد ئېتىڭلار، مەنمۇ سىلەرنى پەرىشتىلەرنىڭ ھۇزۇرىدا ياد ئېتىمەن، نېمەتلىرىمگە ھەرگىز تۈزكورلۇق قىلماڭلار. (ئاللاھ بۇ ئايەتتە مۇئمىن بەندىلىرىنى ئۆزىنى ياد ئېتىشكە بۇيرۇغان ۋە ئۇلارغا ئەڭ ئەۋزەل مۇكاپاتنى ۋەدە قىلغان. ئۇ بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ ئۇلارنى پەرىشتىلەرنىڭ ھۇزۇرىدا ياد ئېتىشىدۇر).

153 _ ئى مۇئمىنلەر! مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلىش، تائەت _ ئىبادەتلەردە چىداملىق بولۇش، گۇناھ – مەئسىيەتلەردىن ساقلىنىشتا چىڭ تۇرۇش بىلەن ۋە نامازنى دىلنى ئارام تاپقۇزىدىغان، گۇناھتىن ۋە قەبىھ ئىشلاردىن توسىدىغان رەۋىشتە مۇكەممەل ئوقۇش بىلەن ئاللاھتىن ياردەم ۋە مەدەت تىلەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ سەۋر قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ ۋە ئۇلارنى ياخشى ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ مۇئمىن بەندىلىرى بىلەن ئۇلارغا ياردەم قىلىش ۋە ئۇلارنى قوغداشتا بىللە ئىكەنلىكىنى، ئەممە بارلىق مەخلۇقات بىلەن ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرۇشتا بىللە ئىكەنلىكىنى ئېپادىلەيدۇ).

154 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ يولىدا ئۆلتۈرۈلگەن مۇجاھىدلارنى ئۆلۈك دېمەڭلار، بەلكى ئۇلار ئۆز قەبرىلىرىدە ئۆزىگە خاس بىر ھاياتتا تىرىكتۇر، بۇ تىرىكلىكنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى ئاللاھ ئۆزى بىلىدۇ، ئەممە سىلەر ئۇنى ھېس قىلالمايسىلەر (بۇ ئايەت مۇئمىنلەرنىڭ قەبرىلىرىدە نېمەتلىنىدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ).

155 _ بىز سىلەرنى بىرئاز قورقۇنچ بىلەن، بىرئاز ئاچارچىلىق بىلەن، پۇل _ ماللىرىڭلارنى يوق قىلىۋېتىش ياكى پۇل – مالغا ئېرىشىشىڭلارنى قىينىلاشتۇرۇۋېتىش بىلەن، ئۆلۈم ياكى ئاللاھ يولىدا

شېهىت بولۇش بىلەن، خورما، ئۈزۈم ۋە ئاشلىق قاتارلىق زىرائەتلىرىڭلارنىڭ ھوسۇلىنى كېمەيتىۋېتىش ياكى نابۇت قىلىۋېتىش بىلەن سىنايمىز. ئى پەيغەمبەر! مۇشۇنداق مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلغۇچىلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ياخشى ئاقىۋەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن.

156 _ ئاشۇ سەۋر قىلغۇچىلارنىڭ سۈپىتى شۇكى، ئۇلار ئۆزىگە بىرەر مۇسىبەت كەلگەن چاغدا: «بىز ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ ئىگىدارچىلىقىدىكى بەندىلەرمىز، ئاللاھ بىزنى ئۆز ئىرادىسى ۋە ئەمرى بويىچە ئىدارە قىلىدۇ، بىز ئۆلگەندىن كېيىن چوقۇم ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز، ئاندىن قىيامەتتە ھېساب مەيدانىغا يىغىلىپ، ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىرىلىمىز» دەيدۇ.

157 _ ئەنە ئاشۇ سەۋر قىلغۇچىلار رەببىنىڭ مەغپىرىتىگە ۋە كاتتا رەھمىتىگە ئېرىشكۈچىلەردۇر، ئەنە شۇلار ھىدايەت تاپقۇچىلاردۇر.

158 _ سافا بىلەن مەرۋە _ كەئبىنىڭ شەرق تەرىپىدىكى ئىككى كىچىك تاغ _ ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ئاشكارا ئالامەتلىرىدىن بولۇپ، ئاللاھ بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدا سەئىيى قىلىشنى ئىبادەت قاتارىدىن قىلغان. شۇڭا، ھەج ياكى ئۆمرە قىلغۇچىلار بۇ ئىككى تاغنىڭ ئارىسىدا سەئىيى قىلسا، ئۇلارغا ھەرگىز گۇناھ بولمايدۇ، ئەكسىچە شۇنداق قىلىشى پەرزدۇر. كىمكى ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئاللاھقا ئىخلاس باغلاپ بىرەر ياخشى ئەمەلنى قىلىدىكەن، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۇنىڭ ئازغىنە ئەمەلىگە كۆپلەپ مۇكاپات بەرگۈچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ بارلىق ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ ھېچكىمنىڭ ئەمەلىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ، قىلچىلىكمۇ كېمەيتىۋەتمەيدۇ.

159 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ۋە ئىسلام دىنىنىڭ ھەق دىن ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان روشەن ئايەتلىرىمىزنى يوشۇرىدىغان يەھۇدىي ۋە خىرىستىيان مولللىرىنى ۋە بىز تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلاردا كىشىلەرگە ئوپئوچۇق بايان قىلىپ بەرگەندىن كېيىن، ئاللاھ چۈشۈرگەن ھەقىقەتلەرنى يۇشۇرىدىغانلارنى ئاللاھ ئۆز رەھمىتىدىن يىراق قىلىدۇ، ئۇلارغا بارچە مەۋجۇدات لەنەت قىلىدۇ.

160 _ پەقەت ئاللاھقا تەۋبە قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ خاتالىقلىرىدىن يانغان، ئۆزى بۇزغان ئىشلارنى تۈزىگەن، بۇرۇن يوشۇرغانلىرىنى ئاشكارا قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، مەن ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىمەن، گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىمەن. مەن تەۋبە قىلغان بەندىلىرىمنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىمەن، ئۇلارغا بەكمۇ رەھىم قىلغۇچىمەن، چۈنكى ئۇلارنى تەۋبە قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلدىم ۋە تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدىم.

161 _ شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلغان، بۇ ھەقىقەتنى يوشۇرغان ۋە ھاياتىنىڭ ئاخىرىغا قەدەر شۇنداق قىلىپ، كاپىر پېتى ئۆلگەنلەر بارغۇ، ئەنە

شۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنىش بىلەن ئۇنىڭ لەنىتىگە ئۇچرايدۇ، شۇنداقلا پەرىشتىلەرنىڭ ۋە بارلىق ئىنسانلارنىڭ لەنىتىگە ئۇچرايدۇ.

162 _ ئۇلار لەنەتتە ۋە دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇلاردىن ئازاب يېنىكلىتىلمەيدۇ، ئۇلارغا بېرىلىدىغان ئازاب كېچىكتۈرۈلمەيدۇ، ئۇلارنىڭ ھېچقانداق ئۆزرىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ.

163 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار بىرلا ئىلاھتۇر، ئاللاھ ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە ۋە بارلىق ئىش _ ھەرىكەتلىرىدە يېگانە بولۇپ، ھېچقانداق مەخلۇقاتقا ئوخشىمايدۇ، ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر؛ ئاللاھ بارلىق مەخلۇقاتىغا ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر، مۇئمىنلەرگە تولىمۇ مېھرىباندۇر.

164 _ شەكسىزكى، ئاسمانلارنىڭ شۇ ئېگىزلىكى، شۇ كەڭلىكى بىلەن، ۋە زېمىننىڭ شۇ تۈزلەڭلىكلىرى، تاغلىرى ۋە دېڭىز _ ئوكيانلىرى بىلەن يارىتىلىشىدا، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ بىر _ بىرى بىلەن نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا، ئۈزۈن _ قىسقا، يورۇق _ قاراڭغۇ بولۇپ ئۆزگىرىپ تۇرۇشىدا، كىشىلەرگە پايدىلىق نەرسىلەرنى ئېلىپ دېڭىزدا ئۈزۈپ يۈرگەن كېمىلەردە، ئاللاھ بۇلۇتتىن ياغدۇرۇپ بېرىپ سۈسزلىقتىن ئۆلگەن قاقاس زېمىننى جانلاندۇرىدىغان ۋە قۇيقۇرۇق ھالىتىدىن يايىپشىل ھالەتكە كەلتۈرىدىغان يامغۇردا، يەر يۈزىگە تارقىتىۋەتكەن جانلىقلاردا، شامال يۆنىلىشلىرىنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشىدا، ئاسمان _ زېمىن ئارىسىدا بويسۇندۇرۇلغان بۇلۇتلاردا ئەقلىنى ئىشلىتىپ، دەلىل _ ئىسپاتلارنى چۈشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ بارلىقىنى، بىرلىكىنى، ئىبادەتكە ھەقلىق ئىكەنلىكىنى ۋە كاتتا نېمەتلىرىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەر بار.

165 _ ئاللاھنىڭ بىرلا ئىلاھ ئىكەنلىكىگە مۇشۇنداق كەسكىن دەلىل _ ئىسپاتلار تۇرۇقلۇق، بەزى ئىنسانلار بۇت، ھەيكەل قاتارلىق نەرسىلەرنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋېلىپ، ئۇلارغا ئاللاھتىن باشقىسىغا لايىق كەلمەيدىغان ئىلاھلىق سۈپەتلىرىنى بېرىدۇ، ئۇلارنى خۇددى مۇئمىنلەرنىڭ ئاللاھنى دوست تۇتقىنىدەك دوست تۇتىدۇ. ھالبۇكى، ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەر ئاللاھنى ھەممىدىن بەك دوست تۇتقۇچىلاردۇر، مۇئمىنلەرنىڭ ئاللاھقا بولغان مۇھەببىتى مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھقا ۋە بارلىق ساختا ئىلاھلىرىغا بولغان مۇھەببىتىدىن ئەلۋەتتە كۈچلۈكتۇر. چۈنكى مۇئمىنلەر بارچە مۇھەببىتىنى ئاللاھقا بېغىشلايدۇ، مۇشرىكلار بولسا مۇھەببىتىنى ئاللاھقىلا بېغىشلىماي، بۇتلاردىن ئىبارەت ئۆزلىرىنىڭ ساختا ئىلاھلىرىغىمۇ بېغىشلايدۇ. مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋېلىپ ئۆزىگە ئۆزى ئۇۋال قىلغان ئاشۇ مۇشرىكلار ئاخىرەتتە ئازابنى كۆرگەندىن كېيىن بىلگىنىگە ئوخشاش، پۈتۈن كۈچ _ قۇۋۋەتنىڭ ئاللاھقىلا مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ قاتتىق ئىكەنلىكىنى مۇشۇ دۇنيادا بىلسە ئىدى، ئۇلار ھەرگىزمۇ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەيتتى، ئاللاھنى

قويۇپ بۇتلارغا چوقۇنمايتتى ۋە بۇتلاردىن ئاللاھقا يېقىنلىق ئىزدىمەيتتى.

166 _ ئاخىرەتتە ئازابنى كۆرگەندىن كېيىن، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتە باشلامچى بولغانلار ئۆزلىرىگە ئەگەشكەنلەردىن يىراقلىشىدۇ ۋە دۇنيادىكى چاغلىردا ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بولۇپ كەلگەن دوستلۇق، دىنداشلىق ۋە ئۇرۇق _ تۇغقانچىلىق مۇناسىۋەتلىرىنىڭ ھەممىسى ئۈزۈلگەن بولىدۇ.

167 _ ئەگەشكۈچىلەر: «كاشكى بىزگە دۇنياغا قايتىش مۇمكىن بولسا ئىدى، دۇنيادا بىزنى ئۆزىگە ئەگەشتۈرگەنلەر بۇگۈن بىزنى تاشلىۋەتكەندەك، بىزمۇ ئۇلاردىن ئادا _ جۇدا ئىكەنلىكىمىزنى ئېلان قىلاتتۇق» دەپ پەرياد قىلىشىدۇ. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇلارغا قاتتىق ئازابنى كۆرسەتكەندەك، قىلمىشلىرىنىڭ ھەسرەت _ ئادامەتلىرىنى چەكتۈرۈش ئۈچۈن، ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ باتىل ئەمەللىرىنىمۇ كۆرسىتىدۇ، ئۇلار دوزاختىن قەتئىي چىقالمايدۇ.

168 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرگە ھالال قىلىپ بەرگەن پاك ۋە پايدىلىق نەرسىلەردىن يەڭلار، شەيتاننىڭ ئارقىسىغا كىرىپ ھارامنى ھالال قىلىۋالماڭلار، بىدئەت ۋە گۇناھ سادىر قىلماڭلار، چۈنكى شەيتان سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر.

169 _ شەيتان پەقەت سىلەرنى بارلىق گۇناھ _ مەئسىيەتلەرگە، بارلىق قەبىھ قىلمىشلارغا، ھالالنى ھارام قىلىۋېلىشتەك، ھېچ نەرسىنى بىلمەي تۇرۇپ، ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇشقا بۇيرۇيدۇ.

170 _ مۇئمىنلەر ئازغۇنلارغا نەسىھەت قىلىپ: «ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئانغا ۋە ھىدايەتكە ئەگىشىڭلار» دېسە، ئۇلار ئۆزلىرىدىن ئىلگىرىكى مۇشرىكلارنى تەقلىد قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ: «بىز سىلەرنىڭ دىنىڭلارغا ئەگەشمەيمىز، بىز پەقەت ئەجدادلىرىمىزنىڭ دىنىغا ئەگىشىمىز» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ ئەجدادلىرى ئاللاھ توغرىسىدا ھېچ نەرسىنى چۈشەنمەيدىغان ۋە توغرا يولنى تاپالمىغان تۇرسىمۇ ئۇلارغا ئەگىشەمدۇ؟

171 _ (ھىدايەتكە دەۋەت قىلغۇچىغا قۇلاق سالمىغان) كاپىرلارنىڭ ئەھۋالى پادىچىنىڭ چاقىرىقىنى چۈشەنمەي، تاۋۇشنى ۋە ندانىلا ئاڭلىغان ھايۋانلارنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشايدۇ. (چۈنكى) ئۇ كاپىرلارنىڭ قۇلاقلىرى ھەقىقەتنىڭ ساداسىنى ئاڭلاشتىن گاستۇر، ئۇلارنىڭ تىللىرى ھەقىقەتنى سۆزلەشتىن گاچىدۇر ۋە ئۇلارنىڭ كۆزلىرى ھەقىقەتنىڭ دەلىل _ ئىسپاتلىرىنى كۆرۈشتىن كوردۇر. شۇڭا ئۇلار ئەقلىنى ئۆزلىرىگە پايدىلىق ئىشلارغا ئىشلەتمەيدۇ.

172 _ ئى مۇئمىنلەر! بىز سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال يېمەكلىكلەردىن يەڭلار، كاپىرلارغا ئوخشاش ھالالنى ھارام قىلىۋالمىغان ۋە ھارامنى ھالال قىلىۋالمىغانلاردىن بولماڭلار.

ئەگەر سلەر راستىنلا ئاللاھنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغۇچى، ئەمرىگە ئىتائەت قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلغۇچى بولساڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان كاتتا نېمەتلىرىگە تىلىڭلار بىلەن، دىلىڭلار بىلەن ۋە ئەمەلىيىتىڭلار بىلەن شۈكۈر قىلىڭلار.

173 _ ئاللاھ سىلەرگە پەقەت شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە بوغۇزلانماي ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋان، قان، توڭگۇز گۆشى، ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋان قاتارلىق سىلەرگە زىيانلىق نەرسىلەرنى ھارام قىلدى. ئاللاھ سىلەرگە ئۆز پەزلىدىن ئوڭايلىق يارىتىپ بەرگەنلىكتىن، سىلەرگە مۇشۇ ھارام نەرسىلەرنى چارىسىز قالغاندا يېيىشنى ھالال قىلدى. كىمكى بۇ نەرسىلەردىن ئۆز ئىختىيارىچە ئەمەس، ئىلاجسىزلىقتىن ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك مىقدارنى يېيىشكە مەجبۇر بولۇپ قالسا، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ مېھرىباندۇر.

174 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ساماۋى كىتابلاردا نازىل قىلغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپىتى ۋە باشقا ھەقىقەتلەرنى يوشۇرىدىغانلار ۋە بۇ يوشۇرۇش بەدىلىگە دۇنيانىڭ ئەرزىمەس مەنپەئەتىگە ئېرىشىشكە قىزىقىدىغانلار ئۇنىڭ بەدىلىگە پەقەتلا يالقۇنجاپ تۇرغان دوزاخ ئوتىنى يەيدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا غەزەپ قىلغانلىقتىن، قىيامەت كۈنى ئۇلارغا سۆز قىلمايدۇ، ئۇلارنى كاپىرلىقىدىن ۋە گۇناھلىرىدىن پاكلىمايدۇ، ئۇلارغا دەردلىك ئازاب بار.

175 _ مۇشۇ سۈپەتلەرنىڭ ئىگىسى بولغان كىشىلەر ھىدايەت بەدىلىگە ئازغۇنلۇقنى، ئاللاھنىڭ مەغپىرىتى بەدىلىگە ئازابنى تاللىغان كىشىلەردۇر. ئۇلار دوزاخ ئەھلىنىڭ ئەمەللىرىنى قىلىش ئارقىلىق دوزاخقا كىرىشكە قانداقمۇ جۈرئەت قىلدى؟ ئاللاھ دوزاخقا كىرىشتىن قورقمايدىغان بۇنداق ئادەملەرنىڭ ھالىغا ئەجەبلىنىدۇ، ئى ئىنسانلار! سىلەرمۇ ئۇلارنىڭ دوزاخقا كىرىشكە جۈرئەت قىلغانلىقىدىن ۋە دوزاخ ئازابىدا مەڭگۈ قېلىشقا نەقەدەر چىداملىق ئىكەنلىكىدىن ئەجەبلىنىڭلار.

176 _ ئۇلارنىڭ بۇنداق قاتتىق ئازابقا قېلىشىنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئاللاھ كىتابلىرىنى پەيغەمبەرلەرگە ئوپئوچۇق ھەقىقەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا نازىل قىلدى، ئۇلار بولسا بۇ ھەقىقەتلەرنى ئىنكار قىلدى. ساماۋى كىتابلار توغرىسىدا ئىختىلاپ قىلىشىپ، ئۇ كىتابلارنىڭ بەزىسىگە ئىمان ئېيتىپ، بەزىسىنى ئىنكار قىلغۇچىلار ھىدايەتتىن ۋە ھەققانىيلىقتىن ئىنتايىن يىراقلىشىپ كەتكەن ئازغۇنلاردۇر.

177 _ ئاللاھ بۇيرۇمىغان بولسا، نامازدا كۈنچىقىش ۋە كۈنپېتىش تەرەپكە يۈزلىنىش ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ياخشىلىققا ياتمايدۇ، ئەسلى ياخشىلىق ۋە بارچە ياخشىلىق ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى بولمىغان يېگانە مەبۇد ئىكەنلىكىگە چىن ئىشەنگەن، ئاخىرەت كۈنىگە ۋە ئۇ كۈندىكى

هېساب بېرىش، مۇكاپات ۋە جازا قاتارلىقلارغا، پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسگە، ئاللاھ نازىل قىلغان كىتابلارنىڭ ھەممىسگە، پەيغەمبەرلەرنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىپ قويماي ھەممىسگە ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنى سۆيۈش يۈزىسىدىن ئۇرۇق _ تۇغقانلارغا، موھتاجلىقتا قالغان يېتىملەرگە، ھېچ نەرسىسى يوق مىسكىنلەرگە، ئائىلىسىدىن ۋە پۇل _ مېلىدىن ئايرىلىپ قالغان مۇساپىرلارغا، قاتتىق موھتاجلىقى سەۋەبلىك تىلەشكە مەجبۇر بولۇپ قالغان سائىللارغا، قۇللارنىڭ، ئەسىرلەرنىڭ ئازادلىققا ئېرىششىگە پۇل _ مال يارىدەم بەرگەن، نامازنى مۇكەممەل ئوقۇغان، زاكات بەرگەن، ئەھدىگە ۋاپا قىلغان، يوقسۇللۇققا، كېسەللىككە سەۋر قىلغان، جىھادقا بەرداشلىق بەرگەن ئادەملەرنىڭ ئىمانىدىدۇر. مۇشۇ سۈپەتلەرگە ئېرىشكەن كىشىلەر ئىماندا راستچىل كىشىلەردۇر، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ساقلانغان كىشىلەردۇر.

178 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھ سىلەرگە قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىلدىن بىرگە بىر قىساس ئېلىشنى بۇيىردى. ئازاد قاتىل ئۆزى ئۆلتۈرگەن ئازاد ئادەم ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلىدۇ، قۇل قاتىل ئۆزى ئۆلتۈرگەن قۇل ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلىدۇ، ئايال قاتىل ئۆزى ئۆلتۈرگەن ئايال ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلىدۇ. قاتىل ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ ئىگىلىرى تەرىپىدىن ئەپۇ قىلىنىپ، قىساس ئېلىشنىڭ ئورنىغا دىيەت (قاتىل جىنايىتىنىڭ كەچۈرۈم قىلىنغانلىقى ئۈچۈن بېرىدىغان ماددىي تۆلەم) بېرىشكە بۇيرۇلسا، ھەر ئىككى تەرەپ ئىسلام ئەخلاقى بويىچە ئىش كۆرۈپ، كەچۈرۈم قىلغۇچى قاتىلدىن دىيەتنى كۆچ ئىشلەتمەي چىرايلىقچە تەلەپ قىلىشى، قاتىلنىڭمۇ دىيەتنى كېچىكتۈرمەي، كېمەيتمەي تولۇق بېرىشى لازىم. قىساسنىڭ ئورنىغا دىيەت ئېلىشتىن ئىبارەت بۇ ھۆكۈم رەببىڭلار تەرىپىدىن كەلگەن يېنىكلىتىشتۇر ۋە سىلەرگە رەھمەتتۇر. چۈنكى بۇنىڭدا سىلەرگە ئۇڭايلىق ۋە مەنپەئەت بار. كىمكى قاتىلنى كەچۈرۈپ، ئۇنىڭدىن دىيەتنى ئالغاندىن كېيىن، ئۇنى ئۆلتۈرىدىكەن، ئۆلتۈرگۈچى قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ. ئۇ يا بۇ دۇنيادا قىساس ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلۈپ ئازابلىنىدۇ ياكى ئاخىرەتتە دوزاخقا تاشلىنىپ جازالىنىدۇ.

179 _ ئى ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى! قاتىلدىن قىساس ئېلىشقا بۇيرۇش ۋە ئۇنى ئىجرا قىلىشتا سىلەر ئۈچۈن خاتىرجەم ھاياتلىق بار[20]. بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىش ئارقىلىق تەقۋالىقىڭلارنى كۆچەيتىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

180 _ سىلەردىن بىرەيلەنگە ئۆلۈمنىڭ بېشارەتلىرى ياكى ئۇنىڭ ئالامەتلىرى كەلگەندە _ ئەگەر مال _ دۇنيا قالدۇرۇپ كەتمەكچى بولسا _ مال _ دۇنياسىنىڭ بىر قىسمىنى ئۆزىنىڭ ئاتا _

---

[20] يەنى قاتىلنى ئۆلتۈرۈش ئارقىلىق باشقىلارنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قالغىلى بولىدۇ ھەمدە ئۆزىنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشىنى بىلگەن ئادەم قاتىللىقتىن ساقلىنىدۇ.

ئانىسغا ۋە ئۇرۇق _ تۇغقانلىرىغا ئادالەت بىلەن ۋەسىيەت قىلىشى پەرز قىلىندى[21]. ۋەسىيەتنى يوقسۇللارنى قايرىپ قويۇپ بايلارغا قىلىش ۋە مال _ دۇنياسىنىڭ ئۈچتىن بىرىدىن كۆپرەكنى ۋەسىيەت قىلىش توغرا ئەمەس. بۇ ئاللاھتىن قورقىدىغان تەقۋادار كىشىلەرنىڭ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشىدۇر. (بۇ مىراس ئايىتى چۈشۈشتىن ئىلگىرىكى ھۆكۈمدۇر).

181 _ كىمكى مېيىتنىڭ جان ئۈزۈشتىن ئىلگىرىكى ۋەسىيىتىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ئۇنى ئۆزگەرتىۋېتىدىكەن، بۇنىڭ گۇناھى ئۇنى ئۆزگەرتىۋەتكەنلەرگە بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ ۋەسىيىتىڭلارنى ۋە بارلىق سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، سىلەرنىڭ ئادالەت ۋە ھەقىقەت تەرەپدارى بولۇش ياكى ئۇنىڭدىن چەتنەپ كېتىش قاتارلىق دىلىڭلاردا يوشۇرغىنىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

182 _ كىمكى ۋەسىيەت قىلغۇچىنىڭ ۋەسىيەتتە خاتالىشىپ ياكى قەستەنلىك بىلەن ھەقىقەتتىن چەتنەپ كەتكەنلىكىنى بىلىپ، ئۇنىڭغا ئادالەتلىك ئىش قىلىش توغرۇلۇق نەسىھەت قىلسا، ئەگەر نەسىھەت قىلالمىسا ۋەسىيەتنى شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان شەكىلدە ئۆزگەرتىپ ۋەسىيەت قىلغۇچى بىلەن ۋەسىيەت قىلىنغۇچىلارنىڭ مۇناسىۋىتىنى ياخشىلاپ قويسا، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ[22]. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

183 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! تەقۋالىققا ئېرىشىشىڭلار ۋە ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىش ئارقىلىق گۇناھ _ مەئسىيەتتىن ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ سىلەردىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرگە روزىنى پەرز قىلغاندەك، سىلەرگىمۇ روزىنى پەرز قىلدى.

184 _ ئاللاھ سىلەرگە پەرز قىلغان روزا ساناقلىق كۈنلەر بولۇپ، ئۇ رامىزان ئېيىنىڭ كۈنلىرىدۇر. سىلەردىن كىمكى كېسەل بولۇپ، روزا تۇتۇش قىيىن كەلسە ياكى سەپەر ئۈستىدە بولۇپ قالسا، روزا تۇتمىسىمۇ بولىدۇ. روزا تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ قازاسىنى رامىزاندىن باشقا كۈنلەردە تۇتسۇن، ياشىنىپ قالغانلىق ياكى ساقىيىشتىن ئۈمىد ئۈزۈلگەن كېسەللىك سەۋەبىدىن روزا تۇتۇشتا تاقەت قىلغۇسىز دەرىجىدە مۇشەققەت تارتىپ قالىدىغان بولسا، روزا تۇتمىسىمۇ بولىدۇ ۋە تۇتالمىغان ھەربىر كۈنى

---

[21] بۇ ئايەتتە پەرز قىلىنغان ۋەسىيەت مىراس ئايىتىنىڭ نازىل بولۇشى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ «ۋارىسقا ۋەسىيەت قىلىش يوق» دېگەن ھەدىسى بىلەن ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان.

[22] ۋەسىيەت قىلغۇچى مال- دۇنياسىدىن ئۈچىنىڭ بىرىدىن ئېشىپ كەتمىگەن مىقدارىنى ۋەسىيەت قىلىش ھەققى بار، بۇنىڭدىن ئارتۇقىنى ۋەسىيەت قىلماقچى بولغان ئادەم ۋارىسلىرىنىڭ ھەققىنى باشقىلارغا بۇيرۇپ بەرمەكچى بولغانلىقى ئۈچۈن ۋارىسلىرى ئوتتۇرىسىدا زىددىيەت چىقىدۇ. شۇڭا بۇنى بىلگەنلەر ئىككى تەرەپنى ياخشىلاپ قويسا گۇناھ بولمايدۇ، بەلكى ساۋاب بولىدۇ.

ئۇچۇن بىر يوقسۇلنى تويغۇزغىدەك تاماق فىدىيە بېرىشى لازىم. كىمكى فىدىيەنى بەلگىلەنگەن مىقداردىن ئارتۇق بەرسە، بۇ ئۆزى ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر روزا تۇتۇشنىڭ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى كاتتا ساۋابىنى بىلسەڭلار، جاپاغا چىداپ روزا تۇتۇش سىلەر ئۈچۈن تۇتماي فىدىيە بەرگەندىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر.

185 _ رامىزان ئېيى ئىنسانلارنى ھەق دىنغا ھىدايەت قىلىش ئۈچۈن، ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىغۇچى روشەن ئايەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان قۇرئان نازىل قىلىنىشقا باشلىغان ئايدۇر. شۇڭا، سىلەردىن كىمكى تېنى ساق، سەپەر ئۈستىدە بولمىغان ھالەتتە رامىزان ئېيىغا يېتىشسە، ئۇنىڭ كۈندۈزلىرى روزا تۇتسۇن. كېسەل ياكى سەپەر ئۈستىدە بولۇپ قالغان ئادەمنىڭ روزا تۇتماسلىقىغا رۇخسەت قىلىنىدۇ، ئۇلار تۇتالمىغان كۈنلىرىنىڭ قازاسىنى باشقا كۈنلەردە تۇتىدۇ. ئاللاھ دىندا سىلەرگە ئاسانلىقنى ۋە كەڭچىلىكنى خالايدۇ، تەسلىكنى ۋە مۇشەققەتنى خالىمايدۇ، بۇلارنىڭ ھەممىسى رامىزان كۈنلىرىنىڭ سانىنى تولدۇرۇشۇڭلار، روزا ھېيت كۈنى ئاللاھقا تەكبىر ئېيتىپ روزىنى ئاخىرلاشتۇرۇشۇڭلار، سىلەرنى ھىدايەت قىلغانلىقى ئۈچۈن ئاللاھنى ئۇلۇغلىشىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان ھىدايەت، تەۋپىق ۋە ئاسانلىق قاتارلىق نېمەتلىرى ئۈچۈن ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

186 _ ئى پەيغەمبەر! مېنىڭ بەندىلىرىم سەندىن مەن توغرۇلۇق سورىسا، ئۇلارغا دېگىنكى «مەن ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنمەن. ماڭا دۇئا قىلسا، مەن دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن. ئۇلار دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىدا توغرا يول تېپىش ئۈچۈن، مەن بۇيرۇغان ۋە توسقان ئىشلاردا ماڭا ئىتائەت قىلسۇن ۋە ماڭا ئىشەنسۇن». (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە تولىمۇ يېقىن ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ).

187 _ ئاللاھ سىلەرگە رامىزان كېچىلىرىدە ئايالىلىرىڭلارغا يېقىنچىلىق قىلىشنى ھالال قىلدى. ئۇلار سىلەر ئۈچۈن پەردە ۋە ساقلىغۇچىدۇر، سىلەرمۇ ئۇلار ئۈچۈن پەردە ۋە ساقلىغۇچىسىلەر. ئاللاھ سىلەرنىڭ رامىزان كېچىسىدە ئايالىڭلارغا يېقىنچىلىق قىلىپ، گۇناھ سادىر قىلىش ئارقىلىق[23] ئۆزۈڭلارغا خىيانەت قىلغانلىقىڭلارنى بىلدى، تەۋبەڭلارنى قوبۇل قىلىپ، سىلەرنى ئەپۇ قىلدى ۋە بۇ ئىشتا سىلەرگە كەڭچىلىكنى يولغا قويدى. ئەمدى ئۇلارغا رامىزان كېچىلىرىدىمۇ يېقىنچىلىق قىلىڭلار، ئاللاھ سىلەرگە تەقدىر قىلغان پەرزەنتنى تەلەپ قىلىڭلار، تاكى تاڭ ئېتىپ، سەھەرنىڭ يورۇقى كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقىدىن ئايرىلغانغا قەدەر يەڭلار، ئىچىڭلار، ئاندىن كۈن پېتىپ، كېچە كىرگەنگە قەدەر روزا تۇتۇڭلار، سىلەر مەسجىدتە ئېتىكاپتا ئولتۇرغان چېغىڭلاردا ئايالىڭلارغا

[23] ئىسلامنىڭ دەسلىپىدە رامىزاندا ئايالىلارغا يېقىنچىلىق قىلىش چەكلەنگەن ئىدى.

يېقىنچىلىق قىلماڭلار ۋە يېقىنچىلىق قىلىشقا ئېلىپ بارىدىغان ئىشلاردىنمۇ ساقلىنىڭلار. ئاللاھ سىلەرگە بەلگىلەپ بەرگەن بۇ ئەھكاملار ئاللاھنىڭ ھالال بىلەن ھارام ئوتتۇرىسىدىكى چېگرالىرىدۇر، ھارام ئىشلارغا چۈشۈپ قالماسلىقىڭلار ئۈچۈن بۇ چېگرالارغا يېقىنلاشماڭلار. ئىنسانلار ئاللاھتىن قورقسۇن ۋە تەقۋالىقنى ئاشۇرسۇن دەپ، ئاللاھ ئۇلارغا ئايەتلىرىنى ۋە ئەھكاملىرىنى ئەنە شۇنداق تەپسىلي ۋە روشەن بايان قىلىپ بېرىدۇ.

188 _ يالغان ئىشقا قەسەم قىلىش، بۇلاڭچىلىق، ئوغرىلىق، پارىخورلۇق، جازانىخورلۇق قاتارلىق قىلمىشلار بىلەن بىر _ بىرىڭلارنىڭ پۇل _ ماللىرىنى ناھەق يەۋالماڭلار، ھارامىلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ كىشىلەرنىڭ پۇل _ ماللىرىدىن بىر قىسمىنى يولسىزلىق بىلەن، ساختا دەلىل _ ئىسپاتلار بىلەن يەۋېلىش ئۈچۈن ئەمەلدارلارغا پارا بەرمەڭلار.

189 _ ئى پەيغەمبەر! ساھابىلىرىڭ سەندىن يېڭى چىققان ئاي ۋە ئۇنىڭ ئۆزگىرىشچان ئەھۋالى توغرۇلۇق سورىشىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، « ئاللاھ يېڭى چىققان ئايىنى كىشىلەرنىڭ ھەج، روزا قاتارلىق ئىبادەتلەر ۋە مۇئامىلە ئىشلىرىنىڭ ۋاقىتلىرىنى بېكىتىشى ئۈچۈن بەلگە قىلدى». ياخشىلىق سىلەر جاھىلىيەت دەۋرىدە ئادەتلىنىپ قالغاندەك ۋە ياكى ئىسلامنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا قىلغىنىڭلاردەك ساۋاب بولىدۇ دېگەن گۇمان بىلەن ئېھرامدىكى چېغىڭلاردا ئۆيلەرنىڭ ئارقىسىدىن (تۆشۈك ئېچىپ) كىرىش ئەمەس، بەلكى ياخشىلىق دېگىنىمىز گۇناھ _ مەئىسىيەتتىن ساقلانغان ۋە ئاللاھتىن قورققان ئادەمنىڭ ياخشىلىقىدۇر. شۇڭا سىلەر ھەجگە ياكى ئۆمرىگە ئېھرام باغلىغان چېغىڭلاردا ئۆيلەرگە ئىشىكىدىن كىرىڭلار، دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك بارلىق ئىشىڭلاردا مۇرادىڭلارغا يېتىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھقا تەقۋالىق قىلىڭلار.

190 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، سىلەرگە ئۇرۇش ئاچقانلارغا قارشى ئاللاھنىڭ يولىدا جىھاد قىلىڭلار، دۈشمەنلەرنىڭ ئەزالىرىنى كېسىپ قىيناش، بالىلارنى، ئاياللارنى ۋە ياشانغانلارنى ئۆلتۈرۈش، ئىنتىقامدا چەكتىن ئاشۇرۇۋېتىش قاتارلىق ھارام ئىشلارنى قىلماڭلار. چۈنكى، ئاللاھ چەكتىن ئېشىپ كەتكۈچىلەرنى ۋە ھارامنى ھالال سانىغۇچىلارنى دوست تۇتمايدۇ.

191 _ سىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلغان مۇشىرىكلارنى تاپقان يەردە ئۆلتۈرۈڭلار، ئۇلار سىلەرنى چىقىرىۋەتكەن مەككىدىن سىلەرمۇ ئۇلارنى چىقىرىۋېتىڭلار. پىتنە[24] ئادەم ئۆلتۈرۈشتىنمۇ قاتتىق گۇناھتۇر. تاكى ئۇلار ئۆزى ئۇرۇش ئاچمىغۇچە مەسجىدى ھەرەمنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن، ئۇلار بىلەن

---

[24] «الفتنة»(پىتنە) دېگەن سۆز بۇ ئورۇندا كىشىلەرنى دىندىن قايتۇرۇش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلغان زوراۋانلىقنى ئىپادىلەيدۇ.(تەپسىرى زەمەخشەرىي)

مەسجىدى ھەرەمدە ئۇرۇش قىلماڭلار، ئەگەر ئۇلار مەسجىدى ھەرەمدە ئۆزلىرى ئۇرۇش ئاچسا، سىلەرمۇ ئۇلارنى مەسجىدى ھەرەمدە ئۆلتۈرۈڭلار، كاپىرلارنىڭ جازاسى ئەنە شۇنداق ئىبرەتلىك بولىدۇ.

192 _ ئەگەر ئۇلار مەسجىدى ھەرەمدە ئۇرۇش قىلىشتىن، كۇفرىدىن ۋاز كېچىپ ئىمان ئېيتسا، شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرى ئۈچۈن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ مېھرىباندۇر.

193 _ ئى مۇئمىنلەر! تاكى مۇسۇلمانلارغا قارىتا سۈيىقەست ۋە زىيانكەشلىكلەر تۈگىگەنگە، دىن ئاللاھقىلا خالىس بولغانغا ۋە ئىنسانلار ئاللاھقا قوشۇپ مەخلۇقاتقا ئىبادەت قىلمايدىغان بولغانغا قەدەر، تاجاۋۇزچى كاپىرلار بىلەن ئۇرۇشۇشنى داۋاملاشتۇرۇڭلار. ئەگەر ئۇلار كۇفرىدىن ۋە سىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن ۋاز كەچسە، سىلەرمۇ ئۇرۇشتىن ۋاز كېچىڭلار. ئازاب پەقەت كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغان ۋە مۇسۇلمانلارغا زىيانكەشلىك قىلىشتىن قول يىغمىغان زالىملارغا بولىدۇ.

194 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ ئۇرۇش قىلىش ھارام قىلىنغان ئايدا سىلەرگە ئۇرۇش ئاچقان مۇشرىكلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىشىڭلار ئۇلارنىڭ ئۇلۇغ ئايدا سىلەرگە ئۇرۇش ئاچقانلىقىنىڭ جازاسىدۇر. ئاللاھ ئۇرۇش قىلىشنى ھارام قىلغان جاي ۋە ۋاقىتلاردا ئۇرۇش ئاچقانلار شۇ جاي ۋە شۇ ۋاقىتلاردا ئۆز قىلمىشىغا يارىشا جازالىنىدۇ. كىم سىلەرگە ئۇرۇش ئېچىش ياكى باشقا زىيانكەشلىك بىلەن قانچىلىك چېقىلغان بولسا، سىلەرمۇ ئۇنىڭغا شۇنچىلىك چېقىلىڭلار، بۇنىڭدا سىلەرگە گۇناھ بولمايدۇ، چۈنكى دۇشمەنلىكنى باشلىغانلار ئاشۇلاردۇر. ئاللاھتىن قورقۇڭلار، جازالاشتا ھەددىڭلاردىن ئاشماڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ پەرزلەرنى ئورۇنداپ، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرۇپ، تەقۋادارلىق قىلغۇچىلار ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر.

195 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھنىڭ دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ۋە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ئۈچۈن پۇل _ مال سەرپ قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭلار، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشتىن ۋە ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشتىن باش تارتىپ ئۆزۈڭلارنى ھالاكەتكە تاشلىماڭلار، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشنى، ئۇنىڭ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشنى ۋايىغا يەتكۈزۈڭلار، بارلىق ئەمەلىڭلارنى ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ خالىس قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ قېتىرقىنىپ، ئىخلاس بىلەن ئىش قىلغۇچىلارنى[25] دوست تۇتىدۇ.

196 _ ھەج بىلەن ئۆمرەنى ئاللاھ ئۈچۈن تولۇق ئورۇنداڭلار، ئەگەر بۇ ئىككىسىنى ئادا قىلىشقا

---

[25] ئايەتتىكى ﴿المحسنين﴾ دېگەن سۆز ﴿الاحسان﴾ (ئېھسان) دېگەن سۆز يىلتىزىدىن كەلگەن بولۇپ، ئېھسان_ ھەربىر ئىشنى قېتىرقىنىپ، ئىخلاس قىلىپ، ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلىش دېگەننى ئىپادىلەيدۇ. (تەپسىرى تەبەرى).

دۇشمەن یاکی کېسەللىك قاتارلىقلار توسقۇنلۇق قىلسا، تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق قۇربانلىققا يارايدىغان چارۋىلاردىن نېمىنى تاپالىساڭلار، ئاللاهقا يېقىنلىق ئىزدەپ شۇنى قۇربانلىق قىلىڭلار. قۇربانلىق قىلىدىغان مال بەلگىلەنگەن ھەرەم دائىرىسىگە يەتمىگۈچە ياكى سىلەر توسقۇنلۇققا ئۇچراپ قېلىپ قۇربانلىقىڭلارنى خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھۇدەيبىيەدە قۇربانلىق قىلغاندەك قۇربانلىق قىلمىغۇچە چېچىڭلارنى چۈشۈرمەڭلار (يەنى ھەج قىلىشقا مۇيەسسەر بولغانلار قۇربانلىقىنى ھەرەم دائىرىسىدە قۇربان ھېيت كۈنى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى ئۈچ كۈن ئىچىدە قىلىدۇ. يولى توسۇلۇپ قالغانلار بولسا قۇربانلىقىنى توسۇلۇپ قالغان يېرىدىلا قىلىدۇ). سىلەردىن كىمكى كېسەللىك ياكى بېشىغا چىقىپ قالغان جاراھەت سەۋەبىدىن، چېچىنى ئېھرام ئىچىدە چۈشۈرۈشكە مەجبۇر بولۇپ قالسا، چۈشۈرسە بولىدۇ، ئەمما فىدىيە لازىم كېلىدۇ. فىدىيە ئۈچ كۈن روزا تۇتۇش، ياكى ئالتە مىسكىنگە بىر ۋاخ تاماق بېرىش، ياكى بىرەر مال قۇربانلىق قىلىپ مەككىنىڭ پېقىرلىرىغا تارقىتىپ بېرىشتىن ئىبارەتتۇر. سىلەر خاتىرجەملىكتە ۋە تەن ساقلىقتا بولغان چېغىڭلاردا، ئاراڭلاردىن ئۆمرە قىلغاندىن كېيىن ھەج قىلىشتىن بەھرىمەن بولغان(يەنى ئۆمرە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئېھرامدىن چىقىپ، ھەج قىلىدىغان ۋاقتىدا قايتا ئېھرام باغلىغان) ئادەم نېمە ئۇڭاي بولسا شۇنى قۇربانلىق قىلسۇن. قۇربانلىق قىلالمىغان ئادەم ھەج ئايلىرىدا (يەنى شەۋۋال، زۇلقەئدە ئايلىرى ۋە زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئالدىنقى ئون كۈنىدە) ئۈچ كۈن، ئۆز ۋەتىنىگە قايتقاندىن كېيىن يەتتە كۈن روزا تۇتسۇن، بۇ تولۇق ئون كۈن بولىدۇ. قۇربانلىق ۋە روزا تۇتۇش قاتارلىق بۇ ئەھكاملار مەسجىدى ھەرەم دائىرىسىدە (مەككىدە) ئولتۇرۇشلۇق بولمىغان كىشىلەر ئۈچۈندۇر. ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، توسقانلىرىنى تەرك ئېتىش ئارقىلىق ئاللاھقا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، ئۇنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا رىئايە قىلمىغانلارنى قاتتىق جازالىغۇچىدۇر.

197 _ ھەج ۋاقتى مەلۇم بىر قانچە ئاي بولۇپ، ئۇلار شەۋۋال، زۇلقەئدە ئايلىرى ۋە زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئالدىنقى ئون كۈنىدۇر. بۇ ئايلاردا ھەج قىلىشنى نىيەت قىلىپ ئېھرام باغلىغان ئادەمنىڭ جىنسىي ئالاقە قىلىشى ۋە شۇنىڭغا ئېلىپ بارىدىغان سۆز ۋە ھەرىكەتلەرنى قىلىشى، گۇناھ قىلىپ ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىقىشى، كىشىلەر بىلەن جېدەل _ ماجىرا قىلىشى، غەزەپلىنىشى ۋە ئۆچمەنلىك قىلىشى مەنئى قىلىنىدۇ، سىلەر قانداقلىكى ياخشى ئەمەلنى قىلساڭلار، ئاللاھ ئۇنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرىدۇ ۋە ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات بېرىدۇ. سىلەر ھەج سەپىرىڭلارغا يەتكۈدەك يېمەك _ ئىچمەك قاتارلىق ئوزۇقلۇق ئېلىۋېلىڭلار، ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈنمۇ ئوزۇقلۇق تەييارلاڭلار، شەكسىزكى، ئەڭ ياخشى ئوزۇقلۇق تەقۋالىقتۇر. ئى ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى! مەندىن قورقۇڭلار.

198 _ هەج مەزگىلىدە تىجارەت قىلىش ئارقىلىق رەببىڭلاردىن رىزىق تەلەپ قىلىساڭلار سىلەرگە ھېچ گۈناھ بولمايدۇ. زۇلھەججىنىڭ توققۇزىنچى كۈنى كۈن پاتقاندىن كېيىن ئەرەفاتتىن قايتقان چېغىڭلاردا مەشئەرۇلھەرامدا (مۇزدەلىفەدە) ئاللاھقا تەسبىھ ۋە تەلبىيە (لەببەيكە) ئېيتىش، ئۇنىڭغا دۇئا قىلىش ئارقىلىق ئاللاھنى ياد ئېتىڭلار، ئاللاھنى ئاللاھ سىلەرگە بىلدۈرگەن بويىچە توغرا رەۋىشتە ياد ئېتىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنى بۇنىڭغا ھىدايەت قىلىشتىن ئىلگىرى سىلەر ھەقىقەتنى تونۇمايدىغان چوڭقۇر ئازغۇنلۇقتا ئىدىڭلار.

199 _ سىلەر ئەرەفاتتىن قايتقاندا، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامدىن تارتىپ داۋاملىشىپ كەلگىنىدەك، جاھىلىيەت ئەھلىگە ئوخشىمايدىغان شەكىلدە قايتىڭلار، ئاللاھتىن گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى تەلەپ قىلىڭلار. چۈنكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى بەكمۇ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

200 _ سىلەر ئىبادەتلىرىڭلارنى تاماملاپ، ھەج ئەمەللىرىنى ئادا قىلىپ بولغاندىن كېيىن، ئاللاھقا كۆپلەپ زىكىر ۋە تەسبىھ ئېيتىڭلار، ئاللاھنى ئاتا _ بوۋىلىرىڭلارنىڭ ئارتۇقچىلىقىنى ياد ئەتكەندەك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق ياد ئېتىڭلار. بەزى كىشىلەر: «ئى رەببىمىز! بىزگە بۇ دۇنيادا تەن ساقلىقى، پۇل _ مال ۋە پەرزەنت بەرگىن» دەيدۇ. مۇنداق ئادەملەرگە ئاخىرەتتە ياخشىلىقتىن ھېچبىر نېسىۋە يوقتۇر. چۈنكى ئۇلار ئاخىرەتتىن يۈز ئۆرۈپ، بارلىق ھەممىتىنى بۇ دۇنيانىڭ مەنپەئەتلىرىگىلا قاراتقاندۇر.

201 _ مۇئمىنلەر دۇئالىرىدا «ئى رەببىمىز! بىزگە دۇنيادا تەن ساقلىقى، رىزىق، مەنپەئەتلىك ئىلىم ئاتا قىلغىن ۋە ياخشى ئەمەلگە مۇۋەپپەق قىلغىن، ئاخىرەتتە بىزگە جەننەتنى ئاتا قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن» دەيدۇ. (بۇ دۇئا مەنىسى چوڭقۇر دۇئالاردىن بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ دۇئانى كۆپ قىلاتتى).

202 _ مۇشۇ دۇئا بىلەن دۇئا قىلىدىغان ئاشۇ كىشىلەر ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلىقى ئۈچۈن كاتتا ئەجىر _ ساۋابقا ئېرىشىدۇ، ئاللاھ ناھايىتى تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىگە، ئۇلارغا تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بەرگۈچىدۇر.

203 _ تەشرىق (يەنى زۇلھەججىنىڭ ئون بىرىنچى، ئون ئىككىنچى ۋە ئون ئۈچىنچى) كۈنلىرىدىن ئىبارەت ساناقلىق كۈنلەردە، ئاللاھقا كۆپلەپ تەسبىھ ۋە تەكبىر ئېيتىش ئارقىلىق ئۇنى ياد ئېتىڭلار. كىمكى ئالدىراپ قالسا ۋە زۇلھەججىنىڭ ئون ئىككىنچى كۈنى شەيتانغا تاش ئېتىپ بولۇپ، مىنادىن كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى قايتىپ كەتسە، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، كىمكى تەخىر قىلىپ مىنادا يەنە بىر كۈن قونۇپ، زۇلھەججىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنىمۇ شەيتانغا تاش ئېتىۋېتىپ ئاندىن

قايتسمۇ، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. بۇ تەقۋادارلىق قىلغۇچىلار ئۈچۈن بولۇپ، تەخىر قىلىش ئەۋزەلدۇر. چۈنكى مۇنداق قىلىش ئىبادەتنى كۆپ قىلغانلىق ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قىلغىنىنى قىلغانلىقتۇر. ئى مۇسۇلمانلار! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ھەممە ئىشىڭلارنى ئاللاھ مېنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتىدۇ دېگەن ئاساستا قىلىڭلار، بىلىڭلاركى، سىلەر ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ دەرگاھىغا يىغىلىسىلەر.

204 _ ئى پەيغەمبەر! مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدا شۇنداق ئادەملەر باركى، ئۇنىڭ ئاخىرەتلىكنى ئەمەس، دۇنيا مەنپەئەتلىرىنلا كۆزلىگەن جەلپكار سۆزلىرى سېنى قىزىقتۇرىدۇ. ئۇ ئىسلامغا ۋە مۇسۇلمانلارغا ئەشەددىي دۈشمەن تۇرۇقلۇق، دىلىدا ئىسلامغا قارىتا مۇھەببىتىنىڭ بارلىقىغا ئاللاھنى گۇۋاھ قىلىپ قەسەم قىلىدۇ. بۇ، مۇناپىقلارنىڭ ئاللاھتىن قورقمايدىغانلىقىنى، ئىسلامغا ۋە مۇسۇلمانلارغا ئاداۋىتىنىڭ قاتتىقلىقىنى ئىپادىلەيدۇ

205 _ ئۇ ھۇزۇرۇڭدىن قايتقاندىن كېيىن، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىش، كىشىلەرنىڭ زىرائەتلىرىنى نابۇت قىلىش، ھايۋانلىرىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن بار كۈچى بىلەن تىرىشىدۇ. ئاللاھ بۇزغۇنچىلىقنى ياقتۇرمايدۇ.

206 _ ئاشۇ بۇزغۇنچى مۇناپىققا: «ئاللاھتىن قورققىن، ئۇنىڭ جازاسىدىن ھەزەر ئەيلىگىن، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىشتىن ۋاز كەچكىن» دەپ نەسىھەت قىلىنسا، ئۇنىڭ تەكەببۇرلۇقى ۋە جاھىلىيەتنىڭ مۇتەئەسسىپلىكى قوزغىلىپ، تېخىمۇ كۆپ گۇناھقا پاتىدۇ. بۇنداق ئادەمگە دوزاخ يېتەرلىك جازادۇر. دوزاخ بەكمۇ يامان جايدۇر.

207 _ بەزى كىشىلەر باركى، ئۇلار ئاللاھنىڭ يولىدا جىھاد قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىپ، ئۇنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ بارلىقىنى ئاتايدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىگە تولىمۇ مەرھەمەتلىكتۇر، مۇئمىن بەندىلىرىگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە چەكسىز رەھىم _ شەپقىتىنى بېغىشلايدۇ، ئۇلارنى ئەڭ ياخشى مۇكاپاتلار بىلەن مۇكاپاتلايدۇ.

208 _ ئى ئاللاھنى رەببىم، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبىرىم، ئىسلامنى دىنىم دەپ قوبۇل قىلغان مۇئمىنلەر! ئىسلام شەرىئىتىنى پۈتۈنلەي قوبۇل قىلىڭلار، ئۇنىڭ بارلىق ئەھكاملىرىنىڭ ھەممىسىگە ئەمەل قىلىڭلار، شەيتاننىڭ سىلەرنى گۇناھ _ مەئسىيەتلەرگە قىزىقتۇرىدىغان يوللىرىغا ئەگەشمەڭلار. چۈنكى شەيتان سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر، ئۇنىڭدىن ھەزەر ئەيلەڭلار.

209 _ سىلەرگە قۇرئان ۋە سۈننەتتە مۇجەسسەملەنگەن ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرى كەلگەندىن كېيىن، ھەق يولدىن ئېزىپ كەتسەڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ پادىشاھلىقىدا ھەقىقەتەن غالىبتۇر، بۇيرۇغان ۋە توسقانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ھەر نەرسىنى ئۆزىگە مۇناسىپ

ئورۇنغا قويغۇچىدۇر.

210 _ ئاشۇ جاھىل كاپىرلار ئۆزلىرىگە ئوپئوچۇق دەللەر كەلگەندىن كېيىن، پەقەتلا ئاللاھنىڭ قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن، بۇلۇتلارنىڭ سايىسىدا ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە كېلىشنى ۋە پەرىشتىلەرنىڭ كېلىشنى كۈتىدۇ. شۇ چاغدا ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىدۇ، بەندىلەرنىڭ بارلىق ئىشلىرى ئاللاھنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا قايتۇرۇلىدۇ.

211 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا قارشىلىق قىلىپ كېلىۋاتقان ئىسرائىل ئەۋلادىدىن سورىغىنكى، بىز ئۇلارغا ئۆز كىتابلىرىدا ئۇلارنى ھىدايەتكە يېتەكلەشكە يېتەرلىك نۇرغۇنلىغان روشەن دەللەرنى ئاتا قىلدۇق. ئۇلار ئۇنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلدى ۋە قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى، بۇ دەللەرنىڭ ئورۇنلىرىنى ئۆزگەرتىۋەتتى. كىمكى ئاللاھنىڭ كاتتا نېمىتى بولغان ھەق دىننى تونۇپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنىڭ دەللىلىرىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئۇنى ئۆزگەرتىۋېتىدىكەن، مۇنداق كىشىگە ئاللاھنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن قاتتىقتۇر.

212 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا دۇنيا ھاياتى ۋە ئۇنىڭدىكى لەززەتلەر، مەنپەئەتلەر چىرايلىق كۆرىنىدى. شۇڭا ئۇلار ئىمان ئېيتقانلارنى مەسخىرە قىلىدۇ. ھالبۇكى، ئاللاھتىن قورقىدىغان بۇ مۇئمىنلەر قىيامەت كۈنى بارلىق كاپىرلاردىن ئۈستۈن تۇرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنى ئەڭ ئالىي جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، كاپىرلارنى دوزاخنىڭ ئەڭ ئاستى قەۋىتىگە تاشلايدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىگە ھېسابسىز رىزىق بېرىدۇ.

213 _ ئىنسانلار ھەممىسى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىدىغان بىر جامائەت ئىدى. كېيىن ئۇلار دىندا ئىختىلاپلىشىپ بۆلۈنۈپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى دىنغا قايتۇرۇش ئۈچۈن، پەيغەمبەرلەرنى ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغانلارنى دوزاختىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتى، ئىنسانلارنىڭ ئىختىلاپ قىلىشقان نەرسىلىرى ئۈستىدە ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن، ئۇ پەيغەمبەرلەر بىلەن بىرگە ھەق يولنى كۆرسەتكۈچى ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلدى. پەقەت يەھۇدىيلارلا ئۆزلىرىگە بېرىلگەن تەۋراتتا ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەللىلىرى كەلگەندىن كېيىن ئۆزئارا ھەسەت قىلىشىپ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكى ۋە ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكى توغرىسىدا ئىختىلاپ قىلىشتى. ئاللاھ ئۆز ئىرادىسى بىلەن مۇئمىنلەرگە ھەقنى باتىلدىن ئايرىشقا مۇۋەپپەق قىلدى ۋە ئۇلارنى يەھۇدىيلار بىرلىككە كېلەلمىگەن ھەقىقەتكە ھىدايەت قىلدى. ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ.

214 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر تېخى ئىلگىرى ئۆتكەن مۇئمىنلەرنىڭ بېشىغا كەلگەن سىناقلار سىلەرنىڭمۇ بېشىڭلارغا كەلمەي تۇرۇپ جەننەتكە كىرىشنى ئويلامسىلەر؟ ئۇلارنىڭ بېشىغا شۇنداق قاتتىق يوقسۇللۇق، كېسەللىك، قورقۇنچ ۋە زور قىينىچىلىقلار كەلگەنكى، ھەتتا ئۇ مۇئمىنلەر بىلەن پەيغەمبەرلىرى ئاللاھنىڭ ياردىمىگە ئالدىراپ كېتىپ: «ئاللاھنىڭ ياردىمى قاچانمۇ كېلەر؟» دەيدىغان دەرىجىدە تولغىنىپ كەتكەن ئىدى. بىلىڭلاركى، ئاللاھنىڭ ياردىمى مۇئمىنلەرگە ھەقىقەتەن يېقىندۇر.

215 _ ئى پەيغەمبەر! ساھابىلىرىڭ سەندىن ئاللاھنىڭ يېقىنلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن، ئاللاھ يولىدا پۇل _ مېلىدىن قانداق نەرسىنى ۋە كىمگە سەرپ قىلسا بولىدىغانلىقىنى سورايدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، « ھالالدىن تاپقان مال _ مۇلۇكۇڭلاردىن قانداقلا بىر نەرسىنى سەرپ قىلىشقا چامىڭلار يەتسە، ئۇنى ئاتا _ ئاناڭلارغا، يېقىن تۇغقانلىرىڭلارغا، ئاتىسىدىن كىچىك قالغان يېتىملەرگە، ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن ھېچ نەرسىسى بولمىغان يوقسۇللارغا ۋە ئائىلىسىدىن ۋە پۇل _ مېلىدىن يىراقتا قېلىپ يول خراجىتى ئۈزۈلۈپ قالغان مۇساپىرلارغا سەرپ قىلساڭلار بولىدۇ. سىلەر ياخشىلىقتىن نېمىنى سەرپ قىلساڭلار، ئاللاھ ئۇنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرىدۇ».

216 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرگە كاپىرلارغا قارشى جىھاد قىلىشنى پەرز قىلدى. جىھاد جاپالىق بولغانلىقى، خەتىرىنىڭ كۆپلۈكى ئۈچۈن، ئىنسان تەبىئىتى ئۇنى ياقتۇرمايدۇ، شۇڭا سىلەرمۇ ئۇنى ياقتۇرمايسىلەر. سىلەر ئەمەلىيەتتە ئۆزۈڭلار ئۈچۈن پايدىلىق بولغان نەرسىنى ياقتۇرماي قېلىشىڭلار، ئۆزۈڭلار ئۈچۈن زىيانلىق بولغان نەرسىنى ئۇنىڭدا ۋاقتىلىق ھۇزۇر ۋە راھەت بولغانلىقى ئۈچۈن ياقتۇرۇپ قېلىشىڭلار مۇمكىن. ئاللاھ سىلەر ئۈچۈن پايدىلىق نەرسىنى ئوبدان بىلىدۇ، سىلەر ئۇنى بىلمەيسىلەر، شۇڭا سىلەر ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ئۈچۈن ئاتلىنىڭلار.

217 _ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلار سەندىن: « ئۇرۇش چەكلەنگەن ئايدا ئۇرۇش قىلىشقا بولامدۇ؟» دەپ سورىشىدۇ. سەن ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئايدا ئۇرۇش قىلىپ بۇ ئاينىڭ ھۆرمىتىنى دەپسەندە قىلىش، قان تۆكۈش چوڭ گۇناھتۇر؛ سىلەرنىڭ كىشىلەرنى ئازابلاپ، قورقۇتۇپ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشتىن توسۇشۇڭلار، ئاللاھنى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ۋە ئۇنىڭ دىنىنى ئىنكار قىلىشىڭلار، مۇسۇلمانلارنى مەسجىدى ھەرەمگە كىرىشتىن توسۇشۇڭلار ۋە مەسجىدى ھەرەمنىڭ ئاھالىسى بولغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى، ئۇنىڭ ساھابىلىرىنى ئۇ جايدىن ھەيدەپ چىقىرىشىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا مەسجىدى ھەرەمدە ئۇرۇش قىلغاندىنمۇ ئەلۋەتتە چوڭ گۇناھ ۋە ئېغىر جىنايەتتۇر. سىلەرنىڭ ھازىرقى مۇشرىكلىك ھالىتىڭلار ئادەم ئۆلتۈرۈشتىنمۇ ئېغىر گۇناھتۇر». ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرىنىڭ جىنايىي قىلمىشلىرىدىن ھەرگىز قول

ئۈزمدى، ئۇلار قولىدىن كەلسىلا سىلەرنى ئىسلامدىن كۇفرىلىققا قايتۇرۇۋەتكەنگە قەدەر سىلەر بىلەن داۋاملىق ئۇرۇش قىلىپ تۇرىدۇ. ئى مۇسۇلمانلار! سىلەردىن كىمكى كاپىرلارغا ئىتائەت قىلىپ، ئۆز دىنىدىن يېنىپ كاپىر پېتى ئۆلسە، ئۇنىڭ بارلىق ياخشى ئەمەللىرى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بىكار بولۇپ كېتىدۇ. بۇنداق ئادەملەر دوزاخ ئەھلىدۇر ۋە دوزاختا مەڭگۈ قالغۇچىلاردۇر، ئۇلار دوزاختىن ھەرگىز چىقالمايدۇ.

218 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان، ئۆز دىيارىنى تاشلاپ ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلغان ۋە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغان ئاشۇ كىشىلەر ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمىنى ۋە مۇكاپاتىنى ئۈمىد قىلسا بولىدۇ، ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا چەكسىز مېھرىباندۇر.

219 _ ئى پەيغەمبەر! مۇسۇلمانلار سەندىن ھاراق ئىچىش، ئۇنى سېتىش ۋە سېتىۋېلىشنىڭ ھۆكمى توغرۇلۇق سورايدۇ (ھاراق _ مەيلى ئىچىملىك بولسۇن ياكى يېمەكلىك بولسۇن، ئادەمنى مەست قىلىدىغان نەرسىگە قويۇلغان ئىسىمدۇر). ئۇلار يەنە سەندىن قىمار توغرىسىدا سورايدۇ (قىمار _ پۇل تىكىپ، ئۇتۇشقا ئوينايدىغان ھەرقانداق ئويۇننى كۆرسىتىدۇ)، سەن ئۇلارغا: «ھاراق بىلەن قىمارنىڭ ھەر ئىككىسىدە دىن ۋە دۇنيالىق ئۈچۈن كۆپلىگەن زىيانلار بار، بۇ ئىككىسىنىڭ ئىنسانىنىڭ ئەقلىگە ۋە ئىقتىسادىغا يەتكۈزىدىغان زىيىنى ئاز ئەمەس، بۇ ئىككىسىدە كىشىلەرگە ئازغىنە نەپمۇ بار، لېكىن بۇ ئىككىسىدىكى زىيان نەپكە قارىغاندا بەك چوڭدۇر. چۈنكى بۇ ئىككىسى ئىنسانىنى ئاللاھنىڭ زىكرىدىن، نامازدىن توسىدۇ، كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا دۈشمەنلىك ۋە ئاداۋەت پەيدا قىلىدۇ، پۇل _ مالنىڭ زايە بولۇشىغا سەۋەب بولىدۇ» دېگىن. (بۇ ئايەت ھاراق بىلەن قىمار ھارام قىلىنىشتىن بۇرۇن نازىل قىلىنغان بولۇپ، بۇ ئىككىسىنىڭ ھارام قىلىشىنىڭ مۇقەددىمىسىدۇر). ئۇلار يەنە سەندىن پۇل _ مېلىدىن قانچىلىك سەدىقە قىلىش توغرۇلۇق سورايدۇ. ئۇلارغا : «ئېھتىياجىڭلاردىن ئارتۇقىنى سەدىقە قىلىڭلار» دېگىن. دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە سىلەرگە مەنپەئەتلىك ئىشلار ھەققىدە تەپەككۇر قىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ سىلەرگە ئايەتلەرنى ۋە شەرىئەت ئەھكاملىرىنى مۇشۇنداق تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىدۇ.

220 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلار سەندىن يېتىملەرگە قانداق مۇئامىلە قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ پۇل _ مېلىنى قانداق قىلىش توغرۇلۇق سورىشىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، « ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئوبدان ئورۇنلاشتۇرۇپ بەرسەڭلار ئۇلار ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئۇلارغا ھەمىشە ئەڭ پايدىلىق ئىشلارنى قىلىڭلار، سىلەر ئۇلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشىساڭلار بولىدۇ، چۈنكى ئۇلار سىلەرنىڭ دىنىي قېرىنداشلىرىڭلاردۇر. قېرىنداش ئۆز قېرىندىشىنىڭ ئىشىغا كۆڭۈل بۆلىدۇ. ئاللاھ يېتىملەرنىڭ پۇل _

مېلىنى ئۆستۈرۈشنىڭ ئورنىغا، ئۇنى زايە قىلىۋەتكۈچىلەرنى ئوبدان بىلىدۇ. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، سىلەرگە يېتىملەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشاشنى ھارام قىلىش ئارقىلىق، سىلەرنى چوقۇم جاپاغا ۋە قىينىچىلىققا سالغان بولاتتى». ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، بارلىق تەدبىرىدە، شەرىئەت بەلگىلەشتە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

221 _ ئى مۇسۇلمانلار! سىلەر بۇتلارغا چوقۇنىدىغان مۇشرىك ئاياللار ئىسلامغا كىرمىگۈچە ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار. بىلىڭلاركى، مۇشرىك ئايال سىلەرگە يېقىپ قالغان تەقدىردىمۇ، پۇل _ مېلى يوق، ئابرۇيىمۇ يوق مۇئمىن چۆرە، ئەلۋەتتە ئۇنىڭدىن ياخشىدۇر. مۇشرىك ئەرلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرمىگۈچە مۇئمىن ئاياللارنى (مەيلى ئۇ ئاياللار دېدەك بولسىمۇ) ئۇلارغا ياتلىق قىلماڭلار. بىلىڭلاركى، مۇشرىك ئەرلەر سىلەرگە يېقىپ قالغان تەقدىردىمۇ، بىر مۇئمىن قۇل يوقسۇل بولسىمۇ، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭدىن ياخشىدۇر. ئەنە شۇ مۇشرىك ئەرلەر بىلەن مۇشرىك ئاياللار ئۇلار بىلەن ئۆيلەنگەن ھەرقانداق كىشىنى دوزاخقا ئېلىپ بارىدىغان يامان ئىشلارغا چاقىرىدۇ، ئاللاھ ئۆز ئىرادىسى بىلەن بەندىلىرىنى جەننەتكە ۋە مەغپىرەتكە ئېلىپ بارىدىغان ھەق دىنغا دەۋەت قىلىدۇ. ئىنسانلارنى ۋەز _ نەسىھەت ۋە ئىبرەت ئالسۇن دەپ، ئاللاھ ئۇلارغا ئۆزىنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە شەرىئەت ئەھكاملىرىنى بايان قىلىپ بېرىدۇ.

222 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلار سەندىن ھەيز (يەنى ئاياللارنىڭ ئايلىق ئادەتى بولغان) توغرۇلۇق سورايدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇ پاسكىنا نەرسىدۇر، ئۇنىڭغا يېقىنلاشقان ئادەمگە زىيانلىقتۇر، شۇڭا ھەيز مەزگىلىدىكى ئاياللار ھەيزدىن پاك بولمىغۇچە، ئۇلارغا جىنسىي تەرەپتىن يېقىنلاشماڭلار، ئۇلار ھەيزدىن پاكلىنىپ، غۇسلى قىلغاندىن كېيىن، ئۇلارغا ئاللاھ سىلەرگە ھالال قىلىپ بەرگەن جايدىن يېقىنچىلىق قىلىڭلار (يەنى ئالدى تەرىپىگە كېلىڭلار)». شەكسىزكى، ئاللاھ كۆپ تەۋبە _ ئىستىغپار ئېيتىپ تۇرىدىغان بەندىلىرىنى دوست تۇتىدۇ، زىنادىن ۋە پاسكىنىچىلىقلاردىن يىراق تۇرىدىغان پاك كىشىلەرنى دوست تۇتىدۇ.

223 _ ئاياللىرىڭلار سىلەرنىڭ زىرائەت تېرىيدىغان يېرىڭلار بولۇپ، سىلەر مەننى ئۇلارنىڭ بالىياتقۇسىغا تۆكۈسىلەر، ئاندىن ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئۇنىڭدىن پەرزەنتلەر مەيدانغا كېلىدۇ. ئۇلارغا سىلەر خالىغان رەۋىشتە يېقىنچىلىق قىلىڭلار، ئەممە ئاللاھ ھالال قىلىپ بەرگەن جايدىنلا كېلىڭلار. ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا رىئايە قىلىپ ، ئۆزۈڭلار ئۈچۈن ياخشى ئەمەللەرنى قىلىڭلار، ئاللاھتىن قورقۇڭلار ۋە بىلىڭلاركى، سىلەر قىيامەت كۈنى ھېساب بېرىش ئۈچۈن، چوقۇم ئاللاھنىڭ ئالدىغا بارىسىلەر. ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرگە ئاخىرەتتىكى ياخشى مۇكاپاتتىن ئىبارەت ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان ئىش بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن.

224 _ ئی مۇئمىنلەر! سىلەر كىشىلەرگە ياخشىلىق قىلىشقا، تۇغقانچىلىق مۇناسىۋىتىنى داۋاملاشتۇرۇشقا، تەقۋادار بولۇشقا، كىشىلەرنى ئەپلەشتۈرۈپ قويۇشقا چاقىرىلغان چېغىڭلاردا، ئىلگىرى بۇنداق قىلماسلىققا ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلغانلىقىڭلارنى بۇ ئىشلارنى قىلىشقا توسالغۇ قىلىۋالماڭلار. بۇنداق ئەھۋالدا قەسەم قىلغۇچى قەسىمنى بۇزۇپ، قەسىمگە كاپارەت بىرىپ، ياخشى ئىشنى قولدىن بەرمەسلىكى كېرەك. ئاللاھ سىلەرنىڭ سۆزۈڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، بارلىق ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

225 _ ئاللاھ سىلەرنى مەقسەتسىز ئىچكەن قەسىمىڭلار سەۋەبلىك جازالىمايدۇ. ئەمما قەستەن ئىچكەن قەسىمىڭلار ئۈچۈن جازالايدۇ. ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئازابقا تېگىشلىك بولغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

226 _ ئاياللىرىغا مەڭگۈلۈك ياكى تۆت ئايدىن كۆپرەك ۋاقىت يېقىنچىلىق قىلماسلىققا قەسەم ئىچكەنلەر تۆت ئاي كۈتۈشى كېرەك. ئەگەر ئۇلار بۇ تۆت ئاي ئىچىدە ئاياللىرىغا يېقىنچىلىق قىلىپ قەسىمدىن قايتسا، شۇنى بىلىسۇنكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ قەسەم قىلىپ بۇزۇۋەتكەنلىكىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

227 _ ئەگەر ئۇلار قەسىمنى داۋاملاشتۇرۇپ ئاياللىرىغا يېقىنچىلىق قىلماسلىق ئارقىلىق ئۇلارنى تالاق قىلىش نىيىتىگە كەلسە، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارغا بۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

228 _ تالاق قىلىنغان ئاياللار نىكاھلانماي ئۈچ ھەيز ئۆتكۈچە ئىددەت تۇتىدۇ(يەنى ئۈچ قېتىم ھەيز كۆرۈپ ئۈچ قېتىم پاكلانغۇچىلىك ياكى ئۈچ قېتىم ھەيز كۆرگۈچىلىك كۈتىدۇ). بۇ ئۇلارنىڭ بالىياتقۇلىرىنىڭ بوش ئىكەنلىكىنى بىلىشى ئۈچۈندۇر. ئۇلارنىڭ ئىددەت ئىچىدە باشقا بىرىگە نىكاھلىنىشى جائىز ئەمەس. ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە جەزمەن ئىشىنىدىغان مۇئمىن ئاياللار بولسا، ئۇلارنىڭ بالىياتقۇسىدىكى ئاللاھ يارىتىقان تۆرەلمىنى ياكى ھەيزنى يوشۇرماسلىقى لازىم. ئەگەر ئۇلارنىڭ ئەرلىرى ئەپلىشىپ قېلىشنى خالسا، شۇ تۆت ئايلىق مۇددەت ئىچىدە ئۇلارنى قايتۇرۇپ ئېلىشقا ئەڭ ھەقلىقتۇر. بۇنىڭدا ئەرلەرنىڭ نىيىتى راستىنلا ئەپلىشىپ قېلىش بولۇشى، ئاياللىرىنىڭ ئىددىتىنى ئۇزارتىپ ئۇلارغا زىيان يەتكۈزۈشنى كۆزلىمىگەن بولۇشى لازىم. ئاياللىرى ئۈستىدە ئەرلەرنىڭ ھەقلىرى بولغىنىدەك، ئەرلىرى ئۈستىدە ئاياللىرىنىڭمۇ شەرىئەت بەلگىلىگەن ھەقلىرى بار. ئەرلەر ئائىلىسىنىڭ مەسئۇلىيىتىدىن چىقىش، ئايالىنى ئۆز زىممىسىدە تۇتۇش ۋە ئۇلارنى ياخشى تۇرمۇشقا ئىگە قىلىش جەھەتتە ئاياللاردىن بىر دەرىجە ئارتۇقلۇققا ئىگە. ئاللاھ غالىبتۇر، قەھر قىلغۇچى كۈچ _ قۇۋۋەتكە ئىگىدۇر، ھەربىر ئىشنى ئۆزىگە مۇناسىپ رەۋىشتە

بەلگىلەشتە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

229 _ يېنىۋېلىشقا بولىدىغان تالاق ئايرىم _ ئايرىم ھالدا قىلىنغان ئىككى قېتىملىق تالاقتۇر، ئىككى قېتىملىق تالاقتىن كېيىن، ئايالىنى قايتۇرۇۋالغان ئادەمنىڭ ئايالىغا ياخشى مۇئامىلە قىلىپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئۆتۈشى ياكى ئۇنىڭ ھەققىنى تولۇق بېرىپ، ئۇنى چىرايلىقچە قويۇۋېتىشى، ئايالىنىڭ ئەيبىنى يايماسلىقى لازىم. ئى ئەرلەر! ئايالىرىڭلارغا مەھرى ياكى تويلۇق ئۈچۈن بەرگەن نەرسىلىرىڭلاردىن بىرەر نەرسە قايتۇرۇۋېلىش سىلەرگە ھالال بولمايدۇ. ئەمما ئەر _ ئايال ئىككىسى ئۆز ئارىسىدىكى ھەق _ ھوقۇقلارنى ئادىل بىر تەرەپ قىلالماسلىقىدىن قورقسا، بۇ چاغدا ئۆزلىرىنىڭ مەسلىسىنى ئۆزلىرىنىڭ ئىگە _ چاقلىرىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا تاپشۇرىدۇ. ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىگە _ چاقىسى بولغانلار ئەر _ ئايال ئىككىسىنىڭ ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىگە رىئايە قىلالماسلىقىدىن ئەنسىرىسە، ئايالنىڭ ئاجرىشىش بەدىلىگە ئېرىگە بىر نەرسە بېرىشىدە ھېچبىر گۇناھ يوقتۇر. ئەنە شۇ ئەھكاملار ئاللاھنىڭ ھالال بىلەن ھارام ئوتتۇرىسىدىكى چېگراسىدۇر. سىلەر بۇ چېگرادىن ھەرگىز ئۆتۈپ كەتمەڭلار. كىمكى ئاللاھ بەلگىلىگەن چېگرادىن ئۆتۈپ كېتىدىكەن، ئۇلار ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغۇچىلار بولۇپ قالىدۇ.

230 _ ئەگەر ئەر ئايالىنى ئۈچىنچى قېتىم تالاق قىلسا، ئۇ ئايال باشقا ئەرگە تەگمىگۈچە، تەگكەندىمۇ بىرىنچى ئېرىگە قايتىش ئۈچۈن يول چىقىرىش مەقسىتىدە ئەمەس، بەلكى مەڭگۈلۈك خوتۇن بولۇش ئۈچۈن تەگمىگۈچە ۋە ئوتتۇرىدا جىنسىي مۇناسىۋەت ئەمەلگە ئاشمىغۇچە، ئۇ ئايال بىرىنچى ئېرىگە قايتالمايدۇ. كېيىنكى ئەر ئۇ ئايالنى تالاق قىلغان ياكى ئۆزى ئۆلۈپ كەتكەن سەۋەب بىلەن بۇ ئايال ئۇنىڭ زىممىسىدىن چىققان ئەھۋالدا، بۇ ئايال بىلەن بۇرۇنقى ئېرى ئىككىسى ئاللاھنىڭ ئائىلە ھەققىدە بەلگىلىگەن بەلگىلىمىلىرىگە رىئايە قىلالايدىغانلىقىغا ئىشەنسە، ئۇ ئايال ئىددىتىنى توشقۇزۇپ بولۇپ بۇرۇنقى ئېرى بىلەن قايتىدىن يارىشىۋالسا، بۇ ئىككىسىگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. بۇ ئاللاھ بەلگىلىگەن ئەھكاملار بولۇپ، ئاللاھ ئۇنى قۇرئاننىڭ ئەھكاملىرىنى ۋە بەلگىلىمىلىرىنى بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن بايان قىلىپ بېرىدۇ، چۈنكى بۇ ئەھكاملاردىن مەنپەئەتلىنىدىغان كىشىلەر ئاشۇلاردۇر.

231 _ سىلەر ئايالىرىنى تالاق قىلغان بولساڭلار، ، ئۇلارنىڭ ئىددىتى توشاي دەپ قالغان بولسا، ئۇلار بىلەن يارىشىپ، ئۇلارنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى شەرىئەت ۋە قائىدە _ يوسۇن بويىچە ئادا قىلىش نىيىتى بىلەن ئۇلارنى چىرايلىقچە نىكاھىڭلاردا تۇتۇڭلار ياكى ئۇلارنى ئىددىتى توشقۇچە تەرك ئېتىپ ياخشىلىق بىلەن قويۇپ بېرىڭلار. ئايالىرىنىڭ ھەق _ ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىش

نیيتی بىلەن ئۇلارغا زىيان يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئۇلارنى تۇتۇپ تۇرۇشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. كىمكى شۇنداق قىلىدىكەن، ئۇ ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولۇش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بولىدۇ. ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە ئەھكاملىرىنى كۆلكە _ چاقچاق قىلىۋالماڭلار. ئاللاھنىڭ سىلەرنى ئىسلامغا ھىدايەت قىلغانلىقى ۋە شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تەپسىلىي بايان قىلىپ بېرىشتىن ئىبارەت كاتتا نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئاللاھنىڭ قۇرئاندىن ۋە سۈننەتتىن سىلەرگە بىلدۈرگەنلىرىنى ئەسلەڭلار ۋە بۇ ئۇلۇغ نېمەت ئۈچۈن ئاللاھقا شۈكۈر قىلىڭلار. ئاللاھ سىلەرگە بۇ نېمەتلەرنى ئەسلىتىدۇ، سىلەرنى ئەمر _ پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ. سىلەر ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالماڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

232 _ ئى ئاياللارنىڭ ئىگە _ چاقلىرى! ئەگەر سىلەرنىڭ ئىگىدارچىلىقىڭلاردىكى ئاياللارنى ئەرلىرى ئۈچ تالاقنىڭ تۆۋەندە تالاق قىلغان بولسا ۋە ئەرلىرى قايتۇرۇۋالماستىن، ئىددىتى توشۇپ قالغان بولسا، بۇ ئاياللار ئۆز ئەرلىرى بىلەن يارىشىپ قېلىشنى ئىرادە قىلىپ، ئۆز ئارىسىدا پۈتۈشكەن بولسا، ئۇلارنىڭ ئۆز ئەرلىرىگە يېڭى نىكاھ بىلەن قايتىشىغا توسقۇنلۇق قىلماڭلار. ئاراڭلاردىن ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە چىن ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەرگە بۇنىڭ بىلەن ۋەز _ نەسىھەت قىلىنىدۇ، ئەرلەرنىڭ ئۆز ئاياللىرى بىلەن قايتا يارىشىۋېلىشىغا يول قويۇشۇڭلار سىلەرنىڭ يۈز _ ئابرۇيۇڭلار ئۈچۈن ئەڭ ياخشى، ساۋاب تېپىشىڭلار ئۈچۈن ئەڭ پايدىلىق ئىشتۇر. سىلەرگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئاللاھ بىلىدۇ، سىلەر بىلمەيسىلەر.

233 _ ئانىلار بوۋاقلىرىنى ئىككى يىل تولۇق ئېمىتىشى لازىم. بۇ تولۇق ئېمىتىشنى خالىغان كىشى ئۈچۈندۇر. ئاتىلار ئۆزلىرى تالاق قىلغان ۋە بالىلىرىنى ئېمىتىۋاتقان ئاياللارنى شەرىئەتتە بۇيرۇلغان قائىدە _ يوسۇن بويىچە يېمەك _ ئىچمەك ۋە كىيىم _ كېچەك بىلەن تەمىنلەپ تۇرۇشى كېرەك. چۈنكى ئاللاھ ھېچكىمنى قۇدرىتى يەتمەيدىغان ئىشقا بۇيرۇمايدۇ. ئاتا بىلەن ئانا ئىككىسى بوۋىقى سەۋەبلىك زىيان تارتماسلىقى لازىم. ئاتا ئۆلۈپ كەتكەن ئەھۋالدا، ئۇنىڭ ۋارىسى ئاتىغا ئوخشاش ئاياللىنىڭ يېمەك _ ئىچمىكىنى ۋە كىيىم _ كېچىكىنى تولۇقلاپ بېرىشتىن ئىبارەت مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشى لازىم. ئەگەر ئاتا _ ئانا كېڭىشىپ، ھەر ئىككىسىنىڭ رازىلىقى بىلەن بوۋىقىنى ئىككى يىل توشۇشتىن بۇرۇن سۈتتىن ئايرىۋەتمەكچى بولسا، ئۇلارغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئەگەر ئاتا بىلەن ئانا بوۋىقىنى ئانىسىدىن باشقا ئايالغا (ئىنكىئانىغا) ئېمىتمەكچى بولسا، ئاتا ئاننىڭ ھەققىنى ۋە ئىنكىئاننىڭ ئېمىتكەنلىك ھەققىنى قائىدە _ يوسۇن بويىچە بەرسە، ئۇلارغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. بارلىق ئەھۋالىڭلاردا ئاللاھتىن قورقۇڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ

سلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، قىيامەت كۈنى سلەرگە شۇ ئەمەلىڭلارغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

234 _ ئاراڭلاردىن ئېرى ۋاپات بولۇپ كېتىپ تۇل قالغان ئاياللار بولسا، ئۇلار تۆت ئاي ئون كۈن ئىددەت تۇتۇشى لازىم. ئۇلار بۇ مۇددەت ئىچىدە ئەرنىڭ ئۆيىدىن چىقمايدۇ (ۋە چىقىرىلمايدۇ)، زىننەتلەنمەيدۇ، ياتلىق بولمايدۇ. مەزكۇر مۇددەت توشقاندىن كېيىن، ئۇلار سىرتقا چىقسا، زىننەتلەنسە ۋە شەرىئەتتە كۆرسىتىلگەن قائىدە _ يوسۇن بويىچە ياتلىق بولسا، ئى ئاياللارنىڭ ئىگە _ چاقىلىرى! سلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئاللاھ تائالا سلەر قىلىۋاتقان ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق ئەمەلىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، سلەرگە شۇنىڭغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

235 _ ئى ئەرلەر! ئېرى ئۆلۈپ كەتكەن ياكى ئۇچ تالاق قىلىنىپ، تېخى ئىددىتى توشمىغان ئاياللارغا ئۆيلىنىش تەلىپىنى پۈرىتىپ ئۆتۈشتە ياكى ئىددىتى توشقاندىن كېيىن ئۆيلىنىشنى دىلىڭلاردا يوشۇرۇشتا سلەرگە ھېچ گۇناھ يوق. سلەرنىڭ ئىنسانىي ئاجىزلىقىڭلار تۈپەيلىدىن جىم تۇرالمايدىغانلىقىڭلار، بەربىر ئۇلارغا بۇ توغرىدا ئېغىز ئاچىدىغانلىقىڭلار ئاللاھقا مەلۇمدۇر. شۇڭا ئاللاھ سلەر ئۈچۈن ئۇلارغا ئۆيلىنىش ئارزۇيۇڭلار بارلىقىنى پۈرىتىپ قويۇشقا ياكى دىلىڭلاردا يوشۇرۇشقا رۇخسەت قىلدى. لېكىن، ئۇلار بىلەن زىنا قىلىشتىن ۋە ياكى ئىددىتى توشماستىن نىكاھلىنىشتىن، يوشۇرۇن ۋەدىلىشىپ قويۇشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، پەقەت ئۆيلىنىش ئارزۇيۇڭلار بارلىقىنى مۇۋاپىق شەكىلدە دېسەڭلار بولىدۇ. ئاياللىنىڭ ئىددىتى توشمىغۇچە ئۆيلىنىشكە ئۇرۇنماڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ دىلىڭلاردىكىنى بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھتىن قورقۇڭلار. شۇنىمۇ بىلىڭلاركى، ئاللاھ گۇناھىغا تەۋبە قىلغان بەندىسىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، گۇناھكار بەندىلىرىنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

236 _ ئى ئەرلەر! سلەر ئاياللارغا نىكاھلىنىپ يېقىنچىلىق قىلىشتىن بۇرۇن ئۇلارنى تالاق قىلغان بولساڭلار ۋە مەھرىنى تېخى تەيىنلىمىگەن بولساڭلار، ئۇلارنى تالاق قىلساڭلار، سلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئۇلارغا ھېسداشلىق قىلىش، تالاقتىن كېيىنكى يالغۇزلۇقىغا تەسەللى بېرىش ۋە ئۆچمەنلىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، ئۇلارنى پۇل _ مالدىن بەھرىمەن قىلىڭلار. بەھرىمەن قىلىش تالاق قىلغۇچىنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىغا قاراپ بولىدۇ. باي ئۆزىنىڭ بايلىقىغا يارىشا، كەمبەغەلمۇ ئۆزىنىڭ ھالىغا تۇشلۇق قائىدە بويىچە بەھرىمەن قىلسۇن. بۇ تالاق قىلىنغان ئاياللارغا ياخشىلىق قىلىدىغان، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش بىلەن ئۆزىگە ياخشىلىق قىلىدىغان ئادەملەرنىڭ ئۆتەشكە تېگىشلىك مەجبۇرىيىتىدۇر.

237 _ سلەر ئاياللارنى نىكاھىڭلارغا ئېلىپ يېقىنچىلىق قىلىشتىن ئىلگىرى تالاق قىلساڭلار،

ئەمما ئۇلارغا مەلۇم مىقداردا مەھرى بېرىشكە كېلىشكەن بولساڭلار، كېلىشكەن شۇ مەھرىنىڭ يېرىمىنى ئۇلارغا بېرىشىڭلار پەرزدۇر. ئەگەر تالاق قىلىنغان ئاياللار ئۆزلىرىگە تېگىشلىك بولغان مەزكۇر يېرىم مەھرىنى ئېلىشتىن ۋاز كەچسە ياكى تالاق قىلغان ئەر كېلىشكەن مەھرىنىڭ ھەممىسىنى بېرىۋەتمەكچى بولسا، ئى ئەر _ ئاياللار! بىر _ بىرىڭلارغا يول قويۇشۇڭلار ئاللاھتىن قورقۇشقا ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا ئەڭ يېقىندۇر. ئى ئىنسانلار! ئۇستۇڭلارغا پەرز بولمىغان بولسىمۇ، ئۆز ئىختىيارىڭلار بىلەن بېرىش ۋە ئېلىشقا تېگىشلىكلىرىڭلارنى كەچۈرۈۋېتىش ئارقىلىق بىر _ بىرىڭلارغا ئېھسان قىلىشنى ئۇنتۇماڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ سىلەرنى ياخشى ئىشلارنى كۆپ قىلىشقا رىغبەتلەندۈرىدۇ، پەزىلەتلىك ئىشلارغا دەۋەت قىلىدۇ.

238 _ ئى مۇسۇلمانلار! سىلەرگە پەرز قىلىنغان بەش ۋاخ نامازنى بارلىق شەرتلىرىگە، پەزرلىرىگە، ۋاجىپلىرىغا رىئايە قىلغان ھالدا ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇشقا ئەھمىيەت بېرىڭلار، بولۇپمۇ ئوتتۇرىدىكى نامىز _ ئەسىر نامىزىغا ئەھمىيەت بېرىڭلار. نامىزىڭلاردا ئاللاھتىن ئەيمەنگەن ھالدا ئىتائەتمەنلىك ۋە كەمتەرلىك بىلەن تۇرۇڭلار.

239 _ ئەگەر سىلەر دۈشمىنىڭلار تەرەپتىن قورقۇنچتا بولساڭلار، نامازنى پىيادىمۇ ياكى ئۇلاغ ئۈستىدە كېتىپ بېرىپمۇ، قانداق شەكىلدە ئوقۇشقا كۈچۈڭلار يەتسە شۇنداق ئوقۇساڭلار بولىدۇ، ھەتتا ئىما _ ئىشارەت بىلەن ئوقۇساڭلارمۇ، قىبلىگە يۈزلىنىشكە ئىمكانىيەت بولمىسا، خالىغان تەرەپكە يۈزلىنىپ ئوقۇساڭلارمۇ بولىدۇ. قورقۇنچ يوق بولغاندا، نامازنى ئەسلىدىكى قائىدىسى بويىچە ئۆزگەرتمەي ئوقۇڭلار. ئاللاھنى كۆپ ياد ئېتىڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئىبادەت قىلىشنىڭ قائىدە _ تەرتىپلىرىدىن ۋە دىنىڭلارنىڭ ئەھكاملىرىدىن بىلمىگەنلىرىڭلارنى بىلدۈرگەنلىكىگە شۈكۈر قىلىڭلار.

240 _ ئۆزلىرى ئۆلۈپ كېتىپ ئاياللىرى قېلىپ قالىدىغان ئەرلەر ۋارىسلىرىنىڭ بۇ ئاياللارنى ئەرلىرىنىڭ ئۆيىدىن ھەيدەپ چىقارماسلىقى، ئۇلارنى ئەرلىرى ۋاپات بولغان ۋاقتىدىن باشلاپ تولۇق بىر يىل نەپىقە بىلەن تەمىنلىشى ھەققىدە ۋەسىيەت قىلسۇن. بۇ، ئەرلىرى ئۆلۈپ كەتكەن ئاياللارغا ھېسداشلىق قىلىش ۋە ئۆلگۈچىنىڭ روھىنى شاد قىلىش ئۈچۈندۇر. ئەگەر مەزكۇر ئاياللار بىر يىل توشۇشتىن بۇرۇن ئەرلىرىنىڭ ئۆيىدىن ئۆز ئىختىيارى بىلەن چىقىپ كەتسە، ئى ۋارىسلار! بۇنىڭدا سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، ئۇ ئاياللارنىڭ ئۆزلىرى ھەققىدە قىلغان قائىدە _ يوسۇنلۇق ئىشلىرىدا ئۇلارغىمۇ ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئاللاھ ھەممىدىن غالىبتۇر، بۇيرۇغان ۋە توسقان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

241 _ تالاق قىلىنغان ئاياللارنىڭ شەرىئەتتە كۆرسىتىلگەن قائىدە بويىچە نەپىقىسىنى بېرىش

كېرەك. بۇ ئاللاهتىن قورقىدىغان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىدىغان تەقۋادار كىشىلەرنىڭ ئۆتەشكە تېگىشلىك مەجبۇرىيىتىدۇر.

242 _ سىلەرنى ئەقلىنى ئىشلەتسۇن ۋە ئەمەل قىلسۇن دەپ، ئاللاھ بالىلار ۋە ئاياللار ھەققىدىكى شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تەپسىلي بايان قىلغاندەك، ئايەتلىرىنى، دىن ۋە دۇنيالىق بارلىق ئىشلىرىڭلاردا سىلەر ئېھتىياجلىق بولىدىغان مەسىلىلەرنىڭ ئەھكاملىرىنى مۇشۇنداق تولۇق، تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىدۇ.

243 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزلىرى مىڭلارچە تۇرۇقلۇق، (دۇشمەنگە قارشى تۇرماي) ئۆلۈمدىن قورقۇپ يۈرت _ ماكانلىرىدىن ۋە ئۆيلىرىدىن قېچىپ چىققان كىشىلەرنىڭ قىسىسىدىن خەۋىرىڭ يوقمۇ؟ ئاللاھ ئۇلارغا: «ئۆلۈڭلار» دېدى _ دە، ئۇلار ئاللاھنىڭ تەقدىرىدىن قاچقانلىقىنىڭ جازاسى بىلەن دەرھال ئۆلدى، ئاندىن ئاللاھ ئۇلارنى ئەجىلى توشقانغا قەدەر ياشىشى ۋە ئىبرەت ئېلىپ تەۋبە قىلىشى ئۈچۈن تىرىلدۈردى. ئاللاھ ئىنسانلارغا سانسىزلىغان نېمەتلىرى بىلەن ھەقىقەتەن كاتتا مەرھەمەت قىلغۇچىدۇر، لېكىن ئىنسانلارنىڭ كۆپچىلىكى ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلغان بۇ پەزلى _ مەرھەمىتىگە شۈكۈر قىلمايدۇ.

244 _ ئى مۇسۇلمانلار! كاپىرلارغا قارشى ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا جىھاد قىلىڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىڭلارنى ۋە ئەمەللىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

245 _ كىمكى ساۋاب ئىزدەپ ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلسا، ئاللاھ ئۇنىڭغا ساناپ بولغىلى بولمايدىغان دەرىجىدە نەچچە ھەسسە كۆپ ساۋاب ۋە مۇكاپات بېرىدۇ. ئاللاھ بەندىلەرنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ ۋە كەڭ قىلىدۇ، سىلەر پۇل _ مېلىڭلارنى ئاللاھ يولىدا قورقماي سەرپ قىلىڭلار، چۈنكى رىزىق بەرگۈچى زات _ ئاللاھتۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىچىدىن ئۆزى خالىغان كىشىلەرنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ، خالىغان كىشىلەرنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ. ئاللاھ ئەلۋەتتە بۇنى چوڭقۇر ھېكمەت بىلەن شۇنداق قىلىدۇ. سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىسىلەر، شۇ چاغدا، ئاللاھ سىلەرگە ئەمەللىرىڭلارغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

246 _ ئى پەيغەمبەر! مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ زامانىدىن كېيىن كەلگەن ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى ئابرۇيلۇق كاتتىباشلارنىڭ قىسىسىنى ئاڭلىمىدىڭمۇ؟ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبىرىدىن ئۆزلىرىگە: بىر پادىشاھ تىكلەپ بېرىشنى ۋە ئۇنىڭ باشچىلىقىدا ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشنى تىلىگەن ئىدى. پەيغەمبىرى ئۇلارغا: « ئەگەر سىلەرگە جىھاد قىلىش پەرز بولۇپ قالسا، سىلەر جىھاد قىلماي تۇرۇۋالساڭلارچۇ؟ چۈنكى مەن سىلەرنى قورقۇنچاقلىق قىلىپ جىھادتىن قاچىدۇ

دەپ ئويلايمەن» دېدى. ئۇلار پەيغەمبىرنىڭ ئويلىغانلىرىنىڭ توغرا ئەمەسلىكىنى تەكىتلەش ئۈچۈن: « بىزنى دۈشمەنلىرىمىز ئۆز يۇرتىمىزدىن ھەيدەپ چىقارغان، ئەھلى ئەۋلادىمىزنى ئۆلتۈرۈش ۋە ئەسىرگە ئېلىش ئارقىلىق بىزنى ئۇلاردىن جۇدا قىلغان تۇرسا، بىز ئەمدى ئاللاھ يولىدا قانداقمۇ جىھاد قىلمايلى؟» دېدى. ئۇلارغا پادىشاھ تەينىلىنىپ جىھاد قىلىش پەرز قىلىنغان چاغدا، ئۇلار قورقۇنچاقلىق قىلىپ جىھاد قىلىشتىن باش تارتتى، پەقەت ئۇلارنىڭ ئاز بىر قىسمىلا ئاللاھنىڭ پەزلى بىلەن جىھاد مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇردى. مۇنداق ۋەدىسىنى بۇزۇپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ئاللاھ ئوبدان بىلگۈچىدۇر.

247 _ پەيغەمبىرى ئۇلارغا: «شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ تىلىكىڭلارنى قوبۇل قىلىپ، سىلەرگە تالۇتنى پادىشاھ قىلىپ ئەۋەتتى، ئۇ سىلەرگە دۈشمىنىڭلارغا قارشى جىھادتا قوماندانلىق قىلىدۇ» دېدى. ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ كاتتىباشلىرى: « تالۇت قانداقمۇ بىزگە پادىشاھ بولالايدۇ؟ ئۇ پادىشاھ بولۇشقا ھەقلىق ئەمەس. چۈنكى ئۇ پادىشاھ جەمەتىدىن ياكى پەيغەمبەر ئائىلىسىدىن ئەمەس، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ پادىشاھلىققا ئىشلەتكىلى يەتكۈدەك كۆپ مال _ مۇلۇكى يوق. شۇڭا، پادىشاھلىققا ئۇنىڭغا قارىغاندا بىز بەكرەك ھەقلىقمىز» دېدى. پەيغەمبىرى ئۇلارغا: «ئاللاھ ئۇنى سىلەرگە پادىشاھ قىلىپ تاللىدى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئاللاھ ئۇنى ئىلىمدە زىيادە، دۈشمەنلەرگە جىھاد قىلىشى ئۈچۈن ئۇنىڭ بەدىنىنى كۈچلۈك ۋە قامەتلىك قىلدى، ئاللاھ پادىشاھلىقنىڭ ۋە ھەممىنىڭ يېگانە ئىگىسى بولۇپ، ئۇ پادىشاھلىقنى بەندىلىرىدىن خالىغان بىرىگە بېرىدۇ. ئاللاھ پەزل _ كەرەمى كەڭ، ئاتا _ ئېھسانلىرى كۆپ زاتتۇر، ئۇ ئىشلارنىڭ ھەقىقىتىنى تولۇق بىلىدىغان زات بولۇپ، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر» دېدى.

248 _ پەيغەمبىرى ئۇلارغا ئېيتتى: «تالۇتنىڭ پادىشاھلىقىنىڭ ئالامىتى شۇكى، سىلەرگە تەۋرات قاچىلانغان بىر ساندۇق كېلىدۇ، ئەسلىدە ئۇنى دۈشمەنلىرىڭلار سىلەردىن تارتىۋالغان ئىدى. ئۇنىڭدا رەببىڭلار تەرىپىدىن ئىخلاسمەن كىشىلەرنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرىدىغان خاتىرجەملىك بولىدۇ، يەنە ئۇنىڭدا مۇسا ۋە ھارۇن جەمەتى قالدۇرۇپ كەتكەن ھاسا ۋە تەۋرات تاختىلىرىنىڭ پارچىلىرى بولىدۇ، ئۇنى پەرىشتىلەر كۆتۈرۈپ كېلىدۇ. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەر بولساڭلار، بۇنىڭدا ئاللاھنىڭ تالۇتنى سىلەرگە پادىشاھ قىلىپ تىكلىگەنلىكىنى كۈچلەندۈرىدىغان ئەڭ چوڭ دەلىل _ ئىسپات بار».

249 _ تالۇت ئەسكەرلىرىنى باشلاپ ئەمالىقە (پەلەستىنىدە ياشايدىغان بەستلىك قەۋم) لەرگە قارشى جىھاد قىلىش ئۈچۈن يولغا چىققان چاغدا، ئۇ ئەسكەرلىرىگە مۇنداق دېدى: «ئاللاھ مۇئمىننى مۇناپىقتىن ئايرىش ئۈچۈن، ھەقىقەتەن سىلەرنى ئالدىڭلاردىكى بىر دەريا بىلەن سىنايدۇ،

كىمكى دەريا سۈيىدىن ئىچىدىكەن، ئۇ ماڭا تەۋە ئەمەس، ئۇ مەن بىلەن بىللە جىھاد قىلىشقا لايىقەتلىك ئەمەس. كىمكى دەريا سۈيىنى تېتىمايدىكەن، ئۇ ھەقىقەتەن ماڭا تەۋەدۇر، چۈنكى ئۇ ماڭا ئىتائەت قىلغۇچى كىشى بولۇپ، مەن بىلەن بىللە جىھاد قىلىشقا لايىقتۇر. دەريا سۈيىدىن قولى بىلەن بىر ئوچۇم ئىچكەن ئادەمگە مالامەت قىلىنمايدۇ، چۈنكى ئۇ بۈيرۈققا خىلاپلىق قىلغان سانالمايدۇ» دېدى. ئۇلار دەريا بويىغا يېتىپ كېلە _ كەلمەيلا، ئۆزلىرىنى سۇغا ئاتتى، سۈنى قانغۇدەك ئىچتى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئازغىنە كىشى ئۈسسۈزلۈققا ۋە قاتتىق ئىسسىققا بەرداشلىق بەردى ۋە قولى بىلەن پەقەت بىر ئوۋۇچلا سۇ ئىچىپ بولدى قىلدى. بۇ چاغدا بۈيرۈققا ئەمەل قىلمىغان ئاسىيلار قوشۇندىن ئايرىلىپ قالدى. تالۇت دۈشمەن بىلەن ئېلىشىش ئۈچۈن، يېنىدا قالغان ئاز ساندىكى (ئۈچ يۈز نەچچە نەپەر) مۇئمىنلەر بىلەن دەريادىن ئۆتكەن چاغدا، ئۇلار دۈشمەننىڭ كۆپلۈكىنى كۆرۈپ، ئۇلارنىڭ بىر پىرقىسى: «بۈگۈن بىز جالۇت ۋە ئۇنىڭ كۈچلۈك ئەسكەرلىرى بىلەن ئۇرۇشۇشقا بەرداشلىق بېرەلمەيمىز» دېدى. تالۇتنىڭ ئەسكەرلىرى ئارىسىدىكى ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ ئالدىغا بېرىشقا ئىشىنىدىغان كىشىلەر سەپداشلىرىغا ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى ئەسلىتىپ: «ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئاز سانلىق چىداملىق ، مۇئمىن جامائە كۆپ سانلىق ھەددىدىن ئاشقان كاپىر جامائە ئۈستىدىن غەلىبە قىلدۇ، ئاللاھ چىدامچانلىق كۆرسەتكۈچىلەر بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارغا نۇسرەت ئاتا قىلدۇ ۋە ئۇلارنى غەلىبىگە مۇۋەپپەق قىلدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئۇلارنى ئەڭ ياخشى مۇكاپاتلار بىلەن مۇكاپاتلايدۇ» دېدى.

250 _ ئۇلار جالۇت ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى بىلەن تۇتۇشقان چاغدا، ھەقىقىي خەتەرنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرگەنلىكتىن قاتتىق چۆچۈپ كەتتى ۋە ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىمىز! قەلبىمىزنى چىدامچانلىق بىلەن تولدۇرغىن، قەدەملىرىمىزنى كاپىرلار بىلەن جىھاد قىلىشتا مۇستەھكەم قىلغىن، يارىدىمىڭ بىلەن بىزنى كاپىر قەۋم ئۈستىدىن غالىب قىلغىن» دېدى.

251 _ نىھايەت، تالۇتنىڭ قوماندانلىقىدىكى مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن دۈشمەنلىرىنى يەڭدى، داۋۇد ئەلەيھىسسالام دۈشمەنلەرنىڭ قوماندانى جالۇتنى ئۆلتۈردى. شۇنىڭدىن كېيىن، ئاللاھ داۋۇدقا پادىشاھلىق ئاتا قىلدى، ئۇنى ئىسرائىل ئەۋلادىغا پەيغەمبەر قىلدى. ئۇنىڭغا ئىلىملەردىن ئۆزى خالىغان نەرسىلەرنى ئۆگەتتى. ئاللاھ ئىتائەتمەن، مۇئمىن بەندىلىرى ئارقىلىق ئاسىي _ گۇناھكار كاپىرلارنى چەكلەپ تۇرمىسا ئىدى، كۇفرىنىڭ يامراپ كېتىشى، زالىملارنىڭ ۋە گۇناھكارلارنىڭ بۇزغۇنچىلىقى تۈپەيلىدىن يەر يۈزى خارابىگە ئايلىنىپ كەتكەن بولاتتى، لېكىن ئاللاھ بارلىق مەخلۇقاتىغا ناھايىتى مەرھەمەتلىكتۇر.

252 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ۋە ھۆججەتلىرى بولۇپ، ئۇنى بىز ساڭا

راستچللىق بىلەن ئوقۇپ بېرىۋاتىمىز. شەكسىزكى، سەن ئەلۋەتتە راستچىل پەيغەمبەرلەردىنسەن.

253 _ ئاللاھ ئاشۇ پەيغەمبەرلەرگە ئاتا قىلغان پەزىل _ كەرەمىگە ئاساسەن، ئۇلارنىڭ بەزىسىنى بەزىسىدىن ئەۋزەل قىلدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن مۇسا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام قاتارلىق بەزى پەيغەمبەرلەرگە سۆز قىلدى (بۇ ئاللاھنىڭ ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە سۆزلەيدىغان سۈپەتكە ئىگە ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدۇ). ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن بەزىسىنىڭ دەرىجىسىنى يۇقىرى قىلدى. بۇ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بولۇپ، ئۇ زاتنى بارلىق ئىنسانىيەتكە ئورتاق پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىش، پەيغەمبەرلەرنىڭ تۈگەنچىسى قىلىش، ئۇنىڭ ئۈممىتىنى بارلىق ئۈممەتلەردىن ئۈستۈن قىلىش قاتارلىق ئالاھىدىلىكلەر بىلەن ئۇنىڭ دەرىجىسىنى يۇقىرى قىلدى. ئاللاھ مەريەم ئوغلى ئىيسا ئەلەيھىسسالامغا ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن تۇغما كورنى ساقايتىش، ئاق كېسەلنى داۋالاش، ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈش قاتارلىق ناھايىتى روشەن مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلدى، ئۇنى جىبرىل ئەلەيھىسسالام بىلەن كۆچلەندۈردى. ئەگەر ئاللاھ خالسا ئىدى، ئۇ پەيغەمبەرلەردىن كېيىن كەلگەنلەر ئۆزلىرىگە ئوپئوچۇق دەلىللەر كەلگەندىن كېيىن ئۇرۇشمىغان بولاتتى. لېكىن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بۆلۈنۈش پەيدا بولدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ بەزىسى ئىمانىدا مەھكەم تۇردى، بەزىسى كۈفرىدا چىڭ تۇردى. ئۇلار ئۇرۇشۇشقا سەۋەب بولىدىغان بۆلۈنۈشتىن كېيىن ئاللاھ خالسا ئىدى، بىر _ بىرى بىلەن ئۇرۇشمىغان بولاتتى. لېكىن ئاللاھ خالىغان بەندىسىنى ئىمانغا ۋە ئىتائەتمەنلىككە مۇۋەپپەق قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنى ھىدايەتتىن مەھرۇم قىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاللاھقا ئاسىلىق قىلىدۇ ۋە كاپىر بولىدۇ، چۈنكى ئاللاھ خالىغىنىنى ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ.

254 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سودىلىشىپ پايدا تاپقىلى بولمايدىغان، دوستلۇق قۇتقۇزۇپ قالالمايدىغان ۋە ھېچكىم شاپائەت قىلىپ سىلەردىن ئازابنى يېنىكلىتەلمەيدىغان قىيامەت كۈنى يېتىپ كېلىشتىن بۇرۇن، سىلەرگە پەرز قىلىنغان زاكاتنى بېرىڭلار ۋە ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان مال _ دۇنيادىن سەدىقە قىلىڭلار، كاپىرلار ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىدىن چەتنەپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردۇر.

255 _ بىر ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ ياكى مەبۇد يوقتۇر، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئىلاھلىقىغا لايىق سۈپىتى بىلەن مۇكەممەل مەنىدە ھاياتتۇر، ئۇ ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇ مۇگدەپ قالمايدۇ، ئۇنى ئۇيقۇ باسمايدۇ، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئۇنىڭ مۇلۇكىدۇر، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭ رۇخسىتىسىز ھېچكىم شاپائەت قىلالمايدۇ، ئاللاھنىڭ ئىلمى پۈتۈن كائىناتنىڭ ئۆتمۈشىنى، ھازىرىنى ۋە كېلەچىكىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئاللاھ جىمى خالايىقنىڭ كېلەچەكتىكى ۋە ئۆتمۈشتىكى ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ھېچكىم ئاللاھ

بىلدۇرۇشنى خالىغان نەرسىلەردىن باشقا نەرسىنى بىلمەيدۇ. ئاللاھنىڭ كۆرسى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئاسمان ـ زېمىن ئىككىسىنى ساقلاش ئاللاھقا ئېغىر كەلمەيدۇ. ئاللاھ زاتىدا ۋە سۈپەتلىرىدە بارلىق مەخلۇقاتتىن ئۈستۈندۇر، بارچە ئۇلۇغلۇق ۋە كاتتىلىق سۈپەتلىرىنى ئۆزىدە توپلىغاندۇر. (بۇ ئايەت قۇرئاندىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئايەت بولۇپ، «ئايەتۇل كۇرسى» دەپ ئاتىلىدۇ).

256 ـ ئىسلام دىنى ئىنتايىن مۇكەممەل ۋە روشەن دىن بولغانلىقتىن، كىشىلەرنى ئۇنىڭغا كىرىشكە مەجبۇرلاشقا ھاجەت يوقتۇر. ھەق دىننىڭ دەلىللىرى ناھايىتى ئېنىق بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن ھەق باتىلدىن، ھىدايەت ئازغۇنلۇقتىن ئايرىلىپ تۇرىدۇ، كىمكى بارچە ساختا مەبۇدلارنى ئىنكار قىلىپ، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىدىكەن ۋە دىندا مۇستەھكەم بولۇپ توغرا يولدا مېڭىشنى داۋاملاشتۇرىدىكەن، ئۇ قەتئىي سۈنمايدىغان، مەھكەم تۇتقىنى تۇتقان بولىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ نىيەتلىرىنى ۋە ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

257 ـ ئاللاھ مۇئمىنلەرنى غەلىبىگە ۋە مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۇرۇش، يامانلىقلاردىن قوغداش ئارقىلىق ئۇلارغا ئىگىدارچىلىق قىلىدۇ، ئۇلارنى كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىماننىڭ يورۇقلۇقىغا چىقىرىدۇ؛ كاپىرلارنىڭ ئىگىسى ۋە مەدەتكارى ئۇلار ئاللاھنى قايرىپ قويۇپ چوقۇنغان بۇتلىرى ۋە بارلىق ساختا ئىلاھلىرىدۇر. ئۇلار ئۇ كاپىرلارنى ئىماننىڭ يورۇقلۇقىدىن چىقىرىپ كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىغا كىرگۈزىدۇ. ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالغۇچىلار بولۇپ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقالمايدۇ.

258 ـ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ بىرلىكى ۋە ئۇنىڭ بارلىق مەۋجۇداتنىڭ رەببى ئىكەنلىكى توغرىسىدا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇنازىرىلەشكەن ئادەم (نەمرۇد)نىڭ ئەھۋالىدىنمۇ ئەجەبلىنەرلىك بىر ئەھۋالنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئۇ، ئاللاھ پادىشاھلىق ئاتا قىلغانلىقى ئۈچۈن ھاكاۋۇرلۇقتا ھەددىدىن ئېشىپ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامدىن: «رەببىڭ كىم؟» دەپ سورىدى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «مېنىڭ رەببىم مەخلۇقاتقا ھاياتلىق بېرىپ ياشىتىدىغان، ئۇلاردىن ھاياتلىقنى تارتىۋېلىپ ئۆلتۈرىدىغان زاتتۇر، رەببىم تىرىلدۈرۈشكە ۋە ئۆلتۈرۈشكە قادىر يېگانە زاتتۇر» دېدى. نەمرۇد: «مەنمۇ تىرىلدۈرەلەيمەن ۋە ئۆلتۈرەلەيمەن، يەنى مەن ئۆلتۈرۈشنى خالىغان ئادەمنى ئۆلتۈرىمەن، مەن ھايات قالدۇرۇشنى خالىغان ئادەمنى ھايات قالدۇرىمەن» دېدى. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام: «مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان ئاللاھ كۈننى شەرقتىن چىقىرىدۇ، سەن بۇ ئىلاھىي قانۇنىيەتنى ئۆزگەرتىپ، كۈننى مەغرىبتىن چىقىرالامسەن؟» دېۋىدى،

ئۇ كاپىر گاڭگىراپ ئېغىز ئاچالماي قالدى. ئۇمۇ كۆفرىلىقنى تاللاش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىر بولۇپ، ئاللاھ مۇنداقلارنى ھەقىقەتكە ۋە توغرىلىققا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

259 _ ياكى سەن ئى پەيغەمبەر! تام، ئۆگزىلىرى يېقىلىپ ۋەيران بولغان خارابە شەھەردىن ئۆتكەن ئادەمگە ئوخشاش بىر ئادەمنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئۇ: «ئاللاھ بۇ شەھەرنى ئۆلگەندىن كېيىن قانداقمۇ تىرىلدۈرەر؟» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇنىڭ جېنىنى ئېلىپ ئۆلۈك ھالىتىدە يۈز يىل تۇرغۇزۇپ ئاندىن تىرىلدۈردى. ئاندىن ئۇنىڭدىن: « سەن بۇ ئۆلۈك ھالەتتە قانچىلىك ۋاقىت تۇردۇڭ؟» دەپ سورىۋىدى. ئۇ: «بىر كۈن ياكى بىركۈنگىمۇ يەتمەيدىغان ۋاقىت تۇردۇم» دېدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا ئۆلۈك ھالىتىدە يۈز يىل تۇرغانلىقىنى خەۋەر قىلدى ۋە ئۇنى يېمەك _ ئىچمىكىگە قاراپ بېقىشقا، ئاللاھنىڭ بۇ ئىككىسىنى مۇشۇنچىلىك ئۇزۇن ۋاقىت ئىچىدە ئۆزگىرىپ كېتىشتىن قانداق ساقلاپ قالغانلىقىغا، ئېشىكىنىڭ سۆڭەكلىرى چىرىپ پارچە _ پارچە بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇنى قانداق تىرىلدۈرۈپ ئەسلىگە كەلتۈرگەنلىكىگە قاراپ بېقىشقا بۇيىردى. ئۇنىڭغا: « سېنى كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنىڭ ئوپئوچۇق دەلىلى قىلىشىمىز ئۈچۈن مۇشۇ ئىشلارنى قىلدۇق» دېدى. ئۇنى بۇ سۆڭەكلەرگە قاراپ بېقىشقا، ئاللاھنىڭ ئۇنى بىرىنىڭ ئۈستىگە بىرىنى قويۇپ قانداق قۇراشتۇرغانلىقىغا، ئاندىن ئۇنىڭغا قانداق گۆش قوندۇرغانلىقىغا، ئاندىن ئۇنى ھاياتقا قانداق قايتۇرغانلىقىغا قاراپ بېقىشقا بۇيىردى. بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا ئېنىق بولغان چاغدا، ئۇ ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ۋە ئۇنىڭ ھەممە نەرسىگە قادىر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلدى. بۇ ۋەقەكىشىلەرگە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان دەلىلگە ئايلاندى.

260 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم رەببىدىن ئۆلۈكلەرنى قانداق تىرىلدۈرىدىغانلىقىنى ئۇنىڭغا كۆرسىتىشنى تىلىدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا : «سەن بۇنىڭغا ئىشەنمىدىڭمۇ؟» دېدى. ئىبراھىم: «ئىشەندىم، لېكىن ئىشەنچىم تېخىمۇ كۈچەيسۇن دەپ بۇنى تەلەپ قىلىۋاتىمەن» دېدى. ئاللاھ ئېيتتى: « ئۇنداقتا، قۇشتىن تۆتنى تۇتۇپ، ئۇزۇڭگە ئۆگەتكىن، ئاندىن ئۇلارنى بوغۇزلاپ، پارچىلاپ، ھەربىر تاغقا ئۇلاردىن بىر بۆلۈكنى قويغىن، ئاندىن ئۇلارنى چاقىرغىن، ئۇلار دەرھال سېنىڭ ئالدىڭغا كېلىدۇ». ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام شۇنداق قىلىپ بولۇپ، ئۇلارنى چاقىرىۋىدى، قۇشلارنىڭ ھەممە پارچىسى ئۆز ئورنىغا قايتىدىن قۇراشتۇرۇلۇپ، ناھايىتى تېز يېتىپ كېلىشتى. بىلگىنكى، ئاللاھ غالىبتۇر، ئۇنى ھېچ نەرسە يېڭەلمەيدۇ، ئۇ بارلىق ئىشلىردا، سۆزلىردە، قانۇن _ پىرىنسىپلىردا ۋە بەلگىلىمىلىردە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

261 _ مۇئمىنلەرگە ئەڭ چوڭ پايدىسى تېگىدىغان ئەمەل__ ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشتۇر. مۇئمىنلەرنىڭ ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىدىغان پۇل _ مېلى يەتتە باشاق چىقارغان، ھەر باشقىدا يۈز تالدىن دان تۇتقان بىر تال ئۇرۇققا ئوخشايدۇ. ئاللاھ خالىغان بەندىسىگە ئۇنىڭ ئىمانى ۋە ئىخلاسىنىڭ دەرىجىسىگە قاراپ ھەسسىلەپ كۆپەيتىپ بېرىدۇ. ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى كەڭدۇر، بەندىلىرىنىڭ نىيەتلىرىنى ۋە پەزل _ كەرەمگە تېگىشلىك بولغانلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

262 _ پۇل _ مېلىنى ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ۋە بارلىق ياخشىلىق يوللىرى ئۈچۈن سەرپ قىلىدىغان، ئاندىن قىلغان ياخشىلىقىغا مىننەت قىلمايدىغان ۋە خەير _ ساخاۋەتنىگە ئېرىشكەن كىشىلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزمەيدىغان، مەيلى گەپ _ سۆزىدە ياكى ئىش ھەرىكىتىدە ئۆزىنىڭ ئۇلارغا ياخشىلىق قىلغانلىقىنى ھېس قىلدۇرمايدىغان كىشىلەرگە رەببىنىڭ دەرگاھىدا كاتتا مۇكاپاتلار بار. ئاخىرەتتە ئۇلارغا ھېچقانداق قورقۇنچ يوقتۇر، ئۇلار بۇ دۇنيادا ئېرىشەلمىگەن نەرسىلىرىگە قايغۇرمايدۇ.

263 _ سائىلنى چىرايلىق سۆز بىلەن قايتۇرۇش ۋە ئۇنىڭ قاشاڭلىق قىلىپ تىلىگەنلىكىنى كەچۈرۈۋېتىش ئۇنىڭغا سەدىقە بېرىپ بولۇپ ئەزىيەت قىلغاندىن ياخشىدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ سەدىقىلىرىگە موھتاج ئەمەستۇر، ئۇ، گۇناھكارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

264 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقانلار! بەرگەن سەدىقەڭلارنى مىننەت قىلىش ۋە ئەزىيەت يەتكۈزۈش بىلەن بىكار قىلىۋەتمەڭلار. بۇنداق قىلىش پۇل _ مېلىنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن سەرپ قىلىدىغان، ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنمەيدىغان كىشىگە ئوخشاپ قالغانلىقتۇر. بۇنداق ئادەم خۇددى ئۈستىگە توپا _ چاڭ قونۇپ قالغان، قاتتىق يامغۇردىن كېيىن، بۇ توپا _ چاڭ يۇيۇلۇپ بۇرۇنقىدەك بولۇپ قالغان سىلىق تاشقا ئوخشايدۇ. كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن ئەمەل قىلغۇچىلارنىڭ ئەمەللىرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەنە شۇنداق يوق بولۇپ كېتىدۇ، ئۇلار قىلغان سەدىقىلىرى ئۈچۈن ئاخىرەتتە ساۋابتىن ھېچقانداق نېسىۋىگە ئېرىشەلمەيدۇ. ئاللاھ كاپىرلارنى مەيلى پۇل _ مال سەرپ قىلىشتا بولسۇن ياكى باشقا ئىشلاردا بولسۇن، توغرا ئىش قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

265 _ پۇل _ ماللىرىنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ، ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە چىن كۆڭلىدىن ئىشىنىپ سەرپ قىلىدىغانلار ئېگىزلىككە جايلاشقان، قاتتىق يامغۇردىن بەھرىمەن بولسا، مېۋىسى ئىككى ھەسسە كۆپ بولىدىغان، قاتتىق يامغۇر ياغمىسىمۇ، شەبنەم بىلەن قېنىپ ھەسسىلەپ مېۋە بېرىدىغان كاتتا باغقا ئوخشايدۇ. ئاللاھ يولىدا

خالىس پۇل _ مال سەرپ قىلغۇچىنىڭ سەرپ قىلغان نەرسىسى مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، ئۇنىڭ ساۋابى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەنە شۇنداق ھەسسىلەپ كۆپ بولىدۇ. ئاللاھ بارلىق سىرلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن قىلىنغان بارلىق ئەمەللەرنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ھەركىشىگە ئىخلاسىغا بېقىپ مۇكاپات بېرىدۇ.

266 _ سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن بىر كىشى ئۆزىنىڭ خورىلىق ۋە ئۇزۇملۇك، ئېرىقلىردا سۇلار ئېقىپ تۇرىدىغان، مېۋىلەرنىڭ ھەممە خىللىرى بولغان بىر بېغى بولۇشنى، ئۆزى ياشىنىپ قالغان، بالىلىرى ئۇششاق بولغانلىقتىن بۇ باغقا ئىشلەشكە كۈچى يەتمەيدىغان بولۇپ قېلىپ، ئۆزىنىڭ ۋە بالىلىرىنىڭ بۇ باغقا ناھايىتى زور ئېھتىياجى بولۇۋاتقان بىر پەيتتە، ئوت ئارىلاش بوران كېلىپ، ئۇ باغنىڭ كۆيۈپ كېتىشىنى خالامدۇ؟ پۇل _ مېلىنى ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن سەرپ قىلماي، كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن سەرپ قىلغان كىشىنىڭ سەرپ قىلغان نەرسىسىنىڭ ساۋابى ئەنە شۇنداق كۆيۈپ كېتىدۇ. بۇ خالىس ئىش قىلمايدىغان ئادەمنىڭ ئەمەلىنىڭ ئەڭ ئېھتىياجلىق ۋاقتىتا ئۇنىڭغا ئەسقاتمايدىغانلىقىغا كەلتۈرۈلگەن مىسالدۇر. ئاللاھ سىلەرنى پىكىر يۈرگۈزسۇن ۋە پۇل _ مېلىنى خالىس ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىشنى ئۆگەنسۇن دەپ، سىلەرگە ئايەتلىرىنى مۇشۇنداق بايان قىلىپ بېرىدۇ.

267 _ ئى ماڭا ئىمان ئېيتقان، مەن ئەۋەتكەن پەيغەمبەرگە ئەگەشكەن كىشىلەر! سىلەر ھالالدىن تاپقان پۇل _ مالدىن ۋە بىز سىلەرگە زېمىندىن چىقىرىپ بەرگەن نەرسىلەردىن سەدىقە قىلىڭلار، ناچارلىرىدىن سەدىقە قىلماڭلار، سىلەرگە بېرىلگەن تەقدىردىمۇ، كۆزۈڭلارنى يۇمۇپ تۇرۇپ ئالىدىغان دەرىجىدىكى ناچار نەرسىلەرنى ئىلغاپ سەدىقە قىلماڭلار. سىلەر ئۆزۈڭلار ئېلىشنى خالىمايدىغان نەرسىلەرنى قانداقمۇ ئاللاھقا راۋا كۆرىسىلەر؟ بىلىڭلاركى، سىلەرنى رىزىقلاندۇرۇپ كېلىۋاتقان زات _ ئاللاھ سىلەرنىڭ سەدىقىڭلارغا موھتاج ئەمەس، ئۇ زات ھەممە ھالەتتە ماختاشقا ھەقلىقتۇر، مەدھىيەگە لايىقتۇر.

268 _ بۇنداق بېخىللىق ۋە ناچار نەرسىلەرنى سەدىقە قىلىش شەيتاندىن بولۇپ، ئۇ سىلەرنى پېقىرلىق بىلەن قورقۇتىدۇ، بېخىللىققا قىزىقتۇرىدۇ، يامان ئىشلارغا، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشقا بۇيرۇيدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ پۇل _ مال سەرپ قىلغانلىقىڭلارنىڭ مۇكاپاتى ئۈچۈن گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى ۋە سىلەرگە كەڭتاشا رىزىق بېرىشنى ۋەدە قىلىدۇ. ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى كەڭدۇر، نىيەتلەرنى ۋە ئەمەللەرنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

269 _ ئاللاھ توغرا سۆز ۋە توغرا ئىش قىلىشنى بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىگە نېسىپ قىلىدۇ، ئاللاھ بۇ خۇسۇسىيەتنى ئاتا قىلغان ئادەمگە كۆپلىگەن ياخشىلىق ئاتا قىلغان بولىدۇ. بۇنىڭدىن

ئاللاهنىڭ هدايىتى ۋە نۇرى بىلەن دىلى پارلىغان، ساغلام ئەقىل ئىگىسى بولغان ئادەملەرلا ئۇگۇت ئالىدۇ ۋە مەنپەئەتلىنىدۇ.

270 _ ئاللاهنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ پۇل _ مالدىن ياكى باشقا نەرسىدىن مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، نېمىنى سەدىقە قىلساڭلار ياكى ئاللاه يولىدا پۇل _ مالدىن ياكى باشقا نەرسىدىن نېمىنى بېرىشنى ۋەدە قىلساڭلار، ئاللاه ئۇنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاه نىيەتلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. شۇنىڭغا قاراپ سىلەرگە ساۋاب بېرىدۇ. كىمكى (زاكات ۋە سەدىقىدىن ئىبارەت) ئاللاه بۇيرۇغان ھەقنى بەرمەيدىكەن (ياكى پۇل _ مېلىنى گۇناه ئىشلارغا سەرپ قىلىدىكەن)، ئۇ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىدۇر. ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى قىيامەت كۈنى ئاللاهنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ.

271 _ ئاللاه يولىدا سەدىقە قىلغان نەرسەڭلارنى ئاشكارا بەرسەڭلار، بۇمۇ ياخشىدۇر؛ ئەگەر ئۇنى مەخپىي بەرسەڭلار ۋە يوقسۇللارغا بەرسەڭلار بۇ سىلەر ئۈچۈن ئەۋزەلدۇر. چۈنكى مۇنداق قىلىش رىياكارلىقتىن يىراق تۇرغانلىقتۇر. ئاللاهقا ئىخلاس قىلىپ سەدىقە قىلىش سىلەرنىڭ بەزى گۇناھلىرىڭلارنى يوققا چىقىرىدۇ. ئاللاه ئىشلارنىڭ ئىنچىكە تەرەپلىرىنى بىلىدۇ، ئۇنىڭغا سىلەرنىڭ ئەھۋالىڭلاردىن ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاه ھەركىمگە ئۇنىڭ ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

272 _ ئى پەيغەمبەر! سەن كاپىرلارنى ھدايەتكە مۇۋەپپەق قىلىشقا مەسئۇل ئەمەسسەن. لېكىن، ئاللاه خالىغان بەندىسىنىڭ دىلىنى ھدايەتكە ئاچىدۇ ۋە ئۇنىڭغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ. پۇل _ مېلىڭلاردىن نېمىنى سەدىقە قىلساڭلار، سەدىقە قىلغان نەرسەڭلارنىڭ پايدىسى ئاللاهتىن سىلەرگە قايتىدۇ. مۇئمىنلەر سەدىقىنى ۋە ھەرقانداق بىر خەير _ ساخاۋەتنى پەقەت ئاللاه رازىلىقىنى ئىزدەپ قىلىدۇ. خالىس ئاللاه رازىلىقىنى ئىزدەپ پۇل _ مېلىڭلاردىن نېمىنى خەير _ ساخاۋەت قىلساڭلار، ئۇنىڭ ئەجرى سىلەرگە تولۇق بېرىلىدۇ، ئەجرىڭلار سىلەرگە ھەرگىز كېمەيتىلمەيدۇ.

273 _ سەدىقىنى ۋە بارلىق خەير _ ساخاۋەتنى مۇسۇلمانلارنىڭ ئىچىدىكى ئۆزىنى ئاللاه يولىدا جىھاد قىلىشقا ئاتىۋەتكەنلىكتىن، رىزىق ئىزدەپ يىراق جايلارغا بارالمايدىغان يوقسۇللارغا بېرىڭلار. ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئۇقمىغان كىشىلەر ئۇلارنىڭ بىر نەرسە تىلىمىگەنلىكىگە قاراپ، ئۇلارنى بايمىكىن دەپ قالىدۇ، ئۇلارنىڭ نامراتلىقىنى ئەپتىدىن بىلىۋالالايسەن، ئۇلار كىشىلەردىن قەتئىي بىر نەرسە تىلىمەيدۇ، قاتتىق ئېھتىياجى سەۋەبلىك بىر نەرسە سوراپ قالسىمۇ، ھەرگىز كىشىلەرگە چاپلىشىۋېلىپ تىلەمچىلىك قىلمايدۇ. پۇل _ مېلىڭلاردىن قانداق نەرسىنى سەدىقە

قىلساڭلار، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۇنى بىلىپ تۇرىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا ئەڭ مۇكەممەل ۋە تولۇق مۇكاپات بېرىدۇ.

274 _ پۇل _ ماللىرىنى كېچە – كۈندۈز، يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا يوسۇندا ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ سەدىقە قىلىدىغانلارغا كەلسەك، ئۇلارنىڭ مۇكاپاتى رەببىنىڭ دەرگاھىدا تولۇق بېرىلىدۇ، ئۇلارغا ئاخىرەتتە ھېچقانداق قورقۇنچ يوقتۇر، بۇ دۇنيانىڭ مەنپەئەتلىرىدىن ئېرىشەلمىگەن نەرسىلىرىگە قايغۇرمايدۇ. مانا بۇ ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەدىقە قىلىش توغرىسىدىكى ئىلاھىي قانۇن، ئىسلام كۆرسەتمىسى ۋە ھېكمەتلىك تەدبىرىدۇر. بۇنىڭدا مۇسۇلمان جەمئىيىتىدىكى يوقسۇللارنى خىجالەتتە قويماستىن، ھۆرمىتىنى چۈشۈرمەستىن، ئۇلارنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىش، قول ئىلكىدە بار كىشىلەرنىڭ پۇل _ مېلىنى يوقسۇللارنىڭ ھەققىدىن پاكلاش، ياخشىلىققا ۋە تەقۋالىققا ياردەملىشىشتىن ئىبارەت ئىلاھىي پەرماننى ھېچكىم زورلىماستىن، كۆڭۈل شادلىقى بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇش كۆزدە تۇتۇلغان.

275 _ ئۆسۈم بىلەن مۇئامىلە قىلىدىغانلار قىيامەت كۈنى قەبرىلىرىدىن پەقەت جىن چېپىلىپ قالغان ساراڭ ئادەملەردەكلا قوپىدۇ. چۈنكى ئۇلار : «سودا _ سېتىق بىلەن جازانە ھالالىقتا ۋە پايدا كەلتۈرۈشتە ئوخشاشتۇر» دېدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بۇ يالغان سۆزىگە رەددىيە بېرىپ، ئۆزىنىڭ سودا _ سېتىقنى ھالال قىلغانلىقىنى، جازانىنى بولسا ھارام قىلغانلىقىنى بايان قىلىدۇ. سودا _ سېتىقتا شەخسلەر ۋە كوللېكتىپ ئۈچۈن مەنپەئەت بار، جازانىخورلۇقتا پۈرسەتپەرەسلىك ۋە ھالاكەت بار. كىمكى رەببىنىڭ جازانىنى ھارام قىلغانلىق ئەمرى كەلگەندىن كېيىن، جازانە قىلىشتىن يانسا، جازانىنىڭ ھاراملىقىنى بىلىشتىن بۇرۇن ئالغىنى ئۆزىنىڭ بولىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، ئۇنىڭ كېيىنكى ئىشلىرى ئاللاھقا تاپشۇرۇلىدۇ، ئەگەر ئۇ كىشى تەۋبىسىنى داۋاملاشتۇرسا ۋە جازانىخورلۇققا قايتمىسا، ئاللاھ مۇنداق ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ. كىمكى جازانىخورلۇققا قايتىدىكەن ۋە ئاللاھ ھارام قىلغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ جازانە مۇئامىلىسى قىلىدىكەن، مۇنداقلار ئاللاھنىڭ جازاسىغا تېگىشلىك بولىدۇ، ئۇنىڭ دوزاخ ئەھلىدىن بولۇشىغا يېتەرلىك دەلىل _ ئىسپات تۇرغۇزۇلغان بولىدۇ. شۇڭا ئاللاھ مۇنداقلار توغرۇلۇق: «ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلى بولۇپ، دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ» دېدى.

276 _ ئاللاھ جازانىنىڭ ھەممىسىنى توزۇتۇۋېتىدۇ، جازانە مۇئامىلىسى قىلغان ئادەمنى پۇل _ مېلىنىڭ بەرىكىتىدىن ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشتىن مەھرۇم قىلىۋېتىدۇ. سەدىقىنى بولسا كۆپەيتىپ بېرىدۇ، سەدىقە قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى ھەسسىلەپ بېرىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ پۇل _ مېلىغا بەرىكەت

ئاتا قىلىدۇ. ئاللاھ كۈفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغان، جازاننى ھالال سانىغان ۋە ئاسىيلىقتا ھەددىدىن ئاشقان ھەر قانداق گۇناھكارنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

277 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، نامازنى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بۇيرۇغاندەك مۇكەممەل ئوقۇغان ۋە پۇل _ مېلىنىڭ زاكىتىنى ئايرىغان كىشىلەرگە رەببىنىڭ دەرگاھىدا خاس ئىنئام ۋە تولۇق مۇكاپات بار. ئۇلارغا ئاخىرەتتە ھېچقانداق قورقۇنچ بولمايدۇ، ئۇلار دۇنيا مەنپەئەتلىرىدىن ئېرىشەلمىگەن نەرسىلەر ئۈچۈن قايغۇرمايدۇ.

278 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئەگەر سىلەر ئىمانىڭلارنى سۆزۈڭلار ۋە ئەمەلىيىتىڭلار بىلەن ئىسپاتلاپ كۆرسەتمەكچى بولساڭلار، ئاللاھتىن قورقۇڭلار، جازانە ھارام قىلىنىشتىن بۇرۇن سىلەر جازانە قىلىپ، كىشىلەرنىڭ زىممىسىدە قېلىپ قالغان جازاننى ئالماڭلار.

279 _ ئەگەر سىلەر ئاللاھ مەنئى قىلغان ئىشتىن قول ئۈزمىسەڭلار، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى تەرىپىدىن سىلەرگە قارشى ئۇرۇش ئېچىلغانلىقىنى بىلىپ قېلىڭلار. ئەگەر سىلەر رەببىڭلارغا تەۋبە بىلەن قايتساڭلار ۋە جازانە يېيىشنى تاشلىساڭلار، كىشىلەرنىڭ ئۈستىدە قالغان قەرزىڭلارنى ئۆسۈمسىز ئالساڭلار بولىدۇ. بۇنىڭ بىلەن سىلەر كىشىلەرگە ئۇۋال قىلىپ سەرمايەڭلاردىن ئارتۇق نەرسىنى ئالمىغان بولىسىلەر، باشقىلارمۇ سىلەرنىڭ قەرزىڭلارنى تولۇق تۆلىمەي سىلەرگە ئۇۋال قىلمىغان بولىدۇ.

280 _ ئەگەر قەرزدارنىڭ قولى قىسقا بولۇپ، قەرزنى ۋاقتىدا تۆلىيەلمىسە، ئۇنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالى ياخشىلىنىپ، قەرزىڭلارنى تۆلىيەلەيدىغان ھالغا كەلگۈچە ئۇنىڭغا مۆھلەت بېرىڭلار. ئەگەر بىلسەڭلار، ئۇ قەرزنىڭ ھەممىسى ياكى بەزىسىدىن ئۆتۈۋېتىپ، ئۇ كىشىنى قەرزدىن قۇتقۇزۇپ قويساڭلار، بۇ سىلەر ئۈچۈن دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئەڭ ياخشى ئىشتۇر.

281 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدىغان قىيامەت كۈنىدىن قورقۇڭلاركى، ئۇ كۈندە ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ئالدىغا چىقىرىلىسىلەر، ئاللاھ سىلەردىن ھەربىر ئادەمگە ئۆزىنىڭ قىلغان ياخشى ۋە يامان ئەمەلىگە يارىشا قىلچە ئۇۋال قىلمىغان ھالدا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. (بۇ ئايەتتە ئاللاھ ھارام قىلغان ئۆسۈم مۇئامىلىسىدىن يىراق تۇرۇش ئىماننىڭ تولۇقلانمىسى ئىكەنلىكىگە ۋە ئىماننىڭ ئاساسلىق تەلەپلىرى نامازنى مۇكەممەل ئوقۇش، زاكات بېرىش ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىنغان).

282 _ ئى ئاللاهقا ئىمان ئېيتقان، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشكەن كىشىلەر! مۇددەت بەلگىلەپ ئۆزئارا قەرز مۇئامىلىسى قىلىشساڭلار، پۈل _ مالنى قوغداش ۋە تالاش _ تارتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، ئۇنى يېزىپ قويۇڭلار، ئۇنى ئاراڭلاردىكى ئىشەنچلىك بىر ئادەم ئادىللىق بىلەن يازسۇن، ئاللاھ يېزىش قابىلىيىتىنى ئاتا قىلغان ئادەم ئۇنى يېزىپ بېرىشنى رەت قىلمىسۇن، قەرزدار ئادەم ئۈستىدىكى قەرزنى ئەينەن ئېيتىپ بەرسۇن، ئاللاھنىڭ ئۇنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئۇنتۇمىسۇن، ئۈستىدىكى قەرزدىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتمەي تولۇق ئېيتىپ بەرسۇن، ئەگەر قەرز ئالغۇچى ئادەم گالۋاڭ، ساراڭ، كىچىك بالا بولغانلىقى ياكى تىلسىزلىقى ۋە ياكى ئىسراپخورلۇقى تۈپەيلىدىن ئۆزى توغرۇلۇق ھەق _ ھوقۇقلارنى ئۆزى بىر تەرەپ قىلىشتىن مەنئى قىلىنغان ۋە ئەھۋالىنى ئۆزى ئېيتىپ بېرەلمەيدىغان ھالدا بولسا، ئۇنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى ئادەم ئادىللىق بىلەن ئېيتىپ بېرىپ يازدۇرسۇن، سىلەر ئاراڭلاردىن بالىغ، ئاقىل ۋە ئادالەتلىك ئىككى ئەر كىشىنى گۇۋاھلىققا تەكلىپ قىلىڭلار؛ ئەگەر ئىككى ئەركىشى تېپىلمىسا، سىلەر گۇۋاھلىق بېرىشىگە رازى بولىدىغان كىشىلەردىن بىر ئەر، ئىككى ئايالنى گۇۋاھلىققا تەكلىپ قىلىڭلار، بۇ ئىككى ئايالنىڭ بىرى ئۇنتۇپ قالسا، ئىككىنچىسى ئېسىگە سالىدۇ. گۇۋاھچىلار گۇۋاھلىققا چاقىرىلغان ۋاقتىدا گۇۋاھ بولۇشتىن باش تارتمىسۇن. قەرز مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، ئۇنى قايتۇرۇش ۋاقتى بىلەن قوشۇپ يېزىشتىن ئېرىنمەڭلار. بۇنداق قىلىش ئاللاھنىڭ نەزىرىدە ئەڭ ئادالەتلىكتۇر، گۇۋاھلىقنى تۇرغۇزۇش ئۈچۈن ئەڭ كۈچلۈك ئىسپاتتۇر ۋە قەرزنىڭ ۋاقتى، مىقدارى توغرۇلۇق شەكلىنىپ قالماسلىقىڭلار ئۈچۈن ئەڭ مۇۋاپىقتۇر. لېكىن، ئاراڭلاردا قىلىشقان قولمۇقول ۋە نەقمۇنەق ئېلىم _ سېتىم ئىشلىرىدا ھۆججەت يازمىساڭلارمۇ ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. شۇنداقتىمۇ كېيىنكى تالاش _ تارتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، ئۇنىڭغا گۇۋاھچىلارنى چاقىرىپ گۇۋاھلىق بەرگۈزۈشۈڭلار ياخشىدۇر. گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىقنى ئاللاھ بۇيرۇغان بويىچە توغرا ئادا قىلىشى، پۈتۈكچىنىڭمۇ توغرا ۋە ئادالەتلىك يېزىشى لازىم. ھەق ئىگىسىنىڭ ياكى ئۈستىدە ھەق بولغان كىشىنىڭ گۇۋاھچىلارنى ۋە پۈتۈكچىنى زىيانغا ئۇچراتماسلىقى، شۇنىڭدەك، گۇۋاھچىلارنىڭمۇ، پۈتۈكچىنىڭمۇ ئۆزلىرىگە ھاجەت بولۇپ كەلگەن كىشىلەرنى زىيانغا ئۇچراتماسلىقى لازىم. ئەگەر سىلەر ئاللاھ مەنئى قىلغان بۇ ئىشلارنى قىلساڭلار، ئېنىقكى، بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققىنىڭلار دېمەكتۇر، بۇنىڭ جازاسىنى چوقۇم تارتىسىلەر. ئاللاھ بۇيرۇغان ۋە توسقان ئىشلارنىڭ ھەممىسىدە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار، ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار. ئاللاھ سىلەرگە دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىڭلاردا سىلەر ئېھتىياجلىق بولىدىغان مەسىلىلەرنىڭ ھەممىسىنى مۇشۇنداق ئۆگىتىدۇ، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ شۇ بىلگىنىگە ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

283 _ ئەگەر سلەر سەپەر ئۈستىدە بولۇپ، خەت يازالايدىغان ئادەم تاپالمساڭلار، بۇ چاغدا قەرز ئىگىسىنىڭ ھەققىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، ئۇنىڭغا قەرزنى قايتۇرغانغا قەدەر بىرەر نەرسىنى رەنىگە تاپشۇرساڭلار بولىدۇ؛ ئاراڭلاردا بىر _ بىرىڭلارغا ئىشەنچ قىلالىساڭلار، بۇ چاغدا قەرزنى يېزىش، گۇۋاھ قىلدۇرۇش ۋە رەنە قويۇش قاتارلىق ئىشلارنى قىلمىساڭلارمۇ سلەرگە گۇناھ بولمايدۇ. بۇ چاغدا قەرز قەرز ئالغۇچىنىڭ زىممىسىدە ئامانەت بولۇپ قالىدۇ، قەرز ئالغۇچى ئادەم ئۇنى ئىگىسىگە ۋاقتىدا قايتۇرۇشى لازىم، ئاللاھنىڭ ئۆزىنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئۇنتۇماسلىقى ۋە قەرز بەرگۈچىنىڭ. ھەققىگە خىيانەت قىلماسلىقى لازىم. ئەگەر قەرز ئالغۇچى ئادەم ئۈستىدىكى قەرزنى ئىنكار قىلىپ تۇرۇۋالسا ۋە ئۇ يەردە قەرزگە گۇۋاھ بولغان گۇۋاھچى بولسا، گۇۋاھچى گۇۋاھلىقىنى ئادا قىلىشى ۋە ئۇنى يوشۇرماسلىقى لازىم. كىمكى گۇۋاھلىقنى يوشۇرىدىكەن، ئۇ خىيانەتكار ۋە گۇناھكار دىلىنىڭ ئىگىسىدۇر. ئاللاھ بارلىق سىرلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭ ئىلمى سلەرنىڭ ھەممە ئىشىڭلارنى قورشاپ تۇرىدۇ. ئاخىرەتتە سلەرگە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

284 _ ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ مۈلۈكىدۇر. ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر، ھەممىنى ئۆزى يالغۇز ئىدارە قىلىپ تۇرىدۇ، ھېچ نەرسە ئۇنىڭ ئىلمىنىڭ سىرتىدا ئەمەس. دىلىڭلاردىكى سىرلارنى مەيلى ئاشكارا قىلىڭلار ياكى يوشۇرۇڭلار، ئاللاھ ئۇنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاللاھ سىلەردىن ھېساب ئالىدۇ. ئاللاھ خالىغان كىشىگە مەغپىرەت قىلىدۇ، خالىغان كىشىنى جازالايدۇ. ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر. شۇنىڭدىن كېيىن، ئاللاھ مۇسۇلمانلارغا كاتتا ئىلتىپات قىلىپ، ئۇلارنىڭ كۆڭلىدىن كەچۈرگەنلىرىنى، دىلىدا ساقلىغانلىرىنى سۆز ياكى ئەمەل بىلەن ئىپادىلىمىگەنلا بولسا، ئۇنى ئەپۇ قىلىۋېتىدىغانلىقىدىن خەۋەر بەردى.

285 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام رەببى تەرىپىدىن ئۆزىگە قىلىنغان ۋەھيىگە چىن قەلبىدىن ئىشەندى ۋە ئۇنىڭغا جەزم قىلدى، مۇئمىنلەرمۇ ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈردى ۋە ئۇلۇغ قۇرئانغا ئەمەل قىلدى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ ۋە ئەڭ مۈكەممەل سۈپەتلەرگە ئىگە يېگانە ئىلاھ ۋە بىردىنبىر رەب ئىكەنلىكىگە، ئاللاھنىڭ ھۆرمەتلىك پەرىشتىلىرىنىڭ بارلىقىغا، ئۇنىڭ ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلغانلىقىغا، بەندىلىرىگە پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈردى. ئۇلار: «بىز مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ بەزىسىگە ئىمان كەلتۈرۈپ، بەزىسىنى ئىنكار قىلمايمىز، بەلكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىگە ئىمان ئېيتىمىز» دەيدۇ. پەيغەمبەر ۋە مۇئمىنلەر بىرلىكتە: «ئى رەببىمىز! سەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيى قىلغان ھەقىقەتلەرنىڭ ھەممىسنى ئاڭلىدۇق ۋە ئۇلارنىڭ ھەممىسگە ئىتائەت قىلدۇق، ئۆز

پەزلىڭ بىلەن بىزنىڭ گۈناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلىشىڭنى تىلەيمىز، سەن سانسىزلىغان نېمەتلىرىڭ بىلەن بىزنى يېتىشتۇرگەن زاتسەن، بىزنىڭ قايتىدىغان جايىمىز يالغۇز سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر» دەيدۇ.

286 _ ئاللاھنىڭ دىنى ناھايىتى ئاسان بولۇپ، ئۇنىڭدا قىينىچىلىق يوقتۇر، ئاللاھ بەندىلىرىدىن ئۇلارنىڭ كۈچى يەتمەيدىغان نەرسىنى تەلەپ قىلمايدۇ. كىمكى ياخشى ئىش قىلسا، ئۇ ياخشىلىقنىڭ مۇكاپاتىغا ئېرىشىدۇ، كىمكى يامان ئىش قىلىدىكەن، ئۇ يامانلىقنىڭ جازاسىنى كۆرىدۇ. ئۇ مۇئمىنلەر يەنە: «ئى رەببىمىز! ئەگەر بىز سەن پەرز قىلغان ئىشلاردىن بىرەرسىنى ئۇنتۇپ قالغان ياكى سەن مەنئى قىلغان ئىشلاردىن بىرەرسىنى قىلىپ قويۇپ خاتالاشقان بولساق، بىزنى جازالىمىغىن. ئى رەببىمىز! بىزدىن ئىلگىرىكى گۈناھكارلارغا قىلمىشلىرىنىڭ جازاسى ئۈچۈن ئېغىر مەجبۇرىيەتلەرنى يۈكلىگىنىڭگە ئوخشاش، بىزگە ئېغىر مەجبۇرىيەت يۈكلىمىگىن. ئى رەببىمىز! دىنىي مەجبۇرىيەتلەردىن ۋە مۇسىبەتلەردىن بىز كۆتۈرەلمەيدىغان نەرسىنى بىزگە ئارتمىغىن، گۈناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، ئەيىبلىرىمىزنى يۇۋىغىن، بىزگە ياخشىلىق قىلغىن، سەن بىزنىڭ ئىگىمىزسەن، بىزنىڭ ئىشلىرىمىز ۋە تەقدىرىمىز سېنىڭ ئىلكىڭدىدۇر، سېنىڭ دىنىڭنى ئىنكار قىلغان، يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىڭنى ئېتىراپ قىلمىغان، سېنىڭ پەيغەمبىرىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى يالغانچى دېگەن كاپىرلارغا قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۇلارغا قارشى بىزگە گۈزەل ئاقىۋەت ئاتا قىلغىن» دەيدۇ.

ئال ئىمران سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1_ ئەلىف، لام، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ ئۇ ئاللاھ ئۆزىدىن باشقا ھېچبىر مەبۇد بولمىغان، ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق رەۋشتە ھايات تۇرغۇچى، ھەممە ئىشنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى زاتتۇر.

(3 _4) ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ قۇرئاننى ساڭا قىلچە شەك بولمىغان ھەقىقەت ئاساسىدا ھېكمەت بىلەن تەدرىجىي نازىل قىلدى. قۇرئاننىڭ راستلىقىغا ئۇنىڭدىن ئىلگىرى نازىل قىلىنغان كىتابلار ۋە پەيغەمبەرلەر گۇۋاھتۇر. ئاللاھ تەقۋادارلارنى ئىمانغا يېتەكلەش، ئۇلارنىڭ دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىنى ياخشىلاپ بېرىش ئۈچۈن، ئىلگىرى تەۋراتنى مۇساغا، ئىنجىلنى ئىيساغا نازىل قىلغان ئىدى؛ ئەمدى بولسا ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىغۇچى قۇرئاننى نازىل قىلدى. ئاللاھ نازىل قىلغان ئايەتلەرنى ئىنكار قىلغانلارغا چوڭ ئازاب بار، ئاللاھ غالىبتۇر، ئۇنى ھېچكىم يېڭەلمەيدۇ، ئۆزىنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ھۆججەتلىرىنى ۋە دەللىلىرىنى ئىنكار قىلغانلارنى قاتتىق جازالىغۇچىدۇر.

5 _ ئاللاھ ئۆزىنىڭ چەكسىز ئىلمى بىلەن بارچە مەخلۇقاتنى قورشاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ئاسمان _ زېمىندا مەيلى ئاز بولسۇن، ياكى كۆپ بولسۇن، ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

6 _ ئۇ سىلەرنى ئاناڭلارنىڭ قارنىدا ئۆزى خالىغانچە ئەركەك – چىشى، چىرايلىق _ كۆرۈمسىز قىلىپ يارىتىدىغان يېگانە زاتتۇر. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي مەبۇد يوقتۇر، ئاللاھ غالىبتۇر، ھېچكىم ئۇنى يېڭەلمەيدۇ، ئۇ بارلىق ئىشلىرىنى ۋە تەدبىرلىرىنى ھېكمەت بىلەن قىلغۇچىدۇر.

7 _ ئۇ ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلغان زاتتۇر. قۇرئاندا بەزى ئايەتلەرنىڭ مەنىسىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشتە مۇراجىئەت قىلىنىدىغان مەنىسى ئېنىق ئايەتلەر بار. بۇ ئايەتلەر قۇرئاننىڭ ئاساسىنى تەشكىل قىلىدۇ، قۇرئاندا يەنە كۆپ مەنىگە دالالەت قىلغانلىقتىن، پەقەت مەنىسى ئېنىق ئايەتلەرگە مۇراجىئەت قىلىش ئارقىلىقلا ئايدىڭلىشىدىغان ئايەتلەرمۇ بار. دىللىرىدا كېسەللىك ئىللىتى بار كىشىلەر نىيىتىنىڭ يامانلىقىدىن، كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا پىتنە _ پاسات تېرىش ئارقىلىق

ئۇلارنى ئازدۇرۇش ۋە ئۆزىنىڭ باتىل كۆز قارىشى بويىچە تەۋىل قىلىش ئۈچۈن، مۇشۇنداق مەنىسى مۇئەييەن ئەمەس ئايەتلەرگىلا ئېسىلىۋالىدۇ. بۇ ئايەتلەرنىڭ ھەقىقىي مەنىسىنى پەقەتلا ئاللاھ بىلىدۇ. ئىلمىدە چوڭقۇر كىشىلەر: «بىز قۇرئانغا ئىمان كەلتۈردۇق، قۇرئاننىڭ ھەممىسى رەببىمىز ئاللاھ تەرىپىدىن پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن ھەقىقەتتۇر» دەيدۇ، كۆپ مەنىگە دالالەت قىلىدىغان، مەنىسى مۇئەييەن ئەمەس ئايەتلەرنى مەنىسى ئېنىق ئايەتلەرگە مۇراجىئەت قىلىش ئارقىلىق چۈشىنىۋالىدۇ. بۇ ئايەتلەرنىڭ مەنىسىنى ئەڭ توغرا شەكىلدە چۈشىنىدىغان كىشىلەر ساغلام ئەقىل ئىگىلىرىدۇر.

8 _ (ئىلمىدە چوڭقۇر كىشىلەر) يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئى رەببىمىز! سەن بىزگە ھىدايەت ئاتا قىلىش ئارقىلىق ئىنئام قىلغاندىن كېيىن، بىزنىڭ قەلبىمىزنى ئىماندىن بۇرىۋەتمىگىن، ئۆز پەزلىڭدىن بىزگە كەڭ رەھمەت ئاتا قىلغىن. شەكسىزكى، سەن ئاتا _ ئېھسانى كۆپ ۋە خالىغان بەندىسىگە ھېسابسىز بېرىدىغان زاتسەن.

9 _ ئى رەببىمىز! بىز شۇنداق ئىشىنىمىز ۋە گۇۋاھلىق بېرىمىزكى، سەن كېلىدىغانلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان قىيامەت كۈنىدە، ئىنسانلارنى ئەلۋەتتە توپلايسەن. چۈنكى سەن بەندىلىرىڭگە بەرگەن ۋەدەڭگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايسەن».

10 _ شەكسىزكى، ھەق دىننى ئىنكار قىلغان ۋە ئۆزلىرىنىڭ كۈفرىلىقىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلارنىڭ پۇل _ ماللىرى، بالىلىرى دۇنيادا ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ ئازابى ئالدىدا ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدۇ. ئۇلار قىيامەت كۈنى دوزاخنىڭ يېقىلغۇسى بولىدۇ.

11 _ كاپىرلارنىڭ ھەق دىننى ئىنكار قىلىشى ۋە جازالىنىشىدىكى ئەھۋالى پىرئەۋن تەۋەلىرىنىڭ ۋە ئۇلاردىن ئىلگىرىكى كاپىرلارنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشايدۇ. ئۇلار بىزنىڭ روشەن ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئىنكارچىلىقى ۋە كۈفرىدا چىڭ تۇرۇۋېلىشى تۈپەيلىدىن ئۇلارنى دەرھال جازالىدى، ئاللاھ رەببىنى ئىنكار قىلغان ۋە پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن كاپىرلارنى قاتتىق جازالايدىغان زاتتۇر.

12 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ بەدرى ئۇرۇشىدىكى غەلىبەڭنى ئاددىي سانىغان يەھۇدىيلارغا ۋە بارلىق كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر بۇ دۇنيادا پات يېقىندا مەغلۇپ قىلىنىسىلەر ۋە كاپىر پېتى ئۆلىسىلەر، ئاخىرەتتە جەھەننەمگە توپلىنىسىلەر، ئۇ جايدا مەڭگۈ قالىسىلەر، جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!».

13 _ ئی كۆفردا چىڭ تۇرۇۋالغان هاكاۋۇر يەھۇدىيلار! بەدرى ئۇرۇشدا ئۇچراشقان ئىككى گۇرۇھتا سىلەر ئۇچۇن ئىبرەت بار ئىدى، ئۇلارنىڭ بىرى ئاللاهنىڭ دىنى ئۇچۇن ئۇرۇشۇۋاتقان گۇرۇھ بولۇپ، ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرىدۇر، يەنە بىرى باتىل ئۇچۇن ئۇرۇشۇۋاتقان كاپىرلار گۇرۇھى بولۇپ، ئۇلارنىڭ كۆزلىرىگە مۇسۇلمانلارنىڭ سانى ئۆزلىرىدەك ئىككى ھەسسە كۆرۈنۈپ كەتكەن ئىدى. ئاللاھ بۇ ئىشنى مۇسۇلمانلارنىڭ غەلىبىسى ئۇچۇن سەۋەب قىلىپ بەرگەن. ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىنى ياردەمى بىلەن قوللايدۇ. بۇ ۋەقەدە ئاللاھنىڭ ئىشلىرىدىكى ھېكمەتنى چۈشىنىدىغان ئەقىل ئىگىلىرى ئۇچۇن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

14 _ ئاياللار، ئوغۇللار، ئالتۇن _ كۈمۈشتىن تويلانغان پۇل _ ماللار، ئارغىماقلار، قوي، كالا، تۆگە قاتارلىق چارۋىلار ۋە تېرىقچىلىق قىلىش ئۇچۇن تۇتۇلغان يەرلەردىن ئىبارەت كۆڭۈل تارتىدىغان نەرسىلەر ئىنسانلارغا چىرايلىق كۆرىنىدۇ. ئۇلار دۇنيا ھاياتىنىڭ ۋاقىتلىق مەنپەئەتلىرى ۋە زىننەتلىرىدۇر. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا بولسا ياخشىلارنىڭ مەنزىلى بولغان جەننەتتىن ئىبارەت گۈزەل جاي بار.

15 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە ئاللاھتىن قورققان ۋە ئۇنىڭ كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئېسىدىن چىقارمىغان ھالدا ئەمەل قىلغان كىشىلەر ئۈچۈن، بۇ دۇنيادا ئىنسانلارغا چىرايلىق كۆرىنىدىغان دۇنيا نېمەتلىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشى بولغان، قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان، كىرگەنلەر مەڭگۈ تۇرىدىغان ئېسىل جەننەتلەرنىڭ تەييارلانغانلىقىدىن خەۋەر بېرەيمۇ؟ ئۇ جەننەتلەردە ئۇلارغا ھەيز كۆرمەيدىغان، تۇغۇتلۇق بولمايدىغان، گۈزەل خۇيلۇق پاك جۈپلەر بار. ئۇلارغا يەنە ئاللاھنىڭ رازى بولۇشىدىن ئىبارەت بۇنىڭدىنمۇ كاتتا نېمەت بار. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ بارلىق سىرلىرىنى، جىمى ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ بۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

16 _ ئاشۇ تەقۋادار بەندىلەر دەيدۇكى، «ئى رەببىمىز! بىز ھەقىقەتەن ساڭا ئىمان كەلتۈردۇق، پەيغەمبىرىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشتۇق. بىزنىڭ ئۆتكۈزگەن گۇناھلىرىمىزنى ئۆچۈرۈۋەتكىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن».

17 _ ئۇلار تائەت _ ئىبادەتكە بەرداشلىق بېرىدىغان، گۇناھ _ مەئسىيەتتىن ۋاز كېچىدىغان ۋە بېشىغا كەلگەن مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلىدىغان، سۆزىدە ۋە ئەمەلىدە راستچىللىق بىلەن ئىش كۆرىدىغان، ئاللاھقا مۇكەممەل ئىتائەت قىلىدىغان، ئاللاھ يولىدا ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن پۇل _ مال سەرپ قىلىدىغان، كېچىنىڭ دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان، تەۋبىلەر قوبۇل قىلىنىدىغان ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا ئىستىغپار ئېيتىدىغان كىشىلەردۇر.

18 _ ئاللاھ ئۆزىنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە ئادالەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بەردى، ئۆزىنىڭ بۇ گۇۋاھلىقىغا پەرىشتىلەرنىڭ ۋە ئىلىم ئەھلىلىرىنىڭ گۇۋاھلىقىنى ئەگەشتۈرۈپ كەلتۈردى. ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئۇ غالىبتۇر، ئۆزى ئىرادە قىلغان ھەرقانداق ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرغۇچى، سۆزلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى زاتتۇر.

19 _ ئاللاھ بەندىلىرى ئۈچۈن تاللىغان دىن ئىسلام دىنى بولۇپ، ئۇنىڭدىن باشقا دىن ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا قوبۇل قىلىنمايدۇ، ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىنى مۇشۇ دىن بىلەن ئەۋەتكەن. ئىسلام _ ئاللاھقا بويسۇنۇپ ئىتائەت قىلىش، ئۇنىڭغا بەندە ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىپ ئۆزىنى تاپشۇرۇش، پۈتۈن پەيغەمبەرلەرنىڭ ئورتاق دىنى بولغان ئىسلام دىنىغا ئەمەل قىلىش دېگەنلىكتۇر. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىسلام دىنى كەلگەندىن كېيىن، ئاللاھ ئىسلامدىن باشقا ھېچقايسى دىننى ھېچكىمدىن قوبۇل قىلمايدۇ. يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت ئەھلى كىتابنىڭ پىرقە _ پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كېتىشى پەقەت ئۆزلىرىگە پەيغەمبەرلەر ئەۋەتىلىپ، كىتابلار نازىل قىلىنىپ، دەلىل _ ئىسپاتلار تۇرغۇزۇلۇپ بولغاندىن كېيىن، بىر _ بىرىگە ھەسەت قىلىشى ۋە دۇنيا مەنپەئەتىگىلا ئېرىلىشى تۈپەيلىدىن بولغان. كىمكى ئاللاھ نازىل قىلغان ئايەتلەرنى ۋە ئاللاھنىڭ ئىلاھلىقتا، مەبۇدلۇقتا يېگانە ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىللەرنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئاللاھ تائالا ئۇلاردىن ناھايىتى تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر ۋە ئۇلارنى قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن جازالىغۇچىدۇر.

20 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئەھلى كىتابقا يېتەرلىك دەلىل _ ئىسپاتلارنى ئوتتۇرىغا قويغاندىن كېيىن، ئەگەر ئۇلار ساڭا ئىمان ئېيتىپ كەلسە، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ھەقىقەتەن ئاللاھقا دىنىمنى خالىس قىلدىم، ئۇنىڭغا ھېچكىمنى شېرىك قىلمايمەن، ماڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرمۇ دىننى ئاللاھقا خالىس قىلدى، ئۇنىڭغا بويسۇنۇپ ئىتائەت قىلدى». (ئى پەيغەمبەر!) ئۇلارغا، مۇشرىك ئەرەبلەرگە ۋە باشقا بارلىق كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، « ئەگەر ئىمان ئېيتساڭلار، سىلەر ئەلۋەتتە توغرا يولدا، ھىدايەت ۋە ھەقىقەت ئۈستىدە بولغان بولىسىلەر، ئەگەر ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتساڭلار، سىلەرنىڭ ھېسابىڭلار ئاللاھقىدۇر، مېنىڭ مەسئۇلىيىتىم پەقەت دىننى يەتكۈزۈشتۇر. مەن سىلەرگە دىننى يەتكۈزدۇم، سىلەرنىڭ ئازغۇنلۇقۇڭلارغا قارشى دەلىل _ ئىسپاتلارنى ئوتتۇرىغا قويدۇق. ئاللاھ بەندىلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچبىر ئىش مەخپىي قالمايدۇ».

21 _ ئوپئوچۇق دەلىل _ ئىسپاتلارنى ۋە پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى ئىنكار قىلىدىغان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ۋە ئادالەتلىك بولۇشقا، پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىغا

ئەگىششكە دەۋەت قىلغان كىشىلەرنى ناھەق ئۆلتۈرىدىغان كاپىرلارغا قاتتىق ئازاب بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن.

22 _ ئەنە شۇلار دۇنيادىمۇ، ئاخىرەتتىمۇ ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كەتكەن كىشىلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھېچبىر ئەمەلى قوبۇل قىلىنمايدۇ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدىغان ھېچبىر يارىدەمچى چىقمايدۇ.

23 _ ئى پەيغەمبەر! سەن تەۋرات بىلىملىرىدىن نېسىۋە بېرىلگەن ئاشۇ يەھۇدىيلارنىڭ ئەھۋالىدىنمۇ ئەجەبلىنەرلىك بىر ئەھۋالنى كۆردۈڭمۇ؟ ئۇلار سەن ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئۆز ئارىسىدىكى ئىختىلاپقا ئاللاھنىڭ كىتابى بولغان قۇرئان بىلەن ھۆكۈم چىقىرىشقا چاقىرىلسا، بۇ ھۆكۈم ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئۇيغۇن كەلمىگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ كۆپ سانلىقى ئۇنىڭغا ئۇنىمايدۇ ۋە ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدۇ. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئادىتى ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈشتۇر.

24 _ ئەھلى كىتابنىڭ ھەقىقەتتىن ئاشۇنداق يۈز ئۆرۈشىنىڭ سەۋەبى ئۇلارنىڭ: «دوزاخ ئوتى بىزنى ساناقلىق كۈنلەرلا كۆيدۈرىدۇ» دەيدىغان بۇزۇق ئېتىقادى تۈپەيلىدىندۇر. بۇ بۇزۇق ئېتىقاد ئۇلارنى ئاللاھقا شۇنداق جۈرئەت قىلىشقا، ئۇنىڭ دىننى مەسخىرە قىلىشقا ۋە ئۆزلىرىنىڭ ساختا دىنىنى داۋاملاشتۇرۇش ئارقىلىق ئۆزلىرىنى ئالدىشىغا ئېلىپ بارغاندۇر.

25 _ كېلىدىغانلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان قىيامەت كۈنىدە ئاللاھ ئۇلارنى ھېساب ئېلىش ئۈچۈن توپلىغان ۋە ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆزىنىڭ قىلمىشىنىڭ جازاسىنى، ھېچبىر ئۇۋال قىلىنماستىن تولۇق تارتقان چاغدا ئۇلارنىڭ ئەھۋالى قانداق بولار؟

26 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭگە ئىلتىجا قىلىپ ئېيتقىنكى، «ئى پادىشاھلىقنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھ! سەن بەندىلىرىڭدىن خالىغان ئادەمگە پادىشاھلىقنى، مال _ مۇلۇكنى ۋە يەر يۈزىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى ئاتا قىلسەن، خالىغان ئادەمدىن تارتىۋالسەن، خالىغان ئادەمنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئەزىز قىلسەن، خالىغان ئادەمنى خار قىلسەن، ياخشىلىق سېنىڭ ئىلكىڭدىدۇر. سەن يالغۇز ھەممىگە قادىرسەن.

27 _ (ئى ئاللاھ!) سېنىڭ قۇدرىتىڭنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، سەن كېچىنى كۈندۈزگە، كۈندۈزنى كېچىگە كىرگۈزىسەن، شۇنىڭ بىلەن بىرى ئۈزۈن، بىرى قىسقا بولىدۇ. سەن ئۇرۇقتىن ئۆسۈملۈكنى چىقارغاندەك، كاپىر ئادەمنىڭ نەسلىدىن مۇئمىن ئادەمنى چىقارغاندەك ئۆلۈكتىن تىرىكنى چىقىرىسەن، توخۇدىن تۇخۇمنى چىقارغاندەك تىرىكتىن ئۆلۈكنى چىقىرىسەن، بەندىلىرىڭدىن خالىغان كىشىگە ھېسابسىز رىزىق بېرىسەن».

28 _ ئاللاھ مۇئمىنلەرنىڭ مۇئمىنلەرنى قايرىپ قويۇپ، كاپىرلارنى دوست تۇتۇشنى ۋە ئۇلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىشنى مەنئى قىلىدۇ. كىمكى كاپىرلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇ ئاللاھتىن ئادا _ جۇدا بولغان بولىدۇ، ئاللاھمۇ ئۇنىڭدىن ئادا جۇدا بولىدۇ. پەقەت ئاجىزلىقتىن قۇدرەت تاپقانغا قەدەر كاپىرلارنىڭ يامانلىقىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئۇلارغا يالغاندىن دوستلۇق ئىزھار قىلىش بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر. ئاللاھ سىلەرنى ئۆزىدىن قورقۇتىدۇ، ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار، ئازابىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار. بەندىلەرنىڭ ھەممىسى ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا توپلىنىدۇ.

29 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرگە ئېيتقىنكى، «سىلەر دىلىڭلاردىكى كاپىرلار بىلەن بولغان دوستلۇقۇڭلارنى ۋە ئۇلارنى قوللىشىڭلارنى مەيلى يوشۇرۇڭلار ياكى ئاشكارا قىلىڭلار، ئۇنىڭدىن ئاللاھقا ھېچ نەرسە مەخپىي قالمايدۇ. چۈنكى ئۇنىڭ ئىلىمى ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى قورشىغان بولۇپ، ھەممىنى تولۇق بىلىدۇ ۋە ھەر نەرسىگە تولۇق كۈچى يېتىدۇ».

30 _ قىيامەت كۈنىدىن ئىبارەت مۇكاپات ۋە جازا كۈندە ھەربىر ئىنسان ئۆزىگە تېگىشلىك مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى ئېلىشى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ياخشىلىقتىن ۋە يامانلىقتىن قىلغان بارلىق ئەمەللىرى ئۇنى كۈتۈپ تۇرغان بولىدۇ. ياخشى ئەمەل قىلغانلار مۇكاپاتىنى، يامان ئىش قىلغانلار جازاسىنى تاپىدۇ. يامان ئىش قىلغان ئادەم ئۆزى بىلەن يامان ئىشلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇزۇن بىر ۋاقىتنىڭ بولۇشىنى ئارزۇ قىلىدۇ. شۇڭا سىلەر بۇ كۈن ئۈچۈن ئوبدان تەييارلىق قىلىڭلار، قەھر قىلغۇچى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار. گەرچە ئاللاھنىڭ ئازابى شۇنداق قاتتىق بولسىمۇ، يەنىلا بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

31 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئاللاھنى راستتىنلا دوست تۇتساڭلار ماڭا ئەگىشىڭلار، چىن دىلىڭلاردىن ماڭا ئىمان ئېيتىڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى دوست تۇتىدۇ، گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر». (بۇ ئايەت مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلىپ، توسقانلىرىنى تاشلاپ، ئۇنىڭغا ئەمەلىي رەۋىشتە ئەگەشمەي تۇرۇپ، ئۇنى دوست تۇتقانلىقىنى دەۋا قىلىدىغان ھەرقانداق بىر يالغانچىنى پاش قىلىدىغان ئايەتتۇر).

32 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھنىڭ كىتابىغا ئەمەل قىلىش ئارقىلىق ئاللاھقا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرنىڭ سۈننىتىگە ئەگىشىش ئارقىلىق پەيغەمبەرگە ئەگىشىڭلار». ئەگەر ئۇلار

ساڭا ئەگىششتىن باش تارتسا ۋە ئۆزلىرىنىڭ كۆڤرىلىقى ۋە ئازغۇنلۇقىدا قېلىشتا چىڭ تۇرۇۋالسا، بىلگىنكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ مۇھەببىتىگە لايىق ئەمەستۇر. چۈنكى ئاللاھ مۇنداق كاپىرلارنى دوست تۇتمايدۇ.

33 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئادەمنى، نۇھنى، ئىبراھىم ئەۋلادىنى، ئىمران ئەۋلادىنى تاللىدى ۋە ئۇلارنى ئۆز زامانىسىدىكى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلدى.

34 _ ئاشۇ پەيغەمبەرلەر ئاللاھقا ئىخلاس قىلىشتا، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشتىن ئىبارەت تەۋھىد ئەقىدىسىدە ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشتا ئۈلگىلىك زاتلاردۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى ۋە دۇئالىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ئۇلارغا ئەمەللىرىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

35 _ ئى پەيغەمبەر! ئىيسا ئەلەيھىسسالامنى ئىلاھ ياكى ئاللاھنىڭ ئوغلى دەپ بىلجىرلايدىغان كاپىرلارغا رەددىيە بېرىشىڭ ئۈچۈن، مەريەم، ئۇنىڭ ئانىسى ۋە ئىيسا ئەلەيھىسسالام ھەققىدىكى قىسسىنى ئەسلىگىن. ئۆز ۋاقتىدا ئىمراننىڭ ئايالى مەريەمگە ھامىلدار بولغاندا: «ئى رەببىم! مەن قورسىقىمدىكى پەرزەنتىمنى ساڭا خالىس قىلىپ بەيتۇلمۇقەددەسنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا ئاتىدىم، بۇنى مەندىن قوبۇل قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن دۇئايىمنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىسەن، نىيىتىمنى بىلىپ تۇرغۇچىسەن» دېگەن ئىدى.

36 _ ئۇ ھامىلدارلىقى ئاخىرلىشىپ قىز بوۋىقىنى تۇغقان ۋاقتىدا: «ئى رەببىم! مەن قىز تۇغۇپ قالدىم، _ ھالبۇكى، ئۇنىڭ نېمە تۇغقانلىقىنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ _، بۇ بەيتۇلمۇقەددەسنىڭ خىزمىتىگە يارىمايدۇ، مەن تەلەپ قىلغان ئوغۇل بۇ قىز بىلەن ئوخشاش ئەمەس، چۈنكى ئوغۇل دېگەن كۈچلۈك ۋە خىزمەتكە يارامىلىق بولىدۇ، مەن ئۇنىڭغا مەريەم[26] دەپ ئات قويدۇم، مەن ھەقىقەتەن ئۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى ئۈچۈن ساڭا سىغىنىپ، قوغلاندى شەيتاننىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن» دېدى.

37 _ ئاللاھ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدى، ئۇنىڭ قىلغان نەزىرىنى گۈزەل بىر رەۋىشتە قوبۇل قىلدى، ئۇنىڭ قىزى مەريەمنىڭ تەربىيەسىگە ئىگە بولۇپ، ئۇنى ئوبدان ئۆستۈردى، ئۇنى تەربىيەلەشنى زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامغا تاپشۇردى. زەكەرىيا ھەر قېتىم مەريەمنىڭ ئىبادەتگاھىغا كىرسە، ئۇنىڭ يېنىدا يېمەكلىك ئۈچرىتاتتى. ئۇ: «ئى مەريەم! بۇ ساڭا قەيەردىن

(26) مەريەم ـــ ئىبرانى تىلىدا «ئاللاھنىڭ خىزمەتكارى» دېگەن مەنىدە.

كەلدى؟» دەيتتى، مەريەم: «بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن كەلدى. شەكسىزكى، ئاللاھ خالىغان ئادەمگە ھېسابسىز رىزىق بېرىدۇ» دەيتتى.

38 _ زەكەرىيا ئاللاھنىڭ مەريەمگە ئاتا قىلغان رىزقىنى ۋە پەزل _ كەرەمنى كۆرۈپ، ئاللاھقا يۈزلەندى ۋە : «ئى رەببىم! ماڭا ئۆز پەزلىڭدىن ياخشى بىر پەرزەنت ئاتا قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىسەن» دەپ ئىلتىجا قىلدى.

39 _ زەكەرىيا نامازگاھىدا ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ تۇرۇۋاتقان پەيتتە، پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا ندا قىلىپ: «ئاللاھ ساڭا سېنى خۇش قىلىدىغان بىر خەۋەر بېرىدۇكى، سېنىڭ يەھيا ئىسىملىك بىر پەرزەنتىڭ بولىدۇ، ئۇ ئاللاھنىڭ ‹بول!› دېگەن كەلىمىسىدىن تۇرەلگەن ئىيسانى ئېتىراپ قىلىدىغان، قەۋمى ئىچىدە يۇقىرى ئىززەت _ ئابرۇيلۇق، نەپسى خاھىشىغا بېرىلمەيدىغان، گۇناھتىن يىراق تۇرىدىغان، يولباشچى، تەقۋادار ۋە ياخشىلار قاتارىدىكى پەيغەمبەرلەردىن بولىدۇ» دېدى.

40 _ زەكەرىيا بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ قاتتىق خۇشاللىقتىن ھاياجانلىنىپ: «ئى رەببىم! مەن قېرىلىقنىڭ چېكىگە يېتىپ قالغان تۇرسام، ئايالىم تۇغماس تۇرسا، قانداقمۇ مېنىڭ ئوغلۇم بولسۇن؟!» دېدى. پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ئاللاھ ئاشۇنداق ئادەتتىن تاشقىرى ئاجايىپ ئىشلاردىن خالىغىنىنى قىلىدۇ» دېدى.

41 _ زەكەرىيا: «ئى رەببىم! خۇشاللىققا ئېرىشىشىم ئۈچۈن ماڭا ئايالىمنىڭ مەندىن ھامىلدار بولغانلىقىنى كۆرسىتىدىغان بىرەر ئالامەت ئاتا قىلغىن» دېدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا: «ساڭا بېرىلىدىغان بەلگە شۇكى، سەن ھەرقانداق بىر ئىللەتتىن ساق تۇرۇقلۇق، ئۈچ كۈنگىچە كىشىلەرگە گەپ قىلالمايسەن، پەقەت ئىشارەتلا قىلىسەن. بۇ مۇددەت ئىچىدە رەببىڭنى كۆپ ياد ئەتكىن، كەچقۇرۇنلۇقى ۋە ئەتىگەنلىك ۋاقىتلىرىدا نامىز ئوقۇغىن ۋە كۆپ تەسبىھ ئېيتقىن» دېدى.

42 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا پەرىشتىلەر ئېيتتى: «ئى مەريەم! ئاللاھ ھەقىقەتەن سېنى ئۆزىگە ئىبادەت قىلىشقا ئۈچۈن تاللىدى، سېنى بارچە رەزىل ئىللەتلەردىن پاك قىلدى، سېنى زامانىڭدىكى پۈتۈن دۇنيا ئايالىرىدىن ئەۋزەل قىلدى.

43 _ ئى مەريەم! رەببىڭگە تائەت _ ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرغىن، رەببىڭنىڭ ساڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغان ھالدا، ئۇنىڭغا كامالىي ئىخلاس ۋە كەمتەرلىك بىلەن ئىبادەت قىلغىن، سەجدە قىلغىن ۋە رۇكۇ قىلغۇچىلار بىلەن بىللە رۇكۇ قىلغىن».

44 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئېيتىپ بېرىلىۋاتقان بۇ قىسسىلەر بىز ساڭا ۋەھيى قىلىۋاتقان غەيىب خەۋەرلىرىدىندۇر. چۈنكى ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار مەريەمنى ئۆز كاپالىتىگە ئېلىشنى تالىشىپ

جېدەللەشكەن ۋە تالاش _ تارتىشنى چەك تاشلاش ئارقىلىق ھەل قىلىشقا كېلىشىپ قەلەملىرىنى سۇغا تاشلىغان ۋە چەك زەكەريىيا ئەلەيھىسسالامغا چىقىپ، مەريەمنى ئۆز كاپالىتىگە ئېلىشتا ئۇتۇپ چىققان چاغدا، سەن ئۇلارنىڭ يېنىدا يوق ئىدىڭ.

(45 _46) ئى پەيغەمبەر! ئۆز ۋاقتىدا پەرىشتىلەر مەريەمگە: «ئى مەريەم! ئاللاھ ساڭا ئۆزىنىڭ ‹بول!› دېگەن كەلىمىسى ئارقىلىق تۆرىلىدىغان بىر پەرزەنت بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدۇ، ئۇنىڭ ئىسمى مەسىھ مەريەم ئوغلى ئىيسادۇر، ئۇ دۇنيادىمۇ، ئاخىرەتتىمۇ ئابرۇيلۇق ۋە قىيامەت كۈنى ئاللاھقا يېقىن كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن بولىدۇ. ئۇ گەپ قىلىدىغان يېشىغا يېتىشتىن بۇرۇنقى بوۋاق چېغىدىمۇ، چوڭ بولۇپ قورامىغا يەتكەن چېغىدىمۇ، ئاللاھتىن كەلگەن ۋەھيىگە ئاساسلىنىپ، پەيغەمبەرگە خاس ئۇسۇل بىلەن كىشىلەرنى ئاللاھقا دەۋەت قىلىپ سۆزلەيدۇ، سۆزىدە ۋە ئەمەلىيىتىدە ئۇلۇغلۇق ۋە پەزىلەتلىك زاتلار قاتارىدىن بولىدۇ» دېگەن چاغدا، سەن ئۇ يەردە يوق ئىدىڭ.

47 _ مەريەم بۇ ئىشقا ئەجەبلىنىپ: «مەن ياتلىق بولمىغان تۇرسام ياكى بۇزۇقچىلىق قىلمىغان تۇرسام، مېنىڭ قانداق بالام بولىدۇ؟» دېدى، پەرىشتە ئۇنىڭغا: « بۇ ئىش ئاللاھقا قىيىن ئەمەس، چۈنكى ئاللاھ خالىغان نەرسىنى يارىتىدىغان، ھەممىگە قادىر ئىلاھتۇر، ئۇ قانداقلا بىر نەرسىنى ياراتماقچى بولسا، ئۇنىڭغا ‹بول›! دەيدۇ _دە، ئۇ دەرھال بولىدۇ» دېدى.

48 _ ئاللاھ ئۇنىڭغا خەت يېزىشنى، گەپ _ سۆزدە ۋە ئىش _ ھەرىكەتتە دانالىقنى، تەۋراتنى ۋە ئىنجىلنى ئۆگىتىدۇ.

49 _ ئۇنى ئىسرائىل ئەۋلادىغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىدۇ، ئۇ ئۇلارغا: « شەكسىزكى، مەن سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان مۆجىزە ئېلىپ كەلدىم، ئۇ مۆجىزە شۇكى، مەن سىلەر ئۈچۈن لايدىن قۇشنىڭ شەكلىدەك بىر نەرسە ياسايمەن، ئاندىن ئۇنىڭغا پۈۋلەيمەن– دە، ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئۇ ھەقىقىي بىر قۇش بولىدۇ. يەنە ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن تۇغما كورنى، بەرەس كېسىلنى ساقايتىمەن، ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرىمەن، سىلەر يەيدىغان ۋە ئۆيۈڭلاردا ساقلايدىغان يېمەكلىكلەردىن خەۋەر بېرىمەن. شەكسىزكى، ئەگەر سىلەر ئاللاھ نازىل قىلغان ئالامەت ۋە دەلىل _ ئىسپاتلارغا ئىشىنىدىغان بولساڭلار، ئىنساننىڭ قولىدىن كەلمەيدىغان بۇ ئادەتتىن تاشقىرى ئىشلاردا، ئەلۋەتتە مېنىڭ راستىنلا ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ ئىسپاتلار بار.

50 _ مەن تەۋراتتىكى ھەقىقەتلەرنى تەستىقلىغان ھالدا كەلدىم، ئىلگىرى ئاللاھ سىلەرگە ھارام قىلىنغان بەزى نەرسىلەرنى ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە يېنىكلىتىش ئەمرى بىلەن ھالال قىلىش

ئۇچۇن كەلدىم. مەن سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن سۆزۈمنىڭ راست ئىكەنلىكىگە دەلىل ئېلىپ كەلدىم. شۇڭا سىلەر ئاللاھتىن قورقۇڭلار، مېنىڭ ئەمرىمگە خىلاپلىق قىلماڭلار ۋە مەن ئاللاھتىن سىلەرگە يەتكۈزگەن ئىشلاردا ماڭا ئىتائەت قىلىڭلار.

51 _ شەكسىزكى، مەن سىلەرنى دەۋەت قىلىۋاتقان ئاللاھ بىردۇر، ئۇ مېنىڭمۇ رەببىمدۇر، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلاردۇر. شۇڭا سىلەر ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىڭلار، ئاللاھقا بەندىچىلىك قىلىشتا ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتا مەن ۋە سىلەر ئوخشاشمىز، بۇ ھېچبىر قىڭغىرلىقى بولمىغان توپتوغرا يولدۇر».

52 _ ئىيسا ئۇلارنىڭ كۈفرىدا چىڭ تۇرىدىغانلىقىنى سەزگەن چاغدا، ئۆزىنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى ئىچىدىكى ئىخلاسمەن كىشىلەرگە ندا قىلىپ: «ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا ماڭا كىملەر يارداملىچى بولىدۇ؟» دېدى. ئۇلار ئېيتتى: «بىز ئاللاھنىڭ دىنىغا ياردەم بەرگۈچىلەرمىز ۋە كىشىلەرنى ئۇنىڭغا دەۋەت قىلغۇچىلارمىز، بىز ئاللاھقا ئىمان ئېيتتۇق، ساڭا ئەگەشتۇق. گۇۋاھ بولغىنىكى، بىز شەكسىز مۇسۇلمانلارمىز (يەنى ئاللاھقا بويسۇنغۇچىلارمىز) ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغۇچىلارمىز».

53 _ ئى رەببىمىز! سەن نازىل قىلغان ئىنجىلغا ئىمان كەلتۈردۇق، پەيغەمبىرىڭ ئىيسا ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشتۇق. بىزنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتىدىن ئىبارەت سېنىڭ بىرلىكىگە ۋە پەيغەمبەرلىرىڭنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بەرگۈچىلەرنىڭ قاتارىدا قىلغىن، چۈنكى ئۇلار بارلىق پەيغەمبەرلەرگە ئىمان كەلتۈرىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ھەق دىنىنى ئۆز ئۈممەتلىرىگە يەتكۈزگەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىدۇ».

54 _ ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى كاپىرلار ئىيسا ئەلەيھىسسالامنى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن سۈيىقەست پىلانلاپ، ئۇنى ھىيلە _ مىكىر بىلەن ئۆلتۈرۈشنى بىرسىگە تاپشۇردى. ئاللاھ ئىيسانى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن ئۇلارغا يول باشلاپ ماڭغان ئادەمنى ئىيساغا ئوخشىتىپ قويدى، ئاندىن ئۇلار ئۇ ئادەمنى تۇتۇۋالدى ۋە ئۇنى ئىيسا دەپ ئويلاپ دارغا ئېسىپ ئۆلتۈردى. ئاللاھ ھىيلە _ مىكىرنى بەربات قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ ھىيلە _ مىكىرلەرنى بەربات قىلىشتا نەقەدەر تەدبىرلىك زات ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ).

55 _ ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ ئىيساغا مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى ئىيسا! مەن سېنى زېمىندىن ئېلىپ كېتىمەن، سېنى ئۆز دەرگاھىمغا جىسمىڭ ۋە روھىڭ بىلەن بىرلىكتە كۆتۈرىمەن، سېنى كاپىرلارنىڭ زىيانكەشلىكىدىن قۇتقۇزىمەن. ساڭا ئەگەشكەنلەرنى(يەنى سېنىڭ دىنىڭغا ۋە سەن ئاخىر زامان

پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام توغرۇلۇق ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن بېشارەتلەرگە ئىشىنىپ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كەلگەندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىدىغان، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەرنى) سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلاردىن تا قىيامەتكىچە ئۈستۈن قىلىمەن. ئاندىن ھەممىڭلار مېنىڭ دەرگاھىمغا قايتىسىلەر. شۇ چاغدا، سىلەر ئىيسا توغرۇلۇق ئىختىلاپ قىلىشقان ئىشلار ئۈستىدە ئاراڭلاردا مەن ھۆكۈم چىقىرىمەن.

56 _ يەھۇدىيلار ئېچىدىكى ئىيسانى ئىنكار قىلغانلارنى، خىرىستىيانلار ئېچىدىن ئۇنى ئىلاھ قىلىۋالغانلارنى دۇنيادا ئۆلتۈرۈش، مال _ مۇلۇكىدىن ئايرىۋېتىش، سەلتەنىتنى يوق قىلىش بىلەن، ئاخىرەتتە بولسا قاتتىق ئازاب بىلەن جازالايمەن، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزىدىغان ھېچبىر مەددىكار چىقمايدۇ».

57 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتلىرىنى قىلچە كېمەيتمەستىن تولۇق بېرىدۇ. ئاللاھ كۇفرىنى ۋە شېرىكنى تاللاش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ياخشى كۆرمەيدۇ.

58 _ (ئى پەيغەمبەر!) ئىيسا توغرۇلۇق ساڭا بىز ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ ئايەتلەر سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ۋە ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىپ بېرىدىغان بۇ قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەرنىڭ قاتارىدىندۇر.

59 _ ئاللاھنىڭ ئىيسانى ئاتىسىز ياراتقانلىقى ئۇنىڭ ئادەمنى ئاتىسىز ۋە ئانىسىز ياراتقانلىقىغا ئوخشاشتۇر. ئاللاھ ئادەمنى تۇپراقتىن ياراتتى، ئاندىن ئۇنىڭغا: «ئىنسان بول!» دېدى _دە، دەرھال ئىنسان بولدى. ئىيسانى ئاتىسىز دۇنياغا كەلگەنلىكى ئۇچۇن ئىلاھ دەۋېلىش ئۈپئوچۇق سەپسەتىدۇر. چۇنكى ئادەم ئەلەيھىسسالام ئاتىسىز ۋە ئانىسىز يارىتىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ بەندىسى ئىكەنلىكىنى ھەممە بىردەك قوبۇل قىلغاندۇر.

60 _ ئى پەيغەمبەر! ئىيسا ھەققىدە رەببىڭ تەرىپىدىن ساڭا كەلگەن شەكسىز ھەقىقەت مۇشۇدۇر. شۇڭا سەن بۇ ئېتىقادىڭدا چىڭ تۇرغىن، ھەرگىز شەك قىلغۇچىلاردىن بولمىغىن. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۆز ئېتىقادىدا چىڭ تۇرۇشقا ئۇندەش ۋە ئۇنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرۇش كۆزدە تۇتۇلغان).

61 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئىيسا توغرۇلۇق ھەقىقىي مەلۇمات كەلگەندىن كېيىن، كىمكى سەن بىلەن مۇنازىرىلەشسە، ئۇلارغا: «كېلىڭلار! بىزنىڭ ئوغۇللىرىمىزنى، سىلەرنىڭ ئوغۇللىرىڭلارنى، بىزنىڭ ئاياللىرىمىزنى، سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلارنى چاقىرايلى، ئۆزىمىزمۇ كېلەيلى،

ئاندىن ئاللاھنىڭ لەنتى ۋە جازاسى ھەققەتنى قوبۇل قىلمىغان يالغانچىلارغا بولسۇن، دەپ ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ دۇئا قىلايلى» دېگىن.

62 _ ئى پەيغەمبەر! ئىيسا توغرىسىدا مەن ساڭا بىلدۈرگەن بۇ قىسسە راستلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان ھەقىقىي قىسسىدۇر. بىر ئاللاھتىن باشقا ئىبادەتكە ھەقلىق بولغان ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ پادىشاھلىقىدا ھەققەتەن غالىبتۇر، بارلىق تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

63 _ ئەگەر ئۇلار ساڭا ئىمان ئېيتىشتىن يەنە باش تارتسا ۋە ساڭا ئەگىشىشتىن يۈز ئۆرۈسە، شەكسىزكى، ئۇلار بۇزغۇنچىلاردۇر، ئاللاھ بۇنداق بۇزغۇنچىلارنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرىدۇ.

64 _ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلاردىن ۋە خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت بارلىق ئەھلى كىتابقا: «ئى ئەھلى كىتاب! پەقەت ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىش، ئاللاھقا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەسلىك، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىرگە بۇتلارغا ۋە ھەرقانداق مەخلۇققا چوقۇنماسلىق، ئاللاھنى قويۇپ بىر – بىرىمىزگە ئىتائەت قىلماسلىقتەك ھەممىمىزگە ئورتاق بولغان كەلىمە (تەۋھىد)گە كېلىڭلار» دېگىن. ئەگەر ئۇلار مۇشۇ گۈزەل دەۋەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتسا، ئى مۇئمىنلەر! ئۇلارغا دەڭلاركى، «ئۇنداقتا، سىلەر بىزنىڭ مۇسۇلمان ئىكەنلىكىمىزگە، رەببىمىزگە ئىبادەت ۋە ئىخلاس بىلەن ئىتائەت قىلغۇچى ئىكەنلىكىمىزگە گۇۋاھ بولۇڭلار». (ئورتاق كەلىمەگە دەۋەت قىلىش يەھۇدىي ۋە خىرىستىيانلارغا قارىتىلغاندەك، ئۇلارغا ئوخشىغان كاپىرلارنىڭ ھەممىسىگە قارىتىلغاندۇر).

65 _ ئى يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت ساماۋى كىتاب ئىگىلىرى! سىلەر قانداقمۇ ئىبراھىم بىزنىڭ دىنىمىزدا ئىدى، دەپ دەۋا قىلىسىلەر؟ ھالبۇكى، تەۋرات بىلەن ئىنجىل ئىبراھىمدىن كېيىن نازىل قىلىنغان تۇرسا، قانداقمۇ ئۇ سىلەرنىڭ دىنىڭلاردا بولسۇن؟ سىلەر «ئىبراھىم يەھۇدىي ئىدى ياكى خىرىستىيان ئىدى» دېگەن سۆزۈڭلارنىڭ خاتالىقىنى چۈشەنمەمسىلەر؟ يەھۇدىيلىق بىلەن خىرىستىيانلىقنىڭ ئىبراھىمنىڭ زامانىدىن كېيىن كەلگەنلىكىنى بىلمەمسىلەر؟

66 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇنازىرىلەشكەنلەر! سىلەر شۇنداق كىشىلەر ئىكەنسىلەركى، دىنىڭلار توغرۇلۇق ئۆزۈڭلار بىلىدىغان ۋە كىتابىڭلاردا ھەق دەپ ئېتىقاد قىلىدىغان نەرسىلەر توغرىسىدا مۇنازىرىلەشتىڭلار، ئەمدى سىلەر ئىبراھىم توغرىسىدا، يەنى، ئۆزۈڭلار بىلمەيدىغان نەرسە توغرىسىدا نېمىشقا مۇنازىرىلىشىسىلەر؟ ئاللاھ ئىشلارنىڭ يوشۇرۇن تەرەپلىرىنى بىلىدۇ، سىلەر بىلمەيسىلەر.

67 _ ئىبراھىم يەھۇدىيمۇ ئەمەس، خىرىستىيانمۇ ئەمەس ئىدى، يەھۇدىيلىق بىلەن خىرىستىيانلىق پەقەت ئۇنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن پەيدا بولغان، ئىبراھىم ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىدىغان بىر مۇسۇلمان ئىدى، مۇشرىكلاردىن ئەمەس ئىدى.

68 _ شەكسىزكى، ئۆزىنى ئىبراھىمغا مەنسۇپ قىلىشقا ئەڭ ھەقلىق كىشىلەر ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرگەن، ئۇنىڭ دىنىغا ئەگەشكەنلەردۇر، بۇ پەيغەمبەر (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقانلاردۇر. ئاللاھ ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان ۋە شەرىئىتىگە ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ مەددىتكارىدۇر.

69 _ ئى مۇسۇلمانلار! يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلاردىن بىر تۈركۈم كىشىلەر سىلەرنى ئىسلامدىن ئازدۇرۇشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئەمەلىيەتتە ئۇلار ئۆزلىرىنى ۋە ئۆزلىرىگە ئەگەشكەنلەرنىلا ئازدۇرالايدۇ، ئۇلار بولسا بۇنى بىلمەيدۇ ۋە تۇيمايدۇ.

70 _ ئى تەۋرات بىلەن ئىنجىلدىن ئىبارەت ساماۋى كىتابنىڭ ئىگىلىرى! سىلەر نېمە ئۈچۈن ئۆز كىتابىڭلاردا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاخىر زامان پەيغەمبىرى ئىكەنلىكى ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكى توغرىسىدا ئاللاھ نازىل قىلغان ئايەتلەرنى بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلىسىلەر؟

71 _ ئى تەۋرات ۋە ئىنجىلدىن ئىبارەت ساماۋى كىتاب ئىگىلىرى! نېمە ئۈچۈن كىتابىڭلاردىكى ھەقىقەتنى ئۆز قولۇڭلاردا ئۆزگەرتىپ يېزىۋالغان ساختا مەلۇماتلارغا ئالماشتۇرىسىلەر؟ نېمە ئۈچۈن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ كىتابىڭلاردا بايان قىلىنغان سۈپەتلىرىنى ۋە بېشارەتلەرنى يوشۇرىسىلەر؟

72 _ يەھۇدىيلاردىن بىر تۈركۈم كىشىلەر: «مۇھەممەدكە نازىل قىلىنغان دىنغا ئەتىگىنى ئىمان ئېيتىپ، كەچقۇرۇنلۇقى يېنىۋېلىڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، مۇئمىنلەر ئۆز دىندا شەك _ شۈبھىگە چۈشۈپ، ئۇنىڭدىن يېنىپ كېتىشى مۇمكىن،

73 _ سىلەر دىنىڭلارغا ئەگىشىپ يەھۇدي بولغان كىشىدىن باشقىسىغا قەتئىي ئىشەنمەڭلار» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، ھىدايەت ۋە تەۋپىق ئاللاھنىڭ توغرا ئىمانغا ھىدايەت قىلىشى ۋە مۇۋەپپەق قىلىشىدۇر». يەھۇدىيلار يەنە «سىلەر بىلىدىغان مەلۇماتلارنى مۇسۇلمانلارغا ئاشكارا قىلماڭلار، بولمىسا ئۇلار سىلەردىن ئۆگىنىۋېلىپ، ئىلىمدە سىلەر بىلەن باراۋەر بولۇپ قالىدۇ، ئۇلار سىلەرنىڭ ئالدىڭلارغا ئۆتۈپ كېتىدۇ ياكى ئۇلار قىيامەت كۈنى رەببىڭلارنىڭ دەرگاھىدا سىلەرگە قارشى دەلىللەرنى كەلتۈرۈپ سىلەرنى يېڭىۋالىدۇ»

دېيىشدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «پەزل– كەرەم، ئاتا _ ئېھسان ۋە ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىلكىدە ۋە باشقۇرۇشى ئاستىدىدۇر. ئاللاھ ئۇنى ئۆزىگە ۋە ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر ئىچىدىن خالىغان كىشىگە بېرىدۇ، ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى كەڭ ۋە ئىلمى چەكسىزدۇر، ئاللاھنىڭ ئىلمى ۋە ئاتا _ ئېھسانى ئۇنىڭغا تېگىشلىك بولغان بارلىق مەخلۇقاتنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ».

74 _ ئاللاھ پەيغەمبەرلىكنى ۋە ھىدايەتنى بەندىلىرىدىن ئۆزى خالىغان كىشىگە خاس قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئەڭ مۇكەممەل شەرىئەتنى ئاتا قىلىدۇ، ئاللاھ كەڭ پەزل _ كەرەم ۋە سانسىز ئاتا _ ئېھسان ئىگىسىدۇر.

75 _ ئەھلى كىتابتىن بولغان يەھۇدىيلارنىڭ ئىچىدە كۆپ پۇل _ مال ئامانەت قويىساڭمۇ، ئۇنى ساڭا خيانەت قىلماي قايتۇرۇپ بېرىدىغان كىشىلەر بار، يەنە ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىر دىنار ئامانەت قويىساڭمۇ، ئۇنىڭ بېشىدا تىكىلىپ تۇرمىغۇچە، ئۇنى ساڭا قايتۇرۇپ بەرمەيدىغان خيانەتكار ئىنسانلارمۇ بار. بۇ ئۇلاردىكى بۇزۇق ئەقىدىنىڭ سەۋەبى بىلەن بولغان بولۇپ، ئۇلار ئەرەبلەرنىڭ پۇل _ مېلىنى يولسىزلىق بىلەن يەۋېلىشنى ھالال سانايدۇ. ئۇلار: «بىزنىڭ دىنىمىزدا بولمىغانلارنىڭ پۇل _ مېلىغا خيانەت قىلساق بىزگە گۇناھ بولمايدۇ، چۈنكى ئاللاھ ئۇنى بىزگە ھالال قىلىپ بەرگەن» دەيدۇ. بۇ ئاللاھقا توقۇلغان ئوپئوچۇق يالغاندۇر. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئاللاھ نامىدىن شۇنداق يالغاننى توقۇيدۇ.

76 _ ئەمەلىيەت ھەرگىزمۇ ئۇ كاززابلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس(يەنى ئۇلار باشقا دىندىكىلەرگە زۇلۇم قىلسا ئەلۋەتتە گۇناھ بولىدۇ). ھەقىقي تەقۋادار ئادەم ئامانەتنى ئادا قىلىش، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىش، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىش، ئاللاھتىن قورقۇش، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئىتائەت قىلىش، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئاللاھقا بەرگەن ئەھدىسىگە ۋاپا قىلىدۇ. ئاللاھ كۇفرىدىن ۋە مۇشرىكلىكتىن ساقلىنىدىغان تەقۋادار كىشىلەرنى دوست تۇتىدۇ.

77 _ ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىگە نازىل قىلغان كىتابلىردا بۇيرۇغان ئەمر _ پەرمانلارنى دۇنيانىڭ ئەرزىمەس مەنپەئەتلىرىگە ئالدىنىپ ئۆزگەرتىۋېتىدىغانلارغا كەلسەك، ئاخىرەتتە ئۇلارنىڭ مۇكاپاتتىن ۋە ياخشىلىقتىن ھېچبىر نېسىۋىسى بولمايدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا ئۇلارنى خۇش قىلىدىغان بىرەر سۆزمۇ قىلمايدۇ، ئۇلارغا رەھمەت كۆزى بىلەنمۇ قارىمايدۇ، ئۇلارنى كۇفرىدىن ۋە گۇناھتىن پاكلىمايدۇ، ئۇلارغا دەرتلىك ئازاب بار.

78 _ يەھۇدىيلاردىن بىر تۇركۈمى تەۋراتتا بولمىغان نەرسىلەرنى سىلەرنىڭ ئاللاھ نازىل قىلغان تەۋراتتا بار ئىكەن دەپ ئويلىشىڭلار ئۈچۈن، تىللىرىنى تولغاپ تۇرۇپ ئوقۇيدۇ ۋە «بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن مۇساغا كەلگەن ۋەھيىدۇر» دەيدۇ. ھالبۇكى، ئۇ ئاللاھ تەرىپىدىن ۋەھيى قىلىنغان ئەمەس، ئۇلار دۇنيالىق مەنپەئەتىنى كۆزلەپ، ئۆزلىرىنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئاللاھ نامىدىن شۇنداق يالغاننى توقۇيدۇ.

79 _ ئاللاھ بىرەر ئىنسانغا كىتابنى نازىل قىلغان، ئۇنىڭغا كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلىش ھوقۇقىنى بەرگەن ۋە ئۇنى پەيغەمبەر قىلىپ تاللىغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ كىشىلەرگە: «ئاللاھنى قويۇپ ماڭا ئىبادەت قىلىڭلار» دېيىشى مۇمكىن ئەمەس. ئەكسىچە ئۇ: «سىلەر ئاللاھنىڭ كىتابىنى ئۆگەنگەن ۋە باشقىلارغا ئۆگەتكەن ئىكەنسىلەر، فەقەھ (يەنى شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تولۇق بىلگۈچى)، ئۆلىما ۋە ھۆكۈمالاردىن بولۇڭلار» دەيدۇ.

80 _ ئۇلارنىڭ ئىچىدىن ھېچ بىرىنىڭ سىلەرنى ئاللاھنى قويۇپ پەرىشتىلەرنى، پەيغەمبەرلەرنى ئىلاھ قىلىۋېلىپ ئۇلارغا چوقۇنۇشقا بۇيرۇشى مۇمكىن ئەمەس. ئى ئىنسانلار! پەيغەمبەر سىلەرنى مۇسۇلمان بولغىنىڭلاردىن كېيىن كۇفرىلىققا بۇيرۇمدۇ؟

81 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىدىن: «مەن سىلەرگە كىتابنى ۋە ھېكمەتنى ئاتا قىلسام، ئاندىن مەن تەرەپتىن سىلەرگە ئۆزۈڭلاردىكى شۇ كىتابنى ئىسپاتلىغۇچى پەيغەمبەر (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) كەلسە، ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە ئىمان ئېيتىشىڭلار ۋە چوقۇم يارداەم بېرىشىڭلار كېرەك» دەپ چىن ئەھدە ئالغان ئىدى. ئاللاھ «بۇ ئەھدەمنى ئېتىراپ قىلىپ قوبۇل قىلدىڭلارمۇ؟» دېگەندە، ئۇلار: «ئېتىراپ قىلدۇق ۋە قوبۇل قىلدۇق» دېگەن ئىدى. ئاندىن ئاللاھ: «ئۇنداقتا، بىر _ بىرىڭلارغا گۇۋاھ بولۇڭلار، ئۆز ئۈممىتىڭلەرگىمۇ گۇۋاھ بولۇڭلار، مەنمۇ سىلەر بىلەن بىللە سىلەرگە ۋە ئۇلارغا گۇۋاھ بولغۇچىلاردىنمەن» دېدى. بۇنىڭ بىلەن ئاللاھ بارلىق پەيغەمبەرلەردىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىشىنىشىگە ئەھدە ئالغان بولدى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ بارلىق ئۈممەتلىرىدىنمۇ شۇنداق ئەھدە ئالغان بولدى.

82 _ مۇشۇ بايانىدىن ۋە ئاللاھ پەيغەمبەرلەردىن ئالغان مۇشۇ ئەھدە _ مىساقتىن كېيىن، كىمكى ئىسلام دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىدىكەن، مۇنداقلار ئاللاھنىڭ دىنىدىن ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن چەتنەپ كەتكەنلەردۇر.

83 _ ئەھلى كىتابنىڭ ئىچىدىكى ئاشۇ پاسقىلار ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان ئىسلام دىنىدىن باشقا بىر دىننى تەلەپ قىلىۋاتامدۇ؟ ھالبۇكى، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكىلەر مۇئمىنلەرگە ئوخشاش ئىختىيارىي رەۋىشتە ياكى كاپىرلارغا ئوخشاش بېشىغا قاتتىق كۈنلەر كەلگەندە ئىختىيارسىز رەۋىشتە ئاللاھقا بويسۇندۇ. شۇنىڭدەك، كائىناتتىكى جانلىق، جانسىز ھەر نەرسە ئاللاھنىڭ قانۇنىيىتىگە بويسۇندۇ. بارلىق مەۋجۇدات ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە ئۆز ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ بارلىق ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئىسلام دىنىدىن باشقا دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا بېرىشىنىڭ خەتىرىدىن ئاگاھلاندۇرۇشىدۇر.

84 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «بىز ئاللاھقا ئىمان ئېيتتۇق ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىمىز. بىزنىڭ ئاللاھتىن باشقا رەببىمىز يوق، ئۇنىڭدىن باشقا مەبۇدىمىز يوقتۇر. ئاللاھ بىزگە نازىل قىلغان، ئىبراھىمغا، ئۇنىڭ ئوغلى ئىسمائىل ۋە ئىسھاق قاتارلىقلارغا، ئىسھاقنىڭ ئوغلى يەئقۇبقا، ئۇنىڭ نەسلىدىن كەلگەن پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلىنغان ۋەھيىگە، مۇساغا بېرىلگەن تەۋراتقا، ئىيساغا بېرىلگەن ئىنجىلغا، ۋە ئاللاھ باشقا پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلغان كىتابلارغا ئىمان ئېيتتۇق، ئىمان ئېيتىشتا ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىۋەتمەيمىز، بىز پەقەتلا ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا بويسۇنغۇچىلارمىز، ئۇنىڭ ئىلاھلىقتا، مەبۇدلۇقتا يېگانە ئىكەنلىكىگە چىن ئېتىقاد قىلىمىز، ئۇنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلىمىز».

85 _ كىمكى ئىسلامدىن باشقا دىننى تەلەپ قىلىدىكەن، ئۇنىڭ دىنى قەتئىي قوبۇل قىلىنمايدۇ، ئۇ ئاخىرەتتىنىڭ نېمەتلىرىدىن مەھرۇم قېلىش بىلەن زىيان تارتىدىغانلارنىڭ قاتارىدىن بولىدۇ. ئىسلام _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە چىن ئېتىقاد قىلىپ، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا بويسۇنۇش، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىش، پەيغەمبەرلەرنىڭ تۈگەنجىسى بولغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭ يولىغا ئەگىشىش، ئۇنى چىن دىلىدىن سۆيۈش دېگەنلىكتۇر.

86 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە، ئۇ ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن دەلىل _ ئىسپات ۋە مۆجىزىلەرنىڭ راست ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭغا كەلگەن دىننىڭ ھەق دىن ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بەرگەندىن كېيىن، ھەممىنى ئىنكار قىلىپ كاپىر بولغان قەۋمنى ئاللاھ قانداقمۇ ھىدايەت قىلسۇن؟! ئاللاھ بۇنداق ئىماننىڭ ئورنىغا كۇفرىنى تاللىغان، ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈپ ئازغۇنلۇقنى ئۆزىگە راۋا كۆرگەن زالىم قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

87 _ ئاشۇ زالىملارنىڭ جازاسى ئاللاھنىڭ، پەرىشتىلەرنىڭ ۋە بارلىق ئىنسانلارنىڭ لەنىتىگە ئۇچراشتۇر. ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنغان كىشىلەردۇر.

88 _ ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇلاردىن ئازاب قەتئىي يەڭگىللىتىلمەيدۇ، ئازراقمۇ كېچىكتۈرۈلمەيدۇ، ئۇلارنىڭ ھېچبىر ئۆزرىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ.

89 _ پەقەت كاپىر بولۇپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغاندىن كېيىن، سەممىي تەۋبە قىلىپ رەببىنىڭ دىنىغا قايتقان، بۇرۇن قىلغان يامان ئەمەللىرىنى تەۋبە بىلەن تۈزەتكەن كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئاللاھ ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ مېھرىباندۇر.

90 _ شۇبھىسىزكى، ئىمان ئېيتقاندىن كېيىن كاپىر بولغان ۋە شۇ كاپىرلىقىنى ھاياتىنىڭ ئاخىرىغا قەدەر داۋاملاشتۇرغانلارنىڭ سەكراتتا قىلغان تەۋبىسى ھەرگىز قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئەنە شۇلار توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەن ۋە ھاياتىنى خاتالىق ئۈستىگە قۇرغانلاردۇر.

91 _ شۇبھىسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلىپ، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە تانغان ھالدا كاپىر پېتى ئۆلگەنلەر قىيامەت كۈنى ئۆزىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن يەر يۈزى تولغۇدەك ئالتۇن فىدىيە بەرگەن تەقدىردىمۇ، بۇ فىدىيە ئۇلارنىڭ ھېچبىرىدىن قوبۇل قىلىنمايدۇ، ئەنە شۇلارغا قاتتىق ئازاب بار، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزىدىغان ھېچبىر مەددىتكار چىقمايدۇ.

92 _ سىلەر ياخشى كۆرىدىغان نەرسىڭلارنى سەدىقە قىلمىغۇچە جەننەتكە كىرەلمەيسىلەر، مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، قانداقلا بىر نەرسىنى سەدىقە قىلساڭلار، ئاللاھ ئۇنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھەربىر سەدىقە قىلغۇچىغا ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات بەرگۈچىدۇر.

93 _ تەۋرات چۈشۈشتىن ئىلگىرى، يەئقۇب ئەلەيھىسسالام كېسەللىك سەۋەبىدىن ئۆزىگە ھارام قىلىۋالغان يېمەكلىكلەردىن باشقا پاك يېمەكلىكلەر يەئقۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوغۇللىرىغا ھالال ئىدى. تەۋرات نازىل قىلىنغاندىن كېيىن، ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ يولسىزلىقى ۋە كۇفرىلىقى تۈپەيلىدىن، ئاللاھ ئىلگىرى ھالال قىلىنغان بەزى يېمەكلىكلەرنى ئۇلارغا ھارام قىلىۋەتتى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر ‹يەئقۇب ئۆزىگە ھارام قىلىۋەتكەن يېمەكلىكلەرنىڭ ھاراملىقى توغرۇلۇق ئاللاھ ئايەت نازىل قىلغان› دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، قېنى تەۋراتنى ئېلىپ كېلىپ ئوقۇپ بېقىڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، تەۋرات بېرىلىشتىن ئىلگىرى ئاللاھنىڭ ئىسرائىل ئەۋلادىغا يەئقۇب ئەلەيھىسسالام ئۆزىگە ھارام قىلىۋالغان يېمەكلىكلەردىن باشقا ھېچ

نەرسنى هارام قىلمىغانلىقى ھەققىدىكى قۇرئان ئايەتلىرىنىڭ نەقەدەر راست ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر».

94 _ كىمكى تەۋراتنى ئوقۇپ، ئۇنىڭدىكى ھەقىقەتلەرنى بىلىپ تۇرۇپ، ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇيدىكەن، مۇنداقلار ئاللاھقا تۆھمەت چاپلاپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بولىدۇ.

95 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ بەرگەن بارلىق خەۋەرلىرىدە ۋە نازىل قىلغان شەرىئىتىدە راست ئېيتتى، ئەگەر سىلەر راستتىنلا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىغا مەنسۇپ بولساڭلار ۋە ئۇنى دوست تۇتساڭلار، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن ئىسلام دىندا ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان ھەق دىنىغا ئەگىشىڭلار، چۈنكى ئۇنىڭ ھەق دىن ئىكەنلىكىدە قىلچە شەك يوقتۇر. ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئەقىدىسىدىمۇ، ئىبادەتلىرىدىمۇ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگۈچىلەردىن ئەمەس ئىدى».

96 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن يەر يۈزىدە تۇنجى سېلىنغان ئىبادەت ئۆيى _ مەككىدىكى مەسجىدى ھەرەمدۇر، بۇ ئۆي ناھايىتى بەرىكەتلىك بولۇپ، ئۇنىڭدا قىلىنغان ئىبادەتلەرگە ھەسسىلەپ ساۋاب بېرىلىدۇ، ئۇنىڭغا ئاللاھنىڭ رەھمىتى، بەرىكىتى يېغىپ تۇرىدۇ، مۇئمىنلەر نامازدا ئۇنىڭغا يۈزلىنىدۇ، ھەج ۋە ئۆمرە ئىبادەتلىرىنى شۇ جايدا ئادا قىلىدۇ، مەسجىدى ھەرەم جاھان ئەھلىگە بەرىكەت ۋە ھىدايەتتۇر.

97 _ مەسجىدى ھەرەمنى ئاللاھ ناھايىتى ئۇلۇغ ۋە شەرەپلىك جاي قىلدى، ئۇنىڭدا كەئبىنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ بىنا قىلغانلىقىغا دائىر ئوپئوچۇق ئالامەتلەر بارىكى، ماقامى ئىبراھىم (ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئوغلى ئىسمائىل ئەلەيھىسسالام بىلەن بىللە كەئبىنى بىنا قىلغاندا ئۈستىگە دەسسەپ تۇرغان تاش) شۇلارنىڭ بىرىدۇر، مەسجىدى ھەرەمگە كىرگەن ئادەم خاترجەملىككە ئېرىشىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچكىم يامانلىق قىلالمايدۇ. قادىر بولالىغان كىشىلەرگە ئاللاھ مەسجىدى ھەرەمگە كېلىپ ھەج قىلىشنى پەرز قىلدى. كىمكى ھەج پەرزىنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئۇ كاپىر بولىدۇ، مۇنداق كىشىگە ئاللاھنىڭ ھاجىتى يوق، ئاللاھ ئۇنىڭ ۋە بارلىق ئىنسانلارنىڭ ھەججىگە ۋە ئەمەل _ ئىبادەتلىرىگە ئەسلا موھتاج ئەمەس.

98 _ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت ئەھلى كىتابقا ئېيتقىنكى، «سىلەر نېمە ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دىنى ئىسلام دىنى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ ئىسپاتلارنى ۋە كىتابىڭلاردىكى بۇنى كۆچلەندۈرىدىغان پاكىتلارنى بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلىسىلەر؟ ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلارغا گۇۋاھتۇر». (بۇ ئايەت ئەھلى كىتابقا قارىتىلغان قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ).

99 _ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر نېمە ئۈچۈن مەن دەۋەت قىلىۋاتقان ئىسلام دىنىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا كىرىشنى خالايدىغان كىشىلەرنى ئازغۇنلۇقتا قالدۇرۇش ئۈچۈن ئۇنىڭدىن توسىسىلەر؟ ئۇنتۇماڭلارکى، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن ھەرگىز غاپىل ئەمەس، ئاللاھ سىلەرنى بۇ قىلمىشىڭلار تۈپەيلىدىن چوقۇم جازالايدۇ».

100 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر سىلەر يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار ئارىسىدىكى بىر تۈركۈم كىشىلەرگە ئىتائەت قىلساڭلار، ئۇلار سىلەرنى ئازدۇرۇۋېتىدۇ، دىنىڭلار ھەققىدە سىلەرنى شەك _ شۈبھىگە چۈشۈرۈپ، سىلەر ئىمان ئېيتقاندىن كېيىن كاپىرلىققا قايتۇرۇۋېتىدۇ. شۇڭا سىلەر ئۇلارغا ئىشەنمەڭلار، ئۇلارنىڭ سۆزىنى تىڭشىماڭلار ۋە ھېچبىر تەكلىپىنى قوبۇل قىلماڭلار.

101 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلىۋاتسا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاراڭلاردا تۇرۇپ دىننى يەتكۈزۈۋاتسا، سىلەر قانداقمۇ كاپىر بولۇپ كېتىسىلەر؟ كىمكى ئاللاھقا تايىنىپ، قۇرئان بىلەن سۈننەتكە چىڭ ئېسىلىدىكەن، ئۇ ئوپئوچۇق توغرا يولغا ۋە ھەق دىنغا يېتەكلەنگەن بولىدۇ.

102 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھقا ھەقىقىي رەۋىشتە تەقۋادارلىق قىلىڭلار، بۇ ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلماي ئىتائەت قىلىش، تۈزكورلۈق قىلماي شۈكۈر قىلىش ۋە ئۇنى ئۇنتۇماي ياد ئېتىش بىلەن بولىدۇ. ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئىمانىڭلار بىلەن بېرىشىڭلار ئۈچۈن، ھاياتىڭلارنىڭ ئاخىرىغا قەدەر ئىسلامدا مەھكەم تۇرۇڭلار.

103 _ ھەممىڭلار ئاللاھنىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبىرىڭلارنىڭ يولىغا مەھكەم ئېسىلىڭلار، بۆلۈنۈپ كېتىشىڭلارغا سەۋەب بولىدىغان ئىشلارنى قىلماڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن كاتتا نېمىتىنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلار. ئى مۇئمىنلەر! ئىسلامدىن ئىلگىرىكى چاغلاردا سىلەر ئۆزئارا دۈشمەن ئىدىڭلار، ئاللاھ دىلىڭلارنى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە بولغان مۇھەببەت بىلەن بىرلەشتۈردى، دىلىڭلارغا بىر _ بىرىڭلارنىڭ مۇھەببىتىنى سالدى، شۇنىڭ بىلەن سىلەر ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى سايىسىدا ئۆزئارا بىر _ بىرىڭلارنى ياخشى كۆرىدىغان قېرىنداش بولدۇڭلار. سىلەر دوزاخ چوڭقۇرىنىڭ گىرۋىكىدە (كۇفرى ئىچىدە) ئىدىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ئىسلامغا ھىدايەت قىلىپ، سىلەرنى دوزاختىن قۇتقۇزدى. ئاللاھ سىلەرگە ھەقىقىي ئىماننىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى بايان

قلىپ بەرگەندەك، ھدايەت تېپىشىڭلار ۋە ھېچ ئېزىپ كەتمەي، توغرا يولدا مېڭىشنى داۋاملاشتۇرۇشۇڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە كېرەكلىك بولغان ئىشلارنى بايان قىلىپ بېرىدۇ.

104 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا كىشىلەرنى خەيرلىك ئىشلارغا دەۋەت قىلىدىغان، شەرىئەت ۋە ئەقىل چاقىرىدىغان ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇپ، شەرىئەتتە چەكلەنگەن يامان ئىشلاردىن توسىدىغان بىر جامائە بولسۇن؛ ئەنە شۇلار نازۇنېمەتلىك جەننەتكە ئېرىشكۈچىلەردۇر.

105 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئۆزلىرىگە ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرى كەلگەندىن كېيىن، دىننىڭ ئۇسۇلىدا (ئېتىقادتا) ئىختىلاپلىشىپ، پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتكەن يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلاردەك بولماڭلار، ئەنە شۇلار ئەڭ قاتتىق ۋە ئەڭ چوڭ ئازابقا تېگىشلىك بولىدۇ.

106 _ قىيامەت كۈنى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرۈپ، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان سائادەتمەن كىشىلەرنىڭ يۈزى ئاقىرىپ ۋە پارلاپ كېتىدۇ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغان بەختسىزلەرنىڭ يۈزى قارىداپ كېتىدۇ. يۈزى قارىداپ كەتكەنلەرگە كايىپ: «سىلەر ئىمان ئېيتقىنىڭلاردىن كېيىن كاپىر بولدۇڭلارمۇ؟ كاپىرلىقنى ئىمان ئېيتىشتىن ئەۋزەل كۆردۈڭلارمۇ؟ كاپىر بولغانلىقىڭلار ئۈچۈن قاتتىق ئازابنى تېتىڭلار»دېيىلىدۇ.

107 _ نېمەتلەنگەنلىكتىن، ئاڭلىغان خۇش خەۋەرنىڭ شادلىقىدىن يۈزى ئاقىرىپ كەتكەنلەرگە كەلسەك، ئۇلار جەننەتتە ۋە نېمەت ئىچىدە بولىدۇ، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ھەرگىز چىقىرىلمايدۇ.

108 _ ئى پەيغەمبەر! بۇلار ئاللاھنىڭ روشەن ئايەتلىرى ۋە كەسكىن دەلىل _ ئىسپاتلىرى بولۇپ، بۇلارنى بىز ساڭا ھەقىقىتى بىلەن ئوقۇپ بېرىۋاتىمىز. ئاللاھ بەندىلىرىدىن ھېچكىمگە ئۇۋال قىلىشنى خالىمايدۇ، ھېچكىمنىڭ ياخشى ئەمەلىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ ۋە ھېچكىمنىڭ گۇناھىنى كۆپەيتىۋەتمەيدۇ، چۈنكى ئاللاھ ئادالەتلىك پادىشاھ بولۇپ، ھەرگىز ئۇۋال قىلمايدۇ.

109 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى بارچە مەۋجۇدات ئاللاھنىڭ مۈلۈكىدۇر، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزى يالغۇز ئىدارە قىلىدۇ، بارلىق مەخلۇقاتنىڭ قايتىدىغان يېرى ئاللاھنىڭ دەرگاھى بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارغا ئەمەلگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

110 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى! سىلەر ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى ۋە ئىنسانلارغا ئەڭ مەنپەئەتلىك بولغان، (كىشىلەرنى) شەرىئەت ۋە ئەقىل نەزىرىدىكى ياخشى

ئىشلارغا بۇيرۇپ، شەرىئەت ۋە ئەقىل نەزىرىدىكى يامان ئىشلاردىن توسىدىغان، ئاللاھقا چىن ئىمان ئېيتىپ ئۇنى ئەمەلدە كۆرسىتىدىغان بىر ئۈممەتسىلەر. ئەگەر يەھۇدىيلار ۋە خرىستىيانلاردىن ئىبارەت ئەھلى كىتابمۇ سىلەر ئىمان ئېيتقاندەك مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۆزلىرىگە ئاللاھتىن كەلگەن ھەقىقەتلەرگە ئىمان ئېيتقان بولسا، ئۇلار ئۇچۇن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئەلۋەتتە ياخشى بولاتتى. ئۇلارنىڭ ئىچىدە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن ئىسلام دىنىغا ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىدىغانلارمۇ بار، ئەمما ئۇلار ئاز ساندىكى كىشىلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ دىنىدىن چەتنەپ كەتكەن، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان پاسىقلاردۇر.

111 _ ئۇ پاسىقلار كۇفرى سۆزلەرنى قىلىپ سىلەرگە ئازار بېرىشتىن باشقا ھېچقانداق زىيان – زەخمەت يەتكۈزەلمەيدۇ؛ ئۇلار سىلەر بىلەن ئۇرۇشسا يېڭىلىپ كېتىدۇ ۋە سىلەرگە ئارقىسىنى قىلىپ تىكىۋېتىدۇ، ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار سىلەرگە ھەرگىز تەڭ كېلەلمەيدۇ.

112 _ ئاللاھ يەھۇدىيلارغا خارلىق ۋە زەبۇنلۇقنى پۈتۈۋەتكەن بولۇپ، ئۇلار قەيەردە بولسۇن، ھەمىشە خارلىققا مەھكۇمدۇر، پەقەت ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئاللاھنىڭ ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ھىمايىسىدە بولغانلىرى بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلار ئىسلام قانۇنىغا بويسۇندۇرۇلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ جېنى ۋە مال _ مۈلۈكى مۇسۇلمانلار تەرىپىدىن قوغدىلىدۇ. يەھۇدىيلار ئۇمۇمەن ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرىغان، ئاللاھ تەرىپىدىن خارلىققا مەھكۇم قىلىنغان بولۇپ، ئۇلار ئىمان ئەھلىدىن قورقۇپلا ياشايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى، پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرگەنلىكى ۋە ئاللاھ قويغان چەكلىمىلەردىن چەتنەپ كەتكەنلىكى سەۋەبىدىندۇر.

113 _ ئەھلى كىتابنىڭ ھەممىسى ئوخشاش ئەمەس، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىدىغان، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان كەلتۈرگەن، كېچىلىرى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى تىلاۋەت قىلىپ تۇرىدىغان، نامازلىرىدا ئاللاھقا مۇناجات قىلىپ تۇرىدىغان بىر توپ كىشى بار.

114 _ ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشىنىدۇ، كىشىلەرنى بارلىق ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇپ، بارچە يامان ئىشلاردىن توسىدۇ، ياخشى ئىشلارنى قىلىشتا بىر _ بىرى بىلەن بەسلىشىدۇ، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ ياخشى بەندىلىرى قاتارىدىندۇر.

115 _ ئۇلار مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، ھەرقانداق ياخشى ئەمەلنى قىلسا، ئۇلارنىڭ ئەمەلى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا زايە بولۇپ كەتمەيدۇ، ئۇلار ئەلۋەتتە مۇكاپاتلىنىدۇ.

ئاللاهنىڭ رازىلىقىنى ۋە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى ئىزدەپ ياخشى ئىشلارنى قىلىدىغان، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان تەقۋادارلارنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ.

116 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن كاپىرلارنىڭ پۇل _ ماللىرى ۋە بالىلىرى ئۇلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالالمايدۇ. ئۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقىپ كېتەلمەيدۇ.

117 _ كاپىرلارنىڭ بۇ دۇنيادا ياخشىلىق يوللىرىغا سەرپ قىلغان نەرسىلىرى ۋە ئۇلارنىڭ كۆتكەن ساۋابى مول ھوسۇلنى كۆتۈپ تۇرۇۋاتقان بىر قەۋمنىڭ سوغۇق شامال نابۇت قىلىۋەتكەن زىرائىتىگە ئوخشايدۇكى، ئۇلارنىڭ قىلمىشى سەۋەبلىك بوران ئۇلارنىڭ زىرائىتىنى پۈتۈنلەي نابۇت قىلىۋەتكەن. ئەنە شۇ كاپىرلار ئاخىرەتتە ھېچقانداق ياخشىلىققا ئېرىشەلمەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدى، بەلكى ئۇلار ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلدى.

118 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر مۇئمىنلەرنى قويۇپ كاپىرلارنى دوست تۇتۇپ، ئۇلارغا سىرىڭلارنى ئېيتماڭلار، چۈنكى ئۇلار ھەر پۇرسەتتە سىلەرگە زىيان يەتكۈزمەكچى بولىدۇ، سىلەرگە بىرەر زىيان _ زەخمەت يەتسە خۇشال بولىدۇ. ئۇلارنىڭ سىلەرگە بولغان ئۆچمەنلىكى ئۇلارنىڭ سۆزلىرىدىن نامايان بولۇپ تۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ سىلەرگە قارشى دىلىدا يوشۇرغان ئۆچمەنلىكى ۋە دۇشمەنلىكى ھەممىدىن چوڭدۇر. شۇبھىسىزكى، ئەگەر سىلەر ئەقلىڭلارنى ئىشلىتىدىغان بولساڭلار، ۋەز _ نەسىھەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە بىز نۇرغۇنلىغان دەلىل _ ئىسپاتلارنى ۋە روشەن ئايەتلەرنى بايان قىلىپ بەردۇق.

119 _ سىلەرنىڭ كاپىرلارنى دوست تۇتۇشتىكى خاتالىقىڭلارنىڭ ئوپئوچۇق دەلىلى شۇكى، سىلەر ئۇلارنى دوست تۇتىسىلەر، ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىسىلەر. ھالبۇكى، ئۇلار سىلەرنى دوست تۇتمايدۇ، سىلەرگە دۇشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك ساقلايدۇ، سىلەر ساماۋى كىتابلارنىڭ ھەممىسىگە، ھەتتا ئۇلارنىڭ كىتابلىرىغىمۇ ئىشىنىسىلەر، ئەمما ئۇلار سىلەرنىڭ كىتابىڭلارغا ئىشەنمەيدۇ. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر قانداقلارچە ئۇلارنى دوست تۇتىسىلەر؟ ئۇلار سىلەر بىلەن ئۇچراشقاندا، «ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ، ئۆزلىرىنىڭ دىندىكىلەر بىلەن يالغۇز قالغان چاغدا بولسا، سىلەرگە قارىتا ئۆچمەنلىكىنى ئاشكارا قىلىدۇ، ئىسلامنىڭ قۇدرەت تاپقانلىقى، مۇسۇلمانلارنىڭ كۆچلەنگەنلىكى، كاپىرلارنىڭ ئاجىزلاشقانلىقى قاتارلىقلارغا ھەسرەتلىنىپ، سىلەرگە بولغان ئاچچىقىدىن بارماقلىرىنى چىشلەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاچچىقىڭلار بىلەن

ئۆلۈڭلار! ئاللاھ سىلەرنىڭ دىلىڭلاردا يوشۇرغان بارلىق رەزىللىكلەرنى بىلىپ تۇرىدۇ ۋە ھەركىمگە ئۇنىڭ قىلغان ياخشى ۋە يامان ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

120 _ ئى مۇئمىنلەر! ئۇلارنىڭ سىلەرگە بولغان ئۆچمەنلىكى شۇ دەرىجىگە يەتكەنكى، سىلەرگە غەلىبە، غەنىيمەت قاتارلىق بىرەر ياخشىلىق يەتسە، ئۇلار بۇنىڭدىن قاتتىق قايغۇرۇپ كېتىدۇ؛ ئەگەر سىلەرگە مەغلۇبىيەت، پۇل _ مال، جان، ئاشلىق، زىرائەت تەرەپتىن بىرەر زىيان يەتسە، ئۇلار بۇنىڭدىن خوشال بولىدۇ. ئەگەر سىلەر بېشىڭلارغا كەلگەن مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلساڭلار، ئاللاھ بۇيىرۇغان ئىشلارنى ئورۇنداش، توسقان ئىشلارنى تاشلاش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋالىق قىلساڭلار، ئۇلارنىڭ ھىيلىسى سىلەرگە قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇ كاپىرلارنىڭ بارلىق بۇزغۇنچىلىق قىلمىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارغا شۇ قىلمىشىغا تېگىشلىك جازا بېرىدۇ.

121 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا سەن ئەتىگەندە ئۆيۈڭدىن ئۇرۇش كىيىمىنى كىيىپ چىقىپ كەتكەن ۋە ئۇھۇد مەيدانىدا ساھابىلىرىڭنى مۇشرىكلارغا قارشى ئۇرۇش سەپلىرىگە ئورۇنلاشتۇرغان ئىدىڭ. ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق سۆزۈڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

122 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەردىن بەنى سەلىمە ۋە بەنى ھارىسە قەبىلىلىرىدىن ئىبارەت ئىككى گۇرۇھ كاپىرلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشتىن قورققانلىقتىن، مۇناپىقلارنىڭ كاتتىبىشى ئابدۇللاھ ئىبنى سەلۇلنىڭ سۆزىگە كىرىپ، قايتىپ كەتمەكچى بولغان ئىدى. لېكىن ئاللاھ ئۇلارنى مۇنداق قىلىشتىن ساقلىدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار سەن بىلەن بىرلىكتە ئاللاھقا تايىنىپ ئۇرۇش مەيدانىغا ماڭدى. مۇئمىنلەر ئاللاھقا تايانسۇن!.

123 _ ئى مۇئمىنلەر! بەدرى ئۇرۇشىدا سىلەرنىڭ كۆچۈڭلار ئاجىز، سانىڭلار ئاز بولسىمۇ، ئاللاھ سىلەرگە مۇشرىكلارغا قارشى نۇسرەت ئاتا قىلدى. سىلەر ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىش يۈزىسىدىن، ئاللاھقا ئۇنىڭ بۇيىرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق تەقۋالىق قىلىڭلار.

124 _ ئى پەيغەمبەر! بەدرى ئۇرۇشىدا ساھابىلىرىڭ دۇچار بولغان ئەھۋالنى ئەسلىگىنكى، ئۇ چاغدا ئۇلار مۇشرىكلارغا كەلگەن يارىدەمدىن قاتتىق ئەندىشىگە چۈشكەنىدە، بىزدىن كەلگەن ۋەھىيگە ئاساسەن سەن ئۇلارغا: «رەببىڭلار سىلەرگە سىلەر بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن، ئاسماندىن يەر يۈزىگە ئۈچ مىڭ پەرىشتە چۈشۈرۈپ يارىدەم بەرسە، يەنە يەتمەمدۇ؟» دېگەن ئىدىڭ.

125 _ بۇنچىلىك پەرىشتە سىلەرگە ئەلۋەتتە يېتىدۇ. سىلەرگە يەنە بىر بېشارەت شۇكى، ئەگەر سىلەر دۇشمەن بىلەن ئېلىشىشتا چىدامچانلىق كۆرسەتسەڭلار ۋە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىپ تەقۋالىق قىلساڭلار، مەككىنىڭ كاپىرلىرى سىلەرنى يوق قىلۋېتىش ئۈچۈن دەرھال ھۇجۇم قىلىپ كەلگەندە، رەببىڭلار سىلەرگە بەش مىڭ پەرىشتە بىلەن ياردەم بېرىدۇ. ئۇ پەرىشتىلەر ئۆزلىرىنى ۋە ئاتلىرىنى روشەن ئالامەتلەر بىلەن پەرقلەندۈرۈپ تۇرىدۇ.

126 _ ئاللاھ پەرىشتىلەر بىلەن مەدەت بېرىشنى پەقەتلا سىلەرگە خۇش خەۋەر بولسۇن ۋە ئاللاھنىڭ ياردەم بېرىدىغانلىقىغا دىلىڭلار خاتىرجەم بولسۇن دەپ قىلدى. ياردەم ۋە مەدەت پەقەت ھەممىدىن غالىب، قەتئىي يېڭىلمەيدىغان، بارلىق تەدبىرلىرىدە ۋە ھەممە ئىشىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن كېلىدۇ.

127 _ ئاللاھنىڭ بەدرى ئۇرۇشىدا سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلغانلىقى كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلارنىڭ بىر تۈركۈمنى ئۆلتۈرۈپ يوق قىلىش، ئۆلۈمدىن ساق قالغانلىرىنىڭ رەسۋا بولغان، غەلىبىدىن ئۈمىدى ئۈزۈلگەن ھالدا قايتىشى ئۈچۈندۇر.

128 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىلەرنىڭ تەقدىرى سېنىڭ ئىلكىڭدە ئەمەس، ئۇلارنىڭ ھەممە ئىشى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. بەلكى سەن بىلەن ئۇرۇش قىلغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ بىر قىسمىنىڭ دىلى ئىسلامغا ئېچىلىپ مۇسۇلمان بولىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ، قالغانلىرى كۇفرىدا چىڭ تۇرۇش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئازابلايدۇ.

129 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتلارنىڭ ھەممىسى پەقەتلا ئاللاھنىڭ مۇلۇكىدۇر، ئاللاھ خالىغان بەندىسىگە ئۆزىنىڭ رەھمىتى ۋە پەزل _ كەرەمى بىلەن مەغپىرەت قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىگە ئۆزىنىڭ ئادالىتى بىلەن ئازاب قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا تولىمۇ مېھرىباندۇر.

130 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! جازانىنىڭ بارلىق تۈرلىرىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار، قەرز بەرگەندە، ئەسلى پۇلۇڭلارنىڭ ئۈستىدىن ئازراق بولسىمۇ پايدا ئالماڭلار (بۇنداق قىلىش شەكسىز ھارامدۇر). ھەر قېتىم قەرزنى تۆلەشنىڭ ۋاقتى كەلگەندە، سىلەر قەرزنىڭ ئۈستىگە ھەسسىلەپ قوشۇۋالىدىغان ئۆسۈمگە نېمە دەيسىلەر؟ بۇ ئەلۋەتتە قاتمۇقات ھارام يېگەنلىك ئەمەسمۇ؟ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە نىجاتلىققا ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھتىن قورقۇڭلار.

131 _ كاپىرلار ئۈچۈن تەييارلانغان دوزاختىن ساقلىنىڭلار.

132 _ ئی مۇئمىنلەر! رەھمەتكە ئېرىششىڭلار ۋە ئازابتىن ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، جازانە يېيىش قاتارلىق ئاللاھ مەنئى قىلغان ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئاللاھقا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرنىڭ يولىغا ئەگىشىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار.

133 _ رەببىڭلارنىڭ كاتتا مەغپىرىتىگە ئېرىششىڭلار ۋە تەقۋادارلار ئۈچۈن تەييارلانغان، كەڭلىكى ئاسمان – زېمىنچە كېلىدىغان جەننەتكە كىرىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشقا ئالدىراڭلار.

134 _ تەقۋادارلار پۈل _ ماللىرىنى بايىاشاتچىلىقتىمۇ، قىسىنچىلىقتىمۇ ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىدىغانلار، ئاچچىققا سەۋر قىلىپ ئۆزىنى بېسىۋالالايدىغان، ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلاردىن ئۆچ ئېلىشقا كۈچى يېتىدىغان تۇرۇپ، ئۇلارنى كەچۈرەلەيدىغان كىشىلەردۇر. ئاللاھ مانا مۇشۇنداق ياخشىلىق قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

135 _ ئۇلار بىرەر چوڭ گۇناھ قىلىپ قالسا ياكى ئادەتتىكى گۇناھلار بولسىمۇ سادىر قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلىپ قالسا، دەرھال ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنى ۋە ئاگاھلاندۇرۇشىنى ئېسىگە ئېلىپ، گۇناھلىرى ئۈچۈن مەغپىرەت تىلىگەن ھالدا ئاللاھقا قايتىدۇ، ئۇلار گۇناھلارنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمنىڭ مەغپىرەت قىلالمايدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىدۇ. شۇڭا ئۇلار گۇناھنى داۋاملاشتۇرمايدۇ، تەۋبە قىلسا ئاللاھنىڭ ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلىدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

136 _ ئاشۇ كاتتا سۈپەتلەرگە ئىگە كىشىلەرنىڭ مۇكاپاتى رەببىنىڭ ئۇلارنىڭ ئەيىبلىرىنى يۇگىشى، گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىشىدۇر. ئۇلار قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار بۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقىرىلمايدۇ. ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىڭ ئېرىشىدىغان مۇكاپاتى نېمىدېگەن ياخشى!

137 _ ئاللاھ ئوھود ئۇرۇشىدا تالاپەتكە ئۇچرىغان مۇئمىنلەرگە خىتاب قىلىپ، ئۇلارغا تەسەللى بەرگەن ھالدا مۇنداق دېدى: «سىلەردىن ئىلگىرىمۇ كۆپلىگەن ئۈممەتلەر ئۆتكەن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مۇئمىنلەر كاپىرلارغا قارشى جىھاد قىلىش بىلەن سىنالغان ۋە ئاخىرقى غەلىبە يەنىلا مۇئمىنلەرگە مەنسۇپ بولغان ئىدى. شۇڭا سىلەر ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ ئاقىۋىتىدىن ئىبرەت ئېلىش ئۈچۈن، يەر يۈزىنى كېزىڭلار».

138 _ بۇ قۇرئان ئىنسانلارغا بايانىدۇر، ھەق يولنىڭ يېتەكچىسىدۇر ۋە ئاللاھتىن قورقىدىغان تەقۋادارلارنىڭ دىللىرىنى يۇمشىتىدىغان ۋەز _ نەسىھەتتۇر. ۋەز _نەسىھەتنىڭ تەقۋادارلارغا خاس قىلىنغانلىقى قۇرئاندىن مەنپەئەت ئالغۇچىلارنىڭ پەقەت شۇلار ئىكەنلىكى ئۇچۇندۇر.

139 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ھەقىقىي ئىشىنىدىغان بولساڭلار، دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى جىھاد قىلىشتا ئاجىزلىق قىلماڭلار، ئوھود ئۇرۇشىدا يەتكەن تالاپەتتىن مەيۇسلەنمەڭلار، سىلەر غالىبسىلەر، ئاخىرقى غەلىبە سىلەرگە مەنسۇپتۇر.

140 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەرگە ئوھود ئۇرۇشىدا يارىلىنىش ياكى ئۆلتۈرۈلۈش دېگەندەك تالاپەت يېتىپ غەمكىن بولغان بولساڭلار، مۇشرىكلارغىمۇ بەدرى ئۇرۇشىدا يارىلىنىش ۋە ئۆلتۈرۈلۈش دېگەندەك ئوخشاش تالاپەت يەتكەن ئىدى. ئاللاھ بۇ كۈنلەرنى ئىنسانلار ئارىسىدا ئايلاندۇرۇپ تۇرىدۇ. شۇڭا بىر قېتىم غەلىبە، يەنە بىر قېتىم مەغلۇبىيەت يۈز بېرىپ تۇرىدۇ. ئەلۋەتتە بۇنىڭدا ھېكمەت بار. ئاللاھ بۇنىڭ بىلەن ئۆزىنىڭ ئىلمى ئەزەلدە يېزىلغان نەرسىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ ھەقىقىي ئىمان ئېيتقانلارنى باشقىلاردىن ئايرىشى ۋە سىلەردىن نۇرغۇن كىشىلەرنى شېھىتلىك مەرتىۋىسىگە نائىل قىلىشى ئۇچۇندۇر. ئاللاھ جىھاد قىلىشتىن باش تارتىپ، ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى دوست تۇتمايدۇ.

141 _ ئۇھۇد ئۇرۇشىدا يۈز بەرگەن بۇ مەغلۇبىيەت ئاللاھنىڭ سىنىقى بولۇپ، ھەقىقىي مۇئمىنلەرنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش، ئۇلارنى مۇناپىقلاردىن ئايرىش ۋە كاپىرلارنى ھالاك قىلىش ئۇچۇندۇر.

142 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرى! سىلەر جىھاد ۋە ھەر خىل قاتتىقچىلىقلار بىلەن سىنالماي تۇرۇپ جەننەتكە كىرىشنى ئويلىدىڭلارمۇ؟ سىلەر سىنالماي تۇرۇپ، ئاللاھ ئاراڭلاردىكى جىھاد قىلغۇچىلارنى ۋە دۈشمەنلەر بىلەن ئېلىشىشتا چىداملىق بولغۇچىلارنى ئوتتۇرىغا چىقارماي تۇرۇپ، جەننەتكە كىرەلمەيسىلەر.

143 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئوھود ئۇرۇشىدىن ئىلگىرى بەدرى ئۇرۇشىدا شېھىت بولغان قېرىنداشلىرىڭلارغا ئوخشاش ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ، شېھىتلىق شەربىتىنى ئىچىش ئۇچۇن دۈشمەنلەر بىلەن ئېلىشىشنى تولىمۇ ئارزۇ قىلاتتىڭلار. مانا ئەمدى سىلەر ئارزۇ قىلغان ۋە تەلەپ قىلغان ئۇرۇش يۈز بەردى، دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىڭلار ۋە چىداملىق بولۇڭلار.

144 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىلگىرى ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزۈش ئۇچۇن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرگە ئوخشاشلا بىر پەيغەمبەردۇر. ئۇ ئەجىلى يېتىپ ۋاپات بولسا ياكى دۈشمەنلەر ئىغۋا تارقاتقاندەك ئۆلتۈرۈلسە، پەيغەمبىرىڭلار ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتنى تاشلاپ،

دىنىڭلاردىن يېنىۋالامسىلەر؟ كىمكى دىندىن يېنىۋالىدىكەن، ئۇ ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، ئۇ پەقەت ئۆزىگىلا زىيان يەتكۈزىدۇ، ئەمما ئىمانىدا چىڭ تۇرۇپ، ئاللاھنىڭ ئىسلامغا ھىدايەت قىلغانلىقىغا شۈكۈر قىلغان كىشىنى ئاللاھ ئەڭ ياخشى مۇكاپات بىلەن تارتۇقلايدۇ.

145 _ ھېچكىم ئاللاھ تەقدىر قىلىپ بەلگىلىگەن ئەجىلى توشماي تۇرۇپ ئۆلمەيدۇ، كىمكى قىلغان ئەمەلى بىلەن دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلىسە، ئۇنىڭغا بىز تەقدىر قىلغان رىزىقتىن بېرىمىز، ئەمما ئۇنىڭ ئاخىرەتلىكتىن ھېچقانداق نېسىۋىسى بولمايدۇ؛ كىمكى قىلغان ئەمەلى بىلەن ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىغا ئېرىشىشنى كۆزلىسە، ئۇنىڭغا تەلەپ قىلغان نەرسىسىنى بېرىمىز، ئۇنىڭغا دۇنيادا تەقدىر قىلىنغان رىزقىنى تولۇق بېرىش بىلەن بىرگە، ئاخىرەتلىك مۇكاپاتىنىمۇ تولۇق بېرىمىز. چۈنكى ئۇ بىزگە ئىتائەت قىلىش بىلەن، بىزنىڭ يولىمىزدا جىھاد قىلىش بىلەن بىزگە شۈكۈر قىلدى. شۈكۈر قىلغۇچىلارنى ئەنە شۇنداق مۇكاپاتلايمىز.

146 _ ئىلگىرى ئۆتكەن نۇرغۇنلىغان پەيغەمبەرلەر بىلەن ئۇلارنىڭ كۆپلىگەن ساھابىلىرى بىر سەپتە تۇرۇپ جىھاد قىلدى، ئۇلار جىھاد مەيدانلىرىدا يارىلانسىمۇ، ئۆلتۈرۈلسىمۇ ۋاز كەچمىدى، چۈنكى ئۇ ئاللاھ يولىدىكى جىھاد ئىدى. ئۇلار دۈشمەنلىرىگە باش ئەگمىدى، قەتئىي ئاجىزلىق قىلمىدى، بەلكى بېشىغا كەلگەن قىينچىلىقلار ئالدىدا چىداملىق بولدى، ئاللاھ چىداملىق بولغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

147 _ ئۇلارنىڭ تىلىكى: «ئى رەببىمىز! گۇناھلىرىمىزنى، دىنىمىزنىڭ ئىشلىرىدا كەتكۈزۈپ قويغان تەرەپلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، دۈشمەنلىرىمىز بىلەن ئېلىشىشنى داۋاملاشتۇرۇشىمىز ئۈچۈن، قەدەملىرىمىزنى جەڭ مەيدانىدا مۇستەھكەم قىلغىن، سېنىڭ بىرلىكىڭنى ۋە پەيغەمبەرلىرىڭنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن» دېگەندىن باشقىسى بولمىدى.

148 _ ئاللاھ ئۇلارنى بۇ دۇنيادا دۈشمەنلىرىگە غالىب قىلىش، يەر يۈزىگە ھۆكۈمران قىلىش بىلەن، ئاخىرەتتە جەننەتتىن ئىبارەت ئەڭ ئېسىل ۋە ئەڭ كاتتا نېمەت بىلەن مۇكاپاتلىدى. ئاللاھ ئەمەل _ ئىبادەتنى ۋە ھەرقانداق بىر ئىشنى ئىخلاس بىلەن قېتىرقىنىپ قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

149 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر سىلەر يەھۇدىيلار، خىرىستىيانلار ۋە مۇشرىكلاردىن ئىبارەت مېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ سۆزىگە كىرىپ ئۇلارغا ئىتائەت قىلساڭلار،

ئۇلار سلەرنى ھەق يولدىن ئازدۇرۇۋېتىدۇ، سلەرنى دىنىڭلاردىن ياندۇرۇۋېتىدۇ، شۇنىڭ بىلەن سلەر ئويئوچۇق زىيان تارتقۇچىلاردىن ۋە چوقۇم ھالاك بولغۇچىلاردىن بولۇپ قالىسلەر.

150 _ ئۇ كاپىرلار سلەرگە يارەم قىلالمايدۇ، بەلكى ئاللاھ سلەرنىڭ مەدەتكارىڭلاردۇر، ئۇ يارەم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر. شۇڭا ئاللاھنىڭ يارىدىمىگە تېگىشلىك بولغان ئادەم ھېچكىمنىڭ يارىدىمىگە موھتاج بولمايدۇ.

151 _ ئۇ كاپىرلار ئاللاھ ئىلاھلىقىغا ھېچبىر دەلىل چۈشۈرمىگەن نەرسىلەرنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ دىللىرىغا قاتتىق قورقۇنچ ۋە ۋەھىمە سالىمىز. ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيادىكى ھاياتى پەقەتلا مۇئمىنلەردىن قورقۇش ۋە ئۆز جېنىدىن ئەنسىرەش بىلەن ئۆتىدۇ، ئاخىرەتتە ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى دوزاختۇر. بۇ جازا ئۇلارنىڭ ئاللاھقا كۇفرىلىق قىلىش، مۇئمىنلەرگە دۇشمەنلىك قىلىش بىلەن ئۆزىگە ئۇۋال قىلغانلىقى ئۈچۈندۇر. ئۇ زالىملارنىڭ تۇرار جايى نېمىدېگەن ياماندۇ!

152 _ شەكسىزكى، سلەر ئۇھۇد ئۇرۇشىدا ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن كاپىرلارنى قىرىۋاتقان چېغىڭلاردا، ئاللاھ سلەرگە قىلغان ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان ئىدى. سلەر بوشاڭلىق ۋە قورقۇنچاقلىق قىلىپ، پەيغەمبەرنىڭ بۇيرۇقىغا ئاساسەن ئورنۇڭلاردىن ئايرىلماي تۇرۇش ياكى غەنىيمەت يىغىش ئۈچۈن مۇداپىئەنى تەرك ئېتىش توغرىسىدا تالاش _ تارتىش قىلىشتىڭلار، پەيغەمبەرنىڭ «ئەھۋال قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر ئورنۇڭلاردىن قەتئىي ئايرىلماڭلار» دېگەن ئەمرىگە ئاسىلىق قىلدىڭلار. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ سلەر ئارزۇلىغان غەلىبىنى كۆرسەتكەندىن كېيىن، سلەرگە مەغلۇبىيەت يۈزلەندى. بەزىلىرىڭلارنىڭ دۇنيانى كۆزلەيدىغانلىقىڭلار، بەزىلىرىڭلارنىڭ ئاخىرەتنى ۋە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆزلەيدىغانلىقىڭلار ئوچۇق ئاشكارا بولدى. ئاندىن ئاللاھ سىناش ئۈچۈن سلەرنى دۇشمەنلىرىڭلار بىلەن ئېلىشىشتىن چېكىندۈردى. ئاللاھ سلەرنىڭ پۈشايمان قىلغانلىقىڭلارنى بىلدى، تەۋبەڭلارنى ئاڭلىدى ۋە سلەرنى ئەپۇ قىلدى. ئاللاھ مۇئمىنلەرگە كاتتا مەرھەمەت قىلغۇچىدۇر.

153 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرى! ئۆز ۋاقتىدا پەيغەمبەر جىھاد مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇرۇپ، سلەرنى «ئى ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! مەن تەرەپكە قايتىپ كېلىڭلار» دەپ ئارقاڭلاردىن چاقىرىپ تۇرسىمۇ، سلەر بۇ نىداغا قۇلاق سالماي، دۇشمەندىن قورقۇپ ھېچكىمگە قارىماي قاچقان ئىدىڭلار. نەتىجىدە، سلەرگە بىرىلگەن جازا قاتمۇقات غەمگە مۇپتىلا بولۇشتىن ئىبارەت بولدى. ئاللاھ بۇنى قولۇڭلاردىن كەتكەن غەلىبە ۋە غەنىيمەتكە، بېشىڭلارغا كەلگەن

قورقۇنچ ۋە مەغلۇبىيەتكە قايغۇرماسلىقىڭلار ئۈچۈن قىلدى. ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق قىلمىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

154 _ ئاندىن ئاللاھ ئىخلاسمەن مۇئمىنلەرگە ئۆز پەزلىدىن رەھمەت ئاتا قىلىپ، ئۇلارغا يەتكەن شۇنچە غەم _ قايغۇدىن كېيىن، ئۇلارنىڭ دىلىغا خاتىرجەملىك ۋە تەمكىنلىك چۈشۈردى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنىڭ ھەقلىقىگە بولغان ئىشەنچىسى كۈچلەندى. ئاللاھ چۈشۈرگەن بۇ خاتىرجەملىكنىڭ نەتىجىسىدە ئىمانى كامىل، ئىخلاسمەن مۇئمىنلەرنى مۇگدەك باستى. مۇناپىقلار ئۆز غېمى بىلەن بولۇپ كەتكەن، ئىرادىسى بوششىپ، ئىشەنچىسى ئاجىزلاپ قالغان ۋە جاھىلىيەت ئەھلىگە ئوخشاش، ئاللاھقا قارىتا ناتوغرا قاراشتا بولغان بولۇپ، ئاللاھنىڭ ۋەدىسى ئەمەلگە ئاشمايدۇ، ئىسلام كۈچلەنمەيدۇ، مۇسۇلمانلار غەلىبە قازىنالمايدۇ، دەپ ئويلىغان ئىدى. ئۇلار جىھادقا چىققانلىقىغا پۇشايمان قىلىپ بىر _بىرىگە: «بىز جىھادقا ئۆز ئىختىيارىمىز بىلەن چىققانمۇ؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ھەقىقەتەن ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، سىلەرنىڭ جىھادقا چىقىشىڭلارنى ۋە بېشىڭلارغا كەلگەنلەرنى تەقدىر قىلغان زات ئاللاھتۇر». ئۇلار جىھادقا چىققانلىقىغا قاتتىق پۇشايمان قىلىۋاتقانلىقىنى ساڭا ئاشكارا قىلماستىن ئىچىدە يوشۇرۇشىدۇ؛ ئۇلار: «ئەگەر بىزدە ئازراق بولسىمۇ ئىختىيارلىق بولسا ئىدى، بىز ئۇ يەردە ئۆلتۈرۈلمەيتتۇق» دەيدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەجەل ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئەگەر سىلەر ئۆيلىرىڭلاردا قالغان تەقدىردىمۇ، ئاراڭلاردىكى ئۆلتۈرۈلۈشى پۈتۈلۈپ كەتكەنلەر چوقۇم ئۆزلىرىنىڭ ئۆلىدىغان جايىغا بارغان بولاتتى. ئاللاھنىڭ بۇنداق قىلىشى دىلىڭلاردىكىنى سىناش ۋە ئۇنىڭدىكى شەك، مۇناپىقلىق قاتارلىق ئىللەتلەرنى تازىلاش، ياخشى بىلەن ياماننى ئايرىش ئۈچۈندۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ دىللىرىدىكىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ئاللاھقا ئۇلارنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچ نەرسە مەخپىي قالمايدۇ».

155 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرى! ئۇھۇدتا مۇسۇلمانلار بىلەن مۇشرىكلاردىن ئىبارەت ئىككى قوشۇن بىر _ بىرى بىلەن ئۇچراشقان كۈندە، ئاراڭلاردىكى جەڭدىن چېكىنگەن كىشىلەرنى بەزى قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن شەيتان مۇشۇنداق بىر گۇناھقا چۈشۈردى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ بۇ گۇناھىنى ئەپۇ قىلدى ۋە ئۇلارنى جازالىمىدى. چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان گۇناھكار بەندىلىرىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچى، جازاغا تېگىشلىك بولغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

156 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئاللاھنىڭ كەڭ زېمىندا ئۆزىنىڭ رىزقىنى تېپىپ يېيىش ئۈچۈن سەپەرگە

چققان یاکی ئۇرۇشقا چققانلار بىلەن بىللە چقىپ ئۆلگەن یاکی ئۆلتۈرۈلگەن کاپىر قېرىنداشلىرى ھەققىدە: « ئۇلار ئۇرۇشقا چقماي بىزنىڭ یېنىمىزدا قالغان بولسا، ئۆلمەيتتى ۋە ئۆلتۈرۈلمەيتتى» دېيىشكەن کاپىرلارنى دورىماڭلار. بۇ سۆز ئۇلارنىڭ دىللىرىدىکى ھەسرەت _ نادامەتنى تېخىمۇ ئاشۇرۇۋېتىدۇ. ئەمما مۇئمىنلەر بۇ ئىشلارنى ئاللاھنىڭ تەقدىرى دەپ بىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىنى سەۋرگە یېتەکلەيدۇ، ئۇلارنىڭ قايغۇلىرىنى پەسەيتىدۇ. ئەجىلى توشمىغان کىشى مەيلى جىھادقا چققان یاکی سەپەرگە ئاتلانغان بولسۇن، ئاللاھ ئۇنى چوقۇم یاشىتىدۇ، ئەجىلى توشقان کىشى گەرچە ئۆز ئۆيىدە ئولتۇرغان بولسىمۇ ئۇنىڭ جېنىنى ئالىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى کۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، شۇنىڭغا یارىشا سىلەرگە مۇکاپات یاکی جازا بەرگۈچىدۇر.

157 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئاللاھ یولىدا جىھاد قىلىپ ئۆلتۈرۈلسەڭلار یاکی جىھاد جەريانىدا ئۆلسەڭلار، ئاللاھ سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ ۋە ئۆز دەرگاھىدىن سىلەرگە رەھمەت بېغىشلايدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئېسىل جەننەتلەرگە ئېرىشىسىلەر. مانا بۇ دۇنيا مەنپەئەتلىرىدىن ۋە دۇنياغا بېرىلگەنلەر توپلايدىغان پۇل _ مالدىن ئەلۋەتتە یاخشىدۇر.

158 _ ئەگەر سىلەرنىڭ بۇ دۇنيادىکى ئەجىلىڭلار توشۇپ، یاتقان یېرىڭلاردا ئۆلسەڭلارمۇ یاکی ئۇرۇش مەيدانلىرىدا ئۆلتۈرۈلسەڭلارمۇ، سىلەر ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا توپلىنىسىلەر، ئاللاھ سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا قاراپ مۇکاپات یاکی جازا بېرىدۇ.

159 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ساڭا ۋە ساھابىلىرىڭغا بولغان رەھمىتى بىلەن سەن ساھابىلىرىڭغا سىلىق مۇئامىلىدە بولدۇڭ، ئەگەر قوپال، باغرى قاتتىق، ئەخلاقى ناچار بىرى بولغان بولساڭ، ئەلۋەتتە ئۇلار سېنىڭ ئەتراپىڭدىن تارقىلىپ کېتەتتى. ئۇلارنىڭ ئوھود ئۇرۇشىدا ئۆتکۈزگەن خاتالىقىنى ئەپۇ قىلغىن، ئۇلار ئۈچۈن ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگىن، کېڭىشىشکە ئېھتىياجلىق ئىشلاردا ئۇلار بىلەن کېڭەشکىن. کېڭىشىپ بولغاندىن کېيىن بىرەر ئىشقا بەل باغلىساڭ، ئاللاھقا تايانغان ھالدا ئۇنى يۈرگۈزگىن. شەکسىزکى، ئاللاھ ئۆزىگە تايانغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

160 _ ئەگەر ئاللاھ سىلەرگە ئۆز پەزلىدىن يارىدەم ۋە نۇسرەت بېرىپ سىلەرنى کۇچلەندۇرسە، سىلەرنى ھېچکىم يېڭەلمەيدۇ. ئەگەر ئاللاھ سىلەردىن يارىدىمنى توختاتسا، سىلەرنى تاشلىۋەتسە، سىلەرگە يەنە کىم يارىدەم بېرەلەيدۇ؟ شۇڭا، مۇئمىنلەر يالغۇز ئاللاھقا تايانسۇن!

161 _ ھېچقانداق بىر پەيغەمبەر غەنىيمەتتىن ئۆزىگە تېگىشلىك بولمىغان نەرسىنى ئېلىپ، ئۆز ساھابىلىرىگە خيانەت قىلمايدۇ. کىمکى غەنىيمەتکە خيانەت قىلىدىکەن، ئۇ قيامەت کۈنى

رەسۋا بولۇش ئۇچۇن ئۆزى خيانەت قىلغان نەرسىسى بىلەن كېلىدۇ. ئاندىن ھەر كىشىگە ئۆزىنىڭ قىلغان ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتى ياكى جازاسى تولۇق بېرىلىدۇ، ئۇلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ.

162 _ مەقسىتى ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەش بولغان كىشى گۇناھ _ مەئسىيەتكە پېتىپ كەتكەنلىكى تۈپەيلىدىن ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرىغان ۋە بارىدىغان جايى جەھەننەم بولغان كىشى بىلەن باراۋەرمۇ؟ جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!

163 _ ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەيدىغان جەننەت ئەھلىنىڭ دەرىجىسى بىر خىل بولمايدۇ، ئاللاھ رازى بولمايدىغان ئىشلارنى قىلىدىغان دوزاخ ئەھلىنىڭ دەرىجىسىمۇ بىر خىل بولمايدۇ، ئۇلار باراۋەر ئەمەس. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچقانداق بىر ئىش ئاللاھقا مەخپىي ئەمەستۇر.

164 _ ئاللاھ ئەرەبلەردىن بولغان مۇئمىنلەرگە كاتتا ئىنئام قىلدى. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ ئىچىدىن قۇرئان ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بېرىدىغان، ئۇلارنى مۇشرىكلىكتىن ۋە ناچار قىلىقلاردىن پاك قىلىدىغان، ئۇلارغا قۇرئاننى ۋە سۈننەتنى ئۆگىتىدىغان بىر پەيغەمبەرنى ئەۋەتتى. ھالبۇكى، ئۇلار بۇ پەيغەمبەر كېلىشتىن بۇرۇن ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا ئىدى.

165 _ ئى مۇئمىنلەر! ئوھود ئۇرۇشىدا سىلەرگە يەتكەن تالاپەت سىلەر بەدرى ئۇرۇشىدا دۈشمىنىڭلارغا يەتكۈزگەن تالاپەتنىڭ يېرىمىغا تەڭ كېلىدىغان تۇرسا، سىلەر بۇنىڭغا ئەجەبلىنىپ: « بىز مۇسۇلمان تۇرساق، پەيغەمبىرىمىز ئارىمىزدا تۇرسا، دۈشمەنلىرىمىز مۇشرىك تۇرسا، بۇ تالاپەت بىزگە قەيەردىن كەلدى؟» دېدىڭلار. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ پەيغەمبىرىڭلارنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىپ، غەنىيمەت توپلاشقا كېتىپ قالغانلىقىڭلار تۈپەيلىدىن بۇ تالاپەت ئۆزۈڭلاردىن كەلدى». شەكسىزكى، ئاللاھ خالىغىنىنى قىلىدۇ، خالىغىنىچە ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ھېچكىم ئۇنىڭ ھۆكمىگە قارشى چىقالمايدۇ.

166 _ مۇئمىنلەر قوشۇنى بىلەن مۇشرىكلار قوشۇنى ئۇچراشقان ئوھود ئۇرۇشىدا سىلەرگە يەتكەن يارىلىنىش ۋە ئۆلتۈرۈلۈش قاتارلىق مۇسىبەتلەر، غەلىبىنىڭ ئاۋۋال مۇئمىنلەرگە، ئاندىن مۇشرىكلارغا مەنسۇپ بولغانلىقى ھەممىسى ئاللاھنىڭ تەقدىرى ۋە ئىرادىسى بىلەن بولدى. بۇ ئاللاھنىڭ ئۆز ئىلىمىدىكى ئىشنى ئوتتۇرىغا چىقىرىشى ۋە راستچىل مۇئمىنلەرنى ئايرىپ چىقىشى ئۈچۈندۇر.

167 _ بۇ يەنە مۇناپىقلارنىڭ ئىچكى دۇنياسىنى پاش قىلىش ئۈچۈن بولۇپ، مۇئمىنلەر ئۇلارغا : «كېلىڭلار، ئاللاھ يولىدا بىز بىلەن بىللە ئۇرۇش قىلىڭلار ياكى سانىڭلار بىلەن بىزگە يارىدەم قىلىڭلار» دېگەندە، ئۇلار: «سىلەرنىڭ باشقىلار بىلەن ئۇرۇش قىلىدىغانلىقىڭلارنى بىلگەن

بولساق، ئەلۋەتتە، سلەرگە ئەگەشكەن بولاتتۇق» دېدى. ئۇ كۈندە ئۇلار ئىمانغا قارىغاندا كۈفرىغا يېقىن ئىدى. چۈنكى ئۇلار كۆڭۈللىرىدە يوق نەرسىلەرنى ئېغىزلىرىدا سۆزلەيتتى. ھالبۇكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغانلىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ.

168 _ ئاشۇ مۇناپىقلار جىھادقا چىقماي ئۆيلىرىدە ئولتۇرۇپ، ئوھود ئۇرۇشىدا مۇشرىكلارغا قارشى مۇئمىنلەر بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ جىھاد قىلىپ شېھىت بولغان قېرىنداشلىرى ھەققىدە: «ئەگەر ئۇلار بىزنىڭ سۆزىمىزگە كىرگەن بولسا ئۆلتۈرۈلمەيتتى» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر ‹ئۇلار جىھادقا چىقمىغان بولسا ئۆلمەيتتى، بىز ئۆيىمىزدە قالغانلىقىمىز ئۈچۈن ئۆلمىدۇق› دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، قېنى ئۆلۈمنى ئۆزۈڭلاردىن قايتۇرۇپ بېقىڭلارچۇ؟».

169 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ يولىدا ئۆلتۈرۈلگەنلەرنى ھەرگىز ئۆلۈك، ھېچ نەرسىنى سەزمەيدۇ دەپ قارىمىغىن، بەلكى ئۇلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا بەرزەخ[27] ھاياتىدا ياشاۋاتقان تىرىكلەردۇر، ئۇلار ئاللاھ ئۈچۈن جىھاد قىلىپ، ئۇنىڭ يولىدا شېھىت بولغان كىشىلەر بولغانلىقتىن، ئۇلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى رىزىقتىن بەھرىمەن بولۇپ تۇرىدۇ.

170 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلغان كاتتا نېمىتىگە، سانسىز ئاتا _ ئېھسانىغا ۋە رازىلىقىغا ئېرىشكەن چېغىدا، ئۇلارنىڭ قەلبى چوڭقۇر بەخت _ سائادەتكە تولىدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئارقىسىدىن تېخى يېتىپ كەلمىگەن مۇجاھىد قېرىنداشلىرى ئەگەر ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ شېھىت بولسا، ئاخىرەتتە ئۇلارغا ھېچبىر قورقۇنچ ۋە غەم _ قايغۇ يوق ئىكەنلىكىدىن، دۇنيادىن ئايرىلغانلىقىغىمۇ قىلچە پۇشايمان قىلمايدىغانلىقىدىن سۆيۈنىدۇ.

171 _ ئۇلار ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن نېمەتلەردىن، ئاتا _ ئېھسانلاردىن ۋە مۇئمىنلەرنىڭ ئەجرىنى ئاللاھنىڭ ھەرگىز بىكار قىلىۋەتمەي، ئۇنى ئۆزىنىڭ پەزل _ كەرەمى بىلەن تېخىمۇ ئاشۇرۇپ بېرىدىغانلىقىدىن سۆيۈنىدۇ.

172 _ ئوھود ئۇرۇشىدا تالاپەتكە ئۇچراپ ئېغىر يارىلانغاندىن كېيىن، ئاللاھنىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ دەۋىتىگە ئاۋاز قوشۇپ، «ھەمرائۇل ئەسەد» دېگەن جايغا مۇشرىكلارنى قوغلاپ چىققان، ئاللاھ يولىدا بارلىق كۈچىنى سەرپ قىلغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئىش كۆرگەن كىشىلەرنىڭ ئىچىدىن ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار ۋە تەقۋادار بولغانلار ئۈچۈن كاتتا مۇكاپات بار.

---

[27] بەرزەخ— بۇ دۇنيا بىلەن ئاخىرەت ئوتتۇرىسىدىكى ھاياتتۇر.

173 _ ئۇلار شۇنداق كىشىلەرگى، بىر قىسىم مۇشىركلار ئۇلارغا: «شەك _ شۇبھىسىزكى، ئەبۇ سۇفيان باشچىلىقىدىكى مۇشىركلار سىلەرگە قارشى ھۇجۇمغا ئۆتۈپ، سىلەرنى پۈتۈنلەي يوقىتىۋېتىش ئۈچۈن قوشۇن توپلىدى، سىلەر ئۇلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى ئۇلارغا كۈچۈڭلار يەتمەيدۇ» دەپ قورقۇتماقچى بولغاندا، بۇ سۆز ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ياردىمىگە بولغان ئىشەنچىسىنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋەتتى، ئۇلارنىڭ ئىرادىسىنى قىلچە تەۋرىتەلمىدى، ئۇلار ئاللاھ ئىرادە قىلغان تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى ۋە : «بىزگە ئاللاھ كۇپايە، ئاللاھ نېمە دېگەن ياخشى ھامىي!» دېدى.

174 _ شۇنىڭ بىلەن ئۇلار «ھەمرائۇل ئەسەد» دېگەن جايدىن ئاللاھنىڭ كاتتا ئىنئامىغا ۋە يۇقىرى مەرتىۋىگە ئېرىشكەن ھالدا، ھېچقانداق زىيان _ زەخمەتكە ئۇچرىماي مەدىنىگە قايتىپ كەلدى، ئۇلارنىڭ ئىمانى كۈچلەندى، ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرى بولغان مۇشىركلارنى مەغلۇپ قىلدى، ئۆزلىرى ئۆلۈمدىن ساق قالدى. ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدىگەن ئىدى. ئاللاھ ئۇلارغا ۋە باشقىلىرىغا كاتتا ئىنئام قىلغۇچىدۇر، سانسىز پەزىل _ كەرەم ئىگىسىدۇر.

175 _ بۇ ئىشتا سىلەرنى توختىتىپ قويىدىغان پەقەت ئاشۇ شەيتاندۇر. ئۇ سىلەرنى ئۆز دوستلىرى بولغان كاپىرلاردىن قورقۇتىدۇ. ئەگەر ماڭا ئىمان كەلتۈرگەن، مېنىڭ پەيغەمبىرىمگە ئەگەشكەن كىشىلەر بولساڭلار، مۇشىركلاردىن قورقماڭلار، چۈنكى ئۇلار ئاجىزلاردۇر، ئۇلار سىلەرگە تەڭ كېلەلمەيدۇ، شۇڭا ماڭا ئىتائەت قىلىپ مەندىنلا قورقۇڭلار.

176 _ ئى پەيغەمبەر! كۇفرىغا ئۆزىنى ئاتقانلارنىڭ قىلمىشى سېنى غەمكىن قىلمىسۇن، دىلىڭنى ئازابلىمىسۇن، چۈنكى ئۇ كاپىرلار كۇفرىدا، ئازغۇنلۇقتا قانچىلىك ئىلگىرىلەپ كەتسىمۇ، ئۇلار بۇ قىلمىشى بىلەن ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، پەقەت ئۆزلىرىنى ئىماننىڭ ھالاۋىتىدىن ۋە ئاللاھنىڭ كاتتا مۇكاپاتىدىن مەھرۇم قىلىش ئارقىلىق ئۆزلىرىگىلا زىيان يەتكۈزىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا ئاخىرەتتە ياخشىلىقتىن ھېچقانداق نىسىۋە بەرمەسلىكنى خالايدۇ، چۈنكى ئۇلار ھەق دىننىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى، ئۇلارغا چوڭ ئازاب بار.

177 _ ئىماننى كۇفرىغا تېگىشكەنلەر ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، بەلكى بۇ قىلمىشىنىڭ زىيىنى ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىگە قايتىدۇ، ئۇلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار.

178 _ ناۋادا بىز كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلارنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلساق، ئۇلارنى دۇنيانىڭ لەززەتلىرىدىن كۆپرەك پايدىلاندۇرساق، ئۇلار بۇنى ئۆزلىرى ئۈچۈن پايدىلىق دەپ ئويلاپ قالمىسۇن، ئۇلارنىڭ جازاسىنى ۋە ئەجىلىنى كېچىكتۈرگەنلىكىمىز، پەقەت ئۇلارنىڭ تېخىمۇ كۆپ

گۈناه سادىر قىلىشى، تېخىمۇ ھەددىدىن ئېشىشى ئۈچۈندۇر. ئۇلارغا ئۇلارنى خار قىلىدىغان ۋە دەرد _ ئەلەمگە چۆمدۈرىدىغان ئازاب بار.

179 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھ سىلەرنى ئاراڭلاردىكى مۇئمىنلەر بىلەن مۇناپىقلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى چېگرا ئايرىلمىغان ھالەتتە تاشلاپ قويمايدۇ، مۇئمىنلەر مۇناپىقلاردىن ئايرىلىپ تۇرۇشى ئۈچۈن، ئاللاھ يامانىنى ياخشىدىن ئايرىماي قالمايدۇ. ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ ئۆز ھېكمىتىگە ئاساسەن، سىلەرنى بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىغا مۇناسىۋەتلىك غەيىبلەردىن خەۋەردار قىلمايدۇ، ئەگەر ئۇنداق قىلسا ئىدى، سىلەر ھەقىقىي مۇئمىن بىلەن مۇناپىقنى دەرھال ئايرىۋالغان بولاتتىڭلار، ئەمما ئاللاھ ئۇلارنى قىيىن سىناقلاردىن ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق ئايرىپ چىقىرىدۇ. شۇنداقتىمۇ، ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئۆزى خالىغان كىشىنى تاللاپ، ئۇنىڭغا بەزى غەيىبلەرنى ۋەھيى ئارقىلىق بىلدۈرىدۇ. شۇڭا، سىلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمەرلىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار، ئەگەر سىلەر چىن ئىمان ئېيتساڭلار ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش بىلەن تەقۋالىق قىلساڭلار، سىلەرگە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا كاتتا مۇكاپات بار.

180 _ ئاللاھ ئۆز پەزلىدىن ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىشقا بېخىللىق قىلغۇچىلار بۇ بېخىللىقنى ئۆزلىرى ئۈچۈن پايدىلىق دەپ ئويلاپ قالمىسۇن، بۇ ئۇلار ئۈچۈن يامان ئىشتۇر. چۈنكى ئۇلارنىڭ توپلىغان مال _ دۇنياسى قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ بوينىغا ئوتتىن تاقاق قىلىپ سېلىنىدۇ. ئاللاھ سۈبھانەھۇ ۋەتائالا پادىشاھلىقنىڭ ۋە ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر. ئۇ بارچە مەخلۇقات يوق بولغاندىن كېيىنمۇ داۋاملىق ھايات تۇرىدىغان زاتتۇر، ئۇ بەندىلىرىنىڭ بارلىق ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلارغا شۇ ئەمەللىرىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

181 _ ئاللاھ يەھۇدىيلارنىڭ «ئاللاھ پېقىردۇر، شۇڭا بىزدىن قەرز سورايدۇ، بىز بولساق باي» دېگەن سۆزىنى ئاڭلىدى، بىز ئۇلارنىڭ بۇ سۆزىنى خاتىرىلەپ قويىمىز، يەنە ئۇلارنىڭ ئىلگىرىكى ئەجدادلىرىنىڭ پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرگەنلىك قىلمىشىنى قوللايدىغانلىقىنىمۇ يېزىپ قويىمىز. ئاخىرەتتە ئۇلارنى بۇ قىلمىشى سەۋەبلىك جازالايمىز، ئۇلار دوزاختا ئازابلىنىۋاتقان چاغدا، ئۇلارغا «كۆيدۈرگۈچى قاتتىق ئازابنى تېتىڭلار» دەيمىز.

182 _ بۇ قاتتىق ئازاب سىلەر دۇنيادىكى چاغلىرىڭلاردا ئېتىقاد، ئەمەل ۋە گەپ _ سۆزدە سادىر قىلغان قىلمىشىڭلار ئۈچۈندۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە قىلچە ئۇۋال قىلمايدۇ.

183 _ ئاشۇ يەھۇدىيلار ئىسلامغا دەۋەت قىلغاندا :«ئاللاھ بىزگە تەۋراتتا ھەرقانداق بىر ئادەم ‹مەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى› دەپ كەلسە، ئۇ ئاللاھقا يېقىنلىق ئىزدەپ بىرەر سەدىقە تەقدىم قىلمىغۇچە ۋە ئۇ سەدىقىنى ئاسماندىن بىر ئوت كېلىپ كۆيدۈرمىگۈچە، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئىشەنمەڭلار، دەپ تەۋسىيە قىلغان» دەپ بىلجىرلايدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، سىلەر يالغان سۆزلەۋاتىسىلەر، چۈنكى مەندىن ئىلگىرى سىلەرنىڭ ئەجدادلىرىڭلار ئىچىدىن كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەر كەلدى، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى روشەن مۆجىزىلەر ۋە ئوپئوچۇق دەلىل _ ئىسپاتلار بىلەن ئىسپاتلىدى. ئەگەر سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، سىلەرنىڭ ئەجدادلىرىڭلار ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنى نېمىشقا ئۆلتۈردى؟

184 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاشۇ يەھۇدىيلار ۋە باشقا كاپىرلار سېنى ئىنكار قىلسا، بۇنىڭغا غەمكىن بولمىغىن، چۈنكى ئىلگىرىكى كاپىرلارمۇ ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان ئىدى. ھالبۇكى، ئۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەربىرى ئۆز قەۋمىگە روشەن مۆجىزىلەرنى، ئوپئوچۇق دەلىل _ ئىسپاتلارنى ۋە كۆفرىنىڭ زۇلمەتلىرىدىن ئىماننىڭ يورۇقلۇقىغا چىقىرىدىغان نۇرلۇق كىتابلارنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى.

185 _ ھەربىر جان ئىگىسى چوقۇم ئۆلۈمنى تېتىيدۇ، بۇنىڭ بىلەن بارلىق خالايىق ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىرىلىدۇ. سىلەر قىيامەت كۈنى بارلىق ياخشى ئەمەلىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق ئالىسىلەر. ئاللاھ كىمگە ئىنئام قىلىپ، ئۇنى دوزاختىن قۇتقۇزسا ۋە جەننەتكە كىرگۈزسە، ئۇ كىشى بارلىق ئارمانىغا يەتكەن بولىدۇ. دۇنيا ھاياتى ۋاقىتلىق مەنپەئەتتىن باشقا نەرسە ئەمەس، سىلەر ھەرگىز مەغرۇرلىنىپ قالماڭلار.

186 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر پۇل _ مېلىڭلاردىن زاكات ۋە سەدىقە قاتارلىقلارنى چىقىرىش بىلەن، بېشىڭلارغا كېلىدىغان زىيان _ زەخمەت بىلەن، ئىبادەتكە بۇيرۇلۇش بىلەن، ئۆلۈم _ يېتىم ۋە يېقىنلىرىڭلاردىن ئايرىلىپ قېلىش بىلەن چوقۇم سىنىلىسىلەر. بۇ ھەقىقىي سادىق مۇئمىنىڭ مۇناپىقلاردىن ئايرىلىشى ئۈچۈندۇر. سىلەر يەھۇدىيلاردىن، خىرىستىيانلاردىن ۋە مۇشرىكلاردىن دىنىڭلارغا تەنە قىلىدىغان كۆپلىگەن كۇفرى سۆزلەرنى ئاڭلايسىلەر. ئەگەر بۇلارنىڭ ھەممىسىگە سەۋر قىلساڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، گۇناھتىن يىراق تۇرۇپ ئاللاھقا تەقۋالىق قىلساڭلار، بۇ ھەقىقەتەن بەسلىشىپ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلارنىڭ جۈملىسىدىندۇر.

187 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا، ئاللاھ كىتاب بېرىلگەن يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلاردىن: «كىتابنى كىشىلەرگە چوقۇم بايان قىلىپ بېرىسىلەر ۋە يوشۇرمايسىلەر» دەپ ئەھدە ئالغان ئىدى. يەھۇدىيلار تەۋراتقا، خىرىستىيانلار ئىنجىلغا ئەمەل قىلىشقا، بۇ ئىككى

كىتابتىكى ھەقىقەتلەرنى كىشىلەرگە بايان قىلىپ بېرىشكە، يوشۇرماسلىققا، ئۆزگەرتمەسلىككە بۇيرۇلغان تۇرۇقلۇق، ئۇلار بۇ ئەھدىنى ئارقىسىغا چۆرۈۋەتتى، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىدى، بۇ كىتابلارنى ئۆزگەرتىش ۋە ئىچىدىكى ھەقىقەتلەرنى يوشۇرۇش بەدىلىگە، دۇنيانىڭ ئەرزىمەس پۇلىنى ئېلىپ خەجلىدى. ئۇلارنىڭ ئەھدىنى بۇزۇش ۋە كىتابنى ئۆزگەرتىش بەدىلىگە ئالغان نەرسىسى نېمىدېگەن يامان!

188 _ (ئى پەيغەمبەر!) يەھۇدىيلار بىلەن مۇناپىقلارغا ئوخشاش ئۆزىنىڭ قەبىھ قىلمىشىدىن خۇشاللىنىدىغان، قىلمىغان ئىشلىرى بىلەن مەدھىيەلىنىشنى ياخشى كۆرىدىغان كىشىلەرنى بۇ دۇنيادا ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇ، دەپ ئويلىمىغىن، ئۇلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار. (بۇ ئايەتتە ھەرقانداق بىر يامان ئىشنى كۆڭۈل خۇشاللىقى بىلەن قىلىدىغان، باشقىلارنىڭ ماختىشىغا ئېرىشىش ئۈچۈن قىلمىغان ئىشىدىن پەخىرلىنىدىغان كىشىلەرگە ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

189 _ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ پادىشاھلىقى يالغۇز ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

190 _ شەكسىزكى، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئۆرنەكسىز يارىتىلىشىدا، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا، ئۇزۇن، قىسقا بولۇپ ئۆزگىرىپ تۇرۇشىدا ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە دالالەت قىلىدىغان كاتتا دەلىللەر بار.

191 _ ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى بولغان كىشىلەر ئۆرە تۇرغاندىمۇ، ئولتۇرغاندىمۇ، ياتقاندىمۇ، يەنى ھەممە ھالەتلىرىدە ئاللاھنى ئەسلەپ تۇرىدۇ، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشى توغرىسىدا پىكىر يۈرگۈزىدۇ. ئۇلار مۇنداق دەيدۇ: «ئى رەببىمىز! سەن بۇنى ھەرگىز بىكار ياراتمىدىڭ. سەن ھېكمەتسىز ئىش قىلىشتىن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەن! بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن؛

192 _ ئى رەببىمىز! بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن. چۈنكى سەن _ ئى رەببىمىز! _ گۇناھى تۈپەيلىدىن كىمنى دوزاخقا كىرگۈزسەڭ، ئۇنى ئەلۋەتتە رەسۋا قىلغان ۋە خار قىلغان بولىسەن. گۇناھ _ مەئسىيەتلىرى سەۋەبلىك ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەددىكار چىقمايدۇ؛

193 _ (ئى رەببىمىز!) بىز ھەقىقەتەن ‹رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىڭلار› دەپ كىشىلەرنى سېنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈشكە ۋە سېنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىشقا دەۋەت قىلغۇچى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتىنى ئاڭلاپ، ئۇنى قوبۇل قىلدۇق، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە

جەزم قىلىپ ئىمان ئېيتتۇق، ئى رەببىمىز! بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، ئەيىبلىرىمىزنى يۇگىگىن، بىزنى ياخشىلارنىڭ قاتارىدا ۋاپات قىلدۇرغىن، ئۇلار بىلەن بىللە قىلغىن؛

194 _ ئى رەببىمىز! بىزگە پەيغەمبەرلىرىڭ ئارقىلىق ۋەدە قىلغان نۇسرەت، ئىمكانىيەت، ھىدايەت ۋە تەۋپىق قاتارلىق ياخشىلىقلارنى ئاتا قىلغىن، قىيامەت كۈنى بىزنى گۇناھلىرىمىز سەۋەبلىك رەسۋا قىلمىغىن. چۈنكى سەن كەرەملىكسەن، بەندىلىرىڭگە قىلغان ۋەدەڭگە خىلاپلىق قىلمايسەن».

195 _ ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇئالىرىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇلاردىن مەيلى ئەر بولسۇن، مەيلى ئايال بولسۇن، ھەرقانداق بىر ياخشى ئىش قىلغۇچىنىڭ قىلغان ئەمەلىنى بىكار قىلىۋەتمەيدىغانلىقىنى، ئەر بىلەن ئايال دىنىي قېرىنداشلىقتا، ئەمەللىرىنىڭ قوبۇل بولۇشىدا ۋە ياخشى – يامان ئەمەللىرىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا ئېلىشتا ئوخشاش ئىكەنلىكىنى، ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ ھىجرەت قىلغانلارنىڭ، ئۆز يۇرتىدىن ھەيدەپ چىقىرىلغانلارنىڭ، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش يولىدا ۋە دىن يولىدا ئەزىيەت تارتقانلارنىڭ، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن جىھاد قىلىپ ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ گۇناھلىرىنى ئەلۋەتتە يوققا چىقىرىدىغانلىقىنى، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى بۇ دۇنيادا يۇگىگەندەك ئاخىرەتتىمۇ يۇگەپ، ئۇلارنى جازاغا تارتمايدىغانلىقىنى، ئۇلارنى قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدىغانلىقىنى ۋەدە قىلدى. بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن مۇكاپات بولۇپ، مۇكاپاتلارنىڭ ياخشىسى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر.

196 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنىڭ تۇرمۇشتا بايىاشاتلىق ۋە رىزىقتا موللۇق ئىچىدە ياشاۋاتقانلىقى، ئۇلارنىڭ تىجارەت قىلىپ مال _ دۇنياغا ئېرىشىش ئۈچۈن شەھەرلەر ئارىسىدا كېزىپ يۈرۈشلىرى سېنى ئالداپ قويمىسۇن. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئېرىشكەن نەرسىلىرى پات ئارىدا قولىدىن كېتىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ يامان ئەمەللىرىنىڭ مەھبۇسلىرىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

197 _ بۇ ئازغىنە بەھرىمەن بولۇشتۇر، ئاندىن قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەم بولىدۇ. جەھەننەم نېمىدېگەن يامان ئورۇن!

198 _ ئەمما رەببىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇندىغان، ئۇ مەنئى قىلغان ئىشلاردىن يىراق تۇرغان كىشىلەر قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان، ئۇلار ئۈچۈن تەييارلانغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقىرىلمايدۇ. بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن كۈتۈۋېلىشتۇر. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى

نېمەتلەر ياخشىلار ئۈچۈن كاپىرلارنىڭ دۇنيادا ئېرىشكەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە ئەۋزەلدۇر ۋە ئەڭ ياخشىدۇر.

199 _ ئەھلى كىتاب ئارىسىدا ھەقىقەتەن ئاللاھقا بويسۇنغان ۋە ئاللاھنىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ خار بەندە ئىكەنلىكىنى ئىزھار قىلغان ھالدا ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرىدىغان، سىلەرگە نازىل قىلىنغان قۇرئان ئايەتلىرىگە ۋە ئۆزلىرىگە نازىل قىلىنغان تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارغا ئىشىنىدىغان كىشىلەر بار. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى دۇنيالىق مەنپەئەتلەرگە سېتىۋەتمەيدۇ، ئاللاھ نازىل قىلغان ھەقىقەتلەرنى يوشۇرمايدۇ، باشقىلارغا ئوخشاش ئۆزگەرتمەيدۇ. ئەنە شۇلار رەببىگە ئۈچرىشىدىغان قىيامەت كۈنىدە رەببىنىڭ كاتتا مۇكاپاتىغا ئېرىشىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ مۇكاپاتىنى كېمەيتمەي تولۇق بېرىدۇ. ئاللاھ ھەقىقەتەن تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى ساناش ۋە ھەربىرىگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئاللاھقا ھەرگىز قىيىن كەلمەيدۇ.

200 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! رەببىڭلارغا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتا چىداملىق بولۇڭلار، بېشىڭلارغا كەلگەن زىيان _ زەخمەت ۋە بالا _ قازالارغا سەۋر قىلىڭلار، دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى چىدامچانلىق كۆرسىتىڭلار، مېنىڭ دۈشمىنىم ۋە سىلەرنىڭمۇ دۈشمىنىڭلار بولغان كاپىرلارغا قارشى جىھاد قىلىش ئۈچۈن، ھەر زامان تەييار تۇرۇڭلار، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىپ مۇرادىڭلارغا يېتىشىڭلار ئۈچۈن، ھەممە ئەھۋالدا ئاللاھتىن قورقۇڭلار.

نسا سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلىڭلار، توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇڭلار. ئاللاھ سىلەرنى ئاتاڭلار ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن ياراتقان، ئۇنىڭدىن ئايالى ھەۋۋانى ياراتقان، بۇ ئىككىسىنىڭ نەسلىدىن دۇنيانىڭ ھەر تەرەپلىرىگە كۆپلىگەن ئەرلەر ۋە ئاياللارنى تارقاتقان زاتتۇر. بىر- بىرىڭلاردىن نەرسە سورىغاندا ئىسمىنى ئاتايدىغان ئاللاھنىڭ سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئۇنتۇماڭلارکى، ئۇرۇق _ تۇغقانچىلىقنى ئۇزۇپ قويۇشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. شەك _ شۈبھىسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق ئەمەلىڭلارنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر.

2 _ سىلەر يېتىملەرنىڭ ئىشىغا مەسئۇل بولساڭلار، ئۇلار بالاغەتكە يېتىپ، مال _ مۇلۇكنى مۇھاپىزەت قىلالايدىغان چاغقا كەلسە، ئۇلارغا مال _ مۇلۇكنى بېرىڭلار، ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكىنىڭ ياخشىسىنى ناچارغا تېگىشۋالماڭلار؛ ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكنى يەۋېلىش ئۈچۈن، ئۇلارنى ئۆزۈڭلارنىڭ مال _ مۇلۇكىگە قوشۇۋالماڭلار. بۇنىڭغا جۇرئەت قىلغان ئادەم چوڭ گۇناھنى سادىر قىلغان بولىدۇ.

3 _ ئەگەر سىلەر قول ئاستىڭلاردىكى يېتىم قىزلارغا ئۆيلىنىپ، ئۇلارنىڭ مەھرى ھەققىنى باشقا ئاياللارغا بەرگەندەك بېرەلمەي ئادالەتلىك بولالماسلىقىڭلاردىن قورقساڭلار، ئۇ قىزلارنى ئالماي، ئۆزۈڭلار ياقتۇرىدىغان باشقا ئاياللاردىن ئىككىنى، ئۈچنى ۋە تۆتنى ئالساڭلار بولىدۇ، ئەگەر ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەتلىك بولالماسلىقىڭلاردىن قورقساڭلار، بىر خوتۇن بىلەن ياكى قول ئاستىڭلاردىكى چۆرىلەر بىلەن كۇپايىلىنىڭلار. بۇنداق قىلىش سىلەرنىڭ ئاياللارغا زۇلۇم ۋە ئادالەتسىزلىك قىلماسلىقىڭلارغا ئەڭ يېقىندۇر.

4 _ ئى ئەرلەر! ئاياللارغا ئۇلارنىڭ بەلگىلەنگەن مەھرى ھەققىنى كۆڭلۈڭلاردىن چىقىرىپ تولۇق بېرىڭلار. ئەگەر ئۇلار مەھرى ھەققىدىن بىر قىسمىنى ئۆز كۆڭلىدىن چىقىرىپ سىلەرگە بېرىۋەتسە، سىلەر ئۇنى قوبۇل قىلىپ بىمالال ئىشلەتسەڭلار بولىدۇ، ئۇ سىلەرگە ھالالدۇر.

5 _ ئى ئۆزىنىڭ مال _ مۇلۇكىنى مۇھاپىزەت قىلالمايدىغان كىشىلەرنىڭ ئىشىغا ئىگىدارچىلىق قىلغۇچىلار! ئەر _ ئاياللار ۋە بالىلاردىن پۇل _ مالنى بۇزۇپ _ چاچىدىغانلارنىڭ قولىغا ئۇلارنىڭ پۇل _ مېلىنى تۇتقۇزۇپ قويماڭلار، بۇ پۇل _ مال كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىنى قامدايدىغان مۇھىم

نەرسىدۇر. بۇ پۇل _ ماللاردىن ئۇلارنىڭ يېمەك _ ئىچمەك، كىيىم _ كېچەك قاتارلىق ئېھتىياجلىرى ئۈچۈن ئىشلىتىڭلار، ئۇلارغا چىرايلىق سۆزلەرنى قىلىڭلار، گۈزەل ئەخلاق بىلەن مۇئامىلە قىلىڭلار.

6 _ قول ئاستىڭلاردىكى يېتىملەرنى بالاغەتكە يەتكەنگە قەدەر سناپ تۇرۇڭلار، ئۇلار بالاغەت يېشىغا يەتسە ۋە ئۇلاردا دىنايەتنى مال _ مۇلۇكنى باشقۇرالايدىغان ئىقتىدارنى بايقىساڭلار، ئۇلارغا مال _ مۇلۇكنى تاپشۇرۇپ بېرىڭلار؛ ئۇلار چوڭ بولۇپ قالسا، مال _ مۇلۇكنى بىزدىن ئېلىۋالىدۇ دەپ، ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكنى ئۇلار چوڭ بولۇشتىن بۇرۇن يەۋېلىش ئۈچۈن بۇزۇپ _ چاچماڭلار، كېرەكسىز يەرگە ئىشلەتمەڭلار.
ئاراڭلاردىكى يېتىمنى باققان كىشىلەر ئەگەر باي بولسا، ئۇ يېتىمنى باققانلىق باھانىسى بىلەن يېتىمنىڭ مال _ مۇلۇكنى يەۋېلىشتىن ئۆزىنى ساقلىسۇن، ئەگەر ئۇ كىشى يوقسۇل بولسا، ئۆزىنىڭ يېتىمنى باققانلىق ئەمگىكى ئۈچۈن، ئۇنىڭ مال _ مۇلۇكىدىن ئۆزىنىڭ ھاجىتىگە تۇشلۇق، مۇۋاپىق رەۋىشتە يېسە بولىدۇ. سىلەر يېتىملەر بالاغەتكە يەتكەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئۆز مال _ مۇلۇكنى مۇھاپىزەت قىلالايدىغان ھالغا كەلگەنلىكىنى بايقاپ، ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكنى ئۆزىگە تاپشۇرۇپ بېرىدىغان چاغدا، ئۇنىڭغا باشقىلارنى گۇۋاھ قىلىپ قويۇڭلار. بۇ، ھەق _ ھوقۇقلارنىڭ ئۆز جايىغا يەتكەنلىكىنى كاپالەتلەندۈرۈش ۋە كېيىنچە ئۇلارنىڭ تېنىۋالماسلىقى ئۈچۈندۇر.
ئاللاھنىڭ سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقى ۋە سىلەرنىڭ بارلىق ئەمەللىرىڭلاردىن تولۇق ھېساب ئېلىشى سىلەر ئۈچۈن يېتەرلىكتۇر.

7 _ ئاتا _ ئانىسى ۋە تۇغقانلىرى قالدۇرغان مىراستا ئەرلەرنىڭ ھەسسىسى بار، ئەرلەر مەيلى چوڭ بولسۇن ياكى كىچىك بولسۇن، مىراس مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، ھەربىر ئادەم ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن ھەسسىسنى ئالىدۇ. ئاياللارمۇ شۇنداق.

8 _ مىراسنى تەقسىم قىلىدىغان چاغدا، مېيىتنىڭ مىراسىدىن نېسىۋىسى بولمىغان ئۇرۇق _ تۇغقانلىرى ياكى يېتىم (يەنى بالاغەتكە يەتمەستىن ئاتىسى ۋاپات بولغان) بالىلار ۋە يوقسۇللار ھازىر بولسا، مىراسنى تەقسىم قىلىشتىن بۇرۇن ئۇلارغىمۇ ئاز _ تولا بىر نەرسە بېرىڭلار، ئۇلارغا چىرايلىق گەپ قىلىڭلار، ئەزىيەت بەرمەڭلار.

9 _ ئەگەر ئارقىسىدا چارىسىز نارەسىدە بالىلىرىنى قويۇپ كەتكەن بولسا، ئۇلارنىڭ زۇلۇمغا ئۇچرىشىدىن ۋە ھەق _ ھوقۇقىنىڭ زايە بولۇپ كېتىشىدىن ئەنسىرەيدىغانلار، قول ئاستىدىكى يېتىملەر ھەققىدە ئاللاھتىن قورقسۇن، ئۇلارنى ياخشى تەربىيەلىسۇن، ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكنى

ياخشى قوغدىسۇن، ئۇلارنى زىيان _ زەخمەتلەردىن قوغدىسۇن ۋە ئۇلارغا توغرا ۋە ھەق گەپنى قىلىسۇن.

10 _ يېتىملەرنىڭ مال _ مۇلۇكىگە قول ئۇزىتىپ، ئۇنى ناھەق يەۋالىدىغانلار، شۇبھىسىزكى، قىيامەت كۈنى قورسىقىدا يالقۇنجاپ تۇرىدىغان ئوتنى يەيدۇ ۋە لاۋۇلداپ تۇرغان دوزاخ ئوتىغا كىرىدۇ.

11 _ ئاللاھ بالىلىرىڭلارغا تېگىدىغان مىراس ھەققىدە سىلەرگە شۇنى تەۋسىيە قىلىدۇكى، سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىن بىرەيلەن ئۆلۈپ كېتىپ، ئۇنىڭ ئوغۇل _ قىز پەرزەنتلىرى قالغان بولسا، مىراسنىڭ ھەممىسى شۇلارغا قالىدۇ. بىر ئوغۇلغا ئىككى قىزنىڭ ھەسسىسى تېگىدۇ، ئەگەر مېيىتنىڭ قىز پەرزەنتلىرىلا بولۇپ، ئۇلار ئىككى ياكى ئىككىدىن كۆپ بولسا، ئۇ چاغدا ئۇلارغا مىراسنىڭ ئۈچتىن ئىككى ھەسسىسى تېگىدۇ، ئەگەر ۋارىس بىرلا قىز بولسا، ئۇنىڭغا مىراسنىڭ يېرىمى تېگىدۇ. ئەگەر مېيىتنىڭ بالىلىرى بولسا، بۇ چاغدا ئۇنىڭ ئاتا _ ئانىسىنىڭ ھەربىرىگە مىراسنىڭ ئالتىدىن بىرى تېگىدۇ. ئەگەر مېيىتنىڭ بالىلىرى بولماي مىراسقا پەقەت ئۇنىڭ ئاتا _ ئانىسى ۋارىسلىق قىلىدىغان بولسا، بۇ چاغدا ئۇنىڭ ئانىسىغا مىراسنىڭ ئۈچتىن بىرى تېگىدۇ، قالغىنى ئاتىسىغا قالىدۇ. ئەگەر مېيىتنىڭ ئاتا _ ئانىسىدىن باشقا يەنە قېرىنداشلىرى بولسا، ئانىسىغا مىراسنىڭ ئالتىدىن بىرى تېگىدۇ، قالغىنى ئاتىسىغا قالىدۇ، قېرىنداشلىرىغا ھېچ نەرسە تەگمەيدۇ. بۇ تەقسىمات مېيىتنىڭ ۋەسىيتى ئۇنىڭ قالدۇرغان مىراسنىڭ ئۈچتىن بىرىدىن ئورۇندالغان ۋە قەرزى بولسا تۆلىنىپ بولغاندىن كېيىن ئېلىپ بېرىلىدۇ. سىلەر مىراس بەلگىلەنگەن ئاتا _ ئاناڭلار ۋە بالىلىرىڭلاردىن قايىسىسىنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مەنپەئەت جەھەتتىن سىلەرگە ئەڭ يېقىن ئىكەنلىكىنى بىلمەيسىلەر، شۇڭا سىلەر ئۇلارنىڭ بىرىنى بىرىدىن ئۈستۈن كۆرمەڭلار. سىلەرگە قىلغان بۇ تەۋسىيە ئاللاھ تەرىپىدىن بېكىتىلگەن ئۆلچەمدۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەلگىلەپ بەرگەن نەرسىلەردە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

12 _ ئى ئەرلەر! ئاياللىرىڭلار ۋاپات بولۇپ كېتىپ، ئۇلارنىڭ ئوغۇل ياكى قىز بالىلىرى بولمىسا، بۇ چاغدا ئۇلار قالدۇرغان مىراسنىڭ يېرىمى سىلەرگە تېگىدۇ. ئەگەر ئۇلارنىڭ بالىلىرى بولسا، ئۇلار قالدۇرغان مىراسنىڭ تۆتتىن بىرى سىلەرگە تېگىدۇ. بۇ تەقسىمات مېيىتنىڭ ۋەسىيتى ئورۇندالغان ۋە قەرزىسى بولسا تۆلىنىپ بولغاندىن كېيىن ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئى ئەرلەر! سىلەر ۋاپات بولۇپ كېتىپ، سىلەرنىڭ بالىلىرىڭلار بولمىسا، بۇ چاغدا ئاياللىرىڭلارغا سىلەر قالدۇرغان مىراسنىڭ تۆتتىن بىرى تېگىدۇ، ئەگەر سىلەرنىڭ بالىلىرىڭلار بولسا، بۇ چاغدا ئاياللىرىڭلارغا سىلەر قالدۇرغان

مراستىن سەككىزدىن بىرى تېگىدۇ (سلەردىن كېيىن قالغان ئاياللىرىڭلار بىردىن كۆپ بولسا تۆتتىن بىرىنى ياكى سەككىزدىن بىرىنى ئۆز ئارىسىدا تەڭدىن بۆلۈشىدۇ، ئەگەر بىرلا ئايال بولسا ھەممىنى ئۆزى ئالىدۇ). بۇ تەقسىمات مېيىتنىڭ ۋەسىيىتى ئورۇندالغان ۋە قەرزى تۆلىنىپ بولغاندىن كېيىن ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئەگەر مىراس قالدۇرغۇچى ئەر ياكى ئايالنىڭ ئاتىسى ياكى بالىسى يوق بولۇپ، ئۇنىڭ پەقەت ئانا بىر قېرىندىشى ياكى ئانا بىر ھەمشىرىسى بولسا، ئۇلارنىڭ ھەر بىرىگە مىراسنىڭ ئالتىدىن بىرى تېگىدۇ. ئەگەر مىراس قالدۇرغۇچىنىڭ ئانا بىر، ئاتا باشقا قېرىنداشلىرى ۋە ھەمشىرىلىرى بىردىن كۆپ بولسا، ئۇ چاغدا مىراسنىڭ ئۈچتىن بىرى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تەڭدىن تەقسىم قىلىنىدۇ. بۇ تەقسىمات مېيىتنىڭ ۋەسىيىتى ئورۇندالغان ۋە قەرزى بولسا تۆلىنىپ بولغاندىن كېيىن ئەمەلگە ئاشىدۇ. مىراس قالدۇرغۇچى ئادەمنىڭ ۋەسىيىتى ۋارىسلارغا زىيان يەتكۈزمەيدىغان بولۇشى كېرەك. بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن سىلەرگە قىلىنغان تەۋسىيەدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئۇلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

13 _ ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ يېتىملەر، ئاياللار ۋە مىراس ھەققىدە بەلگىلىگەن ئىلاھىي قانۇنىدۇر، كىمكى بۇ قانۇنغا ئەمەل قىلىپ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى قەسىرلىرىنىڭ ئاستىدىن ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار شۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقىرىلمايدۇ. بۇ كاتتا مۇۋەپپەقىيەتتۇر.

14 _ كىمكى ئاللاھنىڭ قانۇنلىرىنى ئىنكار قىلىپ ياكى ئۇنى ئۆزگەرتىپ ۋە ياكى ئاللاھنىڭ قانۇنلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى دوزاخقا كىرگۈزىدۇ، ئۇ دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇنىڭغا خارلىغۇچى ئازاب بار.

15 _ ئى ئەرلەر! ئاياللىرىڭلار ئىچىدىن زىنا قىلغانلار كۆرۈلسە، بۇنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، مۇسۇلمانلارنىڭ ئارىسىدىكى ئادالەتلىك ئەرلەردىن تۆت گۇۋاھچى كەلتۈرۈڭلار؛ ئەگەر ئۇلار مەزكۇر ئاياللارنىڭ زىنا قىلغانلىقىغا گۇۋاھلىق بەرسە، تاكى ئۇ ئاياللار ۋاپات بولغانغا ياكى ئاللاھ ئۇلارغا بىر چىقىش يولى بەرگەنگە قەدەر ئۇلارنى ئۆيدە تۇتۇپ تۇرۇڭلار.

16 _ ئىچىڭلاردىن زىنا قىلغان ھەر ئىككى كىشىنى ئەدەپلەش ۋە قاتتىق كايىش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن جازالاڭلار؛ ئەگەر ئۇلار قىلمىشىغا تەۋبە قىلىپ، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش

ئارقىلىق ئەمەلىنى ۋە ئەخلاقنى تۈزەتسە، ئۇلارنى جازالاشتىن ۋاز كېچىڭلار ۋە كەچۈرۈڭلار[28]. (بۇ ئايەت ۋە بۇئايەتتىكى ئالدىدىكى ئايەتتىن ئەرلەر زىنا قىلسا قاتتىق كايىش ئەدەپلەش ۋە يالغۇز قالدۇرۇش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن جازالىنىدىغانلىقى، ئاياللار زىنا قىلسا قاماش، ئەدەپلەش ۋە قاتتىق كايىش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن جازا لىنىدىغانلىقى، قاماشنىڭ غايىسى ئۇلۇم، جازانىڭ ناھاينتى تەۋبە ۋە ئۆزىنى ئىسلاھ قىلىش ئىكەنلىكى ئىپادىلىنىدۇ). شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى بەكمۇ قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا تولىمۇ مېھرىباندۇر.

17 _ ئاللاھ قوبۇل قىلىدىغان تەۋبە پەقەتلا گۇناھ _ مەئسىيەتنى ۋە يامانلىقنى نادانلىقتىن، ئۇنىڭ يامان ئاقىۋىتىنى بىلمەي قىلىپ قويۇپ، ئاندىن قىلمىشىغا تەۋبە قىلغان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن ئاللاھقا قايتقان كىشىلەرنىڭ تەۋبىسىدۇر، ئاللاھ ئەنە شۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، تەقدىر ۋە تەدبىر ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

18 _ داۋاملىق يامان ئىشلارنى قىلىۋەرگەن، ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر قىلمىشلىرىدىن يانمىغان ۋە رەببىگە قايتىپ تەۋبە قىلمىغان، پەقەت بېشىغا ئۆلۈم كەلگەن چاغدىلا «ئەمدى تەۋبە قىلدىم» دېگەنلەرنىڭ تەۋبىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ، شۇنىڭدەك ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلىپ كاپىر پېتى ئۆلگۈچىلەرنىڭ تەۋبىسىمۇ قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئەنە شۇلارغا قاتتىق ئازاب تەييارلىدۇق.

19 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! ئاتاڭلارنىڭ ئاياللىرىنى مىراس ئورندا قىلىۋېلىپ ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئېلىشىڭلار ياكى ئۇلارنى خالىغان كىشىلىرى بىلەن نىكاھلىنىشتىن مەنئى قىلىشىڭلار ۋە ياكى ئۇلارنى ئۆزلىرى خالىمايدىغان كىشىلەرگە زورلاپ ياتلىق قىلىشىڭلار توغرا ئەمەس، شۇنىڭدەك ئاياللىرىڭلارغا بەرگەن مەھرىدىن بىر قىسمىنى يۇلۇۋېلىش ئۈچۈن، ئۇلارغا بېسىم ئىشلىتىشىڭلار توغرا ئەمەس، ئەگەر ئۇلار ئوپئوچۇق بىر پاھىشە ئىشنى قىلغان بولسا، بۇ چاغدا ئۇلارغا بەرگەن مەھرىڭلارنى قايتۇرۇپ ئېلىش ئۈچۈن ئۇلارنى تۇتۇپ تۇرساڭلار بولىدۇ. سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلارغا قىلىدىغان مۇئامىلەڭلار مۇھەببەت ۋە ھۆرمەتنى ئاساس قىلغان ۋە ئۇلارنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى تولۇق ئادا قىلغان ھالدا بولۇشى لازىم. ئەگەر ئۇلارنى قايسىبىر

[28] بۇ ئىسلامنىڭ دەسلەپكى دەۋردىكى ھۆكۈم بولۇپ، «نۇر» سۈرىسىنىڭ 2_ ئايىتى چۈشكەندىن كېيىن، بۇ ھۆكۈم ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان.

سەۋەبتىن يامان كۆرۈپ قالساڭلار، بۇنىڭغا سەۋر قىلىڭلار، بەلكى سىلەر ياقتۇرمايدىغان ئىشتا ئاللاھ كۆپ ياخشىلىقلارنى پەيدا قىلىشى مۇمكىن.

20 _ ئەگەر سىلەر بىر خوتۇننى قويۇۋېتىپ، ئورنىغا باشقا بىر خوتۇننى ئالماقچى بولساڭلار، قويۇۋەتمەكچى بولغان خوتۇنغا كۆپ مىقداردا تويلۇق بەرگەن بولساڭلارمۇ، ئۇنىڭدىن بىر نەرسىنى قايتۇرۇۋېلىش سىلەرگە ھالال ئەمەس. سىلەر ئۇنى ئايالغا قارا چاپلاپ ۋە ئوپئوچۇق زۇلۇم قىلىپ ئالامسىلەر؟

21 _ سىلەر بىر تۆشەكتە ياتقان تۇرساڭلار، ئۇ خوتۇن سىلەرنىڭ نىكاھلىنىش تەلىپىڭلارنى قوبۇل قىلىپ، سىلەردىن مۇستەھكەم ئەھدە ئالغان تۇرسا، ئەمدى سىلەر ئۇنىڭغا مەھرى ئۈچۈن بەرگەن نەرسەڭلارنى قانداقمۇ قايتۇرۇۋالىسىلەر؟

22 _ ئاتىلىرىڭلار ئالغان خوتۇنلارنى ئالماڭلار، لېكىن بۇنىڭدىن ئىلگىرى ئالغان بولساڭلار (ئۇ ئەپۇ قىلىنىدۇ)، چۈنكى بۇ تولىمۇ قەبىھ ئىشتۇر، سەسكىنىشلىك قىلىقتۇر، بۇ نېمىدېگەن يامان ئادەت!

23 _ ئاللاھ سىلەرگە ئانىلىرىڭلارنى ئېلىشنى ھارام قىلدى. بۇ ھۆكۈم ئاتا تەرەپتىن ياكى ئانا تەرەپتىن بولغان مومىلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئاللاھ سىلەرگە يەنە قىزلىرىڭلارنى ئېلىشنى ھارام قىلدى. بۇ ھۆكۈم بالىلىرىڭلارنىڭ قىزلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئاللاھ سىلەرگە يەنە بىر ئانا، بىر ئاتىدىن بولغان ياكى ئانا تەرەپتىن ياكى ئاتا تەرەپتىن بولغان ھەمشىرىلىرىڭلارنى، ئاتاڭلارنىڭ، ئاناڭلارنىڭ، چوڭ داداڭلارنىڭ ۋە چوڭ ئاناڭلارنىڭ ھەمشىرىلىرىنى، قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ قىزلىرىنى، ھەمشىرىلىرىڭلارنىڭ قىزلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرىنىڭ قىزلىرىنى، ئىنىكئانىلىرىڭلارنى، ئېمىلداش ھەمشىرىلىرىڭلارنى، قېيىن ئاناڭلارنى (مەيلى ئايالىڭلار بىلەن بىر تۆشەكتە ياتقان بولۇڭلار ياكى ياتمىغان بولۇڭلار)، سىلەر بىر تۆشەكتە بولغان ئايالىلىرىڭلارنىڭ باشقا ئەردىن بولغان، ئۆيۈڭلاردا ياكى باشقا ئۆيلەردە ئۆسكەن قىزلىرىنى ئېلىشنى ھارام قىلدى. ئەگەر سىلەر ئۇلارنىڭ ئانىلىرى بىلەن نىكاھلىنىپ بىر تۆشەكتە بولۇشتىن بۇرۇن تالاق قىلغان بولساڭلار ياكى ئۆلۈپ كەتكەن بولسا، بۇ چاغدا ئۇ قىزلارنى ئالساڭلار سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، يەنە ئۆز پۇشتۇڭلاردىن بولغان ۋە ئېمىلداشلىق سەۋەبلىك سىلەرگە قوشۇلغان ئوغۇللىرىڭلارنىڭ ئايالىلىرىنى ئېلىشىڭلار ۋە نەسەبتىن ياكى ئېمىلداشلىقتىن بولغان ئاچا _ سىڭلىنى بىرلا ۋاقىتتا ئەمرىڭلاردا ساقلىشىڭلار ھارام قىلىندى. لېكىن، جاھىلىيەت دەۋرىدە ئۆتكەن ئىشلار ئەپۇ قىلىنىدۇ. شۇنىڭدەك، ھەدىسكە ئاساسەن، ئايالنى ئۇنىڭ تاغا ئاچىسى بىلەن بىر ۋاقىتتا نىكاھتا ساقلاش ھارامدۇر. شەكسىزكى،

ئاللاھ گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنى تولىمۇ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر، شۇڭا ئۇلارنى قۇدرىتى يەتمەيدىغان ئىشلارغا بۇيرۇمايدۇ.

24 _ ئېرى بار ئاياللارنى ئېلىشمۇ سلەرگە ھارام قىلىندى، ئەمما جىھادتا ئولجا ئېلىنغان ئاياللار بۇنىڭدىن مۇستەسنا. چۈنكى ئۇلار سلەرگە ھالالدۇر. بۇ ئاللاھنىڭ سلەرگە بەلگىلىگەن ھۆكمىدۇر. بۇلاردىن باشقىلىرىنى زىنادىن ساقلىنىپ، ئىپىپەتلىك بولغان ھالىتىڭلاردا، مال _ مۇلۇكۇڭلاردىن مەھرىنى بېرىپ، نىكاھلاپ ئېلىش سلەرگە ھالال قىلىندى. ئاياللاردىن قايسىنى نىكاھلاپ ئېلىپ ئۇلاردىن پايدىلانساڭلار، ئۇ ئايالغا ئاللاھ پەرز قىلغان ۋە سلەر نىكاھتا كېلىشكەن مەھرى ھەققىنى بېرىڭلار، مەھرىنىڭ ئاز _ كۆپلۈكى توغرىسىدا ئۆز ئارا پۇتۇشكەن بولساڭلار، سلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ناھايىتى ياخشى بىلگۈچىدۇر، بەلگىلىگەن ھۆكۈملىرىدە ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

25 _ _ سلەردىن ھۆر مۇئمىن ئاياللارنى ئېلىشقا قۇربى يەتمەيدىغانلار قول ئاستىڭلاردىكى مۇئمىن چۆرىلەردىن ئالسۇن. ئاللاھ سلەرنىڭ ئىمانىڭلارنى ئوبدان بىلىدۇ. سلەر بىر _ بىرىڭلار بىلەن دىنداشسىلەر. شۇڭا، ئۇلار ئىپىپەتلىك ياشايدىغان، زىنا قىلمايدىغان، ئاشنا تۇتمايدىغان بولۇشى كېرەك، ئۇلارنى خوجايىنلىرىنىڭ قوشۇلۇشى بىلەن خوتۇنلۇققا ئالساڭلار بولىدۇ، ئۇلارغا سلەر كېلىشكەن مەھرى ھەققىنى قائىدە _ يوسۇن بويىچە بېرىڭلار. ئەگەر ئۇلار ئەرگە تەگكەندىن كېيىن زىنا قىلسا، ئۇلارغا ھۆر ئاياللارغا بېرىلىدىغان جازانىڭ يېرىمى بېرىلىدۇ. يۇقىرىقى سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان مۇئمىن چۆرىلەرنى ئېلىشقا رۇخسەت قىلىشتىن ئىبارەت بۇ ھۆكۈم ئاراڭلاردىكى زىنا قىلىپ قويۇشتىن ئەنسىرەيدىغان كىشىلەر ئۈچۈندۇر. چۆرىلەرنى ئالماي سەۋر قىلالىساڭلار ۋە ئىپىتىڭلارنى ساقلىيالىساڭلار، سلەر ئۈچۈن بۇ تېخىمۇ ياخشىدۇر. ئاللاھ گۇناھىڭلارنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، سلەرگە ناھايىتى مېھرىباندۇر. ئاللاھنىڭ ھۆر ئاياللارنى ئېلىشقا قۇربى يەتمەيدىغان كىشىلەرگە چۆرىلەرنى ئېلىشنى رۇخسەت قىلغانلىقى ئۇنىڭ چەكسىز مېھرىبانلىقىنىڭ ئىپادىسىدۇر.

26 _ ئاللاھ بۇ ئەھكاملارنى بۇيرۇش ئارقىلىق سلەرگە دىننىڭ ئەھكاملىرىنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىشنى، سلەرنى سلەردىن بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋە ياخشى كىشىلەرنىڭ ھالال _ ھارام مەسىلىسىدىكى ھەق يولىغا باشلاشنى، گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى خالايدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، بەلگىلىگەن ھۆكۈملىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

27 _ ئاللاھ سلەرنىڭ تەۋبەڭلارنى قوبۇل قىلىشنى، خاتالىقىڭلارنى ئەپۇ قىلىشنى خالايدۇ. ئۆزلىرىنىڭ ھاۋايى ھەۋىسىگە ۋە لەززەتلىرىگە ئەگىشىدىغانلار سلەرنىڭ توغرا دىندىن پۇتۇنلەي چېقىپ كېتىشىڭلارنى خالايدۇ.

28 _ ئاللاه بارلىق بەلگىلىمىلىرىدە سىلەرگە ئاسانلىقنى ۋە تەسلىكتە قويماسلىقنى خالايدۇ. چۈنكى سىلەر ئاجىز يارىتىلغان.

29 _ ئى ئاللاهقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! بىر – بىرىڭلارنىڭ مال _ مۇلۇكنى يولسىزلىق بىلەن يەۋېلىش سىلەرگە ھالال ئەمەس، پەقەت شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە، ئىككى تەرەپ رازى بولۇشۇپ قىلىشقان سودا – سېتىق ئارقىلىق ئېرىشىلگەن نەرسىلا ھالالدۇر. سىلەر ئاللاه ھارام قىلغان ئىشنى قىلىپ ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىش بىلەن ئۆزۈڭلارنى ھالاك قىلماڭلار. ئاللاه بۇيرۇغان ۋە مەنئى قىلغان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىدە سىلەرگە ھەقىقەتەن مېھرىباندۇر.

30 _ كىمكى شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسىدىن چەتنەپ، ئوغرىلىق، بۇلاڭچىلىق ۋە ئالدامچىلىق قاتارلىق ئاللاه ھارام قىلغان ئىشلارنى قىلىدىكەن، ئاللاه ئۇنى دوزاخقا كىرگۈزىدۇ، بۇ ئاللاهقا ناھايىتى ئاساندۇر.

31 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاهقا شېرىك كەلتۈرۈش، ئاتا _ ئاننى قاقشىتىش، ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈش قاتارلىق چوڭ گۇناھلاردىن ساقلانساڭلار، سىلەرنىڭ كىچىك گۇناھلىرىڭلارنى يوققا چىقىرىمىز ۋە سىلەرنى جەننەتتىن ئىبارەت ئېسىل ماكانغا كىرگۈزىمىز.

32 _ ئاللاه رىزىقتا ۋە باشقا ئىشلاردا بىرىڭلارنى بىرىڭلاردىن ئارتۇق قىلغان نەرسىلەرنى تەمە قىلماڭلار، ئاللاه ئەرلەرگە ئۆزلىرىنىڭ قىلغان ئەمەللىرىگە يارىشا نېسىۋە ئاتا قىلىدۇ، ئاياللارغىمۇ ئۆزلىرىنىڭ قىلغان ئەمەللىرىگە يارىشا نېسىۋە ئاتا قىلىدۇ. سىلەر بىر _ بىرىڭلارنىڭ قولىدىكىسىنى تەمە قىلماي، كەرەملىك ئاللاهتىن ئۇنىڭ پەزل _ كەرەمىنى تىلەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاه ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئاللاه ياخشىلىقلارنى بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدا تەقسىم قىلىشتا ئۇلارغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ.

33 _ سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىن ھەربىر كىشى ئۈچۈن ئاتا _ ئانىلار، تۇغقانلار ۋە سىلەر بىلەن ئۆزئارا يارەملىشىش ۋە بىر _ بىرىگە ۋارىس بولۇش ھەققىدە قەسەم قىلىشقان كىشىلەر[29] قالدۇرۇپ كەتكەن مىراسنى ئالىدىغان ۋارىسلارنى قىلىدۇق. سىلەر ئۇلارنىڭ نېسىۋىلىرىنى بېرىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاه سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

34 _ ئەرلەر ئاياللارنى قوغداش ۋە ئۇلارغا يول كۆرسىتىشتە ئۇلارنىڭ ھامىلىرىدۇر. بۇ ئاللاھنىڭ ئەرلەرنى ئۇلارغا خاس خۇسۇسىيەت بىلەن ئاياللاردىن ئارتۇق قىلغانلىقىدىن ۋە ئەرلەرنىڭ ئۆز پۇل _

---

[29] بىر_بىرىگە ۋارىس بولۇش توغرۇلۇق قەسەم قىلىش ئىسلامنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدىكى ھۆكۈم بولۇپ، مىراس ئايەتلىرى نازىل بولغاندىن كېيىن ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان.

ماللىردىن ئاياللارغا مەھرى ۋە نەپىقە بەرگەنلىكىدىندۇر. ياخشى ئاياللار ئاللاھقا ۋە ئەرلىرىگە ئىتائەت قىلىدىغان، ئاللاھنىڭ دىندا مۇستەھكەم تۇرىدىغان، ئەرلىرى يېنىدا بولمىغان چاغلاردىمۇ ئاللاھنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئۇلارنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى ساقلايدىغان ئاياللاردۇر. سىلەرگە ئىتائەت قىلماسلىقىدىن ئەنسىرەيدىغان ئاياللارغا چىرايلىق سۆزلەر بىلەن نەسىھەت قىلىڭلار، ئۇلارغا چىرايلىق نەسىھەت ئۇنۇم بەرمىسە، ئۇلار بىلەن بىر تۆشەكتە ياتماڭلار، ئۇلارغا يېقىنلاشماڭلار، بۇمۇ ئۇنۇم بەرمىسە، ئۇلارنى ئەدەپلەپ قويۇڭلار. ئەگەر ئۇلار سىلەرگە ئىتائەت قىلسا، ئۇلارنى بوزەك قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. شەكسىزكى، ئۇلارنىڭ ئىگىسى كاتتا مەرتىۋىلىك ئۇلۇغ ئاللاھتۇر، ئاللاھ ئاياللارغا زۇلۇم قىلغۇچىلارنى جازالاشقا قادىردۇر.

35 _ ئى ئەر _ ئايالنىڭ ئىگە چاقىلىرى! ئەگەر بۇ ئىككىيلەن ئىناقسىز بولۇپ قېلىپ، ئۇلارنىڭ ئاجرىشىپ كېتىشىدىن ئەنسىرىسەڭلار، ئەر تەرەپتىن ئادالەتلىك بىر كىشىنى، ئايال تەرەپتىن ئادالەتلىك بىر كىشىنى ئەۋەتىڭلار، ئۇلار بۇ ئىككىيلەننى ئەپلەشتۈرۈپ قويۇشقا تىرىشسۇن. ئەگەر بۇ ئىككى كىشى ئۇلارنى ئەپلەشتۈرۈپ قويۇش نىيىتىدە چىرايلىق ئۇسۇلۇب بىلەن ئىش كۆرسە، ئاللاھ ئەر _ ئايال ئىككىسىنىڭ ئارىسىغا ئىناقلىق سالىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچبىرى مەخپىي ئەمەس، ئاللاھ يەنە بەندىلىرىنىڭ دىللىرىدىكى سىرلاردىنمۇ خەۋەردارىدۇر.

36 _ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىتائەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئېتىقادتا ۋە ئىبادەتتە ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار، ئاتا _ ئاناڭلارغا قېتىرقىنىپ خىزمەت قىلىڭلار، ئۇلارنىڭ ھەقلىرىنى ئادا قىلىڭلار، يېقىن _ تۇغقانلىرىڭلارنىڭ، يېتىملەرنىڭ، كۈنلۈك ئېھتىياجىنى قامدىيالمايدىغان يوقسۇللارنىڭ، سىلەرگە يېقىن قوشنىنىڭ، يىراق قوشنىنىڭ، سەپەردىكى ھەمراھنىڭ، يانىدىكى ھەمراھنىڭ، يارىدەمگە موھتاج بولۇپ قالغان مۇساپىرنىڭ، قول ئاستىڭلاردىكى قۇل _ چۆرىلەرنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى ئادا قىلىڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدىكى مۇتەكەببىرلەرنى، كىشىلەرگە ماختىنىدىغانلارنى ياقتۇرمايدۇ.

37 _ ئۇلار ئاللاھ بەرگەن مال _ دۇنيادىن ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىشقا بېخىللىق قىلىدىغان، باشقىلارنىمۇ بېخىللىققا بۇيرۇيدىغان، ئاللاھ ئۆز پەزلىدىن بەرگەن نېمەتلەرگە تاندىغان، ئاللاھنىڭ پەزلىنى يوشۇرىدىغان ئادەملەردۇر. بىز بۇنداق تۈزكورلار ئۈچۈن خارلىغۇچى ئازابنى تەييارلىدۇق.

38 _ بۇ ئازابنى بىز يەنە پۇل _ ماللىرىنى ريا قىلىش (كىشىلەرگە كۆرسىتىش) ۋە ئابرۇي قازىنىش ئۈچۈن سەرپ قىلىدىغان، ئېتىقادىدا ۋە ئەمەلىيىتىدە ئاللاھقا ۋە قىيامەت كۈنىگە ئىشەنمەيدىغان كىشىلەرگە تەييارلىدۇق. شەيتان ئەنە شۇنداق يامان ئىشلارغا چاقىرىدۇ. كىمكى ئۆزىگە شەيتاننى دوست قىلىۋالىدىكەن، شەيتان نېمىدېگەن يامان دوست!

39 _ ئەگەر ئۇلار ئېتىقادىدا ۋە ئەمەلىيىتىدە ئاللاھقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتسا ۋە ئاللاھ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن ساۋاب ئۈمىد قىلىپ، ئىخلاس بىلەن سەرپ قىلسا، ئۇلارغا نېمە زىيىنى بولاتتى؟ ئاللاھ ئۇلارنى ۋە قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلاردىن ھېساب ئالىدۇ.

40 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ھېچكىمنىڭ ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى زەررىچىلىكمۇ كېمەيتىۋەتمەيدۇ. ئەگەر كىشىنىڭ زەررىچىلىك ياخشىلىقى بولسا، ئاللاھ ئۇنى ھەسسىلەپ كۆپەيتىدۇ، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنىمۇ زىيادە قىلىدۇ، ئۇنىڭغا ئۆز دەرگاھىدىن جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپاتنى ئاتا قىلىدۇ.

41 _ قىيامەت كۈنى ئاللاھ ھەربىر ئۈممەتنىڭ پەيغەمبىرىنى ئۇ ئۈممەتنىڭ ئەمەلىگە گۇۋاھچى قىلىپ كەلتۈرگەن، ئى پەيغەمبەر! سېنىمۇ ئۆز ئۈممىتىڭگە رەببىڭنىڭ دىنىنى يەتكۈزگەنلىكىڭگە گۇۋاھچى قىلىپ كەلتۈرگەن چاغدا ئۇلارنىڭ ئەھۋالى قانداق بولار؟

42 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلمىغانلار قىيامەت كۈندە، ئۆزلىرىنىڭ يەر بىلەن يەكسان بولۇپ توپىغا ئايلىنىپ كېتىشنى ۋە تىرىلدۈرۈلمەسلىكنى ئارزۇ قىلىدۇ، كۆڭلىدىكى ھېچبىر ئىشنى ئاللاھتىن يوشۇرالمايدۇ. چۈنكى ئۇ كۈندە ئۇلارنىڭ تىلى پېچەتلىنىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەزالىرى ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىغا گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

43 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر مەست بولۇپ قالغان چېغىڭلاردا ئەقلىڭلارغا كېلىپ نېمە دەۋاتقىنىڭلارنى بىلگۈدەك بولغۇچە نامازغا يېقىنلاشماڭلار ۋە نامازغا ئوقۇماڭلار[30]، شۇنىڭدەك جۇنۇپ بولۇپ قالغاندا غۇسلى قىلمىغۇچە نامازغا يېقىنلاشماڭلار ۋە مەسجىدلەرگە كىرمەڭلار، (مەسجىدنىڭ ھويلىسىدىن) ئۆتۈپ كېتىدىغانلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا، ئەگەر سىلەر كېسەل بولۇپ سۇ ئىشلىتەلمىسەڭلار، سەپەر ئۈستىدە بولساڭلار ياكى ھاجەت قىلساڭلار ۋە ياكى ئايالىڭلار بىلەن مۇناسىۋەت ئۆتكۈزسەڭلار، ئاندىن پاكلىنىش ئۈچۈن سۇ تاپالمىساڭلار، ئىككى ئالىقىنىڭلارنى پاك تۇپراققا ئۇرۇپ، ئۇنىڭ بىلەن يۈزۈڭلارنى ۋە قولۇڭلارنى سىلاپ تەيەممۇم قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ناھايىتى ئەپۇ قىلغۇچىدۇر، بەكمۇ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، سىلەرنىڭ يامانلىقىڭلارنى ئەپۇ قىلىدۇ، ئەيىبىڭلارنى يۇگەيدۇ.

44 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزلىرىگە كەلگەن تەۋرات ئىلىمىدىن نېسىۋە بېرىلگەن يەھۇدىيلارنىڭ ئىشنى بىلمەمسەن؟ ئۇلار ھىدايەتنى ئازغۇنلۇققا تېگىشىدۇ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر

---

[30] بۇ ھاراق ھارام قىلىنىشتىن ئىلگىرىكى ھۆكۈم ئىدى.

ئىكەنلىكىنى دەللىلەيدىغان پاكىتلارنى يوشۇرىدۇ، ئى مۇئمىنلەر! ئۇلار سىلەرنىڭ توغرا يولدىن ئېزىپ كېتىپ ئۆزلىرىدەك ئازغۇنلاردىن بولۇشۇڭلارنى خالايدۇ.

45 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاشۇ يەھۇدىيلارنىڭ سىلەرگە بولغان دۇشمەنلىكىنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ. ئاللاھ سىلەرنى قوغداشقا ۋە دۇشمەنلىرىڭلارغا قارشى سىلەرگە ياردەم بېرىشكە يېتەرلىكتۇر.

46 _ يەھۇدىيلار ئىچىدە ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتىپ تەۋراتنىڭ سۆزلىرىنى ئەسلىدىكى ھالىدىن ئۆزگەرتىۋېتىدىغانلارمۇ بار، ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا: «سۆزۈڭنى ئاڭلىدۇق، ئەمرىڭگە خىلاپلىق قىلىمىز، سەن بىزنىڭ سۆزىمىزنى ئاڭلىغىن، ئاڭلىماس بولۇپ كېتەرسەن!» دەيدۇ، دىنغا تەنە قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ تىلىدىكى «رائىنا» دېگەن ھاقارەت سۆزنى تىللىرىنى ئەگرى _ بۇگرى قىلىپ ئېيتىدۇ. ئەگەر ئۇلار يۇقىرىقىدەك «بىزنىڭ سۆزىمىزنى ئاڭلىغىن، ئاڭلىماس بولۇپ كېتەرسەن» دېگەن گەپنى قىلىشنىڭ ئورنىغا «ئاڭلىدۇق ۋە ئىتائەت قىلىمىز، قۇلاق سالغايلا، ئۇنزۇرنا»[31] دېگەن بولسا، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇلار ئۈچۈن تېخىمۇ ياخشى، تېخىمۇ ئادالەتلىك بولاتتى، لېكىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ كۇفرىلىقى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ئۇلارنى رەھمىتىدىن يىراق قىلدى، ئۇلار ھەقىقەتكە تولىمۇ ئاز ئىشىنىدۇ، شۇڭا ئۇلارغا بۇ ئىشەنگەننىڭ پايدىسى بولمايدۇ..

47 _ ئى كىتاب بېرىلگەنلەر! بىز نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ يۈزلىرىنى ئۆزگەرتىپ[32] ئارقىسىغا قىلىپ قويۇشىمىزدىن ياكى ئۇلارغا شەنبە كۈنىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىمىغانلارغا لەنەت قىلغاندەك لەنەت قىلىشىمىزدىن ئىلگىرى، قولۇڭلاردىكى كىتابلارنى تەستىقلايدىغان قۇرئان ئايەتلىرىگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار ۋە ئەمەل قىلىڭلار. ئاللاھنىڭ ئەمرى ھەر زامان ئەمەلگە ئاشقۇچىدۇر.

48 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىگە مەخلۇقاتىدىن بىرەرسىنى شېرىك كەلتۈرگەن ياكى ھەرقانداق بىر كۇفرىلىقنى سادىر قىلغان كىشىنىڭ گۇناھىنى قەتئىي كەچۈرمەيدۇ، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنىڭ شېرىك كەلتۈرگەنلىكتىن باشقا گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. كىمكى مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىكەن، ئۇ چوڭ گۇناھنى سادىر قىلغان بولىدۇ.

49 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزلىرىنى ۋە قىلغان ئىشلىرىنى ماختايدىغان، گۇناھتىن يىراق ئىكەنلىكىنى ۋە پاك ئىكەنلىكىنى دەۋا قىلىدىغانلارنى بىلمىدىڭمۇ؟ ئىش ھەرگىز ئۇلار دېگەندەك ئەمەس، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىنى تولۇق بىلگەنلىكتىن ئۇلاردىن خالىغان كىشىنى ماختايدۇ، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىدىن زەررىچىلىكمۇ كېمەيتىلمەيدۇ.

---

[31] بەقەرە سۈرىسىنىڭ 104_ ئايىتىدە ئىزاھ بېرىلدى.

[32] بۇ ئايەت كاپىرلارنىڭ ئارزۇ_ئارمانلىرىنى بىتجىت قىلىۋېتىپ، ئۇلارنى ئارقىسىغا چېكىندۈرۈشنى ئېپادىلەيدۇ.

50 _ ئی پەیغەمبەر! ئۇلارنىڭ ئاللاھ نامىدىن يالغاننى قانداق توقۇۋاتقانلىقىغا ئەجەبلىنىش بىلەن قارىغىن، ئاللاھ بارلىق نالايىق سۆپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئۇلارنىڭ بۇ يالغانلارنى توقۇپ چىققانلىقى ئۆزلىرىنىڭ ئېتىقادىنىڭ بۇزۇقلۇقىنى ئېچىپ بېرىدۇ.

51 _ ئی پەیغەمبەر! ئىلمىدىن نېسىۋە بېرىلگەن ئاشۇ يەھۇدىيلارنىڭ قىلمىشىنى بىلمىدىڭمۇ؟ ئۇلار ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارغا، ئىنسان ۋە جىنلارنىڭ شەيتانلىرىدىن ئىبارەت بارلىق ساختا مەبۇدلارغا ئىشىنىدۇ، بۇ ئۇلارنى ئاللاھنىڭ قانۇنىدىن باشقا باتىل قانۇنلارغا ئەرز، شىكايەت قىلىشقا ئۈندەيدۇ، ئۇلار ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى كۆرسىتىپ: «ئەنە شۇ كاپىرلارنىڭ يولى مۇئمىنلەرنىڭكىدىن توغرا ۋە ئادالەتلىكتۇر» دەيدۇ.

52 _ ئەنە شۇلار ئۆزلىرىنىڭ بۇزغۇنچىلىقى ۋە ئازغۇنلۇقى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنغان كىشىلەردۇر. ئاللاھ كىمنى رەھمىتىدىن يىراق قىلسا، ئۇنىڭغا ئۇنى ئازابتىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچبىر مەددەتكار تاپالمايسەن.

53 _ ياكى ئۇلارنىڭ پادىشاھلىقتىن نېسىۋىسى بارمۇ؟ ئەگەر ئۇلارنىڭ شۇنداق نېسىۋىسى بولسا ئىدى، ئۇلار كىشىلەرگە قىلچىلىك نەرسىنىمۇ بەرمەيتتى.

54 _ ياكى ئۇلار ئاللاھ ئۆز پەزلىدىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئاتا قىلغان پەيغەمبەرلىك نېمىتىگە ھەسەت قىلىشامدۇ؟ ئاللاھ ئۇنىڭ ساھابىلىرىگە ئاتا قىلغان ھىدايەت، تەۋپىق، پەيغەمبەرگە ئەگىشىش ۋە ھاكىمىيەت تىكلەش قاتارلىق نېمەتلەرگە چىدىمايۋاتامدۇ؟ ئۇلار بۇ نېمەتلەرنىڭ زاۋال تېپىشىنى تىلەمدۇ؟ ئىلگىرى بىز ھەققەتەن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەۋلادىغا كىتاب، ھېكمەت ۋە بۈيۈك پادىشاھلىق ئاتا قىلغان ئىدۇق.

55 _ ئىلمىدىن نېسىۋە بېرىلگەن ئاشۇ يەھۇدىيلارنىڭ ئېچىدە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغانلارمۇ ، ئۇنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان ۋە كىشىلەرنى ئۇنىڭ دەۋىتىدىن توسقانلارمۇ بار. ئى ئىنكارچىلار! سىلەرگە جەھەننەمنىڭ يېنىپ تۇرغان ئوتى يېتەرلىكتۇر.

56 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى، ۋەھيى قىلغان كىتابىنى ۋە ھەق ئىكەنلىكىنىڭ دەلىللىرىنى ئىنكار قىلغانلارنى دوزاخقا كىرگۈزىمىز، ئۇلارنىڭ تېرىلىرى پىشىپ تۈگىگەن چاغدا، ئازابنى داۋاملىق تېتىپ تۇرۇشى ئۈچۈن ئورنىغا باشقا تېرە يەڭگۈشلەپ تۇرىمىز. شەكسىزكى، ئاللاھ غالىبتۇر، خالىغانلىرىنى قىلىدۇ، بارلىق ھۆكۈملىرىدە ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

57 _ ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىش بىلەن دىللىرى ئارام تاپقان، ئاللاهقا ئىتائەت قىلىشتا چىڭ تۇرغان كىشىلەرنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىمىز، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە نېمەتلەردىن مەڭگۈ بەھرىمەن بولىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردىن ھەرگىز چىقىرىلمايدۇ، ئۇ جەننەتلەردە ئۇلارغا ئاللاھ ھەر تەرەپتىن پاك قىلغان جۈپلەر بولىدۇ، ئۇلارنى جەننەتتىكى مەڭگۈلۈك سايىسىغا داخىل قىلىمىز.

58 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ سىلەرنى ھەر قانداق ئامانەتنى ئىگىسىگە قايتۇرۇشقا بۇيرۇيدۇ، شۇڭا ئۇنىڭغا خىيانەت قىلماڭلار. ئاللاھ يەنە سىلەرنى كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلغاندا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىشقا بۇيرۇيدۇ، ئاللاھ سىلەرگە نېمىدېگەن ياخشى ئۇگۇتلەرنى بېرىدۇ! شەكسىزكى، ئاللاھ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بارلىق ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

59 _ ئى ئاللاهقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاهنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى قوبۇل قىلىڭلار، ئاللاهقا ئاسىلىق قىلماڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى قوبۇل قىلىڭلار، ئۆزۈڭلاردىن بولغان ئىش ئۈستىدىكىلەرگە ئاللاهقا ئاسىلىق بولمايدىغان ئىشلاردا ئىتائەت قىلىڭلار، ئەگەر سىلەر بىرەر مەسىلىدە ئىختىلاپ قىلىشىپ قالساڭلار، _ سىلەر ئاللاهقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ھەقىقىي ئىشىنىدىغان بولساڭلار، _ بۇ توغرىدا ئاللاهنىڭ كىتابىغا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگە (يەنى ئىش _ ئىزلىرىغا) مۇراجىئەت قىلىڭلار. ئاللاهنىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبەرنىڭ سۈننىتىگە مۇراجىئەت قىلىش سىلەر ئۈچۈن تالاش تارتىش قىلىشقاندىن ۋە ئۆز رايىڭلار بىلەن ئىش كۆرگەندىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر، نەتىجە ئېتىبارى بىلەن ئەڭ گۈزەلدۇر.

60 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا نازىل قىلىنغان قۇرئانغا ۋە سەندىن ئىلگىرى نازىل قىلىنغان كىتابلارغا ئىمان كەلتۈردۇق دەۋالغان مۇناپىق لارنى بىلمەمسەن؟ ئۇلار تاغۇتنى[33] ئىنكار قىلىشقا بۇيرۇلغان تۇرۇپ، ئۆزلىرىنىڭ دەۋالىرىنى ئاللاهنىڭ شەرىئىتىنى تاشلاپ قويۇپ، تاغۇتنىڭ ھۆكۈم قىلىشىغا سۈنماقچى بولۇۋاتىدۇ. شەيتان ئۇلارنى توغرا يولدىن قاتتىق ئازدۇرۇشقا ئۇرۇندۇ. (بۇ ئايەت ھەقىقىي ئىماننىڭ ھەممە ئىشتا ئاللاهنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە تولۇق بويسۇنۇشنى ۋە بارلىق دەۋا ئىشلىرىنى ئاللاهنىڭ كىتابىدا بەلگىلەنگەن قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىشنى تەلەپ قىلىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. بۇنىڭغا بىنائەن، ئاللاهتىن باشقىسىنىڭ قانۇنى بويىچە ھۆكۈم قىلىپ تۇرۇپ، ئۆزىنى مۇئمىن دەپ سانىغان ئادەم يالغانچىدۇر).

---

[33] تاغۇت _ بارلىق ساختا ئىلاھلارغا ۋە ئازغۇن ھۆكۈمدارلارغا قارىتىغان ئاتالغۇ بولۇپ، شەيتانمۇ تاغۇت دېيىلىدۇ.

61 _ ئۇلارغا نەسىھەت قىلىپ: «ئاللاھ نازىل قىلغان كىتابقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام تەرەپكە كېلىڭلار» دېيىلسە، ئۇلارنىڭ دەرھال سەندىن قاتتىق يۈز ئۆرۈگەنلىكىنى كۆرىسەن.

62 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ ئالدىڭغا كېلىپ ئاللاھنىڭ نامىنى ئاتاپ يالغاندىن قەسەم قىلغان ھالدا: «بىز پەقەت ياخشىلىق ۋە يارىشىشنىلا مەقسەت قىلغان ئىدۇق» دېگەن ئاشۇ مۇناپىقلارنىڭ قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن، بېشىغا بىرەر پالاكەت كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ ھالى قانداق بولار؟

63 _ ئەنە شۇلارنىڭ دىللىرىدىكى مۇناپىقلىقنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ مۇناپىقلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلارنى قىلمىشلىرىنىڭ يامانلىقىدىن ئاگاھلاندۇرغىن، ئۇلارنىڭ دىلىغا تەسىر قىلغۇدەك ۋە ئۇلارنى قىلمىشلىرىدىن توسقۇدەك سۆزلەرنى قىلغىن.

64 _ بىز بارلىق پەيغەمبەرلىرىمىزنى ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن پەقەت ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىنسۇن دەپلا ئەۋەتتۇق. ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئىتائەت قىلماي ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ئاشۇ مۇناپىقلار سېنىڭ ھايات ۋاقتىڭدا ئالدىڭغا كېلىپ ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگەن بولسا، سەنمۇ ئۇلار ئۈچۈن مەغپىرەت تىلىگەن بولساڭ، ئەلۋەتتە، ئۇلار ئاللاھنىڭ تەۋبىنى بەك قوبۇل قىلغۇچى، ناھايىتى مېھرىبان زات ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالاتتى.

65 _ ئاللاھ ئۆز نامى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، ئى پەيغەمبەر! ئۇلار ئۆز ئارىسىدىكى دەتالاشتا سەن ھايات ۋاقتىڭدا ساڭا ھۆكۈم قىلدۇرمىغۇچە، سەن ئالەمدىن ئۆتكەندىن كېيىن سېنىڭ سۈننىتىڭگە مۇراجىئەت قىلىپ ھۆكۈم چىقارغۇزمىغۇچە، ئاندىن سېنىڭ چىقارغان ھۆكۈمۈڭگە دىللىردا قىلچە غۇم قالماستىن رازى بولمىغۇچە ۋە ساڭا پۈتۈنلەي بويسۇنمىغۇچە ئىمان ئېيتقان بولمايدۇ. ھاياتلىقنىڭ ھەممە ساھەلىرىدە تولۇق رازىمەنلىك بىلەن ئاللاھنىڭ كىتابى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى بويىچە ئىش كۆرۈش ھەقىقىي ئىماننىڭ ئىپادىسىدۇر.

66 _ 68 ئەگەر بىز ئاللاھنىڭ كىتابىنى قويۇپ ساختا ئىلاھلارغا ھۆكۈم قىلدۇرماقچى بولغان ئاشۇ مۇناپىقلارغا: «ئۆزۈڭلارنى ئۆلتۈرۈڭلار ياكى يۇرتۇڭلاردىن چىقىپ كېتىڭلار» دەپ ئەمر قىلغان بولساق، ئۇلارنىڭ ئازغىنىسىدىن باشقىسى بۇنى ئىجرا قىلمايتتى، ئەگەر ئۇلار ئۆزلىرىگە قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتكە ئەمەل قىلسا ئىدى، ئەلۋەتتە بۇ ئۇلار ئۈچۈن ياخشى بولغان بولاتتى ۋە ئىمانى تېخىمۇ مۇستەھكەم بولغان بولاتتى، ئۇلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە كاتتا ئەجىر ئاتا قىلغان ۋە ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلىگەن بولاتتۇق.

69 _ كىمكى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلسا، ئەنە شۇلار كاتتا مەرتىۋىلەرگە ئېرىشىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ نېمىتىگە ئېرىشكەن پەيغەمبەرلەر بىلەن، ئېتىقاد، ئەمەل ۋە گەپ _ سۆزدە ئىمانى مۇكەممەل بولغان راستچىل كىشىلەر بىلەن، ئاللاھ يولىدا شېھىت بولغانلار بىلەن ۋە سالىھ مۇئمىنلەر بىلەن جەننەتتە بىللە بولىدۇ، ئۇلار نېمىدېگەن ياخشى جەننەت ھەمراھلىرى!

70 _ بۇ پەزل _ كەرەم پەقەتلا ئاللاھ تەرىپىدىن بولىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ بارلىق ئەھۋالىنى ۋە كىمنىڭ ياخشى ئەمەل قىلىپ كاتتا مۇكاپاتقا لايىق بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ.

71 _ ئى مۇئمىنلەر! دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى تولۇق تەييارلىق ھالىتىدە، ھوشيار ۋە ئېھتىياتچان بولۇپ تۈرۈڭلار، ئۈرۈشقا تۈركۈم _ تۈركۈم بولۇپ ياكى ھەممىڭلار بىر بولۇپ چىقىڭلار.

72 _ شۇبھىسىزكى، ئاراڭلاردا ئۈرۈشقا چىقماي قېلىپ قالىدىغانلارنىمۇ قەستەن قېلىپ قېلىشقا دەۋەت قىلىدىغان مۇناپىقلار بار. ئەگەر سىلەرگە بىرەر تالاپەت يېتىپ قالسا، ئۇ مۇناپىقلار خۇشاللىقتىن «ئاللاھ مېنى ساقلاپتۇ، ھەر نېمە بولسا مەن ئاشۇ تالاپەتكە ئۇچرىغانلار بىلەن بىللە بولماپتىمەن» دەيدۇ.

73 _ ئەگەر سىلەرگە ئاللاھنىڭ پەزلىدىن بىرەر زەپەر ئاتا قىلىنسا، ئۇ ھەسرەتلىنىپ گويا سىلەر بىلەن ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدا كۆرۈنۈشتە ھېچبىر دوستلۇق يوقتەكلا: «كاشكى، مەنمۇ ئاشۇلار بىلەن بىللە بولغان بولسامچۇ، ئەلۋەتتە مەنمۇ نۇسرەت ۋە غەنىيمەت جەھەتتىن چوڭ بىر مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشەركەنمەن» دەيدۇ.

74 _ شۇڭا، دۇنيا مەنپەئەتىدىن ۋاز كېچىپ ئاخىرەتلىكنى كۆزلەيدىغان كىشىلەر ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلسۇن، كىمكى ئاللاھ يولىدا خالىس جىھاد قىلىپ ئۆلتۈرۈلسە ياكى غەلىبە قىلسا، بىز ئۇنىڭغا كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىمىز.

75 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر نېمە ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا ۋە «ئى رەببىمىز! ئاھالىسى كۇفرىلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ۋە مۇئمىنلەرگە ئەزىيەت قىلغان مەككە شەھىرىدىن بىزنى چىقارغىن، ئۆز دەرگاھىڭدىن بىزگە ئىشلىرىمىزغا ئىگە بولىدىغان، زالىملارغا قارشى بىزگە ياردەم بېرىدىغان، بىر مەدەتكارنى ئاتا قىلغىن» دەپ دۇئا قىلىۋاتقان ئاجىز ئەر _ ئاياللار ۋە بالىلارنى قۇتقۇزۇش يولىدا جىھاد قىلمايسىلەر؟

76 _ ئېتىقادىدا ۋە ئەمەلىدە راستچىل بولغان مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ دىنىنى ۋە ئىسلام ئەھلىنى قوغداش يولىدا جىھاد قىلىدۇ، كاپىرلار بولسا گۇناھ ۋە يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىش يولىدا ئۈرۈش

قىلدۇ. ئى مۇئمىنلەر! شەيتانغا ئەگىشىپ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان كاپىرلار ۋە مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇش قىلىڭلار. شەكسىزكى، شەيتاننىڭ ئۆز ئەگەشكۈچىلىرىگە پىلانلاپ بەرگەن ھىيلە _ مىكىرلىرى ئاجىزدۇر.

77 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كىشىلەرنىڭ قىلمىشىنى بىلمەمسەن؟ جىھاد قىلىشقا رۇخسەت قىلىنىشتىن ئىلگىرى ئۇلارغا: «مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشتىن قولۇڭلارنى يىغىڭلار، سىلەر پەرزلەرنى تولۇق ئورۇنداپ نامازنى مۇكەممەل ئوقۇڭلار، زاكات بېرىڭلار» دېيىلگەن ئىدى. ئەمما جىھاد پەرز قىلىنىۋىدى، ئۇلارنىڭ بىر تۈركۈمى دۈشمەندىن خۇددى ئاللاھتىن قورققاندەك، بەلكى ئۇنىڭدىنمۇ بەكرەك قورقۇپ كەتكەنلىكتىن دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەپ: «ئى رەببىمىز! بىزگە نېمە ئۈچۈن جىھادنى پەرز قىلدىڭ؟ بۇ پەرزنى بىزگە يېقىن ۋاقىتقا قەدەر كېچىكتۈرگەن بولساڭچۇ» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «دۇنيانىڭ مەنپەئەتى ئازدۇر، ئاللاھ بۇيرۇغاننى ئورۇنداپ، ئاللاھ مەنئى قىلغان ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان تەقۋادار كىشىلەر ئۈچۈن، ئاخىرەت ۋە ئۇنىڭدىكى نېمەتلەر ئەڭ ياخشى ۋە مەڭگۈلۈكتۇر، ئاخىرەتتە سىلەرنىڭ قىلچىلىك ياخشى ئەمەلىڭلار بولسىمۇ، ئۇ ھەرگىز كېمەيتىلمەيدۇ، ھېچكىمگە قىلچىلىك ئۇۋال قىلىنمايدۇ».

78 _ سىلەر قەيەردە بولساڭلار بولۇڭلار، ھەتتا سىلەر ئۇرۇش مەيدانىدىن يىراق مۇستەھكەم قەلئەلەردە بولغان تەقدىردىمۇ، ئەجىلىڭلار كەلسە، ئۆلۈم سىلەرنى ئەلۋەتتە تاپىدۇ. ئەگەر ئۇ مۇناپىقلار دۇنيا مەنپەئەتلىرىدىن ئۆزلىرىنى خۇشال قىلىدىغان بىرەر نەرسىگە ئېرىشسە، ئۇنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىپ: «بۇ ئاللاھتىن بولدى» دەيدۇ، ئەگەر بىرەر زىيان _ زەخمەتكە ئۇچرىسا، ئۆزلىرىنىڭ نادانلىقىدىن ئۇنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۆڭگەپ: «بۇ سەندىن بولدى» دەيدۇ. ئۇلار ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ تەقدىرى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن بولىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ. بۇ قەۋمگە نېمە بولدىكىن، سېنىڭ ھېچبىر سۆزۈڭنى چۈشىنەي دېمەيدۇ؟

79 _ ئى ئىنسان! ساڭا كەلگەن ھەرقانداق ياخشىلىق ۋە نېمەت ئاللاھنىڭ پەزلىدىندۇر، ساڭا يەتكەن يامانلىق ۋە جاپا ئۆز خاتالىقىڭدىن ۋە ئۆز گۇناھىڭدىندۇر. ئى پەيغەمبەر! سېنى بىز بارلىق ئىنسانلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ ئۇلارغا رەببىڭنىڭ دىننى يەتكۈزۈشتۇر، سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە گۇۋاھ بولۇشقا ئاللاھ يېتەرلىكتۇر.

80 _ كىمكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلسا ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتكىنى بويىچە ئەمەل قىلسا، ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان ۋە ئۇنىڭ ئەمر _ پەرماننى ئورۇندىغان بولىدۇ. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىدىكەن، ئى پەيغەمبەر! بىلگىنكى، بىز سېنى

ئىتائەتتىن باش تارتقان ئاشۇ ئاسىيلارنىڭ ئەمەللىرىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى ۋە ئۇلاردىن ھېساب ئالغۇچى قىلىپ ئەۋەتمىدۇق، ئۇلاردىن ھېساب ئېلىش بىزنىڭ ئىشىمىزدۇر.

81 _ ئىتائەتتىن باش تارتقان ئاشۇ مۇناپىقلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆھبىتىدە بولغان چاغلىردا، ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىدىغانلىقىنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيدۇ، ئەمما ئۇنىڭ مەجلىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بىر تۈركۈم كىشىلەر كېچىسى يوشۇرۇن ھالدا پەيغەمبەرگە قارشى رەزىل پىلانلارنى تۈزىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئۇلارنىڭ يوشۇرۇن قىلمىشلىرىنى كۆرۈپ تۇرىدىغانلىقىنى، ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارغا پەرۋا قىلمىغىن، ئۇلار ساڭا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، ئاللاھقا تاياڭغىن، ئاللاھ ساڭا ياردەم قىلىشقا ۋە ئىگە بولۇشقا يېتەرلىك تاياڭچىتۇر.

82 _ ئۇلار قۇرئان ۋە ئۇنىڭدا كەلگەن ھەقىقەتلەر ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزمەمدۇ؟ ئۇنىڭ ئاللاھتىن كەلگەنلىكىدە قىلچە شەك يوقلۇقىنى بىلمەمدۇ؟ ئەگەر قۇرئان ئاللاھتىن باشقا بىرى تەرىپىدىن كەلگەن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە، ئۇلار ئۇنىڭدىن نۇرغۇنلىغان زىتلىقلارنى تاپقان بولاتتى.

83 _ دىلىغا ئىمان ئورناشمىغان ئاشۇ مۇناپىقلارغا مۇسۇلمانلارنىڭ ئامانلىقى ياكى ئىسلامنىڭ غەلىبىسىگە مۇناسىۋەتلىك ۋە ياكى كۆڭۈللەرگە قورقۇنچ سالىدىغان، شۇنداقلا يوشۇرۇشقا تېگىشلىك بىرەر خەۋەر يەتسە، ئۇلار ئۇ خەۋەرنى كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا تارقىتىدۇ. ئەگەر ئۇلار ئۇ خەۋەرنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ياكى مۇئمىنلەر ئىچىدىكى ئىلىم ئەھلىلىرىگە، ئىش ئۈستىدىكىلەرگە مەلۇم قىلغان بولسا، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى تەھلىل ۋە تەتقىق ئىگىلىرى ئەلۋەتتە، ئۇ خەۋەرنىڭ ھەقىقىتىنى بىلىۋالاتتى. ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەرگە ئاللاھنىڭ پەزلى _ مەرھەمىتى بولمىسا ئىدى، سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئازلا كىشىلەردىن باشقىلىرىڭلارنىڭ ھەممىسى، ئەلۋەتتە، شەيتانغا ئەگىشىپ كېتەتتىڭلار.

84 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ يولىدا، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا جىھاد قىلغىن. سەن باشقىلارنىڭ قىلمىشىدىن جاۋابكار ئەمەس. مۇئمىنلەرنى جىھاد قىلىشقا ئىلھاملاندۇرغىن، ئۇلارنى ئۇنىڭغا قىزىقتۇرغىن، شۇنداق قىلساڭ، سېنىڭ ۋە مۇئمىنلەرنىڭ سەۋەبى بىلەن ئاللاھ كاپىرلارنىڭ يامانلىقىنى توسۇپ قالىدۇ. ئاللاھنىڭ كۈچى ئەڭ زوردۇر، كاپىرلارغا بېرىدىغان جازاسى ئەڭ قاتتىقتۇر.

85 _ كىمكى بىرەر كىشىنىڭ ياخشىلىققا ئېرىشىشىگە ياردەم قىلسا، ئۇنىڭغا شۇ كىشىنىڭ سەۋەبى بىلەن ساۋابتىن نېسىۋە بېرىلىدۇ؛ كىمكى بىرەر كىشىگە يامانلىق قىلىش ئۈچۈن تىرىشسا، ئۇنىڭغا شۇ كىشىنىڭ گۇناھىدىن نېسىۋە يۈكلىنىدۇ. ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر، ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

86 _ سلەرگە بىرەر مۇسۇلمان ئادەم سالام بەرسە، سلەر ئۇنىڭ سالىمنى تېخىمۇ ياخشى سۆز ۋە گۈزەل ئىپادىلەر بىلەن قايتۇرۇڭلار ياكى ئۇنىڭ سالىمنى ئەينەن قايتۇرۇڭلار. ھەركىمگە قىلغان ئەمەلىنىڭ ساۋابى ياكى گۇناھى يېزىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنىڭ ھېسابىنى ئالغۇچىدۇر.

87 _ ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوقتۇر. بولىدىغانلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان قىيامەت كۈنىدە، ئاللاھ بارلىق خالايىقنى ھېساب ئېلىش، مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن ھېساب مەيدانىغا چوقۇم توپلايدۇ. ئاللاھتىنمۇ توغرا سۆزلۈك ھېچكىم يوقتۇر.

88 _ ئى مۇئمىنلەر! سلەر نېمىشقا مۇناپىقلار توغرىسىدا ئىككى پىرقىگە بۆلۈنۈپ كېتىپ، بىر پىرقە مۇناپىقلارنى ئۆلتۈرەيلى دېسە، يەنە بىر پىرقە باشقىچە قاراشتا بولىسىلەر؟ ئاللاھ ئۇ مۇناپىقلارنى قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن كۈفرىدا ۋە ئازغۇنلۇقتا قالدۇردى، ئاللاھ قەلبىنى ھىدايەتتىن بۇرۇۋەتكەن كىشىلەرنى سلەر ھىدايەت قىلماقچى بولامسىلەر؟ بىلىڭلاركى، ئاللاھ ئازغۇنلۇقتا قالدۇرغان ئادەمنىڭ ھىدايەت تېپىشى مۇمكىن ئەمەس.

89 _ ئى مۇئمىنلەر! مۇناپىقلار سلەرنىڭمۇ ئۆزلىرىدەك كاپىر بولۇشۇڭلارنى، دىلىڭلاردا ئىشەنگەن ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشىڭلارنى، شۇنىڭ بىلەن سلەرنىڭمۇ ئاشۇلار بىلەن كاپىرلىقتا ئوخشاش بولۇشۇڭلارنى ئۈمىد قىلىدۇ. شۇڭا، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىمانىنى نامايان قىلىشى ئۈچۈن، ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلمىغۇچە ئۇلارنى ھەرگىز دوست تۇتماڭلار، ئەگەر ئۇلار سلەر دەۋەت قىلغان بۇ ئىشتىن باش تارتسا، ئۇلارنى قەيەردە تاپساڭلار شۇ يەردە تۇتۇپ ئۆلتۈرۈڭلار، سلەر ئاللاھنى قويۇپ ئۇلارنى دوست تۇتماڭلار، ئۇلاردىن ياردەم تىلىمەڭلار.

90 _ لېكىن سلەر بىلەن ئۆزلىرى ئوتتۇرىسىدا ئەھدە _ مىساق بولغان بىر قەۋمگە قوشۇلغانلار بىلەن ئۇرۇشماڭلار، شۇنىڭدەك سلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن ياكى ئۆز قەۋمىگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن يۈرەكلىرى سىقىلىپ يېنىڭلارغا كەلگەن، سلەر تەرەپتىمۇ تۇرمىغان، ئۆز قەۋمى تەرەپتىمۇ تۇرمىغان كىشىلەر بىلەنمۇ ئۇرۇش قىلماڭلار. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئۇلارنى سلەرگە قارشى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىپ قويىاتتى، ئاندىن ئەلۋەتتە، مۇشىركلار بىلەن بىرلىشىپ سلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلاتتى، لېكىن ئاللاھ ئۆز پەزلى ۋە چەكسىز قۇدرىتى بىلەن سلەرنى ئۇلارنىڭ يامانلىق قىلىشىدىن ساقلىدى. ئەگەر ئۇلار سلەردىن يىراق تۇرسا، سلەر بىلەن ئۇرۇشمىسا ۋە سلەرگە بويسۇنسا، سلەرنىڭ ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىشىڭلارغا قەتئىي يول يوقتۇر.

91 _ سلەر مۇناپىقلاردىن يەنە شۇنداق قەۋمنى ئۇچرىتىسىلەركى، ئۇلار ھەم سلەردىن ھەم ئۆز قەۋمىدىن ئامانلىققا ئېرىشمەكچى بولۇپ، سلەرنىڭ يېنىڭلارغا كەلگەندە ئۆزلىرىنى سلەرگە مۇئمىنلەرنىڭ قاتارىدا كۆرسىتىدۇ، ئۆز قەۋمىنىڭ يېنىغا بارغاندا بولسا ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ كاپىر ئىكەنلىكىنى

نامایان قىلىدۇ. ئەگەر بۇ مۇناپىقلار سىلەردىن يىراق تۇرمىسا، سىلەرگە پۈتۈنلەي بويسۇنمىسا، سىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلىشتىن قول يىغمىسا، ئۇلارنى قاتتىق تۇتۇۋالار ۋە تاپقان يەردە ئۆلتۈرۈۋالار. بۇ دەرىجىگە يەتكەن مۇناپىقلارنى باشقا كىشىلەردىن ئوچۇق ئايرىۋالغىلى بولىدۇ. ئۇلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىپ ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشۈۋالار ياكى ئەسىرگە ئېلىشىۋالار ئۈچۈن، بىز سىلەرگە ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىت تۇرغۇزۇپ بەردۇق.

92_ سەۋەنلىكتىن بولمىسىلا، بىر مۇئمىن ئادەم ئۆزىنىڭ دىنىي قېرىندىشى بولغان بىر مۇئمىن ئادەمنى ئۆلتۈرمەيدۇ، ئۇنىڭ بۇنداق قىلىش ھەققى يوق. كىمكى بىرەر مۇئمىننى سەۋەنلىك بىلەن ئۆلتۈرۈپ قويىدىكەن، ئۇ بىر مۇئمىن قۇلنى ئازاد قىلىشى ۋە ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ ئائىلىسىگە دىيەت (تۆلەم) تۆلىشى كېرەك. پەقەت ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ ئائىلىسىنىڭ دىيەتنى كەچۈرۈم قىلىشى بۇنىڭدىن مۇستەسنا بولۇپ، بۇ چاغدا قاتىل دىيەت تۆلىمىسىمۇ بولىدۇ. ئەگەر ئۆلتۈرۈلگۈچى ئادەم ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىن ئادەم بولۇپ، ئۇ سىلەرگە دۈشمەن قەۋمدىن بولسا، بۇ چاغدا ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويغان ئادەم بىر مۇئمىن قۇلنىلا ئازاد قىلسا بولىدۇ؛ ئەگەر ئۆلتۈرۈلگۈچى ئادەم ئاراڭلاردا تىنچلىق كېلىشىمى بار قەۋمدىن بولسا، قاتىل ئۇنىڭ ئائىلىسىگە دىيەت تۆلەيدۇ ۋە بىر مۇئمىن قۇلنى ئازاد قىلىدۇ. قۇل ئازاد قىلىشقا قۇربى يەتمىگەن ئادەم ئاللاھقا تەۋبە قىلىش يۈزىسىدىن ئۈزمەي ئىككى ئاي روزا تۇتۇشى لازىم. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ئەزەلدىن ئوبدان بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارغا بۇيرۇغان ئەمر _ پەرمانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

93_ كىمكى بىر مۇئمىن ئادەمنى قەستەن ئۆلتۈرىدىكەن، ئۇنىڭ جازاسى جەھەننەم بولىدۇ، ئۇ جەھەننەمدە مەڭگۈ قالىدۇ، ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ۋە لەنىتىگە ئۇچرايدۇ، ئۇنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنىدۇ، ئاللاھ ئۇنىڭغا بۇ ئېغىر جىنايىتى سەۋەبلىك قاتتىق ئازاب تەييارلايدۇ. ئەمما ئاللاھ مۇئمىن ئادەمنى جەھەننەمدە مەڭگۈلۈك ئازابلىمايدۇ، ئۇ گۇناھىغا لايىق ئازابلانغاندىن كېيىن، ئىمانى يۈزىسىدىن دوزاختىن چىقىرىلىدۇ.

94_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ئۈچۈن ئاتلىنىپ چىققان ۋاقتىڭلاردا، ئالدىڭلارغا ئۇچرىغان كىشىلەرنىڭ مۇئمىن ياكى ئەمەسلىكىنى ئېنىقلاپ ئىش كۆرۈڭلار، مۇئمىنلەردىن ئىكەنلىكى بىلىنىپ تۇرىدىغان (ياكى ئىمانىنى يوشۇرغان) ۋە سىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلمىغان ئادەمگە _ دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەپ _ «سەن مۇئمىن ئەمەس» دېمەڭلار. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا سىلەرنى مۇنداق قىلىشتىن بىھاجەت قىلىدىغان نۇرغۇنلىغان ئېسىل نېمەتلەر ۋە كاتتا مۇكاپاتلار بار. ئىلگىرى ئىسلامنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا سىلەرمۇ مۇشرىكلاردىن قورقۇپ شۇنداق ئىمانىڭلارنى يوشۇراتتىڭلار، كېيىن ئاللاھ ئۆز

پەزلىدىن سىلەرگە كۈچ _ قۇۋۋەت ئاتا قىلدى، شۇڭا سىلەر ئالدىڭلارغا ئۈچرىغان كىشىلەرنىڭ مۇسۇلمان ياكى ئەمەسلىكىنى ئېنىقلاپ ئىش كۆرۈڭلار. چۈنكى ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان بارلىق ئىشىڭلاردىن خەۋەردارىدۇر، ئەگەر مەخپىي ئىشىڭلارنىمۇ بىلىپ تۇرىدۇ ۋە سىلەرگە شۇ ئەمەلىڭلارغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ

95_ مۇئمىنلەردىن ئۆزرىسىز تۇرۇپ جىھادقا چىقمىغانلار ئاللاھ يولىدا پۇل _ ماللىرىنى، جانلىرىنى تىكىپ جىھاد قىلغۇچىلار بىلەن ھەرگىز باراۋەر بولالمايدۇ. ئاللاھ پۇل _ ماللىرىنى، جانلىرىنى تىكىپ جىھاد قىلغۇچىلارنى جىھادقا چىقمىغانلاردىن مەرتىۋىلىك قىلدى، جەننەتتىكى مەرتىۋىسىنى ناھايىتى يۇقىرى قىلدى. گەرچە ئاللاھ مۇجاھىدلار بىلەن ئۆزرىسى سەۋەبلىك جىھادقا چىقالمىغان مۇئمىنلەرنىڭ ھەممىسگە جەننەتنى ۋەدە قىلغان بولسىمۇ، مۇجاھىدلارغا كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى جىھادقا چىقمىغانلاردىن ئۈستۈن قىلدى.

96_ بۇ كاتتا مۇكاپات جەننەتلەردىكى يۇقىرى مەرتىۋىلەر بولۇپ، ئاللاھ بۇ يۇقىرى مەرتىۋىلەرنى ھەق يولىدا جىھاد قىلغان مۇجاھىد بەندىلىرىگە خاس قىلدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا كاتتا رەھمەت ئاتا قىلىدۇ. ئاللاھ گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، ئەمەلىنى تۈزەتكەن كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئىتائەتمەن بەندىلىرىگە ۋە ھەق يولىدىكى مۇجاھىدلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

97_ ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلىشنى خالىماي، كۇفرى دىيارىدا قېلىشنى ئەۋزەل بىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلارغا كايىپ: «سىلەر بۇرۇن دىن خۇسۇسىدا قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سوئال قويىدۇ. ئۇلار: «بىز ئۆز دىيارىمىزدا زۇلۇم قىلىنغان ۋە زالىملارغا تەڭ كېلەلمىگەن ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر ئۇلارغا يەنە كايىپ: «ئۇنداقتا، ئۆز دىيارىڭلاردىن چىقىپ، دىنىڭلارنى قوغدالايدىغان بىرەر خاتىرجەم جايغا ھىجرەت قىلساڭلار بولمامتى؟ ئاللاھنىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇلارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر، جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!

98_ ئۆزلىرىنىڭ ئاجىزلىقى تۈپەيلىدىن زۇلۇمغا قارشى تۇرالمايدىغان، زۇلۇمنىڭ قۇتۇلۇشىنىڭ يوللىرىنىمۇ بىلمەيدىغان ئەرلەر، ئاياللار ۋە بالىلار يۇقىرىقىلاردىن مۇستەسنادۇر.

99_ ئەنە ئاشۇ ئاجىزلارنى ئاللاھنىڭ ئەپۇ قىلىشىدىن ئۈمىد بار. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىنى بىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى ئەپۇ قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەيىبلىرىنى ياپقۇچىدۇر.

100_ كىمكى ئاللاھنىڭ دىننى قوغداش ئۈچۈن ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ كۈفرى دىياردىن ئىسلام دىيارىغا چىقىدىكەن، ئۇ زېمىندا چىقىش يولى ۋە كەڭچىلىك تاپىدۇ، ئۆز دىننى كۈچلەندۈرۈش، دۈشمەنلىرىگە غالىب كېلىش، تۈرمۈشتا ئازادىچىلىك قاتارلىق پۈرسەتلەرگە ئېرىشىدۇ. كىمكى ئۆيىدىن ئاللاھنىڭ دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىنى داۋاملاشتۇرۇش نىيىتى بىلەن ھىجرەت قىلىپ چىقىپ، بارىدىغان جايىغا يېتىپ بېرىشتىن بۇرۇن يولدا ۋاپات بولسا، ئاللاھ ئۆز پەزلىدىن ئۇنىڭ ئەمەلىنىڭ ئەجرىنى بېرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

101_ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر سەپەردە كاپىرلارنىڭ سىلەرگە زىيان _ زەخمەت يەتكۈزۈپ قويۇشىدىن قورقساڭلار، نامازنى (تۆت رەكئەتنى ئىككى رەكئەتگە) قىسقارتىپ ئوقۇساڭلار، سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. كاپىرلار سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر، ئۇلارنىڭ سۈيىقەستىدىن ھوشيار بولۇڭلار. (سەپەردە پەرز نامازلارنى قەسر قىلىپ ئوقۇش سەپەر مەيلى قورقۇنچلۇق بولسۇن ياكى خاتىرجەملىك بولسۇن، ھەممە ھالەتتە رۇخسەتتۇر).

102_ ئى پەيغەمبەر! سەن مۇئمىنلەر بىلەن جىھاد مەيدانىدا بولۇپ، ئۇلار بىلەن بىرلىكتە نامازغا ئوقۇماقچى بولغىنىڭدا، ئۇلارنى ئىككى گۇرۇپپىغا بۆلگىن، بىرىنچى گۇرۇپپا سەن بىلەن بىرلىكتە نامازغا تۇرسۇن، قوراللىرىنى يېنىدا تۇتسۇن، ئۇلار سەجدە قىلىۋاتقاندا، ئىككىنچى گۇرۇپپا ئارقاڭلاردا دۈشمەنلەرگە دىققەت قىلىپ تۇرسۇن، بىرىنچى گۇرۇپپا نامازنى تاماملاپ سالام بەرگەندە، نامازغا ئوقۇمىغان ئىككىنچى گۇرۇپپا كېلىپ سەن بىلەن بىرلىكتە بىرىنچى رەكئەت نامىزىنى ئوقۇپ، ئاندىن ئىككىنچى رەكئەتنى ئۆزلىرى تاماملىسۇن، دۈشمەننىڭ سۈيىقەستىدىن ھوشيار تۇرسۇن، قوراللىرىنى يېنىدا تۇتسۇن. ئاللاھنىڭ دىننى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار سىلەرنىڭ قوراللىرىڭلارنى، ماددىي ئەشىيالىرىڭلارنى تاشلاپ قويۇپ دىققەتسىزلىك قىلىشىڭلارنى، شۇ پۈرسەتتە سىلەرگە بىردىن تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئەگەر سىلەرگە يامغۇر سەۋەبلىك قىينىچىلىق تۇغۇلسا ياكى كېسەل بولساڭلار، (بۇ چاغدا) قوراللىرىڭلارنى قويۇپ قويساڭلار، سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، ئەممە تەدبىرلىك ۋە ھوشيار بولۇڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەق دىننى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا خار قىلغۇچى ئازاب تەييارلىدى.

103_ نامازنى ئوقۇپ بولغان ۋاقتىڭلاردا، ئۆرە تۇرۇپمۇ، ئولتۇرۇپمۇ ۋە يېتىپ تۇرۇپمۇ ئاللاھنى ياد ئېتىشنى داۋاملاشتۇرۇڭلار. قورقۇنچ يوق بولۇپ، خاتىرجەم بولغان چېغىڭلاردا بولسا نامازنى تولۇق ئادا قىلىڭلار، نامازغا ۋاقتىغا رىئايە قىلىڭلار، شەكسىزكى، نامازدىنمۇ ۋاقتى بەلگىلەنگەن پەرزدۇر.

104_ دۇشمەننىڭ ئارقىسىدىن قوغلاشتا سۈسلۇق قىلماڭلار، ئاجىزلىق كۆرسەتمەڭلار. سىلەر ئۇرۇشتىن ۋە ئۇنىڭ ئېغىرچىلىقىدىن قىينالساڭلار، دۇشمەنلىرىڭلارمۇ سىلەرگە ئوخشاشلا قىينىلىدۇ. ئۇلار شۇنداق تۇرۇقلۇق سىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن قول ئۈزمەيدۇ، شۇڭا ئۇرۇشنى داۋاملاشتۇرۇشقا سىلەر ئۇلارغا قارىغاندا تېخىمۇ ھەقلىق. چۈنكى سىلەر ئاللاھتىن ئەجىر _ مۇكاپات، نۇسرەت ئۈمىد قىلىسىلەر، ئۇلار بولسا بۇلارنى ئۈمىد قىلمايدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بەلگىلىمىلىرىدە ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

105_ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، بىز سېنى كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا ئاللاھنىڭ كۆرسەتكىنى بويىچە ھۆكۈم قىلىسۇن دەپ، ساڭا ھەقىقەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان كىتاب _ قۇرئاننى نازىل قىلدۇق. سەن ھەرگىز ھەقىقەتنى يوشۇرۇپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلىدىغان، ئازغۇنلارنى قوللايدىغان خائىنلاردىن بولمىغىن.

106_ ھەممە ئەھۋالىڭدا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگىن. چۈنكى ئاللاھ پەزلى _ رەھمىتىنى ۋە مەغپىرىتىنى تىلىگەن ئادەمنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا بەكمۇ مېھرىباندۇر.

107_ سەن ھەرگىز ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە زىيان سالىدىغان خىيانەتچىلەرنىڭ تەرىپىنى ئالمىغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ خىيانەتكە ئادەتلەنگەن، گۇناھقا پاتقان ئادەمنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

108_ ئۇلار قەبىھ قىلمىشلىرىنى ئىنسانلاردىن يوشۇرالىغىنى بىلەن، ئاللاھتىن ھەرگىز يوشۇرالمايدۇ، ئاللاھ ئۆزىنىڭ چەكسىز ئىلمى بىلەن ئۇ خىيانەتكارلار بىلەن ھەر دائىم بىللە تۇرسىمۇ، بارلىق قىلمىشلىرىنى بىلىپ تۇرسىمۇ، ئۇلار ئاللاھتىن ھايا قىلمايدۇ، ئۇلار ئاللاھ رازى بولمايدىغان گەپلەرنى قىلىشنى يوشۇرۇن مەسلىھەتلەشكەن چاغدىمۇ، ئاللاھ ئۇلار بىلەن بىللە ئىدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بارلىق قىلمىشلىرىنى، گەپ _ سۆزلىرىنى تامامەن بىلگۈچىدۇر.

109_ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر شۇنداق كىشىلەرگى، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ئاشۇ خىيانەتكارلارنى بۇ دۇنيادا قوغدىدىڭلار، ئەمما قىيامەت كۈنى ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن كىم قوغداپ قالالايدۇ؟ ئاللاھتىن باشقا كىممۇ ئۇلارغا مەدەتكار بولالايدۇ؟

110_ كىمكى بىرەر ياماننى ئىشنى قىلىپ سالغاندىن كېيىن ياكى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغاندىن كېيىن، گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ قىلمىشلىرىنى تۈزەتسە ۋە ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىسە، ئۇ كىشى ئەلۋەتتە، ئاللاھنىڭ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچى ئىكەنلىكىنى ۋە بەندىلىرىگە تولىمۇ مېھرىبان ئىكەنلىكىنى كۆرىدۇ.

111_ كىمكى بىلىپ تۇرۇپ گۈناھ ئىشنى قىلىدىكەن، گۈناھىنىڭ زىيىنى پەقەت ئۆزىگىلا بولىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئەمر _ پەرمانلىرىدا ۋە چىقارغان ھۆكۈملىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

112_ كىمكى سەۋەنلىكتىن ياكى قەستەن بىرەر گۈناھ قىلىپ قويۇپ، ئاندىن ئۇنى بىگۈناھ ئادەمنىڭ ئۈستىگە ئارتىپ قويىدىكەن، ئۇ ئاشۇ بوھتاننى ۋە ئوپئوچۇق گۈناھنى ئۆز ئۈستىگە يۈكلىۋالغان بولىدۇ.

113_ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاللاھ ساڭا پەزلى _ مەرھەمەت ئاتا قىلمىغان، پەيغەمبەرلىك نېمىتى بىلەن سېنى قوغدىمىغان بولسا ئىدى، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلاردىن بىر گۇرۇھ ئادەم سېنى توغرا يولدىن ئازدۇرۇشقا ئۇرۇنغان بولاتتى. ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىنلا ئازدۇرىدۇ، ئاللاھ سېنى قوغدىغان ئىكەن، ئۇلار ساڭا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئاللاھ ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلدى، قۇرئاننى بايان قىلىپ بېرىدىغان سۈننەتنى ئاتا قىلدى، ساڭا سەن ئىلگىرى بىلمەيدىغان ئىلىملەرنى بىلدۈردى. ئاللاھنىڭ ساڭا قىلغان ئىلتىپاتى ھەقىقەتەن كاتتىدۇر.

114_ كىشىلەرنىڭ پىچىرلىشىشلىرىنىڭ كۆپىنچىسىدە ياخشىلىق يوقتۇر. پەقەت يوقسۇللارغا سەدىقە قىلىشقا ياكى ياخشى گەپ قىلىشقا ۋە ياكى كىشىلەرنى ئەپلەشتۈرۈپ قويۇشقا بۇيرۇغان كىشىلەرنىڭ پىچىرلىشىشلىرى بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر. كىمكى بۇ ئىشلارنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ۋە مۇكاپاتىنى ئىزدەپ قىلىدىكەن، بىز ئۇنىڭغا كاتتا ئەجىر ئاتا قىلىمىز.

115_ كىمكى ئۆزىگە ھەقىقەت ئېنىق بولغاندىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئاسىيلىق قىلىدىكەن ۋە مۇئمىنلەرنىڭ ھەق يولدىن باشقا يوللارغا ئەگىشىدىكەن، بىز ئۇنى ئۆز يولىغا قويۇپ بېرىمىز، ياخشىلىققا يېتەكلىمەيمىز، ئاخىرەتتە ئۇنى جەھەننەم ئوتىغا كىرگۈزىمىز، جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!

116_ ئاللاھ ئۆزىگە شېرىك كەلتۈرگەنلىكنىڭ گۈناھىنى ئەلۋەتتە كەچۈرمەيدۇ. شېرىك كەلتۈرۈشتىن باشقا گۈناھلارنى ئۆزى خالىغان بەندىلىردىن كەچۈرۈۋېتىدۇ، كىمكى يېگانە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدىكەن، مۇنداق ئادەم ھەقىقەتتىن بەكمۇ يىراقلىشىپ كەتكەن بولىدۇ.

117_ مۇشرىكلار ئاللاھنى قويۇپ، ھېچكىمگە پايدا _ زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان بۇتلارغىلا چوقۇنىدۇ، ئۇلار ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ۋە بۇزغۇنچىلىقتا ھەددىدىن ئاشقان شەيتانغىلا چوقۇنىدۇ.

118_ ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ شەيتاننى رەھمىتىدىن قوغلىغان ئىدى. شەيتان مۇنداق دېگەن: «مەن ئەلۋەتتە سېنىڭ بەندىلىرىڭدىن مۇئەييەن ساندىكىلەرنى ئازدۇرۇپ كېتىمەن.

119_ شۇنداقلا ماڭا ئەگەشكەن كىشىلەرنى توغرا يولدىن چوقۇم ئازدۇرىمەن، ئۇلارنى يالغاندىن ئۈمىدلەندۈرىمەن، ئۇلارغا يامان ئىشلارنى چىرايلىق كۆرسىتىمەن، ئۇلارنى چوقۇم ھايۋانلارنىڭ قۇلاقلىرىنى يىرتىشقا، ئاللاھنىڭ ياراتقان مەخلۇقاتىنى ئۆزگەرتىۋېتىشكە بۇيرۇيمەن». كىمكى شەيتاننىڭ چاقىرىقىنى قوبۇل قىلىدىكەن ۋە ھەممىگە قادىر ئاللاھنى قويۇپ، شەيتاننى ئۆزىگە مەدەتكار قىلىۋالىدىكەن، مۇنداق ئادەم ئوپئوچۇق زىيان تارتقان بولىدۇ.

120_ شەيتان ئۆزىگە ئەگەشكەن كىشىلەرگە يالغان ۋەدىلەرنى بېرىدۇ ۋە ئۇلارنى قۇرۇق ئۈمىدلەر بىلەن ئالدايدۇ، شەيتان ئۇلارغا پەقەت راستلىقنىڭ ھېچقانداق دەلىلى بولمىغان ئوپئوچۇق يالغانلا ۋەدە قىلىدۇ.

121_ ئەنە شۇلارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر، ئۇلار جەھەننەمدىن قاچىدىغان جاي تاپالماي قالىدۇ.

122_ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، شۇ ئىمانىغا لايىق ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى ئاللاھ ئۆز پەزلى _ رەھمىتى بىلەن قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتكە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ ۋەدىسى بولۇپ، ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ. سۆزلىرىدە ۋە بەرگەن ۋەدىسىدە ئاللاھتىن راستچىل ھېچكىم يوقتۇر.

123_ ئى مۇسۇلمانلار! جەننەتتىن ئىبارەت بۇ كاتتا نېمەت سىلەرنىڭ ۋە ئەھلى كىتابتىن بولغان يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ قۇرۇق ئارزۇسى بىلەن قولغا كەلمەيدۇ، ئۇ پەقەت ئاللاھقا بولغان چىن ئىمان، چوڭقۇر ئىخلاس ۋە ئاللاھ رازى بولىدىغان شەكىلدە قىلىنغان ياخشى ئەمەللەر بىلەنلا قولغا كېلىدۇ. كىمكى بىرەر يامان ئەمەلنى قىلىدىكەن، ئۇ بۇنىڭ جازاسىنى چوقۇم تارتىدۇ، ئۇنى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ، ئۇنىڭغا ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم يارىدەم قىلالمايدۇ.

124_ ئاللاھقا ۋە ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىن ئەرلەردىن ۋە ئاياللاردىن ياخشى ئىشلارنى قىلغانلار بارغۇ، ئەنە شۇلارنى ئاللاھ مەڭگۈلۈك نېمەت ماكانى بولغان ئېسىل جەننەتكە كىرگۈزىدۇ، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتى قىلچە كېمەيتىلمەي تولۇق بېرىلىدۇ.

125_ چىن كۆڭلىدىن ئاللاھقا بويسۇنغان، ئەمەلىيەتتە بىلەن بۇنى ئىسپاتلىغان، سۆزى ۋە ئەمەلىيەتتە بىردەك بولغان، ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلغان ۋە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئازغۇنلۇقتىن يىراق بولغان ھەق دىنىغا ئەگەشكەن كىشىدىنمۇ ياخشى ئادەم بارمۇ؟ ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى ئۆزىگە دوست قىلىپ تاللىغان ئىدى.

126_ كائناتتىكى مەخلۇقاتلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئاللاھ ئۆزىنىڭ چەكسىز ئىلمى بىلەن ھەممە نەرسىنى قورشاپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچقانداق ئىش ئاللاھقا مەخپىي ئەمەستۇر.

127_ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلار سەندىن ئايالارغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرنى بايان قىلىپ بېرىشىڭنى تەلەپ قىلىۋاتىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، ئايالارغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرنى ئاللاھ سىلەرگە بايان قىلىپ بېرىدۇ. قۇرئاندا سىلەرگە ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان ئايەتلەر بارىكى، ئۇ ئايەتلەر سىلەر ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن مەھرى، مىراس قاتارلىق ھەققىنى بەرمەيدىغان (مىراس قولىمىزدىن كېتىپ قالمىسۇن دەپ) ئەرگىمۇ بەرمەيدىغان (ياكى چىرايى كۆرۈمسىز دەپ، ئۆزۈڭلارمۇ ئالماي تۇتۇپ تۇرىدىغان) يېتىم قىزلار توغرىسىدىكى ۋە بوزەك قىلىنغان بالىلار ۋە يېتىملەرگە ئادالەتلىك بولۇپ، زۇلۇم قىلماسلىقىڭلار توغرىسىدىكى بەلگىلىمىلەرنى بايان قىلىپ بېرىدۇ. ياخشىلىقتىن نېمىنى قىلساڭلار، شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئۇنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئاللاھقا بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەستۇر.

128_ ئەگەر بىرەر ئايال ئېرىنىڭ ئۆزىدىن كۆڭلى سوۋۇپ قېلىشىدىن ياكى يۈز ئۆرۈشىدىن ئەنسىرىسە، ئايال ئېرىنىڭ نىكاھىدىن چىقىپ كەتمەسلىك ئۈچۈن ئۆزىنىڭ نەپىقە دېگەندەك بەزى ھەقلىرىدىن ۋاز كېچىش بەدىلىگە بولسىمۇ، ئەر _ ئايال ئۆز ئارىسىدا كېلىشىپ ئىش كۆرسە ئۇلارغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. كېلىشىپ ئىش قىلىش ئاجرىشىشتىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. ئىنسانلار بېخىللىققا شۇنچىلىك ئادەتلىنىپ كەتكەنكى، ئۇلارنىڭ تەبىئىتىگە ئايلىنىپ قالغان. (ئى ئەرلەر!) ئەگەر سىلەر ئايالىرىڭلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلساڭلار، ئۇلارغا زۇلۇم قىلىشتىن ساقلانساڭلار، ئۇلارنىڭ ئىشىدا ئاللاھتىن قورقساڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان بارلىق ئىشلىرىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەس، ئاخىرەتتە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بەلگىلەيدۇ.

129_ ئى ئەرلەر! سىلەر ھەر قانچە تىرىشساڭلارمۇ ئايالىرىڭلارنىڭ ئارىسىدا مۇھەببەتتە، كۆڭۈل مايىللىقىدا تولۇق ئادىل بولۇشقا قادىر ئەمەسسىلەر. شۇڭا سىلەر ئايالارنى ئۇلارنىڭ بىرسىگە پۈتۈنلەي مايىل بولۇپ كېتىپ ئىككىنچىسىنى (ئېرى بار _ يوقنىڭ ئورنىدا) ئېسىپ قويۇلغان ئايالدەك تاشلاپ قويۇپ گۇناھكار بولماڭلار، ئەگەر ئەمەلىڭلارنى تۈزەتسەڭلار، ئايالىرىڭلار ئارىسىدىكى ئىشلاردا ئادىل بولساڭلار، ئاللاھتىن قورقۇپ ئايالارغا زۇلۇم قىلىشتىن ساقلانساڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ رەھىم قىلغۇچىدۇر.

130_ ئەگەر ئەر _ ئایال ئىككىسى ئاجرىشىپ كەتسە، ئاللاھ ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن ئۇلارنى بىر _ بىرىدىن بىھاجەت قىلىدۇ، چۈنكى ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى ناھايىتى كەڭدۇر، ئاللاھ بەندىلىرى ئارىسىدا ھۆكۈم قىلىشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

131_ ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى بولغان مۇسۇلمانلار! بىز سىلەردىن ئىلگىرى كىتاب بېرىلگەن يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارغا ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىنى تاشلاشنى تەۋسىيە قىلغان ئىدۇق، سىلەرگىمۇ شۇنى تەۋسىيە قىلىدۇق. يەنە سىلەرگە شۇنى بايان قىلىدۇقكى، ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھ نازىل قىلغان قانۇننى ئىنكار قىلساڭلار، (بىلىڭلارکى) ئاللاھنىڭ سىلەرگە ھاجىتى يوقتۇر. چۈنكى ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە موھتاج ئەمەس، ئۇ بارلىق سۈپەتلىرىدە، ھەممە ئىشلىرىدا مەدھىيەگە لايىقتۇر.

132_ كائىناتتىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ بەندىلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىشقا ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئۇرۇنلاشتۇرۇشقا. ئۆزى يالغۇز كۈپايىدۇر.

133_ ئى ئىنسانلار! ئەگەر ئاللاھ خالسا، سىلەرنى يوق قىلىۋېتىپ ئورنۇڭلارغا باشقا قەۋمنى كەلتۈرىدۇ، چۈنكى ئاللاھ شۇنداق قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

134_ ئى ئىنسانلار! سىلەردىن كىمكى دۇنيانىڭ مەنپەئەتلىرىنى كۆزلەپ ئاخىرەتتىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، (بىلىپ قويسۇنكى) دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر. شۇڭا ھەركىم دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ياخشىلىقلارنى ئاللاھنىڭ ئۆزىدىن تىلىسۇن، چۈنكى ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ نىيەتلىرىنى ۋە ئەمەللىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

135_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئۆزۈڭلارنىڭ ياكى ئاتا _ ئاناڭلار ۋە ئۇرۇق _ تۇغقانلىرىڭلارنىڭ زىيىنىغا گۇۋاھلىق بېرىشكە توغرا كەلگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ باي ياكى كەمبەغەل بولۇشىغا قارىماي، ئادالەتتە چىڭ تۇرىدىغان، ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن دۈرۈس گۇۋاھلىق بېرىدىغان بولۇڭلار. ئاللاھ ئۇلارغا سىلەردىن بەكرەك يېقىندۇر، ئۇلارغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ. شۇڭا نەپسى خاھىشىڭلارغا بېرىلىپ، يېقىنلىرىڭلارغا يان بېسىپ ئادىل ۋە دۈرۈس گۇۋاھلىق بېرىشتىن يۈز ئۆرۈمەڭلار، يالغان گەپ بىلەن گۇۋاھلىقنى ئۆزگەرتىۋەتمەي، ئۇنى ئۆز پېتى ئادا قىلىڭلار، دۈرۈس گۇۋاھلىق بېرىشتىن باش تارتماڭلار، گۇۋاھلىقتا ھەقىقەتنى يوشۇرماڭلار. ئەگەر سىلەر ھەقىقەتنى بۇرمىلىساڭلار ياكى گۇۋاھلىقتىن باش

تارتساڭلار، (بىلىڭلارىڭ) ئاللاھ ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن خەۋەردار بولۇپ تۇرىدۇ، سىلەرگە شۇنىڭغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بەلگىلەيدۇ.

136_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئاللاھقا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، قۇرئانغا، ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتابلارغا بولغان شۇ چىن ئىمانىڭلارنى، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن ئىبارەت ياخشى ئەمەلىڭلارنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇڭلار. كىمكى ئاللاھنى، ئاللاھنىڭ ھۆرمەتلىك پەرىشتىلىرىنى، ئاللاھنىڭ ئىنسانىيەتنى ھىدايەت قىلىش ئۈچۈن نازىل قىلغان كىتابلىرىنى، ھەق دىننى يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئاللاھ ئىنسانلار ئارىسىدىن تاللاپ چىقارغان پەيغەمبەرلىرىنى ۋە ئىنسانلار بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان بارلىق ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن تىرىلدۈرۈلۈپ، ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا بارىدىغان ئاخىرەت كۈنىنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئۇ ئاللاھنىڭ دىنىدىن چىقىپ كەتكەن، ھەقىقەتتىن تامامەن يىراقلىشىپ قاتتىق ئازغان بولىدۇ.

137_ ئىمان ئېيتىپ مۇسۇلمان بولغاندىن كېيىن، ئىمانىدىن يېنىۋېلىپ كاپىرلىققا قايتقان، ئاندىن يەنە ئىمان ئېيتقان، ئاندىن يەنە كاپىرلىققا قايتقان، ئاندىن كاپىرلىقىدا چىڭ تۇرۇۋېلىپ، شۇ كاپىرلىقىنى داۋاملاشتۇرغانلارنى ئاللاھ كەچۈرمەيدۇ، ئۇلارنى توغرا يولغىمۇ يېتەكلىمەيدۇ.

138_ ئى پەيغەمبەر! تىلىدا ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، دىلىدا كاپىرلىقنى يوشۇرىدىغان مۇناپىقلارغا ئاخىرەتتىكى قاتتىق ئازابتىن بېشارەت بەرگىن.

139_ مۇئمىنلەرنى قويۇپ كاپىرلارغا تەرەپدار بولىدىغان، ئۇلارنى دوست تۇتۇپ ئۇلاردىن يارىدەم تەلەپ قىلىدىغان، مۇئمىنلەرنى يامان كۆرىدىغان كىشىلەر كۈچ _ قۇۋۋەتتىنى ئاشۇ كاپىرلارنىڭ قېشىدىن ئىزدەۋاتامدۇ؟ ئۇلار بىلىپ قويسۇنكى، كاپىرلار ئۇلارغا قىلچە يارىدەم قىلالمايدۇ، چۈنكى يارىدەم ۋە كۈچ _ قۇۋۋەتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر.

140_ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ ئۆزىنىڭ كىتابىدا سىلەرگە شۇنداق ھۆكۈم چۈشۈردىكى، سىلەر ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ئىنكار قىلىنغانلىقىنى ۋە مەسخىرە قىلىنغانلىقىنى ئاڭلىساڭلار، ئۇ كاپىرلار كۈفرى ۋە مەسخىرىدىن باشقا پاراڭلارغا يۆتكەلمىگۈچە، ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرماڭلار، ئەگەر سىلەر ئۇلار بىلەن ئولتۇرساڭلار، سىلەرمۇ ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالىسىلەر. چۈنكى سىلەر بۇ ھالەتتە ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىشىغا ۋە مەسخىرە قىلىشىغا رازى بولغان بولىسىلەر. گۇناھ _ مەئسىيەتكە رازى بولغان ئادەم ئۇنى قىلغانغا ئوخشاش گۇناھكار بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ مۇناپىقلارنىڭ ۋە كاپىرلارنىڭ ھەممىسنى جەھەننەمگە توپلايدۇ ۋە ئۇلارغا قاتتىق ئازابنى تېتىتىدۇ.

141_ ئی مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ بېشىڭلارغا خاپلىق كېلىشنى كۆزىتىپ تۇرۇۋاتقانلار دەل ئاشۇ مۇناپىقلاردۇر. ئاللاھنىڭ پەزلىدىن سىلەرگە بىرەر زەپەر نېسىپ بولۇپ، دۈشمەنلەرگە غالىب كەلسەڭلار ۋە غەنىيمەتكە ئېرىشسەڭلار، ئۇلار: «بىز سىلەر بىلەن بىللە ئەمەسمىدۇق، سىلەرگە يارىدىم بەرگەن ئەمەسمىدۇق؟» دەيدۇ. ئەگەر كاپىرلار تەرەپ غەلىبە قازانسا، بۇ مۇناپىقلار ئۇ كاپىرلارغا: «بىز سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىن غالىب كەلگەن تۇرۇپ، سىلەرنى مۇئمىنلەردىن قوغدىمىدۇقمۇ؟» دەيدۇ. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇلار بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ئاللاھ كاپىرلارغا ھەقىقىي مەندىكى مۇئمىنلەرنى بويسۇندۇرۇشقا قەتئىي يول بەرمەيدۇ. دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى ياخشى ئاقىۋەت ھەقىقىي مۇئمىنلەرگە خاستۇر.

142_ شۇبھىسىزكى، بۇ مۇناپىقلارنىڭ ئىشى ئۆزىنىڭ كاپىرلىقىنى يوشۇرۇپ، يالغاندىن ئۆزىنى مۇسۇلمان قىلىپ كۆرسىتىش ئارقىلىق ئاللاھنى ئالداشقا ئۇرۇنۇشتۇر. ئۇلار قىلمىشلىرىنى ئاللاھتىن يوشۇرۇپ قالالايمىز دەپ ئويلايدۇ. ھالبۇكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئالدامچىلىقىغا يارىشا جازاسىنى بېرىدۇ. ئۇ مۇناپىقلار نامازغا تۇرغاندىمۇ پەقەت خۇشياقماسلىق بىلەن تۇرىدۇ، نامازنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈنلا ئوقۇيدۇ، ئاللاھنى بەكمۇ ئاز ياد ئېتىدۇ.

143_ ئۇ مۇناپىقلار پەقەت شەكلىنىش، ئىككىلىنىش ۋە ئىزتىراپ ئىچىدىلا ئۆتىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەھۋالى بىرخىل تۇرمايدۇ، ئۇلار مۇئمىنلەرگىمۇ، كاپىرلارغىمۇ تەۋە ئەمەس، كۇفرى بىلەن ئىمان ئارىسىدا ئارىسالدى بولۇپ يۈرىدۇ، ئاللاھ كىمنىڭ قەلبىنى ئىماندىن بۇرىۋەتسە، ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇنى ھىدايەتكە يېتەكلەشكە ھېچبىر يول تاپالمايسەن.

144_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر مۇئمىنلەرنى قويۇپ، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى دوست تۇتماڭلار. سىلەر دۈشمىنىڭلارنى دوست تۇتۇش ئارقىلىق ئۆزۈڭلارنىڭ ئىمان دەۋاسىدا راستچىل ئەمەسلىكىڭلار توغرۇلۇق ئاللاھقا ئوپئوچۇق بىر پاكىت ھازىرلاپ بېرىشنى خالامسىلەر؟

145_ مۇناپىقلار قىيامەت كۈنى چوقۇم دوزاخنىڭ ئەڭ ئاستىنقى قەۋىتىگە تاشلىنىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنى يامان ئاقىۋەتتىن قوغداپ قالىدىغان بىرەر مەددىكار تاپالمايسەن.

146_ پەقەت مۇناپىقلىقتىن يېنىپ، ئاللاھقا تەۋبە قىلىپ، ئۆزىنىڭ ئىچكى ۋە تاشقى بارلىق ئەھۋالىنى تۈزەتكەن، مۇئمىنلەرنى دوست تۇتۇپ، ئاللاھنىڭ دىنىغا چىڭ ئېسىلغان، دىننى ئاللاھقا خالىس قىلغان كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئەنە شۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مۇئمىنلەر بىلەن بىللىدۇر. ئاللاھ ئاخىرەتتە مۇئمىنلەرگە كاتتا ئەجىر ئاتا قىلىدۇ.

147_ ئەگەر سلەر ئەمەلىڭلارنى تۇزەپ، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ھەققىي رەۋشتە ئىمان ئېيتساڭلار، ئاللاھ سلەرگە ئازاب قىلىپ نېمە قىلىدۇ؟ شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە موھتاج ئەمەس، پەقەتلا گۇناھكار بەندىلىرىنى جازالايدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ تائەت _ ئىبادەتلىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ھەسسىلەپ بەرگۈچىدۇر، ئاللاھ ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

148_ ئاللاھ ھەرقانداق بىر كىشىنىڭ ئاشكارا يامان سۆز قىلىشىنى ياقتۇرمايدۇ، ئەمما زۇلۇمغا ئۇچرىغان كىشى زالىمنىڭ ئۈستىدىن شىكايەت قىلىپ، ئۇنىڭ يامانلىقىنى ئوتتۇرىغا چىقارسا بولىدۇ. ئاللاھ سلەرنىڭ ئاشكارا ئېيتقانلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، سلەرنىڭ يوشۇرغانلىرىڭلارنىمۇ بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

149_ ئاللاھ ئەپۇچانلىققا چاقىرىدۇ، بۇ چاقىرىققا يول ھازىرلايدۇ، مۇئمىنلەرنىڭ ياخشىلىقنى ئاشكارا قىلىش ياكى مەخپىي قىلىش ئىختىيارىدۇر. شۇنىڭدەك يامانلىق قىلغۇچىنىڭ يامانلىقىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ياكى ئۇنى ئەپۇ قىلىۋېتىشمۇ ئۇلارنىڭ ئىختىيارى بولۇپ، ئەپۇ قىلىش ئەۋزەلدۇر. ئاللاھنىڭ ئېسىل سۈپەتلىرىدىن بىرى گۇناھكار بەندىلىرىگە كۆچى يېتىدىغان تۇرۇپ ئۇلارنى ئەپۇ قىلىشتۇر.

151_150 _ شۇبھىسىزكى، يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلار ئىچىدىن ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلار، ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىش ياكى پەيغەمبەرلەرنىڭ بەزىسىگە ئىمان كەلتۈرۈپ، بەزىسىنى ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان سۆزلىدى، دېگەن تۆھمەت بىلەن ئىنكار قىلىش ئارقىلىق ئاللاھ بىلەن ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئارىسىنى ئايرىۋەتمەكچى بولغانلار، ئىمان بىلەن كۇفۇرنىڭ ئارىسىدا ئوتتۇرا يول تۇتماقچى بولغانلار _ ئەنە شۇلار شەكسىز كاپىرلاردۇر، كاپىرلارغا خارلىغۇچى ئازاب تەييارلىدۇق.

152_ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئاللاھ ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغان، ئىمان ئېيتىشتا پەيغەمبەرلەرنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىۋەتمىگەن ۋە شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر بارغۇ، ئاللاھ ئەنە شۇ كىشىلەرنىڭ ئىماننىڭ مۇكاپاتلىرىنى ۋە ئەجرىنى تولۇق بېرىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرى ئۈچۈن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

153_ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار سەندىن مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ مۆجىزىسىگە ئوخشايدىغان بىر مۆجىزە تەلەپ قىلىدۇ، مۇسا ئەلەيھىسسالامغا بېرىلگەندەك ئۆزلىرىگە ئاسماندىن بىر كىتاب نازىل قىلىنىشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن بۇنىڭغا ئەجەبلەنمە. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئەجدادلىرىمۇ مۇسا ئەلەيھىسسالامدىن بۇنىڭدىنمۇ چوڭراقىنى تەلەپ قىلىپ: «بىزگە

ئاللاهنى ئوچۇق _ ئاشكارا كۆرسەتكىن» دېگەن ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھەققى بولمىغان بۇنداق تەلەپنى قويۇش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن، ھالاك قىلغۇچى ئازابقا ئۇچرىغان ۋە ئۇلارنى چاقماق سوققان ئىدى. ئاندىن ئۇلارنى چاقماق سوققاندىن كېيىن ئاللاھ تىرىلدۈرگەندە، ئۇلار مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قولىدا موزايغا چوقۇنۇشنىڭ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇق ۋە كۈفرىلىق ئىكەنلىكىنى كۆرىستىدىغان روشەن دەلىل _ پاكىتلارنى كۆرۈپ تۇرۇقلۇق، يەنە موزاينى مەبۇد قىلىۋالدى. ئۇلار تەۋبە قىلغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ موزايغا چوقۇنغانلىق گۇناھىنىمۇ كەچۈرۈۋەتتۇق. بىز مۇساغا ئۇنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان كاتتا دەلىل _ پاكىت ئاتا قىلغان ئىدۇق.

154_ ئۇلار تەۋراتقا ئەمەل قىلىش ھەققىدە مەھكەم ئەھدە بېرىشنى رەت قىلىپ تۇرۇۋالغاندا، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە تۇر تېغىنى تىكلەپ قويدۇق ۋە ئۇلارغا: «بەيتۇلمۇقەددەس شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىدىن ئېگىلگەن ھالدا كىرىڭلار» دېگەن بولساقمۇ، ئۇلار ئۇ جايغا ھاكاۋۇرلۇق بىلەن كىرىشتى. يەنە بىز ئۇلارغا: «شەنبە كۈنى بېلىق تۇتماڭلار» دېگەن بولساقمۇ، ئۇلار شەنبە كۈنى بېلىق تۇتۇۋەردى، ئۇلاردىن مەھكەم ئەھدە ئالغان بولساقمۇ، ئۇلار ھەر قېتىم ئەھدىنى بۇزۇپ كەلدى.

155_ ئۇلار ئەھدىنى بۇزغانلىقى، پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئايەتلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى، پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرگەنلىكى ۋە بىزنىڭ دىللىرىمىز پەردىلەنگەن، شۇڭا سېنىڭ سۆزۈڭنى چۈشەنمەيمىز دېگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارنى رەھمىتىمىزدىن يىراق قىلدۇق. ھەقىقەت شۇكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ كۈفرىلىقى تۈپەيلىدىن دىللىرىنى پېچەتلىۋەتكەن، شۇڭا ئۇلار بەكمۇ ئاز ئىمان ئېيتىدۇ (يەنى تولۇق ئىمان ئېيتمايدۇ).

156_ يەنە ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى ۋە پاك مەريەمگە زىنا قىلدى دەپ چوڭ بوھتاننى چاپلىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا لەنەت قىلدۇق.

157_ يەنە ئۇلار ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مەريەم ئوغلى ئىيسانى ئۆلتۈردۇق دېگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارغا لەنەت قىلدۇق. ھالبۇكى، ئۇلار ئىيسانى ئۆلتۈرگەنمۇ ئەمەس، دارغا ئاسقانمۇ ئەمەس، لېكىن ئۇلار ئىيساغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر ئادەمنى ئىيسا دەپ ئويلاپ ئۆلتۈرگەن. ئىيسانى ئۆلتۈردۇق دەۋالغان يەھۇدىيلار ۋە ئۇلارغا ئىشەنگەن خىرىستىيانلار ھەممىسى شەك ۋە ھەيرانلىق ئىچىدىدۇر. ئۇلار بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەيدۇ، پەقەت گۇمانغىلا ئاساسلىنىدۇ، ئۇلار ئىيسانى ئۆلتۈرەلىگەن ئەمەس.

158_ ئەكسچە، ئاللاھ ئىيسانى بەدىنى ۋە روھى بىلەن ھايات ھالىتىدە ئۆز تەرىپىگە كۆتۈردى، ئۇنى كاپىرلاردىن قۇتقۇزدى. ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، ھۆكۈملىرىدە ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

159_ ئىيسا ئەلەيھىسسالام ئاخىر زاماندا ئاسماندىن چۈشكەندىن كېيىن، ئەھلى كىتابتىن ھەربىر جان ئىگىسى ئۆلۈشتىن ئىلگىرى ئۇنىڭغا چوقۇم ئىمان ئېيتىدۇ، ئىيسا قىيامەت كۈنىدە ئۆزىگە ئىمان ئېيتقانلارنىڭ راستچىللىقىغا ۋە ئۆزىنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ يالغانچىلىقىغا گۇۋاھ بولىدۇ.

160_161 _ يەھۇدىيلار چوڭ گۇناھلارنى سادىر قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىقى، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن توسقانلىقى، ھارام قىلىنغان جازانىنى يېگەنلىكى، كىشىلەرنىڭ پۇل _ مېلىنى ناھەق يەۋالغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئىلگىرى ھالال قىلغان پاكىز نەرسىلەرنى ئۇلارغا ھارام قىلىۋەتتى.

يەھۇدىيلارنىڭ ئارىسىدىن ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب ھازىرلىدۇق.

162_ ئەمما يەھۇدىيلارنىڭ ئىچىدە ئاللاھ نازىل قىلغان ئەھكاملارنى بىلىشتە بىلىمى چوڭقۇر بولغانلارغا، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەنلەرگە، ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ساڭا نازىل قىلغان قۇرئانغا ۋە سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە بېرىلگەن تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق كىتابلارغا ئىمان كەلتۈرگەن، نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان، پۇل _ مېلىنىڭ زاكىتىنى بېرىدىغان، ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەرگە جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىمىز.

163_ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، كىشىلەرگە ھەق دىننى يەتكۈزۈش توغرۇلۇق نۇھقا ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى پەيغەمبەرلەرگە ۋەھيى قىلغاندەك، ساڭىمۇ ۋەھيى قىلدۇق، ھەمدە ئىبراھىمغا، ئىسمائىلغا، ئىسھاققا، يەئقۇبقا، يەئقۇبنىڭ ئەۋلادلىرىدىن بولغان پەيغەمبەرلەرگە، ئىيساغا، ئەييۇبقا، يۇنۇسقا، ھارۇنغا، سۇلەيمانغا ۋەھيى قىلغان ئىدۇق، داۋۇدقا ساماۋى كىتاب زەبۇرنى ئاتا قىلغان ئىدۇق.

164_ بىز ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرنىڭ ئارىسىدا، بىز ساڭا مۇشۇ ئايەتتىن ئىلگىرىكى ئايەتلەردە بايان قىلغان پەيغەمبەرلەرمۇ، ھېكمىتىمىزنىڭ تەقەززاسى بويىچە، بايان قىلمىغان پەيغەمبەرلەرمۇ بار. ئاللاھ مۇساغا بىۋاسىتە سۆز قىلىش ئارقىلىق ئۇنى شەرەپلەندۈردى. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ «سۆزلىگۈچى» دېگەن سۈپىتىنىڭ ھەقلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. چۈنكى ئاللاھ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا بىۋاسىتە سۆز قىلغان).

165_ بىزنىڭ پەيغەمبەرلەرنى خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتكەنلىكىمىز كىشىلەرنىڭ پەيغەمبەرلەر كەلگەندىن كېيىن (ئىمان ئېيتمىغانلىقىغا) ئاللاھنىڭ ئالدىدا باھانە كۆرسەتمەسلىكى ئۈچۈندۇر. ئاللاھ ئۆز پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

166_ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار ۋە باشقا كاپىرلار سېنىڭ پەيغەمبەرلىكىڭنى ئىنكار قىلغان بولسا، ئاللاھ سېنىڭ قۇرئان نازىل قىلىنغان ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە، قۇرئاننى ئۆز ئىلمى بىلەن ساڭا نازىل قىلغانلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىدۇ، پەرىشتىلەرمۇ ساڭا كەلگەن ۋەھيىگە گۇۋاھلىق بېرىدۇ. ئاللاھنىڭ گۇۋاھلىقى يېتەرلىكتۇر.

167_ شۇبھىسىزكى، سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىنكار قىلغان ۋە كىشىلەرنى ئىسلام دىنىدىن توسقانلار ھەقىقەتتىن ئىنتايىن يىراقلىشىپ، چوڭقۇر ئازغۇنلۇققا پاتقانلاردۇر.

168_ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان، كۇفىردا چىڭ تۇرۇۋېلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنىڭ گۇناھىنى ئاللاھ ھەرگىز كەچۈرمەيدۇ، ئۇلارنى نىجاتلىققا ئېلىپ چىقىدىغان يولغىمۇ باشلىمايدۇ.

169_ ئۇلارنى پەقەت دوزاخنىڭ يولىغىلا قويۇۋېتىدۇ، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، بۇ ئاللاھقا ئاساندۇر، ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر.

170_ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە بىزنىڭ ئەلچىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام رەببىڭلار تەرىپىدىن ھەق دىن بولغان ئىسلام دىنىنى ئېلىپ كەلدى. سىلەر ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىڭلار، ئۇنىڭغا ئەگىشىڭلار. چۈنكى ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىش سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر كۇفرىنى داۋاملاشتۇرساڭلار، بىلىپ قويۇڭلاركى، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ۋە سىلەرنىڭ ئىمانىڭلارغا ھاجىتى يوق. چۈنكى ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ئىگىسىدۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ گەپ _ سۆزۈڭلارنى ۋە قىلغان ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بۇيرۇغانلىرىدا ۋە توسقانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر. ئاسمانلار ۋە زېمىن ئاللاھقا بويسۇنغان ئىكەن، سىلەرنىڭمۇ ئاللاھ تائالاغا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرۈشۈڭلار سىلەر ئۈچۈن ئەڭ ياخشىدۇر.

171_ ئى خىرىستىيانلار! دىنىڭلار ھەققىدە توغرا ئېتىقادتا بولۇشتىن چەتنەپ كەتمەڭلار، ئاللاھ ھەققىدە پەقەت ھەق گەپنىلا قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئايال ياكى بالىنى مەنسۇپ قىلماڭلار. مەسىھ _ مەريەم ئوغلى ئىيسا پەقەتلا ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدۇر، ئاللاھ ئۇنى ھەق پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى، ئۇنى جىبرىل ئارقىلىق مەريەمگە ئەۋەتكەن «بول!» دېگەن كەلىمىسىدىن

ياراتتى. شۇڭا، سلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار، پەيغەمبەرلەر ئاللاھتىن ئېلىپ كەلگەن ۋەھيىگە ئەمەل قىلىڭلار، ئيسانى ۋە ئۇنىڭ ئانىسى مەريەمنى ئاللاھقا شېرىك قىلمۇالماڭلار، «(ئاللاھ) ئۈچتۇر»[34] دېگەن سەپسەتەڭلاردىن يېنىڭلار، بۇنداق قىلىش سلەر ئۈچۈن ناھايىتى ياخشىدۇر. ئاللاھ پەقەت بىرلا ئىلاھتۇر، بالىلىق بولۇشتىن پاكتۇر، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، ئاللاھنىڭ ئۆز مەخلۇقاتى ئىچىدىن قانداقمۇ شېرىكى ياكى بالىسى بولسۇن؟! ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئىداره قىلىش، ئۇلارنىڭ ھاياتىنى قوغداش ئۈچۈن يېتەرلىك ھامىيدۇر.

172_ مەسىھ ئاللاھقا بەندە بولۇشتىن ھەرگىز باش تارتمايدۇ، ئاللاھقا يېقىن پەرىشتىلەرمۇ ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھنىڭ بەندىسى ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىشتىن باش تارتمايدۇ. كىمكى ئاللاھقا بەندىچىلىك قىلىشتىن، ئۇنىڭغا بويسۇنۇشتىن باش تارتىدىكەن ۋە تەكەببۇرلۇق قىلىدىكەن، بىلىپ قويسۇنكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز دەرگاھىغا توپلايدۇ، ئاندىن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

173_ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، شۇ ئىماننى ئېتىقاد، ئەمەل ۋە گەپ _ سۆزدە ئىسپاتلىغان، ئاللاھنىڭ دىندا مۇستەھكەم تۇرغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بېرىدۇ، ئۆز پەزلىدىن تېخىمۇ ئاشۇرۇپ بېرىدۇ. ئەمما ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ۋە ئۆزىنى چوڭ تۇتۇپ ئاللاھقا بەندىچىلىك قىلىشقا بويۇنتاۋلىق قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارنى قاتتىق ئازابلايدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدىغان ھېچقانداق دوست ۋە ھېچقانداق مەددەتكار تاپالمايدۇ.

174_ ئى ئىنسانلار! سلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىت كەلدى، ئۇ بولسىمۇ، بىزنىڭ ئەلچىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن روشەن ھۆججەت ۋە مۆجىزىلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئەڭ كاتتىسى قۇرئاندۇر. قۇرئان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىك زەنجىرىنى تاماملىغۇچى ئاخىرقى پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى دەللىلەيدۇ. دېمەك، بىز سلەرگە بۇ ئوپئوچۇق نۇر بولغان قۇرئاننى نازىل قىلدۇق.

175_ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، شۇ ئىماننى ئېتىقاد، ئەمەل ۋە گەپ _ سۆزدە ئىسپاتلىغان، ئۆزلىرىگە نازىل قىلىنغان ئوپئوچۇق نۇر _ قۇرئانغا چىڭ ئېسىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئاللاھ

[34] خىرىستىيانلارنىڭ بەزىسى « ئاللاھ، مەريەم ۋە ئىيسا ئۈچى بىر ئىلاھتۇر» دېسە، يەنە بەزىسى «ئاللاھ، ئىيسا ۋە رۇھۇلقۇدۇس ئۈچى بىر ئىلاھتۇر» دەيدۇ.

ئۇلارنى ئاخىرەتتە ئۆز رەھمىتى ۋە پەزل _ كەرەمى بىلەن جەننەتكە كىرگۈزىدۇ، بۇ دۇنيادا بولسا ئۇلارنى جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ.

176_ ئى پەيغەمبەر! ئۇلار سەندىن بالىسى يوق، ئاتىسىمۇ يوق مېيىتنىڭ مىراسى توغرۇلۇق پەتىۋا سورىشىدۇ، ئېيتقىنكى، «ئاللاھ بۇ مەسىلىلەر توغرىسىدىكى ھۆكۈمنى مۇنداق بايان قىلىدۇ: ئەگەر بىر كىشى ۋاپات بولۇپ بالىسى بولمىسا، ئاتىسىمۇ بولمىسا، پەقەت ئانىسى ۋە دادىسى بىر، ياكى ئانىسى باشقا، دادىسى بىر ھەمشىرىسىلا بولسا، ئۇ ھەمشىرىسى مىراسنىڭ يېرىمىنى ئالىدۇ؛ ئەگەر ئۆلگۈچى ئايال بولۇپ، ئۇنىڭ بىرلا ئەر بىر تۇغقىنىلا بولسا، ئۇ ئەر شۇ ھەمشىرىسىنىڭ مىراسىنىڭ ھەممىسىنى ئالىدۇ. ئەگەر ئۆلگۈچىنىڭ ئىككى ھەمشىرىسى بولسا، ئۇلار مىراسنىڭ ئۈچتىن ئىككىسىنى ئېلىپ ئۆز ئارىسىدا تەڭدىن ئۈلۈشىدۇ. ئەگەر ۋارىسلار ھەم ئەر، ھەم ئايال بىر تۇغقانلار بولسا، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىر ئەرگە ئىككى ئايالنىڭ ئۈلۈشى بېرىلىدۇ. سىلەرنىڭ مىراس ئىشلىرىدا ھەقىقەتتىن چەتنەپ كەتمەسلىكىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ سىلەرگە مىراس تەقسىماتىنى ۋە بالىسىمۇ، ئاتىسىمۇ يوق مېيىتنىڭ مىراسنىڭ ھۆكمىنى بايان قىلىپ بېرىدۇ. ئاللاھ ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ۋە بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ۋە نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر».

مائىدە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! دىننىڭ قانۇن _ پىرىنسىپلىرىغا ئەمەل قىلىش ۋە ئۇنىڭغا بويسۇنۇشتىن ئىبارەت ئاللاھقا بەرگەن ئەھدەڭلارغا ۋاپا قىلىڭلار، ئۆز ئاراڭلاردىكى ئامانەت ۋە ئېلىم _ سېتىم قاتارلىق ئاللاھنىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگە مۇۋاپىق ئېلىپ بېرىلغان ئەھدىلىرىڭلارغا ۋاپا قىلىڭلار. ئاللاھ سىلەرگە چارۋىلاردىن تۆگە، كالا، قوي قاتارلىقلارنى ھالال قىلدى، لېكىن ھارامىلىقىنى سىلەرگە بايان قىلىپ بەرگەن ئۆزى ئۆلۈپ قالغان مال ۋە قان قاتارلىقلارنى، شۇنداقلا سىلەر ھەج ياكى ئۆمرىگە ئېھرام باغلىغان چېغىڭلاردا ئوۋ ئوۋلاشنى ھالال سانىماڭلار. شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ھېكمىتى ۋە ئادالىتىگە ئاساسەن ئۆزى خالىغانچە ھۆكۈم قىلىدۇ.

2 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھ بېكىتكەن چەك _ چېگرالاردىن ۋە كۆرسەتمىلەردىن چەتنەپ كەتمەڭلار، زۇلقەئىدە، زۇلھەججە، مۇھەررەم ۋە رەجەبتىن ئىبارەت ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئايدا ئۇرۇش قىلىشنى ھالال سانىماڭلار (ئەگەر دۈشمەنلەر سىلەرگە بۇ ئايلاردا ئۇرۇش ئاچسا، ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار). شۇنىڭدەك، قۇربانلىق مالغا، قۇربانلىق مالنىڭ بوينىغا بۇ مالنىڭ قۇربانلىق قىلىنىدىغان مال ئىكەنلىكى ۋە مالنى ھەيدەپ كەلگەن كىشىنىڭ ھەج قىلماقچى ئىكەنلىكىنىڭ ئالامىتى سۈپىتىدە ئېسىپ قويۇلغان بويۇنچۇقلارغا، رەببىنىڭ پەزلىنى ۋە رازىلىقىنى تىلەپ بەيتۇللاھقا كەلگۈچىلەرگە چېقىلىشنى ھالال سانىماڭلار. سىلەر ئېھرامدىن چىققاندىن كېيىن، سىلەرگە ئوۋ ئوۋلاش ھالال بولىدۇ. ھۇدەيبىيەدە بولغاندەك، بىرەر قەۋمنىڭ سىلەرنى مەسجىدى ھەرەمگە كىرىشتىن توسقانلىقى سەۋەبىدىن كېلىپ چىققان ئۆچمەنلىك ھەرگىزمۇ سىلەرنى ئۇلارغا چېقىلىشقا ئېلىپ بارمىسۇن. ئى مۇئمىنلەر! ئۆز ئاراڭلاردا ياخشى ئىشقا ۋە تەقۋادارلىققا ياردەملىشىڭلار، گۇناھ بولىدىغان ۋە ئاللاھنىڭ كۆرسەتمىسىدىن چەتنەپ كېتىشكە سەۋەب بولىدىغان ئىشلارغا ياردەملەشمەڭلار، ئاللاھنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. چۈنكى ئاللاھنىڭ ئازابى قاتتىقتۇر.

3 _ ئاللاھ سىلەرگە ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋان، ئېقىتىلغان قان، توڭگۈز گۆشى، ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى تىلغا ئېلىنىپ بوغۇزلانغان ھايۋان، بوغۇپ ئۆلتۈرۈلگەن ھايۋان، ئۇرۇپ

ئۆلتۈرۈلگەن هایۋان، ئېگىز جایدىن یىقىلىپ ئۆلگەن هایۋان، ئۈسۈپ ئۆلتۈرۈلگەن هایۋان، یولۇاس، شىر ۋە بۆرە قاتارلىق یىرتقۇچ هایۋانلار یەپ قویغان هایۋان قاتارلىقلارنىڭ گۆشىنى یېیىشنى هارام قىلدى. ئاللاه جېنى چىقىپ بولغۇچە بوغۇزلىۋالغان هایۋانلارنىڭ گۆشىنى یېیىشنى هالال قىلدى. ئاللاه یەنە بۇتلارنىڭ ئالدىغا ئېلىپ بېرىپ بوغۇزلانغان هایۋانلارنىڭ گۆشىنى یېیىشنى ۋە بىرەر ئىشنى باشلاشتىن ئىلگىرى ئۇنىڭ خەیرلىك بولىدىغان یاكى بولمایدىغانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن، پال ئوقلىرى بىلەن پال سالىدىغان جاهىلىیەت ئادىتىنى هارام قىلدى. بۇ ئایەتتە هارام قىلىنغان ئىشلارنى قىلىش ئاللاهنىڭ ئىتائىتىدىن چىققانلىقتۇر ۋە ئۇنىڭغا ئاسىیلىق قىلغانلىقتۇر. مەن سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلغاندىن كېیىن، هازىر كاپىرلار سىلەرنىڭ دىنىڭلارنى یوقىتىشتىن ۋە سىلەرنى ئىماندىن كۇفرىغا قایتۇرۇشتىن ئۈمىدىنى ئۈزدى، شۇڭا ئۇلاردىن قورقماڭلار، مەندىنلا قورقۇڭلار. بۇگۈن مەن سىلەرنىڭ دىنىڭلار بولغان ئىسلام دىنىغا نۇسرەت ئاتا قىلىش ۋە شەرىئەت ئەهكاملىرىنى تاماملاش ئارقىلىق سىلەرنىڭ دىنىڭلارنى كامالىغا یەتكۈزدۈم، سىلەرنى كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىماننىڭ نۇرىغا چىقىرىش ئارقىلىق سىلەرگە بەرگەن نېمىتىمنى تاماملىدىم، ئىسلامنى سىلەرنىڭ دىنىڭلار بولۇشقا تاللىدىم، ئۇنىڭغا چىڭ ئېسىلىڭلار، ئۇنى قویۇپ بەرمەڭلار. كىمكى ئاچلىقتا قېلىپ، ئىلاجسىزلىقتىن، گۇناهنى مەقسەت قىلماستىن هارام قىلىنغان نەرسىلەردىن یېسە، ئۇنىڭغا گۇناه بولمایدۇ. چۈنكى ئاللاه ئۇنى ناهایىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ئىنتایىن مېهرىباندۇر.

4 _ ئى پەیغەمبەر! ساهابىلىرىڭ سەندىن یېمەكلىكلەردىن ئۆزلىرىگە نېمىلەرنىڭ هالال قىلىنغانلىقىنى سورایدۇ، ئۇلارغا ئېیتقىنكى، «سىلەرگە پاك نەرسىلەر، ئاللاهنىڭ سىلەرگە بىلدۈرگىنى بوىىچە شىكارغا ئۆگىتىلگەن ئىت، قارچىغىنا ئوخشاش ئوۋچى جانىۋارلارنىڭ ئوۋلىغان نەرسىلىرى هالال قىلىندى. شۇڭا، ئۇلارنىڭ سىلەر ئۈچۈن ئوۋلاپ بەرگەن نەرسىلىرىدىن یەڭلار، ئوۋچى جانىۋارلارنى ئوۋغا قویۇپ بەرگەن چېغىڭلاردا ‹بىسمىللاه› دەڭلار، ئاللاهنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلىشتىن قورقۇڭلار. شەكسىزكى، ئاللاه ناهایىتى تېز هېساب ئالغۇچىدۇر».

5 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاهنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان كاتتا نېمەتلىرىدىن بىرى شۇكى، ئاللاه بۇگۈن سىلەرگە پاك نەرسىلەرنى هالال قىلدى، یەهۇدىیلارنىڭ ۋە خىرىستىیانلارنىڭ بوغۇزلىغان نەرسىلىرى ئۆزلىرىنىڭ شەرىئىتىگە مۇۋاپىق هالدا بوغۇزلانغان بولسا، ئۇنى یېیىش سىلەرگە هالالدۇر ۋە سىلەرنىڭ بوغۇزلىغان ماللىرىڭلارمۇ ئۇلارغا هالالدۇر. ئى مۇئمىنلەر! ئاللاه سىلەرگە یەنە ئىپىەتلىك مۇئمىن ئاياللارنى، یەهۇدىي ۋە خىرىستىیانلاردىن بولغان ئىپىەتلىك ئاياللارنى نىكاهلاپ ئېلىشنى هالال قىلدى. ئۇ ئاياللارنى ئېلىشنىڭ شەرتى ئۇلارنىڭ مەهرىنى بېرىش، ئىپىەتلىك بولۇش، زىنانى كۆزلىمەسلىك، ئۇلارنى یوشۇرۇن ئاشنا تۇتماسلىق ۋە یەهۇدىي ۋە خىرىستىیانلارنىڭ

دىنغا مايىل بولۇپ كەتمەسلىكتىن ئەمىن بولۇشتۇر. كىمكى ئىماندىن يېنىۋالىدىكەن، ئۇنىڭ بارلىق ياخشى ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كېتىدۇ، ئۇ ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولىدۇ.

6 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەر ناماز ئوقۇماقچى بولغاندا تاھارەتسىز بولساڭلار، يۈزۈڭلارنى يۇيۇڭلار، قولۇڭلارنى جەينىكىڭلار بىلەن قوشۇپ يۇيۇڭلار، بېشىڭلارغا مەسىھى قىلىڭلار، پۇتۇڭلارنى ئوشۇقۇڭلار بىلەن قوشۇپ يۇيۇڭلار؛ ئەگەر جۇنۇپ بولساڭلار، ناماز ئوقۇشتىن بۇرۇن غۇسلى قىلىپ پاكلىنىڭلار، ئەگەر (سۇ زىيان قىلىدىغان دەرىجىدە) كېسەل بولساڭلار ياكى ساق بولساڭلارمۇ سەپەر ئۈستىدە بولساڭلار ياكى ھاجەتتىن كەلگەن بولساڭلار ۋە ياكى ئايالىڭلار بىلەن يېقىنچىلىق قىلغان بولۇپ، پاكلىنىش ئۈچۈن سۇ تاپالمىساڭلار، قولۇڭلارنى پاك تۇپراققا ئۇرۇپ، ئاندىن يۈزۈڭلارنى ۋە قولۇڭلارنى سىلاڭلار (يەنى تەيەممۇم قىلىڭلار)، ئاللاھ سىلەرنى تاھارەت ۋە غۇسلى ئىشىدا مۇشەققەتتە قويۇشنى خالىمايدۇ، شۇڭا ئاللاھ سىلەرگە رەھىم _ شەپقەت قىلىش ۋە كەڭچىلىك قىلىش يۈزىسىدىن، تەيەممۇم قىلىشقا رۇخسەت قىلدى. چۈنكى ئاللاھ شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەرنى پاك قىلىشنى، نېمىتىنى سىلەرگە تاماملاپ بېرىشنى خالايدۇ. ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ سۇ بىلەن پاكلىنىشىنىڭ ئورنىغا تەيەممۇم قىلىشقا رۇخسەت قىلغانلىقى شۈكۈر قىلىشقا تېگىشلىك كاتتا نېمەتتۇر. ئاللاھقا شۈكۈر قىلىش ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش بىلەن بولىدۇ.

7 _ ئاللاھنىڭ سىلەرگە دىنىي مەجبۇرىيەتلەرنى يېنىكلىتىپ بېرىشتىن ئىبارەت نېمىتىنى ۋە ئۆزۈڭلارنىڭ ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىش ئارقىلىق «ئاڭلىدۇق ۋە ئىتائەت قىلىمىز» دەپ ئاللاھقا بەرگەن ۋەدەڭلارنى ئۇنتۇماڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار. چۈنكى ئاللاھ دىلىڭلاردا يوشۇرغان سىرلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

8 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلار! ئاللاھنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن ھەقىقەتتە چىڭ تۇرۇڭلار ۋە ئادالەتلىك گۇۋاھچىلار بولۇڭلار. بىرەر قەۋمگە بولغان ئۆچمەنلىكىڭلار سىلەرنى ئۇلارغا ئادالەتسىزلىك قىلىشقا ئېلىپ بارمىسۇن، دۈشمەنلەرگىمۇ، دوستلارغىمۇ ئوخشاشلا ئادالەتلىك بولۇڭلار، بۇنداق ئادالەتلىك بولۇش ئاللاھتىن قورقۇشقا ئەڭ يېقىندۇر، زۇلۇم قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى ئاللاھ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن خەۋەردارىدۇر، شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

9 _ ئاللاهقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئاللاھ مەغپىرەتنى ۋە كاتتا مۇكاپاتنى ۋەدە قىلدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ، ئۇلارنى جەننەتكە كىرگۈزىدۇ. ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ.

10 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ بۇ ھەقىقەتنى بايان قىلىپ كەلتۈرگەن دەلىللىرىنى يالغانغا چىقارغان كاپىرلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ.

11 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان خاتىرجەملىك نېمىتىنى ۋە سىلەرنى يوق قىلماقچى بولغان دۈشمىنىڭلارنىڭ كۆڭلىگە قورقۇنچ سالغانلىق نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئەينى زاماندا كاپىرلار سىلەرگە قول سالماقچى بولغان ئىدى، ئاللاھ ئۇلارنى مۇرادىغا يەتكۈزمىدى. ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ جازاسىغا ئۇچراپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا تايىنىڭلار، ئۇنىڭ يارىدىمىگە ۋە نۇسرىتىگە ئىشىنىڭلار.

12 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئىبادەتنى ئاللاھقا خالىس قىلىش ھەققىدە مەھكەم ئەھدە ئالغان ۋە مۇسا ئەلەيھىسسالامنى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ھەربىر قەبىلىسىدىن ئۇلارغا ۋەكىللىك قىلىش ۋە ئۇلاردىن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىش توغرۇلۇق ۋەدە ئېلىش ئۈچۈن، ئون ئىككى كىشىنى تاللاپ چىقىرىشقا بۇيرىدى. ئاللاھ ئىسرائىل ئەۋلادىغا: «مەن سىلەر بىلەن بىللىدۇرمەن، سىلەرگە يارىدەم قىلىمەن ۋە نۇسرەت ئاتا قىلىمەن، ئەگەر سىلەر نامازنى مۇكەممەل ئوقۇساڭلار، زاكاتنى تېگىشلىك بولغان كىشىلەرگە تولۇق بەرسەڭلار، پەيغەمبەرلىرىمگە ئىمان ئېيتساڭلار، ئۇلارنىڭ سۆزلىرىگە ئىشەنسەڭلار ۋە ئۇلارغا يارىدەم بەرسەڭلار، مېنىڭ يولۇمدا پۇل _ مېلىڭلارنى سەرپ قىلساڭلار، ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى يوققا چىقىرىمەن، سىلەرنى ئەلۋەتتە قەسىرلىرىنىڭ، دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىمەن. سىلەردىن كىمكى بۇ ئەھدىنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئۇ ئەلۋەتتە توغرا يولدىن ئېزىپ ئازغۇنلۇققا چۈشۈپ قالغان بولىدۇ» دېدى.

13 _ ئاشۇ يەھۇدىيلار ۋەدىسىنى بۇزغانلىقى ئۈچۈن، بىز ئۇلارنى رەھمىتىمىزدىن يىراق قىلدۇق ۋە دىللىرىنى ئىمانغا يۇمشىمايدىغان دەرىجىدە قاتتىق قىلدۇق. ئۇلار ئاللاھنىڭ سۆزى بولغان تەۋراتنى ئۆزگەرتىۋېتىدۇ، ئۇلار ئۆزلىرى ئۈچۈن قىلىنغان نەسىھەتنىڭ بىر قىسمىنى ئۇنتۇدى، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىدى. ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلارنىڭ خىيانەتچى ئىكەنلىكىنى، ۋەدىگە خىلاپلىق قىلىدىغانلىقىنى بايقاپ تۇرسەن، چۈنكى ئۇلارنىڭ ئاز بىر قىسمىدىن باشقا ھەممىسى

شۇ خيانەتكار ئەجدادلىرىنىڭ يولىدا ماڭىدۇ، سەن ئۇلارنىڭ ساڭا قىلغان يامان مۇئاملىسىنى ئەپۇ قىلغىن ۋە كەچۈرگىن. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىگە يامانلىق قىلغانلارنى ئەپۇ قىلغان كىشىنى دوست تۇتىدۇ.

14 _ ئۆزلىرىنى ئىيسا ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى دەۋالغان خىرىستىيانلاردىنمۇ، ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئالغاندەك پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىش، ئۇنىڭغا يارىدەم قىلىش ۋە ئۇنى قوللاپ _ قۇۋۋەتلەش ھەققىدە مەھكەم ئەھدە ئالغان ئىدۇق. ئەمما ئۇلارمۇ خۇددى يەھۇدىيلارغا ئوخشاشلا ئۆز دىنىنى ئۆزگەرتىۋەتتى، ئىنجىلدا ئۆزلىرىگە قىلىنغان نەسىھەتنىڭ بىر قىسمىنى ئۇنتۇدى ۋە ئەمەل قىلمىدى. شۇڭا ئۇلارنىڭ ئارىسىغا قىيامەتكە قەدەر داۋام قىلىدىغان ئۆچمەنلىكنى ۋە دۇشمەنلىكنى سالدۇق. قىيامەت كۈنى ئاللاھ ئۇلارغا بارلىق قىلمىشلىرىنى بىر _بىرلەپ ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارنى جازالايدۇ.

15 _ ئى يەھۇدىيلاردىن ۋە خىرىستىيانلاردىن بولغان ئەھلى كىتاب! تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق كىتابلىرىڭلاردا سىلەر كىشىلەردىن يوشۇرغان نەرسىلەرنىڭ نۇرغۇنىنى سىلەرگە ئاشكارا بايان قىلىپ بېرىدىغان ۋە نۇرغۇنىنى پايدىسى بولمىغانلىقتىن بايان قىلماي ئۆتۈپ كېتىدىغان ئەلچىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كەلدى، ئۇ ھەقىقەتەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن نۇر ۋە روشەن كىتاب بولغان قۇرئان كەرىم بىلەن كەلدى.

16 _ ئاللاھ بۇ روشەن كىتاب ئارقىلىق ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدىگەن كىشىلەرنى نىجاتلىق يوللىرىغا يېتەكلەيدۇ، ئۆز ئىرادىسى بىلەن ئۇلارنى كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىماننىڭ يورۇقلۇقىغا چىقىرىدۇ ۋە ئۇلارنى ھەق دىنغا يېتەكلەيدۇ.

17 _ «ئاللاھ _ مەريەم ئوغلى مەسىھتۇر» دەۋالغان خىرىستىيانلار ھەقىقەتەن كاپىر بولدى. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ نادان خىرىستىيانلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەسىھ سىلەر دەۋا قىلىۋاتقاندەك راستتىنلا ئىلاھ بولىدىغان بولسا، ئۆزىگە، ئانىسىغا ۋە بارلىق ئىنسانلارغا كەلگەن ئۆلۈمنى توسۇپ قالالىغان بولاتتى. مەسىھنىڭ ئانىسى مەريەم ئۆلدى، مەسىھ ئۇنىڭغا كەلگەن ئەجەلنى توسۇپ قالالمىدى، ھەتتا ئۆزىگە كەلگەن ئەجەلنىمۇ توسۇپ قالالمايدۇ». چۈنكى ئۇ ئىككىسى بېشىغا كەلگەن ھالاكەتتىن ئۆزىنى قوغداپ قالالمايدىغان ئىنسانلارغا ئوخشاشلا ئىنساندۇر. مانا بۇ مەسىھ بىلەن ئانىسى ئىككىسىنىڭ باشقا ئىنسانلارغا ئوخشاشلا ئىنسان ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلىدۇر. ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ مۇلۇكىدۇر، ئاللاھ خالىغان نەرسىنى يارىتىدۇ ۋە پەيدا قىلىدۇ، ئۇ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر. (ئاللاھنى بىر بىلىشتىن ئىبارەت تەۋھىد ئەقىدىسى

ئاللاهنڭ زاتىدا، سۈپەتلىرىدە ۋە جىمى ئىشلىرىدا يەككە _ يېگانە ئىكەنلىكىگە چىن ئىشىنىپ ئەقىدە قىلىش بىلەن ئەمەلگە ئاشىدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر خۇددى خىرىستىيانلار ئىيسا ئەلەيھىسسالامنى ئىلاھلىق دەرىجىسىگە كۆتۈرۈۋالغاندەك، پەيغەمبەرلەرنى ۋە سالىھلارنى ئۇلۇغلاشتا ھەددىدىن ئاشۇرۇۋېتىدۇ. ھەقىقەت شۇكى، پۈتۈن كائىنات بىر ئاللاھنڭ ئىلكىدە بولۇپ، كائىناتنىڭ ئىشلىرىنى ئاللاھ ئۆزى يالغۇز باشقۇرىدۇ، ئاتالمىش قۇتۇبلار ۋە ئەۋلىيالارنىڭ قولىدىن ھېچقانداق ئىش كەلمەيدۇ).

18 _ يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلار: «بىز ئاللاھنڭ ئوغۇللىرى ۋە ئۇنىڭ ياخشى كۆرگەن كىشىلىرىدۇر» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇنداقتا، ئاللاھ نېمە ئۈچۈن سىلەرگە گۇناھىڭلار تۈپەيلىدىن ئازاب قىلىدۇ؟ ئەگەر سىلەر ئاللاھنڭ ياخشى كۆرگەن كىشىلىرى بولساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ھەرگىز ئازابلىمىغان بولاتتى. چۈنكى ئاللاھ پەقەت ئۆزىگە ئىتائەت قىلغان بەندىلىرىنلا ياخشى كۆرىدۇ. ئەكسىچە، سىلەرمۇ باشقا ئىنسانلارغا ئوخشاشلا ئاللاھ يارىتقان ئىنسان. ياخشى ئەمەل قىلساڭلار، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرىسىلەر، يامان ئىش قىلساڭلار، ئۇنىڭ جازاسىنى تېتىيسىلەر، ئاللاھ خالىغان ئادەمگە مەغپىرەت قىلىدۇ، خالىغان ئادەمگە ئازاب قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسى بولۇپ، ئۆزى خالىغانچە تەسەررۇپ قىلىدۇ، ھەممە ئاللاھنڭ دەرگاھىغا قايتىدۇ، شۇ چاغدا بەندىلىرى ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ھەركىمگە قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەلگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

19 _ ئى ئەھلى كىتاب! سىلەرنىڭ «بىزگە خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئاگاھلاندۇرغۇچى كەلمىگەن ئىدى» دەپ تۇرۇۋالماسلىقىڭلار ئۈچۈن، مەريەم ئوغلى ئىيسادىن كېيىن پەيغەمبەرلەر ئۈزۈلۈپ قالغان بىر زاماندا سىلەرگە ھەقىقەتنى، ھىدايەتنى بايان قىلىپ بېرىدىغان ئەلچىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كەلدى. سىلەرگە پەيغەمبەر كەلگەندىن كېيىن ئىمان ئېيتماسلىققا ھېچقانداق ئۆزرەڭلار قالمىدى. ھەقىقەتەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن ئىمان ئېيتقانلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى، ئىماندىن باش تارتقانلارنى دوزاخ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەر كەلدى. ئاللاھ ئاسىي _ گۇناھكارلارنى جازالاشتا ۋە ياخشى مۇئمىنلەرنى مۇكاپاتلاشتا ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

20 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا، مۇسا ئەلەيھىسسالام قەۋمىگە مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنڭ سىلەرگە بەرگەن نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئاللاھ ئاراڭلاردىن نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى بارلىققا كەلتۈرگەن، سىلەرنى پىرئەۋنىڭ زۇلۇمىدىن قۇتۇلدۇرغاندىن

كېيىن، ئىچىڭلاردىن سىلەرنى باشقۇرىدىغان پادىشاھلارنى چىقارغان، جاھان ئەھلىدىن ھېچكىمگە بەرمىگەن تۇرلۇك نېمەتلەرنى سىلەرگە بەرگەن ئىدى.

21 _ ئى قەۋمىم! ئاللاھ سىلەرگە كىرىشنى بۇيرۇغان مۇقەددەس زېمىن _ بەيتۇلمۇقەددەسكە كىرىڭلار، ئۇ جايدىكى كاپىرلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىڭلار، ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇشتىن قورقۇپ ئارقاڭلارغا چېكىنمەڭلار، بولمىسا، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولۇپ قالىسىلەر».

22 _ ئۇلار: «ئى مۇسا! مۇقەددەس زېمىندا ناھايىتى كۈچلۈك بىر قەۋم بار، ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇشقا بىزنىڭ كۈچىمىز يەتمەيدۇ، ئۇلار چىقىپ كەتمىگۈچە بىز ئۇ يەرگە ھەرگىز كىرەلمەيمىز، ئۇلار ئۇ يەردىن چىقىپ كەتسە چوقۇم كىرىمىز» دېدى.

23 _ ئاللاھتىن قورقىدىغانلاردىن بولغان، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن ئىبارەت ئاللاھنىڭ كاتتا نېمىتىگە ئېرىشكەن ئىككى ئادەم ئىسرائىل ئەۋلادىغا: « ئاشۇ كۈچلۈك قەۋمگە شەھەرنىڭ دەرۋازىسىدىن ھۇجۇم قىلىپ كىرىڭلار، ئەگەر سىلەر دەرۋازىدىن ھۇجۇم قىلىپ كىرسەڭلار، چوقۇم غەلىبە قىلىسىلەر، ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ۋە ئۇ زات ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئىمان كەلتۈرگەن، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان ھەقىقىي مۇئمىن بولساڭلار، ئاللاھقىلا تايىنىڭلار» دېدى.

24 _ مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا: «ئى مۇسا! ئاشۇ كۈچلۈك قەۋم شۇ شەھەردىلا بولىدىكەن، بىز ئۇ شەھەرگە ھەرگىز كىرمەيمىز. شۇڭا، سەن رەببىڭ بىلەن بىللە بېرىپ ئىككىڭلار ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار، بىز ئۇرۇش قىلمايمىز، بۇ يەردە ئولتۇرۇپ تۇرايلى» دېدى. بۇ يەھۇدىيلارنىڭ ئۆز پەيغەمبىرىگە قىلغان ئاسىيلىقىنىڭ ئىپادىسىدۇر.

25 _ مۇسا رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ مۇنداق دېدى: «ئى رەببىم! شەكسىزكى، مەن ئۆزۈمدىن ۋە قېرىندىشىمدىن باشقىسىغا ئىگە ئەمەسمەن. بىز بىلەن بۇ پاسىق قەۋمنىڭ ئارىسىنى ئايرىۋەتكىن».

26 _ ئاللاھ پەيغەمبىرى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا مۇنداق دېدى: «ئاشۇ يەھۇدىيلارنىڭ مۇقەددەس زېمىنگە كىرىشى قىرىق يىلغىچە چەكلەندى، بۇ جەرياندا ئۇلار زېمىندا ئادىشىپ يۈرىدۇ. ئى مۇسا! رەببىنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان بۇ قەۋم ئۈچۈن قايغۇرمىغىن».

27 _ ئى پەيغەمبەر! ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ ھابىل ۋە قابىل دەپ ئاتىلىدىغان ئىككى ئوغلىنىڭ قىسىسىنى ئەينەن بايان قىلىپ بەرگىن، بۇ ھەق خەۋەردۇر. ئۆز

ۋاقتىدا ئۇ ئىككىيلەن قۇربانلىق قىلغان ئىدى. ھابىلنىڭ قوبۇل بولدى، قابىلنىڭ قوبۇل بولمىدى. چۈنكى ئۇ تەقۋادار ئەمەس ئىدى. قابىل ھابىلغا ھەسەت قىلدى ۋە ئۇنىڭغا «مەن سېنى چوقۇم ئۆلتۈرىمەن» دېدى. ھابىل ئۇنىڭغا رەددىيە بېرىپ: «ئاللاھ پەقەت تەقۋادار بولغان كىشىلەرنىڭ قۇربانلىقىنلا قوبۇل قىلىدۇ» دېدى.

28 _ ھابىل قېرىندىشى قابىلغا ۋەز _ نەسىھەت قىلىپ يەنە مۇنداق دېدى: «ئەگەر سەن مېنى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن ماڭا قول ئۇزىتىدىغان بولساڭ، مەن سېنى ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن قول ئۇزاتمايمەن. چۈنكى مەن ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھتىن قورقىمەن».

29 _ مەن ھەقىقەتەن سېنىڭ مېنى ئۆلتۈرگەنلىك گۇناھىڭنى ۋە بۇنىڭدىن ئىلگىرىكى گۇناھلىرىڭنى يۈدۈگەن ھالدا دوزاخ ئەھلىدىن بولۇشۇڭنى تىلەيمەن، زالىملارنىڭ جازاسى ئەنە شۇدۇر».

30 _ نىھايەت، قابىلنىڭ نەپسى خاھىشى ئۆز قېرىندىشى ھابىلنى ئۆلتۈرۈشنى چىرايلىق كۆرسەتتى _ دە، ئۇنى ئۆلتۈرۈپ تاشلىدى. قابىل شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنىڭ ئاخىرەتلىكىنى دۇنيالىقى ئۈچۈن سېتىۋېتىپ زىيان تارتقانلاردىن بولدى.

31 _ قابىل ئۆز قېرىندىشى ھابىلنى ئۆلتۈرگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ جەستىنى قانداق قىلىش توغرۇلۇق گاڭگىراپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇنىڭغا قېرىندىشىنىڭ جەستىنى قانداق كۆمۈشنى كۆرسىتىش ئۈچۈن بىر قاغا ئەۋەتتى. ئۇ قاغا قابىلغا ئۆلۈكنى قانداق كۆمۈشنى ئۆگەتمەكچى بولۇپ، بىر ئۆلۈك قاغىنى كۆمۈش ئۈچۈن يەرنى كولاۋاتاتتى. قابىل بۇنى كۆرۈپ ئەجەبلەنگەن ھالدا: «ۋاي ئىست! مەن قېرىندىشىمنىڭ جەستىنى كۆمۈشتە مۇشۇ قاغىچىلىكمۇ بولالماپتىمەنغۇ!» دېدى ۋە قېرىندىشى ھابىلنىڭ جەستىنى كۆمدى. ئاللاھ ئۇنى ھەسرەت _ ناداملىق قىلدۇرۇش بىلەن جازالىدى، ئۇ زىيان تارتقۇچىلاردىن بولدى.

32 _ شۇ قاتىللىق جىنايىتى سەۋەبلىك ئىسرائىل ئەۋلادىغا شۇنداق قانۇن بەلگىلىدۇقكى، كىمكى ناھەق ئادەم ئۆلتۈرمىگەن ياكى يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلمىغان بىر ئادەمنى ئۆلتۈرىدىكەن، ئۇ پۈتۈن ئىنسانلارنى ئۆلتۈرگەندەك بولىدۇ. بۇ قاتىللىقنىڭ جازاسىنىڭ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئىنتايىن ئېغىرلىقىنى كۆرسىتىدۇ. كىمكى بىر ئادەمنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزۇپ قالسا، ئۇ پۈتۈن ئىنسانلارنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزغاندەك بولىدۇ. بىرەر ئىنساننىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قېلىش بارلىق ئىنسانلارنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قالغانلىق بىلەن باراۋەردۇر. بىزنىڭ پەيغەمبەرلىرىمىز ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئۆزلىرى دەۋەت قىلىۋاتقان ئىلاھىي دەۋەتنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرىنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇلارغا پەيغەمبەرلەر كەلگەندىن كېيىنمۇ، يەنىلا ئۇلارنىڭ تولىسى ئاللاھ

بۇيرۇغان ئىشلارنى قىلماي، ئۇ ھارام قىلغان ئىشلارنى قىلىپ، يەر يۈزىدە ھەددىدىن ئاشقۇچىلاردىن بولدى.

33_ ئاللاھقا قارشى ئۇرۇش ئاچقان، ئۇنىڭغا دۈشمەنلىك قىلغان، ئۇنىڭ ئەھكاملىرىغا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەھكاملىرىغا قارشى چىققان، ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈش، كىشىلەرنىڭ مال _ مۇلۇكىنى تارتىۋېلىش قاتارلىق قىلمىشلارنى سادىر قىلىپ، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغانلارنىڭ جازاسى شۇكى، ئۇلار ئۆلتۈرۈلۈشى ياكى دارغا ئېسىلىشى ياكى ئوڭ قولى بىلەن سول پۇتى كېسىلىشى ياكى باشقا يۇرتقا پالىنىپ، تەۋبە قىلمىغۇچە شۇ يۇرتنىڭ تۈرمىسىدە جازالىنىشى كېرەك. ئاللاھ بەلگىلىگەن بۇ جازا ئۇلارنى دۇنيادا رەسۋا قىلىدۇ، ئەگەر ئۇلار قىلمىشىغا تەۋبە قىلىپ ئەمەلىنى تۈزەتمىسە، ئاخىرەتتە ئۇلارغا چوڭ ئازاب باردۇر.

34_ لېكىن يۇقىرىقىلارنىڭ ئىچىدىن سىلەرنىڭ قولۇڭلارغا چۈشۈشتىن ئىلگىرى تەۋبە قىلىپ يېنىڭلارغا كەلگەنلەر جازادىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ. بىلىڭلاركى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

35_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاخىرەتتە جەننەتكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئاللاھ رازى بولىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن ئۇنىڭغا يېقىنلىق ھاسىل قىلىشنىڭ يولىنى ئىزدەڭلار، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىڭلار.

36_ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ نۇرلۇق شەرىئىتىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار يەر يۈزىدىكى بارلىق نەرسىلەرگە، يەنە شۇنىڭدەك بىر ھەسسە كېلىدىغان نەرسىلەرگە ئىگە بولغان ۋە قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۇنى فىدىيە قىلىپ بەرگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ بۇ فىدىيەسى ھەرگىز قوبۇل قىلىنمايدۇ، ئۇلارغا ئەلەملىك ئازاب بار.

37_ ئۇ كاپىرلار دوزاختا قاتتىق ئازابلانغانلىقتىن، ئۇنىڭدىن چىقىپ كەتمەكچى بولىدۇ _ يۇ، ئەمما ھەرگىز چىقالمايدۇ، ئۇلارغا ئۈزۈلمەس ئازاب بار.

38 _ ئى ئىش باشقۇرغۇچىلار! ئوغرىلىق قىلغۇچى ئەرنىڭ ۋە ئوغرىلىق قىلغۇچى ئايالنىڭ قىلمىشىنى شەرىئەت بويىچە جازالاپ، باشقىلارنىڭ پۇل _ مېلىنى ھەقسىز يەۋالغان بۇ ئوغرىلارنى خەلقى ئالەمگە ئىبرەت قىلىش ۋە بۇ ئارقىلىق ئوغرىلىق قىلغۇچىلارنى ئاگاھلاندۇرۇش يۈزىسىدىن ئۇلارنىڭ قوللىرىنى كېسىڭلار، ئاللاھ ئۆز پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، بۇيرۇغانلىرىدا ۋە توسقانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

39_ كىمكى ئوغرىلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغاندىن كېيىن تەۋبە قىلىپ بارلىق ئەمەللىرىنى تۆزەتسە، ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

40_ ئى پەيغەمبەر! بىلمەمسەنكى، ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ياراتقۇچىسى، باشقۇرغۇچىسى ۋە ئىگىسىدۇر. ئاللاھ نېمىنى خالىسا، ئۇنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرغۇچىدۇر، خالىغان ئادەمگە ئازاب قىلىدۇ، خالىغان ئادەمگە مەغپىرەت قىلىدۇ، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

41_ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە دىللىرىدا ئىشەنمەي تۇرۇپ، ئېغىزلىرىدا يالغاندىن ئىمان ئېيتىپ قويىدىغان مۇناپىقلارنىڭ كۇفرىغا ئۆزىنى ئېتىۋاتقانلىقى سېنى ھەرگىز غەمكىن قىلمىسۇن، مەن ئۇلارغا قارشى ساڭا ئەلۋەتتە يارىدەم قىلىمەن. يەھۇدىيلارنىڭ سېنىڭ پەيغەمبەرلىكىڭنى ئىنكار قىلىشقا ئالدىراپ كېتىۋاتقانلىقىمۇ سېنى غەمكىن قىلمىسۇن، چۈنكى ئۇلار يالغانغا بەكرەك قۇلاق سالىدۇ، جانباقار مولللىرىنىڭ ئويدۇرۇپ چىقارغان توقۇلمىلىرىغا ئىشىنىدۇ، سېنىڭ سۆھبىتىڭگە ھازىر بولمىغان باشقا بىر قەۋمنىڭ سۆزىنى قوبۇل قىلىدۇ. مەزكۇر باشقا قەۋم ئاللاھنىڭ تەۋراتتىكى سۆزلىرىنى بىلىپ تۇرۇپ ئۆزگەرتىۋېتىدۇ. ئۇلار: «ئەگەر سىلەرگە مۇھەممەد تەرىپىدىن تەۋراتنىڭ بىز ئۆزگەرتىۋەتكەن ئەھكاملىرىغا مۇۋاپىق كېلىدىغان ھۆكۈملەر كەلسە، ئۇنى قوبۇل قىلىڭلار، ئەگەر بىز دەپ بەرگەن ئەھكاملارغا ئوخشىمايدىغان بىر نەرسە كەلسە، ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ قانداقلا بىر بەندىسىنىڭ ئازغۇن بولۇشىنى ئىرادە قىلسا، سەن بۇنى توسۇپ قالالمايسەن، ئۇ بەندىنى ھىدايەت قىلالمايسەن. ئاللاھ ئاشۇ مۇناپىقلار بىلەن يەھۇدىيلارنىڭ دىللىرىنى كۇفرىنىڭ ئىللەتلىرىدىن پاك قىلىشنى خالىمىغان بولۇپ، ئۇلارغا دۇنيادا خارلىق ۋە رەسۋالىق، ئاخىرەتتە بولسا چوڭ ئازاب بار.

42_ ئاشۇ يەھۇدىيلار يالغانغا قۇلاق سېلىش بىلەن ھارام يېيىشتە ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن كىشىلەردۇر. ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇلار سېنىڭ ئالدىڭغا دەۋا سوراپ كەلسە، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلىپ قويىساڭمۇ ياكى ئۇنى رەت قىلساڭمۇ بولىدۇ. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىشنى رەت قىلساڭ، ئۇلار ساڭا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئەگەر ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلماقچى بولساڭ، ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلغىن. چۈنكى ئاللاھ ئادالەتلىك ئىش كۆرگۈچىلەرنى ياخشى كۆرىدۇ.

43_ ئەنە شۇ يەھۇدىيلارنىڭ ئىشى ھەقىقەتەن ئەجەبلىنەرلىكتۇر. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ قولىدا ئاللاھنىڭ ھۆكمىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان تەۋرات تۇرۇقلۇق، سەندىن ھۆكۈم تەلەپ قىلىپ كېلىدۇ، ئاندىن سەن چىقارغان ھۆكۈم ئۆزلىرىنى رازى قىلمىسا، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدىغان تۇرۇقلۇق، يەنە قانداقلارچە سېنى ھۆكۈم چىقىرىشقا تەكلىپ قىلىدۇ؟ ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ شەرىئىتىنى ئىنكار قىلغان، سەن چىقارغان ھۆكۈمدىن يۈز ئۆرۈگەن كىشىلەر بولۇپ، مۇشۇ ئىللەتلەر بىلەن سۈپەتلەنگەن كىشىلەر ھەرگىزمۇ ئاللاھقا ۋە ساڭا ئىمان ئېيتقان مۇئمىنلەردىن ئەمەس.

44_ شەكسىزكى، بىز كىشىلەرنى ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە چىقىرىدىغان، شەرىئەت ئەھكاملىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان تەۋراتنى نازىل قىلغان ئىدۇق، ئىتائەتمەن پەيغەمبەرلەر يەھۇدىيلار ئارىسىدا ئۇنىڭ بىلەن ھۆكۈم قىلغان، تەۋراتنى ئۆزگەرتىۋەتمىگەن ۋە ئۇنىڭدىكى ئەمر _ پەرمانلارغا خىلاپلىق قىلمىغان ئىدى. يەھۇدىيلارنىڭ زاھىتلىرى بىلەن كىشىلەرنى توغرا يولغا سالىدىغان ئىلىم ئەھلىلىرىمۇ ئاللاھنىڭ كىتابى بولغان تەۋرات بىلەن ھۆكۈم قىلاتتى. چۈنكى ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىرى ئۇلارنى تەۋراتنىڭ ئەھكاملىرىنى كىشىلەرگە يەتكۈزۈشكە ۋە ئۆگىتىشكە بۇيرۇغان. يەھۇدىي زاھىتلىرى بىلەن ئىلىم ئەھلىلىرى پەيغەمبەرلىرىنىڭ ۋەسىيىتى بويىچە تەۋراتنىڭ ئەھكاملىرى بىلەن ھۆكۈم قىلاتتى. ئاللاھ ئۇلارغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دېگەن: «ئى يەھۇدىي ئالىملىرى! مەن نازىل قىلغان ئەھكاملارنى ئىجرا قىلىشتا كىشىلەردىن قورقماڭلار، چۈنكى ئۇلار سىلەرگە قىلچە پايدا _ زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. شۇڭا سىلەر مەندىنلا قورقۇڭلار، چۈنكى مەن سىلەرگە بىردىنبىر پايدا _ زىيان يەتكۈزگۈچى يېگانە زاتمەن. مېنىڭ ئايەتلىرىمنى دۇنيانىڭ ئەرزىمەس مەنپەئەتىگە سېتىۋەتمەڭلار، ئاللاھنىڭ كىتابى بويىچە ھۆكۈم قىلماسلىق كاپىرلىقتۇر». كىمكى ئاللاھ كىتابىدا نازىل قىلغان ئەھكاملارنى يوشۇرۇش، ئىنكار قىلىش ۋە باشقىسى بىلەن ھۆكۈم قىلىش ئارقىلىق بۇرمىلايدىكەن، ئەنە شۇلار كاپىرلاردۇر.

45_ ئىسرائىل ئەۋلادىغا تەۋراتتا شۇنداق بەلگىلىدۇقكى، بىراۋنى ناھەق ئۆلتۈرگەن ئادەم ئۆلتۈرۈلىدۇ، بىراۋنىڭ كۆزىنى قۇيۇۋۇتكەن ئادەمنىڭ كۆزى قۇيۇلىدۇ، بىراۋنىڭ بۇرنىنى كېسىۋەتكەن ئادەمنىڭ بۇرنى كېسىلىدۇ، بىراۋنىڭ قۇلىقىنى كېسىۋەتكەن ئادەمنىڭ قۇلىقى كېسىلىدۇ، بىراۋنىڭ چىشىنى تۆككەننىڭ چىشى تۆكۈلىدۇ، بىرى يەنە بىرىنى قانداق يارىدار قىلغان بولسا، ئۇمۇ شۇنداق يارىدار قىلىنىش بىلەن قىساس ئېلىنىدۇ، كىمكى جىنايەتچىنى ئەپۇ قىلىۋەتسە، بۇ ئۇنىڭ گۇناھلىرىغا كاپارەت بولىدۇ. كىمكى قىساس ۋە

باشقا مەسىلىلەردە ئاللاھ نازىل قىلغان ئەھكاملار بويىچە ھۆكۈم قىلمايدىكەن، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىدىن چەتنەپ كېتىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردۇر.

46_ ئىسرائىل ئەۋلادى ئارىسىدىن كەلگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ كەينىدىن، مەريەم ئوغلى ئىيسانى ئىلگىرى يەھۇدىيلارغا بېرىلگەن تەۋراتتىكى ھەقىقەتلەرگە ئىمان كەلتۈرگۈچى، ئۇنىڭدىكى ئەمەلدىن قالدۇرۇلمىغان ئەھكاملارغا ئەمەل قىلغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق، ئىيساغا ئىنجىلنى نازىل قىلدۇقكى، ئىنجىل كىشىلەرنى ھەق دىنغا يېتەكلەيدۇ، ئاللاھ نازىل قىلغان ئەھكاملارنى كىشىلەرگە بىلدۈرىدۇ، ئەسلى تەۋراتنىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكىگە گۇۋاھ بولىدۇ، ئۇ ئاللاھتىن قورقىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت ۋە گۇناھ _ مەئىسىيەتتىن يىراق تۇرۇشى ئۈچۈن ئاگاھلاندۇرۇشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان.

47_ ئىيسا ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى بولغان خىرىستىيانلار ئاللاھ نازىل قىلغان ئەھكاملار بويىچە ھۆكۈم قىلسۇن. كىمكى ئاللاھ نازىل قىلغان ئەھكاملار بويىچە ھۆكۈم قىلمايدىكەن، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان ئاسىيلاردۇر.

48_ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بۇ ھەق كىتاب قۇرئاننى نازىل قىلدۇق. قۇرئان ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلغۇچى ۋە ئۇ كىتابلارنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغانلىقىغا گۇۋاھ بولغۇچى، ئۇ كىتابلاردىكى ھەقىقەتلەرنى ئوتتۇرىغا چىقارغۇچى، ئۇ كىتابلاردىكى ئۆزگەرتىلىشلەرنى پاش قىلغۇچى ۋە ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان بەزى ئەھكاملارنى بايان قىلغۇچى كىتابتۇر. ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلارنىڭ ئىچىدىن سەندىن ھۆكۈم تەلەپ قىلىپ كەلگەنلەر ئارىسىدا ساڭا نازىل قىلىنغان مۇشۇ قۇرئان بىلەن ھۆكۈم قىلغىن، ساڭا كەلگەن ھەقىقەتتىن چەتنەپ، ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن. ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى! بىز ھەربىر ئۈممەتنىڭ ئەمەل قىلىشى ئۈچۈن بىر خىل شەرىئەت ۋە ئوپئوچۇق يول تەيىن قىلدۇق. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە، سىلەرنىڭ شەرىئىتىڭلارنى بىر قىلغان بولاتتى. لېكىن ئاللاھ سىلەرنى سىناش ۋە شۇ ئارقىلىق ئىتائەت قىلغۇچى بىلەن ئاسىيلىق قىلغۇچىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن، سىلەرگە ھەر خىل شەرىئەت تەيىن قىلدى. شۇڭا، سىلەر قۇرئانغا ئىزچىل ئەمەل قىلىپ، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە سىلەرگە پايدىلىق بولغان ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىراڭلار. ھەممىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىسىلەر، سىلەر ئىختىلاپ قىلىشقان نەرسىلەر توغرىسىدا ئاللاھ سىلەرگە خەۋەر بېرىدۇ ۋە ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بەلگىلەيدۇ.

49_ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلارنىڭ ئارىسىدا ئاللاھ ساڭا نازىل قىلغان قۇرئان بىلەن ھۆكۈم قىلغىن، سەندىن ھۆكۈم تەلەپ قىلىپ كەلگەنلەرنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگەشمىگىن، ئۇلارنىڭ

سېنى ئاللاھ ساڭا نازىل قىلغان ئەھكاملارنىڭ بىر قىسمىدىن ۋاز كەچتۈرۈشىدىن ھەزەر ئەيلىگىن. ئەگەر ئۇلار سەن چىقارغان ھۆكۈمدىن يۈز ئۆرۈسە، بىلگىنكى، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن ئاللاھ ئۇلارنى ھىدايەتتىن مەھرۇم قىلىشنى ئىرادە قىلغان. شەكسىزكى، ئىنسانلارنىڭ نۇرغۇنى ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چەتنەپ كەتكۈچىلەردۇر.

50_ ئۇ يەھۇدىيلار سېنىڭ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا مۇشرىكلار ئادەتلىنىپ كەلگەن جاھىلىيەت دەۋرىنىڭ ئازغۇنلۇقى بويىچە ھۆكۈم قىلىپ بېرىشىڭنى تەلەپ قىلىۋاتامدۇ؟ ئۇ ھەرگىز بۇنداق بولمايدۇ. ئاللاھنىڭ ھۆكۈمىنىڭ ھەق ۋە ئەڭ ئادالەتلىك ئىكەنلىكىگە جەزم قىلىپ ئىشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن ھۆكۈمدە ئاللاھتىنمۇ ئادالەتلىك كىم بار؟

51_ ئى ئىمان ئېيتقانلار! يەھۇدىي ۋە خىرىستىيانلارنى مۇئمىنلەرگە قارشى ئۆزۈڭلارغا ئىتتىپاقداش قىلىۋالماڭلار، ئۇلارنى دوست تۇتماڭلار. چۈنكى ئۇ يەھۇدىيلار مۇئمىنلەرنىڭ دوستى ئەمەس، بەلكى بىر _ بىرىنىڭ دوستىدۇر. خىرىستىيانلارمۇ شۇنداق. بۇ ئىككى پىرقە سىلەرگە دۈشمەنلىك قىلىشتا بىرلىشىۋالىدۇ. ئى مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ بىر _ بىرىڭلارغا يارىدەم قىلىشىڭلار زۆرۈرىدۇر. كىمكى سىلەردىن ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ شۇ كاپىرلارنىڭ قاتارىدىن سانىلىپ ئۇنىڭ ھۆكمىمۇ كاپىرلارنىڭ ھۆكمىدە بولىدۇ، شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى دوست تۇتۇپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

52_ ئاللاھ يەھۇدىيلار بىلەن دوست بولۇشقا ئالدىرىشۋاتقان بىر توپ مۇناپىقلار ھەققىدە خەۋەر بېرىدۇكى، ئۇلارنىڭ دىللىرى شەك ۋە ئىككى يۈزلىمچىلىك بىلەن تولغان. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ يەھۇدىيلارغا تەرەپدار بولغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى بايان قىلىپ: «يەھۇدىيلار غەلىبە قازىنىپ، مۇسۇلمانلار مەغلۇپ بولسا، بىزنىڭمۇ بېشىمىزغا بىرەر پالاكەت كېلىپ قېلىشتىن قورقىمىز» دەيدۇ. ئاللاھ يېقىندا مۇسۇلمانلارغا غەلىبە ئاتا قىلىدۇ، ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرىگە نۇسرەت ئاتا قىلىدۇ، مۇسۇلمانلارنى ۋە ئىسلامنى كۈچلەندۈرىدۇ، كاپىرلارنى بولسا مەغلۇپ قىلىدۇ، مەككە فەتھى قىلىندۇ، ياكى يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ كۈچىنى ئاجىزلاشتۇرىدىغان بىر ئىشنى مەيدانغا كەلتۈرىدۇ _ دە، ئۇلار مۇئمىنلەرگە بويسۇنىدىغان بولىدۇ. ئۇ چاغدا مۇناپىقلار يەھۇدىيلارنى يوشۇرۇن دوست تۇتقانلىقى ئۈچۈن قاتتىق پۇشايمان قىلىدۇ.

53_ ئۇ چاغدا بەزى مۇئمىنلەر مۇناپىقلارنىڭ ھالىغا ئەجەبلەنگەنلىكتىن بىر _ بىرىگە قارىشىپ: «بىز چوقۇم سىلەر بىلەن بىللە دەپ ئاللاھنىڭ نامى بىلەن كۈچلۈك قەسەم ئىچكەنلەر مۇشۇلارمۇ؟» دېيىشىدۇ. نەتىجىدە، مۇناپىقلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسى

بىكار بولۇپ كەتتى، چۈنكى ئۇلار بۇ ياخشى ئەمەللەرنى ئىمانسىز ھالدا قىلغان ئىدى. شۇڭا ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زيان تارتقۇچىلاردىن بولدى.

54_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەردىن كىمكى دىندىن يېنىۋېلىپ، مۇشرىك، يەھۇدىي ياكى خرىستىيان بولۇپ كېتىدىكەن، ئۇلار ئاللاھقا قىلچە زيان يەتكۈزەلمەيدۇ، ئاللاھ ئۇزاققا قالماي ئۇلارنىڭ ئورنىغا ئاللاھنى دوست تۇتىدىغان، ئاللاھمۇ ئۇلارنى دوست تۇتىدىغان، مۇئمىنلەرگە شەپقەتلىك، كاپىرلارغا قاتتىق قول، ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارشى جىھاد قىلىدىغان، بۇ يولدا مالامەت قىلغۇچىنىڭ مالامىتىدىن قورقۇپ قالمايدىغان بىر قەۋمنى مەيدانغا كەلتۈرىدۇ. بۇ ئىنئام ئاللاھنىڭ پەزلى بولۇپ، ئاللاھ ئۇنى خالىغان بەندىسىگە بېرىدۇ، ئاللاھ پەزل _ كەرەمى كەڭ زاتتۇر، ئۇ پەزل _ كەرەمگە كىمنىڭ تېگىشلىك بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ.

55_ ئى مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ دوستۇڭلار ئاللاھتۇر، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدۇر ۋە نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان، زاكات بېرىدىغان مۇئمىنلەردۇر. ئۇلار ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلاردۇر.

56_ كىمكى ئاللاھنى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ۋە مۇئمىنلەرنى دوست تۇتسا، شەكسىزكى، ئۇ ئاللاھنىڭ قوشۇنىدۇر. ئاللاھنىڭ قوشۇنى ئەلۋەتتە غالىبتۇر.

57_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەھلى كىتاب ئىچىدىكى دىنىڭلارنى مەسخىرە قىلىدىغان ۋە ئۇنى ئويۇن _ تاماشا ئورنىدا كۆرىدىغان كاپىرلارنى قەتئىي دوست تۇتماڭلار. ئەگەر ھەقىقىي مۇئمىن بولساڭلار ئاللاھتىن قورقۇڭلار.

58_ ئى مۇئمىنلەر! مۇئەززىن نامازغا ئەزان ئېيتسا، يەھۇدىيلار، خرىستىيانلار ۋە مۇشرىكلاردىن ئىبارەت كاپىرلار سىلەرنىڭ نامازغا چاقىرغىنىڭلارنى مەسخىرە قىلىدۇ. چۈنكى ئۇلار رەببىنى تونۇمايدىغان، ئەقلىنى ئىشلىتىپ نامازنىڭ ھەقىقىتىنى چۈشەنمەيدىغان ئازغۇن قەۋمدۇر.

59_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مەسخىرە قىلغۇچى كاپىرلارغا ئېيتقىنىكى «سىلەر بىزنىڭ ئاللاھقا، بىزگە نازىل قىلىنغان كىتابقا ۋە بىزدىن ئىلگىرىكىلەرگە نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتابلارغا ئىمان ئېيتقانلىقىمىز ۋە سىلەرنىڭ كۆپچىلىكىڭلار توغرا يولدىن چەتنەپ كەتكەنلىكىڭلار ئۈچۈنلا بىزنى ئەيىبلەۋاتامسىلەر؟ ئەمەلىيەتتە سىلەر بىزنى ئەيىبلىگەن ئىش بىز ئۈچۈن ماختاشقا تېگىشلىك پەزىلەتتۇر».

60_ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرگە ئېيتقىنكى، «سىلەرگە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى ئاشۇ پاسىقلاردىنمۇ قاتتىق ئازابقا قالىدىغانلارنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ ئۇلار ئىلگىرىكى يەھۇدىيلار بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارنى رەھمىتىدىن يىراق قىلغان ۋە ئۇلارغا قاتتىق غەزەپ قىلغان، ئۇلارنىڭ بىر قىسمىنى مايمۇن ۋە توڭگۇزغا ئايلاندۇرۇۋەتكەن، بىر قىسمىنى شەيتانغا چوقۇنىدىغان قىلىۋەتكەن. ئەنە شۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى ئورنى (دوزاختىن ئىبارەت) ئىنتايىن يامان جاي بولىدۇ، ئۇلار دۇنيادا توغرا يولدىن بەكمۇ ئېزىپ كەتكەن ئادەملەردۇر».

61_ ئى مۇئمىنلەر! يەھۇدىيلارنىڭ مۇناپىقلىرى يېنىڭلارغا كەلسە، كۇفرىلىقتىن ۋاز كەچمەي تۇرۇپ، «بىز ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ. ئۇلار يېنىڭلارغا دىللىرىدا كۇفرىلىقنى يوشۇرغان ھالدا كىرىپ، يەنە شۇ كۇفرىلىقى بىلەن چىقىپ كېتىدۇ. گەرچە ئۇلار ئۆزلىرىنى باشقىچە كۆرسەتسىمۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ يوشۇرغانلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ.

62_ ئى پەيغەمبەر! سەن يەھۇدىيلارنىڭ كۆپچىلىكىنىڭ يالغان ئېيتىشقا، بوھتان چاپلاشقا ۋە كىشىلەرنىڭ پۇل _ مېلىنى يولسىزلىق قىلىپ يەۋېلىشقا ئالدىراۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى نېمىدېگەن يامان!

63_ گۇناھقا ئالدىراۋاتقان ئاشۇ يەھۇدىيلارنى ئۇلارنىڭ مۇرەببىي ئالىملىرى، ئىلىم ئەھلىلىرى يالغان سۆزلەشتىن، توھمەت چاپلاشتىن ۋە يولسىزلىق قىلىپ كىشىلەرنىڭ پۇل _ مېلىنى يەۋېلىشتىن توسسا بولمامتى؟ ئۇلارنىڭ كىشىلەرنى ياخشى ئىشقا بۇيرۇپ، يامان ئىشتىن توسۇشتىن ئىبارەت مەجبۇرىيىتىنى ئۇنتۇپ، سادىر قىلغان قىلمىشلىرى نېمىدېگەن يامان!

64_ ئاللاھ پەيغەمبىرىگە يەھۇدىيلارنىڭ بەزى قىلمىشلىرىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى.
يەھۇدىيلار ئۆز ئارىسىدا: «ئاللاھنىڭ قولى ياخشى ئىشلارنى قىلىشتىن باغلاقلىقتۇر، ئۇ بىزگە رىزىق بېرىشكە بېخىللىق قىلىدۇ» دېگەن ئىدى. ئۇلار بۇ سۆزنى قەھەتچىلىك بولغان چاغدا دېگەن ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ياخشى ئىشلارنى قىلالمايدىغان بولۇپ قالدى. ئۇلار مۇشۇ كۇفرى سۆزى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلاندى.
ئەمەلىيەتتە ئىش ھەرگىزمۇ بۇ يەھۇدىيلار ئېيتقاندەك ئەمەس،ئەمەلدە ئاللاھنىڭ ئاللاھنىڭ ئىككى قولى ئوچۇقتۇر، ئاللاھنىڭ پەزلىنى ھېچكىم توسۇۋالالمايدۇ، ئاللاھ ئۆز پەزلى بىلەن خالىغان بەندىسىگە رىزىق بېرىدۇ، ئاللاھ پەزلىنى بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ، ھېكمەت بىلەن ئاتا قىلىدۇ. يەھۇدىيلار ساڭا ھەسەت قىلغانلىقتىن ۋە ئۆچمەنلىكىدىن كۇفرىلىقتا تېخىمۇ ئەزۋەيلەيدۇ. چۈنكى ئاللاھ سېنى پەيغەمبەرلىككە تاللىدى. ئاللاھ سېنى شۇنىڭدىن خەۋەردار قىلىدۇكى، يەھۇدىيلار تا قىيامەتكىچە بىر _

بىرىگە دۇشمەنلىك ۋە ئۆچمەنلىك قىلىپ ئۆتىدۇ، بىر _ بىرىدىن نەپرەتلىنىدۇ، ئۇلار ھەرقاچان مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش ئوتىنى ياقماقچى بولسا، ئاللاھ ئۇنى ئۆچۈرىدۇ، ئۇلار ھەرقانداق بىر پىتنىنى قوزغىماقچى بولسا، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىنى قايتۇرۇۋېتىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ بىرلىكىنى بۆلۈۋېتىدۇ، يەھۇدىيلار ھەمشە يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىپلا يۈرىدۇ، ئاللاھ بۇزغۇنچىلارنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

65_ ئەگەر يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتسا، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلىپ، توسقانلىرىدىن يانسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلاتتۇق، ئۇلارنى ئاخىرەتتە چوقۇم نازۇ نېمەتلىك جەننەتكە كىرگۈزەتتۇق.

66_ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇلار تەۋراتقا، ئىنجىلغا ۋە ساڭا رەببىڭ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان قۇرئانغا ئەمەل قىلسا ئىدى، ئۇلار ئەلۋەتتە ھەممە تەرەپتىن رىزىقلاندۇرۇلاتتى، ئۇلارغا مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىپ، ھەر خىل مېۋىلەرنى چىقىرىپ بېرەتتۇق. بۇ پەقەت مۇشۇ دۇنيادىكى مۇكاپاتتۇر. ئەھلى كىتاب ئارىسىدىن توغرا يولدا بولۇپ دىندا مۇستەھكەم تۇرغان بىر تۈركۈم كىشىلەر بار بولسىمۇ، نۇرغۇنلىرى يامان ئىش قىلغان ۋە توغرا يولدىن چەتنەپ كەتكەن كىشىلەردۇر.

67_ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ تەرىپىدىن ساڭا نازىل قىلىنغان ۋەھىينىڭ ھەممىسىنى تولۇق يەتكۈزگىن، ئەگەر تولۇق يەتكۈزمەي، ۋەھىينىڭ بىر قىسمىنى يوشۇرساڭ، سەن ئاللاھنىڭ دىننى يەتكۈزمىگەن بولىسەن. (شەكسىزكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاھ تائالادىن كەلگەن ۋەھىينى ئىنسانىيەتكە تولۇق يەتكۈزۈپ، ئۆزىنىڭ پەيغەمبەرلىك مەسئۇلىيىتىنى كامىل ئادا قىلغان ئىدى). ئاللاھ سېنى كىشىلەرنىڭ زىيانكەشلىكىدىن ساقلايدۇ ۋە ساڭا دۇشمەنلىرىڭگە قارشى يارىدەم قىلىدۇ، سەن پەقەتلا ھەقىقەتنى تولۇق يەتكۈزۈشكە بۇيرۇلدۇڭ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەق يولدىن ئاداشقان، سەن ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلغان قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

68_ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر تەۋراتقا، ئىنجىلغا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن قۇرئانغا تولۇق ئەمەل قىلمىغۇچە، سىلەر ھەق دىندا ئەمەسسىلەر». قۇرئاننىڭ ساڭا نازىل قىلىنغانلىقى يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلارنىڭ كۆچىلىكىنىڭ ھاكاۋۇرلۇقىنى ۋە ئىنكارچىلىقىنى تېخىمۇ زىيادە قىلىپ قويىدۇ. چۈنكى ئۇلار ساڭا ھەسەت قىلىشىدۇ، ئاللاھنىڭ سېنى ئاخىرقى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىپ، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقارغانلىقى ئۇلارنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىدۇ. ئى پەيغەمبەر ئۇلارنىڭ ئىنكارچىلىقىغا ھەرگىز قايغۇرمىغىن.

69_ ئىمان ئېيتقانلار (يەنى مۇسۇلمانلار)، يەھۇدىيلار، سابىئىيلار (يەنى تۇغۇلۇشتىكى ھالىتى بىلەن قالغان ۋە بىرەر دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغانلار) ۋە ناسارالار (يەنى ئىيسا ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى) ئىچىدىن ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتىپ، ياخشى ئەمەل قىلغانلارغا ئاخىرەتتە ھېچقانداق غەم _ قايغۇ يوقتۇر، ئۇلار دۇنيادا قالدۇرۇپ كەتكەن نەرسىلىرى ئۈچۈنمۇ قايغۇرمايدۇ.

70_ شەكسىزكى، بىز ئىسرائىل ئەۋلادىدىن تەۋراتتىكى ئەھكاملارغا ئەمەل قىلىش توغرۇلۇق چىن ۋەدە ئالغان ۋە ئۇلارغا بۇنى بايان قىلىش ئۈچۈن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئەممە ئۇلار ئۆزلىرىدىن ئېلىنغان ئەھدىنى بۇزدى ۋە ھاۋايى ھەۋەسلىرىگە ئەگەشتى، ئۇلارغا ھەر قاچان بىرەر پەيغەمبەر ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشىغا ياقمايدىغان بىر نەرسىنى (بىرەر ئەھكامنى) ئېلىپ كەلسە، ئۇلار بۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ بىر قىسمىنى يالغانچى دېدى، يەنە بىر قىسمىنى ئۆلتۈردى.

71_ ئاشۇ گۇناھكارلار ئاللاھ بىزنى ئاسىيلىقىمىز ۋە بارچە يامان قىلمىشىمىز تۈپەيلى جازالىمايدۇ، دەپ ئويلاپ، يامان ئىشلىرىنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى، ھەقىقەت ئالدىدا كور ۋە گاس بولۇۋېلىپ، ھىدايەتتىن يۈز ئۆرىدى ۋە ھىدايەتنىڭ دەللىلىرىنى كۆرمىدى، ھەقىقەتنىڭ ساداسىنى ئاڭلاشنى خالىمىدى، شۇنىڭ بىلەن ھىدايەتتىن مەھرۇم قالدى، ئاندىن ئاللاھ ئۇلارغا ئازابىنى چۈشۈردى. ئۇلار تەۋبە قىلغاندىن كېيىن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى. ئاندىن ئۇلارنىڭ نۇرغۇنى ئۆزلىرىگە ھەقىقەت ئېنىق بولغاندىن كېيىن، يەنە كور ۋە گاس بولۇۋالدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بارلىق قىلمىشلىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاخىرەتتە ئۇلارنى شۇنىڭغا ئاساسەن جازالايدۇ.

72_ ئاللاھ قەسەم بىلەن تەكىتلەيدۇكى، «ئاللاھ مەريەم ئوغلى ئىيسادۇر» دېگۈچىلەر مۇشۇ سۆزى بىلەن راستىنلا كاپىر بولدى. ئاللاھ خەۋەر بېرىدۇكى، ئىيسا ئۆز ۋاقتىدا ئىسرائىل ئەۋلادىغا: «ئاللاھقا ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلىڭلار، مەن بىلەن سىلەر ئاللاھقا بەندىچىلىكتە ئوخشاشمىز، كىمكى ئاللاھقا قوشۇپ يەنە بىر مەبۇدقا ئىبادەت قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا جەننەتنى ھارام قىلىدۇ، ئۇنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ، ئۇنى دوزاختىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان بىرەر مەددەتكار بولمايدۇ» دېگەن ئىدى.

73_ شەكسىزكى، خىرىستىيانلارنىڭ ئارىسىدىكى «ئاللاھ: ئاتا، بالا ۋە رۇھۇلقۇددۇس قاتارلىق ئۈچتىن تەركىپ تاپقان» دېگۈچىلەر ھەقىقەتەن كاپىر بولدى. ئۇ خىرىستىيانلار بىر ئىلاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوق ئىكەنلىكىنى، ئاللاھ تۇغۇلمىغان ۋە بالىلىق بولمىغان زات ئىكەنلىكىنى

بىلمەمدۇ؟ ئەگەر ئۇلار ئېيتىۋاتقان بۇ كۈفرى سۆزلىرىدىن يانمىسا، ئۇلار كۈفرىلىقى تۈپەيلى قاتتىق ئازابقا قالىدۇ.

74_ ئاشۇ خىرىستىيانلار ئاللاھقا تەۋبە قىلىپ، گۇناھلىرىغا مەغپىرەت تەلەپ قىلسا بولىمامدۇ؟ ھالبۇكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

75_ مەريەم ئوغلى ئىيسا ئەلەيھىسسالام ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ئوخشاشلا بىر پەيغەمبەردۇر. ئۇنىڭ ئانىسى ناھايىتى راستچىل ئايال ئىدى، ئۇ ئىككىسى باشقا ئىنسانلارغا ئوخشاشلا تاماق يېيىشكە موھتاج ئىدى. ياشاش ئۈچۈن تاماق يېيىشكە ئېھتىياجلىق بولغان بىرى ھەرگىزمۇ ئىلاھ بولالمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئويلاپ باققىن، بىز ئۇلارغا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان، ئۇلارنىڭ بەزى پەيغەمبەرلەرنى ئىلاھ قىلىۋېلىشىنىڭ ئازغۇنلۇق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى تولۇق بايان قىلىپ بەردۇق. ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئۇلارنىڭ بىز يېتەكلىگەن ھەقىقەتتىن قانداق باش تارتىۋاتقانلىقىغا قارىغىن.

76_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر قانداقلارچە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا سىلەرگە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، سىلەرنى زىياندىنمۇ توسۇپ قالالمايدىغان نەرسىلەرنى ئۇنىڭغا شېرىك قىلىۋالىسىلەر؟». ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

77_ ئى پەيغەمبەر! خىرىستىيانلارغا ئېيتقىنكى، «ئىيسا توغرىسىدىكى ئېتىقادىڭلاردا ھەقىقەتتىن چەتنەپ كەتمەڭلار، يەھۇدىيلارغا ئوخشاش دىن ئىشىدا ئۆزۈڭلارنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگەشمەڭلار. يەھۇدىيلار ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ ئازغۇنلۇققا پېتىپ قالدى، ئۇلار ئۆزلىرى ئازغاننى ئاز دېگەندەك نۇرغۇن كىشىلەرنى ئازدۇرۇپ كاپىر قىلىۋەتتى، نەتىجىدە ھەممىسى توغرا يولدىن ئېزىپ ئازغۇنلۇق يولىغا كىرىپ كەتتى».

78_ ئاللاھ تائالا ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىن چىققان كاپىرلارغا قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن داۋۇد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان زەبۇردا ۋە ئىيسا ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان ئىنجىلدا لەنەت قىلغانلىقى ۋە ئۇلارنى ئۆز رەھمىتىدىن يىراق قىلغانلىقى ھەققىدە خەۋەر بېرىدۇ.

79_ چۈنكى ئاشۇ يەھۇدىيلار ئوچۇق ئاشكارا يامان ئىشلارنى قىلاتتى، يامان ئىشلارغا رازى بولۇپ سۈكۈت قىلاتتى، ئۇلار بىر _ بىرىنى ھېچقانداق يامان ئىشتىن توسمايتتى. مانا بۇ ئۇلارنىڭ

یامان ئەمەللىرى بولۇپ، ئۇلار مۇشۇ یامان ئەمەللىرى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلىنىشقا تېگىشلىك بولدى.

80_ ئى پەیغەمبەر! ئاشۇ یەھۇدىیلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنىڭ مۇشرىكلارنى دوست تۇتقانلىقىنى كۆرسەن. ئۇلارنىڭ بۇ قىلمىشى نېمىدىگەن یامان! ئۇلار مۇشۇ قىلمىشى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچىرىدى ۋە مەڭگۈلۈك دوزاختا قېلىشقا تېگىشلىك بولدى.

81_ مۇشرىكلارغا یاردەم قىلىۋاتقان ئاشۇ یەھۇدىیلار ئەگەر ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەیغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامغا ۋە ئاللاھ ئۇنىڭغا نازىل قىلغان قۇرئانغا ئىمان ئېیتقان بولسا ئىدى، ئۇلار ھەرگىزمۇ كاپىرلارنى دوست تۇتمىغان بولاتتى. لېكىن ئۇلارنىڭ تولىسى ئاللاھقا ۋە پەیغەمبەرگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقۇچىلاردۇر.

82_ ئى پەیغەمبەر! سەن یەھۇدىیلار بىلەن مۇشرىكلارنىڭ ساڭا ئىمان ئېیتقان ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە ئەڭ ئەشەددىي دۈشمەن ئىكەنلىكىنى چوقۇم بایقایسەن. بۇ ئاشۇ یەھۇدىیلارنىڭ ھاكاۋۇرلۇقى، ئىنكارچىلىقى ۋە ھەققەتنى كۆزگە ئىلماسلىقى تۈپەیلىدىن ئىدى. «بىز ناسارا»[35] دېگەن كىشىلەرنىڭ دوستلۇق جەھەتتە مۇئمىنلەرگە ھەممىدىن یېقىن ئىكەنلىكىنىمۇ چوقۇم بایقایسەن. بۇنداق بولۇشى ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئۆز دىنىغا سادىق ئۆلىمالارنىڭ، ئىبادەت بىلەن بولىدىغان راھىبلارنىڭ بولغانلىقى ۋە ئۇلارنىڭ ھەققەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتمایدىغانلىقىدىندۇر. ئەنە شۇلار مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامنىڭ پەیغەمبەرلىكىنى ئېتىراپ قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەردۇر.

83_ ئۇلارنىڭ مۇسۇلمانلارغا ئەڭ یېقىن ئىكەنلىكىنىڭ دەللىلى شۇكى، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىر پىرقە كىشىلەرنىڭ قۇرئان ئایەتلىرىنى ئاڭلىغان چاغدا، ئۇنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتاب ئىكەنلىكىنى بىلگەنلىكتىن، كۆزلىرىدىن یاش قۇیۇلۇۋاتقانلىقىنى كۆرسەن، ئۇلار ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەیغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ ئۆزلىرىنى مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامنىڭ ئۈممىتى قاتارىدا ھەققەتكە گۇۋاھ بولغۇچىلاردىن قىلىشنى تىلەیدۇ.

84_ ئۇلار دەیدۇكى، «بىزنىڭ ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەنلىكىمىز، مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامغا ئاللاھتىن كەلگەن ھەق دىننى قوبۇل قىلغانلىقىمىز، رەببىمىزنىڭ بىزنى ئاخىرەتتە ئىتائەتمەن

---

[35] بۇ ئایەتتىكى«ناسارا» دېگەن سۆزدىن خىرىستىیانلار ئارىسىدىكى ئاللاھ تائالانىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىدىغان ۋە ئىیسا ئەلەیھىسسالامنى پەیغەمبەر دەپ ئېتىراپ قىلىدىغان پىرقە كۆزدە تۇتۇلىدۇ. بەزى مۇپەسسىرلەر ئۇلارنىڭ ھەبەشىستاندىن كەلگەن ئەقىدىسى دۇرۇس خىرىستىیانلار ئىكەنلىكىنى ئىلگىرى سۈرگەن.

بەندىلىرى قاتاردا جەننەتكە كىرگۈزۈشنى ئۈمىد قىلغانلىقىمىز قانداقمۇ مالامەتكە تېگىشلىك ئىش بولۇپ قالسۇن؟!».

85_ ئۇلارنىڭ ئۆز ئىمانى بىلەن ئېپتىخارلىنىپ ئېيتقان سۆزلىرى ۋە ئاللاھنىڭ ئىتائەتمەن بەندىلىرى قاتاردىن بولۇشنى تىلىگەنلىكلىرى سەۋەبىدىن ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولدى. ئاللاھ ئۇلارنى قەسىرلىرىنىڭ، دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەر بىلەن مۇكاپاتلايدۇ. ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. مانا بۇ ئۇلارنىڭ ھەق سۆزلىرى ۋە ياخشى ئەمەللىرىگە بېرىلىدىغان مۇكاپاتتۇر.

86_ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ۋە بىز پەيغەمبەرلىرىمىزگە نازىل قىلغان ئايەتلىرىمىزنى يالغان دېگەنلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ.

87_ ئى ئىمان ئېيتقانلار! ئاللاھ سىلەرگە ھالال قىلغان پاك يېمەك _ ئىچمەكلەرنى، ئاياللارغا ئۆيلىنىشنى ئۆزۈڭلارغا ھارام قىلىۋالماڭلار. بۇنداق قىلساڭلار ئاللاھ بەرگەن كەڭچىلىكنى تارلاشتۇرۇۋالغان بولىسىلەر. ئاللاھ بەلگىلىگەن چەكتىن ئاشماڭلار. چۈنكى ئاللاھ چەكتىن ئاشقۇچىلارنى ياقتۇرمايدۇ.

88_ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال، پاك نەرسىلەردىن يەڭلار، ئاللاھقا بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، توسقانلىرىنى تاشلاش بىلەن ئىتائەت قىلىڭلار. چۈنكى سىلەرنىڭ ئاللاھقا بولغان ئىمانىڭلار ئاللاھتىن قورقۇشۇڭلارنى ۋە ئاللاھنىڭ سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئەستىن چىقارماسلىقىڭلارنى تەقەززا قىلىدۇ.

89_ ئى مۇسۇلمانلار! ئاللاھ سىلەرنى قەسەم قىلىشنى مەقسەت قىلمىغان ھالدا «ۋەللاھى» دېگەنگە ئوخشاش قەسەم سۆزىنى ئېيتقىنىڭلار سەۋەبلىك جاۋابكارلىققا تارتمايدۇ، لېكىن رەسمىي قىلغان قەسىمىڭلار ئۈچۈن سىلەرنى جاۋابكارلىققا تارتىدۇ، رەسمىي قىلغان قەسەمنى بۇزساڭلار، ئاللاھ بۇنىڭ گۇناھىنى ئۆزى بۇيرۇغان بەزى ئىشلارنى قىلغان كىشىدىن مەغپىرەت قىلىدۇ. مەسىلەن: ئائىلەڭلاردىكىلەرگە بېرىدىغان ئوتتۇرا دەرىجىلىك تاماق بىلەن ئون مىسكىننى بىر ۋاخ غىزالاندۇرۇش ياكى ئۇلارغا بىر قۇردىن كىيىم بېرىش ۋە ياكى بىر قۇلنى ئازاد قىلىش قاتارلىقلار. يەنى قەسەم قىلىپ، قەسىمىدە تۇرالمىغان ئادەم مۇشۇ ئۈچ ئىشنىڭ بىرىنى قىلىش ئارقىلىق قەسەمنى بۇزغانلىقىنىڭ گۇناھىدىن قۇتۇلىدۇ. كىمكى بۇنداق قىلىشقا كۈچى يەتمىسە، ئۈچ كۈن روزا تۇتۇشى لازىم. مانا بۇ سىلەر قەسەم قىلىپ بۇزۇۋەتكەن قەسىمىڭلارنىڭ كاپارىتىدۇر. ئى مۇسۇلمانلار! قەسىمىڭلارغا رىئايە قىلىڭلار، يەنى قەسەم قىلماڭلار، ئەگەر قەسەم قىلساڭلار

ئۇنىڭغا ۋاپا قىلىڭلار، قەسىمىڭلارنى بۇزۇۋەتكەن ئەھۋالدا يۇقىرىقى ئۇچ ئىشنىڭ بىرىنى قىلىپ كاپارەت تۆلەڭلار. ئاللاھ سىلەرنى ئىسلامغا ھىدايەت قىلغانلىقىغا شۈكۈر قىلسۇن دەپ، دىننىڭ ئەھكاملىرىنى بايان قىلىپ بەرگەندەك، قەسەمنىڭ ھۆكۈمىنىمۇ ئەنە شۇنداق بايان قىلىپ بېرىدۇ.

90_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ھاراق ئىچىش، قىمار ئوينىاش، مۇشىرىكلار ئىلاھ دەپ تىكلىۋالغان نەرسىلەرگە چوقۇنۇش، پال ئوقلىرى بىلەن پال سېلىش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى شەيتاننىڭ ئىشى، پاسكىنا قىلىقلاردۇر، جەننەتكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن بۇ گۇناھلاردىن يىراق تۇرۇڭلار.

91_ شەيتان سىلەرگە ھاراق ئىچىش، قىمار ئوينىاش قاتارلىق گۇناھلارنى چىرايلىق كۆرسىتىش ئارقىلىق ئاراڭلاردا دۈشمەنلىك، ئۆچمەنلىك تۇغدۇرماقچى، سىلەرنى مەست قىلىپ قويۇپ نامازدىن، قىمار بىلەن مەشغۇل قىلىپ قويۇپ ئاللاھنى ياد ئېتىشتىن توسماقچى بولىدۇ، سىلەر ئەمدى ھاراق بىلەن قىماردىن دەرھال يېنىڭلار.

92_ ئى مۇسۇلمانلار! بارلىق ئىشلىرىڭلاردا ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئاللاھ بۇيرۇغاننى قىلىپ، توسقاننى تاشلاڭلار، ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىپ، ئاللاھ توسقان ئىشلارنى قىلىشتىن يانمىساڭلار، بىلىڭلاركى، ئەلچىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ مەسئۇلىيىتى پەقەتلا دىننى چۈشەندۈرۈش قىلىپ يەتكۈزۈشتۇر.

93_ ھاراق ھارام قىلىنىشتىن ئىلگىرى ھاراق ئىچكەن كىشىلەر ئەگەر ھاراق ئىچىشنى ۋە بارلىق ھارام ئىشلارنى تاشلاپ ئىمان ئېيتسا ۋە شۇ ئىماننىڭ راستلىقىنى ئىسپاتلايدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، ئاندىن ھارامدىن داۋاملىق ساقلىنىپ ئىماندا چىڭ تۇرسا ۋە ئاللاھنىڭ ئۇلارنى كۆزىتىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئېسىدىن چىقارماي، ئاللاھنى كۆرۈپ تۇرغاندەك ئەمەل قىلىدىغان بولسا، ئۇلار ئىلگىرى ھاراق ئىچكەنلىكى سەۋەبلىك گۇناھكار بولمايدۇ. ئاللاھ قېتىرقىنىپ، ئىخلاس بىلەن ئەمەل قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

94_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھنى كۆرمەي تۇرۇپ قورقىدىغانلارنى ئايرىش ئۈچۈن، ئاللاھ چوقۇم سىلەرنى ئېھرام باغلاقلىق چېغىڭلاردا ئوۋ ئوۋلاشتىن، ھەتتا قولۇڭلار ۋە نەيزەڭلار بىلەن ئاسانلا ئوۋلىغلى بولىدىغان ئوۋنىمۇ ئوۋلاشتىن مەنئى قىلىش ئارقىلىق سىنايدۇ. كىمكى بۇ بايانىدىن كېيىن، ھەددىدىن ئېشىپ ئۆزى ئېھرامدا تۇرۇپ ئوۋ ئوۋلايدىكەن، ئۇ قاتتىق ئازابقا تېگىشلىك بولىدۇ.

95_ ئى ئاللاهقا، ئاللاهنڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ھەجگە ياكى ئۆمرىگە ئىھرام باغلىغان ياكى ھەرەمنىڭ چېگراسى ئىچىدە تۇرغان چېغىڭلاردا قۇرۇقلۇق ھايۋانلىرىنى ئۆلتۈرمەڭلار. سىلەردىن كىمكى بىرەر قۇرۇقلۇق ھايۋىنىنى قەستەن ئۆلتۈرىدىكەن، بۇنىڭ جازاسى ئادالەتلىك ئىككى كىشىنىڭ باھالىشى بىلەن تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋىلاردىن ھېلىقى ئۆلتۈرۈلگەن ئوۋغا تەڭداش كېلىدىغان بىرىنى كەئبىگە ئېلىپ بېرىپ بوغۇزلاپ، مەككىنىڭ پېقىرلىرىغا تارقىتىپ بېرىشتۇر ياكى ئۇنىڭ قىممىتىگە ئاشلىق سېتىۋېلىپ، ھەرەمنىڭ پېقىرلىرىدىن ھەربىر پېقىرغا بىر سا[36] دىن تارقىتىپ بېرىش ياكى ھەربىر پېقىرغا بېرىدىغان ئاشلىقنىڭ ئورنىغا بىر كۈندىن روزا تۇتۇشتۇر. ئاللاھ بۇ جازانى يۇقىرىقى قىلمىشنىڭ گۇناھىنى يۇيۇش ئۈچۈن پەرز قىلدى. ئېھرامدا تۇرۇپ قۇرۇقلۇق ھايۋانلىرىنى ئۆلتۈرۈش ھارام قىلىنىشتىن ئىلگىرى ئۆلتۈرگەنلەرنىڭ قىلمىشىنى ئاللاھ ئەپۇ قىلدى. كىمكى بۇ ئىشنىڭ ھارام قىلىنغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ قىلسا، ئۇ ئۆزىنى ئاللاھنىڭ جازاسىغا تۇتقان بولىدۇ. ئاللاھ كۈچلۈكتۇر، پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغۇچىلارنى خالىسا جازالىغۇچىدۇر، خالىسا ئەپۇ قىلغۇچىدۇر، ئاللاھنىڭ ئىشىغا ھېچكىم توسقۇنلۇق قىلالمايدۇ.

96_ ئى مۇسۇلمانلار! ئاللاھ سىلەرنىڭ ۋە يولۇچىلارنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈچۈن، سىلەرگە دېڭىز ھايۋانلىرىنى تۇتۇشنى ۋە يېيىشنى ھالال قىلىپ بەردى. ئاللاھ سىلەرگە ھەج ياكى ئۆمرە قىلىش ئۈچۈن ئىھرام ئىچىدە بولغان چېغىڭلاردا، قۇرۇقلۇق ھايۋانلىرىنى ئوۋلاشنى ھارام قىلدى. قىيامەت كۈنى ھېساب مەيدانىغا توپلانغاندا ئازابتىن ساقلىنىشىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ كاتتا مۇكاپاتلىرىغا نائىل بولۇشۇڭلار ئۈچۈن، ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئورۇنداڭلار، ئاللاھ توسقان ئىشلارنى دەرھال تاشلاڭلار.

97_ ئاللاھ ھۆرمەتلىك ئۆي كەئبىنى مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ قىبلىگاھى، ئۇلارنىڭ ھاياتى ئۈچۈن ئامان جاي قىلىپ بەردى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈردى، ئاللاھ بۇيرۇغان پەرزلەرنى ئورۇندىدى، ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئايلارنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاپ ھېچكىمگە چېقىلمىدى. ئاللاھ يەنە ھەرەمگە ئاپىرىپ قۇربانلىق قىلىدىغان ماللارغا، بۇ ماللارنىڭ قۇربانلىق ماللار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ بوينىغا ئېسىپ قويۇلغان بويۇنچۇقلارغا چېقىلىشنى ھارام قىلدى. بۇ ئاللاھنىڭ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلىدىغانلىقىنى ۋە ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسىنىڭ مەخپىي ئەمەسلىكىنى بىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

---

[36] سا — قەدىمقى ئۆلچەكلەردىن بولۇپ، بىر سا كۆپ سانلىق فەقىھلەرنىڭ نەزىرىدە 2.04، ھەنەفي ھەزھىپىدە 3.25 كىلوغا تەڭ.

98_ ئی ئىنسانلار! بىلىڭلارکی، ئاللاه ئاسىي _ گۇناهکارلارغا هەقىقەتەن ئازابی قاتتىق زاتتۇر. شەکسىزکی، ئاللاه تەۋبە قىلغان بەندىسىگە ناهايىتی مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناهايىتی مېهرىباندۇر.

99_ پەيغەمبەرنىڭ مەسئۇلىيىتی پەقەتلا کىشىلەرگە دىننی يەتکۈزۈش ۋە ئۇلارغا يول کۆرسىتىشتۇر. ئىنسانلار هىدايەت ياکی ئازغۇنلۇقتىن نېمىنی يوشۇرسا ياکی ئاشکارا قىلسا، ئۇنی ئاللاه بىلىپ تۇرىدۇ.

100_ ئی پەيغەمبەر! ئېيتقىنکی «ئی ئىنسان! گەرچە ناپاك نەرسىلەرنىڭ ۋە ناپاك ئادەملەرنىڭ کۆپلۈکی سېنی هەيران قالدۇرسىمۇ، هەرقانداق نەرسىدە ناپاك بىلەن پاك هەرگىز باراۋەر ئەمەس، شۇنىڭدەك، کاپىر بىلەن مۇئمىن، ئاسىي بىلەن ئىتائەتمەن، نادان بىلەن ئالىم، هارام مال بىلەن هالال مال باراۋەر ئەمەس». ئی ئەقىل ئىگىلىری! ئاللاهنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىپ، جەننەتکە کىرىش ئارقىلىق مۇرادىڭلارغا يېتىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاهتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنی ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىڭلار.

101_ ئی ئاللاهقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان کەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان کىشىلەر! سىلەر دىندا بۇيرۇلمىغان ئىشلار توغرۇلۇق سوئال سورىماڭلار. ئەگەر سىلەر ئۇ ئىشلارغا بۇيرۇلساڭلار، سىلەرگە چوقۇم ئېغىر کېلىدۇ. ئەگەر قۇرئان نازىل بولۇۋاتقان ۋە مۇهەممەد ئەلەيهىسسالام هايات چاغدا ئۇ ئىشلار توغرۇلۇق سورىساڭلار، سىلەرگە ئۇ ئىشلارنىڭ هۆکمی بىلدۈرۈلىدۇ. ئەگەر ئۇ ئىشلار سىلەرگە پەرز قىلىنسا، ئۇنی ئورۇندىيالمايسىلەر، شۇڭا ئاللاه بەندىلىرىنی ئاسراپ، ئۇلارغا ئۇ ئىشلارنی پەرز قىلمىدی. ئاللاه تەۋبە قىلغان بەندىلىرىگە ناهايىتی مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، گۇناهکارلارنی جازالاشقا ئالدىراپ کەتمەيدۇ.

102_ سىلەردىن بۇرۇن ئۆتکەن بىر قەۋم ئۆز پەيغەمبىرىدىن شۇنداق ئىشلار توغرۇلۇق سوئال سورىغان ئىدی، بۇ ئىشلار ئۇلارغا پەرز قىلىنغاندىن کېيىن، ئۇلار ئۇنی ئىنکار قىلدی ۋە ئورۇندىمىدی. سىلەرمۇ ئاشۇلاردەك بولۇپ قېلىشتىن هەزەر ئەيلەڭلار.

103_ بەهىيرە[37]، سائىبە[38]، ۋەسىلە[39] ۋە هام[40] نامىلىق تۆگىلەرنی بۇتلارغا ئاتاشتىن ئىبارەت مۇشرىکلار پەيدا قىلىۋالغان ئادەتنی ئاللاه بۇيرۇغان ئەمەس، لېکىن کاپىرلار ئاللاه نامىدىن

---

[37] بەهىرە _ بەشنی تۇغقان، بەشىنچىسىنی چىشی تۇغقان هىنگان تۆگە بولۇپ، جاهىلىيەت ئەرەبلىری بۇ تۆگىنىڭ قـۇلىقىنی تىلىپ ئەن سېلىپ قويۇپ، ئىشلەتمەي ئۆز مەيلىگە قويۇپ بېرەتتی.

يالغاننى توقۇپ، ئاللاھ شۇنداق بۇيرۇغان دەيدۇ. كاپىرلارنىڭ تولىسى ھەقىقەت بىلەن ساختىلىقنىڭ پەرقىنى ئايرىيالمايدۇ.

104_ ئاللاھ ھالال قىلغان نەرسىلەرنى ھارام قىلىۋالغان ئاشۇ كاپىرلارغا: «ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئانغا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە مۇراجىئەت قىلىڭلار، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرگە ھالال – ھارام مەسىلىلىرىنى بايان قىلىپ بېرىدۇ» دېيىلسە، ئۇلار: «بىزگە ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ قالدۇرۇپ كەتكەن ئادەتلىرى ۋە سۆزلىرى يېتەرلىكتۇر» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرى ھېچ نەرسىنى بىلمەيدىغان ۋە ھىدايەت تاپمىغان ئادەملەر تۇرسا؟ بۇ مۇشرىكلار قانداقلارچە ئۇلارغا ئەگىشىدۇ؟ ئۇلار ئۆزلىرىدىنمۇ ئازغۇن ۋە نادان ئادەملەرگە ئەگەشمەكتە.

105_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ساقلىنىڭلار، كىشىلەر سىلەرگە ئەگەشمىگەن تەقدىردىمۇ، سىلەر توغرا يولدا مېڭىشنى داۋاملاشتۇرۇڭلار. سىلەر توغرا يولدا بولساڭلار، كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا دەۋەت قىلىپ، يامان ئىشلاردىن توسۇشتىن ئىبارەت مەسئۇلىيىتىڭلارنى ئادا قىلساڭلار، توغرا يولدىن ئازغانلارنىڭ ئازغۇنلۇقى سىلەرگە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئاخىرەتتە ھەممىڭلارنىڭ قايتىدىغان جايى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاللاھ شۇ چاغدا سىلەرگە ئەمەلىڭلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

106_ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاراڭلاردىن بىرىگە ئۆلۈم يېقىنلاشقاندا ۋەسىيەت قىلماقچى بولسا، ئۇنىڭغا مۇسۇلمانلاردىن ئادالەتلىك ئىككى كىشى گۇۋاھ بولسۇن، ياكى سىلەر سەپەردە بولۇپ، ئەجىلىڭلار يېتىپ كەلگەندە، ئىككى مۇسۇلمان گۇۋاھچى تېپىلمىسا، مۇسۇلمان ئەمەس كىشىلەردىن ئىككى كىشى گۇۋاھ بولسۇن. ئەگەر سىلەر ئىككى مۇسۇلمان گۇۋاھچىنىڭ راستچىللىقىدىن گۇمانلانساڭلار، نامازدىن كېيىن، خۇسۇسەن ئەسىر نامىزىدىن كېيىن، ئۇلارنى ئېلىپ قېلىڭلار، ئۇلار ئۆزلىرى گۇۋاھلىق بەرمەكچى بولغان كىشىلەر ئۇلارنىڭ يېقىن تۇغقىنى بولغان

---

[38] سائىبە – ئىلاھلارغا ئاتالغان چىشى تۆگە بولۇپ، مىنلىمەيتتى، قىرقىلمايتتى، ئەركىن قويۇپ بېرىلەتتى، خالىغان جايىدا ئوتلايتتى، سۈتى مۇساپىرلارغىلا بېرىلەتتى.

[39] ۋەسىلە – ئەركەك ۋە چىشى ئىككىنى بىر ۋاقىتتا تۇغقان ھىنگان تۇگە بولۇپ، جاھىلىيەت ئەرەبلىرى ئۇنى ئەركىگە قويۇپ بېرەتتى ۋە ئىلاھلىرىغا خاس قىلاتتى.

[40] ھام _ ئون بوتىلاقنىڭ ئاتىسى بولغان بۇغرا تۆگە بولۇپ، ئۇلار ئۇنى مىنمەي، يېمەك ئىچمەكتە ئۆز مەيلىگە قويۇپ بېرەتتى.

تەقدىردىمۇ، دۇنيا مەنپەئەتىگە ئالدىنىپ يالغاندىن گۈۋاھلىق بەرمەيدىغانلىقىغا، ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن بېرىلىدىغان گۈۋاھلىقنى قەتئىي يوشۇرمايدىغانلىقىغا، ناۋادا گۈۋاھلىقنى يوشۇرسا، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا گۇناھكارلاردىن بولىدىغانلىقىغا ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەن.

107_ ئەگەر ۋەسىيەت قىلغۇچىنىڭ ئىگە – چاقىلىرى ئۇ ئىككى گۈۋاھچىنىڭ يالغان گۈۋاھلىق بەرگەنلىكىنى ياكى ۋەسىيەتنى ئۆزگەرتىۋەتكەنلىكىنى بىلسە، ئۇ ئىككى گۈۋاھچىنىڭ ئورنىغا مېيىتنىڭ ئەڭ يېقىن ۋارىسلىرىدىن ئىككى كىشى: «بىزنىڭ گۈۋاھلىقىمىز ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ گۈۋاھلىقىدىن توغرىدۇر، بىز گۈۋاھلىق بېرىشتە ھەققەتتىن چەتنەپ كەتمىدۇق، ئەگەر بىز ھەققەتتىن چەتنەپ كېتىپ، يالغاندىن گۈۋاھلىق بەرگەن بولساق، بىز ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ چەكلىمىسىدىن چەتنەپ كېتىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلاردىن بولۇپ قالىمىز» دەپ، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەن.

108_ گۈۋاھچىلاردىن شەكلىنىپ قالغاندا، ئۇلارنى نامازدىن كېيىن قەسەم قىلدۇرۇشتىن ئىبارەت بۇ ئۇسۇل گۈۋاھچىلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ ئەڭ توغرا گۈۋاھلىق بېرىدىغان قىلىشقا ياكى قىلغان يالغان قەسمىنىڭ ۋارىسلارنىڭ قەسمى بىلەن رەت قىلىنىپ بۇ دۇنيادا رەسۋا بولۇشتىن قورقىدىغان قىلىشقا ئەڭ يېقىندۇر. ئى ئىنسانلار! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، يالغان ئىشقا قەسەم قىلىشتىن ۋە يالغان قەسەم قىلىپ ھارامدىن پۇل تېپىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، سىلەرگە قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتكە قۇلاق سېلىڭلار. ئاللاھ ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان پاسىق قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

109_ ئى ئىنسانلار قىيامەت كۈنىنى ئۈنتۇماڭلاركى، ئاللاھ ئۇ كۈنى پەيغەمبەرلەرنى يىغىپ، ئۇلاردىن دۇنيادىكى چېغىدا قەۋمنى ئىمانغا دەۋەت قىلغاندا قەۋمىنىڭ ئۇلارغا قانداق جاۋاب بەرگەنلىكى ھەققىدە سورايدۇ. پەيغەمبەرلەر ئاللاھقا جاۋاب بېرىپ: «بىز بۇ ھەقتە ھېچ نەرسە بىلمەيمىز، چۈنكى بىز كىشىلەرنىڭ دىلىدىكىنى ۋە ئۇلارنىڭ بىزدىن كېيىن قانداق ئىشلارنى قىلغانلىقىنى بىلمەيمىز. شەكسىزكى، سەن ئۇلارنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ئىشلىرىنى ناھايىتى ئوبدان بىلگۈچىسەن» دەيدۇ.

110_ شۇ ۋاقىتدا ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: «ئى مەريەم ئوغلى ئىيسا! ساڭا ۋە سېنىڭ ئاناڭغا ئاتا قىلغان نېمىتىمنى ئەسلىگىنىكى، سېنى ئاتىسىز ياراتتىم، ئاناڭنى دۇنيادىكى ئاياللارنىڭ ئەڭ ياخشىسى قىلىپ تاللىدىم، ئۇنى يەھۇدىيلارنىڭ تۆھمەتلىرىدىن ئاقلىدىم. ئى ئىيسا! ئۆز ۋاقىتدا ساڭا جىبرىل ئارقىلىق مەدەت بەردىم، بۆشۈكتىكى چېغىڭدىلا سۆزلەيتتىڭ، ئوتتۇرا ياش ۋاقتىڭدا كىشىلەرنى دىنغا دەۋەت قىلاتتىڭ، مەن ساڭا ۋەھيى قىلغان چاغدا كۈچ _ قۇۋۋەتتىڭ ۋە ئەقلىڭ

توشقان ئىدى. يەنە ساڭا مۇئەللىمسز ھالدا ئوقۇش ۋە يېزىشنى ئۆگەتتىم، ئەقىل _ ئىدراك ۋە پەم – پاراسەت ئاتا قىلدىم، تەۋراتنى ۋە ئىنجىلنى بىلدۈردۈم. سەن شۇ چاغدا مېنىڭ ئىرادەم بىلەن لايدىن قۇشنىڭ شەكلىدە بىر نەرسە ياساپ، ئۇنى پۈۋلىسەڭ، ئۇ مېنىڭ ئىرادەم بىلەن ئۇچىدىغان قۇش بولاتتى، سەن مېنىڭ ئىرادەم بىلەن تۇغما كورنى، بەرەس كېسىلنى ساقايتاتتىڭ، شۇ چاغدا سەن مېنىڭ ئىرادەم بىلەن ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈپ قەبرىلىردىن چىقراتتىڭ. بۇلارنىڭ ھەممىسى سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى كۆچلەندۈردىغان ئوپئوچۇق مۆجىزىلەر ئىدى. ئىسرائىل ئەۋلادى سېنى ئۆلتۈرمەكچى بولغاندا، ئۇلارنى ساڭا چېقىلىشتىن توستۇم، سەن ئۇلارغا روشەن مۆجىزىلەرنى ئېلىپ كەلگەن چېغىڭدا، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى كاپىرلار: ‹ئىيسا كۆرسەتكەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى پەقەت ئوپئوچۇق سېھىردىنلا ئىبارەتتۇر› دېيىشكەن ئىدى.

111_ ئى ئىيسا! ساڭا ئاتا قىلغان نېمىتىمنى ئۇنتۇمىغىنىكى، شۇ چاغدا مەن ھاۋارىيلار (ساڭا ئەگەشكەن مۇخلىس كىشىلەر) نىڭ قەلبىگە: ‹مېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمگە ۋە ئىيسانىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىڭلار› دەپ ئىلھام سالغان ئىدىم. ئۇلار: ‹ئى رەببىمىز! بىز ئىمان ئېيتتۇق، بىزنىڭ ساڭا بويسۇنغۇچى ۋە ئەمرىڭگە ئىتائەت قىلغۇچى ئىكەنلىكىمىزگە گۇۋاھ بولغىن› دېگەن ئىدى».

112_ شۇ چاغدا ھاۋارىيلار: «ئى مەريەم ئوغلى ئىيسا! ئەگەر سەن رەببىڭدىن تىلىسەڭ، ئۇ بىزگە ئاسماندىن تاماق بار بىر داستىخان چۈشۈرۈپ بېرەلەمدۇ؟» دېگەندە، ئىيسا ئۇلارغا : «ئەگەر سىلەر ھەقىقىي مۇئمىن بولساڭلار، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇڭلار» دەپ جاۋاب بەرگەن ئىدى.

113_ ھاۋارىيلار: «بىز ئاشۇ داستىخاندىن تاماق يېيىشنى، ئۇنى كۆرۈپ كۆڭلىمىزنىڭ ئارام تېپىشنى، شۇنىڭ بىلەن سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە جەزم قىلىشنى ۋە ئاللاھنىڭ بۇ مۆجىزىنى ئۆزىنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكى ۋە چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەلىلى قىلىپ نازىل قىلغانلىقىغا گۇۋاھلىق بەرگۈچىلەردىن بولۇشنى خالايمىز» دېگەن ئىدى.

114_ مەريەم ئوغلى ئىيسا ھاۋارىيلارنىڭ سوئالىغا جاۋاب بەرگەن ھالدا ئاللاھقا دۇئا قىلىپ: «ئى رەببىمىز ئاللاھ! بىزگە ئاسماندىن ئىچىدە تاماق بار بىر داستىخان چۈشۈرۈپ بەرگىنىكى، داستىخان چۈشكەن بۇ كۈننى بىز ۋە بىزدىن كېيىنكىلەر ئۈچۈن بايرام كۈنى قىلايلى، ئۇ داستىخان سېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىڭگە ۋە مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمگە دەلىل بولۇپ قالسۇن، بىزگە سانسىز نېمەتلىرىڭدىن ئاتا قىلغىن. سەن رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىسەن» دېگەن ئىدى.

115_ ئاللاھ: «مەن سىلەرگە ئىچىدە تاماق بار داستىخاننى چوقۇم چۈشۈرىمەن، ئەمما داستىخان نازىل قىلىنغاندىن كېيىن، سىلەردىن كىمكى مېنىڭ بىر ئىكەنلىكىمنى ۋە سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىنكار قىلىدىكەن، مەن ئۇنى ئەھلى جاھاندىن ھېچكىمنى ئازابلىمىغان ئازاب بىلەن ئازابلايمەن» دېگەن ئىدى. داستىخان ئاللاھ ۋەدە قىلغان بويىچە ئۇلارغا چۈشۈرۈپ بېرىلگەن ئىدى.

116_ شۇنى ئەسلىگىنىكى، ئاللاھ قىيامەت كۈنى: «ئى مەريەم ئوغلى ئىيسا! سەن كىشىلەرگە ‹ئاللاھنى قويۇپ مەن بىلەن ئانامنى ئىككى ئىلاھ قىلىۋېلىڭلار› دېگەنمىدىڭ؟» دەيدۇ. ئىيسا بۇ سوئالغا جاۋاب بېرىپ: «ئى رەببىم! ئۇلۇغ شەنىڭگە لايىق كەلمەيدىغان سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەن. مەن كىشىلەرگە پەقەت ھەقىقەتنىلا ئېيتتىم، چۈنكى ئېيتىشقا ھەققىم بولمىغان سۆزلەرنى ئېيتىش ماڭا ياراشمايدۇ، ئەگەر مەن بۇ سۆزنى ئېيتقان بولسام، سەن ئۇنى چوقۇم بىلگەن بولاتتىڭ، چۈنكى ھېچ نەرسە ساڭا مەخپىي ئەمەستۇر، سەن مېنىڭ زاتىمدىكىنى بىلىسەن، ئەمما مەن سېنىڭ زاتىڭدىكىنى بىلمەيمەن. شەكسىزكى، سەن ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىسەن».

117_ ئىيسا ئەلەيھىسسالام ئېيتىدۇ: «ئى رەببىم! مەن ئۇلارغا پەقەت سەن ماڭا ۋەھيى قىلغان ۋە مېنى ئېيتىشقا بۇيرۇغان ‹مېنىڭ رەببىم ۋە سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلار بولغان ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار، ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىڭلار› دېگەن سۆزنىلا ئېيتقان ئىدىم. مەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بولغان مۇددەت ئىچىدە، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى، ئىشلىرىنى ۋە گەپ _ سۆزلىرىنى كۆزىتىپ تۇرغان ئىدىم، سەن مېنىڭ يەر يۈزىدىكى ھاياتىمنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، مېنى تىرىك تۇرغۇزۇپ ئاسمانغا ئېلىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ۋە سىرلىرىنى سەن ئۆزۈڭ كۆزىتىپ تۇرغان ئىدىڭ، سەن ھەممە نەرسىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىسەن. ساڭا ئاسمان ۋە زېمىندىكى ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

118_ ئى ئاللاھ! ئەگەر ئۇلارنى ئازابلىساڭ، ئۇلار سېنىڭ بەندىلىرىڭدۇر، سەن ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئوبدان بىلىسەن، ئۇلارغا ئەلۋەتتە ئادالىتىڭ بىلەن مۇئامىلە قىلىسەن. سەن ئۇلارنىڭ ئىچىدىن كەچۈرۈمگە لايىق بولغانلىرىنى ئۆز پەزلىڭ بىلەن كەچۈرىسەن، شەكسىزكى، سەن ھەممىدىن غالىبسەن، ساڭا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ، تەدبىرلىرىڭدە ۋە ئەمر _ پەرمانلىرىڭدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن». (بۇ ئايەتتە ئاللاھنىڭ چەكسىز ئىلىمگە، ھېكمىتىگە ۋە ئادالىتىگە مەدھىيە ئوقۇلغان).

119_ ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئىسا ئەلەيھىسسالامغا ئېيتىدۇكى: «بۇ كۈن ئىماندا سەممىي، نىيىتىدە، ئەمەللىرىدە ۋە گەپ _ سۆزلىرىدە راستچىل بولغان كىشىلەرنىڭ راستچىللىقى ئەسقاتىدىغان كۈندۇر. ئۇلار قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولىدۇ، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى قوبۇل قىلىدۇ، ئۇلارمۇ ئاللاھ ئاتا قىلغان سانسىز مۇكاپاتلارغا رازى بولىدۇ. بۇ ھەقىقەتەن زور ئۇتۇقتۇر».

120_ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلاردىكى پۈتكۈل مەۋجۇداتنىڭ پادىشاھلىقى ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە ھېچ نەرسە تەڭ كېلەلمەيدۇ.

ئەنئام سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ جىمى ھەمدۇسانا بارچە كامالىي سۈپەتلەرنىڭ ئىگىسى، بەندىلىرىگە ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن، دىن ۋە دۇنيالىق چەكسىز نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان، قۇدرەت كامالى بىلەن ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنى ياراتقان، كېچە بىلەن كۈندۈزنى بىر _ بىرىگە ئەگىشىپ كېلىدىغان قىلىپ يارىتىپ قاراڭغۇلۇقلارنى ۋە يورۇقلۇقنى پەيدا قىلغان زات ئاللاھقا خاستۇر! بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا، ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان يېگانە زات ئىكەنلىكىگە، ئاللاھقا مەخلۇقاتىدىن بىرەرسىنى شېرىك كەلتۈرۈشنىڭ قەتئىي توغرا ئەمەسلىكىگە دالالەت قىلىدۇ. ئەھۋال شۇنداق ئېنىق تۇرسىمۇ، كاپىرلار مەخلۇقاتنى ئاللاھقا تەڭ قىلىۋاتىدۇ، ئۇلارنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈۋاتىدۇ.

2 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ ئاتاڭلار ئادەمنى لايدىن ياراتقان زاتتۇر. سىلەر ئۇنىڭ نەسلىدىن كەلگەن، ئاندىن ئاللاھ سىلەرنىڭ يەر يۈزىدە ياشايدىغان ئەجىلىڭلارنى بېكىتتى. ئاللاھ يەنە سىلەرگە باشقا بىر ئەجەلنىمۇ ياراتقان بولۇپ، ئۇنىڭ ۋاقتىنى ئاللاھ ئۆزىلا بىلىدۇ. ئۇ بولسىمۇ، قىيامەتتۇر. ئاندىن سىلەر ئى كاپىرلار! مۇشۇ بايىاندىن كېيىنمۇ ئاللاھنىڭ ئۇلۇكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىگە شەك كەلتۈرۈۋاتىسىلەر.

3 _ ئاللاھ تائالا ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى يېگانە ئىلاھىي مەبۇدتۇر. ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنىڭ يوشۇرغان ۋە

ئاشكارا قىلغان بارلىق ياخشى _ يامان ئەمەللىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ. شۇڭا دەيمىزكى، ئاللاھ تائالادىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر.

4 _ ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدىغان ئاشۇ كاپىرلارغا ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇ ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەقلىقىنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلار ۋە روشەن ئايەتلەر كەلدى. لېكىن ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىدىن بىرەر ئايەت كەلسىلا، ئۇلار ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن يۈز ئۆرۈيدۇ ۋە ئىمان ئېيتمايدۇ.

5 _ ئاشۇ كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى ئىنكار قىلدى ۋە ئۇ دىننا دەۋەت قىلغۇچىلارنى مەسخىرە قىلدى. ئۇلار بۇ قىلمىشنى ئاللاھنى تونۇمىغانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ جازاسىنى سەل چاغلىغانلىقىدىن شۇنداق قىلدى. ئۇلار ئۇزاققا قالماي ئۆزلىرى مەسخىرە قىلغان دىننىڭ ۋە ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىدۇ. شۇ چاغدا ئاللاھ بۇ ئىنكارچىلارنىڭ قىلمىشىنى ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ.

6 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى، ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان يېگانە مەبۇد ئىكەنلىكىنى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن نۇرغۇن قەۋملەرنى قانداق ھالاك قىلغانلىقىمىزنى بىلمەمدۇ؟ ئى كاپىرلار! بىز ئۇلارغا يەر يۈزىدە سىلەرگە بەرمىگەن ئىمكانىيەتلەرنى بەرگەن ئىدۇق، ئۇلارغا مول يامغۇرلارنى ياغدۇرۇپ بەرگەن ئىدۇق ئۇلارنىڭ ئۆي _ ئىمارەتلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەرنى ئېقىپ تۇرىدىغان قىلىپ بەرگەن ئىدۇق. بۇ ئىنئاملار ئۇلارنى سىناش ۋە ئاستا _ ئاستا ھالاكەتكە ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ئىدى. ئۇلار نېمەتنى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى گۈناھلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك قىلغان، ئاندىن ئۇلارنىڭ ئورنىغا باشقا خەلقنى پەيدا قىلغان ئىدۇق.

7 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر بىز ساڭا ئۇلار تەلەپ قىلغاندەك قەغەزگە يېزىلغان بىر كىتابنى نازىل قىلغان، ئاشۇ مۇشرىكلار ئۇنى قوللىرى بىلەن تۇتۇپ كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئەلۋەتتە ئۇلار: «ئى مۇھەممەد! سەن ئېلىپ كەلگەن بۇ كىتاب ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دەيتتى.

8 _ ئۇ مۇشرىكلار: «مۇھەممەدنىڭ راست پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ئاللاھ ئۇنىڭغا ئاسماندىن بىر پەرىشتە چۈشۈرسە بولمامتى؟» دېدى، ئەگەر بىز ئۇ مۇشرىكلارنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، ئاسماندىن پەرىشتە چۈشۈرگەن بولساق، ئەلۋەتتە ئۇلارنى ھالاك قىلىش ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىلغان بولاتتى، ئاندىن ئۇلارغا تەۋبە قىلىش ئۈچۈن مۆھلەتمۇ بېرىلمەيتتى. ئۇلارنىڭ ئىمان ئېيتمايدىغانلىقى ئاللاھنىڭ ئىلمىدە ئەزەلدىن مەلۇم ئىدى.

9 _ ئۇلارنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قايىل بولمىدى دەپ، ئۇلارغا ئەۋەتىدىغان پەيغەمبەرنى پەرىشتىدىن قىلغان تەقدىردىمۇ، ئۇ پەرىشتىنىڭ ئۇلار بىلەن سۆزلىشەلىشى ئۈچۈن، ئۇنى ئەلۋەتتە ئىنسان شەكلىدە قىلاتتۇق. ئەگەر پەرىشتە ئادەم سۈرىتىدە كەلسە، ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدىن شەكلىنىپ قالغاندەك، ئۇنىڭدىنمۇ شەكلىنىپ قالغان بولاتتى.

10 _ مۇشرىكلارنىڭ پەرىشتە چۈشۈرۈلۈشىنى تەلەپ قىلىشى پەقەت مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى مەسخىرە قىلىش ئۈچۈن قويۇلغان تەلەپ بولغانلىقتىن، ئاللاھ تائالا پەيغەمبەرلەرنى مەسخىرە قىلىشنىڭ يېڭى ئىش ئەمەسلىكىنى، ئىلگىرى ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرنىڭمۇ كاپىرلارنىڭ مەسخىرىسىگە ئۇچرىغانلىقىنى ۋە ئۇ كاپىرلارنىڭ بۇ قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك قىلىنغانلىقىنى بايان قىلىدۇ.

11 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «يەر يۈزىنى كېزىڭلار، ئاندىن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ قانداق ھالاك بولغانلىقىغا قاراپ بېقىڭلار، ئۇلارغا ئوخشاش ھالاك بولۇپ كېتىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار».

12 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلاردىن: «ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتلار كىمنىڭ؟» دەپ سورىغىن، ئاندىن ئۆزۈڭ جاۋاب بېرىپ: «ئۇلار ئاللاھنىڭدۇر، بۇنى سىلەرمۇ بىلىسىلەر، شۇڭا سىلەر ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ئاللاھ رەھمەت قىلىشنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان، شۇڭا بەندىلىرىنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ، چوقۇم بولىدىغان قىيامەت كۈنى ئاللاھ سىلەرنى ئەلۋەتتە يىغىدۇ» دېگىن. كۈفرىلىقىنى تاللاش بىلەن ئۆزىگە ئۆزى زىيان سالغانلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتمايدۇ، ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە ۋە ئاگاھلاندۇرۇشىغا ئىشەنمەيدۇ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنىمۇ ئېتىراپ قىلمايدۇ.

13 _ ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ھەرىكەت قىلىۋاتقان، جىم تۇرۇۋاتقان، ئاشكارا ۋە مەخپىي ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭ دۇر، ھەممە ئۇنىڭ بەندىسىدۇر، ئۇنىڭ باشقۇرۇشى ئاستىدىدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى ۋە مەخپىيەتلىكلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

14 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالغان ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى جىمى مەۋجۇداتنى يوقتىن بار قىلغۇچى، ھەممىگە رىزىق بەرگۈچى ۋە ھېچكىمدىن رىزىق تەلەپ قىلمايدىغان زات ئاللاھتىن باشقىسىنى ئىگەم دەۋالسام بولامدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «مەن بۇ ئۈممەت ئىچىدە مۇسۇلمان بولۇپ،

ئاللاهقا ئىتائەت قىلغۇچىلارنىڭ تۇنجىسى بولۇشقا ۋە مەخلۇقاتنى ئاللاهقا شېرىك كەلتۈرگۈچىلەردىن بولماسلىققا بۇيرۇلدۇم».

15_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن رەببىمگە ئاسىيلىق قىلسام، ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلسام، ئىبادەتتە ئۇنىڭغا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالسام، قىيامەت كۈنى ماڭا ئاللاهنىڭ ئازابى چۈشۈشىدىن ئەلۋەتتە قورقىمەن».

16_ ئاللاه كىمنى ئاشۇ ئازابتىن يىراق قىلسا، ئۇنىڭغا زور شەپقەت قىلغان بولىدۇ. ئاخىرەتتە ئازابتىن يىراق قىلىنىش ئوپئوچۇق نىجاتلىقنىڭ ئۆزىدۇر.

17_ ئى ئىنسان! ئەگەر ئاللاه ساڭا يوقسۇللۇق، كېسەللىك دېگەندەك بىرەر كۈلپەت يەتكۈزسە، ئۇنى ئاللاهتىن باشقا ھېچكىم كۆتۈرۈۋېتەلمەيدۇ، ئەگەر ئاللاه ساڭا تەن ساقلىقى، بايلىق دېگەندەك بىرەر ياخشىلىق يەتكۈزسە، ئاللاهنىڭ پەزلىنى ھېچكىم توسۇۋالالمايدۇ، ئاللاه ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

18_ ئاللاه ھەممىگە غالىب كەلگۈچىدۇر، بەندىلىرىنى تىزگىنلەپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە ئۇنىڭغا بويسۇنىدۇ، ئەڭ كۈچلۈكلەرمۇ ئۇنىڭغا تىز پۈكىدۇ، ئاللاه بارلىق ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ھەممىدىن خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچبىر نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر. مۇشۇنداق مۇكەممەل سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان زاتقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈش قەتئىي توغرا ئەمەس. (بۇ ئايەت ئاللاهنىڭ بەندىلىرىدىن مۇتلەق ئۈستۈن ئىكەنلىكىنى بايان قىلىدۇ).

19_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مېنىڭ ئاللاهنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلاشقا قايسى نەرسە ئەڭ چوڭ گۇۋاھ؟» ئېيتقىنكى، «ئاللاه مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا گۇۋاھتۇر، يەنى ئاللاه مەن ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ۋە سىلەرنىڭ ماڭا نېمە دەۋاتقىنىڭلارنى ئوبدان بىلىدۇ، ئاللاه بۇ قۇرئاننى ماڭا سىلەرنى ۋە قۇرئان يەتكەن كىشىلەرنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇشۇم ئۈچۈن ۋەھيى قىلدى. ئەھۋال شۇنداق تۇرۇقلۇق، سىلەر ئاللاه بىلەن بىرلىكتە باشقا ئىلاھلارمۇ بار دەۋاتىسىلەر». ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ھەرگىز سىلەر ئېتىقاد قىلغاندەك ئېتىقاد قىلمايمەن، بەلكى شۇنداق ئېتىقاد قىلىمەنكى، ئاللاه بىرلا ئىلاھتۇر، ئۇنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر، مەن سىلەر ئاللاهقا شېرىك كەلتۈرۈۋاتقان نەرسىلەردىن ئەلۋەتتە يىراقمەن».

20_ بىز تەۋرات، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارنى ئاتا قىلغان يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئۆز كىتابلىرىدىكى سۈپەتلىرى ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئوغۇللىرىنى تونۇغاندەك تونۇيدۇ. خۇددى ئۆز ئوغۇللىرىنى باشقىلارغا ئوخشىتىپ قالمىغاندەك

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىمۇ باشقىسىغا ئوخشىتىپ قالمايدۇ. چۈنكى ئۇلارنىڭ كىتابىدا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپەتلىرى مۇشۇنداق ئىنچىكە تونۇشتۇرۇلغان. لېكىن ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولدى.

21_ ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇپ، ئاللاھنىڭ شېرىكى بار دېگەن ياكى ئۇنىڭ بالىسى بار دېگەن ۋە ياكى ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىنى كۆچلەندۈرۈش ئۈچۈن نازىل قىلغان ئايەتلەرنى، دەلىل _ پاكىتلارنى ئىنكار قىلغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھەرگىز مەقسىتىگە يېتەلمەيدۇ.

22_ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ مۇشرىكلار ئاگاھ بولسۇنكى، قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى يىغىمىز، ئاندىن ئۇلارغا: «سىلەر ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ چوقۇنغان مەبۇدلىرىڭلار قېنى؟ سىلەرگە شاپائەت قىلسۇنچۇ!» دەيمىز.

23_ ئاندىن ئۇ مۇشرىكلارنىڭ مەبۇدلىرى ھەققىدە سوئال قىلىنغاندا بېرىدىغان جاۋابى پەقەتلا ئۇلاردىن ئادا _ جۇدا بولۇشتىن ئىبارەت بولىدۇ، ئۇلار يەنە ئۆزلىرىنىڭ مۇشرىكلاردىن بولمىغانلىقىغا يالغاندىن قەسەم قىلىدۇ.

24_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىگە ئۆزى قانداق يالغان ئېيتقانلىقىغا قارىغىن[41]. ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ ئويدۇرۇپ چىققان نەرسىلىرى قىيامەت كۈنى ئۇلاردىن قاچىدۇ.

25_ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ ئىچىدە سېنىڭ قىرائىتىڭگە قۇلاق سالىدىغانلار بار، ئەمما بۇ ئۇلارنىڭ قەلبىگە يېتىپ بارمايدۇ. چۈنكى ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگەشكەنلىكى ئۈچۈن، بىزمۇ قۇرئاننى چۈشەنمىسۇن دەپ، ئۇلارنىڭ دىللىرىنى پەردىلىدۇق، قۇلاقلىرىنى ئېغىر قىلدۇق، شۇڭا ئۇلار ھەق سۆزنى ئاڭلىمايدۇ، ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان مۆجىزىلەرنىڭ ھەممىسىنى كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلار ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ھەتتاكى بۇ كاپىرلار سېنىڭ يېنىڭغا مۇنازىرىلىشىپ كەلگەن چاغدىمۇ: «بىز ئاڭلاۋاتقان بۇ قۇرئان بۇرۇنقىلارنىڭ ئەپسانىلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس» دەيدۇ.

---

[41] مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىگە ئۆزى يالغان ئېيتقانلىقى ئۇلارنىڭ «بۇتلار بىزگە شاپائەت قىلىدۇ»دېگەن سۆزىدۇر. (تەپسىرى قۇرتۇبى، تەپسىرى جەزائىرى).

26_ ئاشۇ مۇشرىكلار كىشىلەرنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىشتىن، ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاشتىن توسىدۇ، ئۆزلىرىمۇ ئۇنىڭدىن يىراق قاچىدۇ. ئۇلار كىشىلەرنى ھەق دىندىن توسۇش ئارقىلىق پەقەت ئۆزلىرىنىلا ھالاك قىلىدۇ، ئۇلار ئۆزلىرى ئۆزلىرىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن ئورا كولاۋاتقانلىقىنى تۈيمايدۇ.

27_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارنى دوزاخنىڭ ئۈستىدە توختىتىلغان چاغدا بىر كۆرسەڭ، ئاجايىپ ئەھۋالنى كۆرەتتىڭ. چۈنكى ئۇلار دوزاخقا سولانغاندا، دوزاختىكى ئازاب _ ئوقۇبەتلەرنى، زەنجىر _ كىشەنلەرنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرۈپ: «كاشكى دۇنيا ھاياتىغا قايتۇرۇلغان بولساق ئىدۇق، رەببىمىزنىڭ ئايەتلىرىگە ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلاتتۇق ۋە مۇئمىنلەردىن بولاتتۇق» دەپ كېتىدۇ.

28_ ھەرگىز ئۇنداق بولمايدۇ. ئۇ مۇشرىكلارنىڭ دۇنيادىكى بارلىق قىلمىشلىرى قىيامەت كۈنى ئۆزىگە ئاشكارا كۆرۈندۇ. شۇڭا ئۇلار ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن شۇنداق ئارزۇ قىلىدۇ. ناۋادا ئۇلار دۇنياغا قايتۇرۇلغان تەقدىردىمۇ، ئۇلار بۇرۇنقى كۇفرىلىقىغا ۋە ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشقا قايتىۋالىدۇ. چۈنكى ئۇلار «ئەگەر بىز دۇنياغا قايتۇرۇلساق ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلاتتۇق» دېگەن سۆزىدە شەكسىز يالغانچىلاردۇر.

29_ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ مۇشرىكلار: «ھاياتلىق دېگەن پەقەتلا بىز ياشاۋاتقان مۇشۇ ھاياتىمىزدۇر، بىز ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرۈلمەيمىز» دېگەن ئىدى.

30_ ئى پەيغەمبەر! ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ئالدىدا توختىتىلغان چاغدىكى ھالىتىنى بىر كۆرسەڭ، ئۇلارنى ئەڭ يامان ئەھۋالدا كۆرەتتىڭ. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارغا: «سىلەر دۇنيادىكى چاغدا ئىنكار قىلغان بۇ تىرىلىش راست ئەمەسمىكەن؟» دەيدۇ. ئۇلار: «رەببىمىزنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، تىرىلىش راست ئىكەن» دەيدۇ. ئاللاھ : «ئۇنداقتا، سىلەر دۇنيادىكى چاغدا ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن، بۇگۈن بۇ ئازابنى تېتىڭلار» دەيدۇ.

31_ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغان بۇ كاپىرلار ھەقىقەتەن زىيان تارتتى، قىيامەت تۈيۈقسىز كەلگەن چاغدا، ئۇلار ئاقىۋىتىنىڭ ئىنتايىن يامان بولىدىغانلىقىنى بىلىدۇ ۋە ھايات ۋاقتىدا ئىمان ئېيتىش پۇرسىتىنى ئۆتكۈزۈۋەتكەنلىكىگە قاتتىق ھەسرەتلىنىپ كېتىدۇ. ئۇلار ئۆز گۇناھلىرىنى ئۈستىگە ئالىدۇ، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئالغان نەرسىسى نېمىدېگەن يامان!

32_ دۇنيا ھاياتى كۆپىنچە ئەھۋاللاردا پەقەتلا مەغرۇرلۇق ۋە ساختىلىققا ئالدىنىشتۇر. ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش بىلەن ئۇنىڭغا

ئىتائەت قىلىدىغانلار ئۇچۇن ئاخىرەت يۇرتى ھەممىدىن ياخشىدۇر. ئى دۇنيا مەنپەئەتىگە ئالدىنىپ كەتكەن مۇشرىكلار! ئەقلىڭلارنى ئىشلىتىپ ئەبەدىي يوقالمايدىغان ئاخىرەت نېمىتىنى تېزلا تۇگەپ كېتىدىغان دۇنيالىقنىڭ ئالدىغا قويىساڭلار بولامدۇ؟

33_ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭنىڭ ئىنكارچىلىقىنىڭ سېنى قايغۇغا سالىدىغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمىز. ئەسلىدە ئۇلار سېنى يالغانچى دېمەيدۇ، چۇنكى ئۇلار سېنىڭ راستچىللىقىڭنى ئوبدان بىلىدۇ. لېكىن ئۇلار ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلىپ، سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى ۋە سەن ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلىدۇ.

34_ سەندىن ئىلگىرى ئاللاھ ھەر قايسى ئۈممەتلەرگە ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرنىمۇ كاپىرلار يالغانچى دېگەن، ئۇلارغا تۇرلۇك ئەزىيەتلەرنى سالغان ئىدى. ئەمما ئۇلار بۇ تۆھمەتلەرگە ۋە ئۆزىگە يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلدى، دەۋەت يولىنى داۋاملاشتۇردى، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بىزنىڭ يارىدىمىزگە ئېرىشتى. ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۈشمەنلىرىگە قارشى نۇسرەت ئاتا قىلىدىغانلىقى ھەققىدىكى سۆزلىرىنى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ قولىغا كەلتۈرگەن غەلىبىلىرى، ئۇلارنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ ھالاك قىلىنغانلىقى ھەققىدىكى قىسسىلىرىدىن بىر قىسمى ساڭا يەتكۈزۈلدى. ساڭا ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ھاياتىدا ئۆرنەك بار. (بۇنىڭدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بار).

35_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ قىلمىشى ۋە ئۇلارنىڭ ھەق دىننى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقانلىقى ساڭا ئېغىر كەلگەن بولسا، قولۇڭدىن كەلسە، يەر ئاستىغا كىرىشكە يول ياكى ئاسمانغا چىقىشقا شوتا تېپىپ، ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلاشتا، ئۇلارغا ساڭا بېرىلگەن مۆجىزىلەردىن باشقا بىر مۆجىزە كەلتۈرەلىسەڭ كەلتۈرۈپ باققىن. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى خۇددى سىلەردەك ئىمان ۋە ھىدايەت ئۈستىدە بىرلەشتۈرەتتى. ئەمما ئاللاھ ئۆز ھېكمىتى بىلەن ئۇنداق قىلىشنى خالىمىدى. شۇڭا سەن ئى پەيغەمبەر! ھەرگىز نادانلاردىن بولمىغىن.

36_ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ دەۋىتىڭنى پەقەتلا دەۋىتىڭگە سەممىي قۇلاق سالىدىغان كىشىلەرلا قوبۇل قىلىدۇ. ئەمما كاپىرلار ئۆلۈكلەرنىڭ قاتارىدىدۇر. چۇنكى ھەقىقىي ھاياتلىق ئىماندىدۇر. ئۆلۈكلەرنى ئاللاھ قەبرىلىرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقىرىدۇ. ئاندىن ئۇلار قىيامەت كۈنى ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ.

37_ مۇشرىكلار ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ: «ئاللاھ مۇھەممەدنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ (بىز تەلەپ قىلغان تۇردىن) بىرەر مۆجىزە چۈشۈرسە بولمامتى؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ مۆجىزە چۈشۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر». لېكىن ئۇلارنىڭ تولىسى مۆجىزە چۈشۈرۈشنىڭ ئاللاھنىڭ ھېكمىتىگە ئاساسەن بولىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ.

38_ مەيلى يەر يۈزىدە ماڭىدىغان جانۋار بولسۇن، ياكى ئىككى قانىتى بىلەن ئۇچىدىغان ئۇچار قۇش بولسۇن، ھەممىسى سىلەرگە ئوخشاش مەخلۇقاتتۇر. بىز لەۋھۇلمەھپۇزدا ھېچ نەرسىنى چۈشۈرۈپ قويماي ھەممىنى تولۇق يازدۇق. ئۇلار ھەممىسى قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ دەرگاھىغا يىغىلىدۇ، ئاندىن ئاللاھ ھەممە ئادەمدىن ھېساب ئالىدۇ ۋە ھەركىمگە مۇكاپات ياكى جازادىن تېگىشلىك بولغىنىنى بېرىدۇ.

39_ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلار پايدىلىق سۆزلەرنى ئاڭلىمايدىغان گاسلاردۇر، ھەقىقەتنى ئېيتالمايدىغان گاچىلاردۇر. ئۇلار قاراڭغۇلۇق ئىچىدە گاڭگىراپ قالغان كىشىلەردۇر. ئۇلار توغرا يولدا مېڭىشنى خالىمىدى. ئاللاھ كىمنى ئازدۇرۇشنى خالىسا، ئۇنى ئازدۇرىدۇ، كىمنى ھىدايەت قىلىشنى خالىسا، ئۇنى توغرا يولغا سالىدۇ.

40_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، ئەگەر سىلەر ئىلاھلىرىمىز بىزگە شاپائەت قىلىدۇ دېگەن گۇمانىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، ئەگەر سىلەرگە بۇ دۇنيادا ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشسە ياكى قىيامەت قايىم بولسا، بېشىڭلارغا كەلگەن بالانى كۆتۈرۈۋېتىشى ئۈچۈن، شۇ ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىلتىجا قىلامسىلەر؟

41_ ئۇنداق قىلمايسىلەر، ئۇ چاغدا سىلەر پەقەت يېگانە رەببىڭلار بولغان ئاللاھقىلا ئىلتىجا قىلىسىلەر، ئۇنىڭدىن مەدەت تىلەيسىلەر، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ خالىسا، سىلەر كۆتۈرۈۋېتىشىنى تىلەپ ئىلتىجا قىلغان بالانى كۆتۈرۈۋېتىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە قادىردۇر. ئۇ چاغدا سىلەر ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان بۇتلارنى ئۇنتۇپ كېتىسىلەر».

42_ ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرگىمۇ ئۇلارنى ئاللاھقا باشلايدىغان پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئۇ ئۈممەتلەر پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن، رەببىگە يېلىنسۇن، ئىتائەت قىلسۇن ۋە ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلسۇن دەپ، ئۇلارنى نامراتلىق ۋە ئاغرىق – سىلاق بىلەن سىنىدۇق.

43_ ھېچ بولمىسا، ئاشۇ ئىنكارچى ئۈممەتلەرگە بىزنىڭ ئازابىمىز كەلگەن چاغدا، بىزگە يېلىنسا بولمامتى؟ ھەقىقەت شۇكى، ئۇلارنىڭ دىللىرى قېتىپ كەتكەن، شەيتان ئۇلارنىڭ تۇرلۇك يامان قىلمىشلىرىنى ئۆزلىرىگە چىرايلىق كۆرسەتكەن. (شۇڭا ئۇلار بىزگە ئىلتىجا قىلمىدى).

44_ ئۇلار ئۆزلىرىگە قىلىنغان نەسىھەتتىن يۈز ئۆرۈپ، ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇنداشتىن باش تارتقان چاغدا، ئۇلارنى سىناش ئۈچۈن، ئۇلارغا پاراۋانلىقنىڭ ھەممە ئىشىكلىرىنى ئېچىۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ يوقسۇللۇقىنى بایاشاتلىققا، ئاغرىق _ سىلاقلىرىنى ساقلىققا ئالماشتۇرۇپ بەردۇق. ئۇلار ئۆزلىرىگە بېرىلگەن بۇ نېمەتلەرگە تازا كۆرەڭلەپ تۇرغان چاغدا، ئۇلارنى ئۈشتۈمتۈت جازالىدۇق، ئۇلار ھەممە ياخشىلىقتىن ئايرىلىپ ھەسرەتتە قالدى.

45_ شۇنىڭ بىلەن ئاشۇ قەۋمنىڭ يىلتىزى قۇرۇتۇلدى، ئۇلاردىن ھېچكىم ھايات قالمىدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى يالغانچى دېگەن ئىدى. پۈتكۈل ئالەملەرنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە يېگانە رەببى بولغان ئاللاھ ئۆزىنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىگە يارەدم قىلىپ، ھەقىقەت دۈشمەنلىرىنى ھالاك قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا چەكسىز ھەمدۈسانالار بولسۇن!

46_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «دەپ بېقىڭلارچۇ، ئەگەر ئاللاھ سىلەرنىڭ قۇلىقىڭلارنى گاس، كۆزۈڭلارنى كور قىلىپ قويسا، دىللىرىڭلارنى پېچەتلىۋەتسە، شۇنىڭ بىلەن ھېچقانداق گەپنى چۈشەنمەيدىغان بولۇپ قالساڭلار، ئۇلارنى ئاللاھتىن باشقا قايسى ئىلاھ ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدۇ؟». ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئايەتلىرىمىزنى قانداق بايان قىلىپ بېرىۋاتقانلىقىمىزغا، ئاندىن ئۇلارنىڭ ۋەز _ نەسىھەت ئېلىشتىن قانداق يۈز ئۆرۈۋاتقانلىقىغا قارىغىن.

47_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، ئەگەر سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئازابى ئۈشتۈمتۈت چۈشسە ياكى سىلەر كۆرۈپ تۇرغان پەيتتە ئاشكارا كەلسە، ھالاك بولىدىغانلار دەل شۇ كۇفرىلىق قىلىپ، ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋم بولماي، كىملەر بولسۇن؟!»

48_ بىز پەيغەمبەرلەرنى پەقەت ئىتائەتمەن مۇئمىنلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە گۇناھكارلارنى ئاخىرەتتىكى قاتتىق ئازابتىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپلا ئەۋەتىمىز. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتسا ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، ئۇلارغا رەببىنىڭ ئالدىغا چىقىرىلىدىغان قىيامەت كۈندە قىلچە قورقۇنچ ۋە ئەنسىرەش بولمايدۇ، بۇ دۇنيادا ئېرىشەلمەي كەتكەن نەرسىلىرى ئۈچۈنمۇ قىلچە ھەسرەت چەكمەيدۇ. (چۈنكى ئاخىرەتتە ئەڭ ياخشىسى بار).

49_ بىزنىڭ قۇرئاندىكى ئايەتلىرىمىزنى ۋە چۈشۈرگەن مۆجىزىلىرىمىزنى ئىنكار قىلغانلارغا كەلسەك، ئۇلار ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن، قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

50_ ئی پەیغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە، ‹مەندە ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ خەزىنىلىرى بار› دېمەيمەن، ‹مەن غەيبنى بىلىمەن› دەپمۇ ئېيتمايمەن، يەنە سىلەرگە ‹مەن بولسام بىر پەرىشتە› دەپمۇ ئېيتمايمەن، مەن پەقەتلا ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن پەيغەمبەرمەن، مەن ماڭا نازىل قىلىنغان ۋەھيگىلا ئەمەل قىلىمەن، ئاللاھنىڭ ۋەھيىنى كىشىلەرگە يەتكۈزىمەن». ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھنىڭ روشەن ئايەتلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى كۆرمەي، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمىغان كاپىر ئادەم بىلەن ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان ئادەم باراۋەر بولامدۇ؟ ھەقىقەتنى كۆرۈۋېلىپ ئىمان ئېيتىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلمامسىلەر؟»

51_ ئى پەيغەمبەر! رەببىنىڭ دەرگاھىغا يىغىلىشىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدىغانلارنىڭ ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىپ تەقۋادار كىشىلەردىن بولۇشى ئۈچۈن، ئۇلارنى قۇرئان بىلەن ئاگاھلاندۇرغىن، ئۇلار ئاللاھنىڭ ۋەدىلىرىنىڭ ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنىڭ راست ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ، ئۆزلىرىگە ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق مەددەتكار ياكى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان ھېچقانداق شاپائەتچى يوق ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ.

52_ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ ئەتىگەندە، ئاخشامدا رەببىگە ئىبادەت قىلىدىغان ئاجىز مۇسۇلمانلارنى مەجلىسىڭدىن قوغلىۋەتمىگىن، ئاشۇ يوقسۇل مۇسۇلمانلارنىڭ ھېسابىدىن ساڭا ھېچ نەرسە يۈكلەنمەيدۇ، چۈنكى ئۇلاردىن ھېساب ئېلىش ئاللاھقا خاستۇر. شۇنىڭدەك، سېنىڭ ھېسابىڭدىنمۇ ئۇلارغا ھېچ نەرسە يۈكلەنمەيدۇ. ئەگەر سەن ئۇلارنى مەجلىسىڭدىن قوغلىۋەتسەڭ، ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىدىن چەتنەپ كەتكەنلەردىن بولۇپ قالسەن.

53_ شۇنىڭدەك ئاللاھ ئىنسانلارنى رىزىق ۋە ئەخلاق جەھەتتە بىر _ بىرى بىلەن سىنايدۇ، ئۇلارنىڭ بەزىسىنى باي قىلسا، بەزىسىنى يوقسۇل قىلىدۇ، بەزىسىنى كۈچلۈك قىلسا، بەزىسىنى ئاجىز قىلىدۇ، بەزىسىنى بەزىسىگە موھتاج قىلىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى سىناقتۇر. شۇنىڭ بىلەن مال _ دۇنياسى كۆپ بولغان كاپىرلار: «ئاللاھ ئارىمىزدىن ئىسلامغا ھىدايەت قىلغان كىشىلەر مۇشۇلار ئىكەن_دە!» دېيىشىدۇ. ئاللاھ شۇكۇر قىلغۇچىلارنى ئوبدان بىلىپ، ئاشۇلارنى ئىسلامغا ھىدايەت قىلىدۇ ئەمەسمۇ؟

54_ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلايدىغان قۇرئان ئايەتلىرىگە ۋە باشقا دەلىللەرگە ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەر بۇرۇنقى گۇناھلىرىغا تەۋبە بار _ يوقلىقى ھەققىدە سەندىن سوراپ كەلسە، ئۇلارنىڭ سالىمنى ئىلىك ئېلىپ، ئۇلارنى ئىززەتلىگىن، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ

كەڭ رەھمىتى بىلەن خۇش بىشارەت بەرگىن ۋە ئاللاھ بەندىلىرىگە ئۆز پەزلىدىن رەھمەت ئاتا قىلىشنى ئۆز ئۈستىگە ئالغانلىقىنى، سىلەردىن كىمكى گۇناھ _ مەئسىيەتنىڭ يامان ئاقىۋىتىنى ۋە ئاللاھنىڭ غەزىپىگە دۇچار قىلىدىغانلىقىنى بىلمەستىن، بىرەر گۇناھنى سادىر قىلىپ قويۇپ، ئاندىن كېيىن تەۋبە قىلسا ۋە ياخشى ئەمەللەرنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرسا، ئاللاھنىڭ ئۇنىڭ گۇناھىنى كەچۈرىدىغانلىقىنى ئېيتقىن. چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ شەپقەتلىكتۇر» دېگىن.

55_ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەت ئوتتۇرىغا چىقسۇن ۋە پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغان گۇناھكارلارنىڭ يولى ئېنىق ئايرىلسۇن دەپ، ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغۇچىلارغا دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ۋە ئايەتلىرىمىزنى ئەنە شۇنداق ئوچۇق بايان قىلىمىز.

56_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ مېنى سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن مەنئى قىلدى». ئۇلارغا يەنە ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرنىڭ نەپسى خاھىشلىرىڭلارغا ئەگەشمەيمەن، ئەگەر مەن سىلەرنىڭ نەپسى خاھىشىڭلارغا ئەگەشسەم، ئەلۋەتتە توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەن بولىمەن ۋە ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن بولالماي قالىمەن».

57_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مەن رەببىم تەرىپىدىن ماڭا ۋەھيى قىلىنغان روشەن شەرىئەتكە ئاساسلىنىمەن. ئۇ بولسىمۇ، ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشتۇر. ھالبۇكى، سىلەر ئۇ شەرىئەتنى ئىنكار قىلدىڭلار، سىلەر تېز كېلىشنى تەلەپ قىلىۋاتقان ئازابنى چۈشۈرۈشكە مېنىڭ قۇدرىتىم يەتمەيدۇ. ئۇ ئازابنىڭ كېچىكتۈرۈلگەنلىكى ھەققىدىكى ھۆكۈم پەقەت ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ھەقىقەتنى ئوچۇق بايان قىلىدۇ، ئاللاھ ئۆز ھۆكمى ئارقىلىق ھەق بىلەن باتىلنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئايرىغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر».

58_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «سىلەر تېز كېلىشنى تەلەپ قىلغان ئازاب مېنىڭ قولۇمدىن كەلسە ئىدى، ئۇ ئازابنى ئەلۋەتتە چۈشۈرگەن بولاتتىم ۋە مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئىش چوقۇم بىر تەرەپ قىلىنىپ بولغان بولاتتى. لېكىن ئازاب چۈشۈرۈش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئۇ ھەددىدىن ئېشىپ ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ».

59_ غەيىبنىڭ خەزىنىلىرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر، ئۇنى پەقەتلا ئاللاھ بىلىدۇ. قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى، يامغۇرنىڭ قاچان ياغىدىغانلىقى، بالىياتقۇلاردىكى بوۋاقلارنىڭ قانداق ئىكەنلىكى، كېلەچەكتە نېمە بولىدىغانلىقى ۋە ئىنسانلارنىڭ نەدە ئۆلىدىغانلىقى قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھەممىسى غەيىبنىڭ جۈملىسىدىن بولۇپ، ئۇلارنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ. ئاللاھ

یەنە قۇرۇقلۇقتىكى، دېڭىزدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلىدۇ، ئۇنىڭ ئىلمى سىرتىدا بىرەر تال ياپراقمۇ تۆكۈلمەيدۇ، مەيلى قاراڭغۇ يەر ئاستىدىكى بىرەر تال ئۇرۇق بولسۇن، مەيلى ھۆل ياكى قۇرۇق نەرسىلەر بولسۇن، ھەممىسى لەۋھۇلمەھپۇزدا ئېنىق ۋە تەپسىلي يېزىلغاندۇر.

60_ ئاللاھ كېچىسى سىلەرنىڭ جېنىڭلارنى ئۆلگەن چېغىڭلاردا ئالغاندەك ئېلىپ تۇرىدىغان، كۈندۈزدە قىلغان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرىدىغان، ئاندىن ئەجىلىڭلار توشقىچە ياشىشىڭلار ئۈچۈن كۈندۈزدە سىلەرنى ئۇيقۇدىن ئويغىتىش ئارقىلىق جېنىڭلارنى بەدىنىڭلارغا قايتۇرىدىغان زاتتۇر. ئاندىن قىيامەت كۈنى سىلەر تىرىلىپ قەبرەڭلاردىن چىقىرىلغاندىن كېيىن، سىلەرنىڭ قايتىدىغان جايىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاندىن ئاللاھ سىلەرنىڭ دۇنيا ھاياتىدا قىلغان ئەمەللىرىڭلاردىن سىلەرگە خەۋەر بېرىدۇ، ئاندىن شۇ ئەمەلىڭلارغا قاراپ سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

61_ ئاللاھ بەندىلىرىنى تىزگىنلەپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭ كاتتىلىقىغا بويسۇنغۇچىدۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى كۆزىتىدىغان ۋە خاتىرىلەپ تۇرىدىغان پەرىشتىلەرنى ئەۋەتىدۇ، نىھايەت بەندىلەرنىڭ بىرىگە ئۆلۈم كەلگەندە، ئەزرائىل ۋە ئۇنىڭ يارىدەمچىلىرى ئۇنىڭ جېنىنى ئالىدۇ، ئۇلار بۇيرۇقنى ئىجرا قىلىشتا قىلچە بىپەرۋالىق قىلمايدۇ.

62_ ئاندىن ئاشۇ جېنى ئېلىنغان ئىنسانلارنىڭ ھەممىسى ئۆزىنىڭ ھەقىقي ئىگىسى بولغان ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ. بىلىڭلاركى، قىيامەت كۈنى بەندىلەرنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم قىلىش يالغۇز ئاللاھقىلا خاستۇر، ئاللاھ ئەڭ تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر.

63_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «قۇرۇقلۇقنىڭ ۋە دېڭىزنىڭ زۇلمەتلىرىدىن سىلەرنى كىم قۇتقۇزىدۇ؟ سىلەرنىڭ بىردىنبىر قۇتقۇزغۇچىڭلار بېشىڭلارغا بالا كەلگەن چاغدا، سىلەر ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھالدا ئىلتىجا قىلىدىغان زات ئاللاھ ئەمەسمۇ؟ بېشىڭلارغا بالا كەلگەندە سىلەر ‹ئەگەر ئاللاھ بىزنى بۇ بالادىن قۇتقۇزسا، ئەلۋەتتە بىز ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىپ، ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلغۇچىلاردىن بولىمىز› دەپ ئاللاھقا يالۋۇرۇپ، تۆۋەنچىلىك بىلەن دۇئا قىلىسىلەر».

64_ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنى ئاشۇ زۇلمەتلەردىن ۋە بارلىق غەم _ قايغۇلاردىن ئاللاھ قۇتقۇزىدۇ، ئاندىن سىلەر ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتا يەنە باشقىلارنى شېرىك كەلتۈرىسىلەر».

65_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىن توپان بالاسىغا ئوخشاش بىر ئازابنى ئەۋەتىشكە ياكى ئايىغىڭلار ئاستىدىن يەر تەۋرەش ۋە يەرگە يۇتقۇزۇۋېتىش دېگەندەك بىرەر ئازابنى ئەۋەتىشكە، ياكى سىلەرنىڭ بىرلىكىڭلارنى پارچىلاپ، بىر _ بىرىڭلارنى ئۆلتۈرىدىغان

پىرقىلەرگە ئايرىۋېتىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر». ئى پەيغەمبەر! سەن ئاشۇ مۇشرىكلارنى چۈشەنسۇن دەپ، ئايەتلىرىمىزنى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى قانداق تەپسىلىي بايان قىلىۋاتقىنىمىزغا قارىغىن.

66_ ئى پەيغەمبەر! قۇرئان پۈتۈنلەي ھەق كىتاب تۈرۈقلۇق، سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى كاپىرلار ئۇنى ئىنكار قىلدى. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە ھامىي ئەمەس، مەن پەقەت ئاللاھنىڭ ئەلچىسىمەن، مېنىڭ مەسئۇلىيىتىم ئاللاھتىن ماڭا كەلگەن ۋەھيىنى سىلەرگە يەتكۈزۈشتۇر».

67_ ئاللاھ تەرىپىدىن ئالدىنئالا بېرىلگەن ھەربىر خەۋەرنىڭ ئەمەلگە ئاشىدىغان ۋاقتى بار، ھەقىقەت باتىلدىن ئايرىلدى. ئى كاپىرلار! سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازاب چۈشكەن چاغدا، ئىشىڭلارنىڭ ئاقىۋىتىنى بىلىپ قالىسىلەر.

68_ ئى پەيغەمبەر! قۇرئان ئايەتلىرى ھەققىدە قالايمىقان گەپلەرنى قىلىۋاتقان ۋە ئۇنى مەسخىرە قىلىۋاتقان مۇشرىكلارنى كۆرگىنىڭدە، ئۇلار بۇنىڭدىن باشقا گەپكە يۆتكەلمىگۈچە ئۇلاردىن يىراقلاشقىن. ئەگەر بۇ ئىشنى شەيتان ساڭا ئۇنتۇلدۇرغان بولسا، ئېسىڭگە كەلگەندىن كېيىن، بۇنداق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچى قەۋم بىلەن بىللە ئولتۇرمىغىن.

69_ ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يىراق تۇرىدىغان تەقۋادار مۇئمىنلەرگە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىدىغان كاپىرلارنىڭ ھېسابىدىن ھېچ نەرسە يۈكلەنمەيدۇ. لېكىن، مۇئمىنلەر ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلمىشتىن ساقلىنىشى ئۈچۈن ئۇلارغا ۋەز _ نەسىھەت قىلىشى كېرەك.

70_ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىپ، دىننى ئويۇن _ تاماشا ئورنىدا قىلىۋالغان ۋە دۇنيا تىرىكچىلىكىگە ئالدىنىپ كەتكەن ئاشۇ مۇشرىكلارنى قويۇپ تۇرغىن. ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئۆز قىلمىشى سەۋەبلىك ھالاك بولۇشتىن ساقلىنىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا ۋە باشقا كاپىرلارغا قۇرئان بىلەن ۋەز_ نەسىھەت قىلغىن. گۇناھكار ئادەمنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قويىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار يوق، ئۇنىڭغا ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا شاپائەت قىلىدىغان بىرەر شاپائەتچىمۇ يوق. ئۇ گۇناھكار ئادەم ھەرقانداق فىدىيە بەرسىمۇ قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئەنە شۇلار قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك بولىدىغانلاردۇر. ئۇلار ئاللاھ تائالانى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ۋە ئىسلام دىننى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئاخىرەتتە قايناپ تۇرغان شاراب ۋە قاتتىق ئازاب بار.

71_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «بىز ئاللاھنى قويۇپ بىزگە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، زىياندىن توسالمايدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنامدۇق؟ ئاللاھ بىزنى ئىسلامغا

هدایەت قىلغاندىن كېيىن، بىز يەنە بۇرۇنقى كۈفرىلىققا قايتامدۇق؟ ئەگەر بىز شۇنداق قىلىدىغان بولساق، شەيتانلار ئازدۇرۇپ بىر چۆلگە باشلاپ بارغان، چۆلدە تېڭىرقاپ قالغان، مۇئمىن دوستلىرى ئۇنى بېرى كەل دەپ توغرا يولغا چاقىرىۋاتسىمۇ كەلمىگەن ئادەمگە ئوخشاپ قالىمىز». ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ماڭا ئاتا قىلغان ھىدايەتلا ھەقىقىي ھىدايەتتۇر، بىز ھەممىمىز ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشقا، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدۇق، ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر.

72_ بىز يەنە نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىشقا، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇپ، ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىشقا بۇيرۇلدۇق. ئەنە شۇ ئاللاھ قىيامەت كۈنى بارلىق خالايىقنى دەرگاھىغا توپلايدىغان زاتتۇر».

73_ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھېكمەت بىلەن ياراتقان زاتتۇر. ئى پەيغەمبەر! قىيامەت كۈننى ئەسلىگىنىكى، ئاللاھ ئۇ چاغدا قانداقلا بىر ئىشقا «بول!» دېسە، ئۇ ئىش كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلىك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ ئاز ۋاقىت ئىچىدە بارلىققا كېلىدۇ. ئاللاھنىڭ سۆزى ھەقىقەتنىڭ ئۆزىدۇر. سۇر[42] چېلىنغان كۈندىكى پادىشاھلىق ئاللاھقا خاستۇر. سۇر چېلىشقا مەسئۇل پەرىشتە ئىككىنچى قېتىم سۇر چالغاندا، بارلىق ئۆلۈكلەر تىرىلىدۇ. ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەر بىلمەيدىغان ۋە سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ھەممە ئىشنى ھېكمەت بىلەن قىلىدىغان، بەندىلىرىنىڭ پۇتۇن ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرىدىغان زاتتۇر. ئاللاھ يۇقىرىدىكى ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى قىلىشقا قادىر بولغان يېگانە ئىلاھتۇر، بەندىلەرنىڭ ئۇنىڭغا شەرتسىز بويسۇنۇشى ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىشى، ئۇنىڭ ھۆكمىگە رازىلىق بىلدۈرۈشى، ئۇنىڭ رازىلىقىغا ۋە مەغپىرىتىگە ئېرىشىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى زۆرۈردۇر.

74_ ئى پەيغەمبەر! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاتىسى ئازەر بىلەن ئېلىپ بارغان مۇنازىرىسىنى ئەسلىگىن، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا: «سەن ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارنى ئىلاھ قىلىۋالامسەن؟ شەكسىزكى، مەن سېنى ۋە قەۋمىڭنى ھەقىقەتتىن تامامەن يىراق بولغان ئوپئوچۇق بىر ئازغۇنلۇقتا كۆرۈۋاتىمەن» دېگەن ئىدى.

75_ بىز ئىبراھىمنى ھەق دىنغا ھىدايەت قىلغاندەك، ئۇنىڭ ئىمانى تېخىمۇ كۈچلۈك بولسۇن دەپ، بىز ئۇنىڭغا ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئاجايىباتلىرىنى ۋە چەكسىز قۇدرىتىمىزنىڭ دەلىللىرىنى كۆرسەتتۇق.

---

[42] سۇر— بۇ دۇنيا ھاياتى ئاخىرلاشقاندا بىر قېتىم، ئاخىرەتتە ئۆلۈكلەر تىرىلىدىغان چاغدا يەنە بىر قېتىم چېلىنىدىغان كاناي.

76_ ئىبراھىم كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقى باسقان چاغدا، ئۆز قەۋمىنىڭ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىنى ئۇلارغا دەللىلەپ بېرىش ئۈچۈن، ئۇلار بىلەن مۇنازىرىلىششكە باشلىدى. ئۇنىڭ قەۋمى يۇلتۇزلارغا چوقۇناتتى. ئىبراھىم قەۋمىنى يۇلتۇزغا چوقۇنۇشتىن ۋاز كەچتۈرۈپ تەۋھىد ئەقىدىسىگە[43] كەلتۈرۈش نىيتى بىلەن بىر يۇلتۇزغا قاراپ: «بۇ مېنىڭ رەببىمدۇر» دېدى. ئاندىن يۇلتۇز پېتىپ كېتىۋىدى، «مەن پېتىپ كەتكۈچىلەرنى ياقتۇرمايمەن» دېدى.

77_ ئىبراھىم ئاينىڭ تۇغقانلىقىنى كۆرۈپ قەۋمىنى ئەقىدىسىدىن ۋاز كەچتۈرۈش نىيتى بىلەن ئۇلارغا: «بۇ مېنىڭ رەببىمدۇر» دېدى. ئاندىن ئاي پېتىپ كېتىۋىدى، «ئەگەر رەببىم مېنى تەۋھىد ئەقىدىسىگە مۇۋەپپەق قىلمىغان بولسا، مەن ئەلۋەتتە ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنىدىغان ئازغۇن قەۋمنىڭ قاتاردا بولۇپ قالىدىكەنمەن» دېدى.

78_ ئۇ قۇياشنىڭ چىقىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قەۋمىگە: «بۇ مېنىڭ رەببىمدۇر، چۈنكى بۇ يۇلتۇز ۋە ئايدىن چوڭ ئىكەن» دېدى. قۇياش پېتىپ كېتىۋىدى، ئۇ قەۋمىگە ئېيتتىكى: «ئى قەۋمىم! مەن سىلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ چوقۇنۇۋاتقان يۇلتۇز، بۇت قاتارلىق نەرسىلەردىن ئەلۋەتتە يىراقمەن».

79_ شەكسىزكى، مەن شېرىك ئەقىدىسىدىن يىراق تۇرۇپ، تەۋھىد ئەقىدىسىنى تاللاپ، ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ياراتقان زاتقا پۈتۈن ۋۇجۇدۇم بىلەن يۈزلەندىم، مەن ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگۈچىلەرنىڭ قاتاردىدىن ئەمەسمەن».

80_ ئىبراھىمنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ تەۋھىد ئەقىدىسى ئۈستىدە ئۇنىڭ بىلەن مۇنازىرىلەشتى، ئىبراھىم ئېيتتىكى، «ئاللاھ مېنى تەۋھىد ئەقىدىسىگە ھىدايەت قىلغان تۇرسا، سىلەر مەن بىلەن ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىدىغان ئەقىدەم ھەققىدە مۇنازىرىلىشەمسىلەر؟ مەن سىلەرنىڭ ‹ئىلاھلىرىمىز سېنى جازالايدۇ› دېگەن سۆزۈڭلاردىن قورقۇپ قالمايمەن. چۈنكى ئۇ نەرسىلەر ماڭا قىلچە زىيان _ زەخمەت يەتكۈزەلمەيدۇ. پەقەت رەببىمنىڭ ئىرادە قىلغىنىلا بۇنىڭدىن مۇستەسنا. رەببىمنىڭ ئىلمى ھەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. سىلەر بۇنى ئويلاپ كۆرمەمسىلەر؟ ئاللاھنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا تولىمۇ ھەقلىق يېگانە مەبۇد ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەمسىلەر؟

81_ سىلەر ئۆزۈڭلارنى ۋە ھېچقانداق ئاساسسىز ھالدا چوقۇنۇۋاتقان ئاشۇ بۇتلىرىڭلارنى ياراتقان ئاللاھتىن قورقمىغان تۇرساڭلار، مەن سىلەرنىڭ بۇتلىرىڭلاردىن قانداق قورقىمەن؟ ئەگەر

---

[43] تەۋھىد ئەقىدىسى _ ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن باشلاپ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگۈچىلىك بارلىق پەيغەمبەرلەر كىشىلەرنى دەۋەت قىلىپ كەلگەن قەدىمىي ئەقىدە بولۇپ، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىش ۋە ئاللاھقا ھېچبىر نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەسلىكنى ئاساس قىلىدۇ.

بلسەڭلار ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، مۇشرىكلار بىلەن مۇئمىنلەردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىنىڭ قايىسىسى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئەمىن بولۇشقا تېگىشلىك؟».

82_ ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان، ئىمانىغا ھېچقانداق مۇشرىكلىكنى ئارىلاشتۇرمىغان ئادەملەر بارغۇ، ئازابتىن ئەمىن بولۇش ئەنە شۇلارغا خاستۇر، ئۇلار توغرا يولنى تاپقۇچىلاردۇر.

83_ ئىبراھىم ئۆز قەۋمىنى مات قىلىپ قويغان ئاشۇ دەلىل _ پاكىتلار بىز ئىبراھىمغا قەۋمىنى قايىل قىلسۇن دەپ ئاتا قىلغان دەلىلىمىزدۇر. بەندىلىرىمىزنىڭ ئىچىدىن بىز خالىغان ئادەمنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بىر قانچە دەرىجە كۆتۈرىمىز. شەكسىزكى، رەببىڭ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى بىر تەرەپ قىلىشتا ھەقىقەتەن ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى تولۇق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

84_ بىز ئىبراھىمغا ئىسھاقنى ئوغۇل قىلىپ بەردۇق، يەئقۇبنى نەۋرە بىلىپ بەردۇق، ئۇلارنىڭ ھەربىرىنى توغرا يولغا يېتەكلىدۇق. ئۇلاردىن ئىلگىرى نۇھنى توغرا يولغا يېتەكلىگەن ئىدۇق. نۇھنىڭ نەسلىدىن كەلگەن داۋۇد، سۇلەيمان، ئەييۇب، يۇسۇف، مۇسا، ھارۇن قاتارلىقلارنىمۇ توغرا يولغا يېتەكلىدۇق. ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنى مۇكاپاتلىغاندەك ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىمۇ شۇنداق مۇكاپاتلايمىز.

85_ زەكەرىييا، يەھيا، ئىيسا ۋە ئىلياس قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىمۇ توغرا يولغا يېتەكلىدۇق. ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسى ياخشى زاتلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

86_ ئىسمائىل، ئەلىيەسەئ، يۇنۇس ۋە لۇت قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىمۇ توغرا يولغا يېتەكلىدۇق. ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىنى ئۆز زامانىسىدىكى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلدۇق.

87_ ئاشۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىدىن، ئەۋلادلىرىدىن، قېرىنداشلىرىدىن بىز ھىدايەت قىلىشنى خالىغان كىشىلەرنى ھىدايەت قىلدۇق، ئۇلارنى كىشىلەرگە دىنىمىزنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن پەيغەمبەر قىلىپ تاللىدۇق، ئۇلارنى ھېچقانداق قىڭغىرلىقى بولمىغان توپتوغرا يولغا يېتەكلىدۇق. ئۇ بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىدىغان ھەق دىندۇر.

88_ ئەنە شۇ ئاللاھنىڭ ھىدايىتى بولۇپ، ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىلەرنى ئۇنىڭ بىلەن توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ. ناۋادا ئاشۇ پەيغەمبەرلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن بولسا ئىدى،

ئۇلارنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرى ئەلۋەتتە بىكار بولۇپ كېتەتتى، چۈنكى ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ ئەمەلىنى قوبۇل قىلمايدۇ.

89_ ئەنە شۇ بىز ھىدايەت ۋە پەيغەمبەرلىك ئاتا قىلغان پەيغەمبەرلەر بولۇپ، بىز ئۇلارغا تەۋرات، زەبۇر، ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارنى ئاتا قىلدۇق، ئۇلارغا شۇ كىتابلارنى چۈشىنىش ئىقتىدارى ئاتا قىلدۇق، ئۇلارنى ۋەھيىمزنى يەتكۈزۈشكە تاللىدۇق. ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى كاپىرلار بۇ قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان بولسا، مۇھاجىرلار، ئەنسارلار ۋە تا قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەنلەردىن ئىبارەت باشقا قەۋملەرنى ئىمانغا ھىدايەت قىلدۇق، ئۇلار ھەق دىننى ئىنكار قىلمايدۇ، ئۇلار ھەقىقىي مۇئمىنلەردۇر.

90_ ئەنە شۇ پەيغەمبەرلەر ئاللاھ ھەق دىنغا يېتەكلىگەن كىشىلەردۇر. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنىڭ يولىغا ئەگەشكىن. مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ئىسلامنى يەتكۈزگەنلىكىمگە سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، چۈنكى مېنىڭ ئەجرىمنى ئاللاھ ئۆزى بېرىدۇ. ئىسلام دىنى پۈتكۈل ئىنسانىيەتكە كەلگەن ۋە ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان، سىلەرنى ۋە سىلەرگە ئوخشاش ئازغۇنلۇققا پاتقانلارنى يامان ئاقىۋەتتىن ئاگاھلاندۇرىدىغان بىردىنبىر ھەق دىندۇر».

91_ ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھنى ئۆز لايىقىدا ئۇلۇغلىمىدى. چۈنكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئىنسانلاردىن تاللاپ چىقىرىلغان پەيغەمبەرلەرگە ۋەھيى قىلغانلىقىنى ئىنكار قىلدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئىش سىلەر گۇمان قىلغاندەك بولىدىغان بولسا، مۇسا ئېلىپ كەلگەن ۋە كىشىلەرگە نۇر ھەم ھىدايەت بولغان كىتابنى كىم نازىل قىلدى؟». ئى يەھۇدىيلار! سىلەرگە مۇسا ئەلەيھىسسالام ئاللاھتىن ئېلىپ كەلگەن تەۋراتنى پارچە _ پارچە قەغەزلەرگە كۆچۈرۈپ، خالىغىنىڭلارنى ئاشكارىلاپ، كۆپ قىسمىنى يوشۇردۇڭلار، خۇسۇسەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپەتلىرىنى ۋە ئۇنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى يوشۇردۇڭلار. ئى ئەرەبلەر! ئاللاھ سىلەرگە قۇرئان ئارقىلىق سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن قەۋملەرنىڭ، سىلەردىن كېيىن كېلىدىغانلارنىڭ ۋە سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن بولىدىغان ئىشلارنىڭ خەۋەرلىرىنى، شۇنداقلا ئۆزۈڭلار ۋە ئاتا _ بوۋاڭلار بىلمىگەن نەرسىلەرنى ئۆگەتتى. ئى پەيغەمبەر! «ئۇ كىتابنى ئاللاھ نازىل قىلدى» دېگىن، ئاندىن ئۇلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلار يالغان سۆزلەرنى قىلىپ ئۆز ئازغۇنلۇقىدا ئويناپ يۈرسۇن.

92_ ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئان ئاللاھ ساڭا نازىل قىلغان ناھايىتى پايدىلىق كىتابتۇر. بۇ قۇرئاننى سېنىڭ مەككە ئاھالىسىنى ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ

ئۇچۇن نازىل قىلدۇق. قۇرئان ئۆزىدىن ئىلگىرى نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتابلارنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ۋە ھەممىسىنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغانلىقىنى ئېتىراپ قىلغۇچى مۇبارەك كىتابتۇر. ئاخىرەت ھاياتىغا ئىشىنىدىغان كىشىلەر قۇرئاننىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىدۇ، نامازلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدۇ.

93_ ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇپ، ئاللاھ ئىنسانلاردىن ھېچكىمگە ۋەھيى قىلمىغان دېگەن ياكى ئۆزىگە ھېچ نەرسە ۋەھيى قىلىنمىغان تۇرۇقلۇق، ماڭا ۋەھيى قىلىندى دېگەن ۋە ياكى ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئاننىڭ ئوخشىشىنى مەنمۇ چۈشۈرەلەيمەن دېگەن ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن بۇ زالىملارنى سەكراتقا چۈشكەن ۋاقتىدا بىر كۆرسەڭ، ئاجايىپ قورقۇنچلۇق ئەھۋالنى كۆرگەن بولاتتىڭ. ئۇ چاغدا پەرىشتىلەر قوللىرىنى سوزۇپ ئۇلارغا: «جېنىڭلارنى چىقىرىڭلار! سىلەر ئاللاھ توغرىسىدا ناتوغرا سۆزلەرنى قىلغانلىقىڭلار ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى كۆزگە ئىلمىغان، پەيغەمبەرگە ئەگىشىشتىن باش تارتقانلىقىڭلار ئۈچۈن، بۈگۈن خارلىغۇچى ئازاب بىلەن جازالىنىسىلەر» دەيدۇ.

94_ سىلەر بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا بىز ئاتا قىلغان مال _ دۇنيانى ئارقاڭلاردا قالدۇرۇپ، بىز سىلەرنى دۇنيادا دەسلەپتە يارىتقان چاغدىكىدەكلا تەنھا كەپسىلەرغۇ؟ سىلەر ئۆزۈڭلارچە ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ ئاتىۋالغان شاپائەتچىلىرىڭلارنى بۇ يەردە سىلەر بىلەن بىللە كۆرمەيۋاتىمىزغۇ؟ ئۇلار بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى مۇناسىۋەت ئاللىقاچان ئۈزۈلدى، سىلەر شاپائەتچىلىرىمىز دەپ گۇمان قىلغان مەبۇدلىرىڭلار ئاللىقاچان سىلەرنىڭ كۆزۈڭلاردىن غايىب بولدى. شۇنىڭ بىلەن سىلەر ئويىۋچۇق زىيان تارتقۇچىلاردىن بولدۇڭلار».

95_ شەكسىزكى، ئاللاھ داننى يېرىپ ئۇنىڭدىن زىرائەتنى ئۈندۈرگۈچىدۇر، ئۇرۇقنى يېرىپ ئۇنىڭدىن دەل _ دەرەخلەرنى چىقارغۇچىدۇر، تىرىكنى ئۆلۈكتىن ۋە ئۆلۈكنى تىرىكتىن چىقارغۇچىدۇر. بۇلارنىڭ ھەممىسىنى قىلغۇچى ئاللاھتۇر، ئاللاھنىڭ ھېچقانداق شېرىكى يوقتۇر، ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىقتۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر قانداقلارچە ھەقىقەتتىن بۇرۇلۇپ كېتىپ، ئاللاھقا قوشۇپ ساختا مەبۇدلارغا چوقۇنىسىلەر؟

96_ ئاللاھ سۈبھىنىڭ يورۇقلۇقىنى قاراڭغۇلۇقتىن يېرىپ چىقارغان، كېچىنى كۈندۈزنىڭ ھارغىنلىقىنى چىقىرىش ئۈچۈن ئارام ئېلىش ۋاقتى قىلغان، قۇياش بىلەن ئاينى ئۆز ئورىتىسىدا مۇئەييەن قانۇنىيەت بويىچە مۇنتىزىم ئايلىنىپ تۇرىدىغان قىلغان زاتتۇر. ئەنە شۇلار پادىشاھلىقىدا يېگانە، ھەممىگە غالىب، بەندىلىرىنىڭ مەنپەئەتىگە مۇناسىپ كېلىدىغان ئىشلارنى ئوبدان بىلگۈچى ئاللاھنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدۇر.

97_ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ قۇرۇقلۇق ۋە دېڭىزنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدا يولۇڭلاردىن ئېزىپ كېتىپ گاڭگىراپ قالغان چېغىڭلاردا، سىلەرنىڭ يوللارنى تېپىۋېلىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە يۇلتۇزلارنى يارىتىپ بەرگەن زاتتۇر. ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىيەتلىرىنى بىلىدىغان ئىلىم ئەھلىلىرىنى تەپەككۇر قىلسۇن دەپ، بۇ دەلىل _ پاكىتلارنى ئەنە شۇنداق بايان قىلدۇق.

98_ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنى يارىتىشنى ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن باشلىغان زاتتۇر. چۈنكى ئاللاھ ئادەم ئەلەيھىسسالامنى تۈپراقتىن ياراتتى، ئاندىن سىلەرنى ئۇنىڭ نەسلىدىن بارلىققا كەلتۈردى، سىلەرنى ئاتاڭلارنىڭ پۈشتىدا ساقلىدى، ئاندىن ئاناڭلارنىڭ بالىياتقۇسىغا ئامانەت قويدى. دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى چۈشىنىدىغان، ئىبرەت ئېلىشنى بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، بىز دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ھەققەتەن ئوچۇق ۋە تەپسىلىي بايان قىلدۇق.

99_ ئاللاھ بۇلۇتتىن يامغۇرنى چۈشۈرۈپ بېرىپ، شۇ يامغۇر بىلەن بارلىق ئۆسۈملۈكلەرنى چىقارغان، يەنە يېشىل مايسىلارنى چىقىرىپ، ئۇنىڭدىن بىر _ بىرىگە مىنگىشىپ كەتكەن بۇغداي، گۈرۈچ ۋە ئارپىغا ئوخشاش دانلارنى، خورما دەرىخىنىڭ چېچەكلىرىدىن يەرگە يېقىن ساڭگىلاپ تۇرىدىغان خورما ساپاقلىرىنى، ئۈزۈملۈك باغلارنى، غازاڭلىرى بىر _ بىرىگە ئوخشايدىغان، مېۋىسى بىر _ بىرىگە ئوخشىمايدىغان زەيتۇن، ئانار دەرەخلىرىنى يېتىشتۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر. ئى ئىنسانلار! مۇشۇ ئۆسۈملۈكلەرنىڭ يېڭى تۇتقان مېۋىسىگە ۋە پىشقان مېۋىسىگە قاراپ بېقىڭلار، ئۇلاردا ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، بۇ ئۆسۈملۈكلەرنى ياراتقان زاتنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە ۋە ھېكمىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئوپئوچۇق ئالامەتلەر بار.

100_ ئاشۇ مۇشرىكلارنى ۋە جىنلارنى ئاللاھ ياراتقان تۇرسا، ئۇ مۇشرىكلار «جىنلار ئاللاھنىڭ ئالدىدا بىزگە شاپائەت قىلىدۇ ۋە بىزنى زىيان _ زەخمەتتىن قوغدايدۇ» دەپ ئېتىقاد قىلىپ، ئۇلارنى ئاللاھقا ئىبادەتتە شېرىك قىلىۋېلىشتى. ھالبۇكى، ئاللاھ يېگانە ياراتقۇچىدۇر. شۇڭا ئۇ يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا تېگىشلىكتۇر. مۇشرىكلار يەنە نادانلىقتىن، «ئاللاھنىڭ ئوغۇل _ قىزلىرى بار» دېگەن سەپسەتىنى ئويدۇرۇپ چىقىشتى. ھالبۇكى، ئاللاھ مۇشرىكلار مەنسۇپ قىلغان يالغانلاردىن ۋە توقۇلمىلاردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە ئۈستۈندۇر.

101_ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەخلۇقاتنى ئۆرنەكسىز ياراتقان زاتتۇر. ئاللاھنىڭ جۈپتى بولمىسا قانداقمۇ ئۇنىڭ بالىسى بولسۇن؟ ئاللاھ مۇشرىكلار سۈپەتلىگەن نەرسىلەردىن ئەلۋەتتە ئۈستۈندۇر. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى يوقتىن ياراتقان زاتتۇر، مەخلۇقاتنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچقانداق ئىش ئاللاھقا مەخپىي ئەمەستۇر.

102_ ئی مۇشرىكلار! ئەنە شۇ سلەرنىڭ رەببىڭلار بولغان ئاللاھتۇر، ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. ئۇ ھەممە نەرسىنىڭ ياراتقۇچىسىدۇر، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار. ئاللاھ ھەممە نەرسىگە ھامىيدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئىداره قىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

103_كۆزلەر بۇ دۇنيادا ئاللاھنى كۆرەلمەيدۇ، ئەمما ئاخىرەتتە مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرىدۇ. ئاللاھ كۆزلەرنى كۆرۈپ تۇرىدۇ، كۆزلەرنىڭ ھەرىكىتىنى بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ ئىشلارنىڭ ئەڭ ئىنچىكە تەرەپلىرىنى بىلگۈچىدۇر، ھەممىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر.

104_ ئی پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان قۇرئاندا، ھىدايەتنى زالالەتتىن ئايرىۋالغىلى بولىدىغان ئوپۇچوقۇق دەلىل _ پاكىتلار كەلدى، كىمكى بۇ دەلىل _ پاكىتلارنى كۆرۈپ ھەقىقەتكە ئىمان ئېيتسا، بۇنىڭ پايدىسى ئۇنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ، كىمكى ئوپۇچوقۇق دەلىل _ پاكىتلار كەلگەندىن كېيىنمۇ ھەقىقەتنى كۆرمىسە ۋە ئۇنىڭدىن كۆز يۇمسا، بۇنىڭ زىيىنى ئۇنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ. مەن سلەرنىڭ ئەمەلىڭلارنى ساناپ تۇرىدىغان كۆزەتچى ئەمەس، مەن پەقەتلا ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ۋە ھەق دىننى يەتكۈزگۈچىمەن. ئاللاھ ئۆزىنىڭ ھېكمىتى ۋە ئىلمىگە ئاساسەن بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىنى ھىدايەت قىلىدۇ، خالىغان كىشىنى ئۆز ئازغۇنلۇقىدا قويىدۇ».

105_ بۇ قۇرئاندا مۇشرىكلارغا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكى ۋە قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقى ھەققىدىكى دەلىل _ پاكىتلارنى بايان قىلغاندەك، ئۇلارغا يەنە ئۇلار بىلمەيدىغان مەسىلىلەرنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىنى بايان قىلىپ بەرگەن چاغدا، ئۇلار تۆھمەت قىلىپ: «ئی مۇھەممەد! سەن بۇلارنى ئەھلى كىتابتىن ئۆگەندىڭ» دېدى. بىز ئايەتلىرىمىزنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان ۋە ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەرگە مۇشۇنداق خىلمۇخىل شەكىلدە بايان قىلىمىز.

106_ ئی پەيغەمبەر! ساڭا رەببىڭ تەرىپىدىن ۋەھيى قىلىنغان ئەمر _ پەرمانلارنىڭ ھەممىسىگە ئەمەل قىلغىن. بۇ ئەمر _ پەرمانلارنىڭ ئەڭ كاتتىسى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى بىلىش ۋە كىشىلەرنى ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىشتۇر. سەن مۇشرىكلارنىڭ تەرسالىقىغا پەرۋا قىلمىغىن.

107_ ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، مۇشرىكلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەيتتى، لېكىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ مۇشرىكلىكىنى تاللايدىغانلىقىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگىشىدىغانلىقىنى ئالدىن بىلگەن. ئی پەيغەمبەر! بىز سېنى ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى كۆزەتكۈچى قىلىپ ئەۋەتكىنىمىز يوق، سەن ئۇلارنىڭ قىلمىشىنى بىر تەرەپ قىلغۇچى ئەمەس، ئۇلارغا ھامىيمۇ ئەمەس.

108_ ئی مۇسۇلمانلار! مۇشرىكلار چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارنى تللىماڭلار. سلەرنىڭ بۇ ئىشىڭلار ئۇلارنى نادانلىقتىن ھەددىدىن ئېشىپ، ئاللاھنى تللاشقا ئېلىپ بارمىسۇن. بىز ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئۆزلىرىنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىنى چىرايلىق كۆرسەتكەندەك، ھەربىر ئۈممەتكە ئۆزىنىڭ ئەمەلىنى چىرايلىق كۆرسەتتۇق، ئاندىن ھەممىسىنىڭ قايتىپ بارىدىغان جايى رەببىنىڭ دەرگاھىدۇر. شۇ چاغدا ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ئەمەللىرىنى ئۆزلىرىگە ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە شۇنىڭغا قاراپ ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

109_ ئاشۇ مۇشرىكلار «ئەگەر مۇھەممەد بىز تەلەپ قىلغان مۆجىزىنى كەلتۈرەلسە، بىز ئەلۋەتتە ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرىمىز» دەپ قاتتىق قەسەم ئىچىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مۆجىزىلەر پەقەت ئاللاھ تەرىپىدىنلا كېلىدۇ، چۈنكى مۆجىزە كەلتۈرۈشكە بىردىنبىر قادىر زات ئاللاھتۇر». ئى مۇئمىنلەر! سلەر نەدىن بىلىسلەر؟ بەلكى مۆجىزىلەر كەلگەن تەقدىردىمۇ، ئۇ مۇشرىكلار ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدۇ.

110_ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى، كۆزلىرىنى پەردىلەپ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىدىن يىراقلاشتۇرۇۋېتىمىز. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى قۇرئان ئايەتلىرى دەسلەپ نازىل بولۇشقا باشلىغاندا ئۇنىڭغا ئىشەنمىگەندەك ھالەتكە كەلتۈرۈپ قويىمىز_دە، ئۆز ئازغۇنلۇقىدا تېڭىرقاپ يۈرۈشكە قويۇۋېتىمىز. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھەقىقەتكە ۋە توغرا يولغا مۇۋەپپەق بولالمايدۇ.

111_ بىز ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، ئاسماندىن پەرىشتە چۈشۈرگەن ۋە ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈپ، ئۇلار بىلەن سۆزلەشتۈرگەن، بىز ھەممە نەرسىنى ئۇلارنىڭ ئالدىغا يىغىپ بەرگەن تەقدىردىمۇ، ئى پەيغەمبەر! ئۇلار سەن دەۋەت قىلغان دىنغا بەرىبىر ئىشەنمەيدۇ، پەقەت ئاللاھ ھىدايەت قىلىشنى ئىرادە قىلغان كىشىلەرلا ئىمان ئېيتىدۇ. لېكىن ئاشۇ كاپىرلارنىڭ تولىسى سەن ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

112_ ئى پەيغەمبەر! بىز مۇشرىكلارنى ساڭا دۈشمەن قىلىش ئارقىلىق سېنى سىنىغاندەك، سەندىن ئىلگىرى ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرنىمۇ قەۋمىنىڭ كاپىرلىرىدىن بولغان دۈشمەنلەر بىلەن ۋە جىن _ شەيتانلاردىن بولغان دۈشمەنلەر بىلەن سىنىغان ئىدۇق. ئۇلار ئاڭلىغۇچىلارنى ئاللاھنىڭ يولىدىن ئازدۇرۇش ئۈچۈن، ساختىلىقنى ھەقىقەت قىلىپ كۆرسىتىدىغان شېرىن _ شېكەر سۆزلىرى بىلەن بىر_ بىرىنى ئالداپ ۋەسۋەسە قىلىشىدۇ، ئەگەر رەببىڭ خالىسا ئىدى، ئۇلار بۇنداق قىلالمايتتى. لېكىن ئۇ ئاللاھتىن كەلگەن سىناقتۇر. شۇڭا ئۇلارنى ئۆزلىرى توقۇپ چىققان يالغانلىرىغا قويۇپ بەرگىن .

113_ ئۇلار (يەنى جىن _ شەيتانلار) ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغانلارنىڭ دىللىرى بۇ شېرىن سۆزلەرگە مايىل بولسۇن، ئۇنىڭدىن خۇرسەن بولسۇن ۋە قىلىۋاتقان گۇناھلىرىنى داۋاملاشتۇرسۇن دەپ، شۇنداق ۋەسۋەسە قىلىدۇ (بۇ ئايەتتە كاپىرلارغا قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بار).

114_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرگە ھەقىقەتنى ئوپئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدىغان قۇرئاننى نازىل قىلغان زات تۇرسا، مەن بىلەن ئاراڭلاردا ئاللاھتىن باشقا بىر ھۆكۈم قىلغۇچىنى ئىزدەمدىمەن؟». بىز تەۋرات بىلەن ئىنجىلنى ئاتا قىلغان ئىسرائىل ئەۋلادىمۇ قۇرئاننىڭ ھەقىقەتەن رەببىڭ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان ھەق كىتاب ئىكەنلىكىنى ئېنىق بىلىدۇ. شۇڭا سەن بىز ساڭا ۋەھيى قىلغان ھەقىقەتلەر توغرۇلۇق ھەرگىز شەك قىلغۇچىلاردىن بولمىغىن.

115_ رەببىڭنىڭ سۆزى بولغان قۇرئان بەرگەن بارلىق خەۋەرلىرىدە، بايانلىرىدا ۋە ئەھكاملىرىدىكى ئادالەتتە ھەر تەرەپتىن ۋايىغا يەتكەن مۇكەممەل كىتابتۇر، ئاللاھنىڭ سۆزىنى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمەيدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

116_ ئى پەيغەمبەر! ناۋادا سەن يەر يۈزىدىكى كىشىلەرنىڭ كۆپىنچىسىگە ئىتائەت قىلساڭ، ئۇ چاغدا ئۇلار سېنى ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ دىنىدىن ئازدۇرۇپ كېتىدۇ؛ ئۇلار پەقەت ئەجدادلىرىنى دوراپ پەرەزگىلا ئەگىشىدۇ، ئۇلار پەقەت يالغانىلا سۆزلەيدۇ.

117_ ئی پەیغەمبەر! شەکسزکی، سېنىڭ رەببىڭ توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەنلەرنى ئوبدان بىلىدۇ، توغرا يولدا ئىزچىل ماڭغانلارنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ.

118_ ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىگە ئىمان كەلتۈرگۈچى بولساڭلار، ئاللاھنىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋانلارنىڭ گۆشنى يەڭلار.

119_ ئی مۇسۇلمانلار! زۆرۈرىيەت بولمىغۇچە يېيىش ھارام قىلىنغان نەرسىلەرنى ئاللاھ سىلەرگە ئوچۇق بايان قىلغان تۇرسا، ئاللاھنىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋانلارنىڭ گۆشنى نېمىشقا يېمەيسىلەر؟ ئاچلىقتىن چارىسىز قالغاندا، ئۆزى ئۆلۈپ قالغان نەرسىگە ئوخشاش ھارام نەرسىلەردىن جاننى قوغداپ قالغۇدەك مىقداردا ئىستېمال قىلىشقا بولىدۇ، چۈنكى بۇنداق ۋاقىتتا ئۇنى يېيىشكە بولىدۇ. نۇرغۇنلىغان ئازغۇن كىشىلەر نادانلىقىدىن ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ، ھالال _ ھارام مەسىلىسىدە باشقىلارنى ئازدۇرىدۇ، ئی پەيغەمبەر! شۇبھىسىزكى، سېنىڭ رەببىڭ بۇ مەسىلىدە ھەددىدىن ئاشقۇچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇلاردىن ھېساب ئېلىش ۋە جازاسىنى بېرىش ئۇنىڭغا خاستۇر.

120_ ئی ئىنسانلار! گۇناھنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممىسىنى تاشلاڭلار، شەكسزكى، ئاللاھ گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلغۇچىلارنى بۇ قىلمىشلىرى سەۋەبلىك جازالايدۇ.

121_ ئی مۇسۇلمانلار! ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ياكى بۇتلارغا ئاتاپ بوغۇزلانغان ھايۋانغا ئوخشاش بوغۇزلىغاندا ئاللاھنىڭ ئىسمى ئېيتىلمىغان ھايۋانلارنىڭ گۆشنى يېمەڭلار. چۈنكى مۇنداق گۆشنى يېيىش ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققانلىقتۇر. شۇبھىسىزكى، جىنلار ئۆزلىرىنىڭ ئادەمىي شەيتانلاردىن بولغان دوستلىرىنى ھالال _ ھارام مەسىلىسىدە شەك _ شۇبھىلەرگە سالىدۇ ۋە سىلەر بىلەن تالاش_تارتىش قىلىشقا قۇترىتىدۇ، ئۇلارنى سىلەر بىلەن مۇنازىرىلىشىپ: «ئی مۇسۇلمانلار! سىلەر ئۆزى ئۆلۈپ قالغان مالنىڭ گۆشنى يېمەيمىز دېيىش ئارقىلىق ئاللاھ ئۆلتۈرۈپ بەرگەننى يېمەي، ئۆزۈڭلار ئۆلتۈرگەننى يەيسىلەر» دېيىشكە بۇيرۇيدۇ. ئی مۇسۇلمانلار! ئەگەر سىلەر ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئىتائەت قىلساڭلار، سىلەرمۇ چوقۇم ئاشۇلارنىڭ قاتارىدىن بولۇپ قالىسىلەر.

122_ ئازغۇنلۇقتا مەنىۋى جەھەتتىن ئۆلۈككە ئايلىنىپ قالغان، بىز ئۇنىڭ قەلبىنى ئىمان بىلەن تىرىلدۈرگەن، ھىدايەت قىلغان، پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىدا مېڭىشقا مۇۋەپپەق قىلغان، شۇنىڭ بىلەن ھىدايەتنىڭ نۇرى ئىچىدە ياشايدىغان ئادەم بىلەن، ئازغۇنلۇقنىڭ، ھاۋايى ھەۋەسنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدا قېلىپ ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇپ چىقىشقا يول تاپالمىغان ئادەم ئوخشاشمۇ؟ بۇلار ھەرگىز ئوخشاش ئەمەس. ئی مۇسۇلمانلار! سىلەر بىلەن جېدەللەشكەن ئاشۇ كاپىرنى مات قىلغىنىمدەك،

ئۇنىڭ بارلىق يامان ئىشلىرىنى چىرايلىق كۆرسەتتىم، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆز قىلمىشلىرىنى توغرا ۋە يوللۇق دەپ بىلدى، ئىنكارچىمۇ ئۆزىنىڭ ئىنكارىنى توغرا دەپ بىلدى. بۇ ئۇلارنىڭ ئازابقا تېگىشلىك بولۇشى ۋە قىلمىشىنىڭ جازاسىنى تېتىشى ئۈچۈندۇر.

123_ مەككىدە كاپىرلارنىڭ كاتتىباشلىرى كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسقاندەك، ھەربىر شەھەردە كىشىلەرنى دىندىن توسۇش ئۈچۈن ھىيلە _ مىكىر ئىشلىتىدىغان باش گۇناھكارلارنى پەيدا قىلدۇق. ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرى پەقەتلا ئۇلارنىڭ ئۆزىگە يانىدۇ، ئەمما ئۇلار بۇنى سەزمەيدۇ.

124_ ئاشۇ مەككىلىك مۇشرىكلارغا سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلايدىغان بىرەر روشەن مۆجىزە كەلسىلا، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مۇتەكەببىرلەر: «ئاللاھ بىزگىمۇ بۇرۇن ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرگە بەرگەندەك مۆجىزە بەرمىگۈچە، مۇھەممەدنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ مۇنداق دېدى: «پەيغەمبەرلىك ۋەزىپىسىنى قەيەرگە ئورۇنلاشتۇرۇشنى، يەنى كىمنى پەيغەمبەر قىلىپ تاللاشنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ». بۇ گۇناھكارلار ئىسلامغا ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتكەنلىكى تۈپەيلىدىن، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا خارلىققا ۋە قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

125_ ئاللاھ كىمنى ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلىشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنىڭ كۆڭلى _ كۆكسىنى ئىمانغا ۋە ئىسلامغا كېڭەيتىدۇ، ئاللاھ كىمنى ئازغۇنلۇقىدا قالدۇرۇشنى ئىرادە قىلسا، ھىدايەتنى قوبۇل قىلىشتا ئۇنىڭ كۆڭلى _ كۆكسىنى ناھايىتى بەك تارايتىۋېتىدۇ. خۇددى يۇقىرى ئۈپۈقتا ئۆرلىگەندە ھاۋا يەتمىگەنلىكتىن نەپىسى سىقىلىپ كەتكەن كىشىگە ئوخشاش، كاپىر ئادەمنىڭ كۆكسىنى شۇنداق تار قىلىۋېتىدۇ. ئىمان ئېيتمىغانلارنى ئاللاھ مۇشۇنداق ئازابلايدۇ.

126_ ئى پەيغەمبەر! ساڭا بايان قىلغانلىرىمىز رەببىڭنىڭ رازىلىقىغا ۋە جەننىتىگە ئېلىپ بارىدىغان داغدام يولدۇر. ئەقلى بار كىشىلەرنى ئىبرەت ئالسۇن دەپ، دەلىل _ پاكىتلارنى مۇشۇنداق ئوچۇق بايان قىلدۇق.

127_ ئىبرەت ئالغۇچىلارغا رەببىنىڭ دەرگاھىدا ئامانلىق يۇرتى بولغان جەننەت بار، ئۇلارنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرى ئۈچۈن ئاللاھ ئۇلارغا مەدەتكاردۇر، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى زايە قىلىۋەتمەيدۇ.

128_ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ كاپىرلارنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ جىن –شەيتانلاردىن بولغان يانتاياقلىرىنىڭ ھەممىسىنى يىغىدىغان قىيامەت كۈنىنى ئەسلىگىنىكى، ئاللاھ ئۇلارغا: «ئى جىنلار تائىپىسىدىن بولغان شەيتانلار جامائەسى! سىلەر ھەقىقەتەن ئىنسانلاردىن نۇرغۇن كىشىلەرنى

ئازدۇردۇڭلار» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىر يانتاياقلىرى: «ئى رەببىمىز! بىز بىر ـ بىرىمىزدىن پايدىلاندۇق، بىز ئەمدى دۇنيادىكى ھاياتىمىز ئاخىرلىشىپ سەن بەلگىلىگەن ئەجەلگە يەتتۇق» دەيدۇ، ئاللاھ: «دوزاخ سىلەرنىڭ قارارگاھىڭلاردۇر، سىلەر ئۇ يەردە مەڭگۈ قالىسىلەر، پەقەتلا مۇئمىنلەرنىڭ ئارىسىدىكى گۇناھكار كىشىلەر دىن، ئاللاھ دوزاختا مەڭگۈ قالماسلىقىنى ئىرادە قىلغان كىشىلەرلا بۇنىڭدىن مۇستەسنا» دەيدۇ. شۇبھىسىزكى، سىپنىڭ رەببىڭ بارلىق ئىشلىرىدا ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى بىلگۈچىدۇر.

129_ جىنلاردىن بولغان شەيتانلارنى ئىنسانلاردىن بولغان كاپىرلارنىڭ ئۈستىگە مۇسەللەت قىلغىنىمىزدەك ، ئىنسانلاردىن بولغان زالىملارنى قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن بۇ دۇنيادا بىر _ بىرىنىڭ ئۈستىگە شۇنداق مۇسەللەت قىلىمىز ۋە ھۆكۈمران قىلىمىز.

130_ ئۇلارغا: «ئى جىنلار ۋە ئىنسانلاردىن بولغان مۇشرىكلار! سىلەرگە ئاراڭلاردىن مېنىڭ ئايەتلىرىمنى بايان قىلىپ بېرىدىغان، بۇ كۈنۈڭلاردىكى ئۇچرىشىشتىن سىلەرنى ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەرلەر كەلمىدىمۇ؟» دېيىلگەندە، ئۇلار: «گۇناھلىرىمىزنى ئېتىراپ قىلدۇق، سەن ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەر بىزگە سىپنىڭ ئايەتلىرىڭنى يەتكۈزگەن، بىزنى بۇ كۈندىكى ئۇچرىشىشتىن ئاگاھلاندۇرغان ئىدى، ئەمما بىز ئۇ پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان ئىدۇق» دەيدۇ. ئەسلىدە ئۇ مۇشرىكلارنى دۇنيا تىرىكچىلىكى ئالداپ قويغان ئىدى. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلدۇ.

131_ بىز ئىنسان ۋە جىنلارنىڭ: «ئەگەر بىزگە پەيغەمبەر كەلگەن بولسا، ئۇنىڭغا ئەگەشكەن بولاتتۇق» دېمەسلىكى ۋە ئاگاھلاندۇرۇلماي تۇرۇپ ھېچكىمنىڭ جازالانماسلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتتۇق، كىتابلارنى نازىل قىلدۇق. بىز پەيغەمبەر ئەۋەتمەي تۇرۇپ ھېچكىمنى ئازابلىمىدۇق.

132_ ھەربىر ئادەمنىڭ ياخشى ۋە يامان ئەمەلىگە يارىشا دەرىجىسى بولىدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا شۇ ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ بەندىلىرىنىڭ قىلمىشلىرىدىن غاپىل ئەمەستۇر.

133_ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارنى ئىبادەتكە بۇيرۇغان رەببىڭ ھېچكىمگە موھتاج ئەمەس، ئەكسىچە، ھەممە ئاللاھقا موھتاجدۇر، ئاللاھ كەڭ رەھمەت ئىگىسىدۇر. ئەگەر ئاللاھ خالىسا، سىلەرنى ھالاك قىلىۋېتىپ، سىلەرنى خۇددى باشقا بىر قەۋمنىڭ نەسلىدىن پەيدا قىلغاندەك، سىلەرنىڭ ئورنۇڭلارغا ئۆزىنىڭ ئەمرىنى تۇتىدىغان باشقا بىر قەۋمنى قويىدۇ.

134_ ئى مۇشرىكلار! سلەرنىڭ كاپىرلىقىڭلار سەۋەبلىك رەببىڭلار سلەرنى ئاگاھلاندۇرغان ئازاب سلەرگە چوقۇم چۈشىدۇ، سلەر بۇ ئازابتىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايسلەر، بەدىنىڭلار چىرىپ تۈپراققا ئايلىنىپ كەتسىمۇ، ئاللاھ ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر.

135_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئى قەۋمىم! سلەر ئۆز يولۇڭلار بويىچە ئىش قىلىۋېرىڭلار، مەنمۇ ئاللاھ كۆرسەتكەن يول بويىچە ئىش قىلىۋېرەي. سلەرگە ئازاب چۈشكەن چاغدا كىمنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر. شۇ ئېنىقكى، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ۋە گۇناھ _ مەئىسىيەتتە ھەددىدىن ئاشقانلار ھەرگىز ئاللاھنى رازى قىلالمايدۇ ۋە ئۇنىڭ جەننىتىگە كىرەلمەيدۇ».

136_ مۇشرىكلار ئاللاھ يارىتقان ئېكىنلەردىن ۋە چارۋىلاردىن ئاللاھ ئۈچۈن بىر نېسىۋە ئايرىيتتى، ئۇنى يوقسۇللارغا ۋە مېھمانلارغا خاس قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ بۇتلىرى ئۈچۈن يەنە بىر نېسىۋە ئايرىپ قويىاتتى. ئۇلارنىڭ قارىشىچە بۇتلىرىغا خاس قىلىنغان نېسىۋە بۇتلارغا يېتەتتى، ئەمما ئاللاھقا يەتمەيتتى، ئاللاھقا خاس قىلىنغان نېسىۋە ئۇلارنىڭ بۇتلىرىغا يېتەتتى. ئۇلار چىقارغان بۇ ھۆكۈم نېمىدېگەن قەبىھ!

137_ شەيتان مۇشرىكلارغا ئېكىنلەردىن ۋە چارۋىلاردىن ئاللاھ ئۈچۈن بىر نېسىۋە، بۇتلىرى ئۈچۈن يەنە بىر نېسىۋە ئايرىپ قويۇشنى چىرايلىق كۆرسەتكەندەك، مۇشرىكلارنى ئازدۇرۇپ ھالاك قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ دىنىنى قالايمىقانلاشتۇرۇش ئۈچۈن، كۆپلىگەن مۇشرىكلارغا پېقىرلىقتىن قورقۇپ ئۆز پەرزەنتلىرىنى ئۆلتۈرۈشنى چىرايلىق كۆرسەتتى. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئۇلار بۇ قەبىھ ئىشنى قىلالمايتتى، لېكىن ئاللاھ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ نىيىتىنىڭ، ئەمەلىنىڭ ۋە ئاقىۋىتىنىڭ يامانلىقىنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ شۇنداق قىلىشىنى ئىرادە قىلدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنى ئۆز ھالىغا قويۇۋەتكىن، ئۇلار ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇش ئىشىنى داۋاملاشتۇرۇۋەرسۇن، ئاللاھ سەن بىلەن ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىدۇ.

138_مۇشرىكلار ئۆز گۇمانىچە: «بۇ ھايۋانلار ۋە ئېكىنلەر ئىبادەتخانىنىڭ راھىبلىرى رۇخسەت بەرگەن ئادەملەردىن باشقىلارغا ھارامدۇر، بۇ ھايۋانلارنى مىنىشكە قەتئىي بولمايدۇ، بۇ ھايۋانلارنى بوغۇزلىغاندا ئاللاھنىڭ ئىسمى ئېيتىلمايدۇ» دېدى. ئۇلار بۇ قىلمىشلارنى ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇپ تۇرۇپ قىلدى. ئاللاھ ئۇلارنى توقۇپ چىققان بۇ يالغانلىرى ئۈچۈن ئەلۋەتتە جازالايدۇ.

139_ مۇشرىكلار يەنە: «بۇ ھايۋانلارنىڭ قورساقلىرىدىكى بالىلىرى تىرىك تۇغۇلسا، ئۇلار بىزنىڭ ئەرلىرىمىزگە خاستۇر، ئاياللىرىمىزغا ھارامدۇر، ئەگەر ئۆلۈك تۇغۇلسا، ئۇلار ئەرلەر بىلەن

ئايالىلار ئارىسىدا ئورتاقتۇر، ھەممەيلەن تەڭ يەيدۇ» دېيىشتى. ئاللاھ ئۇلارنى ھالال _ ھارام مەسىلىسىدە ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇپ چىققانلىقى ئۈچۈن جازالايدۇ. شۇبھىسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

140_ نادانلىقى ۋە ئەخمەقلىقىدىن ئۆز بالىلىرىنى ئۆلتۈرگەن ۋە ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتىپ، ئاللاھ رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەرنى ھارام سانىغان كىشىلەر ھەقىقەتەن زىيان تارتتى، ئۇلار توغرا يولدىن ئېزىپ كەتتى، ئۇلار ھىدايەت تاپقانلاردىن بولمىدى. ھالال _ ھارامنى بەلگىلەش ئاللاھنىڭ ئىشى بولۇپ، ئاللاھ ھالال قىلغان نەرسە ھالال، ئاللاھ ھارام قىلغان نەرسە ھارامدۇر، ھېچكىمنىڭ ئاللاھ نامىدىن قانۇن تۈرغۇزۇش ھەققى يوقتۇر.

141_ ئاللاھ سىلەرگە بېدىشلىك ۋە بېدىشسىز باغلارنى بەرپا قىلغان، مېۋىلىرى بىر_بىرىگە ئوخشىمايدىغان خورما دەرەخلىرىنى، زىرائەتلەرنى، (رەڭگى ۋە شەكلى) بىر _ بىرىگە ئوخشايدىغان، تەمى ئوخشىمايدىغان زەيتۇن ۋە ئانارنى ياراتقان زاتتۇر. ئى ئىنسانلار! بۇ مېۋە دەرەخلىرى مېۋە بەرگەندە ئۇنىڭ مېۋىسىدىن يەڭلار، مېۋىنى يىغقان كۈندە ئۇنىڭ ئۆشرىسىنى ئادا قىلىڭلار، پۇل _ مال سەرپ قىلىشتا، يېمەك _ ئىچمەكتە ئىسراپ قىلماڭلار، ئوتتۇراھال ئىش كۆرۈڭلار. چۈنكى ئاللاھ پۇل _ مالنى ئىسراپ قىلغۇچىلارنى ۋە ئۆز يولىغا ئىشلەتمەيدىغانلارنى ياقتۇرمايدۇ.

142_ ئاللاھ چارۋىلاردىن تۆگىگە ئوخشاش ئۈستىگە يۈك ئارتقىلى بولىدىغان چوڭ ۋە ئېگىز بويلۇق ھايۋانلارنى، قويغا ئوخشاش ئۈستىگە يۈك ئارتقىلى بولمايدىغان ھايۋانلارنى ياراتتى. ئاللاھ سىلەرگە بۇ ھايۋانلاردىن ھالال قىلىپ بەرگەنلىرىنى يەڭلار، شەيتاننىڭ ئارقىسىغا كىرمەڭلار، مۇشرىكلارغا ئوخشاش شەيتانغا ئەگىشىپ ھالالنى ھارام قىلىۋالماڭلار. چۈنكى شەيتان سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر.

143_ ئاللاھ بەندىلىرىگە رىزىق قىلىپ ئاتا قىلغان تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋىلار ئەركەك _ چىشى بولۇپ سەككىز تۈرلۈكتۇر. ئۇلار قويدىن قوچقار ۋە ساغلىق، ئۆچكىدىن تېكە ۋە ئۇرغاچى بولۇپ جەمئىي تۆتتۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ قوچقار بىلەن تېكەنى ھارام قىلدىمۇ؟» ئەگەر ئۇلار «ھەئە» دېسە، ئۇلار يالغانچىلاردۇر. چۈنكى ئۇلار قوچقار بىلەن تېكىنىڭ ھەممىسىنى ھارام دېمەيدۇ. يەنە ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ساغلىق بىلەن ئۇرغاچىنى ھارام قىلدىمۇ؟». ئەگەر ئۇلار «ھەئە» دېسە، ئۇلار يەنىلا يالغانچىلاردۇر. چۈنكى ئۇلار ساغلىق بىلەن ئۇرغاچىنىڭ ھەممىسىنى ھارام دېمەيدۇ. يەنە ئۇلاردىن «ساغلىق بىلەن ئۇرغاچىنىڭ قورسىقىدىكى قوزا بىلەن ئوغلاقنى ھارام قىلدىمۇ؟» دەپ سورىغىن. ئەگەر ئۇلار

«هەئە» دېسە، ئۇلار يالغانچىلاردۇر. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر مۇشۇنداق دېيىشنى ئاللاھ بۇيرۇغان دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، سۆزۈڭلارنى ئىسپاتلايدىغان دەلىلىڭلار بولسا كەلتۈرۈڭلارچۇ؟!».

144_ ئاللاھ سىلەرگە يەنە تۆت تۈرلۈك چارۋىنى ئاتا قىلدى، ئۇلار تۆگىدىن ئەركەك _ چىشى، كالىدىن ئەركەك _ چىشىدۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ئىككى ئەركەكنى ھارام قىلدىمۇ؟ ياكى ئىككى چىشنى ۋە ياكى ئىككى چىشنىڭ قورسقىدىكى بوتىلاق بىلەن موزاينى ھارام قىلدىمۇ ؟ ياكى ئاللاھ بۇ چارۋىلارنى ھارام قىلغان چاغدا سىلەر ھازىرمىدىڭلار؟ كىشىلەرنى ئازدۇرۇش ئۈچۈن، بىلمەي تۇرۇپ ئاللاھ نامىدىن يالغان ئېيتقان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ھەددىدىن ئېشىپ رەببىنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتىش ۋە كىشىلەرنى ئازدۇرۇش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنى توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ».

145_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى «ماڭا ۋەھيى قىلىنغان ئەھكاملار ئىچىدە، ئۆزى ئۆلۈپ قالغان مالدىن ياكى ئېقىتىلغان قاندىن ۋە چوشقا گۆشىدىن باشقىسىنى ھېچكىمگە ھارام كۆرمەيمەن. چۈنكى چوشقا گۆشى پاسكىنىدۇر. شۇنىڭدەك، ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلىنىپ گۇناھقا سەۋەب بولغان مالنىڭ گۆشىمۇ ھارامدۇر. كىمكى چارىسىزلىكتىن مۇشۇ ھارام نەرسىلەردىن يېيىشكە مەجبۇر بولۇپ قېلىپ، چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەي، پەقەت ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك مىقداردا يېسە، ئاللاھ ئۇنى كەچۈردۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر. (يىرتقۇچ ھايۋانلاردىن مەگەن چىشلىق، يىرتقۇچ قۇشلاردىن تىرناقلىق بولغانلىرىنىڭ گۆشىنى يېيىشمۇ ھارامدۇر. بۇ ھەدىس بىلەن بەلگىلەنگەن).

146_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا بىزنىڭ يەھۇدىيلارغا تۆگە ۋە تۆگە قۇشىغا ئوخشىغان تۇياقلىرى يېرىق ھايۋانلارنىڭ گۆشىنى، كالا ۋە قويلارنىڭ دۈمبىسىدىكى ياكى ئۈچەيلىرىدىكى ۋە ياكى سۆڭىكىگە چاپلىشىقلىق ياغلىرىدىن باشقا ياغلىرىنى ھارام قىلغانلىقىمىزنى بىلدۈرگىن. يەھۇدىيلارغا خاس قىلىنغان بۇ ھارامىلار ئۇلارنىڭ ئاسىيلىقى تۈپەيلىدىن، ئۇلارغا بەرگەن جازايىمىزدۇر، بىز ئۇلار توغرۇلۇق بەرگەن خەۋەرلىرىمىزدە ئەلۋەتتە راستچىلمىز.

147_ ئى پەيغەمبەر! يەھۇدىيلار ۋە مۇشرىكلار قاتارلىق كاپىرلار سېنى يالغانچى دېسە، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «رەببىڭلار كەڭ رەھمەت ئىگىسىدۇر، (ئەمما) ئۇنىڭ ئازابى گۇناھ _ مەئىسىيەتلەرنى ۋە يامان ئىشلارنى قىلغان گۇناھكار قەۋمىدىن قايتۇرۇلمايدۇ». (بۇ ئايەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئاسىيلىق قىلغۇچىلارنىڭ يامان ئاقىۋىتىنى بايان قىلغان).

148_ مۇشرىكلار: «ئەگەر ئاللاھ بىزنىڭ ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ شېرىك كەلتۈرمەسلىكىمىزنى ۋە بىرەر نەرسىنى ھارام قىلماسلىقىمىزنى ئىرادە قىلغان بولسا ئىدى، بىز بۇلارنى ھەرگىز قىلمىغان بولاتتۇق» دەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ دەيدۇكى، ئۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەن كاپىرلارمۇ تاكى بىزنىڭ ئازابىمىزنى تېتىغانغا قەدەر شۇنداق كۈفرىلىق قىلغان، ئۆزلىرىگە كەلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرغان ئىدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ھارام قىلىۋالغان چارۋىلارنى ۋە زىرائەتلەرنى ئاللاھنىڭ ھارام قىلغانلىقىغا، سىلەرنىڭ ئاللاھ بىزنىڭ كاپىر بولۇشىمىزنى ئىرادە قىلغان ۋە ئۇنىڭغا رازى بولىدۇ دەيدىغان سەپسەتەڭلارنىڭ راستلىقىغا پاكىتىڭلار بارمۇ؟ ئەگەر بولسا بىزگە چىقىرىڭلار! ئېنىقكى، سىلەر پەقەتلا پەرەزلەرگە ئەگىشىسىلەر، سىلەر پەقەتلا يالغان گەپ قىلىسىلەر».

149_ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ پاكىتىڭلار بولمىسا، ئاللاھنىڭ يېتەرلىك پاكىتى بار، ئاللاھ ئۇنىڭ بىلەن سىلەرنىڭ يالغانچىلىقىڭلارنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدۇ. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ھەممىڭلارنى ئەلۋەتتە، توغرا يولدا مېڭىشقا مۇۋەپپەق قىلغان بولاتتى».

150_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا: «سىلەر ھارام قىلىۋالغان چارۋىلارنى ۋە زىرائەتلەرنى ئاللاھ ھارام قىلغان ئىدى، دەپ گۇۋاھلىق بېرىدىغان گۇۋاھچىلىرىڭلارنى چاقىرىپ كېلىڭلار» دېگىن. ئەگەر ئۇلار شۇنداق دەپ يالغاندىن گۇۋاھلىق بەرسە، سەن ئۇلارغا ھەرگىز ئىشەنمىگىن، ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ ئاللاھ ھالال قىلغان نەرسىلەرنى ھارام دەۋالغان ۋە ئاللاھ ھارام قىلغان نەرسىلەرنى ھالال سانىغان ئاشۇ ئازغۇنلارنىڭ قىلمىشىنى قوللىمىغىن. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىرگە بۇتلارغىمۇ چوقۇنىدىغان، ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ خاھىشىغا ھەرگىز ئەگەشمىگىن.

151_ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «كېلىڭلار، مەن سىلەرگە رەببىڭلارنىڭ نېمىلەرنى ھارام قىلغانلىقىنى ئوقۇپ بېرەي: سىلەر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا ئۇنىڭغا ھېچبىر مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار، ئاللاھتىن قورقۇش، رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىش، ئۇنىڭغا دۇئا قىلىش قاتارلىق بارلىق ئىبادەتلەرنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىڭلار، ئاتا _ ئاناڭلارغا كۆيۈنۈپ ياخشى خىزمەت قىلىڭلار، نامراتلىقتىن قورقۇپ بالاڭلارنى ئۆلتۈرمەڭلار، چۈنكى ئاللاھ سىلەرگىمۇ، ئۇلارغىمۇ رىزىق بېرىدۇ، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن قەبىھ ئىشلارنىڭ ھېچقايسىسىغا يېقىنلاشماڭلار، ئاللاھ ئۆلتۈرۈشنى ھارام قىلغان جاننى ئۆلتۈرمەڭلار. پەقەتلا قاتىلدىن ھەقلىق رەۋىشتە قىساس ئېلىش، ئۆيلۈك _ ئوچاقلىق تۇرۇقلۇق زىنا قىلغانلارنى جازالاش ۋە مۇرتەدنى ئۆلتۈرۈش بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر.

سلەرنى ئەقلنى ئىشلىتىپ، ئاللاھ ھارام قىلغان نەرسىلەردىن ۋە مەنئى قىلغان ئىشلاردىن يىراق تۇرسۇن دەپ، ئاللاھ سىلەرگە بۇ ئىشلارنى تەۋسىيە قىلدى.

152_ ئى ۋەسىلەر! ئىلكىڭلاردىكى يېتىمنىڭ مال _ مۇلۇكىگە يېقىنلاشماڭلار، ئۆزىنىڭ مال _ مۇلۇكىنى ئۆزى بىر تەرەپ قىلالايدىغان ھالغا كەلگەنگە قەدەر (ئۇنىڭ مال _ مۇلۇكىنى قوغداش كۈپەيتىش مەقسىتىدە) ئەڭ چىرايلىق رەۋىشتە يېقىنلىشىش بۇنىڭدىن مۇستەسنا؛ يېتىم ئۆزىنىڭ ئىشنى ئۆزى قىلالىغۇدەك بولسا، ئۇنىڭ مال _ مۇلۇكىنى ئۆزىگە تاپشۇرۇپ بىرىڭلار، ئۆلچەمنى ۋە تارازىنى توغرا ۋە دۇرۇس تۇتۇڭلار. سىلەر ھەر ئىشنى توغرا ۋە ئادالەتلىك قىلىش ئۈچۈن بارلىقىڭلارنى ئاتاپ، قېتىرقىنىپ ئىش قىلغاندىن كېيىن، يەنىلا بەزى ناقىسلىق بولۇپ قالسا، ئاللاھ ئۇنى ئەپۇ قىلىدۇ. بىز ھېچقانداق ئادەمگە كۈچى يەتمەيدىغان ئىشنى يۈكلىمەيمىز. مەيلى خەۋەر يەتكۈزۈشتە بولسۇن ياكى گۇۋاھلىق بېرىشتە بولسۇن ۋە ياكى ھۆكۈم قىلىشتا بولسۇن، گەپ قىلغان چېغىڭلاردا توغرا ۋە دۇرۇس گەپ قىلىڭلار، سىلەر ھەققىدە گەپ قىلغان ئادەم تۇغقىنىڭلار بولغان تەقدىردىمۇ، ئادالەتلىك بولۇڭلار، ھەقىقەتتىن بۇرۇلۇپ كەتمەڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلىشتىن ئىبارەت ئەھدىگە ۋاپا قىلىڭلار. سىلەرگە تىلاۋەت قىلىنغان بۇ ئايەتلەر مەسئۇلىيىتىڭلارنى ئېسىڭلاردا تۇتۇشۇڭلار ۋە ئويلاپ ئىش قىلىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھ سىلەرگە تەۋسىيە قىلغان ئىشلاردۇر».

153_ ئاللاھ سىلەرگە تەۋسىيە قىلغان ئىشلارنىڭ بىرى شۇكى، ئىسلام دىنى ئاللاھنىڭ توپتوغرا يولى بولۇپ، سىلەر مۇشۇ يولدا مېڭىڭلار، ئازغۇنلارنىڭ يوللىرىدا ماڭماڭلار، بولمىسا ئۇ ئازغۇنلارنىڭ يوللىرى سىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن ئايرىۋېتىدۇ. توغرا يولغا شۇنداق يۈزلىنىش ئاللاھ سىلەرگە تەۋسىيە قىلغان ئىشلارنىڭ بىرى بولۇپ، بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يىراقلىشىپ، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

154_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئاخىرەتكە ۋە ئاخىرەتتىكى ھېساب بېرىش، ياخشى ئەمەللەرنىڭ مۇكاپاتىنى، يامان ئەمەللەرنىڭ جازاسىنى كۆرۈش قاتارلىق ھەقىقەتلەرگە ئىمان ئېيتسۇن، شۇنداقلا شۇ مۇكاپاتلار ئۈچۈن تىرىشسۇن دەپ، ئۇلارغا ئۆز پەزلىدىن ياخشىلىق قىلىپ، ياخشى ئەمەل قىلغانلارغا نېمىتىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ بېرىش، ئۇلارغا دىندا ئېھتىياجلىق بولغان ھەربىر مەسىلىنى تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىش، ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلەش ئۈچۈن، مۇسا ئەلەيھىسسالامغا تەۋراتنى ئاتا قىلدى».

155_ بۇ قۇرئان بىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان مۇبارەك كىتابتۇر، ئۇنىڭدا كۆپلىگەن ياخشىلىقلار بار. شۇڭا، ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىپ، ئازابتىن قۇتۇلۇپ قېلىشىڭلار ۋە ئۇنىڭ مۇكاپاتىغا ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن، قۇرئانغا ئەگىشىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىشتىن ساقلىنىڭلار.

156_ ئى ئەرەب كاپىرلىرى! بىزنىڭ قۇرئاننى نازىل قىلغانلىقىمىز سىلەرنىڭ «پەقەت بىزدىن ئىلگىرىكى يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت ئىككى تائىپىگىلا كىتاب نازىل قىلىنغان، ئۇلارنىڭ ئوقۇغانلىرىدىن بىزنىڭ زادىلا خەۋىرىمىز يوق ئىكەن» دېمەسلىكىڭلار ئۈچۈندۇر.

157_ ياكى سىلەرنىڭ «ئەگەر بىزگىمۇ يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارغا نازىل قىلىنغاندەك ئاسماندىن كىتاب نازىل قىلىنغان بولسا ئىدى، بىز ئەلۋەتتە ئۇلاردىن ئارتۇق ھىدايەت تاپقان بولاتتۇق» دېمەسلىكىڭلار ئۈچۈندۇر. سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن ئۆز تىلىڭلاردا روشەن كىتاب كەلدى. بۇ كىتاب رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە كەلگەن ئوپئوچۇق دەلىل – ئىسپات ۋە سىلەرنى ئىسلامغا يېتەكلەيدىغان ھىدايەت ۋە ئاللاھنىڭ ئىسلام ئۈممىتىگە قىلغان كاتتا رەھمىتىدۇر. ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە دەلىل _ ئىسپاتلىرىنى ئىنكار قىلىپ، ھەق دىننى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ بىز ئۇلارنى بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزدىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى ۋە كىشىلەرنى بىزنىڭ دىنىمىزدىن توسقانلىقى ئۈچۈن جەھەننەمنىڭ ئازابى بىلەن قاتتىق جازالايمىز.

158_ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ دىندىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە كىشىلەرنى ئۇنىڭدىن توسقان مۇشرىكلار، پەقەتلا ئەزرائىل بىلەن ئۇنىڭ يارىدەمچىلىرىنىڭ ئۇلارنىڭ جېنىنى ئېلىشقا كېلىشىنى ياكى رەببىڭنىڭ قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن كېلىشىنى ۋە ياكى قۇياشنىڭ كۈنپېتىشتىن چىقىشىدىن ئىبارەت قىيامەتنىڭ بەزى ئالامەتلىرىنىڭ كېلىشىنى كۈتىدۇ. ئۇ چاغدا ئىلگىرى ئىمان ئېيتمىغانلارنىڭ ياكى ئىمان ئېيتقان بولسىمۇ، شۇ ئىماننى ئېپادىلەيدىغان بىرەر ياخشى ئىش قىلمىغانلارنىڭ ئەمدى ئېيتقان ئىمانى پايدا بەرمەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئۇنىڭ كېلىشىنى كۈتۈڭلار، شۇ چاغدا ھەقىقەت بىلەن ساختىلىقنىڭ، ياخشى بىلەن ياماننىڭ پەرقىنى بىلىپ قالىسىلەر، بىزمۇ ئەلۋەتتە شۇنى كۈتىمىز».

159_ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىدىغان، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان، ھەق دىندا بولغاندىن كېيىن دىندا بۆلگۈنچىلىك قىلىپ تۈرلۈك پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتكەنلەر بىلەن سېنىڭ ھېچبىر مۇناسىۋىتىڭ يوق، سەن ئۇلاردىن ئەمەسسەن. ئۇلارنىڭ ئىشىنى پەقەتلا ئاللاھ بىر تەرەپ قىلىدۇ، ئاندىن قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئۆزلىرىگە ئېيتىپ

بېرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن تەۋبە قىلىپ ياخشى ئەمەل قىلغانلارنى ياخشىلىقى ئۈچۈن مۇكاپاتلايدۇ، يامان ئىش قىلغانلارنى يامانلىقى سەۋەبلىك جازالايدۇ.

160_ قىيامەت كۈنى كىمكى ئاللاھنىڭ ئالدىغا بىرەر ياخشى ئەمەل بىلەن بارسا، ئۇ كىشى ئون ھەسسە ئارتۇق مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ، كىمكى رەببىنىڭ ئالدىغا بىرەر يامان ئەمەل بىلەن بارسا، ئۇ پەقەتلا شۇ يامانلىقىغا يارىشا جازاغا تارتىلىدۇ، ئۇلار قىلچىلىك ئۇۋالچىلىققا ئۇچرىمايدۇ.

161_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ھەقىقەتەن رەببىم مېنى جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان توپتوغرا يولغا باشلىدى. ئۇ توپتوغرا يول ئىنسانىنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بەختلىك قىلىدىغان ئىسلام دىنىدۇر، ئىسلام دىنى تەۋھىد (يەنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىشنى يادرو قىلغان) ۋە ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنى بولغان ھەق دىنىدۇر، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام مۇشرىكلاردىن ئەمەس ئىدى».

162_ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مېنىڭ نامىزىم، قۇربانلىقىم، ھاياتىم ۋە ماماتىم ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ ئۈچۈندۇر، يەنى ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلمايمەن، بۇتلارغا ياكى ئۆلۈكلەرگە ئاتاپ قۇربانلىق قىلمايمەن، بارچە ھاياتىم ئاللاھقا ئاتالغاندۇر، ئۆلسەممۇ ئاللاھ يولىدا ئۆلىمەن.

163_ ئاللاھنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر، ئۇ زاتىدا ۋە بارلىق ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە يېگانىدۇر. ئاللاھ مېنى مۇشۇ خالىس تەۋھىد ئېتىقادى بويىچە ئېتىقاد قىلىشقا بۇيىرىدى، مەن بۇ ئۈممەتنىڭ ئىچىدە ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغۇچىلارنىڭ تۇنجىسىمەن».

164_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ھەممە نەرسىنىڭ ياراتقۇچىسى، ئىگىسى ۋە باشقۇرغۇچىسى تۇرسا، مەن ئاللاھنى قويۇپ باشقا بىر ئىلاھ ئىزدەمدىمەن؟». ھەربىر ئىنسان ئۆزى قىلغان گۇناھقا ئۆزىلا جاۋابكار بولىدۇ. ھېچقانداق بىر گۇناھكار ئادەم باشقىسىنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ. ئاندىن قىيامەت كۈنى ھەممىگىلارنىڭ قايتىدىغان جايىگىلار رەببىگىلارنىڭ دەرگاھىدۇر. رەببىگىلار شۇ چاغدا سىلەرگە سىلەر بۇ دۇنيادا دىن توغرىسىدا ئىختىلاپ قىلىشقان ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى ئېيتىپ بېرىدۇ.

165_ ئاللاھ سىلەرنى ئۆزۈڭگىلاردىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرنىڭ ئورنىغا دەسسەتكەن، تائەت _ ئىبادەت بىلەن يەر يۈزىنى گۈللەندۈرسۇن دەپ سىلەرنى زېمىنغا تاراتقان زاتتۇر. ئاللاھ سىلەرنى نېمەتلىرى بىلەن سىناش ئۈچۈن، بەزىڭگىلارنى بەزىڭگىلاردىن بايلىقتا، كۈچ _ قۇۋۋەتتە بىر قانچە دەرىجە يۇقىرى قىلدى. ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، رەببىڭ كاپىرلارنى، گۇناھكارلارنى تېز

جازالىغۇچىدۇر، ئىمان ئېيتقان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلغانلارنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

ئەئراف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1_ ئەلىف، لام، مىم، ساد (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئان ناھايىتى ئۇلۇغ كىتابتۇر. ئاللاھ ئۇنى ساڭا نازىل قىلدى. ئۇنىڭ ئاللاھتىن نازىل قىلىنغانلىقىغا كۆڭلۈڭدە قىلچە شەك بولمىسۇن، ئۇنى ئىنسانلارغا تولۇق يەتكۈزۈشتىن، ئۇلارنى ئۇنىڭ بىلەن ئاگاھلاندۇرۇشتىن ھەرگىز سىقىلمىغىن. ساڭا بۇ كىتابنى كاپىرلارنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرسۇن، مۇئمىنلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرسۇن دەپ نازىل قىلدۇق.

3_ ئى ئىنسانلار! رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە نازىل قىلىنغان قۇرئانغا، پەيغەمبىرىڭلارنىڭ يولىغا ئەگىشىڭلار، ئاللاھنى قويۇپ، شەيتانلارغا، راھىبلارغا ۋە يەھۇدىيلارنىڭ مولللىرىغا ئوخشاش ساختا مەبۇدلارغا ئەگەشمەڭلار، سىلەر ھەقىقەتەن ناھايىتى ئاز ئىبرەت ئالىسىلەر، ھەقىقەتكە قايتمايسىلەر.

4_ بىز كۆپلىگەن شەھەر ئاھالىسىنى پەيغەمبەرلەرگە ئاسىيلىق قىلغانلىقى ۋە ئۇلارنى يالغانچى دېگەنلىكى سەۋەبلىك ھالاك قىلدۇق. بۇ ئىنكارچىلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە خارلىق يۈزلەندى. بىزنىڭ ئازابىمىز ئۇلارغا بىر قېتىم كېچىسى، يەنە بىر قېتىم چۈش ۋاقتىدا ئۇلار ئۇخلاۋاتقان چاغلىرىدا كەلدى. (ئاللاھنىڭ كېچە بىلەن چۈش ۋاقتىدىن ئىبارەت بۇ ئىككى ۋاقتىنى تىلغا ئالغانلىقى بۇ ئىككى ۋاقتىنىڭ ئارام ئېلىپ راھەتلىنىدىغان ۋاقتىلار بولغانلىقىدىن بولۇپ، ئازابنىڭ بۇنداق ئارام ئېلىش ۋاقتىدا كېلىشى ھەقىقەتەن دەھشەتلىك ئىشتۇر).

5_ بىزنىڭ ئازابىمىز كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ چەككەن پەريادى: «بىز ھەقىقەتەن ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلىپتۇق، گۇناھىمىزنى ئېتىراپ قىلدۇق، بۇ ئازاب بىزگە تېگىشلىك بولدى» دېيىشتىنلا ئىبارەت بولدى.

6_بىز ئەلۋەتتە پەيغەمبەر ئەۋەتىلگەن ئۈممەتلەردىن «سىلەر ئۆزۈڭلارغا ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرگە نېمە دەپ جاۋاب بەردىڭلار؟» دەپ سورايمىز. شۇنىڭدەك، ئەۋەتىلگەن

پەيغەمبەرلەردىنمۇ قەۋمىگە دىننى يەتكۈزگەنلىكى ۋە قەۋمىنىڭ ئۇلارغا نېمە دەپ جاۋاب بەرگەنلىكى ھەققىدە سورايمىز.

7_ ئىنسانلارغا ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ ياماں بارلىق ئەمەللىرىنى ئەينەن ئېيتىپ بېرىمىز. چۈنكى بىز ئۇلارنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغان ئىدۇق، بىز ئۇلار بىلەن ھەمىشە بىللە ئىدۇق.

8_ قىيامەت كۈنى ئىنسانلارنىڭ ئەمەللىرى ئادالەتنى مىزان قىلغان، قىلچە ئۇۋال قىلمايدىغان ھەقىقىي تارازىدا تارتىلىدۇ. كىمنىڭ ياخشى ئەمەللىرى كۆپ بولۇپ، تارازىدا سالماق كەلسە، ئەنە شۇلار ئۇتۇپ چىققۇچىلاردۇر.

9_ كىمنىڭ ياماں ئەمەللىرى كۆپ بولۇپ، ياخشى ئەمەللىرى تارازىدا يېنىك كەلسە، ئەنە شۇلار ھەددىدىن ئېشىپ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئىبارەت نېسىۋىسىدىن قۇرۇق قالغۇچىلاردۇر.

10_ ئى ئىنسانلار! بىز ھەقىقەتەن سىلەرنى يەر يۈزىدە ماكانلاشتۇردۇق، يەر يۈزىدە سىلەرگە يېمەك _ ئىچمەك قاتارلىق تۇرمۇش لازىمەتلىرىنى پەيدا قىلدۇق. ئەھۋال شۇنداق تۇرۇقلۇق، سىلەر بەكمۇ ئاز شۈكۈر قىلىسىلەر.

11_ شەكسىزكى، بىز سىلەرنىڭ ئەسلىڭلار ئادەم ئەلەيھىسسالامنى يوقتىن يارىتىش ئارقىلىق سىلەرگە كاتتا ئىنئام قىلدۇق. ئاندىن ئۇنى نۇرغۇنلىغان مەخلۇقاتقا قارىغاندا، چىرايلىق شەكىلگە كىرگۈزدۇق، ئاندىن پەرىشتىلەرنى ئۇنىڭغا سەجدە قىلىپ سالام بېرىشكە بۇيرۇدۇق. بۇ ئادەم ئەلەيھىسسالامغا ھۆرمەت بىلدۈرۈش ۋە ئۇنىڭ ئەۋزەللىكىنى نامايان قىلىش ئۈچۈن ئىدى. پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسى سەجدە قىلدى، پەقەتلا ئۇلار بىلەن بىرلىكتە بولغان ئىبلىسلا ئادەمنىڭ بۇنداق كاتتا ھۆرمەتكە ئېرىشكەنلىكىگە ھەسەت قىلغانلىقتىن، ئۇنىڭغا سەجدە قىلغىلى ئۇنىمىدى.

12_ ئاللاھ ئىبلىسنىڭ سەجدە قىلمىغانلىقىغا كايىپ، ئۇنىڭغا: «مەن سېنى سەجدە قىلىشقا بۇيرۇغان چېغىمدا، سەن نېمىشقا سەجدە قىلمىدىڭ؟» دېدى. ئىبلىس: «مەن يارىتىلىشتا ئۇنىڭدىن ئەۋزەلمەن، چۈنكى مەن ئوتتىن يارىتىلدىم، ئۇ بولسا تۇپراقتىن يارىتىلدى» دېدى. دېمەك، ئىبلىس ئوتنى تۇپراقتىن ئۈستۈن سانىدى.

13_ ئاللاھ ئىبلىسقا: «جەننەتتىن چۈشۈپ كەت! بۇ يەردە ئۆزۈڭنى چوڭ تۇتۇشقا ھەققىڭ يوق، يوقال! سەن ھەقىقەتەن پەسكەش ۋە رەزىل مەخلۇقلاردىنسەن» دېدى.

14_ ئىبلىس ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەندىن كېيىن، ئاللاھقا: «مېنىڭ ئادەم بالىلىرىنى كۆچۈمنىڭ يەتكىنىچە ئازدۇرالىشىم ئۈچۈن، ماڭا ئىنسانلار تىرىلدۈرۈلىدىغان كۈنگە قەدەر مۆھلەت بەرگىن» دېدى.

15_ ئاللاھ : «سېنى مەن بىرىنچى قېتىملىق سۈر چېلىنغانغا قەدەر مۆھلەت بېرىلىدىغانلار قاتارىدىن يېزىۋەتتىم، چۈنكى ئۇ چاغدا مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسى ئۆلىدۇ» دېدى.

16_ لەنىتى ئىبلىس دېدىكى، «سەن مېنى ئازدۇرغانلىقىڭ ئۈچۈن، مەن ئۇلارنى سېنىڭ توغرا يولۇڭدىن ئازدۇرۇش ۋە ئىسلام دىنىدىن توسۇش ئۈچۈن بارچە كۈچۈم بىلەن ئۇرۇنىمەن،

17_ ئاندىن ئۇلارغا ھەممە تەرىپىدىن كېلىپ، ئۇلارنى ھەقىقەتتىن توسىمەن، ساختىلىقنى ھەقىقەت ئورنىدا كۆرسىتىمەن، دۇنيالىققا قىزىقتۇرىمەن، ئاخىرەت ھەققىدە شەككە سالىمەن. شۇنىڭ بىلەن سەن ئۇلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنىڭ سېنىڭ نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلغۇچىلار ئەمەسلىكىنى كۆرىسەن».

18_ ئاللاھ ئىبلىسقا ئېيتتى: «سەن جەننەتتىن سۆكۈلگەن ۋە رەھمىتىمدىن قوغلانغان ھالدا چىقىپ كەت! مەن جەھەننەمنى سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن ئادەم بالىلىرىنىڭ ھەممىسى بىلەن تولدۇرىمەن».

19_ ئادەمگە: «ئى ئادەم! سەن ئايالىڭ ھەۋۋا بىلەن بىللە جەننەتتە تۇرغىن، جەننەتنىڭ مېۋىلىرىدىن خالىغىنىڭلارچە يەڭلار، (سىلەرگە كۆرسىتىلگەن) بۇ دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېمەڭلار، ئەگەر سىلەر ئۇ دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېسەڭلار، سىلەر ئاللاھنىڭ چەكلىمىسىدىن ئۆتۈپ كېتىپ ئۆزۈڭلارغا زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولۇپ قالىسىلەر» دېدى.

20_ شەيتان ئادەم بىلەن ھەۋۋاغا مەنئى قىلىنغان دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېگۈزۈپ ئۇلارنىڭ ئەۋرەت جايلىرىنى ئېچىۋېتىش ئۈچۈن، ئۇلارنى گۇناھقا كۈشكۈرتتى. ئۇلارنى ئازدۇرۇشقا تىرىشىپ: «رەببىڭلارنىڭ سىلەرگە بۇ دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېيىشنى مەنئى قىلغانلىقى، پەقەت سىلەرنىڭ پەرىشتە بولۇپ كەتمەسلىكىڭلار ۋە جەننەتتە مەڭگۈ تۇرغۇچىلاردىن بولۇپ قالماسلىقىڭلار ئۈچۈندۇر» دېدى.

21_ شەيتان ئۆزىنىڭ ئادەم بىلەن ھەۋۋانى مەزكۇر دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېيىشكە قىزىقتۇرۇشتا سەممىي ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ نامىنى ئاتاپ قەسەم قىلىپ بەردى. ھالبۇكى، شەيتان يالغانچىدۇر.

22_ شەيتان ئۇلارنى ئالداپ ئازدۇرۇپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئاللاھ يېقىنلىششتىن مەنئى قىلغان دەرەختىڭ مېۋىسىنى يېدى. ئۇلار ئۇ دەرەختىڭ مېۋىسىنى يېۋىدى، ئۇلارنىڭ ئەۋرەتلىرى ئېچىلىپ قالدى، ئۇلار بولسا جەننەتتىكى بەزى دەرەخلەرنىڭ يوپۇرماقلىرى بىلەن ئەۋرەتلىرىنى يېپىشقا كىرىشتى. ئاندىن ئاللاھ ئۇلارغا: «مەن سىلەرنى بۇ دەرەختىڭ مېۋىسىنى يېيىشتىن توسقان ئەمەسمىدىم؟ ھەقىقەتەن شەيتان سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر، دېمىگەنمىدىم؟» دەپ ندا قىلدى (بۇ ئايەت ئەۋرەت ئەزالارنى ئېچىشنىڭ يامان كۆرىلىدىغان ۋە ئىنسان تەبىئىتى قوبۇل قىلمايدىغان قەبىھ ئىش ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

23 _ ئادەم بىلەن ھەۋۋا: «ئى رەببىمىز! بىز ئۇ دەرەختىڭ مېۋىسىنى يەپ قويۇپ ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلدۇق، ئەگەر سەن بىزنىڭ گۇناھىمىزنى مەغپىرەت قىلمىساڭ ۋە بىزگە رەھىم قىلمىساڭ، بىز چوقۇم دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زيان تارتقۇچىلاردىن بولۇپ قالىمىز» دېدى. (ئادەم ئەلەيھىسسالام بۇ كەلىمىلەرنى ئاللاھتىن تاپشۇرۇپ ئالغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ بىلەن دۇئا قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلدى).

24 _ ئاللاھ ئادەم، ھەۋۋا ۋە ئىبلىسقا مۇنداق دېدى: «سىلەر جەننەتتىن يەر يۈزىگە چۈشۈپ كېتىڭلار، سىلەر يەر يۈزىدە بىر _ بىرىڭلارغا دۈشمەن بولۇشقان ھالدا بىر مۇددەت ماكانلىششىلەر ۋە ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر ئۇ جايدا ياشايسىلەر».

25 _ ئاللاھ ئادەم، ھەۋۋا ۋە ئۇلارنىڭ ئەۋلادىغا مۇنداق دېدى: «سىلەر دۇنيادىكى ھاياتىڭلارنى زېمىندا ئۆتكۈزىسىلەر، شۇ زېمىندا ئۆلىسىلەر، رەببىڭلار سىلەرنى يەنە شۇ زېمىندىن چىقىرىدۇ، قىيامەت كۈنى سىلەرنى ھېساب مەيدانىغا يىغىدۇ».

26 _ ئى ئادەم بالىلىرى! ھەقىقەتەن بىز سىلەرگە ئەۋرىتىڭلارنى يېپىپ تۇرىدىغان كىيىمنى ۋە سىلەر زىننەتلىنىدىغان كىيىمنى چۈشۈردۇق. بۇ سىلەرگە ئاتا قىلىنغان كاتتا نېمەتتۇر. ئاللاھ بۇيرۇغاننى قىلىپ، ئاللاھ توسقاننى قىلماسلىقتىن ئىبارەت تەقۋادارلىق كىيىمى مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئەڭ ياخشىدۇر. ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىبان ھەم كۆيۈمچان ئىكەنلىكىنى نامايان قىلىدىغان بۇ دەلىللەرنى سىلەرگە بايان قىلىپ بېرىش سىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ئەسلەپ ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر،

27 _ ئى ئادەم بالىلىرى! شەيتان سىلەرنىڭ ئاتا _ ئاناڭلارنى ئازدۇرۇپ جەننەتتىن چىقىرىۋەتكەندەك، سىلەرنىمۇ ئالداپ، گۇناھنى چىرايلىق كۆرسەتمىسۇن. ئۆز ۋاقتىدا شەيتان ئادەم بىلەن ھەۋۋانىڭ ئەۋرەتلىرىنى ئېچىۋېتىش ئۈچۈن كىيىملىرىنى سالدۇرۇۋەتكەن ئىدى. شەيتان ۋە ئۇنىڭ قول ئاستىدىكىلىرى سىلەرنى كۆرەلەيدۇ، سىلەر ئۇلارنى كۆرەلمەيسىلەر. شۇڭا سىلەر

شەيتاندىن ھەزەر ئەيلەڭلار. شەكسىزكى، بىز شەيتانلارنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيدىغان، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئېتىراپ قىلمايدىغان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلمايدىغان كاپىرلارنىڭ دوستى قىلدۇق.

28 _ كاپىرلار بىرەر قەبىھ ئىشنى قىلغان چاغلىردا قىلمىشىغا يالغاندىن ئۆزرە ئويدۇرۇپ: «ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ مۇشۇنداق قىلغانلىقىنى كۆرگەن ئىدۇق، ئاللاھ بىزنىمۇ شۇنداق قىلىشقا بۇيرۇغان» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ بەندىلىرىنى ھەرگىز يامان ئىشقا بۇيرۇمايدۇ. ئى مۇشرىكلار! سىلەر يالغان ئېيتىپ ئۆزۈڭلار بىلمەيدىغان نەرسىلەرنى ئاللاھ نامىدىن توقۇمسىلەر؟».

29 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «رەببىم مېنى ئادالەتلىك بولۇشقا بۇيرىدى، سىلەرنى ھەممە جايدا ئاللاھقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىشقا، خۇسۇسەن مەسجىدلەردە تېخىمۇ ئىخلاسمەن بولۇشقا، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن دۇئا قىلىشقا، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىمان كەلتۈرۈشكە بۇيرىدى. ئاللاھ سىلەرنى دەسلەپتە يوقتىن پەيدا قىلغاندەك، سىلەرنى ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىنمۇ تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر».

30 _ ئاللاھ بەندىلىرىنى ئىككى پىرقىغا ئايرىغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ بىر پىرقىسىنى توغرا يولغا يېتەكلىدى، يەنە بىر پىرقىسىغا ئازغۇنلۇق تېگىشلىك بولدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنى قويۇپ، شەيتانلارنى ئۆزلىرىگە ئىگە تۇتتى ۋە ئۇلار ئۆزلىرىنى توغرا يولدا دەپ گۇمان قىلىپ، نادانلىقتىن ئۇلارغا ئىتائەت قىلدى.

31 _ ئى ئادەم بالىلىرى! ھەر قېتىم نامىز ئوقۇيدىغان چاغدا ئەۋرەت جايلىرىڭلارنى يۆگەپ تۇرىدىغان پاكىز، چىرايلىق كىيىمىڭلارنى كىيىڭلار. شۇنىڭدەك، ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان پاك رىزىقلاردىن يەڭلار، ئىچىڭلار، يېمەك _ ئىچمەكنى ئىسراپ قىلماڭلار. چۈنكى ئاللاھ يېمەك _ ئىچمەكنى ۋە باشقا ھەرقانداق نەرسىنى ئىسراپ قىلغۇچىلارنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

32 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ نادان مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرگە زىننەت قىلىپ بەرگەن چىرايلىق كىيىملەرنى كىم ھارام قىلدى؟ ئاللاھ رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال نەرسىلەرنى يېيىشنى كىم ھارام قىلدى؟» ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ھالال قىلىپ بەرگەن يېمەك _ ئىچمەكلەر ۋە كىيىم _ كېچەكلەر بۇ دۇنيادا مۇئمىنلەر ئۈچۈن بولۇپ، باشقىلارمۇ بۇلاردىن پايدىلىنىدۇ، ئاخىرەت بولسا مۇئمىنلەرگىلا خاستۇر». ئۇزلىرىگە بايان قىلىپ بېرىلگەن مەسىلىلەرنى بىلەلەيدىغان قەۋم ئۈچۈن ئايەتلەرنى مۇشۇنداق تەپسىلىي بايان قىلىمىز.

33 _ ئی پەیغەمبەر! ئاشۇ نادان مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، ئاللاھ ئاشكارا _ يوشۇرۇن يامان ئىشلار ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتلەرنىڭ ھەممىسىنى، ئىنسانلارغا يامانلىق قىلىشتىن ئىبارەت ئەڭ چوڭ گۇناھنى، ئاللاھ ھېچقانداق دەلىل چۈشۈرمىگەن نەرسىلەرنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋېلىشىڭلارنى، يالغاندىن ئاللاھنىڭ بالىسى بار دېيىشىڭلارنى ۋە ئاللاھ ھالال قىلىپ بەرگەن نەرسىلەرنى ھارام قىلىۋېلىشقا ئوخشاش ئاللاھنىڭ نامىدىن قالايمىقان سۆزلىشىڭلارنى ھارام قىلدى».

34 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن ھەربىر ئۈممەتكە ئازاب چۈشىدىغان مۇئەييەن ۋاقىت بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھالاك بولىدىغان ۋاقتى يېتىپ كەلگەندە، ئۇلار بىردەممۇ ئىلگىرى ياكى كېيىن بولماي دەرھال ھالاك بولىدۇ.

35 _ ئى ئادەم بالىلىرى! ئۆزۈڭلارنىڭ ئارىسىدىن مېنىڭ پەيغەمبەرلىرىم كېلىپ، سىلەرگە مېنىڭ كىتابىمنىڭ ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بەرسە، ئۆزلىرىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى بايان قىلىپ بەرسە، سىلەر ئۇلارغا ئىتائەت قىلىڭلار. كىمكى مېنىڭ غەزىپىمگە ئۇچراپ قېلىشتىن ساقلانسا ۋە ئەمەلىنى تۈزەتسە، قىيامەت كۈنى ئۇلارغا ئاللاھنىڭ جازاسىغا ئۇچراپ قېلىشتىن قورقۇنچ بولمايدۇ، ئۇلار دۇنيادا قويۇپ كەتكەن نەرسىلىرى ئۈچۈنمۇ قىلچە قايغۇرمايدۇ.

36 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى ئىنكار قىلىپ، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان كاپىرلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقالمايدۇ.

37 _ ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇغان ياكى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم بارمۇ؟ مۇنداقلار دۇنيادا ياخشىلىق ۋە يامانلىقتىن پۈتۈلگەن نىبىسۋىلىرىگە ئېرىشىدۇ، تاكى جان ئالغۇچى پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ جېنىنى ئېلىش ئۈچۈن كەلگەن چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلارغا: «ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان مەبۇدلىرىڭلار قېنى؟ ئۇلارنى چاقىرىپ بېقىڭلارچۇ، سىلەرنى قۇتقۇزۇپ قويسۇن!» دەيدۇ، ئۇلار: «مەبۇدلىرىمىز بىزنى تاشلاپ كەتتى» دەيدۇ ۋە ئۆزلىرىنىڭ دۇنيادا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىدۇ.

38 _ ئاللاھ ئاشۇ تۆھمەتچى مۇشرىكلارغا : «سىلەر ئۆزۈڭلاردىن ئىلگىرى ئۆتكەن جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان كاپىر جامائەتلەر بىلەن بىرلىكتە دوزاخقا كىرىڭلار» دەيدۇ. ھەرقاچان بىر ئۈممەت دوزاخقا كىرسە، ئۇ ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ئۈممەتكە (ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئېزىپ

كەتكەنلىكى ئۈچۈن) لەنەت ئوقۇيدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسى دوزاختا كىرىپ بولۇپ جەم بولغاندا، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى كېيىن كىرگەنلەر ئىلگىرى كىرگەنلەرگە قارىتىپ: «ئى رەببىمىز! ئاشۇلار بىزنى ھەق يولدىن ئازدۇرغان ئىدى. شۇڭا ئۇلارغا ئىككى ھەسسە دوزاخ ئازابى بەرگىن» دەيدۇ. ئاللاھ : «ھەممىڭلار ئىككى ھەسسە ئازابقا تېگىشلىك بولدۇڭلار، لېكىن سىلەر ئى ئەگەشكۈچىلەر! ئىچىڭلاردىكى ھەربىر پىرقىگە بولىدىغان ئازاب _ ئوقۇبەتنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى بىلمەيسىلەر» دەيدۇ.

39 _ ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى باشلامچىلار ئەگەشكۈچىلەرگە: «سىلەر بىلەن بىز ئازغۇنلۇقتا ئوخشاشمىز، شۇڭا بېشىمىزغا كەلگەن مۇشۇ ئازابقا سەۋەب بولۇشتا سىلەرنىڭ بىزدىن ھېچقانداق ئارتۇقچىلىقىڭلار يوق» دەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە قارىتىپ: «سىلەر قىلمىشىڭلار تۈپەيلىدىن دوزاخ ئازابىنى تېتىڭلار» دەيدۇ.

40 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ چۈشۈرگەن مۆجىزىلەرگە، دەلىل _ پاكىتلارغا ئىشەنمىگەن، ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان ۋە چوڭچىلىق قىلىپ ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلمىغان كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلارنىڭ ھايات ۋاقتىدا ئەمەللىرىنىڭ، ئۆلگىنىدە جانلىرىنىڭ يۇقىرىغا ئۆرلىشى ئۈچۈن ئاسماننىڭ دەرۋازىسى ئېچىلمايدۇ، ئۇلارنىڭ جەننەتكە كىرىشى مۇمكىن ئەمەس، ئۇلارنىڭ جەننەتكە كىرىشى تۆگىنىڭ يىڭنىنىڭ تۆشۈكىدىن ئۆتىشىدىنمۇ قىيىندۇر. بۇ مۇمكىن ئەمەس ئىشتۇر. بىز ھەددىدىن ئاشقان گۇناھكارلارنى ئەنە شۇنداق جازالايمىز.

41 _ ئۇ كاپىرلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، دوزاختا ئۇلارنىڭ ئاستىغا سالىدىغان كۆرپىسىمۇ ئوتتىن، ئۈستىگە يېپىندىغان يوتقىنىمۇ ئوتتىن بولىدۇ. ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىدىن ئۆتۈپ كېتىپ، ئاللاھنى ئىنكار قىلىش، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىرلارنى ئاللاھ ئەنە شۇنداق قاتتىق جازالايدۇ.

42 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، چامىنىڭ يېتىشچە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار جەننەت ئەھلىدۇر، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ. بىز ھېچكىمگە قىلىشقا كۈچى يەتمەيدىغان ئىشنى يۈكلىمەيمىز.

43 _ ئاللاھ جەننەت ئەھلىنىڭ كۆڭۈللىرىدىن ئۆچمەنلىك، دۈشمەنلىك دېگەندەك ئىللەتلەردىن نېمە بولسا ئېلىپ تاشلايدۇ، ئۇلارغا بېرىلگەن نېمەتنىڭ كامالى شۇكى، ئۇلارنىڭ جەننەتتىكى سارايلىرى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدۇ. جەننەت ئەھلى جەننەتكە كىرگەن چېغىدا: «بارلىق ھەمدۇسانا بىزنى ياخشى ئەمەللەرگە يېتەكلەش ئارقىلىق، بۇ نېمەتكە مۇۋەپپەق قىلغان ئاللاھقا خاستۇر، ئۇ بىزنى توغرا يولغا يېتەكلىمىگەن ۋە ئۇنىڭدا مۇستەھكەم قىلمىغان بولسا، بىز ھەرگىزمۇ

توغرا يولنى تاپالمىغان بولاتتۇق. شەكسزكى، رەببىمزنىڭ ئەلچىلىرى ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بېرىپ، گۇناھكارلارنى دوزاختىن ئاگاھلاندۇرۇپ، ھەققىي راست خەۋەرنى ئېلىپ كەلدى» دەيدۇ، ئۇلارغا ئىززەت _ ھۆرمەت قىلغانلىقتىن: «سىلەرنىڭ ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ سىلەرنى ۋارىس قىلغان جەننەت مانا مۇشۇدۇر» دەپ ندا قىلىندۇ.

44 _ جەننەت ئەھلى جەننەتكە كىرىپ بولغاندىن كېيىن دوزاخ ئەھلىگە: «بىز رەببىمىز بىزگە پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق ئىتائەتمەنلەرنى جەننەتكە كىرگۈزىدىغانلىقى ھەققىدە بەرگەن ۋەدىسىنىڭ راست ئىكەنلىكىنى كۆردۇق، سىلەرمۇ رەببىڭلارنىڭ پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق ئاسىي _ گۇناھكارلارنى دوزاخقا تاشلايدىغانلىقى ھەققىدە بەرگەن ئاگاھلاندۇرۇشنىڭ راست ئىكەنلىكىنى كۆردۈڭلارمۇ؟» دەپ توۋلايدۇ. دوزاخ ئەھلى ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: «ھەئە، رەببىمىز بىزنى ئاگاھلاندۇرغان نەرسىنىڭ راست ئىكەنلىكىنى كۆردۇق» دەيدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر جاكارچى جەننەت ئەھلى بىلەن دوزاخ ئەھلى ئوتتۇرىسىدا ندا قىلىپ: «ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارغا ئاللاھنىڭ لەنىتى بولسۇن!

45 _ ئاشۇ كاپىرلار ئاللاھنىڭ توغرا يولىدىن يۈز ئۆرۈيىتتى، كىشىلەرنى ئۇ يولدا مېڭىشتىن توساتتى، ھېچكىم بىلەلمىسۇن دەپ ئۇ يولنىڭ ئەگرى بولۇشىنى تىلەيتتى ۋە ئاخىرەتنى ئىنكار قىلاتتى» دەيدۇ.

46 _ جەننەت ئەھلى بىلەن دوزاخ ئەھلى ئوتتۇرىسىدا چوڭ بىر سېپىل بولىدۇ.[44] سېپىلنىڭ ئۈستىدە جەننەت ئەھلىنى يۈزىدىكى ئاقلىقتىن، دوزاخ ئەھلىنى يۈزىدىكى قارىلىقتىن تونۇۋالىدىغان ئادەملەر بولۇپ، ئۇلار ساۋابى بىلەن گۇناھى تەڭ كېلىپ قالغانلىقتىن جەننەتكە كىرەلمىگەن ۋە ئاللاھنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىپ تۇرىدىغان كىشىلەردۇر. ئۇلار جەننەت ئەھلىگە سالام بېرىپ: «سىلەرگە ئامانلىق تىلەيمىز» دەپ توۋلايدۇ.

47 _ سېپىل ئۈستىدىكىلەرنىڭ كۆزلىرى دوزاخ ئەھلى تەرەپكە بۇرۇلغاندا ئۇلار: «ئى رەببىمىز! بىزنى كاپىرلىقى ۋە مۇشرىكلىكى تۈپەيلىدىن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بۇ قەۋم بىلەن بىللە قىلمىغىن» دەيدۇ.

---

[44] ئايەتتىكى «حجاب» دېگەن سۆز پەردە دېگەن مەنىدە بولۇپ، تەپسىرى ئىبنى كەسىر، تەپسىرى تەبەرى، تەپسىرى قۇرتۇبى، تەپسىرى بەغەۋى قاتارلىق مەشھۇر تەپسىرلەردە، «حجاب» دېگەن سۆز «سېپىل» دەپ تەپسىر قىلىنغان. بۇنى ھەددىدىن سۈرىسىدىكى «شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىغا بىر سېپىل سوقۇلىدۇ، سېپىلنىڭ دەرۋازىسى بولىدۇ، دەرۋازىنىڭ ئىچى تەرىپىدە رەھمەت، تېشىدا ئازاب بولىدۇ» دېگەن ئايەت كۆچلەندۈرىدۇ. (ھەددىدىن سۈرىسى: 13-ئايەت).

48 _ سىپىل ئۈستىدىكىلەر دوزاخقا تاشلانغان كاپىر كاتتىباشلاردىن ئۆزلىرى سىماسىدىن تونۇيدىغانلارغا: «سىلەرنىڭ توپلىغان پۇل _ مېلىڭلار ۋە ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈشتىن باش تارتىپ تەكەببۇرلۇق قىلغىنىڭلار سىلەرگە قىلچە ئەسقاتمىدى،

49 _ سىلەر دۇنيادىكى چېغىڭلاردا ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشەلمەيدۇ، ئاللاھ جەننەتكە كىرگۈزمەيدۇ، دەپ قەسەم قىلغان كىشىلەر مۇشۇلارمۇ؟» دەپ جەننەت ئەھلى بولغان يوقسۇل مۇئمىنلەرنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ توۋلايدۇ. (ئاندىن سىپىل ئۈستىدىكىلەرگە) «جەننەتكە كىرىڭلار، سىلەرنىڭ گۈناھىڭلار مەغپىرەت قىلىندى، سىلەرگە ئاللاھ ئازاب قىلارمۇ دەپ قورقۇش ۋە دۇنيادا تاشلاپ كەلگەن ھۇزۇر _ ھالاۋەتلەرگە قايغۇرۇش يوقتۇر» (دېيىلدۇ).

50 _ دوزاخ ئەھلى جەننەت ئەھلىدىن بىر يۇتۇم سۇ ياكى ئاللاھ ئاتا قىلغان يېمەكلىكلەردىن ئازراق بېرىشنى تىلەپ يالۋۇرىدۇ. جەننەت ئەھلى ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ، ئاللاھنىڭ سۇ ۋە يېمەكلىك قاتارلىق نېمەتلەرنى دۇنيادا ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ھارام قىلغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

51 _ ئاللاھ ئاخىرەت نېمەتلىرىنى ھارام قىلغان ئاشۇ كاپىرلار ئاللاھ ئۇلارنى ئەگىشىڭلار دەپ نازىل قىلغان ھەق دىننى ئويۇن _ تاماشاغا ئايلاندۇرۇۋالغان، دۇنيا ھاياتىغا ئالدىنىپ قېلىپ، ئاخىرەت ھاياتىنى ئۇنتۇپ كەتكەن كىشىلەردۇر. ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا قىيامەت كۈندىكى ئۇچرىشىشنى ئۇنتۇغانلىقى، بۇ كۈننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەل قىلىشنى تەرك ئەتكەنلىكى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنى قاتتىق ئازابتا تەرك ئېتىدۇ.

52 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارغا ساڭا بىز نازىل قىلغان قۇرئان بىلەن كەلدۇق، قۇرئاننى ئىلىم _ ھېكمەت ئاساسىدا تەپسىلي بايان قىلدۇق. شەكسىزكى، قۇرئان ئىنسانلارنى ئازغۇنلۇقتىن قۇتۇلدۇرۇپ ھىدايەتكە باشلىغۇچىدۇر، ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان مۇئمىنلەرگە رەھمەتتۇر. (ئايەتتە رەھمەتنى مۇئمىنلەرگە خاس قىلىنغانلىقىنىڭ سەۋەبى، قۇرئاندىن نەپ ئالىدىغانلارنىڭ مۇئمىنلەر ئىكەنلىكىدىندۇر).

53 _ كاپىرلار پەقەت قۇرئاندا ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنىلا كۈتىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلارنى ئازاب قورشىغان چاغدا، ھايات ۋاقتىدا قۇرئانغا ئىشەنمىگەن ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىغان كاپىرلار: «بىزگە شۇنداق روشەن بولدىكى، رەببىمىزنىڭ ئەلچىلىرى بىزگە راستىنلا ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلگەن، بىزگە ياخشى نەسىھەتلەرنى قىلغان ئىكەن. ئەمدى رەببىمىزنىڭ دەرگاھىدا بىزگە شاپائەت قىلىدىغان شاپائەتچىلەر بارمىدۇ؟ ياكى بىزنىڭ گۈناھتىن قول ئۈزۈپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش

ئۇچۇن دۇنياغا قايتۇرۇلۇشمىزغا بولامدىغاندۇ؟» دەيدۇ. ئۇلار دوزاخقا كىرىش ۋە ئۇ جايدا مەڭگۈ قېلىش بىلەن ئۆزلىرىنى چوڭ زىيانغا ئۇچراتتى، ئۇلار ئويدۇرۇپ چىققان شاپائەتچىلىرى ۋە ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان مەبۇدلىرى ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمىدى.

54 _ ئى ئىنسانلار! شۈبھىسىزكى، سىلەرنىڭ رەببىڭلار ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئالتە كۈندە يوقتىن ياراتقان، ئاندىن ئەرشكە ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق رەۋىشتە ئۆرلىگەن ئاللاھتۇر. ئاللاھ كېچىنى كۈندۈزگە كىرگۈزۈپ ئۇنىڭ نۇرىنى كەتكۈزىدۇ، كۈندۈزنى كېچىگە كىرگۈزۈپ ئۇنىڭ قاراڭغۇلۇقىنى كەتكۈزىدۇ، بۇ ئىككىسى بىر _ بىرى بىلەن ھەمىشە ئاشۇنداق نۆۋەتلىشىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ قۇياش، ئاي ۋە يۇلتۇزلارنى ئۆزىنىڭ ئەمرىگە بويسۇندىغان قىلىپ ياراتقان زاتتۇر. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەردىندۇر. بىلىڭلارکى، يارىتىشنىڭ ھەممىسى ۋە ئەمر _ پەرماننىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھ بارچە نۇقسان ۋە كەمچىلىكلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

55 _ ئى مۇئمىنلەر! رەببىڭلارغا كەمتەرلىك بىلەن يالۋۇرۇپ تۇرۇپ پەس ئاۋازدا دۇئا قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ قويغان چەكتىن ئېشىپ كەتكۈچىلەرنى ياقتۇرمايدۇ. شەكسىزكى، ئەڭ چوڭ چەكتىن ئېشىش ئۆلۈكلەردىن، ئاتالمىش ئەۋلىيالاردىن مەدەت تىلەش ئارقىلىق ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتۇر.

56 _ ئاللاھ پەيغەمبەر ئەۋەتىپ يەر يۈزىنى ئىسلاھ قىلغان ۋە ئىتائەتمەنلەر بىلەن دۇنيانى ئاۋات قىلغاندىن كېيىن، يەر يۈزىدە ھەرقانداق بىر بۇزغۇنچىلىقنى قىلماڭلار، ئاللاھقا ئۇنىڭ ئازابىدىن قورققان، مۇكاپاتىنى ۋە رەھمىتىنى ئۈمىد قىلغان ھالدا دۇئا قىلىڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ رەھمىتى ئەمەلنى ياخشى قىلغۇچىلارغا يېقىندۇر.

57 _ ئاللاھ يامغۇر يېغىش ئالدىدا مەيىن شامالنى ئۆزىنىڭ رەھمىتىدىن بېشارەت بېرىدىغان قىلىپ ئەۋەتىدىغان زاتتۇر، شامالار ئېغىر بۇلۇتلارنى كۆتۈرگەن چاغدا، ئاللاھ ئۇ شامالارنى قاقاس بولۇپ كەتكەن زېمىننى، قۇرۇپ كەتكەن دەل – دەرەخ ۋە ئۆسۈملۈكلەرنى جانلاندۇرۇپ يېشىللىققا ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن ماڭدۇرىدۇ. ئاللاھ يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىش ئارقىلىق، تۇرلۇك _ تۈمەن ئۆسۈملۈكلەرنى، زىرائەتلەرنى ۋە دەل – دەرەخلەرنى چىقىرىپ بېرىدۇ، مېۋىلىك دەرەخلەر ھەر خىل مېۋىلەرنى بېرىدۇ. ئاللاھ دەيدۇكى، بىز قاقاسلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى يامغۇر بىلەن تىرىلدۈرگەندەك، چىرىپ كەتكەن ئۆلۈكلەرنى ئەنە شۇنداق تىرىلدۈرۈپ قەبرىلىرىدىن چىقىرىمىز. سىلەرنى بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالسۇن ۋە ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىر ئىكەنلىكىنى بىلسۇن دەپ، ئايەتلەرنى مۇشۇنداق بايان قىلىمىز.

58 _ مۇنبەت يەرگە يامغۇر ياغسا، ئۇنىڭ ئۆسۈملۈكى ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ناھايىتى ياخشى ۋە تولۇق ئۇنۇپ چىقىدۇ، مۇئمىن ئادەممۇ شۇنىڭغا ئوخشاش بولۇپ، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىدىن مەنپەئەت ئالىدۇ ۋە ئۇنىڭ بىلەن گۈزەل بىر ھاياتنى بەرپا قىلىدۇ. ئەمما ناچار يەرنىڭ ئۆسۈملۈكى ناھايىتى قىيىن ۋە ناچار ئۇنىدۇ، ناچار يەردىن ياخشى ئۆسۈملۈك چىقمايدۇ، ھېچ پايدىلانغىلى بولمايدۇ، كاپىرمۇ شۇنىڭغا ئوخشاش ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىدىن مەنپەئەت ئالمايدۇ. ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىدىغان، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ھەقىقەتنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى مۇشۇنداق ھەر تۈرلۈك شەكىلدە قىلىپ بايان قىلىمىز.

59 _ شەكسىزكى، بىز نۇھ ئەلەيھىسسالامنى ئۆز قەۋمىنى ئاللاھنى بىر دەپ ئېتىقاد قىلىشقا، ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشقا دەۋەت قىلىسۇن دەپ، ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، نۇھ ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ئىلاھ يوقتۇر. شۇڭا ئىبادەتنى ئاللاھقىلا قىلىڭلار. ئەگەر سىلەر مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلماي، بۇتلارغا چوقۇنۇشنى داۋاملاشتۇرساڭلار، قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازابىغا قېلىشىڭلاردىن ئەنسىرەيمەن» دېدى.

60 _ ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ ھاكاۋۇر كاتتىباشلىرى: «ئى نۇھ! بىز سېنى توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەن بىر ئازغۇن ئادەم دەپ قارايمىز» دېدى.

61 _ نۇھ ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مەن ھەرگىز ئازغۇن ئەمەس، ھېچقانداق بىر مەسىلىدە ئېزىپ كەتكەن يېرىم يوق، مەن پەقەتلا مېنىڭ ۋە سىلەرنىڭ، جۈملىدىن بارلىق ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن.

62 _ مەن سىلەرگە رەببىمنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى يەتكۈزىمەن، ئاللاھقا ئىمان ئېيتقانلارغا ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىدىن بېشارەت بەرگەن، ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقانلارنى ئۇنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغان ھالدا، سىلەرگە نەسىھەت قىلۋاتىمەن. مەن ئاللاھتىن كەلگەن ۋەھيى سايىسىدا سىلەر بىلمەيدىغان نەرسىلەرنى بىلىمەن.

63 _ سىلەرنى ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچراپ قېلىشتىن ۋە ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولۇشتىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئاراڭلاردىن سىلەر نەسىبنى ۋە راستچىللىقنى بىلىدىغان بىر كىشى ئارقىلىق، رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلانسۇن ۋە ئۇنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىسۇن دەپ، سىلەرگە ئىلاھىي نەسىھەتنىڭ كەلگەنلىكىدىن ھەيران قېلىۋاتامسىلەر؟».

64 _ ئۇلار يەنىلا نۇھنى يالغانچى دېدى. شۇنىڭ بىلەن بىز نۇھنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن كېمىدە بىللە بولغان مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزدۇق. بىزنىڭ روشەن دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان

كاپىرلارنى بولسا سۈدا غەرق قىلدۇق. چۈنكى، ئۇلار ھەقىقەتنى كۆرەلمەيدىغان دىلى كور قەۋم ئىدى.

65 _ ئاد قەۋمى ئاللاھنى قويۇپ، بۇتلارغا چوقۇنغان ۋاقىتتا، بىز ئۇلارغا ئۇلارنىڭ قېرىندىشى ھۇدنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، ھۇد ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! ئىبادەتنى ئاللاھقىلا قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ھېچقانداق ئىلاھ يوق، شۇڭا ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىڭلار. سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ۋە ئۇنىڭ غەزىپىدىن قورقمامسىلەر؟» دېدى.

66 _ ھۇد قەۋمىنىڭ كاپىر كاتتىباشلىرى: «سەن بىزنى ئىلاھلىرىمىزنى تاشلاپ بىر ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغانلىقىڭ ئۈچۈن، بىز سېنى ھەقىقەتەن ئەخمەق ھېسابلايمىز، بىز سېنى ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتىۋاتىدۇ دەپ قارايمىز» دېدى.

67 _ ھۇد ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مەن ئەخمەق ئەمەس، بەلكى مەن ئالەملەرنىڭ رەببى تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن.

68 _ مەن سىلەرگە رەببىمنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى يەتكۈزىمەن، مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىشتا ئىشەنچلىك نەسىھەتچىمەن، سىلەرگە ئاللاھتىن كەلگەن ۋەھيىنىلا يەتكۈزىمەن.

69 _ سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئاراڭلاردىن سىلەر نەسىبىنى ۋە راستچىللىقنى بىلدىغان بىر كىشى ئارقىلىق، رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە ئىلاھىي نەسىھەتنىڭ كەلگەنلىكىدىن ھەيران قېلىۋاتامسىلەر؟ ئۆز ۋاقتىدا نۇھنىڭ قەۋمى ھالاك بولغاندىن كېيىن، ئاللاھ سىلەرنى ئۇلارنىڭ ئورنىغا دەسسەتتى، سىلەرنى قامەتلىك ۋە كۈچلۈك قىلدى. ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان سانسىزلىغان نېمەتلىرىنى ئۇنتۇماڭلار، نىجاتلىققا ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ياد ئېتىپ تۇرۇڭلار».

70 _ ئاد قەۋمى ھۇد ئەلەيھىسسالامغا: «سەن بىزنى ئاتا _ بوۋىلىرىمىز چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان مەبۇدلارنى تاشلاپ، يالغۇز بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغىلى كەلدىڭمۇ؟ ئەگەر سۆزۈڭدە راستچىل بولساڭ، سەن بىزنى قورقۇتۇپ تۇرۇۋاتقان شۇ ئازابنى بىر كەلتۈرۈپ باققىنە قېنى؟» دېدى.

71 _ ھۇد ئەلەيھىسسالام قەۋمىگە: «سىلەرگە رەببىڭلارنىڭ ئازابى ۋە غەزىپى چوقۇم چۈشىدۇ. سىلەر ئۆزۈڭلار ۋە ئاتا _ بوۋاڭلار ئىلاھ دەۋالغان ئاشۇ بۇتلىرىڭلار ئۈستىدە مەن بىلەن مۇنازىرىلىشەمسىلەر؟ ھالبۇكى، ئاللاھ ئۇ نەرسىلەرنىڭ ئىلاھ ئىكەنلىكى ھەققىدە ھېچقانداق

دەلىل چۈشۈرمىگەن. چۈنكى ئۇ بۇتلار ھېچ كىشىگە پايدا ياكى زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان مەخلۇقلاردۇر. ھەقىقىي ئىلاھ ھەممىنىڭ يارىتىقۇچىسى بولغان ئاللاھتۇر. سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ چۈشۈشىنى كۈتۈڭلار، مەنمۇ ئەلۋەتتە سىلەر بىلەن بىرلىكتە ئۇ ئازابنىڭ چۈشۈشىنى كۈتىمەن» دېدى. (بۇ ئايەت كاپىرلارغا قىلىنغان قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان).

72 _ نىھايەت، ئاللاھنىڭ ئازابى ئۇلارغا قاتتىق بوران ئاپىتىنى ئەۋەتىش بىلەن چۈشتى. ئاللاھ ھۇد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلارغا كاتتا رەھمەت ئاتا قىلىپ ئۇلارنى قۇتقۇزدى، كاپىرلارنىڭ ھەممىسىنى ھالاك قىلىپ، ئۇلارنىڭ يىلتىزىنى قۇرۇتۇپ تاشلىدى. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشنى تەرك ئەتكەنلىكى ئۈچۈن مۇئمىنلەردىن ئەمەس ئىدى.

73 _ سەمۇد قەبىلىسى ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارغا چوقۇنغاندا، ئۇلارغا ئۇلارنىڭ قېرىندىشى سالىھنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. سالىھ ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان ھېچقانداق ئىلاھ يوقتۇر. شۇڭا ئىبادەتنى ئۇنىڭغا خاس قىلىڭلار. ماڭا ھەقىقەتەن رەببىڭلار تەرىپىدىن مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق مۆجىزە كەلدى. مەن سىلەرنىڭ تەلىپىڭلارغا ئاساسەن، سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا تۇرۇپ، ئاللاھقا دۇئا قىلىۋىدىم، بۇ چىشى تۆگىنى تاشنىڭ ئىچىدىن چىقىرىپ بەردى، سىلەر ئۇنى قويۇۋېتىڭلار، ئاللاھنىڭ زېمىنىدا ئەركىن _ ئازادە ئوتلىسۇن، ئۇنىڭغا زىيان _ زەخمەت يەتكۈزمەڭلار، بولمىسا سىلەر قاتتىق ئازابقا قالىسىلەر،

74 _ ئاللاھنىڭ نېمىتىنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلارکى، ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ سىلەرنى ئاد قەۋمىدىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئورنىغا دەسسىتىپ، ياخشى جايغا ئورۇنلاشتۇرغان ئىدى، سىلەر ئۇنىڭ تۈزلەڭلىرىگە كاتتا ئىمارەتلەرنى سالغان، تاغلارنى تېشىپ ئۆيلەر ياسىغان ئىدىڭلار. ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ياد ئېتىڭلار، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلماڭلار» دېدى.

75 _ سالىھ قەۋمىنىڭ ھاكاۋۇر كاتتىباشلىرى يەر يۈزىدە بوزەك قىلىنغان ۋە خورلانغان مۇئمىنلەرگە: «سىلەر سالىھنى ئاللاھ بىزگە ئەۋەتكەن پەيغەمبەر دەپ بىلەمسىلەر؟» دېدى. مۇئمىنلەر: «بىز ئۇنىڭ ئاللاھ ئەۋەتكەن ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ئەلۋەتتە ئىشىنىمىز، ئۇنىڭ دىنىغا ئىشىنىمىز» دېدى.

76 _ ھېلىقى ھاكاۋۇرلار: «سىلەر پەيغەمبەر دەپ ئەگەشكەن سالىھنى بىز چوقۇم ئىنكار قىلىمىز» دېدى.

77 _ ئاندىن ئۇلار سالىھنىڭ شۇنچە ئاگاھلاندۇرۇشىغا قارىماي ھېلىقى چىشى تۆگىنى بوغۇزلاپ تاشلىدى، رەببىنىڭ ئەمرىنى تۇتۇشتىن باش تارتتى ۋە سالىھنى مەسخىرە قىلىپ : «ئى سالىھ! ئەگەر سەن راستتىنلا ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن بولىدىغان بولساڭ، بىزنى قورقۇتقان شۇ ئازابنى كەلتۈرۈپ باققىنە» دېدى.

78 _ شۇنىڭ بىلەن ئۇ كاپىرلارغا قاتتىق زىلزىلە يۈزلەندى _ دە، قورقۇنچتىن ئۇلارنىڭ يۈرەكلىرى چىقىپ كەتتى، ئارقىدىنلا ھەممىسى ھالاك بولۇپ، تۇرغان يېرىدە قانداق تۇرغان بولسا شۇنداق قېتىپ قېلىشتى.

79 _ ئۇلار چىشى تۆگىنى بوغۇزلاپ ھالاك بولغاندا، سالىھ ئەلەيھىسسالام ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈدى ۋە ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! مەن سىلەرگە رەببىمنىڭ يەتكۈزۈشكە بۇيرۇغان ئەمر _ پەرماننى تولۇق يەتكۈزدۈم، كۈچۈمنىڭ يېتىشچە سىلەرگە نەسىھەت قىلدىم، بېشارەت ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلارنى توختاتمىدىم، لېكىن سىلەر نەسىھەت قىلغۇچىلارنى ياقتۇرمايدىغان قەۋم ئىكەنسىلەر، شۇڭا سىلەر نەسىھەت قىلغۇچىلاردىن يۈز ئۆرۈدۈڭلار ۋە ھەربىر قوغلاندى شەيتانغا ئەگەشتىڭلار» دېدى.

80 _ ئى پەيغەمبەر! لۇت ئەلەيھىسسالامنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا ئۇ ئۆز قەۋمىگە مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر شۇنداق قەبىھ ئىشنى قىلامسىلەر؟ بۇنداق قەبىھ ئىشنى سىلەردىن ئىلگىرى جاھان ئەھلىدىن ھېچقانداق ئادەم قىلىپ باقمىغان.

81 _ چۈنكى سىلەر ئاللاھ ھالال قىلىپ بەرگەن ئاياللارنى قويۇپ، ئەرلەر بىلەن جىنسىي تەلىپىڭلارنى قاندۇرۇۋاتىسىلەر، بۇ قىلمىشىڭنى نەقەدەر قەبىھ ئىكەنلىكىنى ئويلاپ باقمايسىلەر. سىلەر ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتكەن، گۇناھ _ مەئسىيەتتە ھەددىدىن ئاشقان بىر قەۋم ئىكەنسىلەر». (ئەرلەرنىڭ ئەرلەر بىلەن جىنسىي تەلىپىنى قاندۇرۇشى لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى پەيدا قىلغان ئەڭ قەبىھ قىلمىش بولۇپ، ئۇلاردىن ئىلگىرى ھېچكىم بۇ قىلىقنى قىلىپ باقمىغان).

82 _ لۇت ئۆز قەۋمىنىڭ بۇ قەبىھ قىلمىشىنى ئەيىبلىگەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ جاۋابى «لۇتنى ئەگەشكۈچىلىرى بىلەن قوشۇپ شەھىرىڭلاردىن چىقىرىۋېتىڭلار، چۈنكى ئۇلار بىز قىلىۋاتقان قىلىقنى قىلمايدىغان كىشىلەردۇر» دەپ بىر _ بىرىگە تەۋسىيە قىلىشتىنلا ئىبارەت بولدى.

83 _ ئاللاھ لۇتنى ئەگەشكۈچىلىرى بىلەن بىللە شەھەردىن چىقىپ كېتىشكە بۇيرۇش ئارقىلىق ئۇلارنى قەۋمىگە چۈشكەن ئازابتىن قۇتقۇزۇپ قالدى، پەقەت ئۇنىڭ ئايالىنىلا قۇتقۇزمىدى، چۈنكى ئۇ ئايال ئازابتا قېلىپ ھالاك بولىدىغانلارنىڭ قاتارىدىن ئىدى.

84 _ ئاللاھ لۇتنىڭ قەۋمىدىن بولغان كاپىرلارنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە تاش ياغدۇرۇپ جازالىدى، ئۇلارنىڭ شەھىرىنى كۆمتۈرۈۋەتتى. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشقا ۋە پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلىسقا جۈرئەت قىلغان گۇناھكارلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن.

85 _ مەدىيەن قەبىلىسىگە ئۇلارنىڭ قېرىندىشى شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، شۇئەيب ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار، چۈنكى سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق بولغان ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. شۇڭا سىلەر ئىبادەتنى ئاللاھقا خاس قىلىڭلار. سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن مەن دەۋەت قىلغان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق مۆجىزە كەلدى. ئۆلچەمنى ۋە تارازىنى توغرا تۇتۇپ كىشىلەرنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىڭلار، ئۇلارنىڭ ھەققىنى يەۋالماڭلار. ئاللاھ زېمىننى ئىسلاھ قىلغاندىن كېيىن، كۇفرى ۋە زۇلۇم بىلەن يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلماڭلار، ئەگەر سىلەر مەن دەۋەت قىلىۋاتقان دىنغا ئىشىنىدىغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر بولساڭلار، بۇنداق قىلىش سىلەرنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈن تولىمۇ ياخشىدۇر.

86 _ سىلەر ئىنسانلار پۇل _ مال بەرمىسە ئۆلۈم بىلەن تەھدىت سېلىپ، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارنى توغرا يولدىن توسۇپ ۋە ئاللاھنىڭ يولىنىڭ ئەگرى بولۇشىنى تىلەپ يوللاردا ئولتۇرماڭلار. سىلەر ئۆزۈڭلارنىڭ نەپسى ھەۋىسىگە ئەگىشىپ، كىشىلەرنى توغرا يولدا مېڭىشتىن توسۇۋاتىسىلەر. ئاللاھنىڭ نېمىتىنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەر ئاز ئىدىڭلار، ئاللاھ سىلەرنىڭ سانىڭلارنى كۆپەيتىپ بەردى، شۇنىڭ بىلەن سىلەر كۈچلۈك ۋە غالىب بولدۇڭلار. يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قاراپ بېقىڭلار.

87 _ ئەگەر سىلەردىن بىر گۇرۇھ ئادەم مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمگە ئىشەنگەن، يەنە بىر گۇرۇھ ئادەم ئىشەنمىگەن بولسا، ئى ئىنكارچىلار! سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازاب چۈشكەن چاغدا، ئاللاھ سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا قانداق ھۆكۈم چىقىرىدىغانلىقىنى كۈتۈڭلار. ئاللاھ ھۆكۈم چىقارغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر».

88 _ شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە پەيغەمبەرگە ئەگىشىشتىن باش تارتقان ھاكاۋۇر كاتتىباشلىرى: «ئى شۇئەيب! سېنى چوقۇم ساڭا ئىمان ئېيتقانلار بىلەن قوشۇپ شەھىرىمىزدىن ھەيدەپ چىقىرىمىز، ياكى چوقۇم بىزنىڭ دىنىمىزغا قايتىشىڭلار كېرەك» دېدى. شۇئەيب ئۇلارنىڭ سۆزىنى رەت قىلىپ ئۇلارغا: «بىز سىلەرنىڭ

دىنىڭلارنىڭ باتىل ئىكەنلىكىنى بىلگەن ۋە ياقتۇرمايدىغان تۇرۇپ، يەنىلا ئۇنىڭغا ئەگىشىمزمۇ؟!» دېدى.

89 _ شۇئەيب ئۆز قەۋمىنىڭ ئازغۇنلۇقىنى ئەسكەرتىپ ئۇلارغا: «ئاللاھ بىزنى سىلەرنىڭ باتىل دىنىڭلاردىن قۇتۇلدۇرغاندىن كېيىن، يەنە بىز ئۇنىڭغا قايتساق، ئەلۋەتتە، ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇغان بولىمىز. رەببىمىز ئاللاھ خالىمىغۇچە، بىز سىلەرنىڭ دىنىڭلارغا ھەرگىز قايتمايمىز. رەببىمىزنىڭ ئىلمى ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئۇ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ، بىز ھىدايەت ۋە نۇسرەت تەلەپ قىلىشتا پەقەتلا ئاللاھقا تايىنىمىز. ئى رەببىمىز! بىز بىلەن قەۋمىمىز ئوتتۇرىسىدا ھەق ھۆكۈم چىقارغىن، سەن ھۆكۈم چىقارغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىسەن».

90 _ شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغان كاتتىباشلىرى كىشىلەرنى ئۇنىڭغا ئەگىشىپ كېتىشتىن ئاگاھلاندۇرۇپ: «ئەگەر سىلەر شۇئەيبكە ئەگەشسەڭلار، شۇبھىسىزكى، چوقۇم ھالاك بولىسىلەر» دېدى.

91 _ ئۇلارغا قاتتىق زىلزىلە يۈزلىنىش بىلەن ئۇلار ئۆيلىرىدە ھالاك بولۇپ مۇردىلارغا ئايلىنىپ قالدى.

92 _ شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنى يالغانچى دېگەنلەر پۈتۈنلەي ھالاك بولۇپ، گويا ئۇ دىياردا ياشىمىغاندەك بولۇپ كەتتى. چۈنكى ئۇلارنىڭ دىيارى ۋەيران بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھېچبىر ئىزى قالمىدى، ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە قاتتىق زىيان تارتتى.

93 _ شۇئەيب ئۇلارغا قاتتىق ئازاب يۈزلىنىدىغانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن، ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈپ: «ئى قەۋمىم! مەن سىلەرگە رەببىمنىڭ پەرمانلىرىنى يەتكۈزدۈم، ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىش ۋە بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن ۋاز كېچىش توغرۇلۇق نەسىھەت قىلدىم، ئەمما سىلەر مېنىڭ نەسىھىتىمگە قۇلاق سالمىدىڭلار، ماڭا ئىتائەت قىلمىدىڭلار. مەن ئەمدى ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ئىنكار قىلغان، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى يالغانچى دېگەن بىر قەۋمگە قانداقمۇ قايغۇراي!» دېدى.

94 _ بىز قانداقلا شەھەرگە قەۋمىنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىدىغان ۋە بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن توسىدىغان بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتكەن بولساق ۋە ئۇلار پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان بولسا، بىز ئۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسىنى ئاللاھنى تونۇسۇن، قىلمىشلىرىغا پۇشايمان قىلسۇن ۋە ھەقىقەتكە قايتسۇن دەپ، يوقسۇللۇققا ۋە ئاغرىق _ سىلاقلارغا گىرىپتار قىلدۇق.

95 _ ئاندىن ئۇلارنىڭ ئۇ ناچار ھالىتىنى ياخشى ھالەتكە ئۆزگەرتىپ بەردۇق. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ساقلىققا، پاراۋانلىققا ئېرىشتى. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھقا شۈكۈر قىلىشى ئۈچۈن بېرىلگەن مۆھلەت ئىدى. ئەمما ئۇلارغا بۇ مۆھلەتنىڭ ھېچقانداق پايدىسى بولمىدى، ئۇلار ھالىتىدىن ئىبرەت ئالمىدى، قىلمىشلىرىدىن يانمىدى، ھەددىدىن ئېشىپ: «بۇ زامانىنىڭ تەقەززاسىدۇر، بەزىدە ياخشىلىق، بەزىدە يامانلىق بولىدۇ، بىزنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىمىزغىمۇ شۇنداق كۈلپەتلىك ۋە نېمەتلىك كۈنلەر كەلگەن ئىكەن» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار خاتىرجەم تۇرغان پەيتىدە، ئۇلارنى ئۇشتۇمتۇت ھالاك قىلدۇق.

96 _ پەيغەمبەر ئەۋەتىلگەن شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسى مەزكۇر پەيغەمبەرلەرگە ئىمان ئېيتىپ، ئۇلارغا ئەگەشكەن ۋە ئاللاھ مەنئى قىلغان ئىشلارنى قىلىشتىن ساقلانغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە، ئاللاھ ئۇلارغا ھەر تەرەپتىن ياخشىلىقنىڭ ئىشىكلىرىنى ئاچقان بولاتتى. لېكىن ئۇلار پەيغەمبەرلەرنى يالغانچى دېدى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقى ۋە ھەققەتكە قارشى چىققانلىقى تۈپەيلىدىن قاتتىق جازالىدى.

97 _ ئاشۇ شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسى كېچىسى ئۇخلاۋاتقان چاغلىرىدا ئاللاھنىڭ ئازابى كېلىپ ھالاك قىلىۋېتىشىدىن قورقمامدۇ؟

98 _ ياكى ئاشۇ شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسى ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ چاشگاھ ۋاقتىدا _ ئۇلار ئويناپ تۇرغاندا كېلىپ ھالاك قىلىۋېتىشىدىن قورقمامدۇ؟ (ئاللاھنىڭ بۇ ئىككى ۋاقتىنى ئالاھىدە تىلغا ئېلىشى بۇ ۋاقىتلاردا ئىنسانلارنىڭ بەكرەك غەپلەتتە قالىدىغانلىقىدىندۇر).

99 _ ياكى پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن بۇ شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسى ئاللاھنىڭ ئۇلارغا قارشى چارە كۆرۈشىدىن ۋە تەدرىجىي جازالىشىدىن ئەنسىرىمەمدۇ؟ ھالاك بولغۇچى قەۋمدىن باشقىسى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن خاتىرجەم بولمايدۇ.

100 _ قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك قىلىنغانلاردىن كېيىن، زېمىندا ئۇلارغا ۋارىسلىق قىلغۇچىلار، ئەگەر بىز خالىساق ئۇلارنىمۇ گۇناھلىرى سەۋەبلىك بۇرۇنقىلارنى ھالاك قىلغاندەك ھالاك قىلىۋېتىدىغانلىقىمىزنى بىلمىدىمۇ؟ بىز ئۇلارنىڭ دىللىرىنى پېچەتلىۋېتىمىز _ دە، ئۇلار ۋەز _ نەسىھەتنى ئاڭلىمايدىغان، دىلىغا ھەق سۆز كىرمەيدىغان بولۇپ قالىدۇ.

101 _ بىز بايان قىلغان شەھەرلەر نۇھ، ھۇد سالىھ، لۇت ۋە شۇئەيب قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ شەھەرلىرى بولۇپ، ئى پەيغەمبەر! كىشىلەر ئىبرەت ئالسۇن، كاپىرلار قىلمىشلىرىدىن يانسۇن دەپ، بىز ساڭا مەزكۇر شەھەرلەرنىڭ ۋە شۇ شەھەرلەرگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسسىلىرىنى بايان قىلىپ بېرىۋاتىمىز، شەك _ شۈبھىسىزكى، ئۇلارنىڭ

پەيغەمبەرلىرى ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. لېكىن ئۇلار ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىپ، ئۇ پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن دىننى قوبۇل قىلمىدى. ئاللاھ ئاشۇ كاپىرلارنىڭ دىللىرىنى ھەقنى قوبۇل قىلىشتىن پېچەتلىۋەتكەندەك، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ دىللىرىنىمۇ شۇنداق پېچەتلىۋېتىدۇ.

102 _ ئۆتكەن ئۈممەتلەرنىڭ كۆپىنچىلىرىدە ۋەدىگە ۋاپا قىلىش، ئامانەتدارلىق دېگەننى كۆرمىدۇق. ئۇلارنىڭ تولىسىنىڭ ئاللاھنىڭ تائىتىدىن چىققان پاسىقلار ئىكەنلىكىنى كۆردۇق.

103 _ ئاندىن مەزكۇر پەيغەمبەرلەردىن كېيىن، ئىمران ئوغلى مۇسانى مۆجىزىلىرىمىز بىلەن كۈچلەندۈرۈپ پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ چوڭلىرىغا ئەۋەتتۇق، ئەمما ئۇلار ھەقسىزلىق قىلىپ بۇ مۆجىزىلەرنى ئىنكار قىلدى. ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنى مۇسانىڭ كۆزى ئالدىدا قانداق غەرق قىلغانلىقىمىزغا قارىغىن. مانا بۇ بۇزغۇنچىلارنىڭ ئاقىۋىتىدۇر.

104 _ مۇسا پىرئەۋنگە ھەقىقەتنى يەتكۈزگەن ۋە مۇنازىرىلەشكەن ھالدا ئېيتتى: «مەن راستىنلا بارلىق مەۋجۇداتنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچى بولغان ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن.

1105 _ ئاللاھ نامىدىن پەقەت ھەقىقەتنىلا ئېيتىش ھەققىم بار، شۇڭا مەن بۇنىڭغا رىئايە قىلىمەن. مەن سىلەرگە ئېيتىدىغانلىرىمنىڭ ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ، رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە ئوپئوچۇق مۆجىزە ئېلىپ كەلدىم. ئى پىرئەۋن! شۇڭا سەن ئىسرائىل ئەۋلادىنى قۇللۇقتىن ئازاد قىلىپ، مەن بىلەن بىللە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن كەتكىلى قويغىن».

106 _ پىرئەۋن مۇساغا: «ئۆزۈڭنى ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھنىڭ ئەلچىسى دېگەن دەۋايىڭدا راستچىل بولىدىغان بولساڭ، راست گەپ قىلىۋاتقانلىقىڭنى ۋە دەۋىتىڭنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش يولىدا بىرەر مۆجىزە ئېلىپ كەلگەن بولساڭ، قېنى ئۇنى بىزگە كۆرسەتكىن» دېدى.

107 _ مۇسا ھاسىسىنى تاشلىۋىدى، ئۇ ھاسا شۇ ھامان كاتتا بىر ئەجدىھاغا ئايلاندى.

108 _ مۇسا قولىنى قوينىدىن چىقىرىپ مەيدىسىگە قويۇۋىدى، ئۇنىڭ قولى سۈتتەك ئاق بولۇپ كۆرۈندى، قولىنى مەيدىسىدىن تارتىۋىدى، ئۇ بۇرۇنقى ھالىتىگە قايتتى. ئۇنىڭ قولى ئاق كېسەللىك ياكى باشقا سەۋەبتىن ئەمەس، پەقەتلا پىرئەۋنگە كۆرسىتىش ئۈچۈن مۆجىزە سۈپىتىدە شۇنداق كۆرۈندى.

109 _ پىرئەۋن قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى ئېيتتى: «مۇسا راستتىنلا ناھايىتى ئۇستا سېھىرگەر ئىكەن، ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇستىلىقى بىلەن كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىنى باغلىۋالدى، شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ھاسىنى ئەجدىھا دەپ ئويلاپ قالدى.

110 _ ئۇ سىلەرنىڭ ھەممىڭلارنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقىرىۋەتمەكچى». پىرئەۋن ئېيتتى: «ئى كاتتىلار! مۇسانى قانداق قىلىش توغرۇلۇق ماڭا نېمە مەسلىھەت بېرىسىلەر؟».

111 _ پىرئەۋننىڭ مۇسا بىلەن ئېلىپ بارغان مۇنازىرىسىگە ھازىر بولغان كاتتىباشلار ئېيتتى: «مۇسا بىلەن ئۇنىڭ قېرىندىشى ھارۇننى بىرئاز ساقلاتقىن، مىسىرنىڭ بارلىق شەھەرلىرىگە سېھىرگەرلەرنى يىغىپ كېلىدىغان ساقچىلارنى ئەۋەتكىن.

112 _ ئۇلار بارلىق ئۇستا ۋە ماھارەتلىك سېھىرگەرلەرنى سېنىڭ ھۇزۇرۇڭغا ئېلىپ كەلسۇن».

113 _ سېھىرگەرلەر پىرئەۋننىڭ قېشىغا كەلدى، ئۇلار: «ئەگەر بىز مۇسانى يېڭىپ چىقساق، بىزگە چوقۇم مۇكاپات ۋە مال _ دۇنيا بېرىلەمدۇ؟» دېدى.

114 _ پىرئەۋن: «ھەئە، ئەگەر مۇسانى يېڭىۋالساڭلار، سىلەرگە مۇكاپات بېرىلىدۇ، ھەمدە سىلەر چوقۇم مېنىڭ يېقىن كىشىلىرىم بولۇپ قالىسىلەر» دېدى.

115 _ پىرئەۋننىڭ سېھىرگەرلىرى مۇسانى كۆزگە ئىلمىغانلىقتىن، مۇتەكەببىرلىك بىلەن: «ئى مۇسا! سەن ھاساڭنى ئاۋۋال تاشلامسەن، ياكى بىز تاشلايدىغىنىمىزنى ئاۋۋال تاشلامدۇق؟» دېدى.

116 _ مۇسا سېھىرگەرلەرگە: «سىلەر تاشلاڭلار!» دېدى. ئۇلار ئارغامچا ۋە ھاسا قاتارلىق نەرسىلىرىنى تاشلاپ كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىنى باغلىۋالدى، ھەتتا ئۇلارنىڭ كۆرسەتكەن سېھىرلىرى كىشىلەرنىڭ كۆزىدە ھەقىقەتتەك كۆرۈندى. شۇڭا ئۇلار كىشىلەرنى قاتتىق چۆچۈتۈۋەتتى ۋە چوڭ بىر سېھىرنى كۆرسەتكەن بولدى.

117 _ ھەقىقەت بىلەن باتىل ئوتتۇرىسىدىكى جەڭ باشلىنىۋاتقان مۇشۇنداق ھالقىلىق پەيتتە، ئاللاھ بەندىسى ۋە ئەلچىسى مۇسا ئەلەيھىسسالامنى قولىدىكى ھاسىسىنى يەرگە تاشلاشقا بۇيرىدى. مۇسا ھاسىسىنى تاشلىشى بىلەنلا ئۇ ھاسا ئەجدىھاغا ئايلىنىپ ئۇلار تاشلىغان نەرسىلەرنى دەرھال يۇتۇۋەتتى.

118 _ شۇنىڭ بىلەن مۇسا توغرىسىدىكى ھەقىقەت مەيدانغا ھازىر بولغان كىشىلەرگە ئوپئوچۇق ئايان بولدى، ئۇنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكى ۋە

هەقىقەتكە دەۋەت قىلىدىغانلىقى ئوتتۇرىغا چىقتى، ئۇلارنىڭ كۆرسەتكەن سېھرلىرى بەربات بولدى.

119 _ بۇ يەردە سېھرگەرلەرنىڭ ھەممىسى مەغلۇپ بولدى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەرەپدارلىرى خار ۋە رەسۋا بولغان ھالدا مەيداندىن چىقىپ كەتتى.

120 _ سېھرگەرلەر ئاللاھنىڭ كاتتا قۇدرىتىنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرگەندىن كېيىن، ئۇلار ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا سەجدە قىلىپ يۈزىنى يەرگە قويدى.

121 _ 122 _ ئۇلار دېدى: «بىز ئالەملەرنىڭ رەببىگە _ مۇسا ۋە ھارۇننىڭ رەببىگە ئىمان ئېيتتۇقكى، ئىبادەت پەقەتلا شۇ ئاللاھنىڭ ئۆزىگە قىلىندۇ».

123 _ پىرئەۋن سېھرگەرلەرگە ئېيتتى: «سىلەرگە مەن رۇخسەت بەرمىگەن تۇرسام مۇساغا ئىمان ئېيتتىڭلارمۇ؟ سىلەرنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، مۇسانى پەيغەمبەر دەپ تونۇشۇڭلار، ئەسلىدە شەھەردىكى چېغىڭلاردا ئاھالىنى شەھەردىن ھەيدەپ چىقىرىش ئۈچۈن، مۇسا بىلەن ئالدىن پىلانلىغان ھىيلەڭلار ئىكەن. ئى سېھرگەرلەر! بېشىڭلارغا كېلىدىغان ئازاب _ ئوقۇبەتلەرنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىسىلەر.

124 _ ئى سېھرگەرلەر! مەن سىلەرنىڭ قولۇڭلارنى، پۇتۇڭلارنى ئوڭ _ سول قىلىپ، يەنى ئوڭ قولۇڭلار بىلەن سول پۇتۇڭلارنى ياكى ئوڭ پۇتۇڭلار بىلەن سول قولۇڭلارنى چوقۇم كېسىپ جازالايمەن، ئاندىن كىشىلەرگە ئىبرەت قىلىش ئۈچۈن ھەممىڭلارنى چوقۇم دارغا ئاسىمەن».

125 _ سېھرگەرلەر پىرئەۋنگە ئېيتتى: «بىز شۇنى بىلىپ يەتتۇقكى، ھەممىمىز رەببىمىزنىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز، ئاللاھنىڭ ئازابى سېنىڭ ئازابىڭدىن ئەلۋەتتە قاتتىقتۇر، ئاخىرەتنىڭ قاتتىق ئازابىدىن ساقلىنىپ قېلىش ئۈچۈن، بىز بۇگۈن سېنىڭ ئازابىڭغا بەرداشلىق بېرىمىز.

126 _ ئى پىرئەۋن! سەن بىزنى پەقەتلا بىزنىڭ رەببىمىز تەرىپىدىن مۇساغا كەلگەن ھەقىقەتلەرگە ئىمان ئېيتقانلىقىمىز ئۈچۈنلا ئەيىبلەۋاتسەن، سەن ئۇ ھەقىقەتلەرگە ئوخشاش بىر ھەقىقەتنى ھەرگىز كەلتۈرەلمەيسەن، ئۇنى ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم كەلتۈرەلمەيدۇ. ئى رەببىمىز! بىزگە سەۋرچانلىق ۋە چىدامچانلىق ئاتا قىلغىن، بىزنىڭ جېنىمىزنى ساڭا ئىتائەت قىلىدىغان، پەيغەمبىرىڭگە ئەگىشىدىغان مۇسۇلمان ھالىتىمىزدە ئالغىن».

127 _ پىرئەۋن قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى پىرئەۋنگە: «مۇسا بىلەن ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ مىسىر زېمىنىدا كىشىلەرنىڭ ساڭا ۋە سېنىڭ ئىلاھلىرىڭغا چوقۇنۇشنى توسۇپ، ئۇلارنىڭ دىنىنى بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغان دىنغا ئۆزگەرتىۋېتىش ئارقىلىق بۇزغۇنچىلىق قىلىشىغا يول قويامسەن؟»

دېدى. پىرئەۋن: «ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ئوغۇللىرىنى ئۆلتۈرۈپ، قىزلىرىنى خىزمەتكە سېلىش ئۈچۈن ھايات قالدۇرىمىز. بىز ئەلۋەتتە ھۆكۈمرانلىقىمىز ۋە قەھرىمىز بىلەن ئۇلارغا غالىبمىز» دېدى.

128 _ مۇسا ئۆز قەۋمىگە: «ئاللاھتىن مەدەت تىلەڭلار، پىرئەۋن تەۋەلىرىنىڭ سىلەرگە ۋە ئەۋلادلىرىڭلارغا سالغان زۇلۇملىرىغا سەۋر قىلىڭلار. يەر يۈزى پۈتۈنلەي ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىلەرنى ئۇنىڭغا ۋارىس قىلىدۇ، ياخشى ئاقىۋەت ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندىغان، توسقانلىرىدىن يانغان تەقۋادارلارغا مەنسۇپتۇر» دېدى.

129 _مۇسانىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا: «سەن بىزگە پەيغەمبەر بولۇپ كېلىشتىن بۇرۇنمۇ پىرئەۋن تەۋەلىرى تەرىپىدىن ئوغۇللىرىمىز ئۆلتۈرۈلۈپ، قىزلىرىمىز خىزمەت خىزمەتچىلىككە تۇتۇلۇپ خارلىنىپ كەلگەن ئىدۇق، سەن كەلگەندىن كېيىنمۇ ئەھۋالىمىز شۇنداق بولۇۋاتىدۇ» دېدى. مۇسا: «رەببىڭلار دۈشمىنىڭلار بولغان پىرئەۋننى ھالاك قىلىپ، ئۇلارنىڭ زېمىنىغا چوقۇم سىلەرنى ئىگە قىلىدۇ، ئاندىن سىلەر بۇنىڭغا شۈكۈر قىلامسىلەر ياكى تۇزكورلۇق قىلامسىلەر، ئاللاھ بۇنىڭغا قارايدۇ» دېدى.

130 _ شەكسىزكى، بىز پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنى ئىبرەت ئالسۇن، ئازغۇنلۇقىدىن يانسۇن ۋە ئاللاھقا تەۋبە قىلىپ ئىلتىجا قىلسۇن دەپ، ئۇلارنى قۇرغاقچىلىق، قەھەتچىلىك بىلەن، مېۋىلىرىنىڭ ھوسۇلىنى ۋە كىرىمىنى كېمەيتىۋېتىش بىلەن سىنىدۇق.

131 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى مولچىلىق ۋە بايلىق قاتارلىق نېمەتكە ئېرىشسە، «بۇ بىزگە تېگىشلىك ھەقتۇر، چۈنكى بىز بۇنىڭغا ھەقلىق ئىدۇق» دەيدۇ. ئەگەر ئۇلارغا قۇرغاقچىلىق ۋە قەھەتچىلىك قاتارلىق كۈلپەتلەر يەتسە، «بۇ مۇسا ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلارنىڭ شۇملۇقىدىن كەلدى» دەيدۇ. ئۇلارغا يەتكەن كۈلپەتلەر ئۆزلىرىنىڭ گۇناھى سەۋەبلىك ئاللاھتىن كەلگەن قىسمەتتۇر، لېكىن پىرئەۋن قەۋمىنىڭ تولىسى جاھالەتكە پېتىپ كەتكەن قەۋم بولغانلىقتىن، بۇ ھەقىقەتنى بىلمەيدۇ.

132 _ پىرئەۋن قەۋمى مۇساغا: «سەن بىزنى پىرئەۋننىڭ دىندىن يۈز ئۆرۈتۈش ئۈچۈن ھەرقانچە كاتتا مۆجىزە ۋە ئېنىق دەلىل _ پاكىتلارنى كەلتۈرسەڭمۇ، بىز ساڭا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دېدى.

133 _ بىز ئۇلارغا كەلكۈن، چىكەتكە، پىت، پاقا، قان ئاپەتلىرىنى ئۈپۈچۈق مۆجىزە قىلىپ ئەۋەتتۇق. كەلكۈن ئاپىتى ئۇلارنىڭ زىرائەت ۋە مېۋىلىرىنى ۋەيران قىلىۋەتتى، چېكەتكە ئۇلارنىڭ زىرائەتلىرىنى، مېۋىلىرىنى، ئۆيلىرىنىڭ ئىشىكلىرىنى، كىيىم _ كېچەكلىرىنى يەپ كەتتى، پىت ئۇلارنىڭ مېۋە _ چېۋىلىرىنى، زىرائەتلىرىنى بۇزۇپ تاشلىدى، چاۋۇلىرىنى ھالاك قىلىۋەتتى، پاقا

ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىگە، قازان –قومۇچلىرىغا ۋە ياتىدىغان جايلىرىغا توشۇپ كەتتى، قان ئۇلارنىڭ قۇدۇقلىرى، دەريا – ئۆستەڭلىرىنى قىپقىزىل بويىۋەتتى، ئۇلار ئىچىدىغان پاكىز سۇ تاپالمايدىغان ھالەتكە يەتتى. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھ تائالا ئەۋەتكەن مۆجىزىلەر ئىدى. ئەھۋال شۇنداق تۇرۇقلۇق، پىرئەۋن قەۋمى ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى. ئۇلار ئەزەلدىنلا شۇنداق گۇناھكار، گەدەنكەش قەۋم ئىدى.

134 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ بېشىغا بۇ بالايىئاپەتلەر چۈشكەن چاغدا، ئۇلار مۇساغا يالۋۇرۇپ: «ئى مۇسا! سەن رەببىڭنىڭ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىدىن ئازابنى كۆتۈرۈۋېتىدىغانلىقى ھەققىدىكى ساڭا قىلغان ۋەھيىنى ۋاستە قىلىپ، رەببىڭگە بىز ئۈچۈن دۇئا قىلغىن، قەسەمكى، ئەگەر بىزدىن بۇ ئاپەتلەرنى كۆتۈرۈۋەتسەڭ، بىز ساڭا چوقۇم ئىمان ئېيتىمىز ۋە سەن دەۋەت قىلغان دىنغا ئەگىشىمىز، ئىسرائىل ئەۋلادىنى چوقۇم سەن بىلەن قويۇپ بېرىمىز، ئۇلار خالىغان جايلارغا كەتسە بولىدۇ» دېگەن ئىدى.

135 _ ئاللاھ ئۇلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ئاپەتلەرنى ۋاقىتلىق كۆتۈرۈۋېتىۋىدى، ئۇلار ئىلگىرى رەببىگە ۋە مۇساغا بەرگەن ۋەدىسىنى بۇزۇپ، بۇرۇنقى كۇفرىلىقىغا ۋە ئازغۇنلۇقىغا قايتىۋالدى.

136 _ نىھايەت، ئۇلارنى ھالاك قىلىشنىڭ ۋاقتى _ سائىتى يېتىپ كەلگەندە، ئۇلارنى جازالىدۇق، ئۇلارنى مۇسا ئەلەيھىسسالام كۆرسەتكەن مۆجىزىلەرنى يالغان دېگەنلىكى ۋە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىللەردىن غەپلەتتە قالغانلىقى تۈپەيلىدىن، دېڭىزغا غەرق قىلىپ جازالىدۇق. ئۇلارنىڭ غەپلەتتە قالغانلىقى ئۇلارنىڭ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشىغا سەۋەب بولغان.

137 _ پىرئەۋن تەۋەلىرى تەرىپىدىن بوزەك قىلىنغان ئىسرائىل ئەۋلادىنى بىز زىرائەت ۋە مېۋىلەرنى چىقىرىش، ئۆستەڭلەرنى ئاققۇزۇش بىلەن بەرىكەتلىك قىلغان شام زېمىنىنىڭ شەرق ۋە غەرب تەرەپلىرىگە ۋارىس قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! ئىسرائىل ئەۋلادى پىرئەۋن تەۋەلىرىنىڭ جەۋر _ زۇلۇملىرىغا سەۋر قىلغانلىقى ئۈچۈن، رەببىڭنىڭ ئۇلارغا قىلغان گۈزەل ۋەدىسى تولۇق ئىشقا ئاشتى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ سالغان ئىمارەتلىرىنى ۋە بىنا قىلغان باغۇ _ بوستانلىرىنى پۈتۈنلەي ۋەيران قىلىۋەتتۇق.

138 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنى دېڭىزدىن ئۆتكۈزۈۋەتتۇق، ئۇلار بۇتقا چوقۇنۇۋاتقان بىر قەۋمنىڭ يېنىدىن ئۆتكەندە: «ئى مۇسا! بىزگىمۇ ئاشۇ قەۋمنىڭ بۇتلىرىغا ئوخشايدىغان بۇتلارنى ئورنىتىپ بەرگىن، ئۇلار بۇتقا چوقۇنغانغا ئوخشاش بىزمۇ بۇتقا چوقۇنايلى» دېدى. مۇسا ئۇلارغا: «ئى قەۋم!

سلەر هەقىقەتەن ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ۋە ئىبادەتنىڭ پەقەتلا ئاللاھقا قىلىنىدىغانلىقىنى بىلمەيدىغان نادان قەۋم ئىكەنسىلەر» دېدى.

139 _ بۇتقا چوقۇنىدىغان ھېلىقى قەۋمگە كەلسەك، ئۇلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەنلىكى ئۈچۈن ھالاكەتكە مەھكۇمدۇر، ئۇلارنىڭ ھېچكىمنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزالمايدىغان بۇتلارغا چوقۇنۇش بىلەن قىلغان ئەمەللىرى پۈتۈنلەي بىكاردۇر.

140 _ مۇسا ئۆز قەۋمگە: «ئاللاھ سىلەرنى يوقتىن ياراتقان، سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىن كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەرنى چىقىرىش، دۈشمەنلىرىڭلارنى ھالاك قىلىش ۋە نۇرغۇنلىغان مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلىش ئارقىلىق سىلەرنى ئۆز زامانىڭلاردىكى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلغان تۇرسا، ئىبادەت قىلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ ئىزدەمدىمەن؟» دېدى.

141 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! بىزنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمىتىمىزنى ئۇنتۇماڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەرنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ قۇللۇقىدىن قۇتقۇزغان ئىدۇق، ئۇلار سىلەرگە قاتتىق ئازابنى ۋە خارلىقنى تېتىتقان بولۇپ، ئوغۇللىرىڭلارنى ئۆلتۈرەتتى، خوتۇن _ قىزلىرىڭلارنى خارلاپ خىزمەتكە سېلىش ئۈچۈن ئېلىپ قالاتتى. پىرئەۋننىڭ سىلەرنى ئەڭ ۋەھشىي ئازاب _ ئوقۇبەتلەر بىلەن قىينىشى، ئاندىن ئاللاھنىڭ سىلەرنى ئۇ ئازابتىن قۇتۇلدۇرۇشى قاتارلىق ئىشلار سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن كەلگەن چوڭ سىناق ۋە كاتتا نېمەت ئىدى.

142 _ ئاللاھ مۇسانىڭ مۇناجات قىلىشى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ئوتتۇز كېچىنى (ئۆتكۈزگەندىن كېيىن سۆزلىشىشنى) ۋەدە قىلغان ئىدى، ئاندىن ئۇنىڭغا يەنە ئون كېچىنى قوشتى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ مۇساغا بەلگىلەپ بەرگەن ۋاقىت قىرىق كېچە بولدى. مۇسا ئاللاھقا مۇناجات قىلىش ئۈچۈن مېڭىش ئالدىدا قېرىندىشى ھارۇنغا: «مەن قايتىپ كەلگەنگە قەدەر سەن بۇ قەۋمگە مېنىڭ ئورۇنباسارىم بولۇپ تۇرغىن، ئۇلارنى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشقا ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغىن، سەن ھەرگىز بۇزغۇنچىلارنىڭ يولىدا ماڭمىغىن» دېدى.

143 _ مۇسا بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا تۇر تېغىغا كەلگەن ۋە رەببى ئۇنىڭغا بىۋاسىتە سۆز قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا بەزى ئەمر _ پەرمانلارنى چۈشۈرگەن چاغدا، ئۇ ئاللاھنى كۆرۈشنى ئارزۇ قىلىپ، ئاللاھتىن ئۆزىنىڭ جامالىنى كۆرسىتىشنى تەلەپ قىلىۋىدى، ئاللاھ ئۇنىڭغا: «سەن مېنى بۇ دۇنيادا ھەرگىز كۆرەلمەيسەن، لېكىن، سەن شۇ تاغقا قارىغىن، مەن نۇرۇمنى چۈشۈرگەندە ئەگەر ئۇ تاغ ئۆز ئورنىدا مەھكەم تۇرالسا، سەن مېنى كۆرەلەيسەن» دېدى. رەببىنىڭ ئۆز نۇرىنى تاغقا غىل _ پال چۈشۈرۈشى بىلەن تاغ تۇزلىنىپ يەر بىلەن تەڭ بولۇپ كەتتى، مۇسا بىھوش بولۇپ يىقىلدى. ئۇ ھوشىغا كەلگەندىن كېيىن، رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! سەن ئۆزۈڭگە لايىق

كەلمەيدىغان سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەن، مەن سېنى مۇشۇ دۇنيادا كۆرۈشنى تەلەپ قىلغانلىقىم ئۈچۈن تەۋبە قىلدىم، مەن قەۋمىم ئىچىدىن ساڭا ئىمان ئېيتقانلارنىڭ تۇنجىسىمەن» دېدى.

144 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئى مۇسا! مەن ھەقىقەتەن سېنى كىشىلەرنىڭ ئارىسىدىن پەيغەمبەرلىككە ۋە مەن بىلەن بىۋاستە سۆزلىشىشكە تاللىدىم. مەن ساڭا بەرگەن ئەمر _ پەرمانلارنى قوبۇل قىلغىن، ئۇلارنى چىڭ تۇتقىن، ئۇلارغا ئەمەل قىلغىن، ئاللاھنىڭ سېنى پەيغەمبەر قىلغانلىقىغا ۋە سەن بىلەن سۆزلەشكەنلىكىگە شۈكۈر قىلغۇچىلاردىن بولغىن».

145 _ بىز مۇساغا تەۋراتتا ئۇ ئېھتىياجلىق بولىدىغان دىن ئەھكاملىرىنى، ۋەز _ نەسىھەتلەرنى، ھالال _ ھارام مەسىلىلىرىنى، ئەمر _ پەرمانلارنى، قىسسىلەرنى، ئەقىدە مەسىلىلىرىنى ۋە غەيىبكە مۇناسىۋەتلىك بەزى ئىشلارنى تەپسىلىي ۋە تولۇق يازدۇق. ئاللاھ ئۇنىڭغا ئى مۇسا! تەۋراتنى مەھكەم تۇتقىن، قەۋمىڭنى ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشقا بۇيرۇغىن. سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىن ياكى باشقا قەۋملەردىن كىمكى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىكەن، مەن ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە پاسىقلارنىڭ جايىنى كۆرسىتىپ قويىمەن. ئۇ جاي بولسا ئاللاھنىڭ تائىتىدىن چىققانلارغا تەييارلانغان دوزاخ ئوتىدۇر.

146 _ ماڭا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان، ئىنسانلارغا زۇلۇم قىلغان، چوڭچىلىق قىلىپ پەيغەمبەرگە ئەگەشمىگەن ۋە ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىغان مۇتەكەببىرلەرنىڭ دىلىنى مېنىڭ ئايەتلىرىمنى، بارلىقىمغا، بىرلىكىمگە ۋە چەكسىز قۇدرىتىمگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى ۋە مەن نازىل قىلغان ھەق دىننىڭ شەرىئەت ئەھكاملىرىنى چۈشەنمەيدىغان قىلىۋېتىمەن. ئىماندىن باش تارتقان ئۇ مۇتەكەببىرلەر ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يامان كۆرگەنلىكتىن، بارلىق مۆجىزىلەرنى كۆرگەن تەقدىردىمۇ ئىمان ئېيتمايدۇ، ئۇلار توغرا يولنى كۆرسىمۇ ئۇنىڭدا ماڭمايدۇ، ئەگەر ئۇلار ئازغۇنلۇق يولنى كۆرسە، ئۇنىڭدا ماڭىدۇ، ئۇنى دىن دەپ ئېتىقاد قىلىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى، ئۇ ئايەتلەر ۋە ئۇ ئايەتلەر دالالەت قىلىدىغان نەرسىلەر ئۈستىدە تەپەككۇر قىلمىغانلىقى سەۋەبىدىندۇر.

147 _ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى، ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ ئالدىغا بارىدىغانلىقىنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كېتىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئىماندىن ئىبارەت ئاساسلىق شەرتىنى يوقىتىپ قويغانلىقىدىندۇر. چۈنكى ئەمەللەر ئىمانسىز قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئۇلارغا ئاخىرەتتە پەقەتلا مۇشۇ دۇنيادىكى كۇفرىلىق، گۇناھ _ مەئسىيەت قاتارلىق قىلمىشلىرىغا يارىشا جازا بېرىلىدۇ. ئۇلارنىڭ جازاسى مەڭگۈلۈك دوزاختۇر.

148 _ مۇسانىڭ قەۋمى مۇسا ئاللاھقا مۇناجات قىلىش ئۈچۈن تۈر تېغىغا كېتىپ قالغاندىن كېيىن، ئۆزلىرىدىكى ئالتۇنلارنى يىغىپ، ئۇنىڭدىن خۇددى كالىدەك مۆرەيدىغان بىر موزاي ھەيكىلنى ياساپ چىقىپ، ئۇنى مەبۇد قىلىۋېلىشتى. ئۇلار بۇ موزاينىڭ ئۇلار بىلەن سۆزلىشەلمەيدىغانلىقىنى، ئۇلارغا يول كۆرسىتەلمەيدىغانلىقىنى بىلمەمدۇ؟ ئۇلار بۇ قەبىھ قىلمىشنى سادىر قىلىش ئارقىلىق ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلدى.

149 _ مۇسا قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، موزاينى مەبۇد قىلىۋالغانلار ئۆز قىلمىشىغا پۇشايمان قىلغان ۋە ئۆزلىرىنىڭ راستىنلا ئاللاھنىڭ ھەق دىندىن ئېزىپ كەتكەنلىكىنى بىلىپ يەتكەن چاغدا، ئاللاھقا تەۋبە قىلىشقا باشلىدى ۋە ئىبادەتنىڭ ئاللاھقىلا قىلىنىدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلدى. ئۇلار: «ئەگەر رەببىمىز بىزنىڭ تەۋبىمىزنى قوبۇل قىلىپ بىزگە رەھىم قىلمىسا ۋە گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلمىسا، بىز ئەلۋەتتە بارلىق ئەمەلى بىكار بولۇپ كېتىپ ھالاك بولغۇچىلار قاتارىدىن بولۇپ قالىمىز» دېدى.

150 _ مۇسا قاتتىق غەزەپلەنگەن ۋە ئېچىنغان ھالدا قەۋمىنىڭ يېنىغا قايتىپ كەلدى. چۈنكى ئاللاھ ئۇنىڭغا قەۋمىنى سامىرى دېگەن ئادەمنىڭ ئازدۇرۇپ كەتكەنلىكى ھەققىدە خەۋەر بەرگەن ئىدى. مۇسا قەۋمىگە: «مېنى يوق دەپ موزايغا چوقۇنۇپ بەكمۇ يامان ئىش قىلىپسىلەر _ ھە! مېنىڭ يېتىپ كېلىشىمگە ئالدىراپ كەتتىڭلارمۇ؟ بەلگىلىمىسى بىلەن بولىدىغان ئىش تۇرسا؟» دېدى ۋە قەۋمىنىڭ قىلمىشىدىن غەزەپلىنىپ قولىدىكى تەۋرات تاختىلىرىنى يەرگە تاشلاپ، قېرىندىشى ھارۇننىڭ چېچىدىن تۇتۇپ ئۆز تەرىپىگە تارتتى. ھارۇن ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىغان ھالدا: «ئى قېرىندىشىم! بۇ قەۋم مېنى بوزەك تاپتى، ئاجىز كۆرۈپ قالدى، ھەتتا مېنى ئۆلتۈرۈۋەتكىلى تاس قالدى. مېنى جازالاپ دۈشمەنلەرنى خۇشال قىلمىغىن، مېنى ساڭا ئاسىيلىق قىلىپ موزايغا چوقۇنغان بۇ زالىم قەۋمنىڭ قاتارىدىن سانىمىغىن» دېدى.

151 _ ھارۇننىڭ چارىسىز قالغانلىقى ئېنىقلانغاندىن كېيىن، مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىم! غەزەپلەنگەنلىكىم ئۈچۈن مېنى ئەپۇ قىلغىن، قېرىندىشىمنىمۇ ئىسرائىل ئەۋلادىنى يامان ئىشتىن توسالمىغانلىقى سەۋەبلىك ئەپۇ قىلغىن، بىزنى سېنىڭ كەڭ رەھمىتىڭ دائىرىسىگە كىرگۈزگىن. چۈنكى سەن بىزگە ھەرقانداق بىر رەھىم قىلغۇچىدىنمۇ بەك رەھىم قىلغۇچىسەن».

152 _ شەكسىزكى، موزاينى مەبۇد قىلىۋالغانلار رەببىنىڭ قاتتىق غەزىپىگە ئۇچرايدۇ، كاپىرلىقى سەۋەبلىك بۇ دۇنيادا خارلىققا قالىدۇ. ئاللاھنىڭ دىندا يالغاننى ئويدۇرغۇچىلارغا بىز ئەنە شۇنداق جازا بېرىمىز.

153 _ كاپىرلىق ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت قاتارلىق يامان ئىشلارنى قىلىپ قويۇپ، ئاندىن قايتا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، گۇناھىغا تەۋبە قىلغان ۋە ئىماندا سەممىي بولغانلارغا كەلسەك، شەكسىزكى، رەببىڭ ئۇلارنى قىلمىشلىرىغا سەممىي تەۋبە قىلغاندىن كېيىن ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ۋە ئۇلارغا ئوخشاش تەۋبە قىلغۇچىلارغا رەھىم قىلغۇچىدۇر.

154 _ مۇسانىڭ ئاچچىقى بېسىلغاندىن كېيىن، ئۇ ئۆزى يەرگە ئاتقان تەۋرات تاختىلىرىنى قولىغا ئالدى. ئۇنىڭدا رەببىدىن قورققۇچىلارغا ھىدايەت ۋە رەھمەت قىلىنىدىغانلىقىنىڭ بايانى يېزىلغان ئىدى.

155 _ مۇسا ئۆز قەۋمى ئىچىدىكى ياخشى كىشىلەردىن يەتمىش كىشىنى تاللاپ چىقىپ، ئۇلارنى ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن ۋاقىتتا تۇر تېغىغا ئېلىپ چىقتى، چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنى ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى موزايىغا چوقۇنغانلارنىڭ گۇناھىنى تىلىشى ئۈچۈن قوبۇل قىلىدىغانلىقىغا ۋەدە بەرگەن ئىدى. ئۇلار تۇر تېغىغا كەلگەن چاغدا مۇساغا: «ئى مۇسا! بىز ئاللاھنى كۆرمىگۈچە ساڭا قەتئىي ئىشەنمەيمىز، سەن ئاللاھ بىلەن سۆزلەشكەن بولساڭ، قېنى بىزگە ئۇنى كۆرسەتكىن» دەپ تۇرۇۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا قاتتىق زىلزىلە يۈزلىنىشى بىلەنلا ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆلدى. مۇسا ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ ئېيتتى: «ئى رەببىم! ئەمدى مەن ئىسرائىل ئەۋلادىغا نېمە دەيمەن، ئۇلارنىڭ تاللانغان ئادەملىرىنى ھالاك قىلۋەتتىڭ. ئەگەر خالىساڭ ئۇلارنى ۋە مېنى بۇ ئىشتىن بۇرۇنلا ھالاك قىلۋەتكەن بولاتتىڭ، ئۇ چاغدا ماڭا بۇنداق ئېغىر كەلمەيتتى. ئى رەببىم! ئارىمىزدىكى ئەخمەقلەرنىڭ قىلمىشى تۈپەيلىدىن بىزنى ھالاك قىلامسەن؟ بۇ قەۋمىمنىڭ موزايىدىن ياسالغان ھەيكەلگە چوقۇنغانلىقى سەندىن كەلگەن سىناقتۇر، سەن ئۇنىڭ بىلەن خالىغان بەندىڭنى ئازدۇرىسەن، خالىغان بەندىڭنى ھىدايەت قىلىسەن. سەن بىزنىڭ ئىگىمىز ۋە مەدەتكارىمىزسەن، بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن. سەن گۇناھكارلارنى ئەپۇ قىلغۇچىلارنىڭ ۋە خاتالاشقۇچىلارنىڭ ئەيبىنى يۇگىگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىسەن.

156 _ بىزنى بۇ دۇنيادا ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا مۇيەسسەر قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ بىزنى ياخشىلارنىڭ قاتارىدا قىلغىن. شەكسىزكى، بىز گۇناھلىرىمىزغا تەۋبە قىلىپ ساڭا قايتتۇق». ئاللاھ مۇساغا ئېيتتى: «مەن ئازابىم بىلەن قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاشۇ كىشىلەرنى ئازابلىغاندەك، باشقا بەندىلىرىم ئىچىدىنمۇ خالىغان كىشىنى ئازابلايمەن، مېنىڭ رەھمىتىم مەخلۇقاتىمنىڭ ھەممىسىگە ئورتاقتۇر. رەھمىتىمنى مەندىن قورقىدىغان، مېنىڭ ئازابىمدىن ھەزەر ئەيلەيدىغان، بۇيرۇغان پەرزلىرىمنى ئادا قىلىدىغان، گۇناھ _ مەئسىيەتتىن يىراق تۇرىدىغان، مېنىڭ يېگانە ئىلاھ

ئىكەنلىكىمگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلارغا ئىشىنىدىغان كىشىلەرگە تېگىشلىك قىلىمەن».

157 _ رەھمىتىمنى يەنە ئوقۇش ۋە يېزىشنى ئۆگەنمىگەن ئەلچى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىدىغان كىشىلەرگە خاس قىلىمەن. ئۇلار ئۆزىدىكى تەۋرات، ئىنجىللاردا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپىتىنىڭ مۇنداق يېزىلغانلىقىنى كۆرىدۇ: «ئۇ پەيغەمبەر ئۇلارنى ئاللاھنىڭ يەككە _ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشقا، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا ۋە دىندا ياخشى دەپ قارالغان ھەرقانداق ئىشلارغا بۇيرۇيدۇ، ئۇلارنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن، ئاسىيلىق قىلىشتىن ۋە دىندا يامان دەپ قارالغان ھەرقانداق ئىشلاردىن توسىدۇ، ئۇلارغا پاك نەرسىلەرنى يېيىش _ ئىچىشنى ۋە ئۆيلىنىشنى ھالال قىلىدۇ، چوشقا گۆشىگە ئوخشاش ناپاك نەرسىلەرنى يېيىشنى ۋە ئاللاھ چەكلىگەن ئىشلارنى قىلىشنى ھارام قىلىدۇ، پاسكىنا بولۇپ قالغان يەرنى كېسىپ تاشلاش، غەنىيمەتلەرنى كۆيدۈرۈۋېتىش، سەۋەنلىك بىلەن ئادەم ئۆلتۈرگەن كىشىنىمۇ ئۆلتۈرۈش قاتارلىق ئىلگىرى ئۇلارغا بۇيرۇلغان ئېغىر دىنىي مەجبۇرىيەتلەرنى ئەمەلدىن قالدۇرىدۇ. بۇ پەيغەمبەرگە ئىمان ئېيتقان، ئۇنى ھۆرمەتلىگەن، ئۇنىڭغا ياردەم بەرگەن ۋە ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان قۇرئانغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلار ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىگە ۋەدە قىلغان مۇكاپاتلارغا ئېرىشكۈچىلەردۇر».

158 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارنىڭ ھەممىسگە ئېيتقىنكى، «مەن ھەقىقەتەن ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بارلىق نەرسىلەرنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھنىڭ ھەممىگىلارغا ئەۋەتكەن ئەلچىسىمەن. مەن بىرەر مىللەتكە ياكى بىرەر قەبىلىگە خاس ئەمەس، بەلكى بارلىق ئىنسانىيەتكە كەلگەن پەيغەمبەرمەن. ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ئىبادەتكە لايىق زات يوقتۇر، ئاللاھ مەخلۇقاتنى يوقتىن بار قىلىشقا، ئۇلارنى يوق قىلىشقا ۋە قايتا تىرىلدۈرۈشكە قادىردۇر. شۇڭا سىلەر ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار، ئاللاھقا، ئاللاھتىن ئۆزىگە ۋە ئۆزىدىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلىنغان كىتابلارغا ئىمان كەلتۈرىدىغان، ئوقۇش ۋە يېزىشنى ئۆگەنمىگەن پەيغەمبەرگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار، توغرا يولدا مېڭىشقا مۇۋەپپەق بولۇشۇڭلار ئۈچۈن ئۇنىڭغا ئەگىشىڭلار، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداڭلار».

159 _ مۇسانىڭ قەۋمى ئىچىدە ھەقىقەت ئۈستىدە مۈستەھكەم تۇرىدىغان، كىشىلەرنى توغرا يولغا باشلايدىغان، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىدىغان بىر جامائە بار.

160 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئۆز ئىچىدىكى تارمىقىغا ئاساسەن ئون ئىككى قەبىلىگە بۆلۈۋەتتۇق. ھەربىر تارماق يەئقۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوغۇللىرىدىن بارلىققا كەلگەن ئىدى. مۇسانىڭ قەۋمى بایاۋاندا ئۇنىڭدىن سۇ تەلەپ قىلغاندا، بىز مۇساغا: «ھاساڭ بىلەن تاشنى ئۇرغىن» دەپ ۋەھيى قىلدۇق. مۇسا ھاسسىسى بىلەن تاشنى ئۇرۇۋىدى، ئۇنىڭدىن ئون ئىككى بۇلاق ئېتىلىپ چىقتى، ئون ئىككى قەبىلىنىڭ ھەربىرى ئۆزىنىڭ سۇ ئىچىدىغان ئورنىنى بىلدى، بىرى يەنە بىرىنىڭ ئورنىغا بېرىۋالمايدىغان بولدى. ئۇلارغا بۇلۇتنى سايىۋەن قىلىپ بەردۇق، ئۇلارغا تەرەنجىۋىل بىلەن بۆدۈننى چۈشۈرۈپ بەردۇق. ئۇلارغا: «بىز ئاتا قىلغان پاك نەرسىلەردىن يەڭلار» دېدۇق. ئۇلار بىر خىل نەرسىنى يەۋېرىپ ئۇنىڭدىن زېرىكىپ قالدى ۋە بۇ ياخشى نەرسىلەرنى ناچار نەرسىلەرگە ئالماشتۇرۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. ئۇلار بۇنداق تۈزكورلۇق قىلىش بىلەن بىزگە زىيان يەتكۈزەلمىدى، لېكىن ئۆزىگە زىيان سالدى. چۈنكى كۆپلىگەن ياخشىلىقلاردىن مەھرۇم قالدى ۋە ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ جازاسىغا تېگىشلىك قىلدى.

161 _ ئى پەيغەمبەر! ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ئاسىيلىقىنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان، مۇساغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ۋە ئۇلارغا: «سىلەر بۇ بەيتۇلمۇقەددەس شەھىرىدە تۇرۇڭلار، ئۇ يەرنىڭ مېۋىلىرىدىن، ئاشلىقلىرىدىن خالىغىنىڭلارچە كەڭتاشا يەڭلار، شەھەر دەرۋازىسىدىن ئاللاھقا ئېگىلگەن ھالدا كىرىڭلار، ‹ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمىزنى كەچۈرگىن› دەڭلار. شۇنداق قىلساڭلار، بىز سىلەرنىڭ بارلىق گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىمىز، تائەت _ ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلغۇچىلارغا ئىككى ئالەمدە مۇكاپاتىنى ئاشۇرۇپ بېرىمىز» دېيىلگەندە، ئۇلار ئۆزلىرىگە دېيىلگەن سۆزلەرنى ئۆزگەرتىۋەتكەن ئىدى.

162 _ ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى كاپىرلار ئاللاھ ئېيتقان ئەمر _ پەرمانلارنى باشقا سۆزلەرگە ئۆزگەرتىۋەتتى، شەھەر دەرۋازىسىدىن غادىيىپ كىردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى ئاسىيلىقى ۋە ھەقسىزلىقى سەۋەبلىك، ئاسماندىن ئازاب ئەۋەتىپ ھالاك قىلىۋەتتۇق.

163 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ يەھۇدىيلاردىن دېڭىز بويىدىكى شەھەر ئاھالىسىنىڭ ئەھۋالى توغرۇلۇق سوراپ باققىن. بۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسى ھەر شەنبە كۈنلۈكتە بېلىق تۇتۇش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ چەكلىمىسىدىن چەتنەپ ھەددىدىن ئاشاتتى. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنى شەنبە كۈنىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاشقا بۇيرۇغان ۋە شەنبە كۈنلۈكتە بېلىق تۇتۇشتىن مەنئى قىلغان. ئاللاھ ئۇلارنى شۇنداق سىنىغانكى، شەنبە كۈنلۈكتە بېلىقلار قىرغاققا يېقىن جايلاردا لەيلەپ يۈرەتتى، شەنبىدىن باشقا كۈنلەردە بۇ بېلىقلار دېڭىزنىڭ چوڭقۇر جايلىرىغا كېتىپ قالاتتى ۋە ئۇلارنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمەيتتى. شۇڭا ئۇلار ھىيلە ئىشلىتىپ، بېلىقلارنى شەنبە كۈنلۈكتە كۆلچەكلەرگە باشلاپ

سولاپ قویاتتی، ئاندىن باشقا كۈنلەردە ئۇلارنى تۈتاتتى. بىز ئۇلارنى شەنبە كۈنلۈكتە بېلىق تۈتماسلىققا بۇيرۇش بىلەن سىنىغاندەك، ئۇلارنى يەنە ئۆزلىرىنىڭ ئاسىيلىقى تۈپەيلىدىن ھەر خىل سىناقلار بىلەن سىنايمىز.

164 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا يەھۇدىيلارنىڭ ئىچىدىكى بىر جامائە كىشىلەر ئۆزلىرىگە شەنبە كۈنىنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاشنىڭ زۆرۈرلۈكى ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشنىڭ گۇناھى ھەققىدە ۋەز _ نەسىھەت قىلغۇچىلارغا: «قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ئاللاھ بۇ دۇنيادا ھالاك قىلىدىغان ياكى ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابلايدىغان قەۋمگە نېمە ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت قىلىسىلەر؟» دېگەن. ۋەز _ نەسىھەت قىلغۇچىلار بولسا: «كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇپ، يامان ئىشلاردىن توسۇشتىن ئىبارەت ئاللاھ بىزگە پەرىز قىلغان مەسئۇلىيىتىمىزنى ئاداقلىدۇق دەپ ئاللاھ ئالدىدا ئۆزرە ئېيتىشىمىز ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت قىلىمىز، بۇنداق قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئاللاھتىن قورقۇشىنى، ئۇنىڭ ئازابىدىن ھەزەر ئەيلىشىنى، ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتكەن گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىشنى ئۈمىد قىلىمىز» دېگەن ئىدى.

165 _ ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى شەنبە كۈنلۈكتە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ بېلىق تۇتقان جامائە ئۆزىگە قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتنى قوبۇل قىلمىغان، گۇناھ _ مەئسىيەتتە تېخىمۇ ھەددىدىن ئاشقان، ۋەز _ نەسىھەت قىلغۇچىلارنىڭ نەسىھەتلىرىگە قۇلاق سالمىغان چاغدا، ئاللاھ ۋەز _ نەسىھەت قىلغۇچىلارنى قۇتقۇزۇپ قېلىپ، شەنبە كۈنلۈكتە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ بېلىق تۇتقان جامائەنى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك شىددەتلىك ئازاب بىلەن جازالىدى.

166 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ شەنبە كۈنلۈكتە بېلىق تۇتماڭلار دېگەن ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىپ ھەددىدىن ئاشقانلىقى ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارغا: «بارچە ياخشىلىقتىن يىراق قىلىنىپ، خار مايمۇن بولۇپ كېتىڭلار» دېدى ۋە ئۇلار شۇنداق بولۇپ كەتتى.

167 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا رەببىڭ يەھۇدىيلارغا تا قىيامەتكە قەدەر ئۇلارنى چوقۇم قاتتىق ئازابلايدىغان ۋە خارلايدىغان كىشىلەرنى ئەۋەتىپ تۇرىدىغانلىقى ھەققىدە ئوچۇق خەۋەر بەرگەن ئىدى. شەكسىزكى، رەببىڭ كاپىرلىقى ۋە گۇناھكارلىقى سەۋەبلىك ئازابقا تېگىشلىك بولغانلارنى ناھايىتى تېز جازالىغۇچىدۇر، گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا تولىمۇ مېھرىباندۇر.

168 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنى يەر يۈزىدە تۈرلۈك پىرقىلەرگە بۆلۈۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئاللاھنىڭ ئەمر – پەرمانلىرىنى ئورۇنداپ، كىشىلەرنىڭ ھەق _ ھوقۇقىنى قوغدايدىغان ياخشىلىرىمۇ

بار، گۇناھ _ مەئسیەت سادىر قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلىدىغانلىرىمۇ بار، ئۇلارنى يامان ئىشلىرىنى تاشلاپ، رەببىگە تەۋبە قىلسۇن دەپ، رىزقىنى كەڭ قىلىپ باياشاتچىلىق بىلەن سىنىدۇق، ئۇلارنى يەنە رىزقىنى تار قىلىپ، زىيان _ زەخمەتلەرگە دۇچار قىلىپ قاتتىقچىلىق بىلەنمۇ سىنىدۇق.

169 _ يۇقىرىدا سۈپىتى بايان قىلىنغانلاردىن كېيىن، ئۇلارنىڭ نەسلىدىن شۇنداق ناچار ئەۋلادلار بارلىققا كەلدىكى، ئۇلار تەۋراتقا ۋارىسلىق قىلدى، تەۋراتنى ئوقۇپ ئۆگەندى، ئەمما ئۇنىڭ ئەھكاملىرىغا خىلاپلىق قىلدى. ئۇلار مال _ دۇنياغا بولغان قاتتىق ھېرىسلىقىدىن، بۇ دۇنيانىڭ ئەرزىمەس نەرسىلىرىگە بېرىلىپ پارا ئېلىشقا ئوخشاش ئەڭ رەزىل قىلمىشلارنى سادىر قىلىدۇ. ئۇلار شۇنداق قىلمىشلارنى سادىر قىلىپ تۇرۇقلۇق، قۇرۇق ئارزۇ – ھەۋەسلەرگە بېرىلىپ: «ئاللاھ بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلىدۇ» دەپ جۆيلۈيدۇ. ئۇلار ھارام يېيىشتىن قورقمايدۇ، ھارام پۇل _ مال ئۇلارنىڭ قولىغا كەلسىلا، ھېچبىر ئىككىلەنمەي ئالىدۇ ۋە ھارامنى ھالال ساناپ يەيدۇ، ئۇلار گۇناھتىن قول ئۈزمەيدۇ. ئاشۇ يەھۇدىيلاردىن تەۋراتقا ئەمەل قىلىش، ئاللاھ توغرۇلۇق پەقەت ھەقىقەتنىلا ئېيتىش، يالغان ئېيتماسلىق ھەققىدە چىڭ ۋەدە ئېلىنغان ئەمەسمىدى؟ ھالبۇكى، ئۇلار تەۋراتنىڭ ئەھكاملىرىنى ئۆگەندى، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىدى، بۇ ھەقتە ئاللاھقا بەرگەن ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلدى. شەكسىزكى، ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يانغان كىشىلەر ئۈچۈن ئاخىرەت يۇرتى ئەڭ ياخشىدۇر، ھارام يېيىشتىن قورقمايدىغان ئاشۇ يەھۇدىيلار مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا تەييارلانغان مۇكاپاتلارنىڭ نەقەدەر ياخشى ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەمدۇ؟ ئۇلار ئەقلىنى ئىشلەتمەمدۇ؟

170 _ كىتابقا چىڭ ئېسىلىدىغان، ئۇنىڭدىكى ئەقىدە، ئەھكام مەسىلىلىرىنىڭ ھەممىسىگە تولۇق ئەمەل قىلىدىغان، نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان كىشىلەرگە كەلسەك، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ شۇ ياخشى ئىش ئەمەللىرىنىڭ ئەجرىنى تولۇق بېرىدۇ، ئۇنى ھەرگىز بىكار قىلىۋەتمەيدۇ.

171 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىز تۇر تېغىنى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ئۈستىگە سايىۋەندەك تىكلىگەن ئىدۇق. ئۇلار ناۋادا بىز تەۋراتنىڭ ئەھكاملىرىنى قوبۇل قىلمىساق، تاغ ئۈستىمىزگە چۈشۈپ كېتىدىغان بولدى دەپ ئويلىدى. ئاندىن ئۇلارغا ئېيتتۇقكى، «رەببىڭلاردىن قورقۇشۇڭلار ۋە ئۇنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىپ قېلىشىڭلار ئۈچۈن، ئۆزۈڭلارغا بېرىلگەن ساماۋى كىتاب _ تەۋراتقا مەھكەم ئېسىلىڭلار، ئۇنىڭ ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلىڭلار، ئۇنىڭدىكى ئەھدە – مىساقلارنى ئېسىڭلاردىن چىقارماڭلار».

172 _173 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا رەببىڭ ئادەم بالىلىرىنى ئاتىلىرىنىڭ پۇشتىدىن چىقىرىپ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، ھەممىنىڭ يارىتىقۇچىسى ۋە ئىگىسى ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىشتىن ئىبارەت يارىتىلىشتىن بېرى تەبىئىتىگە ئورۇنلاشتۇرۇلغان ھەقىقەتنى ئېتىراپ قىلدۇرۇپ: («مەن سىلەرنىڭ رەببىڭلار ئەمەسمۇ؟» دېدى. ئۇلار: «ھەئە، رەببىمىزسەن، بىز بۇنىڭغا گۇۋاھ بولدۇق» دېدى). ئۇلارنى بۇنداق ئېتىراپ قىلدۇرۇش قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ: «بىز بۇنى بىلمىگەنتۇق، بۇنىڭدىن غەپلەتتە قالغان ئىكەنمىز» دېمەسلىكى ياكى «ئاتا _ بوۋىلىرىمىز ئىلگىرى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن ۋە ئاللاھقا بەرگەن ئەھدىسىنى بۇزغان ئىكەن، بىزمۇ ئۇلارغا ئەگەشكەن ئىدۇق، بىزنىڭ پەقەتلا ئۇلارنىڭ ئەۋلادى بولۇپ قالغان يېرىمىز بار، ئازغۇنلارنىڭ ئىبادەتتە ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەنلىك قىلمىشى تۈپەيلىدىن بىزنى ھالاك قىلامسەن؟» دېمەسلىكى ئۈچۈندۇر.

174 _ ئايەتلىرىمىزنى تەپسىلي بايان قىلىپ بەرگەندەك، ئۇلارنى كۈفرىدىن ۋە شېرىكتىن ۋاچ كېچىپ ئىمانغا قايتىسۇن دەپ، ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك قانداق جازالىغانلىقىمىز توغرىسىدىكى ۋەقەلەرنىمۇ شۇنداق تەپسىلي بايان قىلىمىز.

175 _ ئى پەيغەمبەر! ئۈممىتىڭگە ئىسرائىل ئەۋلادىدىن بولغان شۇنداق بىر ئادەمنىڭ قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىنكى، بىز ئۇ ئادەمگە ساماۋى كىتابنىڭ ئىلىملىرىنى ئاتا قىلغان ئىدۇق، ئۇ دىنىي ئىلىملەرنى ئۆگىنىپ بولۇپ، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈدى، بىلگەنلىرىنى تاشلىۋەتتى، شەيتان ئۇنى ئۆزىگە ئەگەشتۈرۈۋالدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئازغۇنلاردىن بولۇپ كەتتى.

176 _ ئەگەر خالىساق، بىز ئاتا قىلغان بۇ دىنىي ئىلىم بىلەن ئۇنىڭ دەرىجىسىنى كۆتۈرەتتۇق، ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلاتتۇق، لېكىن ئۇ دۇنياغا بېرىلىپ كەتتى، نەپسى خاھىشىغا بويسۇندى، دۇنيالىق لەززىتىنى ۋە راھىتىنى ئاخىرەتلىكىنىڭ ئالدىغا قويۇۋالدى، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىپ، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلدى. ئۇ ئادەمنىڭ قىلىقى ئىتقا ئوخشايدۇكى، ئىتنى قوغلىۋەتسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ ھاسرايدۇ، قوغلىۋەتمىسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ ھاسرايدۇ، خۇددى شۇنىڭدەك، مۇنداق ئادەمگە دەۋەت قىلساڭمۇ ياكى دەۋەتتىن ۋاز كەچسەڭمۇ بەربىر ئۆزىنىڭ كاپىرلىقىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! بۇ بىزنىڭ دىنىمىز يېتىپ كېلىشتىن ئىلگىرى ئازغۇنلۇق پاتقاقلىرىغا يېتىپ كەتكەن ئازغۇن قەۋمىنىڭ مىسالىدۇر. ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭنىڭ تەپەككۇر قىلىشى، ئاندىن ئىمان ئېيتىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنىڭ قىسىسلىرىنى سۆزلەپ بەرگىن.

177 _ ئاللاهنڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىپ، دەلىل _ پاكىتلىرىنى يالغانغا چىقىرىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋمنڭ مىسالى نېمىدېگەن يامان!

178 _ ئاللاھ كىمنى ئىمانغا ۋە تائەت _ ئىبادەتكە مۇۋەپپەق قىلسا، ھىدايەت تاپقۇچى ئەنە شۇدۇر، ئاللاھ كىمنى ھىدايەت قىلمىسا ۋە ئازغۇنلۇقتا قالدۇرسا، ھەقىقىي زىيان تارتقۇچىلار ئەنە شۇلاردۇر.

179 _ شەك _ شۈبھىسىزكى، بىز جىن ۋە ئىنسانلاردىن نۇرغۇنلىرىنى دوزاخ ئۈچۈن ياراتتۇق، ئۇلارنىڭ دىللىرى بار بولغىنى بىلەن ئەقلىنى ئىشلەتمەيدۇ، ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدۇ، شۇڭا ئۇلار ساۋابنى كۆزلىمەيدۇ، ئازابتىن قورقمايدۇ. ئۇلارنىڭ كۆزلىرى بار بولغىنى بىلەن ھەقىقەتنى كۆرمەيدۇ، ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرى بار بولغىنى بىلەن ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىگە ۋە ھەقىقەتنىڭ ساداسىغا قۇلاق سالمايدۇ. ئۇلار چۈشەنمەسلىكتە، بىلمەسلىكتە، ئۆزىگە پايدىلىق نەرسىنى كۆرمەسلىكتە گويا ھايۋانلارغا ئوخشايدۇ، بەلكى ئۇلار ھايۋاندىنمۇ بەتتەر ئازغۇندۇر. چۈنكى ھايۋانلار ئۆزىگە پايدىلىق نەرسىلەرنى كۆرىدۇ ۋە ئۆزىنىڭ باققۇچىسىغا بويسۇندۇ. ھالبۇكى، دوزاخ ئۈچۈن يارىتىلغان بۇ كىشىلەر ھايۋانچىلىكمۇ بولالمايدۇ. ئەنە شۇلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن غەپلەتتە قالغانلاردۇر.

180 _ ئاللاھ تائالانىڭ ئۇلۇغلۇقىغا ۋە كامالىي قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان گۈزەل ئىسىملىرى بار. ئاللاھنىڭ ھەممە ئىسىملىرى گۈزەلدۇر. سىلەر تىلەكلىرىڭلارنى ئاللاھنىڭ شۇ گۈزەل ئىسىملىرىنى ئاتاش بىلەن تىلەڭلار، ئاللاھنىڭ ئىسىملىرىنىڭ مەنىسىنى ئۆزگەرتىدىغان ياكى مۇشرىكلار بۇتلىرىنى ئاللاھنىڭ ئىسىملىرى بىلەن ئاتىۋالغاندەك، ئاللاھنىڭ ئىسىملىرىنى نالايىق نەرسىلەرگە قوللىنىدىغانلار بىلەن كارىڭلار بولمىسۇن. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئىسىملىرىغا قارىتا سادىر قىلغان قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى چوقۇم تارتىدۇ.

181 _ بىز ياراتقان ئۈممەتلەر ئىچىدە كىشىلەرنى ھەق يولغا دەۋەت قىلىدىغان ۋە ھەقىقەتتە چىڭ تۇرىدىغان بىر جامائە بار بولۇپ، ئۇلار ھىدايەت يولباشچىلىرىدۇر، ئۇلار ئىمان ئېيتىش ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا مۇيەسسەر بولۇشتىن ئىبارەت ئاللاھنىڭ كاتتا نېمىتىگە ئېرىشكەن كىشىلەردۇر.

182 _ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان، ئۇ ئايەتلەر بىلەن قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتلەردىن يۈز ئۆرۈگەن كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلارغا ئالدى بىلەن بايىاشاتلىقنىڭ ئىشىكلىرىنى ئاچىمىز، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزىگە ئىشىنىپ كېتىپ تېخىمۇ ھەددىدىن ئاشىدۇ. ئاندىن ئۇلارنى ئۇلار ئويلاپ باقمىغان تەرەپتىن تۇيۇقسىز جازالايمىز. بۇ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقنىڭ جازاسىدۇر.

183 _ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا مۆھلەت بېرىمەن. ئۇلار قىلمىشلىرىمىزنىڭ جازاسىنى تارتمايمىز دەپ گۇمان قىلىپ، كۈفرىدا ۋە زورلۇق _ زومبۇلۇقتا تېخىمۇ ھەددىدىن ئاشىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا بېرىلىدىغان جازا ھەسسىلەپ كۆپىيىدۇ، ئۇلارنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن قاتتىق بولىدۇ. مېنىڭ تەدبىرىم ھەقىقەتەن كۈچلۈكتۇر، ئازابىم قاتتىقتۇر. مېنىڭ ئازابىمغا كۈچ بىلەنمۇ، ھىيلە بىلەنمۇ ھېچكىم تاقابىل تۇرالمايدۇ.

184 _ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ مەجنۇن ئەمەسلىكىنى، ئەقلى جايىدا ئىكەنلىكىنى ئويلاپ باقمىدىمۇ؟ ئۇلار ئەقلىنى ئىشلەتمىدىمۇ؟ ھالبۇكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى ئىمان ئېيتمىسا ئاللاھنىڭ ئازابىغا ئۇچرايدىغانلىقى ھەققىدە پەقەتلا ئاگاھلاندۇرغۇچى ۋە ئۇلارغا سەممىي نەسىھەت قىلغۇچى پەيغەمبەردۇر.

185 _ ئاشۇ ئىنكارچىلار ئاللاھنىڭ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنىڭ ئىگىسى ۋە ھەممىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچى ئىكەنلىكىنى نامايان قىلىدىغان كائىنات ئالامەتلىرىگە، ئاللاھ ياراتقان مەخلۇقاتلارغا نەزەر سالمىدىمۇ؟ ئۇلار يۇقىرىقىلارغا تەپەككۇر كۆزى بىلەن نەزەر سېلىپ، ئىبرەت ئېلىپ، ئۆزلىرىنىڭ ئەجىلى يېقىنلىشىپ قالغانلىقىنىڭ مۇمكىنلىكى ۋە كاپىرلىق ھالىتىدە ئۆلسە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازابىغا دۇچار بولىدىغانلىقى ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزمەمدۇ؟ ئۇلار قۇرئاننىڭ ئاگاھلاندۇرۇشىغا ئىشەنمىسە، باشقا قايسى ئاگاھلاندۇرۇشقا ئىشىنىدۇ؟

186 _ ئاللاھ كىمنى ئازدۇرسا، ئۇنى ھىدايەت قىلغۇچى بولمايدۇ، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز كاپىرلىقىدا قويۇپ بېرىدۇ، ئۇلار بولسا تېڭىرقاپ يۈرىدۇ.

187 _ ئى پەيغەمبەر! مەككىلىك كاپىرلار سەندىن قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى سورايدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى ھەققىدىكى ئىلىم پەقەتلا ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر، ئۇنى پەقەت ئاللاھ ئۆزى بەلگىلىگەن ۋاقىتتا مەيدانغا چىقىرىدۇ، قىيامەتنىڭ ۋاقتى ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئەھلىگە مەخپىيدۇر، ئۇنىڭ ۋاقتىنى ئاللاھقا ئەڭ يېقىن پەيغەمبەرمۇ ۋە ئەڭ كاتتا پەرىشتىلەرمۇ بىلمەيدۇ، ئۇ سىلەرگە پەقەتلا تۇيۇقسىز كېلىدۇ». ئۇلار گويا سەن قىيامەتنىڭ ۋاقتىنى بىلىشكە ھېرىسمەن بولۇپ كەتكەندەك ئۇنىڭ ۋاقتىنى سەندىن سوريىشىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «قىيامەتنىڭ ۋاقتى توغرىسىدىكى ئىلىم ئاسمانلار ۋە زېمىندىكى بارلىق غەيىبلەرنى بىلگۈچى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر، لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى قىيامەتنىڭ ۋاقتىنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ».

188 _ ئی پەیغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھنىڭ خالىغىنىدىن باشقا، ئۆزۈمگە پايدا يەتكۈزۈش، ئۆزۈمنى زياندىن قوغداپ قېلىش مېنىڭ قولۇمدىن كەلمەيدۇ. ئەگەر مەن غەيبنى بىلىدىغان بولسام، ئۆزۈمگە كۆپلەپ پايدا كەلتۈرۈشنىڭ سەۋەبلىرىنى قىلغان ۋە زيان _ زەخمەت كېلىشتىن بۇرۇن ئۇنىڭدىن ساقلانغان بولاتتىم. مەن پەقەت ئاللاھ سىلەرگە ئەۋەتكەن بىر پەيغەمبەرمەن. مېنىڭ ئىشىم سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش، ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، مېنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنى ئېتىراپ قىلغان ۋە ئىسلام شەرىئىتى بويىچە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بېرىشتۇر.

189 _ ئاللاھ سىلەرنى ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن ئىبارەت بىر جاندىن ياراتقان، ئۇنىڭ ئۇنسى _ ئۇلپەت ئېلىشى ئۈچۈن، ئايالىنى ئۇنىڭ ئۆز تىپىدىن ياراتقان زاتتۇر. ئۇ ئايالى بىلەن يېقىنچىلىق قىلغاندىن كېيىن، ئايالى يېنىككىنە ھامىلدار بولدى. بۇ ھامىلدارلىق ئاخىرلىشىپ ئايالىنىڭ تۇغۇتى يېقىنلاشقاندىن كېيىن، ئەر _ ئايال ئىككىيلەن رەببى ئاللاھقا: «ئەگەر بىزگە بېجىرىم پەرزەنت ئاتا قىلساڭ، ئەلۋەتتە بىز سېنىڭ بۇ نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلغۇچىلاردىن بولىمىز» دەپ دۇئا قىلدى.

190 _ ئاللاھ ئۇ ئەر _ ئايال ئىككىسىگە بېجىرىم ئوغۇل پەرزەنت ئاتا قىلىۋىدى، ئۇلار ئاللاھ ئۆزى ياراتقان ئاشۇ پەرزەنت توغرۇلۇق ئاللاھقا شېرىكلەرنى قىلىۋالدى، ئۇ پەرزەنتنى ئاللاھتىن باشقىسىغا چوقۇنىدىغان قىلىپ يېتىشتۈردى. ھالبۇكى، ئاللاھ ھەرقانداق بىر شېرىكتىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

191 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ھېچ نەرسىنى يارىتالمايدىغان، بەلكى ئۆزلىرى يارىتىلغان ئاشۇ ئاجىز نەرسىلەرنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالامدۇ؟

192 _ ھالبۇكى، ئۇ نەرسىلەر نە چوقۇنغۇچىلىرىغا يارىدەم بېرىشكە، نە ئۆزىنى زيان _ زەخمەتتىن قوغداشقا قادىر ئەمەس. ئۇ نەرسىلەر چوقۇنغۇچىلىرىغا بىرەر پايدا يەتكۈزەلمىسە ياكى ئۇلارنى زياندىن قوغداپ قالالمىسا ۋە ياكى ئۆزىنى قوغدىيالمىسا، بۇ مۇشرىكلار قانداقمۇ ئۇ نەرسىلەرگە چوقۇنىدۇ؟ قانداقمۇ ئۇ نەرسىلەرنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالدۇ؟ بۇ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇق، ئۇچىغا چىققان ئەقىلسىزلىق ۋە ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىق ئەمەسمۇ؟!

193 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان ئاشۇ بۇتلىرىڭلارنى توغرا يولغا دەۋەت قىلساڭلارمۇ، ئۇلار سىلەرنىڭ دەۋىتىڭلارنى ئاڭلىمايدۇ ۋە سىلەرگە ئەگەشمەيدۇ. مەيلى ئۇلارنى دەۋەت قىلىڭلار، ياكى جىم تۇرۇڭلار، ئۇلار ئۈچۈن بەربىردۇر. چۈنكى ئۇ نەرسىلەر سىلەرنىڭ دەۋىتىڭلارنى ئاڭلىمايدۇ ۋە سىلەرنى كۆرمەيدۇ، توغرا يولغا ئەگەشمەيدۇ ۋە دەۋەتمۇ قىلالمايدۇ.

194 _ ئی مۇشرىكلار! سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلار سىلەرگە ئوخشاشلا ئاللاھ ياراتقان مەخلۇقاتتۇر. ئەگەر سىلەر ئۇ نەرسىلەر چوقۇنۇشقا ئەرزىيدۇ دېگەن گۇمانىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، سىلەر ئۇلارغا دۇئا قىلىپ بېقىڭلار، ئۇلار دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىپ باقسۇن! ئەگەر دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلسا، تىلىگىنىڭلارنى بېرەلىسە، سىلەرنى راستچىل دېگىلى بولىدۇ، ئەگەر سىلەرنىڭ تىلىگىنىڭلارنى ئاتا قىلالمىسا، سىلەرنىڭ ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇغان يالغانچىلار ئىكەنلىكىڭلار ئاشكارىلانغان بولىدۇ.

195 _ بۇ بۇتلارنىڭ سىلەر بىلەن مېڭىپ ھاجىتىڭلارنى راۋا قىلىپ بېرىدىغان پۇتلىرى بارمۇ؟ ياكى ئۇلارنىڭ سىلەرگە بىر نەرسە ئۈزىتالايدىغان ياكى سىلەرگە يامانلىق قىلماقچى بولغانلاردىن سىلەرنى توسۇپ قالالايدىغان قوللىرى بارمۇ؟ ياكى ئۇلارنىڭ سىلەر كۆرمىگەننى كۆرىستىپ قويىدىغان كۆزلىرى بارمۇ؟ ۋە ياكى ئۇلارنىڭ سىلەر ئاڭلىمىغان نەرسىلەرنى ئاڭلاپ سىلەرگە خەۋەر بېرىدىغان قۇلاقلىرى بارمۇ؟ سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇ ئىلاھلىرىڭلار يۇقىرىقى ئىشلارنى قىلالمىسا، سىلەر ئۇلارغا نېمىشقا چوقۇنىسىلەر؟ ئۇ نەرسىلەر سىلەرگە بىرەر پايدا كەلتۈرەلەمدۇ؟ ياكى سىلەرنى زىياندىن قوغداپ قالالامدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان شۇ بۇتلىرىڭلارنى چاقىرىڭلار، ئاندىن ماڭا قارشى ھەممىڭلار بىرلىشىپ، ئازراقمۇ مۆھلەت بەرمەي، قولۇڭلاردىن كېلىشىچە زىيانكەشلىك قىلىپ بېقىڭلار. مەن سىلەرنىڭ ئاتالمىش ئىلاھلىرىڭلارغا قىلچە پەرۋا قىلمايمەن، چۈنكى مېنى ئاللاھ قوغدايدۇ.

196 _ شەكسىزكى، مېنى قوغدايدىغان، ماڭا ياردەم قىلىدىغان ئىگەم ماڭا قۇرئاننى نازىل قىلغان ئاللاھتۇر، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئىچىدىكى سالىھ كىشىلەرگە ئىگىدارچىلىق قىلىدۇ، ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ ۋە ئۇلارنى دۈشمەنلىرىدىن قوغدايدۇ.

197 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان شۇ بۇتلىرىڭلار سىلەرگە ھەرگىز ياردەم بېرەلمەيدۇ، ھەتتا ئۆزىگىمۇ ياردەم بېرەلمەيدۇ».

198 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن بۇتلارنى ھىدايەتكە دەۋەت قىلغان تەقدىردىمۇ، ئۇ نەرسىلەر دەۋىتىڭنى ئاڭلىمايدۇ، ئۇلار ساڭا قاراپ تۇرغاندەك كۆرۈنسىمۇ، لېكىن ئۇلار ھېچ نەرسىنى كۆرەلمەيدۇ، چۈنكى ئۇ نەرسىلەردە كۆرۈش ئىقتىدارى يوق.

199 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە سېنىڭ قەۋمىڭ كىشىلەرنىڭ ياخشى ئەمەللىرىگە ۋە ئەخلاق _ پەزىلىتىگە ئەھمىيەت بېرىڭلار، ئۇلارنىڭ كەمچىلىكلىرىنى ئەپۇ قىلىڭلار، ئۇلاردىن ئۆزىگە ئېغىر كېلىدىغان ئىشلارنى تەلەپ قىلماڭلار. ئەگەر تەلەپ قىلساڭلار، ئۇلارنى قاچۇرۇپ قويىسىلەر.

كىشىلەرنى بارچە گۈزەل ئەخلاققا ۋە ياخشى ئەمەلگە بۇيرۇڭلار، نادانلار بىلەن تەڭ بولماڭلار، ئەقىلسىزلەر بىلەن تالاش _ تارتىش قىلماڭلار.

200 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر شەيتاندىن سېنى غەزەپلىنىشكە كۈشكۈرتىدىغان ياكى ياخشىلىقتىن سوۋۇپ كېتىشكە چاقىرىدىغان ۋە ياكى يامانلىققا ئۇندەيدىغان بىرەر ۋەسۋەسىنى ھېس قىلساڭ، دەرھال ئاللاھقا سىغىنىپ پاناھ تىلىگىن. چۈنكى ئاللاھ بارلىق گەپ _ سۆزلەرنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە ئىشنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

201 _ ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىدىغان كىشىلەر شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىگە ئۇچرىسا، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشنىڭ ۋە تەۋبە قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئېسىگە ئالىدۇ _ دە، گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىشتىن ساقلىنىدۇ.

202 _ ئازغۇنلار شەيتانلارنىڭ دوستلىرىدۇر. جىن _ شەيتانلار ئادەمىي شەيتانلارنى ئازدۇرۇشتىن قەتئىي توختاپ قالمايدۇ، ئادەمىي شەيتانلارمۇ جىن _ شەيتانلارنىڭ نەيرەڭلىرىگە ئەگىشىشتىن توختاپ قالمايدۇ.

203 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا سەن ئۆزۈڭنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، ئۇلار تەلەپ قىلغاندەك بىرەر مۆجىزە كەلتۈرمىسەڭ، ئۇلار: «ئۆزۈڭلا ئويدۇرۇپ چىقساڭ بولمامدۇ؟» دېيىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «خالىغان مۆجىزىنى كەلتۈرۈش مېنىڭ قولۇمدىن كەلمەيدۇ، چۈنكى ئۇنى ئاللاھ ئاتا قىلىدۇ. مەن پەقەت رەببىم تەرىپىدىن ماڭا ۋەھيى قىلىنغان قۇرئانغىلا ئەمەل قىلىمەن، ئاللاھ مېنى شۇنىڭغا بۇيرىدى. مەن سىلەرگە ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ قۇرئان رەببىڭلار تەرىپىدىن كەلگەن دەلىل _ پاكىتتۇر، مۇئمىنلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان بايان ۋە ئۇلارغا ئاللاھ ئاتا قىلغان رەھمەتتۇر».

204 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن، قۇرئان ئوقۇلغان چاغدا، ئۇنى دىققەت بىلەن جىم تۇرۇپ ئاڭلاڭلار.

205 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنى چىن ئىخلاس بىلەن يېلىنغان ۋە ئەيمەنگەن ھالدا، ئەتىگەندە _ ئاخشامدا ياد ئېتىپ تۇرغىن، ئاۋازىڭنى يۇقىرىمۇ ئەمەس، بەك تۆۋەنمۇ ئەمەس، ئوتتۇراھال قىلغىن، سەن ھەرگىز ئاللاھنى ياد ئېتىشتىن غەپلەتتە قالغۇچىلاردىن بولمىغىن.

206 _ رەببىڭنىڭ دەرگاھىدىكى پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتمايدۇ، ئۇنىڭغا مۇكەممەل ئىتائەت قىلىدۇ، كېچە _ كۈندۈز ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىدۇ، ئۇنى نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ مەدھىيەلەيدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىپ سەجدە قىلىدۇ.

ئەنفال سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! ساھابىلىرىڭ سەندىن بەدرى ئۇرۇشىدا قولغا كەلگەن غەنىيمەتلەرنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا قانداق تەقسىم قىلىشىڭ توغرۇلۇق سورىشىدۇ، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «غەنىيمەتلەرنىڭ تەقسىماتى ھەققىدە ھۆكۈم بەرگۈچى ئاللاھتۇر. ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ئۇنى ئاللاھ كۆرسەتكەن بويىچە تەقسىم قىلىپ بېرىدۇ. ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، غەنىيمەت توغرىسىدا تالاش – تارتىش قىلىشتىن ساقلىنىڭلار، ئاراڭلارنى تۈزەڭلار. ئەگەر سىلەر ھەقىقىي مۇئمىن بولساڭلار، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار. چۈنكى ئىمان سىلەرنىڭ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشىڭلارنى تەلەپ قىلىدۇ».

2 _ ھەقىقىي مۇئمىنلەر ئاللاھ ياد ئېتىلسە دىللىرىدا قورقۇنچ پەيدا بولىدىغان، قۇرئاننىڭ ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا ئىمانى كۈچىيىدىغان، ھەر ئىشتا ئاللاھقا تايىنىدىغان، ئاللاھتىن باشقىسىدىن قورقمايدىغان، ئاللاھنىڭ باشقىسىغا يېلىنمايدىغان كىشىلەردۇر.

3 _ ئۇلار نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئوقۇيدىغان، بىز ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن بىز بۇيرۇغان جايلارغا سەرپ قىلىدىغان كىشىلەردۇر.

4 _ يۇقىرىقى ئەمەللەرنى مۇكەممەل قىلىدىغان كىشىلەر ھەقىقىي مۇئمىنلەردۇر. ئۇلارغا ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا يۇقىرى مەرتىۋىلەر، گۈناھلىرىغا مەغپىرەت ۋە ئېسىل رىزىق بار.

5 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر غەنىيمەت توغرۇلۇق ئىختىلاپ قىلىشقاندا، ئاللاھ ئۇنى سىلەردىن ئېلىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەقسىم قىلىپ بېرىشىگە تاپشۇرغاندەك، ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ سېنى ئۆز ھېكمىتى بىلەن قۇرەيش قەبىلىسىنىڭ شامدىن كېلىۋاتقان كارۋىنىنىڭ ئالدىنى توسۇش ئۈچۈن چىقىشقا بۇيرىدى. مۇئمىنلەردىن بىر گۇرۇھ كىشى ئۇرۇشقا چىقىشنى ياقتۇرمىغان بولسىمۇ، بۇ ئاللاھ ساڭا جىبرىل ئارقىلىق ۋەھيى قىلىش بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرغان ئىشتۇر.

6 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەردىن بىر گۇرۇھ كىشىلەر ھەقىقەت ئايدىڭلاشقاندىن كېيىنمۇ، گويا كۆرۈنۈپ تۇرۇۋاتقان ئۆلۈمگە ھەيدىلىۋاتقاندەك ئۇرۇشقا چىقماسلىق ئۈچۈن سەن بىلەن مۇنازىرىلىشىۋاتىدۇ.

7 _ ئى تالاش _ تارتىش قىلغۇچىلار ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ سىلەرگە مۇشرىكلارنىڭ كارۋىنى بىلەن مۇشرىكلار قوشۇنىدىن ئىبارەت ئىككى گۇرۇھتىن بىرىنىڭ قولۇڭلارغا چۈشىدىغانلىقىنى ۋەدە قىلغان ئىدى. سىلەر بولساڭلار كارۋاننى ئۇرۇشسىز قولغا چۈشۈرۈشنى ياقتۇراتتىڭلار، ئاللاھ ئۆز ئەمرى ئارقىلىق ئىسلامنى غەلىبىگە ئېرىشتۈرۈشنى، كاپىرلارنى يوقىتىپ، ئۇلارنىڭ يىلتىزىنى قۇرۇتۇپ تاشلاشنى خالايدۇ.

8 _ ئاللاھنىڭ بۇنداق قىلىشى مۇشرىكلار قانچىلىك يامان كۆرۈپ كەتسىمۇ، ئىسلامنى ۋە مۇسۇلمانلارنى ئەزىز قىلىش، شىرىك ئەقىدىسىنى ۋە مۇشرىكلارنى پۈتۈنلەي يوق قىلىش ئۈچۈندۇر.

9 _ ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەدرى ئۇرۇشى بولغان كۈندە قانداق يارىدەم قىلغانلىقىنى ئەسلەڭلار، ئۇ چاغدا سىلەر ئاللاھتىن دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى نۇسرەت تەلەپ قىلغان ئىدىڭلار، ئاللاھ: «سىلەرگە ئارقىمۇئارقا چۈشىدىغان مىڭ پەرىشتە بىلەن يارىدەم بېرىمەن» دەپ تىلىكىڭلارنى قوبۇل قىلغان ئىدى.

10 _ ئاللاھ بۇ نۇسرەتنى پەقەتلا سىلەرگە غەلىبىدىن بېشارەت بېرىش، كۆڭلۈڭلارنى ئارام تاپقۇزۇش ۋە ئاللاھنىڭ يارىدىمىگە ئىشەنچ قىلىشىڭلار ئۈچۈنلا قىلدى. يارىدەم سىلەرنىڭ كۈچ _ قۇۋۋىتىڭلاردىن ئەمەس، پەقەتلا ئاللاھ تەرىپىدىن كېلىدۇ. ئاللاھ پادىشاھلىقىدا ھەممىدىن غالىبتۇر، تەدبىرلىرىدە ۋە بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

11 _ ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ سىلەرنى دۈشمەن قورقۇنچىسىدىن تىنچلاندۇرۇش ئۈچۈن سىلەرگە يەڭگىل بىر ئۇيقۇ بېغىشلىغان ئىدى. ئاللاھ سىلەرنى زاھىرىي پاسكىنىچىلىقلاردىن پاكلاش، سىلەردىن شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىنى كەتكۈزۈش، قەلبىڭلارنى مۇستەھكەم قىلىش ۋە قۇملۇقتا قەدىمىڭلارنى مەزمۇت تۇرغۇزۇش ئۈچۈن، سىلەرگە بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرگەن ئىدى.

12 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆز ۋاقتىدا رەببىڭ بەدرى ئۇرۇشىدا مۇئمىنلەرگە يارىدەم قىلغان پەرىشتىلەرگە: «مەن سىلەر بىلەن بىللە، سىلەرگە يارىدەم بېرىمەن، مۇئمىنلەرنى جىھاد مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇرغۇزۇڭلار، مەن كاپىرلارنىڭ دىللىرىغا قاتتىق قورقۇنچ ۋە خارلىقنى سالىمەن» دېگەن ۋە مۇئمىنلەرگە: «ئى مۇئمىنلەر! كاپىرلارنىڭ گەدەنلىرىگە قىلىچ بىلەن ئۇرۇڭلار، ئۇلارنىڭ پۈت _ قوللىرىنىڭ ھەممە بوغۇملىرىغا قىلىچ بىلەن ئۇرۇڭلار» دەپ ۋەھيى قىلغان ئىدى.

13 _ كاپىرلارنىڭ گەدەنلىرىگە، پۈت _ قوللىرىنىڭ ھەممە بوغۇملىرىغا مۇنداق قاتتىق قىلىچ ئۇرۇلۇشى ئۇلارنىڭ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چىققانلىقى ئۈچۈن ئىدى. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چىقىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە قاتتىق جازالايدۇ.

14 _ ئى كاپىرلار! سىلەرگە كەلگەن بۇ ئازاب قىلمىشىڭلار ئۈچۈن بۇ دۇنيادا بېرىلگەن جازادۇر. شۇڭا سىلەر بۇنى مۇشۇ دۇنيادا تېتىڭلار، ئاخىرەتتە بولسا سىلەرگە دوزاخ ئازابى بار.

15 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتى بويىچە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئۇرۇش مەيدانىدا كاپىرلار قوشۇنى بىلەن ئۇچراشقان چېغىڭلاردا، ھەرگىز قاچماڭلار. ئەگەر قاچساڭلار يېڭىلىپ كېتىسىلەر. شۇڭا سىلەر ئۇرۇش مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇرۇڭلار، شۇنداق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەر بىلەن بىللە بولىدۇ ۋە دۈشمىنىڭلارغا قارشى سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىدۇ.

16 _كىمكى دۈشمەننى قايمۇقتۇرۇش ياكى ئۇرۇش قىلىۋاتقان مۇئمىنلەر قوشۇنىغا قوشۇلۇشىدىن باشقا بىر غەرەز بىلەن، جەڭ مەيدانىدىن قاچىدىكەن، ئۇ ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرايدۇ، ئۇنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ، دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

17 _ ئى مۇئمىنلەر! بەدرى ئۇرۇشىدا مۇشرىكلارنى سىلەر ئۆلتۈرمىدىڭلار، بەلكى ئۇلارنى ئاللاھ ئۆلتۈردى، چۈنكى ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشۈڭلار ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن ئەمەلگە ئاشتى. ئى پەيغەمبەر! بىر سىقىم توپىنى كاپىرلارغا ئاتقان چېغىڭدا، ئۇنى سەن ئاتمىدىڭ، بەلكى ئۇنى ئاللاھ ئاتتى، چۈنكى ئۇنى كاپىرلارنىڭ كۆزىگە تەگكۈزگەن زات ئاللاھتۇر. ئاللاھنىڭ مۇنداق قىلىشى مۇئمىنلەرنى سىناش، ئۇلارنى جىھاد ئارقىلىق يۇقىرى مەرتىۋىگە يەتكۈزۈش ۋە نېمەتلىرىنى تونۇتۇش ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئاشكارا قىلغان ۋە يوشۇرغان بارلىق گەپ _ سۆزۈڭلارنى، دۇئا ۋە مۇناجاتلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بىلگۈچىدۇر.

18 _ مۇشرىكلارنى مەغلۇپ قىلىش، ئۇلارغا ئېتىلغان تۈپراقنى ئۇلارنىڭ كۆزىگە تەگكۈزۈش، مۇئمىنلەرنى جاپالىق ئۇرۇش بىلەن سىناش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھتىندۇر. ئاللاھ كاپىرلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىنى چوقۇم مەغلۇپ قىلغۇچىدۇر. شۇنىڭ بىلەن كاپىرلار يا ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىپ مۇسۇلمان بولىدۇ ياكى ئۇرۇشۇپ ھالاك بولىدۇ.

19 _ ئى كاپىرلار جامائەسى! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ ھەددىدىن ئاشقان زالىملارغا چۈشۈشنى تىلىسەڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ ئازابىنى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلارغا چۈشۈرگەن چاغدا، سىلەرنىڭ تەلىپىڭلارنى ئىجابەت قىلغان ئىدى. چۈنكى سىلەر ھەددىڭلاردىن ئاشقان زالىم قەۋمىسىلەر. ئەگەر سىلەر ئاللاھنى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلىشتىن ۋە ئۇ پەيغەمبەرگە دۈشمەنلىك قىلىشتىن ۋاز كەچسەڭلار، بۇ سىلەرنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۈشمەنلىك قىلىشقا

ۋە ئۇنىڭغا قارشى ئۇرۇش قىلىشقا قايتىساڭلار، بىزمۇ ئۇنىڭغا يارىدەم قىلىشقا، سىلەرنى بەدىنىدە مەغلۇپ قىلغاندەك مەغلۇپ قىلىشقا قايتىمىز، قوشۇنۇڭلار كۆپ بولغان تەقدىردىمۇ، بەدرى ئۇرۇشىدا سىلەر كۆپ قوشۇنلۇق تۇرۇقلۇق، ئاز قوشۇنلۇق مۇئمىنلەرگە يېڭىلگەندەك يېڭىلىسىلەر، قوشۇنۇڭلارنىڭ كۆپ بولغانلىقى سىلەرگە ئەسقاتمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ يارىدىمى ۋە نۇسرىتى بىلەن مۇئمىنلەرنىڭ يېنىدىدۇر.

20 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلار! ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىپ، سىلەرگە نېمىنى بۇيرۇغان بولسا شۇنى قىلىڭلار، سىلەرنى نېمىدىن توسقان بولسا شۇ ئىشتىن قايتىڭلار، سىلەر ئۆزۈڭلارغا ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان قۇرئان ئايەتلىرىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتماڭلار.

21 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر مۇشرىكلار بىلەن مۇناپىقلارغا ئوخشاش قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىنى ئاڭلىسا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەي ۋە ھېچبىر تەپەككۇر قىلماي تۇرۇپ، «قۇلاقلىرىمىز بىلەن ئاڭلىدۇق» دېگەن كىشىلەرنى دورىماڭلار.

22 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ نەزىرىدە جانلىقلارنىڭ ئەڭ يامىنى قۇلاقلىرى ھەقىقەتنى ئاڭلاشتىن توسۇلۇپ قالغان، تىلى ھەقىقەتنى ئېيتىشتىن گاچا بولۇپ قالغان كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار ئاللاھنىڭ بۇيرۇغان ۋە توسقانلىرى ھەققىدە قىلچە ئەقلىنى ئىشلەتمەيدۇ.

23 _ ئەگەر ئاللاھ ئۇلاردا بىرەر ياخشىلىق بار دەپ بىلسە ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارغا قۇرئاننىڭ ۋەز _ نەسىھەتلىرىنى ئاڭلىتاتتى ۋە ئۇلارمۇ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ۋە دەلىل – پاكىتلىرى ئۈستىدە ئەقىللىرىنى ئىشلىتەتتى، لېكىن ئاللاھقا ئېنىق مەلۇمكى، ئۇلاردا قىلچە ياخشىلىق يوقتۇر، ئۇلار ئىمان ئېيتمايدۇ، ناۋادا ئۇلارغا قۇرئاننىڭ ھەقىقەتلىرىنى چۈشەندۈرۈپ ئاڭلاتقان تەقدىردىمۇ، ئۇلار ھەممىنى بىلىپ ۋە چۈشىنىپ بولۇپ يەنىلا ئىمان ئېيتىشتىن، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىدۇ، ئۇلار ھېچبىر يول بىلەن ھەقىقەتكە يۈزلەنمەيدۇ.

24 _ ئى ئاللاھنىڭ ياراتقۇچى ئىگە ئىكەنلىكىگە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەر! ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھەقىقىي ھايات بېغىشلايدىغان ھەقىقەتگە چاقىرغان چاغدا، سىلەر ئۇنى قوبۇل قىلىڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ ھەممە ئىشنى باشقۇرغۇچىدۇر ، ئۇ ئىنسان بىلەن ئۇنىڭ دىلى ئوتتۇرىسىغا توسالغۇ قويالايدۇ، يەنى ئۇنىڭ دىلىنى ئۆزى خالىغانچە ئۆزگەرتىدۇ، رەببىڭلارنىڭ دەۋىتىگە ئاۋاز قوشۇشۇڭلار كېرەك، ھەممە ئىشنىڭ ھۆكۈمرانلىقى ئۇنىڭ ئىلكىدىدۇر. بىلىڭلاركى،

قىيامەت كۈنى سىلەر چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا يىغىلىسىلەر، شۇ چاغدا، ئاللاھ ھەممىڭلارغا تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازايىڭلارنى بېرىدۇ.

25 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئاراڭلاردىكى يامان ئىش قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنىڭ بېشىغا كېلىش بىلەنلا چەكلىنىپ قالماي، يامان ئىشنى توسۇشقا كۈچى يېتىدىغان تۇرۇقلۇق، توسمىغان ياخشىلارنىڭمۇ بېشىغا كېلىدىغان ئومۇمىيۈزلۈك ئازابقا دۇچار بولۇپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھنىڭ ئازابى ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلغانلار ئۈچۈن تولىمۇ قاتتىقتۇر.

26 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھنىڭ نېمىتىنى ئۇنتۇماڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەر مەككىدە ئاز ئىدىڭلار، ئۇ يەردە بوزەك قىلىنغان ئىدىڭلار، مەككىلىك كاپىرلارنىڭ تالان _ تاراج قىلىشىدىن قورقاتتىڭلار، شۇكۇر قىلىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھ سىلەرنى مەدىنىدە ماكانلاشتۇردى، بەدرى ئۇرۇشىدا ئۆز يارىدىمى بىلەن سىلەرنى كۈچلەندۈردى. سىلەرگە ھالال نەرسىلەردىن رىزىق بەردى، ئۇرۇشلاردا ئالغان غەنىيمەتلىرىڭلارمۇ بۇنىڭدىن جۈملىسىدىندۇر.

27 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلماسلىق، توسقانلىرىدىن يانماسلىق بىلەن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە خىيانەت قىلماڭلار، سىلەر ئامانەتكە ۋاپا قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئاللاھ سىلەرگە تاپشۇرغان ئامانەتلەرگە خىيانەت قىلماڭلار،

28 _ ئى مۇئمىنلەر! بىلىڭلاركى، ئاللاھ سىلەرنى ئىگە قىلغان پۇل _ ماللىرىڭلار، ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان پەرزەنتلىرىڭلار سىلەرنى شۇكۇر قىلامدۇ ياكى تۇزكورلۇق قىلامدۇ، دەپ بېرىلگەن سىناقتۇر. بىلىڭلاركى، ئىتائەت قىلغۇچىلار ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى مۇكاپات ۋە ياخشىلىق ناھايىتى كاتتىدۇر.

29 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، مەنئى قىلغانلىرىدىن يېنىپ، ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىۋالالايدىغان ئاڭ _ سېزىم ئاتا قىلىدۇ، ئۆتكەنكى بارلىق گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ، سىلەرنى ئەپۇ قىلىدۇ، جازاغا تارتمايدۇ. ئاللاھ كاتتا پەزل _ كەرەم ئىگىسىدۇر.

30 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا قەۋمىڭدىن بولغان مۇشرىكلار سېنى مەككىدە قاماققا ئېلىش ياكى ئۆلتۈرۈش ۋە ياكى ئۆز يۇرتۇڭدىن ھەيدەپ چىقىرىش ئۈچۈن سۈيىقەست پىلانلىغان ئىدى. ئۇلار سۈيىقەست پىلانلىغان بىلەن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۈيىقەستىنى

بەربات قىلىپ ئۆزلىرىگە قايتۇرۇۋەتتى. ئاللاھ كاپىرلارنىڭ پىلانلىرىنى ئەنە شۇنداق بەربات قىلىدۇ، ئاللاھ سۈيىقەستلەرنى بەربات قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر. ئاللاھ ئۇلارنى ئۇلار تۈيمىغان يەردىن جازالايدۇ.

31 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلارغا قۇرئان ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا، ئۇلار نادانلىقىدىن: «بىز بۇنداق سۆزلەرنى بۇرۇنمۇ ئاڭلىغان ئىدۇق، ئەگەر خالىساق، بىزمۇ ئەلۋەتتە ئۇنىڭغا ئوخشاش سۆزلەرنى قىلالايتتۇق، ئى مۇھەممەد! سەن بىزگە ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ قۇرئان بۇرۇنقىلارنىڭ ئەپسانىلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس» دېدى.

32 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى سۆزلىرىنى ئەسلىگىنىكى، ئۇلار ئاللاھقا دۇئا قىلىپ: «ئى ئاللاھ! مۇھەممەد دەۋەت قىلىۋاتقان بۇ دىن ئەگەر ھەق بولىدىغان بولسا، ئاسماندىن ئۈستىمىزگە تاش ياغدۇرغىن، ياكى بىزنى قاتتىق ئازاب بىلەن جازالىغىن!» دېدى.

33 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ئىچىدە تۇرغان مۇددەت ئىچىدە ئاللاھ ئۇلارغا ئازاب قىلمايدۇ، ئەگەر ئۇلار گۇناھىغا تەۋبە قىلسا، ئاللاھ ئۇلارغا ئازاب قىلمايدۇ.

34 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىنى مەسجىدى ھەرەمگە كىرىپ كەئبىنى تاۋاپ قىلىشتىن ۋە ئۇ يەردە نامىز ئوقۇشتىن توسقان تۇرسا، ئاللاھ ئۇلارغا قانداقمۇ ئازاب قىلمىسۇن؟ ھالبۇكى، ئۇلار مەسجىدى ھەرەمگە ئىگىدارچىلىق قىلىشقا سالاھىيەتلىك ئەمەس، ئۇنىڭغا ئىگىدارچىلىق قىلىشقا پەقەتلا تەقۋادارلار لايىقتۇر، لېكىن بۇ كاپىرلارنىڭ تولىسى بۇ ھەقىقەتنى بىلمەيدۇ، شۇڭا ئۇلار ئىگىدارچىلىق قىلىشقا ھەققى يوق ئىشلارنى تالىشىپ، ئۇزلىرىنى مەسجىدى ھەرەمنىڭ ئىگىلىرى دەپ بىلجىرلايدۇ.

35 _ ئۇلارنىڭ مەسجىدى ھەرەمنىڭ يېنىدىكى ئىبادىتى پەقەت ئىسقىرتىش، چاۋاك چېلىشتىنلا ئىبارەت بولدى. ئى كاپىرلار! سىلەر ھەق دىننى ئىنكار قىلغانلىقىڭلار ۋە كۇفرىدا ھەددىڭلاردىن ئېشىپ ئەڭ قەبىھ قىلمىشلارنى سادىر قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن، ئازابنى ئوبدان تېتىڭلار.

36 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ئىنكار قىلغان ۋە پەيغەمبەرگە ئاسىيلىق قىلغان كاپىرلار پۇل _ مېلىنى ئۆزلىرىگە ئوخشاش مۇشرىكلارغا بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشتىن توسۇشى ۋە مۇئمىنلەرنى ئىماندىن چىقىرىشى ئۈچۈن سەرپ قىلىۋاتىدۇ، ئۇلار بۇنىڭدىن كېيىنمۇ يەنە سەرپ قىلىدۇ، ئاندىن ئۇلارنىڭ سەرپ قىلغان نەرسىلىرى ئۇلارغا ھەسرەت ئېلىپ كېلىدۇ، چۈنكى ئۇلارنىڭ پۇل _ مېلى بىكارغا كېتىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ دىننى يوق قىلىش ۋە

كشىلەرنى ئۇنىڭدىن توسۇشتا غەلىبە قىلالمايدۇ، مۇئمىنلەر ئاخىرى ئۇلارنى مەغلۇپ قىلماي قالمايدۇ. كاپىرلار جەھەننەمگە توپلىنىدۇ ۋە ئۇ يەردە ئازابلىنىدۇ.

37 _ ھەق دىننى ئىنكار قىلغان ۋە كىشىلەرنى ئۇنىڭغا كىرىشتىن توسقان ئاشۇ كاپىرلارنى ئاللاھنىڭ جەھەننەمگە توپلاپ جازالىشى جەھەننەمگە مەنسۇپ بولغان ناپاك ئادەمنى جەننەتكە كىرىدىغان پاك ئادەمدىن ئايرىپ چىقىپ، ھەممە ناپاك ئادەملەر بىلەن ئاللاھنىڭ دىنىغا قارشى سەرپ قىلىنغان ھارام مالىلارنى ئۈستى _ ئۈستىگە دۆۋىلەپ دوزاخقا تاشلاش ئۈچۈندۇر. ئاشۇ كاپىرلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

38 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، ئەگەر ئۇلار كاپىرلىقتىن ۋاز كەچسە ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە دۇشمەنلىك قىلىشتىن يېنىپ ئىمان ئېيتسا، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئۆتكەنكى گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ، چۈنكى ئىمان ئېيتقان كىشىنىڭ كاپىرلىق ۋاقتىدىكى گۇناھلىرى ئەپۇ قىلىنىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇ كاپىرلار سەن بىلەن ئۇرۇشۇشقا يەنە قايتسا، يەنە ساڭا دۇشمەنلىك قىلسا، پەيغەمبەرگە دۇشمەن بولغانلارنى ھالاك قىلىشتىكى ئىلاھىي قانۇن داۋاملىشىدۇ_ دە، ئۇ كاپىرلار تېزلا ھالاك قىلىنىدۇ.

39 _ ئى مۇئمىنلەر! مۇشرىكلارنىڭ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسۇش ۋە مۇسۇلمانلارنى دىندىن يانداۋۇرۇشقا ئۇرۇنۇش قىلمىشلىرى تۈگىگەن، كىشىلەر ئىبادەتنى، دۇئانى پۈتۈنلەي ئاللاھقىلا قىلىدىغان ھالەتكە كەلگەنگە قەدەر مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار، ئەگەر ئۇلار كىشىلەرنى دىندىن توسۇشتىن يېنىپ، سىلەر بىلەن بىرلىكتە ھەق يولدا مېڭىشنى تاللىسا، شەكسىزكى، ئۇلارنىڭ كۇفرىدىن يېنىپ، ئىماننى تاللىغانلىقىنى ئاللاھ بىلىپ تۇرىدۇ.

40 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار سىلەرنىڭ دەۋىتىڭلارنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتسا، ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتمىسا ۋە سىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن ۋاز كەچمىسە، بىلىڭلارکى، ئاللاھ سىلەرنىڭ مەدەتكارىڭلاردۇر، ئۇلارغا قارشى سىلەرگە ياردەم بېرىدۇ. ئاللاھ سىلەرگە نېمىدېگەن ياخشى مەدەتكار، دۇشمەنلىرىڭلارغا قارشى نېمىدېگەن ياخشى ياردەم قىلغۇچى!

41 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە ھەق بىلەن باتىل ئايرىلغان كۈندە _ ئىككى قوشۇن بەدىردە ئۇچراشقان كۈندە _ ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان ئايەتلەرگە ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەردىن بولساڭلار، بىلىڭلارکى، سىلەر ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ دۇشمەندىن ئالغان غەنىيمەتنىڭ بەشتىن تۆتى جىھادقا چىققان مۇجاھىدلارغا بۆلۈپ بېرىلىدۇ، قالغان بەشتىن بىرى بەش ئۇلۇشكە بۆلۈپ تەقسىم قىلىنىدۇ: بىرىنچى ئۇلۇشى

ئاللاهقا ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا خاس قىلىنىپ، ئۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ئومۇمىي ئىشلىرىغا ئىشلىتىلىدۇ، ئىككىنچى ئۇلۇشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىغا بېرىلىدۇ، ئۇلار ھاشىم ۋە ئابدۇلمۇتتەلىب ئەۋلادلىرى بولۇپ، ئۇلارغا سەدىقە بېرىش جائىز بولمايدۇ. ئۈچىنچى ئۇلۇشى يېتىم بالىلارغا، تۆتىنچى ئۇلۇشى يوقسۇللارغا، بەشىنچى ئۇلۇشى خراجىتىدىن ئايرىلىپ قالغان مۇساپىرلارغا بۆلۈپ بېرىلىدۇ. ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئۇنى ھېچ نەرسە ئاجىز قىلالمايدۇ.

42 _ شۇنى ئەسلەڭلارکى، ئۆز ۋاقىتىدا سىلەر ۋادىنىڭ مەدىنىگە يېقىن تەرىپىدە ئىدىڭلار، دۈشمەنلىرىڭلار بولسا ۋادىنىڭ مەدىنىگە يىراق تەرىپىدە ئىدى. قۇرەيشنىڭ سودا كارۋىنى سىلەرنىڭ تۆۋەن تەرىپىڭلاردا قىزىل دېڭىزغا يېقىن ئىدى. ئەگەر سىلەر (مۇشرىكلار بىلەن ئۈچرىشىشنى) ۋەدىلەشكەن بولساڭلار، سىلەر (ئۆزۈڭلارنىڭ ئازلىقىنى، مۇشرىكلارنىڭ كۆپلۈكىنى كۆرۈپ) ئەلۋەتتە بۇنىڭغا خىلاپلىق قىلغان بولاتتىڭلار، لېكىن ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىگە يارىدەم قىلىش، دۈشمەنلىرىنى ئۆلتۈرۈپ ياكى ئەسىرگە ئېلىپ مەغلۇپ قىلىشتىن ئىبارەت ئۆز ئىرادىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن، ھالاك بولىدىغانلارنىڭ روشەن دەلىلىنى كۆرۈپ ئاندىن ھالاك بولۇشى ئۈچۈن، ياشايدىغانلارنىڭمۇ روشەن دەلىلىنى كۆرۈپ ئاندىن ياشىشى ئۈچۈن سىلەرنى ۋەدىسىز ئۆچراشتۇردى. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەر ئىككى پىرقىنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ نىيىتىنى ۋە ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

43 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقىتىدا ئاللاھ چۈشۈڭدە ساڭا دۈشمەنىنىڭ سانىنى ئاز كۆرسەتتى، شۇنىڭ بىلەن سەن بۇ ئەھۋالنى مۇئمىنلەرگە ئېيتىپ بەرگەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئىرادىسى كۈچەيدى، غەلىبىگە بولغان ئىشەنچىسى ئاشتى. ئەگەر ئاللاھ ساڭا دۈشمەنىنىڭ سانىنى كۆپ كۆرسەتكەن بولسا ئىدى، ساھابىلىرىڭ دۈشمەن بىلەن ئۈچرىشىشتا ئىككىلىنىپ قالغان، قورقۇپ كەتكەن ۋە ئۇرۇش قىلىش توغرۇلۇق چوقۇم تالاش _ تارتىش قىلغان بولاتتى، لېكىن ئاللاھ سىلەرنى مەغلۇپ بولۇشتىن ساقلىدى. شەكسىزكى، ئاللاھ دىللاردىكىنى ئېنىق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

44 _ شۇنىمۇ ئەسلىگىنىكى، ئۆز ۋاقىتىدا دۈشمەن ئۇرۇش مەيدانىغا كىرگەن چاغدا، سىلەر ئۇلارنىڭ سانىنى ئاز كۆرۈپ قالدىڭلار، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا ھۇجۇم قىلدىڭلار، ئاللاھ ئۇلارنى تەييارلىقسىز تۇرسۇن دەپ ئۇلارنىڭ كۆزىدە سىلەرنىڭ سانىڭلارنى ئاز كۆرسەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ سىلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىشتىن ئىبارەت ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى، ئاللاھنىڭ دىنى

ئۇستۇنلۇككە ئېرىشتى، كاپىرلارنىڭ دىنى مەغلۇپ بولدى. ھەممە ئىش ئاللاھقا قايتۇرۇلدۇ، ئاللاھ ھەرىكىمگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

45 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر بىلەن ئۇرۇشقىلى كەلگەن قانداقلا بىر توپقا ئۇچراشقان چېغىڭلاردا مۇستەھكەم تۇرۇڭلار، ھەرگىز يېڭىلىپ كەتمەڭلار. مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن ئاللاھنى كۆپ ياد ئېتىڭلار ۋە ئۇنىڭدىن ياردەم تىلەڭلار.

46 _ بارلىق ئىشلاردا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئىختىلاپ قىلىشماڭلار، بولمىسا، ئاجىزلىشىپ قالىسىلەر، كۈچ _ قۇۋۋىتىڭلار كېتىپ قالىدۇ، دۈشمەنلەر بىلەن تۇتۇشقاندا چىداملىق بولۇڭلار، چۈنكى ئاللاھ چىداملىق بولغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارنى قوللايدۇ، ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ.

47 _ سىلەر ئۆز دىيارىدىن چوڭچىلىق ۋە ريا بىلەن چىققان مۇشرىكلارغا ئوخشاش بولماڭلار، ئۇلار كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشتىن توسىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى تولۇق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

48 _ ئۇنتۇماڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا شەيتان مۇشرىكلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئۆزلىرىگە چىرايلىق كۆرسىتىپ: «بۈگۈن سىلەرنى ھېچكىم يېڭەلمەيدۇ، چۈنكى مەن سىلەرگە مەددەتكار» دېگەن ئىدى. ئەمما ئىككى قوشۇن ئۇچراشقان چاغدا، شەيتان كاپىرلار قوشۇنى بىلەن بىللە، پەرىشتىلەر مۇئمىنلەر قوشۇنى بىلەن بىللە ئىدى. شەيتان پەرىشتىلەرنى كۆرۈپ ئارقىغا چېكىندى ۋە : «مېنىڭ سىلەر بىلەن ھېچبىر ئالاقەم يوق، سىلەر كۆرمەيۋاتقان پەرىشتىلەرنى مەن كۆرۈپ تۇرۇۋاتىمەن، مەن راستىنلا ئاللاھتىن قورقىمەن» دەپ ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈدى. شەكسىزكى، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ، گۇناھىغا سەممىي تەۋبە قىلمىغانلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن قاتتىقتۇر دېدى.

49 _ شۇنى ئەسلەڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا ئىككى يۈزلىمچىلىك ۋە شەك كېسىلىگە گىرىپتار بولغان مۇناپىقلار مۇسۇلمانلارنىڭ سانىنىڭ ئازلىقىنى ۋە دۈشمەنلەرنىڭ سانىنىڭ كۆپلۈكىنى كۆرۈپ: «مۇسۇلمانلارنى ئۇلارنىڭ دىنى ئالداپ قويدى، شۇڭا، ئۇلار ئۆزلىرىدىن كۆپ سانلىق قوشۇن بىلەن ئۇرۇشتى» دېگەن ئىدى. ئۇ مۇناپىقلار ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە چىن ئىشىنىپ، ئۇنىڭغا چىن قەلبى بىلەن تايانغان كىشىلەرنىڭ چوقۇم غەلىبىگە ئېرىشىدىغانلىقىنى، ئاللاھنىڭ ئۇلارنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويمايدىغانلىقىنى بىلمىگەن ئىدى. ئاللاھ ھەقىقەتەن غالىبتۇر، ئۇنى ھېچ نەرسە ئاجىز قىلالمايدۇ، ئاللاھ بارلىق تەدبىرلىرىدە ۋە ئەمر – پەرمانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

50 _ ئی پەیغەمبەر! جان ئالغۇچی پەرىشتىلەر بەدرى ئۇرۇشدا كاپىرلارنىڭ يۈزلىرىگە ۋە قاچقانلىرىنىڭ ئارقىلىرىغا قاتتىق ئۇرغان ھالدا، ئۇلارغا: «دوزاخنىڭ كۆيدۈرگۈچى ئازابىنى تېتىڭلار!» دەپ تۇرۇپ، جانلىرىنى ئېلىۋاتقان ھالەتنى كۆرگەن بولساڭ، تولىمۇ قورقۇنچلۇق ھالەتنى كۆرگەن بولاتتىڭ.

51 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەرگە يەتكەن بۇ ئازاب سىلەرنىڭ ئۆز قوللىرىڭلار بىلەن سادىر قىلغان قىلمىشىڭلار تۈپەيلىدىندۇر. ئاللاھ ھېچقانداق بەندىسىگە قىلچىلىكمۇ ئۇۋال قىلمايدۇ، چۈنكى ئاللاھ ئادالەت بىلەن ئىش كۆرىدۇ.

52 _ مۇشرىكلارغا چۈشكەن ئازاب ئاللاھنىڭ ھەددىدىن ئاشقان زالىم كاپىرلارنى جازالاشتىكى قانۇنىيىتى بولۇپ، پىرئەۋن جامائەسى ۋە ئۇلاردىن ئىلگىرىكى كاپىرلارنىڭ ھەممىسى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك شۇنداق جازالانغان. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى يالغانغا چىقىرىۋىدى، ئاللاھ ئۇلارنى گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك قىلىۋەتتى. شەكسىزكى، ئاللاھ كۈچلۈكتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ ئۇنىڭ ئازابى گۇناھىغا تەۋبە قىلمىغانلار ئۈچۈن ناھايىتى قاتتىقتۇر.

53 _ بۇ قاتتىق ئازابنىڭ چۈشۈشى شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ھەرقانداق بىر قەۋم ئۆزىنىڭ ياخشى ھالىتىنى يامانغا ئۆزگەرتمىگۈچە ئاللاھ ئۇلارغا بەرگەن نېمىتىنى توختىتىپ قويمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ئۇلارغا ئۆز ئىلىمىنىڭ ۋە ئىرادىسىنىڭ تەقەززاسى بويىچە مۇئامىلە قىلىدۇ.

54 _ ئۇ كاپىرلارنىڭ ئەھۋالى مۇسانى ئىنكار قىلغان پىرئەۋن قەۋمىنىڭ ۋە ئۇلاردىن ئىلگىرى ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشايدۇ. ئاللاھ ئۇلارنى گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن ھالاك قىلدى. پىرئەۋن تەۋەلىرىنى دېڭىزغا غەرق قىلىۋەتتى. چۈنكى ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېيىش، ئاللاھ چۈشۈرگەن دەلىل _ پاكىتلارنى ئىنكار قىلىش ۋە ئىبادەتتە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈش قاتارلىق قەبىھ قىلمىشلار بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىرلار ئىدى.

55 _ ئاللاھنىڭ نەزىرىدە جانلىقلارنىڭ ئەڭ يامىنى كۇفرىلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغان كاپىرلاردۇر. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىشەنمەيدۇ، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلمايدۇ ۋە ئۇنىڭ دىنىغا ئەگەشمەيدۇ.

56 _ ئۇلار تۈزگەن ئەھدىسىگە ۋاپا قىلمايدىغان يەھۇدىيلار بولۇپ، ئۇلار سەن بىلەن تۈزۈلگەن تىنچلىق كېلىشىملىرىنى ھەر قېتىمدا بۇزۇپ كېلىۋاتقان ۋە ئاللاھتىن قورقمايدىغان ئادەملەردۇر.

57 _ ئەگەر ئۇرۇشتا ئاشۇ ئەھدىسىنى بۇزىدىغانلار بىلەن تۇتۇشۇپ قالساڭ، ئۇلارنى قاتتىق جازالاش ئارقىدىكىلىرىنى تىرىپىرەن قىلىۋەتكىنكى، ئۇلارنىڭ بىرلىكى بۇزۇلسۇن، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار سىلەردىن قورقۇپ ئۇرۇش قىلىشقا جۈرئەت قىلالمايدىغان بولۇپ قالسۇن.

58 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئاراڭلاردا كېلىشىم تۈزۈشكەن قەۋمنىڭ كېلىشمىگە ۋاپاسىزلىق قىلىدىغانلىقىنىڭ شەپىسىنى ھېس قىلساڭ، بۇ كېلىشمىنىڭ بۇزۇلغانلىقىنى ئۇلارغا ئوچۇق بىلدۈرۈپ، ئۇلارنىڭ بۇ كېلىشمىنى ئۆزىگە تاشلاپ بەرگىن. ئاللاھ ئەھدىسىگە ۋاپاسىزلىق قىلىدىغان خائىنلارنى قەتئىي دوست تۇتمايدۇ.

59 _ بەدرى غازىتىدا ھايات قالغان كاپىرلار قۇتۇلدۇق دەپ ئويلىمىسۇن. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ.

60 _ ئى مۇسۇلمانلار جامائەسى! دۈشمەنگە تاقابىل تۇرۇش ئۈچۈن، ئۇلارغا قارشى قولۇڭلاردىن كېلىشچە كۈچ ، جەڭ ئېتى تەييارلاڭلار. بۇنىڭ بىلەن سىلەرنى يوق قىلىش ئۈچۈن پۇرسەت كۈتۈپ ياتقان دۈشمىنىڭلارنى، ئاللاھنىڭ دۈشمىنىنى ۋە ئۇلاردىن باشقا ھازىرچە سىلەرگە قارشى ئۇرۇش ئېلان قىلمىغان دۈشمەنلەرنى قورقۇتىسىلەر، ئۇلارنىڭ دىللىرىغا قورقۇنچ سالىسىلەر، ئۇلارنى سىلەر تونۇمايسىلەر، ئەمما ئاللاھ ئۇلارنى تونۇيدۇ، ئۇلارنىڭ نىيىتىنى بىلىدۇ. سىلەرنىڭ ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلغان نەرسەڭلار مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن، ئاللاھ سىلەرگە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى دۇنيادا تولۇق بېرىدۇ، ئۇنىڭ ساۋابىنى ئاخىرەتكە ساقلاپ قويىدۇ، قىلغان ئەمەلىڭلارنىڭ ئەجرى قىلچە كېمەيتىلمەيدۇ.

61 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇلار ئۇرۇشنى تاشلاشقا ۋە سىلەر بىلەن تىنچلىق ئىچىدە ئۆتۈشكە مايىل بولسا، سەنمۇ تىنچلىققا مايىل بولغىن، ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ئاللاھقا تاپشۇرغىن. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

62 _63 _ سەن بىلەن سۇلھى قىلغانلار ئەگەر ساڭا ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتمەكچى بولسا، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرىنى بەربات قىلىپ، سېنى زىيان – زەخمەتتىن قوغداشقا يېتەرلىكتۇر. ئاللاھ ساڭا نۇسرەت ئاتا قىلغان، سېنى مۇھاجىرلار ۋە ئەنسارلاردىن ئىبارەت مۇئمىنلەر بىلەن كۈچلەندۈرگەن، ئۇلارنىڭ دىللىرىنى بۆلۈنۈشتىن كېيىن بىرلەشتۈرگەن زاتتۇر. سەن يەر يۈزىدىكى پۈتۈن بايلىقنى سەرپ قىلىپمۇ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى بىرلەشتۈرەلمەيتىڭ. لېكىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى ئىماندا بىرلەشتۈردى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بىر – بىرىنى سۆيىدىغان قېرىنداشلاردىن بولدى. شەكسىزكى ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، ئەمر _ پەرمانلىرىدا ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

64 _ ئی پەیغەمبەر! ساڭىمۇ ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگىمۇ ئاللاھ يېتەرلىكتۇر، ئاللاھ سىلەرنى دۈشمەنلەرنىڭ يامانلىقىدىن ساقلايدۇ.

65 _ ئی پەیغەمبەر! مۇئمىنلەرنى ئۇرۇش قىلىشقا رىغبەتلەندۈرگىن، سىلەر دۈشمەن بىلەن ئېلىشقاندا سىلەردە چىداملىق يىگىرمە مۇجاھىد بولىدىغان بولسا، دۈشمەندىن ئىككى يۈزنى يېڭەلەيدۇ؛ ئەگەر سىلەردە چىداملىق يۈز مۇجاھىد بولىدىغان بولسا، كاپىرلاردىن مىڭنى يېڭەلەيدۇ؛ چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ مۇجاھىدلارغا تەييارلىغان كاتتا مۇكاپاتلىرىدىن خەۋەرسىز، ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدىغان قەۋم بولۇپ، ئۇلار يەر يۈزىدە ھەقسىز ھالدا ئۈستۈنلۈك تالىشىش ۋە ئاللاھ بېكىتكەن نىزامنى بۇزۇش يولىدا ئۇرۇشىدۇ.

66 _ ئی مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەردىكى ئاجىزلىق سەۋەبلىك سىلەرنىڭ يۈكۈڭلارنى يەڭگىللەتتى، ئەگەر سىلەردە چىداملىق يۈز مۇجاھىد بولىدىغان بولسا، دۈشمەندىن ئىككى يۈز كىشىنى يېڭەلەيدۇ، ئەگەر سىلەردە چىداملىق مىڭ مۇجاھىد بولىدىغان بولسا، ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئۇلاردىن ئىككى مىڭ كىشىنى يېڭەلەيدۇ. ئاللاھ چىداملىق بولغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارغا يارىدەم بېرىدۇ ۋە ئۇلارنى كۈچلەندۈرىدۇ.

67 _ ھېچقانداق پەيغەمبەرنىڭ دۈشمەننى كۆپرەك يوقاتماي ۋە كۈفرىنىڭ بېلىنى سۇندۇرماي تۇرۇپ، دۈشمەنلەرنى ئەسىرگە ئېلىشى توغرا ئەمەس. ئی مۇسۇلمانلار! سىلەر دۇنيانىڭ ۋاقىتلىق مەنپەئەتىنى كۆزلەپ ئەسىرلەردىن فىدىيە ئېلىشنى خالايسىلەر، ھالبۇكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ دىنىنى ئۈستۈن قىلىشنى ۋە سىلەرگە ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتىنى ئاتا قىلىشنى كۆزلەيدۇ. ئاللاھ غالىبتۇر، ئۇنى ھېچكىم ئاجىز قىلالمايدۇ، بارلىق بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

68 _ ئاللاھ ئىسلام ئۈممىتىگە غەنىيمەتنى ھالال قىلغانلىقى ۋە ئەسىرلەرنى فىدىيە ئېلىپ قويۇپ بېرىشنىڭ جائىزلىقى توغرىسىدا ئالدىن ھۆكۈم بەلگىلىمىگەن بولسا ئىدى، غەنىيمەت ئالغانلىقىڭلار ۋە ئەسىرلەرنى فىدىيە ئېلىپ قويۇپ بەرگەنلىكىڭلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە چوڭ ئازابقا دۇچار بولاتتىڭلار.

69 _ سىلەر ئالغان غەنىيمەتلىرىڭلارنى ۋە ئەسىرلەردىن ئالغان فىدىيەنى ھالال ۋە پاك بىلىپ يەڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ئەھكاملىرىغا رىئايە قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

70 _ ئی پەيغەمبەر! بەدرى ئۇرۇشىدا قولۇڭلارغا چۈشكەن ئەسىرلەرگە ئېيتقىنكى، «سىلەردىن ئېلىنغان فىدىيە ئۈچۈن بىئارام بولماڭلار، ئەگەر ئاللاھ دىلىڭلاردا بىرەر ياخشىلىقنىڭ بارلىقىنى بىلسە، سىلەرگە سىلەردىن ئېلىنغان فىدىيەدىنمۇ ياخشراقنى بېرىدۇ ۋە گۇناھىڭلارنى

مەغپىرەت قىلىدۇ. ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر».

71 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قويۇپ بەرگەن ئاشۇ ئەسرلەر ساڭا يەنە خيانەت قىلماقچى بولسا، بۇنىڭغا قايغۇرۇپ كەتمىگىن، چۈنكى ئۇلار ئىلگىرى ئاللاھقىمۇ خيانەت قىلغان ۋە ساڭا قارشى ئۇرۇش ئاچقان ئىدى. ئاللاھ ئۇلارغا قارشى ساڭا ياردەم بەردى. ئاللاھ دىللاردىكىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

72 _ ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان، ئىسلام دىيارىغا ياكى ئىبادەتلىرىنى بىمالال قىلالايدىغان بىر دۆلەتكە ھىجرەت قىلغان، پۇل _ ماللىرى ۋە جانلىرى بىلەن ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغان مۇھاجىرلار بىلەن ئۇلارغا جاي بەرگەن ۋە ھەر تۈرلۈك ياردەملەرنى قىلغان ئەنسارلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار ئەلۋەتتە بىر _ بىرى بىلەن ھەقىقىي دوستلاردۇر. ئىمان ئېيتقان بولسىمۇ، كۇفرى دىياردىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلمىغان كىشىلەر تاكى ئۇلار ھىجرەت قىلغانغا قەدەر، ئۇلارنى قوغداشقا ۋە ئۇلارغا ياردەم بېرىشكە مەجبۇر ئەمەسسىلەر. ئەگەر ئۇلارغا كاپىرلاردىن يامانلىق يېتىپ، ئۇلار سىلەردىن ياردەم تەلەپ قىلسا، ئۇلارنىڭ دۈشمىنى بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا كېلىشىم بولمىسىلا، ئۇلارغا چوقۇم ياردەم بېرىشىڭلار كېرەك، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

73 _ كاپىرلار بىر _ بىرى بىلەن ھەمكارلىق ۋە ياردەم ئىچىدىدۇر. ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئۆزئارا ھەمكارلاشمىساڭلار، مۇئمىنلەرنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچرىشى، كىشىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشتىن مەنئى قىلىنىشى ۋە يەر يۈزىدە كۇفرىنىڭ كۈچلىنىپ كېتىشى قاتارلىق چوڭ بۇزغۇنچىلىقلار يۈز بېرىدۇ.

74 _ ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن كۇفرى دىيارىنى تاشلاپ ئىسلام دىيارىغا ياكى ئىبادەتلىرىنى بىمالال قىلالايدىغان بىرەر دۆلەتكە ھىجرەت قىلغان، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا جىھاد قىلغان، مۇھاجىرلار ۋە ئۇلارنى كۈتۈۋېلىپ، ئۇلارغا جاي بەرگەن، پۇل _ مال ۋە قوللاش بىلەن ھەر تۈرلۈك ياردەملەرنى قىلغان كىشىلەر — ئەنە شۇلار ھەقىقىي مۇئمىنلەردۇر، ئۇلارغا ئاخىرەتتە كەڭ مەغپىرەت ۋە ئېسىل رىزىق بار، ئۇلار جەننەتلەردە نېمەتلىنىدۇ.

75 _ ئاشۇ مۇھاجىرلار بىلەن ئەنسارلاردىن كېيىن، ئىمان ئېيتىپ ھىجرەت قىلغان ۋە سىلەر بىلەن بىللە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغانلارغا كەلسەك، ئى مۇئمىنلەر! ئۇلار سىلەردىن سانىلىدۇ،

ئۇلارغا سلەرگە ئوخشاش مۇئامىلە قىلىندۇ. ئاللاھنىڭ ھۆكمىگە ئاساسەن، ئۇرۇق _ تۇغقانلار بىر _ بىرىگە مىراسخور بولۇشقا ئەڭ ھەقلىقتۇر، شەكسىزكى، ئاللاھ ھەر شەيئىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇ مۇسۇلمانلارنىڭ دىنىي قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتى بىلەن بىر _ بىرىدىن مىراس ئېلىشنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، ئۇلارنىڭ تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتى بىلەن بىر_ بىرىدىن مىراس ئېلىشنى بەلگىلەشتە، ئۇلارغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ.

تەۋبە سۈرىسى

1 _ بۇ ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى تەرىپىدىن، مۇسۇلمانلار بىلەن مۇشرىكلار ئوتتۇرىسىدا تۈزۈلگەن كېلىشىملەرنىڭ بىكار قىلىنغانلىقىنىڭ ئېلانىدۇر.

2 _ ئى مۇشرىكلار! يەر يۈزىدە مۇئمىنلەرنىڭ چېقىلىشىدىن خاترجەم ھالدا تۆت ئاي ئازادە يۈرۈۋېلىڭلار، بىلىڭلاركى، سىلەر ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر، شۇنىمۇ بىلىپ قويۇڭلاركى، ئاللاھ كاپىرلارنى خار قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنى دۇنيادا رەسۋا قىلىپ، ئاخىرەتتە دوزاخقا تاشلاپ جازالىغۇچىدۇر.

3 _ بۇ ھەج كۈنىدە ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى تەرىپىدىن ئىنسانلارغا چىقىرىلغان ئېلانىدۇركى، ئاللاھ مۇشرىكلاردىن ئادا _ جۈدادۇر، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىمۇ ئادا – جۈدادۇر. ئى مۇشرىكلار! ئەگەر سىلەر مۇشرىكلىك ئەقىدەڭلەردىن يېنىپ، ھەق دىننى قوبۇل قىلساڭلار، بۇ سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر ھەق دىننىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ، ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشكە ئۇنىمىساڭلار، بىلىڭلاركى، سىلەر ئاللاھنىڭ جازاسىدىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر. ئى پەيغەمبەر! ئىسلامدىن يۈز ئورۇگەن كاپىرلارنى ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغىن.

4 _ مۇشرىكلار ئىچىدىكى سىلەر بىلەن كېلىشىم تۈزگەن، كېلىشىمگە ھېچقانداق خىلاپلىق قىلمىغان، سىلەرگە قارشى ھېچقانداق ئادەمگە ياردەم بەرمىگەن كىشىلەر يۇقىرىقى ھۆكۈمدىن مۇستەسنادۇر. ئۇلار بىلەن تۈزگەن بۇ كېلىشىمگە ئۇنىڭ ۋاقتى توشقانغا قەدەر رىئايە قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندايدىغان، مۇشرىكلىك، خىيانەت قاتارلىق گۇناھلاردىن ساقلانغان تەقۋادار كىشىلەرنى دوست تۇتىدۇ.

5 _ سىلەر مۇشرىكلارغا مۆھلەت بەرگەن تۆت ئاي توشقاندا، مۇشرىكلارغا قارشى ئۇرۇش ئېلان قىلىڭلار، ئۇلارنى قەيەردە ئۇچراتساڭلار شۇ يەردە ئۆلتۈرۈڭلار، ئەسىرگە ئېلىڭلار، ئەتراپىنى قورشاڭلار، ئۇلارنىڭ ئۆتىدىغان يوللىرىنى كۆزىتىپ تۇرۇڭلار، ئەگەر ئۇلار كۇفىردىن يېنىپ ئىسلامنى قوبۇل قىلسا ۋە نامازنى ئوقۇپ، زاكات بېرىپ، ئىسلام پەرزلىرىنى ئادا قىلسا، ئۇلارنى قويۇۋېتىڭلار، چۈنكى ئۇلار سىلەرنىڭ دىنىي قېرىندىشىڭلارغا ئايلانغان بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر مۇشرىكلاردىن بىرەر كىشى سەندىن ئامانلىق تىلىسە، تاكى ئۇ قۇرئاننى ئاڭلاپ، ئۇنىڭ ھەقىقىتىگە يەتكەنگە قەدەر، ئۇنىڭغا ئامانلىق بەرگىن، ئاندىن يەنە ئىمان

ئېيتمسا ئۇنى ئۆزى ئامان تاپىدىغان جايغا يەتكۈزۈپ قويغىن، بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، كاپىرلار ئىسلامنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەيدىغان قەۋمدۇر. بەلكى ئۇلار ئۆزلىرىدىكى جاھالەت كۆتۈرۈلگەندىن كېيىن، ئىسلامنى قوبۇل قىلىشى مۇمكىن.

7 _ ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ نەزىرىدە، مۇشرىكلاردا قانداقمۇ ئەھدە دېگەن نەرسە بولسۇن؟ ئەممە مەسجىدى ھەرەمنىڭ يېنىدا «ھۇدەيبىيە سۇلھىسى»دە سىلەر بىلەن كېلىشىم تۈزۈشكەنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلار سىلەر بىلەن تۈزۈشكەن كېلىشىمگە ۋاپا قىلسا، سىلەرمۇ ئۇنىڭغا ۋاپا قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ئەھدىسىگە ۋاپا قىلىدىغان تەقۋادار كىشىلەرنى دوست تۇتىدۇ.

8 _ مۇشرىكلار غەلىبە قىلالمىغان چاغلاردا ئەھدىلىرىگە ۋاپا قىلىدۇ، ئەممە ئۇلار مۇئمىنلەرنى يېڭىپ چۈشىدىغانلىقىنى ھېس قىلغان چاغلىردا بولسا، ئۇلار نە تۇغقانچىلىققا، نە كېلىشىمگە رىئايە قىلمايدۇ. ئۇلارنىڭ سىلەردىن قورقىدىغان چاغدا سىلەرگە قىلىدىغان ساختا مۇئامىلىسىگە ۋە شېرىن سۆزلىرىگە ئالدىنىپ قالماڭلار. چۈنكى ئۇلار سىلەرنى خۇش قىلىش ئۈچۈن كۆڭلىدە بولمىغان ياسالما سۆزلەرنى قىلىدۇ، دىللىردا (ۋەدىسىدە تۇرۇشنى) خالىمايدۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ئىسلامغا قارشى ھەرىكەت قىلىدۇ ۋە سىلەر بىلەن تۈزگەن ئەھدىلىرىنى بۇزىدۇ.

9 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى دۇنيانىڭ ئەرزىمەس نەرسىلىرىگە سېتىۋەتتى، ھەقنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى ۋە ئىسلامغا كىرىشكە قىزىققان كىشىلەرنى ئۇنىڭدىن توستى. ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى نېمىدېگەن يامان!

10 _ ئۇ مۇشرىكلار ئىمانغا ۋە مۇئمىنلەرگە قارشى كۈرەش قىلىدۇ، ئۇلار نە مۇئمىنلەر بىلەن بولغان تۇغقانچىلىققا، نە تۈزۈلگەن كېلىشىمگە رىئايە قىلمايدۇ، ئەنە شۇلار ھەقىقەتكە دۇشمەنلىك قىلىشتا ۋە كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىشتا ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئاشقانلاردۇر.

11 _ ئەگەر ئۇلار ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتىن ۋاز كېچىپ، بىر ئاللاھقا ئىمان ئېيتسا، نامازنى ئوقۇپ، زاكات بېرىپ، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلسا، ئۇ چاغدا ئۇلار سىلەرنىڭ دىنىي قېرىندىشىڭلارغا ئايلىنىدۇ. ھەقىقەتنى بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئايەتلەرنى ئەنە شۇنداق تەپسىلي بايان قىلىمىز.

12 _ ئەگەر ئۇ مۇشرىكلار سىلەر بىلەن كېلىشىم تۈزۈشكەندىن كېيىن، ئەھدىلىرىنى بۇزسا ۋە ئىسلام دىنىغا ھاقارەت قىلسا، ئۇلار كاپىرلىقتىن ۋە ئىسلامغا دۇشمەنلىك قىلىشتىن يانغانغا قەدەر، ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار. چۈنكى ئۇلار كۇفرىنىڭ كاتتىباشلىرىدۇر، ئۇلارنىڭ نە ئەھدىسىنىڭ، نە قەسىمىنىڭ ھېچقانداق ئېتىبارى يوقتۇر.

13 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەھدىنى بۇزغان، پەيغەمبەرنى مەككىدىن ھەيدەپ چىقىرىشقا ئۇرۇنغان، سىلەرگە ئالدى بىلەن ھۇجۇم قىلغان قەۋمگە قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن ئىككىلەنمەكلار. سىلەر ئۇلاردىن قورقامسىلەر؟ ياكى ئۇلار بىلەن ئۇرۇش مەيدانىدا ئۇچرىشىشتىن قورقامسىلەر؟ ئەگەر سىلەر ھەقىقىي مۇئمىن بولساڭلار، سىلەرنىڭ قورقۇشۇڭلار ئۇچۇن ئاللاھ ئەڭ لايىقتۇر.

14 _ 15 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھنىڭ دۇشمەنلىرى بولغان كاپىرلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار، ئاللاھ ئۇلارنى سىلەرنىڭ قولۇڭلار بىلەن جازالايدۇ، ئۇلارنى يېڭىلىش ۋە رەسۋالىق بىلەن خار قىلىدۇ، سىلەرنى ئۇلارنىڭ ئۇستىدىن غالىب قىلىدۇ، ھەق دىننى ئۇستۇن قىلىدۇ، سىلەرنىڭ مۇشرىكلارنىڭ ھىيلە – مىكىرلىرى سەۋەبلىك غەم _ قايغۇغا تولغان كۆڭلۈڭلەرگە ئۇلارنى مەغلۇپ قىلىش ئارقىلىق تەسەللى بېرىدۇ، مۇئمىنلەرنى دىللىرىدىكى ئاچچىقتىن خالاس قىلىدۇ. كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغان ئاشۇ كاپىرلاردىن كىمكى قىلمىشلىرىغا تەۋبە قىلسا، ئاللاھ ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. چۇنكى ئاللاھ خالىغان بەندىسىنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ. ئاللاھ تەۋبە قىلغۇچىنىڭ سەمىمىيىتىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، تەدبىرلىرىدە، ئىشلىرىدا ۋە بەندىلىرىگە قانۇن بەلگىلەشتە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

16 _ بەندىلىرىنى سىناش ئاللاھنىڭ قانۇنىيەتلىرىدىن بىرىدۇر. ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن ئىخلاس بىلەن جىھاد قىلغانلارنى، ئاللاھتىن، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىدىن ۋە مۇئمىنلەردىن باشقىسىنى سىرداش قىلىۋالمىغانلارنى ئوتتۇرىغا چىقارماي تۇرۇپ، ئۇزۇڭلارنى سىناقسىز تاشلاپ قويىدۇ دەپ ئويلىماڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ھەربىر ئىشىڭلاردىن خەۋەردارىدۇر ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

17 _ مۇشرىكلار ئۇزلىرىنىڭ كاپىرلىقىنى ئېلان قىلىپ ۋە ئاللاھقا شېرىك كەلتۇرۇپ تۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ مەسجىدلىرىنى ئاۋات قىلىش سالاھىيىتى يوقتۇر. ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ياخشىلىق دەپ قىلغان بارلىق ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كېتىدۇ، ئۇلار دوزاختا مەڭگۇ قالىدۇ.

18 _ ئاللاھنىڭ مەسجىدلىرىنى پەقەت ئاللاھقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان، نامازنى مۇكەممەل ئوقۇغان، زاكات بەرگەن، ئاللاھنىڭ دىننى قوغداشتا ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمدىن قورقمىغان كىشىلەرلا ئاۋات قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ مەسجىدلىرىنى ئاۋات قىلغان ئاشۇ كىشىلەر توغرا يولغا مۇۋەپپەق بولغانلاردۇر.

19 _ ئى قەۋم! سىلەر ھاجىلارنى سۇ بىلەن تەمىنلىگەنلەرنى، مەسجىدى ھەرەمنى ئاۋات قىلغانلارنى ئاللاھقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغانلار بىلەن ئوخشاش دەپ ھېسابلامسىلەر؟ ئاللاھنىڭ نەزىرىدە مۇئمىنلەرنىڭ ئەھۋالى بىلەن كاپىرلارنىڭ

ئەھۋالى تەڭ ئەمەس. چۈنكى ئاللاھ ئىمان ئېيتمىغانلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى قوبۇل قىلمايدۇ. ئاللاھ كۈفردا چىڭ تۇرۇۋېلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋمنى ياخشى ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

20 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، كۈفرى دىيارىنى تاشلاپ ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلغان، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈملۈككە ئىگە قىلىش يولىدا پۇل _ مېلىنى ۋە جېنىنى ئاتاپ جىھاد قىلغان كىشىلەرنىڭ دەرىجىسى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ كاتتىدۇر. ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشتىن ئىبارەت كاتتا ئۈتۈقنى قازانغۇچىلاردۇر.

21 _ ئاشۇ مۇھاجىر مۇئمىنلەرگە ئاللاھ ئۆزىنىڭ كەڭ رەھمىتى، مەڭگۈلۈك رازىلىقى ۋە نېمەتلىرى تۈگەپ قالمايدىغان جەننەتلەر بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدۇ.

22 _ ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئۇ جەننەتلەرنىڭ نېمەتلىرى تۈگەپ قالمايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى ھاياتىدا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىدۇر. شۇبھىسىزكى، ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىنى تەرك ئېتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا كاتتا مۇكاپات بار.

23 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر ئاتىلىرىڭلار، قېرىنداشلىرىڭلار كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋېلىپ، ئىسلامغا قارشى تۇرۇشنى داۋاملاشتۇرسا، ئۇلارنى مۇسۇلمانلارنىڭ مەخپىيەتلىكىگە مۇناسىۋەتلىك سۆزلەرنى قىلىشىدىغان، مۇھىم ئىشلىرىڭلاردا مەسلىھەتلىشىدىغان يېقىن كىشىلىرىڭلار قاتارىدىن سانىماڭلار. سىلەردىن كىمكى، ئۇلارنى يېقىن كىشىلىرى ھېسابلايدىكەن ۋە دوست تۇتىدىكەن، ئۇ ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان ۋە ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بولىدۇ.

24 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرگە ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر ئاتىلىرىڭلارنى، ئوغۇللىرىڭلارنى، قېرىنداشلىرىڭلارنى، ئاياللىرىڭلارنى، ئۇرۇق _ تۇغقانلىرىڭلارنى، تاپقان پۇل _ ماللىرىڭلارنى، ئاقماي قېلىشىدىن ئەنسىرىگەن تىجارىتىڭلارنى، ياخشى كۆرىدىغان ئۆيلىرىڭلارنى ئاللاھتىن، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدىن ۋە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشتىن ئەۋزەل كۆرسەڭلار، سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىنى كۈتسەڭلار بولىدۇ. ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان قەۋمنى ھىدايەتكە ۋە ياخشى ئىشقا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ».

25 _ شەكسىزكى، سىلەر قولۇڭلاردىن كەلگەن سەۋەبلەرنى قىلغان ۋە ئاللاھقا چىن ئىشەنچ بىلەن تايانغان چېغىڭلاردا، ئاللاھ سىلەرگە نۇرغۇن جەڭ مەيدانلىرىدا ياردەم بەردى. ھۇنەين ئۇرۇشى بولغان كۈندە سىلەرنى سانىڭلارنىڭ كۆپلۈكى مەغرۇرلاندۇرغان ۋە «بۇگۈن بىزنىڭ سانىمىز كۆپتۇر، شۇڭا يېڭىلمەيمىز» دېگەن ئىدىڭلار، سانىڭلارنىڭ كۆپلۈكى سىلەرگە قىلچە ئەسقاتمىدى،

دۇشمەن سلەرگە غالىب كەلدى، شۇنچە كەڭ زېمىن سلەرگە تار تۈيۈلدى، شۇنىڭ بىلەن سلەر ئارقاڭلارغا قاراپ قاچتىڭلار.

26 _ ئاندىن ئاللاھ پەيغەمبىرىگە ۋە مۇئمىنلەرگە خاتىرجەملىك بېغىشلىدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار جىھاد مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇردى. ئاللاھ ئۇلارغا ئۇلار ئىلگىرى كۆرۈپ باقمىغان پەرىشتىلەر قوشۇننى چۈشۈردى، ئۇلارغا دۇشمەنلىرىگە قارشى نۇسرەت ئاتا قىلدى، كاپىرلارنى بولسا قاتتىق جازالىدى. مانا بۇ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىندىن توسقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ جازاسىدۇر.

27 _ شۇنىڭدىن كېيىن، كىمكى كۇفرىدىن يېنىپ ئىسلامنى قوبۇل قىلسا، ئاللاھ ئۇلاردىن خالىغان كىشىنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ، گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. ئاللاھ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر.

28 _ ئى مۇئمىنلەر! مۇشرىكلار پەقەتلا نىجىستۇر. شۇڭا مۇشۇ يىلدىن (يەنى ھىجرىيەنىڭ 9 _ يىلىدىن) كېيىن ئۇلارنى مەسجىدى ھەرەمگە يېقىنلاشتۇرماڭلار. ئەگەر سلەرنىڭ ئۇلار بىلەن قىلىدىغان تىجارىتىڭلار ئۇزۇلۇپ قېلىش سەۋەبلىك پېقىر بولۇپ قېلىشتىن ئەنسىرىسەڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ سلەرگە ئۇنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇپ بېرىدۇ، ئاللاھ خالىسا، سلەرنى ئۇزاققا قالماي ئۆز پەزلى بىلەن باي قىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ سلەرنىڭ ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، سلەرنىڭ ئىشىڭلارنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

29 _ ئى مۇسۇلمانلار! يەھۇدىي ۋە خىرىستىيانلاردىن ئىبارەت ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنمەيدىغان، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى چەكلىگەن ئىشلاردىن چەكلەنمەيدىغان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلمايدىغان كاپىرلار تاكى سلەرگە بويسۇنۇپ ياۋاشلىق بىلەن جىزىيە تۆلىگەنگە قەدەر، ئۇلار بىلەن ئۇرۇش قىلىڭلار.

30 _ يەھۇدىيلار: «ئۇزەير ئاللاھنىڭ ئوغلىدۇر» دەپ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈردى، خىرىستىيانلارمۇ: «مەسىھ ئاللاھنىڭ ئوغلىدۇر» دەپ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈردى. ئۇلار بۇ يالغاننى ئۆزلىرى ئويدۇرۇپ چىقتى. ئۇلارنىڭ بۇ سۆزى ئىلگىرىكى مۇشرىكلارنىڭ سۆزلىرىگە ئوخشاپ كېتىدۇ. ئاللاھ بۇ كاپىرلارنىڭ ھەممىسگە لەنەت قىلسۇن! ئۇلار ھەقىقەتتىن قانداقلارچە باتىلغا بۇرۇلۇپ كېتىدۇ؟

31 _ يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار ئاللاھنى قويۇپ ئۆزلىرىنىڭ ئۆلىمالىرىنى، راھىبلىرىنى ئىلاھ قىلىۋېلىپ ئۇلار چىقارغان ھۆكۈملەرگە بويسۇندى. خىرىستىيانلار مەريەم ئوغلى مەسىھنى ئىلاھ قىلىۋېلىپ، ئۇنىڭغا چوقۇندى. ھالبۇكى ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەممىسنى يالغۇز ئۆزىگىلا ئىبادەت

قىلىشقا بۇيرۇغان ئىدى. چۈنكى ئاللاھ ھەققىي ئىلاھتۇر، ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھ ئازغۇنلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

32 _ كاپىرلار پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق ئىسلام دىنىنى ۋە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى يوق قىلماقچى بولىدۇ. ھەقىقەت شۇكى، كاپىرلار قانچىلىك يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۆز دىنىنى تاماملىماي قالمايدۇ، بۇ دىننى بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىدۇ ۋە ئىمان كەلىمىسىنى ھەممىدىن ئۈستۈن قىلىدۇ.

33 _ مۇشرىكلار يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئاللاھ ئىسلام دىنىنى بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىش ئۈچۈن، ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى قۇرئان ۋە ئىسلام دىنى بىلەن ئەۋەتكەن زاتتۇر.

34 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەھلى كىتابنىڭ ئۆلىمالىرىدىن ۋە راھىبلىرىدىن[45] نۇرغۇنلىرى كىشىلەرنىڭ پۇل _ ماللىرىنى پارىخورلۇققا ئوخشىغان ھارام يوللار بىلەن يەۋالىدۇ، كىشىلەرنى ئىسلام دىنىغا كىرىشتىن ۋە ئاللاھنىڭ يولىدا مېڭىشتىن توسىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئالتۇن _ كۈمۈش يىغىپ، ئۇنىڭ زاكىتىنى ئادا قىلمايدىغانلارغا قاتتىق ئازاب بىلەن بېشارەت بەرگىن.

35 _ قىيامەت كۈنى ئالتۇن _ كۈمۈشلەر جەھەننەمنىڭ ئوتىغا تاشلىنىپ تازا قىزىتىلىدۇ، قىزىتىلغان بۇ ئالتۇن _ كۈمۈشلەر بىلەن دۇنيادا بۇلارنى توپلىغان ئىگىلىرىنىڭ پېشانىلىرى، بېقىنلىرى ۋە دۈمبىلىرى داغلىنىدۇ. ئۇلارغا كايىپ مۇنداق دېيىلىدۇ: «مانا بۇ سىلەر يىغىپ، زاكىتىنى ئادا قىلمىغان ئالتۇن _ كۈمۈشلەردۇر. ئەمدى، پۇل _ مال يىغىپ، زاكىتىنى بەرمىگەنلىكىڭلار ئۈچۈن ئۇنىڭ ئازابىنى تارتىڭلار».

36 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاسمان ۋە زېمىننى ياراتقاندىن تارتىپ، بىر يىلنى تەشكىل قىلىدىغان ئايلارنىڭ سانى لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلغان بويىچە ئاللاھنىڭ ھۆكمىدە ئون ئىككى ئايدۇر، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن تۆت ئاي ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئايلار بولۇپ، ئۇلار: زۇلقەئدە، زۇلھەججە، مۇھەررەم، رەجەبتىن ئىبارەتتۇر. بۇ توغرا دىندۇر، شۇڭا بۇ ئايلاردا چەكلەنگەن ئىشلارنى قىلىپ قويۇپ ئۆزۈڭلارغا زىيان سالماڭلار، چۈنكى بۇ ئايلاردا قىلغان يامان ئىشنىڭ گۇناھى چوڭ بولىدۇ. مۇشرىكلار سىلەر بىلەن ئومۇمىيۈزلۈك ئۇرۇشقاندەك، سىلەرمۇ ئۇلار بىلەن

---

[45] يەھۇدىيلارنىڭ ئۆلىمالىرى «ھاخام»، خىرىستىيانلارنىڭ ئۆلىمالىرى «قىسسىس» دەپ ئاتىلىدۇ. راھىب _ خىرىستىيان دىندا تەركىدۇنيالىق يولىغا كىرىپ، ئۆزىنى ئىبادەتكە ئاتىغان ئادەمنى ئىپادىلەيدۇ.

ئومۇمیۇزلۇك ئۇرۇشۇڭلار. بىلىڭلارکى، ئاللاھ ھەقىقەتەن تەقۋادارلار بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارنى قوللايدۇ ۋە ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ.

37 _ ئەرەبلەرنىڭ جاھىلىيەت دەۋرىدە ھەر يىلدىن خالىغان تۆت ئاينى ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئاي قىلىپ بەلگىلۇۋىلىپ، ئاندىن بۇ ئايلارنى ئۆز خاھىشى بويىچە ئالدى – كەينىگە سۈرۈشى، ئۇرۇشقا ئېھتىياجلىق بولغان چاغلىردا چەكلەنگەن ئاينىڭ ئورنىغا چەكلەنمىگەن ئاينى قويۇۋىلىشى ھەقىقەتەن كۈفردا ھەددىدىن ئاشقانلىقتۇر. شەيتان بۇنىڭ بىلەن كاپىرلارنى ئازدۇرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇ كاپىرلار ئاللاھ ئۇرۇش قىلىشنى چەكلىگەن ئايلارنىڭ سانىغا مۇۋاپىقلىشىش ئۈچۈن، بۇ ئايلارنى بىر يىل ئۇرۇش قىلىش چەكلەنمىگەن ئايلاردىن سانىسا، ئىككىنچى يىلى ئۇ ئايلارنى ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن ئايلاردىن سانايدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئاللاھ چەكلىگەن ئىشلارنى ئاللاھ چەكلىمىگەن ئىشلارغا ئايلاندۇرۇۋالىدۇ. شەيتان ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ بۇ يامان ئەمەللىرىنى شۇنداق چىرايلىق كۆرسەتكەن. ئاللاھ كاپىر قەۋمنى توغرا ئىشقا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

38 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەرگە «دۈشمىنىڭلارغا قارشى ئاللاھ يولىدا جىھادقا ئاتلىنىڭلار» دېيىلسە، نېمىشقا ئورنۇڭلاردىن قىمىرلىماي يېتىۋالىسىلەر؟ سىلەر بۇ دۇنيالىق مەنپەئەتىڭلارنى ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرىدىن ئەۋزەل كۆردۈڭلارمۇ؟ بىلىڭلارکى، سىلەرنىڭ دۇنيادا مەنپەئەتلىنىدىغان نەرسەڭلار ئاز ۋە ۋاقىتلىقتۇر، ئەمما ئاللاھ مۇجاھىدلارغا تەييارلىغان ئاخىرەت نېمەتلىرى كۆپ ۋە دائىملىقتۇر.

39 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر دۈشمىنىڭلارغا قارشى جىھادقا ئاتلانمىساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە ئازابنى چۈشۈرىدۇ، سىلەرنى ھالاك قىلىۋېتىپ، ئورنۇڭلارغا جىھادقا ئەمر قىلىنسا دەرھال ئورۇندايدىغان، ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىدىغان بىر قەۋمنى كەلتۈرىدۇ. سىلەر جىھاد قىلىشتىن باش تارتىش بىلەن ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيسىلەر، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ھاجىتى يوق، ئەمما سىلەر ئاللاھقا موھتاجسىلەر. ئاللاھ ئىرادە قىلغان ئىش ئەلۋەتتە ئەمەلگە ئاشىدۇ، چۈنكى ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئۇ سىلەرسىزمۇ ئۆزىنىڭ دىننى ئۈستۈن قىلىشقا، پەيغەمبىرىگە نۇسرەت ئاتا قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

40 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرى! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى بىلەن بىللە جىھادقا چىقمىساڭلار، ئۇنىڭغا ياردەم قىلمىساڭلار، ئاللاھ ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە ياردەم قىلىدۇ. ئۆز ۋاقتىدا كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئۆز يۇرتى بولغان مەككە شەھىرىدىن ھەيدەپ چىقارغاندا، ئاللاھ ئۇنىڭغا ياردەم قىلغان ۋە ئۇنى قوغدىغان ئىدى. ئۇ چاغدا ئۇنىڭغا ئەبۇ

بەكرى سددىقتىن ئىبارەت بىرلا كىشى ھەمراھ ئىدى. ئۇلار مەككىدىكى سۈر غارىغا كىرىۋالغان بولۇپ، ئۇلار ئۇ يەردە ئۈچ كېچە تۇرغان ئىدى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەمراھى ئەبۇ بەكرىنىڭ چىرايىدا قورقۇنچىنىڭ ئالامەتلىرىنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۇنىڭغا: «غەم قىلمىغىن، ئاللاھ بىز بىلەن بىللىدۇر، بىزنى قوللايدۇ ۋە بىزگە يارداەم قىلىدۇ» دېگەن. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇنىڭغا خاتىرجەملىك بېغىشلىغان، ئۇنىڭغا ئىنسانلار كۆرۈپ باقمىغان پەرىشتىلەر قوشۇنى بىلەن مەدەت بەرگەن ئىدى. ئاللاھ كاپىرلارنىڭ دىننى پەس قىلدى. ئاللاھنىڭ دىنى بولسا ئەڭ ئۈستۈندۇر. ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

41 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ يولىدا جىھادقا چىقىڭلار، مەيلى سىلەر ياش بولۇڭلار ياكى قېرى بولۇڭلار، قىينىچىلىقتا بولۇڭلار ياكى ئازادىچىلىكتە بولۇڭلار، ھەرقانداق ھالەتتە جىھادقا چىقىڭلار. پۈل _ مېلىڭلارنى ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلىڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، جېنىڭلارنى پىدا قىلىپ جىھاد قىلىڭلار. ئەگەر سىلەر جىھاد قىلىشنىڭ پەزىلىتىنى ۋە ئۇنىڭ كاتتا ساۋابىنى بىلسەڭلار، جىھادقا چىقىش، جىھادقا پۈل _ مال سەرپ قىلىش ۋە جاننى ئاتاش سىلەر ئۈچۈن، جىھادقا چىقمىغاندىن ئەلۋەتتە ياخشى ۋە ئەۋزەلدۇر. ئەگەر سىلەر بۇنى بىلگەن بولساڭلار، ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمر – پەرمانلىرىنى ئورۇنداڭلار.

42 _ ئاللاھ بىر قىسىم مۇناپىقلارنىڭ يالغان ئۆزرىلەرنى ئويدۇرۇپ چىقىپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن تەبۇك غازىتىغا چىقماسلىق ھەققىدە رۇخسەت سورىغانلىقىغا كايىپ مۇنداق دېگەن: «ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇ مۇناپىقلار دەۋەت قىلىنغان بۇ جىھاد يېقىن مۇساپىلىك، جاپاسىز، ئۆڭاي سەپەردە ئاسانلا قولغا كېلىدىغان غەنىيمەت بولسا ئىدى، ئۇ مۇناپىقلار چوقۇم ساڭا ئەگىشىپ جىھادقا چىقاتتى. لېكىن ئۇلار قاتتىق ئىسسىق كۈنلەردە شام ئەتراپىدا رىملىقلار بىلەن ئۇرۇشۇشقا دەۋەت قىلىنغانلىقتىن، بۇ ئارىلىق ئۇلارغا يىراق ۋە جاپالىق بىلىندى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالدى. ئۇلار يېقىندا: ‹ئەگەر چىقىشقا قادىر بولالىغان بولساق، ئەلۋەتتە سىلەر بىلەن بىللە چىقاتتۇق› دەپ، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم ئىچىپ، ئۆزىنى ئۆزى يالغانچىلىق ۋە مۇناپىقلىق بىلەن ھالاك قىلىدۇ. ئاللاھ بىلىدۇكى، ئۇلار شەك _ شۈبھىسىز يالغانچىلاردۇر، ئۇلار ساڭا يالغاندىن ئۆزرە ئېيتىدۇ».

43 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ سېنىڭ مۇناپىقلارنىڭ ئۆزرىسىنى قوبۇل قىلغانلىق خاتالىقىڭنى كەچۈردى، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى راست ئۆزرىسى بارلىرى ساڭا ئېنىق بولمىغۇچە ۋە ئۇلارنىڭ

ئارىسىدىكى يالغانچىلارنى بىلمىگۈچە، نېمىشقا ئۇلارنىڭ جىھادقا چىقماسلىقىغا رۇخسەت بەردىڭ؟

44 _ ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرگەنلەر سەندىن پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىپ، جېنىنى ئاتاپ ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشتىن قېلىپ قېلىش ئۈچۈن رۇخسەت سورىمايدۇ. چۈنكى جىھادقا چىقماسلىق ئۈچۈن رۇخسەت سوراش مۇناپىقلارنىڭ ئىشىدۇر. ئاللاھ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىنى تەرك ئېتىدىغان تەقۋادارلارنى ئوبدان بىلىدۇ

45 _ ئى پەيغەمبەر! جىھادقا چىقماسلىق ئۈچۈن سەندىن رۇخسەت سورايدىغانلار پەقەت ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنمەيدىغان، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ياخشى ئەمەل قىلمايدىغان، سەن ئېلىپ كەلگەن ھەق دىن توغرۇلۇق دىلىدا شەك بار كىشىلەردۇر. ئۇلار ھەمىشە شەك _ شۈبھىلىرى ئىچىدە تېڭىرقاپ يۈرىدۇ.

46 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاشۇ مۇناپىقلار جىھادقا چىقىشنى خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە جىھادقا چىقىش ئۈچۈن تولۇق تەييارلىق قىلغان بولاتتى، لېكىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ چىقىشنى ياقتۇرمىدى، شۇڭا جىھادقا چىقىشنى ئۇلارغا ئېغىر كۆرسەتتى. (يەنى ئاللاھ ئۇلارنى جىھادقا چىقىشقا ئەمر قىلغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ چىقمايدىغانلىقىنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارغا چىقماسلىقىنى تەقدىر قىلدى). ئۇلارغا: «ئۆيلىرىدە قېلىپ قالىدىغان ئاياللار، كىچىك بالىلار ۋە ياشانغانلار بىلەن بىللە قېلىڭلار» دېيىلدى.

47 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر ئۇ مۇناپىقلار سىلەر بىلەن بىللە جىھادقا چىققان بولسا ئىدى، ئۇلار ئەلۋەتتە مۇجاھىدلار سېپىدە پىتنە _ پاسات ۋە بۇزغۇنچىلىق تېرىيتتى، ئاراڭلارغا بۆلگۈنچىلىك سېلىش ۋە سىلەرنى بىر _ بىرىڭلارغا ئۆچ قىلىش ئۈچۈن چوقۇم سۈخەنچىلىك قىلاتتى. مۇناپىقلار سىلەرنى جىھادتىن توسماقچى بولىدۇ. ئاراڭلاردا ئۇلارنىڭ كۆز _ قۇلاقلىرى بار، ئۇلار سىلەرنىڭ ئەھۋالىڭلارنى كاتتىباشلىرىغا يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ. ئاللاھ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ئاشۇ مۇناپىقلارنى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ.

48 _ مۇناپىقلار تەبۇك غازىتىدىن ئىلگىرىمۇ مۇئمىنلەرنىڭ سېپىنى بۆلۈشكە ۋە ئۇلارنى ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشتىن توسۇشقا ئۇرۇنغان بولسىمۇ، مەقسىتىگە يېتەلمىگەن ئىدى. ئى پەيغەمبەر! بۇ مۇناپىقلار سەن ئېلىپ كەلگەن ئىسلام دىنىنى يوق قىلىش ئۈچۈن ئۇرۇنماقتا. ئۇلار ئۇھۇد ۋە خەندەك غازاتلىرىدىمۇ شۇنداق قىلغان ۋە ساڭا قارشى سۈيىقەست پىلانلىغان ئىدى. ئاللاھنىڭ يارىدىمى كەلدى، ئاللاھ ئىسلام قوشۇنلىرىنى كۈچلەندۈردى. كاپىرلار يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئاللاھ ئۆز دىنىنى بارلىق دىنلار ئۈستىدىن غالىب قىلدى.

49 _ مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدا جىھادقا چىقماسلىق ئۈچۈن باھانە ئىزدەپ: «ماڭا رۇخسەت قىلغىن، مېنى ئاياللارنىڭ پىتنىسىگە گىرىپتار قىلمىغىن» دېگۈچىلەرمۇ بار. ئەمەلىيەتتە، ئۇلار مۇناپىقلىقتىن ئىبارەت چوڭ بالاغا ئاللىبۇرۇن گىرىپتار بولۇپ بولدى. شەكسىزكى، جەھەننەم كاپىرلارنى چوقۇم قورشىغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ھېچبىرى جەھەننەمدىن چىقىپ كېتەلمەيدۇ.

50 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا غەنىيمەت، خۇشاللىق دېگەندەك قانداقلا بىر ياخشىلىق يەتسە، مۇناپىقلار قاتتىق بىئارام بولىدۇ، ساڭا مەغلۇبىيەت ۋە قىينچىلىق دېگەندەك قانداقلا بىر مۇسىبەت يەتسە، ئۇلار: «بىز تەدبىرلىك كىشىلەرمىز، شۇڭا بىز مۇھەممەد بىلەن جىھادقا چىقمايمىز، ئىشنىڭ ئالدىنى ئالغان ئىكەنمىز» دېيىشىپ، ئۆز قىلمىشلىرىدىن ۋە ساڭا يەتكەن كۆڭۈلسىزلىكتىن خۇشال بولۇپ قايتىشىدۇ.

51 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇناپىقلارغا ئېيتقىنكى، «بىزگە پەقەت ئاللاھنىڭ لەۋھۇلمەھپۇزدا تەقدىر قىلغان نەرسىسىلا يېتىدۇ، ئاللاھ بىزنىڭ دۈشمەنلىرىمىزگە قارشى مەدەتكارىمىزدۇر. مۇئمىنلەر بىر ئاللاھقىلا تايانسۇن».

52 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر پەقەتلا بىزنىڭ ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ شېھىت بولۇشىمىزنى ياكى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلارىدىن غەلىبە قىلىشىمىزنى كۈتۈۋاتىسىلەر، بىزمۇ ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئۆز دەرگاھىدىن ئازاب چۈشۈرۈشنى ياكى بىزنىڭ قولىمىز ئارقىلىق سىلەرنى جازالىشىنى كۈتۈۋاتىمىز، سىلەرمۇ كۈتۈڭلار، شەكسىزكى، بىزمۇ ئەلۋەتتە سىلەر بىلەن بىللە ئاللاھنىڭ بىزگە قانداق مۇئامىلە قىلىدىغانلىقىنى كۈتىمىز».

53 _ ئى پەيغەمبەر! مۇناپىقلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھ يولىدا ئىختىيارىي ياكى مەجبۇرىي يوسۇندا قانچىلىك پۇل _ مال سەرپ قىلىپ كېتىڭلار، ئاللاھ ئۇنى سىلەردىن ھەرگىز قوبۇل قىلمايدۇ، چۈنكى سىلەر ئاللاھنىڭ دىنىدىن چىقىپ كەتكەن ۋە ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن يۈز ئۆرۈگەن قەۋمسىلەر».

54 _ ئۇلارنىڭ سەرپ قىلغان نەرسىلىرىنىڭ قوبۇل بولماسلىقىدىكى سەۋەب شۇكى، ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىشەنمەيدىغانلىقىنى يوشۇرىدۇ، نامازغا پەقەت خۇش ياقمىغان ھالدا كېلىدۇ، پۇل _ مېلىنى پەقەتلا كۆڭلى خالىمىغان ھالدا سەرپ قىلىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاخىرەتكە ئىشەنمىگەنلىكتىن، ئىسلام پەرزلىرىنى ئادا قىلىشنىڭ ساۋابىنىمۇ ئۈمىد قىلمايدۇ، ئادا قىلماسلىقنىڭ گۇناھىدىنمۇ قورقمايدۇ.

55 _ ئی پەیغەمبەر! ئاشۇ مۇناپىقلارنىڭ پۇل _ مېلى ۋە پەرزەنتلىرى سېنى ئەجەبلەندۈرمىسۇن، ئاللاھ دۇنيا ھاياتىدا پەقەت شۇ پۇل _ مالنى ھاسىل قىلىش يولىدا ئۇلارنى جاپا _ مۇشەققەتكە سېلىپ ئازابلاشنى ۋە ئۇلارنىڭ كاپىر پېتى ئۆلۈشنى ئىرادە قىلىدۇ.

56 _ ئی مۇئمىنلەر! ئۇ مۇناپىقلار سىلەرنى ئالداش ئۈچۈن يالغاندىن: «بىزمۇ ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ قاتارىڭلاردىنمىز» دەپ، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم ئىچىدۇ. ئەمەلىيەتتە، ئۇلار سىلەردىن ئەمەس، ئۇلار سىلەردىن قورققانلىقى ئۈچۈنلا يالغاندىن قەسەم ئىچكەن قەۋمدۇر.

57 _ ئەگەر ئاشۇ مۇناپىقلار ئۆزلىرىنى سىلەرنىڭ جازايىڭلاردىن ساقلاش ئۈچۈن، بىرەر پاناھگاھ ياكى غار ۋە ياكى گەمە دېگەندەك نەرسىنى تېپىۋالسا، ئەلۋەتتە ئۇلار شۇ تەرەپكە قاراپ يۈگۈرۈشكە باشلايدۇ.

58 _ ئی پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدا سېنىڭ يوقسۇللارغا سەدىقىلەرنى تەقسىم قىلىپ بېرىشىڭنى ئەيىبلەيدىغانلىرىمۇ بار. مۇنداقلارغا سەدىقىدىن بېرىلسە، خۇشال بولۇشىدۇ ۋە ئېغىزلىرىنى يۇمۇشىدۇ، ئەگەر ئۇلارغا ئۇ سەدىقىلەردىن بېرىلمىسە، دەرھال خاپا بولۇشىدۇ ۋە سېنى ئەيىبلەشكە باشلايدۇ.

59 _ سەدىقىلەرنى تەقسىم قىلىش ئىشلىرىدا سېنى ئەيىبلىگەن ئاشۇ مۇناپىقلار، ئەگەر ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئىلتىپات قىلغىنىغا رازى بولۇپ: «ئاللاھ بىزگە يېتەرلىكتۇر، ئاللاھ بىزگە يېقىندا ئۆز پەزلىدىن ئاتا قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ئاللاھ ئاتا قىلغان بايلىقنى بىزگە تەقسىم قىلىپ بېرىدۇ. بىز پەقەت ئاللاھنىڭ بىزگە كەڭ رىزىق ئاتا قىلىشىنى ۋە كىشىلەرنىڭ سەدىقىسىنى يېيىشكە موھتاج قىلماسلىقىنى تىلىگۈچىلەرمىز» دېسە ئىدى، ئۇلار ئۈچۈن تولىمۇ ياخشى بولغان بولاتتى.

60 _ زاكات پەقەت ھېچ نەرسىسى يوق پېقىرلارغا، ھاجىتىنى قامدىغۇدەك بىر نەرسىسى بولمىغان مىسكىنلەرگە، زاكاتلارنى يىغىشقا بەلگىلەنگەن كىشىلەرگە، مۇسۇلمان بولۇشى كۈتۈلىدىغان ياكى ئىماننى كۈچەيتىشكە موھتاج بولۇپ قالغان كىشىلەرگە ياكى مۇسۇلمانلارغا پايدىسى تېگىدىغان ۋە ياكى مۇسۇلمانلارغا يامانلىق قىلىشىدىن ساقلىنىش كۆزدە تۇتۇلغان كىشىلەرگە، قۇللارنى ئازاد قىلىشقا، قەرزگە پېتىپ قالغانلارغا، ئاللاھنىڭ يولىدا جىھاد قىلىدىغان مۇجاھىدلارغا، يول خراجىتىدىن ئايرىلىپ قالغان مۇساپىرلارغا بېرىلىدۇ. بۇ ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن تەقسىماتتۇر. ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، تەدبىرلىرىدە ۋە ئەمر _ پەرمانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

61 _ مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا نالايىق سۆزلەر بىلەن ئەزىيەت يەتكۈزۈپ: «ئۇ ئاڭلىغان سۆزلەرنىڭ ھەممىسىگە ئىشىنىۋېرىدۇ» دەيدىغانلار بار. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇ پەيغەمبەر ھەرقانداق ياخشى سۆزگە قۇلاق سالىدۇ، ئاللاھقا ئىشىنىدۇ، مۇئمىنلەرنىڭ بەرگەن خەۋەرلىرىگە ئىشىنىدۇ، ئۇ ئىمان ئېيتقان ۋە يولىغا ئەگەشكەن كىشىلەر ئۈچۈن رەھمەتتۇر». شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەرقانداق بىر شەكىلدە ئەزىيەت يەتكۈزىدىغانلارغا تولىمۇ قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازاب بار.

62 _ مۇناپىقلار مۇئمىنلەرنى قايىل قىلىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ نامىنى قوللىنىپ يالغاندىن قەسەم قىلىدۇ ۋە يالغان ئۆزرىلەرنى ئېيتىپ تۇرۇۋالىدۇ. ئەگەر ئۇلار ھەقىقىي مۇئمىنلەردىن بولىدىغان بولسا، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىش ۋە ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى رازى قىلىشى ھەممىدىن ئەۋزەل ۋە ھەممىدىن مۇھىمدۇر.

63 _ ئۇ مۇناپىقلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى ئۇرۇش ئاچقانلارنىڭ ئاقىۋىتى دوزاخ ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇلارنىڭ دوزاختا مەڭگۈلۈك ئازابلىنىدىغانلىقىنى بىلمەمدۇ؟ مۇناپىقلارنىڭ ئاقىۋىتى چوڭ رەسۋالىق ۋە مەڭگۈلۈك خارلىقتۇر (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئەزىيەت يەتكۈزۈش ۋە ئۇنى سۆكۈش ئۇنىڭغا قارشى ئۇرۇش ئاچقانلىقتۇر).

64 _ مۇناپىقلار ئۆزلىرى توغرىسىدا بىرەر سۈرە چۈشۈپ، دىللىرىدا يوشۇرۇپ كەلگەن كۈفرىنى مۇئمىنلەرگە پاش قىلىپ قويۇشىدىن قورقىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھنىڭ دىنىنى مەسخىرە قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇۋېرىڭلار، سىلەر قورقىدىغان نەرسىنىڭ ھەقىقىتىنى ئاللاھ چوقۇم ئاشكارا قىلىدۇ».

65 _ ئەگەر سەن ئۇلاردىن سېنى ۋە ساھابىلىرىڭنى نېمە ئۈچۈن مەسخىرە قىلغانلىقىنى سۈرۈشتە قىلساڭ، ئۇلار: «بىز پەقەت چاقچاق قىلىپ ۋە ئوينىشىپ شۇنداق دەپ قويغان ئىدۇق» دەيدۇ. ئۇ مۇناپىقلارغا: «سىلەر ئاللاھنى، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى مەسخىرە قىلىدىڭلارمۇ؟» دېگىن.

66 _ ئى مۇناپىقلار جامائەسى! سىلەر يالغاندىن ئۆزرە ئېيتماڭلار، چۈنكى ئۆزرەڭلارنىڭ پايدىسى يوق. سىلەر مەسخىرە قىلىپ ئېيتقان مۇشۇ سۆزۈڭلار بىلەن ئاشكارا كاپىر بولدۇڭلار، سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىن سەممىي تەۋبە قىلىپ، ھەقىقەتكە قايتقان بىر گۇرۇھنى ئەپۇ قىلساقمۇ، يەنە بىر گۇرۇھنى مۇشۇ كۈفرى سۆزلەرنى قىلغانلىق گۇناھى ئۈچۈن جازالايمىز.

67 _ مۇناپىق ئەرلەر بىلەن مۇناپىق ئاياللار يالغاندىن ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، كۆڭلىدە كۇفرىنى يوشۇرۇشتا بىر _ بىرىگە ئوخشايدۇ، ئۇلار بىر _ بىرىنى ئاللاھنى ئىنكار قىلىشقا، پەيغەمبەرگە ئاسىيلىق قىلىشقا بۇيرۇيدۇ، كىشىلەرنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن توسىدۇ، ئاللاھ يولدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشتىن بېخىللىق قىلىدۇ. ئۇلار ئاللاھنى ئۇنتۇپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھمۇ ئۇلارنى ئۆز رەھمىتىدىن مەھرۇم قىلدى ۋە ياخشىلىققا مۇۋەپپەق قىلمىدى. شۈبھىسىزكى، مۇناپىقلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقانلارنىڭ دەل ئۆزىدۇر.

68 _ ئاللاھ مۇناپىق ئەرلەرگە، مۇناپىق ئاياللار ۋە بارلىق كاپىرلارغا دوزاخ ئوتىنى ۋەدە قىلدى، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ. دوزاخ ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىق قىلمىشى ئۈچۈن يېتەرلىك جازادۇر، ئاللاھ ئۇلارنى رەھمىتىدىن يىراق قىلدى. ئۇلارغا مەڭگۈلۈك ئازاب بار.

69 _ ئى مۇناپىقلار جامائەسى! سىلەرنىڭ ھەق دىننى مەسخىرە قىلىش ۋە ئاللاھنى ئىنكار قىلىش قاتارلىق قىلمىشىڭلار سىلەردىن بۇرۇن ئۆتكەن ئازغۇن ئۈممەتلەرنىڭ قىلمىشىغا ئوخشاپ كېتىدۇ. ئۇلار كۈچ _ قۇۋۋەتتە سىلەردىن كۈچلۈك ئىدى، ئۇلارنىڭ مال _ مۈلۈكى ۋە ئەۋلادلىرى سىلەرنىڭكىدىن كۆپ ئىدى. ئۇلار دۇنيانىڭ لەززەتلىرىدىن ۋە بارچە مەنپەئەتلىرىدىن تولۇق بەھرىمەن بولغان ئىدى. ئى مۇناپىقلار جامائەسى! سىلەرمۇ خۇددى سىلەردىن ئىلگىرىكىلەر بەھرىمەن بولغاندەك، دۇنيانىڭ لەززەتلىرىدىن ۋە مەنپەئەتلىرىدىن تولۇق بەھرىمەن بولدۇڭلار، ئۇلار كۇفرىنىڭ ئازگاللىرىغا پېتىپ كەتكەندەك، سىلەرمۇ كۇفرىنىڭ ئازگاللىرىغا پېتىپ كەتتىڭلار. مۇشۇ ناچار ئەخلاق بىلەن سۈپەتلەنگەن ئىنسانلارنىڭ ياخشىلىق دەپ قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بىكار بولۇپ كەتتى، ئەنە شۇلار ئاخىرەتنىڭ مەڭگۈلۈك نېمەتلىرىنى بۇ دۇنيانىڭ مەنپەئەتلىرى ئۈچۈن سېتىۋېتىش بىلەن زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

70 _ ئۇ مۇناپىقلارغا ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن نۇھ قەۋمىنىڭ، ئاد ۋە سەمۇد قەبىلىلىرىنىڭ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ، مەدىيەن ئاھالىسىنىڭ، شەھەرلىرى بىلەن قوشۇپ كۆمتۇرۇۋېتىلگەن لۇت قەۋمىنىڭ خەۋەرلىرى كەلمىدىمۇ؟ ئۇ قەۋملەرگە پەيغەمبەرلىرى ئاللاھنىڭ ۋەھيىسىنى ۋە روشەن ئايەتلىرىنى ئېلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇلار پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى جازالاپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە ئازابىنى چۈشۈردى. ئاللاھ ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدى، لېكىن ئۇلار ھەق دىننى ئىنكار قىلىش ۋە پەيغەمبەرلەرگە ئاسىيلىق قىلىش بىلەن ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلدى.

71 _ ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىن ئەرلەر ۋە مۇئمىن ئاياللار بىر _ بىرىگە مەدەت بەرگۈچىدۇر، ئۇلار كىشىلەرنى ئىمان ئېيتىشقا ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا بۇيرۇيدۇ، ئۇلارنى كۇفرىدىن ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتتىن توسىدۇ، نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىدۇ، زاكات بېرىدۇ، ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىدۇ، مەنئى قىلىنغان ئىشلاردىن توسۇلىدۇ. ئەنە شۇلارغا ئاللاھ رەھىم قىلىدۇ، ئۇلارنى ئازابتىن ساقلايدۇ ۋە جەننەتكە كىرگۈزىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، بارلىق بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

72 _ ئاللاھ مۇئمىن ئەرلەر بىلەن مۇئمىن ئاياللارغا قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ قارارگاھىدىكى ئېسىل تۇرالغۇلارنى ۋەدە قىلدى، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، جەننەتنىڭ مېۋىلىرى مەڭگۈ تۈگەپ قالمايدۇ. ئاللاھنىڭ جەننەت ئەھلىدىن رازى بولۇشى بۇ نېمەتلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسىدۇر، مانا بۇ ئەڭ چوڭ مۇۋەپپەقىيەتتۇر.

73 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارغا قارشى قىلىچ بىلەن، مۇناپىقلارغا قارشى تىلىڭ بىلەن ۋە دەلىل _ پاكىتلار بىلەن جىھاد قىلغىن، ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىگە قاتتىق مۇئامىلە قىلغىن. ئۇلارنىڭ ئاخىرقى مەنزىلى دوزاخ بولىدۇ، ئۇلار بارىدىغان جاي نېمىدېگەن يامان!

74 _ مۇناپىقلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە مۇسۇلمانلار ھەققىدە ھېچنېمە دېمىدۇق دەپ، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىدۇ. ئۇلار شەكسىز يالغانچىلاردۇر. ئۇلار ھەقىقەتەن كۇفرى سۆزنى ئېيتتى ۋە بۇ سۆز بىلەن ئىماندىن ئايرىلىپ كاپىر بولدى. ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا زىيانكەشلىك قىلىشقا ئۇرۇنغان بولسىمۇ، ئاللاھ ئۇلارنى بۇ رەزىل مەقسىتىگە يەتكۈزمىدى. مۇناپىقلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەقەت ئاللاھنىڭ ئۇنىڭغا ئۆز پەزلىدىن بايلىق ۋە بەرىكەت ئاتا قىلىپ، ئۇلارنى باي قىلغانلىقى ئۈچۈنلا ئەيىبلەيدۇ. ئەگەر ئاشۇ كاپىرلار گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ ئىمانغا قايتسا، بۇ ئۇلار ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر ئۇلار ئىماندىن داۋاملىق يۈز ئۆرۈسە ۋە ئەھۋالىنى ئۆزگەرتمىسە، ئاللاھ ئۇلارنى بۇ دۇنيادا مۇئمىنلەرنىڭ قولى بىلەن جازالايدۇ، ئاخىرەتتە جەھەننەم ئوتى بىلەن ئازابلايدۇ. ئۇلارنى ئازابتىن قۇتۇلدۇرىدىغان ھېچقانداق دوست ياكى مەددەتكار تېپىلمايدۇ.

75 _ مۇناپىقلارنىڭ يوقسۇللىرى ئارىسىدا ئاللاھقا ۋەدە بېرىپ: «ئەگەر ئاللاھ بىزگە ئۆز پەزلىدىن بايلىق ئاتا قىلسا، بىز چوقۇم شۇ بايلىقتىن يوقسۇللارغا سەدىقە بېرىمىز، چوقۇم ياخشى ئىشلارنى قىلىمىز ۋە ئۆزىمىزنى ئىسلاھ قىلىپ توغرا يولدا ماڭىمىز» دېگەنلەر بار.

76 _ ئاللاه ئۇلارغا ئۆز پەزلىدىن بايلىق ئاتا قىلىپ، ئۇلارنى باي قىلىۋىدى، سەدىقە بېرىشكە ۋە پۇل _ مېلىنى ياخشىلىق يوللىرىغا ئىشلىتىشكە بېخىللىق قىلىشتى، ئىسلامدىن يۈز ئۆرۈپ، بەرگەن ۋەدىسىدىن يېنىۋالدى.

77 _ ئۇلارنىڭ جازاسى ۋە قىلمىشلىرىنىڭ ئاقىۋىتى شۇنداق بولدىكى، ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقى ھەسسىلەپ ئېشىپ كەتتى، ئاللاھنىڭ ئالدىغا بارىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر ئۇلار دىللىرىدىكى مۇناپىقلىقتىن قۇتۇلالمايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھقا بەرگەن ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلغانلىقى ۋە يالغانچىلىق قىلغانلىقى ئۈچۈندۇر.

78 _ ئاشۇ مۇناپىقلار دىللىرىدا يوشۇرغان سىرلىرىنى، سورۇنلىرىدا تۇزۇشكەن سۆقەستلىرىنى ۋە رەزىل پىلانلىرىنى ئاللاھنىڭ بىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى ۋە ئاللاھنىڭ غەيىبلەرنى تولۇق بىلگۈچى ئىكەنلىكىنى ئۇقمامدۇ؟

79 _ مۇناپىقلار شۇنداق بېخىل مەخلۇقلارکى، پۇل _ مېلىنى سەدىقە قىلىدىغان كىشىلەرمۇ ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن ئامان قالمىدى. چۈنكى بۇ مۇناپىقلار بايلار ئۆز بايلىقىغا يارشا سەدىقە قىلسا، ئۇلارنى «ئۆزىنى سېخىيلەر قاتارىدىن كۆرسىتىش ئۈچۈن سەدىقە بەردى» دەپ ئەيىبلەيدۇ، يوقسۇللار ئۆزىنىڭ يوقسۇللۇقىغا يارشا سەدىقە قىلسا، ئۇلارنى «بۇ سەدىقە بىلەن كىم ھاجىتىنى راۋا قىلالايدۇ؟» دەپ مەسخىرە قىلىدۇ. ئاللاھ بۇ مۇناپىقلارغا مەسخىرە قىلغانلىقىنىڭ جازاسىنى بېرىدۇ، ئۇلارغا قاتتىق ئازاب بار.

80 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلار ئۈچۈن مەيلى ئاللاھتىن مەغپىرەت تەلەپ قىلغىن ياكى تەلەپ قىلمىغىن، ھەتتا ئۇلار ئۈچۈن قايتا _ قايتا مەغپىرەت تەلەپ قىلساڭمۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ھەرگىز كەچۈرمەيدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلدى، ئاللاھ ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان قەۋمنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

81 _ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ «جىھادقا چىقىڭلار» دېگەن ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغان مۇناپىقلار ئۆزلىرىنىڭ جىھادقا چىقماي مەدىنىدە قېلىپ قالغىنىغا خۇشال بولۇشتى، ئۇلار ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى بىلەن ئاللاھ يولىدا پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىپ، جېنىنى پىدا قىلىپ جىھاد قىلىشنى ياقتۇرمىدى. ئۇلار بىر _ بىرىگە «ئىسسىقتا جىھادقا چىقماڭلار» دېيىشتى. ئۇلار دەۋەت قىلىنغان تەبۈك غازىتى قاتتىق ئىسسىق كۈنلەردە بولغان ئىدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارغا: «جەھەننەمنىڭ ئوتى تېخىمۇ قىزىقتۇر» دېگىن. كاشكى ئۇلار بۇنى بىلگەن بولسىچۇ!

82 _ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن تەبۇك غازىتىغا چىقىشتىن قېلىپ قالغان ئاشۇ مۇناپىقلار كۆفرىلىقىنىڭ ۋە مۇناپىقلىقىنىڭ جازاسى ئۈچۈن بۇ دۇنيادا ئاز كۈلسۇن، ئاخىرەتتە دوزاخ ئوتىدا كۆيگەندە كۆپ يىغلىسۇن.

83 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاللاھ ساڭا تەبۇك غازىتىدىن قايتىپ كېلىشنى نىسىپ قىلىپ، سېنى جىھادقا چىقمىغان مۇناپىقلاردىن بىر تۈركۈمى بىلەن ئۇچراشتۇرسا، ئۇلار سەندىن بۇنىڭدىن كېيىنكى جىھادلارغا چىقىش ئۈچۈن ئىجازەت سورىسا، ئۇلارغا ئېيتقىنكى: «سىلەر مەن بىلەن بىللە ھېچقانداق جىھادقا مەڭگۈ چىقمايسىلەر، ھەرگىز مەن بىلەن بىللە چىقىپ دۈشمەنگە قارشى ئۇرۇش قىلمايسىلەر. چۈنكى سىلەر ئىشىنىڭ بېشىدىلا جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قېلىشقا رازى بولدۇڭلار، ئەمدى سىلەر بۇنىڭدىن كېيىنمۇ، پەيغەمبەر بىلەن جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالغۇچىلار بىلەن قېلىڭلار».

84 _ ئى پەيغەمبەر! مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدىن ئۆلگەن ھېچقانداق ئادەمنىڭ نامىزىنى چۈشۈرمىگىن، دۇئا قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ قەبرىسى ئۈستىدىمۇ تۇرمىغىن، چۈنكى، ئۇلار ئاللاھنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلدى ۋە ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان ھالدا ئۆلدى (بۇ مۇناپىقلىقى بىلىنگەن ھەرقانداق ئادەمگە قارىتىلغان ئومۇمىي ھۆكۈمدۇر).

85 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارنىڭ پۇل _ مېلى ۋە پەرزەنتلىرى سېنى ئەجەبلەندۈرمىسۇن، ئاللاھ دۇنيادا پەقەت بۇ مال _ دۇنيا ۋە ئەۋلادلار ئارقىلىق ئۇلارنى جازالاشنى ۋە ئۇلارنىڭ كاپىر پېتى جېنىنى ئېلىشنى ئىرادە قىلىدۇ.

86 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئاللاھ تەرىپىدىن: «ئاللاھقا ئىمان ئېيتىڭلار، ئۇنىڭغا ئىخلاس قىلىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى بىلەن بىللە جىھاد قىلىڭلار» دەپ ئەمر قىلىنغان بىرەر سۈرە چۈشسىلا، مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدىكى بايلار سەندىن جىھادقا چىقماسلىق توغرۇلۇق رۇخسەت سورايدۇ، ئۇلار: «بىزنى جىھادقا چىقماي قېلىپ قالدىغان ئاجىزلار بىلەن قالدۇرۇپ قويغىن» دەيدۇ.

87 _ ئۇ مۇناپىقلار نومۇس قىلماي، ئۆيدە قالدىغان ئاياللار، بالىلار ۋە ئاجىزلار بىلەن قېلىشقا رازى بولدى. ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن ئاللاھ يولىدا جىھادقا چىقىشتىن قاچقانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى پېچەتلىۋەتتى. شۇڭا ئۇلار ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدۇ، ئۆزىگە پايدىلىق ئىشلارنى بىلمەيدۇ.

88 _ ئۇ مۇناپىقلار جىھادقا چىقىشتىن قاچقان بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەر پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىپ، جېنىنى پىدا قىلىپ،

ئاللاھ یولىدا جىھاد قىلدى. ئەنە شۇلار بۇ دۇنیادا غەلىبە ۋە غەنىیمەتتىن ئىبارەت یاخشىلىقلارغا ئېرىشىدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئىززەت _ ئىكرامغا ۋە جەننەتكە ئېرىشىدۇ. ئەنە شۇلار مۇرادىغا یەتكۈچىلەردۇر.

89 _ ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئاخىرەتلىك مۇكاپاتى ئۈچۈن، ئۇلارغا قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرنى تەییارلىدى. ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، بۇ چوڭ ئۈتۈقتۇر.

90 _ مەدىنىنىڭ ئەتراپىدىكى سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ ئارىسىدىن بىر گۇرۇھ كىشى جىھادقا چىقماسلىق ئۈچۈن پەیغەمبەر ئەلەیھىسسالامدىن رۇخسەت سوراپ كېلىپ، ئۇنىڭغا ئاجىزلىق، چارىسىزلىك قاتارلىق جىھادقا چىقالماسلىقنىڭ ئۆزىرلىرىنى بایان قىلىشتى. یەنە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەیغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان بىر گۇرۇھ كىشى پەیغەمبەر ئەلەیھىسسالامغا ھۆرمەتسىزلىك قىلىپ ئۆزىرىمۇ ئېیتمىدى، جىھادقىمۇ چىقمىدى. یۇقىرىقىلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلار بۇ دۇنیادا ئۆلتۈرۈلۈش قاتارلىق قاتتىق ئازابلار بىلەن جازالىنىدۇ، ئاخىرەتتە بولسا دوزاخقا تاشلىنىدۇ.

91 _ ئاجىزلار، كېسەللەر ۋە یوقسۇللۇقتىن جىھادقا چىقىش ئۈچۈن جابدۇنۇشقا خىراجەت تاپالمىغان ئۆزىرلىك كىشىلەر ئەگەر ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەیغەمبىرىگە ئىخلاسمەن بولسا ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلسا، ئۇلارغا جىھادقا چىقمىغانلىقى سەۋەبلىك گۇناھ بولمایدۇ. ئۆزىرىسى سەۋەبلىك جىھادقا چىقالمىغان بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ دىنىغا سادىق بولۇپ، یاخشى ئىشلارنى قىلغان كىشىلەرنى ئەیىبلەشكە یول یوق. ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا رەھىم قىلغۇچىدۇر.

92 _ شۇنىڭدەك، ئى پەیغەمبەر! جىھادقا چىقىش ئۈچۈن سەندىن ئۇلاغ سوراپ كەلگەن بولسىمۇ، سەن ئۇلارغا «مېنىڭ سىلەرنى تەمىنلەیدىغان ئۇلاغلىرىم یوق» دېگەندە، جىھادقا جابدۇنۇش ئۈچۈن بىر نەرسە تاپالمىغانلىقى سەۋەبلىك، بۇ شەرەپلىك ئۇلۇغ ئىشتىن ۋە ئۇنىڭ ساۋابىدىن مەھرۇم قالغانلىقىغا ھەسرەتلىنىپ، كۆزلىرىدىن یاش تۆككەن ھالدا قایتىشقان كىشىلەرنىمۇ ئەیىبلەشكە یول یوق.

93 _ ئى پەیغەمبەر! ئەیىبلىنىشكە تېگىشلىك كىشىلەر جىھاد ئۈچۈن جابدۇنۇشقا شارائىتى بار تۇرۇقلۇق، سەندىن جىھادقا چىقماسلىق توغرۇلۇق رۇخسەت سورىغانلاردۇر. ئۇلار جىھادقا چىقماي، ئایاللار ۋە بالىلار قاتارلىق ئۆزىرلىكلەر بىلەن بىللە ئۆیدە قېلىشنى ئىختىیار قىلغان مۇناپىق بایلاردۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى مۇناپىقلىق ئىللىتى بىلەن پېچەتلىۋەتكەن بولۇپ،

ئۇلارنىڭ دىلىغا ئىمان كىرمەيدۇ. ئۇلار ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشتىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى سەۋەبلىك، ئۆزلىرىنى قانداق يامان ئاقىۋەتلەرنىڭ كۈتۈۋاتقانلىقىنى بىلمەيدۇ.

94 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر تەبۇك غازىتىدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، سىلەر بىلەن جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالغان ئاشۇ مۇناپىقلار سىلەرگە يالغان ئۆزرىلەرنى ئېيتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: ئېيتقىنكى، «سىلەر بىكارغا ئۆزرە ئېيتماڭلار، گېپىڭلارغا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەھۋالىڭلارنى بىزگە خەۋەر قىلدى. ئەگەر سىلەر مۇناپىقلىقتىن تەۋبە قىلىپ، ئۆزۈڭلارنى ئىسلاھ قىلساڭلار، بۇنى ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى كۆرىدۇ، ئەمەلىڭلار بۇ دۇنيادا كىشىلەرگە ئايان بولىدۇ، ئاندىن سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن، يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا ھەممە ئىشلارنى بىلىپ تۇرىدىغان زات _ ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر، ئاللاھ سىلەرگە بارلىق ئەمەلىڭلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

95 _ سىلەر غازاتتىن قايتىپ كەلگەن چېغىڭلاردا، ئۇ مۇناپىقلار سىلەرنى ئەيىبلىمىسۇن دەپ، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىپ تۇرۇپ، يالغان ئۆزرىلەرنى بايان قىلىشقا باشلايدۇ. سىلەر ئۇلارغا كۆڭۈل بۆلمەڭلار، ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈڭلار. چۈنكى ئۇلار ئىچكى دۇنياسى رەزىللىك بىلەن توشۇپ كەتكەن نىجىس ئادەملەردۇر، قىلمىشلىرى سەۋەبلىك، ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتە بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر.

96 _ ئى مۇئمىنلەر! ئۇ مۇناپىقلار سىلەرنى رازى قىلىش ئۈچۈن، سىلەرگە يالغاندىن قەسەملەرنى ئىچىپ بېرىدۇ، سىلەر ئۇلارنىڭ ئالدامچىلىقىنى بىلمىگەنلىكتىن، ئۇلاردىن رازى بولغان تەقدىردىمۇ، ئاللاھ ئۇلاردىن ۋە ئۇلارغا ئوخشاش ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان پاسىق قەۋمدىن ھەرگىز رازى بولمايدۇ.

97 _ سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ كۈفرىلىقى ۋە مۇناپىقلىقى شەھەرلىكلەرنىڭكىدىن قاتتىقتۇر. بۇ ئۇلارنىڭ كۆڭلىنىڭ قاتتىقلىقى، ئىلىمدىن، ئۇلىمالاردىن يىراق ھالدا ياشىغانلىقى، ۋەز _ نەسىھەت سورۇنلىرىغا بارمىغانلىقى سەۋەبتىندۇر. شۇڭا ئۇلار دىننىڭ بەلگىلىمىلىرىنى ۋە ئاللاھ چۈشۈرگەن ئەھكاملارنى بىلمەسلىككە ئەڭ يېقىندۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئەھۋالىنى بىلگۈچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

98 _ سەھرالىق ئەرەبلەردىن بەزىلىرى ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلغان نەرسىلىرىنى بىر تۈرلۈك سېلىق، زىيان _ زەخمەت دەپ قارايدۇ، ئۇنىڭدىن ساۋابنى ئۈمىد قىلمايدۇ. ئۇلار سىلەرنىڭ بېشىڭلارغا بالا _ قازا ۋە خاپىلىقلارنىڭ كېلىشىنى كۈتىدۇ، ئەمما ئۇلار كۈتكەن بالا _ قازا ۋە

خاپىلىقلار مۇسۇلمانلارغا ئەمەس، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىگە كېلىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ يامان نىيىتىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

99 _ سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ بەزىلىرى ئاللاھقا، ئۇنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە، ئاخىرەتتىكى جەننەت ۋە دوزاخنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ئۈچۈن سەرپ قىلغان پۇل _ مېلىنى ئاللاھنىڭ دوستلۇقىغا، ئۇنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشىشنىڭ ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىغا سازاۋەر بولۇشنىڭ ۋاستىسى قىلىدۇ. بىلىڭلارکى، ئۇلارنىڭ بۇ ياخشى ئەمەللىرى ئۇلارنى راستتىنلا ئاللاھقا يېقىنلاشتۇرىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنى ئېسىل جەننەتكە كىرگۈزىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ بارلىق گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا تولىمۇ مېھرىباندۇر.

100 _ يۇرتىنى ۋە قەۋم _ قېرىنداشلىرىنى تەرك ئېتىپ، ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلغان مۇھاجىرلار بىلەن ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ۋە ئىسلام دۈشمەنلىرىگە قارشى جىھاد قىلىش يولىدا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىلەن بىر سەپتە بولغان ئەنسارلارنىڭ ئارىسىدىكى ھەممىدىن بۇرۇن ئىمان ئېيتقان پېشقەدەم ساھابىلەردىن، ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ، ئېتىقادتا، گەپ _ سۆزدە ۋە ئەمەل _ ئىبادەتلەر دە ئۇلارغا مۇكەممەل رەۋشتە ئەگەشكەن مۇئمىنلەردىن ۋە ئۇلارنىڭ تائەت _ ئىبادەتلىرىدىن ئاللاھ رازى بولدى. ئۇلارمۇ ئاللاھ ئاتا قىلغان مۇكاپاتلاردىن رازى بولدى. ئاللاھ ئۇلارغا ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرنى تەييارلىدى، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. بۇ چوڭ مۇۋەپپەقىيەتتۇر. (بۇ ئايەتلەر ساھابىلەرنىڭ مەرتىۋىسىنى بايان قىلغان ۋە ئۇلارنى ماختىغان بولۇپ، ساھابىلەرنى ھۆرمەتلەش ئىماننىڭ تەلەپلىرىدىن بىرىدۇر).

101 _ مەدىنىنىڭ ئەتراپىدىكى سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ ئىچىدە مۇناپىقلار بار، مەدىنە ئاھالىسى ئىچىدىمۇ مۇناپىقلىققا ئادەتلىنىپ كەتكەن ۋە ئۇنىڭدا تېخىمۇ ئىلگىرىلەپ كەتكەنلەر بار. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنى سەن بىلمەيسەن، بىز بىلىمىز، ئۇلارنى بۇ دۇنيادا ئۆلتۈرۈش، ئەسىرگە ئېلىش ۋە رەسۋا قىلىش بىلەن، ئۆلگەندىن كېيىن قەبرە ئازابى بىلەن ئىككى قېتىم جازالايمىز. ئاندىن ئۇلار قىيامەت كۈنى دوزاخ ئوتىدىن ئىبارەت چوڭ ئازابقا دۇچار قىلىنىدۇ.

102 _ مەدىنە ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى جايلارنىڭ ئاھالىلىرىدىن يەنە بىر گۇرۇھ كىشىلەر ئۆز گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلدى، قىلمىشلىرىغا پۇشايمان قىلدى ۋە ئاللاھقا تەۋبە قىلدى. ئۇلار بۇ ياخشى ئىشلارنى قىلىش بىلەن بىرلىكتە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىللە جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قېلىشتىن ئىبارەت يامان ئىشنىمۇ قىلدى. ئاللاھنىڭ ئۇلارنى تەۋبە قىلىشقا

مۇۋەپپەق قىلىشى ۋە قىلغان تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىشى ئۈمىدلىكتۇر، چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

103 _ ئى پەيغەمبەر! ياخشى ئىشلارنى يامان ئىش بىلەن ئارىلاشتۇرۇپ قىلغان ئاشۇ كىشىلەرنىڭ پۇل _ ماللىرىنىڭ بىر قىسمىنى سەدىقە ھېسابىدا ئالغىنكى، ئۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى گۇناھلىرىدىن پاكلىغايسەن ۋە مۇناپىقلارنىڭ دەرىجىسىدىن ئىخلاسمەنلەر دەرىجىسىگە كۆتۈرگەيسەن. ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنىڭ قوبۇل قىلىنىشىنى ۋە گۇناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى تىلەپ دۇئا قىلغىن، شەكسىزكى، سېنىڭ دۇئايىڭ ئۇلارغا ھۇزۇر ۋە خاتىرجەملىك ئېلىپ كېلىدۇ، ئاللاھ ھەرقانداق دۇئانى ۋە گەپ _ سۆزنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى، بەندىلىرىنىڭ نىيىتىنى ۋە ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

104 _ جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالغان ئاشۇ كىشىلەر ۋە باشقىلار ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدىغان، بەرگەن سەدىقىلىرىنى قوبۇل قىلىپ ساۋاب ئاتا قىلىدىغان يېگانە زات ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ، تائەت _ ئىبادەت قىلىشقا باشلىغان بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى بەكمۇ قوبۇل قىلغۇچى، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىبان ئىكەنلىكىنى بىلمەمدۇ؟

105 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇناپىقلارغا ۋە ئۇلارغا ئوخشاشلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر خالىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىڭلار، ئەمەلىڭلارنى ئاللاھ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ۋە مۇئمىنلەر كۆرىدۇ. قىيامەت كۈنى سىلەر ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممىنى ئېنىق بىلىپ تۇرغۇچى زات _ ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر، شۇ چاغدا ئاللاھ سىلەرگە قىلمىشىڭلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ» (بۇ ئايەتتە ئۆزىنىڭ ئازغۇنلۇقىنى داۋاملاشتۇرغۇچىلارغا قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

106 _ ئى مۇئمىنلەر! تەبۇك غازىتىغا چىقىشتىن قېلىپ قالغانلاردىن يەنە بىر قىسىم كىشىلەر بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىشى ئاللاھنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا تاپشۇرۇلىدۇ. ئۇلار قىلمىشىغا پۇشايمان قىلغان كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار: مۇراره ئىبنى رەبىئ، كەئب ئىبنى مالىك ۋە ھىلال ئىبنى ئۈمەييە قاتارلىقلاردۇر. ئاللاھ ئۇلارنى يا جازالايدۇ، ياكى ئەپۇ قىلىدۇ. ئاللاھ ئازابقا ياكى كەچۈرۈمگە تېگىشلىك بولغانلارنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئەمر _ پەرمانلىرىدا ۋە سۆزلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

107 _ مۇئمىنلەرگە زىيان يەتكۈزۈش، كۈفرىلىقنى كۈچەيتىش، مۇئمىنلەرنىڭ بىرلىكىنى پارچىلاش، ئىلگىرى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى تۇرغان ئەبۇ ئامىر راھىب [46] ئىسىملىك پاسقىنىڭ كېلىشىنى كۈتۈش مەقسىتىدە مەدىنىدە زىرار ئىسىملىك مەسجىدنى بىنا قىلغان مۇناپىقلار «بىز بۇ مەسجىدنى پەقەتلا ياخشى نىيەت بىلەن، يەنى ياشىنىپ قالغان ۋە تېنى ئاجىز مۇسۇلمانلار مەسجىدى قۇباغا بارىمىز دەپ جاپا تارتىپ قالمىسۇن دېگەن نىيەت بىلەن بىنا قىلدۇق» دەپ قەسەم قىلىدۇ. ئاللاھ گۇۋاھلىق بېرىدۇكى، ئۇلار چوقۇم يالغان ئىشقا قەسەم قىلغۇچىلاردۇر.

108 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ مەسجىدتە مەڭگۈ نامىز ئوقۇمىغىن، بىرىنچى كۈندىن تارتىپلا تەقۋالىق ئاساسىغا سېلىنغان مەسجىد _ قۇبا مەسجىدى سېنىڭ نامىز ئوقۇشۇڭ ئۈچۈن ئەڭ لايىقتۇر. ئۇ مەسجىدتە سۇ بىلەن تاھارەت ئېلىپ پاسكىنىچىلىقلاردىن ۋە تەۋبە – ئىستىغپار بىلەن بارلىق گۇناھلاردىن پاكلىنىشنى ياخشى كۆرىدىغان ئەرلەر بار، ئاللاھ گۇناھلاردىن ۋە پاسكىنىچىلىقلاردىن پاكلانغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ.

109 _ ئۆزىنىڭ ھايات بىناسىنى ئاللاھقا تەقۋادارلىق قىلىش ۋە ئۇنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەش ئاساسىغا سالغان ئادەم بىلەن، ئۇنى يىقىلاي دەپ قالغان يارنىڭ لېۋىگە سېلىپ، ئۆزىمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىللە دوزاخ ئوتىغا ئۆرۈلۈپ چۈشكەن ئادەم باراۋەر ئەمەس. مۇناپىقلار مۇسۇلمانلارنىڭ بىرلىكىنى پارچىلاش ئۈچۈن زىرار مەسجىدى سېلىۋىدى، بۇ ئۇلارنىڭ دوزاخنىڭ ئازگاللىرىغا چۈشۈشگە سەۋەب بولدى. ئاللاھ دىننىڭ چەكلىمىلىرىدىن چەتنەپ كېتىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋمنى توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ.

110 _ مۇناپىقلارنىڭ يۈرەكلىرى پارە_ پارە بولۇپ كەتمىگۈچە ياكى ئۆلمىگۈچە ۋە ياكى قاتتىق پۈشايمان قىلىپ تەۋبە قىلمىغۇچە، ئۇلار سالغان زىرار مەسجىدى ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكى شەك ۋە گۇمانىنىڭ يىلتىزى بولۇپ قېلىۋېرىدۇ. ئاللاھ مۇناپىقلارنىڭ بارلىق ئەھۋالىنى ۋە رەزىل نىيىتىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

111 _ شۈبھىسىزكى، مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا جېنىنى پىدا قىلىپ، پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىپ، جىھاد قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارغا ئاخىرەتتە جەننەت ۋە سانسىز نېمەت ئاتا قىلىش بەدىلىگە ئۇلارنىڭ جانلىرىنى سېتىۋالدى. ئۇلار ئاللاھ يولىدا جىھاد

---

[46] مەزكۇر ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى جەڭ ئېلان قىلغان ۋە ئاخىرى رىم ئىمپېرىيەسىدىن مۇسۇلمانلارغا قارشى يارىدەم سورىغىلى كەتكەن ئەبۇ ئامىر ئىسىملىك بىر راھىب بولۇپ، بۇ مۇناپىقلار ئۇنىڭ كېلىشىنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە مۇسۇلمانلاردىن ئىنتىقام ئېلىشنى كۈتەتتى.

قلىپ دۇشمەنلەرنى ئۆلتۈرىدۇ ۋە ئۆلتۈرۈلىدۇ. ئاللاھ بۇ ھەقتە بەرگەن ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرىدىغانلىقىنى تەۋرات، ئىنجىل ۋە قۇرئان قاتارلىق ساماۋى كىتابلاردا بايان قىلدى. ۋەدىسىگە ئاللاھتىنمۇ بەك ۋاپا قىلىدىغان ھېچكىم يوقتۇر. ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ بىلەن قىلىشقان بۇ سوداڭلاردىن ۋە ئاللاھ ۋەدە قىلغان ئاخىرەت نېمەتلىرىدىن خۇشال بولۇڭلار، بۇ زور مۇۋەپپەقىيەتلىك سودىدۇر.

112 _ جەننەتكە كىرىدىغانلىقىغا ۋەدە قىلىنغان مۇئمىنلەرنىڭ سۈپىتى شۇكى، ئۇلار گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، ئاللاھ يامان كۆرىدىغان ئىشلارنى تاشلاپ، ئاللاھ ياخشى كۆرىدىغان ئىشلارنى قىلىدىغان، ئاللاھ ئۈچۈن نىيىتىنى خالىس قىلىپ، ئىبادەتنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلىدىغان، ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن بارلىق ياخشىلىق ۋە يامانلىققا شۈكۈر قىلىدىغان، روزىغا ئوخشاش نەپلە ئىبادەتلەرنى كۆپ قىلىدىغان، نامازنىڭ رۇكۇ ۋە سەجدىلىرىنى مۇكەممەل قىلىدىغان، كىشىلەرنى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بۇيرۇغان ئىشلارغا بۇيرۇپ، مەنئى قىلغان ئىشلاردىن مەنئى قىلىدىغان، ئاللاھ بۇيرۇغان پەرزلەرنى تولۇق ئادا قىلىدىغان، مەنئى قىلىنغان ئىشلارغا يېقىنلاشمايدىغان، ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىگە رىئايە قىلىدىغان كىشىلەردۇر. ئى پەيغەمبەر! يۇقىرىقى سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان مۇئمىنلەرگە ئاللاھنىڭ ئۇلاردىن رازى بولىدىغانلىقى ۋە ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتە جەننەتكە كىرىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگىن.

113 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ياكى مۇئمىنلەرنىڭ كاپىر ھالىتىدە ئۆلگەن مۇشرىكلارغا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلەپ دۇئا قىلىشى توغرا ئەمەس، ئۇ مۇشرىكلار گەرچە ئۇلارنىڭ يېقىن تۇغقىنى بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇ مۇشرىكلارنىڭ كاپىر پېتى ئۆلگەنلىكى سەۋەبىدىن دوزىخى بولغىنى ئېنىق بولغاندىن كېيىن، ئۇلار ئۈچۈن مەغپىرەت تەلەپ قىلىشقا بولمايدۇ.

114 _ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇشرىك ئاتىسىغا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگەنلىكى ئۇنىڭ ئىلگىرى ئاتىسىغا: «مەن رەببىمدىن ساڭا مەغپىرەت تىلەيمەن»[47] دېگەن ۋەدىسىنى ئورۇنلاش يۈزىسىدىن ئىدى. ئىبراھىمغا ئاتىسىنىڭ ئاللاھنىڭ دۇشمىنى ئىكەنلىكى، ۋەز _ نەسىھەتنى قوبۇل قىلمايدىغانلىقى ۋە ئاخىرى كاپىر پېتى ئۆلىدىغانلىقى ئېنىق مەلۇم بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلەشنى تاشلىدى ۋە ئۇنىڭدىن مۇناسىۋىتىنى ئۈزدى. شەكسىزكى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا كۆپ ئىلتىجا قىلىدىغان، ئۆزىگە يامانلىق قىلغانلارنى ھەمىشە ئەپۇ قىلىدىغان زات ئىدى.

---

[47] مەريەم سۈرىسى: 47 _ ئايەت.

115 _ ئاللاھ بىرەر قەۋمنى ھدايەت قىلغاندىن كېيىن، ئۇلارغا ساقلىنىشقا تېگىشلىك ئىشلارنى ۋە دىننىڭ ئەھكاملىرىدىن ئۆگىنىشكە تېگىشلىك مەسىلىلەرنى بايان قىلماي تۇرۇپ، ئۇلارنى ئازدۇرمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەر نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ سىلەرگە بىلمىگەنلىرىڭلارنى ئۆگەتكەن، سىلەرگە پايدىلىق نەرسىلەرنى بايان قىلىپ بەرگەن ۋە سىلەرگە ھەق دىننى تولۇق يەتكۈزگەن زاتتۇر.

116 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ يېگانە ئىگىسىدۇر. ئاللاھنىڭ يارىتىشتا ۋە مەخلۇقاتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرۇشتا ھېچقانداق شېرىكى ياكى يارىدەمچىسى يوقتۇر. خالىغان بەندىلىرىگە ھاياتلىق ئاتا قىلىدۇ، خالىغان بەندىلىرىنى ھاياتلىقتىن مەھرۇم قىلىدۇ، ئاللاھتىن باشقا سىلەرگە ئىگە بولىدىغان، يارىدەم قىلىدىغان ۋە دۇشمىنىڭلارغا قارشى نۇسرەت ئاتا قىلىدىغان زات يوقتۇر.

117 _ ئاللاھ ھەقىقەتەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى تائەت _ ئىبادەتكە مۇۋەپپەق قىلدى، ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى، ئاللاھ يولىدا ئۆز يۈرتىنى ۋە ئۇرۇق _ تۇغقانلىرىنى تاشلاپ ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلغان مۇھاجىرلار بىلەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگىشىپ جىھادقا چىققان، تەبۇك غازىتىدا ھاۋانىڭ قاتتىق ئىسسىقلىقىغا، ئات _ ئۇلاغ ۋە ئوزۇقلۇقنىڭ ئازلىقىغا قارىماي، ئېغىر جاپالارغا بەرداشلىق بەرگەن ئەنسارلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى. ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بىر تۈركۈم كىشىلەرنىڭ دىللىرى ھەقتىن بۇرۇلۇپ كېتىشىگە تاس قالغاندىن كېيىن، ئاللاھ ئۇلارنى مۇستەھكەم قىلدى ۋە تەۋبىگە مۇۋەپپەق قىلدى. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە تولىمۇ كۆيۈمچاندۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر. ئاللاھنىڭ ئۇلارنى تەۋبىگە مۇۋەپپەق قىلغانلىقى، تەۋبىسىنى قوبۇل قىلغانلىقى ۋە ھەق يولىدا مۇستەھكەم قىلغانلىقى ئۇلارغا قىلغان شەپقىتىنىڭ ئىپادىسىدۇر.

118 _ ئاللاھ شۇنىڭدەك، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىللە جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالغانلىقىغا قاتتىق پۇشايمان قىلىپ، گۇناھىغا سەممىي تەۋبە قىلغان كەئب ئىبنى مالىك، ھىلال ئىبنى ئۇمەييە ۋە مۇرارە ئىبنى رەبىئ قاتارلىق ئۇ ئۈچ كىشىنىڭ تەۋبىسىنمۇ قوبۇل قىلدى. ئۇلارغا شۇنچە كەڭ زېمىن تارلىق قىلغان، ئۇلارنىڭ ئىچى سىقىلغان، ئۇلار ئاللاھقا تەۋبە قىلماي تۇرۇپ ئاللاھنىڭ غەزىپىدىن قۇتۇلۇش مۇمكىن ئەمەسلىكىنى بىلىپ يەتكەن ئىدى. ئاندىن ئاللاھ ئۇلارنى ئىتائەتمەنلىككە ۋە ئاللاھنى رازى قىلىدىغان ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلدى. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى ناھايىتى بەك قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

119 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرنى ۋە قىلىۋاتقان ھەربىر ئىشىڭلارنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئېسىڭلاردىن چىقىرىپ قويماڭلار، قەسەملىرىدە، ۋەدىلىرىدە ۋە ھاياتلىقتىكى بارلىق ئىشلىرىدا راستچىل بولغۇچىلار بىلەن بىللە بولۇڭلار.

120 _ مەدىنە ئاھالىسى ۋە ئۇلارنىڭ ئەتراپىدىكى سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ رەسۇلۇللاھ بىلەن بىللە جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قېلىشى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى جاپا _ مۇشەققەت چەكسە، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ راھەت _ پاراغىتى بىلەن بولۇپ كېتىشى قەتئىي توغرا ئەمەس. بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ يولىدا جىھادقا چىقىش جەريانىدا بېشىغا كەلگەن ئۇسسۇزلۇق، ئاچلىق قاتارلىق جاپا _ مۇشەققەتلىرى، ئۇلارنىڭ كاپىرلارنى پەرىشان قىلىدىغان ھەربىر قەدىمى، دۈشمەنلىرىنى يېڭىپ قازانغان ھەربىر غەلىبىسى ئۈچۈن، ئۇلارغا ياخشى ئەمەلنىڭ ساۋابى يېزىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇنداشقا ئالدايدىغان، ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدىغان ۋە مەخلۇقاتنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىغا رىئايە قىلىدىغان كىشىلەرنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ.

121 _ ئۇلارنىڭ ئاللاھ يولىدا مەيلى كىچىك بولسۇن ياكى چوڭ بولسۇن، سەرپ قىلغان ھەربىر نەرسىسىگە ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىر سەپتە تۇرۇپ جىھاد ئۈچۈن باسقان ھەربىر قەدىمىگە ساۋاب يېزىپ قويۇلىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنى قىلغان ياخشى ئەمەللىرى ئۈچۈن ئەڭ ئېسىل مۇكاپاتلار بىلەن مۇكاپاتلايدۇ.

122_ مۇئمىنلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ جىھادتىن قېلىپ قېلىشى توغرا بولمىغاندەك، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ جىھادقا چىقىشىمۇ توغرا ئەمەس. ئۇلارنىڭ ھەربىر جامائەسىدىن بىر تۈركۈمى جىھادقا چىقسا، قالغانلىرى دىنىي ئىلىملەرنى مۇكەممەل ئۆگەنسە بولمامدۇ؟ دىنىي ئىلىملەرنى ئۆگەنگەنلەر جىھادقا چىققانلار قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىشى ئۈچۈن، ئۆگەنگەنلىرىنى ئۇلارغا ئۆگەتسە ياخشى ئەمەسمۇ؟!

123 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! كاپىرلار بىلەن ئۇرۇشۇشنى ئۇلارنىڭ ئىسلام دىيارىغا يېقىن جايدىكىلىرى بىلەن ئۇرۇشۇشتىن باشلاڭلار. ئۇلار سىلەردىن قاتتىق قوللۇقنى ۋە كۈچ _ قۇۋۋەتنى كۆرسۇن. بىلىڭلارکى، ئاللاھ چوقۇم تەقۋادارلار بىلەن بىللىدۇر، ئۇلارنى قوللايدۇ ۋە ئۇلارغا ياردەم بېرىدۇ.

124 _ ئاللاھ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قۇرئان سۈرىلىرىدىن قانداقلا بىر سۈرىنى نازىل قىلسا، بەزى مۇناپىقلار ئۇ سۈرىنى مەسخىرە قىلىپ: «بۇ سۈرە قايسىڭلارنىڭ ئىمانىنى

كۆچەيتىپتۇ؟» دەيدۇ. ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن مۇئمىنلەرگە كەلسەك، نازىل قىلىنغان ھەربىر سۈرە ئۇلارنىڭ ئىماننى زىيادە قىلدى، ئۇلار ھەربىر سۈرىنىڭ مەنىسىنى بىلىپ، ئۈستىدە تەپەككۇر قىلىپ، ھەق ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ ۋە مەزمۇنىغا ئەمەل قىلىپ ماڭغانلىقتىن، بۇ سۈرىلەر ئۇلارنىڭ ئىماننى تېخىمۇ كۆچەيتتى، ئۇلار ئاللاھ ئاتا قىلغان ئىمان ۋە چىن ئېتىقاد بىلەن سۆيۈنۈپ كېتىدۇ.

125 _ ئاللاھنىڭ دىنىغا قارىتا دىللىرىدا شەك ۋە گۇمان بار كىشىلەرگە كەلسەك، نازىل قىلىنغان ھەربىر سۈرە ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقىغا مۇناپىقلىق، شەك _ شۈبھىسىگە شەك _ شۈبھە قوشتى. ئۇلار ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىپ، كاپىر پېتى ئۆلدى.

126 _ ئۇ مۇناپىقلار ئاللاھنىڭ ئۇلارنى ھەر يىلى بىر ياكى ئىككى قېتىم ئاچلىق ۋە قەھەتچىلىك بىلەن، ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقىنى پاش قىلىش بىلەن سىنايدىغانلىقىنى بىلمەمدۇ؟ ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىدىن ۋە مۇناپىقلىقىدىن تەۋبە قىلمايدۇ، ئاللاھنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەر ئۈستىدە تەپەككۇر قىلمايدۇ.

127 _ مۇناپىقلارنىڭ ئەيىبىنى ئاچىدىغان بىرەر سۈرە نازىل قىلىنسا، ئۇلار بۇ سۈرىنى ئىنكار قىلغانلىقتىن ۋە قاتتىق نەپرەتلەنگەنلىكتىن، بىر _ بىرىگە قارىشىپ كۆز قىسىشىدۇ، ئاندىن: «مۇھەممەدنىڭ مەجلىسىدىن تۇرۇپ كەتسەڭلار، سىلەرنى بىرى كۆرۈپ قالارمۇ؟» دېيىشىدۇ، ئەگەر ئۇلارنى كۆرگەن بىرى بولمىسا، ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەجلىسىدىن ئايرىلىپ، دەرھال تىكىۋېتىدۇ، ئۇلار ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدىغان قەۋم بولغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى ئىماندىن بۇرىۋەتتى.

128 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە ئۆزۈڭلارنىڭ قەۋمىدىن بولغان بىر پەيغەمبەر كەلدى. سىلەرنىڭ كۈلپەت چېكىشىڭلار ئۇنىڭغا ئېغىر كېلىدۇ، ئۇ سىلەرنىڭ ئىمانىڭلارغا ۋە ئەھۋالىڭلارنىڭ ياخشىلىنىشىغا بەكمۇ ھېرىستۇر، مۇئمىنلەرگە ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر، ناھايىتى كۆيۈمچاندۇر.

129 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر مۇشرىكلار بىلەن مۇناپىقلار ساڭا ئىمان كەلتۈرۈشتىن باش تارتسا، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ماڭا يېتەرلىكتۇر، ئۇ مېنىڭ بارلىق يۈكلىرىمنى يەڭگىللىتىدۇ، ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھقا چىن ئىشەنچ بىلەن تاياندىم، ئىشلىرىمنى ئۇنىڭغا تاپشۇردۇم، شەكسىزكى، ئاللاھ ماڭا ياردەم قىلغۇچىدۇر، مېنىڭ مەدەتكارىمدۇر، ئۇ بۇيۇك ئەرشنىڭ ئىگىسىدۇر. ئاللاھنىڭ ئەرشى مەخلۇقاتنىڭ ئەڭ بۇيۇكىدۇر»

يۇنۇس سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف. لام. را (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). بۇلار ئاللاھ مۇكەممەل قىلغان ۋە بەندىلىرىگە بايان قىلىپ بەرگەن ھېكمەتلىك كىتابنىڭ ئايەتلىرىدۇر.

2 _ ئىنسانلار ئارىسىدىن بىر ئادەمنى تاللاپ چىقىپ، ئۇنىڭغا: «ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغىن، ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلارغا قىلغان ياخشى ئەمەللىرى ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ ياخشى مۇكاپات بارلىقى بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن» دەپ ۋەھيى قىلغانلىقىمىز ئۇلار ئۈچۈن ئەجەبلىنەرلىك ئىش بولۇپ قاپتۇمۇ؟ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ۋەھيىسى بىلەن كېلىپ، ئۇنى ئۇلارغا ئوقۇپ بەرگەندە، كاپىرلار: «مۇھەممەد سېھىرگەردۇر، ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان نەرسىلەر ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دېدى.

3 _ شۇبھىسىزكى، سىلەرنىڭ رەببىڭلار ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ئالتە كۈندە ياراتقان، ئاندىن ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق شەكىلدە ئەرشكە ئۆرلىگەن ۋە بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرىدىغان زاتتۇر. ئۇنىڭ ھۆكمىگە ھېچكىم قارشى چىقالمايدۇ، ئۇنىڭ رۇخسىتىسىز ھېچكىم ھېچكىمگە شاپائەتچى بولالمايدۇ. ئەنە شۇ ئاللاھ سىلەرنىڭ رەببىڭلاردۇر، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار. سىلەر بۇ ئايەتلەردىن ۋە بۇ دەلىل _ پاكىتلاردىن ۋەز _ نەسىھەت ئالمامسىلەر؟

4 _ قىيامەت كۈنى ھەممىڭلارنىڭ قايتىدىغان يېرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر. بۇ ئاللاھنىڭ ۋەدىسى بولۇپ، ئۇ چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئاللاھ مەخلۇقاتنى دەسلەپتە يوقتىن ياراتقان، ئاندىن ئۇنى ئۆلگىنىدىن كېيىن تىرىلدۈرىدىغان زاتتۇر. ئاللاھ ئىمان ئېيتقان ۋە شۇ ئىماننىڭ تەلىپى بويىچە ياخشى ئىشلارنى قىلغان كىشىلەرنى ئادىللىق بىلەن مۇكاپاتلاش ئۈچۈن، ئىنسانلارنى تىرىلدۈرۈپ ئەسلىگە قايتۇرىدۇ. ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقى ۋە ئازغۇنلۇقى تۈپەيلىدىن يۇزلىرىنى كۆيدۈرۈۋېتىدىغان ۋە ئۇچەيلىرىنى ئۈزۈپ تاشلايدىغان قايناق سۇدىن ئىچىملىك ۋە ئەلەملىك ئازاب بار.

5 _ ئاللاھ قۇياشنى نۇر چاچقۇچى ۋە ئاينى نۇرلۇق قىلغان، يىللارنىڭ سانىنى، ئايلارنىڭ ھېسابىنى بىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئايغا مەنزىللەرنى بەلگىلىگەن زاتتۇر. قۇياش ئارقىلىق كۈنلەرنى،

ئاي ئارقىلىق ئايلارنى ۋە يىللارنى بىلگىلى بولىدۇ. ئاللاھ كۈن بىلەن ئاينى ئالاھىدە چوڭ ھېكمەت بىلەن ياراتتى. بۇلار ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى ۋە چوڭقۇر ئىلىمنى نامايان قىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ يارىتىشنىڭ ھېكمەتلىرىنى چۈشىندىغان قەۋم ئۈچۈن، دەلىل _ پاكىتلارنى ۋە ئايەتلەرنى مانا مۇشۇنداق ئوچۇق بايان قىلىدۇ.

6 _ شەكسىزكى، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا، ئاللاھ ئاسمانلاردا ۋە زېمىندا ياراتقان ئاجايىپ مەۋجۇداتلاردا، كائىناتتا بېكىتىۋەتكەن ئىنچىكە نىزام ۋە مۇكەممەل قانۇنىيەتلەردە، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن دەلىل _ پاكىتلار بار.

7 _ 8 شەكسىزكى، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمىگەنلىكتىن، ھېساب بېرىش ئۈچۈن بىزنىڭ ئالدىمىزغا كېلىدىغانلىقىغا ۋە ئاخىرەتتە ياخشى– يامان بارلىق ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتى ياكى جازاسى بېرىلىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيدىغان، ئاخىرەتلىكنىڭ ئورنىغا بۇ دۇنيا ھاياتىغا رازى بولغان، ئۇنىڭ بىلەن كۆڭلى ئارام تاپقان ۋە بىزنىڭ قۇدرىتىمىزنى كۆرسىتىدىغان كائىنات دەللىلىردىن، قۇرئان ئايەتلىرىدىن غەپلەتتە قالغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى جايى قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن دوزاخ بولىدۇ.

9 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئىمانى يۈزىسىدىن كۆپلەپ ساۋاب ئاتا قىلىدۇ، ئۇلارنى قەسىرلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان، نازۇنېمەتلەر بىلەن تولغان جەننەتلەرگە يېتەكلەيدۇ.

10 _ ئۇلارنىڭ جەننەتتىكى دۇئاسى: «ئى رەببىمىز! سەن ھەرقانداق نۇقساندىن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەن» دېيىشتىن ئىبارەت بولىدۇ، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ رەھمىتى، پەرىشتىلەرنىڭ دۇئاسى يېتىپ تۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ بىر _ بىرى بىلەن ئۇچراشقان چاغدىكى سالىمى: «ئامان بولۇڭلار!» دېيىشتىن، ئۇلارنىڭ دۇئاسىنىڭ ئاخىرى: «جىمى ھەمدۇسانا ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا خاستۇر!» دېيىشتىن، يەنى بارلىق شۈكۈر ۋە مەدھىيە بارچە مەخلۇقاتنى ياراتقان ۋە ئۇلارنى نېمىتى بىلەن پەرۋىش قىلىپ تۇرۇۋاتقان ئاللاھقا خاستۇر دېيىشتىن ئىبارەتتۇر.

11 _ ئىنسانلار ياخشىلىقنىڭ تېز كېلىشىگە ئالدىرىغاندەك، ئەگەر ئاللاھ ئۇلارنىڭ بەددۇئالىرىنى ئىجابەت قىلىشنى تېزلەتكەن بولسا ئىدى، ئۇلار ئەلۋەتتە ھالاك بولغان بولاتتى. بىزنىڭ جازايىمىزدىن قورقمايدىغان ۋە ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمەيدىغان ئازغۇنلارنى ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقىدا تېڭىرقاپ يۈرۈشكە قويۇپ بېرىمىز.

12 _ ئىنساننىڭ بېشىغا بىرەر قىينچىلىق كەلسە، ئۇ ياتسىمۇ، ئولتۇرسىمۇ، ئۆرە تۇرسىمۇ، ئۇنىڭدىن قۇتۇلدۇرۇپ قويۇشىمىزنى تىلەپ بىزگە دۇئا قىلىدۇ، ئۇنى قىينچىلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ قويغان چېغىمىزدا، ئۇ بۇرۇنقى ئادىتى بويىچە تۇزكورلۇقنى داۋاملاشتۇرىدۇ، بېشىغا كەلگەن قىينچىلىقنى ۋە ئۇنى كۆتۈرۈۋېتىشنى تىلەپ بىزگە دۇئا قىلغانلىقنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ، ئۇنى قىينچىلىقتىن چىقىرىپ قويغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلمايدۇ. ئاللاھنىڭ يارىدىمى بىلەن قىينچىلىقتىن ۋە زىيان _ زەخمەتتىن قۇتۇلغان بۇ ئىنسانغا ئاللاھقا شۈكۈر قىلىشنىڭ ئورنىغا ئۆزىنىڭ ئازغۇنلۇقىنى داۋاملاشتۇرۇش چىرايلىق كۆرىنىلگەندەك، ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىشتا ھەددىدىن ئاشقان كاپىرلارنىڭ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە گۇناھ سادىر قىلىش قاتارلىق قىلمىشلىرى ئۇلارغا چىرايلىق كۆرىنىلدى.

13 _ ئى مۇشرىكلار! شەكسىزكى، بىز سىلەردىن ئىلگىرى ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كۆپلىگەن ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلىۋەتتۇق. ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىرى ئۆزلىرى دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن ھەق دىن ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ، ئوپئوچۇق مۆجىزىلەرنى ۋە روشەن دەلىل _ پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇ ئۈممەتلەر پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلدى، ئۇلارغا ئەگىشىشتىن باش تارتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھالاكەتكە تېگىشلىك بولدى. بىز ئاللاھنىڭ چەكلىمىسىدىن چەتنەپ كەتكەن ھەرقانداق گۇناھكار قەۋمنى ئەنە شۇنداق جازالايمىز.

14 _ شۇنىڭدىن كېيىن ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ قانداق ئەمەل قىلىدىغانلىقىڭلارنى كۆرۈپ بېقىش، ئاندىن سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن، بىز سىلەرنى ھالاك قىلىنغان ئاشۇ ئۈممەتلەرنىڭ ئورنىغا دەسسەتتۇق.

15 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ساڭا نازىل قىلغان روشەن ئايەتلەر مۇشرىكلارغا ئوقۇپ بېرىلگەندە، ئاخىرەتتە ھېساب بېرىشتىن قورقمايدىغان، ساۋابنى ئۈمىد قىلمايدىغان ۋە ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمەيدىغان كاپىرلار: «بۇنىڭدىن باشقا بىر قۇرئاننى كەلتۈرگىن ياكى ئۇنى ئۆزگەرتكىن، ئۇنىڭدىكى ھارامنى ھالال، ھالالنى ھارام قىلىپ بەرگىن، ئىلاھلىرىمىزنى سۆكىدىغان ئايەتلەرنى سۆكمەيدىغان ئايەتلەرگە ئالماشتۇرغىن» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ئۇنى ئۆزۈمچە ئۆزگەرتەلمەيمەن، مەن سىلەرگە بۇيرۇغان ۋە توسقان بارلىق ئىشلاردا پەقەتلا ئاللاھ ماڭا بۇيرۇغان ئەمرگە ۋە قىلىنغان ۋەھيىگە ئەگىشىمەن. ئەگەر مەن رەببىمگە ئاسىيلىق قىلسام، ئەلۋەتتە، قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشتىن قورقىمەن».

16 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئاللاھ خالىسا، مەن سىلەرگە بۇ قۇرئاننى ئوقۇپ بەرمىگەن بولاتتىم، ئاللاھمۇ ئۇنى سىلەرگە بىلدۈرمىگەن بولاتتى. بىلىڭلارکى، قۇرئان ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر. ماڭا قۇرئان ۋەھيى قىلىنىشتىن ۋە سىلەرگە ئۇنى ئوقۇپ بېرىشتىن ئىلگىرى ئاراڭلاردا ئۇزاق ۋاقىت تۇرغانلىقىمنى سىلەر ئوبدان بىلىسىلەر. سىلەر ئەقىلڭلارنى ئىشلىتىپ ئويلاپ كۆرمەمسىلەر؟».

17 _ ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇغان ياكى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم يوقتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ھەرگىز مەقسىتىگە يېتەلمەيدۇ.

18 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھنى قويۇپ، ئۆزلىرىگە يا دۇنيادا ياكى ئاخىرەتتە ھېچقانداق پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، زىيانغىمۇ ئۇچرىتالمايدىغان نەرسىلەرگە چوقۇندۇ. ئۇلار: «بىز ئۇلارغا پەقەت ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا بىزگە شاپائەت قىلسۇن دەپلا چوقۇنىمىز» دېيىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەجەبا، ئاسمانلاردا ۋە زېمىندا بۇنداق شاپائەتچىلەر بولۇپ، ئۇنى ئاللاھ بىلمىگەنلىكى ئۈچۈن، سىلەر ئاللاھقا ئۇنى ئېيتىپ بەرمەكچىمۇ؟». ئەگەر ئاسمانلاردا ۋە زېمىندا سىلەر گۇمان قىلغاندەك شاپائەتچىلەر بولسا ئىدى، ئۇنى سىلەر بىلىشتىن بۇرۇن ئاللاھ بىلگەن بولاتتى. ئاللاھ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە يۇكسەكتۇر.

19 _ ئىنسانلار ئىسلامدىن ئىبارەت بىر دىندا ئىدى. كېيىن ئۇلارنىڭ بەزىسى دىندا مەھكەم تۇرۇش، يەنە بەزىسى دىننى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتتى. ئەگەر ئاللاھنىڭ گۇناھكارلارغا مۆھلەت بېرىش ۋە ئۇلارنىڭ جازاسىنى كېچىكتۈرۈش ھەققىدە ئالدىن چىقارغان ھۆكمى بولمىسا ئىدى، ئاللاھ ئەلۋەتتە مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزۇپ، كاپىرلارنى ھالاك قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئىشىنى بىر تەرەپ قىلغان بولاتتى.

20 _ ئاشۇ ھاكاۋۇر كاپىرلار: «مۇھەممەدكە رەببى تەرىپىدىن بىز تەلەپ قىلغاندەك بىرەر مۆجىزە چۈشۈرۈلسە بولمامتى؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «غەيبنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ، سىلەر تەلەپ قىلغان مۆجىزىنى ئاللاھ خالىسا كەلتۈرىدۇ، خالىمىسا كەلتۈرمەيدۇ. ئى قەۋم! سىلەر ئاللاھنىڭ ئارىمىزدا ھۆكۈم چىقىرىشىنى، زالىملارنىڭ جازاسىنى تېزلىتىپ، مۇئمىنلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىشنى كۈتۈڭلار، ئەلۋەتتە مەنمۇ شۇنى كۈتىمەن».

21 _ مۇشرىكلارنىڭ بېشىغا زور قىينىچىلىقلار، بالايىئاپەتلەر ۋە چوڭ غەم _ قايغۇلار يەتكەندىن كېيىن، بىز ئۇلارغا شەپقەت قىلىپ ئاسانلىق، خۇشاللىق ۋە كەڭتاشاچىلىق ئاتا قىلساق، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىشقا ۋە مەسخىرە قىلىش ئۈچۈن پىلان تۈزۈشكە ئالدىرايدۇ.

ئی پەیغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرنىڭ پىلانىڭلارنى بەربات قىلىشتا ۋە سىلەرنى جازالاشتا ئەڭ تېزدۇر». شۇبھىسىزكى، بىز ئەۋەتكەن پەرىشتىلىرىمىز سىلەرنىڭ ئايەتلىرىمىز ھەققىدە تۈزگەن رەزىل پىلانىڭلارنى يېزىپ تۇرىدۇ، ئاندىن سىلەردىن ئۇنىڭ ھېسابىنى ئالىمىز.

22 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنى قۇرۇقلۇقتا ئۇلاغ بىلەن، دېڭىزدا كېمە بىلەن سەپەر قىلدۇرىدىغان زاتتۇر. سىلەرنى ئېلىپ ماڭغان كېمە مەيىن شامالدا مېڭىۋاتقان ۋە يولۇچىلار بۇ مەيىن شامالدىن خۇشاللىنىۋاتقان چاغدا، بىردىنلا قاتتىق بوران چىقىپ، يولۇچىلار تەرەپ _ تەرەپتىن كۆتۈرۈلۈۋاتقان دېڭىز دولقۇنلىرى ئىچىدە قالىدۇ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھالاكەت قورشاۋىدا قالغانلىقىغا كۆزى يەتكەن چاغدا، ئۆزلىرى چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان بارلىق ساختا مەبۇدلىرىنى ئۇنتۇپ كېتىپ، ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى ئاللاھ! ئەگەر سەن بىزنى مۇشۇ ھالاكەتتىن قۇتقۇزساڭ، بىز چوقۇم سېنىڭ نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلغۇچىلاردىن بولىمىز» دەپ چىن ئىخلاسى بىلەن دۇئا قىلىدۇ.

23 _ ئاللاھ ئۇلارنى ھالاكەت گىردابىدىن قۇتقۇزۇپ قويسا، ئۇلار يەنىلا يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق تېرىيدۇ، ۋە ئىنسانلارغا زۇلۇم قىلىدۇ. ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ بۇزغۇنچىلىقىڭلارنىڭ ۋابالى پەقەتلا ئۆزۈڭلارغا بولىدۇ، سىلەر دۇنيا ھاياتىنىڭ ۋاقىتلىق مەنپەئەتلىرىدىن بەھرىمەن بولىسىلەر، ئاندىن سىلەرنىڭ قايتىدىغان جايىڭلار بىزنىڭ دەرگاھىمىزدۇر. شۇ چاغدا بىز سىلەرگە قىلمىشىڭلارنى ئېيتىپ بېرىمىز ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىمىز.

24 _ دۇنيا ھاياتى ۋە دۇنيادا ئىنسانلار قىزىقىدىغان زىبۇزىننەت ۋە مال _ دۇنيا قاتارلىق مەنپەئەتلەر شۇنىڭغا ئوخشايدۇكى، بىز ئاسماندىن چۈشۈرگەن يامغۇر بىلەن زېمىندىن ئىنسانلار ئوزۇقلىنىدىغان، ھايۋانلار يەيدىغان تۈرلۈك ئۆسۈملۈكلەر ئۈنۈپ چىقىپ، بىر _ بىرى بىلەن گىرەلىشىپ كەتكەن، ھەتتا زېمىن گۈزەل تۈسكە كىرگەن، چىرايلىق ياسانغان، زېمىن ئىگىلىرى ئۇنىڭدىن مول ھوسۇل ئالىدىغان بولدۇق دەپ تۇرغان چاغدا، بىزنىڭ ھالاك قىلىش ئەمرىمىز كېچىسى ياكى كۈندۈزى ئۇنىڭغا ئۇشتۇمتۇت كەلدى _ دە، ئۇ ئۆسۈملۈكلەرنى يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلاپ نابۇت قىلىۋېتىپ، بۇرۇن بۇ يەردە ئۆسۈملۈك بولۇپ باقمىغاندەك بىر ھالەتكە كەلتۈرۈپ قويىدۇق. ئى ئىنسانلار! سىلەر قىزىقۋاتقان دۇنيا مەنپەئەتەنىڭمۇ ئاشۇ ئۆسۈملۈكلەرگە ئوخشاش نابۇت بولىدىغان ۋاقتى كېلىدۇ. بۇنى سىلەرگە بايان قىلغىنىمىزدەك، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان كائىنات ئالامەتلىرى ۋە قۇرئان ئايەتلىرى ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئايەتلەرنى تەپسىلي بايان قىلىمىز.

25 _ ئاللاھ سلەرنى ياخشى بەندىلىرىگە تەييارلىغان جەننەتكە دەۋەت قىلدۇ، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنى ھىدايەت قىلىپ، ئۇنى ئىسلامدىن ئىبارەت توغرا يولغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ.

26 _ ئىبادەتنى ئىخلاس بىلەن مۇكەممەل قىلىدىغان، ھەممە ئىشتا ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان مۇئمىنلەرگە جەننەتكە كىرىش، جەننەتتە ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرۈش، ئۇنىڭ مەغپىرىتىگە ۋە رازىلىقىغا ئېرىشىشتىن ئىبارەت ئېسىل مۇكاپاتلار بار. ئۇلارنىڭ يۈزىنى دوزاخ ئەھلىنىڭ يۈزىنى قاپلىغاندەك قارىلىق ۋە خارلىق قاپلىمايدۇ. يۇقىرىقى سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان كىشىلەر جەننەت ئەھلى بولۇپ، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ تۇرغۇچىلاردۇر.

27 _ بۇ دۇنيادا ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغانلار ئاخىرەتتە قىلمىشلىرىغا يارىشا ئاللاھ تەرىپىدىن بەلگىلەنگەن جازاسىنى تارتىدۇ، ئۇلارنى قاتتىق خارلىق قورشۇالىدۇ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالغۇچى چىقمايدۇ، ئۇلارنىڭ يۈزلىرى گويا قاراڭغۇ كېچىنىڭ زۇلمىتى بىلەن ئورالغاندەك قارىيىپ كېتىدۇ، ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلى بولۇپ، دوزاختا مەڭگۈ قالغۇچىلاردۇر.

28 _ 29 _ ئى پەيغەمبەر! بىز خالايىقنىڭ ھەممىسنى ھېساب مەيدانىغا يىغىدىغان قىيامەت كۈنىنى ئەسلىگىن، بىز ئۇ چاغدا مۇشرىكلارغا: «سىلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىڭلار بىلەن بىللە ئورنۇڭلاردا جىم تۇرۇپ جازايىڭلارنى كۈتۈڭلار» دەيمىز، ۋە ئۇ مۇشرىكلارنىڭ مەبۇدلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى تامامەن ئۈزۈپ تاشلايمىز. ئۇلار دۇنيادىكى ۋاقتىدا چوقۇنغان مەبۇدلىرىدىن ئادا _ جۇدا بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ دۇنيادا چوقۇنغان مەبۇدلىرى ئۇلارغا: «سىلەر بىزگە چوقۇنمايتتىڭلار. سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا گۇۋاھ بولۇشقا ئاللاھ يېتەرلىكتۇركى، سىلەرنىڭ بىز توغرۇلۇق نېمە دەۋاتقانلىقىڭلارنى ۋە نېمە قىلىۋاتقانلىقىڭلارنى بىلمەيتتۇق، بىزگە چوقۇنغانلىقىڭلاردىنمۇ غەپلەتتە ئىدۇق، ئۇنى ھېس قىلمايتتۇق » دەيدۇ.

30 _ بۇ ھېساب كۈندە ھەربىر ئادەم ئۆزىنىڭ دۇنيادىكى ئەھۋالىنى ۋە قىلغان ئەمەللىرىنى ئىزدەيدۇ ۋە ئەمەللىرىنىڭ نەتىجىسىنى كۆرىدۇ، ياخشى ئەمەل قىلغان بولسا مۇكاپاتىنى ئالىدۇ، يامان ئىش قىلغان بولسا جازاسىنى تارتىدۇ. خالايىقنىڭ ھەممىسى ئادالەتلىك ھۆكۈم چىقارغۇچى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ، جەننەت ئەھلى بولغانلار جەننەتكە، دوزاخ ئەھلى بولغانلار دوزاخقا كىرگۈزۈلىدۇ، مۇشرىكلارنىڭ شاپائەت ئۈمىد قىلىپ چوقۇنغان مەبۇدلىرى ئۇلارنىڭ كۆزلىرىدىن غايىب بولىدۇ.

31 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، زېمىندىن ئۆسۈملۈكلەرنى ئۈندۈرۈپ سىلەرگە رىزىق بېرىۋاتقان زات كىم؟ سىلەرنىڭ ئاڭلاش ۋە كۆرۈش

ئقتىدارىڭلارنى ئاتا قىلغان ۋە ئۇنى ئۆز ئىلكىدە تۇتۇپ تۇرۇۋاتقان زات كىم؟ كائىناتتىكى جانلىقلارغا ھايات بېغىشلايدىغان ۋە ئۇلارنى ھاياتتىن مەھرۇم قىلىدىغان زات كىم؟ سىلەر بىلىدىغان ۋە بىلمەيدىغان مەخلۇقات ئارىسىدا تىرىكلەرنى ئۆلۈكتىن، ئۆلۈكلەرنى تىرىكتىن چىقىرىدىغان زات كىم؟ كائىناتنىڭ ئىشلىرى ۋە سىلەرنىڭ تەقدىرىڭلار ئىلكىدە بولغان زات كىم؟». ئۇلار سېنىڭ بۇ سوئاللىرىڭغا جاۋاب بېرىپ: «ئاللاھ» دەيدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇنداقتا، سىلەر شۇ ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارغا چوقۇنساڭلار، ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقمامسىلەر؟»

32 _ ئەنە شۇ ئاللاھ سىلەرنىڭ ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلىشىڭلارغا ھەقلىق بولغان ھەقىقىي رەببىڭلاردۇر. ھەقىقەتتىن قالسا، ئازغۇنلۇقتىن باشقا نېمە قالىدۇ؟ ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر قانداقمۇ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن بۇتلارغا چوقۇنۇشقا بۇرۇلۇپ كېتىسىلەر؟»

33 _ ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ كۇفرىنى داۋاملاشتۇرۇشى ئالدىن تەقدىر قىلىنىپ بولغانىدەك، ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن باش تارتىپ، كۇفرى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتكە چۈكۈپ كەتكەنلەر توغرىسىدىكى «ئۇلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ ئەلچىسى ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيدۇ ۋە ئاللاھنىڭ دىنىدىن يۈز ئۆرۈيدۇ» دېگەن سۆزى ۋە ھۆكمى مانا مۇشۇنداق ئەمەلگە ئاشتى.

34 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان مەبۇدلىرىڭلار ئىچىدە بىرەر نەرسىنى يوقتىن بار قىلالايدىغان، ئاندىن ئۇنى يوق قىلىۋېتىپ قايتىدىن ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدىغان بىرى بارمۇ؟» ئۇلار ئاللاھتىن باشقا بىرى شۇنداق قىلالايدۇ دەپ ھەرگىز ئېيتالمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھ مەۋجۇداتنى يوقتىن بار قىلىپ، ئاندىن يوق قىلىپ، ئاندىن ئۇنى قايتىدىن ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدىغان يېگانە زاتتۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر قانداقلارچە ھەقىقەتتىن ئازغۇنلۇققا بۇرۇلۇپ كېتىسىلەر؟»

35 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان مەبۇدلىرىڭلار ئارىسىدا كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلىيەلەيدىغان بىرەرسى بارمۇ؟» ئۇلار بۇنى ھەرگىز قىلالمايدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ئېيتىپ كەتكەنلەرنى ھەقىقەتكە يېتەكلەيدىغان يېگانە زاتتۇر. قايىسىسىغا ئەگىشىش كېرەك؟ كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان زاتقىمۇ، ياكى ئۆزى ئازغۇن بولغانلىقتىن ھېچكىمنى توغرا يولغا يېتەكلىيەلمەيدىغان، ئۆزىمۇ ھىدايەت تاپالمىغان، باشقىلارنىڭ يېتەكلىشىگە موھتاج بولغان نەرسىلەرگىمۇ؟ سىلەرگە نېمە بولدى؟ سىلەر قانداقلارچە ئاللاھنى مەخلۇقاتى بىلەن ئوخشاش كۆرىسىلەر؟ شەكسىزكى بۇ خاتا ھۆكۈمدۇر».

36 _ ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ تولىسى بۇتلارغا چوقۇنۇشتا ۋە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىدا شاپائەت قىلىدۇ دەپ ئېتىقاد قىلىشتا بىرەر ئىلمىي ئاساسقا ئەمەس، پەقەتلا گۇمانغا تايىنىدۇ، گۇمان دېگەن ھەقىقەتنى ئىسپاتلاشتا ھېچ نەرسىگە يارىمايدۇ. شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ كۇفرى ۋە ئىنكاردىن ئىبارەت بارلىق قىلمىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

37 _ بۇ قۇرئاننى ئاللاھتىن باشقا بىرىنىڭ ۋۇجۇدقا چىقىرالىشى مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى بۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ. ئاللاھ بۇ قۇرئاننى ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە بېرىلگەن ساماۋى كىتابلارنىڭ ھەقلىقىنى ئىسپاتلىغۇچى قىلىپ نازىل قىلدى. چۈنكى ئاللاھنىڭ دىنى ئەزەلدىن بىردۇر. بۇ قۇرئان ئاللاھ ئىسلام ئۈممىتىگە نازىل قىلغان شەرىئەتنى تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىدىغان كىتابتۇر، ئۇنىڭ ھەقىقەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان كىتاب ئىكەنلىكىدە قىلچە شەك يوق، ئۇ ئالەملەرنىڭ رەببى تەرىپىدىن كەلگەن ۋەھيىدۇر.

38 _ ياكى ئۇلار: «بۇ قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىققان» دېيىشەمدۇ؟ ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزلىرىگە ئوخشاش بىر ئىنسان ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ شۇنداق دېيىشەمدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر بۇ دەۋايىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئاللاھتىن باشقا چاقىرالايدىغان بارلىق كىشىلىرىڭلارنى چاقىرىپ، بەدىئىلىكتە، كىشىلەرنىڭ قەلبىگە تەسىر قىلىشتا قۇرئانغا ئوخشايدىغان بىرەر سۈرىنى كەلتۈرۈپ بېقىڭلار».

39 _ بەلكى ئۇلار قۇرئان ئايەتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلماي تۇرۇپ، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىش، جەننەت، دوزاخ قاتارلىق ھەقىقەتلەرنىڭ تېگىگە يەتمەي تۇرۇپ، قۇرئاننى ئىنكار قىلىشقا ئالدىراپ كەتتى. مۇشرىكلار ئاللاھنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنى ئىنكار قىلغاندەك، ئۇلاردىن ئىلگىرىكى كاپىرلارمۇ ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنى يالغانچى دېگەن ئىدى. ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بەزىسىنى كۆمتۈرۈش بىلەن، بەزىسىنى سۈغا غەرق قىلىش بىلەن ۋە بەزىسىنى باشقا ئۇسۇلدا ھالاك قىلدى.

40 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدە قۇرئانغا ئىشىنىدىغانلارمۇ بار، ئۇنىڭغا ئىشەنمەي، كاپىر پېتى ئۆلىدىغانلارمۇ بار، رەببىڭ قۇرئانغا ئىشەنمەيدىغان، كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىدىغان ۋە يەر يۈزىدە قالايمىقانچىلىق تېرىيدىغان بۇزغۇنچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇلارغا بۇزغۇنچىلىقىنىڭ جازاسىنى قاتتىق ئازاب بىلەن بېرىدۇ.

41 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار يەنىلا سېنى يالغانچى دېسە، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مېنىڭ دىنىم ۋە ئەمەلىم ئۆزۈم ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭمۇ دىنىڭلار ۋە ئەمەلىڭلار ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر،

سلەر مېنىڭ ئەمەللىرىمدىن جاۋابكار ئەمەسسىلەر، مەنمۇ سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن جاۋابكار ئەمەس».

42 _ كاپىرلارنىڭ ئىچىدە سېنىڭ ھەق سۆزلىرىڭنى ئاڭلايدىغان ۋە سېنىڭ قۇرئان تىلاۋىتىڭگە قۇلاق سالىدىغانلارمۇ بار. ئەمما ئۇلار ھىدايەت تاپمايدۇ. سەن گاس ئادەملەرگە سۆزۈڭنى ئاڭلىتالامسەن؟ خۇددى شۇنىڭدەك، ئاللاھ ھىدايەت قىلىشنى خالىمىسا، سەن ئۇلارنى ھىدايەت قىلالمايسەن. چۈنكى ئۇلار ھەق گەپنى ئاڭلاشتىن گاستۇر، ئۇلار ئەقلىنى ئىشلەتمەيدۇ.

43 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنىڭ ئىچىدە ساڭا ۋە سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەرگە قارايدىغانلار بار. ئەمما ئۇلار ھەقىقەتنى ۋە ئىماننىڭ نۇرىنى كۆرەلمەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن كور ئادەمگە كۆرىدىغان كۆز ئاتا قىلالامسەن؟ خۇددى شۇنىڭدەك، مەنىۋى كورلارنى ھىدايەت قىلالمايسەن. ئۇ پەقەتلا ئاللاھقا خاس ئىشتۇر.

44 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئىنسانلارغا قىلچە ئۇۋال قىلمايدۇ، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى كۆپەيتىپ، ساۋابلىرىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ. لېكىن ئىنسانلار كۇفرى، گۇناھ – مەئسىيەت سادىر قىلىش، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغان ۋە توسقانلىرىغا خىلاپلىق قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلىدۇ.

45 _ ئاللاھ ئاشۇ مۇشرىكلاردىن ھېساب ئېلىش ئۈچۈن، ئۇلارنى يىغىدىغان كۈندە، دۇنيادا تۇرغان مۇددىتى كۈندۈزنىڭ ئاز قىسمىدىلا بىر _ بىرى بىلەن تونۇشۇشقا يەتكۈچىلىك قىسقا ۋاقىت ياشاپ ئۆتكەندەك بىلىنىپ كېتىدۇ. ئاللاھنىڭ ئالدىغا بارىدىغانلىقىنى، جەننەت بىلەن دوزاخنى ئىنكار قىلغان ۋە توغرا ئىش قىلىشقا مۇۋەپپەق بولمىغان كاپىرلار چوقۇم زىيان تارتىدۇ.

46 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنىڭ بىر قىسمىنى ساڭا مۇشۇ دۇنيادا سەن ھايات چاغدا كۆرسەتسەكمۇ ياكى ئۇنى كۆرسەتمەي تۇرۇپ سېنى ۋاپات قىلدۇرساقمۇ، ئىككىلا ھالەتتە ئۇلارنىڭ ئىشىنى بىر تەرەپ قىلىش بىزنىڭ ئىشىمىزدۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى قىلمىشلىرىغا گۇۋاھتۇر. ئاللاھقا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەس، ئاللاھ ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ.

47 _ ئى ئىنسانلار! بىز سىلەرگە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەندەك، سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن ھەربىر ئۈممەتكە، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ دىنىغا ئېتىقاد قىلىشقا، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشقا دەۋەت قىلسۇن دەپ، ئەلۋەتتە پەيغەمبەر ئەۋەتكەن ئىدۇق. قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىرى ھېساب مەيدانىغا كەلگەندە، ئۇلار بىلەن پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئادىللىق بىلەن ھۆكۈم چىقىرىلىدۇ، ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىشتە قىلچە ئۇۋۇل قىلىنمايدۇ.

48 _ ئی پەیغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلار: «ئى مۇھەممەد! قىيامەت قاچان بولىدۇ؟ ئەگەر سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەنلەر راستچىل بولساڭلار، قېنى ئۇنىڭ ۋاقتىنى ئېيتىپ بەرمەمسىلەر؟» دەيدۇ.

49 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى: «مەن ئۆزۈمنى بىرەر زىيان _ زەخمەتتىن قوغداپ قېلىشقا ياكى ئۆزۈمگە بىرەر پايدا كەلتۈرۈشكە قادىر ئەمەسمەن. پەقەتلا ئاللاھ مېنى زىيان _ زەخمەتتىن قوغداپ قېلىشنى خالىسا، ئەلۋەتتە مېنى قوغداپ قالىدۇ، ئەگەر ماڭا بىرەر پايدا يەتكۈزۈشنى خالىسا، ئەلۋەتتە ئۇنى يەتكۈزىدۇ. ھەربىر ئۈممەتنىڭ ياشايدىغان مۇددىتى ۋە ئەجىلى بولىدۇ، ئۇلارنىڭ شۇ مۇددىتى تۈگەپ، ئەجىلى يېتىپ كەلگەندە، ئۇلار ئۇنى بىردەممۇ كېچىكتۈرەلمەيدۇ، ئۇلارنىڭ ئەجىلى بەلگىلەنگەن مۇددەتتىن ئىلگىرى كەلمەيدۇ».

50 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! ئەگەر ئاللاھنىڭ ئازابى سىلەرگە كېچىسى ياكى كۈندۈزى كەلسە نېمە قىلارسىلەر؟ ئى گۇناھكارلار! سىلەر ئازابنىڭ تېز كېلىشنى تىلەپ نېمىگە ئالدىراۋاتىسىلەر؟

51 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشكەندىن كېيىن، ئىمان ئېيتقاننىڭ ھېچقانداق پايدىسى بولمايدىغان بىر ۋاقىتتا ئىمان ئېيتامسىلەر؟ سىلەرگە ئۇ چاغدا: ‹ئەمدى ئىمان ئېيتامسىلەر؟ سىلەر بەك كېچىكىپ قالدىڭلار، ھالبۇكى، سىلەر بۇرۇن بۇ ئازابنىڭ تېزرەك چۈشۈشنى تەلەپ قىلاتتىڭلارغۇ؟› دېيىلىدۇ».

52 _ ئاندىن كېيىن ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارغا: «ئاللاھنىڭ مەڭگۈلۈك ئازابىنى تېتىڭلار، سىلەرگە پەقەت دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا قىلغان گۇناھ _ مەئسىيەتلىرىڭلارنىڭ جازاسىلا بېرىلىدۇ» دېيىلىدۇ.

53 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلار سەندىن: «قىيامەت كۈنى راستىنلا ئازاب بارمۇ؟» دەپ سورايدۇ، سەن ئۇلارغا: «ھەئە، رەببىمنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، ئۇ ئازاب ئەلۋەتتە راستتۇر، سىلەر ئاللاھنى سىلەرگە ئازاب ئەۋەتىشتىن ۋە جازالاشتىن توسۇپ قالالمايسىلەر، ئازاب كەلگەندە ئۇ ئازابتىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر، سىلەر ئاللاھنىڭ ئىلكىدە» دېگىن.

54 _ شەكسىزكى، ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈپ، ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ھەربىر ئادەم ئەگەر يەر يۈزىدىكى ھەممە نەرسىگە ئىگە بولسا ۋە ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۇلارنى پىدا قىلالسا، ئەلۋەتتە ئۇنىڭ ھەممىسىنى بېرىۋېتەتتى، ئۇ كاپىرلار ئازابنىڭ ئۆزلىرىگە چۈشكەنلىكىنى كۆرگەن چاغدا ھەسرەت _ ئادامەتلىرىنى يوشۇرىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا

ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ئۇلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ. چۈنكى ئاللاھ گۇناھسىز ئادەمنى ھەرگىز جازالىمايدۇ.

55 _ ئۇنتۇماڭلارکى، ئاسمانلاردىکى ۋە زېمىندىکى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭدۇر. شۇنىمۇ ئۇنتۇماڭلارکى، ئاللاھنىڭ مۇشرىکلارنى جازالايدىغانلىقى ھەق ۋە راستتۇر، لېکىن ئۇلارنىڭ تولىسى بۇ ھەقىقەتنى بىلمەيدۇ.

56 _ ئاللاھ تىرىلدۈرگۈچىدۇر ۋە ئۆلتۈرگۈچىدۇر، ئاللاھقا ئىنسانلارنىڭ ئەجىلى توشقان چاغدا ئۇلارنىڭ جېنىنى ئېلىش قىيىن بولمىغاندەك، ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇلارنى تىرىلدۈرۈشمۇ ھەرگىز قىيىن ئەمەس. ئىنسانلار ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ.

57 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان، دىللاردىکى نادانلىق، كۈفرىلىق قاتارلىق مەنىۋى كېسەللەرگە شىپا بولغان قۇرئان كەلدى. قۇرئان ئايەتلىرى سىلەرنىڭ ئەخلاقىڭلارنى ئىسلاھ قىلىدىغان، ئەمەلىڭلارنى تۈزەيدىغان ۋەز _ نەسىھەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. قۇرئانغا ئەگەشكەن ئادەم دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ھالاكەتلىرىدىن ساقلىنىپ قالىدۇ. ئاللاھ قۇرئاننى مۇئمىنلەرگە نېمەت ۋە ھىدايەت قىلدى. چۈنكى مۇئمىنلەر قۇرئاندىن مەنپەئەت ئالىدىغان كىشىلەردۇر، ئەمما كاپىرلار قۇرئاننىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەيدۇ، ئۇنىڭ نۇرىنى كۆرەلمەيدۇ.

58 _ ئى پەيغەمبەر! بارلىق ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇلار ئىسلامدىن ئىبارەت ئاللاھنىڭ بۇ پەزلى ۋە رەھمىتىدىن خۇشال بولسۇن، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنى دەۋەت قىلغان ئىسلام بىلەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان قۇرئان ئۇلارنىڭ يىغقان مال _ دۇنيالىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر».

59 _ ۋەھىينى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ! ئاللاھ سىلەرگە يارىتىپ بەرگەن چارۋا، ئۆسۈملۈك قاتارلىق كۆپلىگەن رىزىقلارنىڭ بىر قىسمىنى ھارام، يەنە بىر قىسمىنى بولسا ھالال قىلىۋالدىڭلار». ئۇلاردىن: «ئاللاھ سىلەرگە مۇشۇنداق قىلىشقا رۇخسەت بەرگەنمۇ ياكى سىلەر ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇۋاتامسىلەر؟» دەپ سوراپ باققىن.

60 _ ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇپ، ئاللاھ ھالال قىلغان رىزىقلارنى ھارام قىلىۋالغان بۇ يالغانچىلار قىيامەت كۈنىدە ئاللاھقا قانداق جاۋاب بېرىمىز دەپ ئويلايدىغاندۇ؟ ئۇلار بۇ يالغانچىلىقنىڭ جازاسىدىن قورقمامدىغاندۇ؟ ئۇلار ئاللاھ بىزنىڭ يالغانچىلىقىمىزنى كەچۈرۈۋېتىدۇ دەپ ئويلامدىغاندۇ؟ شۇبھىسىزكى، ئاللاھ ئىنسانلارغا تولىمۇ مەرھەمەتلىكتۇر، شۇڭا ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇغان گۇناھكارلارنىڭ جازاسىنى دەرھال بۇ دۇنيادا بەرمەستىن، ئاخىرەتكە

قەدەر كېچىكتۈرىدۇ. لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ ئۇلارغا بۇنداق كەڭچىلىك قىلغانلىقىغا شۈكۈر قىلمايدۇ.

61 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قانداق ھالەتتە بولغىن، قۇرئاندىن قايسى ئايەتنى ئوقۇغىن، ئىنسانلار ياخشىلىق ۋە يامانلىقتىن قايسى ئىشنى قىلسۇن، بىز ئەلۋەتتە بۇلارنىڭ ھەممىسىنى شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە كۆزىتىپ تۇرىمىز ۋە ئۇنى ساقلاپ قويۇپ، ئاخىرەتتە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىمىز. ئاسمان _ زېمىندىكى زەررە چاغلىق نەرسە ۋە ئۇنىڭدىن كىچىك ياكى چوڭ نەرسە بولسىمۇ، ھېچقايسىسى ئاللاھنىڭ ئىلمىدىن چەتتە قالمايدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى لەۋھۇلمەھپۇزدا يېزىلغاندۇر.

62 _ بىلىڭلارکى، ئاللاھنىڭ دوستلىرىغا ئاخىرەتتە ئازابتىن ھېچقانداق قورقۇنچ يوقتۇر، ئۇلار قالدۇرۇپ كەتكەن دۇنيا نېمەتلىرى ئۈچۈن قىلچە قايغۇرمايدۇ.

63 _ ئاللاھنىڭ دوستلىرىنىڭ سۈپەتلىرى شۇكى، ئۇلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن، ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلغان ۋە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق تەقۋادارلىق قىلغان كىشىلەردۇر.

64 _ ئاشۇ ئاللاھ دوستلىرىغا ئاللاھ تەرىپىدىن بۇ دۇنيادا ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان نەرسىلەر بىلەن، ئاخىرەتتە بولسا جەننەت بىلەن بېشارەت بار. ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ، ئۇنى ئۆزگەرتمەيدۇ. بۇ كاتتا ئۈتۈقتۇر. چۈنكى ئۇ ۋەدە ئۇلارنى بارلىق قورقۇنچلىرىدىن خاترجەم قىلىشنى ۋە ھەممە ئارزۇ _ ئارمانلىرىغا ئېرىشتۈرۈشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

65 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھ توغرۇلۇق ئېيتقان سۆزلىرى، تۆھمەتلىرى ۋە ئۇنىڭغا بۇتلارنى شېرىك قىلىۋېلىشى سېنى قايغۇغا سالمىسۇن. چۈنكى ئاللاھ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە تەڭداشسىز كۈچ _ قۇۋۋەتكە ۋە يېگانە قۇدرەتكە ئىگە زاتتۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ گەپ _ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ نىيىتىنى ۋە ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

66 _ بىلىڭلارکى، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ئىنسان، جىن، پەرىشتە ۋە بارلىق مەۋجۇدات ئاللاھنىڭدۇر. ئاللاھنى قويۇپ ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنىدىغانلار نېمىگە ئەگىشىدۇ؟ ئۇلار پەقەت گۇمانغىلا ئەگىشىدۇ، ئۇلار ئاللاھ نامىدىن ئېيتقان ھەربىر سۆزىدە پەقەت يالغانىلا ئېيتىدۇ.

67 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ كېچىنى سىلەرنىڭ ئارام ئېلىشىڭلار ۋە كۈندۈزنىڭ جاپالىق ئىشلىرىدىن راھەتلىنىشىڭلار ئۈچۈن، كۈندۈزنى دۇنيانىڭ يورۇقىنى كۆرۈشۈڭلار ۋە تىرىكچىلىك يولىدا ئىشلىشىڭلار ئۈچۈن يارىتىپ بەرگەن زاتتۇر. شەكسىزكى، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ ئالمىشىپ

تۇرۇشدا، كىشلەرنىڭ كېچە ۋە كۈندۈزدىكى ئەھۋالىنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشدا، ئاللاھنىڭ بىر ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا تولىمۇ ھەقلىق ئىكەنلىكى ھەققىدە، ھەق سۆزگە قۇلاق سالىدىغان ۋە ئەقلىنى ئىشلىتىپ تەپەككۇر قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن نۇرغۇن دەلىللەر بار.

68 _ مۇشرىكلار: «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دېدى، بۇ ئۇلارنىڭ «پەرىشتىلەرنى ئاللاھنىڭ قىزلىرىدۇر» دېگەن سۆزلىرىدە، خىرىستىيانلارنىڭ «ئىيسا ئاللاھنىڭ ئوغلىدۇر» دېگەن سۆزىدە ئىپادىسىنى تاپتى. ھالبۇكى، ئاللاھنىڭ بالىسى يوق، چۈنكى ئۇ بالىغا ھاجەت ئەمەس. ئاللاھ ئۇ كاپىرلارنىڭ تۆھمەتلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى بارچە مەخلۇقاتنىڭ يېگانە ئىگىسى تۇرۇپ، قانداقمۇ بالىغا موھتاج بولسۇن؟! ئى كاپىرلار! سىلەرنىڭ بۇ يالغان سۆزۈڭلارغا ھېچقانداق پاكىتىڭلار يوق، ھەقىقىتىنى ۋە توغرىلىقىنى ئۆزۈڭلارمۇ بىلمەيدىغان نەرسىنى يالغاندىن ئاللاھقا چاپلامسىلەر؟

69 _ ئېيتقىنكى، «ئاللاھنىڭ بالىسى بار دەپ، ئۇنىڭ ھەققىدە يالغاننى توقۇيدىغان كاپىرلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مەقسىتىگە يېتەلمەيدۇ».

70 _ ئۇ كاپىرلار بۇ دۇنيانىڭ نېمەتلىرىدىن ئاز ۋاقىت بەھرىمەن بولىدۇ، ئاندىن ئەجىلى توشقاندا بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرىلىدۇ، ئاندىن ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەنلىكى سەۋەبلىك، ئۇلارغا شىددەتلىك ئازابنى تېتىتىمىز.

71 _ ئى پەيغەمبەر! مەككە كاپىرلىرىغا نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن، ئۆز ۋاقتىدا نۇھ ئەلەيھىسسالام ئۆز قەۋمىگە: «ئى قەۋمىم! ئەگەر سىلەرگە مېنىڭ ئىچىڭلاردا تۇرۇشۇم، سىلەرگە ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى بايان قىلغان ئايەتلەرنى ۋە دەلىل _ پاكىتلارنى ئەسلىتىشىم ئېغىر كەلگەن بولسا، شۇنى ياخشى بىلىڭلاركى، مەن يالغۇز ئاللاھقىلا تايانىدىم، ماڭا ئاللاھنىڭ يارىدەم قىلىدىغانلىقىغا ئىشەنچىم كامىلدۇر. سىلەر ئاللاھقا قوشۇۋالغان شېرىكلىرىڭلار بىلەن بىرلىكتە ماڭا قارشى پىلانىڭلارنى تۈزۈۋېرىڭلار. ئۇ پىلانىڭلار سىلەرگە ئېنىقسىز بولۇپ قالمىسۇن، ئوچۇق ۋە ئاشكارا بولسۇن. ئاندىن سىلەر مېنى قانداق جازالىماقچى بولساڭلار ماڭا ئازراقمۇ مۆھلەت بەرمەي جازالاڭلار.

72 _ ئەگەر سىلەر مېنىڭ دەۋىتىمدىن يۈز ئۆرۈسەڭلار، بىلىڭلاركى، مەن سىلەردىن ھېچبىر ھەق سورىغىنىم يوق. چۈنكى مەن ئەجرىمنى پەقەت ئاللاھتىلا كۈتىمەن، مەن ئاللاھنىڭ ھۆكمىگە بويسۇنغۇچىلاردىن بولۇشقا بۇيرۇلدۇم» دېدى.

73 _ نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ ئاللاھ ھەققىدە بەرگەن خەۋەرلىرىنى يالغانغا چىقاردى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن كېمىدە بىللە بولغانلارنى قۇتقۇزدۇق، ئۇلارنى يەر

يۇزىدە كاپىرلارنىڭ ئورنىغا ئىگە قىلدۇق، بىزنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى بولسا غەرق قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! پەيغەمبەرلىرى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇپ تۇرسىمۇ، ئىمان ئېيتمىغان قەۋمنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن.

74 _ نۇھتىن كېيىن نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئۆزلىرىنىڭ قەۋمىگە ئەۋەتتۇق (ھۇد، سالىھ، ئىبراھىم، لۇت، شۇئەيب قاتارلىق پەيغەمبەرلەر شۇلارنىڭ جۈملىسىدىندۇر). ھەربىر پەيغەمبەر قەۋمىگە ئۆزىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ۋە قىلىۋاتقان دەۋىتىنىڭ ھەققانىي دەۋەت ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان روشەن مۆجىزىلەرنى ئېلىپ كەلدى. ئۇلار نۇھ قەۋمى ۋە ئۇلاردىن ئىلگىرى ئۆتكەن قەۋملەر ئىنكار قىلىشقان ھەقىقەتكە ئىمان ئېيتمىدى. ئاللاھ ئاشۇ قەۋملەرنىڭ دىللىرىنى ئىمان ئېيتىشتىن پېچەتلىۋەتكەندەك، ئۇلاردىن كېيىنكى قەۋملەر ئىچىدە ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتكەن ۋە پەيغەمبەرلەرگە ئاسىيلىق قىلغانلارنىڭ دىللىرىنى پېچەتلىۋېتىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ كاپىرلىقىغا بېرىلگەن جازادۇر.

75 _ ئاندىن ئاشۇ پەيغەمبەرلەردىن كېيىن، مۇسا بىلەن ھارۇننى پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا بۇ ئىككى پەيغەمبەرنىڭ راستچىللىقىغا دالالەت قىلىدىغان مۆجىزىلەر بىلەن ئەۋەتتۇق. ئۇلار ھەقنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى. ئۇلار ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىدىغان گۇناھكار قەۋم ئىدى.

76 _ پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىگە مۇسا ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەت يېتىپ بارغان چاغدا، ئۇلار: «مۇسانىڭ ئېلىپ كەلگەنلىرى پەقەتلا ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دېدى.

77 _ مۇسا ئۇلارنىڭ ئىنكارچىلىقىغا ھەيران قېلىپ: «سىلەرگە كەلگەن ھەقىقەتنى سېھىر دەمسىلەر؟ سىلەر ئۆزۈڭلارغا كەلگەن مۆجىزىلەر ئۈستىدە ئوبدان ئويلاپ كۆرسەڭلار، ئۇنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەر. (چۈنكى) سېھىرگەرلەر دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمايدۇ» دېدى.

78 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى مۇساغا: «سەن بىزنىڭ يېنىمىزغا بىزنى ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ دىنىدىن ۋاز كەچتۇرۇش ۋە ھارۇن بىلەن مىسىر زېمىنىدا سەلتەنەت ئىگىسى بولۇۋېلىش ئۈچۈن كەلدىڭمۇ؟ بىز ئىككىڭلارنىڭ بىزنى بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭلارغا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دېدى.

79 _ پىرئەۋن: «مېنىڭ ئالدىمغا بارلىق ئۈستا سېھىرگەرلەرنى ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى.

80 _ سېھىرگەرلەر پىرئەۋۇننىڭ يېنىغا يېتىپ كەلگەندە، مۇسا ئۇلارغا: «ئېلىپ كەلگەن نەرسىلىرىڭلارنى يەرگە تاشلاڭلار» دېدى.

81 _ ئۇلار ئارغامچا ۋە ھاسا قاتارلىق نەرسىلىرىنى تاشلىغان چاغدا، مۇسا ئۇلارغا: «سىلەرنىڭ بۇ يەرگە ئېلىپ كېلىپ يەرگە تاشلىغان نەرسەڭلار سېھىردۇر، ئاللاھ سىلەرنىڭ سېھىرىڭلارنى چوقۇم بەربات قىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلارنىڭ ئىشىنى تۈزىمەيدۇ.

82 _ ئاللاھ مەن ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى مۇستەھكەم قىلىدۇ، پىرئەۋن تەۋەلىرىنىڭ گۇناھكارلىرى قانچىلىك يامان كۆرسىمۇ، ئۇنى سىلەرنىڭ دىنىڭلاردىن ئۈستۈن قىلىدۇ» دېدى.

83_ مۇسا ئەلەيھىسسالام شۇنچىلىك كۆپ مۆجىزىلەرنى كورسەتكەن بولسىمۇ، ئۇنىڭغا ئۆز قەۋمى بولغان ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى ياشلارلا پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىنىڭ قاتتىق قىيناش ئارقىلىق دىندىن ياندۇرۇۋېتىشىدىن قورقۇپ تۇرۇپ ئىمان ئېيتتى. پىرئەۋن بولسا يەر يۈزىدە ھەددىدىن ئاشقان زالىم ھۆكۈمدار بولۇپ، ئۇ كاپىرلىقتا ۋە بۇزغۇنچىلىقتا ھەقىقەتەن چېكىدىن ئاشقان ئىدى.

84 _ مۇسا: «ئى قەۋمىم! ئەگەر ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان بولساڭلار، ئۇنىڭغا ئىشەنچ قىلىڭلار ۋە ئىشىڭلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ئۇنىڭغا تاپشۇرۇڭلار، ئەگەر ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان بولسا، ئۇنىڭغا تايىنىڭلار» دېدى.

85 _ مۇسانىڭ قەۋمى مۇنداق دېدى: «بىز ئاللاھقىلا تايانىدۇق، ئىشىمىزنىڭ ئاقىۋىتىنى ئۇنىڭغا تاپشۇردۇق. ئى رەببىمىز! زالىم قەۋمنى بىزنىڭ ئۈستىمىزدىن غەلىبە قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلمىغىن. ئەگەر ئۇنداق قىلساڭ، بىزنىڭ دىندىن يېنىپ كېتىشىمىزگە ياكى كاپىرلارنىڭ ‹ئەگەر ئۇلارنىڭ دىنى ھەق بولسا ئىدى، بىزگە يېڭىلمىگەن بولاتتى› دېيىشىگە سەۋەبچى بولۇپ قالىدۇ.

86 _ رەھمىتىڭ بىلەن بىزنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ كاتتىباشلىرىدىن ئىبارەت كاپىر قەۋمدىن قۇتقۇزغىن» (چۈنكى ئۇلار ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئېغىر ئەمگەكلەرگە سالاتتى).

87 _ بىز مۇساغا ۋە ئۇنىڭ قېرىندىشى ھارۇنغا: «قەۋمىڭلارنىڭ پاناھلىنىشى ئۈچۈن مىسىردا ئۆيلەرنى ياساڭلار، ئۆيلىرىڭلاردا نامىز ئوقۇيدىغان جايلارنى قىلىڭلار، پەرز نامازلارنى ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇڭلار، ئى مۇسا! ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان مۇئمىنلەرگە بۇ دۇنيادىكى غەلىبە ۋە ئاخىرەتتىكى مۇكاپات بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

88 _ مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىمىز! سەن پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا دۇنيانىڭ نېمەتلىرىنى ئاتا قىلدىڭ. ئەمما ئۇلار ساڭا شۈكۈر قىلىشنىڭ ئورنىغا، بۇ نېمەتلەرنى ئازغۇنلۇق يوللىرىغا ۋە كىشىلەرنى سېنىڭ دىنىڭدىن ئازدۇرۇشقا ئىشلەتتى. ئى رەببىمىز! ئۇلارنىڭ مال _ دۇنياسىنى ۋەيران قىلىۋەتكىن، پايدىلىنالمايدىغان قىلىۋەتكىن، ئۇلارنىڭ دىللىرىنى ئىمانغا ئېچىلمايدىغان شەكىلدە پېچەتلىۋەتكىن، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئىمان ئېيتماي دەردلىك ئازابنى كۆرسۇن».

89 _ ئاللاھ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئىككىڭلارنىڭ پىرئەۋننى، ئۇنىڭ تەۋەلىرىنى ۋە مال _ دۇنياسىنى ھالاك قىلىۋېتىشنى تىلەپ قىلغان دۇئايىڭلار ئىجابەت بولدى، دىنىڭلاردا مۇستەھكەم بولۇپ، دەۋىتىڭلارنى داۋاملاشتۇرۇڭلار، مېنىڭ سۆزلىرىمنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەيدىغان نادانلارنىڭ يولىغا ئەگەشمەڭلار».

90 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادى ئۈچۈن دېڭىزنى يېرىپ بەردۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دېڭىزدىن ئۆتۈپ كەتتى. پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى زوراۋانلىق قىلىپ ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن قوغلىدى ۋە ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن دېڭىزغا كىردى. پىرئەۋن ئۆزىنىڭ غەرق بولىدىغانلىقىغا كۆزى يەتكەن چاغدا: «ئىمان ئېيتتىمكى، ئىسرائىل ئەۋلادى ئىمان ئېيتقان ئىلاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، مەن ئۇنىڭغا بويسۇنۇپ ئىتائەت قىلغۇچىلاردىن بولدۇم» دېدى.

91 _ ئۇنىڭغا مۇنداق دېيىلدى: «ئى پىرئەۋن! بېشىڭغا ئۆلۈم كەلگەن چاغدا ئەمدى ئىمان ئېيتامسەن؟ ئىلگىرى سەن ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان ۋە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسقان بۇزغۇنچىلاردىن ئىدىڭ. ئۆلۈمنى كۆرگەن چېغىڭدا ئېيتقان ئىمانىنىڭ ساڭا پايدىسى يوق.

92 _ سېنى كېيىنكىلەرگە ئىبرەت بولسۇن ۋە سېنىڭ ھالاك بولغانلىقىڭنى ئىنكار قىلىدىغانلار كۆرسۇن دەپ، بىز بۇگۈن سېنىڭ جەستىڭنى دېڭىزدىن قىرغاققا چىقىرىپ قويىمىز». شەكسىزكى، نۇرغۇن كىشىلەر بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزدىن ۋە دەلىل _ پاكىتلىرىمىزدىن غاپىلدۇر. ئۇلار بۇ ھەقتە ئىزدەنمەيدۇ ۋە تەپەككۇر قىلمايدۇ.

93 _ شەكسىزكى، بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنى شام ۋە مىسىر زېمىنلىرىدا ياخشى جايلارغا ئورۇنلاشتۇردۇق، ئۇلارنى مۇبارەك زېمىننىڭ ھالال رىزىقلىرى بىلەن رىزىقلاندۇردۇق، ئۇلار ئۆزلىرىگە بىرلىششىنىڭ زۆرۈرلۈكى توغرىسىدىكى ئىلىم كەلگەندىن كېيىنلا دىن ئىشىدا ئىختىلاپلاشتى. ئاخىر زامان پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەققىدە كەلگەن تەۋرات بېشارەتلىرىمۇ ئۇلار ئىختىلاپلاشقان مەسىلىلەرنىڭ بىرىدۇر. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا

ئەلۋەتتە ھۆكۈم چىقىرىدۇ ۋە سەن توغرۇلۇق قىلىشقان ئىختىلاپنى بىر تەرەپ قىلىپ، ئىنكارچىلارنى دوزاخقا، مۇئمىنلەرنى جەننەتكە كىرگۈزىدۇ.

94 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن بىز بەرگەن خەۋەرلەردىن شەكلەنسەڭ، بىز ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلىشتىن ئىلگىرى نازىل قىلغان تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق كىتابلارنى ئوقۇغان كىشىلەردىن سوراپ باققىن، چۈنكى بۇ خەۋەرلەر ئۇلارنىڭ كىتابلىرىدا بار. شۇبھىسىزكى، ساڭا سېنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭ توغرىسىدا شەكسىز ھەقىقەت كەلدى، ئاشۇ يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار بۇنى ئوبدان بىلىدۇ ۋە كىتابلىرىدىن بۇنى ئوقۇيدۇ. ئەمما ئۇلار بۇ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىدۇ. سەن ھەرگىز بۇ ھەقىقەتكە شەك كەلتۈرگۈچىلەردىن بولمىغىن.

95 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ھەرگىز ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرىنى ئىنكار قىلغۇچىلاردىن بولمىغىن. ئەگەر ئۇنداق بولساڭ، ياخشى ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كەتكەنلىكتىن، ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولۇپ قېلىپ زىيان تارتقۇچىلاردىن بولۇپ قالسەن.

96 _97 _ شۇبھىسىزكى، رەببىڭنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنىپ ئازابقا تېگىشلىك بولغانلارغا پۈتۈن مۆجىزىلەر كۆرسىتىلگەن ۋە ئىبرەتلىك ۋەز _ نەسىھەتلەر ئاڭلىتىلغان تەقدىردىمۇ، ئۇلار قاتتىق ئازابنى كۆرمىگۈچە ئىمان ئېيتمايدۇ. ئۇلارنىڭ ئازابنى كۆرگەندە ئېيتقان ئىمانىنىڭ ئۇلارغا قىلچە پايدىسى بولمايدۇ.

98 _ ھالاك بولغان شەھەر ئاھالىسى ئىچىدە، يۇنۇسنىڭ قەۋمىدىن باشقىسىغا، ئازابنىڭ كەلگەنلىكىنى كۆرۈپ ئېيتقان ئىمانىنىڭ پايدىسى بولغىنى يوق. يۇنۇس قەۋمى ئۆزلىرىگە ئازابنىڭ چۈشىدىغانلىقىغا جەزم قىلىپ، ئاللاھقا سەممىي تەۋبە قىلىۋىدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سەممىي تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى ۋە ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتكىلى ئاز قالغان ئازابنى كۆتۈرۈۋەتتى ۋە ئۇلارنى ئەجىلى توشقانغا قەدەر ھاياتلىقتىن بەھرىمەن بولۇشقا قويۇپ بەردى.

99 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ يەر يۈزىدىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ئىمان ئېيتىشىنى ئىرادە قىلغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ھەممىسى سەن ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئىمان كەلتۈرگەن بولاتتى. لېكىن ئاللاھنىڭ ھېكمىتى شۇنى تەقەززا قىلغان. ئاللاھ ئۆز ھېكمىتىگە ئاساسەن خالىغان بەندىسىنى ھىدايەت قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنى ئازدۇرىدۇ. سەن كىشىلەرنى ئىمان ئېيتىشقا مەجبۇرلىيالمايسەن.

100 _ ھەرقانداق ئادەم پەقەت ئاللاھنىڭ ئىرادىسى ۋە تەۋپىقى بىلەنلا ئىمان ئېيتىدۇ. شۇڭا سەن كىشىلەرنى مۇسۇلمان قىلاتتىم دەپ ئۆزۈڭنى قىينىمىغىن. چۈنكى ئۇلارنى ھىدايەت قىلىش

ئاللاهنىڭ ئىشىدۇر. ئاللاهنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرى هەققىدە ئەقلىنى ئىشلەتمەيدىغانلارنى ئاللاھ بۇ دۇنيادا خارلىققا، ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا مەھكۇم قىلىدۇ.

101 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە: «ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ئاللاهنىڭ بارلىقى ۋە بىرلىكىنى نامايان قىلىپ تۇرىدىغان ئالامەتلەردىن ئىبرەت ئېلىڭلار» دېگىن. ئەمما بۇ ئىبرەتلەر ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرى ئىمان ئېيتمايدىغان قەۋمگە پايدا بەرمەيدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ تەرسالىقى ۋە هەقنى قوبۇل قىلىشتىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى سەۋەبىدىندۇر.

102 _ ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىگە ئاللاهتىن بۇرۇنقى كاپىر قەۋملەرگە كەلگەن ئازابلىق كۈنلەرگە ئوخشاش بىر كۈننىڭ كېلىشىنلا كۈتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاهنىڭ جازاسىنى كۈتۈڭلار، مەنمۇ، ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ جازايىڭلارنى كۈتىمەن».

103 _ ئاندىن كېيىن پەيغەمبەرلىرىمىزنى ۋە ئۇلارغا ئەگىشىپ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى قۇتقۇزىمىز. ئى پەيغەمبەر! بىز ئاشۇلارنى قۇتقۇزغاندەك، ساڭا ئىمان ئېيتقان مۇئمىنلەرنىمۇ، ئەلۋەتتە پەزلى _ مەرهەمىتىمىز بىلەن قۇتقۇزىمىز.

104 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن سىلەرنى دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ هەقلىقىغا، مېنىڭ توغرا يولدا ئىكەنلىكىمگە شەك قىلساڭلار ۋە مېنى دىنىمدىن قايتۇرماقچى بولساڭلار، بىلىڭلاركى، مەن هېچقانداق بىر ئەهۋال ئاستىدا سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا چوقۇنمايمەن، لېكىن مەن سىلەرنى ئۆلتۈرۈپ جېنىڭلارنى ئالىدىغان ئاللاهقىلا ئىبادەت قىلىمەن، مەن مۇئمىنلەردىن بولۇشقا بۇيرۇلدۇم».

105 _ يەنە (ساڭا): «سەن ئۆزۈڭنى ئىسلام دىنىدا مۇستەهكەم تۇرغۇزغىن، يەهۇدىي ياكى خىرىستىيان دىنىغا ۋە ياكى ئاللاهتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىشقا قەتئىي مايىل بولمىغىن، ئىبادەتتە رەببىگە مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدىغان مۇشرىكلاردىن بولمىغىن، ئەگەر شۇنداق قىلساڭ هالاك بولغۇچىلاردىن بولىسەن.

106 _ ئى پەيغەمبەر! سەن هەرگىز ئاللاهنى قايرىپ قويۇپ، بۇتلارغا چوقۇنمىغىن، چۈنكى ئۇ نەرسىلەر هېچكىمگە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ، زىيانمۇ يەتكۈزەلمەيدۇ. ئەگەر سەن ئاشۇ نەرسىلەرگە چوقۇنساڭ، ئۇچاغدا سەن چوقۇم ئاللاهقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولۇپ قالىسەن.

107 _ ئەگەر ئاللاھ ساڭا بىرەر زىيان _ زەخمەت ياكى بالا _ قازا يەتكۈزۈشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنى ئاللاهتىن باشقا هېچكىم كۆتۈرۈۋېتەلمەيدۇ، ئەگەر ئاللاھ ساڭا بىرەر ياخشىلىق ياكى نېمەت

ئاتا قىلىشنى ئىراده قىلسا، ئۇنى ھېچكىم توسۇۋالالمايدۇ. ئاللاھ پايدا ۋە زىياننى بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمگە يەتكۈزىدۇ، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئىمان ئېيتقان ۋە ئىتائەت قىلغان بەندىسگە ناھايىتى مېھرىباندۇر» (دېيىلدى. بۇ ئايەتلەردىكى خىتاب گەرچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قىلىنغان بولسىمۇ، بارلىق ئىسلام ئۈممىتىگە قارىتىلغان).

108 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، سىلەرگە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرنى ھىدايەتكە يېتەكلەيدىغان قۇرئاننى ئېلىپ كەلدى. كىمكى قۇرئاننىڭ ھىدايىتى بىلەن توغرا يولغا كىرىدىكەن، بۇ ئەمەلىنىڭ مېۋىسىنى ئۆزى كۆرىدۇ، كىمكى ھەقىقەتتىن ئازىدىكەن ۋە ئازغۇنلۇقىنى داۋاملاشتۇرىدىكەن، ئازغۇنلۇقىنىڭ زىيىنىنى ئۆزى تارتىدۇ، مەن سىلەرنى ئىمان ئېيتقۇزۇشقا مەسئۇل ئەمەسمەن، مەن پەقەتلا ماڭا كەلگەن دىننى يەتكۈزگۈچىمەن».

109 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ساڭا قىلغان ۋەھيىگە ئەگەشكىن ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغىن، ئاللاھ ئاراڭلاردا ھۆكۈم چىقارغانغا قەدەر، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا ۋە گۇناھتىن يىراق تۇرۇشتا چىداملىق بولغىن، دىننى يەتكۈزۈش يولىدا ساڭا ئەزىيەت يەتگۈزگەنلەرنىڭ قىلمىشىغا سەۋر قىلغىن، ئاللاھ ھۆكۈم چىقارغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر، ئۇنىڭ چىقىرىدىغان ھۆكۈمى ئەڭ ئادالەتلىك ھۆكۈمدۇر.

ھۇد سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، را (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان بۇ كىتاب ئىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، ھەممىدىن خەۋەردار بولۇپ تۇرغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن ئايەتلىرى ھەرقانداق نۇقساندىن ۋە باتىلدىن خالىي ھالدا پۈختا بېكىتىلگەن، ئاندىن ئاللاھنىڭ بۇيرۇغان ۋە توسقانلىرى، ھالال _ ھارام ئەھكاملىرى تەپسىلىي بايان قىلىنغان كىتابتۇر.

2 _ ئاللاھنىڭ قۇرئاننى نازىل قىلىپ، ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى پۈختا قىلىشى ۋە ئەھكاملىرىنى تەپسىلىي بايان قىلىشى سىلەرنىڭ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەي، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «شۇبھىسىزكى، مەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن ئاگاھلاندۇرغۇچى ۋە خۇش خەۋەر بەرگۈچىمەن. كاپىرلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىمەن، مۇئمىنلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بېرىمەن.

3 _ رەببىڭلاردىن گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى تىلەڭلار، ئاندىن قىلمىشىڭلارغا پۈشايمان قىلىپ ئاللاھ تەرەپكە قايتىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى دۇنيادا ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر ئوبدان ياشىتىدۇ، ئىلىم ۋە ئەمەل ئىگىلىرىگە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بېرىدۇ. ئەگەر سىلەر مېنىڭ دەۋىتىمدىن يۈز ئۆرۈسەڭلار، مەن سىلەرنىڭ قىيامەت كۈنىنىڭ قاتتىق ئازابىغا ئۇچرىشىڭلاردىن ئەنسىرەيمەن. (بۇ ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلغانلار ئۈچۈن قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇشتۇر).

4 _ ئۆلگەندىن كېيىن ھەممىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىسىلەر، شۇڭا ئۇنىڭ ئازابىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار، ئاللاھ سىلەرنى تىرىلدۈرۈشكە، ھېساب مەيدانىغا يىغىشقا ۋە ئەمەلىڭلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر».

5 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھ بىزنىڭ يوشۇرغانلىرىمىزنى بىلمەيدۇ دەپ گۇمان قىلىپ كۆڭلىدە كۈفرىنى يوشۇرىدۇ. ئۇلار كىيىملىرى بىلەن چۈمكىنىۋالغان چاغلىرىدىمۇ، ئۇلارنىڭ يوشۇرغان ۋە ئاشكارا قىلغان ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئاللاھنىڭ بىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلمەمسىلەر؟

شەكسزكى، ئاللاھ ئىنسانلارنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغان سىر _ ئەسرارلىرىنى، نىيەت _ ئىقباللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

6 _ ئاللاھ ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن يەر يۈزىدە يۈرىدىغان ھەربىر جان ئىگىسىنىڭ رىزقىنى بېرىشنى ئۈستىگە ئالغان. ئاللاھ ئۇنىڭ ھاياتىدىكى ۋە ئۆلگەندىن كېيىنكى تۇرىدىغان جايىنى، ئۆلىدىغان ئورنىنى بىلىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى لەۋھۇلمەھپۇزغا روشەن يېزىلغاندۇر.

7 _ ئاللاھ قايسىڭلارنىڭ ئاللاھقا ئىخلاس قىلىپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىپ ياخشى ئەمەل قىلىدىغانلىقىڭلارنى سىناش ئۈچۈن، ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئالتە كۈندە ياراتقان زاتتۇر. ئىلگىرى ئاللاھنىڭ ئەرشى سۇ ئۈستىدە ئىدى. ئى پەيغەمبەر! قەسەمكى، ئەگەر سەن ئاشۇ مۇشرىكلارغا: «سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن چوقۇم تىرىلىسىلەر!» دېسەڭ، ئۇلار: «سەن بىزگە ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ قۇرئان ئوپئوچۇق سېھىردىن باشقا نەرسە ئەمەستۇر» دەپ ئىنكار قىلىشقا ئالدىرايدۇ.

8 _ ئەگەر بىز ئاشۇ مۇشرىكلاردىن بەلگىلەنگەن ئازابنى مەلۇم ۋاقىت كېچىكتۈرسەك، ئۇلار ئازابنى كەلمەيدۇ دەپ ئويلايدۇ ۋە مەسخىرە قىلىپ: «بىزگە ئازابنىڭ چۈشىدىغانلىقى راست بولىدىغان بولسا، ئۇ ئازابنى كىم توسۇپ قالدى؟» دەيدۇ. بىلىڭلاركى، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشكەن كۈندە، ئۇ ئازابنى ئۇلاردىن ھېچكىم توسۇپ قالالمايدۇ ۋە ئارقىغا قايتۇرالمايدۇ، ئۇلار چۈشمەيدۇ دەپ مەسخىرە قىلغان بۇ ئازاب ئۇلارنى ھەر تەرەپتىن قورشۋالىدۇ.

9 _ ئەگەر بىز ئىنسانغا تەن ساقلىقى ۋە خاتىرجەملىك قاتارلىق بىرەر نېمەت ئاتا قىلىپ، ئاندىن ئۇنى تارتىۋالساق، ئۇ ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن تامامەن ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىدۇ ۋە ئاللاھ ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە تۇزكورلۇق قىلىدۇ.

10 _ ئەگەر بىز ئىنسانغا قىينچىلىقتىن كېيىن ئۈڭايلىق، يوقسۇللۇقتىن كېيىن بايلىقتىلىق ئاتا قىلساق، ئۇ چوقۇم: «مەن ئەمدى قىينچىلىقلاردىن قۇتۇلدۇم» دەپ كۆرەڭلەيدۇ ۋە مەغرۇرلىنىپ كېتىدۇ.

11 _ ئەمما بېشىغا كەلگەن قىينچىلىقلارغا ئاللاھنىڭ ئەجىر _ ساۋاب بېرىدىغانلىقىغا چىن ئىشىنىپ سەۋر قىلغان، ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىپ ياخشى ئىشلارنى قىلغان كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئاللاھ ئەنە شۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ، ئاخىرەتتە كاتتا مۇكاپات بېرىدۇ.

12 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ سەن توغرۇلۇق: «ئۇنىڭ كۆپ مال _ دۇنياسى بولسا ياكى ئۇنىڭ بىلەن بىللە بىرەر پەرىشتە كېلىپ ئۇنىڭ راست پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بەرسە

بولمامتی؟» دېگەنگە ئوخشاش سۆزلەر بىلەن سەندىن ئىلكىڭدە بولمىغان نەرسىلەرنى تەلەپ قىلىشىدىن ئەنسىرەپ، ساڭا نازىل قىلىنغان ۋەھيىنىڭ بىر قىسمىنى يەتكۈزگۈڭ كەلمەسلىكى مۇمكىن، يەتكۈزۈشتىن يۈرىكىڭ سىقىلىشى مۇمكىن. ئى پەيغەمبەر! ساڭا قىلغان ۋەھيىلىرىمنى تولۇق يەتكۈزگىن، شەكسىزكى، سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ ساڭا كەلگەن ۋەھيى بىلەن كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشتۇر، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە ھامىيدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ھېكمەت بىلەن ئورۇنلاشتۇرغۇچىدۇر.

13 _ ياكى مەككىلىك مۇشرىكلار: «قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىقتى» دەۋاتامدۇ؟ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئىش سىلەر گۇمان قىلغاندەك بولسا ۋە بۇ سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئاللاھتىن باشقا چاقىرالايدىغان بارلىق كىشىلىرىڭلارنى يارداەمگە چاقىرىپ، قۇرئانغا ئوخشايدىغان ئون سۈرە كەلتۈرۈپ بېقىڭلار».

14 _ ئى پەيغەمبەر ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر! ئەگەر ئۇ مۇشرىكلار سىلەر تەلەپ قىلغان ئىشنى قىلالمىسا، بىلىڭلاركى، ئاللاھ بۇ قۇرئاننى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆز ئىلمى بىلەن نازىل قىلدى، ئۇ ئىنسان سۆزى ئەمەس. بىلىڭلاركى، ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ئىلاھ يوقتۇر، بۇنچىلىك روشەن دەلىل _ پاكىتلاردىن كېيىن، سىلەر ئەمدىغۇ ئاللاھقا بويسۇندىغانسىلەر؟ ئەمدىغۇ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىدىغانسىلەر؟

15 _ كىمكى قىلغان ئەمەلى بىلەن دۇنيا ھاياتىنى ۋە ئۇنىڭ مەنپەئەتىنى كۆزلەيدىكەن، مۇنداقلارغا قىلغان ئەمەلىنىڭ مېۋىسىنى تولۇق بېرىمىز، دۇنيادا ئۇلارنىڭ ئەجرىدىن ھېچ نەرسە كېمەيتىلمەيدۇ.

16 _ ئەنە شۇلارغا ئاخىرەتتە دوزاخ ئوتىدىن باشقا بېرىدىغان نەرسە يوقتۇر، ئۇلارنىڭ (دۇنيادا ياخشىلىق دەپ) قىلغانلىرى يوققا چىقىرىلىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ ئىش قىلمىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ قىلغان ئەمەللىرى پايدىسىزدۇر.

17 _ رەببى تەرىپىدىن كەلگەن، جىبرىلنىڭ گۇۋاھلىقى بىلەن كۈچلەندۇرۇلگەن، قۇرئاندىن ئىلگىرى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا مۇئمىنلەر ئۈچۈن يېتەكچى ۋە رەھمەت قىلىپ نازىل قىلىنغان تەۋرات بىلەنمۇ كۈچلەندۇرۇلگەن روشەن دەلىل _ پاكىتقا ئاساسلىنىپ ئىمان ئېيتقان ئادەم بارچە غېمى مۇشۇ دۇنيانىڭ ئۆتكۈنچى مەنپەئەتىدىن ئىبارەت بولغان ئادەم بىلەن ئوخشاشمۇ؟ ئەنە ئاشۇنداق كىشىلەر قۇرئانغا ھەققىي ئىشىنىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قارشى بىرلىك سەپ تۈزگەن تائىپىلەردىن كىمكى قۇرئاننى ئىنكار قىلىدىكەن، ئۇنىڭ جازاسى دوزاختۇر. ئى پەيغەمبەر! سەن بۇ دەلىل _ پاكىتلارنى كۆرگەندىن كېيىن، قۇرئاننىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىدىن ھەرگىز

شەكلەنمىگىن. بىلگىنكى، بۇ دىن ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر، لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدۇ.

18 _ ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇغان كىشىدىنمۇ زالىم ئادەم يوقتۇر. ئۇلار قىلمىشلىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن، قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىرىلىدۇ، پەيغەمبەرلەر، پەرىشتىلەر قاتارلىق گۇۋاھچىلار: «ئاشۇلار دۇنيادىكى چاغلىردا ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇغان كىشىلەردۇر، ئاللاھ ئۇلارغا مەڭگۈلۈك لەنەت قىلدى، چۈنكى ئۇلار يالغانچىلىقنى ئادەت قىلىۋالغان كىشىلەر ئىدى» دەيدۇ.

19 _ ئۇلار كىشىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا ئېلىپ بارىدىغان توغرا يولدىن توسىدىغان ۋە بۇ يولنىڭ ئەگرى بولۇشىنى تىلەيدىغان، ئاخىرەتنى ئىنكار قىلىدىغان، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ۋە ئاخىرەتتىكى مۇكاپات _ جازاغا قەتئىي ئىشەنمەيدىغانلاردۇر.

20 _ ئاشۇ كاپىرلار بۇ دۇنيادا ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ، ئۇلارغا دوزاخ ئازابى قاتمۇقات ئاشۇرۇلىدۇ. چۈنكى ئۇلار دۇنيادا ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقى بىلەن بەند بولۇپ قالغانلىقتىن، تىلاۋەت قىلىنۋاتقان قۇرئان ئايەتلىرىنى ئاڭلىيالمايتتى، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى نامايان قىلىپ تۇرۇۋاتقان كائىنات ئالامەتلىرىنى كۆرەلمەيتتى.

21 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇش ئارقىلىق ئۆزلىرىنى زىيانغا ئۇچراتقانلاردۇر. ئۇلارنىڭ «بىزگە شاپائەت قىلىدۇ» دەپ چوقۇنغان ساختا مەبۇدلىرى ئۇلاردىن ئۆزلىرىنى چەتكە ئالدى.

22 _ شەكسىزكى، ئۇلار ئاخىرەتتە ئەڭ چوڭ زىيان تارتقۇچىلاردۇر. چۈنكى ئۇلار جەننەتنى دوزاخقا تېگىشىپ، دوزاخقا تاشلانغان كىشىلەردۇر. شەكسىزكى، بۇ ئوپئوچۇق زىياندۇر.

23 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، ئاللاھ بۇيىرۇغان ۋە توسقان بارلىق ئىشلاردا ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلار جەننەت ئەھلىدۇر، ئۇلار جەننەتتە ئۆلمەيدۇ ۋە ئۇنىڭدىن باشقا جايغىمۇ چىقىرىلمايدۇ، جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ.

24 _ كاپىرلار بىلەن مۇئمىنلەردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىنىڭ بىرى كور بىلەن گاسقا، يەنە بىرى كۆزى كۆرىدىغان ۋە قۇلىقى ئاڭلايدىغان ئادەمگە ئوخشايدۇ. چۈنكى كاپىرلار پىرقىسى ھەقىقەتنى كۆرمەيدۇ، ھەقىقەتنىڭ دەۋىتىنى ئاڭلىمايدۇ، ئەمما مۇئمىنلەر پىرقىسى ئاللاھنىڭ

دەلىل _ پاكىتلىرىنىڭ ھەممىسىنى كۆرىدۇ، ھەقىقەتنىڭ دەۋىتىنى ئاڭلاپ ئۇنى قوبۇل قىلىدۇ. بۇ ئىككى پىرقە بىر _ بىرىگە ئوخشامدۇ؟ سىلەر بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالمامسىلەر؟ ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمەمسىلەر؟

25 _ شۇبھىسىزكى، بىز نۇھنى ئۆز قەۋمىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. نۇھ ئۇلارغا: «مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى ۋە ئاللاھ ماڭا چۈشۈرگەن ئەمر _ پەرمانلارنى سىلەرگە يەتكۈزگۈچىمەن.

26 _ ئاللاھ سىلەرنى ساختا مەبۇدلارغا چوقۇنماسلىققا ۋە ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرىدى. ئەگەر سىلەر ئىبادەتنى ئاللاھقا قىلمىساڭلار، سىلەرنىڭ ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا قېلىشىڭلاردىن ئەنسىرەيمەن» دېدى.

27 _ نۇھ قەۋمىنىڭ كاپىر كاتتىباشلىرى: «سەن پادىشاھ ئەمەس، پەقەتلا بىزدەك بىر ئىنسان. بىز تۇرغان يەردە قانداقلارچە ساڭا ۋەھيى كېلىدۇ؟ ھەمدە ساڭا ئارىمىزدىكى چولتا پىكىرلىك پەس ئادەملەردىن باشقىسىنىڭ ئەگەشمىگەنلىكىنى كۆرۈۋاتىمىز. ئى نۇھقا ئەگەشكەنلەر! بىزنىڭچە، سىلەر بۇ دىننىغا كىرگەن بىلەن بىزدىن يا مال _ دۇنيادا ياكى بايىاشاتچىلىقتا ئېشىپ كەتكىنىڭلار يوق. شۇڭا، بىز سىلەرنى يالغانچى دەپ ئويلايمىز» دېدى.

28 _ نۇھ ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئېيتىڭلارچۇ، ئەگەر مەن سىلەرنى دىننىغا دەۋەت قىلىشتا رەببىم تەرىپىدىن كەلگەن ئېنىق دەلىل _ پاكىتقا ئاساسلانغان ۋە پەيغەمبەرلىك نېمىتىگە ئېرىشكەن بولسام، سىلەر نادانلىقىڭلار سەۋەبلىك بۇ دەلىل _ پاكىتنى بىلمىگەن بولساڭلار، سىلەر بۇ دىننى يامان كۆرۈپ تۇرساڭلارمۇ، سىلەرنى ئۇنىڭغا زورلاش توغرىمۇ؟ بىز ھەرگىز ئۇنداق قىلمايمىز، سىلەرنىڭ ئىشىڭلارنى ئاللاھقا تاپشۇرىمىز، ئاللاھ ئۇنى ئۆزى بىر تەرەپ قىلىدۇ.

29 _ ئى قەۋمىم! مەن سىلەرگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىمنىڭ بەدىلىگە سىلەردىن پۇل _ مال تەلەپ قىلمايمەن، لېكىن قىلغان دەۋىتىمنىڭ ساۋابىنى ئاللاھتىن كۈتىمەن، مۇئمىنلەرنى يېنىمدىن قوغلۇۋېتىش ماڭا لايىق كەلمەيدۇ. شەكسىزكى، ئۇلار قىيامەت كۈنى رەببىگە ئۇچرىشىدىغان كىشىلەردۇر. لېكىن مەن سىلەرنى نادان قەۋم دەپ قارايمەن. چۈنكى سىلەر ئاللاھنىڭ دوستلىرىنى يېنىمدىن قوغلۇۋېتىشىمنى ۋە ئۆزۈمدىن يىراق قىلىشىمنى تەلەپ قىلىۋاتىسىلەر.

30 _ ئى قەۋمىم! ئەگەر مەن ئۇ مۇئمىنلەرنى يېنىمدىن قوغلۇۋەتسەم، ئاللاھ مېنى بۇ ئىشىم ئۈچۈن جازالىسا، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن مېنى كىم قۇتقۇزالايدۇ؟ سىلەر ئىشلارنى ئوبدان ئويلاپ باقمامسىلەر؟ ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، سىلەرگە نېمىنىڭ پايدىلىق ۋە ياخشى ئىكەنلىكىنى بىلەتتىڭلار.

31 _ مەن سلەرگە ئاللاھنىڭ خەزىنىلىرىنى باشقۇرىمەن دېمەيمەن، مەن غەيبنى بىلمەيمەن، ئەلۋەتتە مەن ئۆزۈمنى پەرىشتىمۇ دېمەيمەن، سلەر كۆزگە ئىلمايدىغان ئاشۇ مۇئمىنلەرگە: ‹ئاللاھ سلەرنىڭ ياخشى ئەمەلىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى بەرمەيدۇ› دېمەيمەن. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكىنى ئوبدان بىلىدۇ. ئەگەر مەن شۇنداق دېسەم ئۇ چاغدا مەن چوقۇم ئۆزۈمگە ۋە باشقىلارغا زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولۇپ قالىمەن».

32 _ ئۇلار: «ئى نۇھ! سەن بىز بىلەن جېدەللەشتىڭ، جېدەللەشكەندىمۇ كۆپ جېدەللىشىپ كەتتىڭ. ئەگەر سەن دېگەن سۆزلىرىڭدە راستچىل بولساڭ، بىزنى قورقۇتۇۋاتقان شۇ ئازابنى بىر كەلتۈرۈپ باققىنە!» دېدى.

33 _ نۇھ قەۋمىگە ئېيتتى: «ئەگەر ئاللاھ خالىسا، سلەرگە ئۇ ئازابنى ئەلۋەتتە كەلتۈرەلەيدۇ. ئاللاھ سلەرنى ئازابلىماقچى بولسا، سلەر ئۇنىڭدىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايسلەر. چۈنكى ئاللاھنى ھېچكىم ئاجىز قىلالمايدۇ.

34 _ مەن سلەرگە نەسىھەت قىلماقچى بولسام، ئاللاھ سلەرنى ئازغۇنلۇقۇڭلاردا قالدۇرماقچى بولسا، ئۇ چاغدا مېنىڭ قىلغان نەسىھىتىمنىڭ سلەرگە پايدىسى بولمايدۇ. ئاللاھ سلەرنىڭ ئىگەڭلاردۇر، سلەر قىلمىشىڭلاردىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر».

35 _ ياكى نۇھنىڭ قەۋمىدىن بولغان ئاشۇ مۇشرىكلار: «بۇ سۆزنى نۇھ ئۆزى توقۇپ چىققان» دېيىشەمدۇ؟ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن ئۇ سۆزنى ئاللاھ نامىدىن توقۇپ چىققان بولسام، بۇنىڭ گۇناھى ئۆزۈمگە بولىدۇ. ئەگەر مېنىڭ ئېيتقانلىرىم راست بولسا، ئۇ چاغدا سلەر گۇناھكار بولىسىلەر. سلەرنىڭ كاپىرلىقىڭلار ۋە قىلمىشىڭلار بىلەن مېنىڭ ھېچبىر مۇناسىۋىتىم يوق».

36 _ نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئازابقا تېگىشلىك بولغاندا، ئاللاھ ئۇنىڭغا مۇنداق دەپ ۋەھيى قىلدى: «شەكسىزكى، سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىن ئىلگىرى ساڭا ئىمان ئېيتقانلاردىن باشقا ئىمان ئېيتىدىغانلار چىقمايدۇ. شۇڭا سەن ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن قايغۇرمىغىن.

37 _ سەن بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا، بىزنىڭ ئەمرىمىز ۋە يارىدىمىز بىلەن بىر كېمە ياسىغىن، سەن مەندىن قەۋمىڭ ئىچىدىكى كاپىرلارغا مۆھلەت بېرىشىمنى تىلىمگىن. چۈنكى ئۇلار توپان بالاسىدا ھالاك بولىدۇ».

38 _ نۇھ كېمە ياساۋاتاتتى، ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى قاچانلا ئۇنىڭ يېنىدىن ئۆتسە ئۇنى مەسخىرە قىلىشتى. نۇھ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئەگەر سلەر ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى

بلمىگەنلىكتىن بىزنى مەسخىرە قىلساڭلار، شەكسىزكى، سىلەر ئەتە توپان بالاسدا غەرق بولغاندا بىزمۇ سىلەرنى خۇددى سىلەر بىزنى مەسخىرە قىلغاندەك مەسخىرە قىلىمىز.

39 _ ئاللاھنىڭ جازالاش ئەمرى كەلگەن چاغدا، سىلەر خار قىلغۇچى قاتتىق ئازابنىڭ كىمنىڭ ئۈستىگە كېلىدىغانلىقىنى، ئاخىرەتتىكى دائىمىي ئازابنىڭ كىمگە چۈشىدىغانلىقىنى بىلىپ قالىسىلەر».

40 _ ئىلگىرى بىز نۇھقا ۋەدە قىلغىنىمىزدەك، كاپىرلارنى ھالاك قىلىش ھەققىدىكى ئەمرىمىز كېلىپ، يەر يۈزىدە سۇ قاتتىق يۇكسىلىشكە باشلىغان چاغدا، نۇھقا دېدۇقكى: «جانلىقلارنىڭ ھەربىر تۈرىدىن ئەركەك _ چىشى قىلىپ بىر جۈپتىن ۋە ئائىلەڭدىكىلەردىن غەرق بولىدىغانلىقى ھەققىدە ھۆكۈم قىلىنىپ بولغان ئايالنىڭ ۋە ئوغلۇڭدىن باشقىلارنى، شۇنداقلا ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرنى كېمىگە ئېلىۋالغىن» دېدۇق. ئۇنىڭ قەۋمى ئىچىدىن پەقەت ئازغىنە كىشى ئىمان ئېيتقان ئىدى.

41 _ نۇھ ئۆزىگە ئەگىشىپ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرگە ئېيتتى: «كېمىگە چىقىڭلار، ئۇنىڭ مېڭىشى ۋە توختىشى ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن بولىدۇ. شۇبھىسىزكى، مېنىڭ رەببىم قىلمىشىغا تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر».

42 _ كېمە ئۇلارنى ئېلىپ تاغدەك دولقۇنلار ئىچىدە ئۈزۈپ باراتتى، نۇھ ئۆزىدىن يىراقتا تۇرغان ئوغلىنى چاقىرىپ: «ئى ئوغلۇم، بىز بىلەن بىللە كېمىگە چىقىۋالغىن، كاپىرلار بىلەن بىللە بولمىغىن، ھالاك بولۇپ كېتىسەن» دەپ توۋلىدى.

43 _ نۇھنىڭ ئوغلى: «مەن مېنى سۇدىن ساقلاپ قالىدىغان بىر تاغنىڭ ئۈستىگە چىقىۋېلىپ غەرق بولۇشتىن ساقلىنىپ قالىمەن» دېدى. نۇھ: «بۈگۈن ئاللاھ تەقدىر قىلغان ھالاكەتتىن، پەقەتلا ئاللاھ رەھىم قىلغان ۋە بىز بىلەن بىللە كېمىگە چىقىۋالغان ئادەمدىن باشقا ھېچكىم قۇتۇلۇپ قالالمايدۇ» دېدى. يۇكسىلىپ كەلگەن دولقۇن نۇھ بىلەن ئوغلىنى بىر _ بىرىدىن ئايىرىۋەتتى _ دە، ئۇنىڭ ئوغلى توپان بالاسدا سۇغا غەرق بولۇپ ھالاك بولغۇچىلارنىڭ قاتارىدىن بولدى.

44 _ ئاللاھ نۇھ قەۋمىنى ھالاك قىلىۋەتكەندىن كېيىن، زېمىنغا خىتاب قىلىپ: «ئى زېمىن! سۈيۈڭنى يۇتقىن، ئى بۇلۇت! يامغۇرنى توختاتقىن» دېدى، سۇ تارتىلدى، ئاللاھنىڭ نۇھ قەۋمىنى

هالاك قىلىش ئەمرى ئەمەلگە ئاشتى. كېمە جۇدى[48] تېغىنىڭ ئۈستىدە توختىدى. «ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىدىن چەتنەپ كەتكەن ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمىغان قەۋم ھالاك بولسۇن!» دېيىلدى.

45 _ نۇھ رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! سەن مېنىڭ ئائىلەمدىكىلەرنى ھالاكەتتىن ساقلاپ قېلىشقا ۋەدە قىلغان ئىدىڭ. ئوغلۇم مېنىڭ ئائىلەمدىندۇر. شەكسىزكى، سېنىڭ ۋەدەڭ ئەلۋەتتە ھەقتۇر، سەن ھەققەتەن ئەڭ توغرا ۋە ئەڭ ئادىل ھۆكۈم قىلغۇچىسەن» دېدى.

46 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئى نۇھ! ھالاك بولۇپ كەتكەن ئۇ ئوغلۇڭ مەن قۇتقۇزىمەن دەپ ۋەدە قىلغان ئائىلە ئەزالىرىڭ قاتارىدىن ئەمەس. بۇ ئۇنىڭ كاپىرلىقى ۋە ئەمەلىنىڭ يامانلىقى سەۋەبىدىندۇر. سەن ھەقىقىتىنى ئۆزۈڭ بىلمەيدىغان نەرسىنى مەندىن تىلىمگىن، نادانلار قاتارىدىن بولۇپ قالماسلىقىڭ ئۈچۈن ساڭا نەسىھەت قىلىۋاتىمەن».

47 _ نۇھ ئېيتتى: «ئى رەببىم! ئۆزۈم ھەقىقىتىنى بىلمىگەن نەرسىنى سەندىن تىلەشتىن ساڭا سىغىنىپ پاناھ تىلەيمەن. ئەگەر مېنىڭ گۇناھىمنى كەچۈرمىسەڭ ۋە ماڭا رەھىم قىلمىساڭ، مەن ئۆز نەپسىگە ئالدىنىپ كېتىپ ھالاك بولغۇچىلاردىن بولۇپ قالىمەن».

48 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئى نۇھ! سەن ساڭا ۋە سەن بىلەن كېمىگە چىققانلارغا بىز تەرەپتىن بېرىلگەن ئامانلىق، سالامەتلىك ۋە بەرىكەتلەر بىلەن كېمىدىن چۈشكىن. (ئۇلارنىڭ نەسلىدىن) شۇنداق بەدبەخت جامائەلەر كېلىدۇكى، ئۇلارنى ئەجىلى توشقانغا قەدەر دۇنيا مەنپەئەتىدىن بەھرىمەن قىلىمىز، ئاندىن ئۇلار قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنىڭ كۈفرىلىقى سەۋەبلىك بىزنىڭ قاتتىق ئازابىمىزغا ئۇچرايدۇ».

49 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بايان قىلىپ بەرگەن ئاشۇ قىسسىلەر ئۆتكەن ئۈممەتلەرنىڭ خەۋەرلىرى بولۇپ، ئۇلارنى بىز ساڭا ۋەھيى ئارقىلىق بىلدۈرۈۋاتىمىز. چۈنكى سەن ۋە سېنىڭ قەۋمىڭ بۇ بايانىدىن ئىلگىرى ھېچ نەرسە بىلمەيتتىڭلار. شۇڭا سەن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەر سەۋر قىلغاندەك، قەۋمىڭنىڭ ئىنكارچىلىقىغا ۋە ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلغىن. شۈبھىسىزكى، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشى ئاقىۋەت ئاللاھتىن قورقىدىغان تەقۋادارلارغا مەنسۇپتۇر.

50 _ ئاد قەۋمىگە ئۇلارنىڭ قېرىندىشى ھۇدنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. ھۇد ئۇلارغا ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، چۈنكى سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەتكە

---

[48] جۇدى تېغى تۈركىيەنىڭ سۈرىيە ۋە ئىراق چېگرىسى ئەتراپىغا جايلاشقان.

لايىق مەبۇد يوقتۇر. شۇڭا ئىبادەتنى ئۇنىڭغىلا خاس قىلىڭلار. سىلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇۋاتىسىلەر.

51 _ ئى قەۋمىم! مەن سىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا ۋە بۇتلارنى تاشلاشقا دەۋەت قىلغانلىقىمنىڭ بەدىلىگە سىلەردىن ھەق تەلەپ قىلمايمەن، مېنىڭ ئەجرىمنى پەقەتلا ئاللاھ ئۆزى بېرىدۇ، سىلەر ئەقلىڭلارنى ئىشلىتىپ، ھەق بىلەن باتىلنى، توغرا بىلەن خاتانى ئايرىمامسىلەر؟.

52 _ ئى قەۋمىم! رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئاندىن گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلىڭلار. ئەگەر سىلەر شۇنداق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە كۆپ يېغىن ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، مول ھوسۇلۇڭلارنى ئاشۇرۇپ بېرىدۇ، پەرزەنتلىرىڭلارنى ۋە نېمەتلەرنى زىيادە قىلىش ئارقىلىق سىلەرنىڭ كۈچ _ قۇۋۋىتىڭلارنى ئاشۇرىدۇ. شۇڭا، سىلەر ماڭا ئاسىيلىق قىلىشنى تاشلاڭلار، مېنىڭ دەۋىتىمدىن يۈز ئۆرۈمەڭلار».

53 _ ئۇلار ئېيتتى: «ئى ھۇد! سەن دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ راستلىقى توغرۇلۇق بىزگە ھېچقانداق روشەن دەلىل كەلتۈرمىدىڭ، بىز چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان مەبۇدلىرىمىزنى سېنىڭ سۆزۈڭگە كىرىپ تاشلىمايمىز، بىز سېنىڭ پەيغەمبەرلىكىڭگىمۇ ئىشەنمەيمىز.

54 _55 _ بىز ساڭا ‹سەن بىزنى مەبۇدلىرىمىزغا چوقۇنۇشتىن توسقانلىقىڭ ئۈچۈن، مەبۇدلىرىمىزنىڭ بىر قىسمى سېنى ساراڭ قىلىپ قويۇپتۇ› دەپلا ئېيتىمىز». ھۇد ئۇلارغا ئېيتتى: «مەن راست سۆزلىگەنلىكىمگە ئاللاھنى گۇۋاھ قىلىمەن، سىلەرمۇ گۇۋاھ بولۇڭلاركى، مەن سىلەرنىڭ ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان بۇتلىرىڭلارغا چوقۇنۇشتىن ئەلۋەتتە يىراقمەن. سىلەر ۋە بۇتلىرىڭلار بىرلىشىپ ماڭا سۈيىقەست قىلىشقا ئۇرۇنۇپ بېقىڭلار، ھەتتا ماڭا ئازراقمۇ مۆھلەت بەرمەي تۇتۇش قىلىڭلار». چۈنكى ھۇد ئەلەيھىسسالام قەۋمىنىڭ ۋە قەۋمى چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارنىڭ ئۇنىڭغا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغانلىقىغا چىن ئىشىنەتتى.

56 _ شەكسىزكى، مەن مېنىڭ رەببىم ۋە سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلار بولغان ئاللاھقا تايانىدىم. ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭ مۇلۇكىدۇر ۋە ئۇنىڭ باشقۇرۇشىدىدۇر. ماڭا رەببىمنىڭ ئىرادىسى سىرتىدا ھېچ نەرسە بولمايدۇ، ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر، يەر يۈزىدىكى جانلىقلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. رەببىم توغرا يولدىدۇر، يەنى ھۆكۈملىرىدە، بەلگىلىمىلىرىدە ئادالەتلىكتۇر، ياخشىلارنى ياخشىلىقىغا ئاساسەن مۇكاپاتلايدۇ، يامانلارنى يامانلىقى سەۋەبلىك جازالايدۇ.

57 _ ئەگەر سىلەر مېنىڭ: ‹ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، بۇتلارغا چوقۇنماڭلار› دېگەن دەۋىتىمنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتساڭلار، مەن سىلەرگە رەببىمنىڭ دىننى يەتكۈزۈپ قويدۇم.

سلەر ئەمدى دەۋەتنى ئاڭلىمىدۇق دېيەلمەيسلەر. ئەگەر سلەر ئاللاھقا ئىمان ئېيتمىساڭلار، ئاللاھ خالىسا سلەرنى ھالاك قىلىۋېتىپ، ئورنۇڭلارغا باشقا بىر قەۋمنى كەلتۈرۈپ، ئۇلارنى سلەرنىڭ يەر _ ماكانلىرىڭلارغا ۋە مال _ مۈلۈكۈڭلارغا ئىگە قىلىدۇ، ئۇلار ئاللاھقا خالىس ئىبادەت قىلىدۇ. سلەر ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيسلەر. رەببىم ھەقىقەتەن ھەربىر نەرسىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇ مېنى سلەرنىڭ يامانلىقىڭلاردىن ساقلايدۇ».

58 _ بىزنىڭ ھۇد قەۋمىنى جازالاش ھەققىدىكى بۇيرۇقىمىز كەلگەندە، ھۇدنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان مۇئمىنلەرنى رەھمىتىمىز بىلەن قۇتقۇزدۇق، ئۇلارنى ئاد قەۋمىگە چۈشكەن قاتتىق ئازابتىن خالاس قىلدۇق.

59 _ ئەنە شۇ ئاد قەۋمى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلدى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئاسىيلىق قىلدى، ئۇلار ھەقىقەتنى قوبۇل قىلمايدىغان ھەرقانداق مۇتەكەببىرنىڭ بۇيرۇقىغا ئىتائەت قىلدى.

60 _ ئۇلار بۇ دۇنيادا ئاللاھنىڭ لەنىتىگە ئۇچرىدى، قىيامەت كۈنىمۇ لەنەتكە ئۇچرايدۇ. بىلىڭلاركى، ئاد قەۋمى ئاللاھنى ئىنكار قىلدى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدى. ئاد قەۋمى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەنلىكى ۋە ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە تۇزكورلۇق قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىندى ۋە ھالاك بولۇپ تۈگەشتى.

61 _ سەمۇد قەۋمىگە ئۇلارنىڭ قېرىندىشى سالىھنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، سالىھ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەي، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، سلەرگە ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. ئاللاھ سلەرنىڭ ئاتاڭلار ئادەمنى تۇپراقتىن ياراتقان، سلەرنى زېمىننى ئاۋاتلاشتۇرغۇچى قىلغان زاتتۇر. سلەر ئاللاھتىن گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى تىلەڭلار، ئاللاھ تەرەپكە قايتىپ تەۋبە قىلىڭلار. چۈنكى رەببىم ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلغان ۋە ئۆزىگە تەۋبە بىلەن يۈزلەنگەن بەندىسىگە ئەڭ يېقىندۇر، ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغۇچىدۇر».

62 _ سەمۇد قەۋمى ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبىرى سالىھ ئەلەيھىسسالامغا: «ئى سالىھ! سەن بىزگە بۇ سۆزۈڭنى ئېيتىشتىن بۇرۇن، بىز سېنىڭ ئارىمىزدا سۆزى ئۆتىدىغان، ھەممە ئىتائەت قىلىدىغان، ھۆرمەتلىك كىشى بولۇشۇڭنى ئارزۇ قىلاتتۇق. ئەمدى سەن بىزنى ئاتا _ بوۋىلىرىمىز چوقۇنۇپ كەلگەن مەبۇدلارغا چوقۇنۇشتىن توسامسەن؟ شەك _ شۈبھىسىزكى، بىز سېنىڭ بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا چاقىرىدىغان دەۋىتىڭ توغرۇلۇق ھەقىقەتەن چوڭقۇر شەك ئىچىدىمىز» دېيىشتى.

63 _ سالىھ قەۋمگە ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئېيتىڭلارچۇ، ئەگەر مەن رەببىم تەرىپىدىن ئېنىق دەلىلگە ئاساسلانغان بولۇپ تۇرۇپ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىك نېمىتىگە سازاۋەر بولۇپ تۇرۇپ، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلسام، ئۇنىڭ دىننى يەتكۈزۈشنى ۋە سىلەرگە نەسىھەت قىلىشنى تەرك ئەتسەم، مېنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن كىم قۇتقۇزۇپ قويىدۇ؟ ئۇ چاغدا سىلەر ماڭا مېنى ئازدۇرۇشتىن ۋە ياخشىلىقتىن مەھرۇم قىلىشتىن باشقا ھېچ نەرسە قىلىپ بېرەلمەيسىلەر.

64 _ ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ (تاشتىن چىقىرىپ بەرگەن) بۇ چىشى تۆگىسى سىلەرگە مېنىڭ راستىنلا ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان مۆجىزىدۇر. شۇڭا سىلەر ئۇ تۆگىنى قويۇۋېتىڭلار، ئاللاھنىڭ زېمىنىدا ئوتلىسۇن، ئۇنىڭ رىزقىنى سىلەر بەرمەيسىلەر، ئۇنىڭغا زىيان _زەخمەت يەتكۈزمەڭلار. ئەگەر سىلەر شۇنداق قىلساڭلار، يېقىندا ئاللاھ تەرىپىدىن كېلىدىغان بىر ئازاب سىلەرنى ھالاك قىلىدۇ».

65 _ ئۇلار سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزلىرىنى يالغانغا چىقاردى ۋە چىشى تۆگىنى بوغۇزلىدى. سالىھ ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «سىلەر يۇرتۇڭلاردا ھاياتلىقتىن ئۈچ كۈن بەھرىمەن بولۇۋېلىڭلار، شۇنىڭدىن كېيىن سىلەرگە چوقۇم ئازاب چۈشىدۇ، بۇ ئاللاھنىڭ ۋەدىسىدۇر، بۇنى يالغانغا چىقىرالمايسىلەر، ئازابنىڭ چۈشۈشى بەرھەقتۇر» دېدى.

66 _ بىزنىڭ سەمۇد قەۋمىنى ھالاك قىلىش توغرىسىدىكى ئەمرىمىز كەلگەندە، سالىھنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئىمان ئېيتقانلارنى رەھمىتىمىز بىلەن ھالاكەتتىن قۇتقۇزدۇق، ئۇلارنى شۇ كۈننىڭ رەسۋالىقىدىن ۋە خارلىقىدىن خالاس قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ ھەقىقەتەن كۈچلۈكتۇر، ھەممىدىن غالىبتۇر. ئۇنىڭ كۈچ _ قۇدرىتىنىڭ ئالامەتلىرىدىن بىرى ئۇنىڭ زالىملارنى ھالاك قىلىپ، مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزغانلىقىدۇر.

67 _ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان سەمۇد قەۋمىگە قاتتىق ئاۋاز يۈزلەندى_ دە، ئۇلار تۇرغان يېرىدىلا ئۆلۈپ قېتىپ قالدى.

68 _ ئۇلار تېز ھالاك بولۇپ كەتكەنلىكتىن گويا ئۆز دىيارىدا ياشىمىغاندەكلا بولۇپ قالدى. بىلىڭلارکى، سەمۇد قەۋمى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە مۆجىزىسىنى ئىنكار قىلدى، سەمۇد قەۋمى ئۆز قىلمىشى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىندى. بۇ نېمىدېگەن چوڭ بەختسىزلىك؟!

69 _ شۇبھىسىزكى، پەرىشتىلەر ئىبراھىم بىلەن ئايالىغا ئىسھاق ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن كېلىدىغان يەئقۇب توغرۇلۇق خۇش خەۋەر ئېلىپ كەلدى ۋە «ساڭا ئامانلىق بولسۇن» دەپ سالام بەردى. ئىبراھىممۇ: «سىلەرگە ئامانلىق بولسۇن» دەپ سالامنى ئىلىك ئالدى، ئاندىن تېزلا كىرىپ كېتىپ، بىر موزاينى كاۋاپ قىلىپ ئېلىپ كەلدى.

70 _ ئىبراھىم ئۇلارنىڭ كاۋاپقا قول ئۇزاتمايۋاتقانلىقىنى ۋە پەقەت يېمىگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇلاردىن غەلىتىلىك ھېس قىلىپ قورقۇپ قالدى، شۇنداقتىمۇ ئۇلارغا بىلىندۈرمىدى. پەرىشتىلەر ئىبراھىمنىڭ قورقۇپ كەتكەنلىكىگە قاراپ: «قورقمىغىن، بىز رەببىڭنىڭ لۇتنىڭ قەۋمىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتكەن پەرىشتىلىرىمىز» دېدى.

71 _ ئىبراھىمنىڭ ئايالى سارە پەردىنىڭ ئارقىسىدا ئۇلارنىڭ گەپىنى ئاڭلاپ تۇراتتى، ئاڭلىغانلىرىغا ئەجەبلىنىپ كۈلۈپ كەتتى. بىز پەرىشتىلىرىمىز ئارقىلىق ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ تۇغدىغانلىقى ۋە بالىسىنىڭ ئىسمىنى ئىسھاق قويىدىغانلىقى، ئىسھاقنىڭ ئۆيلۈك _ ئوچاقلىق بولۇپ يەئقۇب ئىسملىك ئوغلى بولىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش _ خەۋەر بەردۇق.

72 _ سارە ئۆزىنىڭ تۇغدىغانلىقىنى ئاڭلاپ: «ۋىيەي! مەن بىر مومايي تۇرسام، ئېرىم بىر بوۋاي تۇرسا، مەن ئەمدى تۇغامدىمەن؟ بۇ ھەقىقەتەن قىزىق ئىشقۇ!» دېدى.

73 _ پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا: «ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە ھەيران قېلىۋاتامسىز؟ ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە بەرىكەتلىرى سىلەرگە بولسۇن ئى ئۆي ئەھلى! شەكسىزكى، ئاللاھ بارلىق سۈپەتلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا مەدھىيەگە لايىقتۇر، ئۇلۇغلاشقا سازاۋەردۇر» دېدى.

74 _ ئىبراھىمدىن قورقۇنچ يوقالغان ۋە ئىسھاق بىلەن يەئقۇب توغرۇلۇق خۇش خەۋەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئۇ بىز ئەۋەتكەن پەرىشتىلەر بىلەن لۇتنىڭ قەۋمى ۋە ئۇلارنىڭ ھالاكەت خەۋىرى توغرىسىدا مۇنازىرىلىششىگە باشلىدى.

75 _ ئىبراھىم ھەقىقەتەن دىلى يۇمشاق، گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ قالمايدىغان، ئاللاھقا كۆپ ئىلتىجا قىلىدىغان ۋە كۆپ تەۋبە قىلىدىغان كىشى ئىدى.

76 _ پەرىشتىلەر ئېيتتى: «ئى ئىبراھىم! لۇتنىڭ قەۋمى توغرۇلۇق مۇنازىرىلىششتىن ۋە ئۇلارغا ئىچ ئاغرىتىشتىن ۋاز كەچكىن. چۈنكى ئۇلار ئازابقا تېگىشلىك بولدى ۋە رەببىڭنىڭ ئۇلارنى جازالاش ھەققىدىكى پەرمانى ئاللىبۇرۇن چۈشۈپ بولدى، ئۇلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن قايتۇرغىلى بولمايدىغان بىر ئازاب چۈشىدۇ».

77 _ بىزنىڭ پەرىشتىلىرىمىز لۇتنىڭ يېنىغا كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ كېلىشى لۇتنى قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى ۋە يۈرىكى سىقىلدى. چۈنكى لۇت ئۇلارنىڭ پەرىشتە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. شۇڭا قەۋمىنىڭ ئۇلارغا يامانلىق قىلىپ قويۇشىدىن ئەنسىرەپ: «بۇ بىر قىيىن كۈن بولدى» دېدى.

78 _ لۇتنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ ئۆيىگە مېھمان كەلگەنلىكنى ئاڭلاپ ئالدىراپ كېلىشتى، ئۇلار بۇرۇنمۇ شۇنداق بەچچىۋازلىق قىلاتتى. لۇت قەۋمىگە ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مانا بۇلار مېنىڭ قىزلىرىمدۇر، ئۇلارغا ئۆيلىنىڭلار، ئۇلار سىلەرگە سىلەر تەلەپ قىلىۋاتقان ئەرلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ ئازابىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار، مېھمانلىرىمغا چېقىلىپ قويۇپ، مېنى ئۇلارنىڭ ئالدىدا رەسۋا قىلماڭلار، ئاراڭلاردا قەبىھ ئىشلاردىن توسىدىغان بىرەر ئەقىللىق ئادەم يوقمۇ؟». لۇت ئەلەيھىسسالام قەۋمى ئىچىدىكى قىزلارنى «قىزلىرىم» دەپ ئاتىغان. چۈنكى ھەربىر پەيغەمبەر ئۆز قەۋمىنىڭ ئاتىسىغا ئوخشاشتۇر.

79 _ لۇتنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا ئېيتتى: «قىزلىرىڭغا ھاجىتىمىز يوقلۇقىنى سەن ئوبدان بىلىسەن، شۇنىڭدەك بىزنىڭ نېمىنى مەقسەت قىلىۋاتقانلىقىمىزنىمۇ ئوبدان بىلىسەن، يەنى بىز ئەرلەرنى تەلەپ قىلىمىز، چۈنكى بىزنىڭ ئايالىلارغا رىغبىتىمىز يوق» .

80 _ لۇت قەۋمىنىڭ سۆزىگە كىرمەيۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئۇلارغا: «كاشكى، مېنىڭ سىلەرگە قارشى تۇرغۇدەك كۈچ _ قۇۋۋىتىم ياكى تايانغۇدەك كۈچلۈك جەمەتىم بولغان بولسىچۇ! ئەگەر شۇنداق بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە سىلەرنى بۇ قەبىھ ئىشتىن توسۇۋالغان بولاتتىم» دېدى.

81 _ پەرىشتىلەر: «ئى لۇت! شەكسىزكى، بىز رەببىڭنىڭ ئەلچىلىرىمىز، بىزنى سېنىڭ قەۋمىڭنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتتى. ئۇلار ساڭا ھەرگىز زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، ئائىلەڭدىكىلەرنى ئېلىپ كېچىنىڭ ئاخىرىدا يۇرتۇڭدىن چىقىپ كەتكىن، ھالاك بولۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن سىلەردىن ھېچ كىشى ئارقىسىغا قارىمىسۇن. لېكىن ئايالىڭ كۈفرىلىق ۋە مۇناپىقلىق قىلىپ ساڭا خىيانەت قىلغانلىقى ئۈچۈن، قەۋمىڭگە كېلىدىغان ھالاكەت ئۇنىڭغىمۇ كېلىدۇ. شەكسىزكى، ئۇلارغا ئازاب چۈشىدىغان چاغ تاڭ يورۇش ۋاقتىدۇر، تاڭنىڭ يورۇشى يېقىندۇر» دېدى.

82 _ 83 _ بىزنىڭ ئازاب چۈشۈرۈش ئەمرىمىز كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ ياشاۋاتقان يۇرتلىرىنى ئاستىن ـ ئۈستۈن قىلىپ پۈتۈنلەي كۆمتۈرۈۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە رەببىڭنىڭ دەرگاھىدا مەخسۇس بەلگە سېلىنغان ساپال تاشلارنى ئۈستى_ ئۈستىلەپ ياغدۇردۇق. بىز لۇتنىڭ قەۋمىگە ياغدۇرغان تاش قۇرەيش كاپىرلىرىنىڭ ئۈستىگە چۈشۈشتىن يىراق ئەمەس. (بۇ ئايەتتە ھەربىر ئاسىي _ گۇناھكار ئۈچۈن قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بار).

84 _ مەدىيەن ئاھالىسىغا ئۇلارنىڭ قېرىندىشى شۇئەيبنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. شۇئەيب ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق مەبۇد يوقتۇر، ئۆلچەمدە ۋە تارازىدا كىشىلەرنىڭ ھەققىنى كەم بەرمەڭلار. مەن ھەقىقەتەن سىلەرنى بايلىق ئىچىدە كۆرۈۋاتىمەن، مەن راستىنلا سىلەرنىڭ ئۆلچەمدە ۋە تارازىدا

كەم بەرگىنىڭلار سەۋەبلىك ھەممىنى قورشاپ تۇرىدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشىڭلاردىن ئەنسىرەيمەن.

85 _ ئى قەۋمىم! ئۆلچەمدە ۋە تارازىدا ئادىل بولۇڭلار، كىشىلەرنىڭ ھەققىنى كەم تارتىپ بەرمەڭلار، يەر يۈزىدە گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىپ، قالايمىقانچىلىق تېرىپ يۈرمەڭلار.

86 _ ئۆلچەم ۋە تارازىدا دۇرۇس تارتىپ بېرىپ ئالغان ھالال پايداڭلار كەم تارتىپ بېرىپ ئالغان ھارام پايدىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ھەقىقىي ئىمان ئېيتقان كىشىلەر بولساڭلار، ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىڭلار، مەن سىلەرگە ئەمەلىڭلارنى ساناپ بېرىدىغان كۆزەتچى ئەمەسمەن» دېدى.

87 _ ئۇلار: «ئى شۇئەيب! سەن داۋاملاشتۇرۇۋاتقان مۇشۇ نامىزىڭ سېنى ئاتا _ بوۋىلىرىمىز چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان بۇتلارنى تاشلىشىمىزغا ياكى بىزنى ئۆزىمىز خالىغانچە ھېيلە _ مىكىر ۋە ساختىلىق ئىشلىتىپ پۇل تېپىشتىن توسۇشقا بۇيرۇمدۇ؟» دېدى. ئۇلار يەنە شۇئەيبنى مەسخىرە قىلىپ: «سەن تازىمۇ كۆڭلى_ كۆكسى كەڭ، تازىمۇ توغرا يول تاپقان بىر ئادەمسەن _ دە» دېدى.

88 _ شۇئەيب ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، مەن سىلەرنى ئىبادەتنى ئاللاھقا قىلىشقا دەۋەت قىلىشىمدا، ھارامدىن پۇل _ مال تېپىشتىن توسۇشۇمدا رەببىم تەرىپىدىن كەلگەن ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتقا ئاساسلانغان تۇرسام ۋە رەببىم مېنى ئۆز تەرىپىدىن ھالال رىزىق بىلەن رىزىقلاندۇرغان تۇرسا (مەن ئەمدى رەببىمنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلامدىم؟). مەن سىلەرنى توسقان ئىشنى ئۆزۈممۇ قىلشنى خالىمايمەن، مەن سىلەرنى بۇيرۇغان ۋە توسقان ئىشلاردا، پەقەتلا قولۇمدىن كېلىشچە سىلەرنى ئىسلاھ قىلشنى خالايمەن، مېنىڭ سىلەرنى ئىسلاھ قىلىشتا مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىم پەقەتلا ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن بولىدۇ. مەن ئاللاھقا تايانىدىم ۋە ئۇنىڭغىلا يۈزلىنىمەن.

89 _ ئى قەۋمىم! سىلەرنىڭ ماڭا بولغان ئۆچمەنلىكىڭلار ۋە مېنىڭ باشقا دىندا بولغانلىقىم سىلەرنى كۈفرىدا تېخىمۇ چىڭ تۇرۇشقا ئېلىپ بارمىسۇن. ئۇ چاغدا سىلەر نۇھنىڭ قەۋمىگە ياكى ھۇدنىڭ قەۋمىگە ۋە ياكى سالىھنىڭ قەۋمىگە يەتكەن ئازابقا دۇچار بولۇپ قالىسىلەر. لۇتنىڭ قەۋمىگە يەتكەن ھالاكەت سىلەردىن يىراق ئەمەس. زامان ئېتىبارى بىلەنمۇ، ماكان ئېتىبارى بىلەنمۇ سىلەر ئۇلارغا يېقىن.

90 _ گۇناھىڭلار ئۈچۈن رەببىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئاندىن ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش يولىغا كىرىپ، ئۇنى داۋاملاشتۇرۇڭلار. شەكسىزكى، رەببىم گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ ھەق يولغا قايتقان بەندىسىگە ناھايىتى مەرھەمەتلىكتۇر، ئۇنىڭغا رەھىم قىلىدۇ ۋە تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ».

91 _ ئۇلار: «ئى شۇئەيب! بىز سېنىڭ ئېيتقانلىرىڭنىڭ كۆپلىرىنى چۈشەنمەيمىز. بىز ئەلۋەتتە سېنى ئارىمىزدا يا بايلىقتا ياكى مەنسەپتە يوق، ئاجىز بىر ئادەم دەپ قارايمىز، قەۋم _ قېرىنداشلىرىڭنىڭ خاترىسىنى قىلمىغان بولساق، ئەلۋەتتە سېنى چوقۇم چالما _ كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرگەن بولاتتۇق. سەن بىزگە ئەتىۋارلىق ئەمەس، كۆڭلىمىزدە ھېچقانچە قەدىر – قىممىتىڭ يوق» دېدى.

92 _ شۇئەيب ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مېنىڭ قەۋم _ قېرىنداشلىرىم سىلەرگە ئاللاھتىنمۇ ئەتىۋارلىقمۇ؟ سىلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئۇنتۇپ كەتتىڭلار، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلمايسىلەر، توسقانلىرىدىن يانمايسىلەر. شەكسىزكى، رەببىم سىلەرنىڭ قىلمىشلىرىڭلاردىن ئەلۋەتتە تولۇق خەۋەردارىدۇر. شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە تېز ياكى كېچىكتۈرۈپ جازا بېرىدۇ.

93 _ ئى قەۋمىم! سىلەر ئۆز يولۇڭلار ۋە ئۆز ئەھۋالىڭلار بويىچە ئەمەل قىلىڭلار، مەنمۇ ئەلۋەتتە ئۆز يولۇم بويىچە سىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرىمەن. سىلەر ئۇزاققا قالماي قايسىمىزنىڭ رەسۋا قىلغۇچى ئازابقا دۇچار بولىدىغانلىقىنى ۋە قايسىمىزنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر. سىلەر ئۆزۈڭلارنىڭ بېشىغا كېلىدىغان ئىشلارنى كۈتۈڭلار! مەنمۇ ئەلۋەتتە شۇنى كۈتىمەن».

94 _ بىزنىڭ شۇئەيب قەۋمىنى ھالاك قىلىش توغرىسىدىكى پەرمانىمىز چۈشكەن چاغدا، رەھمىتىمىز بىلەن شۇئەيبنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى قۇتقۇزدۇق، ئىمان ئېيتمايى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارغا قاتتىق بىر ئاۋاز يۈزلەندى_ دە، ئۇلار دىيارلىرىدا تۇرغان پېتى ئۆلۈپ قېتىپ قالدى.

95 _ ئۇلارنىڭ دىيارى گويا ئۇلار ئۇ يەردە ھېچ ياشىمىغاندەكلا بولۇپ قالدى. بىلىڭلارکى، مەدىيەن ئاھالىسى سەمۇد قەۋمى ھالاك بولغاندەكلا ھالاك بولۇپ تۈگەشتى.

96 _97 _ شەكسىزكى، بىز مۇسانى مۆجىزىلىرىمىز بىلەن ۋە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئوپئوچۇق دەلىللەر بىلەن پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا ئەۋەتتۇق. پىرئەۋن مۇسانى ئىنكار قىلدى ۋە قەۋمىنى مۇساغا ئەمەس، ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشقا بۇيىردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار مۇساغا ئاسىيلىق قىلدى، پىرئەۋنگە ئىتائەت قىلدى، ئۇنىڭ بۇيرۇقى خاتا تۇرسىمۇ، ئۇلار يەنىلا ئۇنىڭغا بويسۇندى. پىرئەۋن توغرا يولدا ئەمەس ئىدى، بەلكى ئازغۇنلۇقتا، نادانلىقتا ۋە كۇفرىلىقتا ئىدى.

98 _ پىرئەۋن قىيامەت كۈنى قەۋمگە باشلامچىلىق قىلىپ[49] ئۇلارنى دوزاخقا باشلاپ كىرىدۇ، ئۇلار كىرىدىغان جاي نېمىدېگەن ياماندۇ!

99 _ ئاللاھ ئۇلارنى دېڭىزغا غەرق قىلىپ جازالاش بىلەن بىرگە ئۇلارغا لەنەت قىلدى. ئاللاھ قىيامەت كۈندىمۇ ئۇلارنى دوزاخقا كىرگۈزۈش بىلەن بىرگە ئۇلارغا لەنەت قىلىدۇ. ئۇلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ئازابى بىلەن لەنەتنى بىرلىشىپ كەلگەنلىكى نېمىدېگەن ياماندۇ!

100 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا كەلگەن بۇ خەۋەرلەر ئاھالىسى ھالاك قىلىنغان شەھەرلەرنىڭ خەۋەرلىرىدىن بولۇپ، بىز ئۇنى ساڭا بايان قىلىپ بېرىۋاتىمىز. ئۇ شەھەرلەردىن (سەمۇد قەۋمىنىڭ يۇرتلىرىدەك) ئىزى قالغانلىرىمۇ بار، (ئاد قەۋمىنىڭ يۇرتلىرىدەك) ھېچبىر ئىزى قالمىغانلىرىمۇ بار.

101 _ ئۇلار بىكارغا ھالاك قىلىنمىدى، ئۇلار ئاللاھقا كۇفرىلىق قىلىش ۋە يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن ھالاك قىلىندى. رەببىڭنىڭ ئۇلارنى ھالاك قىلىش ئەمرى كەلگەندە، ئۇلارنىڭ چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان مەبۇدلىرى ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمىدى، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالالمىدى، ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرى ئۇلارغا زىيان سېلىشتىن ۋە ھالاكەتكە ئۇچرىتىشتىن باشقىسىغا يارىمىدى.

102 _ ئاللاھ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىش ۋە پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان شەھەر ئاھالىسىنى جازالىغاندەك، باشقا شەھەر ئاھالىلىرىمۇ ئەگەر ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ، پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلسا، ئاللاھ ئۇلارنىمۇ ئەنە شۇنداق جازالايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئازابى بەكمۇ ئەلەملىك ۋە تولىمۇ قاتتىقتۇر.

103 _ يۇقىرىقى شەھەر ئاھالىسىنى جازالىشىمىزدا، ئاللاھنىڭ بۇ دۇنيادىكى جازاسىدىن، ئاخىرەتتىكى ئازابىدىن قورقىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار. ئەنە شۇ ئاخىرەت كۈنى پۈتۈن ئىنسانلار ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى ئېلىش ئۈچۈن ھېساب مەيدانىغا توپلىنىدىغان كۈندۇر، ئەنە شۇ كۈن ھەممە خالايىق ھازىر بولىدىغان كۈندۇر.

104 _ قىيامەت كۈننى پەقەتلا بىز ئالدىن بەلگىلىگەن مۇددەتتىكە قەدەر كېچىكتۈرىمىز. بىز بەلگىلىگەن ۋاقىتتىن كەم _ زىيادە بولمايدۇ.

---

[49] يەنى پىرئەۋن خۇددى بۇ دۇنيادا قەۋمگە باشلامچىلىق قىلىپ ئۇلارنى ئازدۇرغاندەك ۋە دېڭىزغا باشلاپ بېرىپ ئۇلارنىڭ غەرق بولۇشىغا سەۋەب بولغاندەك، قىيامەت كۈنىمۇ ئۆز قەۋمگە باشلامچىلىق قىلىپ ئۇلارنى دوزاخقا باشلاپ بارىدۇ.

105 _ ئاشۇ قىيامەت كۈندە، ئاللاھنىڭ ئىجازىتسىز ھېچكىم سۆز قىلالمايدۇ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن بەزىسى بەختسىزلەردىن بولۇپ، ئازابقا تېگىشلىك بولىدۇ، يەنە بەزىسى سائادەتمەنلەردىن بولۇپ، مۇكاپاتقا سازاۋەر بولىدۇ.

106 _ بۇ دۇنيادا ئەقىدىسىنىڭ بۇزۇقلۇقى، ئەمەلىنىڭ يامانلىقى سەۋەبلىك بەختسىزلەر قاتارىدىن بولغانلارغا كەلسەك، ئۇلارنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ، دوزاخ ئازابىنىڭ قاتتىقلىقىدىن ئۇلار تولىمۇ يېقىمسىز بىر ئاۋازدا ئېگىز _ پەس توۋلاپ ناله_ پەريياد قىلىدۇ.

107 _ دوزاخنىڭ ئاسمان_ زېمىنى مەۋجۇت بولۇپلا تۇرىدىكەن، ئۇلار دوزاختا داۋاملىق تۇرۇۋېرىدۇ. گۇناھىغا تېگىشلىك ئازابلىنىپ بولۇپ، پەقەتلا ئىمانى يۈزىسىدىن دوزاختىن چىقىرىلىدىغانلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ ئەلۋەتتە خالىغىنىنى قىلغۇچىدۇر.

108 _ سائادەتمەنلەرگە كەلسەك، ئۇلار جەننەتكە كىرىدۇ، جەننەتنىڭ ئاسمان_ زېمىنى مەۋجۇت بولۇپلا تۇرىدىكەن، ئۇلار جەننەتتە داۋاملىق تۇرۇۋېرىدۇ. پەقەتلا مۇئمىنلەرنىڭ ئارىسىدىن ئاللاھ جەننەتكە كىرىشنى كېچىكتۈرگەن ئاسىي _ گۇناھكار كىشىلەر گۇناھىغا تېگىشلىك دوزاختا ئازابلىنىپ بولغاندىن كېيىن، ئاللاھنىڭ پەزلى ۋە رەھمىتى بىلەن جەننەتكە كىرگۈزۈلىدۇ، ئاللاھ جەننەت ئەھلىگە ئۇزۇلۇپ قالمايدىغان ئىنئاملارنى قىلىدۇ.

109 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىنىڭ باتىللىقىدىن قىلچە شەكلەنمىگىن. ئۇلار ئىلگىرى ئاتا _ بوۋىلىرى چوقۇنغان بۇتلارنىڭ ئۆزىگە چوقۇنىدۇ. شەكسىزكى، بىز ۋەدە قىلغان ئازابنى ئۇلارغا تولۇق تېتىتىمىز.

110 _ شۇبھىسىزكى، بىز مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلدۇق. ئۇنىڭ قەۋمى بۇ كىتاب توغرىسىدا بۆلۈنۈپ كەتتى، بەزىسى ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرسە، بەزىسى ئۇنى ئىنكار قىلدى. رەببىڭنىڭ بەندىلىرىنى جازالاشقا ئالدىرىماسلىق ھەققىدىكى پەرمانى چىقىپ بولمىغان بولمىسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ ئىنكارچىلارنى ھالاك قىلىپ، مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزۇشتىن ئىبارەت بەلگىلىمىسى مۇشۇ دۇنيادىلا ئەمەلگە ئاشقان بولاتتى. ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، سېنىڭ قەۋمىڭ بۇ قۇرئان توغرۇلۇق چوڭقۇر شەك ئىچىدىدۇر.

111 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا بىز قىسسىلىرىنى بايان قىلىپ بەرگەن ھەر خىل قەۋملەرنىڭ ھەربىرىگە رەببىڭ قىيامەت كۈنى ئەمەلىنىڭ بەدىلىنى بېرىدۇ، ياخشىلارغا مۇكاپات، يامانلارغا جازا بېرىدۇ. شەكسىزكى، رەببىڭ مۇشرىكلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن تولۇق خەۋردارىدۇر، چۈنكى ئۇنىڭغا بەندىلىرىنىڭ ھېچقانداق ئىشى مەخپىي ئەمەستۇر.

112 _ ئی پەیغەمبەر! رەببىڭ سىنى بۇيرۇغاندەك توغرا يولدا مۇستەھكەم تۇرغىن، سەن بىلەن بىللە تەۋبە قىلغانلارمۇ شۇنداق قىلسۇن. ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتمەڭلار. شۇبھىسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلاردىن ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس، ئاللاھ سىلەرگە شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

113 _ ئاشۇ زالىم كاپىرلارغا قەتئىي مايىل بولماڭلار، ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، سىلەر دوزاخ ئازابىغا قالىسىلەر. ئۇ چاغدا سىلەرگە يارەم قىلىپ ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچكىم چىقمايدۇ.

114 _ ئی پەیغەمبەر! كۈندۈزنىڭ ئىككى تەرىپىدە ۋە كېچىنىڭ دەسلەپكى ۋاقىتلىرىدا نامازنى مۇكەممەل ئوقۇغىن. شەكسىزكى، ياخشى ئىشلارنى قىلىش ئارقىلىق ئىلگىرىكى گۇناھلار يۇيۇلۇپ كېتىدۇ. بۇ ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن بىر نەسىھەتتۇر.

115 _ ئی پەیغەمبەر! نامازنى داۋاملاشتۇرۇشتا چىداملىق بولغىن، قەۋمىڭدىن كەلگەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ ئەمەل – ئىبادەتنى ۋە ھەرقانداق ئىشنى قېتىرقىنىپ قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى زايە قىلىۋەتمەيدۇ.

116 _ سىلەردىن بۇرۇن ئۆتكەن قەۋملەرنىڭ ئارىسىدا كاپىرلارنى كۈفرىلىقتىن، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىشتىن توسىدىغان پەزىلەتلىك كىشىلەر تېپىلغان بولسىچۇ! ئاشۇ قەۋملەرنىڭ ئارىسىدىكى مۇئمىنلەردىن بۇنداق كىشىلەر ئىنتايىن ئاز چىقتى. ئاللاھ ئۇلارنى كاپىرلارغا چۈشۈرگەن ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالدى. ئەمما ئۇ قەۋملەرنىڭ كۆپ سانلىقى ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغان گۇناھكار كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار ئەيىش _ ئىشرەتلىك تۇرمۇشنى قوغلىشىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئازابقا تېگىشلىك بولدى (بۇ ئايەتتە مۇسۇلمانلار ئارىسىدىكى گۇناھكار كىشىلەر ئۈچۈن ئىبرەت بار).

117 _ ئی پەیغەمبەر! رەببىڭ ئاھالىسى بۇزغۇنچىلىققا قارشى تۇرۇپ، كىشىلەرنى ئىسلاھ قىلىدىغان شەھەرلەرنى ناھەق ۋەيران قىلىۋەتمەيدۇ، ئاللاھ پەقەتلا زالىملارنى ۋە بۇزغۇنچىلارنى ھالاك قىلىدۇ.

118 _رەببىڭ خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئىنسانلارنىڭ ھەممىسنى ئىسلام دىنىدىن ئىبارەت بىرلا دىندا قىلغان بولاتتى. لېكىن رەببىڭ مۇنداق قىلىشنى خالىمىدى. شۇڭا ئىنسانلار ھەر خىل دىندا بولۇپ كەلمەكتە. بۇ رەببىڭنىڭ ھېكمىتىنىڭ تەقەززاسىدۇر.

119 _ پەقەتلا رەببىڭنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشكەن كىشىلەر ئاللاھنىڭ بىرلىكى ۋە پەيغەمبەرلەر دەۋەت قىلغان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىدە ئىختىلاپلاشمايدۇ، چۈنكى ئۇلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەردۇر. ئاللاھنىڭ ھېكمىتى ئىنسانلارنى ھەممىسى بىرلا دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغان قىلىپ يارىتىشنى تەقەززا قىلغان، شۇڭا ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلىدىغان بەختلىك كىشىلەرمۇ، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغان بەختسىز كىشىلەرمۇ بار. ھەربىر ئادەم ئۈچۈن ئۆزى قايسى ئىشقا يارىتىلغان بولسا شۇ ئىش ئۈچۈن بىلەن رەببىڭنىڭ: «مەن دوزاخنى جىن ۋە ئىنسانلارنىڭ ئىچىدىكى كاپىرلار بىلەن توشقۇزىمەن» دېگەن سۆزى ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدۇ.

120 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا سەندىن بۇرۇن ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرنىڭ خەۋەرلىرىدىن، سېنىڭ كۆڭلۈڭنى تىندۇرىدىغان ھەربىر خەۋەرنى بايان قىلىپ بېرىمىز. بۇ سۈرىدە ساڭا سەن دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ ھەقىقىتى كەلدى، يەنە مۇئمىنلەر ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت، كاپىرلار ئۈچۈن ئاگاھلاندۇرۇش كەلدى.

121 _ 122 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيدىغان كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ھەق دىننىڭ دەۋىتىگە قارشى تۇرۇش ۋە پەيغەمبەرگە ئەزىيەت يەتكۈزۈش يولىدا قولۇڭلاردىن كەلگەننى قىلىڭلار، بىزمۇ ئۆز دىنىمىزدا مۇستەھكەم تۇرۇپ، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئورۇنداش يولىدا پىداكارلىق بىلەن تىرىشىمىز. سىلەر بىزنىڭ ئىشىمىزنىڭ نەتىجىسىنى كۈتۈڭلار، بىزمۇ ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ ئىشىڭلارنىڭ ئاقىۋىتىنى كۈتىمىز». (بۇ ئايەتتە كاپىرلارغا قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

123 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيبنى بىلىش ئاللاھقا خاستۇر، قىيامەت كۈنى ھەممە ئىش ئاللاھقا قايتۇرۇلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ئىبادەت قىلغىن، ھەممە ئىشىڭنى ئۇنىڭغا تاپشۇرغىن. رەببىڭ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ياخشى _ يامان ئىشلىرىڭلاردىن غاپىل ئەمەستۇر، ئۇ ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

يۇسۇف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەلىف. لام. را (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). بۇلار مەنىسى، كۆرسەتمىلىرى، ھالال _ ھارامدىكى بەلگىلىمىلىرى ناھايىتى ئېنىق ۋە روشەن كىتاب — قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدۇر.

2 _ ئى ئەرەبلەر! بىز بۇ قۇرئاننى سىلەرنى چۈشەنسۇن ۋە مەنىسىگە ئەمەل قىلسۇن دەپ، ئەرەب تىلىدا نازىل قىلدۇق.

3 _ ئى پەيغەمبەر! بىز بۇ قۇرئاننى ساڭا ۋەھيى قىلىش ئارقىلىق ساڭا ئەڭ ئېسىل قىسسىنى بايان قىلىپ بېرىمىز. ھەقىقەتەن سەن قۇرئان نازىل بولۇشتىن ئىلگىرى بۇ قىسسىلەردىن خەۋەرسىز ئىدىڭ، بۇ ھەقتە ھېچ نەرسە بىلمەيتتىڭ.

4 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە يۇسۇفنىڭ ئاتىسىغا ئېيتقان سۆزىنى ئەسلەتكىن، ئۆز ۋاقتىدا يۇسۇف ئاتىسىغا: «ئى ئاتا! مەن چۈشۈمدە ئون بىر يۇلتۇزنىڭ ۋە ئاي بىلەن كۈننىڭ ماڭا سەجدە قىلىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم» دېگەن ئىدى. بۇ چۈش يۇسۇف ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە كاتتا مەرتىۋىگە ئېرىشىشىنىڭ خۇش خەۋىرى ئىدى.

5 _ يەئقۇب ئوغلى يۇسۇفكە: «ئى ئوغلۇم! بۇ چۈشۈڭنى قېرىنداشلىرىڭغا ئېيتمىغىن، ئۇلار ساڭا ھەسەت قىلىپ، سېنى يوق قىلىش ئۈچۈن سۈيىقەست قىلىپ قويىمىسۇن. چۈنكى شەيتان ئىنسانغا ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر» دېدى.

6 _ رەببىڭ ساڭا بۇ چۈشنى كۆرسەتكەندەك، سېنى پەيغەمبەرلىككە تاللايدۇ ۋە ساڭا كىشىلەرنىڭ كۆرگەن چۈشلىرىگە تەبىر بېرىش ئىلىمىنى بىلدۈرىدۇ، ئىلگىرى ئەجدادلىرىڭ ئىبراھىم ۋە ئىسھاقلارغا پەيغەمبەرلىك نېمىتىنى تاماملىغىنىغا ئوخشاش، ساڭا ۋە يەئقۇب ئائىلىسىگىمۇ نېمىتىنى تاماملايدۇ. شۈبھىسىزكى، رەببىڭ بەندىلىرىدىن كىمنى تاللاشنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

7 _ يۇسۇف ۋە ئۇنىڭ قېرىنداشلىرىنىڭ قىسسىسىدە ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى سورىغۇچىلار ۋە بىلىشكە قىزىققۇچىلار ئۈچۈن كۆپلىگەن ئىبرەت ۋە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە، ھېكمىتىگە دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

8 _ ئۆز ۋاقتىدا يۇسۇفنىڭ ئاتا بىر قېرىنداشلىرى: «يۇسۇف ۋە ئۇنىڭ قېرىندىشى بۇنيامىن ئاتىمىزغا بىزدىنمۇ سۆيۈملۈك بولۇپ قېلىۋاتىدۇ، ئاتام ئۇلارنى بىزدىن بەكرەك ياخشى كۆرىدۇ. بىز سانىمىز كۆپ بىر جامائە تۇرساق، ئېنىقكى، ئاتىمىزنىڭ ئۇلارنى بىزدىن ئۈستۈن كۆرۈشى ئوپئوچۇق بىر خاتالىقتۇر. چۈنكى ئاتىمىز ئۇلارنى ھېچبىر سەۋەبسىز بىزدىن ئۈستۈن كۆرۈۋاتىدۇ.

9 _ يۇسۇفنى ئۆلتۈرۈۋېتىڭلار ياكى ئۇنى يىراق شەھەردىن بىر جايغا تاشلىۋېتىڭلار، شۇنداق قىلساڭلار ئاتاڭلارنىڭ مۇھەببىتى سىلەرگىلا قالىدۇ، سىلەردىن باشقىسىغا كۆڭۈل بۆلمەيدىغان بولىدۇ. سىلەر يۇسۇفتىن قۇتۇلغاندىن كېيىن، گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلىپ ياخشى ئادەم بولۇپ كېتىسىلەر» دېدى.

10 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرىدىن يەنە بىرى: «يۇسۇفنى ئۆلتۈرمەڭلار، ئەگەر ئۇنى ئاتىمىزدىن يىراق قىلماقچى بولساڭلار، ئۇنى قۇدۇققا تاشلىۋېتىڭلار، يولدىن ئۆتكەن كارۋان ئېلىۋالسۇن. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇسىلەر، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشكە كېرەك قالمايدۇ» دېدى.

11 _ ئۇلار يۇسۇفتىن قۇتۇلۇشنىڭ چارىسىدا كېلىشىپ بولغاندىن كېيىن، ئاتىسىغا مۇنداق دېيىشتى: «ئى ئاتىمىز! بىز يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى تۇرساق، نېمىشقا ئۇنىڭ ئىشىدا بىزگە ئىشەنمەيسەن؟ بىز ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە ياخشى قارايمىز، ئۇنى ئاسرايمىز ئەمەسمۇ؟!

12 _ ئەتە ئۇنى بىزگە قوشۇپ قويغىن، بىز بىلەن بىللە يايلاققا چىقىپ خالىغانچە يەپ_ ئىچىپ، ئوينىپ_ كۆلۈپ كەلسۇن، ئۇنى بىز چوقۇم ياخشى مۇھاپىزەت قىلىمىز».

13 _ يەئقۇب: «سىلەر ئۇنى يايلاققا ئېلىپ كەتسەڭلار، مەن راستىنلا خاتىرجەم بولالمايمەن، سىلەر غەپلەتتە قىلىپ، ئۇنى بۆرە يەپ قويۇشىدىن ئەنسىرەيمەن» دېدى.

14 _ ئۇلار: «ئى ئاتا! بىز دېگەن بىر توپ جامائە تۇرۇپ ئۇنى بۆرىگە يېگۈزۈپ قويساق، بىز چوقۇم زىيان تارتىمىز، ئۇ چاغدا بىزدىن ھېچقانداق ياخشىلىق كۈتكىلى بولمايدۇ» دېيىشتى.

15 _ يەئقۇب يۇسۇفنى قېرىنداشلىرىغا قوشۇپ قويدى، قېرىنداشلىرى ئۇنى يايلاققا ئېلىپ چىقىپ چوڭقۇر قۇدۇققا تاشلاشنى بىردەك قارار قىلىشقان چاغدا، بىز يۇسۇفكە: «سەن ئۇلارنىڭ بۇ قىلمىشىنى كەلگۈسىدە ئۇلار سېنىڭ يۇسۇف ئىكەنلىكىڭنى ئۇقمايدىغان بىر پەيتتە، ئۇلارنىڭ ئۆزىگە ئېيتىپ بېرىسەن» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

16 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى كەچ كىرگەندە ئاتىسىنىڭ ئالدىغا پەرياد قىلغان ھالدا يىغلاپ كېلىشتى.

17 _ ئۇلار: «ئى ئاتىمىز! بىز يۇسۇفنى نەرسە_كېرەكلىرىمىزنىڭ يېنىدا قالدۇرۇپ قويۇپ، يۈگۈرۈپ ۋە ئوق ئېتىپ ئوينىغىلى كېتىپ قاپتۇق. بىز يۇسۇفنى ياخشى ساقلىغان ۋە ئىشەنچلىك جايدا قالدۇرۇپ قويغان ئىدۇق. ئەپسۇسكى ئۇنى بۆرە يەپ كېتىپتۇ. بىز راست گەپ قىلساقمۇ، سەن يۇسۇفنى ناھايىتى بەك ياخشى كۆرگەنلىكتىن بىزنىڭ گېپىمىزگە ئىشەنمەيسەن» دېيىشتى.

18 _ ئۇلار ئاتىسىنى يالغان سۆزلىرىگە ئىشەندۈرۈش ئۈچۈن، يۇسۇفنىڭ كۆڭلىكىنى يۇسۇفنىڭ قېنى بولمىغان بىر قان بىلەن بوياپ ئېلىپ كېلىشكەن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقى مانا مەن چىقىپ تۇراتتى، چۈنكى ئۇلار ئېلىپ كەلگەن كۆڭلەك يىرتىلمىغان ئىدى. يەئقۇب ئۇلارغا: «ئىش سىلەر دېگەندەك ئەمەس، بۇ قەبىھ قىلمىشنى نەپسىڭلار سىلەرگە چىرايلىق كۆرسىتىپ قىلدۇرۇپتۇ. مەن پەقەت چىرايلىقچە سەۋر قىلىمەن، ھېچقانداق بەندىگە دەرد تۆكمەيمەن، سىلەرنىڭ بۇ يالغانلىرىڭلارغا سەۋر قىلىشىم ئۈچۈن، ئاللاھتىن يارداەم تىلەيمەن» دېدى.

19 _ بۇ يەردىن بىر كارۋان ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئۆزلىرىنىڭ سۇچىسىنى سۇ ئېلىپ كېلىشكە ئەۋەتتى، سۇچى چېلىكىنى قۇدۇققا تاشلىۋىدى، يۇسۇف چىلەككە ئېسىلىۋالدى. سۇچى يۇسۇفنى كۆرۈپ: «خۇش خەۋەر! مانا بىر ئوغۇل بالا» دېدى. يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى يېقىن بىر جايدا ئەھۋالنى كۆزىتىپ تۇراتتى، يۇسۇفنىڭ ئۆز قېرىندىشى ئىكەنلىكىنى يوشۇردى، يۇسۇفمۇ قېرىنداشلىرىنىڭ ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن قورقۇپ ئۇلارنى تونۇماسقا سالدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ يۇسۇفكە قىلغانلىرىنى بىلىپ تۇراتتى.

20 _ يۇسۇفنى قېرىنداشلىرى بۇ كارۋانغا بىر قانچە تەڭگىگە ئەرزان باھادا سېتىۋەتتى. چۈنكى ئۇلار ئۇنىڭدىن قۇتۇلماقچى ئىدى. ئۇلار يۇسۇفنىڭ كەلگۈسىدە كاتتا مەرتىۋىلىك كىشى بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى.

21 _ كارۋان يۇسۇفنى ئېلىپ مىسىرغا بارغاندىن كېيىن، مىسىر ۋەزىرى ئەزىز يۇسۇفنى ئۇلاردىن سېتىۋالدى، ئۇنى ئۆيىگە ئەكىلىپ ئايالىغا: «بۇ بالىنى ياخشى كۈتكىن، بىزگە ئەسقېتىپ قالار ياكى بالا قىلىۋالارمىز» دېدى. بىز يۇسۇفنى قۇتقۇزغىنىمىزدەك ۋە مىسىر ۋەزىرى ئەزىزنىڭ مېھرىبانلىقىغا ئېرىشتۈرگىنىمىزدەك، ئۇنى مىسىردا تۇرغۇزدۇق، مىسىرنىڭ مالىيە ئىشلىرىنى باشقۇرىدىغان قىلدۇق. بۇ ئۇنىڭ ئادالەتلىك ھۆكۈم سۈرۈشى ۋە بىزنىڭ ئۇنىڭغا چۈش تەبىرىنى بىلدۈرۈشىمىز ئۈچۈن قىلدۇق. ئاللاھ ئۆزى ئىرادە قىلغان ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئۇنىڭ ھۆكمى يۈرگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم توسقۇنلۇق قىلالمايدۇ. لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىلكىدە ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

22 _ یۇسۇف قرانىغا یەتكەن چاغدا، ئۇنىڭغا ئىلىم _ ھېكمەت ۋە مەسىلىلەرنى توغرا چۈشىنىش قابىلىيىتى ئاتا قىلدۇق، بىز یۇسۇفنى قىلغان مۇكەممەل ئەمەلىگە یارىشا مۇكاپاتلىغاندەك، ئىشنى مۇكەممەل قىلغۇچىلارنى ئەمەلىگە یارىشا شۇنداق مۇكاپاتلایمىز (بۇ ئایەتتە مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

23 _ یۇسۇف تۇرۇۋاتقان ئۆینىڭ ئایال خوجایىنى یۇمشاق ۋە سىلىق ئۇسۇللار بىلەن یۇسۇفنىڭ كۆڭلىنى ئۆزىگە تارتماقچى بولدى _ دە، ئىشىكلەرنى تاقىۋېتىپ: «بېرى كەل!» دېدى. یۇسۇف: «ئاللاھ ساقلىسۇن! مەن سىزنىڭ تەلىپىڭىزنى قوبۇل قىلىپ، ماڭا یاخشى مۇئامىلە قىلىپ كېلىۋاتقان ۋە مېنى ھۆرمەتلىگەن خوجایىنىمغا خیانەت قىلىشتىن ئاللاھقا سىغىنىپ پاناھ تىلەیمەن. شەكسىزكى، قىلماسلىققا تېگىشلىك ئىشنى قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار نىجاتلىققا ئېرىشەلمەیدۇ» دېدى.

24 _ ئەزىزنىڭ ئایالى یۇسۇف بىلەن یامان ئىش قىلىشقا بەل باغلىغان ئىدى. یۇسۇف رەببىنىڭ ئاگاھلاندۇرۇش ئالامىتىنى كۆرمىگەن بولسا ئىدى، ئۇ ئاشۇ ئایالنىڭ تەلىپىگە مایىل بولۇپ كەتكەن بولاتتى. بىزنىڭ یۇسۇفكە ئۇ ئالامەتنى كۆرسەتكەنلىكىمىز پەقەتلا یامانلىقنى ۋە سەتچىلىكنى ئۇنىڭدىن یىراق قىلىش ئۈچۈن ئىدى. چۈنكى ئۇ پەیغەمبەرلىككە تاللانغان، رەببىگە ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىدىغان بەندىلىرىمىزدىن ئىدى.

25 _ یۇسۇف ئۆیدىن چىقىپ كېتىش ئۈچۈن ئىشىككە قاراپ یۈگۈردى، ئایالمۇ ئۇنى تۇتۇۋېلىش ئۈچۈن ئىشىككە قاراپ یۈگۈردى ۋە ئۇنىڭ كۆڭلىكىنى ئارقىسىدىن تارتىپ یىرتىۋەتتى. ئۇلار ئىشىك ئالدىدا (ئایالنىڭ ئېرى) ئەزىز بىلەن دوقۇرۇشۇپ قېلىشتى. ئایال: «سېنىڭ ئائىلەڭگە یامانلىق قىلماقچى بولغان ئادەمنى پەقەت زىندانغا تاشلاش یاكى قاتتىق قىيناش بىلەن جازالاش كېرەك» دېدى.

26 _ یۇسۇف: «مېنى بۇ یامان ئىشقا زورلىماقچى بولغان كىشى سىزنىڭ ئایالىڭىزدۇر» دېدى. ئایالنىڭ ئائىلىسىدىكى بىر بوۋاق بۆشۈكتە تۇرۇپ گۇۋاھلىق بېرىپ: «ئەگەر یۇسۇفنىڭ كۆڭلىكى ئالدى تەرىپىدىن یىرتىلغان بولسا، ئایال راست گەپ قىلغان بولىدۇ، یۇسۇف یالغان ئېيتقان بولىدۇ.

27 _ ئەگەر ئۇنىڭ كۆڭلىكى ئارقا تەرىپىدىن یىرتىلغان بولسا، ئایال یالغان گەپ قىلغان بولىدۇ، یۇسۇف راست گەپ قىلغان بولىدۇ» دېدى.

28 _ ئەزىز یۇسۇفنىڭ كۆڭلىكىنىڭ ئارقا تەرىپىدىن یىرتىلغانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭ گۇناھسىز ئىكەنلىكىنى بىلدى، ئاندىن ئایالىغا: « بۇ یىگىتنى قارىلاپ ئېيتقان بۇ یالغان سۆزۈڭ سىلەرنىڭ

هیله _ مىكرىڭلارنىڭ بىر قىسمىدۇر. ئەي ئاياللار جامائەسى! سىلەرنىڭ هىيلەڭلار هەقىقەتەن چوڭدۇر» دېدى.

29 _ ئەزىز يۇسۇفكە: «ئى يۇسۇف! ئايالىمنىڭ ئىشنى كىشىلەرگە دەپ يۇرمىگىن» دېدى. ئايالىغا: «ئەي خوتۇن! سەن ئۆز گۇناهىڭغا كەچۈرۈم سورىغىن. چۈنكى، سەن يۇسۇفنى يامان ئىش قىلىشقا زورلاپ، ئۇنىڭغا قارا چاپلاپ قاتتىق گۇناهكار بولدۇڭ» دېدى.

30 _ بۇ خەۋەر شەھەردىكى ئاياللارغا يېتىپ باردى. ئاياللار بۇ خەۋەرنى ئۆز ئارىسىدا تارقاتتى ۋە ئەزىزنىڭ ئايالىنى ئەيىبلەپ: «ئەزىزنىڭ ئايالى ئۆزىنىڭ قۇلىغا كۆيۈپ قېلىپ، ئۇنى ئۆزى بىلەن يامان ئىش قىلىشقا قايىل قىلماقچى بوپتۇ، بىز ئۇنى، ئەلۋەتتە ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا كۆرۈۋاتىمىز» دېيىشتى.

31 _ ئەزىزنىڭ ئايالى ئۇلارنىڭ سۆز_ چۆچەكلىرىنى ۋە ئەيىبلەشلىرىنى ئاڭلاپ قېلىپ، ئۇلارنى چاقىرىپ كېلىدىغانغا ئادەم ئەۋەتتى. ئۇلارغا يۆلىنىپ ئولتۇرىدىغان تەكىيە _ ياستۇقلارنى ۋە يېمەكلىكلەرنى تەييارلىدى، يەيدىغانلىرىنى كېسىپ يېسۇن دەپ ئۇلارنىڭ هەر بىرىگە بىردىن پىچاق بەردى. ئاندىن ئەزىزنىڭ ئايالى يۇسۇفكە «ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىققىن» دېدى. ئاياللار ئۇنى كۆرۈش بىلەنلا هاڭ _ تاڭ بولۇپ قېلىشتى ۋە قاتتىق هەيرانلىقتا قالغانلىقتىن ئۆزلىرىنىڭ قوللىرىنى كېسىۋېلىشتى. ئۇلار: «ئاللاھ ساقلىسۇن! بۇ ئادەمزات ئەمەس، چۈنكى ئادەم بۇنداق چىرايلىق بولمايدۇ، بۇ پەقەت بىر ئېسىل پەرىشتە ئىكەنغۇ» دېيىشتى.

32 _ ئەزىزنىڭ ئايالى قوللىرىنى كېسىۋالغان ئاياللارغا: «مانا بۇ سىلەرنىڭ مېنى ئەيىبلىشىڭلارغا سەۋەب بولغان هېلىقى يىگىتتۇر، مەن ئۇنىڭ بىلەن يامان ئىش قىلىشنى تەلەپ قىلدىم، ئۇنى ئۆزۈمگە تارتماقچى بولدۇم، لېكىن ئۇ ئۆزىنى ساقلىدى، تەلىپىمنى رەت قىلدى. ئەگەر ئۇ يەنىلا بۇيرۇقۇمغا ئۇنىمىسا، چوقۇم زىندانغا تاشلىنىپ جازالىنىدۇ، چوقۇم خارلانغۇچىلاردىن بولۇپ قالىدۇ» دېدى.

33 _ يۇسۇف ئاياللارنىڭ يامانلىقىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئاللاهقا سىغىنىپ: «ئى رەببىم! ماڭا ئۇلار مېنى ئۇندىگەن زىنا _ پاهىشىدىن زىندان سۆيۈملۈكتۇر، ئەگەر سەن مېنى ئۇلارنىڭ هىيلىسىدىن ساقلىمىساڭ، مەن ئۇلارغا مايىل بولۇپ كېتىپ نادانلاردىن بولۇپ قالىمەن» دېدى.

34 _ شۇنىڭ بىلەن رەببى ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇنى ئەزىزنىڭ ئايالى ۋە باشقا ئاياللار پىلانلىغان قەبىھ ئىشتىن ساقلىدى. شەكسىزكى، ئاللاھ يۇسۇفنىڭ ۋە دۇئا قىلغان هەرقانداق بەندىنىڭ دۇئايىنى ئاڭلىغۇچىدۇر، يۇسۇفنىڭ ۋە هەممە بەندىلىرىنىڭ تەلىپىنى، هاجىتىنى ۋە ئۇلارغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر.

35 _ ئاندىن ئەزىزگە ۋە ئۇنىڭ يېنىدىكىلەرگە يۈسۈفنىڭ گۇناھسىز ئىكەنلىكىگە دائىر پاكىتلار ئوچۇق بولغاندىن كېيىن، ئۇلار رەسۋا بولۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن، يۈسۈفنى بىر مەزگىل قاماپ قويۇشنى لايىق تاپتى.

36 _ زىندانغا يۈسۈف بىلەن ئىككى يىگىت بىللە كىرگەن ئىدى. ئۇلارنىڭ بىرى: «مەن چۈشۈمدە ھاراق ياساش ئۈچۈن ئۈزۈمنى سىققۇدەكمەن» دېدى. ئىككىنچىسى: «مەن چۈشۈمدە بېشىمدا نان كۆتۈرۈپ تۇرغۇدەكمەن، نانىنى قۇشلار يەۋاتقۇدەك. ئى يۈسۈف! بۇ چۈشىمىزنىڭ تەبىرىنى بىزگە ئېيتىپ بەرسەڭ. چۈنكى بىز سېنى رەببىگە ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىدىغان، ئىنسانلارغا ياخشىلىق قىلىدىغان بىرى دەپ قارايمىز» دېدى.

37 _ يۈسۈف ئۇلارغا: «ئىككىڭلارغا رىزىقلىنىش ئۈچۈن سىرتتىن قانداقلا تاماق كەلسە، ئۇ تاماق كېلىشتىن بۇرۇن، مەن ئۇ تاماقنىڭ قانداق تاماق ئىكەنلىكىنى سىلەرگە ئېيتىپ بېرەلەيمەن، بۇ تەبىر رەببىم ماڭا بىلدۈرگەن ئىلىملەرنىڭ جۈملىسىدىندۇر. شۈبھىسىزكى، مەن ئاللاھقا ئىمان ئېيتتىم، ئىبادەتنى ئۇنىڭغا خالىس قىلىمەن، مەن ئاللاھقا ئىشەنمەيدىغان، ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ۋە ھېساب بېرىشنى ئىنكار قىلىدىغان قەۋمنىڭ دىنىدىن ئەلۋەتتە يىراقمەن.

38 _ مەن ئاتا _ بوۋىلىرىم ئىبراھىم، ئىسھاق، يەئقۇبلارنىڭ دىنىغا ئەگىشىپ، ئاللاھقا خالىس ئىبادەت قىلدىم، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا مەخلۇقاتنى ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈش بىزگە لايىق ئەمەس. ئاللاھقا خالىس ئىبادەت قىلىشتىن ئىبارەت تەۋھىد ئەقىدىسى ئاللاھنىڭ بىزگە ۋە ئىنسانلارغا قىلغان كاتتا نېمىتىدۇر، لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى بۇ كاتتا نېمەتنى ئاتا قىلغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلمايدۇ.

39 _ ئى زىنداناشلىرىم! كۆپ خىل مەبۇدلارغا چوقۇنۇش ياخشىمۇ؟ ياكى قەھەر قىلغۇچى بىرلا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشمۇ؟

40 _ سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلار پەقەتلا سىلەر ۋە ئاتا_ بوۋىلىرىڭلار ئاتىۋالغان قۇرۇق نام‌لاردىن باشقا نەرسە ئەمەس. سىلەر ۋە ئاتا – بوۋىلىرىڭلار نادانلىقتىن ئاشۇ نەرسىلەرنى مەبۇد دەۋالدىڭلار، ھالبۇكى، ئاللاھ ئۇ نەرسىلەرنىڭ مەبۇدلىقى توغرىسىدا ھېچقانداق دەلىل _ پاكىت چۈشۈرگەن ئەمەس. بارچە ھۆكۈم پەقەت ئاللاھقىلا خاستۇر، ئاللاھنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر. ئاللاھ سىلەرنى ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىتائەت قىلماسلىققا ۋە ئىبادەتنى پەقەتلا ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشقا بۇيرۇغان. بۇ توغرا دىندۇر، ئۇنىڭدا قىلچە ئەگرىلىك يوقتۇر. لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى بۇنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەيدۇ.

41 _ زىنداناشلىرىم! سىلەرگە كۆرگەن چۈشۈڭلارنىڭ تەبىرىنى دەپ بېرەي، ئۇزۇم سىقىپ چۈش كۆرگەن كىشىگە كەلسەك، ئۇ زىنداندىن چىقىدۇ ۋە بۇرۇنقىدەكلا پادىشاھقا ساقىيلىق قىلىدۇ، ئەمما بېشىدا نان كۆتۈرۈپ چۈش كۆرگەن كىشى دارغا ئېسىلىدۇ ۋە داردا تەرك ئېتىلىدۇ، ئۇنىڭ كاللىسىنى قۇشلار يەيدۇ. سىلەر سورىغان ئىشلار توغرىسىدا مۇشۇنداق تەقدىر قىلىنىپ بولدى».

42 _ يۈسۈف ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى زىنداندىن چىقىپ كېتىدىغانلىقى بىلىنگەن بىرىگە: «پادىشاھنىڭ ئالدىدا مېنى ئېسىڭگە ئېلىپ، ئۇنىڭغا مېنىڭ ناھەق زىندانغا تاشلانغانلىقىمنى ئېيتىپ قويغىن» دېگەن ئىدى. ئەمما شەيتان ئۇنىڭغا يۈسۈفنىڭ ئەھۋالىنى پادىشاھقا ئېيتىپ قويۇشنى ئۇنتۇلدۇردى. يۈسۈف شۇنىڭدىن كېيىن زىندانىدا بىر نەچچە يىل يېتىپ قالدى.

43 _ پادىشاھ ئېيتتى: «مەن ھەقىقەتەن چۈشۈمدە يەتتە ئورۇق كالىنىڭ يەتتە سېمىز كالىنى يەپ كەتكەنلىكىنى ۋە يەتتە يېشىل باشاق بىلەن يەتتە قۇرۇق باشاقنى كۆرۈپتىمەن، ئى كاتتىلار! سىلەر چۈش تەبىرىنى بىلسەڭلار، مېنىڭ بۇ چۈشۈمگە تەبىر بېرىپ بېقىڭلار».

44 _ ئۇلار ئېيتتى: «سىز كۆرگەن بۇ چۈش قالايمىقان چۈش ئىكەن، بىز بۇنداق قالايمىقان چۈشكە تەبىر بېرەلمەيمىز».

45 _ يۈسۈف بىلەن زىندانىدا ياتقان ئىككىيلەندىن زىندانىدىن قۇتۇلغان ۋە ئۇزاق مۇددەتتىن كېيىن يۈسۈفنى ئېسىگە ئالغان بىرى: «مەن سىلەرگە بۇ چۈشنىڭ تەبىرىنى خەۋەر قىلىمەن، مېنى يۈسۈفنىڭ قېشىغا ئەۋەتىڭلار، مەن ئۇنىڭ تەبىرىنى بىلىپ كېلەي» دېدى.

46 _ ئۇ ئادەم زىندانغا بېرىپ، يۈسۈفنىڭ يېنىغا كىردى _ دە، ئۇنىڭغا: « يۈسۈف! ئى راستچىل كىشى! چۈشىدە يەتتە ئورۇق كالىنىڭ يەتتە سېمىز كالىنى يەپ كەتكەنلىكىنى ۋە يەتتە يېشىل باشاق بىلەن يەتتە قۇرۇق باشاق كۆرگەن كىشىنىڭ چۈشىگە تەبىر بەرگىن. ئۈمىدكى، مەن پادىشاھ بىلەن ئۇنىڭ ئادەملىرىنىڭ يېنىغا توغرا تەبىر بىلەن قايتىسام، پادىشاھ چۈشنىڭ تەبىرىنى بىلىۋالىدۇ ۋە سېنىڭ قەدىرىڭنى ۋە پەزىلىتىڭنى بىلىپ قالىدۇ» دېدى.

47 _ يۈسۈف پادىشاھنىڭ چۈشى ھەققىدە تەبىر سورىغان كىشىگە ئېيتتى: «بۇ چۈشنىڭ تەبىرى شۇكى، سىلەر يەتتە يىل ئۇزۇلدۇرمەي تېرىقچىلىق قىلىڭلار، ئالغان ھوسۇلۇڭلارنىڭ ئاز بىر قىسمىنلا يېيىشكە ئېلىڭلىپ، قالغىنىنىڭ ھەممىسىنى باشقى بىلەن ساقلاڭلار.

48 _ ئاندىن مۇشۇ مول ھوسۇللۇق يىللاردىن كېيىن، قەھەتچىلىك بولىدىغان يەتتە يىل كېلىدۇ، بۇ يىللاردا ئىلگىرى توپلىۋالغان ئاشلىقىڭلاردىن ئۇرۇقلۇق ئۈچۈن ساقلاپ قۇيۇلىدىغان ئاز بىر قىسمىدىن باشقىسىنى يەيسىلەر.

49 _ شۇ قەھەتچىلىك يىللاردىن كېيىن مولچىلىق بولىدىغان يىل كېلىدۇ، ئۇنىڭدا ھۆل _ يېغىن كۆپ بولىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ قىينىچىلىقلىرىنى كۆتۈرۈۋېتىدۇ، مېۋە _ چېۋىلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن كىشىلەر بۇ مېۋىلەردىن تۇرلۇك ئىچىملىكلەرنى سىقىپ چىقىرىدۇ».

50 _ پادىشاھ قول ئاستىدىكىلىرىگە: «بۇ چۈشكە تەبىر بەرگەن كىشىنى زىنداندىن چىقىرىپ، مېنىڭ ئالدىمغا ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى. پادىشاھنىڭ ئەلچىسى يۇسۇفنىڭ يېنىغا بارغاندا، يۇسۇف ئۇنىڭغا: «سەن پادىشاھنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنىڭدىن ھېلىقى قوللىرىنى كېسىۋالغان ئاياللارنىڭ دەردى نېمىكەن سوراپ باققىن. شۇنىڭ بىلەن ھەقىقەت ھەممىگە ئايان بولىدۇ ۋە مېنىڭ گۇناھسىز ئىكەنلىكىم ئىسپاتلىنىدۇ. شەكسىزكى، رەببىم ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس» دېدى.

51 _ پادىشاھ قوللىرىنى كېسىۋالغان ئاشۇ ئاياللارنى يىغىپ، ئۇلاردىن: «زىياپەت كۈنى سىلەر يۇسۇفنى ئۆزۈڭلارغا تارتماقچى بولغاندا، ئەھۋال قانداق بولغان؟ يۇسۇفتە شەك پەيدا قىلىدىغان بىرەر ئەھۋالنى كۆردۈڭلارمۇ؟» دەپ سوردى. ئۇلار: «ئاللاھ ساقلىسۇن، بىز ئۇنىڭدا ھېچقانداق بىر گۇناھ بارلىقىنى بىلمىدۇق» دېدى. ئەزىزنىڭ ئايالى: «ئەمدى ھەقىقەت ئوتتۇرىغا چىقتى، ئۇنى ئۆزۈمگە تارتىپ يولدىن چىقىرىشقا ئۇرۇنغان كىشى مەن ئىدىم. ئەمما ئۇ مېنىڭ تەلىپىمنى قەتئىيلىك بىلەن رەت قىلدى. شەكسىزكى، ئۇ ئېيتقان بارلىق سۆزلىرىدە راستچىللاردىن ئىدى.

52 _ مېنىڭ يۇسۇفنى ئاقلاپ بۇ سۆزلەرنى قىلغانلىقىم ۋە ئۆزۈمنىڭ يۇسۇفنى ئازدۇرۇشقا ئۇرۇنغان گۇناھىمنى ئېتىراپ قىلغانلىقىم ئېرىمگە يالغان ئېيتمىغانلىقىمنى ۋە زىنا قىلمىغانلىقىمنى ئۇنىڭغا بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈندۇر. مەن مېنىڭ ۋە يۇسۇفنىڭ زىنادىن پاك ئىكەنلىكىمىزنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن ھەممىنى ئېتىراپ قىلدىم. ئاللاھ ئامانەتكە خىيانەت قىلغۇچىلارنى ھىدايەت قىلمايدۇ، ئۇلارنى خىيانەتتە ھېچبىر مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۈرمەيدۇ» دېدى.

53 _ ئەزىزنىڭ ئايالى يەنە: «مەن ئۆزۈمنى ئاقلىمايمەن. چۈنكى نەپىس دېگەن ئۆزىنىڭ لەززىتى ئۈچۈن ئادەمنى يامان ئىشلارغا كۆپ بۇيرۇيدىغان نەرسىدۇر. پەقەت ئاللاھ ساقلىغان ئادەملا بۇنىڭدىن مۇستەسنا. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ مېھرىباندۇر» دېدى.

54 _ مىسىر پادىشاھىغا يۇسۇفنىڭ گۇناھسىز ئىكەنلىكى يەتكەندىن كېيىن: «ئۇنى مېنىڭ ئالدىمغا ئېلىپ كېلىڭلار، مەن ئۇنى ئۆزۈمنىڭ خاس ئادەملىرىمدىن ۋە مەسلىھەتچىلىرىمدىن قىلىۋالىمەن» دېدى. يۇسۇف كەلگەندىن كېيىن ، پادىشاھ ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىپ كۆرۈپ، ئۇنىڭ پاك ئىكەنلىكىنى، راستچىللىقىنى، گۈزەل ئەخلاقىنى ۋە قابىلىيىتىنى بىلىپ يەتتى، ئاندىن: «سەن

بۇگۈن بىزنىڭ ئالدىمىزدا ھەقىقەتەن يۇقىرى مەرتىۋىلىك ۋە ناھايىتى ئىشەنچلىك ئادەمسەن» دېدى.

55 _ يۇسۇف ئىنسانلارغا مەنپەئەت يەتكۈزۈشنى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەتنى بەرپا قىلىشنى ئويلاپ پادىشاھقا: «مېنى مىسىر زېمىنىنىڭ مالىيە ئىشلىرىنى باشقۇرۇشقا تەيىنلىگىن. چۈنكى مەن ئامانەتنى ساقلاشتا ئىشەنچلىك، ئۇنىڭ يولىنى ئوبدان بىلىدىغان ئادەممەن» دېدى.

56 _ ئاللاھ ئۆز پەزلى بىلەن يۇسۇفنى زىنداندىن چىقارغاندەك، ئۇنى مىسىردا نېمەت ئىچىدە خالىغانچە ياشايدىغان قىلدى. ئاللاھ ئۆزىنىڭ رەھمىتىنى تەقۋادار بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىگە ئاتا قىلىدۇ، ياخشى ئەمەللەرنى ئىخلاس بىلەن قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ.

57 _ ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىدىغان تەقۋادار مۇئمىن كىشىلەر ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ نەزىرىدە ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتى بۇ دۇنيانىڭ مەنپەئەتلىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر.

58 _ يۇسۇفنىڭ يۇرتىدا قەھەتچىلىك يۈز بېرىپ، ئۇنىڭ قېرىنداشلىرى ئاشلىق تەلەپ قىلىپ، مىسىرغا كەلگەندە، ئۇلار يۇسۇفنىڭ ھۇزۇرىغا كىردى. يۇسۇف ئۇلارنى تونۇۋالدى، ئەمما ئۇلار ئارىدىن كۆپ ۋاقىت ئۆتكەنلىكى ۋە چىرايىنىڭ ئۆزگەرگەنلىكى سەۋەبلىك يۇسۇفنى تونۇمىدى.

59 _ يۇسۇف ئادەملىرىگە ئۇلارنى ياخشى مېھمان قىلىشنى تاپىلىدى، ئاندىن ئۇلارغا ئۆزلىرى تەلەپ قىلغان ئاشلىقنى تەييارلاپ بەردى. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئاتا بىر قېرىندىشىدىن يەنە بىرسى بارلىقىنى، ئۇنىڭ ئاتىسى بىلەن يۇرتىدا قالغانلىقىنى ئېيتقاندىن كېيىن، يۇسۇف ئۇلارغا ئېيتتى: «سىلەر مېنىڭ ئالدىمغا ئاتا بىر ئۇكاڭلارنى ئېلىپ كېلىڭلار، مېنىڭ سىلەرنى ئوبدان مېھمان قىلغانلىقىمنى، ئاشلىقنى تولۇق ئۆلچەپ بەرگەنلىكىمنى ۋە مېنىڭ ناھايىتى مېھماندوست ئىكەنلىكىمنى كۆرمىدىڭلارمۇ؟

60 _ ئەگەر ئۇنى مېنىڭ ئالدىمغا ئېلىپ كەلمىسەڭلار، سىلەرگە بېرىدىغان ئاشلىقىم يوق، مېنىڭ يېنىمغا يېقىن يولىماڭلار».

61 _ ئۇلار: «ئىنىمىزنى بىزگە قوشۇپ قويۇشقا ئاتىمىزنى قايىل قىلىش ئۈچۈن قولىمىزدىن كەلگەنچە تىرىشىمىز، بىز بۇ تەلەپنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرىمىز» دېدى.

62 _ يۇسۇف خىزمەتچىلىرىگە: «ئۇلارنىڭ ئاشلىق ئۈچۈن بەرگەن پۇلىنى تۈيدۈرماستىن، يۈك _ تاقىلىرىنىڭ ئارىسىغا سېلىپ قويۇڭلار، ئۇلار ئائىلىسىگە قايتىپ بارغاندىن كېيىن ئۇنى كۆرۈپ، بىزنىڭ ئۇلارغا قانداق ياخشىلىق قىلغانلىقىمىزنى بىلىشى ۋە يەنە ئاشلىق بېرىشىمىزنى ئۈمىد قىلىپ قايتا كېلىشى مۇمكىن» دېدى.

63 _ ئۇلار ئاتىسىنىڭ يېنىغا قايتىپ بارغاندىن كېيىن، ئاتىسىغا مىسىر ئەزىزىنىڭ ئۆزلىرىنى قانداق مېھمان قىلغانلىقىنى تەپسىلىي سۆزلەپ بەردى. ئۇلار ئاتىسىغا: «ئىنىمىزنى بىللە ئېلىپ بارمىساق، بىزگە قايتا ئاشلىق بەرمەيدىغان بولدى، شۇڭا ئىنىمىز بۇنيامىننى بىز بىلەن بىللە ئەۋەتكىن، ئاشلىق ئېلىپ كېلەيلى، بىز ئۇنى چوقۇم ئوبدان مۇھاپىزەت قىلىمىز» دېدى.

64 _ ئاتىسى ئۇلارغا ئېيتتى: «مەن بۇنيامىننى سىلەرگە قوشۇپ قويۇشقا قانداق خاتىرجەم بولالايمەن؟ ئىلگىرى سىلەرگە ئۇنىڭ قېرىندىشى يۇسۇفنى قوشۇپ قويغان ئىدىم، سىلەر ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىش توغرىسىدا بەرگەن ۋەدەڭلەرگە ۋاپا قىلدىڭلارمۇ؟ شۇڭا مەن سىلەرگە ئىشەنچ قىلالمايمەن. پەقەتلا ئاللاھقا ئىشەنچ قىلىمەن. چۈنكى ئاللاھ ئەڭ ياخشى ساقلىغۇچىدۇر، ئاللاھ رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ مەرھەمەتلىكىدۇر، رەببىمنىڭ ماڭا رەھىم قىلىشىنى ۋە ئوغلۇمنى ماڭا قايتۇرۇپ بېرىشنى ئۈمىد قىلىمەن».

65 _ ئۇلار يۈكلىرىنى ئاچقاندا ئاشلىق ئۈچۈن بەرگەن پۇلىنىڭ ئۆزلىرىگە قايتۇرۇپ بېرىلگەنلىكىنى كۆرۈپ: «ئى ئاتىمىز! بىز بۇنىڭدىن ئارتۇق يەنە نېمە تەلەپ قىلىمىز؟ مانا بۇ بىزنىڭ پۇلىمىز، مىسىر ئەزىزى ئۇنى بىزگە قايتۇرۇپ بېرىپتۇ، سەن ئىنىمىزنى بىزگە قوشۇپ قويۇشتىن ئەنسىرىمىگىن، ئۇنى بىللە ئېلىپ بېرىپ ئائىلىمىزگە ئاشلىق ئېلىپ كېلەيلى. بىز ئىنىمىزنى چوقۇم ئوبدان مۇھاپىزەت قىلىمىز، بىر تۆگە ئاشلىقنى ئارتۇق ئالىمىز. چۈنكى مىسىر ئەزىزى ھەربىر ئادەمگە بىر تۆگە ئاشلىق بېرىدۇ، بۇنچىلىك ئاشلىق ئۇنىڭغا نىسبەتەن ئازغىنە ئاشلىقتۇر» دېدى.

66 _ يەئقۇب ئۇلارغا ئېيتتى: «سىلەر چارىسىز ھالغا چۈشۈپلا قالمىساڭلار بۇنيامىننى چوقۇم ماڭا قايتۇرۇپ ئېلىپ كېلىشكە ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىپ چىن ۋەدە بەرمىگۈچە، مەن ئۇنى سىلەر بىلەن بىللە ئەۋەتمەيمەن». ئۇلار يەئقۇب تەلەپ قىلغان بويىچە ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىپ چىن ۋەدە بەرگەندىن كېيىن، يەئقۇب: «بىزنىڭ ئېيتقان سۆزلىرىمىزگە ئاللاھ گۇۋاھتۇر، ئاللاھنىڭ گۇۋاھلىقى ۋە قوغدىشى بىزگە يېتەرلىكتۇر» دېدى.

67 _ ئۇلارنىڭ ئاتىسى يەنە مۇنداق دېدى: «ئى ئوغۇللىرىم! سىلەر مىسىر زېمىنىغا كىرگەندە، يامان كۆزلەردىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ھەممىڭلار بىر دەرۋازىدىن كىرمەي، باشقا _ باشقا دەرۋازىلاردىن كىرىڭلار. مەن سىلەرگە بۇنداق قىلىشنى تەۋسىيە قىلغىنىم بىلەن ئاللاھ سىلەرگە تەقدىر قىلغان ئىشنى توسۇپ قالالمايمەن، ھۆكۈم پەقەت ئاللاھقا خاستۇر، مەن ئۇنىڭغا تايانىدىم، ئۇنىڭغا ئىشەنچ قىلدىم، مۇئمىنلەر ئاللاھقا تايانسۇن!» دېدى.

68 _ ئۇلار ئاتىسىنىڭ تەۋسىيەسى بويىچە شەھەرگە باشقا _ باشقا دەرۋازىلاردىن كىرگەندە، بۇ تەدبىر ئاللاھ تەقدىر قىلغان ئىشتىن ھېچ نەرسىنى توسۇپ قالالمىدى. يەئقۇب ئوغۇللىرىنى يامان

كۆزلەردىن ساقلىنىپ قالارمىكىن دەپ شۇنداق تەۋسىيە قىلغان ئىدى. شەكسىزكى، يەئقۇب ئاللاھنىڭ ۋەھيىسى ۋە تەلىماتى سايىسىدا دىننىڭ ئىشلىرىنى ناھايىتى ياخشى بىلگەن كاتتا ئىلىم ئەھلى ئىدى. لېكىن كىشىلەرنىڭ تولىسى ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ۋە شەيئىلەرنىڭ نازۇك تەرىپىنى بىلمەيدۇ، يەئقۇب ئەلەيھىسسالام بىلگەن دىنىي مەسىلىلەرنى تېخىمۇ بىلمەيدۇ.

69 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى ئىنىسى بۇنيامىن بىلەن بىرلىكتە يۇسۇفنىڭ زىياپەت بېرىدىغان ساريىغا كىرگەندە، يۇسۇف ئىنىسى بۇنيامىننى قۇچاقلىدى ۋە ئۇنىڭ قۇلىقىغا: «مەن راستىنلا سېنىڭ ئاكاڭ بولىمەن. بۇرۇن ئۇلارنىڭ بىزگە قىلغانلىرىدىن قايغۇرمىغىن» دېدى. ئۆزى بىلەن تونۇشقانلىقىنى ئاكىلىرىغا دېمەسلىكىنى تاپىلىدى.

70 _ يۇسۇف ئۇلارغا بېرىدىغان ئاشلىقنى تەييارلاپ، تۆگىلىرىگە ئارتىپ بولغاندىن كېيىن، خىزمەتكارلىرىدىن بىرىنى بۇيرۇپ، ئۆزىنىڭ سۇ قاچىسىنى ئىنىسى بۇنيامىننىڭ يۇكى ئىچىگە تۇيدۇرماي سېلىپ قويغۇزدى. ئۇلار قوزغىلىپ ماڭغاندىن كېيىن، بىر جاكارچى: «ئى كارۋانلار! سىلەر چوقۇم ئوغرى ئىكەنسىلەر» دەپ توۋلىدى.

71 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى ئۇلارغا يېقىنلىشىپ كېلىپ: «نېمەڭلارنى يوقىتىپ قويدۇڭلار؟» دېدى.

72 _ يۇسۇفنىڭ خىزمەتكارلىرى: «پادىشاھنىڭ سۇ قاچىسىنى يوقىتىپ قويدۇق، ئۇنى تېپىپ كەلگەن كىشىگە بىر تۆگە ئاشلىق مۇكاپات بېرىلىدۇ، مەن بۇنىڭغا كېپىل» دېدى.

73 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سىلەر بىزنىڭ قانداق ئادەملەر ئىكەنلىكىمىزنى بىلدىڭلار، بىز بۇ يەرگە بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئۈچۈن كەلمىدۇق، بىز ئوغرى ئەمەس» دېدى.

74 _ سۇ قاچىسىنى ئىزدەشكە مەسئۇل بولغانلار يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرىدىن: «ئەگەر سىلەر بىز ئوغرى ئەمەس دېگەن سۆزۈڭلاردا يالغانچى چىقىپ قالساڭلار، ئۇ چاغدا سىلەرنىڭ شەرىئىتىڭلاردا ئوغرىنىڭ جازاسى قانداق بولىدۇ؟» دەپ سوردى.

75 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى: «ئوغرىنىڭ جازاسى سۇ قاچىسى كىمنىڭ يۇكىدىن چىقسا شۇنى جازالاشتۇر، يەنى ئۇنى ئوغرىلىغان نەرسىسى بىلەن قوشۇپ، مال ئىگىسىگە تاپشۇرۇش ۋە ئۇنىڭ يېنىدا قۇل قىلىشتۇر. بىز ئوغرىلارغا مۇشۇنداق جازا بېرىمىز» دېدى.

76 _ يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى ئۇنىڭ يېنىغا قايتىپ كېلىشتى، يۇسۇف ئۇلارنىڭ يۇكلىرىنى ئاختۇرۇشقا باشلىدى. باشتا ئىنىسىنىڭ يۇكىنى ئاختۇرۇشتىن ئىلگىرى، ئاكىلىرىنىڭ يۇكىنى ئاختۇرۇپ

چىقتى، ئاندىن ئىنسىنىڭ يۈكىدىن سۇ قاچىسىنى تېپىۋالدى. بىز يۈسۈفكە قېرىندىشىنى ئېلىپ قېلىشى ئۈچۈن مۇشۇ تەدبىرنى كۆرسەتتۇق. چۈنكى، مىسىر پادىشاھىنىڭ قانۇنىدا ئوغرىنى قۇل قىلىش يوق ئىدى. پەقەتلا ئاللاھنىڭ ئىرادىسى مۇشۇ تەدبىرنى قوللىنىشنى ۋە يۈسۈفنىڭ قېرىنداشلىرىنىڭ شەرىئىتىدىكى ئوغرىنى قۇل قىلىش قانۇنى بويىچە ھۆكۈم قىلىشنى قەززا قىلدى. بىز يۈسۈفنىڭ مەرتىۋىسىنى يۇقىرى قىلغاندەك، بۇ دۇنيادا خالىغان ئادەمنىڭ مەرتىۋىسىنى يۇقىرى قىلىمىز، ھەربىر بىلىملىك ئادەمنىڭ ئۈستىدە ئۇنىڭدىنمۇ بىلىملىك بىرى بار. ئىلىم ئاشكارا ۋە يوشۇن ھەممىنى بىلىپ تۇرىدىغان ئاللاھقا يېتىپ توختىغانغا قەدەر شۇنداق داۋاملىشىدۇ.

77 _ يۈسۈفنىڭ قېرىنداشلىرى: «ئەگەر ئۇ ئوغرىلىق قىلغان بولسا، بۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۇنىڭ قېرىندىشىمۇ ئوغرىلىق قىلغان ئىدى» دېيىشتى. يۈسۈف ئاڭلىغانلىرىنى ئىچىدە ساقلىدى، ئۇلارغا چاندۇرمىدى، ئىچىدە: «سىلەر ئەلۋەتتە ئۆزۈڭلار تۆھمەت قىلغان كىشىلەردىن يامان ئادەمسىلەر. سىلەر ئۇنىڭغا سۈيىقەست قىلدىڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ قانداق تۆھمەت چاپلىغانلىقىڭلارنى ئوبدان بىلىدۇ» دېدى.

78 _ ئۇلار ئاتىسىغا بەرگەن ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىش ئۈچۈن يۈسۈفتىن مەرھەمەت تىلەپ: «ئى ئەزىز[50]! بۇنىامىننىڭ ياشىنىپ قالغان بىر ئاتىسى بار، ئاتىسى ئۇنى كۆرمىسە تۇرالمايدۇ، چۈنكى ئۇنى بەك ياخشى كۆرىدۇ. شۇڭا، ئۇنىڭ ئورنىغا بىزنىڭ بىرىمىزنى ئېلىپ قالغىن، شەكسىزكى، بىز سېنى بىزگە ۋە باشقا ھەممە ئادەمگە ياخشىلىق قىلىدىغان زات دەپ قارايمىز» دېدى.

79 _يۈسۈف: «ئاللاھ ساقلىسۇن! بىز سۇ قاچىسىنى كىمنىڭ يۈكىدىن تاپقان بولساق شۇنى ئېلىپ قالىمىز. ئەگەر بىز سىلەر تەلەپ قىلغاندەك قىلساق، بىز چوقۇم زالىملاردىن بولۇپ قالىمىز» دېدى.

80 _ ئۇلار تەلىپىنىڭ قوبۇل قىلىنىشىدىن ئۈمىدسىزلەنگەندىن كېيىن، چەترەك يەرگە بېرىپ مەخپىي مەسلىھەتلەشتى، ئۇلارنىڭ ياشتا چوڭراق بىرى ئېيتتى: «ئاتاڭلار (چارىسىز قالمىساڭلار) بۇنىامىننى چوقۇم قايتۇرۇپ كېلىشىڭلار توغرۇلۇق سىلەردىن ئالغان مەھكەم ۋەدىنى ۋە بۇنىڭدىن ئىلگىرى يۈسۈفكە قىلغان سۈيىقەستىڭلارنى ئۇنتۇپ قالدىڭلارمۇ؟ شۇڭا ئاتام مېنى قايتىپ كەلگىن دېمىگۈچە ياكى ئاللاھ مېنى ئىنىمنى ئېلىپ بۇ مىسىر زېمىنىدىن چىقارمىغۇچە، مەن بۇ يەردىن ھەرگىز كەتمەيمەن، ئاللاھ كىشىلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ئادالەتلىكى ۋە ئەڭ ياخشىسىدۇر.

---

[50] ئەزىز دېگەن سۆز مىسىرنىڭ ۋالىيلىرى ئۈچۈن بىر ئۇنۋان سۈپىتىدە قوللىنىلاتتى.(ئەيسەرۋتتەفاسىر2- توم، 636-بەت).

81 _ سلەر ئاتاڭلارنڭ يېنىغا قايتىپ بېرىپ، ئۇنىڭغا بۇ يەردە بولغان ئىشلاردىن خەۋەر بېرىڭلار ۋە ئۇنىڭغا دەڭلارکى، ‹ئى ئاتىمىز! سېنىڭ ئوغلۇڭ بۇنياىمىن ئوغرىلىق قىلدى، بىز ئېنىقلماي تۇرۇپ گۇۋاھلىق بەرگىنىمىز يوق، سۇ قاچىسىنىڭ بۇنياىمىنىڭ يۈكىدىن چىققانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭ ئوغرى ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن، ئاندىن گۇۋاھلىق بەردۇق. بىز بۇنياىمىننى قايتۇرۇپ كېلىش ئۈچۈن ساڭا ۋەدە بەرگەن چېغىمىزدا، ئۇنىڭ ئوغرىلىق قىلىدىغانلىقىنى بىلمەيتتۇق ›».

82 _ ئۇلار ئاتىسىنىڭ يېنىغا قايتىپ بېرىپ ئەھۋالنى ئېيتىپ بېرىشتى ۋە ئۇنىڭغا دېدى: «ئى ئاتىمىز! ئەگەر بىزگە ئىشەنمىسەڭ، مىسىرلىقلاردىن ۋە ئۇ يەردە بىز بىلەن بىللە بولغان كارۋاندىن سوراپ باققىن، بىز ساڭا چوقۇم راست گەپ قىلىۋاتىمىز».

83 _ يەئقۇب ئوغۇللىرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ بولۇپ، ئۇلارغا: «بەلكى نەپسىڭلار سىلەرگە يامان ئىشنى چىرايلىق كۆرسەتتى _ دە، شۇنىڭ بىلەن سىلەر ئۇنىڭغا ئىلگىرى يۈسۈفكە سۈيىقەست قىلغاندەك سۈيىقەست قىلدىڭلار. مەن پەقەت چىرايلىقچە سەۋر قىلىمەن، ئاللاھنىڭ ماڭا يۈسۈف، بۇنياىمىن ۋە رۇبىل[51] قاتارلىق ئۈچ ئوغلۇمنىڭ ھەممىسىنى كەلتۈرۈپ بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمەن. شەكسىزكى، ئاللاھ مېنىڭ ئەھۋالىمنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بارلىق تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر» دېدى.

84 _ يەئقۇب ئاچچىقىنى ئىچىگە يۇتقان ھالدا ئوغۇللىرىدىن يۈزىنى چۆرۈپ: «ئاھ يۈسۈف!» دېدى، قايغۇ _ ھەسرەتتىن كۆپ يىغلاپ ئىككى كۆزى ئاقىرىپ كەتتى. لېكىن دەردىنى ئاشكارىلىمايتتى.

85 _ ئوغۇللىرى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سەن يۈسۈفنى كۆپ ئويلاپ ئۆزۈڭنى يوقىتىپ قويىدىغان ياكى ھالاك قىلىدىغان بولدۇڭ، ئۆزۈڭنى ئاسرىغىن» دېدى.

86 _ يەئقۇب ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: «مەن قايغۇ _ ھەسرىتىمنى پەقەت ئاللاھقىلا ئېيتىمەن. چۈنكى غەم _ قايغۇدىن خالاس قىلغۇچى ۋە زىيان _ زەخمەتتىن قۇتۇلدۇرغۇچى زات پەقەتلا ئاللاھتۇر. مەن ئاللاھنىڭ ئىلتىپاتى بىلەن سىلەر بىلمەيدىغان نەرسىلەرنى بىلىمەن.

---

[51] رۇبىل_ ياقۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ مىسىردا قالغان ئوغلىنىڭ ئىسمىدۇر. (ئەيسەرۇتتەفاسىر2- توم، 639- بەت).

87 _ ئی ئوغۇللىرىم! مىسىرغا قايتىپ بېرىڭلار، يۇسۇف بىلەن ئۇنىڭ ئىنىسىنى ئىزدەڭلار، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدىڭلارنى ئۈزمەڭلار، شۈبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىر قەۋمىدىن باشقىسى ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلەنمەيدۇ».

88 _ ئۇلار مىسىرغا يېتىپ بارغاندىن كېيىن، يۇسۇفنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ: «ئى ئەزىز! بىزگە ۋە ئائىلىمىزگە ئاچارچىلىق يەتتى. سېنىڭ ئالدىڭغا ناچار، ئۆتىمەس ماللارنى ئېلىپ كېلىپ قالدۇق. ئېلىپ كەلگەن نەرسىمىز ناچار بولسىمۇ، سەن بىزگە بۇرۇن بەرگەندەك ئاشلىقنى تولۇق بەرگىن، بىزگە ياخشىلىق قىلغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ موھتاجلارغا ياخشىلىق قىلغۇچىلارنىڭ مۇكاپاتىنى بېرىدۇ» دېدى.

89 _ يۇسۇف ئۇلارنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ ئۇلارغا ئىچ ئاغرىتتى ۋە ئۆزىنى تونۇشتۇرۇپ: «سىلەر نادان ۋاقتىڭلاردا يۇسۇف بىلەن ئۇنىڭ ئىنىسىغا قانداق يامانلىق قىلغانلىقىڭلارنى بىلەمسىلەر؟» دېدى.

90 _ ئۇلار: «سەن راستتىنلا يۇسۇفمۇ؟» دېدى. يۇسۇف: «ھەئە مەن يۇسۇف بولىمەن، بۇ مېنىڭ ئىنىم. ئاللاھ ھەقىقەتەن بىزگە رەھىم _ شەپقەت قىلىپ بىزنى ئۇزۇن يىللىق ئايرىلىشتىن كېيىن بىرلەشتۈردى. چۈنكى كىمكى ئاللاھتىن قورقۇپ، قىينچىلىقلارغا سەۋر قىلىدىكەن، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇنىڭ قىلغان ياخشى ئىشلىرىنىڭ مۇكاپاتىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ، ئۇنى ئەڭ ياخشى دەرىجىدە مۇكاپاتلايدۇ» دېدى.

91 _ ئۇلار: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، ئاللاھ ھەقىقەتەن سېنى ئىلىمدە، ئېغىر بېسىقلىقتا ۋە پەزىل _ كەرەمدە بىزدىن ئارتۇق قىلىپتۇ. بىز ساڭا ۋە ئىنىڭغا يامانلىق قىلىپ ھەقىقەتەن خاتا ئىش قىلىپتۇق» دېيىشتى.

92 _ يۇسۇف ئۇلارغا ئېيتتى: «بۈگۈن سىلەر كايىشقا ئۇچرىمايسىلەر، ئاللاھ سىلەرنى كەچۈرسۇن! ئاللاھ گۇناھىغا تەۋبە قىلغان بەندىلىرىگە ناھايىتى رەھىم قىلغۇچىدۇر».

93 _ يۇسۇف ئۇلاردىن ئاتىسىنىڭ ئەھۋالىنى سورىۋىدى، ئۇلار ئاتىسىنىڭ كۆپ يىغلاپ كۆزى كۆرمەس بولۇپ قالغانلىقىنى ئېيتتى. ئاندىن يۇسۇف ئۇلارغا: «سىلەر مېنىڭ بۇ كۆڭلىكىمنى ئاتامنىڭ يېنىغا ئېلىپ بېرىپ، ئۇنىڭ يۈزىگە يېپىڭلار، كۆزى ئېچىلىدۇ. ئاندىن پۈتۈن ئائىلە تەۋەلىرىڭلارنى مېنىڭ يېنىمغا ئېلىپ كېلىڭلار» دېدى.

94 _ كارۋان كۆڭلەكنى ئېلىپ مىسردىن قوزغالغان چاغدا، يەئقۇب يېنىدىكىلەرگە: «سىلەر مېنى ئالجىپ قاپتۇ دەپ مەسخىرە قىلمىساڭلار، مەن راستتىنلا يۈسۈفنىڭ ھىدىنى ئېلىۋاتىمەن» دېدى.

95 _ يەئقۇبنىڭ يېنىدىكىلەر: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سەن تېخىچە بۇرۇنقى خاتا قارىشىڭدا ئىكەنسەن، سەن يۈسۈفنى زادىلا ئۇنتۇپ كېتەلمىدىڭ» دېدى.

96 _ يەئقۇبقا يۈسۈفنىڭ ھايات ئىكەنلىكى ھەققىدە خۇش خەۋەر بېرىدىغانلار كېلىپ كۆڭلەكنى يەئقۇبنىڭ يۈزىگە يېپىۋىدى، دەرھال ئۇنىڭ كۆزى ئېچىلدى، ھەممە خۇشال بولۇشتى. ئاندىن يەئقۇب يېنىدىكىلەرگە: «مەن سىلەرگە ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى ۋە رەھمىتى بىلەن سىلەر بىلمىگەن نەرسىلەرنى بىلىمەن، دېمىگەنمىدىم» دېدى.

97 _ ئوغۇللىرى: «ئى ئاتىمىز! بىزنىڭ گۇناھىمىزنى تىلەپ ئاللاھقا دۇئا قىلغىن. چۈنكى بىز يۈسۈف بىلەن ئۇنىڭ ئىنىسىغا يامانلىق قىلىپ ھەقىقەتەن گۇناھكار بوپتىمىز» دېيىشتى.

98 _ يەئقۇب: «رەببىمدىن سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىشنى تىلەيمەن. ھەقىقەتەن ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر» دېدى.

99 _ يەئقۇب ئائىلىسىنى ئېلىپ يۈسۈفنىڭ يېنىغا بېرىش ئۈچۈن مىسرغا قاراپ يولغا چىقتى. ئۇلار مىسرغا يېتىپ بېرىپ، يۈسۈفنىڭ ئالدىغا كىرگەندە، يۈسۈف ئاتا _ ئانىسىنى قۇچاقلىدى ۋە ئۇلارغا: «ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن، مىسرغا ئامان _ ئېسەن كىرىڭلار!» دېدى.

100 _ يۈسۈف ئاتا _ ئانىسىنى ھۆرمەتلەپ ئۆز تەختىنىڭ بىر تەرىپىدە ئولتۇرغۇزدى، ئاتا _ ئانىسى، ئون بىر قېرىندىشى ھەممىسى يۈسۈفكە ھۆرمەت سەجدىسى قىلىشتى[52]. يۈسۈف ئاتىسىغا: «مانا بۇ سەجدە كىچىك ۋاقتىمدا كۆرگەن چۈشۈمنىڭ تەبىرىدۇر، رەببىم ئۇنى راستقا چىقاردى، رەببىم مېنى زىندانىدىن چىقىرىپ كاتتا ياخشىلىق قىلدى. شەيتان مەن بىلەن قېرىنداشلىرىمنىڭ ئارىسىدىكى قېرىنداشلىق رىشتىسىنى بۇزۇپ تاشلىغاندىن كېيىن، رەببىم سىلەرنى سەھرادىن بۇ يەرگە ئېلىپ كەلدى. شەكسىزكى، رەببىم ئۆز ئىرادىسىنى ناھايىتى ماھىرلىق بىلەن ئىشقا ئاشۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى بىلگۈچىدۇر، بارلىق ئەمر _ پەرمانلىرىدا ۋە ئىش _ پائالىيەتلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر» دېدى.

---

[52] ئۇلارنىڭ يۈسۈف ئەلەيھىسسالامغا قىلغان سەجدىسى ئىبادەت مەنىسىدىكى سەجدە بولماستىن، پەقەتلا ھۆرمەت سەجدىسى بولۇپ، ئۇلارنىڭ شەرىئىتىدە ھۆرمەت سەجدىسى جائىز ئىدى، ئەمما ئىسلام شەرىئىتىدە ئاللاھتىن باشقىسىغا سەجدە قىلىشقا بولمايدۇ.

101 _ ئاندىن يۇسۇف ئاللاھقا دۇئا قىلىپ: «ئى رەببىم! سەن ماڭا مىسىرنىڭ ھاكىمىيىتىنى بەردىڭ، چۈشلەرگە توغرا تەبىر بېرىش قاتارلىق ئىلىملەرنى ئۆگەتتىڭ، ئى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆزىنەكسىز ياراتقان ئىگەم! سەن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مېنىڭ ئىگەمسەن، مېنىڭ ھەممە ئىشلىرىم سېنىڭ ئىلكىڭدىدۇر. ئى رەببىم! جېنىمنى مۇسۇلمان ھالىتىمدە ئالغىن، مېنى پەيغەمبەرلەر، سالىھلار قاتارلىق ياخشى بەندىلىرىڭنىڭ قاتارىغا قوشقىن» دېدى.

102 _ ئى پەيغەمبەر! يۇسۇفنىڭ مەزكۇر قىسىسىسى غەيىبنىڭ خەۋەرلىرىدىن بولۇپ، بىز ئۇنى ساڭا ۋەھيى قىلىۋاتىمىز. يۇسۇفنىڭ قېرىنداشلىرى ئۇنى قۇدۇققا تاشلۇۋېتىپ قۇتۇلۇش ئۈچۈن پىلان تۈزگەن، ئۇنىڭغا ۋە ئاتىسىغا ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتكەن چاغدا، سەن ئۇلارنىڭ يېنىدا يوق ئىدىڭ. بۇ قىسسە سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە دالالەت قىلىدۇ، ئاللاھ ئۇنى ساڭا ۋەھيى ئارقىلىق بىلدۈردى.

103 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قەۋمىڭنىڭ ئىمان ئېيتىشىغا نەقەدەر ھېرىسمەن بولساڭمۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ساڭا ئىشەنمەيدۇ ۋە ئەگەشمەيدۇ. سەن بۇنىڭغا قايغۇرمىغىن.

104 _ سەن قەۋمىڭنى ھىدايەتكە باشلىغانلىقىڭغا ئۇلاردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايسەن. ساڭا كەلگەن قۇرئان بىلەن ھىدايەت بارلىق ئىنسانىيەت ئۈچۈن پەقەتلا ۋەز _ نەسىھەتتۇر. ئۇلار شۇنىڭ بىلەن ھىدايەت تاپىدۇ.

105 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، ئۇنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇنلىغان كائىنات ئالامەتلىرى ئاسمانلار ۋە زېمىنغا كەڭ تارقالغاندۇر. كۈن، ئاي، تاغلار، دەل _ دەرەخلەر شۇ ئالامەتلەرنىڭ جۈملىسىدىندۇر. ئۇلار بۇ ئالامەتلەرنى كۆرۈپ تۇرۇپ، ئۇلارنىڭ يېنىدىن پەرۋا قىلماي ئۆتۈپ كېتىدۇ، ئۇلار كۆرگەنلىرى ئۈستىدە ئازراقمۇ تەپەككۇر قىلىپ قويمايدۇ، ۋەز _ نەسىھەت ئالمايدۇ.

106 _ ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەردىن يۇز ئۆرۈيدىغان ئاشۇ غاپىللارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ يېگانە ياراتقۇچى، رىزىق بەرگۈچى ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق زات ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقىنى بىلەن، ئۇلار ئىبادەتتە بۇتلارنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە ئۈستۈندۇر.

107 _ ئۇلاردا ئۆزلىرىنى دۇنيادا ئاللاھنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك ئازاب چۈشۈرۈشىدىن ياكى ئۇلار بەخىرامان تۇرغاندا قىيامەتنىڭ تۇيۇقسىز كېلىشىدىن خاتىرجەم قىلىدىغان نەرسە بارمۇ؟

108 _ ئی پەیغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «بۇ مېنىڭ يولۇمدۇر، مەن ئاللاھتىن كەلگەن ئېنىق دەلىل _ ئىسپاتقا ئاساسلىنىپ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىمەن، ماڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرمۇ شۇنداق قىلىدۇ. ئاللاھنى شېرىكتىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمەن، مەن ئاللاھقا باشقىلارنى شېرىك كەلتۈرگۈچىلەردىن ئەمەسمەن».

109 _ ئی پەیغەمبەر! بىز ئىنسانلارغا سەندىن ئىلگىرى پەقەت شەھەر ئاھالىسىدىن بولغان ئەرلەرنىلا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىپ، ئۇلارغا ۋەھيى قىلدۇق. چۈنكى ئۇلار دىننى ۋە ئۇنىڭ دەۋىتىنى ياخشى چۈشىنىدۇ. ھەقىقەتنى ئىزدىگەنلەر ئۇلارغا ئىمان ئېيتىدۇ، ئازغۇنلار ئۇلارنى ئىنكار قىلىدۇ. مۇشرىكلار يەر يۈزىدە كېزىپ يۈرۈپ ئۆزلىرىدىن ئىلگىرىكى ئىنكارچىلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى كۆزەتمىدىمۇ؟ ئۇلارنىڭ قانداق ھالاك قىلىنغانلىقىنى بىلمىدىمۇ؟ ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭدىن قورقىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتى بۇ دۇنيادىن ۋە بۇ دۇنيادىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. سىلەر ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمەمسىلەر؟ ئىبرەت ئالمامسىلەر؟

110 _ ئی پەیغەمبەر! سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئۈستىدىن غەلىبە قىلىشقا ئالدىراپ كەتمىگىن. شەكسىزكى، ھېكمىتىمىزنىڭ تەقەززاسى بويىچە، سەندىن ئىلگىرى ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرگىمۇ غەلىبە تېز كەلمىگەن. ئۇلار ئۆز قەۋملىرىنىڭ ئىمان ئېيتىشىدىن ئۈمىدسىزلەنگەن ۋە قەۋمى ئۇلارنى قاتتىق ئىنكار قىلغانلىقتىن، ئۇلارنى ئىمان ئېيتمايدۇ دەپ تۇرغاندا، ئۇلارغا بىزنىڭ ياردىمىمىز يېتىپ كەلدى، شۇنىڭ بىلەن بىز پەيغەمبەرلەر ۋە مۇئمىنلەردىن خالىغان كىشىلەرنى قۇتقۇزدۇق. بىزنىڭ ئازابىمىز ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلغان گۇناھكار قەۋمدىن قايتۇرۇلمايدۇ. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

111 _ پەيغەمبەرلەرنىڭ بىز ساڭا بايان قىلىپ بەرگەن قىسسىلىرىدە، ئىنكارچىلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ھالاكەتلەردە ئەقلى ساغلام كىشىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار. بۇ قۇرئان توقۇپ چىقىرىلغان سۆز ئەمەس، لېكىن بىز ئۇنى ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلىدىغان، ئىنسانلار ئېھتىياجلىق بولغان ھالال _ ھارام مەسىلىلىرىنى ۋە بارلىق شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىدىغان، كىشىلەرنى ئازغۇنلۇقتىن چىقىرىپ توغرا يولغا باشلايدىغان، ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنىڭ دىللىرىنى ياخشىلىققا يېتەكلەيدىغان ۋە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە سازاۋەر قىلىدىغان كىتاب قىلىپ نازىل قىلدۇق.

رەئد سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەلىف. لام. مىم. را. (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). بۇلار ئۇلۇغ قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدۇر. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ تەرىپىدىن ساڭا نازىل قىلىنغان بۇ قۇرئان ھەق كىتابتۇر، مۇشرىكلار تۆھمەت قىلغاندەك سەن ئۇنى ئۆزۈڭ توقۇپ چىقمىدىڭ. ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدۇ ۋە ئەمەل قىلمايدۇ.

2_ ئاللاھ ئاسمانلارنى سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك ئۆز قۇدرىتى بىلەن تۇۋۇرۇكسىز بەرپا قىلغان، ئاندىن ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە ئەرشكە ئۆرلىگەن، كۇن بىلەن ئاينى بەندىلىرىنىڭ مەنپەئەتىگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر. ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆز ئورىتىسىدا قىيامەتكە قەدەر ئايلىنىپ تۇرىدۇ، ئاللاھ دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ئىشلىرىنى ئۆزى يالغۇز باشقۇرىدۇ، سىلەرنى ئۆزىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە، قىيامەت كۇنى ئالدىغا بارىدىغانلىقىڭلارغا، ۋەدىلىرىگە ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىغا ئىشەنسۇن، ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلسۇن دەپ، چەكسىز قۇدرىتىگە ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئايەتلەرنى تەپسىلي بايان قىلىدۇ.

3_ ئاللاھ يەر يۈزىنى سوزۇپ كەڭ ياراتقان، ئۇنى سىلەرنىڭ ياشىشىڭلار ئۈچۈن ھازىرلاپ بەرگەن، ئۇنىڭدا تاغلارنى ۋە دەريالارنى ياراتقان، مېۋىلەرنىڭ ھەربىر تۈرىنى ئىككى خىل قىلغان، ئۇلاردىن ئاق، قارا، تاتلىق ۋە چۈچۈمەل ھەممىسىنى ياراتقان، كۇندۇزنى كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقى بىلەن ياپقان زاتتۇر. شەكسىزكى، بۇلارنىڭ ھەممىسىدە تەپەككۇر قىلىدىغان ۋە ۋەز _ نەسىھەت ئالىدىغان قەۋم ئۈچۈن نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار.

4_ يەر يۈزىدە بىر _ بىرىگە تۇتىشىپ كەتكەن يەرلەر بار، ئۇلارنىڭ بەزىسى زىرائەت ئۈندىغان ۋە كىشىلەرگە پايدىسى تېگىدىغان يەرلەر، يەنە بەزىسى ھېچ نەرسە ئۈنمەيدىغان قاتتىق يەرلەردۇر. يەر يۈزىدە يەنە ئۇزۇملۇك باغلار، تۇرلۇك زىرائەتلەر، شاخلىغان ۋە شاخلىمىغان خورما دەرەخلىرى بار، ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىر خىل يەردە ئۆسىدۇ، بىر خىل سۇ بىلەن سۇغىرىلىدۇ. لېكىن ئۇ مېۋىلەر تەمدە، ھەجمىدە بىر خىل بولمايدۇ، بىرى تاتلىق، يەنە بىرى چۈچۈمەل، بەزىسى

بەزىسدىن يېيىشلىك بولىدۇ. شەكسىزكى، بۇلارنىڭ ھەممىسىدە، ئەقلىنى ئىشلىتىپ ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى چۈشىنىدىغان ئادەم ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن ئالامەتلەر بار.

5 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشۇ دەلىل _ پاكىتلاردىن كېيىنمۇ، كاپىرلارنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىغا ئەجەبلىنىدىغان بولساڭ، ئۇلارنىڭ: «بىز تويىغا ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن قايتىدىن تىرىلەمدۇق؟» دېگەن سۆزىگە ئەجەبلەنسەڭ بولىدۇ. ئەنە شۇلار ئۆزلىرىنى يوقتىن بار قىلغان ئۇلۇغ رەببىنى ئىنكار قىلغانلاردۇر، ئەنە شۇلار قىيامەت كۈنى بويۇنلىرىغا تاقاقلار سېلىنىدىغانلاردۇر. ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلى بولۇپ، دوزاختىن قەتئىي چىقالمايدۇ .

6 _ ئىنكارچىلار سەندىن ئۆزلىرىگە ئامانلىق ۋە ياخشىلىق ئېلىپ كېلىشى كۈتۈلگەن ئىماندىن ئىلگىرى مەن كېچىكتۈرگەن ئازابنىڭ تېزرەك چۈشۈشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئۇلاردىن ئىلگىرى ئۆزلىرىگە ئوخشاش ئىنكارچى قەۋملەرگە كۆپلىگەن ئازابلار كەلگەن ئىدى. ئۇلار نېمىشقا ئاشۇلارنىڭ ھالاكىتىدىن ئىبرەت ئالمايدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر. ئۇلار گۇناھ قىلىپ ئۆزىگە قانچىلىك كۆپ زۇلۇم قىلسىمۇ، ئەگەر گۇناھىغا تەۋبە قىلسىلا، رەببىڭ ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. كۈفرىلىقنى، ئازغۇنلۇقنى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتنى داۋاملاشتۇرۇش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلار ئۈچۈن رەببىڭنىڭ ئازابى تولىمۇ قاتتىقتۇر.

7 _ مەككىنىڭ كاپىرلىرى: «مۇھەممەدكە مۇسانىڭ ھاسىسىغا، سالىھنىڭ چىشى تۆگىسىگە ئوخشاش ھېسسىي مۆجىزىلەر چۈشۈرۈلسە بولمامتى؟» دېيىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! بۇ سېنىڭ ئىلكىڭدىكى ئىش ئەمەس، سەن پەقەتلا ئۇلارغا دىننى يەتكۈزگۈچى ۋە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچىسەن. ھەربىر قەۋمنىڭ ئۇلارنى ئاللاھقا يېتەكلەيدىغان بىرەر پەيغەمبىرى بولغان.

8 _ ئاللاھ ھەربىر چىشنىڭ نېمىگە ھامىلدار بولغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇ ئوغۇل تۇغامدۇ ياكى قىزمۇ؟ تۇغۇلىدىغان بالا بەختلىك بولامدۇ ياكى بەختسىزمۇ؟ بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا مەلۇمدۇر. بالىياتقۇلارنىڭ نېمىنى كېمەيتىپ نېمىنى زىيادە قىلىدىغانلىقىنى (يەنى بوۋاقنىڭ چۈشۈپ كېتىدىغانلىقىنى ياكى توققۇز ئايدىن بۇرۇن ۋە ياكى ئۇنىڭدىن ئېشىپ كەتكەندە تۇغۇلىدىغانلىقىنى) ئاللاھ بىلىدۇ. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ھەممە نەرسە ئۆلچەملىكتۇر.

9 _ ئاللاھ يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلگۈچىدۇر، زاتىدا، ئىش _ پائالىيەتلىرىدە ۋە ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە مۇكەممەلدۇر ۋە ھەممىدىن بۈيۈكتۇر، بارلىق مەخلۇقاتىدىن ئۈستۈندۇر.

10 _ ئاللاهنڭ ئىلمىگە نىسبەتەن گەپ _ سۆزىنى يوشۇرغان، ئاشكارا قىلغان، ئىشلىرىنى كېچىسى مەخپىي قىلغان، كۈندۈزى ئاشكارا ئىش قىلغان ئادەم ئوخشاشتۇر.

11 _ ھەربىر ئادەمنىڭ ئالدى _ كەينىدە ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن ئۇنى كۆزىتىپ تۇرىدىغان، ئۇنىڭدىن سادىر بولغان ياخشى _ ياماننى ئىشلارنى خاتىرىلەپ تۇرىدىغان نۆۋەتچى پەرىشتىلەر بار. شەكسىزكى، ھەرقانداق بىر قەۋم ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئۆزگەرتىپ ئاسىيلىق قىلمىغۇچە، ئاللاھ ئۇلارغا ئاتا قىلىپ كېلىۋاتقان نېمەتلىرىنى ئۆزگەرتمەيدۇ. ئاللاھ ھەرقانداق قەۋمگە بىرەر بالا _ قازانى ئىراده قىلسا، ئۇنىڭدىن قاچقىلى بولمايدۇ، ئۇلارغا ئاللاھتىن باشقا ئىشلىرىغا ئىگە بولىدىغان، ياخشى كۆرگەن نەرسىلىرىنى بېرىدىغان، زىيان – زەخمەتتىن قوغدايدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ.

12 _ ئاللاھ كۆيدۈرگۈچى چاقماقتىن قورقۇتقان ۋە يامغۇردىن ئۈمىدلەندۈرگەن ھالدا، سىلەرگە قۇدرىتىنىڭ ئالامەتلىرىدىن بولغان چاقماقنى كۆرسىتىدىغان ۋە سىلەرگە مەنپەئەتلىك بولغان يامغۇرنى كۆتۈرگەن قويۇق ئېغىر بۇلۇتلارنى پەيدا قىلىدىغان زاتتۇر.

13 _ گۈلدۈرماما ئاللاھنى مەدھىيەلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىدۇ، پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىدىن ئەيمىنىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىدۇ، ئاللاھ ھالاك قىلغۇچى چاقماقلارنى ئەۋەتىپ، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنى ھالاك قىلىدۇ، كاپىرلار ئاللاھنىڭ سۈپەتلىرى ۋە ئۇنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرىدىغان قۇدرىتى توغرىسىدا دەتالاش قىلىشماقتا. ئاللاھ ئاسىي _ گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئاللاھنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن قاتتىقتۇر.

14 _ ھەقىقىي دەۋەت «ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق ئىلاھ يوقتۇر» دېگەن تەۋھىد دەۋىتىدۇر، ئىبادەت ۋە دۇئا ئاللاھقىلا قىلىنىدۇ. مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنىدىغان مەبۇدلىرى دۇئا قىلغۇچىلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلالمايدۇ، ئۇلارنىڭ ھېچقانداق ھاجىتىنى راۋا قىلالمايدۇ. بۇتلارغا دۇئا قىلغان ئادەم ئاغزىمغا سۇ يەتسۇن دەپ ئىككى ئالقىننى سۇغا قارىتىپ ئېچىپ تۇرغان بولسىمۇ، سۇ ئاغزىغا يەتمىگەن ئادەمگىلا ئوخشايدۇ. كاپىرلارنىڭ مەبۇدلىرىغا قىلغان دۇئاسى توغرىلىقتىن پۈتۈنلەي يىراق بولغانلىقتىن، پەقەتلا بىكاردۇر.

15 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھقا بويسۇنىدۇ. مۇئمىنلەر ئاللاھقا ئىختىيارىي بويسۇنسا، كاپىرلار مەجبۇرىي يوسۇندا بويسۇنىدۇ. چۈنكى كاپىرلار ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتسىمۇ، ئاللاھنىڭ تەقدىرىگە مەجبۇرىي بويسۇنىدۇ. ئەتىگەن _ ئاخشامدا مەخلۇقاتنىڭ سايىلىرىمۇ ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا بويسۇنىدۇ. چۈنكى سايىلەر ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن يۆتكىلىپ تۇرىدۇ.

16 _ ئی پەیغەمبەر! مۇشرىكلاردىن «ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ رەببى ۋە ئۇلارنى باشقۇرغۇچى كىم؟» دەپ سورىغىن ۋە «ئاللاھ ياراتقۇچى ۋە باشقۇرۇپ تۇرغۇچىدۇر، سىلەرمۇ بۇنى ئېتىراپ قىلىسىلەر» دەپ جاۋاب بەرگىن. ئاندىن ئۇلارغا: «ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرسىمۇ، سىلەر ئاللاھنى قويۇپ، سىلەرگە تۆگۈل ئۆزىگىمۇ پايدا _ زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرنى مەبۇد قىلىۋالدىڭلارمۇ؟» دېگىن. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا يەنە «مەنىۋى جەھەتتىن كور بولغان كاپىر ئادەم بىلەن مەنىۋى كۆزى ئوچۇق مۇئمىن ئادەم باراۋەر بولامدۇ؟ ياكى قاراڭغۇلۇقلار بىلەن نۇر باراۋەر بولامدۇ؟» دېگىن، ياكى ئۇلارنىڭ ساختا مەبۇدلىرى ئاللاھ ياراتقان مەخلۇقاتقا ئوخشاش مەخلۇقات ياراتقان بولۇپ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ياراتقانلىرى بىلەن بۇ ساختا مەبۇدلىرىنىڭ ياراتقانلىرىنى ئايرىيالماي قېلىپ، ئاتالمىش مەبۇدلىرىنمۇ ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق دەپ ئويلاپ قالدىمۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ھەممە مەۋجۇداتنى يوقتىن ياراتقان، ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان ۋە ھەممىگە غالىب كېلىدىغان يېگانە زاتتۇر. ئۇلارنىڭ ساختا مەبۇدلىرى ھېچ نەرسىنى ياراتقان ئەمەس، ئۇلار ھېچكىمگە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ، زىيانمۇ يەتكۈزەلمەيدۇ».

17 _ ئاندىن ئاللاھ ھەقنىڭ باتىل ئۈستىدىن قانداق غەلىبە قىلىدىغانلىقىغا يامغۇر بىلەن مەدەننى مىسال قىلىپ كەلتۈرىدۇ. ئاللاھ بۇلۇتلاردىن ياغدۇرۇپ بەرگەن يامغۇر زېمىننىڭ جىلغىلىرىدا ئېقىپ كەلكۈن ھاسىل قىلىدۇ، كەلكۈن سۇ ئۈستىدىكى كۆپۈكلەرنى سۈپۈرۈپ تاشلايدۇ. كىشىلەر زىننەت بۇيۇملىرىنى ياساش ياكى باشقا مەنپەئەتلەر ئۈچۈن ئالتۇن ۋە كۈمۈشتىن مەدەنلەرنى ئوتقا سېلىپ ئېرىتىدۇ، بۇ مەدەنلەرنىڭمۇ سۇنىڭ كۆپۈكىگە ئوخشايدىغان كۆپۈكى بولىدۇ. مەدەن قىزىتىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىكى پايدىسىز نەرسىلەر چىقىپ كېتىدۇ. ئاللاھ ھەق بىلەن باتىلغا مۇشۇنداق مىسال كەلتۈرىدۇ. كۆپۈك ئېقىپ تۈگەيدۇ، چۈنكى ئۇنىڭدا ئىنسانلارغا پايدا يوق. ئەمما ئىنسانلارغا پايدىلىق بولغان پاك سۇ بىلەن ساپ مەدەن زېمىندا قېلىپ قالىدۇ، ئاللاھ ھەقنى باتىلدىن، ھىدايەتنى ئازغۇنلۇقتىن ئايرىپ بېرىش ئۈچۈن مۇشۇنداق مىساللارنى كەلتۈرىدۇ.

18 _ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلغان مۇئمىنلەرنىڭ مۇكاپاتى جەننەتتۇر، ئىتائەتتىن باش تارتقان كاپىرلارنىڭ جازاسى دوزاختۇر. كاپىرلار يەر يۈزىدىكى بايلىقلارنىڭ ھەممىسىگە، يەنە ئۇنىڭ بىر ھەسسىسىگە ئىگە بولغان بولسا، قىيامەت كۈنى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ ھەممىسنى فىدىيە قىلىپ بېرىۋەتكەن بولاتتى. ئۇلار شۇنداق فىدىيە بەرگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ فىدىيەسى ھەرگىز قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئۇلار قىلغان بارلىق يامان ئىشلىرىنىڭ ھېسابىنى بېرىدۇ، ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى دوزاخ بولىدۇ، ئۇلار قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ئۆزىگە تەييارلىغان دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

19 _20 _ ئی پەیغەمبەر! رەببىڭ تەرىپىدىن ساڭا كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ، ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرگەن ئادەم، ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرمىگەن دىلى كور ئادەم بىلەن ئوخشاش بولامدۇ؟ بۇنىڭدىن ئاللاھنىڭ ئەھدىسىگە[53] ۋاپا قىلىدىغان، ئۈستىدىكى ئەھدىنى بۇزمايدىغان، ئەقلى ساغلام كىشىلەرلا ۋەز _ نەسىھەت ئالىدۇ.

21 _ ئۇلار ئاللاھ داۋاملاشتۇرۇشقا بۇيرۇغان تۇغقانچىلىق ۋە دىنىي قېرىنداشلىق رىشتىسىنى داۋاملاشتۇرىدۇ، ئاللاھنىڭ ئۆزىنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئېسىدىن چىقارمايدۇ، بارلىق قىلمىشلىرىدىن ئاللاھنىڭ قاتتىق ھېساب ئېلىشىدىن ۋە مەغپىرەت قىلماسلىقىدىن قورقىدۇ.

22 _ ئۇلار رەببىنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ، تائەت _ ئىبادەتلەرنى ئورۇنداشتا، گۇناھ _ مەئسىيەتلەردىن ساقلىنىشتا چىداملىق بولغان، يەتكەن ئەزىيەتكە ۋە جاپا _ مۇشەققەتلەرگە سەۋر قىلغان، نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلغان، پۇل _ مېلىنىڭ زاكىتىنى تولۇق بەرگەن، يوقسۇللارغا يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا يوسۇندا خەير _ ئېھسان قىلغان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ئارقىلىق گۇناھلىرىنى ئۆچۈرۈپ تۇرىدىغان كىشىلەردۇر. مۇشۇ سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان كىشىلەرنىڭ ئاخىرەتلىكى ھەقىقەتەن ياخشى بولىدۇ.

23 _24 _ ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى مۇكاپاتى مەڭگۈلۈك جەننەتلەر بولۇپ، ئۇلار شۇ جەننەتلەردە تۇرىدۇ، ئۇ جەننەتلەردىن باشقا جايغا كەتمەيدۇ، ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرى، ئاياللىرى ۋە ئەۋلادلىرى ئىچىدىكى ياخشىلارمۇ جەننەتلەردە ئۇلار بىلەن بىللە بولىدۇ. پەرىشتىلەر جەننەتنىڭ ھەربىر دەرۋازىسىدىن ئۇلارنىڭ يېنىغا كىرىپ: «ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىدامچانلىق كۆرسەتكەنلىكىڭلار ئۈچۈن، بارچە يامانلىقلاردىن ساقلىنىپ قالدىڭلار، جەننەتتىن ئىبارەت گۈزەل ئاقىۋەت نېمىدېگەن ياخشى!» دەپ، ئۇلارنى قىزغىن قارشى ئالىدۇ.

25 _ ئەمما گۇناھكارلار بولسا مۇئمىنلەر سۈپەتلەنگەن سۈپەتلەرنىڭ ئەكسى بىلەن سۈپەتلەنگەن بولۇپ، ئۇلار ئىبادەتنى خالىس قىلىش ھەققىدە ئاللاھقا مۇستەھكەم ۋەدە بەرگەندىن كېيىن، ۋەدىسىنى بۇزىدىغان، ئاللاھ داۋاملاشتۇرۇشقا بۇيرۇغان تۇغقانچىلىق ۋە دىنىي قېرىنداشلىق رىشتىسى قاتارلىق ئىشلارنى داۋاملاشتۇرمايدىغان، گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىپ يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان كىشىلەردۇر. ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنىدۇ، ئۇلار ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا قالىدۇ.

---

(53) بەقەرە سۈرىسىنىڭ 27_ ئايىتىگە بېرىلگەن ئىزاھاتقا قارالسۇن.

26 _ ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ ۋە خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ. كاپىرلار دۇنيا ھاياتىدىكى باياشاتلىق بىلەن كۆرەڭلەپ كەتتى. ھالبۇكى، دۇنيا ھاياتى ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرىگە نىسبەتەن ئىنتايىن ئاز مەنپەئەت بولۇپ، تېزلا تۈگەپ قالىدۇ.

27 _ كاپىرلار ئىمان ئېيتماسلىق ئۈچۈن باھانە ئىزدەپ: «مۇھەممەدكە مۇسا ۋە ئىيسانىڭ مۆجىزىسىگە ئوخشاش ھېسسىي مۆجىزە چۈشۈرۈلسە بولمامتى؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، ئاللاھ ئازغۇنلۇقتا چىڭ تۇرۇۋالغانلاردىن خالىغان كىشىنى ئاسىيلىقى تۈپەيلىدىن ئازدۇرىدۇ، مۇنداقلارغا مۆجىزىنىڭ پايدىسى بولمايدۇ. ئاللاھ توغرا يول تېپىشنى ۋە ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشنى ئىزدىگەن بەندىسىنى ھىدايەت قىلىدۇ».

28 _ ئاللاھ دىلى ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە ئىمان ئېيتىش بىلەن، كۆڭلى ئاللاھنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدىغان كىشىلەرنى ھىدايەت قىلىدۇ. بىلىڭلاركى، كۆڭۈللەر ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش بىلەن، ئاللاھنى ياد ئېتىش بىلەن ۋە ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىنى ئۈمىد قىلىش بىلەن ئارام تاپىدۇ.

29 _ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە خۇشاللىق ۋە گۈزەل قارارگاھ بار. ئۇلار ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشكەن ھالدا ئېسىل جەننەتلەردە بولىدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا ۋەھيى قىلغان قۇرئاننى مۇشۇ ئۈممەتكە ئوقۇپ بېرىشىڭ ئۈچۈن، سەندىن ئىلگىرى پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەندەك، سېنى مۇشۇ ئۈممەتكە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. ئۇلاردىن ئىلگىرى نۇرغۇن ئۈممەتلەر ئۆتكەن. سېنىڭ قەۋمىڭ تېخىچە رەھمان ئاللاھنى ئىنكار قىلماقتا. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئىشەنمىگەن ئاللاھ مېنىڭ رەببىمدۇر، ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، مەن ئۇنىڭغا تايانىدىم، ئۇنىڭغا ئىشەنچ باغلىدىم، مەن ئۇنىڭغا يۈزلىنىمەن ۋە ئۇنىڭغا قايتىمەن».

31 _ ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھېسسىي مۆجىزە كېلىشىنى تەلەپ قىلغان كاپىرلارغا رەددىيە بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: مۇبادا بۇ يەردە قۇرئان ئوقۇلۇپ، ئۇنىڭ تەسىرىدىن تاغلار يۆتكەلگەن ياكى يەر يېرىلغان ۋە ياكى ئۆلۈكلەر سۆزلىگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلار بەرىبىر ئىمان ئېيتمايدۇ. مۆجىزە مەسىلىسىدىمۇ ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. مۇئمىنلەر ئاللاھ خالىسا ئىنسانلارنىڭ ھەممىسى ھېچبىر مۆجىزىنى كۆرمەستىن ئىمان ئېيتىدىغانلىقىنى بىلمىدىمۇ؟ ئاللاھنىڭ مۇئمىنلەرگە بەرگەن ۋەدىسى ئەمەلگە ئاشقانغا قەدەر، كاپىرلار ئۆز قىلمىشلىرى سەۋەبلىك، مۇسۇلمانلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلۈش، ئەسىرگە ئېلىنىش قاتارلىق تۇرلۇك مۇسىبەتلەرگە

ئۇچراپ تۇرىدۇ ياكى بۇ مۇسىبەتلەر ئۇلارنىڭ يۈرتىغا يېقىن بىر جايغا چۈشىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ.

32 _ئى پەيغەمبەر! بۇ كاپىرلار سېنىڭ دەۋىتىڭنى مەسخىرە قىلغان بولسا، سەندىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنىڭ ئىچىدىكى كاپىرلارمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى مەسخىرە قىلغان. بۇنىڭغا قايغۇرمىغىن. مەن ئۇ كاپىرلارغا مۆھلەت بەردىم، ئاندىن ئۇلارنى جازالىدىم، مېنىڭ ئۇلارغا بەرگەن جازايىم ھەقىقەتەن قاتتىق بولدى.

33 _ ھەربىر كىشىنىڭ قىلغان ئەمەلىنى كۆزىتىپ ۋە خاتىرىلەپ تۇرىدىغان زات _ ئاللاھ ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىقمۇ ياكى مۇشرىكلار چوقۇنۇۋاتقان ئاشۇ ئاجىز مەخلۇقاتمۇ؟ مۇشرىكلار نادانلىقىدىن ئۆزلىرى چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان نەرسىلىرىڭلارنىڭ ئىسىملىرىنى ۋە سۈپەتلىرىنى ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، ئۇ نەرسىلىرىڭلارنىڭ ھېچقايىسىسىنىڭ سۈپىتىدە ئۇلارنى ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق قىلىدىغان نەرسە تېپىلمايدۇ. ياكى سىلەر ئاللاھقا ئاللاھنىڭ زېمىنىدا ئۆزى بىلمەيدىغان شېرىكلىرىنىڭ بارلىقىنى ئېيتىپ بەرمەكچىمۇ؟ ياكى ئەمەلىيەتتە يوق نەرسىلەرنى ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ ئاتىۋېلىپ ئۆزۈڭلارنى ئالداۋاتامسىلەر؟» ھەقىقەت شۇكى، شەيتانلار كاپىرلارغا ئۇلارنىڭ يالغان سۆزلىرىنى ياخشى ۋە يوللۇق قىلىپ كۆرسەتكەن، ئۇلارنى توغرا يولدىن توسقان. ئاللاھ ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمىغان ئادەمنى ھېچكىم ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلالمايدۇ، توغرا يولغا يېتەكلىيەلمەيدۇ.

34 _ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن توسىدىغان ئاشۇ كاپىرلارغا بۇ دۇنيا ھاياتىدا ئۆلتۈرۈلۈش، ئەسىرگە ئېلىنىش ۋە خارلىنىش قاتارلىق ئازابلار بار، ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى ئازابى تېخىمۇ قاتتىق ۋە ئېغىر بولىدۇ. ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن توسۇپ قالىدىغان ھېچكىم يوقتۇر.

35 _ ئاللاھتىن قورقىدىغان كىشىلەرگە ۋەدە قىلىنغان جەننەتنىڭ سۈپىتى شۇكى، ئۇنىڭ قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدۇ، مېۋىلىرى تۈگىمەيدۇ، سايىسى كېمىيىپ قالمايدۇ ۋە يوقلىپ كەتمەيدۇ. جەننەت بىلەن مۇشۇنداق مۇكاپاتلىنىش ئاللاھتىن قورقۇپ، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ساقلانغان، ئاللاھ بەلگىلىگەن پەرزلەرنى ئادا قىلغان كىشىلەرنىڭ ئاقىۋىتىدۇر. ئەممە كاپىرلارنىڭ ئاقىۋىتى دوزاختۇر.

36 _ ئى پەيغەمبەر! بىز كىتاب بەرگەن يەھۇدىيلاردىن ۋە خىرىستىيانلاردىن ئابدۇللاھ ئىبنى سالام ۋە نەجاشىغا ئوخشاش مۇسۇلمان بولغان كىشىلەر ساڭا نازىل قىلىنغان قۇرئان بىلەن خۇشاللىنىدۇ. چۈنكى قۇرئان ئۇلارنىڭ كىتابىدا بولغان ھەقىقەتلەرنى ئېتىراپ قىلىدىغان كىتابتۇر.

ساڭا قارشى ئىتتىپاق تۈزگەن سەييىد، ئاقىب ۋە كەئىب ئىبنى ئەشرەف قاتارلىق كاپىرلار ساڭا چۈشكەن ھەقىقەتلەرنىڭ بىر قىسمىنى ئىنكار قىلدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ مېنى پەقەتلا ئۇنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلىشقا، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەسلىككە بۇيىردى، مەن ئىنسانلارنى شۇنىڭغا دەۋەت قىلىمەن، مېنىڭ قايتىدىغان جايىم ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر».

37 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ئۆز تىلىدا كىتابلارنى نازىل قىلغاندەك، قۇرئاننى ساڭا ئەرەب تىلىدا نازىل قىلدۇق. ساڭا ئاللاھ تەرىپىدىن ھەقىقەت كەلگەندىن كېيىن، ئەگەر سەن مۇشرىكلارنىڭ بۇتلارغا چوقۇنۇشتەك نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگىشىپ كېتىدىغان بولساڭ، ساڭا ھېچبىر يارىدەم بەرگۈچى ۋە سېنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالغۇچى يوقتۇر.

38 _ ئەگەر ئۇلار ساڭا: «ئى مۇھەممەد! سەن قانداقمۇ ئايالارغا ئۆيلىنىسەن؟» دېسە، سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنىمۇ ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىن چىقارغان ۋە ئۇلارغا ئايالارنى ۋە بالىلارنى بەرگەن ئىدۇق. ئەگەر ئۇلار: «مۇھەممەد ئەگەر ھەق پەيغەمبەر بولىدىغان بولسا، ئەلۋەتتە بىز تەلەپ قىلغان مۆجىزىنى كەلتۈرگەن بولاتتى» دېسە، ئۇلارغا دېگىنكى، «ھېچبىر پەيغەمبەر قەۋمىم تەلەپ قىلدى دەپ، ئاللاھنىڭ ئىجازىتىسىز مۆجىزە كەلتۈرەلمەيدۇ، ھەربىر ئىشنىڭ ئاللاھ بەلگىلىگەن ۋاقتى بولىدۇ، ئۇ ئالدىغا ياكى كەينىگە سۈرۈلمەيدۇ.

39 _ ئاللاھ ئۆزى بەلگىلىگەن ئەھكاملاردىن خالىغىنىنى بىكار قىلىدۇ، خالىغىنىنى ھېكمىتىنىڭ تەقەززاسى بىلەن ئۆز پېتى قالدۇرۇپ قويىدۇ. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا مەخلۇقاتنىڭ قىيامەتكە قەدەر بارلىق ئەھۋالى پۈتۈلگەن لەۋھۇلمەھپۇز دەپ ئاتىلىدىغان ئاساسلىق كىتاب بار».

40 _ ئى پەيغەمبەر! دۈشمەنلىرىڭنى قاتتىق جازالاش ۋە خار قىلىش قاتارلىق بىز ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنىڭ بىر قىسمىنى بۇ دۇنيادا ساڭا كۆرسەتسەكمۇ ياكى سېنى شۇ ئازابتىن بۇرۇن ۋاپات قىلدۇرساقمۇ، سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ پەقەتلا دىننى يەتكۈزۈشتۇر، ئەمما ئۇلاردىن ھېساب ئېلىش ۋە جازالاش بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىزدۇر.

41 _ ئاشۇ كاپىرلار بىزنىڭ زېمىنىنى ئەتراپىدىن قانداق تارايتىۋاتقانلىقىمىزنى، يەنى مۇشرىكلارنىڭ يۇرتلىرىنى پەتھى قىلىپ، ئۇنى ئىسلام دىيارىغا قوشۇپ كېلىۋاتقانلىقىمىزنى كۆرمەمدۇ؟ ئاللاھ ئۆزى خالىغان بويىچە ھۆكۈم قىلىدۇ، ئۇنىڭ ھۆكمىنى ھېچكىم رەت قىلالمايدۇ، ئاللاھ ناھايىتى تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر، گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ قالمايدۇ.

42 _ بۇ كاپىرلار ساڭا سۈيقەست پىلانلىغاندەك، بۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىگە قارشى ھەر خىل سۈيقەستلەرنى پىلانلىغان ئىدى. بارلىق سۈيقەستلەرنى بەربات قىلىدىغان تەدبىرلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۈيقەستلىرىنى

بىكار قىلىۋېتىپ، ساڭا قىلماقچى بولغان يامانلىقلىرىنى ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىگە قايتۇرۇۋېتىدۇ، ئۇلارنى ھەسرەت _ نادامەتكە مۇپتىلا قىلىدۇ. ئاللاھ ھەربىر ئادەمنىڭ قىلىۋاتقان ياخشى _ يامان بارلىق ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئاخىرەتتە ئۇلارغا شۇ ئەمەللىرىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. كاپىرلار ياخشى ئاقىۋەتنىڭ كىمگە مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى ئاللاھنىڭ ئالدىغا بارغان ۋاقتىدا بىلىپ قالىدۇ. ياخشى ئاقىۋەت پەيغەمبەرلەرگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە خاستۇر. (بۇ ئايەتتە كاپىرلارغا ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

43 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلار: «ئى مۇھەممەد! سەن پەيغەمبەر ئەمەسسەن» دەيدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمنىڭ راستلىقىغا، سىلەرنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىڭلارغا گۇۋاھلىق بولۇش ئۈچۈن ئاللاھ يېتەرلىكتۇر. يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلار ئىچىدىكى ئاللاھنىڭ كىتابىنى بىلىدىغان، ماڭا كەلگەن دىننى ئېتىراپ قىلىپ مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمگە گۇۋاھلىق بېرىپ مۇسۇلمان بولغان، بۇ گۇۋاھلىقنى ۋە ئۆزلىرى بىلگەن ھەقىقەتلەرنى قەتئىي يوشۇرماي، دادىل ئوتتۇرىغا قويغان كىشىلەرنىڭ گۇۋاھلىقى يېتەرلىكتۇر».

ئىبراھىم سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەلىف. لام. را (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئان بىز ساڭا ۋەھيى قىلغان كىتابتۇر، بىز ئۇنى ئىنسانلارنى رەببىگىنىڭ ئىرادىسى ۋە تەۋپىقى بىلەن ئازغۇنلۇقنىڭ زۇلمەتلىرىدىن ئىماننىڭ نۇرىغا، ھەممىدىن غالىب، ھەممە ھالەتلەردە مەدھىيەلەنگۈچى ئاللاھنىڭ يولىغا ــ ئىسلام يولىغا ئېلىپ چىقىشىڭ ئۈچۈن نازىل قىلدۇق.

2 _ ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنىڭ ياراتقۇچىسى، ئىگىسى ۋە باشقۇرغۇچىسىدۇر. ئىبادەت ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىنىشى لازىم. ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، پەيغەمبەرگە ئەگەشمىگەن كاپىرلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

3 _ ئاشۇ ئىنكارچىلار دۇنيا ھاياتىنى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرىدىغان، دۇنيالىقنى دەپ ئاخىرەتلىكنى ئۇنتۇپ كېتىدىغان، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەگىشىشتىن توسىدىغان، ئاللاھنىڭ يولىنى ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا مۇۋاپىقلاشتۇرۇش ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئەگرى بولۇشىنى تىلەيدىغان كىشىلەردۇر. ئەنە شۇ يۇقىرىقى سۈپەتلەرگە ئىگە كىشىلەر ھىدايەتتىن ۋە ھىدايەتكە ئېلىپ بارىدىغان بارلىق سەۋەبلەردىن ئىنتايىن يىراقلاشقان ۋە ئازغۇنلۇققا چوڭقۇر پاتقان كىشىلەردۇر.

4 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرى قانداقلا بىر پەيغەمبەر ئەۋەتسەك، بىز ئۇنى ئۆز قەۋمىگە ئاللاھنىڭ دىنىنى بايان قىلىپ بەرسۇن دەپ، ئۆز قەۋمىنىڭ تىلىدا سۆزلەيدىغان قىلىپ ئەۋەتتۇق. ئاللاھ خالىغان ئادەمنى ھىدايەتتىن بۇرۇۋېتىدۇ، خالىغان ئادەمنى ھەقىقەتكە يېتەكلەيدۇ. ئاللاھ پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، ھەممە ئىشنى ھېكمەت بىلەن قىلغۇچىدۇر.

5 _ شەكسىزكى، بىز مۇسانى ئىسرائىل ئەۋلادىغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، ئۇنى ئۆزىنىڭ راستچىللىقىغا دالالەت قىلىدىغان مۆجىزىلەر بىلەن كۈچلەندۈردۇق، قەۋمىنى ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە چىقىرىشى ئۈچۈن، ئۇلارنى ئىمانغا دەۋەت قىلىشقا ۋە ئۇلارغا ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ۋە جازاسىنى ئەسلىتىشكە بۇيرۇدۇق. بۇ ئەسلىتىشتە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىداملىق بولغۇچى، ھارام ئىشلارغا بېرىلىشتىن ئۆزىنى تۇتۇۋالغۇچى، ئاللاھتىن كەلگەن مۇسىبەتلەرگە سەۋر قىلغۇچى، ئاللاھنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىش بىلەن ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغۇچى مۇئمىن ئادەم ئۈچۈن

ئەلۋەتتە نۇرغۇن ۋەز _ نەسىھەتلەر بار. چۈنكى بۇ ئەسلىتىشتىن ئىبرەت ئالىدىغان ۋە غەپلەتتە قالمايدىغان كىشىلەر ئاشۇلاردۇر.

6 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە مۇسانىڭ قىسىسىنى بايان قىلىپ بەرگىن. مۇسا ئۆز ۋاقتىدا ئىسرائىل ئەۋلادىغا مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئاللاھنىڭ سىلەرگە بەرگەن نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئاللاھ سىلەرنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرىدىن قۇتقۇزدى. ئۇلار سىلەرنى قاتتىق ئازابلايتتى، پىرئەۋننىڭ تەختىنى ئۆرۈۋەتمىسۇن دەپ ئوغۇل بالىلىرىڭلارنى ئۆلتۈرۈپ تۇراتتى، قىز _ ئاياللىرىڭلارنى خىزمەتكە سېلىش ئۈچۈن ھايات قالدۇراتتى. بۇ بالادا ۋە بۇ قۇتقۇزۇشتا رەببىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە چوڭ بىر سىناق بار».

7 _ مۇسا يەنە ئۇلارغا: «رەببىڭلارنىڭ سىلەرگە: ‹ئەگەر سىلەر مەن بەرگەن نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلساڭلار، سىلەرگە ئاتا قىلىۋاتقان نېمىتىمنى تېخىمۇ زىيادە قىلىمەن، ئەگەر مېنىڭ نېمىتىمگە ناشۈكۈرلۈك قىلساڭلار، مەن سىلەرنى ئەلۋەتتە قاتتىق ئازابلايمەن› دەپ جاكارلىدى،

8 _ ئەگەر سىلەر ۋە پۈتۈن يەر يۈزىدىكىلەر ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ كاپىر بولۇپ كەتسەڭلارمۇ، ئاللاھقا قىلچىلىك زىيان يەتكۈزەلمەيسىلەر. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ھېچ نەرسىسىگە موھتاج ئەمەس، ھەممە ئەھۋالدا مەدھىيەگە ۋە ماختاشلارغا تامامەن لايىقتۇر» دېگەن ئىدى.

9 _ ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى! سىلەردىن بۇرۇن ئۆتكەن قەۋملەردىن نۇھ، ھۇد ۋە سالىھ قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ قەۋملىرىنىڭ ۋە ئۇلاردىن كېيىن كەلگەن، سانىنى ئاللاھلا بىلىدىغان نۇرغۇن قەۋملەرنىڭ خەۋىرى سىلەرگە يەتمىدىمۇ؟ پەيغەمبەرلىرى ئۇلارغا روشەن مۆجىزىلەرنى ئېلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇلار ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتىپ، ئاچچىقتىن قوللىرىنى چىشلىگەن ھالدا پەيغەمبەرلىرىگە: «بىز سىلەر ئېلىپ كەلگەن دىنغا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز، بىز سىلەر دەۋەت قىلىۋاتقان ئىمان، تەۋھىد دېگەن ئىشلاردىن ھەقىقەتەن شەكلىنىۋاتىمىز» دېدى.

10 _ پەيغەمبەرلىرى ئۇلارغا: «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى يوقلۇقتىن ئۆرنەكسىز ياراتقان ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلۇقىدا ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ئىكەنلىكىدە شەك بارمۇ؟ ئاللاھ سىلەرنىڭ گۇناھلىرىڭلاردىن بىر قىسمىنى مەغپىرەت قىلىش ۋە دۇنيادىكى ھاياتىڭلارنى ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر كېچىكتۈرۈش ئۈچۈن، سىلەرنى ئىمانغا دەۋەت قىلىۋاتىدۇ» دېدى. ئۇلار پەيغەمبەرلىرىگە ئېيتتى: «سىلەرمۇ بىزگە ئوخشاشلا ئىنسان، سۈپىتىڭلار بىزنىڭ سۈپىتىمىزگە ئوخشايدۇ، سىلەرنىڭ پەيغەمبەر بولۇشۇڭلار ئۈچۈن بىزدىن ھېچقانداق ئارتۇق تەرىپىڭلار يوق. سىلەر بىزنى ئاتا _

بوۋىلىرىمىز چوقۇنۇپ كەلگەن ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتىن توسماقچى بولۇۋاتىسىلەر. ئۇنداقتا، سۆزۈڭلارنىڭ راست ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان پاكىتىڭلار بولسا، ئۇنى بىزگە كۆرسىتىڭلار».

11 _ پەيغەمبەرلەر قەۋملىرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئۇلارغا ئېيتتى: «توغرا، بىزمۇ سىلەرگە ئوخشاشلا ئىنسانمىز، لېكىن ئاللاھ خالىغان بەندىلىرىگە ئىنئام قىلىدۇ ۋە ئۇلارنى پەيغەمبەرلىككە تاللايدۇ. سىلەر تەلەپ قىلغان دەلىل _ پاكىتنى بىز ئۆز ئىختىيارىمىز بىلەن كەلتۈرەلمەيمىز، ئۇنى پەقەت ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەنلا كۆرسىتەلەيمىز. مۇئمىنلەر بارلىق ئىشلىرىدا بىر ئاللاھقىلا تايانسۇن!

12 _ ئاللاھ بىزنى ھەق دىننىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەگىشىش ئارقىلىق ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىپ قېلىشنىڭ يولىغا باشلىغان تۇرسا، بىز قانداقمۇ ئۇنىڭغا تايانمايلى؟ بىز سىلەردىن يەتكەن يامان سۆزلەرگە ۋە ھەرقانداق ئەزىيەتكە ئەلۋەتتە سەۋر قىلىمىز، مۇئمىنلەر دىن ۋە دۇنيالىق بارلىق ئىشلىرىدا ۋە دۇشمەنلىرىگە قارشى يارىدەم تىلەشتە بىر ئاللاھقا تايىنىشى لازىم».

13 _ 14 _ پەيغەمبەرلەرنىڭ سۆزلىرىدىن كۆڭلى سىقىلغان كاپىرلار ئۇلارغا: «سىلەر بىزنىڭ دىنىمىزغا قايتمايدىغان بولساڭلار، بىز سىلەرنى چوقۇم يۇرتىمىزدىن ھەيدەپ چىقىرىمىز» دېدى. ئاللاھ پەيغەمبەرلىرىگە ئېيتتى: «كاپىرلارنى چوقۇم ھالاك قىلىمىز. ئۇلارنى ھالاك قىلغاندىن كېيىن، پەيغەمبەرلەرنى ۋە ئۇلارغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرنى ئاشۇ كاپىرلارنىڭ زېمىنلىرىدا تۇرغۇزىمىز. كاپىرلارنى ھالاك قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ زېمىنلىرىدا مۇئمىنلەرنى تۇرغۇزۇش قىيامەت كۈنى مېنىڭ ئالدىمدا ھېساب بېرىشتىن ۋە ئازابىمدىن قورققان كىشىلەر ئۈچۈن بەلگىلىنىپ بولغان ئىشتۇر».

15 _ پەيغەمبەرلەر ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ، ئۇنىڭدىن دۇشمەنلىرىگە قارشى نۇسرەت تىلىۋىدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ تىلىكىنى ئىجابەت قىلدى ۋە ھەقىقەتنى قوبۇل قىلمايدىغان، ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ۋە ئىبادەتنى ئۇنىڭغا قىلىش كېرەكلىكىگە ئىشەنمەيدىغان ھەرقانداق ھاكاۋۇر كاپىر ھالاك قىلدى.

16 _ ئۇ كاپىرنىڭ ئالدىدا جەھەننەم تۇرىدۇ، ئۇ جەھەننەمگە تاشلىنىپ، جەھەننەم ئەھلىنىڭ تەنلىرىدىن چىققان قان ۋە يىرىڭ ئارىلاش سۇ بىلەن سۇغىرىلىدۇ.

17 _ ئۇ كاپىر بۇ قان بىلەن يىرىڭنى بىر قېتىمدىلا يۇتۇۋەتمەكچى بولسىمۇ، ئۇنى پاسكىنىچىلىقىدىن، ئاچچىقلىقىدىن ۋە قىزىقلىقىدىن يۇتالمايدۇ، شۇڭا، ئۇنى يۇتۇملاپ ئىچىدۇ. تۇرلۇك قاتتىق ئازابلار ھەر تەرەپتىن كېلىپ ئۇنى قورشىۋالىدۇ، ئۇ ئۆلۈپ راھەتلەنمەيدۇ، ئۇنىڭغا بۇ ئازابتىن كېيىن يەنە باشقا قاتتىق ئازابلار بار.

18 _ كاپىرلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشىلىق قىلىش، تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتىنى داۋاملاشتۇرۇش قاتارلىق ئەمەللىرى بورانلىق كۈندە شامال ئۈچۈرۈپ كەتكەن بىر دۆۋە كۈلگە ئوخشايدۇ، ئۇلار بۇ ئەمەللىردىن ھېچقانداق ساۋابقا ئېرىشەلمەيدۇ. خۇددى بوران كۈلنى ئۈچۈرۈپ كەتكەندەك، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى يوق قىلىۋېتىدۇ. مانا بۇ ئىمانسىز قىلغان ئەمەلنىڭ نەتىجىسىدۇر. بۇ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتۇر.

19 _ ئى ئىنسان! ئاللاھنىڭ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆزىنىڭ ھېكمىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئەڭ توغرا شەكىلدە ياراتقانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئاللاھ ئاسمان _ زېمىننى بىكارغا ياراتقان ئەمەس، بەلكى ئۇلارنى ئۆزىنىڭ يېگانە ياراتقۇچى ئىكەنلىكىگە ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە دەلىل قىلىپ ياراتقان. ئىنسانلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلغان. ئەگەر ئاللاھ خالىسا سىلەرنى يوق قىلىۋېتىپ، ئورنۇڭلارغا سىلەردىنمۇ بەك ئىتائەتمەن بىر خەلقنى كەلتۈرىدۇ.

20 _ سىلەرنى ھالاك قىلىۋېتىش ۋە ئورنۇڭلارغا باشقا خەلقنى كەلتۈرۈش ئاللاھقا ھەرگىز قىيىن ئەمەس.

21 _ قىيامەت كۈنى ئىنسانلارنىڭ ھەممىسى قەبرىلىرىدىن چىقىپ، ئاللاھقا ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا يىغىلىدۇ. بۇ دۇنيادا ساختا مەبۇدلارغا چوقۇنغۇچىلار ئۆزلىرىنىڭ باشلامچىلىرىغا: «بىز دۇنيادىكى ۋاقتىمىزدا ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىڭلار ئىدۇق، سىلەرگە ئىتائەت قىلغان ئىدۇق، بۇگۈن سىلەر بىزنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئازراق بولسىمۇ توسۇپ قالالامسىلەر؟» دەيدۇ. باشلامچىلار: «ئەگەر ئاللاھ بىزنى ھىدايەت قىلغان بولسا ئىدى، بىزمۇ ئەلۋەتتە سىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلىگەن بولاتتۇق. لېكىن بىزنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمىدى. نەتىجىدە بىز ئېزىپ كەتتۇق، سىلەرنىمۇ ئازدۇردۇق. ئەمدى سىلەر بىلەن بىز قانچىلىك نالە_ پەرياد قىلساقمۇ، سەۋر قىلساقمۇ، بەرىبىر ئوخشاش، بىزگە ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قېچىپ پاناھلىنىدىغان ھېچقانداق جاي يوق» دەيدۇ .

22 _ ئاللاھ بەندىلىرىدىن ھېساب ئېلىشنى تاماملاپ، ھۆكۈم ئېلان قىلىپ بولغاندىن كېيىن، جەننەتكە ھەقلىق بولغانلار جەننەتكە، دوزاخقا تېگىشلىك بولغانلار دوزاخقا بېرىپ بولغان چاغدا، شەيتان: «ئاللاھ ھەقىقەتەن سىلەرگە ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىن تىرىلدۈرۈش ۋە سىلەردىن ھېساب ئېلىش ھەققىدە ھەق ۋەدىنى قىلغان ئىدى، مەن سىلەرگە ئاخىرەتتە تىرىلىش يوق، ھېساب بېرىش يوق دەپ يالغان ۋەدىلەرنى قىلغان ئىدىم، ئەمما مەن ۋەدەمگە خىلاپلىق قىلدىم. مەن دۇنيادىكى چاغدا سىلەرنى زورلاپ ئۆزۈمگە ئەگەشتۈرمىدىم، چۈنكى مەندە ئۇنداق قىلغۇدەك كۈچ _ قۇدرەت يوق ئىدى. لېكىن مەن سىلەرنى كۈفرىلىققا ۋە ئازغۇنلۇققا دەۋەت قىلدىم، سىلەر دەۋىتىمنى قوبۇل

قىلىپ ماڭا ئەگەشتىڭلار. شۇڭا سىلەر مېنى ئەيىبلىمەڭلار، ئۆزۈڭلارنى ئەيىبلەڭلار، چۈنكى گۈناھ سىلەرنىڭ گۈناھىڭلاردۇر. بۇگۈن مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزالمايمەن، سىلەرمۇ مېنى قۇتقۇزالمايسىلەر. سىلەرنىڭ دۇنيادىكى چېغىڭلاردا ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتا مېنى ئۇنىڭغا شېرىك قىلغانلىقىڭلارنى ئېتىراپ قىلمايمەن. شۇبھىسىزكى، ئىماندىن يۈز ئۆرۈپ، كۇفرىلىقنى تاللاپ ئۆزىگە ئۇۋال قىلغان زالىملارغا قاتتىق ئازاب بار» دەيدۇ.

23 _ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر رەببىنىڭ ئىرادىسى بىلەن، قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار بۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئۇلارغا ئاللاھتىن، پەرىشتىلەردىن ۋە مۇئمىنلەردىن «سىلەرگە ئامانلىق بولسۇن» دېگەن سالام يېغىپ تۇرىدۇ.

24 _ 25 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ مۇنداق بىر مىسال كەلتۈرگەنلىكىنى بىلمەمسەن؟ «لائىلاھە ئىللەللاھ» دېگەن تەۋھىد كەلىمىسى يىلتىزى زېمىننىڭ تېگىدە مۇستەھكەم بولغان، شېخى ئاسمانغا تاقاشقان، رەببىنىڭ ئىرادىسى بىلەن ۋاقتى _ ۋاقتىدا مېۋە بېرىپ تۇرىدىغان ئېسىل دەرەخ — خورما دەرىخىگە ئوخشايدۇ. ئىمان دەرىخىمۇ شۇنىڭغا ئوخشاش بولۇپ، يىلتىزى مۇئمىن ئادەمنىڭ قەلبىدە مەھكەم ئورۇنلاشقان بولىدۇ، شاخلىرى بولغان ياخشى ئەمەل، گۈزەل ئەخلاق قاتارلىقلار مۇئمىن ئادەمنى ئاللاھقا كۆتۈرىدۇ، ئۇ ئادەم ياخشى ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىغا ھەر ۋاقىت ئېرىشىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ ئىنسانلارنى ئۇگۇت، ۋەز _ نەسىھەت ۋە ئىبرەت ئالسۇن دەپ، مۇشۇنداق مىساللارنى كەلتۈرىدۇ.

26 _ كۇفرى سۆزى يەردىن قومۇرۇپ تاشلانغان، يىلتىزى يوق، شاخلىرىمۇ يوق، ھېچكىمگە پايدىسى يوق، ناچار دەرەخكە ئوخشايدۇ. كاپىر ئادەممۇ مۇشۇ ناچار دەرەخكە ئوخشاش بولۇپ، ئۇ تۇراقسىز، پايدىسىز ۋە ئاللاھقا ئۆرلەيدىغان ياخشى ئەمەلى يوق ئادەمدۇر.

27 _ ئاللاھ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى دۇنيادا، جان ئۈزگەن چېغىدا، قەبرىسىدە «لائىلاھە ئىللەللاھۇ مۇھەممەدۇن رەسۇلۇللاھ» دېگەن شاھادەت كەلىمىسى ئۈستىدە مۇستەھكەم تۇرغۇزىدۇ. ئاللاھ كۇفرىلىقنى ئىختىيار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنى توغرا يولدىن بۇرۇۋېتىدۇ، مۇئمىنلەرنى ياخشىلىققا مۇۋەپپەق قىلىش ۋە كاپىرلارنى جازالاش قاتارلىق ئىشلاردىن ئۆزى خالىغانىنى ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ.

28 _ 29 _ ئى ئىنسان! ئاللاھنىڭ ھەرەمدە ئامانلىق ئاتا قىلغان ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن كاتتا نېمىتىگە شۈكۈر قىلىشنىڭ ئورنىغا كۇفرىلىق قىلغان ۋە ئۆز قەۋمىنى ئازدۇرۇپ بەدرى ئۇرۇشىغا ئېلىپ چىقىش ئارقىلىق، ئۇلارنى جەھەننەمنىڭ

هالاكتىگە تاشلىغان قۇرەيش كاپىرلىرىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئۇلار جەھەننەمگە كىرىدۇ، جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!

30 _ئاشۇ كاپىرلار ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ يولىدىن ئازدۇرۇش ئۈچۈن، ئۆزلىرى چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «بۇ دۇنيادا كەيىپ _ ساپا سۈرۈۋېلىڭلار، دۇنيا مەنپەئەتلىرى تېزلا تۈگەپ كېتىدۇ. شەكسىزكى، سىلەرنىڭ بارىدىغان جايىڭلار دوزاختۇر».

31 _ ئى پەيغەمبەر! مېنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىمگە ئېيتقىنكى، ئۇلار نامازنى مۇكەممەل ئوقۇسۇن، فىدىيە ياكى دوستلۇق ئەسقاتمايدىغان قىيامەت كۈنى كېلىشتىن بۇرۇن، بىز ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن ياخشىلىق يوللىرىغا يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا يوسۇندا سەرپ قىلسۇن.

32 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ياراتقان، بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرگەن، شۇ يامغۇر بىلەن زېمىننى ياشارتقان، زېمىندىن سىلەرنىڭ رىزقىڭلارنى چىقىرىپ بەرگەن، سىلەرگە كېمىلەرنى ئۆز ئەمرى بويىچە دېڭىزدا قاتنايدىغان قىلىپ بەرگەن ۋە دەريالارنى سىلەرنىڭ مەنپەئەتىڭلار ئۈچۈن، چارۋىلىرىڭلارنى، زىرائەتلىرىڭلارنى سۇغىرىشىڭلار ئۈچۈن بويسۇندۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر.

33 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ مەنپەئەتلىنىشىڭلار ئۈچۈن ئاي بىلەن كۈننى مۇنتىزىم ھەرىكەت قىلدىغان قىلىپ بەردى، كېچىنى ئارام ئېلىپ راھەتلىنىشىڭلار ئۈچۈن، كۈندۈزنى بولسا ئاللاھنىڭ پەزلىنى تىلەپ تىرىكچىلىك قىلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەردى.

34 _ ئاللاھ سىلەرگە تىلەپ قىلغان نەرسەڭلارنىڭ ھەممىسىدىن ئاتا قىلدى، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنىڭ كۆپلۈكىدىن، ئۇ نېمەتلەرنى ساناپ بولۇشقا تاقىتىڭلار يەتمەيدۇ، ساناپمۇ تۈگىتىپ بولالمايسىلەر. شەكسىزكى، ئىنسان ھەقىقەتەن ناھايىتى بەك ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىدۇر، ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە ئىنتايىن تۇزكورلۇق قىلغۇچىدۇر.

.

35 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئوغلى ئىسمائىل بىلەن ئايالى ھاجەرنى مەككىگە ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغاندىن كېيىن، رەببىگە دۇئا قىلىپ مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى رەببىم! مەككە شەھرىنى پۇقرالىرى تىنچ_ ئامانلىق ئىچىدە ياشايدىغان تىنچ شەھەر قىلىپ بەرگىن، مېنى ۋە مېنىڭ ئەۋلادلىرىمنى بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن يىراق قىلغىن.

36 _ ئى رەببىم! ئۇ بۇتلار ھەقىقەتەن نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ توغرا يولدىن ئېزىپ كېتىشىگە سەۋەب بولدى. كىمكى ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىشتا ماڭا ئەگەشسە، ئۇ

كشى مېنىڭ دىنمدا ۋە مېنىڭ يولۇمدا بولغان بولدۇ. كىمكى شېرىكنىڭ تۆۋەندىكى گۈناھلارنى قىلىپ ماڭا ئاسىلىق قىلىدىكەن، شەكسىزكى، سەن ئۆز پەزلىڭ بىلەن گۈناھكارلارنىڭ گۈناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىسەن، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىبانسەن. سەن ئۇلاردىن خالىغان كىشىلەرنىڭ گۈناھىنى مەغپىرەت قىلىسەن.

37 _ ئى رەببىمىز! ئەۋلادىمنىڭ بىر قىسمىنى سېنىڭ ھۆرمەتلىك ئۆيۈڭنىڭ قېشىدىكى گىياھسىز، سۈسىز بىر ۋادىغا ئورۇنلاشتۇردۇم، ئى رەببىمىز! مەن بۇ ئىشنى سېنىڭ ئەمرىڭ بىلەن قىلدىم، ئى رەببىمىز! ئۇلار نامازنى مۇكەممەل ئوقۇيدىغان بولسۇن. ئى رەببىمىز! ئىنسانلاردىن بىر قىسمىنىڭ دىللىرىنى ئۇلارغا ئىشتىياق باغلايدىغان قىلغىن، ئۇلارنىڭ سەن ئاتا قىلغان كاتتا نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلىشى ئۈچۈن، ئۇلارنى بۇ جايدا تۇرلۇك مېۋىلەر بىلەن رىزىقلاندۇرغىن. (ئاللاھ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدى).

38 _ئى رەببىمىز! سەن بىزنىڭ يوشۇرغان ۋە ئاشكارا قىلغان ھەممە ئىشىمىزنى بىلىپ تۇرىسەن». ئاسمان_ زېمىندىكى ھېچ نەرسە ئاللاھنىڭ ئىلىمىنىڭ سىرتىدا ئەمەس.

39 _ ئىبراھىم ئاللاھقا ھەمدۇسانا ئېيتىپ مۇنداق دېدى: «ياشىنىپ قالغان ۋاقتىمدا ماڭا ئىسمائىل بىلەن ئىسھاقنى ئاتا قىلغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلىمەن، بارچە مەدھىيە ئاللاھقا خاستۇر! شەكسىزكى، رەببىم دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر. مەن ئاللاھتىن پەرزەنت تىلەپ دۇئا قىلغان ئىدىم، دۇئايىمنى ئىجابەت قىلدى.

40 _ ئى رەببىم! مېنى نامازنى ئۆز ۋاقتىدا ۋە ئەڭ مۇكەممەل دەرىجىدە ئادا قىلىدىغان قىلغىن، مېنىڭ نەسلىمدىن كېلىدىغانلارنىمۇ نامازغا ئەھمىيەت بېرىدىغان قىلغىن[54]، ئى رەببىمىز! دۇئايىمنى ئىجابەت قىلغىن، ئىبادىتىمنى قوبۇل قىلغىن.

41 _ ئى رەببىمىز! مېنىڭ ۋە ئاتا _ ئانامنىڭ گۈناھىنى مەغپىرەت قىلغىن، ئىنسانلار بۇ دۇنيادا قىلغان ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپات ياكى جازالىرىنى ئېلىش ئۈچۈن ھازىر بولۇپ تۇرىدىغان قىيامەت كۈنىدە مۇئمىنلەرگە مەغپىرەت قىلغىن».

42 _ ئى پەيغەمبەر! سېنى ۋە سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلىش، مۇئمىنلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزۈش قاتارلىق گۈناھلارنى سادىر قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىرلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ئاللاھنى خەۋەرسىز دەپ ئويلىمىغىن! ئاللاھ ئۇلارنىڭ جازاسىنى قورقۇنچتىن كۆزلەر

---

[54] تەپسىر قۇرتۇبىيدا ئايەتكە: «بىزنى دىندا مۇستەھكەم قىلغىن»دەپ مەنە ئېيتىلغان.

چەكچىيىپ قالىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر كېچىكتۈرىدۇ. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

43 _ قىيامەت كۈنى ئاشۇ زالىملار باشلىرىنى كۆتۈرگەن ھالدا، قەبرىلىرىدىن تېزلىكتە چىقىپ، چاقىرىلغان تەرەپكە قاراپ يۈگۈرىدۇ، كۆزلىرى قورقۇنچتىن ھېچ نەرسىنى كۆرەلمەيدۇ، دىللىرى بولسا (ئەقىل _ ئىدراكتىن) خالىي بولۇپ قالىدۇ.

44 _ ئى پەيغەمبەر! كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ قىيامەت كۈنىدىكى ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغىن. كاپىرلىقنى تاللاپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلار شۇ چاغدا: «ئى رەببىمىز! بىزگە ئازراق مۆھلەت بەرگىن، دەۋىتىڭنى قوبۇل قىلايلى، پەيغەمبەرلەرگە ئەگىشەيلى» دەپ يالۋۇرىدۇ. ئۇلارغا كايىغان ھالدا دېيىلىدۇكى، «سىلەر دۇنيادىكى چېغىڭلاردا ‹بىز ھەرگىز يوقالمايمىز، ئاخىرەتكە بارمايمىز› دەپ قەسەم ئىچكەن ۋە بۇگۈنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغان ئەمەسمىدىڭلار؟

45 _ سىلەر ئۆزىگە زۇلۇم قىلىپ ھالاك بولغان ئاد، سەمۇد قاتارلىق كاپىر قەۋملەرنىڭ يۇرتلىرىدا ماكانلاشقان ئىدىڭلار، ئۇلارنى قانداق ھالاك قىلغانلىقىمىزنى ئاڭلىغان ۋە بىلگەن ئىدىڭلار، قۇرئاندا سىلەرگە بۇ توغرىدا كۆپلىگەن مىساللارنى كەلتۈرگەن ئىدۇق، ئەمما سىلەر ئىبرەت ئالمىدىڭلار».

46 _ مۇشرىكلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئۆلتۈرۈۋېتىش ئۈچۈن سۈيىقەست پىلانلىۋىدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۈيىقەستىنى ئۇلارنىڭ ئۆزىگە قايتۇرۇۋەتتى. ئۇلارنىڭ سۈيىقەستلىرى تاغنى ئۆرۈۋەتكۈدەك دەرىجىدە كۈچلۈك بولۇپ كەتكەن تەقدىردىمۇ، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۇلاردىن كۈچلۈكتۈر. ئۇلار ئاللاھقا قىلچىلىك زىيان يەتكۈزەلمىدى، بەلكى ئۆزلىرىگە زىيان سالدى.

47 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنى پەيغەمبەرلىرىگە نۇسرەت ئاتا قىلىش، كاپىرلارنى مەغلۇپ قىلىش ھەققىدە بەرگەن ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمىدۇ دەپ ئويلىمىغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ مۇتلەق غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ، دۈشمەنلىرىدىن ئەڭ قاتتىق ئىنتىقام ئالغۇچىدۇر (بۇ خىتاب بارلىق ئىسلام ئۈممىتىگە قارىتىلغان).

48 _ ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىدىن ئىنتىقام ئېلىشى قىيامەت كۈنىدە بولىدۇ. ئۇ كۈندە زېمىن باشقا بىر زېمىنغا ئايلىنىپ كۈمۈشتەك ئاپئاق ۋە تۈپتۈز بولۇپ قالىدۇ، ئاسمانلارمۇ باشقا بىر ئاسمانلارغا ئايلىنىدۇ، بارچە خالايىق ئۆز زاتىدا، ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا يېگانە بولغان، ھەر نەرسىنى قەھرى بىلەن بويسۇندۇرغان، قۇدرەتلىك ئاللاھنىڭ ئالدىغا بېرىش ئۈچۈن قەبرىلىرىدىن تىرىلىپ چىقىدۇ.

49 _ ئی پەیغەمبەر! قیامەت کۈندە گۈناھکارلارنی پۈت _ قوللىرى زەنجىرلەر بىلەن بىر _ بىرىگە چېتىلىپ باغلانغان ھالدا ۋە ئىنتايىن خارلىق ئىچىدە كۆرسەن.

50 _ ئۇلارنىڭ كۆڭلىكى تېزلا ئوت تۈتىشىدىغان قارىمايدىن بولىدۇ، ئوت ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى ئورىۋېلىپ كۆيدۈرۈۋېتىدۇ.

51 _ ئاللاھ ئۇلارغا بۇنى ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى قىلمىشلىرىغا جازا بېرىش ئۈچۈن قىلىدۇ. ھەربىر ئادەمگە ياخشى _ يامان ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ. ئاللاھ ئەلۋەتتە تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر.

52 _ ئی پەیغەمبەر! بىز ساڭا نازىل قىلغان بۇ قۇرئان ئىنسانلارنى ئاگاھلاندۇرۇش، ئۇلارغا نەسىھەت قىلىش ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى بىلىشى ۋە ئەقلى ساغلام كىشىلەرنىڭ ۋەز _ نەسىھەت ئېلىشى ئۈچۈن، ئىنسانلارغا بىز تەرەپتىن ئۇقتۇرۇش ۋە ئېلاندۇر.

هىجر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف. لام. را (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). بۇ ئۇلۇغ ئايەتلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان كىتابنىڭ، يەنى ھەقىقەتنى ئەڭ ياخشى سۆزلەر بىلەن، ئەڭ روشەن دەلىللەر بىلەن ئوپئوچۇق بايان قىلىپ بەرگەن قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدۇر.

2 _ كاپىرلار مۇئمىنلەرنىڭ ئارىسىدىكى گۇناھكار كىشىلەرنىڭ دوزاختىن چىقىرىلغانلىقىنى كۆرگەن چاغدا، كاشكى بىزمۇ ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە ئىشىنىدىغان مۇئمىنلەردىن بولۇپ، ئۇلار دوزاختىن چىقىرىلغاندەك چىقىرىلساقچۇ، دەپ ئارزۇلاپ كېتىدۇ.

3 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ كاپىرلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلار يەپ _ ئىچىپ، دۇنيا لەززەتلىرىدىن بەھرىمەن بولۇپ تۇرسۇن، ئۇلاردىكى دۇنيالىق ئارزۇ _ ئارمانلار ئۇلارنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن بەند قىلىپ تۇرسۇن. ئۇلار ئۇزاققا قالماي قىلمىشلىرىنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى زىيانلىق ئاقىۋىتىنى بىلىپ قالىدۇ.

4 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلار سېنى ئىنكار قىلىپ، ئۆزلىرىگە ئازاب چۈشۈرۈلۈشنى تەلەپ قىلسىمۇ، بىز ھېچقانداق بىر شەھەرنى بەلگىلەنگەن ۋاقتىدىن بۇرۇن ھالاك قىلمايمىز، ئۇلارنى ئۇلار ھەددىدىن ئېشىپ بۇرۇنقى ھالاك قىلىنغان قەۋملەرگە تامامەن ئوخشىغان چاغدا، ئاندىن ھالاك قىلىمىز.

5 _ ھېچقانداق بىر ئۈممەت ئۆزىنىڭ ئەجىلىدىن ئېشىپ كېتىپ، ئۇنى ئۇزارتالمايدۇ ياكى ئەجىلىدىن بۇرۇن ھالاك بولۇپ، ئۇنى كېمەيتەلمەيدۇ.

6 _7 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار ئۇنى مەسخىرە قىلىپ: «ئى قۇرئان نازىل قىلىنغان ئادەم! سەن ئەقلىدىن ئازغان ئادەم ئىكەنسەن. ئەگەر سەن ‹ئاللاھ مېنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى› دېگەن سۆزۈڭدە راستچىل بولساڭ، ساڭا گۇۋاھلىق بېرىدىغان پەرىشتىلەرنى ئالدىمىزغا ئېلىپ كەلسەڭچۇ؟» دېدى.

8 _ ئاللاھ ئۇلارغا رەددىيە بېرىپ: «بىز پەرىشتىلەرنى پەقەت ئازابقا تېگىشلىك بولغانلارنى ئىمان ئېيتمىغانلىقى ئۈچۈن كېچىكتۈرمەي جازالاش ئۈچۈنلا چۈشۈرىمىز، پەرىشتىلەر ئازاب بىلەن چۈشكەن چاغدا ئۇلارغا مۆھلەت بېرىلمەيدۇ» دېدى.

9 _ قۇرئاننى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەقىقەتەن بىز نازىل قىلدۇق ۋە ئۇنىڭغا بىر نەرسە قوشۇپ قويۇش ياكى بىر نەرسە ئېلىۋېتىشتىن ئەلۋەتتە ئۆزىمىز قوغدايمىز.

10 _11 _ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، سەندىن ئىلگىرى بۇرۇنقى ئۈممەتلەر ئىچىدىمۇ نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئۇ ئۈممەتلەرگە قانداقلا بىر پەيغەمبەر كەلسە، ئۇلار ئۇنى مەسخىرە قىلىشتى. (بۇ ئايەتلەردە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن. چۈنكى ئەرەب مۇشرىكلىرى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى مەسخىرە قىلغاندەك، بۇرۇنقى ئۈممەتلەرنىڭ ئىچىدىكى كاپىرلارمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى مەسخىرە قىلغان).

12 _ 13 _ ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنىڭ ئىچىدىكى گۇناھكارلارنىڭ دىللىرىغا پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلىش ۋە مەسخىرە قىلىشتىن ئىبارەت كۇفرىلىقنى سالغىنىمىزدەك، ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان، قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىشەنمىگەن مۇشرىكلارنىڭ دىللىرىغىمۇ كۇفرىلىقنى سالىمىز. ئىنكارچىلارنىڭ ھالاك بولۇشى بۇرۇنقى ئۈممەتلەرنىڭ بېشىدىن ئۆتكەن قانۇنىيەتتۇر، ئەرەب مۇشرىكلىرىمۇ شۇلارغا ئوخشاشتۇر، بۇلارنىڭ ئىچىدىن ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىنى ۋە ئىنكارچىلىقىنى داۋاملاشتۇرغانلارمۇ ھالاك بولىدۇ.

14 _ 15 _ بىز مەككىلىك كاپىرلارغا ئاسماندىن بىر ئىشىك ئېچىپ بەرگەن ۋە ئۇلار بۇ ئىشىكتىن ئاسمانغا ئۆرلەپ ئۇ يەردە ئاللاھنىڭ ئاجايىب سەلتەنىتىنى كۆرگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلار يەنىلا ئىشەنمەيتتى ۋە: «كۆزلىرىمىز سېھىرلەندى، بىز كۆرمىگەن نەرسىلەرنى كۆرگەندەك خىيالغا كەپ قالدۇق، مۇھەممەد بىزنىڭ ئەقلىمىزنى سېھىرلەپ قويدى» دېگەن بولاتتى.

16 _ بىزنىڭ قۇدرىتىمىزنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، ئەڭ يېقىن ئاسماندا يۇلتۇزلارغا ئوربىتىلارنى قىلدۇق، ئۇلار ئارقىلىق يوللارنى كۆرگىلى، ۋاقىتلارنى ھېسابلىغىلى، مۇنبەت ۋە قاقاس يەرلەرنى بىلگىلى بولىدۇ. قاراپ تەپەككۇر قىلىدىغان ۋە ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن بۇ ئاسماننى يۇلتۇزلار بىلەن زىننەتلىدۇق.

17 _ بىز ئاسماننى ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلانغان ھەربىر شەيتاننىڭ يېتىپ بېرىشىدىن قوغدىدۇق.

18 _ پەقەت قىسمەن شەيتانلارنىڭ بەزى ۋاقىتلاردا ئاسماندىكى پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىدىن ئوغرىلىقچە ئاڭلىۋالىدىغانلىرى بۇنىڭدىن مۇستەسنا. لېكىن روشەن ئاقار يۇلتۇز ئۇنى قوغلاپ يۇرۇپ كۆيدۈرۈۋېتىدۇ. ئاقار يۇلتۇز كۆيدۈرۈشتىن بۇرۇن بەزى شەيتانلار ئاڭلىۋالغان خەۋەرلەرنى يەر يۈزىدىكى ئادەمىي شەيتانلىرىغا يەتكۈزۈپ بولىدۇ.

19 _ یەر یۈزىنى يېيىپ كەڭ قىلدۇق، زېمىننى تۈتۈپ تۇرسۇن دەپ ئۈستىگە تاغلارنى ئورناتتۇق، يەر يۈزىدە ئىنسانلار ئېھتىياجلىق بولىدىغان ھەرخىل ئۆلچەملىك ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردۇق.

20 _ يەر يۈزىدە سىلەر ئۈچۈن مەدەنلەردىن، تاشلاردىن ياسىلىدىغان تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرىنى ياراتتۇق. سىلەرگە يەنە بالىلارنى، خىزمەتچىلەرنى ۋە چارۋىلارنى ئاتا قىلدۇق، سىلەر ئۇلاردىن مەنپەئەتلىنىسىلەر، ئەمما ئۇلارنىڭ رىزقىنى سىلەر بەرمەيسىلەر، ئۇلارنىڭ رىزقىنى ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ ئۆزى بېرىدۇ، بۇ ئاللاھنىڭ ئۆز پەزلىدىن ئاتا قىلغان ئىنئامى ۋە ئىززەت _ ئىكرامىدۇر.

21 _ ئىنسانلارنىڭ مەنپەئەتلىرىدىن قانداقلا نەرسە بولسۇن، ئۇنىڭ ھەممە تۈرىنىڭ خەزىنىلىرى بىزنىڭ دەرگاھىمىزدىدۇر، بىز ئۇنى پەقەت مەلۇم مىقداردىلا چۈشۈرىمىز. خەزىنىلەر ئاللاھنىڭ ئىلكىدە بولۇپ، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمگە بېرىدۇ، خالىغان ئادەمگە بەرمەيدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە ھېكمىتىگە ئاساسەن بولىدۇ.

22 _ بىز شامالىلارنى ئەۋەتىپ، بۇلۇتلارنى يامغۇرغا تولدۇردۇق، بۇلۇتتىن سىلەرنى، چارۋىلىرىڭلارنى ۋە زىرائەتلىرىڭلارنى سۇغىرىشقا يېتەرلىك يامغۇرنى ياغدۇرۇپ بەردۇق، يامغۇر سۈيىنى سۇ ئامبارلىرىڭلارغا قاچىلىۋېلىپ ساقلاش سىلەرنىڭ قولۇڭلاردىن كەلمەيدۇ، لېكىن سىلەرگە رەھىم قىلغانلىقتىن، ئۇنى بىز ساقلاپ بېرىمىز.

23 _ شەكسىزكى، بىز ھاياتلىقتا يوق بولغان بىرىنى يارىتىپ ياشىتىمىز، ھاياتلىقتا بار بولغان بىرىنى ئەجىلى توشقاندىن كېيىن ئۆلتۈرىمىز، زېمىنغا ۋە ئۇنىڭدىكى بارچە مەۋجۇداتقا بىز ۋارىسلىق قىلىمىز.

24 _ شەكسىزكى، بىز ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ زامانىدىن بېرى بۇ دۇنياغا كېلىپ كەتكەنلەرنى، ھاياتتا تۇرۇۋاتقانلارنى ۋە قىيامەتكە قەدەر دۇنياغا كېلىدىغانلارنى ئەلۋەتتە، ئوبدان بىلىمىز.

25 _ شەكسىزكى، رەببىڭ قىيامەت كۈنى ئىنسانلارنىڭ ئەمەللىرىدىن ھېساب ئېلىش ۋە ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن، ئۇلارنى ھېساب مەيدانىغا يىغىدۇ. ئاللاھ ھەقىقەتەن بارلىق تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ھەممىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەس.

26 _ شەكسزكى، بىز ئادەمنى چەكسە ئاۋاز چىققۇدەك قۇرۇغان قارا لايدىن ياراتتۇق. بۇ قۇرۇغان قارا لاي ئۇزۇن ۋاقىت تۇرغانلىقتىن رەڭگى ۋە ھىدى ئەسلىدىكى ھالىتىدىن ئۆزگىرىپ كەتكەن لاي ئىدى.

27 _ جىنلارنىڭ ئاتىسى ئىبلىسنى ئادەمنى يارىتىشتىن ئىلگىرى تۇتۇنسىز ئوت يالقۇنىدىن ياراتقان ئىدۇق.

28 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، رەببىڭ ئۆز ۋاقتىدا پەرىشتىلەرگە: «مەن ھەقىقەتەن چەكسە ئاۋاز چىققۇدەك قۇرۇغان قارا لايدىن ئىنسان يارىتىمەن.

29 _ مەن ئۇنى يارىتىپ، شەكىلگە كىرگۈزۈپ، ئۇنىڭغا جان كىرگۈزگەن چاغدا، سىلەر ئۇنىڭغا ھۆرمەت ۋە ئىززەت سەجدىسى قىلىڭلار» دېگەن ئىدى.

30 _31 _ پەرىشتىلەرنىڭ بىرىمۇ قالماي ھەممىسى سەجدە قىلدى، لېكىن ئىبلىس پەرىشتىلەر بىلەن بىللە سەجدە قىلىشتىن باش تارتتى.

32 _ ئاللاھ ئىبلىسقا: «سەن نېمىشقا پەرىشتىلەر بىلەن بىللە سەجدە قىلمىدىڭ؟» دېدى.

33 _ ئىبلىس ئۆزىنىڭ ھاكاۋۇرلۇقىنى ۋە ھەسەتخورلۇقىنى ئاشكارىلىغان ھالدا: «سەن رەڭگى ئۆزگىرىپ كەتكەن قۇرۇق قارا لايدىن ياراتقان ئىنسان مېنىڭ سەجدە قىلىشىمغا لايىق ئەمەس» دېدى.

34 _ 34 _ ئاللاھ ئۇنىڭغا: «ئۇنداقتا، سەن جەننەتتىن يوقال! سەن ئەمدى بارچە ياخشىلىقتىن يىراق قىلىندىڭ، مېنىڭ رەھمىتىمدىن قوغلاندىڭ. شەكسزكى، ئىنسانلار ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپات ياكى جازالىرىنى ئېلىش ئۈچۈن تىرىلدۈرۈلىدىغان كۈنگە قەدەر ساڭا لەنەت يېغىپ تۇرىدۇ» دېدى.

36 _ ئىبلىس: «ئى رەببىم! بەندىلىرىڭ تىرىلدۈرۈلىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر مېنى دۇنيادا قالدۇرغىن» دېدى.

37 _38 _ ئاللاھ ئۇنىڭغا: «بولدى، سەن بارلىق مەخلۇقات تىرىلدۈرۈلىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر ئەمەس، بەلكى بىرىنچى قېتىملىق سۇر چېلىنغاندىن كېيىن، بارلىق مەخلۇقات ئۆلىدىغان كۈنگە قەدەر ھايات قالسەن» دېدى. ئاللاھنىڭ ئىبلىسقا مۇنداق پۇرسەت بېرىشى ئۇنىڭ گۇناھىنى تېخىمۇ كۆپەيتىش ۋە ئىنسانلارنى سىناش ئۈچۈندۇر.

39 _40 _ ئىبلىس ئاللاھقا: «ئى رەببىم! سەن مېنى ئازدۇرغانلىقىڭ ئۈچۈن، يەر يۈزىدە ئادەم بالىلىرىغا گۈناھ _ مەئسىيەتلەرنى ئەلۋەتتە چىرايلىق كۆرسىتىمەن، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى چوقۇم ئازدۇرىمەن. لېكىن سەن ھىدايەت قىلغان، ساڭا ئىتائەت قىلىشقا تاللىغان ۋە بۇنىڭغا زىت كېلىدىغان ئىشلاردىن پاك قىلغان بەندىلىرىڭنى ئازدۇرالمايمەن» دېدى.

41 _ 42 _ ئاللاھ: «بۇ ماڭا ۋە مېنىڭ جەننىتىمگە ئېلىپ بارىدىغان توپتوغرا يولدۇر. شەكسىزكى، ماڭا ئىخلاس قىلىدىغان بەندىلىرىمنىڭ دىلىغا سېنى ئىگە قىلمايمەن، ئۇلارنى توغرا يولدىن ئازدۇرالمايسەن. لېكىن سەن ماڭا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىپ، ساڭا ئەگەشكەن ئازغۇنلارنىلا ئازدۇرالايسەن» دېدى.

43 _ شەك _ شۈبھىسىزكى، دەھشەتلىك دوزاخ ئوتى ئىبلىس ۋە ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىگە تەييارلانغان جايدۇر.

44 _ جەھەننەمنىڭ يەتتە دەرۋازىسى بولۇپ، ھەربىر دەرۋازا يەنە بىرىدىن تۆۋەندۇر[55]، ئىبلىسنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ ھەربىرى ئەمەللىرىگە قاراپ مۇئەييەن دەرۋازىدىن كىرىدۇ.

45 _48 _ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن ۋە گۈناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىشتىن ساقلانغان كىشىلەر، ئەلۋەتتە جەننەت باغچىلىرىدا ۋە بۇلاقلارنىڭ يېنىدا بولىدۇ. ئۇلارغا: «بۇ جەننەتلەرگە ھەرقانداق كۆڭۈلسىزلىكتىن ئامان بولغان ۋە ئازابتىن خاترجەم بولغان ھالدا كىرىڭلار!» دېيىلىدۇ. ئۇلارنىڭ دىللىرىدا ھەسەت ۋە دۈشمەنلىكتىن نېمە بولسا ئۇنى چىقىرىپ تاشلايمىز، ئۇلار جەننەتلەردە ئۆزئارا قېرىنداش بولۇپ ياشايدۇ، تەختلەر ئۈستىدە بىر _ بىرىگە قارىشىپ ئولتۇرىدۇ. جەننەتتە ئۇلارغا ھېچقانداق چارچاش بولمايدۇ، ئۇلار جەننەتتىن چىقىرۋېتىلمەيدۇ، بەلكى مەڭگۈ تۇرىدۇ.

49 _50 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىلىرىمگە خەۋەر قىلغىنكى، مەن تەۋبە قىلغان مۇئمىن بەندىلىرىمنىڭ گۈناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىمەن، ئۇلارغا ناھايىتى رەھىم قىلغۇچىمەن. گۈناھىغا تەۋبە قىلمىغانلارغا مېنىڭ ئازابىم ناھايىتى قاتتىقتۇر.

51_ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە ئىبراھىمنىڭ پەرىشتىلەردىن بولغان مېھمانلىرى ھەققىدىكى خەۋەر بەرگىن. ئۇلار ئىبراھىمغا بالىسى بولىدىغانلىقىدىن بېشارەت بېرىش ۋە لۇت قەۋمىنىڭ ھالاك قىلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن كەلگەن ئىدى.

---

[55] بەزى مۇپەسسىرلەر جەھەننەم يەتتە قەۋەتلىك بولۇپ، ھەر- بىر قەۋەتىگە مۇئەييەن ئادەملەر كىرىدۇر، دەپ قارايدۇ («تەپسىرى قۇرتۇبى» 10- توم، 28- بەت).

52 _ پەرىشتىلەر ئىبراھىمنىڭ يېنىغا كىرگەن چېغىدا، ئۇنىڭغا سالام بەردى، ئىبراھىم ئۇلارنىڭ سالىمىنى ئىلىك ئالدى، ئاندىن ئۇلارغا تاماق ئېلىپ كەلدى، ئەمما ئۇلار يېمىدى. ئىبراھىم بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ: «بىز ھەقىقەتەن سىلەردىن قورقۇۋاتىمىز» دېدى.

53 _ پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا: «قورقمىغىن، بىز ھەقىقەتەن ساڭا دىندا كاتتا ئالىم بولىدىغان بىر ئوغلۇڭ بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق خۇش خەۋەر بېرىمىز» دېدى. مەزكۇر ئوغۇل ئىسھاق ئىدى.

54 _ ئىبراھىم ھەيران قېلىپ: «مەن ۋە ئايالىم قېرىپ كەتكەن تۇرساق، ماڭا بالام بولىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەردىڭلارمۇ؟ ماڭا قانداق ھەيران قالارلىق ئىش بىلەن خۇش خەۋەر بېرىۋاتىسىلەر؟» دېدى.

55 _ ئۇلار: «بىز ساڭا ئاللاھ بىزگە بىلدۈرگەن ھەقىقەت بىلەن خۇش خەۋەر بەردۇق، بالاڭ بولۇشتىن ئۈمىدسىزلەنمىگىن» دېدى.

56 _57 _ ئىبراھىم: «توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەنلەردىن باشقا ھېچكىم رەببىمنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلەنمەيدۇ. ئى ئەلچىلەر! سىلەر ئاللاھ تەرىپىدىن قانداق مۇھىم ئىش بىلەن كەلدىڭلار؟» دېدى.

58 _60 _ پەرىشتىلەر: «ئاللاھ بىزنى ئازغۇن مۇشرىك قەۋم _ لۇت قەۋمىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتتى، پەقەتلا لۇت ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلارنى ھالاك قىلمايمىز، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى قۇتقۇزىمىز. لېكىن لۇتنىڭ ئايالىنى قۇتقۇزمايمىز، كاپىرلىقى تۈپەيلىدىن ئۇنىڭ ھالاك بولىدىغانلار قاتارىدا ھالاك بولۇشنى ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن بەلگىلىدۇق» دېدى.

61 _ 62 _ ئەلچىلەر لۇتنىڭ ئائىلىسىگە كەلگەن چاغدا، لۇت ئۇلارغا: «سىلەر ھەقىقەتەن ناتونۇش ئادەملەرغۇ؟» دېدى.

63 _65 _ پەرىشتىلەر ئېيتتى: «قورقمىغىن، بىز سېنىڭ قەۋمىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىشەنمىگەن ۋە شەك قىلىپلا تۇرغان شۇ ئازابنى ئېلىپ كەلدۇق. بىز ساڭا ئاللاھ تەرىپىدىن ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلدۇق، بىز ئەلۋەتتە راست گەپ قىلىۋاتىمىز. كېچىنىڭ ئاخىرىدا ئائىلەڭدىكى مۇئمىنلەرنى ئېلىپ قەۋمىڭدىن ئايرىلىپ يولغا چىققىن، يولغا چىققان كىشىلەر ئارقاڭدا قېلىپ ئازابقا دۇچار بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈن، سەن ئۇلارنىڭ ئارقىسىدا ماڭغىن، سىلەردىن ھېچبىر ئادەم ئارقىسىغا قارىمىسۇن، ئامانلىقتا بولۇشۇڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ بۇيرۇغان يەرگە قاراپ تېز ئىلگىرىلەڭلار».

66 _ لۇتقا: «سەھەر ۋاقتىدا قەۋمىڭ پۈتۈنلەي ھالاك بولۇپ تۈگىشىدۇ» دەپ ۋەھىي قىلدۇق.

67 _ شەھەر ئاھالىسى لۇتنىڭ ئۆيىگە مېھمان كەلگەنلىكىنى ئاڭلاپ، ئۇلار بىلەن بەچچىۋازلىق قىلىش ئۈچۈن خۇشاللىنىپ، لۇتنىڭ يېنىغا يېتىپ كېلىشتى.

68 _69]لۇت ئۇلارغا: «بۇلار مېنىڭ مېھمىنىمدۇر ۋە مېنىڭ ھىمايەمدىدۇر، سىلەر بۇلارغا چېقىلىپ قويۇپ مېنى رەسۋا قىلماڭلار، ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار، ئۇلارغا چېقىلماڭلار، مېنى خىجالەتتە قويماڭلار» دېدى.

70 _ لۇتنىڭ قەۋمى: «بىز ساڭا كەلگەن ھېچكىمنى مېھمان قىلمىغىن، چۈنكى بىز ئۇنىڭ بىلەن بەچچىۋازلىق قىلىمىز دېمىگەنمىدۇق؟» دېدى.

71 _ لۇت ئۇلارغا: «ئەگەر شەھۋىتىڭلارنى قاندۇرماقچى بولساڭلار، بۇلار مېنىڭ قىزلىرىمدۇر، ئۇلارنى نىكاھلاپ ئېلىڭلار، شەھۋىتىڭلارنى ئايالىرىڭلار ئارقىلىق قاندۇرۇپ، ئەرلەرگە چېقىلىشتەك ئاللاھ ھارام قىلغان قەبىھ ئىشنى قىلماڭلار» دېدى.

72 _73] ئاللاھ ئۆزى خالىغان مەخلۇقاتىنىڭ ئىسمىنى ئاتاپ، خالىغان ئىشقا قەسەم قىلىدۇ، ئەمما ئىنسانلار پەقەت ئاللاھنىڭ نامى بىلەنلا قەسەم قىلالايدۇ. ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ھۆرمەتلىگەنلىكتىن، ئۇنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىپ مۇنداق دېدى: «لۇت قەۋمى ئەتىگەن كۈن چىقىش ۋاقتىدا قاتتىق ئازابقا يولۇققانغا قەدەر، ئۇلار چوڭقۇر ئازغۇنلۇق ئىچىدە تېڭىرقاپ يۈرۈشىدۇ».

74 _ ئۇلارنىڭ يۈرتىنى ئاستىن _ ئۈستۈن قىلىۋەتتۇق ۋە ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ساپال تاشلارنى ياغدۇردۇق.

75 _77] شەكسىزكى، ئۇلارغا كەلگەن ھالاكەتتە ئىبرەت نەزىرى بىلەن قارىغۇچىلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن ئىبرەت بار. ئۇلارنىڭ كۆمتۈرۈلگەن يۇرتىنىڭ خارابىسى ھېلىھەم يول ئۈستىدە تۇرماقتا. ئۇ جايدىن ئۆتكەن يولۇچىلار كۆرۈپ تۇرىدۇ. ئۇلارنى ھالاك قىلىشىمىزدا مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

78 _79] ئورمانلىق شەھەرنىڭ ئاھالىسى بولغان شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئاللاھنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلىشتا ھەددىدىن ئاشقان كاپىرلار ئىدى. ئۇلارغا قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى تېتىتتۇق، لۇت قەۋمىنىڭ شەھىرى بىلەن ئورمانلىق شەھەرنىڭ خارابىلىرى ھېلىھەم يولۇچىلار ئۆتۈپ تۇرىدىغان يول ئۈستىدە ئويئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇرماقتا.

80 _ هىجر ۋادىسىنىڭ ئاھالىسى بولغان سەمۇد قەۋمىمۇ سالىھ ئەلەيھىسسالامنى يالغانچى دەپ ئىنكار قىلىش ئارقىلىق بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى. چۈنكى پەيغەمبەرلەرنىڭ بىرەرسىنى ئىنكار قىلىش ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلغانلىقتۇر، چۈنكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسى بىر دىندىدۇر.

81 _ بىز سەمۇد قەۋمىگە سالىھ ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن مۆجىزىلىرىمىزنى كەلتۈرگەن بولساقمۇ، ئۇلار بۇ مۆجىزىلەردىن ئىبرەت ئېلىشنىڭ ئورنىغا، بۇ مۆجىزىلەردىن يۈز ئۆرۈدى.

82 _ ئۇلار ئامانلىق ئىچىدە ياشايمىز دەپ تاغلارنى تېشىپ ئۆيلەرنى ياسايتتى.

83 _ 84] لېكىن ئۇلارنى قاتتىق بىر ئاۋاز سەھەردىلا ھالاك قىلدى. ئۇلارنىڭ پۈل _ مېلى، تاغلارغا سالغان قورغانلىرى ۋە كۈچ _ قۇدرىتى ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالالمىدى.

85 _ بىز ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى پەقەتلا ياراتقۇچىنىڭ مۇكەممەللىكىگە، چەكسىز قۇدرىتىگە ۋە يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان قىلىپ، ھەق ۋە ھېكمەت بىلەن ياراتتۇق، ھەربىر ئادەمنىڭ ياخشى _ يامان ئەمەللىرىگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن، قىيامەتنىڭ بولۇشىدا قىلچە شەك يوق. ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنى ئەپۇ قىلغىن، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى كەچۈرگىن.

86 _ شەكسىزكى، رەببىڭ ھەممە نەرسىنىڭ ياراتقۇچىسىدۇر، ئۇلارنى ۋە بارلىق ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھقا ئاسمان _ زېمىندا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھنى ھېچقانداق نەرسە ئاجىز قىلالمايدۇ.

87 _ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن بىز ساڭا ھەربىر نامازدا تەكرار ئوقۇلۇپ تۇرىدىغان يەتتە ئايەتلىك فاتىھە سۈرىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇلۇغ قۇرئاننى ئاتا قىلدۇق.

88 _ بىز بەزى كاپىرلارنى بەھرىمەن قىلغان دۇنيا مەنپەئەتىگە كۆز سالمىغىن، ئۇنىڭغا قىزىقمىغىن، ئۇلارنى ئىمان ئېيتمىدى دەپ قايغۇرمىغىن، مۇئمىنلەرگە كەمتەر بولغىن.

89 _ 90] ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: «مەن ھەقىقەتەن كىشىلەرنى ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈشكە ئېلىپ بارىدىغان ھەقىقەتنى بايان قىلىپ بەرگۈچى، سىلەرگە قۇرئاننىڭ بەزىسىگە ئىشىنىپ، بەزىسىنى ئىنكار قىلغان يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارغا چۈشكەن ئازابقا ئوخشاش ئازاب چۈشۈشىدىن سىلەرنى ئوپئوچۇق ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن» دېگىن.

91 _ ئۇلار قۇرئاننىڭ بەزىسىگە ئىشىنىپ، بەزىسىنى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق بىر پۈتۈن قۇرئاننى پارچىلارغا بۆلۈۋەتكۈچىلەردۇر. ئۇلار كىشىلەرنى قۇرئاننىڭ ھىدايىتىدىن توسۇش ۋە ئۇنى ئۆزلىرىنىڭ نەپسى ھەۋىسىگە بويسۇندۇرۇشقا ئۇرۇندۇ. ئۇلارنىڭ بەزىسى ئۇنى «سېھىر» دەيدۇ، بەزىسى «كاھىننىڭ سۆزى» دەيدۇ، يەنە بەزىسى باشقا نەرسە دەيدۇ.

92 _93] رەببىڭنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى قۇرئاننى بۆلۈۋەتكەن، مەنىسىنى ئۆزگەرتكەن قىلمىشلىرى، بۇتلارغا چوقۇنغانلىقى ۋە بارلىق گۇناھلىرى سەۋەبلىك قاتتىق جازالايمىز.

94 _ ئاللاھ ساڭا ئەمر قىلغان ئىسلام دەۋىتىنى ئوچۇق _ ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويغىن، مۇشرىكلار بىلەن كارىڭ بولمىسۇن، ئاللاھ سېنى ئۇلارنىڭ تۆھمەتلىرىدىن پاكلىدى.

95 _ 96] سېنى مەسخىرە قىلىدىغان قۇرەيش كاپىرلىرىغا بىز چوقۇم تېتىيمىز. ئۇلار باشقا مەبۇدلارنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالدى. ئۇلار بۇ قىلمىشىنىڭ ئاقىۋىتىنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بىلىپ قالىدۇ.

97 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ سەن توغرۇلۇق ئېيتقان سۆزلىرى سەۋەبلىك يۈرىكىڭ سىقىلىۋاتقانلىقىنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرۇۋاتىمىز.

98 _ يۈرىكىڭ سىقىلغاندا رەببىڭ بىلەن مەشغۇل بول، ئۇنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن، رەببىڭگە ئىبادەت قىلغۇچىلاردىن بولغىن. چۈنكى شۇنداق قىلساڭ بارلىق دەرد _ قايغۇلىرىڭدىن خالاس بولىسەن.

99 _ ساڭا ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر رەببىڭگە ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرغىن. (پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ، ھاياتىنىڭ ئاخىرقى لەھزىلىرىگە قەدەر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى توختاتمىغان).

نەھل سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى كاپىرلار! قىيامەت يېقىنلاشتى، ئاللاھنىڭ سىلەرنى جازالاش ئەمرى بەلگىلىنىپ بولدى. سىلەر پەيغەمبەرنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشىنى مەسخىرە قىلىپ ئاللاھنىڭ ئازابىغا ئالدىراپ كەتمەڭلار. ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ۋە ئۇلار مەنسۇپ قىلغان بارلىق شېرىكلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە ئۈستۈندۇر.

2 _ ئاللاھ پەرىشتىلەرنى ئۆز ئىرادىسى بويىچە پەيغەمبەرلەردىن ئۆزى خالىغان بەندىلىرىگە چۈشۈرۈپ: «ئىنسانلارنى ماڭا شېرىك كەلتۈرۈشتىن ئاگاھلاندۇرۇڭلار، ئۇلارغا مەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈڭلار، بارچە ئىبادەتنى ۋە ئىخلاسنى ماڭا قىلىش ئارقىلىق مېنىڭ ئازابىمدىن ساقلىنىڭلار» دەپ ۋەھيى قىلىدۇ.

3 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھېكمەت بىلەن ياراتتى. بۇ ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى، يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق ئىكەنلىكىنى ۋە مۇشرىكلار شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلەردىن پاك ۋە ئۈستۈن ئىكەنلىكىنى نامايان قىلىش ئۈچۈندۇر.

4 _ ئاللاھ ئىنساننى ئەرزىمەس سۇدىن (ئابىمەنىيدىن) ياراتتى. ئەمما ئۇ ئىنسان كۆچلىنىۋىدى، كۆرەڭلەپ كەتتى ۋە ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىپ، «چىرىپ كەتكەن بۇ سۆڭەكلەرنى كىم تىرىلدۈرەلەيدۇ؟»[56] دېگەنگە ئوخشاش سۆزلەرنى قىلىپ، ياراتقۇچى ئاللاھ بىلەن جېدەللىشىدىغان بولۇپ قالدى، ئاللاھنىڭ ئۆزىنى يوقتىن ياراتقانلىقىنى ئۇنتۇدى.

5 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋىلارنى سىلەر ئۈچۈن ياراتتى، ئۇلارنىڭ يۈڭىنى ۋە تېرىسىنى سىلەرنى ئىسىستىدىغان قىلدى، يەنە ئۇنىڭدا نەسىللەندۈرۈش، سۈتىنى سېغىش، مىنىش، ۋە تېرىسىدىن پايدىلىنىش دېگەندەك نۇرغۇن مەنپەئەتلەر بار، سىلەر ئۇلارنىڭ گۆشىلىرىدىن يەيسىلەر.

6 _ بۇ چارۋىلارنى كەچتە ئوتلاقتىن قايتۇرۇپ كەلگەن ۋە ئەتىگەندە ئوتلاققا ئېلىپ چىققان ۋاقتىڭلاردا، ئۇلارغا قاراپ خۇشاللىق ھېس قىلىسىلەر.

---

[56] ياسىن سۈرىسى: 78 _ ئايەت.

7 _ بۇ چارۋىلار سىلەرنىڭ يۈك _ تاقىلىرىڭلارنى يىراق جايلارغا كۆتۈرۈپ بارىدۇ، ئەگەر بۇ چارۋىلار بولمىسا ئىدى، سىلەر ئەلۋەتتە كۆپ جاپا تارتىپ قالاتتىڭلار ۋە مۇشەققەت تارتىپ ئاران يېتىپ بارالايتتىڭلار. شەكسىزكى، رەببىڭلار سىلەرگە ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر ۋە تولىمۇ مېھرىباندۇر. چۈنكى رەببىڭلار سىلەرگە ئاشۇ چارۋىلارنى بويسۇندۇرۇپ بەردى ۋە سىلەر ھاجەت بولىدىغان ھەممە نەرسىنى تولۇقلاپ بەردى. ئاللاھ ھەمدۇساناغا ۋە شۈكۈرگە تولىمۇ لايىقتۇر.

8 _ ئاللاھ سىلەرگە ئاتنى، قېچىرنى ۋە ئېشەكنى مىنىشىڭلار ئۈچۈن ۋە زىننەت ئۈچۈن يارىتىپ بەردى، ئىمانىڭلارنى كۈچەيتىشىڭلار ۋە شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ يەنە سىلەرگە سىلەر بىلمەيدىغان قاتناش قوراللىرىنى يارىتىپ بېرىدۇ.

9 _ سىلەرنى ھىدايەت قىلىش ئۈچۈن ئىسلامنى بايان قىلىپ بېرىشنى ئاللاھ ئۈستىگە ئالغان. بەزى يوللار ئەگرى بولۇپ، توغرا يولغا ئېلىپ بارالمايدۇ، ئۇلار ئىسلامغا زىت كېلىدىغان بارلىق يوللاردۇر. ئاللاھ سىلەرنى ھىدايەت قىلىشنى خالىسا ئىدى، ھەممىڭلارنى ئەلۋەتتە ئىمانغا مۇۋەپپەق قىلغان بولاتتى.

10 _ ئاللاھ سىلەرگە بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، ئۇنىڭدىن سىلەر ئىچىدىغان سۇنى قىلىپ بەرگەن، چارۋىلىرىڭلارنى باقىدىغان دەل_ دەرەخلەرنى ۋە ئوتلارنى چىقىرىپ بەرگەن زاتتۇر.

11 _ ئاللاھ سىلەرگە شۇ بىر خىل يامغۇر بىلەن تۈرلۈك زىرائەتلەرنى ئۆستۈرۈپ بېرىدۇ، زەيتۇن، خورما، ئۈزۈم ۋە تۈرلۈك مېۋىلەرنى چىقىرىپ بېرىدۇ. تەپەككۇر قىلىپ ئىبرەت ئالىدىغان قەۋم ئۈچۈن بۇنىڭدا ئەلۋەتتە، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان ئوپئوچۇق دەلىل بار.

12 _ ئاللاھ سىلەرگە كېچىنى ئارام ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، كۈندۈزنى تىرىكچىلىك قىلىشىڭلار ئۈچۈن، بويسۇندۇرۇپ بەردى، كۈننى يورۇق قىلىپ، ئاينى نۇرلۇق قىلىپ بەردى، كۈن بىلەن ئاي ئارقىلىق يىللارنىڭ، ئايلارنىڭ ھېسابىنى بىلىسىلەر، يەنە باشقا پايدىلىرىمۇ بار. ئاسماندىكى يۇلتۇزلارمۇ ئاللاھنىڭ ئەمرى بويىچە ھەرىكەت قىلىدۇ. يۇلتۇزلار ئارقىلىق ۋاقىتنى ھېسابلايسىلەر، مېۋە ۋە زىرائەتلەرنىڭ پىشىدىغان ۋاقتىنى بىلىسىلەر، يۇلتۇزلاردىن كېچىدە يول ماڭغانلار پايدىلىنىدۇ. شەكسىزكى، ئەقلىنى ئىشلىتىپ ئاللاھ نازىل قىلغان دەلىل _ پاكىتلار ھەققىدە تەپەككۇر قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن بۇنىڭدا ئوپئوچۇق دەلىللەر بار.

13 _ ئاللاھ يەنە يەر يۈزىدە سىلەر ئۈچۈن ياراتقان چارۋا، مېۋە _ چىۋە، مەدەن قاتارلىق رەڭگى ۋە مەنپەئەتلىرى ھەر خىل بولغان نەرسىلەرنىمۇ بويسۇندۇرۇپ بەردى. ئىبرەت ئالىدىغان، بۇ نەرسىلەرنى بويسۇندۇرۇپ بېرىشتە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن

هەقلىق ئىكەنلىكىگە ئوپئوچۇق ئالامەت بارلىقىنى بىلدىغان قەۋم ئۈچۈن، بۇنداق يارىتىشتا ھەمدە رەڭ ۋە مەنپەئەتلەرنىڭ ھەر خىل بولۇشىدا ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

14 _ ئاللاھ سىلەرنى دېڭىز ھايۋانلىرىنىڭ يېڭى گۆشلىرىنى يېسۇن، مەرۋايىت ۋە مارجان قاتارلىق تاقايدىغان زىننەت بۇيۇملىرىنى چىقارسۇن دەپ، سىلەرگە دېڭىزنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر. سەن كېمىلەرنىڭ دېڭىزدا دولقۇن يېرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ۋە كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرسەن. سىلەر تىجارەت بىلەن تىرىكچىلىك قىلىش ئۈچۈن بۇ كېمىلەرگە چىقىسىلەر. بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھ ئاتا قىلغان كاتتا ئىنئاملارغا شۈكۈر قىلىشىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

15 _ زېمىننىڭ سىلەرنى تەۋرىتىۋەتمەسلىكى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇنىڭغا مۇستەھكەم تاغلارنى ئورۇنلاشتۇردى، سۇغا بولغان ھاجىتىڭلارنى قاندۇرۇشۇڭلار ئۈچۈن ئېرىق_ ئۆستەڭلەرنى، نىشانلىغان يېرىڭلارغا يېتىپ بېرىشىڭلار ئۈچۈن يوللارنى بەرپا قىلدى.

16 _ ئاللاھ سىلەرگە كۈندۈزدە يول ئىشارەتلىرىنى قىلىپ بەرگەندەك، كېچىدە يۇلتۇزلارنى يول كۆرسەتكۈچى قىلىپ بەردى.

17 _ بۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ۋە باشقا نەرسىلەرنىمۇ ياراتقان ئاللاھنى ھېچ نەرسىنى يارىتالمايدىغان ئاشۇ ساختا ئىلاھلارغا ئوخشاش قىلىۋالامسىلەر؟ سىلەر ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى ئويلىمامسىلەر؟ قانداقمۇ ئاللاھنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلمايسىلەر؟

18 _ ئەگەر ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلىۋاتقان نېمەتلىرىنى سانىساڭلار، سانىنىڭ ۋە تۈرىنىڭ كۆپلۈكىدىن ئۇنى ھېسابلاپ بولالمايسىلەر. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچى ۋە ناھايىتى مېھرىباندۇر. چۈنكى ئاللاھ سىلەرنىڭ نېمەتكە شۈكۈر قىلىشتىكى كەمچىلىكلىرىڭلارنى ئەپۇ قىلىدۇ، گۇناھىڭلار سەۋەبلىك نېمىتىنى سىلەردىن توختىتىپ قويمايدۇ، سىلەرنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ.

19 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ ھەممە ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، مەيلى يوشۇرۇڭلار ياكى كىشىلەرگە ئاشكارا قىلىڭلار ھەممە ئىشىڭلار ئاللاھقا ئايانۇر، ئاللاھ شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

20 _ مۇشرىكلار چوقۇنۇۋاتقان ساختا ئىلاھلار ھېچ نەرسىنى يارىتالمايدۇ، بەلكى بۇ نەرسىلەر كاپىرلار ئۆز قوللىرى بىلەن ياسىۋالغان نەرسىلەردۇر. ئۇلار مۇشۇنداق نەرسىلەرگە قانداق ئىبادەت قىلىدۇ؟

21 _ ئۇ نەرسلەرنىڭ ھەممىسى جانسىز نەرسلەردۇر، ئۇ نەرسلەردە ھاياتلىق يوق. ئۇلار ئۆزلىرىگە چوقۇنغان مۇشىركلارنىڭ قاچان تىرىلدۈرۈلىدىغانلىقىنى ئۇقمايدۇ. ئۇ نەرسلەر قىيامەت كۈنى مۇشىركلار بىلەن بىللە دوزاخقا تاشلىنىدۇ.

22 _ سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق بولغان ئىلاھىڭلار بىرلا ئىلاھ بولۇپ، ئۇ ئاللاھتۇر. ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمەيدىغانلارنىڭ دىللىرى ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ئىنكار قىلغۇچىدۇر، شۇڭا ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقمايدۇ. ئۇلار ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن، يالغۇز ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتقۇچىلاردۇر.

23 _ ھېچبىر شەك يوقكى، ئاللاھ ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ئېتىقادىدىن، ئەمەللىرىدىن ۋە گەپ _ سۆزلىرىدىن نېمىنى يوشۇرسۇن ۋە نېمىنى ئاشكارا قىلسۇن، ھەممىنى بىلىپ تۇرىدۇ، شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئىبادەتتىن، ئىتائەتتىن باش تارتقۇچىلارنى دوست تۇتمايدۇ، ئۇلارنى بۇ مۇتەكەببىرلىكى سەۋەبلىك جازالايدۇ.

24 _ ئۇ مۇشىركلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان قۇرئان ھەققىدە سورالسا، يالغان ئېيتىپ، تۆھمەت قىلىپ، «ئۇ قەدىمكىلەرنىڭ ئەپسانىلىرىدىن باشقا ھېچ نەرسە ئېلىپ كەلمىدى» دېيىشىدۇ.

25 _ ئۇلارنىڭ ئاقىۋىتى قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ۋە ئۆزلىرى يالغان ئېيتىپ ئىسلامدىن ئازدۇرغان كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنى تولۇق ئۈستىگە ئېلىشتىن ئىبارەت بولىدۇ، ئۇلارنىڭ گۇناھىدىن ھېچقانداق نەرسە ئەپۇ قىلىنمايدۇ. ئۇلار ئۈستىگە يۈكلىۋالغان گۇناھلار نېمىدېگەن ياماندۇ!

26 _ بۇ مۇشىركلاردىن ئىلگىرىكى كاپىرلارمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىگە ۋە ئۇلار ئېلىپ كەلگەن دىنغا قارشى سۈيىقەستلەرنى پىلانلىغان ئىدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ كۈفرىدىن تۇرغۇزۇلغان بىناسىنى تەلتۆكۈس گۈمران قىلىۋىدى، ئۇنىڭ ئۆگزىسى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە چۈشتى، ئازاب ئۇلارغا ئويلىمىغان يەردىن كەلدى. ئۇلار ئۆزلىرىگە مۇنداق ئازابنىڭ كېلىشىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەن ئىدى.

27 _ ئاندىن كېيىن ئاللاھ ئۇلارنى قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازاب بىلەن رەسۋا قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا: «سىلەر ماڭا شېرىك قىلىۋالغان ئىلاھلىرىڭلار قېنى؟ ئۇلار سىلەرگە چۈشكەن ئازابنى توسۇۋالسىچۇ، سىلەر مۇشۇ ساختا ئىلاھلىرىڭلارنى قوغداش ئۈچۈن، پەيغەمبەرلەرگە ۋە مۇئمىنلەرگە دۈشمەن بولدۇڭلار، ئۇلارغا قارشى ئۇرۇش قىلدىڭلار» دەيدۇ. ئىلىم ئىگىلىرى بولسا: «بۇگۈن رەسۋالىق ۋە قاتتىق ئازاب ئەلۋەتتە ئاللاھنى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا تېگىشلىكتۇر» دەيدۇ. ئۇ كاپىرلار ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىپ ئۆزلىرىگە زىيان سېلىۋاتقان

پەيتته پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ جېنىنى ئالدۇ، ئۇلار ئۆلۈمنى كۆرگەندىن كېيىن ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇندۇ ۋە ئىلگىرى بۇتلارغا چوقۇنغانلىقىنى ئىنكار قىلىپ: «بىز ھېچقانداق يامان ئىش قىلمىغان ئىدۇق» دېيىشىدۇ. ئاندىن ئۇلارغا: «يالغان ئېيتتىڭلار، سىلەر بارچە يامان ئىشلارنى قىلاتتىڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق قىلمىشىڭلارنى تولۇق بىلگۈچىدۇر.

29 _ سىلەر ئەمدى، مەڭگۈ قالىدىغان جەھەننەمنىڭ دەرۋازىلىرىدىن كىرىڭلار، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتقان مۇتەكەببىرلەرنىڭ بارىدىغان جايى نېمىدېگەن يامان!» دېيىلىدۇ.

30 _ ئاللاھتىن قورقىدىغان مۇئمىنلەرگە: «ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نېمىلەرنى نازىل قىلدى؟» دېيىلسە، ئۇلار: «ئاللاھ ئۇنىڭغا ياخشىلىق ۋە ھىدايەت نازىل قىلدى» دېيىشىدۇ. ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، كىشىلەرنى ئىمانغا دەۋەت قىلغان كىشىلەر بۇ دۇنيادا كەڭ رىزىققا، يارىدەم ۋە نۇسرەتكە ئېرىشىدۇ، ئۇلار ئاخىرەتتە ئېرىشىدىغان ياخشىلىقلار بۇ دۇنيانىڭ بارلىق نېمەتلىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. ئاللاھتىن قورقىدىغان تەقۋادار كىشىلەرنىڭ تۇرالغۇسى بولغان جەننەت نېمىدېگەن گۈزەل!

31 _ ئۇلار قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان مەڭگۈلۈك جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردىن قەتئىي چىقىرىلمايدۇ، ئۇ جەننەتلەردە ئۇلارغا كۆڭلى تارتقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى بار. ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ، مۇكاپاتىنى ئۈمىد قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان تەقۋادار كىشىلەرنى ئەنە شۇنداق مۇكاپاتلايدۇ.

32 _ پەرىشتىلەر ئۇلارنى كۈفرىدىن ۋە بارلىق گۇناھلاردىن پاك ھالىتىدە ۋاپات قىلىدۇرىدۇ، ئاخىرەتتە ئۇلارغا: «خۇش كەلدىڭلار، بارلىق ئازابلاردىن ئامان بولۇڭلار، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش قاتارلىق ياخشى ئەمەلىڭلار يۈزىسىدىن جەننەتكە كىرىڭلار» دەيدۇ.

33 _ مۇشىركلار جان ئالغۇچى پەرىشتىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ كاپىرلىق ھالىتىدە جېنىنى ئېلىش ئۈچۈن كېلىشىنى ياكى ئاللاھنىڭ ئىلگىرىكى كاپىرلارنى ھالاك قىلغانىدەك، ئۇلارنى ھالاك قىلىش ئەمرىنىڭ كېلىشىنىلا كۈتىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدى، بەلكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولۇپ ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان ئىدى.

34 _ ئۇلارغا قىلمىشلىرىنىڭ جازاسى چۈشتى، ئىلگىرى ئۆزلىرى مەسخىرە قىلغان ئازاب ئۇلارنى ھەر تەرىپىدىن قورشىۋالدى.

35 _ مۇشرىكلار: «ئەگەر ئاللاھ بىزنىڭ باشقىلارغا چوقۇنماي، پەقەت ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشىمىزنى خالىغان بولسا ئىدى، بىز ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىمىز ئاللاھنى قويۇپ ھېچ نەرسىگە چوقۇنمىغان بولاتتۇق ۋە ئاللاھ ھارام قىلمىغان ھېچ نەرسىنى ھارام دېمىگەن بولاتتۇق» دېدى. بۇلاردىن ئىلگىرىكى كاپىرلارمۇ شۇنداق ئاقماس گەپلەرنى قىلغان ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى يالغانچىلاردۇر. ئاللاھ ئۇلارنى ئىمان ئېيتىشقا بۇيرىدى، كۇفرىلىقتىن توستى ۋە ئۇلارغا بۇيرۇلغان ئىشنى قىلىشتا ئىختىيار ۋە كۈچ _ قۇۋۋەت ئاتا قىلدى. ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلەرنىڭ دەۋىتىگە ئەگەشمەي، ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىنى داۋاملاشتۇرغانلىقىنى قازا ۋە قەدەرگە ئارتىپ قويۇشى قەتئىي توغرا ئەمەس. پەيغەمبەرلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى دىننى چۈشىنىشلىك قىلىپ يەتكۈزۈشتىن ئىبارەتتۇر.

36 _ بىز ھەقىقەتەن ھەربىر ئۈممەتكە: «ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۆزۈڭلار پەيدا قىلىۋالغان ساختا ئىلاھلاردىن يىراق تۇرۇڭلار» دەپ ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئاللاھ ھىدايەت قىلغان كىشىلەر پەيغەمبەرلەرگە ئەگەشتى، كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغانلار ئازغۇنلۇققا تېگىشلىك بولدى. ئاللاھ ئۇلارنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمىدى. يەر يۈزىنى كېزىڭلار، پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى ئۆز كۆزۈڭلار بىلەن كۆرۈڭلار.

37 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاشۇ مۇشرىكلارنى ھىدايەتكە باشلاش ئۈچۈن قانچىلىك تىرىشساڭمۇ، شۇنى بىلگىنكى، ئاللاھ ئازدۇرغان ئادەمنى ھىدايەت قىلمايدۇ، ئۇلارغا ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم ياردەم قىلمايدۇ ۋە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھېچكىم قۇتقۇزۇپ قويالمايدۇ.

38 _ ئاشۇ مۇشرىكلار: «ئۆلۈپ جەستى تۈپراققا ئايلىنىپ كەتكەن ئادەمنى ئاللاھ تىرىلدۈرمەيدۇ» دەپ ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قاتتىق قەسەم ئىچىشتى. ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇلار دېگەندەك ئەمەس، بەلكى ئاللاھ بارلىق ئۆلۈكلەرنى چوقۇم تىرىلدۈرىدۇ، بۇ ئاللاھنىڭ ۋەدىسىدۇر، ئاللاھ ۋەدىسىنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ. لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ، شۇڭا ئۇلار بۇنى ئىنكار قىلىدۇ.

39 _ ئاللاھ بەندىلىرىگە ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشتىن ئىبارەت ئۇلار ئىختىلاپ قىلىشقان ھەقىقەتنى بايان قىلىپ بېرىش ئۈچۈن، مۇئمىنلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ھەقىقەت ئۈستىدە ئىكەنلىكىنى بىلىشى ئۈچۈن، كاپىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرمەيدۇ دەپ قەسەم ئىچىشتە شەكسىز يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن، قىيامەت كۈنى جىمى بەندىلىرىنى تىرىلدۈرىدۇ.

40 _ شەكسزكى، ئۆلگەنلەرنى تىرىلدۈرۈش بىزگە ناھايىتى ئاساندۇر. چۈنكى بىز بىرەر ئىشنى ئىرادە قىلساق، ئۇنىڭغا: «بول!» دەيمىز_دە، ئۇ شۇ ھامان بولىدۇ.

41 _ ئاللاھ يولىدا ئۆز يۇرتىدىن ئايرىلغان، زۇلۇمغا ئۇچرىغاندىن كېيىن ھىجرەت قىلغان كىشىلەرنى دۇنيادا چوقۇم ياخشى جايغا ئورۇنلاشتۇرىمىز، ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتى تېخىمۇ چوڭدۇر. چۈنكى ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتى جەننەتتۇر. ھىجرەتتىن قېلىپ قالغۇچىلار ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلغان مۇھاجىرلارغا ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا تەييارلانغان ئېسىل مۇكاپاتلارنى بىلسە ئىدى، ئۇلاردىن ھېچكىم ھەرگىز ھىجرەتتىن قېلىپ قالمايتتى.

42 _ ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلغان ئاشۇ مۇھاجىرلار ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداشتا ۋە ئاللاھ توسقان ئىشلارنى تاشلاشتا چىداملىق بولغان، يەتكەن بالا _ قازالارغا سەۋرلىك بولغان، ئاللاھقا ئىشەنچ بىلەن تايىنىدىغان كىشىلەردۇر. شۇڭا ئۇلار مۇشۇنداق ئېسىل مۇكاپاتلارغا ۋە ئەڭ ئالىي مەرتىۋىلەرگە تېگىشلىكتۇر.

43 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرگە پەرىشتىلەرنى ئەمەس، پەقەت ئىنسانلار ئارىسىدىكى ئەرلەرنىلا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق ۋە ئۇلارغا ۋەھيى قىلدۇق. ئى مۇشرىكلار! ئەگەر سىلەر بۇنى بىلمىسەڭلار، يەھۇدىيلارنىڭ ئۆلىمالىرىدىن سوراڭلار. ئەگەر سىلەر پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىنسان ئىكەنلىكىنى بىلمىسەڭلار، ئۇلار سىلەرگە پەيغەمبەرلەرنىڭ پەرىشتە ئەمەس، بەلكى ئىنسانلار ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىدۇ. (بۇ ئايەت دىننىڭ بارلىق مەسىلىلىرىنى دىنىي ئەھكاملارنى ئوبدان بىلىدىغان ئىلىم ئەھلىلىرىدىن سوراپ ئۆگىنىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئىپادىلەيدۇ).

44 _بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرنى ئوپئوچۇق مۆجىزىلەر ۋە مۇقەددەس كىتابلار بىلەن ئەۋەتتۇق. ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بۇ قۇرئاننى ئىنسانلارنىڭ تەپەككۇر قىلىپ ھەقىقەتنى بىلىۋېلىشى ۋە ھىدايەت تېپىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا چۈشۈرۈلگەن شەرىئەت ئەھكاملىرىنى بايان قىلىپ بەرسۇن دەپ نازىل قىلدۇق.

45 _47] ھەقىقەتكە قارشى تۇرلۇك ھىيلە _ مىكىرلەرنى پىلانلىغان ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ قارۇننى يەرگە يۇتقۇزغاندەك يەرگە يۇتقۇزۇۋېتىشىدىن ياكى ئۆزلىرى ئويلىمىغان يەردىن ئازاب كېلىشىدىن ۋە ياكى ئۆزلىرىنىڭ سەپەر ئۈستىدىكى چاغلىرىدا جازاغا ئۇچرىشىدىن قورقمامدۇ؟ بۇ چاغدا ئۇلار ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، چۈنكى ئاللاھ ناھايىتى كۈچلۈكتۇر، ئۇنى ھېچكىم ئاجىز قىلالمايدۇ. ياكى ئۇلار ئۆزلىرىگە كېلىدىغان قاتتىق بوراندىن، پۇل _ مېلىنىڭ ۋە ئاشلىقىنىڭ كېمىيىپ كېتىشىدىن ۋە ياكى بەزىسىنىڭ ھالاك بولۇپ كېتىشىدىن قورقۇپ تۇرغان

پەيتىدە، ئاللاھنىڭ ئۇلارنى پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋېتىشىدىن قورقمامدۇ؟ شەكسىزكى، رەببىڭلار بەندىلىرىگە مەرھەمەتلىكتۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

48 _ ئاشۇ كاپىرلار كور بولۇپ قالدىمۇ؟ ئۇلار ئاللاھ يارىتقان تاغ، دەل _ دەرەخ قاتارلىق سايە تاشلايدىغان شەيئىلەرنىڭ سايىلىرىنىڭ كۆندۈزدە كۆننىڭ ھەرىكىتىگە ئەگىشىپ، بەزىدە ئوڭغا، بەزىدە سولغا مايىل بولۇپ تۇرۇۋاتقانلىقىغا قارىمامدۇ؟ ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا ۋە كاتتىلىقىغا بويسۇنىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ باشقۇرۇشى ۋە بويسۇندۇرۇشى ئاستىدا ھەرىكەت قىلىدۇ.

49 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى بارچە جانلىقلار ئاللاھقا سەجدە قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا بويسۇنىدۇ. پەرىشتىلەرمۇ ئاللاھقا سەجدە قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىدۇ، ئۇلار ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن قەتئىي باش تارتمايدۇ.

50 _ پەرىشتىلەر ھەممىسى ھەر دائىم ئاللاھقا تائەت–ئىبادەت قىلىش بىلەن تۇرۇقلۇق، زاتى بىلەن، قەھرى بىلەن ۋە مۇكەممەل سۈپەتلىرى بىلەن ئۆزلىرىنىڭ ئۈستىدە تۇرۇۋاتقان رەببى ئاللاھتىن قورقىدۇ، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندايدۇ.

51 _ئاللاھ بەندىلىرىگە: «سىلەر ئىككى ئىلاھقا ئىبادەت قىلماڭلار، سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار پەقەت بىرلا ئىلاھتۇر. شۇڭا مەندىنلا قورقۇڭلار» دېدى.

52 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ ئۇلارنىڭ يارىتقۇچىسى، ئىگىسى ۋە باشقۇرغۇچىسىدۇر، تائەت _ ئىبادەت، ئىخلاس ۋە بەندىچىلىك ھەمشە ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىنىدۇ. ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرسا، سىلەرئاللاھتىن باشقىسىدىن قورقامسىلەر؟

53 _ سىلەر بەھرىمەن بولۇۋاتقان ھىدايەت نېمىتى بولسۇن، ياكى تەن ساقلىق نېمىتى بولسۇن ۋە ياكى رىزىقنىڭ موللۇقى، بالىلارنىڭ كۆپلۈكى دېگەندەك نېمەتلەر بولسۇن، بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھتىندۇر. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمەت بەرگۈچى يېگانە زاتتۇر. ئاندىن سىلەرگە ئاغرىق _ سىلاق، يوقسۇللۇق، قەھەتچىلىك دېگەندەك بىرەر زىيان _ زەخمەت يەتسە، ئاللاھقىلا ئىلتىجا قىلىپ دۇئا قىلىسىلەر.

54 _ ئاندىن ئاللاھ سىلەرگە كەلگەن بۇ زىيان _ زەخمەتلەرنى كۆتۈرۈۋېتىسە، ئاراڭلاردىن بىر بۆلۈك ئادەم شۇ ھامان رەببىگە مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدۇ.

55 _ ئۇلار بىزنىڭ بەرگەن نېمىتىمىزنى ۋە ئۆزلىرىدىن زىيان _ زەخمەتلەرنى كۆتۈرۈۋېتىكەنلىكىمىزنى ئىنكار قىلىش ئۈچۈن شۇنداق ناشۇكۇرلۇك قىلىدۇ. ئى كاپىرلار! سىلەر

دۇنيالىقىڭلاردىن بەھرىمەن بولۇپ تۇرۇڭلار، دۇنيالىقتىن ئېرىشكەن نەرسىلىرىڭلار زاۋال تاپماي قالمايدۇ. سىلەر كاپىرلىقىڭلارنىڭ ۋە ئاسىيلىقىڭلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىسىلەر.

56 _ ئۇلارنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىدىن بىرى شۇكى، ئۇلار ئۆزلىرى ماھىيىتىنى ۋە ھەقىقىتىنى بىلمەي تۇرۇپ چوقۇنۇۋاتقان ئاشۇ مەبۇدلىرىغا، بىز ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن نېسىۋە ئايرىيدۇ، ئى مۇشرىكلار! ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سىلەر ئۆزۈڭلار ئاللاھنىڭ نامىدىن توقۇپ چىققان نەرسەڭلار ئۈچۈن قىيامەت كۈنى چوقۇم سوراققا تارتىلىسىلەر.

57 _ كاپىرلار قىزلارنى ئاللاھقا تەۋە قىلىپ: «پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ قىزلىرىدۇر» دەيدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ تۆھمەتلىرىدىن پاكتۇر، ئۇلار ئۆزلىرگە بولسا ئۆزلىرى ياخشى كۆرىدىغان ئوغۇللارنى تەۋە قىلىدۇ.

58 _ ئۇلارنىڭ بىرەرسىگە ئايالىنىڭ قىز تۇغقانلىق خەۋىرى يەتكۈزۈلسە، ئاڭلىغان بۇ خەۋەرنى يامان كۆرگەنلىكتىن، غەزەپلىنىپ چىرايى قارىداپ كېتىدۇ ۋە چوڭقۇر غەم _ قايغۇغا پاتىدۇ.

59 _ ئۇلار قىز بالىسى بولدى دېگەن نومۇسىتىن ۋە غەم _ قايغۇدىن قەۋمىگە كۆرۈنمەي يوشۇرۇنۇۋالىدۇ. ئۇ قىزنى نومۇسقا چىداپ ساقلاپ قالايمۇ؟ ياكى ئۇنى تىرىك تۇرغۇزۇپ تۇپىغا كۆمۈۋېتەيمۇ؟ دەپ باش قاتۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ قىزلار ئاللاھنىڭ، ئوغۇللار بىزنىڭ دەپ چىقارغان ھۆكۈمى نېمىدېگەن قەبىھ!

60 _ ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغانلار كاپىر، نادان، ئەقىلسىز دېگەندەك يامان سۈپەتلەرگە ئىگىدۇر، ئەڭ ئېسىل سۈپەتلەر ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ ھەممىدىن ئۈستۈندۇر، مەخلۇقاتىغا موھتاج ئەمەستۇر، پادىشاھلىقىدا غالىبتۇر، بارلىق تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

61 _ ئەگەر ئاللاھ ئىنسانلارنى ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى، يالغانىنى توقۇغانلىقى تۈپەيلىدىن تېز جازالايدىغان بولسا ئىدى، يەر يۈزىدە قىمىرلاپ تۇرىدىغان ھېچبىر جان ئىگىسىنى قويمىغان بولاتتى، لېكىن ئاللاھ ئۇلارنى ئەجىلى توشقانغا قەدەر قالدۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەجىلى كەلگەن چاغدا، ئۇ ئەجەل ئۇلاردىن ئىلگىرى _ كېيىن بولمايدۇ.

62 _ ئۇلارنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىدىن بىرى شۇكى، ئۇلار ئۆزلىرى يامان كۆرىدىغان قىزلارنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ تىللىرى ‹ئەڭ ياخشى ئاقىۋەت بىزگە مەنسۇپتۇر› دەپ يالغان سۆزلەيدۇ. شەكسىزكى، ئۇلارغا ئەلۋەتتە دوزاخ بار، ئۇلار دوزاختا تاشلىنىپ قالغۇچىلاردۇر.

63 _ ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سەندىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئۈممەتلەرگىمۇ ئەلۋەتتە پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق، ئەممە شەيتان ئۇ ئۈممەتلەرگە ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىق، بۇتلارغا

چوقۇنۇش قاتارلىق يامان ئەمەللىرىنى چىرايلىق كۆرسەتتى، شەيتان دۇنيادا ئۇلارنى ئازدۇرىدىغان دوستىدۇر. ئاخىرەتتە ئۇلارغا ئەلەملىك ئازاب بار.

64 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا بىز بۇ قۇرئاننى پەقەتلا سېنىڭ كىشىلەرگە ئۇلار ئىختىلاپ قىلىشقان دىن ئەھكاملىرىنى بايان قىلىپ بېرىشىڭ ۋە ئىمان ئېيتىدىغان قەۋمگە ھىدايەت ھەم رەھمەت بولسۇن ئۈچۈن نازىل قىلدۇق.

65 _ ئاللاھ بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، سۈسزلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى ئۇنىڭ بىلەن تىرىلدۈردى ۋە زېمىندىن ھەر خىل ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىپ بەردى. شەكسىزكى، بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇشتا ۋە ئۆسۈملۈكلەرنى ئۈندۈرۈپ بېرىشتە ھەق سۆزنى ئاڭلايدىغان، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان ۋە ئۇنىڭدىن قورقىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ ئۆلگەنلەرنى تىرىلدۈرۈشتىن ئىبارەت قۇدرىتىگە ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ئەلۋەتتە دەلىل بار.

66 _ ئى ئىنسانلار! تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋىلاردا سىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار. سىلەر كۆرۈۋاتىسىلەركى، بىز سىلەرنى ئۇ چارۋىلارنىڭ قارنىدىكى سىڭدۈرۈلگەن يېمەكلىك ۋە قان ئارىسىدىن ئايرىلىپ چىققان ساپ، لەززەتلىك ۋە سىڭىشلىك سۈت بىلەن سۇغىرىمىز.

67 _ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىمىزدىن بىرى، سىلەرنىڭ خورمىدىن، ئۈزۈمدىن شارابلارنى ۋە پاكىز يېمەكلىكلەرنى ياسىشىڭلاردۇر. بۇنىڭدا ئەقلىنى ئىشلىتىپ ئاللاھنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىنى چۈشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى نامايان قىلىدىغان دەلىللەر بار.

68 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ ھەسەل ھەرىسىگە: «تاغلارغا، دەرەخلەرگە ۋە كىشىلەر ياسىغان ساندۇقلارغا ئۇۋا تۈزگىن.

69 _ ئاندىن كۆڭلۈڭ تارتقان تۈرلۈك مېۋىلەردىن يېگىن، تاغلاردا ۋە دەرەخلەرنىڭ ئارىسىدا رىزقىڭنى تېپىپ يېيىش ئۈچۈن رەببىڭ ساڭا ئوڭايلاشتۇرۇپ بەرگەن يوللاردا يۈرگىن، ئارىلىق ئۈزۈن بولسىمۇ ئۇۋۇاڭغا قايتىشتا ئېزىپ كەتمىگىن» دەپ ئىلھام بەردى. ھەسەل ھەرىسىنىڭ قارنىدىن ئىنسانلارغا شىپا بولىدىغان، ئاق، سېرىق ۋە قىزىل ھەر خىل رەڭلىك ھەسەل چىقىدۇ. ھەسەلدە ئىنسانلارغا شىپا بار. تەپەككۇر قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن ھەسەل ھەرىسىنىڭ بۇ ئىشىدا ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى نامايان قىلىدىغان دەلىللەر بار.

70 _ ئاللاھ سىلەرنى ياراتتى، ئاندىن ئەجىلىڭلار توشقاندا سىلەرنىڭ جېنىڭلارنى ئالىدۇ، ئاراڭلاردا ئۆمۈرنىڭ ئەڭ قېرىلىق باسقۇچىغا يېتىدىغانلارمۇ بار، ئۇلار بالىلىق ھالىتىگە ئوخشاپ قېلىپ، ئىلگىرى بىلگەنلىرىنى بىلمەيدىغان بولۇپ قالىدۇ. شەكسىزكى ئاللاھ ھەممىنى بىلگۈچىدۇر

ۋە هەممىگە قادىردۇر، ئۇنىڭ ئىلمى ۋە قۇدرىتى ھەممە نەرسىنى قورشاپ تۇرىدۇ. ئىنسانىنى ئاشۇ ھالەتكە يەتكۈزۈشكە قادىر بولغان ئاللاھ ئۇلارنى ئۆلگىنىدىن كېيىن تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر.

71 _ ئاللاھ دۇنيادا سىلەرگە رىزىقنى تەقسىم قىلىشتا بەزىڭلارنى بەزىڭلاردىن ئارتۇق قىلدى. شۇڭا سىلەرنىڭ بەزىلىرىڭلار باي، بەزىلىرىڭلار يوقسۇل، بەزىلىرىڭلار خوجايىن، بەزىلىرىڭلار خىزمەتچى بولۇپ ياشايسىلەر. بايلىققا ئېرىشكەنلەر بايلىقىنى يوقسۇللارغا بېرىپ، ئۇلار بىلەن بايلىقتا ئوخشاش بولۇپ قېلىشنى خالىمايدۇ. ئۇلار ئۆزلىرى ئۈچۈن بۇ ئىشنى راۋا كۆرمەيدىغان تۇرۇپ، ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈشنى قانداق راۋا كۆردى؟ ئۇلار نېمە ئۈچۈن ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدۇ؟ بۇ ئاللاھنىڭ نېمىتىگە تۈزكورلۇق قىلغانلىقتۇر. مانا بۇ ئەڭ چوڭ ناشۇكۇرلۇكتۇر.

72 _ ئاياللار بىلەن كۆڭلۈڭلارنى راھەتلەندۈرۈشۈڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ ئۆز تىپىڭلاردىن ئاياللارنى ياراتتى، سىلەرگە ئۇلاردىن ئوغۇللارنى، قىزلانى ۋە ئۇلارنىڭ نەسلىدىن نەۋرىلەرنى ئاتا قىلدى، سىلەرنى مېۋە، ئاشلىق، گۆش قاتارلىق تۇرلۇك شېرىن يېمەكلىكلەر بىلەن رىزىقلاندۇردى. ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرسىمۇ، ئۇ كاپىرلار ساختا ئىلاھلارغا ئىشىنىپ ئاللاھنىڭ سانسىز نېمەتلىرىگە تۈزكورلۇق قىلامدۇ؟ ئۇلار ئىبادەتنى ئاللاھقا خاس قىلىپ ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلسا بولمامدۇ؟

73 _ مۇشرىكلار ئۆزلىرىگە ھېچ نەرسە قىلىپ بېرەلمەيدىغان، يا بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرەلمەيدىغان، ياكى زېمىندىن زىرائەت ئۈندۈرۈپ بېرەلمەيدىغان بۇتلارغا چوقۇنىدۇ. ئۇ نەرسىلەر چوقۇنغۇچىلىرىغا قىلچە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ، چۈنكى ئۇلارنىڭ قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ.

74 _ ئى ئىنسانلار! بۇتلارنىڭ سىلەرگە قىلچە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغانلىقىنى بىلگەن بولساڭلار، ئاللاھقا ھېچبىر مەخلۇقاتنى ئوخشاتماڭلار، ئاللاھقا قىلىنىدىغان ئىبادەتكە ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ نېمە قىلىۋاتقانلىقىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئەمما سىلەر بولساڭلار غەپلەتتە بولۇپ، ئۆز خاتالىقىڭلارنىمۇ، ئاقىۋىتىڭلارنىمۇ بىلمەيسىلەر.

75 _ ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ ئەقىدىسىنىڭ خاتالىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق بىر مىسال كەلتۈرىدۇ: ئۆز ئالدىغا ئىش قىلالمايدىغان، ھېچ نەرسىگە ئىگە بولمىغان بىر قۇل بىلەن، ھەممە ئىشنى قىلالايدىغان، قول ئىلكىدە بار، ئاللاھ ئاتا قىلغان مال _ دۇنيادىن ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن سەدىقە قىلىدىغان ھۆر ئادەم باراۋەرمۇ؟ ئەقلى بار ئادەم بۇ ئىككىسى ئوخشاش دەپ قارامدۇ؟ خۇددى شۇنىڭدەك، ياراتقۇچى ئاللاھ ئۆزى ياراتقان مەخلۇقاتقا ئوخشىمايدۇ. سىلەر ئاللاھنى قانداقمۇ مەخلۇقات بىلەن باراۋەر سانايسىلەر؟ بارچە ھەمدۇسانا ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا خاستۇر،

ئاللاھ بارچە مەدھىيەگە لايىقتۇر. مۇشرىكلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ ھەمدۇساناغا لايىق ئىكەنلىكىنى، بارچە نېمەتنىڭ ئاللاھتىن ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

76 _ ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ ئەقىدىسىنىڭ خاتالىقىغا يەنە ئىككى ئادەمنى مىسال قىلىپ كەلتۈرىدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى ھېچ ئىش قىلالمايدىغان ۋە ئىگىسىگە يۈك بولۇۋالغان گاچا ئادەم بولۇپ، ئىگىسى ئۇنى مەيلى قەيەرگە ئەۋەتسۇن، ئۇ ھېچقانداق بىر پايدا ئېلىپ كېلەلمەيدۇ، يەنە بىرى بولسا ئۆزى ساغلام، ئۆزىگە ۋە باشقىلارغا مەنپەئەت يەتكۈزەلەيدىغان، كىشىلەرنى ھەققانىي بولۇشقا بۇيرۇيدىغان، توغرا يولدا ماڭغان ئادەمدۇر. ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ نەزىرىدە بۇ ئىككى ئادەم باراۋەرمۇ؟ ئى مۇشرىكلار سىلەر قانداقلارچە ئاشۇ گاس، گاچا بۇتلارنى ھەممىگە قادىر، ھەممىگە رىزىق بىرىپ تۇرۇۋاتقان ئۇلۇغ ئاللاھقا تەڭ قىلىسىلەر؟

77 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيبنى بىلىش ئاللاھقا خاستۇر، قىيامەتنىڭ قايىم بولۇشى كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلىك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ تېزدۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

78 _ ئاللاھ سىلەرنى تۇغۇلىدىغان ۋاقتىڭلار كەلگەندە ئاناڭلارنىڭ قورسىقىدىن چىقاردى، سىلەر ئۇ چاغدا ئەتراپىڭلاردىكى نەرسىلەردىن ھېچ نەرسىنى بىلمەيتتىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى شۈكۈر قىلسۇن دەپ، سىلەرگە قۇلاق، كۆز ۋە يۈرەك قاتارلىق ئەزالارنى ئاتا قىلدى.

79 _ مۇشرىكلار ھاۋا بوشلۇقىدا ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن ئۇچۇش ئۈچۈن بويسۇندۇرۇلغان قۇشلارنى كۆرمىدىمۇ؟ ئۇلارنى ھاۋا بوشلۇقىدا يەرگە چۈشۈپ كېتىشتىن پەقەتلا ئاللاھ تۇتۇپ تۇرىدۇ. شەكسىزكى، قۇشلارنى بۇنداق ئۇچىدىغان قىلىشتا ۋە ئۇلارنى ھاۋا بوشلۇقىدا تۇتۇپ تۇرۇشتا، كۆرگەن دەلىللەرگە ئىشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

80 _ ئاللاھ سىلەرگە ئۆيۈڭلارنى ئائىلە ئەزالىرىڭلار بىلەن ئارام ئالىدىغان ۋە جېنىڭلارغا راھەت جاي قىلىپ بەردى، سەپەرلىرىڭلاردا ھايۋانلارنىڭ تېرىلىرىدىن چېدىرلارنى قىلىپ بەردى، بۇ چېدىرلارنى كۆچكەن كۈنۈڭلاردىمۇ، تۇرغان كۈنۈڭلاردىمۇ ئۇڭايلا توشۇپ كېتەلەيسىلەر. سىلەرگە يەنە قويلارنىڭ يۇڭلىرىدىن، تۆگىلەرنىڭ يۇڭلىرىدىن، ئۆچكىلەرنىڭ يۇڭلىرىدىن كىيىم _ كېچەكلەرنى، بىساتلارنى ۋە باشقا ئۆي سەرەمجانلىرىنى قىلىپ بەردى. سىلەر بۇ نەرسىلەردىن ئۆمۈرۈڭلارنىڭ ئاخىرىغا قەدەر پايدىلىنىسىلەر.

81 _ ئاللاھ سلەرگە ھاۋانىڭ ئىسسىق كۈنلىرىدە سايىدايدىغان دەل _ دەرەخلەرنى يارىتىپ بەردى، ھاجىتىڭلار چۈشكەندە پاناھلىنىشىڭلار ئۈچۈن، سلەرگە تاغلاردىكى ئۆڭكۈرلەرنى خاتىرجەم جاي قىلىپ بەردى، پاختا ۋە يۇڭ قاتارلىق نەرسىلەردىن سلەرنى ئىسسىقتىن ۋە سوغۇقتىن ساقلايدىغان كىيىملەرنى قىلىپ بەردى، تۆمۈردىن ئۇرۇشلاردا سلەرنى قوغدايدىغان ساۋۇتلارنى تەييارلاپ بەردى. ئاللاھ سلەرنى ئىتائەت قىلسۇن، ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلسۇن دەپ، سلەرگە شۇنداق مۇكەممەل نېمەتلەرنى ئاتا قىلغاندەك، دىنىي مەسىلىلەرنىمۇ تەپسىلي بايان قىلىپ بېرىپ نېمىتىنى تاماملايدۇ.

82 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئۇلار مۇشۇ ئايەتلەرنى كۆرۈپ تۇرۇپ، يەنىلا سەندىن يۈز ئۆرۈسە، سەن بۇنىڭغا قايغۇرمىغىن. چۈنكى سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ پەقەتلا دىننى چۈشىنىشلىك قىلىپ يەتكۈزۈشتۇر. ئەمما ھىدايەت بىزنىڭ ئىلكىمىزدىدۇر.

83 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىك نېمىتىنى تونۇيدۇ، ئاندىن ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ تولىسى ئۇنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلاردۇر.

84 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنى قىيامەت كۈنى بېشىغا كېلىدىغان ئەھۋاللاردىن ئاگاھلاندۇرغىن. ئۇ چاغدا ھەربىر ئۈممەتتىن ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئىمان ئېيتقانلارنىڭ ئىمانىغا ۋە كاپىر بولغانلارنىڭ كاپىرلىقىغا گۇۋاھلىق بەرگۈچى قىلىپ چىقىرىمىز. ئۇنىڭدىن كېيىن، كاپىرلارغا قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ئۆزرە ئېيتىشقا رۇخسەت بېرىلمەيدۇ، ئۇلاردىن گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ ئاللاھنى رازى قىلىشمۇ تەلەپ قىلىنمايدۇ. (چۈنكى) ئۇ چاغدا تەۋبە قىلىشنىڭ ۋە ياخشى ئەمەل قىلىشنىڭ ۋاقتى ئۆتۈپ كەتكەن بولىدۇ.

85 _ كاپىرلار قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ئازابىنى كۆرگەن چېغىدا، ئازاب ئۇلاردىن قىلچە يېنىكلىتىلمەيدۇ، ئۇلارغا مۆھلەت بېرىلمەيدۇ ۋە ئازاب كېچىكتۈرۈلمەيدۇ.

86 _ مۇشرىكلار قىيامەت كۈنى ئۆزلىرى دۇنيادا چوقۇنغان ئىلاھلىرىنى كۆرگەن چاغدا: «ئى رەببىمىز! بۇلار بىز دۇنيادىكى ۋاقتىمىزدا چوقۇنغان بۇتلىرىمىزدۇر» دەيدۇ، بۇ چاغدا بۇتلار زۇۋانغا كېلىپ، ئۇلارغا: «ئى مۇشرىكلار! سلەر ھەقىقەتەن يالغانچىسلەر، سلەر بىزنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىرگە بىزگىمۇ چوقۇندۇڭلار. ئەمما بىز سلەرنى ئۇنداق قىلىشقا بۇيرۇغان ئەمەس، بىز ئۆزىمىزنى چوقۇنۇشقا لايىق دەپ دەۋا قىلغانمۇ ئەمەس، بىزگە چوقۇنغانلىق گۇناھى ئۆزۈڭلاردىدۇر» دەپ رەددىيە بېرىدۇ.

87 _ قیامەت کۈنی مۇشرىكلار ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھقا بويسۇنغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىمىز بىزگە شاپائەت قىلىدۇ دەپ، توقۇپ چىققان يالغانلىرى يوققا چىقىدۇ.

88 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىنكار قىلغان ۋە كىشىلەرنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن توسقان كاپىرلارنى ئۇلارنىڭ كىشىلەرنى ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلىشتىن توسۇش، گۇناھ _ مەئسىيەتلەر بىلەن ئازدۇرۇش قاتارلىق بۇزغۇنچىلىقلىرى سەۋەبلىك ئازاب ئۈستىگە ئازاب قوشۇپ جازالايمىز.

89 _ ئى پەيغەمبەر! قىيامەت كۈنىنى ئەسلىگىن. بىز ئۇ كۈندە ھەربىر ئۈممەتكە ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرىنى گۇۋاھچى قىلىپ كەلتۈرىمىز. ئى پەيغەمبەر! سېنىمۇ ئۆز ئۈممىتىڭگە گۇۋاھچى قىلىپ كەلتۈرىمىز. بىز ساڭا بۇ قۇرئاننى بايان قىلىشقا تېگىشلىك بولغان ھالال _ ھارام ، مۇكاپات ۋە جازا قاتارلىق مەسىلىلەرنى روشەن بايان قىلغان، ئىنسانلارغا ھىدايەت، مۇئمىنلەرگە رەھمەت ۋە ئۇلارنىڭ ئاخىرەتلىكىنىڭ ياخشى بولىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر قىلىپ نازىل قىلدۇق.

90 _ شەكسىزكى، ئاللاھ بۇ قۇرئاندا بەندىلىرىنى ئادالەتلىك ۋە ئىنساپلىق بولۇشقا، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەي خالىس ئىبادەت قىلىشقا، بۇيرۇغان پەرزلىرىنى ئادا قىلىشقا، ھەربىر ھەق ئىگىسىنىڭ تېگىشلىك ھەققىنى بېرىشكە، ئىنسانلارغا گەپ _ سۆزدە ۋە مۇئامىلىدە دۈرۈس بولۇشقا، يېقىن تۇغقانلارغا يارىدەم بېرىشكە بۇيرۇيدۇ، قەبىھ سۆز_ ھەرىكەتلەردىن، ئاللاھ رازى بولمايدىغان ئىشلاردىن، گۇناھ _ مەئسىيەتتىن، بارلىق يامان ئىشلاردىن ۋە كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىشتىن توسىدۇ. ئاللاھنىڭ بۇيرۇغان ۋە توسقانلىرىنى ئېسىڭلارغا ئېلىپ ئەمەل قىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ بۇ ئەمر _ پەرمانلىرى ۋە بۇ چەكلىمىلىرى ئارقىلىق سىلەرگە پەند _ نەسىھەت قىلىدۇ.

91 _ سىلەر مەيلى ئاللاھقا بەرگەن ئەھدەڭلارغا بولسۇن ياكى بىر _ بىرىڭلار بىلەن قىلىشقا ئەھدەڭلارغا بولسۇن، ئىشقىلىپ قۇرئان ۋە سۈننەتنىڭ روھىغا زىت كەلمەيدىغان ھەر قانداق ئەھدىگە ۋاپا قىلىڭلار، ئاللاھنىڭ نامىنى تىلغا ئېلىپ پۈختىلىغان قەسىمىڭلارنى ھەرگىز بۇزماڭلار. چۈنكى سىلەر قەسەم قىلغان چېغىڭلاردا ئۇنىڭغا ئاللاھنى كېپىل قىلدىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ قىلغان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

92 _ قەسىمىڭلارنى ۋە ۋەدەڭلارنى بۇزماڭلار، ئۇ چاغدا سىلەر يىپ ئېگىرىپ، ئۇنى پىششىقلىغاندىن كېيىن چۈۋۈۋەتكەن ئايالغا ئوخشاپ قالىسىلەر. قەسىمىڭلارنى ئالدامچىلىقنىڭ ۋاستىسى قىلىۋېلىپ، سىلەر ۋەدىلەشكەن جامائەدىن كۆپرەك پۇل بېرىدىغان جامائەنى تاپقان چاغدا بۇرۇنقى ۋەدەڭلارنى بۇزماڭلار. ئاللاھ سىلەرنى ۋەدىگە ۋاپا قىلىشقا بۇيرۇش ۋە ۋەدىنى

بۇزۇشتىن توسۇش بىلەن سىنايدۇ، سىلەر دۇنيادا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشتىن ئىبارەت سىلەر تالاش _تارتىش قىلىۋاتقان بۇ مەسىلىنى قىيامەت كۈنى ئاللاھ سىلەرگە چوقۇم ئوچۇقلاپ بېرىدۇ.

93 _ ئاللاھ خالىغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ ھەممىڭلارنى ئىسلامدىن ئىبارەت بىرلا دىندا قىلاتتى. لېكىن ئاللاھ خالىغان ئادەمنى ئۇنىڭ ھىدايەت تاپمايدىغانلىقىنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن ئۆز ئازغۇنلۇقىدا قالدۇرۇپ قويىدۇ، ئۇنى ھىدايەت قىلمايدۇ، خالىغان ئادەمنى ئۇنىڭ ھىدايەتنى خالايدىغانلىقىنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن ئۆز پەزلىدىن ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلىدۇ. قىيامەت كۈنى سىلەر بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى ۋە يامان بارلىق ئەمەلىڭلار ئۈستىدە سوئال – سوراق قىلىنىسىلەر. ئاللاھ شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

94 _ قەسىمىڭلارنى بىر _ بىرىڭلارنى ئالداشنىڭ ۋاستىسى قىلىۋالماڭلار، چۈنكى ئەگەر سىلەر قەسەم قىلىپ كىشىلەرنى ئالدىساڭلار، مەزمۇت تۈرۈپ بولغاندىن كېيىن پۈتى تېيىپ كەتكەن ئادەمدەك خاتىرجەم ھاياتىڭلارنى ھالاكەتكە تاشلايسىلەر. بۇ قىلمىشىڭلار ئارقىلىق كىشىلەرگە يامان ئۆرنەك بولۇپ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ دىندىن توسۇشقا سەۋەب بولغانلىقىڭلار ئۈچۈن، بۇ دۇنيادا ئۇنىڭ جازاسىنى تارتىسىلەر، ئاخىرەتتە بولسا چوڭ ئازابقا قالىسىلەر.

95 _ دۇنيانىڭ ئەرزىمەس مال _ دۇنياسىغا ئالدىنىپ ئاللاھقا بەرگەن ئەھدەڭلارنى بۇزماڭلار! ئەگەر بىلسەڭلار، ئاللاھنىڭ ئەھدىگە ۋاپا قىلغانلارغا بېرىدىغان مۇكاپاتى سىلەر ئۈچۈن بۇ ئەرزىمەس مال _ دۇنيادىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر.

96 _ سىلەرنىڭ ئىلكىڭلاردىكى مال _ دۇنيا تۈگەپ كېتىدۇ، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى مۇكاپاتلار ۋە نېمەتلەر ھەرگىز تۈگىمەيدۇ. ئەھدىگە ۋاپا قىلىش قاتارلىق دىنىي مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىش يولىدا چىداملىق بولغانلارنىڭ مۇكاپاتىنى قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى بويىچە بېرىمىز، يەنى ئۇلارنىڭ ئەڭ ئاددىي ئەمەلىگىمۇ ئەڭ كاتتا ئەمەلىگە بېرىلىدىغان مۇكاپاتنى بېرىمىز.

97 _ مەيلى ئەر بولسۇن ياكى ئايال بولسۇن، كىمكى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە بولغان ئىمانى مۇستەھكەم ھالدا ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، گەرچە ئۇنىڭ مال _ دۇنياسى ئاز بولسىمۇ، بىز ئۇنى ئەلۋەتتە ئەڭ ياخشى ھاياتتا ياشىتىمىز ۋە ئاخىرەتتە ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ مۇكاپاتىنى قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى بويىچە بېرىمىز.

98 _ ئى مۇئمىن! ئەگەر سەن قۇرئان ئوقۇماقچى بولساڭ، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلانغان لەنىتى شەيتاننىڭ ئازدۇرۇشىدىن ئاللاھقا سىغىنىپ «ئەئۇزۇ بىللاھى مىنەششەيتانىر رەجىم» دەپ پاناھ تىلىگىن.

99 _ شەكسزكى، شەيتان ئاللاهقا، ئاللاهنڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ھەر ئىشتا ئاللاهقا تايانغان كىشىلەرگە ھۆكۈمرانلىق قىلالمايدۇ.

100 _ شەيتان پەقەتلا ئۆزىگە ئىتائەت قىلغان ۋە بۇ قىلمىشى بىلەن ئاللاهقا شېرىك كەلتۈرگەن ئادەمگىلا ھۆكۈمرانلىق قىلالايدۇ.

101 _ بىز بىر ئايەتنى يەنە بىر ئايەتنىڭ ئورنىغا ئالماشتۇرغىنىمىزدا _ ئاللاھ بەندىلىرىگە قايسى ۋاقىتتا قايسى ھۆكۈمنىڭ ئەڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ _ كاپىرلار: «ئى مۇھەممەد! سەن ئاللاهنڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇۋاتىسەن» دەيدۇ، ئۇنداق ئەمەس، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس. بەلكى ئۇ كاپىرلارنىڭ تولىسى ئۆزلىرىنىڭ رەببىنى ۋە ئۇنىڭ دىنىنى بىلمەيدۇ.

102 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «قۇرئاننى مەن توقۇپ چىقمىدىم، بەلكى ئۇنى جىبرىل مۇئمىنلەرنىڭ ئىمانىنى مۇستەھكەم قىلىش، مۇسۇلمانلارنى توغرا يولغا باشلاش ۋە ئۇلارغا خۇش خەۋەر بېرىش ئۈچۈن ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ چۈشتى».

103 _ بىز مۇشرىكلارنىڭ: «مۇھەممەدكە قۇرئاننى بىر ئىنسان ئۆگىتىپ تۇرىدۇ» دېگەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمىز. ھالبۇكى ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قۇرئاننى ئۆگەتكەن دەپ تۆھمەت قىلغان ئادەم ئەرەب ئەمەس، ئۇ ئەرەب تىلىنى بىلمەيدۇ، قۇرئان بولسا ئاشكارا ئەرەب تىلىدىكى بىر كىتابتۇر.

104 _ شەكسزكى، قۇرئانغا ئىشەنمەيدىغانلارنى ئاللاھ ھەقىقەتكە يېتىشكە مۇۋەپپەق قىلمايدۇ، ئاخىرەتتە ئۇلارغا ئەلەملىك ئازاب بار.

105 _ يالغانىنى پەقەت ئاللاهنڭ ئايەتلىرىگە ئىشەنمەيدىغان كاپىرلار توقۇيدۇ. ئەنە ئاشۇلار يالغانچىلارنىڭ دەل ئۆزىدۇر. ئەمما مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ يالغان ئېيتىشى ۋە ئاللاھ ئېيتمىغان سۆزلەرنى ئۇنىڭغا مەنسۇپ قىلىشى مۇمكىن ئەمەس.

106 _ ئاللاهقا ئىمان ئېيتقاندىن كېيىن ئىماندىن يېنىۋالغان ۋە كۇفرى سۆزنى قىلغان كاپىرلاردىن باشقىسى يالغانىنى توقۇمايدۇ، مۇنداقلار ئاللاهنڭ غەزىپىگە ئۇچرايدۇ. ئەمما قەلبى ئىمان بىلەن مۇستەھكەم تۇرۇپ، كۇفرى سۆزنى ئېيتىشقا مەجبۇرلانغانلىقتىن، ھالاك بولۇپ كېتىشتىن قورقۇپ ئۆزىنىڭ ئىماندىن يېنىۋالغانلىقىنى بىلدۈرگەن كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. لېكىن كىمكى كۇفرى سۆزنى كۆڭلىدىن ئېيتىدىكەن، مۇنداقلار ئاللاهنڭ قاتتىق غەزىپىگە ئۇچرايدۇ، ئۇلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار.

107 _ بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيا تىرىكچىلىكىنى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرگەنلىكى ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى ھىدايەت قىلمايدۇ، ئۇلارنى ھەقىقەتكە ۋە توغرىلىققا يېتەكلىمەيدۇ.

108 _ ئەنە شۇلار ئاللاھ دىللىرىنى كۇفرىلىققا ۋە دۇنيالىقنى ئاخىرەتلىكتىن ئەۋزەل كۆرۈشكە پېچەتلىۋەتكەن كىشىلەردۇر. شۇڭا ئۇلارنىڭ دىلىغا ھىدايەتنىڭ نۇرى كىرمەيدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرىنى ھەق سۆزنى ئاڭلىمايدىغان قىلىپ قويغان بولۇپ، شۇڭا ئۇلار قۇرئان ئايەتلىرىنى ھەققانىي مەيداندا تۇرۇپ ئاڭلىمايدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنى كور قىلىۋەتكەن بولۇپ، شۇڭا ئۇلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان كائىنات دەلىللىرىنى كۆرمەيدۇ. ئەنە شۇلار ئاخىرەتتە ئۆزلىرىگە تەييارلانغان ئازابتىن غەپلەتتىدۇر.

109 _ شەك _ شۇبھىسىزكى، ئۇلار ئاخىرەتتە چوقۇم زىيان تارتقۇچىلاردۇر. (چۈنكى) ئۇلار ئۆمرىنى ئۆزلىرىگە ئازاب ئېلىپ كېلىدىغان ئىشلارغا سەرپ قىلغان ئادەملەردۇر.

110 _ ئاندىن ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن رەببىڭ مەككىدە مۇشرىكلار ئىماندىن يانداۋرۇش ئۈچۈن قاتتىق ئازابلىغاندىن كېيىن، قەلبى ئىماندا مۇستەھكەم تۇرغان ھالدا كۇفرى سۆزنى ئاغزاكى ئېيتىپ قويغان، ئاندىن ئۇلاردىن قۇتۇلۇپ مەدىنىگە ھىجرەت قىلغان، ئاندىن ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغان ۋە دىنىي مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىشتا چىداملىق بولغان كىشىلەرنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر ۋە ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

111 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا قىيامەتنى ئەسلەتكىن. ئۇ كۈندە ھەربىر ئادەم ئۆزىنى ئاقلاش ئۈچۈن تىرىشىدۇ، بارلىق ئۆزىلەرنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ، ھەربىر ئادەمگە قىلغان ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتى ياكى جازاسى كەم – زىيادە قىلىنماي تولۇق بېرىلىدۇ، ئۇلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ.

112 _ ئاللاھ مەككە شەھرىنى مىسال قىلىپ كەلتۈرىدۇ، بۇ شەھەر دۈشمەندىن ئامان، رىزقىنىڭ تارلىشىپ قېلىشىدىن خاتىرجەم بايىاشاتلىق بىر شەھەر ئىدى، ئۇنىڭ رىزقى تەرەپ _ تەرەپتىن كەڭتاشا كېلىپ تۇراتتى. شۇنداق تۇرسىمۇ، بۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسى ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە تۇزكورلۇق قىلدى، ئاللاھقا شۈكۈر قىلمىدى، رىزىق بەرگەن ئاللاھقا ئىبادەت قىلماي، بۇتلارغا چوقۇندى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى ئاچارچىلىق بىلەن جازالىدى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام باشچىلىقىدىكى ئىسلام قوشۇنى ئارقىلىق ئۇلارنىڭ خاتىرجەملىكىنى ئەنسىزلىككە ئايلاندۇرۇپ قويدى. بۇ جازالارنىڭ ھەممىسى ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتلىرى تۈپەيلىدىن بولدى.

113 _ ئاللاھ مەككىلىكلەرگە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن بىر پەيغەمبەر ئەۋەتتى. ئۇ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدۇر. مەككىلىكلەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ نەسەبىنى، گۈزەل ئەخلاقىنى ۋە

راستچىللىقىنى ئوبدان بىلىپ تۇرۇقلۇق، ئۇنىڭغا كەلگەن ئىسلام دىنىنى قوبۇل قىلمىدى، ئۇنىڭ «مەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى» دېگەن سۆزىگە ئىشەنمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى ئۇلار ئىسلامغا دۈشمەنلىك قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇۋاتقان، كىشىلەرنى ئۇنىڭدىن توسۇۋاتقان ۋە بۇتلارنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈۋاتقان پەيتىدە، ئاچارچىلىق بىلەن، قورقۇنچ بىلەن ۋە كاتتىباشلىرىنى بەدرى ئۇرۇشىدا ئۆلتۈرۈش بىلەن قاتتىق جازالىدى.

114 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال، شېرىن يېمەكلىكلەردىن يەڭلار، ئاللاھ بەرگەن نېمەتلەرنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشقا ۋە ئاللاھ رازى بولىدىغان ئىشلارغا ئىشلىتىڭلار. ئەگەر ئاللاھقا ھەقىقىي ئىخلاسمەن بولساڭلار، ئۇنىڭ نېمىتىگە شۈكۈر قىلىڭلار.

115 _ ئاللاھ سىلەرگە ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋاننى، قاننى، چوشقا گۆشىنى، ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋاننى ھارام قىلدى. لېكىن ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كېتىش خەۋپى تۇغۇلغاندا، ئىلاجسىزلىقتىن مۇشۇ ھارام نەرسىلەردىن ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك مىقداردىن ئاشۇرۇۋۇۋەتمەي يېسە ئاللاھ كەچۈرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا رەھىم قىلغۇچىدۇر، ئۇنى بۇ ئىشى سەۋەبلىك جازالىمايدۇ.

116 _ ئى مۇشرىكلار! ئاللاھنىڭ نامىدىن ئاغزىڭلارغا كەلگەن يالغاننى ئويدۇرۇپ، ئاللاھ ھالال قىلغان نەرسىنى ھارام، ئاللاھ ھارام قىلغان نەرسىنى ھالال دېمەڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى ئويدۇرغانلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىنىڭ ياخشىلىقىغا ئېرىشەلمەيدۇ.

117 _ ئۇلارنىڭ دۇنيادا ئېرىشىدىغان نەرسىسى ئازغىنە مەنپەئەتتۇر. ئاخىرەتتە ئۇلارغا قاتتىق ئازاب بار.

118 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بايان قىلغان نەرسىلەرنى ئىلگىرى يەھۇدىيلارغا ھارام قىلغان ئىدۇق،[57] ئۇلار تىرناقلىق ھايۋانلارنىڭ گۆشى، كالا ۋە قويلارنىڭ دۈمبىسىدىكى، ئۈچەيلىرىدىكى ۋە سۆڭىكىگە چاپلىشىقلىق ياغلىرىدىن باشقا ياغلىرىدۇر. بىز يەھۇدىيلارغا بۇ نەرسىلەرنى ھارام قىلىش بىلەن ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدۇق، لېكىن ئۇلار نېمەتكە كۇفرىلىق قىلىش ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتتە ھەددىدىن ئېشىش بىلەن ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلدى. شۇنىڭ بىلەن جازاغا تېگىشلىك بولدى.

---

[57] ئىلگىرى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بايان قىلىنغان نەرسىلەردىن ئەنئام سۈرىسىنىڭ 146-ئايىتى كۆزە تۇتۇلىدۇ. (تەپسىر جەلالەين شەرھى 4-تۇم، 277-بەت).

119 _ ئاندىن گۇناھ _ مەئسىيەتلەرنىڭ يامان ئاقىۋىتىنى ۋە ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچراشقا سەۋەب بولىدىغانلىقىنى بىلمىگەنلىكتىن ياكى بىلگەن بولسىمۇ ئاددىي سانىغانلىقتىن گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىپ، كېيىن گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغان، ئاندىن ئۆزىنى ھەم ئەخلاقنى تۈزەتكەن كىشىلەرگە كەلسەك، ھەقىقەتەن رەببىڭ ئۇلار تەۋبە قىلغاندىن كېيىن ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر ۋە ئۇلارغا ناھايىتى رەھىم قىلغۇچىدۇر.

120 _ شەكسىزكى، ئىبراھىم ياخشى ئىشلاردا پېشۋا ئىدى، ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچى ۋە بويسۇنغۇچى ئىدى، ئۇ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلاتتى، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرمەيتتى، بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ دىنى بولغان ئىسلام دىنىدا مۇستەھكەم ئىدى.

121 _ ئىبراھىم ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغۇچى ئىدى. ئاللاھ ئۇنى پەيغەمبەرلىككە تاللىدى ۋە ئىسلامدىن ئىبارەت توغرا يولغا يېتەكلىدى.

122 _ ئۇنىڭغا دۇنيادا ياخشى پەرزەنت، كېيىنكىلەرنىڭ مەدھىيەسىگە سازاۋەر بولۇش ۋە ئۇلارغا ئۈلگە بولۇشتىن ئىبارەت كاتتا ياخشىلىق ئاتا قىلدۇق، شەك_ شۈبھىسىزكى، ئاخىرەتتىمۇ ئۇ ئەلۋەتتە ياخشىلارنىڭ قاتارىدا ۋە مەرتىۋىلىك زاتلارنىڭ ئارىسىدا بولىدۇ.

123 _ ئى پەيغەمبەر! ئاندىن ساڭا: «سەن ئىبراھىم ئىسلام دىنىغا ئەگەشكەندەك ئىزچىل ئەگەشكىن، ئۇنىڭدا مۇستەھكەم تۇرغىن، ئۇنىڭدىن ھەرگىز بۇرۇلۇپ كەتمىگىن. شەكسىزكى، ئىبراھىم ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلغۇچىلاردىن ئەمەس ئىدى» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

124 _ ئاللاھ شەنبە كۈنى ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولۇش ئارقىلىق ئۇ كۈننى ئۇلۇغلاشنى پەقەت ئۇ كۈن توغرۇلۇق پەيغەمبىرى بىلەن ئىختىلاپلاشقان ۋە ئۇلۇغلاشقا بۇيرۇلغان جۈمە كۈنىنىڭ ئورنىغا شەنبە كۈننى تاللىغان يەھۇدىيلار ئۈچۈنلا بەلگىلىدى. ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، رەببىڭ قىيامەت كۈنى ئۇلار پەيغەمبىرى بىلەن ئىختىلاپلاشقان ئىش توغرىسىدا، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا چوقۇم ھۆكۈم چىقىرىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە تېگىشلىك بولغان جازاسىنى بېرىدۇ.

125 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر كىشىلەرنى رەببىڭلارنىڭ دىنىغا ۋە ئۇنىڭ توغرا يولىغا قۇرئاندا ساڭا ۋەھيى قىلىنغان ھېكمەتلىك ئۇسۇلۇب بىلەن دەۋەت قىلىڭلار. كىشىلەرگە مۇناسىپ ئۇسۇلۇبتا گەپ قىلىڭلار، ئۇلارغا ئۇلارنى ياخشى ئىشلارغا رىغبەتلەندۈرىدىغان، يامان ئىشلاردىن نەپرەتلەندۈرىدىغان ياخشى سۆزلەر بىلەن نەسىھەت قىلىڭلار. ئۇلار بىلەن يۇمشاق، سىلىق ئۇسۇلدا ئەڭ ياخشى رەۋىشتە مۇنازىرىلىشىڭلار. ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ ئىسلام دىنىنى كىشىلەرگە تولۇق يەتكۈزۈشتىنلا ئىبارەتتۇر. سەن

ئۇنى تولۇق يەتكۈزدۇڭ. ئەمما ئۇلارنى ھدايەت قىلىش ئاللاھقا خاس ئىشتۇر، ئاللاھ توغرا يولدىن ئازغانلارنى ئوبدان بىلىدۇ، ھدايەت تاپقۇچىلارنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ.

126 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر سىلەرگە يامانلىق قىلغانلارنى جازالىماقچى بولساڭلار، ئۇلارنى سىلەرگە قىلغان يامانلىقىدىن ئارتۇق جازالىماڭلار، ئەگەر سەۋر قىلساڭلار، بۇ سىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر، رەببىڭلار سەۋر قىلىپ باشقىلارنى كەچۈرۈۋەتكەنلەرنى بۇ دۇنيادا نۇسرەت ۋە غەلىبە بىلەن، ئاخىرەتتە كاتتا ئەجىر _ ساۋاب بىلەن مۇكاپاتلايدۇ.

127 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا بىر چىقىش يولى تېپىلغانغا قەدەر، ئاللاھ يولىدا ساڭا يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلىپ تۇرغىن. سېنىڭ سەۋرچانلىقىڭ پەقەت ئاللاھنىڭ يارىدىمى بىلەنلا بولىدۇ، سېنى سەۋرچانلىققا يېتەكلەيدىغان ۋە قەلبىڭنى ئۇنىڭدا مۇستەھكەم قىلىدىغان زات ئاللاھتۇر. سېنىڭ دەۋىتىڭگە قۇلاق سالمىغان ۋە ساڭا قارشى مەيداندا تۇرغانلار ئۈچۈن قايغۇرمىغىن، ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىدىن يۈرىكىڭ سىقىلمىسۇن. چۈنكى ئۇلار قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى چوقۇم چېكىدۇ.

128 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇنداش، مەنئى قىلغان ئىشلىرىدىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق تەقۋالىق دائىرىسىدە ئىش كۆرىدىغان ۋە پەرزلەرنى ئادا قىلىشتا، ھەق _ ھوقۇقلارنى قوغداشتا، تائەت _ ئىبادەتتە قېتىرقىنىپ، ئىخلاس بىلەن ئىش قىلىدىغان كىشىلەر بىلەن بىللىدۇر.

ئىسرا سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاللاھتىن باشقا ئېتىقاد ۋە ئىبادەت قىلىشقا لايىق ئىلاھ يوقتۇر. ئاللاھ بەندىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىنىڭ، تەڭداشسىز قۇدرىتىنىڭ ۋە چەكسىز ئىلىمىنىڭ ئالامەتلىرىدىن بەزىسىنى ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنىڭ دەللىلىرىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن، ئۇنى كېچىنىڭ بىر قىسمىدا مەسجىدى ھەرەمدىن، ئەتراپىنى زىرائەت ۋە مېۋىلەر بىلەن بەرىكەتلىك قىلغان، كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋەتىنى بولغان مەسجىدى ئەقساغا ئويغاق ھالىتىدە روھى ۋە بەدىنى بىلەن ئېلىپ باردى. شەكسىزكى، ئاللاھ بارلىق ئاۋازلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھەممىگە تېگىشلىك بولغاننى بېرىدۇ.

2 _ ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىسرا _ مىراج بىلەن ئىنئام قىلغاندەك، مۇسا ئەلەيھىسسالامغا تەۋراتنى ئاتا قىلىش بىلەن ئىنئام قىلدى. تەۋرات ئۆز ۋاقتىدا ھەق دىننىڭ دەستۇرى ۋە ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ يېتەكچىسى بولۇپ، ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىشتىن مەنئى قىلاتتى.

3 _ ئى بىز نۇھ بىلەن بىللە كېمىگە چىقىرىپ توپان بالاسىدىن قۇتقۇزغانلارنىڭ ئەۋلادلىرى! ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەڭلار، ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىڭلار، نۇھ ئەلەيھىسسالامنى ئۈلگە قىلىڭلار. چۈنكى، نۇھ ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا تىلى، دىلى ۋە ئەمەلىيىتى بىلەن ھەمىشە شۈكۈر قىلغۇچى بەندە ئىدى.

4 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئاتا قىلغان تەۋراتتا ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ بەيتۇلمۇقەددەس شەھىرىدە پەيغەمبەرلەرنى ناھەق ئۆلتۈرۈپ، ئىنسانلارغا زۇلۇم قىلىپ ئىككى قېتىم چوڭ بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغانلىقى ۋە بەكمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىدىغانلىقى ھەققىدە خەۋەر بەرگەن ئىدۇق.

5 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! سىلەر ئالدىن خەۋەر بېرىلگەن بىرىنچى قېتىملىق بۇزغۇنچىلىقنى قىلغان چاغدا، سىلەرنى مەغلۇپ قىلىش، ئۆلتۈرۈش ۋە يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقىرىش ئارقىلىق جازالاش ئۈچۈن، ناھايىتى كۈچلۈك بەندىلىرىمىزنى ئەۋەتتۇق. ئۇلار ئۆيلەرنى ئاختۇرۇپ سىلەرنى

ئىزدىدى. بۇزغۇنچىلىق يۈز بەرگەندە ئۇنىڭ جازاسىنىڭ كېلىدىغانلىقى ئەمەلگە ئاشىدىغان بىر ۋەدە ئىدى.

6 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! كېيىنچە سىلەرگە نۇسرەت ۋە غەلىبە ئاتا قىلىپ، سىلەرنىڭ دۈشمەنلىرىڭلارغا بولغان ئۈستۈنلۈكۈڭلارنى ئەسلىگە كەلتۈردۈق، سىلەرنىڭ مال _ مۈلۈكۈڭلارنى ۋە ئەۋلادلىرىڭلارنى كۆپەيتىپ بەردۇق، سىلەرنى كۆچلەندۈردۈق ۋە سانىڭلارنى دۈشمەنلىرىڭلارنىڭ سانىدىن زىيادە قىلدۇق. بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلىقىڭلار ۋە ياخشى ئىش قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن ئىدى.

7 _ ئەگەر سىلەر ئەمەلىڭلارنى ۋە گەپ _ سۆزۈڭلارنى ئىسلاھ قىلساڭلار، بۇنى ئۆزۈڭلارنىڭ پايدىسى ئۈچۈن قىلغان بولىسىلەر، چۈنكى بۇ ئەمەلىڭلارنىڭ ساۋابى سىلەرگە بولىدۇ. ئەگەر يامان ئىش قىلساڭلارمۇ، ئۇنىڭ جازاسىنى ئۆزۈڭلار تارتىسىلەر. سىلەرنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق بۇزغۇنچىلىقىڭلارنى جازالاشنىڭ ۋاقتى كەلگەن چاغدا، دۈشمەنلىرىڭلارنى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلارغا ئەۋەتتۇق. بۇ ئۇلارنىڭ سىلەرنى مەغلۇپ قىلىشى، خارلىشى ۋە خارلىق ئالامەتلىرىنىڭ يۈزۈڭلاردا كۆرۈلۈشى، ئۇلارنىڭ بەيتۇلمۇقەددەسكە كىرىشى، ئۇنى دەسلەپكى قېتىمدا ۋەيران قىلغىنىدەك ۋەيران قىلىشى ۋە ئىشغال قىلغان جايلارنى پۈتۈنلەي ۋەيران قىلىشى ئۈچۈن ئىدى.

8 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! ئەگەر سىلەر گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلىپ، ئۆزۈڭلارنى ئىسلاھ قىلساڭلار، رەببىڭلارنىڭ سىلەرگە رەھىم قىلىشىدا ئۈمىد بار. ئەگەر سىلەر بۇرۇنقى بۇزغۇنچىلىقىڭلارغا ۋە كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىشقا قايتساڭلار، بىزمۇ سىلەرنى جازالاشقا ۋە خار قىلىشقا قايتىمىز. جەھەننەمنى سىلەرگە ۋە بارلىق كاپىرلارغا زىندان قىلىمىز. ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقالمايسىلەر. (بۇ ئايەتلەردە ئىسلام ئۈممىتى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازاب _ ئوقۇبەتلەرگە دۇچار بولۇپ قېلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇلغان. چۈنكى ئاللاھنىڭ گۇناھكارلارنى جازالاشتىكى قانۇنىيىتى بىردۇر ، ئۇ ئۆزگەرمەيدۇ).

9 _ 10] شەكسىزكى، بىز بەندىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان بۇ قۇرئان ئىنسانلارنى ئىسلام يولىدىن ئىبارەت ئەڭ توغرا يولغا باشلايدۇ، ئاللاھ بۇيرۇغان ياخشى ئىشلارنى قىلىدىغان ۋە ئاللاھ توسقان يامان ئىشلاردىن چەكلىنىدىغان مۇئمىنلەرگە، ئۇلارنىڭ چوڭ مۇكاپاتقا ئېرىشىدىغانلىقى بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدۇ، ھەمدە ئاخىرەتكە، ئۇنىڭدىكى مۇكاپات ۋە جازاغا ئىشەنمەيدىغان كاپىرلارنى، ئۇلار ئۈچۈن بىز تەييارلىغان قاتتىق ئازابتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ.

11 _ ئىنسان ئۆزىگە ياخشىلىق تىلەپ دۇئا قىلغاندەك، ئۆزىنىڭ نادانلىقىدىن ۋە سەۋرسىزلىكىدىن بەزىدە ئۆزىگە ياكى بالىلىرىغا ۋە ياكى مال _ مۈلۈكىگە بەددۇئا قىلىدۇ. چۈنكى ئىنسان بەكمۇ ئالدىراقسان كېلىدۇ.

12 _ كېچە بىلەن كۈندۈزنى قۇدرىتىمىزنى كۆرسىتىدىغان ئىككى ئالامەت قىلدۇق. كېچىنىڭ ئالامىتى بولغان ئاينى ئۆچۈرۈۋېتىپ، كۈندۈزنىڭ ئالامىتى بولغان قۇياشنى يورۇق قىلدۇق. بۇ كىشىلەر كۈندۈزنىڭ يورۇقىدا ھاياتلىق ئىشلىرىنى قىلىشى، كېچىدە ئارام ئېلىشى ۋە كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ ئالمىشىپ كېلىشى ئارقىلىق يىللارنىڭ سانىنى، ئايلارنىڭ ۋە كۈنلەرنىڭ ھېسابىنى بىلىشى ئۈچۈندۇر. بىز ھەممە نەرسىنى تەپسىلي بايان قىلدۇق.

13 _ ئاللاھ ھەربىر ئىنساننىڭ ياخشى ۋە يامان ئەمەللىرىنى ئۇنىڭ بىلەن ھەمراھ قىلىپ قويىدۇ، ئۇنىڭ ئەمەلىدىن باشقىلار ھېساب بەرمەيدۇ، ئۇمۇ باشقىلارنىڭ ئەمەلىدىن ھېساب بەرمەيدۇ. قىيامەت كۈنى ئاللاھ ئۇنىڭغا نامە _ ئەمالىنى چىقىرىپ بېرىدۇ، ئۇ ئۇنى ئېچىلغان ھالدا كۆرىدۇ.

14 _ ئۇنىڭغا: «نامە _ ئەمالىڭنى ئوقۇغىن» دېيىلىدۇ _ دە، ئۇ ئوقۇيدۇ، گەرچە بۇ دۇنيادا خەت ئوقۇيالمايدىغان ئادەم بولسىمۇ، ئاخىرەتتە ئوقۇيالايدىغان بولىدۇ. ئاندىن يەنە ئۇنىڭغا: «بۇگۈن ئۆز ئەمەللىرىڭنى ئۆزۈڭنىڭ ھېسابلاپ چىقىشى يېتەرلىكتۇر، شۇنىڭغا قاراپ ئۆزۈڭگە قانداق مۇكاپات ياكى جازا بېرىلىدىغانلىقىنى بىلىۋالىسەن» دېيىلىدۇ. شەكسىزكى، ئىنساننى ئۆزىدىن ئۆزى ھېساب ئېلىشقا قويۇپ بېرىش ئادالەت ۋە ئىنساپنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسىدۇر.

15 _ كىمكى ھىدايەت تېپىپ توغرا يولغا ئەگەشسە، ئۇنىڭ ھىدايەت تاپقانلىقىنىڭ پايدىسى ئۆزىگە بولىدۇ. كىمكى توغرا يولدىن ئېزىپ، خاتا يولغا كىرىپ كېتىدىكەن، ئۇنىڭ ئېزىپ كەتكەنلىكىنىڭ زىيىنى ئۆزىگە بولىدۇ. ھېچقانداق گۇناھكار ئادەم باشقا بىر گۇناھكار ئادەمنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ، ئاللاھ پەيغەمبەر ئەۋەتىپ، كىتابلارنى چۈشۈرۈپ، ئاگاھلاندۇرماي تۇرۇپ ھېچكىمنى ئازابلىمايدۇ.

16 _ ئەگەر بىز بىرەر شەھەر ئاھالىسىنى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ھالاك قىلماقچى بولساق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى دۆلەتمەن ئادەملەرنى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىشقا بۇيرۇيمىز، باشقىلارمۇ شۇلارغا ئەگىشىپ ئىش كۆرىدۇ. ۋەھالەنكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىپ، ئازابقا تېگىشلىك بولىدۇ _ دە، شۇنىڭ بىلەن ئۇ شەھەرنى ئاھالىسى بىلەن قوشۇپ پۈتۈنلەي ھالاك قىلىپ تاشلايمىز.

17 _ نۇھتىن كېيىن، ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان نۇرغۇن ئۇممەتلەرنى ھالاك قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! ساڭا رەببىڭ كۆپايىدۇر، ئۇ بەندىلىرىنىڭ بارلىق ئەمەللىرىنى تولۇق بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

18 _ كىمكى مۇشۇ تېز ئۆتۈپ كېتىدىغان دۇنيانى كۆزلەپ، دۇنيالىققا بېرىلىپ ئاخىرەتنى ئىنكار قىلىدىكەن ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا ئۆزى بېرىشنى خالىغان ۋە لەۋھۇلمەھپۇزدا يازغان نەرسىنلا بېرىدۇ، ئاندىن ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە جەھەننەمنى نېسىپ قىلىدۇ. ئۇ دۇنيانى كۆزلىگەنلىكى ۋە ئاخىرەتنى قويۇپ، دۇنيالىق ئۈچۈنلا ئىشلىگەنلىكى ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنغان ۋە خارلانغان ھالدا جەھەننەمگە كىرىدۇ.

19 _ كىمكى ئۆزىنىڭ ياخشى ئەمەللىرى بىلەن ئاخىرەت ھاياتىنى كۆزلەيدىكەن، ھەمدە ئاللاھقا، ئۇنىڭ مۇكاپاتىغا چىن ئىشەنگەن ھالدا، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن لايىق ئەمەللەرنى قىلىدىكەن، ئەنە شۇنداق كىشىلەرنىڭ ئەمەلى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا قوبۇل قىلىنىدۇ ۋە ئاخىرەتكە ساقلاپ قويۇلۇپ، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق ئالىدۇ.

20 _ دۇنيالىق ئۈچۈن ئىشلىگەن پىرقە بىلەن ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان پىرقىنىڭ ھەربىرىگە رىزىق بېرىمىز، بۇ دۇنيادا مۇئمىن، كاپىر ھەممىسىگە رىزىق بېرىمىز. چۈنكى رىزىق رەببىڭنىڭ ئۆز پەزلىدىن ئاتا قىلىدىغان ئاتا _ ئېھسانى بولۇپ، رەببىڭنىڭ ئاتا _ ئېھسانى مەيلى مۇئمىن بولسۇن ياكى كاپىر بولسۇن، ھېچقانداق بەندىگە توسۇلۇپ قالمايدۇ.

21 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئىنسانلارنى بۇ دۇنيادا رىزىقتا ۋە ئەمەلدە بەزىسىنى بەزىسىدىن قانداق ئارتۇق قىلغانلىقى ھەققىدە تەپەككۇر قىلغىن. مۇئمىنلەرنىڭ ئاخىرەتتىكى دەرىجىلىرى تېخىمۇ چوڭ ۋە تېخىمۇ يۇقىرى بولىدۇ.

22 _ ئى ئىنسان! ئاللاھقا ئىبادەتتە ھېچقانداق مەبۇدنى شېرىك قىلمىغىن، ئەگەر شۇنداق قىلساڭ، ئەيىبلەنگەن ۋە خارلانغان ھالەتكە چۈشۈپ قالىسەن.

23 _ ئى ئىنسان! رەببىڭ سېنى ئىبادەتلەرنى پەقەت ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشقا بۇيىرىدى، شۇنداق قىلىشنى ساڭا پەرز قىلدى. رەببىڭ سېنى يەنە ئاتىغا، ئانىغا قېتىرقىنىپ خىزمەت قىلىشقا بۇيىرىدى ۋە شۇنى پەرز قىلدى، خۇسۇسەن، ئاتا _ ئاناڭنىڭ بىرى يا ئىككىلىسى ياشىنىپ قالغان بولسا، ئۇلارغا ھەرگىز يامان گەپ قىلمىغىن، ئۇلار رەنجىپ قالىدىغان سۆزلەرنى قەتئىي قىلمىغىن، ھەتتا ئۇلارغا ئەڭ ئاددىي «ئۇف!» دېگەن گەپنىمۇ قىلمىغىن، ئۇلارغا قوپاللىق قىلمىغىن، ئۇلارغا ھەمىشە ياخشى مۇئامىلە قىلغىن، ئۇلارغا ھەر دائىم ھۆرمەت بىلەن يۈمشاق ۋە سىلىق گەپ قىلغىن.

24 _ ئاتاڭغا ۋە ئاناڭغا چوڭقۇر مېھرىبانلىق كۆرسىتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئۇلارغا ناھايىتى كەمتەر بولغىن، تۆۋەنچىلىك بىلەن مۇئامىلە قىلغىن، ئۇلار سېنى كىچىك ۋاقتىڭدىكى ئاجىز ۋە چارىسىز چېغىڭدا ئاسراپ بېقىپ چوڭ قىلغاندەك، سەنمۇ ئۇلارنىڭ ھايات ۋە ماماتىدا ئاللاھنىڭ ئۇلارغا چەكسىز رەھىم _ شەپقەت قىلىشىنى تىلەپ دۇئا قىلغىن.

25 _ ئى ئىنسانلار! رەببىڭلار دىلىڭلاردىكى ياخشىلىق ۋە يامانلىقنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئەگەر سىلەرنىڭ نىيىتىڭلار ۋە مەقسىتىڭلار ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ۋە يېقىنلىقىغا ئېرىشىش بولسا، شۇنى بىلىڭلاركى، ئاللاھ تەۋبە ئارقىلىق ئۆزىگە ئىلتىجا قىلىپ تۇرغۇچىلارنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر. بەندىنىڭ قەلبىدە پەقەتلا ئاللاھقا تەۋبە قىلىش تۇيغۇسى ۋە ئاللاھنىڭ مۇھەببىتى بولسا، ئاللاھ ئۇنىڭ كىچىك گۇناھلىرىنى تەۋبىسىزمۇ كەچۈرۈۋېتىدۇ. چۈنكى كىچىك گۇناھلار ئىنسانلىق ئېتىبارى بىلەن ھەر قانداق ئادەمدىن سادىر بولۇپ تۇرىدۇ.

26 _ سەن بىلەن تۇغقانچىلىقى بار كىشىلەرنىڭ ھەممىسگە ياخشىلىق قىلغىن، ئۇلارغا خەير _ ئېھسان ئارقىلىق ھەققىنى بەرگىن. تاپقىنى چىقمىغا يەتمەيدىغان مىسكىنگە، پۇل _ مېلىدىن ئايرىلىپ يولدا قالغان مۇساپىرغا ياخشىلىق قىلغىن، ئۇلارغا خەير _ ئېھسان قىلىشتىن ئىبارەت بولغان ھەققىنى بەرگىن، پۇل _ مېلىڭنى گۇناھ بولىدىغان ئىشلارغا ئىشلەتمىگىن، ئۇنى بۇزۇپ _ چاچمىغىن.

27 _ شەكسىزكى، پۇل _ مېلىنى گۇناھ بولىدىغان ئىشلارغا ئىشلىتىدىغانلار، ئۇنى بۇزۇپ – چېچىپ ئىسراپ قىلىدىغانلار يامانلىقتا، بۇزغۇنچىلىقتا ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىشتا شەيتانلارغا ئوخشاش ئادەملەردۇر، شەيتان ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە تۇزكورلۇق قىلغان مەخلۇقتۇر.

28 _ مەن سېنى يارىدىم قىلىشقا بۇيرۇغان ئاشۇ يوقسۇل كىشىلەرگە بېرىدىغان نەرسەڭ بولمىغانلىقتىن، ئەگەر سەن رەببىڭدىن كۈتۈۋاتقان رىزىقنى كۆزدە تۇتۇپ، ھازىرچە ئۇلارنى قۇرۇق قول قايتۇرماقچى بولساڭ، ئۇلارغا ئاللاھتىن رىزىق تىلەپ دۇئا قىلىش، تەسەللى بېرىش قاتارلىق چىرايلىق سۆزلەرنى قىلغىن ۋە كېيىنچە ئاللاھ ساڭا مولۇق ئاتا قىلسا، ئۇلارغا يارىدىم قىلىدىغانلىقىڭنى ۋەدە قىلىپ ئۇلارنى چىرايلىقچە قايتۇرغىن.

29 _ ئۆزۈڭنى، ئائىلەڭدىكىلەرنى ۋە يارىدىمگە موھتاج كىشىلەرنى تارچىلىقتا قويۇپ پۇل _ سەرپ قىلىشقا بېخىللىق قىلمىغىن، ھەددىدىن زىيادە چىقىم قىلىپ، پۇل _ مېلىڭنى بۇزۇپ چاچمىغىن. ئەگەر شۇنداق قىلساڭ، كىشىلەرنىڭ مالامىتىگە قالسەن ۋە ئىسراپخورلۇقۇڭ سەۋەبلىك پۇشايمانغا قالسەن.

30 _ شۇبھىسىزكى، رەببىڭ ئۆز ئىلىمگە ۋە ھېكمىتىگە ئاساسەن، بەزى كىشىلەرنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، بەزى كىشىلەرنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇلار يوشۇرغان ئىشلارنى كۆرۈپ تۇرىدۇ.

31 _ ئى ئىنسانلار! رىزىقنىڭ ئاللاھنىڭ ئىلكىدە ئىكەنلىكىنى بىلگەن بولساڭلار، كەمبەغەللىكتىن قورقۇپ بالىلىرىڭلارنى ئۆلتۈرمەڭلار[58]. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ رىزقىنى بەرگۈچىدۇر، ئۇ سىلەرگە رىزىق بەرگەندە، سىلەرنىڭ پەرزەنتلىرىڭلارغىمۇ رىزىق بەرگۈچىدۇر. شەكسىزكى، بالىلارنى ئۆلتۈرۈش چوڭ گۇناھتۇر.

32 _ زىناغا چۈشۈپ قالماسلىقىڭلار ئۈچۈن، زىناغا ئېلىپ بارىدىغان ئىشلارغا ھەرگىز يېقىنلاشماڭلار، چۈنكى زىنا ناھايىتى قەبىھ ئىشتۇر ۋە زىنانىڭ يولى بەكمۇ يامان يولدۇر.

33 _ ئاللاھ ئۆلتۈرۈشنى ھارام قىلغان جاننى قەتئىي ئۆلتۈرمەڭلار، پەقەتلا قاتىلدىن قىساس ئېلىش، ئۆيلۈك– ئوچاقلىق تۇرۇپ زىنا قىلغان كىشىنى ۋە مۇرتەدنى جازالاش ئۈچۈن ئۆلتۈرۈش بۇنىڭدىن مۇستەسنا. كىمكى ناھەق ئۆلتۈرۈلىدىكەن، ئۆلگۈچىنىڭ ئىگە چاقلىرىغا قاتىلدىن قىساس ياكى دىيەت تەلەپ قىلىش ھوقۇقىنى بەردۇق. ئەمما ئۆلگۈچىنىڭ ئىگە چاقلىرىنىڭ قىساس ئېلىشتا ئاللاھ بەلگىلىگەن چەكتىن ئېشىپ كېتىپ، بىر ئادەم ئۈچۈن ئىككى – ئۈچ ئادەمنى ياكى بىرەر جامائەتنى ئۆلتۈرۈش ھەققى يوق. ئاللاھ ئۆلگۈچىنىڭ ئىگە چاقىسىغا قاتىلدىن قىساس ئېلىشى ئۈچۈن ياردەم قىلىدۇ.

34 _ كېپىللىكىڭلار ئاستىدىكى يېتىم بالىلار بالاغەتكە يەتكەنگە قەدەر، ئۇلارنىڭ مال _ مۇلۇكىگە يېقىنلاشماڭلار، پەقەتلا ئۇلارنىڭ مەنپەئەتىگە ۋە شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسىگە ئۇيغۇن ئۇسۇلدا كۆپەيتىپ بېرىش بۇنىڭدىن مۇستەسنا. سىلەر تۈزگەن ھەرقانداق ئەھدىگە ۋاپا قىلىڭلار. چۈنكى ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئەھدە تۈزگەنلەرنىڭ ئەھدىسى ھەققىدە سوئال _ سوراق قىلىدۇ، ئەھدىسىگە ۋاپا قىلغانلارغا مۇكاپات، خىيانەت قىلغانلارغا جازا بېرىدۇ.

35 _ ئۆلچەمنى دۇرۇس تۇتۇڭلار، كىشىلەرگە ئۆلچەپ بەرگەن ۋاقتىڭلاردا تولۇق ئۆلچەڭلار ۋە توغرا تارازىدا تارتىڭلار. ئۆلچەمدە ئادالەتلىك بولۇش سىلەرگە بۇ دۇنيادا ياخشىلىق، ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا بارغاندا گۈزەل ئاقىۋەت ئېلىپ كېلىدۇ.

36 _ ئى ئىنسان! ئۆزۈڭ بىلمەيدىغان نەرسىگە ئەگەشمىگىن، ئاۋۋال ئۇنى ئېنىقلىغىن. چۈنكى ئىنسان ئۆزى ئىشلەتكەن قۇلاق، كۆز، دىل قاتارلىق ئەزالارنىڭ قىلغان ئىشى ئۈستىدە سوئال _

---

[58] جاھىلىيەت دەۋرىدىكى بىر قىسىم ئەرەبلەر نامراتلىقتىن قورقۇپ ياكى نۇمۇس قىلىپ، قىزلىرىنى تىرىك كۆمۈۋېتەتتى.

سوراق قىلىندۇ. ئىنسان بۇ ئەزالىرىنى ياخشى ئىشلارغا ئىشلەتسە ساۋابقا ئېرىشىدۇ، يامان ئىشلارغا ئىشلەتسە جازاغا تارتىلىدۇ.

37 _ سەن زېمىندا مۇتەكەببىرلىك بىلەن غادىيىپ ماڭمىغىن. شەكسىزكى، سەن بۇنداق ھاكاۋۇرلۇق بىلەن مېڭىپ زېمىننى تېشىۋېتەلمەيسەن، غادىيىپ ۋە چوڭچىلىق قىلىپ تاغلارغا تەڭلىشەلمەيسەن.

38 _ يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ئىشلارنىڭ ھەممىسى قەبىھ قىلمىشلار بولۇپ، ئاللاھ ئۇ ئىشلارنى يامان كۆرىدۇ ۋە بەندىلىرى ئۈچۈن راۋا كۆرمەيدۇ.

39 _ ئى پەيغەمبەر! ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا ئەمر قىلىپ، رەزىل ئەخلاقتىن توسۇشتىن ئىبارەت، بىز بايان قىلغان ئەھكاملار ساڭا قىلىنغان ۋەھيىنىڭ بىر قىسمىدۇر. ئى ئىنسان! ئىبادەتتە ئاللاھقا باشقا بىر مەبۇدنى شېرىك قىلمىغىن، ئەگەر شۇنداق قىلساڭ، ئۆزۈڭگە ئۆزۈڭ مالامەت قىلغان ۋە ئىنسانلارنىڭ كايىشىغا ئۇچرىغان ھالدا دوزاخقا تاشلىنىسەن، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ۋە بارچە ياخشىلىقتىن مەڭگۈلۈك يىراق قىلىنىسەن.

40 _ ئى مۇشرىكلار! ئەجەبا، ئاللاھ ئوغۇللارنى سىلەرگە بېرىپ، پەرىشتىلەرنى ئۆزىنىڭ قىزلىرى قىلىۋالغانمۇ؟[59] شەكسىزكى، سىلەرنىڭ بۇ سۆزۈڭلار تولىمۇ قەبىھ سۆز بولۇپ، ئاللاھنىڭ شەنىگە ھەرگىز لايىق كەلمەيدۇ.

41 _ شەكسىزكى، ئىنسانلار ئىبرەت ئالسۇن، ئۆزلىرىگە مەنپەئەتلىك بولغانلارنى قىلىپ، زىيانلىق ئىشلارنى تاشلىسۇن دەپ، بۇ قۇرئاندا ئەھكاملارنى، مىساللارنى ۋە ۋەز _ نەسىھەتلەرنى تۈرلۈك شەكىلدە بايان قىلدۇق. ئەمما بۇ بايانلار كۇفرىلىقنى تاللىۋېلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارغا، پەقەتلا ھەقىقەتتىن يىراقلىششنى ۋە تەپەككۇر قىلىشتىن غەپلەتتە قېلىشنى زىيادە قىلىدۇ.

42 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، ئەگەر ئۇلار ئېيتقاندەك، ئاللاھ بىلەن بىرگە يەنە باشقا ئىلاھلار بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇ ئىلاھلار ئەرشنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھقا غالىب كېلىش ئۈچۈن يول ئىزدىگەن بولاتتى.

43 _ ئاللاھ مۇشرىكلار چاپلىغان بوھتانلاردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە مەرتىۋىسى تولىمۇ يۇقىرى ۋە كاتتىدۇر.

44 _ يەتتە قات ئاسمان، زېمىن ۋە ئۇلاردىكى بارلىق مەخلۇقات ئاللاھنى پاك دەپ تەسبىھ ئېيتىدۇ، كائىناتتىكى ھەرقانداق نەرسە ئاللاھنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتىدۇ. لېكىن ئى

---

[59] بۇ «پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ قىزلىرىدۇر» دەيدىغان مۇشرىكلارغابېرىلگەن رەددىيەدۇر.

ئىنسانلار! سىلەر ئۇلارنىڭ ئېيتقان تەسبىھىنى سەزمەيسىلەر. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىبان بولغانلىقتىن، ئاسىيلىق قىلغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

45 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قۇرئان تىلاۋەت قىلغان چېغىڭدا ئاشۇ مۇشرىكلار ئۇنى ئاڭلىدى. بىز ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان بۇ كاپىرلار بىلەن سېنىڭ ئاراڭدا، ئۇلارنى قۇرئان ئايەتلىرىنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىشتىن توسۇپ تۇرىدىغان پەردە پەيدا قىلدۇق. بۇ ئۇلارنىڭ كاپىرلىقىنىڭ بۇ دۇنيادىكى جازاسىدۇر.

46 _ قۇرئان ئايەتلىرىنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەيلا كەتسۇن دەپ، ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ دىللىرىنى پەردىلىدۇق، ئۇنى ئاڭلىمىسۇن دەپ، ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرىنى ئېغىر قىلدۇق. شۇڭا سەن قۇرئاندىكى رەببىڭنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى بايان قىلغان ئايەتلەرنى ئوقۇپ بېرىپ، ئۇلارنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن توسقان چاغدا، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى قوبۇل قىلىش ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىش ئېغىر كەلگەنلىكتىن، ئۇلار سېنىڭ سۆزۈڭدىن قېچىپ ئارقىسىغا يانىدۇ.

47 _ مۇشرىكلارنىڭ كاتتىباشلىرى سەن قۇرئان تىلاۋەت قىلغاندا ئۇنىڭغا قۇلاق سېلىشىدۇ. ئۇلارنىڭ نېمە ئۈچۈن قۇلاق سالىدىغانلىقىنى بىز ئوبدان بىلىمىز. ئۇلار ھەرگىز ياخشى نىيەت بىلەن قۇلاق سالمايدۇ، چۈنكى ئۇلارنىڭ نىيىتى بۇزۇقتۇر. ئۇلارنىڭ ئۆزئارا پىچىرلاشقاندا: «سىلەر پەقەت سېھىرلەنگەن بىر ئادەمگىلا ئەگىشىۋاتىسىلەر» دېگەن سۆزىنىمۇ ئوبدان بىلىمىز.

48 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ كاپىرلارنىڭ ئەقىلسىزلىكىگە قارىمامسەن، ئۇلار سەن توغرۇلۇق: «مۇھەممەد سېھىرگەردۇر، مەجنۇندۇر» دېيىشىدۇ. ئۇلار ھەقسىزلىق قىلدى، توغرا يولدىن ئېزىپ كەتتى. شۇڭا ھەق يولغا ۋە توغرىلىققا مۇۋەپپەق بولمىدى.

49 _ مۇشرىكلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىپ: «بىز قۇرۇق سۆڭەك ۋە چىرىپ توپا بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، چوقۇم تىرىلىپ يېڭىدىن ئادەم بولامدۇق؟» دېدى.

50 _51] ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «قولۇڭلاردىن كەلسە، تاش ياكى تۆمۈر بولۇپ كېتىڭلار ۋە ياكى ھاياتلىقنى ئەقلىڭلار قوبۇل قىلالمايدىغان بىر نەرسىگە ئايلىنىپ كېتىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى چوقۇم تىرىلدۈرىدۇ». ئاخىرەتنى ئىنكار قىلىدىغانلار: «بىزنى ئۆلگىنىمىزدىن كېيىن كىم تىرىلدۈرىدۇ؟» دەيدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنى دەسلەپتە يوقتىن ياراتقان ئاللاھ تىرىلدۈرىدۇ ۋە يېڭىدىن ھاياتقا قايتۇرىدۇ». ئۇلار بۇ رەددىيەنى ئاڭلاپ مەسخىرە قىلغانلىقتىن، باشلىرىنى چايقاپ تۇرۇپ: «ئۇ تىرىلىش قاچان بولىدۇ؟» دېيىشىدۇ. ئېيتقىنكى، «بەلكىم سىلەر ئىنكار قىلىۋاتقان بۇ تىرىلىش يېقىندا بولۇشى مۇمكىن».

52 _ سلەرنىڭ ئىگەڭلار بولغان ئاللاھ سلەرنى قەبرەڭلاردىن چىقىشقا بۇيرۇيدىغان كۈندە، سلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ دەرھال چىقىسلەر. بارچە مەدھىيە ئاللاھقا خاستۇر. سلەر قىيامەتنىڭ دەھشىتى ۋە ھېساب كۈنىنىڭ ئۇزۇنلۇقىدىن، دۇنيادا پەقەت ئازغىنە ۋاقىت تۇرغاندەك ئويلاپ قالىسلەر.

53 _ مېنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىمگە ئېيتقىنكى، ئۇلار ئۆزئارا سۆزلەشكەندە ۋە مۇشرىكلار بىلەن مۇنازىرىلەشكەندە ئەڭ چىرايلىق سۆزلەرنى قىلسۇن. ئەگەر ئۇلار شۇنداق قىلمىسا، شەيتان ئۇلارنىڭ ئارىسىغا دۇشمەنلىك، ئاداۋەت ۋە بۇزغۇنچىلىق سالىدۇ. چۈنكى شەيتان ئىنسانغا ئوپئوچۇق دۇشمەندۇر.

54 _ ئى ئىنسانلار! رەببىڭلار سلەرنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، خالىسا سلەرگە رەھىم قىلىپ سلەرنى ئىمانغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ، خالىسا كاپىرلىق ھالىتىڭلاردا جېنىڭلارنى ئېلىپ سلەرنى ئازابلايدۇ. ئى پەيغەمبەر! بىز سېنى ئۇلارغا ھامىيلىق قىلىدىغان، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى بىر تەرەپ قىلىدىغان ۋە قىلمىشلىرىنى جازالايدىغان قىلىپ ئەۋەتمىدۇق. سېنىڭ مەسئۇلىيىتىڭ پەقەتلا ساڭا كەلگەن دىننى يەتكۈزۈش ۋە توغرا يولنى بايان قىلىپ بېرىشتۇر.

55 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەخلۇقاتنىڭ ئەھۋالىنى ھەممىدىن ئوبدان بىلگۈچىدۇر. بىز ھەقىقەتەن پەيغەمبەرلەرنى ئەخلاق _ پەزىلىتى، ئەگەشكۈچىلىرىنىڭ كۆپلۈكى ۋە كىتاب چۈشۈرۈلۈشى قاتارلىق جەھەتلەردە بىر _ بىرىدىن ئۈستۈن قىلدۇق، داۋۇد ئەلەيھىسسالامغا زەبۇرنى ئاتا قىلدۇق.

56 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سلەر چوقۇنۇۋاتقان ۋە بېشىڭلارغا بالا كەلگەندە مەدەت تىلەيدىغان ئاشۇ مەبۇدلار سلەرگە ياردەم قىلالمايدۇ، ئۇلار سلەردىن بالانى كۆتۈرۈۋېتىشكىمۇ ياكى ئۇ بالانى سلەردىن ئېلىپ باشقىلارغا يۆتكەپ قويۇشقىمۇ قادىر ئەمەس. بۇنىڭغا پەقەتلا ئاللاھ قادىردۇر». (بۇ ئايەت بەزى كىشىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ، ھەرقانداق مەبۇد ياكى ئاتالمىش ئەۋلىيالاردىن مەدەت تىلىشىنىڭ قەتئىي توغرا ئەمەسلىكىنى جاكارلايدۇ. چۈنكى ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئىبادەت ۋە دۇئا ئاللاھقا قىلىنىدۇ، ھەرقانداق مەدەت ئاللاھتىن تىلىنىدۇ).

57 _ مۇشرىكلار ئاللاھقا قوشۇپ دۇئا قىلىدىغان پەيغەمبەرلەر، سالىھ كىشىلەر ۋە پەرىشتىلەر ئەسلىدە ئۆزلىرى رەببىگە يېقىن بولۇش ئۈچۈن قولىدىن كەلگەن ياخشى ئەمەللەرنى بەس _ بەستە قىلىدىغان، رەببىنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىپ، ئازابىدىن قورقىدىغان زاتلاردۇر. رەببىڭنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن بەندىلەر ساقلىنىشقا تېگىشلىك ئازابتۇر.

58 _ ئاللاھ كاپىرلارنى شۇنداق ئاگاھلاندۇرىدۇكى، ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقتىن، ئازابقا ھەقلىق بولغان قانداقلا بىر شەھەر ئاھالىسى بولسۇن، ئاللاھ ئۇنى قىيامەت كۈندىن بۇرۇن مۇشۇ دۇنيادىلا ھالاك قىلىش بىلەن ياكى قاتتىق ئازاب بىلەن جازالايدۇ. بۇ ئاللاھ لەۋھۇلمەھپۇزدا ئالدىن پۈتۈۋەتكەن تەقدىر بولۇپ، ئۇ چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ.

59 _ مۇشرىكلار تەلەپ قىلغان مۆجىزىلەرنى چۈشۈرمەسلىكىمىز پەقەت ئۇلاردىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرنىڭ مۆجىزىلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈندۇر. ئۇلار تەلەپ قىلغان مۆجىزە بېرىلگەندىن كېيىن، ئۇلار بۇ مۆجىزىلەرنى ئىنكار قىلغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھالاك قىلىنغان. بىز سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان سەمۇد قەۋمىگە ئوپئوچۇق مۆجىزە سۈپىتىدە بىر چىشى تۆگىنى بەرگەن ئىدۇق. ئۇلار ئۇنى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى ھالاك قىلدۇق. بىزنىڭ پەيغەمبەرلەرنىڭ قولىدا تۇرلۇك مۆجىزىلەرنى ئوتتۇرىغا چىقارغانلىقىمىز، پەقەتلا كىشىلەرنىڭ قورقۇپ ئىبرەت ئېلىشى ئۈچۈندۇر.

60 _ ئى پەيغەمبەر! بىزنىڭ ساڭا ئېيتقان سۆزىمىزنى ئەسكە ئالغىن، ئۆز ۋاقتىدا بىز ساڭا «شەكسىزكى، رەببىڭ ئىنسانلارنى ئۆز ئىلمى ۋە قۇدرىتى بىلەن قورشاپ تۇرىدۇ» دېگەن ئىدۇق. بىز ساڭا ئىسرا _ مىراج كېچىسى كۆرسەتكەن كۆرۈنۈشنى، پەقەتلا ئىنسانلارنى سىناش ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلارنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن كۆرسەتتۇق. قۇرئاندا لەنەت قىلىنغان زەققۇم دەرىخىنىمۇ پەقەتلا ئىنسانلارنى سىناش ئۈچۈن يارىتىتۇق. بىز مۇشرىكلارنى تۇرلۇك ئازاب ۋە مۆجىزىلەر بىلەن ئاگاھلاندۇرىمىز. ئۇلارغا بېرىلگەن بۇ ئاگاھلاندۇرۇشلار ئۇلارنىڭ كۈفرىلىقىنى ۋە ئازغۇنلۇقىنى تېخىمۇ ئاشۇرىدۇ.

61 _ پەرىشتىلەرگە دېگەن سۆزلىرىمىزنى ئەسلىگىن، ئۆز ۋاقتىدا بىز پەرىشتىلەرگە: «ئادەمگە سالام بېرىش ۋە ئۇنى ھۆرمەتلەش يۈزىسىدىن ئۇنىڭغا سەجدە قىلىڭلار!» دېگەن ئىدۇق، ئىبلىستىن باشقىلارنىڭ ھەممىسى سەجدە قىلدى. ئىبلىس: «سەن لايىدىن يارىتقان ئاشۇ ئاجىز مەخلۇققا سەجدە قىلامدىمەن؟» دەپ ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ، ئادەمگە سەجدە قىلىشتىن باش تارتتى.

62 _ ئىبلىس ئاللاھقا ئەدەپسىزلىك قىلىپ: «سەن مەندىن ئۈستۈن قىلغان ئادەم دېگەن مۇشۇ مەخلۇقنىڭ زادى قانداق ئارتۇقچىلىقى بار؟ مېنى قىيامەت كۈنىگە قەدەر ھايات قالدۇرساڭ، مەن ئۇنىڭ ئەۋلادىنىڭ كۆپ قىسمىنى قولۇمغا چۈشۈرۈپ، ئۇلارنى توغرا يولدىن ئازدۇرىمەن. پەقەتلا

ئىماندا مۇستەھكەم تۇرىدىغان ئىخلاسمەن كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلار ئىنتايىن ئازدۇر» دېدى.

63 _ ئاللاھ ئىبلىسنى ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەنلەرنى ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دېدى: «بارغىن (ساڭا مۆھلەت بەردىم)، سېنىڭ ۋە ساڭا ئەگەشكەن، ساڭا ئىتائەت قىلغان ئادەم بالىلىرىنىڭ جازايىڭلار جەھەننەم ئوتىدۇر.

64 _ ئۇلارنىڭ ئىچىدىن گۇناھ _ مەئسىيەتكە چاقىرىپ قوزغىتالايدىغانلىكى ئادەمنىڭ قوزغاتقىن، ئاتلىق ۋە پىيادە قوشۇنلىرىڭ بىلەن ئۇلارغا كۈچۈڭنىڭ يېتىشچە ھۇجۇم قىلغىن، بۇزغۇنچىلىقنى كۆپەيتىش ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ پۇل _ ماللىرىغا ۋە بالىلىرىغا ئىگە بولۇپ، ئۇلارغا ھارامدىن پۇل تېپىشنى، بالىلىرىغا زىنا _ پاھىشنى، ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىشنى چىرايلىق كۆرسەتكىن. ئادەم بالىلىرىدىن بولغان ئەگەشكۈچىلىرىڭگە يالغان ۋەدىلەرنى بەرگىن. شۇبھىسىزكى، شەيتاننىڭ بارلىق ۋەدىلىرى پەقەتلا ئالدامچىلىقتىن ئىبارەتتۇر.

65 _ شەكسىزكى، ماڭا ئىتائەت قىلىدىغان مۇئمىن، مۇخلىس بەندىلىرىمنى سەن ھەرگىز ئازدۇرالمايسەن». ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنى شەيتاننىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىدىن ساقلاشقا ۋە قوغداشقا ئەلۋەتتە يېتەرلىكتۇر.

66 _ ئى ئىنسانلار! رەببىڭلار سىلەرنى تەقدىر قىلىنغان رىزقىنى ئىزدىسۇن دەپ، سەپەرلىرىڭلاردا ۋە سودا ئىشلىرىڭلاردا كېمىلەرنى سىلەر ئۈچۈن دېڭىزدا ماڭدۇرۇپ بېرىدىغان زاتتۇر، شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

67 _ سىلەر دېڭىزدا يۈرگەندە ئاپەتكە يولۇقۇپ، ئۆلۈمنىڭ ئىشىكىگە بېرىپ قالغان چېغىڭلاردا، سىلەر چوقۇنۇپ كېلىۋاتقان مەبۇدلىرىڭلار ئەقلىڭلارغا كەلمەيدۇ، بۇ چاغدا پەقەتلا ئاللاھ ئېسىڭلارغا كېلىدۇ، ئۇنىڭدىنلا مەدەت ۋە يارداەم تىلەيسىلەر، ئاللاھ سىلەرگە يارداەم قىلىپ، سىلەرنى ئۆلۈم ھالاكىتىدىن قۇتقۇزۇپ، قۇرۇقلۇققا چىقىرىپ قويسا، دەرھال ئاللاھتىن يۈز ئۆرۈيسىلەر، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئىخلاس بىلەن ياخشى ئەمەل قىلىشتىن باش تارتىسىلەر. بۇ ئىنسانىڭ نادانلىقى ۋە كۇفرىلىقىدىندۇر. چۈنكى ئىنسان ئاللاھنىڭ نېمىتىگە تۇزكورلۇق قىلغۇچىدۇر.

68 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىدىن غەپلەتتە قالدىڭلارمۇ؟ سىلەرنى يەر يۈتۈپ كېتىشىدىن ياكى ئاللاھنىڭ ئۈستۈڭلەرگە ئاسماندىن تاش ياغدۇرۇپ ھالاك قىلىۋېتىشىدىن ئەنسىرىمەمسىلەر؟ ئۇ چاغدا ئۆزۈڭلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار تاپالمايسىلەر.

69 _ یاکی سلەر ئی ئنسانلار! ئاللاهنڭ سلەرنی دېڭىزدا قایتا قاتناتقۇزۇپ، ئۈستۈڭلارغا قارا بوراننی ئەۋەتىپ، تۈزكورلۇق قىلغانلىقىڭلار تۈپەيلىدىن سلەرنى غەرق قىلىۋېتىشىدىن، ئاندىن سلەرگە (بىزدىن ئىنتىقام ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن) بىزنى ئىزدەپ سورايدىغان ھېچكىمنى تاپالمىغانلىقىڭلاردىن قورقمامسلەر؟ شەكسىزكى، ئاللاھ سلەرگە زەررىچىلىك زۇلۇم قىلمىدى.

70 _ شەكسىزكى، بىز ئادەم بالىلىرىغا ئەقىل – پاراسەت ئاتا قىلىش ۋە پەيغەمبەر ئەۋەتىش بىلەن ئىنئام قىلدۇق. ئۇلارغا كائىناتتىكى ھەممە نەرسىنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، ئۇلارغا سەپەر قىلىشى ۋە يۈك ئارتىشى ئۈچۈن، قۇرۇقلۇقتا ئۇلاغلارنى، دېڭىزدا كېمە قاتارلىقلارنى ئاتا قىلدۇق. ئۇلارنى شېرىن ۋە پاك يېمەك _ ئىچمەك بىلەن رىزىقلاندۇردۇق، يەنە ئۇلارنى مەخلۇقاتىمىزنىڭ نۇرغۇنىدىن ئالاھىدە ئۈستۈن قىلدۇق.

71 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلار تىرىلىدىغان قىيامەت كۈنىنى ئەسلىگىن، بۇ كۈن ھەققىدە مۇئمىنلەرگە خۇش خەۋەر بەرگىن، كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرغىن. ئاللاھ ئۇ كۈندە ھەربىر جامائەتنى دۇنيادىكى چاغلىرىدا ئۆزلىرى ئەگەشكەن يولباشچىلىرى بىلەن بىرلىكتە چاقىرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن كىمنىڭ ئەمەلى ياخشى بولغان بولسا، ئۇنىڭ نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلىدۇ، ئۇلار نامە _ ئەمالىنى خۇشاللىق ئىچىدە ئوقۇيدۇ، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەلى قىلچە كېمەيتىلمەيدۇ.

72 _ كىمكى بۇ دۇنيادا ئاللاھنىڭ بارلىقىغا ۋە بىرلىكىگە دالالەت قىلىدىغان كائىنات ئالامەتلىرىنى ۋە قۇرئان ئايەتلىرىنى كۆرۈشتىن كور بولۇۋېلىپ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن دىنغا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقان بولسا، ئۇ ئادەم ئاخىرەتتىمۇ كور ۋە توغرا يولدىن تېخىمۇ ئازغان بولۇپ قوپىدۇ.

73 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلار سېنى ئاللاھ ساڭا ۋەھيى قىلغان قۇرئانغا خىلاپلىق قىلدۇرۇپ، بىز چۈشۈرمىگەن نەرسىلەرنى بىزنىڭ نامىمىزدىن توقۇپ چىقارغۇزۇشقا تاس قالدى، ئەگەر سەن ئۇلار تەلەپ قىلغان بويىچە ئىش قىلغان بولساڭ، ئۇ چاغدا ئۇلار ئەلۋەتتە سېنى يېقىن دوست قىلىۋالاتتى.

74 _ ئەگەر بىز سېنى ھەقىقەتتە مۇستەھكەم تۇرغۇزمىغان ۋە مۇشرىكلارنىڭ تەلىپىنى قوبۇل قىلىشتىن ساقلىمىغان بولساق، ئۇلارنىڭ ھىدايەت تېپىشىغا بولغان ھېرىسلىقىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىنىڭ كۈچلۈكلۈكى سەۋەبلىك، ئۇلارغا ئازراق مايىل بولۇپ كەتكىلى تاس قالغان بولاتتىڭ.

75 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئازراق مايىل بولۇپ كەتكەن بولساڭ، ئەلۋەتتە بىز ساڭا دۇنيانىڭ قاتمۇقات ئازابىنى ۋە ئاخىرەتنىڭ قاتمۇقات ئازابىنى تېتىتقان بولاتتۇق.

ئۇ چاغدا سەن ئۆزۈڭگە یاردەم قىلىدىغان ۋە سېنى بىزنىڭ ئازابىمىزدىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار تاپالمايتتىڭ. ئاللاھ ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن سېنى مۇشرىكلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىدىن ساقلىدى.

76 _ كاپىرلار سېنى زېرىكتۈرۈپ مەككىدىن چىقىرىۋېتىشكە تاس قالدى، ئەگەر ئۇلار سېنى ئۇ يەردىن چىقىرىۋەتكەن تەقدىردە، سەن چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇلار ئۇ يەردە پەقەت ئۆزلىرىگە ئازاب چۈشكەنگە قەدەر ئازغىنە ۋاقىت تۇرالايتتى.

77 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنى بۇنداق جازالاش ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرگە قارشى چىققان قەۋمنى جازالاش ھەققىدىكى ئۆزگەرمەس قانۇنىيىتىدۇر. بىزنىڭ قانۇنىيىتىمىزدە ھېچقانداق ئۆزگىرىشنى ياكى ۋەدىمىزگە خىلاپلىق قىلغانلىقىمىزنى تاپالمايسەن.

78 _ ئى پەيغەمبەر! كۈن قايرىلغان ۋاقىتتىن تارتىپ قاراڭغۇ چۈشكەن ۋاقىتقا قەدەر (بەلگىلەنگەن ۋاقىتلاردا) ناماز ئوقۇغىن[60]. بامداد نامىزىنىمۇ ئوقۇغىن، ئۇنىڭ قىرائىتىنى ئۇزۇنراق ئوقۇغىن، چۈنكى بامداد نامىزىغا كېچە ۋە كۈندۈزنىڭ پەرىشتىلىرى ھازىر بولىدۇ.

79 _ كېچىنىڭ بىر قىسمىدا ئۇيقۇڭدىن تۇرۇپ، تەھەججۇد نامىزىنى ئوقۇغىن، تەھەججۇد نامىزى سېنىڭ قەدىرىڭنى كۆتۈرىدۇ، مەرتىۋەڭنى يۈكسەلدۈرىدۇ. ئاللاھنىڭ سېنى قىيامەت كۈنى كىشىلەرگە شاپائەت قىلىدىغان ۋە ئاۋۋالقىلار بىلەن كېيىنكىلەر مەدھىيەلەيدىغان كاتتا مەرتىۋىگە كۆتۈرىدىغانلىقى ئېنىقتۇر.

80 _ سەن «ئى رەببىم! مېنى مەن ئۈچۈن ياخشىلىق بولىدىغان جايغا ئوڭۇشلۇق كىرگۈزگىن، مېنى مەن ئۈچۈن يامانلىق بولىدىغان جايدىن ئوڭۇشلۇق چىقارغىن، بارلىق كاپىرلار ئۈستىدىن غەلىبە قازىنىشىم ئۈچۈن، ئۆز دەرگاھىڭدىن ماڭا كۈچ _ قۇۋۋەت ئاتا قىلغىن» دېگىن.

81 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئىسلام كەلدى، مۇشرىكلىك يوقالدى. چۈنكى باتىل داۋام قىلالمايدۇ ۋە مەھكەم تۇرالمايدۇ، ئەمما ھەق مەھكەم تۇرىدۇ ۋە مەڭگۈلۈك داۋاملىشىدۇ».

82 _ بىز بۇ ئۇلۇغ قۇرئاندىن نادانلىق، شەك، مۇناپىقلىق قاتارلىق دىللارنىڭ كېسەللىكلىرىگە ۋە ئوقۇپ شىپالىق تىلىسە بەدەننىڭ كېسەللىكلىرىگىمۇ شىپا بولىدىغان، ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرۈش بىلەن ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشكىلى بولىدىغان ئايەتلەرنى چۈشۈرىمىز. كاپىرلار بۇ ئايەتلەرنى ئاڭلىغان چاغدا، ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى ۋە ئازغۇنلۇقى تېخىمۇ ئېشىپ كېتىدۇ.

---

[60] بۇ يەردە پېشىن، ئەسىر، شام، خۇپتەن نامازلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

83 _ ئىنسانغا مال _ دۇنيا، تەن ساقلىقى قاتارلىق نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان چېغىمىزدا، ئۇ بىزگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىدۇ ۋە بىزدىن يىراقلىشىدۇ، ئۇنىڭغا يوقسۇللۇق، ئاغرىق _ سىلاق دېگەندەك بىرەر قىينىچىلىق يەتسە، ئۇمىدسىزلىنىپ كېتىدۇ، چۈنكى ئۇ ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمىگە ئىشەنچ قىلمايدۇ. پەقەتلا ئاللاھ ساقلىغان كىشىلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇلار ئازادىچىلىك چاغلىرىدىمۇ، قىينىچىلىق چاغلىرىدىمۇ ئاللاھنىڭ پەزلىدىن ئۈمىدىنى ئۈزمەيدۇ.

84 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەردىن ھەركىم ئۆز يولى بويىچە ئىش قىلىدۇ، رەببىڭلار كىمنىڭ توغرا يولدا ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ».

85 _ كاپىرلار تەرسالىق قىلىپ سەندىن روھ ھەققىدە سورىشىدۇ. ئۇلارغا شۇنداق جاۋاب بەرگىنكى، «روھنىڭ قانداق ئىكەنلىكى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغان ئىشلارنىڭ قاتارىدىندۇر. سىلەرگە ۋە بارلىق ئىنسانلارغا پەقەت ئازغىنە ئىلىم بېرىلگەن».

86 _ ئەگەر بىز قۇرئاننى سېنىڭ دىلىڭدىن ئۆچۈرۈۋېتىشنى خالىغان بولساق، ئەلۋەتتە ئۇنى قىلالايتتۇق. ئۇ چاغدا سەن بىزنى ئۇنداق قىلىشتىن توسۇپ قالىدىغان ياكى قۇرئاننى دىلىڭغا قايتۇرۇپ كېلىدىغان ھېچقانداق مەددىكار تاپالمايتتىڭ.

87 _ ئەمما ئاللاھ ساڭا رەھىم قىلدى، قۇرئاننى دىلىڭدا مەھكەم قىلدى. شەكسىزكى، رەببىڭنىڭ ساڭا قىلغان پەزل _ كەرەمى ھەقىقەتەن چوڭدۇر. ئاللاھ ساڭا بۇ ئۇلۇغ قۇرئاننى، قىيامەت كۈنى شاپائەت قىلىش ھوقۇقىنى ۋە جاھان ئەھلىدىن ھېچكىمگە ئاتا قىلمىغان كۆپلىگەن ئىنئاملارنى ئاتا قىلدى.

88 _ ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئىنسانلار بىلەن جىنلار بەدىئىلىكتە، مۆجىزىۋىلىكتە ۋە گۈزەل ئىپادىلەشتە مۇشۇ قۇرئانغا ئوخشايدىغان بىر قۇرئاننى بارلىققا كەلتۈرۈش ئۈچۈن يىغىلىپ بىر _ بىرىگە ياردەملەشكەن تەقدىردىمۇ، ئۇلار ئۇنى ھەرگىز بارلىققا كەلتۈرەلمەيدۇ».

89 _ شەكسىزكى، بىز ئىنسانلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ قۇرئانغا ئەگەشمىگەنلىكىگە ئۆزرە كۆرسىتىپ تۇرۇۋالماسلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا بۇ قۇرئاندا تۈرلۈك مىساللارنى خىلمۇخىل شەكىلدە بايان قىلىپ بەردۇق، ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشتىن ۋە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى يالغانغا چىقىرىشتىن باشقىسىغا ئۇنىمىدى.

90 _ قۇرئان مۇشىركلارنى يېڭىپ چۈشۈپ ئۇلارنى چارىسىز ھالغا چۈشۈرۈپ قويغاندىن كېيىن، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ نەپسى ھەۋىسىگە ماس كېلىدىغان مۆجىزىلەرنى تەلەپ قىلىپ: «ئى مۇھەممەد!

سەن بىزگە مەككە زېمىننىڭ ئاستىدىن بىر بۇلاقنى ئېتىلدۇرۇپ چىقارمىغۇچە بىز ساڭا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز.

91 _ ياكى سېنىڭ خورمىلىق، تاللىق ۋە ئوتتۇرىسىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان بىر بېغىڭ بولسۇن،

92 _ ياكى سەن ئېيتقاندەك ئۈستىمىزگە ئاسماننى پارچە_ پارچە قىلىپ چۈشۈرگىن، ياكى راستچىللىقىڭغا گۇۋاھچى قىلىپ ئاللاھنى ۋە پەرىشتىلەرنى ئالدىمىزغا كەلتۈرگىن. بىز ئۇلارنى ئۆز كۆزىمىز بىلەن كۆرەيلى،

93 _ ياكى سېنىڭ ئالتۇندىن ئۆيۈڭ بولسۇن ياكى سەن ئاسمانغا چىققىن تاكى ئاللاھ تەرىپىدىن سېنىڭ راست پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭ يېزىلغان ۋە بىز ئوقۇيالايدىغان بىر كىتابنى ئېلىپ چۈشمىگۈچە سېنىڭ ئاسمانغا چىققانلىقىڭغىمۇ ئىشەنمەيمىز» دېيىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! بۇ كاپىرلارنىڭ تەرسالىقىغا ئەجەبلىنىپ ئېيتقىنكى، «رەببىم پاكتۇر، مەن پەقەت ئاللاھنىڭ بەندىلىرى قاتارىدىن بىر بەندە ۋە ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزۈشكە تەيىنلەنگەن پەيغەمبەرمەن. سىلەر تەلەپ قىلغان ئىشلارنى قىلىش قانداقمۇ قولۇمدىن كەلسۇن؟!».

94 _ كاپىرلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن ئوپئوچۇق ھەقىقەت كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، پەيغەمبەرگە ئەگىشىشىگە توسالغۇ بولغان نەرسە، پەقەتلا ئۇلارنىڭ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىپ: «ئاللاھ ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىن بىرىنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىپتىمۇ؟» دېگەنلىكى ئىدى.

95 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا رەددىيە بېرىپ ئېيتقىنكى، «مۇبادا يەر يۈزىدە خاتىرجەم مېڭىپ يۈرىدىغان پەرىشتىلەر بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارغا ئاسماندىن ئۆز جىنسىدىن پەرىشتىنى پەيغەمبەر قىلىپ چۈشۈرگەن بولاتتۇق. ئەمما يەر يۈزىدىكىلەر پەرىشتىلەر ئەمەس، ئىنسانلاردۇر. شۇڭا ئۇلارغا ئەۋەتىلىدىغان پەيغەمبەرمۇ ئۇلارغا گېپىنى ئۇقتۇرالىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئوخشاش ئىنسان بولۇشى لازىم».

96 _ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مېنىڭ راستچىللىقىمغا ۋە پەيغەمبەرلىكىمنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئاللاھ مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا گۇۋاھ بولۇشقا يېتەرلىكتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر. ئاخىرەتتە ئۇلارغا شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

97 _ ئاللاھ كىمنى ھىدايەت قىلسا، ئۇ ھەقىقەتنى تاپقان بولىدۇ، ئاللاھ كىمنى ئازدۇرسا، ئۇنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم ھىدايەت قىلالمايدۇ. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئاشۇ ئازغۇنلارنى كور، گاچا، گاس ھالىتىدە يۈزىچە سۆرەپ ھېساب مەيدانىغا يىغىدۇ. دوزاخنىڭ يېنىپ تۇرغان ئوتى ئۇلارنىڭ ئاخىرقى مەنزىلى بولىدۇ، جەھەننەمنىڭ ئوت يالقۇنى پەسلەپ قالسا، ئۇلارغا يالقۇنجاپ تۇرغان ئوتنىڭ شىددىتىنى ئاشۇرىمىز.

98 _ يۇقىرىدا سۈپەتلەنگەن بۇ ئازاب مۇشرىكلارنىڭ جازاسىدۇر. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان، پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن دەلىل _ پاكىتلارنى يالغانغا چىقارغان ۋە پەيغەمبەرلەرگە ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ: «بىز چىرىگەن سۆڭەك ۋە توپىغا ئايلانغىنىمىزدىن كېيىن راستىنلا تىرىلىپ يېڭىدىن ئادەم بولامدۇق؟» دېگەن ئىدى.

99 _ ئۇ مۇشرىكلار ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنى ئۆرنەكسىز ياراتقان ئاللاھنىڭ، ئۇلارغا ئوخشاش ئىنسانلارنى ئۆلگىنىدىن كېيىن قايتىدىن يارىتىشقا قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەمدۇ؟ ئاللاھ ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ئۆلۈمى ۋە جازاسى ئۈچۈن مۇئەييەن ۋاقىت بەلگىلىدى، ئۇ ۋاقىتنىڭ كېلىشىدە قىلچە شەك يوق. ھەقىقەت شۇنچە روشەن، دەلىل _ پاكىتلار تولۇق تۇرسىمۇ، كاپىرلار ئاللاھنىڭ دىنىنى ئىنكار قىلىشتىن باشقىسىغا ئۇنىمىدى.

100 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «رەببىمنىڭ تۈگىمەس رەھمەت خەزىنىلىرى ناۋادا سىلەرنىڭ قولۇڭلاردا بولغان بولسا ئىدى، سىلەر ئەلۋەتتە بېخىللىق قىلاتتىڭلار ۋە تۈگەپ كېتىشىدىن قورقۇپ ھېچكىمگە بىر نەرسە بەرمەيتتىڭلار. (چۈنكى) ئىنسان قولىدىكى نەرسىگە بېخىللىق قىلىدىغان مەخلۇقاتتۇر، پەقەت ئىمانى يۈزىسىدىن ئاللاھ بېخىللىقتىن ساقلىغان كىشىلەرلا بۇنداق ئەمەس».

101 _ بىز مۇساغا ئۆزىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىشى ئۈچۈن، ناھايىتى روشەن توققۇز مۆجىزە ئاتا قىلغان ئىدۇق. ئۇلار: ھاسىسىنىڭ ئەجدىھاغا ئايلىنىشى، قولىنىڭ چىراقتەك يېنىشى، پىرئەۋن قەۋمىگە كەلگەن ئاچارچىلىق، قەھەتچىلىك، كەلكۈن بالاسى، چېكەتكە بالاسى، پىت بالاسى، پاقا ۋە قان بالاسى قاتارلىقلاردۇر. ئى پەيغەمبەر! ئىسرائىل ئەۋلادىدىن سورىغىنىكى، مۇسا پەيغەمبەر بولۇپ ئۇلارنىڭ ئەجدادلىرىنىڭ ئالدىغا كەلگەن چاغدا، پىرئەۋن ئۇنىڭغا: «ئى مۇسا! مەن سېنى چوقۇم ئەقلىدىن ئازغان بىر سېھىرگەر دەپ قارايمەن» دېدى.

102 _ مۇسا پىرئەۋنگە رەددىيە بېرىپ: «ئى پىرئەۋن! ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ رەببى ئاللاھ بۇ مۆجىزىلەرنى مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنىڭ دەلىلى قىلىپ چۈشۈرگەنلىكىنى ۋە بۇ

مۆجىزىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغانلىقىنى سەن ئېنىق بىلدىڭ، ئى پىرئەۋن! مەنمۇ سېنى چوقۇم ھالاك بولغۇچى ۋە لەنەتكە ئۇچرىغۇچى، دەپ قارايمەن» دېدى.

103 _ نىھايەت، پىرئەۋن مۇسانى پاراكەندە قىلماقچى ۋە ئۇنى ئىسرائىل ئەۋلادى بىلەن بىرلىكتە مىسىردىن چىقىرىۋەتمەكچى بولۇۋىدى، بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە چىققان ئەسكەرلىرىنى جازالاپ دېڭىزغا غەرق قىلىۋەتتۇق.

104 _ بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ ئەسكەرلىرىنى غەرق قىلىۋەتكەندىن كېيىن، ئىسرائىل ئەۋلادىغا دېدۇقكى، «سىلەر شام زېمىنىدا يەرلىشىڭلار، قىيامەت قايىم بولغان كۈنى ھەممىڭلارنى قەبرەڭلاردىن چىقىرىپ ھېساب مەيدانىغا ئېلىپ بارىمىز».

105 _ بىز بۇ قۇرئاننى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەقىقەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر دەستۇر قىلىپ نازىل قىلدۇق، ئۇ ئۆزگەرتىلىشتىن، بۇرمىلىنىشتىن ساقلانغان ھالدا ھەق ۋە ھېكمەت بىلەن، راستچىللىق ۋە ئادالەت بىلەن نازىل قىلىندى. ئى پەيغەمبەر! بىز سېنى ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى، ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغانلارنى دوزاختىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپلا ئەۋەتتۇق.

106 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلىپ، مەنىسىنى تەپسىلي بايان قىلدۇق، ھەق بىلەن باتىلنى ئېنىق ئايرىپ بەردۇق، كىشىلەرگە توختاپ _ توختاپ ئوقۇپ بېرىشىڭ ئۈچۈن، ئۇنى ۋەزىيەت ۋە ۋەقەلەرنىڭ تەقەززاسىغا ئاساسەن ئاز _ ئازدىن، تەدرىجي نازىل قىلدۇق.

107 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنكارچىلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر قۇرئانغا ئىمان ئېيتىڭلار ياكى ئىمان ئېيتماڭلار، سىلەرنىڭ ئىمانىڭلار قۇرئانغا كامالەت قوشالمايدۇ، كاپىرلىقىڭلارمۇ ئۇنىڭغا زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. قۇرئاندىن ئىلگىرى ساماۋى كىتابلار بېرىلگەن ئۆلىمالار ۋەھىينىڭ ھەقىقىتىنى بىلىدۇ، ئۇلارغا قۇرئان ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلسە، دىللىرى يۇمشاپ كېتىدۇ ۋە ئاللاھنى ئۇلۇغلاپ، ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىپ يۈزىنى سەجدىگە قويىدۇ.

108 _ ئاشۇ ئۆلىمالار قۇرئاننى ئاڭلىغان چاغلىردا: ‹ئۇلۇغ رەببىمىز مۇشرىكلارنىڭ سۈپەتلىگەن نەرسىلىردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، رەببىمىزنىڭ ئىتائەت قىلغانلارنى جەننەتكە، ئاسىيلىق قىلغانلارنى دوزاختىقا كىرگۈزۈش ھەققىدىكى ۋەدىسى چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ› دەيدۇ.

109 _ ئاشۇلار قۇرئاننىڭ ۋەز _ نەسىھەتلىرىدىن تەسىرلەنگەنلىكتىن، يىغلاپ تۇرۇپ يۈزىنى سەجدىگە قويىدۇ، قۇرئان تىلاۋىتىنى ئاڭلاش ئۈلارنىڭ ئاللاھقا بولغان ئىتائەتمەنلىكىنى تېخىمۇ زىيادە قىلىدۇ».

110 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ «يا ئاللاھ! يا رەھمان!» دەپ دۇئا قىلىشىڭغا قارشى چىققان مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ دەپ ئاتىساڭلارمۇ، رەھمان دەپ ئاتىساڭلارمۇ بولىدۇ، ئاللاھنىڭ ئىسملىرىدىن قايسىبىرىنى ئاتاپ دۇئا قىلساڭلار شۇ بىر ئاللاھنىڭ ئىسمىنى ئاتىغان بولىسىلەر. چۈنكى، ئاللاھنىڭ ئىسملىرىنىڭ ھەممىسى گۈزەلدۇر». ئى پەيغەمبەر! نامىزىڭدا قىرائەت قىلغاندا ئاۋازىڭنى مۇشرىكلار ئاڭلاپ قالىدىغان دەرىجىدە بەك يۇقىرى قىلمىغىن، يېنىڭدىكى مۇئمىنلەر ئاڭلىماي قالىدىغان دەرىجىدە بەك تۆۋەنمۇ قىلمىغىن. يۇقىرى ۋە تۆۋەن ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئىش كۆرگىن.

111 _ ئى پەيغەمبەر! «جىمى ھەمدۇسانا بالىسى بولۇشتىن، ئىلاھلىقىدا شېرىكى بولۇشتىن پاك ۋە ئۈستۈن بولغان ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ بەندىلىرىدىن بىرەر دوستقا موھتاج ئەمەس، بارچە مەۋجۇدات ئۇنىڭغا موھتاجدۇر، ئۇ ھەممىدىن بىھاجەتتۇر، ھەممىدىن كۈچلۈكتۇر» دېگىن ۋە ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىش، دىننى ئۇنىڭغا پۈتۈنلەي خاس قىلىش بىلەن ئۇنى ئەڭ مۈكەممەل رەۋىشتە ئۇلۇغلىغىن.

كەھف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ جىمى ھەمدۈسانا بەندىسى ۋە پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەقىقەتتىن قىلچىلىك چەتنەپ كەتمىگەن قۇرئاننى نازىل قىلغان، دىن ۋە دۇنيالىق ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان ۋە ئەڭ مۇكەممەل سۈپەتلەرنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

2 _ 4] ئاللاھ كاپىرلارنى ۋە «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دەيدىغان مۇشرىكلارنى ئاخىرەتتىكى قاتتىق ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرۈپ، ياخشى ئىشلارنى قىلغان مۇئمىنلەرگە، مەڭگۈلۈك نېمەتلىنىدىغان جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات بىلەن خۇش بېشارەت بېرىش ئۈچۈن، بۇ قۇرئاننى ھەرقانداق زىتلىق ياكى ئەيىبتىن خالىي كىتاب قىلدى.

5 _ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھنىڭ بالىسى بار دېگەن دەۋاسىنىڭ ھېچقانداق ئىلمىي ئاساسى يوق، ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىنىڭمۇ شۇنداق. ئۇلارنىڭ ئېغىزىدىن چىققان سۆز نېمىدېگەن چوڭ كۈفرىلىق! ئۇلار پەقەت يالغانىلا ئېيتىدۇ.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر قەۋمىڭ بۇ قۇرئانغا ئىمان ئېيتمىسا ۋە ئەمەل قىلمىسا، ئۇلارنىڭ سەندىن يۈز ئۆرۈگەنلىكىگە ئەپسۇسلىنىپ ئۆزۈڭنى ھالاك قىلىۋېتىدىغاندەك تۇرسەن.

7 _ ئىنسانلارنىڭ قايسىسى بىزگە ئىتائەت قىلىپ ئەڭ ياخشى ئەمەل قىلىدۇ؟ قايسىسى بىزگە ئاسىيلىق قىلىپ يامان ئىش قىلىدۇ؟ دەپ ئۇلارنى سىناش ۋە ھەربىرىگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن، زېمىندىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسىنى زېمىن ئۈچۈن زىننەت، زېمىن ئەھلى ئۈچۈن مەنپەئەت قىلىپ ياراتتۇق.

8 _ دۇنيا ھاياتى ئاخىرلاشقاندا، بىز يەر يۈزىدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى يوق قىلىۋېتىپ، ئۇنى ئۆسۈملۈكسىز تۈپتۈز بىياۋانغا ئايلاندۇرىمىز.

9 _ ئى پەيغەمبەر! ئەسھابۇلكەھفنى ۋە ئۇلارنىڭ ئىسىملىرى يېزىلغان تاختىنى قۇدرىتىمىزنىڭ ئاجايىپ ئالامەتلىرىدىن بىرى دەپ ئويلاپ قالمىغىن، چۈنكى ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتلارنىڭ يارىتىلىشى بۇنىڭدىنمۇ ئاجايىپتۇر.

10 _ ئی پەیغەمبەر! شۇنی ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىر قانچە نەپەر مۇئمىن يىگىت قەۋمىنىڭ ئۆزلىرىنى ئىماندىن يانداۋۇپ بۇتلارغا چوقۇنۇشقا مەجبۇرلىشىدىن ئەنسىرەپ، ئۆڭكۈرگە يوشۇرۇنۇۋالغان ۋە مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى رەببىمىز! بىزگە ئۆز دەرگاھىڭدىن رەھمەت ئاتا قىلغىن، بىزنى ئىمانىمىزدا مۇستەھكەم قىلغىن، يامانلىقتىن ساقلىغىن، بىزنىڭ ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن بولۇشىمىز ئۈچۈن، بىزنى سەن ياخشى كۆرىدىغان ئەمەللەرنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن».

11_ بىز ئۇلارغا قاتتىق ئۇيقۇ بەردۇق، ئۇلار ئۆڭكۈردە ئۇزۇن يىللار ئۇيقۇدىكى ھالىتىدە قالدى.

12 _ ئاندىن ئەسھابۇلكەھفنىڭ ئۆڭكۈردە تۇرغان مۇددىتىنى ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئىككى گۇرۇھتىن قايسىسىنىڭ ئەڭ ئىنچىكە ھېسابلايدىغانلىقىنى كىشىلەرگە ئايرىپ بېرىش ئۈچۈن، بىز ئۇلارنى ئۇيقۇسىدىن ئويغاتتۇق.

13 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا ئۇلارنىڭ قىسىسىنى ئەينەن ئېيتىپ بېرىمىز، ئەسھابۇلكەھف ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلغان يىگىتلەر ئىدى، بىز ئۇلارنىڭ ھىدايىتىگە ھىدايەت قوشتۇق، ئەقىدىسىنى مۇستەھكەم قىلدۇق.

14 _ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار زالىم پادىشاھ ئالدىدا باش ئەگمەي تۇرغاندا، بىز ئۇلارنىڭ دىلىنى ئىمان بىلەن كۈچلەندۈرگەن، ئىرادىسىنى مۇستەھكەم قىلغان ئىدۇق. زالىم پادىشاھ ئۇلارنى بۇددىسىتلىق دىنىغا قايتىشقا بۇيرۇغاندا، ئۇلار پادىشاھقا قەتئىيلىك بىلەن رەددىيە بېرىپ: «بىز ئىبادەت قىلىۋاتقان رەببىمىز ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ رەببىدۇر، بىز ھەرگىز ئۇنىڭدىن باشقىسىغا چوقۇنمايمىز. ئەگەر بىز بۇنىڭدىن باشقا سۆزنى قىلساق، ئەلۋەتتە بىز ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراق بولغان يالغان سۆزنى قىلغان بولىمىز» دېدى.

15 _ ئاندىن ئۇلار بىر _ بىرىگە قاراپ ئېيتتى: «بىزنىڭ بۇ قەۋمىمىز ئاللاھنى قويۇپ، ساختا ئىلاھلارغا چوقۇندى. ئۇلار ئۇ نەرسىلەرگە چوقۇنۇشنىڭ توغرىلىقى ھەققىدە روشەن دەلىل _ ئىسپاتى بولسا كەلتۈرسە بولمامدۇ؟ ئىبادەتتە (ئاتالمىش ئىلاھلارنى) ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى تۇقۇغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم يوقتۇر.

16 _ سىلەر دىنىڭلارنى قوغداش يۈزىسىدىن ئۆز قەۋمىڭلاردىن ئايرىلىپ، ئۇلارنىڭ چوقۇنۇۋاتقان مەبۇدلىرىنى تەرك ئەتكەن ئىكەنسىلەر، ئۆڭكۈرنى پاناھ جاي قىلىڭلار، شۇ جايدا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، رەببىڭلار سىلەرگە رەھمىتىنى كەڭ قىلىدۇ ۋە سىلەرنىڭ ھاياتلىقتىكى بارلىق ئىشىڭلارنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ».

17 _ ئۇلار شۇنداق قىلىۋىدى، ئاللاھ ئۇلارغا ئۇيقۇ بەردى ۋە ئۇلارنى خەتەرلەردىن قوغدىدى. ئى پەيغەمبەر! (ئەگەر سەن ئۇ يەردە بولسا ئىدىڭ) كۇن چىققان چاغدا كۇننىڭ ئۇلار تۇرغان ئۆڭكۇرنىڭ ئوڭ تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى ۋە پاتقان چاغدا كۇننىڭ ئۆڭكۇرنىڭ سول تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن بولاتتىڭ. ئۇلار بولسا ئاپتاپ چۈشۈپ ياكى ھاۋا كىرمەي بىئارام بولماستىن، ئۆڭكۇرنىڭ ئازادە يېرىدە ئۇخلىماقتا ئىدى. بۇ يىگىتلەرگە قىلىنغان بۇ ئىش ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى نامايان قىلىدىغان دەلىللەرنىڭ جۈملىسىدىنۇر. ئاللاھ ئايەتلىرى ئارقىلىق كىمنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلسا، ئۇ ھەقىقەتنى تاپقان بولىدۇ، ئاللاھ كىمنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمىسا، سەن ئۇنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان ھېچقانداق مەدەتكار تاپالمايسەن. چۈنكى ھىدايەت قىلىش ۋە ئازدۇرۇش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر.

18 _ (ئەگەر سەن ئۇلارنىڭ يېنىدا بولغان بولساڭ) ئۇلار ئۇيقۇدا تۇرسىمۇ، سەن ئۇلارنى ئويغاق دەپ قالاتتىڭ، ئۇلارنى زېمىن تۈگەشتۈرۈۋەتمىسۇن دەپ، ئۇلارنى ئۇخلاۋاتقان ھالىتىدە ئوڭ ۋە سول تەرەپكە ئۆرۈپ تۇرىمىز. ئۇلارنىڭ ئىتى ئۆڭكۇرنىڭ بوسۇغىسىغا ئىككى پۇتىنى سوزۇپ ياتاتتى. ئەگەر ئۇلارنى كۆرگەن بولساڭ، ئەلۋەتتە ئۇلاردىن قاتتىق قورقۇپ كېتىپ، چوقۇم ئارقاڭغا داجىپ قاچقان بولاتتىڭ.

19 _ بىز ئۇلارنى ئۇزۇن ۋاقىت ئۇخلىتىپ ساقلىغاندىن كېيىن، ئۆزلىرىنىڭ ئۆڭكۇردە قانچىلىك ۋاقىت تۇرغانلىقىنى بىر _ بىرىدىن سوراشسۇن دەپ، ئۇلارنى ئۇيقۇسىدىن ئويغىتىپ ئەسلىدىكى ھالىتىگە كەلتۈردۇق، ئۇلارنىڭ بەزىسى «بۇ ئۆڭكۇردە ئۇخلىغان ھالەتتە قانچىلىك ۋاقىت تۇردۇڭلار؟» دەپ سوردى. بەزىسى بۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: «بىر كۇن ياكى بىر كۇندىنمۇ ئاز تۇردۇق» دېيىشتى. يەنە بەزىسى قانچىلىك تۇرغانلىقىنى بىلەلمەي قالدى، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى ئاللاھقا تاپشۇرۇپ مۇنداق دېدى: «سىلەرنىڭ ئۆڭكۇردە قانچىلىك ئۇزاق تۇرغانلىقىڭلارنى رەببىڭلار ئوبدان بىلىدۇ. سىلەر ئىچىڭلاردىن بىرىڭلارنى بۇ كۈمۈش تەڭگىلەر بىلەن شەھىرىمىزگە ئەۋەتىڭلار، ئۇ قاراپ بېقىپ، شەھەر ئەھلىدىن قايسىسىنىڭ تامىقى ئەڭ پاك ۋە پاكىز بولسا، ئۇنىڭدىن سىلەرگە بىرئاز ئېلىپ كەلسۇن، ئاشكارىلىنىپ قالماسلىقىمىز ئۈچۈن تاماق سېتىۋېلىشتا ساقلىق مۇئامىلە قىلسۇن.

20 _ چۈنكى قەۋمىڭلار سىلەرنى بىلىپ قالسا، ئۇلار سىلەرنى چالما _ كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرىدۇ ياكى سىلەرنى ئۆزلىرىنىڭ دىنىغا قايتۇرۇۋېتىدۇ. ئۇ چاغدا سىلەر كاپىر بولۇپ كېتىسىلەر، نەتىجىدە، جەننەتكە كىرىشتىن ئىبارەت تىلىكىڭلارغا مەڭگۈ ئېرىشەلمەيسىلەر».

21 _ ئۇلارنى ئۇزۇن يىللار ئۈخلىتىپ قويغىنىمىزدەك، ئىنسانلارغا ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنىڭ ھەقلىقىنى ۋە قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقىدا شەك _ شۈبھە يوقلىقىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن، شۇ زاماندىكى ئىنسانلارنى ئۇلارنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەردار قىلدۇق. چۈنكى ئەسھابۇلكەھفنىڭ ئەھۋالىنى بىلگەن كىشىلەر قىيامەت توغرۇلۇق ئۆز ئارىسىدا تالاش _ تارتىش قىلىشقان بولۇپ، بەزىسى قىيامەتكە ئىشەنسە، بەزىسى ئۇنى ئىنكار قىلغان ئىدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەسھابۇلكەھفنى بىلىپ قالغانلىقىنى مۇئمىنلەرنىڭ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىسپاتلىشى ئۈچۈن كاپىرلارغا قارشى دەلىل _ پاكىت قىلىپ بەردى. ئەسھابۇلكەھف ئاشكارىلىنىپ قالغان ۋە شۇ ئۆڭكۈردە ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇلارنى كۆرگەنلەردىن بەزىلەر: «ئۆڭكۈرنىڭ ئىشىكى ئالدىغا تام سېلىپ ئۇلارنى توسۇپ قويۇڭلار، ئۇلار شۇ پېتى قالسۇن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئەڭ ئوبدان بىلگۈچىدۇر» دېدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى گېپى ئۆتىدىغانلار: «ئۆڭكۈرنىڭ ئەتراپىغا چوقۇم بىر مەسجىد سالايلى» دېدى. (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋە سالىھلارنىڭ قەبرىلىرى ئۈستىگە مەسجىد بىنا قىلىشنى مەنئى قىلغان ھەتتا ئاخىرقى ۋەسىيىتىدە قەبرىلەرنىڭ ئۈستىگە مەسجىد سېلىشنى، قەبرىلەرنى قاتۇرۇشنى ۋە ئۈستىگە خەت يېزىشنى مەنئى قىلغان ۋە شۇنداق قىلغانلارغا لەنەت قىلغان، چۈنكى بۇنداق قىلىشنىڭ قەبرىلەردىكى كىشىلەرگە چوقۇنۇشقا ئېلىپ بېرىش خەۋپى بار).

22 _ ئەھلى كىتابتىن بەزىلەر: «ئەسھابۇلكەھف ئۈچ بولۇپ، تۆتىنچىسى ئۇلارنىڭ ئىتىدۇر» دەيدۇ، يەنە بەزىلەر: «ئۇلار بەش بولۇپ، ئالتىنچىسى ئۇلارنىڭ ئىتىدۇر» دەيدۇ، بۇ ئىككى پىرقىنىڭ ئېيتقىنى ھېچقانداق دەلىل _ پاكىتسىز ھالدا پۈتۈنلەي قارىسىغا ئېيتىلغان سۆزدۇر. ئۈچىنچى پىرقە كىشىلىرى: «ئۇلار يەتتە بولۇپ، سەككىزىنچىسى ئۇلارنىڭ ئىتىدۇر» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: «ئۇلارنىڭ سانىنى رەببىم ئوبدان بىلىدۇ، ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئىچىدە پەقەت ئازغىنە كىشى بىلىدۇ» دېگىن. شۇڭا سەن ئەھلى كىتاب بىلەن ئۇلار توغرۇلۇق پەقەت يۈزەكىلا مۇنازىرىلىشىپ قويغىن، ئۇلارغا ۋەھيى ئارقىلىق ساڭا بىلدۈرۈلگەن ھەقىقەتنىلا بايان قىلىپ بەرگىن، ئەسھابۇلكەھفنىڭ سانى ۋە ئەھۋالى توغرۇلۇق ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسىدىن سورىمىغىن، چۈنكى ئۇلار بىلمەيدۇ.

23 _ 24] سەن بىرەر ئىشنى قىلماقچى بولساڭ، «ئۇ ئىشنى ئەتە چوقۇم قىلىمەن» دېمەي، ئۇنى ئاللاھنىڭ ئىرادىسىگە باغلاپ: «ئاللاھ خالىسا» دېگەن سۆزنى قوشۇپ دېگىن، ئۇنى ئۇنتۇپ قالساڭ، «ئاللاھ خالىسا» دەپ رەببىڭنى ياد ئەتكىن، قاچانلا شۇنداق دېيىشنى ئۇنتۇپ قالساڭ، رەببىڭنى ياد ئەتكىن، چۈنكى ئاللاھنى ياد ئېتىش ئۇنتۇپ قېلىشتىن ساقلايدۇ. سەن: «كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەشتە، رەببىمنىڭ ماڭا مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمگە دالالەت قىلىدىغان

دەلىللەردىن ئەسھابۇلكەھفنىڭ قىسسىسىدىنمۇ يېقىن ۋە روشەن دەلىللەرنى ئاتا قىلىشنى ئۈمىد قىلىمەن» دېگىن.

25 _ ئۇ يىگىتلەر ئۆڭكۈردە ئۈچ يۈز توققۇز يىل ئۇخلىغان ھالدا قالدى.

26 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ ئۆڭكۈردە قانچىلىك ۋاقىت تۇرغانلىقى ھەققىدە سورالسىڭ ۋە سەندە بۇ توغرۇلۇق مەلۇمات بولمىسا، بىر نەرسە دېمىگىن ۋە مۇنداق دېگىن: «ئۇلارنىڭ قانچىلىك تۇرغانلىقىنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيبنى بىلىش ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھنىڭ كۆرۈشى ۋە ئاڭلىشى نېمىدېگەن مۇكەممەل! مەخلۇقاتقا ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق مەددىكار يوقتۇر، ئاللاھنىڭ ھۆكۈم قىلىشتا ۋە بەلگىلىمە چىقىرىشتا ھېچقانداق شېرىكى يوقتۇر».

27 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ۋەھيى قىلىنغان قۇرئان ئايەتلىرىنى ئوقۇغىن، ئۇ ھەقلىقى ۋە راستلىقىدىن قەتئىي ئۆزگەرتىلمەيدىغان كىتابتۇر. سەن ھەرگىزمۇ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىن باشقا پاناھلىنىدىغان بىرەر جاي تاپالمايسەن.

28 _ ئى پەيغەمبەر! سەن رەببىڭنىڭ رازىلىقىنى تىلەپ، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىدىغان، ئەتىگەن _ ئاخشاملىرى ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدىغان يوقسۇل مۇئمىنلەر بىلەن بىللە بولغىن، ئۇلار بىلەن ئولتۇرغىن، ئۇلار بىلەن ئارىلاشقىن، دۇنيا ھاياتىنىڭ مەنپەئەتىنى كۆزلەپ، ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈپ كاپىرلارغا يۈزلەنمىگىن. بىز دىلىنى زىكرىمىزدىن غەپلەتتە قالدۇرغان، رەببىگە ئىتائەت قىلىشتىن نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىشنى ئەۋزەل كۆرگەن، بارلىق ئىشلىرىدا ھالاكەتكە قاراپ كېتىپ بارغان كاپىرلارغا ھەرگىز بويسۇنمىغىن.

29 _ ئاشۇ غاپىللارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن دىن رەببىڭلار تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر. خالىغان ئادەم ئۇنىڭغا ئىمان كەلتۈرۈپ ئەمەل قىلسۇن، بۇنداق قىلىش شۇ ئادەم ئۈچۈن ياخشىدۇر. خالىغان ئادەم ئۇنى ئىنكار قىلىپ كاپىر بولسۇن، بۇنىڭ زىيىنى پەقەتلا شۇ ئادەمنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ». شەكسىزكى، بىز كاپىرلار ئۈچۈن تۈتۈن پەردىلىرى ئۇلارنى ئورىۋالىدىغان دەھشەتلىك دوزاخ ئوتىنى تەييارلىدۇق، ئۇ كاپىرلار دوزاختا قاتتىق ئۇسسۇزلۇقتىن سۇ تەلەپ قىلسا، ئۇلارغا مەدەن ئېرىتمىسىگە ئوخشاش، يۈزلەرنى كۆيدۈرۈۋېتىدىغان يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇ بېرىلىدۇ، بۇ نېمىدېگەن يامان ئىچىملىك! ئۇ ئۇسسۇزلۇقنى پەسەيتەلمەيدۇ، ئەكسىچە ئۇسسۇزلۇقنى تېخىمۇ ئاشۇرۇۋېتىدۇ، ئۇلارنىڭ ئاخىرقى مەنزىلى بولغان جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي! (بۇ ئايەتتە ھەققەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان كاپىرلارغا قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

30 _ ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە كاتتا ساۋاب بېرىلىدۇ. بىز ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ھەرگىز زايە قىلىۋەتمەيمىز ۋە كېمەيتىۋەتمەيمىز.

31 _ ئەنە ئاشۇ مۇئمىنلەر ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈلۈك تۇرىدۇ، ئۇلار جەننەتتە ئالتۇن بىلەزۈكلەرنى سالىدۇ، نېپىز ۋە قېلىن يىپەكتىن ئىشلەنگەن يېشىل كىيىملەرنى كىيىدۇ، ئېسىل تەختلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرىدۇ. بۇ نېمىدېگەن ياخشى مۇكاپات! ئۇلارنىڭ مەنزىلى بولغان جەننەت نېمىدېگەن گۈزەل جاي!

32 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارغا ئۆتكەن ئۈممەتلەردىن مۇنداق ئىككى ئادەمنى مىسال قىلىپ كەلتۈرگىن: ئۇ ئىككى ئادەمنىڭ بىرى كاپىر، يەنە بىرى مۇئمىن ئىدى، كاپىر ئادەمگە تاللىق ئىككى باغ ئاتا قىلىپ، ھەر ئىككى باغنىڭ ئەتراپىنى خورما دەرەخلىرى بىلەن ئورىدۇق، ئوتتۇرىسىنى ئېكىنزارلىق قىلدۇق.

33 _ ھەر ئىككىلىسى كەم _ كوتىسىز، تولۇق مېۋە بېرىدىغان باغلار بولۇپ، بۇ ئىككى باغنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئېقىپ تۇرىدىغان بىر ئۆستەڭ بەرپا قىلدۇق.

34 _ باغ ئىگىسىنىڭ باشقا كىرىملىرىمۇ بار ئىدى، ئۇ ئادەم بايلىقىغا مەغرۇرلانغان ھالدا مۇئمىن بۇرادىرى بىلەن مۇنازىرىلىشىپ: «مەن پۇل _ مالدا سەندىن باي، ئادەملىرىمنىڭ كۆپلۈكىدىمۇ سەندىن ئۈستۈن تۇرىمەن» دېدى.

35 _ 36] ئۇ بېغىغا كىرىپ، ئۆزىنىڭ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغانلىقىنى ئىپادىلەپ كۆرەڭلىگەن ھالدا ئېيتتى: «بۇ باغ مەڭگۈ يوقالمايدۇ دەپ ئويلايمەن. قىيامەتنىمۇ بولمايدۇ دەپ ئويلايمەن. ئى مۇئمىن بۇرادىرىم! سەن گۇمان قىلغاندەك، قىيامەت بولىدۇ، دەپ پەرەز قىلىنغان ۋە مەن رەببىمنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلغان تەقدىردىمۇ، ئەلۋەتتە مەن بۇ باغدىنمۇ ياخشىراق بىر باغنى تاپالايمەن».

37 _ مۇئمىن بۇرادىرى ئۇنىڭ بىلەن مۇنازىرىلەشكەن ۋە ئۇنىڭغا ۋەز _ نەسىھەت قىلغان ھالدا مۇنداق دېدى: «سېنى تۇپراقتىن، ئاندىن ئابىمەنىيدىن يارىتىپ، ئاندىن سېنى راۋرۇس ئىنسان قىلغان ئاللاھنى قانداقمۇ ئىنكار قىلىسەن؟

38 _ لېكىن مەن سەندەك كۇفرى سۆزنى قىلمايمەن، مەن دەيمەنكى، ‹ئۆز پەزلىدىن نېمەت بەرگۈچى زات _ مېنىڭ رەببىم بولغان ئاللاھتۇر، مەن رەببىمگە ئىبادەت قىلىشتا ھېچكىمنى ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرمەيمەن›.

39 _ 40 _ 41] سەن بېغىڭغا كىرگەن چېغىڭدا، ئۇنىڭدىن خۇشاللانساڭ: ‹ماشائاللاھ! لاھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ (يەنى ئاللاھنىڭ خالىغىنى بولدى، ئاللاھنىڭ يارىدىمى بولمىسا قولۇمدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ)› دېسەڭچۇ! گەرچە سەن مېنى ئۆزۈڭگە قارىغاندا پۇل – مېلى ۋە پەرزەنتلىرى ئاز دەپ كۆرسەڭمۇ، رەببىم ماڭا سېنىڭ بېغىڭدىن ياخشىراق نەرسە ئاتا قىلىشى، سېنىڭ تۇزكورلۇقۇڭ سەۋەبلىك سەندىكى نېمەتلەرنى تارتىۋېلىشى، بېغىڭغا بولسا ئاسماندىن ئاپەت يۇزلەندۈرۈشى ئارقىلىق بېغىڭ تۈپتۈز قاقاس يەرگە ئايلىنىپ قېلىشى ياكى ئۇنىڭ سۈيى يەرگە سىڭىپ كېتىپ، ئۇنى چىقىرىش سېنىڭ قولۇڭدىن كەلمەيدىغان بولۇپ قېلىشى مۇمكىن».

42 _ ئۇنىڭ مۇئمىن بۇرادىرى دېگەن ئىش ئەمەلگە ئاشتى، باغقا ۋەيرانچىلىق يۈزلەندى، كاپىر ئادەمنىڭ بېغى ۋە ھەممە بايلىقى ۋەيران بولدى، تېلىنىڭ بېدىشلىرى يەرگە يىقىلدى، ئۇ ئادەم باغقا سەرپ قىلغان چىقىملىرىغا ھەسرەت چېكىپ، ئىككى ئالىقىنىنى ئۇۋۇلىغىلى تۇردى ھەمدە ئۇ: «كاشكى رەببىمنىڭ نېمەتلىرىنى تونۇپ، رەببىمگە ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمىگەن بولسامچۇ!» دەپ ھەسرەت _نادامەتتە قالدى. بۇ پۇشايمان ئەسقاتمايدىغان چاغدا قىلىنغان پۇشايمان ئىدى.

43 _ ئۆزى ئىشەنچ قىلىدىغان ئادەملىرىدىن ھېچكىم ئۇنىڭغا يارەدەم قىلىپ، ئۇنى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قۇتقۇزۇپ قويالمىدى، ئۇ ئۆزىنى ئۆزىمۇ جازادىن ساقلاپ قالالمىدى.

44 _ ئەنە شۇنداق دەھشەتلىك چاغلاردا ھىمايە قىلىش ۋە قوغداش يېگانە ئاللاھنىڭلا قولىدىن كېلىدۇ. ئاللاھ ئۆزىنىڭ ھىمايىسى ئاستىدىكى مۇئمىن بەندىلىرىگە ئەڭ ياخشى مۇكاپات بەرگۈچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ئەڭ ياخشى قىلغۇچىدۇر.

45 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا، خۇسۇسەن، بۇ ئۆتكۈنچى دۇنيانىڭ ۋاقىتلىق مەنپەئەتلىرىگە ئالدىنىپ كەتكەن مۇتەكەببىرلەرگە مۇنداق بىر مىسالنى كەلتۈرگىن: دۇنيانىڭ ئەھۋالى ئاللاھ ئاسماندىن چۈشۈرگەن يامغۇرغا ئوخشايدۇكى، شۇ يامغۇر بىلەن زېمىننىڭ ئۆسۈملۈكلىرى چىقىدۇ ۋە بىر _ بىرىگە چىرمىشىپ ياشىرىپ باراقسانلىشىدۇ، كۆپ ۋاقىت ئۆتمەيلا بۇ ئۆسۈملۈكلەر قۇرۇپ تۆكۈلۈپ، بوران تەرەپ _ تەرەپكە ئۇچۇرۇپ يۈرىدىغان ئوت _ خەسكە ئايلىنىپ قالىدۇ. ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

46 _ پۇل _ مالىلار ۋە بالىلار مۇشۇ پانىي دۇنيانىڭ زىننىتى ۋە كۆچىدۇر، ياخشى ئەمەللەرنىڭ، خۇسۇسەن، ئاللاھقا ھەمدۇسانا، تەسبىھ، تەھلىل، تەكبىر[61] ئېيتىش قاتارلىق ئەمەللەرنىڭ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى مۇكاپاتى مال _ دۇنيا ۋە بالىلاردىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. بۇ ياخشى ئەمەللەر ئىنسان ساۋابىنى ئۈمىد قىلىدىغان ئەمەللەرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلىدۇر.

47 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا بىز تاغلارنى ئورنىدىن يۆتكىۋېتىدىغان قىيامەت كۈننى ئەسلەتكىن، ئۇ كۈندە زېمىننىڭ ھېچ نەرسە يوق تۈزلەڭلىك بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرىسەن، بىز ئىنسانلارنىڭ ھەممىسىنى ھېساب مەيدانىغا يىغىمىز، ئۇلاردىن ھېچكىمنى قالدۇرۇپ قويمايمىز.

48 _ ئۇلار (يەنى جىمى خالايىق) سەپ ـ سەپ بولۇشۇپ رەببىڭگە توغرىلىنىدۇ، (كاپىرلارغا) «سىلەر بىزنىڭ ئالدىمىزغا بىز سىلەرنى دەسلەپتە قانداق ياراتقان بولساق شۇ ھالەتتە مال _ دۇنياسىز، بالىلارسىز، تەنھا بولۇپ كەلدىڭلار. ھالبۇكى، سىلەر (دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا) بىزنىڭ مۇنداق بىر ھېساب كۈننى بەلگىلەپ، شۇ كۈندە سىلەرنى تىرىلدۈرۈپ، ئەمەلىڭلاردىن ھېساب ئېلىشىمىزغا ۋە سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىشىمىزگە ئىشەنمىگەن ئىدىڭلار» (دەيمىز).

49 _ ھەربىر ئادەمنىڭ نامە _ ئەمال دەپتىرى ئۇنىڭ ئوڭ ياكى سول تەرىپىگە قويۇلىدۇ، گۇناھكارلارنىڭ ئۇنىڭدا خاتىرىلەنگەن قىلمىشلىرىدىن قورقۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرىسەن، ئۇلار ئۆز قىلمىشلىرىنى كۆرۈپ: «ۋاي ئىسىت! بۇ قانداق كىتاب؟ بىزنىڭ چوڭ _ كىچىك ھېچبىر قىلمىشىمىزنى چالا قويماي، ھەممىنى تولۇق خاتىرىلەپتۇغۇ؟» دەيدۇ، شۇنداق قىلىپ ئۇلار قىلغان _ ئەتكەنلىرىنىڭ ھەممىسىنى نامە _ ئەمالىغا يېزىلغان ھالدا كۆرىدۇ. رەببىڭ ھېچكىمگە قىلچىلىكمۇ ئۇۋال قىلمايدۇ، ياخشىلارنىڭ مۇكاپاتىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ، گۇناھكارلارنىڭ جازاسىنى ئاشۇرۇۋەتمەيدۇ.

---

[61] ھەمدۇ سانا ــ ئاللاھنى مەدھىيەلەش بىلەن بىرگە ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىش دېمەكتۇر. مەسىلەن: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ـ بارچە مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئاللاھقا خاستۇر، ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىمەن» دېگەنگە ئوخشاش. تەسبىھ ــ ئاللاھنى بارچە نۇقسان ۋە كەمچىلىكلەردىن پاك دەپ تەرىپلەش دېمەكتۇر. مەسىلەن: سُبْحَانَ اللّٰهِ ـ يەنى ئاللاھ پاكتۇر دېگەنگە ئوخشاش.تەكبىر- ئاللاھنى ئۇلۇغلاش دېمەكتۇر. مەسىلەن: اللّٰهُ أَكْبَرُ ـ ئاللاھ ئەڭ بۈيۈكتۇر دېگەنگە ئوخشاش.تەھلىل- ئاللاھنىڭ يالغۇزلىقىنى ۋە شېرىكى يوقلىقىنى جاكارلاش دېمەكتۇر. مەسىلەن: لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهوَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَه ـ ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. ئۇ يالغۇزدۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر دېگەنگە ئوخشاش.

50 _ شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىز پەرىشتىلەرنى ئادەمگە ھۆرمەت سەجدىسى قىلىشقا بۇيرۇغان ۋە ئىبلىسنىمۇ شۇنىڭغا بۇيرۇغان ئىدۇق، پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسى سەجدە قىلدى، لېكىن كېلىپ چىقىشى جىنلاردىن بولغان ئىبلىس ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتتى، ھەسەت ۋە گەدەنكەشلىك قىلىپ، ئادەمگە سەجدە قىلمىدى. ئى ئىنسانلار! سىلەر مېنى قويۇپ ئىبلىس ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادىنى ئۆزۈڭلارغا مەدەتكار قىلىۋالامسىلەر؟ ئۇلار سىلەرگە ئەشەددىي دۈشمەن تۇرسىمۇ، يەنىلا سىلەر ماڭا ئاسىيلىق قىلىپ، ئۇلارغا ئىتائەت قىلامسىلەر؟ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشنىڭ ئورنىغا شەيتانلارغا ئىتائەت قىلىش نېمىدېگەن يامان قىلمىش!

51 _ سىلەر ئىتائەت قىلغان ئىبلىس بىلەن ئۇنىڭ ئەۋلادىغا ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشىنى كۆرسەتكىنىم ياكى بۇلارنى يارىتىشتا ئۇلاردىن ياردەم تىلىگىنىم يوق، ئۇلارنىڭ بەزىسىنىڭ يارىتىلىشىنىمۇ بەزىسىگە كۆرسەتكىنىم يوق. مەن ھەممىنى ئۆزۈم يالغۇز ياراتتىم. مەن كىشىلەرنى ئازدۇرىدىغان بۇ شەيتانلارنى ۋە باشقا مەخلۇقاتنى ئۆزۈمگە يارىدەمچى قىلىۋالغىنىممۇ يوق. ھەممىنى مەن ياراتقان تۇرسام، سىلەر قانداقمۇ مېنىڭ يالغۇز ئىبادەت قىلىنىش ۋە ئىتائەت قىلىنىشتىن ئىبارەت تەبىئىي ھەققىمنى ئادا قىلماي، شەيتانلارغا ئىتائەت قىلىسىلەر؟ قانداقمۇ ماڭا ئىبادەت قىلىشنى قايرىپ قويۇپ، ئۇلارغا چوقۇنىسىلەر؟

52 _ ئۇلارغا قىيامەت كۈننى ئەسلەتكىنكى، ئاللاھ ئۇ كۈندە مۇشرىكلارغا: «دۇنيادىكى چاغلىرىڭلاردا، سىلەر ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ گۇمان قىلىپ، ئىبادەتتە ماڭا شېرىك قىلىۋالغان مەبۇدلىرىڭلارنى چاقىرىپ بېقىڭلار، ئۇلار سىلەرنى مېنىڭ ئازابىمدىن قۇتقۇزۇپ باقسۇن!» دەيدۇ. ئۇلار چاقىرىدۇ _ يۇ، ئاتالمىش مەبۇدلار ئۇلارغا جاۋاب بېرەلمەيدۇ. بىز چوقۇنغۇچىلار بىلەن چوقۇنۇلغان مەبۇدلار ئارىسىدا، جەھەننەمدىن ئىبارەت ھالاكەت جايىنى تەيىن قىلىمىز، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭدا ھالاك بولىدۇ. ئەمما جەھەننەمدە ئۆلۈم يوق، شۇڭا ئۇلار مەڭگۈ ئازاب ئىچىدە بولىدۇ.

53 _ گۇناھكارلار دوزاخنى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا چوقۇم كىرىدىغانلىقىغا جەزم قىلىدۇ ۋە قاچىدىغان جاي تاپالماي قالىدۇ.

54 _ شەكسىزكى، ئىنسانلارنى ۋەز _ نەسىھەت ئېلىپ ئىمان ئېيتىسۇن دەپ، بىز بۇ قۇرئاندا ئىنسانلارغا تۈرلۈك مىساللارنى بايان قىلدۇق. ئىنسان ئەڭ كۆپ جېدەللىشىدىغان مەخلۇقاتتۇر.

55 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىنسانلارغا ھىدايەت يېتەكچىسى بولغان قۇرئاننى ئېلىپ كەلگەن چاغدا، ئۇلارنى ئىمان ئېيتىشتىن ۋە رەببىدىن مەغپىرەت تىلەپ ئىستىغپار ئېيتىشتىن توسقان نەرسە، پەقەت ئۇلارنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قارشى تۇرغانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ

كاپىرلارنى ھالاك قىلىشتا بۇرۇنقىلارغا تۇتقان يولىنىڭ ئۆزلىرىگە كېلىشنى ياكى ئۆزلىرىگە كېلىدىغان ئازابنى كۆزلىرى بىلەن كۆرۈشنى تەلەپ قىلغانلىقىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

56 _ بىز پەيغەمبەرلەرنى پەقەت ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئىماندىن باش تارتقان گۇناھكارلارنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپلا ئەۋەتىمىز. ھەقىقەت ناھايىتى روشەن تۇرسىمۇ، كاپىرلار پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتنى يوققا چىقىرىش ئۈچۈن، ئۆزلىرىنىڭ سەپسەتىلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۇلار بىلەن مۇنازىرىلىشىدۇ، ئۇلار يەنە مېنىڭ ئايەتلىرىمنى ۋە ئۇلارنى ئازابتىن ئاگاھلاندۇرغان دەلىللىرىمنى مەسخىرە قىلىشىدۇ.

57 _ رەببىنىڭ ئايەتلىرى بىلەن پەند _ نەسىھەت قىلىنغان تۇرسىمۇ، ئۇ ئايەتلەردىن يۈز ئۆرۈپ ئۆزىنىڭ سەپسەتىلىرىدە چىڭ تۇرۇۋالغان ۋە ئۆزى قىلغان قەبىھ گۇناھلارنى ئۇنتۇپ، ئاللاھقا تەۋبە قىلمىغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم يوق. شەكسىزكى، بىز ئۇلارنىڭ دىللىرىغا ئۇلارنى قۇرئاننىڭ مەنىسىنى بىلىشتىن ۋە ئۇنىڭدىكى ياخشىلىقنى چۈشىنىشتىن توسۇپ تۇرىدىغان پەردىلەرنى تارتتۇق، قۇلاقلىرىنى ئاڭلىمايدىغان دەرىجىدە ئېغىر قىلدۇق. شۇڭا سەن ئۇلارنى ھىدايەتكە دەۋەت قىلساڭمۇ، ئۇلار سېنىڭ دەۋىتىڭنى قوبۇل قىلمايدۇ ۋە ھەرگىز ھىدايەتكە ئېرىشەلمەيدۇ.

58 _ رەببىڭ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى رەھىم _ شەپقەتلىكتۇر. ئەگەر ئاللاھ ئاشۇ ئىنكارچىلارنى سادىر قىلغان گۇناھلىرى ۋە قەبىھ قىلمىشلىرى سەۋەبلىك دەرھال جازالايدىغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارغا ئازابنى تېزلەتكەن بولاتتى، لېكىن ئاللاھ بەندىلىرىنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر، ئۇلار قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى تارتىدىغان مەلۇم بىر ۋاقىت بار، ئۇ ۋاقىت كەلگەندە ئۇلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىن باشقا پاناھ جاي تاپالمايدۇ.

59 _ ھۇد، سالىھ، لۇت ۋە شۇئەيب قاتارلىق پەيغەمبەرلەر ياشىغان ئاشۇ شەھەرلەرنىڭ ئاھالىلىرى ھەق دىننى ئىنكار قىلىپ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنى ھالاك قىلدۇق. بىز ئۇلارنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن مۇئەييەن ۋاقىت بەلگىلىگەن ئىدۇق، ئاشۇ ۋاقىتنىڭ يېتىپ كېلىشى بىلەن ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشتى ۋە ئۇلار ھالاك بولدى.

60 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا مۇسا خىزمەتچىسى يۇشەئ ئىبنى نۇنغا: «ئىككى دېڭىزنىڭ قوشۇلىدىغان جايىغا يېتىپ بارمىغۇچە مېڭىشنى توختاتمايمەن ياكى

بىلمىگەنلىرىمنى سوراپ ئۆگىنىشىم ئۈچۈن سالىھ بەندىنى[62] تاپقانغا قەدەر ئۇزۇن ۋاقىت مېڭىشنى داۋاملاشتۇرىمەن» دېگەن ئىدى.

61 _ ئۇلار مېڭىشنى داۋاملاشتۇرۇپ ئىككى دېڭىزنىڭ قوشۇلىدىغان جايىغا يېتىپ بېرىپ تاشنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرغاندا، ئۇلار غىزالىنىش ئۈچۈن ئېلىۋالغان بېلىقنى ئۇنتۇپ قالغانلىقىنى ئېسىگە ئېلىشتى، بېلىق بولسا دەريانىڭ چوڭقۇر يول ئېلىپ كەتكەن ئىدى.

62 _ ئۇلار بېلىقنى ئۇنتۇپ قالغان جايدىن ئۆتۈپ كەتكەن چاغدا، مۇسانىڭ قورسىقى ئېچىپ يېنىدىكى خىزمەتچىسىگە: «ئەتىگەنلىك تامىقىمىزنى ئېلىپ كەلگىن، بۇ سەپىرىمىزدە ھەقىقەتەن چارچاپ كەتتۇق» دېدى.

63 _ خىزمەتچىسى ئۇنىڭغا: «بىز چوڭ تاشنىڭ ئاستىدا ئارام ئالغان ۋاقتىمىز ئېسىڭدە بارمۇ؟ بېلىقنا نېمە بولغانلىقىنى مەن شۇ جايدا ساڭا ئېيتىشنى ئۇنتۇپتىمەن. ئۇنى ساڭا ئېيتىشىمنى پەقەتلا شەيتان ئۇنتۇلدۇرۇپتۇ. شۇ چاغدا ئاشۇ ئۆلۈك بېلىق تىرىلىپ ھەيران قالارلىق ھالدا دەريانىڭ سەكرەپ كىرىپ، ئۇزۇپ كەتكەن ئىدى» دېدى.

64 _ مۇسا: «بىزنىڭ ئىزدەيدىغىنىمىز دەل مۇشۇ ئىدى، بۇ سالىھ بەندىنى تېپىشىم ئۈچۈن ماڭا بېرىلگەن ئىشارەتتۇر» دېدى _ دە، ئىككىسى كەلگەن ئىزى بويىچە كەينىگە قايتىپ، ھېلىقى تاشنىڭ يېنىدا توختىدى.

65 _ ئاندىن ئۇلار ئۇ جايدا بىزنىڭ سالىھ بەندىمىز خىزىرنى ئۇچراتتى. ئۇ بىزنىڭ چوڭ مەرھەمىتىمىزگە ئېرىشكەن ۋە دەرگاھىمىزدىن كاتتا ئىلىم ئاتا قىلىنغان كىشى ئىدى. (ئۆلىمالارنىڭ كۆپ سانلىقى خىزىرنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ ھاياتتا ئەمەسلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈرىدۇ).

66 _ مۇسا ئۇنىڭغا سالام قىلدى ۋە مۇنداق دېدى: «ئاللاھ ساڭا بىلدۈرگەن ئىلىمدىن ماڭا ھەق يولنى تېپىپ ماڭغۇدەك ئۆگىتىپ قويۇشۇڭ ئۈچۈن ساڭا ئەگىشەيمۇ؟».

67 _ خىزىر ئۇنىڭغا: «ئى مۇسا! سەن مەن بىلەن بىللە بولۇشقا سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالمايسەن.

68 _ مەن ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن قىلىدىغان ئىشلارنىڭ ھەقىقىتىنى سەن بىلمەيدىغان تۇرساڭ، ئۇنىڭغا قانداقمۇ سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالايسەن؟» دېدى.

---

[62] سالىھ بەندە _ خىزىر ئەلەيھىسسالامدۇر.

69 _ مۇسا ئۇنىڭغا ئېيتتى: «ئاللاھ خالسا مېنىڭ سەن قىلىدىغان ئىشقا سەۋر قىلىپ تۇرالايدىغانلىقىمنى بىلىپ قالسەن، مەن سېنىڭ بۇيرۇقۇڭغا خىلاپلىق قىلمايمەن».

70 _ خىزىر ئۇنىڭ تىلىكىنى قوبۇل قىلىپ مۇنداق دېدى: «ئەگەر سەن ماڭا ئەگەشمەكچى بولساڭ، سەن قوبۇل قىلالمىغان ئىش توغرىسىدا، مەن ساڭا دەپ بەرمىگۈچە مەندىن سوئال سورىما».

71 _ شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دېڭىز بويىدا مېڭىپ كېلىۋاتاتتى، بىر كېمىنى ئۇچراتتى ۋە كېمىچىدىن سوراپ ئۇنىڭغا چىقىۋالدى. ئاندىن خىزىر كېمىنىڭ بىر تاختىسىنى ئېلىۋېتىپ، ئۇنى تېشىۋەتتى. مۇسا ئۇنىڭغا: «كېمىچى بىزنى بىكارغا چىقىرىۋالغان تۇرسا، سەن كېمىدىكىلەرنى غەرق بولۇپ كەتسۇن دەپ كېمىنى تېشىۋەتتىڭمۇ؟ سەن ھەقىقەتەن ياماننىڭ ئىش قىلدىڭ» دېدى.

72 _ خىزىر ئۇنىڭغا: «مەن ئىشنىڭ بېشىدىلا سەن مەن بىلەن بىللە بولۇشقا ھەرگىز سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالمايسەن دېمىدىممۇ؟» دېدى.

73 _ مۇسا ئۆزرىخاھلىق ئېيتىپ: «سەن ماڭا قويغان شەرتنى ئۇنتۇپ قالغانلىقىم سەۋەبلىك مېنى ئەيىبلىمە، مېنى سەندىن ئۆگىنىشتە قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويما، ماڭا سىلىق مۇئامىلە قىلغىن» دېدى.

74 _ خىزىر ئۇنىڭ ئۆزرىسىنى قوبۇل قىلدى، ئاندىن ئۇلار كېمىدىن چۈشتى ۋە دېڭىز بويىدا كېتىپ بېرىپ، بىر بالىنى ئۇچراتتى ۋە ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتى. مۇسا: «سەن بىگۇناھ جاننى ناھەق ئۆلتۈردۈڭ، سەن ھەقىقەتەن چوڭ بىر گۇناھ ئىشنى قىلدىڭ» دېدى.

75 _ خىزىر مۇساغا كايىپ: «ساڭا مەن بىلەن بىللە بولۇشقا ھەرگىز سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالمايسەن دېمىدىممۇ؟» دېدى.

76 _ مۇسا ئۇنىڭغا: «مۇشۇ قېتىمدىن كېيىن مەن يەنە سەندىن بىرەر ئىش توغرۇلۇق سورىسام، مېنى تاشلىۋەتكىن ۋە ئۆزۈڭگە ھەمراھ قىلمىغىن. چۈنكى سەن مېنىڭ سوئاللىرىمدىن زېرىكىپ ئۆزىرە ئېيتىدىغان يەرگە يەتتىڭ، ئىشنىڭ بېشىدىلا مېنىڭ سەن قىلىدىغان ئىشلارغا سەۋر قىلىپ تۇرالمايدىغانلىقىمنى ئېيتقان ئىدىڭ» دېدى.

77 _ مۇسا بىلەن خىزىر بىللە مېڭىپ بىر شەھەرگە يېتىپ كېلىپ، شەھەر ئاھالىسىدىن ئۆزلىرىنى مېھمان قىلىپ غىزالاندۇرۇشنى سورىۋىدى، شەھەر ئاھالىسى ئۇلارنى مېھمان قىلغىلى ئۇنىمىدى. ئۇلار بۇ شەھەردە ئۆرۈلۈپ چۈشەي دەپ قالغان بىر تامنى ئۇچراتتى، خىزىر ئۇنى

تۇزلەپ قويدى. مۇسا ئۇنىڭغا: «ئەگەر خالساڭ بۇ ئىشقا ئەلۋەتتە ئىش ھەققى ئالغان بولاتتىڭ، ئۇنى بىزنىڭ ئوزۇقلىنىشىمىزغا سەرپ قىلاتتۇق» دېدى.

78 _ خىزىر مۇساغا ئېيتتى: «بۇ ئىككىمىزنىڭ ئايرىلىش ۋاقتىدۇر. ئەمدى مەن ساڭا سەن سەۋەبىنى بىلىش ئۈچۈن سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالمىغان ئىشلىرىمنىڭ ھەقىقىتىنى چۈشەندۈرۈپ قويايي:

79 _ مەن تېشىۋەتكەن كېمىگە كەلسەك، ئۇ دېڭىزدا ئىشلەيدىغان بىرقانچە كەمبەغەلنىڭ كېمىسى ئىدى، ئۇلار مۇشۇ كېمە بىلەن تىرىكچىلىك قىلاتتى. مەن ئۇنى تېشىۋېتىپ ئەيىبلىك قىلىپ قويماقچى بولدۇم، چۈنكى ئۇلارنىڭ ئالدىدا ھەرقانداق ساق كېمىنى ئىگىسىدىن زورلۇق بىلەن تارتىۋالىدىغان بىر پادىشاھ بار ئىدى.

80 _ ئەمدى مەن ئۆلتۈرۈۋەتكەن ھېلىقى بالىغا كەلسەك، ئۇ بالىنىڭ كاپىر بولىدىغانلىقى ئاللاھقا مەلۇم ئىدى، ئۇنىڭ ئاتىسى بىلەن ئانىسى مۇئمىن كىشىلەر ئىدى. بۇ بالا ھايات قالغان تەقدىردە، ئاتا _ ئانىسىنى ئۇلارنىڭ ئۆزىگە بولغان مۇھەببىتى ۋە ھاجىتى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىدىن چەتنەشكە ۋە كۈفرىلىققا زورلىشىدىن ئەنسىرىدۇق.

81 _ شۇڭا ئاللاھنىڭ ئۇلارغا ئۇ بالىدىنمۇ ياخشى، دىيانەتلىك ۋە كۈيۈمچان پەرزەنت ئاتا قىلىشنى كۆزلىدۇق.

82 _ ئەمدى مەن تۇزلەپ قويغان تامغا كەلسەك، ئۇ تام شەھەردىكى ئىككى يېتىم بالىنىڭ بولۇپ، تام ئاستىدا ئۇلارنىڭ ئالتۇن، كۈمۈشتىن ئىبارەت خەزىنىسى بار ئىدى، ئۇلارنىڭ ئاتىسى ياخشى ئادەم ئىدى. رەببىڭ ئۇلارغا كۆيۈنگەنلىكتىن، ئۇلارنىڭ چوڭ بولغاندا تام ئاستىدىكى خەزىنىسىنى چىقىرىۋېلىشنى ئىرادە قىلدى. ئى مۇسا! مەن قىلغان ئىشلارنىڭ ھېچبىرىنى ئۆز خاھىشىم بويىچە قىلمىدىم، ئۇ ئىشلارنى پەقەت ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن قىلدىم. سەن سەۋەبىنى بىلىش ئۈچۈن سەۋر _ تاقەت قىلىپ تۇرالمىغان ئىشلىرىمنىڭ ھەقىقىتى مانا مۇشۇدۇر».

83 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشىركلار سەندىن ياخشى پادىشاھ زۇلقەرنەين توغرۇلۇق سورىشىدۇ. ئۇلارغا: «سىلەرنىڭ ئىبرەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، مەن سىلەرگە ئۇنىڭ قىسسىلىرىدىن بەزىسىنى ئوقۇپ بېرەي» دېگىن.

84 _ بىز ئۇنىڭغا زېمىندا ھەقىقەتەن كۈچ _ قۇدرەت ئاتا قىلدۇق، ئۇنىڭ دۈشمەنلىرىنى يوقىتىشى، شەھەرلەرنى پەتھى قىلىشى ۋە باشقا بارلىق غايىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا ھەر ئىشنىڭ سەۋەبلىرىنى ۋە يوللىرىنى ھازىرلاپ بەردۇق.

85 _ زۇلقەرنەين شۇ سەۋەبلەرنى قىلىپ ۋە شۇ يوللارغا كىرىپ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن تىرىشتى.

86 _ ئۇ كۈنىپىتىش تەرەپكە يېتىپ بارغاندا، كۈننى خۇددى قارا لايلىق (ۋە هاراره‌تلىك) بۇلاققا پېتىپ كېتىۋاتقاندەك كۆردى [63]. بۇلاقنىڭ يېنىدا بىر قەۋمنى ئۇچراتتى. بىز: «ئى زۇلقەرنەين! ئەگەر ئۇلار كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالسا ئۇلارنى ئۆلتۈرگىن ياكى باشقا ئۇسۇل بىلەن جازالىغىن ۋە ياكى ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىپ هدايەتنىڭ يوللىرىنى ئۆگەتكىن» دېدۇق.

87 _ زۇلقەرنەين ئېيتتى: «ئۇلارنىڭ ئىچىدىن كىمكى رەببىگە كۇفرىلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلىدىكەن، بىز ئۇنى دۇنيادا جازالايمىز، ئاندىن ئۇ رەببىنىڭ دەرگاهىغا قايتۇرۇلىدۇ، رەببى ئۇنى دوزاخ ئازابى بىلەن قاتتىق جازالايدۇ.

88 _ ئەمما كىمكى رەببىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، ئۇنىڭغا جەننەتتىن ئىبارەت ئەڭ ياخشى مۇكاپات بار، ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلىمىز، يۇمشاق سۆز قىلىمىز».

89 _ ئاندىن زۇلقەرنەين كۈنچىقىش تەرەپكە قاراپ ئاللاه ئاتا قىلغان سەۋەبلەر بىلەن يولغا چىقتى.

90 _ ئۇ كۈنچىقىش تەرەپكە يېتىپ بارغاندا، كۈن نۇرىنىڭ ئۆزلىرىنى ئىسسىقتىن توسۇپ تۇرىدىغان بىنالىرى ياكى سايە تاشلايدىغان دەل _ دەرەخلىرى بولمىغان بىر قەۋمنىڭ ئۈستىگە چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆردى.

91 _ ئەهۋال شۇنداق بولدى (يەنى زۇلقەرنەين كۈنچىقىش تەرەپتىكى كىشىلەرگىمۇ كۈنىپىتىش تەرەپتىكى كىشىلەرگە قىلغان مۇئامىلىنى قىلدى). بىز ئۇنىڭ ئىلكىدىكى بارلىق ئەسكەر ۋە ئەسلىهەلەردىن تولۇق خەۋەردار ئىدۇق.

92 _ زۇلقەرنەين ئاندىن يەنە بىز ئاتا قىلغان سەۋەب ۋە چارىلەرنى قوللىنىپ، بىز كۆرسەتكەن يوللارنى تۈتۈپ ئىلگىرىلىدى.

93 _ ئۇ ئىككى تاغ ئارىسىغا يېتىپ بارغاندا، تاغنىڭ ئارقىسىدا باشقىلارنىڭ تىلىنى چۈشەنمەيدىغان بىر قەۋمنى ئۇچراتتى.

94 _ ئۇلار: «ئى زۇلقەرنەين! يەجۇج بىلەن مەجۇجدىن ئىبارەت ئىككى قەۋم ئىنسانلارنى هالاك قىلىپ، زىرائەتلەرنى نابۇت قىلىپ، يەر يۈزىدە هەققەتەن چوڭ بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلاردۇر،

---

[63] ئەمەلىيەتتە بۇنداق بولمىسىمۇ، كىشىگە كۈن خۇددى دېڭىزغا ياكى تاغنىڭ ئارىسىغا كىرىپ كېتىۋاتقاندەك تۇيۇلىدۇ.

شۇڭا بىز ساڭا پۇل تۆلىسەك، سەن بىز بىلەن ئاشۇ قەۋمنىڭ ئارىسىغا بىر توسما سېلىپ بەرسەڭ بولامدۇ؟» دېدى.

95 _ زۇلقەرنەين ئېيتتى: «رەببىم ماڭا ئاتا قىلغان پادىشاھلىق ۋە كۈچ _ قۇدرەت سىلەرنىڭ ماڭا بەرمەكچى بولغان پۇل _ مېلىڭلاردىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر، ماڭا ئادەم كۈچى بىلەن يارداەم قىلىڭلار، مەن ئۇلار بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلارغا مۇستەھكەم بىر توسما سېلىپ بېرەي.

96 _ سىلەر ماڭا تۆمۈر پارچىلىرىنى ئەكىلىپ بېرىڭلار». ئۇلار ئېلىپ كەلگەن تۆمۈر پارچىلىرى بىلەن ئىككى تاغنىڭ ئارىسى توشۇپ تەكشى بولغاندا، زۇلقەرنەين ئىشچىلارغا: «كۆرەكلەر بىلەن پۈۋلەڭلار» دېدى. تۆمۈر پارچىلىرى قىزىپ ئوتتەك بولغاندا، ئۇ: «ماڭا ئېرىتىلگەن مىسنى كەلتۈرۈڭلار، ئۇنىڭ ئۈستىگە تۆكەي» دېدى.

97 _ شۇنىڭ بىلەن مەجۇج بىلەن يەجۇج توسمىنىڭ ئۈستىگە چىقىشقىمۇ، ئۇنىڭ ئاستى تەرىپىدىن تېشىپ ئۆتۈشكىمۇ قادىر بولالمىدى. چۈنكى توسما بەك ئېگىز، ئۇنىڭ كەڭلىكى بەك كەڭ ۋە قاتتىق ئىدى.

98 _ زۇلقەرنەين: «مەن ياسىغان بۇ توسما رەببىمنىڭ ئىنسانلارغا ئاتا قىلغان نېمىتىدۇر. رەببىمنىڭ يەجۇج بىلەن مەجۇجنىڭ توسمىنىڭ ئارقىسىدىن چىقىشىدىن ئىبارەت ۋەدىسى ئەمەلگە ئاشىدىغان ۋاقىت كەلگەن چاغدا، رەببىم ئۇ توسمىنى تۈپتۈز قىلىپ يەر بىلەن تەڭ قىلىۋېتىدۇ، رەببىمنىڭ ۋەدىسى ھەقتۇر» دېدى.

99 _ بىزنىڭ ۋەدىمىز ئەمەلگە ئاشىدىغان ۋاقىت يېتىپ كەلگەن كۈندە، يەجۇج بىلەن مەجۇجنى بىر _ بىرىگە ئارىلىشىپ گىرەلەشكەن ھالدا تەرك ئېتىمىز. قىيامەت كۈنى ئىنسانلارنى تىرىلدۈرۈش ئۈچۈن سۇر چېلىنىدۇ. شۇ چاغدا خالايىقنىڭ ھەممىسىنى ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىشى ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازالىرىنى ئېلىشى ئۈچۈن ھېساب مەيدانىغا يېغىمىز.

100 _ ئۇ كۈندە كاپىرلارغا قىلمىشلىرىنىڭ ئاقىۋىتىنى بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن، ئۇلارغا جەھەننەمنى كۆرسىتىمىز.

101_ دۇنيادىكى چاغدا ئۇ كاپىرلارنىڭ كۆزلىرى مېنى ئېسىگە سالىدىغان دەللىلەردىن پەردىلەنگەن بولۇپ، مېنىڭ ھەق ئىكەنلىكىمگە دالالەت قىلىدىغان دەللىلەنى كۆرمەيتتى، ئۇلار ماڭا ۋە مېنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشقا ئېلىپ بارىدىغان دەلىل _ پاكىتلىرىمنى ئاڭلاشقا تاقەت قىلالمايتتى.

102 _ ئۇ كاپىرلار مېنى قويۇپ بەندىلىرىمنى مەبۇد قىلىۋېلىشنى توغرا دەپ ئويلامدۇ؟ شەكسىزكى، بىز كاپىرلار ئۈچۈن جەھەننەمنى قارارگاھ قىلىپ تەييارلىدۇق.

103 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرگە ئەمەلدە ئەڭ كۆپ زىيان تارتىدىغان كىشىلەرنى ئېيتىپ بېرەيلىمۇ؟

104 _ ئۇلار ئۆزلىرى ياخشى ئەمەل قىلدۇق دەپ ئويلىغان بولسىمۇ، دۇنيا ھاياتىدا قىلغان ئەمەللىرى يوققا چىققان، ئۆزلىرى ھىدايەت ۋە توغرا يولنىڭ ئۈستىدە بولمىغان مۇشرىكلار ۋە ئۇلارغا ئوخشاش ئازغۇنلاردۇر.

105 _ ئەمەلدە زىيان تارتىدىغان ئاشۇ كىشىلەر رەببىنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە قىيامەت كۈنى رەببىگە ئۇچرىشىشقا ئىشەنمىگەنلىكى سەۋەبلىك بارلىق ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كەتكەن كىشىلەردۇر». قىيامەت كۈنى ئۇلارنى قىلچە ئېتىبارغا ئالمايمىز.

106 _ ئەمەللىرى بىكار بولۇپ كەتكەن كاپىرلارغا تەييارلانغان ئاشۇ جازا —جەھەننەم ئوتى بولۇپ، بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقى، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى، پەيغەمبىرىگە ئاتا قىلغان مۆجىزىلىرىنى مەسخىرە قىلغانلىقى ئۈچۈندۇر.

107 _ شەكسىزكى، ماڭا ئىمان ئېيتقان، پەيغەمبەرلىرىمنى تەستىقلىغان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنىڭ قارارگاھى جەننەتلەرنىڭ ئەڭ يۇقىرىسى ۋە ئەڭ ئەۋزىلى بولغان فىردەۋس بولىدۇ.

108 _ ئۇلار ئۇ جايدا مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئۇ جاينى ياخشى كۆرگەنلىكتىن، ئۇنىڭدىن باشقا جايغا يۆتكىلىشنى قەتئىي خالىمايدۇ.

109 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «رەببىمنىڭ سۆزلىرىنى يېزىش ئۈچۈن، ئەگەر دېڭىز سۈيى سىياھ بولغان، بىز يەنە شۇ دېڭىز سۈيىگە ئوخشايدىغان كۆپ دېڭىزلارنىڭ سۈيىنى سىياھ قىلىپ كەلتۈرگەن تەقدىردىمۇ، رەببىمنىڭ سۆزلىرى تۈگىمەي تۇرۇپ، دېڭىزلارنىڭ سۈيى ئەلۋەتتە تۈگەپ كەتكەن بولاتتى» [64]

110 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئەلۋەتتە مەنمۇ سىلەرگە ئوخشاش بىر ئىنسان، ماڭا رەببىم تەرىپىدىن ‹سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار بىرلا ئىلاھتۇر› دەپ ۋەھيى قىلىندۇ. شۇڭا، كىمكى رەببىنىڭ ئالدىغا بارىدىغان قىيامەت كۈنىدە ئۇنىڭ ئازابىغا ئۇچراپ قېلىشتىن قورقسا ۋە ئۇنىڭ

---

[64] «ئاللاھنىڭ سۆزلىرى» دىن ئاللاھ تائالانىڭ قانداقلا بىر نەرسىنى ياراتماقچى بولغىنىدا، ئۇنىڭغا : «بول!» دەپ ئەمر قىلىدىغان پەرمان سۆزى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

مۇكاپاتىنى ئۈمىد قىلسا، رەببىنىڭ كۆرسەتمىسىگە مۇۋاپىق ھالدا ياخشى ئەمەللەرنى قىلسۇن، رەببىگە قىلىدىغان ئىبادەتكە ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمىسۇن».

مەريەم سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ كاف، ھا، يا، ئەين، ساد (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ رەببىڭنىڭ بەندىسى زەكەرىييانىڭ قىلغان مەرھەمىتىنىڭ بايانىدۇر. بىز ئۇنى ساڭا بايان قىلىپ بېرىمىز. شەكسىزكى، ئۇنىڭدا ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن كۆپلىگەن پەند _ نەسىھەتلەر بار.

3 _ 4 _ ئۇ ئۆز ۋاقتىدا رەببىگە پەس ئاۋازدا مۇناجات قىلىپ مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى رەببىم! مەن ھەقىقەتەن ياشىنىپ قالدىم، سۆڭىكىم بوششىپ كەتتى، چېچىم ئاقاردى. ئى رەببىم! مەن ساڭا دۇئا قىلىپ دۇئايىم ئىجابەت بولماي قالمىغان ئىدى.

5 _ مەن ئۆلگەندىن كېيىن، ماڭا ۋارىسلىق قىلىدىغان تۇغقانلىرىمنىڭ دىننى مەھكەم تۇتۇشتا مېنىڭ ئورنۇمنى باسالماي قېلىشىدىن ئەنسىرەيمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە مېنىڭ ئايالىم تۇغماستۇر. ئى رەببىم! ماڭا ئۆز پەزلىڭدىن بىر پەرزەنت ئاتا قىلغىن.

6 _ ئۇ مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمگە ۋە يەئقۇب ئائىلىسىنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ۋارىسلىق قىلغاي، ئۇ پەرزەنتنى سېنىڭ رازىلىقىڭغا، بەندىلىرىڭنىڭ قوللىشىغا ئېرىشىدىغان قىلغىن ».

7 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئى زەكەرىييا! بىز ھەقىقەتەن سېنىڭ دۇئايىڭنى ئىجابەت قىلىپ، ساڭا يەھيا ئىسىملىك بىر ئوغۇل ئاتا قىلىدىغانلىقىمىز بىلەن خۇش خەۋەر بېرىمىز، بۇنىڭدىن ئىلگىرى ھېچ ئادەمنى بۇ ئىسىم بىلەن ئاتىمىغان ئىدۇق».

8 _ زەكەرىييا بۇ خۇش خەۋەرگە ھەيران قېلىپ: «ئى رەببىم! ئايالىم تۇغماس تۇرسا، مەن قېرىپ مۈكچىيىپ كەتكەن تۇرسام، مېنىڭ قانداقمۇ ئوغلۇم بولىدۇ؟» دېدى.

9 _ پەرىشتە ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ ئېيتتى: «ئەمەلىيەت سەن دېگەندەكتۇر، يەنى سەن راستتىنلا ياشىنىپ قالدىڭ، ئايالىڭ بولسا تۇغماستۇر، لېكىن رەببىڭ: ‹يەھيانى مۇشۇنداق يارىتىش مەن ئۈچۈن ئاساندۇر› دېدى». ئاندىن ئاللاھ زەكەرىييانىڭ ئۇنىڭ سورىغىنىدىنمۇ ئاجايىپ بىر

هەقىقەتنى ئەسلىتىپ: «مەن سېنى يەھيادىن بۇرۇن ياراتتىم، ئۇ چاغدا سەن تىلغا ئالغۇدەك نەرسە ئەمەس ئىدىڭ، ھەتتا مەۋجۇد ئىدىڭ» دېدى.

10 _ زەكەرىيا كۆڭلىنى تېخىمۇ تەسكىن تاپقۇزۇش ئۈچۈن: «ئى رەببىم! پەرىشتىلەر بەرگەن خۇش خەۋەرنىڭ ئەمەلگە ئاشقانلىقىنى بىلدۈرۈپ ماڭا بىرەر بەلگە بەرسەڭ» دېدى. ئاللاھ ئېيتتى: «ساڭا بېرىلىدىغان بەلگە شۇكى، سەن ساق تۇرۇپ ئۈچ كېچە _ كۈندۈز كىشىلەرگە گەپ قىلالمايسەن».

11 _ زەكەرىيا نامازگاھىدىن قەۋمىنىڭ ئالدىغا چىقىپ، ئۇلارغا: «ئەتىگەن _ ئاخشامدا ئاللاھقا شۈكۈر قىلىپ تەسبىھ ئېيتىڭلار» دەپ ئىشارەت قىلدى.

12 _ يەھيا تۇغۇلۇپ گەپنى چۈشىنىدىغان ياشقا كەلگەندە، ئاللاھ ئۇنى تەۋراتقا چىڭ ئېسىلىشقا بۇيرۇپ: «ئى يەھيا! تەۋراتنىڭ تېكىستىنى ئوبدان يادلاپ، مەنىسىنى چۈشىنىپ، تەلىماتلىرىغا ئەمەل قىلىش ئارقىلىق ئۇنى چىڭ تۇتقىن» دېدى. بىز ئۇنىڭغا بالىلىق چېغىدىلا ھېكمەت ۋە ئەقىل _ پاراسەت ئاتا قىلدۇق.

13 _ بىز ئۇنىڭغا دەرگاھىمىزدىن مېھرىبانلىق، مۇھەببەت ۋە گۇناھتىن پاكلىق ئاتا قىلدۇق، ئۇ ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىدىغان، پەرزلەرنى ئادا قىلىدىغان، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان زات ئىدى،

14 _ ئۇ ئاتا _ ئانىسىغا كۆيۈمچان ۋە ئىتائەتچان ئىدى. ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىدىغان ۋە ئاسىيلىق قىلىدىغان ئەمەس ئىدى.

15 _ يەھيا تۇغۇلغان كۈندە، ۋاپات بولىدىغان كۈندە ۋە تىرىلىپ قەبرىسىدىن چىقىرىلىدىغان قىيامەت كۈندە ئاللاھنىڭ ئامانلىقى ئىچىدە بولىدۇ.

16 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە قۇرئاندىكى مەريەم قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن، ئۆز ۋاقتىدا مەريەم ئائىلىسىدىن ئايرىلىپ شەرق تەرەپتىكى بىر جايغا كەتكەن ئىدى.

17 _ مەريەم ئۆزى بىلەن ئائىلىسىدىكىلەر ۋە باشقىلارنىڭ ئارىسىدا پەردە تۇتۇۋەتتى (يەنى كۆرۈنمەيدىغان بولدى). بىز ئۇنىڭغا ئەلچىمىز جىبرىلنى ئەۋەتتۇق، جىبرىل ئۇنىڭغا بېجىرىم ئادەم سۈرىتىدە كۆرۈندى..

18 _ مەريەم جىبرىلغا: «مەن ھەقىقەتەن رەھمان ئاللاھقا سىغىنىپ سېنىڭ چېقىلىشىڭدىن پاناھ تىلەيمەن، ئەگەر سەن تەقۋادار بولساڭ ماڭا چېقىلمىغىن» دېدى.

19 _ جىبرىل مەرىيەمگە ئېيتتى: «مەن رەببىڭنىڭ ئەلچىسىمەن، مېنى ساڭا گۈناھتىن پاك بىر ئوغۇل ئاتا قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتتى».

20 _ مەرىيەم جىبرىلغا: «ماڭا ھېچقانداق ئىنسان ھالال نىكاھ بىلەن يېقىنلاشمىغان تۇرسا، مەن زىنا قىلمىغان تۇرسام، قانداقمۇ مېنىڭ ئوغلۇم بولسۇن؟» دېدى.

21 _ جىبرىل مەرىيەمگە ئېيتتى: «ئۇغۇ شۇنداق، يەنى ساڭا ھېچقانداق ئىنسان يېقىنلاشمىدى، سەن زىنامۇ قىلمىدىڭ، ئەمما رەببىڭ ئېيتتىكى: ‹بۇ ئىش ماڭا ئاساندۇر. ئۇ بوۋاق ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى نامايان قىلىدىغان دەلىل، ئانىسىغا ۋە كىشىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن بىر رەھمەت بولىدۇ. ئىيسانىڭ بۇنداق دۇنياغا كېلىشى ئالدىن بەلگىلىنىپ بولغان، لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلىپ بولغان ئىشتۇر، ئۇ چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ›».

22 _ جىبرىل مەرىيەمنىڭ كۆڭلىكىنىڭ يېڭىغا پۈۋلەپ قويغاندىن كېيىن، بۇ پۈۋلەش ئۇنىڭ بالىياتقۇسىغا يېتىپ بېرىشى بىلەنلا ئۇ ھامىلدار بولدى، مەرىيەم شۇنىڭ بىلەن كىشىلەردىن يىراق چەت بىر جايغا كەتتى.

23 _ تولغاقنىڭ قاتتىقلىقى مەرىيەمنى بىر خورما دەرىخىگە يۆلىنىۋېلىشقا مەجبۇر قىلدى. مەرىيەم ئېيتتى: «كاشكى مۇشۇ كۈن كېلىشتىن بۇرۇن ئۆلۈپ كەتسەمچۇ! ئۇنتۇلۇپ كەتكەنلەردىن، ھېچكىم بىلمەيدىغان كىشىلەردىن بولۇپ كەتسەمچۇ!».

24 _ جىبرىل (ياكى ئىيسا) مەرىيەمگە خورما دەرىخىنىڭ ئاستىدىن ندا قىلىپ مۇنداق دېدى: «غەم قىلمىغىن، رەببىڭ سېنىڭ ئايىغىڭنىڭ ئاستىدىن ئاقىدىغان بىر ئېرىق پەيدا قىلدى.

25 _ خورما دەرىخىنى ئۆز تەرىپىڭگە ئىرغىتقىن، ئالدىڭغا پىشقان يېڭى خورمىلار تۆكۈلىدۇ.

26 _ بۇ يېڭى خورمىدىن يېگىن، بۇ سۈدىن ئىچكىن ۋە بوۋىقىڭ بىلەن شاتلانغىن، ئەگەر سەن بىرەر ئادەمنى كۆرسەڭ، ئۇ سېنىڭ ئەھۋالىڭ توغرۇلۇق سورىسا، ئۇنىڭغا: ‹مەن گەپ قىلمايمەن دەپ رەھمان ئاللاھقا ۋەدە بەرگەن ئىدىم، شۇڭا بۈگۈن ھېچكىمگە گەپ قىلمايمەن› دېگىن». چۈنكى گەپ قىلماسلىق ئۇلارنىڭ شەرىئىتىدە ئىبادەت سانىلاتتى.

27 _ نىھايەت، مەرىيەم يىراق يەردىن بوۋاقنى كۆتۈرۈپ قەۋمىنىڭ ئالدىغا كەلدى. مەرىيەمنىڭ قەۋمى ئۇنى بۇ ھالدا كۆرگەندىن كېيىن، مۇنداق دېدى: «ئى مەرىيەم! سەن ھەقىقەتەن غەلىتە بىر ئىشنى قىلىپ قويدۇڭ.

28 _ ئى ياخشى ئادەمنىڭ _ ھارۇننىڭ ھەمشىرىسى! سېنىڭ ئاتاڭ يامان ئىش قىلىدىغان ئادەم ئەمەس ئىدى، ئاناڭمۇ يولدىن چىققان خوتۇن ئەمەس ئىدى».

29 _ بۇ چاغدا مەريەم سوئالىڭلار بولسا بۇنىڭدىن سوراڭلار دېگەندەك قىلىپ، ئۇلارغا بوۋاقنى كۆرسىتىپ قويدى، ئۇلار مەريەمگە كايىپ: «بۆشۈكتىكى بوۋاققا قانداق گەپ قىلىمىز؟» دېدى

30 _ ئىيسا بۆشۈكتە يېتىپ مۇنداق دېدى: «شەكسىزكى، مەن ئاللاھنىڭ بەندىسىمەن، ئاللاھ ماڭا ئىنجىل ناملىق كىتاب بېرىدۇ ۋە مېنى پەيغەمبەر قىلىدۇ.

31 _ قەيەردىلا بولسام، ئاللاھ مېنى كاتتا ياخشىلىق كەلتۈرىدىغان بىرى قىلدى، ھاياتلا بولسام، نامىز ئوقۇشۇمنى، زاكات بېرىشىمنى تەۋسىيە قىلدى.

32 _ مېنى ئانامغا كۆيۈمچان قىلدى، مېنى ئانامغا چوڭچىلىق قىلىدىغان، ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىدىغان قىلمىدى.

33 _ مەن تۇغۇلغان كۈندە، ۋاپات بولىدىغان كۈندە، قىيامەت كۈنى تىرىلىپ قەبرەمدىن تۇرغۇزۇلىدىغان كۈندە ئاللاھنىڭ ئامانلىقى ئىچىدە بولىمەن».

34 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا قىسىسىنى بايان قىلىپ بەرگەن بۇ زات مەريەم ئوغلى ئىيسادۇر. بىزنىڭ ئېيتقانلىرىمىز شەكسىز ھەق سۆزدۇر. يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار بۇ سۆز ھەققىدە دەتالاش قىلىشۋاتىدۇ.

35 _ ئاللاھنىڭ بەندىلىرىدىن بىرىنى بالا قىلىۋېلىشى ئۇنىڭ ئۇلۇغ مەرتىۋىسىگە لايىق ئەمەس، ئاللاھ مۇنداق تۆھمەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئاللاھ مەيلى چوڭ ياكى كىچىك قانداقلا بىر ئىشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنى ئەلۋەتتە قىلالايدۇ، ئۇنىڭغا «بول!» دەيدۇ _ دە، ئۇ شۇ ھامان ئاللاھ خالىغان ۋە ئىرادە قىلغان شەكىلدە بولىدۇ.

36 _ ئىيسا قەۋمىگە مۇنداق دېدى: «شەكسىزكى، مەن سىلەرنى دەۋەت قىلىۋاتقان ئاللاھ بىردۇر، ئۇ مېنىڭ رەببىمدۇر، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلاردۇر. شۇڭا سىلەر ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەي، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، مەن بىلەن سىلەر ئاللاھقا بەندىچىلىكتە ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتا ئوخشاشمىز، مانا بۇ ھېچقانداق قىڭغىرلىقى بولمىغان توپتوغرا يولدۇر».

37 _ ئەھلى كىتاب ئىيسا توغرۇلۇق ئىختىلاپ قىلىشىپ بىر قانچە پىرقىگە بۆلۈنۈپ كەتتى. خىرىستىيانلار ئىيسانى ئۆز مەرتىۋىسىدىن ئاشۇرۇۋېتىپ، بەزىسى ئۇنى «ئاللاھ» دېسە، بەزىسى «ئاللاھنىڭ ئوغلى» دېدى، يەنە بەزىسى ئۇنى «ئۈچ ئىلاھنىڭ بىرى» دېدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۈپەتلىگەنلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. يەھۇدىيلار ئىيساغا تۆھمەت قىلىپ، بەزىسى ئۇنى «سېھىرگەر» دېسە، يەنە بەزىسى «ياغاچچى يۈسۈفنىڭ ئوغلى» دېدى. بۇ كاپىرلارنىڭ ھەممە خالايىق ھازىر قىلىنىدىغان بۇيۇك قىيامەت كۈندىكى ھالىغا ۋاي!

38 _ قیامەت کۈنی ئۇلار ئاللاهنىڭ ئالدىغا چىقىرىلغاندا، ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرى ھەق سۆزنى ناھايىتى ئاڭلايدىغان، كۆزلىرى ھەققەتنى ناھايىتى كۆرىدىغان بولۇپ قالىدۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ ئۇ چاغدىكى ئاڭلىغىنى ۋە كۆرگىنى ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدۇ. لېكىن بۇ كاپىرلار بۇ دۇنيادا ھەققەتتىن تامامەن يىراقلىشىپ ئويۇچۇق ئازغۇنلۇقتا تۇرۇۋاتىدۇ.

39 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارنى ھەممە ئىش بىر تەرەپ قىلىندىغان، كاپىرلار ھەسرەت چېكىدىغان قىيامەت كۈندىن ئاگاھلاندۇرغىن. ئۇ كۈندە ئىنسانلار ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىلىدۇ، جەننەتكە لايىق بولغانلار جەننەتتىن، دوزاخقا تېگىشلىك بولغانلار دوزاختىن ئورۇن ئالىدۇ. كاپىرلار بۇ دۇنيادا بارلىق ئاگاھلاندۇرۇشلاردىن غەپلەت ئىچىدە يۈرىدۇ، ئۇلار ئاخىرەت كۈنىگە ئىشەنمەيدۇ، شۇڭا، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن تەييارلىق كۆرمەيدۇ.

40 _ زېمىنغا ۋە ئۇنىڭ ئۈستىدىكى بارلىق مەۋجۇداتقا ھەققەتەن بىز ۋارىسلىق قىلىمىز، ئۇلار زاۋال تاپقاندىن كېيىن بىز قالىمىز. ئۇلار بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرۇلىدۇ ۋە ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىدۇ، بىز ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىگە قارىتا مۇكاپات ياكى جازاغا بېرىمىز.

41 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە بۇ قۇرئاندىكى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن، ئۇ ھەققەتەن تولىمۇ راستچىل ۋە كاتتا مەرتىۋىلىك پەيغەمبەر ئىدى.

42 _ ئىبراھىم ئۆز ۋاقتىدا ئاتىسى ئازەرگە ئېيتتى: «ئى ئاتا! سەن نېمىشقا ئاڭلىمايدىغان، كۆرمەيدىغان ۋە ساڭا ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدىغان بۇتلارغا چوقۇنىسەن.

43 _ ئى ئاتا! ئاللاھ ماڭا ساڭا ئاتا قىلمىغان ئىلىمنى ئاتا قىلدى. مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلغىن، مەن دەۋەت قىلغان دىنغا ئەگەشكىن، مەن سېنى سەن ھەرگىز ئېزىپ كەتمەيدىغان توغرا يولغا باشلايمەن.

44 _ ئى ئاتا! سەن شەيتانغا ئەگىشىپ بۇتلارغا چوقۇنمىغىن. چۈنكى شەيتان رەھمان ئاللاھقا ھەققەتەن ئاسىيلىق قىلغان، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان مەخلۇقتۇر.

45 _ ئى ئاتا! سېنىڭ كاپىرلىق ھالىتىڭدە ئۆلۈپ رەھمان ئاللاھنىڭ ئازابىغا قېلىشىڭدىن، دوزاختا شەيتاننىڭ ھەمراھىغا ئايلىنىپ قېلىشىڭدىن ئەنسىرەيمەن».

46 _ ئىبراھىمنىڭ ئاتىسى: «ئى ئىبراھىم! سەن مېنىڭ ئىلاھلىرىمغا چوقۇنۇشتىن يۈز ئۆرۈمەكچىمۇسەن؟ قەسەم قىلىمەنكى، ئەگەر سەن بىزنىڭ ئىلاھلىرىمىزنى سۆكۈشتىن يانمىساڭ، سېنى چوقۇم چالما _ كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرىمەن، سەن ئۇزاققىچە مېنىڭ كۆزۈمگە كۆرۈنگۈچى بولما ۋە ماڭا گەپ قىلغۇچىمۇ بولما» دېدى.

47 _ ئىبراھىم ئاتىسىغا ئېيتتى: «ساڭا مەندىن ئامانلىق بولسۇن، مەندىن ساڭا زىيان يەتمەيدۇ، مەن ساڭا ھىدايەت ۋە مەغپىرەت تىلەپ رەببىمگە دۇئا قىلىمەن، شەكسىزكى، رەببىم ماڭا تولىمۇ مېھرىباندۇر، دۇئا قىلسام ئىجابەت قىلىدۇ.

48 _ مەن سىلەردىن ۋە سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىڭلاردىن ئايرىلىمەن، رەببىمگە قىلغان ئىبادەتتە بەختسىز بولۇپ قالمايدىغانلىقىمنى ئۈمىد قىلىپ، رەببىمگە ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىمەن.

49 _ ئىبراھىم ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىدىن يىراقلاشقان چاغدا، بىز ئۇنىڭغا ئىسھاقنى ۋە ئىسھاقنىڭ ئوغلى يەئقۇبنى ئاتا قىلدۇق، ھەمدە ئۇلارنىڭ ئىككىلىسىنى پەيغەمبەر قىلدۇق.

50 _ ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە چەكسىز رەھمەت ئاتا قىلدۇق، ئۇلارنىڭ نام _ نىشانىسىنى مەڭگۈلۈك قىلدۇق، كىشىلەرنىڭ مەدھىيەسىگە سازاۋەر قىلدۇق.

51 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە بۇ قۇرئاندىكى مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن، شەكسىزكى، مۇسا تاللانغان ۋە ئىرادىلىك پەيغەمبەرلەردىن بولغان رەسۇل ھەم نەبى[65] ئىدى.

52 _ بىز مۇساغا تۇر تېغىنىڭ ئوڭ تەرىپىدىن ندا قىلدۇق، ئۇنى بىزگە مۇناجات قىلىش شەرىپىگە ئېرىشتۈردۇق ۋە بىزگە يېقىنلاشتۇردۇق. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ ئۆزىگە لايىق رەۋشتە سۆزلەش سۈپىتىنى ئىسپاتلايدۇ).

53 _ بىز مۇساغا مەرھەمەت قىلغانلىقتىن، قېرىندىشى ھارۇننى ئۇنىڭغا ياردەملەشسۇن دەپ، ئۇنىمۇ پەيغەمبەر قىلىپ بەردۇق.

54 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە بۇ قۇرئاندىكى ئىسمائىل ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن، ئۇ ھەقىقەتەن ۋەدىسىدە راستچىل رەسۇل ھەم نەبى ئىدى، قانداقلا بىر ئىشقا ۋەدە قىلسا ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە ۋاپا قىلاتتى.

55 _ ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى نامىز ئوقۇشقا، زاكات بېرىشكە بۇيرۇيتتى، ئۇ رەببىنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشكەن بىرسى ئىدى.

---

[65] رەسۇل- ھەم ۋەھيى قىلىنغان، ھەم كىتاب نازىل قىلىنغان پەيغەمبەرنى، نەبى- ۋەھيىلا قىلىنغان پەيغەمبەرنى كۆرسىتىدۇ. ئىرادىلىك پەيغەمبەرلەر— نۇھ، ئىبراھىم، مۇسا، ئىيسا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالاملاردۇر.

56 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە بۇ قۇرئاندىكى ئىدرىس ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسنى ئوقۇپ بەرگىن، ئۇ ھەقىقەتەن گەپ _ سۆزدە راستچىل، ئەمەلدە سەممىي پەيغەمبەر ئىدى.

57 _ ئۇنىڭ نام _ نىشاننى جاھان ئەھلى ئىچىدە يۇقىرى كۆتۈردۇق، مەرتىۋىسنى ئۈستۈن، دەرىجىسنى ئالىي قىلدۇق.

58 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ساڭا قىسسىسنى بايان قىلىپ بەرگەن ئاشۇ پەيغەمبەرلەر ئاللاھنىڭ نېمىتىگە ئېرىشكەن زاتلار بولۇپ، ئۇلار ئادەمنىڭ نەسلىدىن، ئاللاھ نۇھ بىلەن بىللە كېمىگە چىقارغانلارنىڭ نەسلىدىن، ئىبراھىمنىڭ نەسلىدىن ۋە ئىسرائىل (يەئقۇب)نىڭ نەسلىدىندۇر. بىز ئىمانغا ھىدايەت قىلغان، پەيغەمبەرلىككە تاللىغانلاردىندۇر، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا، ئۇلار ئاللاھتىن ئەيمەنگەنلىكتىن يىغلاپ تۇرۇپ دەرھال سەجدىگە باردۇ.

59 _ ئاللاھنىڭ نېمىتىگە ئېرىشكەن ئاشۇ زاتلاردىن كېيىن، يامان ئورۇنباسارلار كەلدى، ئۇلار نامازنى پۈتۈنلەي تەرك ئەتتى ياكى ۋاقتىدا ئوقۇمىدى ۋە ياكى نامازنىڭ مۇھىم پەرزلىرىنى تەرك ئەتتى، نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشتى. شۇڭا ئۇلار دوزاختا ئازغۇنلۇقنىڭ جازاسىنى تارتىدۇ .

60 _ ئەمما ئۇلارنىڭ ئىچىدىن گۇناھىغا تەۋبە قىلغان، رەببىگە ئىمان ئېيتقان ۋە قىلغان تەۋبىسىنىڭ سەممىي ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئاللاھ ئاشۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ، ئۇلار مۇئمىنلەر بىلەن بىللە جەننەتكە كىرىدۇ، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتى قىلچە كېمەيتىلمەيدۇ.

61 _ مەڭگۈلۈك جەننەتلەر ۋە ئۇ جەننەتلەردە دائىملىق تۇرۇش رەھمان ئاللاھ بەندىلىرىگە ۋەدە قىلغان ۋە ئۇلارمۇ كۆرمەي تۇرۇپ ئىمان ئېيتقان ھەقىقەتتۇر. ئاللاھنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىنى جەننەتكە كىرگۈزۈش ھەققىدىكى ۋەدىسى چوقۇم ئىشقا ئاشىدۇ.

62 _ جەننەت ئەھلى جەننەتتە بىھۇدە گەپلەرنى ئاڭلىمايدۇ، پەقەت سالامنىلا ئاڭلايدۇ، ئۇلار جەننەتتە دائىملىق يېمەك _ ئىچمەكلەر بىلەن نېمەتلىنىدۇ، ئۇلار كۆڭلى تارتقان ھامان ئەتىگەن _ ئاخشامدا كەڭتاشا رىزىقتىن بەھرىمەن بولۇپ تۇرىدۇ.

63 _ ئاشۇ جەننەتلەرگە يۇقىرىقى سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەنگەن، بۈيرۇغانلىرىمىزنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىمىزدىن يانغان تەقۋادار بەندىلىرىمىزنى ۋارىس قىلىمىز.

64 _ ئی جبرىل! مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئېيتقىنكى، «بىز پەرىشتىلەر ئاسماندىن زېمىنگە پەقەت ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەنلا چۈشىمىز، بىزنىڭ ئالدىمىزدىكى، ئارقىمىزدىكى ۋە بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ھەر زامان ۋە ھەر ماكاندا ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن بولىدۇ. ئاللاھ ھېچ نەرسىنى ئۇنتۇپ قالمايدۇ».

65 _ ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنىڭ ياراتقۇچىسى، ئىگىسى، پەرۋىش قىلغۇچىسى ۋە باشقۇرغۇچىسىدۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلغىن، ئۇنىڭغا ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلىشتا چىداملىق بولغىن. ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرمۇ شۇنداق قىلسۇن. ئاللاھنىڭ زاتىدا، سۈپەتلىرىدە ۋە ئىش _ پائالىيەتلىرىدە ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر.

66 _ كاپىر ئىنسان ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىپ: «مەن ئۆلۈپ تۈپراققا ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن، راستتىنلا تىرىلىپ قەبرەمدىن چىقىرىلامدىمەن؟» دەيدۇ.

67 _ ئۇ كاپىر ئىنسان قانداقمۇ ئۆزىنىڭ يارىتىلىشىنى ئۇنتۇپ قالىدۇ؟ ئۇ يوق ۋاقتىدا بىزنىڭ ئۇنى يوقتىن بار قىلغانلىقىمىزنى ئويلاپ باقمامدۇ؟

68 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ھەممىسىنى قىيامەت كۈنى شەيتانلار بىلەن بىللە ھېساب مەيدانىغا يىغىمىز، ئاندىن ئۇلارنى جەھەننەمنىڭ چۆرىسىدە تىزلاندۇرۇپ قويىمىز. ئۇلار جەھەننەمدە كۆرگەنلىرىنىڭ دەھشىتىدىن قورقۇپ كېتىپ، ئورنىدىن تۇرالماي قالىدۇ.

69 _ ئاندىن ھەربىر گۇرۇھنىڭ ئىچىدىن ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشتا ۋە كۈفرىدا ھەممىدىن بەك ھەددىدىن ئاشقانلىرىنى تارتىپ چىقىپ، ئازابلاشنى شۇلاردىن باشلايمىز.

70 _ بىز دوزاخقا كىرىشكە ئەڭ تېگىشلىك بولغانلارنى ئەلۋەتتە، ئوبدان بىلىمىز.

71 _ ئى ئىنسانلار! ئاراڭلاردىن دوزاخنىڭ ئۈستىگە ئورۇنلاشتۇرۇلغان پىلىسرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتمەيدىغان بىرەر كىشىمۇ قالمايدۇ. ئۆتۈش ھەربىر ئادەمنىڭ ئەمەلىگە ئاساسەن ھەر خىل بولىدۇ. بۇنىڭ چوقۇم بولىدىغانلىقى رەببىڭنىڭ ئۆزگەرمەس ھۆكمىدۇر.

72 _ ئاندىن رەببىدىن قورقۇپ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتتىن يىراق تۇرغان مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزىمىز، كۈفرىلىقنى تاللاش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىرلارنى بولسا جەھەننەمدە تىزلانغان پېتى تەرك ئېتىمىز.

73 _ ئىنسانلارغا بىزنىڭ روشەن ئايەتلىرىمىز ئوقۇپ بېرىلگەن چاغدا، ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار مۇئمىنلەرگە: «سىلەر بىلەن بىزدىن ئىبارەت ئىككى گۇرۇھتىن قايسىمىزنىڭ ئورنى ياخشى، سورۇنى گۈزەل؟» دېدى.

74 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سېنىڭ قەۋمىڭدىن چىققان كاپىرلاردىن ئىلگىرى نۇرغۇنلىغان كاپىر ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلىۋەتكەن ئىدۇق. ئۇ ئۈممەتلەر مەيلى مال _ مۇلۇك جەھەتتىن بولسۇن ياكى كۆرۈنۈش جەھەتتىن بولسۇن، بۇلاردىن ئارتۇق ئىدى.

75 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «كىمكى ھىدايەتكە ئەگەشمەي ئازغۇنلۇقتا يۈرىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا مۆھلەت بېرىدۇ، (ئازغۇنلۇقنى تېخىمۇ ئاشۇرۇشقا پۇرسەت بېرىدۇ) ئۇ بۇ دۇنيادىكى ياكى ئاخىرەتتىكى ئاللاھ ئاگاھلاندۇرغان ئازابنى كۆرگەن چاغدىلا، كىمنىڭ ئورنى يامان، كۈچى ئاز، لەشكىرى ئاجىز ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىدۇ».

76 _ ئاللاھ ھەق دىننىڭ يولىدا ماڭغان بەندىلىرىنىڭ ھىدايىتىگە ھىدايەت قوشىدۇ. بۇ ئاللاھ بەلگىلىگەن پەرزلەرنى ئورۇنداش ئارقىلىق ئىماننى كۈچەيتىپ تۇرغان كىشىلەرگە ھاسىل بولىدۇ. ئاخىرەتلىك ياخشى ئەمەللەر رەببىڭنىڭ دەرگاھىدا ھەم مۇكاپات جەھەتتىن، ھەم ئاقىۋەت جەھەتتىن ئەڭ ياخشىدۇر.

77 _ ئى پەيغەمبەر! ئاس ئىبنى ۋائىل ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش كاپىرلارنى كۆردۈڭمۇ؟ ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلدى ۋە «ئاخىرەتتە ئەلۋەتتە مېنىڭ مال _ مۇلۇكۇم ۋە بالىلىرىم بولىدۇ» دېدى.

78 _ ئۇ كاپىر غەيىبنى بىلىمەن دەپ شۇنداق دەمدۇ ياكى ئاللاھ ئۇنىڭغا بۇ توغرىدا ۋەدە بەرگەنمۇ؟

79 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇ كاپىر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، ئۇ غەيىبنى بىلمەيدۇ، ئاللاھ ئۇنىڭغا ۋەدە بەرگەنمۇ ئەمەس. ئۇنىڭ ئاللاھ نامىدىن ئېيتقان يالغان سۆزلىرىنى خاتىرىلەپ قويىمىز. ئۇ ئازغۇنلۇقتا ھەددىدىن ئاشقاندەك، ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە ئازابنىڭ تۈرلىرىنى ئاشۇرىمىز.

80 _ ئۇنىڭ مال _ دۇنياسىغا ۋە ئەۋلادلىرىغا بىز ۋارىسلىق قىلىمىز، ئۇ قىيامەت كۈنى ئالدىمىزغا مال _ دۇنياسىز ۋە ئەۋلادلىسىز تەنھا كېلىدۇ.

81 _ مۇشرىكلار ئاللاھنى قايرىپ قويۇپ، «بىزگە مەدەت بېرىدۇ ۋە كۈچ _ قۇۋۋەت ئاتا قىلىدۇ» دېگەن خام خىيال بىلەن ساختا ئىلاھلارنى قىلىۋالدى.

82 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس. ئۇلار چوقۇنۇۋاتقان ساختا ئىلاھلار ئۇلارغا مەدەت بېرەلمەيدۇ، ئەكسىچە، قىيامەت كۈنى ئۇ ئىلاھلار بۇ مۇشرىكلارنىڭ ئۆزلىرىگە چوقۇنغانلىقىنى ئىنكار قىلىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ دۈشمىنىگە ئايلىنىدۇ.

83 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ئۈستىگە، ئۇلارنى ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشقا قىزىقتۇرىدىغان شەيتانلارنى ئەۋەتكەنلىكىمىزنى بىلمەمسەن؟

84 _ سەن ئۇ كاپىرلارغا ئازاب تىلەشكە ئالدىرىمىغىن، بىز ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى كۈنلىرىنى ۋە ئەمەللىرىنى بىر _ بىرلەپ ساناپ تۇرىمىز.

85 _ بىز قىيامەت كۈنى تەقۋادارلارنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئىززەت_ ئىكرام بىلەن يىغىمىز.

86 _ كاپىرلارنى بولسا بىر يۇتۇم سۇغا قاتتىق تەشنا بولغان ھالىتىدە جەھەننەمگە قاتتىق قوللۇق بىلەن ھەيدەيمىز.

87 _ ئۇ كاپىرلار ھېچكىمگە شاپائەت قىلالمايدۇ، پەقەت ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە ئېرىشكەن مۇئمىنلەرلا شاپائەت قىلالايدۇ.

88 _ ئۇ كاپىرلار: «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دېيىشتى.

89 _ شەكسىزكى، ئى كاپىرلار! سىلەر بۇ سۆزۈڭلار بىلەن ھەقىقەتەن قەبىھ ۋە چوڭ گۇناھنى سادىر قىلدىڭلار.

90 _91] كاپىرلارنىڭ «ئاللاھنىڭ بالىسى» بار دېگەن سۆزىنىڭ قەبىھلىكىگە غەزەپلەنگەنلىكتىن ئاسمانلار پارچىلىنىپ، يەر يېرىلىپ، تاغلار پارتلاپ كەتكىلى تاس قالدى. ئاللاھ مۇشرىكلار سۈپەتلىگەن نەرسىلەردىن ئەلۋەتتە ئۈستۈندۇر.

92 _ بالىلىق بولۇش رەھمان ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق كەلمەيدۇ. ئاللاھ بالىغا موھتاج ئەمەس، چۈنكى بالىلىق بولۇش مەخلۇقاتقا خاس سۈپەت بولۇپ، موھتاجلىققا ۋە نۇقسانغا دالالەت قىلىدۇ. ھالبۇكى، ئاللاھ ھېچكىمگە موھتاج ئەمەس، ئۇ مەخلۇقاتقا ئوخشاپ قېلىشتىن ۋە بارچە نۇقساندىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

93 _ ئاسمانلاردىكى پەرىشتىلەر، زېمىندىكى ئىنسان ۋە جىنلار قىيامەت كۈنى ئەلۋەتتە ئاللاھقا بويسۇنغان ۋە ئۆزىنىڭ ئاجىز بەندە ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغان ھالدا ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا كېلىدۇ.

94 _ شەكسزكى، ئاللاھ مەخلۇقاتىنىڭ ھەممىسىنى ساناپ چىققان بولۇپ، ئۇلارنىڭ سانىنى تولۇق ئىگىلىدى. ئاللاھقا ئۇلارنىڭ ھېچبىرى مەخپىي ئەمەس.

95 _ قىيامەت كۈنى ھەربىر شەخس رەببىنىڭ ئالدىغا مال _ دۇنياسى ۋە بالىلىرى يوق ھالدا تەنھا كېلىدۇ.

96 _ شەكسزكى، ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئەگەشكەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە رەھمان ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ قەلبىدە سۆيگۈ _ مۇھەببەت پەيدا قىلىدۇ.

97 _ ئى پەيغەمبەر! بىز بۇ قۇرئاننى ساڭا ئەگەشكەن تەقۋادارلارغا ئۇنىڭ بىلەن خۇش خەۋەر بېرىشىڭ ۋە جېدەلخور كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن، سېنىڭ تىلىڭ بولغان ئەرەب تىلى بىلەن ئوڭايلاشتۇرۇپ بەردۇق.

98 _ بىز سېنىڭ قەۋمىڭدىن بۇرۇن كەلگەن نۇرغۇن ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلدۇق. سەن ئۇلاردىن بىرەر كىشىنى كۆرەلمەيسەن ياكى ئۇلارغا تەۋە بىرەر پەس ئاۋازنىمۇ ئاڭلىيالمايسەن. سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى كاپىرلارنىمۇ بۇرۇنقىلارنى ھالاك قىلغاندەك ھالاك قىلىمىز. (بۇ ئايەت ھەق دىننى ئىنكار قىلىشتا چىڭ تۇرۇۋالغان كاپىرلارنى قورقۇتۇشنى ۋە ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ).

تاها سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ تا، ھا (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _3] ئى پەيغەمبەر! ساڭا بىز بۇ قۇرئاننى سېنى تاقىتىڭ يەتمەيدىغان ئىشقا بۇيرۇپ جاپاغا قويۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغان، پەرزلەرنى ئادا قىلىپ، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان كىشىلەرگە ۋەز _ نەسىھەت قىلىش ئۈچۈن نازىل قىلدۇق.

4 _ بۇ قۇرئان زېمىننى ۋە ئېگىز ئاسمانلارنى ياراتقان ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتابتۇر.

5 _ رەھمان ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق رەۋىشتە ئەرشكە ئۆرلىدى.

6 _ ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ۋە يەر ئاستىدىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. يارىتىش، ئىگىدارچىلىق قىلىش ۋە باشقۇرۇش ئاللاھقا خاستۇر.

7 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشكارا گەپ قىلساڭمۇ، مەخپىي گەپ قىلساڭمۇ، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس. چۈنكى ئاللاھ ھەرقانداق سىرنى ۋە سىردىن مەخپىي ئىشلارنىمۇ، ھەتتا ئىچىڭدە ئېيتقان سۆزلىرىڭنىمۇ بىلىپ تۇرىدۇ.

8 _ ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. ئەڭ گۈزەل ئىسىملار ئاللاھقىلا خاستۇر.

9 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ مەدىيەندىن[66] مىسىرغا قاراپ يولغا چىققان ۋاقىتىدىكى خەۋىرى كەلدىمۇ؟

10 _ ئۇ چاغدا مۇسا كېچىدە كېتىۋېتىپ ئوتنىڭ يورۇقىنى كۆرۈپ قالغان ۋە ئائىلىسىدىكىلەرگە: «سىلەر بۇ يەردە كۈتۈپ تۇرۇڭلار، مەن بىر ئوتنىڭ يورۇقىنى كۆرۈپ قالدىم، مەن بېرىپ ئۇنىڭدىن بىز ئوت يېقىپ ئىسىنىشىمىز ئۈچۈن بىر تال چوغ ئېلىپ كېلىشىم ياكى ئۇ يەردە بىرەر يول باشلىغۇچىنى ئۈچرىتىپ قېلىشىم مۇمكىن» دېگەن ئىدى.

11 _ 12] مۇسا ئوتنىڭ يېنىغا كەلگەندە، ئاللاھ ئۇنىڭغا مۇنداق دەپ ندا قىلدى: «ئى مۇسا! مەن ھەقىقەتەن سېنىڭ رەببىڭمەن، كەشىڭنى سالغىن. چۈنكى سەن ھازىر مۇقەددەس تۇۋا[67] ۋادىسىدا تۇرۇۋاتىسەن.

---

[66] مەدىيەن _ ھازىرقى سەئۇدى ئەرەبىستاننىڭ غەربى شىمالىغا جايلاشقان بىر يۇرتنىڭ نامىدۇر.

13 _ ئى مۇسا! مەن سېنى پەيغەمبەرلىككە تاللىدىم، مەن ساڭا قىلىدىغان ۋەھيگە قۇلاق سالغىن.

14 _ مەن ھەقىقەتەن ئاللاھمەن، مەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، مېنىڭ ھېچبىر شېرىكىم يوق، مەن يېگانە ئىلاھمەن. شۇڭا، سەن يالغۇز ماڭىلا ئىبادەت قىلغىن، مېنى ياد ئېتىش ئۈچۈن ناماز ئوقۇغىن.

15 _ ئىنسانلار تىرىلدۈرىلىدىغان قىيامەت چوقۇم بولىدۇ، مەن ئۇنىڭ ۋاقتىنى ئۆزۈمدىنمۇ مەخپىي تۇتقىلى تاس قالىمەن. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، ئۇنىڭ ۋاقتىنى ئىنسانلار قانداق بىلسۇن؟! ھەربىر ئادەم ئۆزىنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ئېلىشى ياكى جازاسىنى تارتىشى ئۈچۈن قىيامەتنىڭ بولۇشى زۆرۈردۇر.

16 _ ئى مۇسا! ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئىشلىمەيدىغان ۋە ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان ئادەملەر سېنى ئاخىرەتكە ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا تەييارلىق قىلىشتىن توسۇپ قويمىسۇن، ئۇ چاغدا، سەن ھالاك بولۇپ كېتىسەن.

17 _ ئى مۇسا! ئوڭ قولۇڭدىكى نېمە ئۇ؟»

18 _ مۇسا ئېيتتى: «ئۇ مېنىڭ ھاسام، ئۇنىڭغا تايىنىپ ماڭىمەن، ئۇنىڭ بىلەن قويلىرىمغا غازاڭ قېقىپ بېرىمەن، ئۇنى يەنە باشقا ئىشلىرىمغىمۇ ئىشلىتىمەن» .

19 _ ئاللاھ: «ئى مۇسا! ھاساڭنى يەرگە تاشلىغىن» دېدى.

20 _ مۇسا ھاسىسىنى يەرگە تاشلۇۋىدى، ھاسا ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن مېڭىۋاتقان بىر يىلانغا ئايلاندى. مۇسا قورقۇپ كېتىپ ئارقىغا بۇرۇلۇپ قاچتى.

21 _ ئاللاھ ئېيتتى: «يىلاننى ئال! ئۇنىڭدىن قورقما! بىز ئۇنى دەسلەپكى ھاسا ھالىتىگە قايتۇرىمىز.

22 _ قولۇڭنى قوينۇڭغا سالغىن، قولۇڭ ئاق كېسەللىكتىن ئەمەس، بەلكى يەنە بىر مۆجىزە سۈپىتىدە ئاپئاق قاردەك بولۇپ چىقىدۇ.

---

(67) تۇۋا_ مىسرنىڭ سىنا رايوندىكى بىر تاغنىڭ نامى بولۇپ، بۇ ئايەتتىكى «تۇۋا» دېگەن سۆزگە ئىككى قېتىم مۇقەددەس قىلىنغان جاي دەپ مەنە ئېيتقانلارمۇ بار. چۈنكى بۇ جاينىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇسا ئەلەيھىسسالام ئىككىسىگە ۋەھيي قىلىنغان جاي ئىكەنلىكى سۆزلىنىدۇ.

23 _ ئی مۇسا! بىز بۇنى ساڭا بىزنىڭ قۇدرىتىمىزنىڭ چەكسىزلىكىگە، پادىشاھلىقىمىزنىڭ كاتتىلىقىغا ۋە بىز چۈشۈرگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان چوڭ دەللىلىرىمىزنىڭ بىر قىسمىنى كۆرسىتەيلى دەپ شۇنداق قىلدۇق.

24 _ ئی مۇسا! پىرئەۋننىڭ يېنىغا بارغىن، ئۇ ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى، رەببىگە ئاسىيلىق قىلدى. سەن ئۇنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىشقا ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغىن».

25 _ 35] مۇسا ئېيتتى: «ئی رەببىم! مېنىڭ كۆڭلى _كۆكسۈمنى كەڭ قىلغىن، ئىشىمنى ئاسانلاشتۇرۇپ بەرگىن، ئۇلارنىڭ سۆزۈمنى چۈشىنىشى ئۈچۈن، تىلىمدىن ئېغىرلىقنى كۆتۈرۈۋەتكىن، ماڭا ئائىلەمدىن قېرىندىشىم ھارۇننى يارىدەمچى قىلىپ بەرگىن، ئۇنىڭ بىلەن مېنى تېخىمۇ كۈچەيتكىن، ساڭا تېخىمۇ كۆپ تەسبىھ ئېيتىشىمىز، تېخىمۇ زىكىر ئېيتىشىمىز ئۈچۈن، ئۇنى ماڭا پەيغەمبەرلىكتە ۋە دىننى يەتكۈزۈشتە شېرىك قىلغىن. شەكسىزكى، سەن بىزنى كۆرۈپ تۇرغۇچىسەن، بىزنىڭ ھېچقانداق ئىشىمىز ساڭا مەخپىي ئەمەستۇر».

36 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئی مۇسا! ساڭا سەن تىلىگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بەردىم.

37 _ ئی مۇسا! ساڭا بۇ نېمەتتىن ئىلگىرىمۇ باشقا نېمەت ئاتا قىلغان ئىدۇق. ئۇ چاغدا سەن بوۋاق ئىدىڭ، سېنى پىرئەۋننىڭ ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن قۇتقۇزۇپ قويغان ئىدۇق.

38 _ 39] ئۆز ۋاقتىدا ئاناڭغا ئىلھام قىلىپ: ‹ئوغلۇڭ مۇسانى ساندۇققا سېلىپ، نىل دەرياسىغا قويۇپ بەرگىن، دەريا ئۇنى قىرغاققا چىقىرىپ قويىدۇ، ئاندىن مۇسانى مېنىڭمۇ دۈشمىنىم، ئۇنىڭمۇ دۈشمىنى بولغان پىرئەۋن ئېلىۋالىدۇ› دېگەن ئىدۇق. ئی مۇسا! سېنىڭ مېنىڭ ھىمايەم ئاستىدا تەربىيەلىنىشىڭ ئۈچۈن، ساڭا ئۆز تەرىپىمدىن مېھرى ئىسسىقلىق ئاتا قىلدىم، شۇنىڭ بىلەن ئىنسانلارنىڭ مۇھەببىتىگە سازاۋەر بولدۇڭ.

40 _ ئۆز ۋاقتىدا ئاچاڭ سېنى سالغان ساندۇقنى كۆزىتىپ مېڭىپ، ئۇنى دەريادىن سۈزۈۋالغان ئائىلىگە بېرىپ: ‹سىلەرگە بۇ بوۋاقنى باقىدىغان ۋە ئېمىتىپ بېرىدىغان بىر ئايالنى كۆرسىتىپ قويايمۇ؟› دېگەن ئىدى. ئاناڭنى سېنىڭ ساق ئىكەنلىكىڭدىن خاتىرجەم بولسۇن ۋە قايغۇرمىسۇن دەپ، سېنى پىرئەۋننىڭ سارىيىدا ئاناڭغا قايتۇرۇپ بەردۇق. سەن مىسىرلىق بىر ئادەمنى سەۋەنلىك بىلەن ئۆلتۈرۈپ قويغان ئىدىڭ، بىز سېنى قىلمىشىڭنىڭ غېمىدىن ۋە ئۆلۈم خەۋپىدىن خالاس قىلدۇق، سېنى تۇرلۇك سىناقلار بىلەن سىنىدۇق، سەن مەدىيەنگە قورقۇنچ ئىچىدە بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا كۆپ يىللار تۇرغان ئىدىڭ. ئاندىن سەن ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا مەدىيەندىن چىقىپ تۇر تېغىغا يېتىپ كەلدىڭ.

41 _ ئى مۇسا! مەن ساڭا مۇشۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلىپ، مېنىڭ دىنىمنى يەتكۈزۈشۈڭ، ئەمر _ پەرمانلىرىمنى ئورۇندىشىڭ ئۈچۈن، سېنى پەيغەمبەرلىككە تاللاپ چىقتىم.

42 _ ئى مۇسا! سەن ۋە قېرىندىشىڭ ھارۇن مېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمگە، چەكسىز قۇدرىتىمگە ۋە سىلەرنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭلارغا دالالەت قىلىدىغان مۆجىزىلىرىمنى ئېلىپ بېرىڭلار، مېنى ياد ئېتىشتە سۈسلۈق قىلماڭلار.

43 _ سىلەر پىرئەۋننىڭ يېنىغا بېرىڭلار، چۈنكى ئۇ كۈفردا ۋە زۇلۇمدا تولىمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى.

44 _ ئۇنىڭغا يۇمشاق سۆز قىلىڭلار، بەلكى ئۇ ئەقلىنى تېپىشى ياكى زۇلۇمنىڭ ئاقىۋىتىدىن قورقۇشى مۇمكىن».

45 _ مۇسا ۋە ھارۇن: «ئى رەببىمىز! بىز ھەقىقەتەن ئۇنىڭ بىزنى قاتتىق جازالىشىدىن ياكى ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ تېخىمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىشىدىن قورقىمىز» دېيىشتى.

46 _ 48] ئاللاھ مۇسا بىلەن ھارۇنغا ئېيتتى: «سىلەر پىرئەۋندىن قورقماڭلار! چۈنكى مەن سىلەر بىلەن بىللە، گەپ _ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرىمەن ۋە قىلغان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرىمەن. سىلەر ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنىڭغا: ‹بىز ئىككىمىز ھەقىقەتەن رەببىڭنىڭ ئەلچىسى بولىمىز، ئىسرائىل ئەۋلادىنى قويۇۋەتكىن، ئۇلار بىز بىلەن كەتسۇن، ئۇلارنى كۈچى يەتمەيدىغان ئىشلارغا زورلاپ قىينىمىغىن. بىز ساڭا رەببىڭ تەرىپىدىن دەۋىتىمىزنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ۋە ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ ئازابتىن ساقلىنىپ قالىدىغانلىقىغا دالالەت قىلىدىغان مۆجىزە ئېلىپ كەلدۇق. رەببىڭ بىزگە شۇنداق ۋەھيى قىلدىكى، ئامانلىق ھىدايەتكە ئەگەشكەن كىشىلەرگە، ئاللاھنىڭ ئازابى ھەق دىنىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان كىشىلەرگە بولىدۇ› دەڭلار».

49 _ پىرئەۋن ئۇلارغا ئىنكار تەلەپپۇزىدا: «ئى مۇسا! سىلەرنىڭ رەببىڭلار كىم؟» دېدى.

50 _ مۇسا پىرئەۋنگە: «بىزنىڭ رەببىمىز ھەممە نەرسىگە يارىتىلىشىغا لايىق مۇئەييەن شەكىل ئاتا قىلغان، ئاندىن ھەربىر مەخلۇقنى ئۆزى ئۈچۈن يارىتىلغان نەرسىلەردىن پايدىلىنىشقا يېتەكلىگەن زاتتۇر» دېدى.

51 _ پىرئەۋن ھەقىقەتنى ئېتىراپ قىلىشتىن قېچىپ مۇساغا: «ئۇنداقتا، ئۆتۈپ كەتكەن ئۇممەتلەرنىڭ ئەھۋالى قانداق بولغان؟ ئۇلار ئىنكاردا ۋە كۈفردا بىزنىڭ ئالدىمىزدا ئەمەسمۇ؟» دېدى.

52 _ مۇسا پىرئەۋنگە ئېيتتى: «سەن سورىغان ئىش بىز سۆزلىشىدىغان مەسىلە ئەمەس. ئۇلار توغرىسىدىكى مەلۇمات رەببىمنىڭ دەرگاھىدىكى لەۋھۇلمەھپۇزدا خاتىرىلەنگەن بولۇپ، مەن بۇ ھەقتە ھېچ نەرسە بىلمەيمەن. رەببىم قىلىدىغان ئىشلىردا، بەلگىلىمىلىرىدە قىلچە خاتالاشمايدۇ ۋە ھېچ نەرسىنى ئۇنتۇپ قالمايدۇ.

53 _ ئۇ زېمىننى سىلەرگە ئاسان پايدىلانغىلى بولىدىغان قىلىپ بەرگەن، سىلەر ئۈچۈن نۇرغۇن يوللارنى ئېچىپ بەرگەن، بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرگەن ۋە ئۇنىڭ بىلەن ھەر تۈرلۈك ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىپ بەرگەن زاتتۇر».

54 _ ئى ئىنسانلار! بىز سىلەرگە يەردىن ئۈندۈرۈپ بەرگەن ھالال رىزىقتىن يەڭلار، چارۋىلىرىڭلارنى بېقىڭلار. شەكسىزكى، بۇ بايانلاردا ئەقلى ساغلام كىشىلەر ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان، ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

55 _ ئى ئىنسانلار! بىز سىلەرنى زېمىندىن ياراتتۇق، سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن، سىلەرنى يەنە شۇ زېمىنگە قايتۇرىمىز، قىيامەت كۈنى سىلەردىن ھېساب ئېلىش ۋە مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن سىلەرنى يەنە بىر قېتىم ئۇنىڭدىن چىقىرىمىز.

56 _ شەكسىزكى، بىز پىرئەۋنگە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، قۇدرىتىنىڭ چەكسىزلىكىگە ۋە مۇسانىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنىڭ ھەممە تۈرىنى كۆرسەتكەن ئىدۇق. ئەمما پىرئەۋن ئۇنى ئىنكار قىلدى ۋە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى.

57 _ پىرئەۋن ئېيتتى: «ھەي مۇسا ! سەن مۇشۇ سېھىرىڭگە تايىنىپ بىزنى ئۆز يۇرتىمىزدىن چىقىرىۋېتىش ئۈچۈن كەلدىڭمۇ؟

58 _ ئۇنداقتا، بىزمۇ ساڭا سېنىڭ سېھىرىڭگە ئوخشاش سېھىر بىلەن تاقابىل تۇرىمىز، سەن بىزگە ئۆزئارا يىغىلىدىغان ۋاقتىنى ۋە ئوتتۇرىمىزدىكى مۇئەييەن بىر جاينى بەلگىلەپ بەرگىن، سەنمۇ ئۇنىڭغا خىلاپلىق قىلمىغىن، بىزمۇ خىلاپلىق قىلمايلى».

59 _ مۇسا پىرئەۋنگە ئېيتتى: «سىلەر بىلەن ئۈچرىشىدىغان ۋاقتىمىز بايرام كۈنى بولسۇن، كىشىلەر ھەر تەرەپتىن كېلىپ چاشگاھ ۋاقتىدا يىغىلسۇن».

60 _ پىرئەۋن مۇسا ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتتىن يۇز ئۆرۈگەن ھالدا قايتىپ كېتىپ، بارلىق سېھىرگەرلىرىنى توپلىدى، ئاندىن يىغىلىدىغان جايغا يېتىپ كەلدى.

61 _ مۇسا پىرئەۋننىڭ سېھىرگەرلىرىگە: «سىلەرنىڭ ھالىڭلارغا ۋاي! ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇمىڭلار. ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى قاتتىق ئازاب بىلەن ھالاك قىلىۋېتىدۇ. ئاللاھ نامىدىن يالغانىنى توقۇغان ئادەم چوقۇم زىيان تارتىدۇ» دېدى.

62 _ سېھىرگەرلەر مۇسا بىلەن ھارۇنغا قانداق تاقابىل تۇرۇش ھەققىدە ئۆز ئارىسىدا تالاش _ تارتىش قىلىشتى ۋە يوشۇرۇن مەسلىھەتلەشتى.

63 _ ئۇلار ئېيتتى: «بۇ ئىككىسى راستىنلا سېھىرگەر ئىكەن. ئۇلار سېھىر قىلىش ئارقىلىق سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن چىقىرىۋەتمەكچى ۋە سىلەرنىڭ كاتتا كىشىلىرىڭلارنى يېڭىۋالماقچى.

64 _ سىلەر ھىيلەڭلارنىڭ ھەممىسىنى جەملەپ، ھەممە بىرلىكتە بەل باغلاڭلار، ئاندىن سەپ تارتىپ كېلىڭلار، كىشىلەرنى ھەيران قالدۇرۇشۇڭلار ۋە مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ سېھىرىنى يېڭىپ چىقىشىڭلار ئۈچۈن، قولۇڭلاردىكى سېھىرىڭلارنى بىراقلا يەرگە ئېتىڭلار. بۇگۈن ئۈستۈنلۈك قازانغان ئادەم چوقۇم مۇرادىغا يېتىدۇ».

65 _ سېھىرگەرلەر: «ئى مۇسا! ھاساڭنى سەن ئاۋۋال تاشلامسەن ياكى بىز قولىمىزدىكىلەرنى ئاۋۋال تاشلامدۇق؟» دېدى.

66 _ مۇسا ئۇلارغا: «سىلەر ئاۋۋال تاشلاڭلار!» دېدى. ئۇلار ئارغامچىلىرىنى ۋە ھاسىلىرىنى تاشلىۋىدى، ئۇلارنىڭ سېھىرىنىڭ كۈچلۈكلۈكىدىن مۇساغا ئۇ نەرسىلەر ھەرىكەتلىنىپ مېڭىۋاتقاندەك كۆرۈندى.

67 _ مۇسا بىردىنلا ئۆزىدە قورقۇنچ ھېس قىلدى.

68 _ بۇ چاغدا ئاللاھ مۇساغا: «ھېچ نەرسىدىن قورقما! سەن ئاشۇ سېھىرگەرلەرنى، پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ ئادەملىرىنى چوقۇم يېڭىپ چىقىسەن.

69 _ ئوڭ قولۇڭدىكى ھاساڭنى يەرگە تاشلىغىن، ھاساڭ ئۇلارنىڭ ئارغامچىلىرىنى ۋە ھاسىلىرىنى يۇتۇۋېتىدۇ. ئۇلارنىڭ سېنىڭ ئالدىڭدا كۆرسەتكەن نەرسىسى پەقەتلا سېھىرگەرلەرنىڭ ھىيلىسىدۇر. سېھىرگەرلەر ھېچقانداق يەردە مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمايدۇ» دېدى.

70 _ مۇسا ھاسىسىنى تاشلىۋىدى، ئۇنىڭ ھاسىسى سېھىرگەرلەرنىڭ كۆرسەتكەن نەرسىلىرىنى يۇتۇپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ھەقىقەت ئوتتۇرىغا چىقتى، سېھىرگەرلەر يېڭىلدى. سېھىرگەرلەر

دەرھال سەجدە قىلىپ: «ھارۇن بىلەن مۇسانىڭ رەببىگە ئىمان ئېيتتۇق، ئەگەر مۇسانىڭ كۆرسەتكەنلىرى سېھىر بولسا بىز يېڭىلمەيتتۇق» دېيىشتى.

71 _ پىرئەۋن سېھىرگەرلەرگە ئېيتتى: «سىلەر مەن رۇخسەت بېرىشتىن بۇرۇن مۇساغا ئىمان ئېيتتىڭلارمۇ؟ ئۇنىڭغا ئەگەشتىڭلارمۇ؟ شەكسىزكى، مۇسا چوقۇم سىلەرگە سېھىر ئۆگەتكەن چوڭۇڭلار ئىكەن، شۇڭا سىلەر ئۇنىڭغا ئەگەشتىڭلار. مەن سىلەرنىڭ قوللىرىڭلارنى، پۇتلىرىڭلارنى (يەنى ئوڭ قولۇڭلار بىلەن سول پۇتۇڭلارنى ياكى سول قولۇڭلار بىلەن ئوڭ پۇتۇڭلارنى) كېسىپ تاشلايمەن، سىلەرنى چوقۇم خورما دەرەخلىرىگە ئاسىمەن. ئى سېھىرگەرلەر! سىلەر شۇ چاغدا، مەن بىلەن مۇسانىڭ رەببىدىن قايسىمىزنىڭ ئازابى ئەڭ قاتتىق ۋە ئەڭ ئۇزۇلمەس ئىكەنلىكىنى چوقۇم بىلىپ قالىسىلەر».

72 _ سېھىرگەرلەر پىرئەۋنگە ئېيتتى: «سېنى دەپ، مۇسا بىزگە ئۆزىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭغا ئەگىشىشنىڭ ۋە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ئېلىپ كەلگەن روشەن دەلىل _ پاكىتلاردىن، شۇنداقلا ئوپئوچۇق مۆجىزىلەردىن ۋە بىزنى ياراتقان ئاللاھتىن ھەرگىز ۋاز كەچمەيمىز. سېنىڭ ساختا ئىلاھلىقىڭنى بىزنى ياراتقان ئاللاھنىڭ ھەقىقىي ئىلاھلىقىغا تەڭ قىلمايمىز، بىز ساڭا ئىتائەت قىلمايمىز، سېنىڭ دىنىڭغا ئەگەشمەيمىز. سەن بىزگە قولۇڭدىن كەلگەننى قىلغىن، سېنىڭ ھۆكمىڭ پەقەت مۇشۇ دۇنيادىلا ئۆتىدۇ. سەن بىزنى قانچىلىك ئازابلىساڭمۇ، سېنىڭ ئازابىڭ ۋاقىتلىقتۇر.

73 _ رەببىمىز ئاللاھ بىزنىڭ بارلىق گۇناھلىرىمىزنى، سېنىڭ مەجبۇرلىشىڭ سەۋەبلىك مۇساغا قارشى تۇرغانلىقىمىزنى ۋە سېھىرگەرلىك قىلغانلىق گۇناھىمىزنى مەغپىرەت قىلسۇن دەپ، ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە شەكسىز ئىمان ئېيتتۇق، بىز ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلىمىز. ئى پىرئەۋن! ئاللاھ سەندىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر، ئاللاھنىڭ ئىتائەت قىلغانلارغا بېرىدىغان مۇكاپاتى ئەڭ ياخشىدۇر، ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغانلارغا بېرىدىغان جازاسى دائىملىقتۇر».

74 _ شەكسىزكى، كىمكى رەببىنىڭ ئالدىغا كاپىر ھالىتىدە بارىدىكەن، ئۇنىڭ جايى جەھەننەم بولىدۇ، ئۇ جەھەننەمدە شۇنداق قاتتىق ئازابلىنىدۇكى، يا ئۆلۈپ قۇتۇلالمايدۇ، ياكى ئوبدانراق ياشىيالمايدۇ.

75 _ 76 _ شەكسىزكى، كىمكى رەببىنىڭ ئالدىغا ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان بىر مۇئمىن ھالىتىدە بارسا، ئۇ مەڭگۈلۈك تۇرىدىغان جەننەتلەردە ئەڭ يۇقىرى مەرتىۋىلەرگە ئېرىشىدۇ، ئۇ تۇرىدىغان جەننەتنىڭ قەسىرلىرى ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدۇ، جەننەت ئەھلى جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. بۇ مەڭگۈلۈك نېمەتلەر ئۆزىنى مۇشرىكلىكتىن، گۇناھ

_ مەئسیەتتىن ساقلاپ پاك تۇتقان، ئاللاهقا ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلغان، ئاللاهنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندىغان، توسقانلىردىن يىراق تۇرغان، رەببىنىڭ هۇزۇرىغا ئىبادەتتە هېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمىگەن هالدا بارغان كىشىلەرگە ئاللاه تەرىپىدىن بېرىلگەن مۇكاپاتتۇر.

77 _ شەكسىزكى، بىز مۇساغا: «ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئىبارەت ئېزىلگەن بەندىلىرىمنى مىسىردىن كېچىلەپ ئېلىپ چىقىپ كەتكىن، هاساڭنى دېڭىزغا ئۇرۇپ ئۇلارغا دېڭىزدىن قۇرۇق يول ئېچىپ بەرگىن، پىرئەۋن قوشۇنلىرىنىڭ سىلەرگە يېتىشۋېلىشىدىن ۋە دېڭىزغا غەرق بولۇپ كېتىشتىن قورقمىغىن» دەپ ۋەهيى قىلدۇق.

78 _ مۇسا قەۋمىنى ئېلىپ كېچىلەپ مىسىردىن چىقىپ، دېڭىزدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان پەيتتە، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ لەشكەرلىرى ئۇلارنى قوغلاپ كېلىپ دېڭىزغا چۈشتى، دېڭىز سۈيى ئۇلارنى پۈتۈنلەي ئورىۋېلىپ غەرق قىلىۋەتتى، مۇسا ۋە ئۇنىڭ قەۋمى قۇتۇلۇپ قالدى.

79 _ پىرئەۋن ئۆز قەۋمىگە كاپىرلىقنى ۋە هەقنى ئىنكار قىلىشنى يوللۇق كۆرسىتىپ ئازدۇرۇۋەتتى، ئۇلارنى توغرا يولغا باشلىمىدى.

80 _ ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! سىلەرنى دۈشمىنىڭلار بولغان پىرئەۋندىن قۇتقۇزغانلىقىمىزنى ئەسكە ئېلىڭلار، ئۆز ۋاقتىدا سىلەرگە تەۋراتنى بېرىش ئۈچۈن تۇر تېغىنىڭ ئوڭ تەرىپىدە ئۈچرىشىشنى ۋەدە قىلغان ئىدۇق، سىلەر سىنا چۆلىدە ئېزىپ كەتكەندە سىلەرگە تەرەنجىبىن بىلەن بۆدۈنىنى چۈشۈرۈپ بەرگەن ئىدۇق.

81 _ ئۇلارغا ئېيتتۇقكى، «بىز ئاتا قىلغان پاك ۋە هالال رىزىقلاردىن يەڭلار، بىر _ بىرىڭلارنىڭ رىزقىنى يەۋېلىپ زۇلۇم قىلىشماڭلار، هالال _ هارام مەسىلىسىدە چەكتىن ئاشماڭلار، ئەگەر ئۇنداق قىلساڭلار، سىلەرگە مېنىڭ غەزىپىم چۈشىدۇ. مېنىڭ غەزىپىم كىمگە چۈشسە، ئۇ ئادەم چوقۇم هالاك بولماي قالمايدۇ.

82 _ شەكسىزكى، مەن گۇناهىغا تەۋبە قىلغان، ماڭا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، ئاندىن توغرا يولدا ماڭغان ۋە ئۇ يولدا مۇستەهكەم تۇرغان ئادەمنىڭ گۇناهلىرىنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىمەن».

83 _ مۇساغا دېدۇقكى، «ئى مۇسا! تۇر تېغىغا قەۋمىڭدىن ئىلگىرى ئالدىراپ كېلىشىڭنىڭ سەۋەبى نېمە؟».

84 _ مۇسا ئېيتتى: «ئۇلارمۇ كەينىمدىن كېلىۋاتىدۇ. ئى رەببىم! سېنى مەندىن بەكرەك رازى بولسۇن دەپ بۇ يەرگە ئالدىراپ كەلدىم».

85 _ ئاللاھ مۇساغا: «سەن قەۋمىڭدىن ئايرىلغاندىن كېيىن، بىز ئۇلارنى موزاي بىلەن سىنىدۇق، ئۇلار موزايغا چوقۇندى، ئەسلىدە ئۇلارنى سامىرى ئازدۇردى » دېدى.

86 _ مۇسا بۇنى ئاڭلاپ قەۋمىنىڭ يېنىغا غەزەپلەنگەن ۋە ئەپسۇسلانغان ھالدا قايتىپ كېلىپ، ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! سىلەرگە رەببىڭلار تەۋراتنى ئاتا قىلىش ھەققىدە چىرايلىق ۋەدە قىلمىغانمىدى؟ ئارىدىن شۇنچىلىك كۆپ ۋاقىت ئۆتتۈپ كەتتىمۇ؟ ياكى سىلەر ئۆزۈڭلارغا رەببىڭلارنىڭ غەزىپى چۈشىدىغان ئىشنى قىلماقچى بولۇپ، شۇڭا ماڭا بەرگەن ۋەدەڭلارغا خىلاپلىق قىلدىڭلارمۇ؟ مېنىڭ ئەمرىمگە ئاسىيلىق قىلىپ موزايغا چوقۇندۇڭلارمۇ؟» دېدى.

87 _ ئۇلار: «ئى مۇسا! بىز ساڭا بەرگەن ۋەدىمىزگە ئۆز ئىختىيارىمىز بىلەن خىلاپلىق قىلمىدۇق، لېكىن بىز پىرئەۋۇن قەۋمىنىڭ زىننەت بۇيۇملىرىدىن نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئېلىپ چىققان ئىدۇق، سامىرىنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئۇ نەرسىلەرنى ئوتقا تاشلىدۇق، سامىرىمۇ جىبرىلنىڭ ئېتىنىڭ ئىزىدىن ئېلىۋالغان تۇپراقنى تاشلىدى» دېدى.

88 _ سامىرى (ئېرىتىلگەن زىننەت بۇيۇملىرىدىن) ئىسرائىل ئەۋلادىغا موزاينىڭ ئاۋازىغا ئوخشاش ئاۋاز چىقىرىدىغان بىر موزاي ھەيكىلى ياساپ بەردى. بۇنىڭغا ئىشىنىپ كەتكەنلەر باشقىلارغا: «بۇ سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلاردۇر، مۇسانىڭمۇ ئىلاھىدۇر. مۇسا بۇنى ئۇنتۇپ قاپتۇ» دېدى.

89 _ موزايغا چوقۇنغانلار ئۇ موزاينىڭ گەپ قىلالمايدىغانلىقىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ سۆزىگە جاۋاب بېرەلمەيدىغانلىقىنى، ئۇلارغا بىرەر پايدا يەتكۈزەلمەيدىغانلىقىنى ۋە ئۇلارنى بىرەر زىيان _ زەخمەتتىن قوغداپ قالالمايدىغانلىقىنى ئۇقمامدۇ؟

90 _ شەكسىزكى، مۇسا قايتىپ كېلىشتىن بۇرۇن ھارۇن ئىسرائىل ئەۋلادىغا: «ئى قەۋمىم! ئاراڭلاردا مۇئمىن بىلەن كاپىر ئوتتۇرىغا چىقسۇن دەپ سىلەر بۇ موزاي ھەيكىلى بىلەن سىنالدىڭلار، شەكسىزكى، سىلەرنىڭ رەببىڭلار رەھمان ئاللاھتۇر، مەن سىلەرنى ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىۋاتىمەن، ماڭا ئەگىشىڭلار، مېنىڭ ئەمرىمگە ئىتائەت قىلىڭلار!» دېگەن ئىدى.

91 _ ئىسرائىل ئەۋلادى ئارىسىدىكى موزايغا چوقۇنغانلار: «مۇسا قايتىپ كەلگەنگە قەدەر بىز بۇ موزايغا چوقۇنۇشنى داۋاملاشتۇرىمىز» دېيىشتى.

92 _ 93] مۇسا قايتىپ كېلىپ، ئاكىسى ھارۇنغا: «ئۇلارنىڭ دىندىن ئېزىپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن چېغىڭدا سېنىڭ ماڭا ئەگىشىشىڭگە، ئۇلارنى تەرك ئېتىپ مېنىڭ يېنىمغا كېلىشىڭگە نېمە

توسالغۇ بولدى؟ سەن مېنىڭ: ‹ئۇلارغا مەندىن ئورۇنباسار بولۇپ قالغىن، ئۇلارنىڭ ئېزىپ كېتىشىگە يول قويمىغىن› دېگەن ئەمرىمگە ئاسىيلىق قىلدىڭمۇ؟» دېدى.

94 _ ئاندىن مۇسا ھارۇننىڭ ساقلىدىن ۋە چېچىدىن تارتىپ سۆرىدى، ھارۇن مۇساغا: «ئى قېرىندىشىم! مېنىڭ ساقلىمنى ۋە چېچىمنى تارتمىغىن، مەن راستتىنلا سېنىڭ مېنى ‹سەن ئىسرائىل ئەۋلادىنى بۆلۈۋېتىپسەن، مېنىڭ ئۇلارغا ياخشى قارىغىن دېگەن ۋەسىيىتىمگە ئەمەل قىلماپسەن› دېيىشىڭدىن قورقتۇم» دېدى.

95 _ مۇسا سامىرىغا: «سېنىڭ بۇنداق قىلىشتىكى غەرىزىڭ نېمە؟» دېدى.

96 _ سامىرى مۇساغا: «مەن ئۇلار كۆرمىگەننى كۆردۇم، ئۇ بولسا جىبرىل ئىدى. مەن جىبرىلنىڭ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنلىرىنى دېڭىزغا غەرق قىلىۋېتىپ چىقىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قېلىپ، ئۇنىڭ ئىزىدىن بىر چاڭگال توپىنى ئالدىم _ دە، ئۇنى زىننەت بۇيۇملىرىنىڭ ئۈستىگە چاچتىم، ئۇنىڭدىن موزاينىڭ ئاۋازىدەك ئاۋاز چىقىرىدىغان بىر موزاي ھەيكىلى بارلىققا كەلدى. نەپسىم ماڭا مۇشۇنداق قىلىشنى چىرايلىق كۆرسەتتى» دېدى.

97 _ مۇسا سامىرىغا: «يوقال! بۇنىڭدىن كېيىن سېنىڭ ھاياتىڭ قوغلاندى بولۇپ ئۆتىدۇ، ئۇچىرىغان ھەربىر ئادەمگە دەيدىغان سۆزۈڭ: ‹ماڭا تەگمەڭلار، مەنمۇ سىلەرگە تەگمەيمەن!› دېيىشتىن ئىبارەت بولىدۇ. بۇ سېنىڭ مۇشۇ دۇنيادىكى جازايىڭدۇر. شەكسىزكى، ئاخىرەتتە سېنى ئازابلاش ئۈچۈن بېكىتىلگەن مۇئەييەن بىر ۋاقىت بار، ئاللاھ بۇ ۋاقىتقا قەتئىي خىلاپلىق قىلمايدۇ، سەن ئۇ ئازابنى چوقۇم كۆرسەن. سەن چوقۇنغان ئىلاھىڭغا قارىغىنىڭ، بىز ئۇنى چوقۇم كۆيدۈرىمىز، ئاندىن ئۇنىڭ كۈلىنى دېڭىزغا سورۇۋېتىمىز. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدىن ھېچبىر ئەسەر قالمايدۇ» دېدى.

98 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار پەقەت ئاللاھتۇر، ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇ ھەممە نەرسىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر.

99 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا مۇسا بىلەن پىرئەۋن، ئىسرائىل ئەۋلادى بىلەن پىرئەۋن قەۋمى توغرىسىدىكى بەزى خەۋەرلەرنى بايان قىلىپ بەرگەندەك، بۇرۇن ئۆتكەن باشقا قەۋملەرنىڭ خەۋەرلىرىنىمۇ بايان قىلىپ بېرىمىز. شەكسىزكى، بۇ قۇرئاننى بىز ساڭا ئۆز دەرگاھىمىزدىن ئاتا قىلدۇق، بۇ قۇرئان ئەقلىنى ئىشلىتىپ تەپەككۇر قىلىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەتتۇر.

100 _ كىمكى بۇ قۇرئاندىن يۈز ئۆرۈپ ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدىكەن ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمايدىكەن، شەكسىزكى، ئۇ ئادەم قىيامەت كۈنى ئۆزىنىڭ ئېغىر گۇناھلىرىنى كۆتۈرۈپ كېلىدۇ.

101 _ ئۇلار ئازاب ئىچىدە مەڭگۈ قالىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلار كۆتۈرۈۋالغان بۇ ئېغىر گۇناھلار نېمىدېگەن يامان! چۈنكى بۇ گۇناھلار ئۇلارنى دوزاخقا ئېلىپ بارىدۇ.

102 _ ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام تىرىلىشتىن سىگنال بېرىپ، (ئىككىنچى قېتىملىق)[68] سۇر چالغان كۈندە، كاپىرلارنى ھېساب مەيدانىغا ھەيدەپ ماڭىمىز. ئۇلار قىيامەتتە بولغان ئىشلاردىن قاتتىق قورققانلىقتىن، كۆزلىرى كۆكىرىپ كەتكەن، رەڭگى – رويى ئۆچكەن ھالدا يىغلىدۇ.

103 _ ئۇلار بىر _ بىرىنىڭ قۇلىقىغا: «دۇنيادا پەقەت ئون كۈنلا تۇردۇڭلار» دېيىشىپ پىچىرلىشىدۇ.

104 _ ئۇلارنىڭ نېمە دېيىشىدىغانلىقىنى بىز ئوبدان بىلىمىز. ئۇلارغا قىيامەت كۈنىنىڭ ئۇزۇنلۇقىدىن دۇنيا ھاياتى ناھايىتى قىسقا تۇيۇلۇپ كېتىدۇ. شۇ چاغدا ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئەقىللىقراق بىرى: «سىلەر دۇنيادا پەقەت بىر كۈنلا تۇردۇڭلار» دەيدۇ.

105 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ سەندىن قىيامەت كۈنى تاغلارنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق سورىشىدۇ، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «رەببىم ئۇلارنى ئورنىدىن يوق قىلىۋېتىدۇ ۋە توزۇتۇپ سورۇۋېتىدۇ،

106 _ يەر يۈزىنى يېيىپ، تۈپتۈز تۈزلەڭلىككە ئايلاندۇرۇۋېتىدۇ، ئۇنىڭدا ھېچقانداق ئۆسۈملۈك بولمايدۇ.

107 _ ئۇ تۈزلەڭلىككە قارىغان ئادەم يا چوڭقۇرلۇقنى ياكى ئېگىزلىكنى كۆرمەيدۇ»

108 _ بۇ كۈندە ئىنسانلار بىر چاقىرغۇچى (ئىسرافىل) نىڭ ئاۋازىغا ئەگىشىپ ھېساب مەيدانىغا قاراپ ماڭىدۇ، چاقىرغۇچىنىڭ چاقىرىقىغا ئەگەشمەي قېلىپ قالغۇچى يوقتۇر. چۈنكى ئۇ بارلىق خالايىققا ئورتاق چاقىرىقتۇر. رەھمان ئاللاھنىڭ ھەيۋىتىدىن قورقۇپ بارلىق ئاۋازلار بېسىقىدۇ، ئۇ چاغدا پىچىرلىشىشتىن باشقا ھېچقانداق ئاۋازنى ئاڭلىمايسەن.

109 _ بۇ كۈندە ھېچقانداق ئادەمنىڭ شاپائىتى پايدا بەرمەيدۇ. پەقەتلا رەھمان ئاللاھ شاپائەت قىلغۇچىنىڭ شاپائەت قىلىشىغا رۇخسەت بەرگەن ۋە شاپائەت قىلىنغۇچىدىنمۇ رازى بولغان بولسا، ئۇ چاغدا بۇ شاپائەتنىڭ پايدىسى بولىدۇ. شاپائەت قىلىش ھوقۇقى ھەقىقي مۇئمىن، ئىخلاسمەن كىشىلەرگىلا خاستۇر.

---

[68] سۇر_ قىيامەت قايىم بولغاندا بىر قېتىم، ئاندىن ئاخىرەتتە ئىنسانلار تىرىلىدىغان چاغدا يەنە بىر قېتىم چېلىنىدىغان كانايدۇر.

110 _ ئاللاھ ئىنسانلارنىڭ ئالدىدىكى قىيامەتنىڭ ئىشلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ كەينىدىكى دۇنيانىڭ ئىشلىرىنى بىلىدۇ، ئەمما ئىنسانلار بولسا ئاللاھنى تولۇق بىلمەيدۇ.

111 _ ئىنسانلار ئۆزلىرىنىڭ يېگانە ياراتقۇچىسى، بارلىق مەخلۇقاتنى ئىداره قىلىپ تۇرغۇچى، مەڭگۈ ھايات بولغان ئاللاھقا ئېگىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ خارلىقىنى ۋە ئاجىزلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ئاللاھقا مەخلۇقاتتىن بىرەرسىنى شېرىك كەلتۈرگەنلەر قىيامەت كۈنى چوقۇم زىيان تارتىدۇ.

112 _ رەببىگە قارىتا ئىمانى مۇكەممەل بولغان ھالدا ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە گۈناھلىرىنى كۆپەيتىش ياكى ساۋابلىرىنى كېمەيتىشتەك ئۈۋالچىلىققا ئۈچراشتىن قىلچە ئەنسىرەش يوقتۇر.

113 _ مۇئمىنلەرنى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا رىغبەتلەندۈرگىنىمىزدەك، كاپىرلارنى گۈناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىشتىن ۋە بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلىشنىڭ ئاقىۋىتىدىن ئاگاھلاندۇردۇق. ئۇلارنى چۈشەنسۇن دەپ، بۇ قۇرئاننى ئەرەب تىلىدا نازىل قىلدۇق، ئۇلارنى رەببىدىن قورقسۇن ياكى ۋەز _ نەسىھەت ئالسۇن دەپ، ئۇنىڭدا تۈرلۈك ئاگاھلاندۇرۇشلارنى بايان قىلدۇق.

114 _ ھەقىقىي پادىشاھ ئاللاھ ھەممىدىن ئۈستۈن ۋە مۇقەددەستۇر، پارچە نۇقسانلاردىن پاكتۇر، ئاللاھ ئۆزىنىڭ يەككە _ يېگانە پادىشاھلىقى بىلەن بۇ دۇنيانىڭ بارلىق پادىشاھلىرىنى، زالىملىرىنى قەھر قىلغۇچىدۇر، كائىناتنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى ئۆزى يالغۇز باشقۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ھەقتۇر، ئۇنىڭ ۋەدىسى ھەقتۇر، ئاگاھلاندۇرۇشلىرى ھەقتۇر، ئۇنىڭدىن كەلگەن ھەممە نەرسە ھەقتۇر. ئى پەيغەمبەر! جىبرىل ساڭا يەتكۈزۈۋاتقان قۇرئان ئايەتلىرىنى تاماملاپ بولمىغۇچە، ئۇنى ئوقۇشقا ئالدىراپ كەتمىگىن. «ئى رەببىم! ئىلىمىمنى تېخىمۇ زىيادە قىلغىن!» دېگىن.

115 _ ئادەم مەزكۇر دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېيىشتىن ئىلگىرى، بىز ئۇنىڭغا ئۇنى يېمەسلىكنى تەۋسىيە قىلغان ۋە ئۇنىڭغا: «ئىبلىس ساڭا ۋە ئايالىڭغا دۈشمەندۇر، ئۇ سىلەرنىڭ جەننەتتىن چىقىپ كېتىشىڭلارغا سەۋەب بولمىسۇن، ئۇ چاغدا سەن ۋە ئايالىڭ دۇنيادا جاپا _ مۇشەققەتتە قالىسىلەر» دېگەن ئىدۇق. شەيتان ئادەمنى ئازدۇردى، ئۇ شەيتاننىڭ ھىيلىسىگە بويسۇندى، نەسىھەتنى يادىدىن چىقاردى، بىز ئادەمدە ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا رىئايە قىلىدىغان كۈچلۈك ئىرادىنى كۆرمىدۇق.

116 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىز پەرىشتىلەرگە: «ئادەمگە ھۆرمەت ۋە ئىززەت سەجدىسى قىلىڭلار» دېگەن ئىدۇق، ئۇلار ئەمرىمىزگە ئىتائەت قىلىپ سەجدە قىلدى، لېكىن ئىبلىس سەجدە قىلغىلى ئۇنىمىدى.

117 _ بىز دېدۇق: «ئى ئادەم! ئىبلىس ساڭا ۋە ئايالىڭغا دۈشمەندۇر، ئۇنىڭدىن ھەزەر ئەيلەڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلماڭلار. ئەگەر سىلەر ئىبلىسقا ئىتائەت قىلساڭلار، ئۇ سىلەرنى جەننەتتىن چىقىرىۋېتىدۇ، سىلەر جەننەتتىن چىقىپ كەتسەڭلار جاپا _ مۇشەققەتتە قالىسىلەر.

118 _ ئى ئادەم! سەن بۇ جەننەتتە نېمەتلىنىسەن، ئاچ قالمايسەن، كىيىنسەن، يالىڭاچ قالمايسەن.

119 _ ھەمدە جەننەتتە ئۇسساپ قالمايسەن، كۈننىڭ ئىسسىقىدىمۇ قالمايسەن».

120 _ شەيتان ئادەمگە ۋەسۋەسە قىلىپ، ئۇنىڭغا: «ئى ئادەم! مەن ساڭا مېۋىسىنى يېگەن ئادەم ھېچ ئۆلمەيدىغان، مەڭگۈ ياشايدىغان ۋە قولدىن كەتمەس پادىشاھلىققا ئېرىشىدىغان بىر دەرەخنى كۆرسىتىپ قويايمۇ؟» دېدى.

121 _ نىھايەت، ئادەم بىلەن ھەۋۋا ئاللاھ مەنئى قىلغان دەرەخنىڭ مېۋىسىدىن يېدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ يىپىقلىق ئەۋرىتى ئېچىلىپ قالدى، ئۇلار ئەۋرەتلىرىنى يۆگەش ئۈچۈن جەننەتتىكى دەرەخلەرنىڭ يوپۇرماقلىرىنى ئۆزلىرىگە چاپلاشقا كىرىشتى. ئادەم رەببىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلدى، ئاللاھ يېقىنلىششتىن مەنئى قىلغان دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يەپ ئېزىپ كەتتى.

122 _ ئاندىن ئاللاھ ئادەمنى پاكلاپ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلدى، ئۇنى ئۆزىگە يېقىن قىلدى ۋە ئۇنىڭغا توغرا يولنى كۆرسەتتى.

123 _ ئاللاھ ئادەم ۋە ھەۋۋاغا ئېيتتى: «سىلەر ئىبلىس بىلەن قوشۇلۇپ ھەممىڭلار جەننەتتىن چۈشۈڭلار، سىلەر ئەمدى بىر _ بىرىڭلارغا دۈشمەن. (ئى ئادەم ئەۋلادى!) سىلەرگە مېنىڭ تەرىپىمدىن ھىدايەت ۋە ھەقىقەتنىڭ بايانى كەلگەندە، كىمكى مېنىڭ ھىدايىتىمگە ۋە بايانىمغا ئەگىشىپ ئەمەل قىلسا، ئۇ ئادەم بۇ دۇنيادا ھىدايەت تاپىدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئازابقا ئۇچرىمايدۇ.

124 _ كىمكى مېنىڭ ھىدايىتىمدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، ئۇنىڭ بۇ دۇنيادىكى ھاياتى تار ۋە جاپالىق بولىدۇ، ئۆلگەندىن كېيىن قەبرىسى تارچىلىق بولىدۇ ۋە ئازابلىنىدۇ، قىيامەت كۈنى بىز ئۇنى ھېساب مەيدانىغا كور ھالىتىدە يىغىمىز».

125 _ ئاللاھنىڭ ھىدايىتىدىن يۈز ئۆرۈگەن ئۇ ئىنسان: «ئى رەببىم! نېمىشقا مېنى كور قىلىپ قويدۇڭ؟ دۇنيادا مېنىڭ كۆزۈم كۆرەتتىغۇ؟» دەيدۇ.

126 _ ئاللاھ ئۇنىڭغا ئېيتىدۇ: «توغرا، مەن سېنى كور قىلىپ قويدۇم، چۈنكى ساڭا مېنىڭ روشەن ئايەتلىرىم كەلگەن چاغدا، سەن ئۇ ئايەتلەردىن يۈز ئۆرۈدۈڭ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمىدىڭ.

سەن دۇنيادىكى چاغلىرىڭدا بۇ ئايەتلەرنى كۆزگە ئىلماي تاشلاپ قويغاندەك، سەنمۇ بۇگۈن دوزاخقا تاشلانغان پېتى قالىسەن».

127 _ رەببىگە ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىگە ئىمان ئېيتمىغانلارنى بۇ دۇنيادا شۇنداق جازالايمىز، ئاخىرەتتە ئۇلارغا تەييارلانغان ئازاب تېخىمۇ قاتتىقتۇر، تېخىمۇ مەڭگۈلۈكتۇر. چۈنكى ئۇ ئۇزۇلمەيدىغان ئازابتۇر.

128 _ ئى پەيغەمبەر! بۇرۇن ئۆتكەن نۇرغۇن ئۈممەتلەرنى ھەق دىننى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلغانلىقىمىز، سېنىڭ قەۋمىڭنى ھىدايەتكە باشلاشقا يېتەرلىك ئەمەسمۇ؟ ھالبۇكى، سېنىڭ قەۋمىڭ ھالاك قىلىنغان ئاشۇ ئۈممەتلەرنىڭ ماكانلىرىدا كېزىپ يۈرىدۇ، ئۇلارنىڭ شەھەرلىرىنىڭ خارابلىرىنى كۆرۈپ تۇرىدۇ. بۇنىڭدا ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار.

129 _ رەببىڭنىڭ ئالدىن بەلگىلىگەن ھۆكمى ۋە كاپىرلارنى جازالاشنىڭ مۇئەييەن ۋاقتى بولمىسا ئىدى، ئۇلار دەرھال ھالاك بولغان بولاتتى. چۈنكى ئۇلار كاپىرلىقى سەۋەبلىك بۇ ھالاكەتكە تېگىشلىكتۇر.

130 _ ئى پەيغەمبەر! سېنى ئىنكار قىلغۇچىلارنىڭ نالايىق سۈپەتلەشلىرىگە ۋە يالغان سۆزلىرىگە سەۋر قىلغىن، كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى بامدات نامىزىدا، كۈن پېتىشتىن بۇرۇن ئەسىر نامىزىدا ۋە كېچىنىڭ سائەتلىرىدە خۇپتەن نامىزىدا رەببىڭنى مەدھىيەلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن، كۈندۈزنىڭ دەسلەپكى ھەم ئاخىرقى ۋاقتلىرىدا پېشىن ۋە شام نامازلىرىدا رەببىڭنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن. بۇ مۇشۇ ياخشى ئەمەللەر بىلەن سەن رازى بولغۇدەك مۇكاپاتقا ئېرىشىشىڭ ئۈچۈندۇر.

131 _ بىز ئاشۇ مۇشرىكلارنى ۋە ئۇلارغا ئوخشاش كاپىرلارنى بەھرىمەن قىلغان تۈرلۈك نېمەتلەرگە كۆز سالمىغىن. چۈنكى ئۇ نېمەتلەر دۇنيا ھاياتىنىڭ ئۆتكۈنچى زىننەتلىرىدۇر. بىز بۇ نېمەتلەرنى ئۇلارنى سىناش ئۈچۈن ئاتا قىلدۇق. رەببىڭنىڭ ئاتا قىلىدىغان رىزقى ۋە مۇكاپاتى سەن ئۈچۈن ئۇلارغا بەرگەن بۇ ئۆتكۈنچى نېمەتلىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر ۋە مەڭگۈلۈكتۇر. چۈنكى ئۇ رىزىق بىلەن مۇكاپات ئۈزۈلۈپ قالماي داۋاملىشىدۇ.

132 _ ئى پەيغەمبەر! ئائىلەڭدىكىلەرنى نامىز ئوقۇشقا بۇيرۇغىن، ئۆزۈڭمۇ ئۇنى ئادا قىلىشتا چىداملىق بولغىن، بىز سەندىن رىزىق تەلەپ قىلمايمىز، ئەكسىچە سېنى بىز رىزىقلاندۇرىمىز، ياخشى ئاقىۋەت دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە تەقۋادارلارغا خاستۇر.

133 _ ئى پەيغەمبەر! سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار: «رەببىڭدىن سېنىڭ راستچىللىقىڭغا دالالەت قىلىدىغان بىرەر ئالامەت ئېلىپ كەلمەمسەن؟» دەيدۇ، ئۇلارغا بۇرۇنقى ساماۋى كىتابلاردىكى ھەققەتلەرنى تەستىقلايدىغان بۇ قۇرئان كەلمىدىمۇ؟!

134 _ ئەگەر بىز ئاشۇ كاپىرلارنى ئۆزلىرىگە بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتىش ۋە بىرەر كىتاب چۈشۈرۈشتىن ئىلگىرى ھالاك قىلغان بولساق، ئۇلار ئەلۋەتتە: «ئى رەببىمىز! بىزگە بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتكەن بولساڭچۇ! بىز سېنىڭ ئازابىڭغا قېلىشتىن ۋە خار _ زەبۇن بولۇشتىن ئىلگىرى، سېنىڭ ئايەتلىرىڭگە ئىمان ئېيتىپ ھەققەتكە ئەگەشكەن بولار ئىدۇق» دېگەن بولاتتى.

135 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرمۇ، بىزمۇ زامانىنىڭ قانداق ئايلىنىدىغانلىقىنى، غەلىبە ۋە نۇسرەتنىڭ كىمگە مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى كۈتمەكتىمىز. كۈتۈڭلار، سىلەر بىلەن بىزدىن كىمنىڭ توغرا يولدا ئىكەنلىكىنى، كىمنىڭ ھىدايەت ئۈستىدە ئىكەنلىكىنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىسىلەر».

ئەنبيا سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئىنسانلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ ياماننى ئەمەللىرىنىڭ ھېسابىنى بېرىشىنىڭ ۋاقتى يېقىنلاشتى. ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، كاپىرلار بۇ ئاگاھلاندۇرۇشتىن يۈز ئۆرۈپ، مۇشۇ ھەقىقەتتىن غەپلەت ئىچىدە يۈرمەكتە.

2 _ 3 _ قۇرئاندىن قانداقلا بىر ئايەت نازىل قىلىنىپ ئۇلارغا ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇلار ئۇنىڭغا دىللىرى ئويۇن تاماشاغا بېرىلگەن ۋە ئۇنى مەسخىرە قىلغان ھالدا قۇلاق سېلىشىدۇ. شۇڭا ئۇ كاپىرلار قۇرئاندىن پۈتۈنلەي غەپلەتتە قالغانلىقتىن، ئۆزلىرىنىڭ دۇنيالىق مەنپەئەتى ۋە نەپسى ھەۋەسلىرى بىلەنلا بەند بولۇپ قالماقتا. ئۇلار قۇرئاندىكى ھەقىقەتلەر ھەققىدە ئەقلىنى ئىشلەتمەيدۇ. قۇرەيش قەبىلىسىنىڭ كاپىرلىرى ئىنسانلارنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىشتىن توسۇش ئۈچۈن مەخپىي پىلان تۈزۈشتى، ئاندىن ئۇلارغا: «مۇھەممەد سىلەرگە ئوخشاشلا بىر ئىنسان تۇرسا، ئۇ سىلەرگە ئوقۇپ بەرگەن قۇرئان سېھىر تۇرسا، ئۇنىڭ سىلەرگە ئوخشاشلا ئىنسان ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ تۇرۇپ، قانداقمۇ ئۇنىڭغا ئەگىشىسىلەر؟» دېدى.

4 _ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ئىشنى ئاللاھقا تاپشۇرۇپ مۇنداق دېدى: «رەببىم ئاسمان، زېمىندا ئېيتىلغان ھەربىر سۆزنى بىلىپ تۇرىدۇ، سىلەر يوشۇرغان سۆزلىرىڭلارنىمۇ بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر». (بۇ ئايەتتە كاپىرلار ئاگاھلاندۇرۇلغان).

5 _ كاپىرلار قۇرئاننى ئىنكار قىلىپلا قالماي، بەزىسى ئۇنى «سېھىردۇر» دېدى، بەزىسى «بۇ ھەقىقىتى يوق، قالايمىقان چۈشلەردۇر» دېدى، بەزىسى «ئۇ ۋەھيى ئەمەس، بەلكى مۇھەممەد توقۇپ چىققان سۆزلەردۇر» دېدى، يەنە بەزىسى «مۇھەممەد شائىردۇر، ئۇنىڭغا كەلگەن قۇرئانمۇ شېئىردۇر» دېدى. يەنە ئۇلار «مۇھەممەد ئەگەر بىزنى ئىشەنسۇن دېسە، بىزگە سالىھنىڭ چىشى تۆگىسىگە، مۇسانىڭ ھاسىسىغا ۋە ئىيسانىڭ مۆجىزىلىرىگە ئوخشاش ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەر كەلتۈرگەندەك ھېسسىي (زاھىرىي) مۆجىزىلەرنى كەلتۈرسۇن» دېدى.

6 _ بۇرۇن ئۆتكەن كاپىرلار ئۆز پەيغەمبەرلىرىدىن مۆجىزە تەلەپ قىلغاندا، ئۇ پەيغەمبەرلەر قەۋمى تەلەپ قىلغان مۆجىزىلەرنى كەلتۈرگەن تۇرسىمۇ، ئۇلار ئىمان ئېيتمىغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ

ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتكەن تۇرسا، مەككىلىك كاپىرلار ئۆزلىرى تەلەپ قىلغان مۆجىزىلەر كەلتۈرۈلگەندىن كېيىن ئىمان ئېيتامدۇ؟ ياق، ئۇلار ھەرگىز ئىمان ئېيتمايدۇ.

7 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرى بىز ئىنسانلار ئارىسىدىن پەقەت ئەرلەرگىلا ۋەھيى قىلىپ، ئۇلارنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، پەرىشتىلەرنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتمىدۇق. ئى مەككىلىك كاپىرلار! بۇنى بىلمىسەڭلار، ئىلگىرىكى ساماۋى كىتابلارنى بىلىدىغان ئىلىم ئەھلىلىرىدىن سوراڭلار.

8 _ بىز سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنسان تەبىئىتىدىن ھالقىپ كەتكەن، يېيىش _ ئىچىشكە موھتاج بولمايدىغان قىلىپ ئەۋەتكىنىمىز يوق ھەمدە ئۇلار ئۆلمەي مەڭگۈ قالىدىغان كىشىلەرمۇ ئەمەس ئىدى.

9 _ ئاندىن بىز پەيغەمبەرلەرگە ۋە ئۇلارغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە بەرگەن نۇسرەت ئاتا قىلىش ھەققىدىكى ۋەدىمىزنى ئەمەلگە ئاشۇردۇق، رەببىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىرلارنى ھالاك قىلدۇق.

10 _ بىز بۇ قۇرئاننى سىلەرگە نازىل قىلدۇق. ئەگەر ئۇنىڭدىن نەسىھەت ئالساڭلار، ئۇنىڭدا سىلەرنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئىززىتىڭلار ۋە شان _ شەرىپىڭلار بار. سىلەرگە خاس قىلغان بۇ ئىنئامىمنى ئەقىل ئىشلىتىپ ئويلاپ باقمامسىلەر؟

11 _ بىز نۇرغۇنلىغان شەھەرلەرنىڭ ئاھالىلىرىنى پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋەتتۇق، ئۇلاردىن كېيىن باشقا قەۋملەرنى پەيدا قىلدۇق.

12 _ ئۇ كاپىرلار ئۆزلىرىگە بىزنىڭ قاتتىق ئازابىمىز چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرگەن چاغدا، ئۇلار شەھەرلىرىنى تاشلاپ دەرھال قاچىدۇ.

13 _ شۇ چاغدا ئۇلار چاقىرىلىدۇ ۋە مەسخىرە قىلغان ھالدا: «قاچماڭلار! بايىاشات تۇرمۇشۇڭلارغا ۋە تۇرالغۇ جايلىرىڭلارغا قايتىڭلار، دۇنيالىقىڭلار توغرۇلۇق سىلەردىن سورىلىشى مۇمكىن» دېيىلدۇ.

14 _ ئۇلارنىڭ بېرىدىغان جاۋابى ئۆزلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىشتىن باشقا نەرسە بولمايدۇ ۋە پۇشايمان قىلىپ: «ۋاي ئىست! بىز كاپىر بولۇپ ھەقىقەتەن ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلىپتۇق» دېيىشىدۇ.

15 _ ئۇلارنى ئورۇلغان زىرائەتتەك ھالاك قىلىپ جانلىرىنى ئالغىنىمىزغا قەدەر، ئۇلار يۇقىرىقى پەريادىنى ۋە ئېتىراپىنى تەكرارلاپ تۇرىدۇ. ئى مۇشىركلار! مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار

قىلىشنىڭ يامان ئاقىۋىتىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار. ئەگەر پەيلىڭلاردىن يانمىساڭلار بۇرۇنقىلارغا چۈشكەن ئازاب سىلەرگىمۇ چۈشىدۇ.

16 _ بىز ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى بىكارغا ياراتمىدۇق. بەلكى، بىز بۇلارنىڭ ھەممىسىنى قۇدرىتىمىزنىڭ ئالامەتلىرى سۈپىتىدە ياراتتۇق، ئى ئىنسانلار! بۇلاردىن ئىبرەت ئېلىپ، بولارنى ياراتقان زاتنىڭ ئوخشىشى يوق ئىكەنلىكىنى ۋە ئىبادەتنىڭ پەقەت ئۇنىڭغىلا لايىق ئىكەنلىكىنى بىلىۋېلىڭلار.

17 _ ئەگەر بىز بالا ياكى ئايال بىلەن تاماشا قىلايلى دېسەك، ئەلۋەتتە بىز ئۇنى سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن ئەمەس، بەلكى ئۆز دەرگاھىمىزدىن تاللىغان بولاتتۇق، ئەمما بىز ئۇنداق قىلمىدۇق. چۈنكى ئۇنداق قىلىش بىزگە لايىق ئەمەس.

18 _ بەلكى بىز باتىلغا ھەق بىلەن زەربە بېرىمىز، ھەق باتىلنى يانجىپ تاشلايدۇ، باتىل شۇ ھامان توزۇپ كېتىدۇ. ئى مۇشرىكلار! سىلەر ئاللاھنى ئۇنىڭغا لايىق كەلمەيدىغان سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىگەنلىكىڭلار تۈپەيلىدىن ئاخىرەتتە ئازابقا قالىسىلەر.

19 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى پەرىشتىلەر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتمايدۇ ۋە ھېرىپمۇ قالمايدۇ. ئاللاھقا ئۇنىڭ مەخلۇقاتى ۋە بەندىسى بولغان بىرىنى شېرىك كەلتۈرۈش قانداقمۇ دۇرۇس بولسۇن؟!

20 _ ئۇلار كېچە _ كۈندۈز ھەمىشە ئاللاھقا زىكىر ئېيتىپ، تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ، قەتئىي بوشىشىپ قالمايدۇ.

21 _ مۇشرىكلار ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرەلمەيدىغان ئاجىز مەخلۇقاتنى مەبۇد قىلىۋالسا بولامدۇ؟

22 _ ئاسمانلاردا ۋە زېمىندا ئاللاھتىن باشقا ئىلاھلار بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە كائىناتنىڭ نىزامى بۇزۇلغان بولاتتى. ئەرشنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھ ئىنكارچى كاپىرلارنىڭ سۈپەتلىگەن نەرسىلىرىدىن ۋە يالغانلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

23 _ ئاللاھنىڭ يېگانە ياراتقۇچى ۋە يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان زات ئىكەنلىكىنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، ئاللاھ مەخلۇقاتى ھەققىدە چىقارغان ھۆكۈملىرى توغرۇلۇق سورالمايدۇ، بەندىلەر بولسا قىلغان _ ئەتكەنلىرىدىن سورىلىدۇ.

24 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھتىن باشقا نەرسىلەرنى پايدا يەتكۈزىدۇ، زىياندىن ساقلايدۇ، ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرەلەيدۇ ۋە تىرىكلەرنى ئۆلتۈرەلەيدۇ دەپ ئىلاھ قىلىۋالدىمۇ؟ ئى پەيغەمبەر!

ئۇلارغا ئېيتقىنكى: «سىلەر چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلارنىڭ مەبۇد ئىكەنلىكىگە دەلىلىڭلار بولسا كەلتۈرۈڭلار، ماڭا كەلگەن قۇرئاندا ۋە مەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە كەلگەن ساماۋى كىتابلاردا سىلەر چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەرنىڭ مەبۇد ئىكەنلىكى ھەققىدە دەلىل يوق». ئۇلار پەقەت نادانلىق ۋە تەقلىدچىلىك بىلەنلا ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدۇ، ئۇلار ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈگۈچىدۇر ۋە ئۇنى ئىنكار قىلغۇچىدۇر.

25 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسگە: «ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھقا ئىخلاس قىلىپ، ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

26 _ 27] مۇشرىكلار پەرىشتىلەرنى ئاللاھنىڭ قىزلىرى دەپ جۆيلۈپ، «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دېيىشتى. ئاللاھ بۇنىڭدىن پاكتۇر. ئەكسىچە، پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ ھۆرمەتلىك ۋە پەزىلەتلىك بەندىلىرىدۇر. ئۇلار ئىتائەتچانلىقىدىن ئاللاھ بۇيرۇغان سۆزلەرنىلا قىلىدۇ، ئاللاھ بۇيرۇمىغان ئىشنى قىلمايدۇ.

28 _ ئاللاھ پەرىشتىلەرنىڭ قىلىپ بولغان ۋە قىلماقچى بولغان بارلىق ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇلار ئاللاھ شاپائەت قىلىشقا رازى بولغان كىشىلەرگىلا شاپائەت قىلىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلىشتىن قاتتىق ھەزەر ئەيلەيدۇ، ئاللاھتىن قورقۇپلا تۇرىدۇ.

29 _ پەرىشتىلەردىن بىرى ئۆزىنى ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ دەۋالدى دەپ پەرەز قىلغاندىمۇ، بىز ئۇنداق پەرىشتىنى دوزاخ بىلەن جازالايمىز، بىز ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ھەرقانداق مۇشرىكنى مۇشۇنداق جازالايمىز.

30 _ ئاشۇ كاپىرلار بىلمەمدۇكى، ئاسمانلار بىلەن زېمىن بىر _ بىرىگە تۇتاش ئىدى، ئاسماندىن يامغۇرمۇ ياغمايتتى، زېمىندىن ئۆسۈملۈكمۇ چىقمايتتى. بىز قۇدرىتىمىز بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىنى ئايرىۋەتتۇق، يامغۇرنى ئاسماندىن چۈشۈردۇق، ئۆسۈملۈكلەرنى زېمىندىن چىقاردۇق، ھەممە جانلىقنى سۇدىن ياراتتۇق. ئۇ ئىنكارچىلار ئۆزلىرى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان بۇ ھەقىقەتلەرگىمۇ ئىشەنمەمدۇ؟

31 _ زېمىننى تەۋرەپ كەتمىسۇن دەپ، ئۇنىڭ ئۈستىدە تاغلارنى ياراتتۇق، ئۇلارنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ۋە تىرىكچىلىك قىلىش يولىدا كۆزلىگەن جايلىرىغا يېتىپ بارسۇن دەپ، زېمىندا كەڭ يوللارنى بەرپاقىلدۇق.

32 _ ئاسماننى زېمىن ئۈچۈن بىخەتەر تورۇس قىلدۇق، ئۇ ھەرگىز چۈشۈپ كەتمەيدۇ، شەيتانلار ئۇنىڭ خەۋەرلىرىنى ئوغرىلىيالمايدۇ. ئەھۋال شۇنداق تۈرسىمۇ، كاپىرلار كۈن، ئاي ۋە يۇلتۇز قاتارلىق ئالامەتلىرىمىزدىن ئىبرەت ئېلىشتىن ۋە بۇ ھەقتە تەپەككۇر قىلىشتىن غەپلەتتىدۇر.

33 _ ئاللاھ كېچىنى كىشىلەر ئارام ئالىدىغان ۋاقىت قىلغان ۋە كۈندۈزنى تىرىكچىلىك قىلىدىغان ۋاقىت قىلغان، كۈننى كۈندۈزنىڭ، ئاينى كېچىنىڭ ئالامىتى قىلىپ ياراتقان زاتتۇر. ئۇلارنىڭ ھەربىرى بەلگىلەنگەن ئورىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرىدۇ.

34 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرىمۇ ھېچ كىشىنى دۇنيادا مەڭگۈ قالىدىغان قىلمىدۇق، سەن ئۆلسەڭ، ئۇلار مەڭگۈ قالىمىز دەپ ئويلامدۇ؟ بۇ مۇمكىن ئەمەس. (بۇ ئايەت خىزىر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆلگەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ، چۈنكى ئۇمۇ ئىنساندۇر).

35 _ ھەربىر جان ئىگىسى ئۆلۈمنى تېتىغۇچىدۇر، ئۇ قانچىلىك ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرسىمۇ بەربىر ئۆلمەي قالمايدۇ. ئىنساننىڭ بۇ دۇنيادا مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشى پەقەتلا شەرىئەتنىڭ بۇيرۇقلىرى بىلەن، ياخشىلىق ۋە يامانلىق بىلەن سىناش ئۈچۈندۇر. شۇنىڭدىن كېيىن، ھەممە ئادەم ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپات ياكى جازا ئېلىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ.

36 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلار سېنى كۆرگەن چاغدا بىر _ بىرىگە: «سىلەرنىڭ مەبۇدلىرىڭلارنى ئەيىبلەيدىغان ئادەم مۇشۇمۇ؟» دېيىشىپ سېنى مەسخىرە قىلىشىدۇ. ئۇلار رەھمان ئاللاھنى، ئۇنىڭ نېمەتلىرىنى ۋە ئاللاھ نازىل قىلغان قۇرئاننى، ھىدايەتنى ئىنكار قىلغۇچىلاردۇر.

37 _ ئىنسان ئالدىراڭغۇ يارىتىلغان بولۇپ، ئىشلارنىڭ تېز ئەمەلگە ئېشىشىغا ئالدىرايدۇ. قۇرەيش كاپىرلىرى ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنىڭ تېزرەك چۈشۈشىگە ئالدىرايدۇ. شۇڭا ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزلىرى ئالدىراپ كېتىۋاتقان ئازابنى كۆرسىتىپ قويىدىغانلىقىدىن ۋە ئازابنىڭ تېز چۈشۈشىگە ئالدىراشنىڭ خەتىرىدىن ئاگاھلاندۇردى.

38 _ كاپىرلار ئازابنىڭ چۈشۈشىگە ئالدىراپ ۋە مەسخىرە قىلىپ: «ئى مۇھەممەد! ئەگەر سەن ۋە يېنىڭدىكىلەر راستچىللاردىن بولساڭلار، سەن ئاگاھلاندۇرغان بۇ ئازاب قاچان ئەمەلگە ئاشىدۇ؟» دېيىشىدۇ.

39_ ئەگەر ئاشۇ كاپىرلار ئۇ چاغدا، يۈزلىرىدىن، دۈمبىلىرىدىن ئازابنى توسۇپ قالالمايدىغانلىقىنى ۋە ئۆزلىرىنى ئازابتىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان ھېچقانداق يارىدەم قىلغۇچى تاپالمايدىغانلىقىنى بىلگەن بولسا، ھەرگىز كۈفرىنى داۋاملاشتۇرمايتتى ۋە ئازابنىڭ بالدۇر يۈز بېرىشىنى تەلەپ قىلمايتتى.

40 _ قىيامەت ئۇلارغا تۈيۈقسىز كېلىدۇ _ دە، ئۇلارنى ئالاقزادە قىلىۋېتىدۇ، ئۇلار قاتتىق قورقۇپ كېتىدۇ، ئازابنى ئۆزلىرىدىن توسۇپ قالالمايدۇ، پۇشايمان قىلىش ۋە تەۋبە قىلىۋېلىش ئۈچۈن ئۇلارغا مۆھلەتمۇ بېرىلمەيدۇ.

41 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرى كەلگەن پەيغەمبەرلەرمۇ ھەقىقەتەن مەسخىرە قىلىنغان ئىدى. ئەمما ئۇلارنى مەسخىرە قىلغان كاپىرلارنى شۇ مەسخىرىسىنىڭ جازاسى بولغان ئازاب قورشاپ ھالاك قىلىۋەتكەن ئىدى.

42 _ ئى پەيغەمبەر! ئازابقا ئالدىراپ كەتكەن ئاشۇ كاپىرلارغا: «سىلەرگە كېچىدە ياكى كۈندۈزدە، ئۇخلاۋاتقان ياكى ئويغاق چېغىڭلاردا رەھمان ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشسە، سىلەرنى ئۇ ئازابتىن ھېچكىم ساقلاپ قالالمايدۇ» دېگىن. بەلكى ئۇ كاپىرلار قۇرئاندىن ۋە رەببىنىڭ ۋەز _ نەسىھەتلىرىدىن غەپلەتتىدۇر.

43 _ ياكى ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنى بىزنىڭ ئازابىمىزدىن قوغداپ قالىدىغان مەبۇدلىرى بارمۇ؟ ئۇلارنىڭ مەبۇد دەۋالغان نەرسىلىرى ئۆزلىرىنى قوغدىيالمايدىغان تۇرسا، باشقىلارنى قانداقمۇ قوغدىيالىسۇن؟! ئۇلار بىزنىڭ يارىدىمىمىزگە ئېرىشەلمەيدۇ.

44 _ بۇ كاپىرلار ۋە ئۇلارنىڭ ئەجدادلىرى بىزنىڭ ئۇلارغا كۆپ مال _ دۇنيا ۋە پەرزەنت ئاتا قىلغانلىقىمىزغا، ئۇلارنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلغانلىقىمىزغا ۋە ئۇلارنى جازالاشنى كېچىكتۈرگەنلىكىمىزگە ئالدىنىپ قالغانلىقتىن، كۇفرىنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى، كۇفرىلىقىمىزنىڭ جازاسىنى تارتمايمىز دەپ ئويلاپ قالدى، بۇرۇنقى كاپىر قەۋملەرنىڭ بېشىغا كەلگەنلەرنى ئۇنتۇپ قالدى. ئاللاھ مۇشرىكلارنى مەغلۇپ قىلىپ، ئۇلارنىڭ زېمىنىنىڭ ئەتراپىنى قەدەممۇقەدەم تارايتىپ كېلىۋاتقان تۇرسىمۇ، ئۇلار غەپلەتتە تۇرماقتا. مەككىنىڭ كاپىرلىرى ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىگە قارشى چىقالامدۇ ياكى ئۆلۈمدىن قېچىپ قۇتۇلالامدۇ؟

45_ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە: «مەن سىلەرنى ئازابتىن پەقەت ماڭا كەلگەن ۋەھيگە ئاساسەن ئاگاھلاندۇرۇۋاتىمەن» دېگىن. ئەمما بۇ كاپىرلار ئاگاھلاندۇرۇلغان چاغدا، ئۆزلىرىگە ئاڭلىتىلغان ھەقىقەتنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاپ پايدىلانمايدۇ.

46 _ ئەگەر ئۇ كاپىرلارغا رەببىڭنىڭ ئازابىدىن ئازراق بىر نەرسە يەتسىلا، ئۆزلىرىنىڭ ئىنكارچىلىقىنىڭ ئاقىۋىتىنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن ئۆزلىرىگە ھالاكەت تىلەپ: «ۋاي ئىسىت! بىز راستىنلا ئۆزىمىزگە زۇلۇم قىلىپتۇق» دەيدۇ.

47 _ ئاللاھ قىيامەت كۈنى كىشىلەرنىڭ ئەمەللىرىنى تارتىش ئۈچۈن، ئادالەت تارازىلىرىنى ئورنىتىدۇ، ئۇلارغا ياكى ئۇلاردىن باشقىلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ. بىراۋنىڭ قىچا چاغلىق

ياخشى ياكى يامان ئەمەلى بولسىمۇ، ئۇ كىشى ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى تولۇق كۆرىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىنى ساناشقا ۋە ئۇنىڭغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىشكە يېتەرلىكتۇر.

48 _ 49 _ شەكسىزكى، بىز مۇسا بىلەن ھارۇنغا ئۆزلىرىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىت، پىرئەۋنگە قارشى نۇسرەت ئاتا قىلدۇق، ئۇلارغا يەنە ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىپ بېرىدىغان، تەقۋادارلارغا يېتەكچى بولىدىغان نۇرلۇق كىتاب _ تەۋراتنى ئاتا قىلدۇق. ئۇ تەقۋادارلار ئاللاھنى كۆرمەي تۇرۇپ قورقىدىغان، قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ تىترەيدىغان كىشىلەردۇر.

_ 50ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان بۇ قۇرئان نەسىھەتنى قوبۇل قىلىدىغان، ئاللاھ بۇيرۇغان ئىشلارنى ئورۇنداپ، ئاللاھ توسقان ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەتتۇر، بۇ قۇرئان ياخشىلىقى كۆپ، پايدىسى زور كىتابتۇر. قۇرئان ھەقىقەتەن شۇنداق ئۇچۇق ۋە روشەن تۇرسىمۇ، يەنىلا سىلەر ئۇنى ئىنكار قىلامسىلەر؟

51 _ شەكسىزكى، بىز ئىبراھىمنى ھىدايەت قىلدۇق، ئۇ مۇسا ۋە ھارۇندىن بۇرۇنلا كىشىلەرنى ھىدايەتكە دەۋەت قىلغان ئىدى، ئۇنىڭ بۇ ئىشقا لايىق ئىكەنلىكىنى بىلەتتۇق.

52 _ ئىبراھىم ئۆز ۋاقتىدا ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە: «سىلەر ئۆز قولۇڭلار بىلەن ياساپ چىقىپ چوقۇنۇۋاتقان بۇ بۇتلار نېمە؟» دېدى.

53_ ئۇلار: «بىز ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ ئۇلارغا چوقۇنۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئىدۇق، شۇڭا بىزمۇ ئاتا_بوۋىلىرىمىزغا ئەگىشىپ ئۇلارغا چوقۇندۇق» دېدى.

54 _ ئىبراھىم ئۇلارغا: «سىلەر ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىڭلار مۇشۇ بۇتلارغا چوقۇنۇپ ھەقىقەتتىن تامامەن يىراقلىشىپ كەتتىڭلار ۋە ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇققا پاتتىڭلار» دېدى.

55 _ ئۇلار: «سەن راست دەۋاتامسەن؟ ياكى چاقچاق قىلىۋاتامسەن؟» دېدى.

56 _ ئىبراھىم ئۇلارغا ئېيتتى: «چاقچاق قىلغىنىم يوق، ئەكسىچە، مەن سىلەرنى ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىۋاتقان رەببىڭلار ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئىگىسى ۋە ياراتقۇچىسىدۇر. مەن ئۇنىڭغا گۇۋاھلىق بەرگۈچىلەردىنمەن.

57 _ ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سىلەر قايتىپ كەتكەندىن كېيىن، مەن چوقۇم بۇتلىرىڭلارغا قارشى پىلانلىغان تەدبىرىمنى ئەمەلگە ئاشۇرىمەن ۋە ئۇلارنى چېقىپ تاشلايمەن».

58 _ نىھايەت، ئىبراھىم بۇتلارنى چېقىپ پارچە _ پارچە قىلىۋەتتى، ئۇلار قايتىپ كېلىپ بۇتلارنى كىمنىڭ چاققانلىقىنى سوراپ باقسۇن دەپ، چوڭ بۇتنىلا قالدۇرۇپ قويدى.

59 _ قەۋم قايتىپ كېلىپ بۇتلىرىنىڭ چېقىلىپ پارچە _ پارچە بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ بىر _ بىرىگە: «ئىلاھلىرىمىزنى مۇنداق قىلغان كىم؟ ئۇ بىزنىڭ ئۇلۇغلاشقا تېگىشلىك ئىلاھلىرىمىزغا چېقىلىشقا جۈرئەت قىلغانلىقى ئۈچۈن ھەقىقەتەن زالىم ئىكەن» دېيىشتى.

60 _ ئىبراھىم ھەققىدىكى گەپلەرنى ئاڭلىغانلاردىن بىرى: «ئىبراھىم ئاتلىق بىر يىگىتنىڭ ئىلاھلىرىمىزنى ئەيىبلىگەنلىكىنى ئاڭلىغان ئىدۇق» دېدى.

61 _ ئۇلارنىڭ كاتتىباشلىرى: «ئىبراھىمنى جامائەتنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كېلىڭلار، ئۇلار ئىبراھىمنىڭ ئۆز قىلمىشىنى ئېتىراپ قىلغانلىقىنى ئاڭلاپ گۇۋاھ بولغاي» دېدى.

62 _ ئىبراھىم ئۇلارنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كېلىندى، ئۇلار ئىبراھىمنى ئەيىبلەپ: «ئىلاھلىرىمىزنى (يەنى بۇتلىرىمىزنى) چېقىپ تاشلىغان سەنمۇ؟» دېدى.

63 _ ئىبراھىم ئۇلارنىڭ ھاماقەتلىكىنى خەلقى ئالەم ئالدىدا نامايان قىلىپ ئۇلارنى مات قىلىش ئۈچۈن ئۇلارغا: «بەلكى ئاشۇ بۇتلارنى چېقىپ تاشلىغىنى مۇشۇ چوڭ بۇتتۇر. ئەگەر ئۇ گەپ قىلالىسا ياكى سىلەرگە جاۋاب بېرەلىسە، ئۇنىڭ ئۆزىدىن سوراپ بېقىڭلار!» دېدى.

64 _ بۇ ۋەقەدىن كېيىن ئۇلار ئويلىنىپ كۆرۈپ، ئۆزلىرىنىڭ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشتى ۋە بىر _ بىرىگە كايىپ: «ئەسلى زالىملار سىلەر ئىكەنسىلەر. سىلەرگە ھېچبىر ئىش قىلىپ بېرەلمەيدىغان يا سىلەرگە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان ياكى سىلەرنى زىيان _ زەخمەتتىن توسيالمايدىغان نەرسىلەرنى ئىلاھ دەپ چوقۇنامسىلەر؟» دېيىشتى. ئۇلار شۇنداق قىلىپ ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان قەۋم ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىشتى.

65 _ ئاندىن ئۇلار ئۆزۈنغا قالمايلا بۇرۇنقى كۈفرىلىقىغا قايتىپ، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى گەپتە يېڭىۋالماقچى بولۇپ، ئۇنىڭغا: «ئۇلاردىن قانداق سورايمىز؟ سەن ئۇلارنىڭ گەپ قىلالمايدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىسەنغۇ؟» دېدى.

66 _ 67] ئىبراھىم ئۇلارغا بۇتلارنىڭ ئەڭ بىچارە نەرسىلەر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن، ئۇلارغا كايىپ: «سىلەر قانداقمۇ چوقۇنسا قىلچە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، تاشلىۋەتسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنسىلەر؟ ئىست سىلەرگە ۋە سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ

چوقۇنغان نەرسىلىرىڭلارغا! قانداق يامان ئەھۋالدا تۇرۇۋاتقىنىڭلارنى ئويلاپ باقمامسىلەر؟» دېدى.

68 _ 69] ئۇلار ئىبراھىمنىڭ پاكىتلىرى ئالدىدا يېڭىلگەندىن كېيىن، زوراۋانلىققا يۈزلىنىپ: «ئەگەر سىلەر راستتىنلا ئىلاھلىرىڭلارغا يارداەم بەرمەكچى بولساڭلار، ئىبراھىمنى ئوتقا تاشلاپ كۆيدۈرۈڭلار!» دېدى. ئاندىن ئۇلار چوڭ بىر ئوت دۆۋىسىنى ياندۇردى ۋە ئىبراھىمنى ئۇنىڭغا تاشلىدى. ئەمما ئاللاھ ئىبراھىمنى قوغداپ قېلىش ئۈچۈن ئوتقا: «ئى ئوت! ئىبراھىمغا سوغۇق ۋە ئامانلىق بولۇپ بەرگىن» دېدى. نەتىجىدە، ئوتتا ئىبراھىمغا قىلچە زىيان يەتمىدى.

70 _ ئۇلار ئىبراھىمنى ھالاك قىلماقچى بولۇۋىدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۈيىقەستىنى بەربات قىلىۋەتتى، ئۇلارنى يېڭىلگەن ۋە رەسۋا بولغان ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى.

71 _ بىز ئىبراھىمنى ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان لۇتنى ئىراقتىن قۇتقۇزۇپ چىقىپ، بىز كۆپلىگەن ياخشىلىقلارنى ئاتا قىلىش بىلەن بەرىكەتلىك قىلغان شام زېمىنىغا يەتكۈزدۇق. شام كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەر ئۆتكەن جايدۇر.

72 _ ئاللاھ ئىبراھىمغا ئىنئام قىلىپ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدى ۋە ئۇنىڭغا ئىسھاق ئىسىملىك بىر پەرزەنت ئاتا قىلدى، ئۇنىڭغا يەنە ئىسھاق ئارقىلىق يەئقۇب ئىسىملىك بىر نەۋرە ئاتا قىلدى. ئاللاھ ئىبراھىم، ئىسھاق، يەئقۇب قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى ئىتائەتمەن، ياخشى كىشىلەر قىلدى.

73 _ بىز ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە يەئقۇب قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنى بىزنىڭ ئەمرىمىز بويىچە كىشىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا دەۋەت قىلىدىغان پېشۋالار قىلدۇق، ئۇلارغا ياخشى ئىشلارنى قىلىش، نامازنى مۇكەممەل ئوقۇش، زاكات بېرىش ھەققىدە ۋەھيى قىلدۇق، ئۇلار بىزگە ئىبادەت قىلىدىغان كىشىلەر ئىدى.

74 _ لۇتقا پەيغەمبەرلىك، كىشىلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا توغرا ھۆكۈم چىقىرىش ئىقتىدارى، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ۋە دىننى مۇكەممەل بىلىدىغان بىلىم ئاتا قىلدۇق. ئۇنى ئاھالىسى بەچچىۋازلىق قاتارلىق يامان قىلىقلارنى قىلىدىغان سەدۇم شەھىرىدىن قۇتقۇزدۇق. چۈنكى ئۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسى مەزكۇر قەبىھ قىلىقنى قىلىش ۋە كۆپلىگەن گۇناھ _ مەئسىيەتلەرنى سادىر قىلىش بىلەن ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىقىپ كەتكەن پاسىق قەۋم ئىدى.

75 _ ئاللاھ ئۇنىڭغا نېمىتىنى تاماملاپ بەردى ۋە ئۇنى قەۋمىنىڭ بېشىغا كەلگەن ھالاكەتتىن قۇتقۇزۇپ ئۆز رەھمىتىگە داخىل قىلدى. چۈنكى ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان ياخشى كىشىلەردىن ئىدى.

76 _ ئى پەيغەمبەر! نۇھنى ئەسلىگىن، سەندىن، ئىبراھىمدىن ۋە لۇتتىن ئىلگىرى نۇھ ئۆز قەۋمىگە ھالاكەت تىلەپ بەتدۇئا قىلغان ئىدى. بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇنى ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكى مۇئمىنلەرنى توپان بالاسىدىن قۇتقۇزغان ئىدۇق.

77 _ ئۇنى ئۇنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان قەۋمىنىڭ سۈيىقەستىدىن ساقلىدۇق ۋە ئۇنىڭغا ياردەم بەردۇق. چۈنكى ئۇنىڭ قەۋمى قەبىھ ئىشلارنى قىلىدىغان قەۋم ئىدى. شۇڭا ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى توپان بالاسىدا غەرق قىلىۋەتتۇق.

78 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن بولغان داۋۇدنى ۋە ئۇنىڭ ئوغلى سۇلەيمانىنى ئەسلىگىن. ئۆز ۋاقتىدا بىرقەۋمنىڭ قويى كېچىسى زىرائەتنى يەپ (بۇزۇۋەتكەنده) ئۇ ئىككىسى زىرائەت توغرىسىدا ھۆكۈم چىقارغان ئىدى. بىز ئۇلارنىڭ ھۆكمىنى كۆزىتىپ تۇرغان ئىدۇق. ئۇلارنىڭ ئالدىغا ئىككى نەپەر دەۋاگەر كىرگەن بولۇپ، ئۇلاردىن بىرىنىڭ قويى كېچىسى يەنە بىرىنىڭ زىرائەتلىرىنى يەپ پۈتۈنلەي بۇزۇۋەتكەن ئىدى. داۋۇد قوينىڭ قىممىتى بىلەن بۇزۇلغان زىرائەتنىڭ قىممىتى ئوخشاش دەپ قاراپ، قوينى زىرائىتى بۇزۇۋېتىلگەن كىشىگە بېرىشنى بۇيرۇيدۇ. ھەر ئىككىسىنىڭ قىممىتىنى ئۆلچەشتە سۇلايمان ئەلەيھىسسالام مەسىلىگە باشقىچىراق قاراپ، قوي ئىگىسى زىرائەتنى قايتا تېرىپ بۇرۇنقىدەك ئۆستۈرۈپ بەرگەنگە قەدەر قوينىڭ زىرائەت ئىگىسىگە قالدۇرۇلۇشىنى، ئاڭغىچە زىرائەت ئىگىسىنىڭ قوينىڭ يۇڭى، تېرىسى ۋە تۆلىدىن پايدىلىنىپ تۇرۇشنى ئېيتىدۇ.

79 _ بىز سۇلەيمانغا ئىككى تەرەپ ئوتتۇرىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىشنى بىلدۇردۇق. بىز داۋۇد بىلەن سۇلايمانغا ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى ۋە ئىلىم _ ھېكمەت ئاتا قىلغان ئىدۇق. تاغلارنى، قۇشلارنى داۋۇدقا بويسۇندۇرۇپ بەردۇق ۋە ئۇلارنى داۋۇد بىلەن بىللە تەسبىھ ئېيتىدىغان قىلدۇق. بۇلارنىڭ ھەممىسىنى بىز قىلدۇق.

80 _ ئاللاھ داۋۇد ئەلەيھىسسالامغا ساۋۇت ياساشنى ئۆگىتىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا ئالاھىدە ئىنئام قىلغان ئىدى. ساۋۇتلار جەڭلەردە مۇجاھىدلارنى دۈشمەنلەرنىڭ قىلىچ ۋە ئوقلىرىدىن ساقلاپ قالاتتى. ئى ئىنسانلار! ئاللاھ بەندىسى داۋۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ قولىدا رويابقا چىقارغان بۇ قوغدىنىش قورالى ئۈچۈن ئاللاھقا شۈكۈر قىلىۋاتامسىلەر؟

81 _ بىز سۈلەيمانغا قاتتىق چىقىدىغان شامالنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن ئىدۇق، شامال سۈلەيماننىڭ ئەمرى بويىچە، بىز بەرىكەتلىك قىلغان شام زىمىنغا باراتتى، بىزنىڭ ئىلىمىمىز ھەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

82 _ سۈلەيمانغا شەيتانلارنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن ئىدۇق. سۈلەيمان شەيتانلارنى باشقىلار قىلالمايدىغان ئىشلارغا سالاتتى، شەيتانلار دېڭىزغا شۇڭغۇپ كىرىپ، ئۇنىڭدىن مارجان ۋە مەرۋايىتلارنى ئېلىپ چىقاتتى، يەنە ئۇلار سۈلەيمان بۇيرۇغان باشقا ئىشلارنىمۇ قىلاتتى، بۇيرۇلغان ئىشلارنى ئورۇنداشتىن باش تارتالمايتتى. بىز ئۇلارنى ئۆز قۇدرىتىمىز ۋە قەھرىمىز بىلەن كۆزىتىپ تۇراتتۇق.

83 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىمىز ئەييۇبنى ئەسلىگىن. بىز ئۇنى قاتتىق كېسەللىك بىلەن، پەرزەنتلىرىدىن، مال _ دۇنياسىدىن ئايرىۋېتىش بىلەن سىنىغان ئىدۇق. ئۇ بۇ مۇسىبەتلەرنىڭ ھەممىسىگە سەۋر قىلغان، تارتقان جاپالىرىنىڭ بەدىلىگە ئاللاھتىن ساۋاب ئۈمىد قىلغان ۋە ئاللاھقا مۇناجات قىلىپ: «ئى رەببىم! ھەقىقەتەن مېنى قاتتىق كېسەل ئورىۋالدى، سەن رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىسەن، ماڭا رەھىم قىلغىن، ماڭا شىپالىق بەرگىن» دەپ دۇئا قىلغان ئىدى.

84 _ بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق ۋە ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن بالانى كۆتۈرۈۋەتتۇق، ئايرىلىپ قالغان پەرزەنتلىرىنى، مال _ دۇنياسىنى ئۇنىڭغا ھەسسىلەپ قايتۇرۇپ بەردۇق. بىز بۇنى ئۇنىڭغا رەھىم _ شەپقەت قىلغانلىقتىن ۋە ئۇنى بالا _ قازاغا سەۋر قىلىدىغان ھەربىر سەۋرچان كىشى ئۈچۈن ئۈلگە بولسۇن، دەپ شۇنداق قىلدۇق.

85 _ ئىسمائىل، ئىدرىس ۋە زۇلكىفل قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئەسلىگىن. ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىداملىق، گۈناھ _ مەئسىيەتلەردىن ساقلىنىدىغان، بېشىغا كەلگەن مۇسىبەتكە سەۋر قىلىدىغان كىشىلەر ئىدى. شۇڭا ئۇلار گۈزەل مەدھىيەلەرگە تېگىشلىك بولدى.

86 _ ئۇلارنى رەھمىتىمىز دائىرىسىگە كىرگۈزدۇق، چۈنكى ئۇلار ئىچى بىلەن تېشى بىر خىل بولغان، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدىغان، ئاللاھ بۇيرۇغان بويىچە ئىش كۆرىدىغان، سالىھ كىشىلەر ئىدى.

87 _ بېلىقنىڭ قارنىغا كىرىپ كەتكەن يۇنۇسنىڭ قىسىسىنى ئەسلىگىن. ئاللاھ ئۇنى ئۆز قەۋمىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن ئىدى. ئۇنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقىلى ئۇنىمىدى. يۇنۇس ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغان بولسىمۇ، ئۇلار كاپىرلىقتىن يانمىدى. ئۇلارنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقى سەۋەبلىك يۇنۇسنىڭ يۈرىكى سىقىلدى، ئۇلارنىڭ قىلمىشىغا ئاللاھ بۇيرۇغان

رەۋشتە سەۋر قىلىپ تۇرالمىدى. نەتىجىدە، يۇنۇس قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىغا قاتتىق خاپا بولۇپ، ئۇلارنى تاشلاپ يۈرتىدىن چىقىپ كەتتى. ئۇ ئاللاھنىڭ رۇخسىتىسىز چىقىپ كەتسەممۇ، مېنى جازالىماسمىكىن دەپ ئويلىغان ئىدى. ئاللاھ ئۇنى قاتتىق سىناقلار بىلەن سىندى، تارچىلىققا مۇپتىلا قىلدى، ئۇنى دېڭىزدا بېلىق يۇتۇۋەتتى، ئۇ كېچىنىڭ، دېڭىزنىڭ ۋە بېلىقنىڭ قورسىقىدىكى ئۈچ قات قاراڭغۇلۇقتا ئاللاھقا مۇناجات قىلىپ: «ئى رەببىم! سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، سەن بارلىق كەمچىلىكلەردىن پاكتۇرسەن، مەن راستىنلا ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم» دەپ دۇئا قىلدى.

88 _ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنى ئاشۇ قاتتىق غەمدىن خالاس قىلدۇق، بىز شەرىئىتىمىزگە ئەمەل قىلىدىغان مۇئمىنلەرنى ئەنە شۇنداق قۇتقۇزىمىز.

89 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىمىز زەكەرىيانىڭ قىسىسىنى ئەسلىگىن. ئۇ ياشىنىپ قالغان چېغىدا ئاللاھتىن پەرزەنت تىلەپ: «ئى رەببىم! مېنى ۋارىسسىز يالغۇز قويمىغىن، ماڭا دىننىڭ ئەھكاملىرىنى مەندىن كېيىن كىشىلەرگە ئۆگىتىدىغان بىرەر ۋارىس ئاتا قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن مەڭگۈ ھايات تۇرغۇچى ۋە ماڭا ياخشى بىر ۋارىس ئاتا قىلغۇچى يېگانە رەببىمسەن» دەپ دۇئا قىلغان ئىدى.

90 _ بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇ ياشىنىپ قالغان بولسىمۇ ئۇنىڭغا يەھيانى ئاتا قىلدۇق، ئۇنىڭغا ئايالىنى گۈزەل ئەخلاقلىق ۋە تۇغىدىغان قىلىپ بەردۇق. ھەقىقەتەن ئۇلار ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىرايتتى، رەھمىتىمىزنى ئۈمىد قىلىپ، ئازابىمىزدىن قورقۇپ بىزگە دۇئا قىلاتتى، بىزگە ۋايىغا يەتكەن كەمتەرلىك بىلەن ئىبادەت قىلاتتى.

91 _ ئى پەيغەمبەر! ئىپىپتىنى ھارامدىن ساقلىغان ئىمران قىزى مەريەمنى ئەسلىگىن. مەريەمگە ئەرنىڭ قولى تېگىپ باقمىغان ئىدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا جىبرىل ئەلەيھىسسالامنى ئەۋەتتى. جىبرىل مەريەمنىڭ كۆڭلىكىنىڭ يانچۇقىغا پۈۋلەپ قويۇۋىدى، بۇ پۈۋلەش مەريەمنىڭ بالىياتقۇسىغا بېرىپ يەتتى. ئاللاھ ئاشۇ پۈۋلەشتىن ئىسا ئەلەيھىسسالامنى ياراتتى. مەريەم ھېچقانداق ئەر جىنسىغا يېقىنلاشمايلا تۇرۇپ ئىساغا ھامىلدار بولدى. مەريەم ۋە ئۇنىڭ ئوغلى ئىسا ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دەلىل، بارلىق ئىنسانلارغا تا قىيامەتكىچە ئىبرەت بولۇپ قالدى.

92 _ ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ دىنى بىردۇر. ئۇ بولسىمۇ ئىسلام دىنىدۇر. ئىسلام _ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ بويسۇنۇش ۋە ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىش دېگەنلىكتۇر. ئاللاھ بارلىق

مەۋجۇداتنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە يېگانە رەببىدۇر. ئى ئىنسانلار! بۇنى بىلگەن بولساڭلار، ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرمەڭلار.

93 _ لېكىن ئىنسانلار ئۆز پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلدى. ئۇلار دىندا ئىختىلاپلىشىپ پىرقە _ پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتتى، مەخلۇقاتقا ۋە ئۆزلىرىنىڭ ھاۋايى – ھەۋەسلىرىگە چوقۇندى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتىدۇ ۋە قىلمىشلىرىدىن ھېساب بېرىدۇ.

94 _ كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئېيتقان ئىمانىغا ئەمەل قىلىپ، قولىدىن كەلگەنچە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىش قاتارلىق ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەلىنى زايە قىلىۋەتمەيدۇ، بەلكى ئەمەلىگە ھەسسىلەپ كۆپ مۇكاپات ئاتا قىلىدۇ، ئۇ كىشى ئۆلگەندىن كېيىن، قىيامەت كۈنى ئۆزىنىڭ بارلىق ياخشى ئەمەللىرىنى نامە _ ئەمال دەپتىرىدە تولۇقى بىلەن تاپىدۇ. چۈنكى پەرىشتىلەر ئۇنى يېزىپ تۇرىدۇ.

95 _ بىز كاپىرلىقى ۋە زالىملىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلىۋەتكەن شەھەر ئاھالىسىنىڭ ئىمان ئېيتىپ مۇئمىنلەردىن بولۇشى ئۈچۈن دۇنياغا قايتىشى مۇمكىن ئەمەس.

96 _ يەجۇج بىلەن مەجۇج توسمىسى ئېچىۋېتىلگەندە، ئۇلار زېمىننىڭ ھەربىر تۆپىلىكلىرىدىن ئالدىراپ چىقىپ كېلىدۇ.

97 _ قىيامەت يېقىنلاشتى، قىيامەت كۈندە كاپىرلار قاتتىق قورقۇپ كەتكەنلىكتىن، ئۇلارنىڭ كۆزلىرى چەكچىيىپ كېتىدۇ، ئۇلار «ۋاي ئىست! بىز مۇشۇ كۈندىن غەپلەتتە قاپتۇق، بۇ كۈن ئۈچۈن ھېچ تەييارلىق قىلماپتۇق، بىز ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلىپتۇق» دەپ قاتتىق ھەسرەت چېكىدۇ.

98 _ ئى مۇشرىكلار! شەكسىزكى، سىلەر سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان بۇتلىرىڭلار، سىلەرنىڭ ئۆزىگە چوقۇنۇشۇڭلارنى راۋا كۆرگەن جىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان ساختا مەبۇدلىرىڭلار بىلەن بىرلىكتە دوزاخنىڭ يېقىلغۇسى بولىسىلەر، سىلەر ۋە ئۇلار دوزاخقا كىرىسىلەر.

99 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان ئاشۇ نەرسىلىرىڭلار ئەمەلىيەتتە ئىلاھ بولىدىغان بولسا ئىدى، ئۇلار سىلەر بىلەن بىللە ھەرگىزمۇ دوزاخقا كىرمىگەن بولاتتى. چوقۇنغۇچىلار ۋە چوقۇنۇلغۇچىلار ھەممىسى دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ.

100 _ دوزاختا ئازابلىنىدىغان ئاشۇ مۇشىكلارنىڭ قانداق قاتتىق ئازاب چېكىدىغانلىقى ئۇلارنىڭ كۆكسىدىن شىددەت بىلەن چىققان نەپەسلىرىدىن ۋە دات _ پەريادلىرىدىن بىلىنىپ تۇرىدۇ. دوزاخ ئازابىنىڭ قاتتىقلىقىدىن ئۇلار ھېچ نەرسىنى ئاڭلىمايدۇ.

101 _ شەكسىزكى، جەننەت ئەھلىدىن بولىدىغانلىقىنى بىز ئالدىن بىلگەنلىكتىن، ياخشىلار قاتارىدىن يېزىۋەتكەن كىشىلەرگە كەلسەك، ئۇلار دوزاختىن يىراق قىلىنىدۇ، ئۇلار دوزاختا كىرمەيدۇ، دوزاختا يېقىن جايدىمۇ بولمايدۇ.

102 _ ئۇلار دوزاخنىڭ شەپىسىنىمۇ، دوزاختا يالقۇنجىغان ئوت ئاۋازىنىمۇ ئاڭلىمايدۇ، ئۇلار جەننەتتىكى ئېسىل قەسرلەردىن ئورۇن ئالغان بولىدۇ، جەننەتلەردە ئۇلارغا كۆڭلى تارتقان نازۇنېمەتلەرنىڭ ھەممىسى بار، ئۇلار ئاشۇ نېمەتلىك جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ.

103 _ قىيامەت كۈندىكى ئەڭ قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈشلەرمۇ ئۇلارنىڭ كۆڭلىگە قورقۇنچ سالمايدۇ، بەلكى پەرىشتىلەر ئۇلارغا: «مانا بۇ سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان كۈنۈڭلاردۇر، بۇ سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن مۇكاپاتتۇر» دەپ خۇش خەۋەر بېرىپ ئۇلارنى قارشى ئالىدۇ.

104 _ ئۇ كۈندە بىز ئاسماننى خۇددى پۈتۈكچى خەت يېزىلغان قەغەزنى يۆگىگەندەك يۆگەيمىز. مەخلۇقاتنى دەسلەپتە قانداق ياراتقان بولساق، ئانىسىدىن تۇغۇلغاندەك شۇنداق ئەسلىگە قايتۇرىمىز. بۇ ئاللاھنىڭ ۋەدىسى بولۇپ، ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ. ئاللاھ «بىز شۇنداق قىلىشنى ۋەدە قىلدۇق، ۋەدىمىزنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش بىزگە تېگىشلىكتۇر» دەپ جاكارلىدى.

105 _ لەۋھۇلمەھپۇزدا يېزىلغاندىن كېيىن، بىز چۈشۈرگەن ساماۋى كىتابلاردا «زېمىنغا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتىدىن ئىبارەت، بۇيرۇلغان پەرزلەرنى تولۇق ئورۇندايدىغان، مەنئى قىلىنغان ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان لاياقەتلىك بەندىلىرىم ۋارىسلىق قىلىدۇ» دەپ يازدۇق.

_ 106شەكسىزكى، ئوقۇلۇۋاتقان بۇ قۇرئاندا ئاللاھ يول قويغان، رازى بولغان شەكىلدە، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئەلۋەتتە يېتەرلىك ئىبرەت بار.

107 _ ئى پەيغەمبەر! سېنى بىز بارلىق ئىنسانىيەتكە پەقەت رەھمەت قىلىپلا ئەۋەتتۇق. ساڭا ئىمان ئېيتقان كىشىلەر بەختلىك بولىدۇ ۋە ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىپ قالىدۇ، ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقانلار زىيان تارتىدۇ ۋە ئاخىرەتتە ئازابقا قالىدۇ.

108 _ ئېيتقىنكى، «ماڭا قىلىنغان ۋەھيى ۋە مەن ئېلىپ كەلگەن دىن ‹سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلىشىڭلارغا لايىق بولغان ئىلاھىڭلار پەقەتلا بىر ئاللاھتۇر› دەپ جاكارلايدۇ. شۇڭا سىلەر ئاللاھقا ئىمان ئېيتىڭلار، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىڭلار».

109 _ ئەگەر ئۇلار ئىسلامدىن يۈز ئۆرۈسە، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ئاللاھتىن كەلگەن ۋەھيىنى ھەممىڭلارغا تولۇق يەتكۈزدۈم، مەن ئاگاھلاندۇرغان ئىشلارنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى مەنمۇ، سىلەرمۇ ئوبدان بىلىمىز. سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنىڭ قاچان چۈشىدىغانلىقىنى بىلمەيمەن».

110 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاشكارا قىلغان سۆزۈڭلارنىمۇ، يوشۇرغانلىرىڭلارنىمۇ بىلىپ تۇرىدۇ، ئەلۋەتتە سىلەردىن ئۇنىڭ ھېسابىنى ئالىدۇ.

111 _ سىلەر ئالدىراپ كېتىۋاتقان ئازابنىڭ كېچىككەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى بىلمەيمەن، بەلكى سىلەرنى سىناش ۋە ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر سىلەرنى دۇنيا ھاياتىدىن بەھرىمەن قىلىپ، سىلەر كۈفرىدا تېخىمۇ ھەددىڭلاردىن ئاشقاندىن كېيىن، ئاندىن سىلەرنى قاتتىق ۋە چوڭ ئازابقا دۇچار قىلىش ئۈچۈن بولسا كېرەك».

112_ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېيتتى: «ئى رەببىم! بىز بىلەن ھەق دىننى ئىنكار قىلغان قەۋم ئوتتۇرىسىدا ئادىللىق بىلەن ھۆكۈم چىقارغىن. ئى كاپىرلار! بىز سىلەرنىڭ ناھايىتى شەپقەتلىك رەببىمىز توغرۇلۇق ئېيتقان يالغان ۋە بوھتان سۆزلىرىڭلارغا قارشى ئۇنىڭدىن يارداەم تىلەيمىز».

هەج سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، ئۇنىڭ توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇپ، ئۇنىڭ ئازابىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار. قىيامەت قايىم بولغان چاغدا يۈز بېرىدىغان قورقۇنچلۇق ئىشلار، زېمىننىڭ قاتتىق تەۋرەپ ئۇنىڭ ھەر تەرىپىنىڭ چاك كېتىشى ھەقىقەتەن دەھشەتلىكتۇر.

2 _ سىلەر قىيامەت قايىم بولغانلىقىنى كۆرگەن كۈندە، ئىنسانلار قاتتىق قورقۇپ كەتكەنلىكتىن، بالا ئېمىتىدىغان ھەربىر ئانا ئېمىتۋاتقان بوۋىقىنى ئۇنتۇيدۇ، ھەربىر ھاملىدار بوۋىقىنى تۇغۇۋېتىدۇ، قىيامەتنىڭ دەھشىتىدىن ئىنسانلارنىڭ ئەقلى ئۇچۇپ كېتىدۇ، ئۇلار مەستتەك بولۇپ قالىدۇ. ھالبۇكى، ئۇلار ھاراق ئىچىپ مەست بولۇپ قالغان ئەمەس، لېكىن قاتتىق ئازاب ئۇلارنىڭ ئەقىل _ ئىدراكىنى يوق قىلىۋەتكەن.

3 _ كاپىرلارنىڭ بەزى كاتتىباشلىرى ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى بىلمىگەنلىكتىن، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئاسىيلىق قىلىدىغان ھەربىر ئازغۇن يولباشچى شەيتانغا ئەگىشىپ، ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرىدىغان قۇدرىتىگە شەك كەلتۈرىدۇ ۋە بۇ ھەقتە مۇئمىنلەر بىلەن مۇنازىرىلىشىدۇ.

4 _ ئاللاھ ئۇ شەيتانغا ئۆزىگە ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئازدۇرۇشنى تەقدىر قىلغان بولۇپ، شەيتان ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ، بەلكى دوزاخنىڭ كۆيۈپ تۇرغان ئوتىغا سۆرەپ ئەكىرىدۇ. مانا بۇ شەيتانغا ئەگەشكەننىڭ جازاسىدۇر.

5 _ ئى ئىنسانلار! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرىدىغانلىقىغا شەك كەلتۈرسەڭلار، شۇنى ئۇنتۇماڭلاركى، بىز سىلەرنىڭ ئاتاڭلار ئادەمنى تۇپراقتىن ياراتتۇق، ئاندىن ئۇنىڭ ئەۋلادىنى ئابىمەنىيدىن نەسىللەندۈردۇق، ئابىمەني ئاللاھنىڭ قۇدرىتى بىلەن ئەلەقكە[69]، ئاندىن گۆش

---

[69] ئەلەق _ ئېسىلغان، مۇئەللەقتە قالغان دېگەن مەنىدە بولۇپ، ئاننىڭ بالياتقۇسىغا كىرگەن مىليونلارچە ئۇرۇق ئىچىدىن تۇرىلىشكە تاللىنىپ بالياتقۇ تېمىغا ئېسىلىپ قالغان ئۇرۇقنى كۆرسىتىدۇ. بۇ قۇرئان كەرىمنىڭ ھازىرقى زاماندا كەشپ قىلىنغان مۇجىزىلىرىدىن بىرى بولۇپ، قۇرئان كەرىم نازىل بولغان چاغلاردا ئىنسانلار بۇنى بىلمەيتتى.

پارچىسغا ئايلىنىدۇ. بۇ گۆش پارچىسى بەزىدە تولۇق يارىتىلىپ ئۆزىنىڭ ۋاقتى – قەرەلىدە بوۋاق بولۇپ تۇغۇلىدۇ، بەزىدە تولۇق يارىتىلماي ۋاقتىدىن بۇرۇن چۈشۈپ كېتىدۇ. بۇنى سىلەرگە يارىتىش باسقۇچىدىكى مۇكەممەل قۇدرىتىمىزنى بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن بايان قىلىپ بېرىۋاتىمىز. بوۋاقنى تۇغۇلىدىغان ۋاقتىغا قەدەر ئانىسىنىڭ بالىياتقۇسىدا قالدۇرىمىز، بوۋاقنىڭ تۇغۇلۇشى بىلەن ئۇنىڭ يارىتىلىش باسقۇچى تاماملانغان بولىدۇ، ئاندىن بوۋاق چوڭ بولۇپ قىران ۋاقتىغا يېتىدۇ، بۇ ۋاقىت ئۇنىڭ كۈچ _ قۇۋۋەتكە ۋە ئەقىل _ پاراسەتكە تولغان ۋاقتىدۇر. بەزى بالىلار قىران ۋاقتىغا يەتمەيلا ئۆلۈپ كېتىدۇ، بەزىسى چوڭ بولۇپ قېرىلىق يېشىغا قەدەر يېتىدۇ، ھەتتا ئىلگىرى بىلگەن نەرسىلىرىدىن ھېچ نەرسىنى بىلمەيدىغان بولۇپ قالغۇدەك قېرىپ كېتىدۇ. سەن زېمىننى ھېچبىر يېشىللىق بولمىغان قاقاس ھالەتتە كۆرسەن، ئەممە بىز ئۇنىڭغا يامغۇر ياغدۇرساق ئۇ جانلىنىدۇ ۋە كۆپۈشىدۇ، ئاندىن بۇ زېمىن قارىغۇچىلارنى ھەيران قالدۇرىدىغان دەرىجىدە بىر _ بىرىدىن چىرايلىق تۈرلۈك ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈرۈپ بېرىدۇ.

6 _ يۇقىرىقى بايانلار ئاللاھنىڭ بىردىنبىر ھەققىي مەبۇد ئىكەنلىكىنى، ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىشقا قەتئىي بولمايدىغانلىقىنى، ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى چوقۇم تىرىلدۈرەلەيدىغانلىقىنى ۋە ھەممە نەرسىگە قادىر ئىكەنلىكىنى تەكىتلەيدۇ.

7 _ شۇنداقلا، قىيامەتنىڭ كېلىشىدە قىلچە شەك يوق ئىكەنلىكىنى، ئاللاھنىڭ قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەرنى ھېساب ئېلىش ۋە مۇكاپات ياكى جازاسىنى بېرىش ئۈچۈن چوقۇم تىرىلدۈرىدىغانلىقىنى تەكىتلەيدۇ.

8 _9] كاپىرلار ئىچىدە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا كىرىشتىن توسۇش ئۈچۈن، ھەقىقەتنى بىلمەي ۋە چۈشەنمەي تۇرۇپ ياكى ئۆزىگە ئاللاھ تەرىپىدىن دەلىل _ پاكىتلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىرەر كىتاب چۈشۈرۈلمىگەن تۇرۇپ، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبەرلىككە تاللىغانلىقى ۋە قۇرئاننى ئۇنىڭغا نازىل قىلغانلىقى توغرىسىدا، ھەقىقەتتىن يوز ئۆرۈگەن ھالدا مەغرۇرانە مۇنازىرىلىشىدىغان كىشى بار. مۇنداق كىشى بۇ دۇنيادا رەسۋا بولۇپ زىيان تارتىدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئۇنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ ئازابلايمىز.

10 _ قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا: «ساڭا بۇ ئازاب سەن قىلغان گۇناھ _ مەئسىيەتلەر تۈپەيلىدىن كەلدى، ئاللاھ ھېچقانداق بەندىسىنى بىگۇناھ ئازابلىمايدۇ» دېيىلىدۇ.

11 _ 13 _ بەزىلەر ئىسلام دىنىغا شەك بىلەن كىرىدۇ، خۇددى تاغنىڭ ياكى تامنىڭ لېۋىدە تۇرغانلىقتىن پۈتى يەردە ئورناشمىغان ئادەمدەك، ئاللاھقا ئىككىلىنىش بىلەن ئىبادەت قىلىدۇ، ئىمانىنى دۇنيالىقىغا باغلايدۇ، ئەگەر ئۇ تەن ساقلىق، بايلىقتىلىق ئىچىدە ياشىسا، ئىبادەتنى

داۋاملاشتۇرىدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا زىيان _ زەخمەت ۋە تۈرمۈشتا قىينىچىلىق يەتسە، بۇ ئىش ئۇنىڭ ئېتىقادىغا تەسىر قىلىدۇ _ دە، دىندىن يېنىۋالىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ كىشى دۇنيادا زىيان تارتىدۇ. چۈنكى ئۇنىڭ كاپىرلىقى دۇنيالىقتىن ئۇنىڭغا تەقدىر قىلىنغان ئىشلارنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ، ئۇ ئاخىرەتتە دوزاخقا كىرىش بىلەن زىيان تارتىدۇ. مانا بۇ ئوپئوچۇق زىياندۇر. زىيان تارتقان بۇ ئادەم ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى قويۇپ، چوقۇنسا پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، تەرك ئەتسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرگە چوقۇندۇ. مانا بۇ ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراقلاشقان ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتۇر. ئۇ ئادەم پايدىسى تېگىش ئۈياقتا تۈرسۇن، زىيىنى ئېنىق كۆرۈنۈپ تۇرغان نەرسىگە چوقۇندۇ. ئۇ ئادەم چوقۇنغان مەبۇد نېمىدېگەن پايدىسىز يارداەمچى، نېمىدېگەن يامان ھەمراھ!

14 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ، شۇ ئىماندا مۇستەھكەم تۇرغان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى، قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئىتائەت قىلغانلارنى ئۆز پەزلى بىلەن مۇكاپاتلاش، ئاسىيلىق قىلغانلارنى ئادالىتى بىلەن جازالاش قاتارلىق ئۆزى خالىغان ئىشنى قىلىدۇ.

15 _ كىمكى ئاللاھ ئىسلام دىنىنى غالىب قىلىش ئارقىلىق ئۆز پەيغەمبىرىگە دۇنيادا يارداەم قىلمايدۇ، ئاخىرەتتە ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى يۇقىرى قىلمايدۇ، ئۇنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ئازابلىمايدۇ دەپ ئويلايدىكەن، ئۇ تورۇسقا ئارغامچا سېلىپ ئۇنىڭغا ئۆزىنى ئېسىپ ئۆلۈۋالسۇن، ئاندىن قاراپ باقسۇنكى، بۇ ئىش ئۇنىڭ غەزىپىنى باسالامدىكىن؟ ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا يارداەم قىلىدىغانلىقى مۇقەررەردۇر.

16 _ ئاللاھ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلارغا ئۆزىنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئايەتلەرنى بايان قىلغاندەك، تېكىستى ۋە مەنىسى ناھايىتى روشەن قۇرئان ئايەتلىرىنى نازىل قىلدى. ئاللاھ ئۇنىڭ بىلەن بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىنى ھىدايەت قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھتىن باشقا ھىدايەت قىلغۇچى يوقتۇر.

17 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتقان مۇئمىنلەر، يەھۇدىيلار، سابىئىيلەر (تۇغۇلۇشتىكى ھالىتى بىلەن قالغان ۋە بىرەر دىنغا ئېتىقاد قىلمايدىغانلار)، خىرىستىيانلار، ئاتەشپەرەسلەر ۋە مۇشرىكلار ئارىسىدا ئاللاھ قىيامەت كۈنى ھۆكۈم چىقىرىدۇ، مۇئمىنلەرنى جەننەتكە، كاپىرلارنى دوزاخقا كىرگۈزىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى تولۇق كۆرۈپ تۇرغۇچى زات بولۇپ، بەندىلىرىنىڭ ھەممە ئەمەللىرىنى تولۇق ساناپ ۋە ھېسابلاپ تۇرىدۇ، شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بەلگىلەيدۇ.

18 _ ئی پەیغەمبەر! بلمەمسەنکی، ئاسماندکی پەرشتلەر، زېمىندکی مەخلۇقات، کۇن، ئاي، يۇلتۇزلار، تاغلار، دەرەخلەر، هايۋانلار ئاللاهقا بويسۇندۇ، ئىنسانلاردىن نۇرغۇنى ئاللاهقا ئۆز ئىختيارى بىلەن ئىتائەت قىلىپ سەجدە قىلىدۇ. ئۇلار مۇئمىنلەردۇر. يەنە كۆپلىگەن كىشىلەر ئازابقا تېگىشلىك بولدى، ئازابقا تېگىشلىك بولغان بۇ ئىنسانلار خارلىققا مەھكۇمدۇر. ئاللاھ قانداقلا بىر ئادەمنى خار قىلىدىكەن، ئۇنى ھېچكىم ئەزىز قىلالمايدۇ، شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرى ھەققىدە ئۆزىنىڭ ھېكمىتىگە ئاساسەن خالىغان تەدبىرلەرنى يۈرگۈزىدۇ.

19 _ 22 _ رەببى توغرىسىدا جېدەللەشكەنلەر كاپىرلار بىلەن مۇئمىنلەردىن ئىبارەت ئىككى پىرقە كىشىلىرى بولۇپ، بۇ ئىككى پىرقىنىڭ ھەربىرى ئۆزىنى ھەق ئۈستىدە دەپ دەۋا قىلىشىدۇ. كاپىرلارغا ئوتتىن كىيملەر پېچىلىدۇ، ئۇلارغا شۇ كىيملەر كىيگۈزۈلىدۇ، بۇ كىيملەر ئۇلارنىڭ بەدەنلىرىنى كۆيدۈرۈپ پىشۇرۇۋېتىدۇ، پەرشتىلەر باشلىرىغا قاتتىق تۆمۈر توقماقلار بىلەن ئۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ باشلىرى ئۈستىدىن يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇ قۇيۇلىدۇ. قايناق سۇ ئۇلارنىڭ ئىچكى قىسمىغا ئۆتۈپ كېتىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ئىچكى ئەزالىرىنى، تېرىلىرىنى ئېرىتىۋېتىدۇ. ھەرقاچان ئۇلار غەم _ قايغۇنىڭ ۋە ئازابنىڭ قاتتىقلىقىدىن دوزاختىن چىقىشقا ئۇرۇنسا، ئۇلار دوزاختا قايتۇرۇلىدۇ ۋە ئۇلارغا: «كۆيدۈرگۈچى ئازابنى تېتىڭلار» دېيىلىدۇ.

23 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان، نازۇنېمەتلىرى تۈگەپ قالمايدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار جەننەتلەردە ئالتۇن بىلەزۈكلەر ۋە مەرۋايىتلاردىن ياسالغان زىننەت بۇيۇملىرىنى تاقايدۇ، جەننەتتىكى ئەرلەرنىڭ ۋە ئاياللارنىڭ كىيىملىرى يىپەكتىن بولىدۇ.

24 _ ئاللاھ ئۇلارنى دۇنيادا تەۋھىد كەلىمىسى ۋە ئاللاھقا ھەمدۇسانا ئېيتىش قاتارلىق ياخشى سۆزلەرنى قىلىشقا، ئاخىرەتتە بولسا ياخشى ئاقىۋەتكە ئېرىشكەنلىكى ۋە ئىلگىرى ئۇلارنى جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان ئىسلام يولىغا باشلىغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھقا ھەمدۇسانا ئېيتىشقا يېتەكلىدى.

25 _ شەكسىزكى، ئاللاھنى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى ئىنكار قىلغان، كىشىلەرنى ئىسلام دىنىغا كىرىشتىن توسىدىغان، ھۇدەيبىيەدە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇئمىنلەرنى مەيلى مەككە پۇقرالىرى بولسۇن، ياكى سىرتتىن كەلگەنلەر بولسۇن، بىز بارلىق ئىنسانلار ئۈچۈن ئورتاق ئىبادەتگاھ قىلغان مەسجىدى ھەرەمگە كىرىشتىن توسىدىغان كاپىرلار قاتتىق ئازابقا يولۇقىدۇ. كىمكى مەسجىدى ھەرەمدە كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىدىكەن ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىدىكەن، بىز ئۇنىڭغا تولىمۇ قاتتىق ۋە دەردلىك ئازابنى تېتىتىمىز.

26_ ئی پەیغەمبەر! شۇنی ئەسلىگىنكى، بىز ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا بەيتۇللاھنىڭ ئورنىنى تەيىنلەپ بەردۇق، ئىلگىرى ئۇنىڭ ئورنى ئېنىق ئەمەس ئىدى. بىز ئىبراھىمنى بەيتۇللاھنى تەۋھىد ۋە تەقۋالىق ئاساسىغا قۇرۇپ چىقىشقا، تاۋاپ قىلغۇچىلار ۋە ئۇ جايدا نامىز ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن، ئۇ جاينى كۆرى، بىدئەت ۋە نىجاسەتلەر دىن پاك تۇتۇشقا بۇيرۇدۇق.

27 _ 28_ ئىبراھىمغا ئېيىتىۋىكى، «كىشىلەرگە ھەجنىڭ پەرز ئىكەنلىكىنى ئېلان قىلغىن، ئۇلار ساڭا شارائىتىغا قاراپ پىيادە ۋە ئۇلاغلىق بولۇپ كېلىدۇ، ئۇلار ئورۇق تۆگىلەرگە مىنىپ، دىن ۋە دۇنيالىق مەنپەئەتلىرىگە ئېرىشىش ئۈچۈن يىراق يوللارنى بېسىپ كېلىدۇ. ئۇلار ئېرىشىدىغان دىن ۋە دۇنيالىق مەنپەئەتلەر: گۈناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشى، قىلغان ئىبادەتلىرىنىڭ ساۋابىنى تېپىشى، تىجارەت قىلىپ پۇل تېپىشى قاتارلىقلاردۇر. ئۇلار قۇربانلىق قىلىش ئۈچۈن بەلگىلەنگەن زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئوننىچى كۈنىدە ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى ئۈچ كۈندە ئاللاھنىڭ نېمىتىگە شۈكۈر قىلىش يۈزىسىدىن تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋا مالىلارنى ئاللاھنىڭ ئىسمىنى ئېيتىپ بوغۇزلىسۇن. ئۇلار قۇربانلىق قىلغان چارۋا مالىلىرىنىڭ گۆشىدىن يېسە بولىدۇ، ئۇنىڭدىن يارىدەمگە قاتتىق موھتاج بولغان پېقىرلارنى غىزالاندۇرسۇن.

29 _ ئاندىن ھاجىلار ئېھرامدىن چىقىش، بەدەنلىرىدىكى كىرلىرىنى تازىلاش، تىرناقلىرىنى ئېلىش، چاچلىرىنى چۈشۈرۈش ياكى قىسقارتىش قاتارلىق ھەج ئىبادەتلىرىنىڭ قالغانلىرىنى ئورۇندايدۇ. ئۇلار ھەج، ئۆمرە، قۇربانلىق قاتارلىق ئۆز ئۈستىگە ئالغان ئىبادەتلىرىنى ئادا قىلسۇن ۋە قەدىمىي ئىبادەت ئۆيى بولغان كەئبىنى تاۋاپ قىلسۇن».

30 _ يۇقىرىقى ئېھرامدىن چىقىپ كىرلىرىڭلارنى تازىلاش، ئۆز ئۈستۈڭلەرگە ئالغان ئىبادەتلەرنى ئورۇنداش ۋە كەئبىنى تاۋاپ قىلىش قاتارلىق ئىشلار ئاللاھ سىلەرگە بۇيرۇغان پەرزلەر بولۇپ، ئۇنى جايىدا ئورۇنداڭلار ۋە بۇ ئىبادەتلەرنى ئۈلۈغلاڭلار. كىمكى ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ئەھكاملىرىنى ئۈلۈغلىسا ۋە ھەج ئىبادەتلىرىنى خالىس ئاللاھ ئۈچۈن تولۇق ئادا قىلسا، بۇنداق قىلىش ئۇ كىشى ئۈچۈن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشىدۇر. ئاللاھ سىلەرگە ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋانغا ئوخشاش قۇرئاندا ھارامىلىقى بايان قىلىنغان ھايۋانلاردىن باشقا ھايۋانلارنىڭ گۆشىنى يېيىشنى ھالال قىلدى. ئاللاھ ھارام قىلغان نەرسىلەرنى يېيىشتىن، بۇتلاردىن ئىبارەت نىجىس نەرسىلەرگە چوقۇنۇشتىن ۋە ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇشتىن يىراق تۇرۇڭلار.

31 _ ئەمەل _ ئىبادەتنى ئاللاھ ئۈچۈن خالىس قىلىدىغان، ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەيدىغان كىشىلەردىن بولۇڭلار. كىمكى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىكەن، ئۇ ئىماننىڭ يۇقىرى دەرىجىسىدىن كۇفرىنىڭ ئازگاللىرىغا چۈشۈپ، خۇددى

ئاسماندىن تاشلىنىپ، قۇشلار ئۇنى ئېلىپ قاچقان ياكى ئۇنى بوران يىراق جايغا تاشلىۋەتكەن ئادەمدەك بولۇپ قالدۇ.

32 _ ئاللاھ بۇيرۇغان تەۋھىد ئەقىدىسى ۋە خالىس ئىبادەت مانا مۇشۇدۇر. كىمكى ئاللاھنىڭ ئەمرىنى چىڭ تۇتۇپ، ئۇنىڭ دىنىنىڭ ئەھكاملىرىنى ئۇلۇغلىسا ۋە ئاللاھ ئۇلۇغ قىلغان جايلارنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلىسا، شەكسىزكى، بۇ تەقۋادار كىشىلەرنىڭ دىللىرىنىڭ ئەمەللىرىدىن سانىلىدۇ.

33 _ سىلەر قۇربانلىق ماللارنى ھەرەمنىڭ يېنىدا بوغۇزلايدىغان چاغقا قەدەر، ئۇ ماللارنىڭ يۈڭى، سۈتى، كۆچى قاتارلىق نەرسىلىرىدىن پايدىلانساڭلار بولىدۇ.

34 _ ئۆتكەن ھەربىر مۇئمىن ئۈممەتكە قۇربانلىق قىلىش، قان ئېقىتىش قاتارلىق ئىبادەتلەرنى بەلگىلىدۇق. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھ ئاتا قىلغان چارۋىلارنى بوغۇزلىغاندا ئاللاھنىڭ ئىسمىنى ئېيتىشى ۋە ئاللاھقا شۈكۈر قىلىشى ئۈچۈندۇر. ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار بىردۇر، ئۇ ئاللاھتۇر. شۇڭا سىلەر ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار. ئى پەيغەمبەر! ئىتائەتمەن، كەمتەر كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى ياخشىلىقلىرىغا ئېرىشىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگىن.

35 _ يۇقىرىقى ئىتائەتمەن ۋە كەمتەر كىشىلەرنىڭ بەزى سۈپەتلىرى شۇكى، ئاللاھ ياد ئېتىلسە، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدۇ، ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەيدۇ، ئۆزلىرىگە يەتكەن ئەزىيەتلەرگە ئاللاھتىن ساۋاب ئۈمىد قىلىپ سەۋر قىلىدۇ، نامازنى تولۇق ئوقۇيدۇ، ئۇلار يەنە ئاللاھ ئاتا قىلغان پۇل _ مالنى ئۆز ئائىلىسىگە چىقىم قىلىش، بېقىش مەجبۇرىيىتى بولغان كىشىلىرىگە خىراجەت قىلىش، زاكات بېرىش قاتارلىق ئاللاھ پەرز قىلغان ئىشلارغا ئىشلىتىدۇ، يەنە ئۇلار ئىختىيارىي ھالدا ئاللاھنىڭ يولىغا پۇل _ مال سەرپ قىلىدۇ، يوقسۇللارغا سەدىقە بېرىدۇ.

36 _ سىلەرنىڭ ئاللاھقا يېقىنلىق ھاسىل قىلىشىڭلار ئۈچۈن تۆگىلەرنى قۇربانلىق قىلىشنى ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ئالامەتلىرىدىن بىرى قىلدۇق، قۇربانلىق چارۋىلاردا سىلەر ئۈچۈن گۆشنى يېيىش، سەدىقە قىلىش ۋە ساۋابقا ئېرىشىش قاتارلىق كۆپلىگەن مەنپەئەتلەر بار. سىلەر قۇربانلىق چارۋىلارنى بوغۇزلىغاندا، بىسمىللاھ دەڭلار. تۆگە سول پۇتى باغلانغان، ئۈچ پۇتى بىلەن ئۆرە تۇرغان پېتى بوغۇزلىنىدۇ. تۆگە يان تەرىپىگە يىقىلىپ جېنى چىققاندا، ئۇنىڭ گۆشنى يېيىش ھالالدۇر. ئۇنىڭ گۆشىدىن ئۆزۈڭلارمۇ يەڭلار، موھتاج تۇرۇپ خىجالەتتىن بىر نەرسە سورىمايدىغان پېقىرلارغا ۋە ھاجىتىنى ئۇچۇق سورايدىغان سائىللارغا بېرىڭلار. ئاللاھ سىلەرنى شۈكۈر قىلىسۇن دەپ، ئۇ تۆگىلەرنى سىلەرگە شۇنداق بويسۇندۇرۇپ بەردۇق.

37 _ ئاللاهقا بۇ قۇربانلىق چارۋىلارنىڭ گۆشلىرىدىن ياكى قانلىرىدىن ھېچ نەرسە يېتىپ بارمايدۇ، ئاللاهقا يېتىدىغان نەرسە پەقەتلا ئىخلاستۇر، يەنى قۇربانلىق قىلىشتىن مەقسەت ئاللاهنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشتىن ئىبارەت بولۇشى لازىم. ئاللاهنى ئۇلۇغلىشىڭلار ۋە ئاللاهنىڭ سىلەرنى ھىدايەت قىلغانلىقىغا شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئاللاه ئۇلارنى سىلەرگە ئاشۇنداق بويسۇندۇرۇپ بەردى. ئى پەيغەمبەر! ئاللاهقا قىلىدىغان ئەمەل _ ئىبادەتلەرنى قېتىرقىنىپ، ئىخلاس بىلەن قىلىدىغان، ئاللاهنىڭ مەخلۇقاتىغا ياخشىلىق قىلىدىغان كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ياخشىلىققا، نىجاتلىققا ئېرىشىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگىن.

38 _ ئاللاه ھەقىقىي مۇئمىنلەرنى كاپىرلارنىڭ زىيانكەشلىكىدىن ۋە ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىدىن چوقۇم قوغدايدۇ. چۈنكى ئاللاه ئامانەتكە خىيانەت قىلىدىغان، نېمەتكە تۇزكورلۇق قىلىدىغان ھەرقانداق گۇناھكارنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

39 _ مۇسۇلمانلار ئىسلامنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا كاپىرلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىشتىن مەنئى قىلىنغان بولۇپ، ئۇلار كاپىرلارنىڭ ھەر تۈرلۈك ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىشقا بۇيرۇلغان. مۇشرىكلارنىڭ زۇلۇم _ ستەملىرى چېكىگە يەتكەن چاغدا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاهنىڭ ئەمرى بىلەن مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئىسلام دىنى مەدىنىدە كۆچلەندى. مەككىدە قالغان مۇسۇلمانلارغا كاپىرلارنىڭ زۇلۇم _ ستەملىرى ۋە زوراۋانلىقى داۋام قىلىۋەردى. كېيىن ئاللاه مۇسۇلمانلارنىڭ كاپىرلارغا قارشى جىھاد قىلىشىغا رۇخسەت بەردى. شەكسىزكى، ئاللاه مۇئمىنلەرگە يارەدەم بېرىشكە ۋە ئۇلارنىڭ دۈشمەنلىرىنى خار قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

40 _ ئۆز دىيارىدىن چىقىپ كېتىشكە مەجبۇرلانغان كىشىلەرنىڭ ئاللاهقا ئىمان ئېيتقان ۋە: «رەببىمىز ئاللاهتۇر» دېگەندىن باشقا گۇناھى يوق ئىدى. ئەگەر ئاللاه زۇلۇمغا قارشى تۇرۇشنى ۋە ناھەقچىلىققا قورال بىلەن رەددىيە بېرىشنى بۇيرۇمىغان بولسا ئىدى، ھەقىقەت مەغلۇپ بولۇپ، باتىل دەۋر سۈرگەن، يەر يۈزى ۋەيران بولغان، راھىبلارنىڭ ئىبادەتخانىلىرى، خىرىستىيانلارنىڭ چېركاۋلىرى، يەھۇدىيلارنىڭ ئىبادەتخانىلىرى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ نامىز ئوقۇيدىغان، ئاللاهنىڭ ئىسمى ياد ئېتىلىدىغان مەسجىدلىرى ئەلۋەتتە ۋەيران قىلىنغان بولاتتى. كىمكى ئاللاهنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا بار كۈچىنى چىقارسا، ئەلۋەتتە ئاللاه ئۇنىڭغا دۈشمەنلىرىگە قارشى يارەدەم بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاه ھەقىقەتەن ناھايىتى كۈچلۈكتۇر، قەتئىي يېڭىلمەيدۇ، غالىبتۇر، ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ.

41 _ بىز نۇسرەت ئاتا قىلىشنى ۋەدە قىلغان كىشىلەر شۇنداق كىشىلەركى، ئەگەر بىز ئۇلارنى يەر يۈزىدە ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلساق، دۈشمەنلىرى ئۈستىدىن غالىپ قىلىش بىلەن يەرىيۈزىدە ھۆكۈمران قىلساق، ئۇلار نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدۇ، پۇل _ مېلىنىڭ زاكىتىنى ئايرىيدۇ، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ ھەقلىرىنى ۋە بەندىلەرنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى ئادا قىلىشقا بۇيرۇيدۇ، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مەنئى قىلغان ھەرقانداق يامان ئىشلاردىن توسىدۇ. ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا قايتۇرۇلىدۇ، ياخشى ئاقىۋەت مۇئمىنلەرگە مەنسۇپتۇر.

42 _44 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر قەۋمىڭ سېنى يالغانچى دېسە، ئۇلاردىن بۇرۇن نۇھنىڭ قەۋمى، ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرى، ئىبراھىمنىڭ قەۋمى، لۇتنىڭ قەۋمى ۋە مەدىيەن ئاھالىسىمۇ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى مۇسانى يالغانچى دېگەن. مەن بۇ كاپىرلارغا ھەقىقەتكە قايتىۋالسۇن دەپ مۆھلەت بەردىم، ئۇلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمىدىم، ئاندىن ئۇلارنىڭ ھەربىرىنى تېگىشلىك ئازاب بىلەن جازالىدىم، مېنىڭ كاپىرلارنى جازالىشىم قانداق ئىكەن؟ ئۇلاردىكى نېمەتنى قانداق ھالاكەتكە ئايلاندۇرۇۋەتتىم؟

45 _ نۇرغۇن شەھەرلەرنى ئاھالىلىرى كۇفرىلىق قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن ۋەيران قىلىۋەتتۇق. ئۇ شەھەرلەرنىڭ ئاھالىلىرى ھالاك بولۇپ، شەھەرلىرى پۈتۈنلەي ۋەيران بولۇپ خارابىگە ئايلىنىپ كەتتى. ئۇ جايلاردا نۇرغۇنلىغان تاشلاندۇق قۇدۇقلار ۋە ئاھالىسىز قالغان ئېگىز قەسرلەرلا قالدى.

46 _ قۇرەيش كاپىرلىرى يەر يۈزىنى كېزىپ، ۋەيران قىلىنغان مەزكۇر شەھەرلەرنىڭ خارابىلىرىنى كۆرمىدىمۇ؟ ئەگەر ئۇلار شۇنداق قىلغان بولسا، ئەقلىنى ئىشلىتىپ ئىبرەت ئالغان ۋە ئۇلارنىڭ قىسىسلىرىنى ئاڭلاپ ۋەز _ نەسىھەت ئالغان بولاتتى. ئەمەلىيەتتە ھەقىقىي كورلۇق كۆزنىڭ كورلۇقى ئەمەس، بەلكى ئادەمنى ھالاك قىلىدىغان كورلۇق ھەقىقەتنى ئىدراك قىلىشتىن ۋە ئىبرەت ئېلىشتىن مەھرۇم قالغان مەنۋى كورلۇقتۇر.

47 _ ئى پەيغەمبەر! قۇرەيش كاپىرلىرى ئۆزلىرىنىڭ نادانلىقىدىن ۋە ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى بىلمىگەنلىكىدىن، سەن ئاگاھلاندۇرغان ئازابنىڭ تېزرەك چۈشۈشىنى تەلەپ قىلىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا ئازاب چۈشۈرۈش ھەققىدىكى ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ، ئۇ ئازابنى چوقۇم چۈشۈرىدۇ. ئاللاھ مەزكۇر ئازابنى ئۇلارغا بەدرى ئۇرۇشى بولغان كۈندە چۈشۈردى. رەببىڭنىڭ بىر كۈن (قىيامەت كۈنى) سىلەر سانايدىغان دۇنيانىڭ كۈنلىرىدىن مىڭ يىلچىلىكتۇر.

48 _ نۇرغۇن شەھەر ئاھالىلىرى كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋېلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بولسىمۇ، مەن ئۇلارغا ھەقىقەتكە قايتىۋالسۇن دەپ مۆھلەت بەردىم، ئۇلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمىدىم، ئەمما ئۇلار بارغانسېرى ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى بۇ دۇنيادا جازالىدىم. ئۇلار ھالاك قىلىنغاندىن كېيىن، قايتىدىغان جاي مېنىڭ دەرگاھىمدۇر. مەن ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىمەن.

49 _51 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئى ئىنسانلار! مەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن ئوپئوچۇق ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن، سىلەرگە ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزىمەن. ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ، شۇ ئىمان دىللىرىدا ئورۇن ئالغان ۋە شۇ ئىماننىڭ تۈرتكىسى بىلەن ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا كاتتا مەغپىرەت بار. ئاللاھ ئۇلارنىڭ بارلىق گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. ئۇلارغا يەنە جەننەتتىن ئىبارەت ئېسىل مۇكاپات بار. جەننەتنىڭ نېمەتلىرى قەتئىي ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ. ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلالايمىز دەپ ئويلاپ، قۇرئان ئايەتلىرىنى يالغانغا چىقىرىش ئۈچۈن تىنىم تاپماستىن ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتكەن ۋە قولىدىن كەلگەن يامانلىقلارنىڭ ھەممىسىنى قىلغان كاپىرلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاخ ئوتىدا مەڭگۈلۈك ئازابلىنىدۇ».

52 _ 52ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتكەن قانداقلا بىر رەسۇل ياكى نەبى پەيغەمبەر بولسۇن، ئۇ پەيغەمبەر ئاللاھ نازىل قىلغان ئايەتلەرنى تىلاۋەت قىلغان چاغدا، شەيتان كىشىلەرنى بۇ ئايەتلەرنىڭ تەسىرىدىن توسۇش ئۈچۈن، ئۇ پەيغەمبەرنىڭ تىلاۋىتىگە _ شۇبھىلەرنى تاشلايىتتى. ئەمما ئاللاھ شەيتاننىڭ ھىيلە – مىكىرلىرىنى بەربات قىلىپ، شەيتان تاشلىغان شۇبھىلەرنى يوق قىلغاندىن كېيىن، ئۆزىنىڭ ئايەتلىرىنى مۇستەھكەم قىلىدۇ. ئاللاھ بولغان ۋە بولىدىغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلگۈچىدۇر، بارلىق ئەمر _پەرمانلىرىدا ۋە بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

53 _ ئاللاھنىڭ شەيتانغا مۇنداق يول قويۇشى دىللىرىدا شەك ۋە مۇناپىقلىق كېسىلى بولغان كىشىلەرنى، دىللىرى قارىيىپ كەتكەنلىكتىن، ئاگاھلاندۇرۇش تەسىر قىلماس بولۇپ كەتكەن مۇشرىكلارنى سىناش ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، بۇ مۇناپىقلار بىلەن ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چوڭقۇر دۈشمەنلىك ئېچىدىدۇر، ئۇلار ھەقىقەتتىن، دۇرۇسلۇقتىن تامامەن يىراقلاشقان بىر ۋەزىيەتتىدۇر.

54 _ ئى پەيغەمبەر! (ئاللاھنىڭ بۇنداق قىلىشى) ئىلىم ئەھلىلىرىنىڭ قۇرئاننىڭ رەببىڭ تەرىپىدىن كەلگەن شەكسىز ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى، شەيتانلارنىڭ ئۇنىڭغا زىيان

يەتكۈزەلمەيدىغانلىقىنى بىلىپ ئىمانىنى تېخىمۇ كۈچەيتىشى، شۇنداقلا دىللىرى ئۈنىڭغا تولۇق بويسۇنۇپ ئارام تېپىشى ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە پەيغەمبەرنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلىگۈچىدۇر. ئۇ توغرا يول — ئىسلام يولىدۇر. ئاللاھ ئۇنىڭ بىلەن كىشىلەرنى ئازغۇنلۇقتىن قۇتقۇزىدۇ.

55 _ (ئى پەيغەمبەر!) ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار تاكى ئۇلارغا قىيامەت ئۈشتۈمتۇت كەلگەنگە ياكى قىيامەتنىڭ دەھشەتلىك ئازابى چۈشكەنگە قەدەر، سەن ئاللاھتىن ئېلىپ كەلگەن قۇرئاندىن شەكلىنىپلا تۇرىدۇ.

56 _ ئۇ كۈندە پادىشاھلىق ۋە ھاكىمىيەت بىر ئاللاھقىلا خاستۇر، ئاللاھ مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار نازۇنېمەتلىك جەننەتلەردە مەڭگۈلۈك نېمەتلىنىدۇ.

57 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن، قۇرئانغا ئىشەنمىگەن كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلارغا جەھەننەمدە خار قىلغۇچى ئازاب بار.

58 _ ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى تىلەپ، ئۇنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا ئۆز دىيارىدىن ھىجرەت قىلىپ چىققان كىشىلەردىن كاپىرلارغا قارشى جىھاد قىلىپ شېھىت بولغانلارغا، جىھاد قىلماي ئۆلگەنلەرگە ئەلۋەتتە ئاللاھ جەننەتنى ۋە ئۇنىڭ ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان نازۇنېمەتلىرىنى ئاتا قىلىدۇ. شەكسىزكى، رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى ھەقىقەتەن ئاللاھتۇر.

59 _ ئاللاھ ئۇلارنى ئەلۋەتتە ئۇلار مەمنۇن بولىدىغان جەننەتكە كىرگۈزىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەق يولىدا ھىجرەت قىلىپ چىققانلارنى ۋە دۇنيالىقنى كۆزلەپ چىققانلارنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

60 _ مۇھاجىرلارنى جەننەتكە كىرگۈزۈش ھەققىدە بىز ساڭا بايان قىلىپ بەرگەن بۇ ئىش شۇنىڭ ئۈچۈنكى، كىمكى زۇلۇمغا ئۇچىرىسا ياكى ئۆزىگە يامانلىق قىلىنسا، ئۇنىڭ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ياكى يامانلىق قىلغان ئادەمدىن تېگىشلىك ئىنتىقامنى ئېلىشىغا رۇخسەت قىلىندى، ناۋادا زۇلۇم قىلغۇچى ياكى يامانلىق قىلغۇچى بۇ قىلمىشىنى يەنە قىلسا، ئاللاھ زۇلۇمغا ئۇچىرىغان كىشىگە چوقۇم ياردەم بېرىدۇ، چۈنكى زۇلۇم قىلغۇچىنىڭ زۇلۇم قىلىنغان كىشىگە ئۇنىڭ تېگىشلىك ئىنتىقامنى ئالغانلىقى سەۋەبلىك يامانلىق قىلىش ھەققى يوقتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ، ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ.

61 _ سلەرگە بۇ ئادالەتلىك ئەھكاملارنى بايان قىلىپ بەرگەن زات ئاللاھتۇر. ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر. ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنىڭ ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئۇنىڭ كېچىنى كۈندۈزگە، كۈندۈزنى كېچىگە كىرگۈزىدىغانلىقىدۇر. ئاللاھ ھەممە ئاۋازنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە ئىشنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي قالمايدۇ.

62 _ بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئاللاھ ھەقتۇر، ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان نەرسىلىرى باتىلدۇر، ئۇ نەرسىلەر ھېچكىمگە قىلچە پايدا ياكى زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بارلىق مەخلۇقاتتىن ئۈستۈندۇر، مەخلۇقاتقا ئوخشاپ قېلىشتىن يىراقتۇر، ھەممىدىن كاتتىدۇر، ئاللاھتىن بۇيۇك ھېچ نەرسە يوقتۇر.

63 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىۋاتقانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ شۇ يامغۇر بىلەن زېمىندىن ئۈنۈپ چىققان ئۈسۈملۈكلەر بىلەن زېمىن يېشىللىققا ئايلىنىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىگە ھەقىقەتەن كۆيۈمچاندۇر، شۇڭا زېمىندىن ئۈسۈملۈكلەرنى چىقىرىپ بېرىدۇ، ئۇلارغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ناھايىتى ئوبدان بىلىدۇ.

64 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. چۈنكى ئۇلارنى ياراتقان، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ تۇرۇۋاتقان زات ئاللاھتۇر. ھەممە مەخلۇقات ئاللاھقا موھتاجدۇر، ئاللاھ بولسا ھېچكىمگە ۋە ھېچ نەرسىگە موھتاج ئەمەستۇر، ئاللاھ ھەر زامان مەدھىيەگە لايىقتۇر.

65 _ ئاللاھنىڭ يەر يۈزىدىكى جانلىقلارنى، زىرائەت ۋە ئۆسۈملۈكلەرنى، قاتتىق جىسىملارنى سىلەرنىڭ پايدىلىنىشىڭلار ئۈچۈن بويسۇندۇرۇپ بەرگەنلىكىنى، شۇنداقلا دېڭىزلاردا ئۆزىنىڭ قۇدرىتى ۋە ئەمرى بىلەن ماڭىدىغان، سىلەرنى ۋە يۈكلىرىڭلارنى سىلەر خالىغان دۆلەتلەرگە ۋە شەھەرلەرگە ئېلىپ بارىدىغان كېمىلەرنى سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەنلىكىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئاللاھ ئاسماننى يەرگە چۈشۈپ كېتىپ زېمىن ئەھلىنى ھالاك قىلىۋېتىشتىن ساقلاپ تۇرۇۋاتقان زاتتۇر. پەقەت ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن (ئاسماننىڭ قىيامەت بولغان چاغدا) چۈشۈپ كېتىشى بۇنىڭدىن مۇستەسنا. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر، ئۇلارغا ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر. ئاللاھنىڭ يۇقىرىقى نەرسىلەرنى ۋە ئۇلاردىن باشقا نەرسىلەرنىمۇ ئىنسانلارغا بويسۇندۇرۇپ بەرگەنلىكى ئۇنىڭ بەندىلىرىگە بولغان شەپقىتىنىڭ ئىپادىسىدۇر.

66 _ ئاللاھ سىلەرنى يوقتىن يارىتىش ئارقىلىق سىلەرگە ھاياتلىق ئاتا قىلغان، ئاندىن ئەجىلىڭلار كەلگەندە سىلەرنىڭ جېنىڭلارنى ئالىدىغان، ئاندىن سىلەرنى ئەمەلىڭلاردىن ھېساب

ئېلىش ئۈچۈن ئاخىرەتتە تىرىلدۈرىدىغان زاتتۇر. شۇنداق تۈرسىمۇ، ئىنسان ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكى ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان كائىنات ئالامەتلىرىنى ئىنكار قىلىدۇ.

67 _ ئۆتكەن ئۈممەتلەردىن ھەربىر ئۈممەت ئۈچۈن بىر شەرىئەت ۋە مەخسۇس ئەمەل – ئىبادەت بېكىتتۇق، ئۇلار شۇ شەرىئەتكە ئەمەل قىلىدۇ ۋە بۇيرۇلغان بويىچە ئىبادەت قىلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! قۇرەيش مۇشرىكلىرى سېنىڭ شەرىئىتىڭ ۋە ئاللاھ بۇيرۇغان ئىبادەتلەر ھەققىدە سەن بىلەن جېدەللەشمىسۇن، سەن ئۇلارنى رەببىڭنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىشقا، ئۇنىڭ ئەمر _پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلىشقا، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن ھېچقانداق قىڭغىرلىقى بولمىغان توغرا ۋە ھەق دىندىسەن.

68 _ ئەگەر ئۇلار سەن دەۋەت قىلىۋاتقان ھەق دىنغا قارشى باتىل نەرسىلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ سەن بىلەن جېدەللەشسە، سەن ئۇلار بىلەن جېدەللەشمىگىن. بەلكى ئۇلارغا: «ئاللاھ سىلەرنىڭ كۇفرىلىق ۋە ئىنكارچىلىق قاتارلىق بارلىق قىلمىشىڭلارنى ئوبدان بىلىدۇ» دېگىن. ئۇلار ھەقىقەتەن كۇفردا چىڭ تۇرۇۋالغان ھاكاۋۇرلاردۇر.

69 _ ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنى مۇسۇلمانلار بىلەن كاپىرلار ئوتتۇرىسىدا ئۇلار ئىختىلاپلاشقان دىن ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىدۇ. (بۇ ئايەتتە ھاكاۋۇرلۇق بىلەن جېدەللەشمەكچى بولغانلارغا چىرايلىقچە رەددىيە بېرىش ھەققىدە تەلىم بېرىلگەن).

70 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئاسماندىكى، زېمىندىكى شەيئىلەرنى تولۇق بىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلمەمسەن؟ ئاللاھ ھەقىقەتەن بۇلارنىڭ ھەممىسىنى لەۋھۇلمەھپۇزغا يازغان. شەكسىزكى، بۇ بىلىش ھەممىگە قادىر بولغان ئاللاھقا تولىمۇ ئاساندۇر.

71 _ قۇرەيش كاپىرلىرى ئۆزلىرىنىڭ خاتا يولدا ئىكەنلىكى ئوتتۇرىغا چىققان تۇرۇقلۇق، ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىشنى داۋاملاشتۇرماقتا. ئۇلار ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى قويۇپ، ئىبادەت قىلسا بولىدىغانلىقى ھەققىدە ئاللاھ ھېچقانداق بىر كىتابتا دەلىل چۈشۈرمىگەن ۋە ئۆزلىرى ھەقىقىتىنى بىلمەيدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئەجدادلىرىغا ئەگىشىپ قىلىپ كېلىۋاتقان خۇراپاتلىرىدۇر. قىيامەت كۈنى ئۇلاردىن ھېساب ئالىدىغان چاغدا، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بۇنداق كاپىرلارغا يارىدەم قىلىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار يوقتۇر، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھېچكىم قۇتقۇزۇپ قالالمايدۇ.

72 _ ئۇ مۇشرىكلارغا قۇرئاننىڭ روشەن ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇلارنىڭ چىرايلىرىدا يامان كۆرگەنلىكىنىڭ ئوچۇق ئالامەتلىرىنى، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىگە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بېرىپ ئاللاھقا دەۋەت قىلىۋاتقانلارغا ھۇجۇم قىلغىلى تاس قالغانلىقىنى كۆرىسەن. ئى پەيغەمبەر!

ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە ھەق دىننىڭ دەۋىتىنى ئاڭلاشتىنمۇ، دەۋەت قىلغۇچىلارنى كۆرۈشتىنمۇ بەك يامان كۆرىدىغان بىر ئىشنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ ئۇ بولسىمۇ، ئاللاھ ئاخىرەتتە كاپىرلارنى تاشلاش ئۈچۈن ھازىرلىغان دوزاخ ئوتىدۇر. ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى نېمىدېگەن يامان!»

73 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە بىر مىسال كەلتۈرۈلدۈ، ئۇنىڭغا قۇلاق سېلىڭلار، ئۇنى ئوبدان ئويلاڭلار. سىلەر ئاللاھنى قايىرىپ قويۇپ چوقۇنغان بۇتلارنىڭ ھەممىسى بىرلەشكەن تەقدىردىمۇ، بىر تال چىۋىننى يارىتالمايدۇ، ئۇلار ئۇنىڭدىن چوڭ نەرسىلەرنى قانداقمۇ يارىتالىسۇن! ناۋادا چىۋىن ئۇلاردىن بىرەر نەرسىنى ئېلىپ قاچسا، ئۇلار چىۋىندىن ئاشۇ نەرسىنى قايتۇرۇپ ئېلىشقىمۇ قادىر ئەمەس. بۇنىڭدىنمۇ بەك ئاجىزلىق بارمۇ؟ ئۇلار ئىككىلىسى ئاجىزدۇر، يەنى چىۋىن ئېلىپ قاچقان نەرسىنى ئۇنىڭدىن قايتۇرۇپ ئالالمىغان ساختا مەبۇدمۇ ئاجىز، ساختا مەبۇدنىڭ ئالدىدىكى نەرسىنى ئېلىپ قاچقان چىۋىنمۇ ئاجىز. بۇنداق بۇتلار قانداقمۇ ئىلاھ دەپ چوقۇنۇلسۇن؟! ئىنسان بۇنداق ئاجىز نەرسىلەرگە چوقۇنسا بولامدۇ ؟!

74 _ ئۇ مۇشرىكلار ئاللاھنى تېگىشلىك رەۋىشتە ئۇلۇغلاشمىدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالدى. شەكسىزكى، ئاللاھ بارچە مەخلۇقاتنى ياراتقان كۈچلۈك زاتتۇر، ئۇ ھەممىدىن غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ.

75 _ 76] ئاللاھ پەرىشتىلەر ئارىسىدىن پەيغەمبەرلەرگە ئەۋەتىدىغان ئەلچىلەرنى تاللايدۇ، ئىنسانلار ئارىسىدىنمۇ ئىنسانلارغا ھەق دىننى يەتكۈزىدىغان ئەلچىلەرنى تاللايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرى ئىچىدىن كىمنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىشنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ. ئاللاھ پەرىشتىلەرنىڭ ۋە ئەلچىلەرنىڭ يارىتىلىشتىن بۇرۇنقى ئەھۋالىنمۇ بىلىدۇ، ئۇلار پانىي بولغاندىن كېيىن بولىدىغان ئىشلارنىمۇ بىلىدۇ. بارلىق ئىشلار ئاللاھقا قايتۇرۇلىدۇ.

78 _ 77 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتقانلار! مەقسىتىڭلارغا ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن نامىزىڭلاردا رۇكۇ قىلىڭلار، سەجدە قىلىڭلار، رەببىڭلارغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلىڭلار، ياخشى ئىشلارنى قىلىڭلار، نەپسىڭلار بىلەن جىھاد قىلىڭلار، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى تولۇق ئادا قىلىڭلار، ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ يولىغا چاقىرىڭلار، نىيىتىڭلارنى ئاللاھقا خالىس قىلىپ، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ھالەتتە جەھەتتە ئاللاھقا بويسۇنۇپ، پۇل _مېلىڭلار بىلەن تىلىڭلار بىلەن ۋە جېنىڭلار بىلەن (ئاللاھ يولىدا) جىھاد قىلىڭلار. ئاللاھ سىلەرنى بۇ دىننىڭ مەسئۇلىيىتىنى كۆتۈرۈشكە لايىق قىلىپ تاللىدى، شەرىئىتىڭلارنى

سلەردىن بۇرۇن ئۆتكەن بەزى ئۈممەتلەرنىڭ شەرىئىتىدە بولغان قىينچىلىقلاردىن خالى، كەڭچىل بىر شەرىئەت قىلىش ئارقىلىق، ھەقىقەتەن سلەرگە ئىنئام قىلدى.
سلەرنىڭ دىنىڭلار ئاتاڭلار ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنى بولغان ھەق دىندۇر. ئاخىر زامان پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق دىننى يەتكۈزگەنلىكى ھەققىدە سلەرگە گۇۋاھ بولۇشى ۋە سلەرنىڭ باشقا ئۈممەتلەرگە ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھەق دىننى ئۇلارغا يەتكۈزگەنلىكى ھەققىدە گۇۋاھ بولۇشۇڭلار ئۈچۈن، ئاللاھ سلەرنى بۇرۇنقى ساماۋى كىتابلاردا مۇسۇلمان دەپ ئاتىدى، قۇرئاندىمۇ شۇنداق دەپ ئاتىدى.
شۇڭا سلەر بۇ نېمەتنىڭ قەدرىنى بىلىڭلار، ئاللاھقا كۆپ شۈكۈر قىلىڭلار، نامازنى بارلىق شەرتلىرىگە ۋە ۋاقىتلىرىغا رىئايە قىلىپ تولۇق ۋە مۇكەممەل ئوقۇش، زاكاتنى تولۇق بېرىش، ئاللاھقا پۈتۈن ۋۇجۇدۇڭلار بىلەن يۈزلىنىش، ئۇنىڭغا چىن دىلىڭلار بىلەن باغلىنىش، ھەر ئىشتا ئۇنىڭغا تايىنىش ئارقىلىق دىننىڭ ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلىڭلار.
ئاللاھ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن يۈزلەنگەن كىشى ئۈچۈن نېمىدېگەن ياخشى ئىگە!
مەدەت تىلىگەن كىشى ئۈچۈن نېمىدېگەن ياخشى مەددەتكار!

مۇئمىنۇن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن)

1 _ ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان مۇئمىنلەر ھەقىقەتەن مۇرادىغا يەتتى.

2 _ ئۇ مۇئمىنلەرنىڭ سۈپەتلىرى شۇكى، ئۇلار نامازلىرىنى ئاللاھتىن ئەيمەنگەن، قەلبىنى ۋە پۈتۈن ۋۇجۇدىنى ئاللاھقا بېغىشلاپ تۇرغان ھالدا ئوقۇغۇچىلاردۇر.

3 _ ئۇلار ياخشىلىق بولمىغان بارلىق ئىشلارنى ۋە بىھۇدە سۆز _ ھەرىكەتلەرنى تەرك ئەتكۈچىلەردۇر.

4 _ ئۇلار پۇل _ مېلىنىڭ زاكىتىنى ئادا قىلىش ئارقىلىق ئۆز نەپسىنى بېخىللىقتىن ۋە پۇل _ مېلىنى ھارامدىن پاكلىغۇچىلاردۇر.

5 _ئۇلار ئەۋرەتلىرىنى زىنا – پاھىشە قاتارلىق ئاللاھ ھارام قىلغان قەبىھ قىلمىشلاردىن ساقلىغۇچىلاردۇر.

6 _ پەقەت ئۆزىنىڭ ئاياللىرى ۋە چۆرىلىرى بىلەن يېقىنچىلىق قىلغان ئادەم ئەيىبلەنمەيدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنى ھالال قىلغان.

7 _ كىمكى ئۆزىنىڭ ئايالىدىن ۋە چۆرىلىرىدىن باشقىسى بىلەن جىنسىي تەلىپىنى قاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىدىكەن، ئۇ چوقۇم ھالالدىن ھارامغا ئۆتۈپ كەتكەن بولىدۇ ۋە ئۆزىنى ئاللاھنىڭ ئازابىغا تۇتقان بولىدۇ.

8 _ ئۇلار ئۆزلىرىگە تاپشۇرۇلغان ئامانەتلەرنى ساقلىغۇچى ۋە بەرگەن ئەھدىلىرىگە ۋاپا قىلغۇچىلاردۇر.

9 _ ئۇلار نامازلىرىنى دىندا كۆرسىتىلگەن بويىچە، ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇشنى داۋاملاشتۇرغۇچىلاردۇر.

10 _ ئەنە شۇ مۇئمىنلەر جەننەتكە ۋارىسلىق قىلغۇچىلاردۇر.

11 _ ئۇلار جەننەتلەرنىڭ ئەڭ ئېسىلى ۋە ئەڭ ئەۋزىلى بولغان فىردەۋس جەننىتىگە ۋارىسلىق قىلىدۇ، ئۇلار شۇ جەننەتتە مەڭگۈلۈك تۇرىدۇ، ئۇنىڭ نېمەتلىرى ھەرگىز ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ.

12 _ ھەقىقەتەن بىز ئادەم ئەلەيھىسسالامنى زېمىننىڭ ھەممە يېرىدىن ئېلىنغان لاينىڭ جەۋھىرىدىن يارىتتۇق.

13 _ ئاندىن ئۇنىڭ ئەۋلادىنى ئىسپېرمىدىن نەسىللىنىدىغان قىلىپ يارىتتۇق. ئىسپېرما ئەرنىڭ ئومۇرتقىسىدىن چىقىپ، ئايالنىڭ بالىياتقۇسىدا ئورۇنلىشىدۇ.

14 _ ئاندىن ئىسپېرمىنى ئەلەقكە (يەنى تاللانغان ئۇرۇققا)[70] ئاندىن قىرىق كۈندىن كېيىن ئەلەقنى بىر پارچە گۆشكە ئايلاندۇردۇق، ئاندىن بۇ بىر پارچە يۇمشاق گۆشنى سۆڭەككە ئايلاندۇردۇق، ئاندىن سۆڭەككە گۆش قوندۇردۇق، ئاندىن ئۇنىڭغا جان كىرگۈزۈش ئارقىلىق ئۇنى باشقا بىر ئىنسانغا ئايلاندۇردۇق. ھەممىنى ئەڭ ماھىرلىق بىلەن ياراتقان ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇلۇغدۇر.

15 _ ئاندىن سىلەر ئى ئىنسانلار! شۇ ھاياتلىقنى باشتىن كەچۈرگەن ۋە ئەجىلىڭلار تۈگىگەندىن كېيىن چوقۇم ئۆلىسىلەر.

16 _ ئاندىن سىلەر ھەقىقەتەن ئۆلگەن ۋە دۇنيا ھاياتى ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، قىيامەت كۈنى ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپاتىڭلارنى ئېلىش ياكى جازايىڭلارنى تارتىش ئۈچۈن قەبرەڭلاردىن تىرىلىپ چىقىسىلەر.

17 _ بىز ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردا ئۈستى _ ئۈستىگە يەتتە قات ئاسماننى ياراتتۇق، بىز مەخلۇقاتتىن خەۋەرسىز ئەمەسمىز، ھېچبىر مەخلۇقتىن غاپىل ئەمەسمىز، ئۇنى ئۇنتۇپ قالمايمىز.

18 _ بىز بۇلۇتتىن بەندىلەرنىڭ ھاجىتىگە يېتەرلىك ھالدا ئۆلچەملىك مىقداردا يامغۇر ياغدۇردۇق، زېمىننى يامغۇر سۈيىنى تۇتۇپ تۇرالايدىغان قىلدۇق، بىز ئۇ سۈنى زېمىندىن يوق قىلىۋېتىشكىمۇ ئەلۋەتتە قادىرمىز. (بۇ ئايەتتە كاپىرلار ئاگاھلاندۇرۇلغان).

19 _ بىز بۇ يامغۇر سۈيى بىلەن سىلەرگە خورمىلىق باغلارنى ۋە ئۈزۈملۈك باغلارنى يېتىشتۇرۇپ بەردۇق، سىلەر ئۈچۈن ئۇ باغلاردا ھەر تۈرلۈك ۋە ھەر خىل شەكىلدىكى مېۋىلەر بار، سىلەر شۇ مېۋىلەردىن يەيسىلەر.

---

[70] ئەلەق ھەققىدە ھەج سۈرىسىنىڭ 5_ئايىتىگە بەت ئاستىغا بېرىلگەن ئىزاھاتقا قارالسۇن.

20 _ یەنە شۇ یامغۇر سۈیی بىلەن تۈرسىنادىن چىقىدىغان زەيتۇن دەرىخىنى يېتىشتۈرۈپ بەردۇق. ئۇنىڭدىن ماي چىقىدۇ، ئۇ ماينى بەدەنگە ۋە تاماققا ئىشلەتكىلى بولىدۇ.

21 _ ئى ئىنسانلار! تۆگە، كالا ۋە قوي قاتارلىق چارۋىلاردا ھەققەتەن سىلەر ئۈچۈن ئىبرەت بار، ئۇلارنىڭ قورسىقىدىكى سۈت بىلەن سىلەرنى سۇغىرىمىز، سىلەر يەنە ئۇ چارۋىلارنىڭ يۈڭىدىن، تېرىسىدىن پايدىلىنىسىلەر، ئۇلارنىڭ گۆشىنى يەيسىلەر.

22 _ سىلەر قۇرۇقلۇقتا تۆگە قاتارلىق ھايۋانلارغا مىنىسىلەر، دېڭىزلاردا بولسا كېمىلەرگە ئولتۇرىسىلەر.

23 _ شەكسىزكى، بىز نۇھنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرسۇن دەپ، ئۆز قەۋمىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، نۇھ ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! سىلەر ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، سىلەر ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقمامسىلەر؟»

24 _ 25 _ ئۇنىڭ قەۋمى ئىچىدىكى كاتتىباشلار ئۇنى ئىنكار قىلدى ۋە ئاۋام خەلققە مۇنداق دېدى: «بۇ سىلەرگە ئوخشاش بىر ئىنسان، ئۇنىڭ سىلەردىن ھېچبىر پەرقى يوق. ئۇ بۇ سۆزلىرى بىلەن پەقەت سىلەردىن ئۈستۈن بولۇۋېلىشنى ۋە سىلەرگە ھۆكۈمدار بولۇۋېلىشنى خالايدۇ، ئەگەر ئاللاھ پەيغەمبەر ئەۋەتىشنى خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە، پەرىشتىلەرنى ئەۋەتكەن بولاتتى، بۇنداق سۆزنى بىز بۇرۇنقى ئاتا _بوۋىلىرىمىزدىن ئاڭلاپ باقمىغان. نۇھ پەقەتلا جىن چاپلىشىۋالغان بىر ئادەمدۇر. شۇڭا سىلەر كۈتۈڭلار، ئۇ ئەسلىگە كېلىپ بۇ دەۋىتىدىن ۋازكېچىدۇ ياكى ئۆلۈپ تۈگىشىدۇ. شۇ چاغدا سىلەر ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇسىلەر».

26 _ نۇھ: «ئى رەببىم! قەۋمىمگە سېنىڭ دىنىڭنى يەتكۈزگەنلىكىمدە، ئۇلارنىڭ مېنى يالغانچى دېگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلارغا قارشى ماڭا ياردەم بەرگىن» دېدى.

27 _ شۇنىڭ بىلەن بىز نۇھقا: «بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا، بىزنىڭ ئەمرىمىز ۋە ياردىمىمىز بىلەن يوغان بىر كېمە ياسىغىن، سەن بىزنىڭ قوغدىشىمىز ئاستىدىسەن. بىزنىڭ قەۋمىڭنى جازالاش ھەققىدىكى بۇيرۇقىمىز يېتىپ كېلىپ توپان بالاسى باشلانغاندا ۋە ئوت كۆيۈۋاتقان تونۇردىن سۇ ئېتىلىپ چىققان چاغدا، كېمىگە بارلىق جانلىقلاردىن بىر جۈپتىن ئېلىۋالغىن. بۇ ئۇلارنىڭ نەسلىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈندۇر. ئائىلەڭدىكىلەرنىمۇ ئېلىۋالغىن، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئايالىڭ ۋە ئوغلۇڭ قاتارلىق ئازابقا تېگىشلىك بولغانلار بۇنىڭ سىرتىدا. چۈنكى ئۇلار كۇفرىنى تاللىدى. كۇفرىلىق بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنى قۇتقۇزۇش توغرىسىدا ماڭا سۆز ئاچمىغىن، چۈنكى ئۇلار توپان بالاسىدا چوقۇم غەرق قىلىنىدۇ» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

28 _ سەن ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر بىلەن كېمىگە چىقىپ، غەرق بولۇپ كېتىشتىن ئەمىن بولۇپ بولغان چېغىڭدا: «ئاللاھقا شۈكرىكى، ئۇ بىزنى كاپىر قەۋمىدىن قۇتقۇزدى» دېگىن.

29 _ ھەمدە: «ئى رەببىم! مېنى خاتىرجەم، بەرىكەتلىك بىر مەنزىلگە چۈشۈرگىن، سەن ئەڭ ياخشى ئورۇنلاشتۇرغۇچىسەن» دېگىن. (ئاللاھ بۇ ئايەت ئارقىلىق بەندىلىرىگە بىر يەرگە چۈشمەكچى بولغاندا شۇنداق دۇئا قىلىشنى ئۆگەتكەن).

30 _ شەكسىزكى، كاپىرلارنى ھالاك قىلىپ، مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزۇشتا ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن، پەيغەمبەرلەر ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ راست ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار. ھەقىقەتەن بىز ئىنسانلارنى ئۇلارغا ئازاب چۈشۈشتىن بۇرۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىش بىلەن ئەلۋەتتە سىنايمىز.

31 _ ئاندىن نۇھ قەۋمىنى ھالاك قىلغاندىن كېيىن، ئاد قەۋمىدىن ئىبارەت باشقا بىر قەۋمنى بارلىققا كەلتۈردۇق.

32 _ بىز ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ ئىچىدىن بىر پەيغەمبەر ئەۋەتتۇق. ئۇ ھۇد ئەلەيھىسسالام ئىدى. ھۇد ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. سىلەر مەخلۇقاتقا چوقۇنىساڭلار، ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولۇپ قېلىشتىن قورقمامسىلەر؟» دېدى.

33 _ ئاد قەۋمىنىڭ كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغان، ئاخىرەت ھاياتىنى ئىنكار قىلغان ۋە ھەددىدىن ئاشقان دۆلەتمەن كاتتىباشلىرى: «سىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار دەپ دەۋەت قىلىۋاتقان ئادەم پەقەت سىلەرگە ئوخشاشلا بىر ئىنسان، ئۇ سىلەر يېگەننى يەيدۇ، سىلەر ئىچكەننى ئىچىدۇ.

34 _ ئەگەر سىلەر ئۆزۈڭلارغا ئوخشاش بىر ئىنسانغا ئىتائەت قىلساڭلار، ئۇ چاغدا سىلەر ئىلاھلىرىڭلارنى تاشلاپ، ئۇنىڭغا ئەگىشىپ كەتكەنلىكىڭلار ئۈچۈن چوقۇم زىيان تارتىپ قالىسىلەر.

35 _ سىلەرنى ‹سىلەر ئۆلۈپ توپىغا ئايلىنىپ كەتكەن، سۆڭەكلىرىڭلار چىرىپ كەتكەندىن كېيىن، قەبرەڭلاردىن تىرىلىپ چىقىسىلەر› دەپ قورقۇتقان ئادەمگە قانداقمۇ ئىشىنىسىلەر؟

36 _ ئى قەۋم! سىلەرنى ئۆلگەندىن كېيىن قەبرەڭلاردىن تىرىلىپ چىقىسىلەر دەپ سىلەرنى قورقۇتقان بۇ ئاگاھلاندۇرۇش ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراقتۇر.

37 _ بىزنىڭ ھاياتىمىز پەقەت مۇشۇ دۇنيادىكى ھاياتتۇر، بىزدىكى چوڭلار ئۆلۈپ تۇرىدۇ، بالىلار تۇغۇلۇپ تۇرىدۇ. بىز قايتا تىرىلمەيمىز.

38 _ سلەرنى ئىمانغا دەۋەت قىلىۋاتقان بۇ ئادەم پەقەت ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇۋاتقان ئادەمدۇر، بىز ئۇنىڭ دېگەنلىرىگە ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دېدى.

39 _ ئۇلارنىڭ پەيغەمبىرى ھۇد ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! ئۇلارنىڭ مېنى يالغانچى دەپ تۆھمەت قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا قارشى ماڭا ياردەم بەرگىن» دېدى.

40 _ ئاللاھ ئۇنىڭ دۇئاسىغا جاۋاب بېرىپ: «ئۇلار ئۇزۇنغا قالماي قىلمىشلىرىغا چوقۇم پۇشايمان قىلىدۇ» دېدى.

41 _ ئۇزۇنغا قالماي ئۇلارغا بوران بىلەن بىرلىكتە قاتتىق بىر ئاۋاز كەلدى _ دە، ئاللاھ ئۇلارنى شۇ ئاۋاز بىلەن ھالاك قىلىۋەتتى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆلدى، ئۇلار سەل سۈپۈرۈپ كەتكەن ئەخلەتلەر سۈنىڭ ئۈستىدە لەيلەپ قالغاندەك بولۇپ كەتتى. ئاشۇ زالىم قەۋم ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق بولسۇن! بۇنى ئاڭلىغانلار ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىشتىن ۋە ئۆزلىرىگىمۇ شۇنداق بىر ئازابنىڭ كېلىشىدىن ھەزەر ئەيلىسۇن!

42 _ ئاشۇ ئىنكارچىلارنى ھالاك قىلىۋەتكەندىن كېيىن، لۇت، شۇئەيب، ئەييۇب، ۋە يۇنۇس قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ قەۋملىرىگە ئوخشاش باشقا قەۋملەرنى بارلىققا كەلتۈردۇق.

43 _ بۇ ئىنكارچى ئۈممەتلەردىن ھېچقانداق بىر ئۈممەت ئۆزىنىڭ ھالاك بولۇشى ئۈچۈن بەلگىلەنگەن ۋاقىت كەلمەي تۇرۇپ ھالاك بولمايدۇ، ئۇلار ھالاك بولىدىغان ۋاقتىدىن كېچىكىپمۇ قالمايدۇ.

44 _ ئاندىن بىز ئاشۇ ئۈممەتلەرگە پەيغەمبەرلىرىمىزنى ئارقىمۇئارقا ئەۋەتتۇق. قانداقلا بىر پەيغەمبەر ئۆز قەۋمىنى ئاللاھقا دەۋەت قىلسا، قەۋمى ئۇنى ئىنكار قىلدى. بىزمۇ ئۇلارنى ئارقىمۇئارقىدىن ھالاك قىلىۋەتتۇق. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئىبرەتلىك خەۋەرلىرىدىن باشقا ھېچ نەرسىسى قالمىدى، ئۇلارنىڭ قىسسىلىرىنى كېيىنكىلەر ئۈچۈن ئىبرەت قىلدۇق. پەيغەمبەرلەرگە ئىشەنمەيدىغان ۋە ئۇلارغا ئەگەشمەيدىغان قەۋم ھالاك بولسۇن! ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق بولسۇن!

45 _46] ئاندىن مۇسا ۋە ئۇنىڭ قېرىندىشى ھارۇننى ھاسىسىنىڭ ئەجدىھاغا ئايلىنىشى، قولىنىڭ چىراقتەك يېنىشى، چېكەتكە، پىت، پاقا، قان بالاسى، سەل ئاپىتى، ئاچلىق ۋە قەھەتچىلىك قاتارلىق دەللارنى ئىمانغا كەلتۈرىدىغان، مۇئمىنلەرنىڭ ئىماننى كۈچەيتىدىغان، كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغۇچىلارنىڭ ئازغۇنلۇقىغا دەلىل –پاكىت بولىدىغان توققۇز چوڭ مۆجىزىمىز بىلەن پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا ئەۋەتتۇق، ئۇلار ھاكاۋۇرلۇق قىلىپ مۇسا بىلەن

هارۇنغا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى. ئۇلار ئەسلىدە كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىدىغان ۋە ئۇلارنى بوزەك قىلىدىغان ھاكاۋۇر قەۋم ئىدى.

47 _ شۇڭا ئۇلار مۇسا بىلەن ھارۇن ئىككىسى توغرۇلۇق: «بىز ئۆزىمىزگە ئوخشايدىغان بۇ ئىككى ئىنسانغا ئىمان ئېيتامدۇق؟ ھالبۇكى، ئۇلارنىڭ قەۋمى بولغان ئىسرائىل ئەۋلادى بىزگە بويسۇنۇپ، خارلىق بىلەن بىزگە خىزمەت قىلىدىغان قۇللاردۇر» دېيىشتى.

48 _ شۇنداق قىلىپ، ئۇلار بۇ ئىككى پەيغەمبەرنى يالغانچى دېدى، ئۇلار ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دېڭىزدا غەرق بولۇپ تۈگەشتى.

49 _ ئىسرائىل ئەۋلادىنى ھىدايەت تاپسۇن دەپ، بىز ھەقىقەتەن مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلدۇق.

50 _ بىز ئىيسانى ۋە ئۇنىڭ ئانىسى مەريەمنى قۇدرىتىمىزنىڭ دەلىلى قىلدۇق، چۈنكى بىز ئىيسانى ئاتىسىز ياراتتۇق، ئانا، بالا ئىككىسىنى تۈپتۈز، ئېقىن سۈلۈق ئېگىز بىر جايغا ئورۇنلاشتۇردۇق.

51 _ ئى پەيغەمبەرلەر! ھالال نەرسىلەردىن يەڭلار، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىڭلار، مەن ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئەمەللىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىمەن. سىلەرنىڭ ھېچقانداق ئەمەلىڭلار ماڭا مەخپىي قالمايدۇ. (بۇ ئايەت بارلىق پەيغەمبەرلەرگە ۋە ئۇلارنىڭ ئۈممەتلىرىگە قارىتىلغان. بۇ ئايەت ھالالدىن يېيىشنىڭ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا تۈرتكە بولىدىغانلىقىغا، ھارام يېيىشنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ ئېچىنىشلىق بولىدىغانلىقىغا ۋە ھارام يېگەن ئادەمنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولمايدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ).

52 _ ئى پەيغەمبەرلەر! سىلەرنىڭ دىنىڭلار ھەقىقەتەن بىر دىندۇر. ئۇ بولسىمۇ ئىسلام دىنىدۇر. مەن سىلەرنىڭ رەببىڭلارمەن، شۇڭا، سىلەر مېنىڭ بۇيرۇغانلىرىمنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىمدىن يېنىپ ماڭا ئىتائەت قىلىش بىلەن مەندىنلا قورقۇڭلار.

53 _ دىننىڭ ئەگەشكۈچىلىرى دىندا ئىختىلاپلىشىپ نۇرغۇنلىغان پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتتى، ئۇلار بىرلىكنى ساقلاشقا بۇيرۇلغان تۇرۇقلۇق ئۆزلىرىنىڭ دىننى بىر قانچە دىنغا پارچىلىۋەتتى، ھەربىر پىرقە ئۆزىنىڭ رەينى توغرا دەپ قاراپ، ئۆزىنىلا توغرا يولدا، باشقىلارنى خاتا يولدا دەپ ئويلىدى. (بۇ ئايەت دىندا پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كېتىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ).

54 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئازاب چۈشكەنگە قەدەر ئۇلارنى ئۆز ئازغۇنلۇقىدا ۋە ئۆز نادانلىقىدا بىر مۇددەت قويۇپ تۇرغىن.

55 _56] ئۇ كاپىرلار بىزنىڭ ئۇلارغا دۇنيادا مال _ مۈلۈك ۋە ئەۋلادلارنى بەرگەنلىكىمىزنى ئۆزلىرىگە تېز ياخشىلىق قىلغانلىق دەپ ئويلامدۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، بىزنىڭ بۇنداق قىلغانلىقىمىز ئۇلارنى ئاستا _ ئاستا ھالاكەتكە ئېلىپ بېرىش ئۈچۈندۇر. لېكىن ئۇلار بۇنى ھېس قىلمايدۇ.

57 _ شەكسىزكى، رەببىنىڭ ئازابىدىن قورققۇچىلار، ئۇنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىدىن تىترەپ تۇرغۇچىلار،

58 _ رەببىنىڭ قۇرئاندىكى ئايەتلىرىگە چىن ئىشىنىپ ئەمەل قىلغۇچىلار،

59 _ ئىبادەتنى رەببىنىڭ ئۆزىگىلا قىلىپ، ئۇنىڭغا ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەيدىغانلار،

60 _ ياخشى ئەمەللەرنى ۋە خەير– ساخاۋەتلەرنى قوبۇل بولماي قېلىشىدىن، رەببىنىڭ دەرگاھىغا بارغاندا ئۆزىنى ئازابتىن قۇتقۇزالماي قېلىشىدىن قورقۇپ تۇرۇپ زور تىرىشچانلىق بىلەن قىلىدىغان كىشىلەر،

61 _ ئەنە شۇلار تائەت _ ئىبادەتنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلغۇچىلاردۇر. ئۇلارنىڭ خىسلىتى ھەرقانداق ياخشى ئەمەلنى قىلىشقا ئالدىراش بولۇپ، ئۇلار ياخشى ئىشلارنى قىلىشتا باشقىلارنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ كەتكۈچىلەردۇر.

62 _ بىز بەندىلىرىمىزدىن ھېچبىر بەندىنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا بۇيرۇمايمىز، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى بىزنىڭ دەرگاھىمىزدىكى نامە _ ئەمال كىتابىدا يېزىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنى پەرىشتىلەر كۆتۈرىدۇ، پەرىشتىلەر ئىنسانلار ھەققىدە ھەق سۆزلەيدۇ، ئۇلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ.

63 _ لېكىن كاپىرلارنىڭ دىللىرى بۇ قۇرئاندىن ۋە ئۇنىڭدىكى ھەقىقەتلەردىن تامامەن غەپلەتتىدۇر، ئۇلارنىڭ مۇشىركىلىكتىن باشقا يەنە نۇرغۇن يامان ئەمەللىرى بار بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارنى ئىبرەتلىك جازالاش ئۈچۈن ئۇلارغا مۆھلەت بېرىدۇ، ئۇلار بولسا بۇ يامانلىقلىرىنى داۋاملاشتۇرۇۋاتىدۇ.

64 _ ئۇلارنىڭ ھاكاۋۇر دۆلەتمەن ئادەملىرىنى ئازاب بىلەن جازالىغان ۋاقتىمىزدا، ئۇلار ئاۋازىنى يۇقىرى كۆتۈرۈپ ناله _ پەريياد قىلىشقا باشلايدۇ.

65 _ ئۇلارغا ئېيتىلىدۇكى، «بۈگۈن ناله _ پەريياد قىلماڭلار، چۈنكى سىلەر بۈگۈن ئۆزۈڭلارنى ئازابتىن قۇتقۇزالمايسىلەر، سىلەرگە ھېچكىم ياردەم قىلالمايدۇ».

66 _ سلەرگە قۇرئان ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلىپ تۇراتتى، سلەر ئىمانغا دەۋەت قىلىنىپ تۇراتتىڭلار، لېكىن سلەر تەكەببۇرلۇق قىلىپ ئۇنى ئاڭلاشتىن، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشتىن باش تارتىپ تۇراتتىڭلار.

67 _سلەر ھەرەمنىڭ قوشنىسى بولغانلىقىڭلار سەۋەبلىك تەكەببۇرلۇق قىلىپ، «بىز ھەرەمنىڭ ئىگىلىرى، بىز يېڭىلمەيمىز. شۇڭا ھەرەم ئەتراپىدا يامان سۆزلەرنى قىلىشىپ كېچىلىك سورۇنلىرىمىزنى قىزىتىمىز» دەيتتىڭلار.

68 _ ئۇلار قۇرئاننىڭ ھەقىقىتىنى بىلىش يولىدا قۇرئان ئۈستىدە چوڭقۇر تەپەككۇر قىلمىدىمۇ؟ ياكى ئۇلارغا ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىغا كەلمىگەن كىتاب كەلگەنلىكى ئۈچۈن، شۇڭا ئۇلار ئىمان ئېيتمىدىمۇ؟

69 _ ياكى ئۇلار ئۆزلىرىگە كەلگەن پەيغەمبەر— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى تونۇماي قالغانلىقتىن، ھەقىقەتكە ئەگىشىشتىن مەھرۇم قېلىپ، شۇڭا ئۇنى ئىنكار قىلىۋاتامدۇ؟

70 _ ياكى ئۇلار ئۇنى مەجنۇن دەپ قالدىمۇ؟ ئەمەلىيەتتە ئۇلار (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدا مەجنۇنلۇق بارىدىگەن سۈزىدە) يالغان ئېيتتى، ئۇ پەقەت ئۇلارغا قۇرئان، تەۋھىد ئەقىدىسى، ھەق دىن قاتارلىقلارنى ئېلىپ كەلدى. ئۇلارنىڭ تولىسى ھەسەت قىلغانلىقتىن ھەقىقەتنى يامان كۆرىدۇ.

71 _ ئەگەر ئاللاھ ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا بويسۇنىدىغان بىر دىننى چۈشۈرگەن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئاسمانلار _ زېمىن ۋە ئۇلاردىكى مەۋجۇدات ھالاك بولۇپ تۈگەشكەن بولاتتى. شۇڭا ئۇنداق بولمىدى. چۈنكى بىز ئۇلارغا ئۇلارنىڭ شان _شەرىپىنى ۋە ئىززىتىنى كۆتۈرىدىغان قۇرئاننى ئاتا قىلدۇق، ئەمما ئۇلار ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈمەكتە.

72 _ ئى پەيغەمبەر! ياكى سەن ئۇلارغا دىننى يەتكۈزگەنلىكىڭ ئۈچۈن ئۇلاردىن ھەق تەلەپ قىلغانلىقتىن، ئۇلار ئۇنى بېرەلمەي شۇڭا ساڭا ئەگەشمىدىمۇ؟ سەن ھەرگىز ئۇنداق قىلمىدىڭ. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئەجىر _ مۇكاپاتى ھەممىدىن ياخشىدۇر، ئاللاھ رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر، چۈنكى ھېچكىم ئاللاھ رىزىق بەرگەندەك رىزىق بېرەلمەيدۇ.

73 _ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن سەن قەۋمىڭنى ۋە باشقىلارنى ئىسلامدىن ئىبارەت توغرا دىننا دەۋەت قىلىۋاتىسەن.

74 _ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ۋە ئەمەللەردىن ھېساب بېرىشكە ئىشەنمەيدىغان ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىغانلار ھەقىقەتەن ھەق دىننىڭ يولىدىن چەتنەپ ئازغۇنلۇققا قاراپ كەتكەنلەردۇر.

75 _ ئەگەر بىز ئۇلارغا رەھىم قىلىپ، ئۇلارنىڭ بېشىغا كەلگەن قەھەتچىلىك ۋە ئاچلىق قاتارلىق كۈلپەتلەرنى كۆتۈرۈۋەتسەك، ئۇلار ئەلۋەتتە يەنىلا ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىدا ۋە ئازغۇنلۇقىدا داۋاملىق تېڭىرقاپ يۈرۈشەتتى.

76 _ ئۇلارنى بىز ھەقىقەتەن ھەر تۈرلۈك كۈلپەتلەر بىلەن جازالىدۇق، ئەمما ئۇلار يەنىلا رەببىگە بويسۇنمىدى، ئېغىر كۈلپەتلىك كۈنلەردىمۇ رەببىگە يالۋۇرۇپ دۇئا قىلىپ باقمىدى.

77 _ تاكى ئاخىرەتتە ئۇلارغا قاتتىق ئازابنىڭ دەرۋازىسىنى ئاچقان چېغىمىزدا، ئۇلار بارلىق ياخشىلىقتىن دەرھال ئۈمىدىنى ئۈزىدۇ ۋە نېمە قىلىشنى بىلمەي گاڭگىراپ قالىدۇ.

78 _ ئاللاھ سىلەرگە ئاۋازلارنى ئاڭلىسۇن دەپ قۇلاقلارنى، شەيئىلەرنى كۆرسۇن دەپ كۆزلەرنى ۋە چۈشەنسۇن دەپ دىللارنى ئاتا قىلغان زاتتۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، سىلەر بۇ سانسىزلىغان نېمەتلەرگە قارىتا ناھايىتى ئاز شۈكۈر قىلىسىلەر.

79 _ ئاللاھ يەر يۈزىدىكى بارلىق ئىنسانلارنى ياراتقان زاتتۇر. سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا يىغىلىسىلەر، ئاللاھ سىلەرنىڭ ياخشى – يامان بارلىق ئەمەلىڭلارغا مۇكاپات ۋە جازا بېرىدۇ.

80 _ ئۇ يوقتىن ھاياتلىق ئاتا قىلىدىغان ۋە ھاياتلىقتىن كېيىن ئۆلتۈرىدىغان يېگانە زاتتۇر. كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ ئارقا _ ئارقىدىن كېلىشى ۋە بۇ ئىككىسىنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشى ئۇنىڭ باشقۇرۇشىدا بولىدۇ. سىلەر ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتى ۋە يەككە _ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكى ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزمەمسىلەر؟

81 _ ئەمما كاپىرلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمىدى، ئۇلار بۇرۇنقى ئىنكارچى قەۋملەرنىڭ كۈفرى سۆزلىرىنى تەكرارلاپ تۇرىدۇ.

82 _ ئۇلار ئېيتتىكى: «بىز ئۆلۈپ بەدىنىمىز توپىغا ئايلىنىپ كەتكەن، سۆڭەكلىرىمىز چىرىپ كەتكەندىن كېيىن، قايتا تىرىلەمدۇق؟ بۇ مۇمكىن ئەمەس، بۇنى تەسەۋۋۇر قىلىشمۇ مۇمكىن ئەمەس.

83 _ ئى مۇھەممەد! سەن ئېيتقان بۇ سۆزلەر بۇرۇنقى ئەجدادلىرىمىزغىمۇ ئېيتىلغان. ئەمما بىز ئۇنىڭ راستلىقىنى كۆرمىدۇق، بۇ پەقەت قەدىمكىلەردىن قالغان ئەپسانىلەردۇر».

84 _ ئی پەیغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئەگەر سلەر بلسەڭلار(ئېيتىپ بېرىڭلارچۇ) بۇ زېمىن ۋە ئۇنىڭدىكى مەۋجۇداتلار كىمنىڭ؟».

85 _ ئۇلار ئەلۋەتتە: «ئاللاھنىڭ» دەپ ئېتىراپ قىلىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سلەر ئاللاھنىڭ سلەرنى تىرىلدۈرىدىغانلىقىنى ئويلاپ باقمامسلەر؟».

86 _ ئېيتقىنكى، «مەخلۇقاتنىڭ ئەڭ چوڭى بولغان يەتتە ئاسماننىڭ ۋە ئۇلۇغ ئەرشنىڭ رەببى كىم؟»

87 _ ئۇلار چوقۇم «ئاللاھتۇر» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇنداقتا، سلەر ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلساڭلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقمامسلەر؟».

88 _ ئېيتقىنكى، «ھەممە نەرسىنىڭ ئىگىدارچىلىقى ئىلكىدە بولغان، ئىلتىجا قىلغانلارغا پاناھ بولالايدىغان ۋە ئۇ ھالاك قىلىشنى ئىرادە قىلغان كىشىنى ھېچكىم قوغداشقا قادىر بولالمايدىغان، ئۇ ئىرادە قىلغان زىيان – زەخمەتنى ھېچكىم قايتۇرالمايدىغان زات كىم؟ ئەگەر سلەر بىلىدىغان بولساڭلار ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ؟!».

89 _ ئۇلار ئەلۋەتتە: «ئاللاھ» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئۇنداق بولسا سلەر نېمىدەپ ئالجىپ قالدىڭلار؟ نېمە ئۈچۈن ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشتىن، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن ۋە ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىمان كەلتۈرۈشتىن باش تارتىسلەر؟».

90 _ ئەمەلىيەتتە، بىز ئاشۇ ئىنكارچى كاپىرلارغا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئارقىلىق ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلگەن ئىدۇق. شەكسىزكى، ئۇلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتە ۋە ئاخىرەتنى ئىنكار قىلىشتا راستىنلا يالغانچىلاردۇر.

91 _ ئاللاھ بالىلىق بولمىدى، ئۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە باشقا بىر ئىلاھمۇ بولمىدى. چۈنكى ناۋادا بىردىن كۆپ ئىلاھ بولىدىغان بولسا، ئۇ چاغدا ھەربىر ئىلاھ ئەلۋەتتە ئۆزى ياراتقان مەخلۇقاتنى يالغۇز ئىگىلەيتتى _ دە، دۇنيانىڭ پادىشاھلىرىغا ئوخشاش بەزىسى بەزىسىدىن ئەلۋەتتە ئۈستۈنلۈك تالىشاتتى، شۇنىڭ بىلەن كائىناتنىڭ نىزامى بۇزۇلغان بولاتتى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ نالايىق سۈپەتلەشلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

92 _ ئاللاھ بەندىلىرى كۆرەلمەيدىغان ۋە ئۇلار كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلگۈچىدۇر، مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئۈستۈندۇر.

93 _ 94] ئی پەیغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئی رەببىم! ئەگەر سەن مۇشرىكلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئاشۇ ئازابنى چوقۇم ماڭا كۆرسىتىدىغان بولساڭ، ئۇلارنى ھالاك قىلىدىغان ئازاب بىلەن مېنى ھالاك

قىلمىغىن، مېنى سېنىڭ ئازابىڭدىن ۋە غەزىپىڭدىن ساقلىغىن، ئى رەببىم! مېنى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان مۇشرىك قەۋم ئىچىدە قىلمىغىن، مېنى سەن رازى بولغان كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن قىلغىن»

95 _ شەكسىزكى، بىز ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنى ساڭا كۆرسىتىشكە ئەلۋەتتە قادىرمىز.

96 _ ئى پەيغەمبەر! سەن دۇشمەنلىرىڭنىڭ ساڭا قىلغان يامانلىقلىرىغا ئەڭ ئۈنۈملۈك ۋە ئەڭ ياخشى چارە _ئۇسۇللار بىلەن تاقابىل تۇرغىن، يامانلىق بىلەن تاقابىل تۇرمىغىن، لېكىن ئۇلارنىڭ يامانلىقىنى ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىش بىلەن توسقىن، بىز ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ئېيتقان كۇفرى سۆزلىرىنى ۋە ئىنكارلىرىنى ئوبدان بىلىمىز، ئۇلارنى ئەڭ قاتتىق ئازابلار بىلەن جازالايمىز.

97 _ 98 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئى رەببىم! ساڭا سىغىنىپ شەيتانلارنىڭ ۋەسۋەسە قىلىشىدىن، ئازدۇرۇپ كېتىشىدىن ۋە ھەقتىن توسۇپ قېلىشىدىن پاناھ تىلەيمەن. ئى رەببىم! ساڭا سىغىنىپ شەيتانلارنىڭ مېنىڭ ئىشلىرىمدىن بىرەر ئىشقا يېقىنلىشىشىدىن پاناھ تىلەيمەن».

99 _ ئۆزىنىڭ مۇشرىكلىكىدىن يانماي، ئۇنىڭدا چىڭ تۇرغان بىرىگە ئۆلۈم كەلگەن ۋە ئۆزىگە تەييارلانغان ئازابنى كۆرگەن چاغدا، ئۇ: «ئى رەببىم! مېنى دۇنياغا قايتۇرغىن،

100 _ بەلكى مەن ئىمان ئېيتقان ۋە ئىتائەت قىلغان كىشىلەر قاتارىدىن بولۇشۇم مۇمكىن» دەيدۇ. ئۇنىڭغا مۇنداق بىر پۇرسەت يوقتۇر. شەكسىزكى، بۇ ئۇنىڭ يالغاندىن ئېيتىپ قويغان قۇرۇق گېپىدۇر. ئاخىرەتتە تىرىلدۈرۈلىدىغان كۈنگە قەدەر، ئۇنى دۇنياغا قايتىشتىن توسۇپ تۇرىدىغان بىر توساق بار.

101 _ قىيامەت قايىم بولۇپ، ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام سۇر چالغان ۋە ئىنسانلار قەبرىلىرىدىن تىرىلىپ چىققان كۈندە، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى تۇغقانچىلىق رىشتىسى قالمايدۇ، ئۇلار بىر _ بىرىنىڭ ئەھۋالىنىمۇ سوراشمايدۇ.

102 _ كىمنىڭ ياخشى ئەمەللىرى كۆپ بولۇپ، تارازىدا ئېغىر كەلسە، ئەنە شۇلار جەننەتكە ئېرىشكۈچىلەردۇر.

103 _ كىمنىڭ ياخشى ئەمەللىرى تارازىدا يېنىك كەلسە ۋە يامان ئەمەللىرى ياخشى ئەمەللىرىنى بېسىپ كەتسە، ئەنە شۇلار زىيان تارتقۇچىلاردۇر، ئۇلار جەھەننەمدە مەڭگۈ قالغۇچىلاردۇر.

104 _ ئوت ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى كۆيدۈرىدۇ، جەھەننەمدە ئۇلارنىڭ كالپۇكلىرى قورۇلۇپ، چىشلىرى ئېچىلىپ بەتچىراي بولۇپ قالىدۇ.

105 _ ئۇلارغا: «دۇنيادىكى چاغلىرىڭلاردا سلەرگە قۇرئان ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلگەن، ئەمما سلەر ئۇنى ئىنكار قىلغان ئەمەسمىدىڭلار؟» دېيىلدۇ.

106 _ پەيغەمبەرلىرى ئۇلارغا (ھەق دىننى) يەتكۈزگەنلىكى ۋە ئۇلارنى (ئاللاھنىڭ ئازابىدىن) ئاگاھلاندۇرغانلىقى ئۈچۈن، قىيامەت كۈنى ئۇلار: «ئى رەببىمىز! بەدبەختلىكىمىز ۋە ھاۋايى – ھەۋىسىمىز بىزگە غالىب كەلگەن ۋە بىز توغرا يولدىن ئېزىپ كەتكەن قەۋم بولۇپ قالغان ئىكەنمىز.

107 _ ئى رەببىمىز! بىزنى دوزاختىن چىقارغىن، بىزنى دۇنياغا قايتۇرغىن، ئەگەر بىز بۇ ئازغۇنلۇقىمىزغا يەنە قايتىدىغان بولساق، ئۇ چاغدا بىز راستىنلا ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز ئۇۋال قىلىپ ئازابقا تېگىشلىك بولغان قەۋم بولۇپ قالىمىز» دەيدۇ.

108 _ ئاللاھ ئۇلارغا دەيدۇكى، «سلەر ئەمدى جەھەننەمدە خارلانغان ھالدا قېلىڭلار، بۇ ھەقتە ماڭا سۆز ئاچماڭلار. (شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دۇئا قىلىشتىن توختايدۇ).

109 _ چۈنكى بەندىلىرىمدىن بىر تۈركۈم كىشىلەر، يەنى مۇئمىنلەر: ‹ئى رەببىمىز! بىز ئىمان ئېيتتۇق، بىزنىڭ گۇناھىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن، سەن بولساڭ رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسىسەن› دەپ دۇئا قىلاتتى.

110 _ سلەر بولساڭلار ئۇلارنى مەسخىرە قىلاتتىڭلار، ھەتتا سلەر بۇنىڭ بىلەن بولۇپ كېتىپ، ئاللاھنى ئۇنتۇپ كەتكەن ۋە كاپىرلىقىڭلاردا قالغان ئىدىڭلار، يەنە سلەر ئۇلارنى زاڭلىق قىلىپ كۈلەتتىڭلار.

111 _ مەن بۈگۈن مۇئمىن بەندىلىرىمنى جەننەت بىلەن مۇكاپاتلىدىم. بۇ ئۇلارنىڭ كاپىرلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلغانلىقى ۋە ئاللاھقا تائەت –ئىبادەت قىلىشتا چىداملىق بولغانلىقى ئۈچۈندۇر».

112 _ دوزاختىكى بەدبەختلەردىن: «سلەر يەر يۈزىدە قانچە يىل تۇردۇڭلار؟ قانچىلىك ئۆمرۈڭلارنى ئاللاھقا تائەت –ئىبادەت قىلماي زايە قىلىۋەتتىڭلار؟» دەپ سورىلىدۇ.

113 _ ئۇلار قىيامەت كۈندىكى قورقۇنچتىن ۋە ئازابنىڭ قاتتىقلىقىدىن: «بىز دۇنيادا بىر كۈن ياكى بىر كۈندىنمۇ ئاز تۇردۇق، بۇنى ئاي ۋە كۈنلەرنى ھېسابلىغۇچىلاردىن سورىغىن» دەيدۇ.

114 _ ئۇلارغا: «ئەگەر سلەر بىلسەڭلار پەقەت ئازغىنە تۇردۇڭلار، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان بولساڭلار ئەلۋەتتە جەننەتكە كىرگەن بولاتتىڭلار» دەيدۇ. (چۈنكى ئۇلارنىڭ دۇنيادا تۇرغان مۇددىتى دوزاختا قالىدىغان مۇددىتىگە نىسبەتەن ناھايىتى ئازدۇر).

115 _ ئی ئىنسانلار! سلەرچە، بىز سلەرنى ھېچ نەرسىگە بۇيرۇماي، ھېچ نەرسىدىن توسماي، مۇكاپاتىمۇ يوق، جازامۇ يوق، بىكارغا ياراتقانمۇ؟ سلەر ئۆزۈڭلارنى ھېساب بېرىش ئۈچۈن بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرۇلمايمىز دەپ ئويلامسىلەر؟

116 _ ھەقىقىي پادىشاھ _ ئاللاھ ئۈستۈندۇر، مەخلۇقاتنى بىكارغا يارىتىشتىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئۇ ئۇلۇغ ئەرشنىڭ ئىگىسىدۇر.

117 _ كىمكى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىرگە، ئىبادەت قىلىشقا ھېچقانداق دەلىلى يوق تۇرۇقلۇق، يەنە بىر ئىلاھقا چوقۇنىدىكەن، ئۇ يامان ئەمەلىنىڭ جازاسىنى ئاخىرەتتە چوقۇم تارتىدۇ. قىيامەت كۈنى كاپىرلار ھەرگىز مۇرادىغا يېتەلمەيدۇ ۋە ئازابتىن قۇتۇلالمايدۇ.

118 _ ئی پەيغەمبەر! «ئی رەببىم ! گۇناھلارنى مەغپىرەت قىلغىن ۋە رەھىم قىلغىن، سەن تەۋبە قىلغانلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىپ، ئۇلارنى ئازابلىمايدىغان زاتسەن» دېگىن.

نۇر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن)

1 _ بۇ بىز نازىل قىلغان، ھۆكۈملىرى بويىچە ئەمەل قىلىشنى پەرز قىلغان كاتتا سۈرىدۇر. ئی مۇئمىنلەر! سلەرنىڭ (ئۆز مەجبۇرىيىتىڭلارنى) ئەستە تۇتۇشۇڭلار ۋە ئەمەل قىلىشىڭلار ئۈچۈن، ئۇنىڭدا روشەن ئايەتلەرنى نازىل قىلدۇق.

2 _ تېخى ئۆيلەنمىگەن كىشىلەر ئىچىدىن زىنا قىلغۇچى ئايال بىلەن زىنا قىلغۇچى ئەرنى قىلمىشى سەۋەبلىك جازالاپ، ئۇلارنىڭ ھەربىرىنى يۈزدىن دەررە ئۇرۇڭلار (ھەدىسىتە بۇنداق كىشىلەرنى دەررە ئۇرۇش بىلەن بىرگە بىر يىل پالاش بەلگىلەنگەن). ئەگەر سلەر ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلىدىغان مۇئمىنلەر بولساڭلار، ئۇلارغا ئىچ ئاغرىتىپ جازالاشنى تەرك ئېتىدىغان ياكى يەڭگىللىتىدىغان ئىشنى قىلماڭلار، ئۇلارنى جازالىغاندا باشقىلارغا ئىبرەت قىلىش ئۈچۈن، مۇئمىنلەردىن بىر گۇرۇپپا كىشى جازالىغان جايغا ھازىر بولسۇن.

3 _ زىنا قىلغۇچى ئەر پەقەت زىنا قىلغۇچى ئايالنى ياكى زىنانىڭ ھارامىلىقىنى ئېتىراپ قىلمايدىغان مۇشرىك ئايالنىلا ئېلىشقا رازى بولىدۇ، زىنا قىلغۇچى ئايالمۇ پەقەت زىنا قىلغۇچى

ئەرگە یاکی زىنانىڭ ھاراملىقىنى ئېتىراپ قىلمايدىغان مۇشرىك ئەرگىلا تېگىشكە رازى بولىدۇ، ئەمما ئىپپەتلىك ئەرلەر ۋە ئىپپەتلىك ئاياللار بۇنىڭغا رازى بولمايدۇ، بۇ نىكاھ مۇئمىنلەرگە ھارام قىلىندى. (بۇ ئايەتتە، زىنا قىلغۇچى ئايال گۇناھىغا تەۋبە قىلمىغۇچە، ئۇنىڭ نىكاھلىنىشى ھارامدۇر. شۇنىڭدەك زىنا قىلغۇچى ئەرمۇ گۇناھىغا تەۋبە قىلمىغۇچە، ئۇنىڭ نىكاھلىنىشى ھارامدۇر).

4 _ ئىپپەتلىك ئاياللارنى ۋە ئىپپەتلىك ئەرلەرنى زىنا قىلدى دەپ قارىلىغان، ئاندىن، بۇنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، ئادالەتلىك، راستچىل تۆت گۇۋاھچىنى كەلتۈرەلمىگەن كىشىلەرنى سەكسەن دەررە ئۇرۇڭلار، ئۇلارنىڭ گۇۋاھلىقىنى ھەرگىز قوبۇل قىلماڭلار. ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان پاسىق ئادەملەردۇر.

5 _ئەمما قارا چاپلىغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىن يانغان، گۇناھىغا تەۋبە قىلغان ۋە قىلمىشلىرىنى تۈزەتكەن ئادەم بۇنىڭدىن مۇستەسنا. چۈنكى، ئاللاھ ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ، گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا رەھىم قىلىدۇ.

6 _7] ئۆزلىرىنىڭ ئاياللىرىنى زىنا قىلدى دەپ قارىلىغان، بۇنىڭغا ئۆزىدىن باشقا گۇۋاھچىلىرى بولمىغان كىشىلەر ئىسلام مەھكىمىسىدە «ئايالىمنى زىنا قىلدى دېگەن سۆزۈمنىڭ راستلىقىغا ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەن» دەپ تۆت قېتىم قەسەم قىلسۇن. بەشىنچى قېتىملىق قەسىمدە: «ئەگەر يالغان ئىشقا قەسەم قىلغان بولسام، ماڭا ئاللاھنىڭ لەنىتى ياغسۇن!» دېسۇن.

8 _9] ئايال ئېرىنىڭ بۇ گۇۋاھلىقى بىلەن جازاغا تېگىشلىك بولىدۇ. ئۇ جازا چالما – كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈشتۇر. ئۇ ئېرىنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىگە ئاللاھنىڭ نامى بىلەن تۆت قېتىم قەسەم ئىچىپ، بەشىنچى قېتىملىق قەسىمدە «ئەگەر ئېرىمنىڭ گېپى راست بولىدىغان بولسا، ماڭا ئاللاھنىڭ غەزىپى ياغسۇن!» دەپ قەسەم قىلمىغۇچە، ئۇ ئايال بۇ جازادىن قۇتۇلالمايدۇ. ئايال قەسەم قىلغان ھامان ئەر – خوتۇن ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى نىكاھ ئۈزۈلىدۇ.

10 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر ئاللاھ ئەر – ئاياللار ئوتتۇرىسىدىكى جېدەللەرگە مۇشۇنداق ھۆكۈملەرنى بەلگىلەش ئارقىلىق سىلەرگە پەزل – ئېھسان قىلمىسا ئىدى، يالغاندىن قەسەم قىلغۇچىلار ئۆزىگە تىلىگەن لەنەتكە ئۇچرىغان بولاتتى. ئۇنتۇماڭلاركى، ئاللاھ بەندىلىرى ئارىسىدىن تەۋبە قىلغۇچىلارنىڭ گۇناھىنى بەكمۇ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، بەلگىلىمىلىرىدە ۋە تەدبىرلىرىدە ناھايىتى ھېكمەتلىك ئىش قىلغۇچىدۇر.

11 _ شۇبھىسىزكى، مۇئمىنلەرنىڭ ئانىسى ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھاغا[71] ئەڭ قەبىھ ۋە ئەڭ چوڭ بوھتاننى چاپلىغانلار ئۆزلىرىنى سىلەرگە مەنسۇپ قىلىۋالغان بىر گۇرۇھتۇر. ئۇلارنىڭ بۇ بوھتاننى ئۆزۈڭلار ئۈچۈن زىيانلىق دەپ قارىماڭلار، ئەكسىچە ئۇ سىلەر ئۈچۈن پايدىلىقتۇر. چۈنكى بۇ بوھتان ئارقىلىق ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ پاكلىقى ۋە ئىپىپتى ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. مۇشۇ بوھتان سۆزنى قىلغانلاردىن ھەربىر كىشى تېگىشلىك جازاسىنى تارتىدۇ. بۇ جازانىڭ كۆپرەكىنى تارتىدىغىنى مۇناپىقلارنىڭ باشلامچىسى ئابدۇللاھ ئىبنى سەلۇلدۇر، ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار. ئۇ بولسىمۇ، دوزاختا مەڭگۈ قېلىشتۇر.

12 _ مۇئمىن ئەرلەر ۋە مۇئمىن ئاياللار بۇ بوھتاننى ئاڭلىغان ۋاقتىدا بىر _ بىرى ھەققىدە ياخشى ئويلاردا بولۇپ، «بۇ ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھاغا قىلىنغان ئوپئوچۇق بوھتاندۇر» دېسە بولمامتى؟

13 _ بوھتان چاپلىغانلار بۇ سۆزلىرىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن تۆت گۇۋاھچىنى كەلتۈرسە بولمامتى؟ گۇۋاھچىلارنى كەلتۈرەلمىگەن ئىكەن، ئۇلار ئاللاھنىڭ نەزىرىدە يالغانچىلاردۇر.

14 _ ئاللاھ سىلەرگە پەزل _ ئېھسان ۋە رەھىم _ شەپقەت قىلىپ، سىلەرنىڭ جازايىڭلارنى كېچىكتۈرمىگەن ۋە سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن تەۋبە قىلغانلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلمىغان بولسا ئىدى، سىلەر تارقاتقان بۇ بوھتان ئۈچۈن ئەلۋەتتە چوڭ ئازابقا ئۇچرىغان بولاتتىڭلار.

15 _ ئۆز ۋاقتىدا سىلەر ئاساسسىز بۇ بوھتاننى تېزلا قوبۇل قىلىپ تارقاتتىڭلار، بىلمەيدىغان نەرسەڭلارنى ئېغىزىڭلارغا ئالدىڭلار. قۇرۇق تۆھمەتلەرنى تىلغا ئېلىپ يۈرۈش، ئۆزى بىلمىگەن نەرسىنى سۆزلەش ئېغىر گۇناھتۇر. سىلەر بۇ گۇناھنى ئاددىي چاغلىدىڭلار، ھالبۇكى، ئاللاھنىڭ نەزىرىدە، ئۇ چوڭ گۇناھتۇر (بۇ ئايەت قۇرۇق سۆزلەرنى تارقىتىپ يۈرۈشنى ئاددىي ساناشنىڭ توغرا ئەمەسلىكىنى ئەسكەرتكەن).

16 _ سىلەر ئۇ بوھتاننى ئاڭلىغان چېغىڭلاردا، بۇنداق يالغان سۆزلەرنى قىلىش بىزگە مۇناسىپ ئەمەس، ئى ئاللاھ! بۇنداق سۆزدىن سەن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەنكى، بۇ تولىمۇ ئېغىر گۇناھتۇر، چوڭ يالغاندۇر، ئوپئوچۇق بوھتاندۇر دېسەڭلار بولمامتى؟

17 _ ئاللاھ سىلەرگە نەسىھەت قىلىدۇ ۋە سىلەرنى بۇنداق تۆھمەتنى قايتا قىلىشتىن قاتتىق مەنئى قىلىدۇ. ئەگەر سىلەر ھەقىقىي مۇئمىنلەر بولساڭلار، بۇنداق تۆھمەتنى قايتا قىلماڭلار.

---

[71] ئۆز ۋاقتىدا مەدىنىدىكى مۇناپىقلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا زىيانكەشلىك قىلىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئايالى ھەزرىتى ئائىشەگە بوھتان چاپلىغان بولۇپ، ئاللاھ تائالا بۇ ئايەتلەر ئارقىلىق ئائىشەنى ئاقلىغان.

18 _ ئاللاھ شەرىئەت ھۆكۈملىرىنى ۋە ۋەز _ نەسىھەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئايەتلەرنى سىلەرگە شۇنداق ئوچۇق ۋە تەپسىلىي بايان قىلىپ بېرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئەمر – پەرمانلىرىدا ۋە تەدبىرلىرىدە ناھايىتى ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

19 _ مۇئمىنلەر ئارىسىدا زىنا قىلدى دەپ تۆھمەت قىلىشنى ياكى ھەرقانداق بىر ياماننى سۆزىنىڭ تارقىلىشىنى ياقتۇرىدىغانلار بۇ دۇنيادا قارا چاپلىغانلىقىنىڭ جازاسىغا ۋە باشقا ھەر خىل بالالارغا ئۇچرايدۇ، ئەگەر ئۇلار قىلمىشىغا تەۋبە قىلمىسا، ئاخىرەتتە دوزاخ ئازابىغا ئۇچرايدۇ. ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقىنى پەقەتلا ئاللاھ بىلىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى ۋە ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتىنى بىلىدۇ، سىلەر بىلمەيسىلەر.

20 _ بۇ تۆھمەتكە قۇلاق سالغان كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ پەزلى ۋە مەرھەمىتى بولمىغان بولسا، ئاللاھ ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە تولىمۇ مېھرىبان بولمىغان بولسا ئىدى، بۇ ئەھكاملارنى ۋە نەسىھەتلەرنى بايان قىلمىغان ۋە ئەمر–پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلغانلارنى كېچىكتۈرمەيلا جازالىغان بولاتتى.

21 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەر! ھەرگىز شەيتاننىڭ كەينىگە كىرمەڭلار، كىمكى شەيتاننىڭ كەينىگە كىرىدىكەن، شەيتان ئۇنى قەبىھ ئىشلارنى، ياماننى ئەمەللەرنى قىلىشقا بۇيرۇيدۇ. ئاللاھنىڭ مۇئمىنلەرگە پەزلى ۋە مەرھەمىتى بولمىسا ئىدى، سىلەردىن ھېچكىم قىلمىشلىرىنىڭ گۇناھىدىن مەڭگۈ پاك بولالمايتتى، لېكىن ئاللاھ ئۆز پەزلى بىلەن خالىغان بەندىسىنى گۇناھتىن پاك قىلىدۇ. ئاللاھ سۆزۈڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىڭلارنى ۋە قىلمىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

22 _ ئاراڭلاردا دىيانەت ۋە بايلىق جەھەتتە مەرتىۋىلىك بولغانلار يېقىن تۇغقانلىرى ئارىسىدىكى يوقسۇللارغا، مىسكىنلەرگە ۋە مۇھاجىرلارغا ئۇلارنىڭ بەزى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ياخشىلىق قىلماسلىققا قەسەم قىلمىسۇن، ئۇلارنىڭ گۇناھىنى ئەپۇ قىلسۇن، ئۇلارنى جازالىمىسۇن. سىلەر ئاللاھنىڭ سىلەرگە مەغپىرەت قىلىشنى ياقتۇرمامسىلەر؟ ئۇنداقتا، سىلەرمۇ باشقىلارنى كەچۈرۈڭلار. ئاللاھ بەندىلىرىگە ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر (بۇ ئايەت ئۆزىگە يامانلىق قىلغان كىشىنى ئەپۇ قىلىشقا تەشەببۇس قىلىدۇ).

23 _ شەكسىزكى، ياماننى ئىشنى ئويلاپمۇ قويمايدىغان، ئىپىپەتلىك مۇئمىن ئاياللارغا قارا چاپلايدىغانلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلىنىدۇ، ئۇلارغا ئاخىرەتتە چوڭ ئازاب بار (بۇ ئايەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاياللىرىدىن بىرەرسىنى سۆككەن ياكى قارىلىغان كىشىنىڭ كاپىر بولىدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ).

24 _ قیامەت کۈندىكى ئازاب شۈنداقكى، ئۇ كۈندە ئۇلارنىڭ تللىرى، قوللىرى ۋە پۇتلىرى ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى ئۈستىدىن ئۇلارغا قارشى گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

25 _ شۇ كۈندە ئۇلار قىلمىشلىرى سەۋەبلىك تېگىشلىك بولغان جازانى ئاللاھ ئۇلارغا ئادالەت بىلەن تولۇق بېرىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ھېچكىمگە قىلچىلىكمۇ ئۇۋال قىلمايدىغان ھەق ۋە ئادالەتلىك زات ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىدۇ.

26 _ يامان ئەرلەر، يامان ئاياللار، يامان سۆزلەر، يامان قىلىقلار ئۆزىگە ئوخشاش يامانلارغا مۇناسىپتۇر ۋە شۇلارغا ھەمراھتۇر. ياخشى ئەرلەر، ياخشى ئاياللار، ياخشى سۆزلەر ۋە ياخشى ئىشلار ئۆزىگە ئوخشاش ياخشىلارغا مۇناسىپتۇر ۋە شۇلارغا ھەمراھتۇر. ياخشى ئەرلەر بىلەن ياخشى ئاياللار يامان ئادەملەر ئارتقان تۆھمەتلەردىن ئەلۋەتتە يىراقتۇر. ئەنە ئاشۇ ياخشىلار ئاللاھ گۈناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدىغان، جەننەتتە ئېسىل رىزىقلارغا ئېرىشىدىغان كىشىلەردۇر.

27 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەر! باشقىلارنىڭ ئۆيلىرىگە ئۇلاردىن كىرىشكە ئىجازەت سورىماي ۋە ئۆي ئىگىسىگە سالام بەرمەي كىرمەڭلار، بۇنداق ئىجازەت سوراپ كىرىش سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر. بۇ ئاللاھنىڭ ئەمر – پەرمانلىرىنى ئېسىڭلاردا تۇتۇشۇڭلار ۋە ئەمەل قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

28 _ ئەگەر سىلەر باشقىلارنىڭ ئۆيلىرىدە ھېچكىمنى تاپالمىساڭلار، سىلەرگە ئىجازەت بېرىدىغان ئادەم تېپىلىپ ئىجازەت بەرمىگۈچە ئۇ ئۆيلەرگە كىرمەڭلار، ئەگەر سىلەرگە ئىجازەت بەرمەي، «قايتىپ كېتىڭلار» دېيىلسە، سىلەر شۇ ھامان قايتىپ كېتىڭلار، كىرىشنى تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالماڭلار. بۇنداق ۋاقىتتا قايتىپ كېتىش سىلەر ئۈچۈن ئەڭ ياخشىدۇر. چۈنكى ئىنسانلارنىڭ باشقىلارنىڭ كۆرۈپ قېلىشنى ياقتۇرمايدىغان چاغلىرى بولىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

29 _ ئەمما مەلۇم كىشىلەرنىڭ تۇرالغۇسى بولمىغان، خالىغان كىشىلەر كىرىپ پايدىلانسا بولىدىغان جايلارغا ئىجازەت سورىمايلا كىرسەڭلار ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلانساڭلار بولىدۇ. بۇنىڭدا سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ئەھۋالىڭلارنى تولۇق بىلىپ تۇرىدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىن ئەرلەرگە ئېيتقىنكى، ئۇلار ئۆزىگە ھالال بولمايدىغان ئاياللارغا تىكىلىپ قارىمىسۇن، جىنسىي ئەزالىرىنى ئاللاھ ھارام قىلغان زىنا _ پاھىشە ئىشلاردىن ساقلىسۇن، ئەۋرەت ئەزالىرىنى ئېچىپ يۈرمىسۇن. بۇنداق قىلىش ئۇلار ئۈچۈن ئەڭ پاك ئىشتۇر، ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇلارنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر.

31 _ مۇئمىن ئاياللارغا ئېيتقىنكى، ئۇلار ئۆزلىرىگە ھالال بولمايدىغان ئەرلەرگە تىكلىپ قارىمىسۇن، جىنسىي ئەزالىرىنى ئاللاھ ھارام قىلغان ئىشلاردىن ساقلىسۇن، كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان قىسمىدىن باشقا زىننەتلىرىنى يات ئەرلەرگە ئاشكارا قىلمىسۇن، ئادەت بويىچە كەڭ ۋە ئازادە كىيىم كىيىپ زىننەتلىرىنى يۆگەپ يۈرسۇن، ياغلىقلىرىنى ياقىلىرى بىلەن قوشۇپ تاڭسۇن، ئىچكى زىننەتلىرىنى (يەنى ئەۋرەت سانىلىدىغان جايلىرىنى) ئەرلىرىدىن باشقا كىشىلەرگە كۆرسەتمىسۇن. ئەمما يۈز، بويۇن، قول، جەينەك قاتارلىق ئەزالىرىنى ئۆز ئاتىلىرىدىن، يا قېيىنئاتىلىرىدىن، يا ئوغۇللىرىدىن، يا ئەرلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا ئۆز قېرىنداشلىرىدىن، يا قېرىنداشلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا ھەمشىرىلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا دىنداش ئاياللاردىن، يا قول ئاستىدىكى چۆرىلەردىن، يا خوتۇنلارغا ئېھتىياجى يوق خىزمەتكارلاردىن، يا ئاياللارنىڭ ئۇياتلىق جايلىرىنى ئۇقمايدىغان نارەسىدە بالىلاردىن يوشۇرمىسىمۇ بولىدۇ. ئاياللار يول ماڭغاندا پۇت بىلەزۈكىگە ئوخشىغان يوشۇرۇن زىننەتلىرىدىن ئاۋاز چىقىرىپ، كىشىلەرگە بىلدۈرۈش ئۈچۈن، ئاياغلىرىنى يەرگە ئۇرمىسۇن. ئى مۇئمىنلەر! دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مۇرادىڭلارغا يېتىشىڭلار ئۈچۈن ھەممىڭلار ئاللاھ تەرەپكە قايتىڭلار، ئىسلام بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ، جاھىلىيەتنىڭ يامان ئەمەللىرىنى تەرك ئېتىڭلار ۋە گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلىڭلار.

32 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاراڭلاردىكى بويتاق ئەرلەرنىڭ، ئاياللارنىڭ، ياخشى قۇل ۋە ياخشى چۆرىلىرىڭلارنىڭ بېشىنى ئوڭلاپ قويۇڭلار. ئەگەر ئۆيلەنمەكچى بولغان كىشىلەر يوقسۇل بولسا، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن باي قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمى ناھايىتى كەڭدۇر ۋە تولىمۇ كاتتىدۇر، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ بارلىق ئەھۋالىنى تولۇق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

33 _ يوقسۇللۇقتىن ياكى باشقا سەۋەبلەر تۈپەيلى ئۆيلىنىشكە قادىر بولالمىغانلار ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن بىھاجەت قىلغۇچە ۋە ئۆيلىنىش ئىشىنى ئاسان قىلغۇچە، ئاللاھ ھارام قىلغان ئىشلاردىن ئۆزلىرىنى يىراق تۇتۇپ، ئىپىپەتلىك بولسۇن. خوجايىنلىرى بىلەن توختام تۈزۈش ئارقىلىق ئازادلىققا ئېرىشىشنى خالايدىغان قۇل ۋە چۆرىلەرنىڭ خوجايىنلىرى ئۇلارنىڭ مۇستەقىل ھايات كەچۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنى بايقىسا، ئۇلار بىلەن توختام تۈزسە بولىدۇ، ئۇلارنىڭ ئازادلىققا ئېرىشىشى ئۈچۈن خوجايىنلىرى ۋە باشقىلار پۇل _ مال بېرىپ ئۇلارغا ياردەم قىلىشى لازىم. ئى خوجايىنلار! سىلەرنىڭ چۆرىلىرىڭلارنى زىنا _ پاھىشىگە مەجبۇرلىشىڭلار قەتئىي توغرا ئەمەس. ئۇلار ئىپىپەتلىك بولۇشنى خالايدىغان تۇرسا، سىلەر ئۇلارنى قانداقمۇ زىناغا مەجبۇرلايسىلەر؟ بۇ ھەقىقەتەن قەبىھ قىلمىشتۇر. كىمكى ئۇلارنى پاھىشىگە مەجبۇرلايدىكەن، مەجبۇرلانغاندىن كېيىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا رەھىم قىلغۇچىدۇر. بۇنىڭ گۇناھى مەجبۇرلىغانلارغا بولىدۇ.

34 _ ئی ئىنسانلار! شەكسىزكى، بىز سىلەرگە ھەقىقەتنى ئوپئوچۇق كۆرسىتىپ بېرىدىغان قۇرئان ئايەتلىرىنى، سىلەردىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئۈممەتلەردىن مىساللارنى ۋە ئاللاھتىن قورقىدىغان كىشىلەرنىڭ ئۆز مەجبۇرىيىتىنى تونۇشى ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەتلەرنى نازىل قىلدۇق.

35 _ ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ نۇرى بولۇپ، بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى ئىشلارنى باشقۇرۇپ تۇرىدۇ، بەندىلىرىنى يېتەكلەيدۇ. ئاللاھ نۇردۇر، ئاللاھنىڭ پەردىسىمۇ نۇردۇر. بارلىق كائىنات ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر ئاللاھنىڭ نۇرى بىلەن يورۇيدۇ. قۇرئان بىلەن ھىدايەت ئاللاھنىڭ نۇرىدىن بىر نۇردۇر. ناۋادا ئاللاھنىڭ نۇرى بولمىسا ئىدى، زۇلمەتلەر ھەممە يەرنى قاپلاپ كەتكەن بولاتتى. مۇئمىن ئادەمنىڭ دىلىدىكى ئاللاھ ئاتا قىلغان ئىمان بىلەن قۇرئان نۇرى خۇددى تەكچىگە قويۇلغان چىراغقا ئوخشايدۇ، چىراغ شىشىنىڭ ئىچىدە بولۇپ، شىشە سۈزۈكلۈكتە گويا نۇرلۇق يۇلتۇزدۇر. ئۇ چىراغ شەرقىمۇ، غەربىكىمۇ ئائىت بولمىغان، مۇبارەك زەيتۇن دەرىخىدىن چىقىرىلغان ياغ بىلەن يورۇتۇلغان، ئۇنىڭ يېغى سۈزۈكلۈكىدىن ئوت تەگمىسىمۇ يورۇپ كېتەيلا دەپ قالىدۇ، ئەگەر ئوت تەگسە نۇر ئۈستىگە نۇر قوشۇلۇپ تېخىمۇ يورۇپ كېتىدۇ. مۇئمىن ئادەمنىڭ دىلىنى يورۇتقان ھىدايەت ئەنە شۇنداق بولىدۇ. ئاللاھ خالىغان بەندىسىنى قۇرئانغا ئەگىشىشكە مۇۋەپپەق قىلىدۇ، ئاللاھ ئىنسانلارنى ئەقلىنى ئىشلەتسۇن دەپ، ئۇلارغا مانا مۇشۇنداق مىساللارنى ۋە ھېكمەتلەرنى بايان قىلىپ بېرىدۇ. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

36 _ ئاشۇ پارلاق نۇر ئاللاھ ئۇلۇغلاشقا ۋە قۇرئان ئوقۇش، تەسبىھ، تەھلىل ئېيتىش بىلەن ئۆز ئىسمىنى ياد ئېتىشكە بۇيرۇغان مەسجىدلەردە بولۇپ، مۇئمىنلەر ئۇ مەسجىدلەردە ئەتىگەن–ئاخشامدا ئاللاھقا تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ.

37 _ ئۇلار شۇنداق ئەرلەركى، نە تىجارەت، نە سودا _ سېتىق ئۇلارنى ئاللاھنى ياد ئېتىشتىن، نامازنى ئوقۇشتىن ۋە زاكات بېرىشتىن غەپلەتتە قالدۇرمايدۇ. ئۇلار دىللار ئازابتىن قۇتۇلۇپ قېلىشقا بولغان ئۈمىد بىلەن، ھالاك بولۇشتىن قورقۇش ئارىسىدا ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان، كۆزلەر ئەندىشىدە ئالاقزادە بولۇپ چەكچىيىپ كېتىدىغان قىيامەت كۈنىدىن قورقىدۇ.

38 _ ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرىگە ئاللاھنىڭ مۇكاپات بېرىشى ۋە ئۆز پەزلىدىن ئاشۇرۇپ بېرىشى ئۈچۈن شۇنداق ئىبادەت قىلىدۇ. ئاللاھ خالىغان ئادەمگە ھېسابسىز رىزىق بېرىدۇ، قىلغان ئەمەلى ئاز بولسىمۇ ھېسابسىز كۆپ ساۋاب بېرىدۇ.

39 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن كاپىرلارنىڭ ياخشى ئەمەل دەپ قىلغان ئىشلىرى خۇددى ئۈسساپ كەتكەن ئادەم سۇ دەپ ئويلاپ قالىدىغان، يېنىغا

كەلسە سۇدىن ھېچبىر ئەسەر تاپالمايدىغان باياۋاندىكى سەراپقا ئوخشايدۇ. كاپىرلار قىلغان ئەمەللىرىنى ئۆزلىرىگە مەنپەئەت قىلىدۇ دەپ ئويلايدۇ، ئەمما ئۇلار قىيامەت كۈنى ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىنى تاپالمايدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىنى كۆزىتىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ، ئاللاھ تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر. نادانلار ئاللاھن ئاگاھلاندۇرغان ئازابنى كېچىكىدۇ، دەپ ئويلاپ قالمىسۇن. شەكسىزكى، ئۇ ئازاب ئاللاھ بەلگىلىگەن ۋاقىتتا چوقۇم كېلىدۇ.

40 _ ياكى ئۇلارنىڭ ياخشى دەپ ئويلىغان ئەمەللىرى قاتمۇقات دولقۇنلار ۋە دولقۇنلارنىڭ ئۈستىدىكى قارا بۇلۇتلار قاپلاپ تۇرغان چوڭقۇر دېڭىزدىكى قاراڭغۇلۇققا ئوخشايدۇ. بۇ قاراڭغۇلۇقتا قالغان ئادەم قاتتىق قاراڭغۇلۇق سەۋەبلىك قولىنى ئۇزاتسا بارماقلىرىنى كۆرەلمەيدۇ. كاپىرلارمۇ شۇ ئادەمگە ئوخشايدۇ، چۈنكى كاپىرلار كاپىرلىق، مۇشرىكلىك ۋە يامان ئەمەللەرنىڭ زۇلمەتلىرىگە كۆمۈلۈپ كەتكەن. ئاللاھ قۇرئان ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى ئارقىلىق ھىدايەت تېپىشنى نېسىپ قىلمىغان ئادەم ھىدايەت تاپالمايدۇ، ئۇنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان بىرى چىقمايدۇ.

41 _ ئى پەيغەمبەر! ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەخلۇقات بىلەن ئاسماندا قاناتلىرىنى كەرگەن ھالدا ئۇچۇپ كېتىۋاتقان قۇشلارنىڭ ئاللاھقا تەسبىھ ئېيتىدىغانلىقىنى بىلمەمسەن؟ ئاللاھ ھەربىر مەخلۇقنىڭ دۇئاسى ۋە تەسبىھىنى بىلىدۇ. ئاللاھ ھەربىر مەخلۇققا ئاللاھقا قانداق ئىبادەت قىلىشنى، تەسبىھ ئېيتىشنى ئۆگەتكەن. ئاللاھ ھەربىر تەسبىھ ئېيتقۇچىنىڭ ۋە ئىبادەت قىلغۇچىنىڭ ئەمەللىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ ئۇلارنى شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپاتلايدۇ.

42 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پادىشاھلىقى ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزى يالغۇز ئىدارە قىلىپ تۇرىدۇ، قىيامەت كۈنى قايتىدىغان جايى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر.

43 _ كۆرمەمسەنكى، ئاللاھ بۇلۇتلارنى ئۆزى خالىغان جايلارغا ھەيدەيدۇ، ئاندىن ئۇلارنى بىر – بىرىگە قوشىدۇ، ئاندىن ئۇلارنى توپلانغان ھالغا كەلتۈرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇ بۇلۇتلارنىڭ ئارىسىدىن يامغۇر ياغدۇرىدۇ. ئاللاھ ئاسماندىكى تاغدەك بۇلۇتلاردىن مۆلدۈر ياغدۇرىدۇ، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ھېكمىتىگە ئاساسەن ئۇنىڭ بىلەن خالىغان ئادەمگە زىيان يەتكۈزىدۇ ۋە خالىغان ئادەمنى ئۇنىڭدىن ساقلايدۇ، بۇلۇتلاردىن چاقنىغان چاقماقنىڭ ئۆتكۈر نۇرى ئۇنىڭغا قارىغان كۆزلەرنى نابۇت قىلىۋەتكىلى تاس قالىدۇ.

44 _ ئاللاهنڭ چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەللىلىرىدىن بىرى شۇكى، ئاللاھ كېچە بىلەن كۈندۈزنى بىر _ بىرىنىڭ ئارقىسىدىن كەلتۈرۈش، بىرىنى ئۇزۇن، بىرىنى قىسقا قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى ئالماشتۇرۇپ تۇرىدۇ، بۇنىڭدا ئەقلى جايىدا بولغان ھەرقانداق ئادەم ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

45 _ ئاللاھ يەر يۈزىدە مېڭىۋاتقان بارلىق جانلىقلارنىڭ ھەممىسىنى سۇدىن ياراتتى، سۇ ئۇلارنىڭ يارىتىلىش مەنبەسىدۇر. بۇ جانلىقلارنىڭ بەزىسى يىلانغا ئوخشاش قورسقى بىلەن يەرگە سۈرۈلۈپ ماڭىدۇ، بەزىسى ئىنسانغا ئوخشاش ئىككى پۇتى بىلەن ماڭىدۇ، بەزىسى ھايۋانلارغا ئوخشاش تۆت پۇتى بىلەن ماڭىدۇ، ئاللاھ خالىغان مەخلۇقاتلارنى يارىتىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

46 _ شۇبھىسىزكى، بىز قۇرئاندا سىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان روشەن ئايەتلەرنى نازىل قىلدۇق، ئاللاھ بەندىلىرى ئىچىدىن خالىغان كىشىلەرنى ئىسلامدىن ئىبارەت توغرا يولغا باشلايدۇ.

47 _ مۇناپىقلار«بىز ئاللاھنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاللاھتىن ئېلىپ كەلگەنلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتتۇق ۋە ئاللاھ بىلەن ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىتائەت قىلدۇق» دېيىشىدۇ، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بىر پىرقە كىشىلەر ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈيدۇ، پەيغەمبەرنىڭ ھۆكۈمىنى قوبۇل قىلمايدۇ. ئۇلار ئەمەلىيەتتە مۇئمىن ئەمەس.

48 _ ئۇلار ئارىلىرىدىكى دەۋا ئىشلىرى ئۈستىدىن ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبەرنىڭ ھۆكۈمىگە چاقىرىلسا، ئۇلاردىن بىر قىسمى ئاللاھنىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ ھۆكۈمى شەكسىز ھەق تۇرسىمۇ، ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىدۇ.

49 _ ئەگەر دەۋادىكى ھەقلىق تەرەپ ئۆزلىرى بولۇپ قالغاندا، ئۇلار پەيغەمبەرنىڭ ھۆكۈم قىلىشىغا قەلبىدىن رازى بولۇپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان قىياپەتتە يۈگۈرۈپ كېلىشىدۇ.

50 _ ئۇلارنىڭ ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈشىنىڭ سەۋەبى دىللىرىدىكى مۇناپىقلىق كېسىلى مۇ ياكى ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىدىن گۇمانلىنىۋاتامدۇ؟ ياكى ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ناھەق ھۆكۈم چىقىرىدۇ دەپ ئويلامدۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ئەمەلىيەتتە ئۇلار ناھەق ھۆكۈم قىلىدۇ دەپ ئويلىمايدۇ، لېكىن ئاساسلىق سەۋەب شۇكى، ئۇلار ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان گۇناھكارلاردۇر.

51 _ ئەمما ھەقىقىي مۇئمىنلەر شۇنداق زاتلاركى، ئۇلار ئۆز ئارىسىدىكى دەۋا ئىشلىرىدا ئاللاھنىڭ كىتابى ۋە پەيغەمبەرنىڭ سۈننىتى بويىچە ھۆكۈم قىلىشقا چاقىرىلغان چاغدا، ئۇلار ئۇنى دەرھال قوبۇل قىلىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ سۆزلىرى: «بىزگە دېيىلگەن ھەقىقەتلەرنى ئاڭلىدۇق ۋە بىزنى

هەقىقەتكە چاقىرغان زاتقا ئىتائەت قىلدۇق» دېيىشتىن ئىبارەتتۇر، ئەنە شۇلار ئېسىل جەننەتلەردىن ئورۇن ئېلىش ئارقىلىق بارچە ئارمانلىرىغا ۋە مۇرادىغا ئېرىشكۈچىلەردۇر.

52 _ كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلسا، ئاسىيلىق قىلىشنىڭ ئاقىۋىتىدىن ھەزەر ئەيلىسە، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقسا، ئەنە شۇلار جەننەت نېمەتلىرىگە ئېرىشىش ئارقىلىق مۇرادىغا يېتىدىغان كىشىلەردىن بولىدۇ.

53 _ مۇناپىقلار ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قاتتىق قەسەم قىلىپ: «ئى مۇھەممەد! ئەگەر سەن بىزنى جىھادقا دەۋەت قىلساڭ، بىز ئەلۋەتتە سەن بىلەن بىللە چىقىمىز» دەپ ۋەدە بېرىشتى. سەن ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر يالغاندىن قەسەم قىلماڭلار، ئىتائىتىڭلار چاغلىقتۇر، چۈنكى سىلەر تىلىڭلارنىڭ ئۈچىدىلا ئىتائەت قىلىسىلەر. ئۇنتۇماڭلار، ئاللاھ قىلمىشلىرىڭلاردىن خەۋەردارىدۇر، سىلەرنى شۇنىڭغا ئاساسەن جازالايدۇ».

54 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھقا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئەگەر باش تارتساڭلار، شۇنى بىلىڭلاركى، پەيغەمبەرنىڭ مەسئۇلىيىتى ئاللاھ بۇيرۇغان ھەق دىننى كىشىلەرگە يەتكۈزۈشتۇر. سىلەرنىڭ مەسئۇلىيىتىڭلارمۇ ئۈستۈڭلارغا بۇيرۇلغاننى ئادا قىلىشتۇر، ئەگەر پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلساڭلار، ھىدايەت تاپىسىلەر، پەيغەمبەرنىڭ مەسئۇلىيىتى پەقەت دىننى چۈشىنىشلىك قىلىپ يەتكۈزۈشتىن ئىبارەتتۇر».

55 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىكى ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا، ئەگەر ئۇلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمەي، ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلسا، بۇرۇنقى ئۈممەتلەرنى يەر يۈزىدە ھۆكۈمران قىلغاندەك، ئۇلارنى مۇشرىكلارنىڭ زېمىنلىرىغا ئىگە قىلىپ، چوقۇم ھۆكۈمران قىلىشنى، ئۇلار ئۈچۈن تاللىغان ئىسلام دىننى چوقۇم كۈچلۈك ۋە مۇستەھكەم قىلىپ بېرىشنى ۋە ئۇلارنىڭ قورقۇنچىسىنى ئامانلىققا ئايلاندۇرۇپ بېرىشنى ۋەدە قىلدى. ئاللاھ ئۇلارغا مەزكۇر نېمەتلەرنى ئاتا قىلغاندىن كېيىن، ئۇلاردىن كىمكى كاپىر بولىدىكەن، ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ئىنكار قىلىدىكەن، ئەنە شۇنداقلار راستىنلا توغرا يولدىن ئاداشقانلاردۇر.

56 _ ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن نامازنى مۇكەممەل ئوقۇڭلار، زاكاتنى ئۇنىڭغا تېگىشلىك بولغان كىشىلەرگە تولۇق بېرىڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلىڭلار.

57 _ كاپىرلارنى يەر يۈزىدە ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قېچىپ قۇتۇلالايدۇ دەپ ئويلىمىغىن، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنى ھالاك قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر. ئاخىرەتتە ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى دوزاختۇر، دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

58 _ ئی ئاللاهقا ئىمان ئېيتقان ۋە پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلغان كىشىلەر! قۇللىرىڭلارنى، چۆرىلىرىڭلارنى ۋە بالاغەتكە يەتمىگەن بالىلارنى سىلەر كىيىمىڭلارنى ئالماشتۇرىدىغان ئۈچ ۋاقىتتا ھۇجرالىڭلارغا ئىجازەت سوراپ كىرىشكە بۇيرۇڭلار. بۇ ئۈچ ۋاقىت: نامازبامداتتىن بۇرۇنقى ۋاقىت، چۈشتە سىلەر ئۈخلايدىغان ۋاقىت ۋە خۇپتەندىن كېيىنكى ۋاقىتتۇر. بۇ ئۈچ ۋاقىت سىلەر ئۈچۈن ئەۋرەت (يەنى بەزى ئەزالىرىڭلار ئېچىلىپ قالىدىغان ۋاقىت)تۇر، ئەمما بۇ ئۈچ ۋاقىتتىن باشقا ۋاقىتلاردا ئۇلار سىلەرگە ئىجازەت سورىماي كىرسە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ئەمەلىيەتتىمۇ، بۇ ۋاقىتلاردا ئۇلار سىلەرنىڭ يېنىڭلارغا كىرىپ _ چىقىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ سىلەرگە ئىجازەت سوراپ كىرىشنىڭ ئەھكاملىرىنى بايان قىلىپ بەرگەندەك، ئايەتلىرىنى، ئەھكاملىرىنى، دەلىل – پاكىتلىرىنى ۋە دىننىڭ بارلىق مەسىلىلىرىنى ئەنە شۇنداق بايان قىلىپ بېرىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

59 _ كىچىك بالىلىرىڭلار بالاغەتكە يەتكەندە، ئۇلارمۇ ئۆزىدىن چوڭلار ئۈيگە كىرىشتە ئىجازەت سورىغاندەك، ھەممە ۋاقىتتا ئىجازەت سوراپ كىرسۇن. ئاللاھ ئۈيگە كىرىشنىڭ ئەدەپ – قائىدىلىرىنى بايان قىلىپ بەرگەندەك، ئايەتلىرىنى سىلەرگە شۇنداق بايان قىلىپ بېرىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇلارغا شەرىئەت بەلگىلەشتە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

60 _ ياشىنىپ قالغانلىقتىن، جىنسىي ھەۋەستىن ۋە شەھۋەتتىن قېلىپ قالغان، ياتلىق بولۇشنى خالىمايدىغان ۋە ئەرلەرمۇ ئىشتىھا قىلمايدىغان ئاياللار سىرتقا چىققاندا كىيىپ چىقىدىغان كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ، ئادەتتىكى كىيىملىرى بىلەن يۈرسىمۇ ئۇلارغا ھېچ گۇناھ يوقتۇر، ئەمما تولۇق كىينىپ ئىپىپەتلىك يۈرۈش ئۇلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىڭلارنى ۋە ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

61 _ ئەما، توكۇر ۋە كېسەلچان كىشىلەر ئۆزرىسى سەۋەبلىك جىھادقا ئوخشاش كۆز، پۇت– قول ۋە بەدەن ساق بولمىسا قىلغىلى بولمايدىغان بەزى پەرز ئەمەللەرنى تەرك ئەتسە، ئۇلارغا گۇناھ بولمايدۇ. ئى مۇئمىنلەر! سىلەر بالىلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە، ئاتىلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە، ئانىلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە، قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە، ھەمشىرىلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە، يا ئاتاڭلارنىڭ قېرىنداشلىرىنىڭ ئۆيلىرىدە، ئاتاڭلارنىڭ ھەمشىرىلىرىنىڭ ئۆيلىرىدە، يا ئاناڭلارنىڭ قېرىنداشلىرىنىڭ ئۆيلىرىدە، يا ئاناڭلارنىڭ ھەمشىرىلىرىنىڭ ئۆيلىرىدە، يا سىلەرگە ئاچقۇچلىرىنى تاپشۇرۇپ قويۇپ ۋاقىتلىق كېتىپ قالغانلارنىڭ ئۆيلىرىدە، يا دوستلىرىڭلارنىڭ ئۆيلىرىدە بىرەر نەرسە

يېسەڭلار گۈناھ يوقتۇر، توپلىشىپ ياكى ئايرىم _ئايرىم يېسەڭلارمۇ سىلەرگە گۈناھ يوقتۇر، سىلەر تۇرالغۇ بولغان ياكى تۇرالغۇ بولمىغان ئۆيلەرگە كىرگەن چېغىڭلاردا، بىر _بىرىڭلار بىلەن «ئەسسەلامۇ ئەلەيكۇم ۋەرەھمەتۇللاھى ۋەبەرەكاتۇھۇ» دەپ ئىسلامچە سالاملىشىڭلار. ئەگەر ئۇ جايدا ھېچكىم بولمىسا «بىزگە ۋە ياخشى بەندىلەرگە ئاللاھتىن ئامانچىلىق بولسۇن» دەڭلار. بۇ ئاللاھ بۇيرۇغان سالام بولۇپ، ئاراڭلاردىكى مۇھەببەتنى ئاشۇرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنى ئەقلىنى ئىشلىتىپ چۈشەنسۇن، ئاندىن ئەمەل قىلسۇن دەپ، ئايەتلىرىنى ۋە دىننىڭ ئەھكاملىرىنى ئەنە شۇنداق بايان قىلىدۇ.

62 _ ھەقىقىي مۇئمىنلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە چىن دىلىدىن ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەردۇر، ئۇلار مۇسۇلمانلارنىڭ ئىشلىرىغا مۇناسىۋەتلىك بىرەر ئىش ئۈستىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن جەم بولغان چاغلىردا، ئۇلاردىن ھېچكىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئىجازەت سورىماي كېتىپ قالمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! شۇ سەندىن ئىجازەت سورايدىغانلار، ھەقىقەتەن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە چىن ئىمان ئېيتقان كىشىلەردۇر. شۇڭا ئۇلار مەلۇم ئۆزرىسى سەۋەبلىك قايتىشقا سەندىن ئىجازەت سورىسا، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن سەن خالىغان ئادەملەرگە ئىجازەت بەرگىن، ئۇلارغا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگىن. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۈناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

63 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر رەسۇلۇللاھنى چاقىرغان چېغىڭلاردا، بىر –بىرىڭلارنى چاقىرغاندەك ھەرگىز ئۇنى «ئى مۇھەممەد!» دەپ چاقىرماڭلار، ئۇنى ھۆرمەتلەپ: «ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى!» دەپ چاقىرىڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن ئاستا سۇغۇرۇلۇپ، ئىجازەت سورىمايلا غىپىدە چىقىپ كەتكەن مۇناپىقلارنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار بۇ سەۋەبلىك بۇ دۇنيادا بالاغا يولۇقۇشتىن ياكى ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا دۇچار بولۇشتىن ھەزەر ئەيلىسۇن.

64 _ بىلىڭلاركى، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، چۈنكى ئۇلارنىڭ ھەممىسنى ئاللاھ ياراتقان بولۇپ، ئۇلار ئاللاھنىڭ مۇلۇكىدۇر ۋە ئاللاھقا بويسۇنىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئىنسانلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدىغان قىيامەت كۈنىدە، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ياخشى – يامان بارلىق ئەمەللىرىنى ئۇلارغا ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە ئۇلارنى شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپاتلايدۇ ياكى جازالايدۇ، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلار ۋە ئەھۋالىڭلار ئۇنىڭغا ھەرگىز مەخپىي ئەمەستۇر.

فۇرقان سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] بەندىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىنسانلارنى ۋە جىنلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى بولۇشى ئۈچۈن، ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىغۇچى قۇرئاننى ئۇنىڭغا نازىل قىلغان، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پادىشاھلىقى ئىلكىدە بولغان، بالىغا موھتاج بولمىغان، پادىشاھلىقىدا ھېچبىر شېرىكى بولمىغان، ھەر نەرسىنى يارىتىپ، ئۆز ھېكمىتىگە ئاساسەن ئۇنىڭغا مۇناسىپ ئۆلچەمنى بېكىتكەن ئاللاھ ھەقىقەتەن بۇيۇكتۇر.

3 _ ئەرەب مۇشرىكلىرى ئاللاھنى قوۋۇپ، ھېچ نەرسىنى يارىتالمايدىغان، ئەكسىچە ئۆزى يارىتىلغان، ئۆزىگە ئىگە بولالمايدىغان، ئۆزىدىن بىرەر زىياننى توسۇپ قالالمايدىغان، ئۆزىگە بىرەر پايدىمۇ كەلتۈرەلمەيدىغان، تىرىكنى ئۆلتۈرۈشكە، ئۆلۈكنى تىرىلدۈرۈشكە ياكى ئۆلۈكلەردىن ھېچبىرىنى قەبرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقىرىشقا قادىر بولالمايدىغان نەرسىلەرنى مەبۇد قىلىۋالدى.

4 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار: «بۇ قۇرئان پەقەتلا توقۇلمىدۇر ۋە يالغاندۇر، ئۇنى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىققان، ئۇنىڭ توقۇپ چىقىشىغا باشقا كىشىلەر يارىدەم بەرگەن» دەيدۇ. كاپىرلار بۇ سۆزى بىلەن ئەڭ قەبىھ دەرىجىدە ھەقسىزلىق قىلدى ۋە چوڭ بىر تۆھمەتنى كۆتۈرۈپ چىقىشتى. ھالبۇكى، قۇرئاننى ئىنسان توقۇپ چىقالايدىغان كىتاب ئەمەس.

5 _ ئۇلار قۇرئان توغرۇلۇق: «بۇ بۇرۇنقىلارنىڭ كىتابلىرىدا يېزىلغان ئەپسانىلەر بولۇپ، مۇھەممەد ئۇلارنى كۆچۈرۈۋالغان، بۇ ئەپسانىلەر ئۇنىڭغا ئەتىگەن – ئاخشامدا ئوقۇپ بېرىلىۋاتىدۇ» دېدى.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «قۇرئاننى ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنى تولۇق بىلىپ تۇرىدىغان زات ئاللاھ نازىل قىلدى. شەكسىزكى، ئاللاھ قىلمىشلىرىغا تەۋبە قىلغۇچىلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مەرھەمەتلىكتۇر، شۇڭا ئۇلارنى ئالدىراپ جازالىمايدۇ».

7 _ ئۇ مۇشرىكلار يەنە: «ئۆزىنى پەيغەمبەر دەۋالغان بۇ ئادەم بىزگە ئوخشاش تاماق يەيدىغان، تىرىكچىلىك قىلىپ بازارلاردا يۈرىدىغان قانداق پەيغەمبەركەن ئۇ؟ ئۇنىڭ راستچىللىقىغا گۇۋاھ بولۇش ئۈچۈن ئاللاھ ئۇنىڭغا بىر پەرىشتە چۈشۈرسە بولمامتى؟

8 _ یا ئۇنىڭغا ئاسماندىن بىر خەزىنە چۈشۈرۈلسە، یا ئۇنىڭغا مېۋىلىرىنى یەیدىغان بىر باغ بېرىلسە بولمامتى؟» دېیىشتى. بۇ ئىنكارچى زالىملار: «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر پەقەت سېھىرلەنگەن بىر ئادەمگە ئەگىشىۋاتىسىلەر» دېدى.

9 _ ئى پەیغەمبەر! ئۇ ئىنكارچىلارنىڭ سەن توغرۇلۇق ئېیتقان یالغانلىرىغا قارىغىنىكى، ئۇلارنىڭ بۇ یالغانلىرى ئەپسانىلەرگە ئوخشاپ كېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھەقىقەتتىن تېخىمۇ یىراقلىشىپ كەتتى، بۇ سەۋەبتىن ئۇلار سەن توغرۇلۇق ئېیتقان تۆھمەتلىرىنى تۈزىتىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا ھەرگىز یول تاپالمایدۇ.

10 _ ئاللاھ ھەقىقەتەن بۇیۇكتۇركى، ئى پەیغەمبەر! ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، مۇشۇ دۇنیادا ساڭا ئۇلارنىڭ ئېیتقانلىرىدىنمۇ یاخشى، دەل – دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان كۆپلىگەن باغلارنى ۋە تولىمۇ كاتتا سارایلارنى ئاتا قىلغان بولاتتى.

11 _ ئۇلار سېنى تاماق یەیدۇ، بازارلاردا یۈرىدۇ دەپ ئەیىبلەش بىلەنلا قالماي، قىیامەت كۈننى، ئۇ كۈندە بولىدىغان مۇكاپات ۋە جازانى ئىنكار قىلدى، بىز قىیامەتنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا دوزاخ ئوتىنى تەییارلىدۇق.

12 _ قىیامەت كۈنى دوزاخ ئاشۇ كاپىرلارنى یىراق جایدىن كۆرگەن چاغدا، ئۇلار دوزاخنىڭ غەزەپتىن قاینىغان ۋە شىددەت بىلەن گۈركىرىگەن ئاۋازىنى ئاڭلایدۇ.

13 _ ئۇلار زەنجىر بىلەن بوینىغىچە باغلانغان ھالدا دوزاخنىڭ تار یېرىگە تاشلانغان چاغدا، ئۇلار ئازابتىن قۇتۇلۇپ قېلىش ئۈچۈن ئۆزلىرىنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەیدۇ.

14 _ ئۇلارنى تېخىمۇ ئۈمىدسىزلەندۈرۈش ئۈچۈن، ئۇلارغا : «بۈگۈن سىلەر بىر ئۆلۈمنى ئەمەس، تالاي ئۆلۈملەرنى تىلەڭلار، سىلەرنىڭ بۇ تىلىكىڭلار سىلەرگە غەم – قایغۇدىن باشقا نەرسىنى زىیادە قىلمایدۇ، سىلەر بۇ غەمدىن قۇتۇلالمایسىلەر» دېیىلىدۇ.

15 _ ئى پەیغەمبەر! ئۇلارغا ئېیتقىنىكى، «سىلەرگە سۈپەتلەپ بېرىلگەن ئاشۇ دوزاخ یاخشىمۇ یاكى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغان مۇئمىنلەرگە ۋەدە قىلىنغان مەڭگۈلۈك جەننەت یاخشىمۇ؟» جەننەت تەقۋادارلارغا بېرىلگەن مۇكاپاتتۇر ۋە ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتە ئورۇنلىشىدىغان قارارگاھىدۇر.

16 _ ئاشۇ ئىتائەتمەن مۇئمىنلەر جەننەتتە مەڭگۈ تۇرۇش بىلەن بىللە ئۆزى خالىغان لەززەتلىك نېمەتلەردىن بەھرىمەن بولىدۇ. بۇ، مۇئمىن بەندىلەر رەببىڭدىن ئەمەلگە ئېشىشنى تىلەیدىغان ۋەدىدۇر. ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمایدۇ.

17 _ قىيامەت كۈنى ئاللاھ مۇشرىكلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئاللاھنى قوىۇپ چوقۇنغان مەبۇدلىرىنى بىر يەرگە توپلايدۇ، ئاندىن ئۇ مەبۇدلارغا: «مېنىڭ بۇ بەندىلىرىمنى سىلەر توغرا يولدىن ئازدۇرۇپ، ئۆزۈڭلارغا چوقۇنۇشقا بۇيرۇدۇڭلارمۇ؟ ياكى ئۇلار ئۆزلىرى توغرا يولدىن ئېزىپ كېتىپ سىلەرگە چوقۇندىمۇ؟» دەيدۇ.

18 _ مەبۇدلار ئېيتىدۇ: «ئى رەببىمىز! سەن ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇرسەن، سېنى قوىۇپ باشقىلارنى دوست تۇتتۇش بىزگە لايىق ئەمەس، لېكىن سەن ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئاتا – بوۋىلىرىنى دۇنيادا شۇ قەدەر نېمەتكە چۆمدۈردۈڭكى، ئۇلار سېنى ياد ئېتىشنى ئۇنتۇدى ۋە مەخلۇقاتنى ساڭا شېرىك كەلتۈردى. ھەقىقەتەنمۇ ئۇلار ھالاك بولۇشقا تېگىشلىك قەۋم بولۇپ قالغان ئىدى».

19 _ مۇشرىكلارغا دېيىلىدۇكى: «سىلەر چوقۇنغان مەبۇدلار سىلەرنىڭ سۆزۈڭلارنى ئىنكار قىلدى، ئەمدى سىلەر ئۆزۈڭلاردىن ئازابنى توسۇپ قالالمايسىلەر ۋە يارىدەمگىمۇ ئېرىشەلمەيسىلەر. كىمكى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلىدىكەن، ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىدىكەن ۋە تەۋبە قىلماي شۇ پېتى ئۆلىدىكەن، ئۇنىڭغا بىز تولىمۇ قاتتىق ۋە چوڭ ئازابنى تېتىتىمىز».

20 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرمۇ ئەلۋەتتە تاماق يەيدىغان، بازارلاردا مېڭىپ يۈرىدىغان ئىنسانلار ئىدى. ئى ئىنسانلار! بىز سىلەرنىڭ بەزىڭلارنى بەزىڭلار بىلەن ھىدايەت – ئازغۇنلۇق، بايلىق – پېقىرلىق، ساقلىق _ كېسەللىك جەھەتتىن سىنىدۇق. سىلەر بۇ سىناققا بەرداشلىق بېرىپ، ئاللاھ سىلەرگە بۇيرۇغان ئىشلارنى ئورۇنداپ ئۇنىڭ مۇكاپاتىغا لايىق بولامسىلەر؟ ياكى بەرداشلىق بېرەلمەي ئازابقا تېگىشلىك بولامسىلەر؟ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ بەندىلىرى ئىچىدىكى بەرداشلىق بەرگۈچىلەر بىلەن چىدامسىزلىق قىلغۇچىلارنى، شۈكۈر قىلغۇچىلار بىلەن ناشۈكۈرلۈك قىلغۇچىلارنى ئېنىق كۆرۈپ ۋە بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

21 _ ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغانلىقتىن، رەببىنىڭ ھۇزۇرىغا بارىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيدىغانلار: «بىزگە مۇھەممەدنىڭ راستچىللىقىنى ئېيتىپ بېرىدىغان پەرىشتىلەر چۈشۈرۈلسە ياكى رەببىمىزنى ئوچۇق _ ئاشكارا كۆرسەك، ئۇنىڭ راستچىل ئىكەنلىكىنى بىزگە دەپ بەرسە بولمامتى؟» دېيىشتى. شۇبھىسىزكى، ئۇ كاپىرلار ئۆزىنى تولىمۇ چوڭ ساناپ كەتتى ۋە كۇفرىلىقتا بەكمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. شۇڭا ئۇلار مۇشۇنداق نالايىق سۆزلەرنى قىلىشقا جۈرئەت قىلالىدى.

22 _ ئۇلار قىيامەت كۈنى پەرىشتىلەرنى چوقۇم كۆرىدۇ، ئەمما ئۇ چاغدا پەرىشتىلەر ئۇلارغا جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرمەيدۇ، بەلكى ئۇلارغا: «ئاللاھ جەننەتنى سىلەرگە ھارام قىلدى» دەيدۇ.

23 _ بىز ئۇلارنىڭ ياخشىلىق دەپ قىلغان بارلىق ئەمەللىرىنى يوققا چىقىرىپ، ئۇنى ئۇچۇپ يۈرگەن توزاندەك ئۇلارغا قىلچە پايدىسىز قىلىۋېتىمىز. چۈنكى ھەرقانداق بىر ئەمەلنىڭ ئاخىرەتتە ئەسقېتىشى ئۈچۈن، شۇ ئەمەلنى قىلغۇچىنىڭ ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن، ئىخلاس قىلغان ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگەشكەن بولۇشى شەرتتۇر.

24 _ قىيامەت كۈنى جەننەت ئەھلى بولىدىغان كىشىلەر دوزاخ ئەھلى بولىدىغانلاردىن ئەلۋەتتە ئەڭ ياخشى جايدا ۋە ئەڭ ياخشى ئارامگاھتا بولىدۇ، جەننەتنىڭ نېمەتلىرى ئۇلارغا ئۈزۈلۈپ قالماي كېلىپ تۇرىدۇ، جەننەتتە ئۇلارغا قىلچىلىكمۇ غەم _ قايغۇ يوقتۇر.

25 _ ئى پەيغەمبەر! ئاسمان يېرىلىدىغان، ئۇنىڭ يېرىلغان يەرلىرىدىن ئاپئاق بۇلۇتلار كۆرۈندىغان شۇ كۈندە ئاسمان پەرىشتىلىرى چۈشىدۇ، ئۇلار ھېساب مەيدانىدىكى خالايىقنى قورشاپ تۇرىدۇ، ئاندىن ئاللاھ بەندىلەر ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن كېلىدۇ.

26 _ بۇ كۈندە ھەقىقىي پادىشاھلىق يېگانە ئىلاھ بولغان رەھمان ئاللاھقىلا خاستۇر. بۇ كۈن كاپىرلار ئۈچۈن تولىمۇ قىيىن بىر كۈن بولىدۇ، چۈنكى ئۇلار قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

27 _29] ئى پەيغەمبەر! ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىر ئىنسان قاتتىق ھەسرەتتىن ئىككى قولىنى چىشلەپ: «ئىسىت! كاشكى، مەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەمراھ بولۇپ، ئۇنىڭغا ئەگىشىپ، جەننەتكە بېرىشنىڭ يولىنى تۇتسامچۇ، ئىسىت! پالانى كاپىرنى دوست تۇتۇپ ئۇنىڭغا ئەگەشمىگەن بولسامچۇ؟ قۇرئان ماڭا يەتكەندىن كېيىن، ئاشۇ يامان دوست مېنى راستىنلا ئۇنىڭدىن ئازدۇرۇپتىكەن» دەپ كېتىدۇ. شەيتان ھەقىقەتەن ئىنساننى ئازدۇرۇپ بولۇپ تاشلىۋېتىدۇ. (بۇ ئايەت يامان دوستلارغا ئەگىشىشنىڭ ئاقىۋىتىدىن ئاگاھلاندۇرىدۇ، چۈنكى يامان دوستلار ئۆزىگە ئەگەشكەن كىشىنىڭ دوزاخقا كىرىشىگە سەۋەب بولىدۇ).

30 _ پەيغەمبەر قەۋمىنىڭ قىلمىشىدىن زارلىنىپ: «ئىي رەببىم! شۇبھىسىزكى، مېنىڭ قەۋمىم بۇ قۇرئاننى تاشلاندۇق كىتابتەك قىلىپ قويدى، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىدى، ئۇنى تەپەككۇر قىلىپ ئوقۇشنى، ئۇنى باشقىلارغا يەتكۈزۈشنى ۋە ئەمەل قىلىشنى تەرك ئەتتى» دېدى. (بۇ ئايەتتە قۇرئاننى ئوقۇپ تۇرمىغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىغان كىشىلەرگە ئاگاھلاندۇرۇش بار).

31 _ ئی پەیغەمبەر! بىز ساڭا ئۆز قەۋمىڭ ئىچىدىكى گۇناھكارلاردىن دۇشمەنلەرنى پەيدا قىلغاندەك، سەندىن ئىلگىرىكى ھەربىر پەيغەمبەرگە قەۋمى ئىچىدىكى گۇناھكارلاردىن دۇشمەنلەرنى قىلدۇق. شۇڭا سەنمۇ ئۇلار سەۋر قىلغاندەك سەۋر قىلغىن. ساڭا يول كۆرسىتىشكە ۋە دۇشمەنلىرىڭنى يېڭىشتە ياردەمچى بولۇشقا رەببىڭ ئەلۋەتتە يېتەرلىكتۇر. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

32 _ كاپىرلار: «قۇرئان مۇھەممەدكە تەۋرات، ئىنجىل ۋە زەبۇرغا ئوخشاش بىر قېتىمدىلا چۈشۈرۈلسە بولمامتى؟» دېيىشتى. ئاللاھ دېدىكى: «سېنىڭ دىلىڭنى كۈچلەندۈرۈش ۋە سېنى تېخىمۇ مۇستەھكەم قىلىش ئۈچۈن، بىز بۇ قۇرئاننى شۇنداق بۆلۈپ _ بۆلۈپ نازىل قىلدۇق، ئۇنى ساڭا ئالدىرىماي، دانە _ دانە ئوقۇپ بەردۇق.

33 _ ئی پەيغەمبەر! مۇشرىكلار ساڭا قانداقلا بىر دەلىل ياكى شۇبھىنى كەلتۈرسە، بىز ساڭا ھەق جاۋابنى ۋە ھەممىدىن گۈزەل چۈشەندۈرۈشنى نازىل قىلدۇق.

34 _ ئۇ كاپىرلار جەھەننەمگە يۈزلىرى بىلەن سۆرىلىپ توپلىنىدۇ. ئەنە شۇلار جايى ئەڭ يامان، يولى ھەقىقەتتىن ئەڭ يىراق كىشىلەردۇر.

35 _ شۇبھىسىزكى، بىز مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلدۇق ھەمدە ئۇنىڭ ئاكىسى ھارۇننى ئۇنىڭغا ياردەمچى قىلدۇق.

36 _ ئۇلارغا: «ئاللاھنىڭ يەككە – يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان پىرئەۋننىڭ ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇلارنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا ۋە شېرىك كەلتۈرمەسلىككە دەۋەت قىلىڭلار» دېدۇق. ئەمما ئۇلار بۇ ئىككىسىنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇلارنى ھالاك قىلىپ يەر بىلەن يەكسان قىلىۋەتتۇق.

37 _ نۇھنىڭ قەۋمىنى ئۇنى ئىنكار قىلغان چاغدا، ئۇلارنى توپان بالاسىدا غەرق قىلدۇق. بىرەر پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلغانلىق بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىق بىلەن تەڭدۇر. بىز ئۇلارنىڭ غەرق بولۇپ ھالاك بولۇشىنى كىشىلەرگە ئىبرەت قىلدۇق، ئاشۇ كاپىرلارغا ۋە ئۇلارنىڭ يولىدا ماڭغانلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب تەييارلىدۇق.

38 _ ئاد قەۋمىنى، سەمۇد قەۋمىنى، رەس ئاھالىسىنى، ئۇلارنىڭ زامانىلىرى ئارىلىقىدا ياشىغان قەۋملەرنى، يەنە ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغان نۇرغۇن قەۋملەرنى (كۇفرىلىقى سەۋەبلىك) ھالاك قىلدۇق.

39 _ هەربىر قەۋمگە هەقىقەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىنى تولۇق بايان قىلدۇق، باھانە كۆرسىتەلمەيدىغان دەرىجىدە ھەممىنى بىلدۈردۇق. شۇنداق تۇرۇقلۇق، ئۇلار ئىمان ئېيتمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ھالاك قىلدۇق.

40 _ مەككىلىك مۇشرىكلار سەپەرلىرىدە لۇت قەۋمىنىڭ خارابىلىرىدىن ئۆتۈپ تۇراتتى، ئۇ بولسا ئاسماندىن تاش يېغىپ ھالاك قىلىنغان سەدۇم شەھىرىدۇر. مەككىلىكلەر بۇنى كۆرۈپ تۇرۇپمۇ ئىبرەت ئالمىدى، بەلكى ئۇلار ئاخىرەتتە تىرىلىشكە ۋە قىلمىشلىرى ھەققىدە ھېساب بېرىشكە ئىشەنمەيدۇ.

41 _ 42 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلار سېنى كۆرسىلا: «ئاللاھ بىزگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن ئادەم مۇشۇمىكەن؟ ئەگەر بىز بۇتلىرىمىزغا چوقۇنۇشتا چىڭ تۇرمىغان بولساق، ئۇ ئۆزىنىڭ كۆچلۈك دەلىل – پاكىتلىرىغا تايىنىپ، بىزنى بۇ ئىلاھلىرىمىزغا چوقۇنۇشتىن ئازدۇرۇۋەتكىلى تاس قالاتتىكەن» دەپ سېنى مەسخىرە قىلىشىدۇ. كىمنىڭ دىنىنىڭ ئەڭ ئازغۇن ئىكەنلىكىنى ئۇلار ئازابنى كۆرگەن چاغدا بىلىپ قالىدۇ.

43 _ ئى پەيغەمبەر! نەپسى خاھىشىنى ئىلاھ قىلىۋالغان ئادەمگە قارىمامسەن؟ سەن ئۇنداق ئادەمنى ئىمانغا قايتۇرۇشقا قادىر بولالامسەن؟

44 _ ياكى سەن ئۇلارنىڭ تولىسىنى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلايدىغان ياكى ئۇنىڭ ھەقىقەتلىرىنى چۈشىنىدىغان ئادەملەر دەپ ئويلامسەن؟ ئۇلار پەقەت ھايۋانلارغا ئوخشاشتۇر، بەلكى ھايۋانلارِدىنمۇ بەتتەر ئازغۇندۇر.

45 _ 46 _ ئاللاھنىڭ سايىنى تاڭ سۈزۈلگەندىن كۈن چىققانغا قەدەر، قانداق سوزغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئۇنى ئەلۋەتتە ئۆزگەرمەيدىغان مۇقىم قىلغان بولاتتى. ئاندىن قۇياشنىڭ ئەھۋالىنى سايىنىڭ ئەھۋالىغا دەلىل قىلدۇق. ئاندىن سايە ئاستا – ئاستا قىسقىرايدۇ، كۈن كۆتۈرۈلگەنسېرى سايە قىسقىراشقا باشلايدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە ۋە ئۇلۇغلۇقىغا دالالەت قىلىدىغان دەلىللەرنىڭ بىرىدۇر.

47 _ ئاللاھ سىلەرگە كېچىنى ئۆز قاراڭغۇلۇقى بىلەن خۇددى كىيىمدەك يۆگەپ تۇرىدىغان قىلغان، ئۇيقۇنى بەدىنىڭلار ئۈچۈن راھەت قىلغان، كۈندۈزنى تىرىكچىلىك قىلىشىڭلار ئۈچۈن يەر يۈزىگە تارقىلىدىغان ۋاقىت قىلغان زاتتۇر.

48 _49] ئاللاھ ئۆز رەھمىتىدىن يامغۇر ياغدۇرۇش ئالدىدا بۇلۇتلارنى ھەيدەپ كېلىدىغان شامالنى خۇش خەۋەر بەرگۈچى قىلىپ ئەۋەتكەن زاتتۇر. بىز سۈسىزلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى

تىرىلدۇرۇپ ئۆسۈملۈكلەر بىلەن يايىپشىل قىلىش ۋە بىز ياراتقان ھايۋانلارنى، نۇرغۇن ئىنسانلارنى سۇ بىلەن تەمىنلەش ئۈچۈن، بۇلۇتتىن پاك سۈنى چۈشۈرۈپ بەردۇق.

50 _ شۇبھىسىزكى، بىز يامغۇردىن بەھرىمەن قىلغانلارنىڭ بۇ نېمەتنى ئەسكە ئېلىشى ۋە نېمەت بەرگۈچىگە شۈكۈر قىلىشى، يامغۇردىن مەھرۇم قالغانلارنىڭ گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلىشقا ئالدىرىشى ئۈچۈن، يامغۇرنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تەقسىم قىلىپ تۇردۇق. شۇنداقتىمۇ ئىنسانلارنىڭ تولىسى يەنىلا نېمەتلىرىمىزگە ناشۈكۈرلۈك قىلىشتىن باش تارتمىدى.

51 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئەلۋەتتە ھەربىر شەھەرگە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىدىغان، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان بىردىن پەيغەمبەر ئەۋەتەتتۇق. ئەمما ئى پەيغەمبەر! بىز سېنى زېمىن ئەھلىنىڭ ھەممىسگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، بۇ قۇرئاننى ئۇلارغا يەتكۈزۈشكە بۇيرۇدۇق.

52 _ شۇنىڭ ئۈچۈن كاپىرلارغا قەتئىي ئىتائەت قىلمىغىن، ئۇلارنىڭ سەن يەتكۈزمەكچى بولغان ۋەھيىگە توسقۇنلۇق قىلىشىغا يول قويمىغىن، ۋەزىپەڭنى تولۇق ئادا قىلىشقا تىرىشقىن، قۇرئان ئارقىلىق كاپىرلارغا قارشى بارلىق كۈچۈڭ بىلەن كۈرەش قىلغىن.

53 _ ئاللاھ بىرى بەك تاتلىق، بىرى بەك تۇزلۇق بولغان ئىككى دېڭىزنى بىر _ بىرىگە ئارىلاشتۇرغان ۋە تاتلىق سۇ بىلەن ئاچچىق سۇ بىر _ بىرىگە ئارىلىشىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا توسۇق ۋە مۇستەھكەم پاسىل بەرپا قىلغان زاتتۇر.

54 _ ئاللاھ ئەر بىلەن ئايالنىڭ ئىسپېرمىسىدىن ئوغۇل، قىز بالىلارنى يارىتىپ، ئۇنى نەسەبلىك ۋە قۇدا _ باجىلىق قىلغان زاتتۇر. رەببىڭ خالىغان نەرسىنى يارىتىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

55 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە ۋە ئۇنىڭ مەخلۇقاتقا ئاتا قىلىۋاتقان سانسىز نېمەتلىرىگە دالالەت قىلىدىغان شۇنداق ئوچۇق دەلىللەر تۇرۇقلۇق، كاپىرلار ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا ئۇنىمايۋاتىدۇ، چوقۇنسا ئۆزلىرىگە قىلچە پايدا يەتكۈزەلمەيدىغان، چوقۇنمىسا ھېچقانداق زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنىدۇ، مۇشرىكلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق شەيتانغا يارىدەمچى بولىدۇ ۋە گۈناھقا شېرىك بولىدۇ.

56 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سېنى پەقەت مۇئمىنلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە كاپىرلارنى دوزاخ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپلا ئەۋەتتۇق.

57 _ سەن ئۇلارغا: «مەن سىلەرگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىمگە سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، پەقەت ھىدايەت تېپىشنى خالىغان كىشىلەرنىڭ رەببىگە ئېلىپ بارىدىغان توغرا يولغا كىرىشىنىلا تىلەيمەن» دېگىن.

58 _ ھېچ ئۆلمەيدىغان، مەڭگۈ ھايات تۇرىدىغان ئاللاھقا تايانغىن، ئۇنى بارچە نۇقساندىن پاك دەپ بىلگىن. ئاللاھ بەندىلەرنىڭ گۇناھلىرىدىن خەۋەردار بولۇپ تۇرۇشقا يېتەرلىكتۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي قالمايدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ھېساب ئالىدۇ ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارنى جازالايدۇ.

59 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ئالتە كۈندە ياراتقان، ئاندىن ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە ئەرشكە ئۆرلىگەن زاتتۇر. ئۇ رەھماندۇر. ئى پەيغەمبەر! سەن بۇنى بىلىدىغان زات ئاللاھتىن سورىغىن. ئۇ ئۆزىنىڭ سۈپەتلىرىنى، ئۇلۇغلۇقىنى ۋە كاتتىلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ، بەندىلەردىن ھېچكىم ئاللاھتەك بىلمەيدۇ.

60 _ كاپىرلارغا: «رەھمانغا سەجدە قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىڭلار!» دېيىلسە، ئۇلار: «بىز رەھمان دېگەننى بىلمەيمىز، بىز ساڭا ئىتائەت قىلىپ سەن بۇيرۇغانغا سەجدە قىلامدۇق؟» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ ئاللاھقا سەجدە قىلىشقا بۇيرۇلۇشى ئۇلارنى ئىماندىن تېخىمۇ يىراقلاشتۇرۇۋەتتى.

61 _ ئاسماندا چوڭ يۇلتۇزلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئوربىتىلىرىنى، ئەتراپىنى يورۇتۇپ تۇرىدىغان كۈننى ۋە نۇرلۇق ئاينى ياراتقان ئاللاھ ھەقىقەتەن بۇيۇكتۇر، ئۇنىڭ بەركىتى ۋە ياخشىلىقلىرى كۆپتۇر.

62 _ ئىبرەت ئېلىپ ئىماننى كۈچەيتىشنى ياكى ياراتقۇچىنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىشنى خالىغانلار ئۈچۈن، ئاللاھ كېچە بىلەن كۈندۈزنى بىرىنىڭ ئارقىسىدىن بىرى كېلىدىغان قىلغان زاتتۇر.

63 _ رەھمان ئاللاھنىڭ سالىھ بەندىلىرى شۇنداق كىشىلەركى، ئۇلار زېمىندا ئۆزلىرىنى تۆۋەن تۇتۇپ تەمكىنلىك بىلەن ماڭىدۇ، نادان ئادەملەر ئۇلارغا نالايىق سۆزلەرنى قىلىپ ئەزىيەت بەرسە، ياخشى سۆزلەر بىلەن جاۋاب بېرىدۇ، ئۇلارغا گۇناھتىن خالىي سۆزلەرنى قىلىدۇ، نادانلار بىلەن تەڭ بولمايدۇ.

64 _ ئۇلار كېچىلەردە تەھەججۇد نامازلىرىنى كۆپ ئوقۇيدۇ، سەجدە ۋە رۇكۇلىرىدا رەببىگە بولغان ئىخلاسىنى ۋايىغا يەتكۈزىدۇ.

65 _ 66 _ ئۇلار ئەمەل _ ئىبادەتلەرنى شۇنچە كۆپ قىلىپ تۇرۇپ، يەنىلا ئاللاھتىن قورقىدۇ ۋە دوزاخ ئازابىدىن ساقلىشىنى تىلەپ دۇئا قىلىدۇ. شەكسىزكى، دوزاخنىڭ ئازابى دائىملىق ئازابتۇر، دوزاخ ئەڭ يامان جايدۇر.

67 _ ئۇلار پۇل مېلىنى خراجەت قىلغاندا، چەكتىن ئاشۇرۇۋېتىپ ئىسراپچىلىقىمۇ قىلمايدۇ، بەك چىڭ تۇتۇۋېلىپ بېخىللىقىمۇ قىلمايدۇ، بەلكى ئىسراپچىلىق بىلەن بېخىللىقنىڭ ئارىسىدا ئوتتۇراھال خراجەت قىلىدۇ.

68 _71 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە چىن قەلبىدىن ئىشىنىدۇ، ئاللاھنى قويۇپ ھېچقانداق ساختا ئىلاھقا ئىبادەت قىلمايدۇ ۋە ئىلتىجا قىلمايدۇ، ئۇلار ئاللاھ ئۆلتۈرۈشنى ھارام قىلغان جاننى ناھەق ئۆلتۈرمەيدۇ (پەقەتلا مۇرتەدنى، ئۆيلۈك –ئوچاقلىق بولغاندىن كېيىن زىنا قىلغاننى ۋە ناھەق ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىلنى ئىسلام مەھكىمىسىنىڭ قارارى بىلەن ئۆلتۈرۈش بۇنىڭدىن مۇستەسنا)، زىنا قىلمايدۇ. كىمكى بۇ چوڭ گۇناھلاردىن قانداقلا بىرىنى قىلىدىكەن، ئۇ ئاخىرەتتە جازاغا ئۇچرايدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا قىلىنىدىغان ئازاب ھەسسىلەپ ئاشۇرۇلىدۇ، ئۇ خارلانغان ھالدا ئازاب ئىچىدە مەڭگۈ قالىدۇ. ئەمما يۇقىرىقى چوڭ گۇناھلارنى سادىر قىلغان كىشىلەر ئۆلۈشتىن بۇرۇن ئىماننى يېڭىلاپ، ئاللاھقا سەممىي تەۋبە قىلسا، بۇنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ياخشى ئەمەللەرنى كۆپ قىلسا، ئۇلارنىڭ پۈشايمان قىلغانلىقى ۋە سەممىي تەۋبىسى يۈزىسىدىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ئۆچۈرۈۋېتىدۇ، جايىنى جەننەتتىن قىلىدۇ. چۈنكى ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ شەپقەتلىكتۇر. ئاللاھ ئەڭ چوڭ گۇناھلارنى سادىر قىلغان بەندىلىرىگىمۇ تەۋبىنىڭ ئىشىكىنى ئوچۇق قويدى. كىمكى گۇناھ قىلغاندىن كېيىن تەۋبە قىلسا ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلسا، ئۇ كىشى بۇ ئەمەلى بىلەن راستىنلا ئاللاھقا قايتقان بولىدۇ، ئۇ چاغدا ئاللاھ ئۇنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ ۋە گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ.

72 _ ئۇلار يالغان گۇۋاھلىق بەرمەيدۇ، يالغان گۇۋاھلىق تەلەپ قىلغان جايلارغا بارمايدۇ، بىھۇدە سۆز _ ھەرىكەتلەرنى قىلىدىغان كىشىلەرگە ئىختىيارسىز يولۇقۇپ قالغاندا، ئۇلارنىڭ قىلمىشىغا نارازىلىق بىلدۈرگەن ھالدا ئۆتۈپ كېتىدۇ.

73 _ ئۇلارغا قۇرئان ئايەتلىرى ۋە ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلار بىلەن ۋەز _ نەسىھەت قىلىنسا، گاس ۋە كورلارغا ئوخشاش ئاڭلىماس ۋە كۆرمەس بولۇۋالمايدۇ، بەلكى ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىگە قەلبىنى ئاچىدۇ، ئاللاھقا بولغان ئىتائەتمەنلىكىنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ سەجدىگە باش قويىدۇ.

74 _ ئۇلار ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىمىز! بىزگە ئايالىرىمىز ۋە ئەۋلادلىرىمىز ئارقىلىق بەخت – سائادەت، خۇشاللىق بېغىشلىغىن، بىزنى كىشىلەر ياخشى ئىشلاردا ئەگىشىدىغان پېشۋالار قىلغىن» دەيدۇ.

75 _ 76 _ يۇقىرىقى گۈزەل سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان كىشىلەر ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە ئۆزلىرىنىڭ تائەت – ئىبادەتلەردىكى چىدامچانلىقى يۈزىسىدىن ئەڭ ئالىي مەرتىۋىلىك جەننەتلەر بىلەن مۇكاپاتلىنىدۇ، ئۇلار جەننەتلەردە پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ھۆرمەت ۋە سالام بىلەن قارشى ئېلىنىدۇ، ئۇلار بالا _قازادىن ۋە كۆڭۈلسىزلىكلەردىن پۈتۈنلەي خالىي بولغان، مەڭگۈلۈك بەختلىك ھاياتتا ياشايدۇ، ئۇلار قەتئىي ئۆلمەيدۇ، ئۇلار جەننەتتىن باشقا جايغا يۆتكىلىشنىمۇ خالىمايدۇ، ئۇلار ئەڭ ھۆرمەتلىك مېھمان سۈپىتىدە كۈتۈلىدۇ. جەننەت نېمىدېگەن گۈزەل قارارگاھ! نېمىدېگەن گۈزەل جاي!

77 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىبادەتلىرى ۋە دۇئالىرى بولمايدىغان بولسا، ئاللاھ ئۇلارغا پەرۋا قىلمايدۇ. ئى كاپىرلار! سىلەر ھەقىقەتنى ئىنكار قىلدىڭلار، سىلەرنىڭ بۇ كاپىرلىقىڭلار سىلەرنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھالاكەتكە، مەڭگۈ قۇتۇلالمايدىغان ئازابقا ئېلىپ بارىدۇ. شۇڭا، سىلەر مەڭگۈلۈك ئازابقا قالىسىلەر».

شۇئەرا سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ تا، سىم، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ ھەر نەرسىنى تەپسىلىي ۋە روشەن بايان قىلىپ بېرىدىغان، ھىدايەت بىلەن ئازغۇنلۇقنىڭ ئارىسىنى ئايرىپ بېرىدىغان قۇرئان كەرىمنىڭ ئايەتلىرىدۇر.

3 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنى ھىدايەتكە باشلاشقا بولغان قاتتىق ھېرىسلىقىڭ سەۋەبلىك ئۆزۈڭنى ھالاك قىلىۋېتىدىغاندەك تۇرسەن، چۈنكى ئۇلار ساڭا ئىشەنمىدى، سەن ئېلىپ كەلگەن ھىدايەتنى قوبۇل قىلمىدى. سەن ھەرگىز ئۇنداق قىلمىغىن.

4 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئاسماندىن سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئىنكارچىلارنى قورقۇتۇپ ئىمانغا مەجبۇرلايدىغان بىرەر مۆجىزە چۈشۈرەتتۇق _ دە، ئۇلار ئۇ چاغدا خارلىق ئىچىدە بويسۇنغان بولاتتى. لېكىن بىز ئۇنداق قىلمىدۇق. چۈنكى ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئېيتقان ئىمانلا ئادەمنى قۇتقۇزالايدۇ.

5 _ ئاشۇ مۇشرىكلارغا رەھمان ئاللاھ تەرىپىدىن ئۇلارنى يامان ئىشتىن توسىدىغان، ياخشى ئىشقا بۇيرۇيدىغان، ھەق دىنغا دەۋەت قىلىدىغان ئايەتلەردىن يېڭى بىر ئايەت نازىل قىلىنسىلا، ئۇلار ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدۇ، ئۇنى قوبۇل قىلمايدۇ.

6 _ شۇنداق قىلىپ ئۇلار قۇرئاننى ئىنكار قىلدى، ئۇنى مەسخىرە قىلدى. ئۇلار مەسخىرە قىلغان ئىشنىڭ خەۋەرلىرى ئۇلارغا ئۇزاققا قالماي كېلىدۇ ۋە ئۇلارغا بەلگىلەنگەن ئازاب چوقۇم چۈشىدۇ.

7 _ 9 _ ئۇلار بىزنىڭ زېمىندا قانچىلىغان پايدىلىق ئۆسۈملۈكلەرنىڭ ھەممە تۈرىنى ئۆستۈرۈپ بەرگەنلىكىمىزگە قاراپ باقمىدىمۇ؟ بۇلارنى ئۇندۇرۇش ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ قولىدىن كەلمەيدۇ. زېمىندىن ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىشتا ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان

ئوپئوچۇق دەلىل بار. ئەھۋال شۇنداق تۈرسىمۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمايدۇ. شەكسىزكى، رەببىڭ ھەربىر مەخلۇقاتقا كۈچى يېتىدىغان، رەھمىتى ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغان زاتتۇر.

10 _11] ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە شۇنى ئەسلەتكىنكى، ئۆز ۋاقتىدا رەببىڭ مۇساغا مۇنداق دەپ ندا قىلغان ئىدى: «سەن ئۇ زالىم قەۋمنىڭ — پىرئەۋن قەۋمنىڭ يېنىغا بارغىن ۋە ئۇلارغا ‹ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقمامسىلەر؟ كۈفرىلىقنى ۋە ئازغۇنلۇقنى تاشلاپ ئىمان ئېيتمامسىلەر؟› دېگىن».

12 _ 14 _ مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىم! مەن ئۇلارنىڭ مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمنى ئىنكار قىلىشىدىن قورقىمەن. ئۇلار مېنى ئىنكار قىلسا، يۈرىكىم سىقىلىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە مېنىڭ تىلىم راۋان ئەمەس، شۇڭا قېرىندىشىم ھارۇننىڭ ماڭا ھەمكارلىششى ئۈچۈن، ئۇنىڭغىمۇ پەيغەمبەرلىك ئاتا قىلغىن. مەن ئۇلارنىڭ بىر ئادىمىنى سەۋەنلىكتىن ئۆلتۈرۈپ قويغانلىقىم ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئالدىدا گۇناھىم بار. شۇڭا ئۇلارنىڭ مېنى ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن قورقىمەن».

15 _ 17 _ ئاللاھ مۇساغا ئېيتتى: «ئۇنداق بولمايدۇ، ئۇلار سېنى ئۆلتۈرەلمەيدۇ. سېنىڭ ھارۇن توغرۇلۇق تەلىپىڭنى قوبۇل قىلدىم، سىلەر ئىككىڭلار ئۆزۈڭلارنىڭ راستچىللىقىغا دالالەت قىلىدىغان مۆجىزىلەرنى ئېلىپ بېرىڭلار، شەكسىزكى، بىز ئەھۋالىڭلارنى بىلىپ تۇرۇش، سىلەرنى قوغداش ۋە سىلەرگە ياردەم قىلىش قاتارلىق ئىشلاردا سىلەر بىلەن بىللىمىز، ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرىمىز. سىلەر پىرئەۋننىڭ يېنىغا بېرىپ: ‹بىز راستتىنلا ئالەملەرنىڭ رەببى تەرىپىدىن ساڭا ۋە قەۋمىڭگە ئەۋەتىلگەن ھەق ئەلچىلەرمىز. ئىسرائىل ئەۋلادىنى قويۇۋەتكىن، ئۇلار بىز بىلەن كەتسۇن› دەڭلار».

18 _ 19 _ پىرئەۋن مۇساغا مىننەت قىلىپ مۇنداق دېدى: «سېنى بىز ئۆيىمىزدە كىچىكىڭدىن تەربىيەلەپ چوڭ قىلمىدۇقمۇ؟ بىزنىڭ پەرۋىشىمىزدە كۆپ يىللار تۇرمىدىڭمۇ؟ سەن مېنىڭ قەۋمىمدىن بولغان بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ قويۇپ جىنايەت سادىر قىلدىڭ. ئەمدى سەن مېنىڭ شۇ ياخشىلىقلىرىمغا تۈزكورلۇق قىلىۋاتامسەن؟».

20 _ 22 _ مۇسا پىرئەۋنگە جاۋاب بېرىپ ئېيتتى: «سەن دېگەن ئىشنى ماڭا پەيغەمبەرلىك كەلمىگەن چېغىمدا سادىر قىلغان ئىدىم. مەن سەۋەنلىكتىن قىلىپ قويغان بۇ ئىش سەۋەبلىك سىلەرنىڭ مېنى ئۆلتۈرۈۋېتىشىڭلاردىن قورقۇپ يېنىڭلاردىن قېچىپ مەدىيەن دېگەن جايغا كەتتىم، شۇنىڭدىن كېيىن رەببىم ماڭا پەيغەمبەرلىك ۋە ئىلىم ئاتا قىلدى، مېنى پەيغەمبەرلەردىن قىلدى. سېنىڭ مېنى ئۆيۈڭدە بېقىپ چوڭ قىلغانلىقىڭنى كاتتا نېمەت ساناپ ماڭا مىننەت قىلىۋاتسەن،

ئەمما سەن ئىسرائىل ئەۋلادىنى قۇل قىلىۋالدىڭ، ئۇلارنىڭ ئوغۇللىرىنى ئۆلتۈرۈپ، قىز _ ئاياللىرىنى خىزمەتكە سېلىش ئۈچۈن ھايات قالدۇردۇڭ».

23 _ پىرئەۋن مۇساغا ئېيتتى: «سەن ئۆزۈڭنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى دەپ دەۋا قىلىدىغان ئالەملەرنىڭ رەببى دېگەن قايسى ئۇ؟»

24 _ مۇسا ئېيتتى: «ئۇ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى پۈتۈن مەخلۇقاتنىڭ ئىگىسى ۋە باشقۇرۇپ تۇرغۇچىسىدۇر. ئەگەر بۇنىڭغا جەزمەن ئىشەنسەڭلار ئىمان ئېيتىڭلار» .

25 _ پىرئەۋن ئەتراپىدىكى كاتتىباشلارغا: «مۇسانىڭ مەندىن باشقا ئىلاھ بارلىقىنى دەۋا قىلغان بۇ ئاجايىپ سۆزىنى ئاڭلاۋاتامسىلەر؟» دېدى.

26 _ مۇسا ئېيتتى: «مەن سىلەرنى دەۋەت قىلىۋاتقان ئاشۇ ئىلاھ سىلەرنى ۋە سىلەردىن ئىلگىرى ئەجدادلىرىڭلارنى ياراتقان زاتتۇر. سىلەر قانداقلارچە ئۆزۈڭلارغا ئوخشايدىغان بىر مەخلۇققا (يەنى پىرئەۋنگە) چوقۇنىسىلەر؟ ھالبۇكى، ئۇنىڭمۇ سىلەرنىڭ ئەجدادىڭلارغا ئوخشاش ئەجدادلىرى بار ئىدى، ئۆلۈپ تۈگەشتى ئەمەسمۇ؟».

27 _ پىرئەۋن مۇسانىڭ ئۇنى ئىنكار قىلغانلىقىغا چىداپ تۇرالماي، ئەتراپىدىكى كاتتىباشلارنىڭ غەزىپىنى ئۆرلىتىش ئۈچۈن: «سىلەرگە ئەۋەتىلگەن بۇ ئەلچى راستتىنلا مەجنۇن ئىكەن، چۈنكى ئۇ ئەقىل قوبۇل قىلالمايدىغان گەپلەرنى قىلىۋاتىدۇ» دېدى.

28 _ مۇسا ئېيتتى: «ئۇ مەشرىقنىڭ، مەغرىبنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەخلۇقاتنىڭ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بولىدىغان يورۇقلۇق ۋە زۇلمەتنىڭ رەببىدۇر. ئەگەر ئەقلىڭلارنى ئىشلەتسەڭلار، بۇلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا تۇرتكە بولىدۇ».

29 _ پىرئەۋن مۇساغا تەھدىت سېلىپ ئېيتتى: «ئەگەر سەن مەندىن باشقىسىنى ئىلاھ قىلىۋالىدىغان بولساڭ، سېنى مەن چوقۇم زىندانغا تاشلايمەن».

30 _ مۇسا ئېيتتى: «مەن ساڭا مېنىڭ راستچىللىقىمنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق دەلىل كەلتۈرگەن تۇرسامۇ، مېنى زىندانغا تاشلامسەن؟».

31 _ پىرئەۋن: «ئەگەر سەن دەۋايىڭدا راستچىللاردىن بولساڭ، قېنى دەلىلىڭنى كەلتۈر!» دېدى.

32 _ 33 _ مۇسا ھاسىسىنى تاشلىۋىدى، ئۇ دەرھال راست ئەجدىھاغا ئايلاندى. مۇسا قولىنى قوينىدىن چىقىرىۋىدى، قولى قاردەك ئاپئاق بولۇپ كۆرۈندى، قاراپ تۇرغانلارنى ھەيران قالدۇردى.

34 _35] پىرئەۋن ئەتراپىدىكى كاتتىباشلارنىڭ ئىمان ئېيتىشىدىن قورقۇپ، ئۇلارغا ئېيتتى: «مۇسا ھەقىقەتەن ئۇستا بىر سېھىرگەر ئىكەن، ئۇ سېھىرى ئارقىلىق سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقارماقچى بولۇۋاتىدۇ. ئەمدى سىلەر مۇسا توغرۇلۇق ماڭا قانداق مەسلىھەت بېرىسىلەر؟».

36 _ 37 _ پىرئەۋننىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا ئېيتتى: «مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ ئىشىنى ھازىرچە قويۇپ تۇرغىن، شەھەرلەرگە سېھىرگەرلەرنى توپلايدىغان ئەسكەرلەرنى ئەۋەتكىن. ئۇلار سېنىڭ ھۇزۇرۇڭغا ئەڭ ئۇستا سېھىرگەرلەرنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ كەلسۇن».

38 _ 39 _ شۇنىڭ بىلەن سېھىرگەرلەر توپلاندى، ئۇلارغا مۇئەييەن ۋاقىت بەلگىلەندى. ئۇ بولسىمۇ، ئۇلار ئىشلىرىنى تاشلاپ ئۆزلىرىنى زىننەتلەيدىغان كۈنى چاشگاھ ۋاقتى بولۇپ، سېھىرگەرلەر شۇ كۈندە مۇسا بىلەن ئۇچرىشىشنى قارار قىلدى ۋە غەلىبە قىلىشقا ئۈمىد باغلاپ، كىشىلەرنى شۇ كۈندە ھازىر بولۇشقا دەۋەت قىلدى.

40 _ «سېھىرگەرلەرنىڭ غالىب كېلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. ئەگەر سېھىرگەرلەر غالىب كەلسە، دىنىمىزدا تېخىمۇ چىڭ تۇرىمىز» دېيىلدى.

41 _ سېھىرگەرلەر پىرئەۋننىڭ قېشىغا يېتىپ كېلىپ پىرئەۋنگە: «ئەگەر بىز مۇسانى يېڭىۋالساق، بىزگە مال _ دۇنيا ياكى يۇقىرى مەرتىۋە قاتارلىق مۇكاپاتلار چوقۇم بېرىلەمدۇ؟» دېدى.

42 _ پىرئەۋن: « ھەئە، ئۇ چاغدا مەن سىلەرگە تەلەپ قىلغان ئەجرىڭلارنى چوقۇم بېرىمەن ۋە سىلەر مېنىڭ يېقىن ئادەملىرىمدىن بولۇپ قالىسىلەر» دېدى.

43 _ بۇ چاغدا مۇسا سېھىرگەرلەرنىڭ سېھىرىنى بىكار قىلىۋېتىش ۋە ئۇلارغا ئۆزى ئېلىپ كەلگەن مۆجىزىنىڭ سېھىر ئەمەسلىكىنى بىلدۈرۈپ قويۇش ئۈچۈن، ئۇلارغا: «تاشلايدىغان سېھىرىڭلارنى تاشلاڭلار!» دېدى.

44 _ ئۇلار ئارغامچىلىرىنى ۋە ھاسىلىرىنى تاشلىغاندىن كېيىن، كىشىلەرگە مېڭىپ يۈرۈۋاتقان تىرىك ئەجدىھادەك كۆرۈندى. شۇنىڭ بىلەن بۇ سېھىرگەرلەر: «پىرئەۋننىڭ قۇدرىتى بىلەن بىز چوقۇم غەلىبە قىلىمىز» دەپ قەسەم قىلىشتى.

45 _ مۇسا ھاسىسىنى تاشلىۋىدى، ئۇ دەرھال ئەجدىھاغا ئايلىنىپ، ئۇلارنىڭ ساختا نەرسىلىرىنىڭ ھەممىسىنى يۇتۇۋەتتى.

46 _ 48 _ سېھرگەرلەر بۇنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ سېھىر ئەمەسلىكىنى بىلدى، ئاللاھقا ئىمان ئېيتتى ۋە ئۇنىڭغا سەجدە قىلىپ: «بىز ئالەملەرنىڭ رەببىگە _ مۇسا ۋە ھارۇننىڭ رەببىگە _ ئىمان ئېيتتۇق» دېدى.

49 _ پىرئەۋن سېھىرگەرلەرگە ئاچچىقلىنىپ: «مەن رۇخسەت قىلماي تۇرۇپ سىلەر مۇساغا ئىمان ئېيتتىڭلارمۇ؟ مۇسانىڭ قىلغان ئىشى سېھىردۇر، ئۇ سىلەرگە سېھىرنى ئۆگەتكەن چوڭۇڭلار ئىكەن، سىلەر مېنىڭ سىلەرنى قانداق جازالايدىغانلىقىمنى ئۇزۇنغا قالماي بىلىپ قالىسىلەر. قولۇڭلارنى، پۇتۇڭلارنى چوقۇم ئوڭ _ سول قىلىپ (يەنى ئوڭ قولۇڭلار بىلەن سول پۇتۇڭلارنى ياكى سول قولۇڭلار بىلەن ئوڭ پۇتۇڭلارنى) كېسىمەن، ھەممىڭلارنى چوقۇم دارغا ئاسىمەن» دېدى.

50 _51] سېھىرگەرلەر پىرئەۋنگە: «دۇنيانىڭ ئازابى بىزگە قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، چۈنكى بىز بەرىبىر رەببىمىزنىڭ دەرگاھىغا قايتقۇچىلارمىز، رەببىمىز بىزگە مەڭگۈلۈك نېمەت ئاتا قىلىدۇ. بىز سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدە مۇساغا ھەممىدىن بۇرۇن ئىمان ئېيتقۇچىلار بولغانلىقىمىز ئۈچۈن، رەببىمىزنىڭ بىزنىڭ مۇشرىكلىك قاتارلىق بارلىق گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلىشنى ئۈمىد قىلىمىز» دېدى.

52 _ ئاللاھ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا: «سەن كېچىدە ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئېلىپ ئاتلانغىن. چۈنكى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى سىلەرنى قوغلاپ يولغا چىقىدۇ، ئۇلار سىلەرگە يېتىشۋېلىشتىن بۇرۇن، سىلەر دېڭىزغا يېتىپ بېرىڭلار» دەپ ۋەھيى قىلدى.

53 _ ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ يولغا چىققانلىق خەۋىرى پىرئەۋنگە يەتكەندىن كېيىن، ئۇ ئەسكەرلىرىنى توپلاش ئۈچۈن شەھەرلەرگە ئادەم ئەۋەتتى.

54 _ 56 _ پىرئەۋن: «مۇسا بىلەن قېچىپ كەتكەن ئىسرائىل ئەۋلادى پەقەتلا بىر ئوچۇم پەس ئادەملەردۇر، ئۇلارنىڭ سانىمۇ ئاز. ئۇلار شۇنداق تۇرۇقلۇق بىزنىڭ ئاچچىقىمىزنى كەلتۈرۈپ قويدى. چۈنكى ئۇلار بىزنىڭ دىنىمىزغا خىلاپلىق قىلدى، بىزدىن رۇخسەتسىز شەھەردىن چىقىپ كەتتى، بىز بولساق ئەلۋەتتە ھوشيار جامائەمىز، ئۇلارنى جازالاشقا تەييارمىز» دېدى.

57 _59] ئاللاھ پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنى بوستانلىقلار، بۇلاقلار، ئېسىل قەسىرلەر ۋە مال _ دۇنيادىن ئىبارەت خەزىنىلەر بولغان مىسىر زېمىنىدىن ئايرىۋەتتى. ئۇلاردىن كېيىن، مىسىر زېمىنىنى ئىسرائىل ئەۋلادىغا مىراس قىلىپ بەردۇق.

60 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى مۇسا بىلەن بىرلىكتە قاچقان ئىسرائىل ئەۋلادىغا كۈن چىققان چاغدا يېتىشىۋالدى.

61 _ ئىككى توپ بىر _ بىرىنى كۆرۈپ تۇرۇشقان چاغدا، مۇسانىڭ ھەمراھلىرى: «پىرئەۋننىڭ قوشۇنى بىزگە يېتىشىۋالىدىغان ۋە بىزنى يوقىتىۋېتىدىغان بولدى» دېدى.

62 _ مۇسا ئۇلارغا ئېيىتتى: «ئەسلا ئۇنداق بولمايدۇ! ئۇلار بىزگە ھەرگىز يېتىشىۋالالمايدۇ، چۈنكى رەببىم چوقۇم مەن بىلەن بىللىدۇر، ئۇ ماڭا يارىدەم قىلىدۇ، مېنى ئامانلىق يولىغا يېتەكلەيدۇ».

63 _ بىز مۇساغا: «ھاساڭ بىلەن دېڭىزغا ئۇرغىن» دەپ ۋەھيى قىلدۇق، مۇسا دېڭىزغا ئۇرىۋىدى، دېڭىز يېرىلىپ، ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ قەبىلىلىرىنىڭ سانى بويىچە ئون ئىككى يول ئېچىلدى، دېڭىزنىڭ يېرىلغان ھەربىر قىسمى چوڭ تاغدەك بولۇپ قالدى.

64 _ 66 _ بىز ئۇ جايدا پىرئەۋن بىلەن ئۇنىڭ قوشۇننى دېڭىزغا يېقىنلاشتۇردۇق، ئۇلار دېڭىزغا كىردى، مۇسا بىلەن ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى پۈتۈنلەي قۇتقۇزدۇق. ئۇلار دېڭىزدىن ئۆتۈپ بولغانغا قەدەر دېڭىز يېرىلغان پېتى تۇردى، ئاندىن دېڭىزنىڭ يېرىلغان يېرىنى بىرلەشتۈرۈپ، ئۇلارنى قوغلاپ كەلگەن پىرئەۋن قوشۇننى سۇدا غەرق قىلدۇق.

67 _ شەكسىزكى، بۇ ۋەقەدە ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان دەلىل بار. مۇشۇ ۋەقەنى كۆرۈپ تۇرۇپمۇ، پىرئەۋن قەۋمىنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمىدى.

68 _ سېنىڭ رەببىڭ ھەقىقەتەن غالىبتۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر، ئۇ ئۆزىنىڭ چەكسىز قۇدرىتى بىلەن ئىنكارچى كاپىرلارنى ھالاك قىلدى، رەھمىتى بىلەن مۇسا ئەلەيھىسسالامنى ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنى پىرئەۋننىڭ جازاسىدىن قۇتقۇزدى.

69 _ 70 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارغا ئىبراھىمنىڭ قىسىسىنى ئوقۇپ بەرگىن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە: «سىلەر نېمىگە چوقۇنۇۋاتىسىلەر؟» دېگەن ئىدى.

71 _ ئۇلار: «بىز بۇتلارغا چوقۇنۇۋاتىمىز ۋە ئۇلارغا چوقۇنۇشنى داۋاملاشتۇرىمىز» دېيىشتى.

72 _ 73 _ ئىبراھىم ئۇلارنىڭ ئازغۇنلۇقىغا رەددىيە بېرىپ دېدىكى، «دۇئا قىلغان چېغىڭلاردا ئۇلار دۇئايىڭلارنى ئاڭلامدۇ؟ ياكى ئۇلارغا چوقۇنساڭلار ئۇلار سىلەرگە پايدا يەتكۈزەلەمدۇ؟ ياكى سىلەر ئۇلارغا چوقۇنۇشتىن ۋاز كەچسەڭلار، ئۇلار سىلەرگە زىيان يەتكۈزەلەمدۇ؟»

74 _ ئۇلار ئېيتتى: «بۇتلىرىمىز سەن دېگەنلەرنى قىلالمايدۇ، لېكىن بىز ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ ئۇلارغا چوقۇنۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى بىلىمىز، شۇڭا بىز ئۇلارنى تەقلىد قىلىمىز»

75 _ 82] ئىبراھىم ئېيتتى: «سىلەرنىڭ ۋە قەدىمكى ئەجدادلىرىڭلارنىڭ ھېچ نەرسىنى ئاڭلىمايدىغان، بىراۋغا قىلچە پايدا ياكى زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان بۇتلارغا چوقۇنغانلىقىڭلارنى ئويلاپ كۆردۈڭلارمۇ؟ شەكسىزكى، سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى مېنىڭ دۈشمىنىمدۇر، مەن پەقەت ئالەملەرنىڭ رەببى ۋە ھەممىنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىمەن، ئۇ مېنى ئەڭ چىرايلىق شەكىلدە ياراتقان، مېنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك مەنپەئەتلىك ئىشلارغا يېتەكلەيدىغان، مېنى يېمەك – ئىچمەك بىلەن تەمىنلەيدىغان، ئاغرىپ قالسام شىپالىق بېرىدىغان، ئەجىلىم تۈگىگەندە مېنىڭ جېنىمنى ئالىدىغان، ئاندىن قىيامەت كۈنى تىرىلدۈرىدىغان زاتتۇر. بۇ ئىشلارنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم قىلالمايدۇ. قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ بارلىق گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلىشنى ئۈمىد قىلىمەن.

83 _ ئىبراھىم رەببىگە مۇنداق دەپ ئىلتىجا قىلدى: «ئى رەببىم! ماڭا ئىلىم _ ھېكمەت ئاتا قىلغىن، مېنى ياخشىلارنىڭ قاتارىغا قوشقىن، مېنى ئۇلار بىلەن جەننەتتە بىللە قىلغىن.

84 _ مەندىن كېيىن كېلىدىغانلار ئىچىدە تا قىيامەتكىچە مېنىڭ ياخشى نامىمنى قالدۇرغىن.

85 _ مېنى نازۇنىمەتلىك جەننەتلەرگە ۋارىسلىق قىلىدىغان كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن قىلغىن.

86 _ ئاتامنىڭ ساڭا شېرىك كەلتۈرگەنلىك گۇناھىنى مەغپىرەت قىلغىن، ئۇنى ئازابلىمىغىن، ئۇ ھەقىقەتەن توغرا يولدىن ئېزىپ سېنى ئىنكار قىلغانلاردىن بولدى. (بۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاتىسىنىڭ ئاللاھنىڭ دۈشمىنى ئىكەنلىكىنى بىلمىگەن ۋاقىتتا قىلغان دۇئاسى ئىدى، بۇنى بىلگەندىن كېيىن ئۇنىڭدىن يىراقلاشتى).

87 _ 89 _ ئىنسانلار قىلمىشلىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن تىرىلدۈرۈلۈپ قەبرىلىرىدىن چىقىدىغان، مال _ دۇنيامۇ، بالىچاقلارمۇ قىلچە ئەسقاتمايدىغان، پەقەت ئاللاھنىڭ ئالدىغا دىلى كۈفرىدىن، نىفاقتىن پاك بولۇپ كەلگەن ئادەمگىلا دىلىنىڭ ساغلاملىقى ئەسقاتىدىغان قىيامەت كۈنىدە مېنى رەسۋا قىلمىغىن».

90 _ كۈفرىدىن، گۇناھ – مەئسىيەتلەردىن ساقلانغان ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان كىشىلەرگە جەننەت يېقىنلاشتۇرۇلىدۇ.

91 _ توغرا يولدىن ئازغان، ئاللاھ بېكىتكەن چەك _ چېگرادىن ئۆتۈپ كەتكەن، پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا دوزاخ ئوچۇق كۆرسىتىلىدۇ.

92 _93] ئۇلارغا كايىپ: «سىلەر ئىلگىرى ئاللاھنى قوىۇپ چوقۇنغان ئىلاھلىرىڭلار قېنى؟ ئۇلارنى سىلەرگە شاپائەت قىلىدۇ دەپ گۇمان قىلاتتىڭلارغۇ؟ ئۇلار سىلەرگە يارىدەم قىلىپ ئازابتىن قوغداپ قالالامدۇ؟ ياكى ئۇلار ئۆزلىرىنى ئازابتىن ساقلاپ قالالامدۇ؟ ئۇلار ھېچبىرىنى قىلالمايدۇ» دېيىلىدۇ.

94 _95] ئۇلار، ئۇلارغا ئەگەشكەن ئازغۇنلار ۋە يامانلىقنى چىرايلىق كۆرسىتىپ ئالدىغان ئىبلىسنىڭ تەۋەلىرىنىڭ ھەممىسى دوزاخقا ئۈستى _ ئۈستىلەپ تاشلىنىدۇ، ئۇلاردىن ھېچكىم قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ.

96 _99] ئۇلار ئۆزلىرىنى ئازدۇرغانلار بىلەن جەھەننەمدە جېدەللىشىش جەريانىدا ئۆزلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىپ: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، بىز دۇنيادىكى ۋاقتىمىزدا ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا ئۆتكەن ئىكەنمىز. ئۆز ۋاقتىدا بىز سىلەرنى ئالەملەرنىڭ رەببى ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن لايىق بولغان يېگانە زات ئاللاھقا تەڭ قىلىۋالغان ئىكەنمىز. بىزنى بۇ يامان ئاقىۋەتكە قويغانلار پەقەت ئاشۇ گۇناھكار ئىكەن. چۈنكى ئۇلار بىزنى ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇشقا دەۋەت قىلغان، بىزمۇ ئۇلارغا ئەگەشكەن ئىكەنمىز.

100 _101 _ شۇڭا ئەمدى بىزگە شاپائەت قىلىپ ئازابتىن قۇتقۇزىدىغان ھېچقانداق شاپائەتچى يوق، بىزگە يارىدەم قىلىدىغان بىرەر يېقىن دوستىمۇ يوق.

102 _ كاشكى، بىزگە دۇنياغا قايتىش مۇمكىن بولسا ئىدى، بىز ئەلۋەتتە ئازابتىن قۇتۇلغان مۇئمىنلەردىن بولاتتۇق» دەيدۇ.

103 _104 _ شەكسىز، ئىبراھىمنىڭ يۇقىرىقى قىسىسىدە ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە چوڭ ئىبرەت بار ئىدى، ئەمما بۇ قىسىسنى نۇرغۇن كىشىلەر ئاڭلىغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمىدى. رەببىڭ ئىنكارچى كاپىرلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىر ۋە كۈچلۈكتۇر، ئەمما مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر.

105 _110_ نۇھنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلدى، ئۇلار بۇنىڭ بىلەن بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى، چۈنكى ھەربىر پەيغەمبەر قەۋمىنى پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسگە ئىمان كەلتۈرۈشكە بۇيرۇپ كەلگەن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا قېرىندىشى نۇھ: «سىلەر ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇپ ئاللاھنىڭ جازاسىغا ئۇچراشتىن قورقمامسىلەر؟ مەن ھەقىقەتەن سىلەرگە ئەۋەتىلگەن ئىشەنچلىك بىر پەيغەمبەرمەن. سىلەر ئىماننى ئازابتىن ساقلىنىشنىڭ قالقىنى قىلىڭلار، ماڭا ئىتائەت قىلىپ سۆزۈمنى ئاڭلاڭلار، ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلماڭلار، مەن سىلەرگە

ئاللاھنىڭ دىننى يەتكۈزگەنلىكىمگە سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن. مېنىڭ ئەجرىمنى پەقەت ئالەملەرنىڭ ربى ئاللاھ بېرىدۇ، ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ماڭا ئىتائەت قىلىڭلار.

111 _ نۇھنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا: «ساڭا ئەڭ تۆۋەن تەبىقىدىكى ئادەملەر ئەگەشكەن تۇرسا، بىز ساڭا قانداق ئىشىنىمىز ؟» دېدى.

112 _ نۇھ ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: «مەن ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى بىلىشكە بۇيرۇلمىدىم، پەقەتلا ئۇلارنى ئىمانغا دەۋەت قىلىشقا بۇيرۇلدۇم. كىشىلەرنىڭ قەدىر – قىممىتى نەسەب ياكى يۈز–ئابرۇي ۋە ياكى بايلىق بىلەن ئەمەس، بەلكى ئىمان بىلەن بولىدۇ.

113 _ ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىدىن ۋە نىيەتلىرىدىن ھېساب ئېلىش، ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكىنى بىلىدىغان ئۇلۇغ رەببىمنىڭ ئىشىدۇر. ئەگەر سىلەر بۇ ھەقىقەتنى بىلسەڭلار، بۇنداق گەپلەرنى قىلمىغان بولاتتىڭلار.

114 _ 115 _ مېنىڭ دەۋىتىمگە قۇلاق سېلىپ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى ئۇلارنىڭ ئەھۋالى قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر يېنىمدىن ھەرگىز قوغلىۋەتمەيمەن. مەن سىلەرنىڭ بۇ تەلىپىڭلارنى قوبۇل قىلالمايمەن. مەن پەقەتلا سىلەرنى ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن».

116 _ نۇھنىڭ قەۋمى مۇنازىرىدىن تەھدىتكە ئۆتۈپ نۇھقا: «ئى نۇھ! ئەگەر سەن بۇ دەۋىتىڭدىن يانمىساڭ، سەن چوقۇم تاش _ كېسەك قىلىنىپ ئۆلتۈرۈلىسەن» دېدى.

117 _ 118 _ نۇھ ئۇلارنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! شەكسىزكى، قەۋمىم مېنى ئىنكار قىلىشتىن يانمىدى، رەببىم! مەن بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا شۇنداق بىر ھۆكۈم چىقارغىنكى، سېنىڭ بىر ئىكەنلىكىڭنى ۋە مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ھالاك قىلىۋەتكىن، مېنى ۋە مەن بىلەن بىللە بولغان مۇئمىنلەرنى كاپىرلارنى جازالىغان ئازابتىن قۇتقۇزغىن».

119 _ نەتىجىدە، بىز ھايۋانلارنىڭ ھەممە تۈرلىرى لىق تولدۇرۇلغان كېمە بىلەن ئۇنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلارنى قۇتقۇزدۇق.

120 _ ئاندىن نۇھ بىلەن مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزغاندىن كېيىن، قەۋمى ئىچىدىكى ئىمان ئېيتمىغان ۋە ئۇنىڭ نەسىھەتلىرىنى رەت قىلغانلارنى توپان بالاسىدا غەرق قىلدۇق.

121 _ شەكسزكى، نۇھ بىلەن مۇئمىنلەرنىڭ قۇتۇلۇشىدا، كاپىرلارنىڭ ھالاك قىلىنىشىدا كېيىنكىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە كاتتا ئىبرەت بار ئىدى. ئەمما بۇ قىسسىنى ئاڭلىغانلار شۇنچە كۆپ بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمىدى.

122 _ شەكسزكى، سېنىڭ رەببىڭ كاپىرلارنى ۋە ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغانلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغانلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر، ئۇلارنى ئۆلگەندىن كېيىن جازالىمايدۇ.

123 _ ئاد قەۋمى ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرى ھۇدنى ئىنكار قىلدى، ئۇلار بۇنىڭ بىلەن بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى، چۈنكى بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەقىدىسى ۋە دەۋىتى بىردۇر.

124 _ 127_ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا قېرىندىشى ھۇد مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇش سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ جازاسىغا ئۇچراشتىن قورقمامسىلەر؟ مەن ھەقىقەتەن سىلەرنى ھىدايەتكە باشلاش ئۈچۈن ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن، مەن ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزۈشتە ئىشەنچلىكمەن، ئۇنى ئاللاھ بۇيرۇغان بويىچە تولۇق يەتكۈزىمەن، سىلەر ئاللاھتىن قورقۇڭلار ۋە مېنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەنلىرىمدە ماڭا ئىتائەت قىلىڭلار. مەن سىلەرگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىمگە سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، مېنىڭ ئەجرىمنى ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھ بېرىدۇ.

128 _ سىلەر ھەربىر ئېگىز جايغا قەسىرلەرنى بىنا قىلىپ ئويۇن _ تاماشا قىلامسىلەر؟ يولدىن ئۆتكەنلەرنى مەسخىرە قىلامسىلەر؟ بۇنداق قىلىش بىھۇدىلىكتۇر، بۇنىڭدا سىلەرگە دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىڭلاردا قىلچە پايدا يوق. سىلەر يەنە دۇنيادا مەڭگۈ قالىدىغاندەك، ھېچ ئۆلمەيدىغاندەك، ناھايىتى پۇختا ۋە مۇستەھكەم سارايلارنى سالامسىلەر؟ سىلەر بىراۋنى ئۆلتۈرۈش بىلەن ياكى ئۇرۇش بىلەن جازالىساڭلار، ئۇنى ناھايىتى شەپقەتسىزلەرچە جازالايسىلەر.

131 _ 134 _ بولدى، ئەمدى ئاللاھتىن قورقۇڭلار ۋە مەن دەۋەت قىلغان ئىشلارغا ئەمەل قىلىڭلار. چۈنكى ئۇ سىلەرگە پايدىلىقتۇر، سىلەرگە سىلەر ئۈچۈن ھېچ مەخپىي قالمايدىغان تۇرلۇك نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان ئاللاھتىن قورقۇڭلار. ئاللاھ سىلەرگە تۆگە، كالا، قوي قاتارلىق چارۋىلارنى، ئوغۇللارنى، مېۋىلىك باغلارنى ئاتا قىلدى، بۇلاقلاردىن تاتلىق سۇنى چىقىرىپ بەردى».

135 _ ھۇد ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرۇپ: «ئەگەر سىلەر بۇ كۈفرىلىقنى، زۇلۇمنى ۋە تۆزكورلۇقنى داۋاملاشتۇرساڭلار، ھەقىقەتەن تولىمۇ دەھشەتلىك ۋە قورقۇنچلۇق بىر كۈندە، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئازاب ئەۋەتىشىدىن قورقىمەن» دېدى.

136 _ ئۇلار ئېيتتى: «سەن نەسىھەت قىلامسەن، قىلمامسەن، بىزگە بەربىر ئوخشاشتۇر، چۈنكى بىز ساڭا ھەرگىز ئىشەنمەيمىز.

137 _ 138 _ بىزنىڭ بۇتلارغا چوقۇنۇشىمىز پەقەتلا بۇرۇنقىلارنىڭ دىنى ۋە ئادىتىدۇر، سەن توسقان بۇ ئىشلارنى قىلىش بىلەن بىز ھەرگىز ئازابقا قالمايمىز».

139 _ 140 _ ئۇلار ھۇدنى ئىنكار قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇۋەردى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى قاتتىق سوغۇق بوران بىلەن ھالاك قىلىۋەتتى. شەكسىزكى، بۇ ھالاكەتتە ئۇلاردىن كېيىن كەلگەنلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار ئىدى. ئەمما بۇ قىسسىلەرنى ئاڭلىغانلار شۇنچىلىك كۆپ بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تولىسى ساڭا ئىمان ئېيتمىدى. شەكسىزكى، سېنىڭ رەببىڭ ھالاك قىلماقچى بولغانلارنى ھالاك قىلىشقا، ئەلۋەتتە قادىردۇر، مۇئمىنلەرگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

141 _ سەمۇد قەبىلىسى قېرىندىشى سالىھنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ۋە ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا چاقىرغان دەۋىتىنى ئىنكار قىلدى، ئۇلار بۇنىڭ بىلەن بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى. چۈنكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسى كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلغان.

142 _ 145 _ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا قېرىندىشى سالىھ مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۇنىڭ جازاسىغا قېلىشتىن قورقمامسىلەر؟ مەن ھەقىقەتەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن. مەن بۇ دىننى ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن پېتى يەتكۈزىمەن، سىلەر ئاللاھنىڭ جازاسىغا ئۇچراپ قېلىشتىن قورقۇڭلار ۋە مەن دەۋەت قىلغان ئىشلارغا ئەمەل قىلىڭلار. مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلغانلىقىمغا ۋە سىلەرگە نەسىھەت قىلغانلىقىمغا سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، مېنىڭ ئەجرىمنى ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ بېرىدۇ.

146 _149] رەببىڭلار سىلەرنى بۇ دۇنيادا مېۋىلىك باغلاردىن، بۇلاقلاردىن ئېتىلىپ چىققان سۈدىن، ھەر تۈرلۈك زىرائەتلەردىن، يۇمشاق پىشقان خورمىلاردىن بەھرىمەن قىلىپ، ئازابتىن ۋە ئۆلۈمدىن خاتىرجەم قىلغان ھالدا داۋاملىق قالدۇرىدۇ دەمسىلەر؟ شۇڭا سىلەر ئۈستىلىق بىلەن تاغلارنى تېشىپ ئۆيلەرنى ياسامسىلەر؟

150 _ 152 _ سىلەر ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار ۋە مېنىڭ نەسىھەتلىرىمگە قۇلاق سېلىڭلار، زېمىندا بۇزغۇنچىلىق قىلىشنى، ياخشى ئىش قىلماسلىقنى ئادەت قىلىۋالغان بۇزغۇنچىلارنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلماڭلار».

153 _ 154 _ سەمۇد قەبلىسى ئۆز پەيغەمبىرىگە ئېيتتى: «سەن پەقەتلا سېھىرلەنگەن، سېھىرلەنگەندىمۇ كۆپ سېھىرلەنگەن بىر ئادەمسەن، شۇڭا سېھىر سېنىڭ ئەقلىڭگە تەسىر قىلغان گەپ. سەن پەقەت بىزگە ئوخشاشلا بىر ئىنسان. سەن قانداقلارچە پەيغەمبەرلىك بىلەن بىزدىن ئۈستۈن بولىسەن؟ ئەگەر سەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىڭدە راستچىللاردىن بولساڭ، سېنىڭ راستچىللىقىڭنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن بىرەر مۆجىزە كەلتۈرۈپ باقمامسەن؟»

155 _ 156 _ سالىھ ئۇلارغا ئېيتتى: «مەن سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن بۇ چىشى تۆگە ئاللاھ تاشتىن چىقارغان مۆجىزىلىك تۆگىدۇر، قۇدۇقتىن مەلۇم بىر كۈن ئۇ ئىچىسۇن، سىلەرمۇ مۇئەييەن بىر كۈن ئېلىڭلار، ئۇ سۇ ئىچكەن كۈنى سىلەر سۇ ئالماڭلار، سىلەر سۇ ئالغان كۈنى ئۇ سۇ ئىچمىسۇن. ئۇنىڭغا ھەرگىز زىيانكەشلىك قىلماڭلار، ئەگەر سىلەر ئۇ چىشى تۆگىنى ئۆلتۈرسەڭلار ياكى ئۇرساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى دەھشەتلىك بىر كۈندە ھالاك قىلىۋېتىدۇ».

157 _ نىھايەت، ئۇلار ئۇ چىشى تۆگىنى بوغۇزلىدى، ئۇلار ئۆزلىرىگە ئازاب كېلىدىغانلىقىنى بىلگەن چاغدا، قىلمىشىغا قاتتىق پۇشايمان قىلىشتى. ئەمما پۇشايمان ئۇلارغا پايدا بەرمىدى.

158 _ ئۇلارغا سالىھ ئاگاھلاندۇرغان ئازاب چۈشتى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋەتتى. شەكسىزكى، سەمۇد قەبىلىسىنىڭ ھالاك قىلىنىشىدا بۇ ئاقىۋەتتىن ئىبرەت ئالغۇچىلارغا ئەلۋەتتە چوڭ ئىبرەت بار ئىدى، ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمىدى.

159 _ شەكسىزكى، سېنىڭ رەببىڭ ئىنكارچى دۈشمەنلىرىنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئىمان ئېيتقان بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

160 _ لۇتنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلدى، بۇنىڭ بىلەن ئۇلار بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى. چۈنكى پەيغەمبەرلەر دەۋەت قىلغان دىننىڭ ئەسلى ئەزەلدىن بىردۇر.

161 _ 164 _ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا قېرىندىشى لۇت مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقمامسىلەر؟ مەن ھەقىقەتەن سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن. مەن ئاللاھنىڭ دىننىنى سىلەرگە ساق يەتكۈزۈشكە ئىشەنچلىكمەن. سىلەر ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىشنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار، مېنىڭ دەۋىتىمگە ئەگىشىڭلار، مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلغانلىقىمغا سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، چۈنكى مېنىڭ ئەجرىمنى پەقەت ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھ ئۆزى بېرىدۇ.

165 _ 166] رەببىڭلار سىلەرنىڭ مەنپەئەتلىنىشىڭلار ۋە ئەر _ خوتۇن بولۇپ نەسلىڭلارنى داۋاملاشتۇرۇڭلار ئۈچۈن ياراتقان ئاياللارنى تاشلاپ قويۇپ، ئەرلەر بىلەن جىنسىي ھەۋىسىڭلارنى قاندۇرۇشنى تىلەمسىلەر؟ سىلەر بۇ قىلمىشىڭلار بىلەن ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن ھالال – ھارامنىڭ چەك – چېگراسىدىن ئۆتۈپ كەتتىڭلار».

167 _ لۇتنىڭ قەۋمى ئېيتتى: «ئى لۇت! ئەگەر بىزنى ئەرلەرگە يېقىنچىلىق قىلىشتىن مەنئى قىلىشنى ۋە بىزنى ئەيىبلەشنى توختاتمىساڭ، چوقۇم سېنى يۇرتىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىمىز».

168 _ لۇت ئېيتتى: «مەن سىلەرنىڭ جىنسىي ھەۋىسىڭلارنى ئەرلەر بىلەن قاندۇرۇشتىن ئىبارەت بۇ قەبىھ قىلمىشىڭلارغا قاتتىق غەزەپلىنىمەن».

169 _ لۇت قەۋمىنىڭ يامانلىقتىن يېنىشىدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەندىن كېيىن، ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ: «ئى رەببىم! مېنى ۋە ئائىلەمنى قەۋمىم قىلىۋاتقان قەبىھ قىلمىشلاردىن ساقلىغىن ۋە بۇ قىلمىشلار تۈپەيلىدىن ئۇلارغا كېلىدىغان ئازابتىن قۇتقۇزغىن».

170 _171] شۇنىڭ بىلەن، بىز لۇتنى، ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنى ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى قۇتقۇزدۇق، پەقەتلا قېرى ئايالى ھالاك بولىدىغانلار قاتارىدا قالدى، چۈنكى ئۇ ئايال ئىمان ئېيتمىغان ئىدى.

172 _173 _ ئاندىن قالغان كاپىرلارنى قاتتىق ئازاب بىلەن ھالاك قىلدۇق، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئاسماندىن تاش ياغدۇردۇق، تاش ئۇلارنىڭ ئۈستىگە يامغۇردەك چۈشتى. پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىغا ئىشەنمىگەن كاپىرلارنىڭ ئۈستىگە ياغدۇرۇلغان تاش يامغۇرى نېمىدېگەن يامان! چۈنكى ئۇلارغا ئەڭ قاتتىق ئازاب تۈرلىرى يۈزلەنگەن ئىدى.

174 _ شەكسىزكى، لۇت قەۋمىگە چۈشكەن بۇ قاتتىق ھالاكەتتە ئەلۋەتتە ئىنكارچىلار ئىبرەت ئېلىشقا تېگىشلىك ساۋاقلار بار ئىدى، ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئىمان ئېيتمىدى.

175 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئىنكارچى كاپىرلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

176 _ 180 _ يېشىل ۋادىنىڭ ئاھالىسى پەيغەمبىرى شۇئەيبنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلدى. ئۇلار بۇنىڭ بىلەن بارلىق پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بولدى. پەيغەمبەرلەرنى يالغانچى دېدى. ئۆز ۋاقتىدا شۇئەيب ئۇلارغا مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر ئاللاھنىڭ سىلەرنى گۇناھىڭلار سەۋەبلىك جازالىشىدىن قورقمامسىلەر؟ مەن سىلەرنى ھىدايەتكە باشلاش ئۈچۈن ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلدىم، ئاللاھ ماڭا ۋەھيى

قىلغان دىننى سىلەرگە ساق يەتكۈزىمەن. سىلەر ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇڭلار، ھىدايەت تېپىش ئۈچۈن مېنىڭ دەۋىتىمگە ئەگىشىڭلار، مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىۋاتىمەن. مەن سىلەرگە ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزگەنلىكىمگە سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلمايمەن، چۈنكى مېنىڭ ئەجرىمنى پەقەت ئاللاھ ئۆزى بېرىدۇ».

181 _ 183_ يېشىل ۋادىنىڭ ئاھالىسى تارازىدا ۋە ئۆلچەمدە كەم بېرەتتى. شۇئەيب ئۇلارغا ئېيتتى «كىشىلەرگە ئۆلچەپ تارتىپ بەرگەندە تولۇق تارتىپ بېرىڭلار، كىشىلەرنىڭ ھەققىنى كەم بېرىدىغانلاردىن بولماڭلار، تارازىنى توغرا قىلىپ، دۇرۇس تارتىپ بېرىڭلار، كىلودا ياكى ئۆلچەمدە كىشىلەرنىڭ ھەققىدىن ھېچ نەرسىنى كەم بەرمەڭلار، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش، ئادەم ئۆلتۈرۈش، بۇلاڭچىلىق قىلىش، كىشىلەرنى قورقۇتۇش ۋە گۇناھ قىلىش ئارقىلىق يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق تېرىماڭلار.

184 _ سىلەرنى ۋە سىلەردىن بۇرۇنقى ئىنسانلارنى ياراتقان ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇڭلار».

185 _ 187 _ ئۇلار ئېيتتى: «ئى شۇئەيب! سەن ھەقىقەتەن قاتتىق سېھىرلىنىپ ئەقلىنى يوقاتقانلاردىن بىرى ئىكەنسەن. سەن پەقەتلا بىزگە ئوخشاش بىر ئىنسان، بىز تۈرغان يەردە، سەن قانداقلارچە پەيغەمبەر بولىسەن؟ شۇڭا بىز سېنى چوقۇم يالغاندىن ئۆزىنى پەيغەمبەر دەۋالغانلاردىن بىرى دەپ قارايمىز. ئەگەر سەن ئۆزۈڭنى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى دېگەن سۆزۈڭدە راستچىل بولساڭ، ئاللاھقا دۇئا قىلغىن، بىزگە ئاسماندىن ئازاب چۈشۈرۈپ بىزنى ھالاك قىلىۋەتسۇن».

188 _ شۇئەيب ئۇلارغا ئېيتتى: «رەببىم سىلەرنىڭ بارلىق قىلمىشىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ ۋە سىلەرنىڭ قانداق جازالارغا تېگىشلىك ئىكەنلىكىڭلارنىمۇ بىلىدۇ».

189 _ ئۇلار شۇئەيبنى ئىنكار قىلىشتىن يانمىدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى قاتتىق ئىسسىق قورشىۋالدى، ئۇلار سايىدىماقچى بولۇپ، بىر بۇلۇت تاشلىغان سايىغا بېرىۋالدى، ئۇلار بۇ يەردە ئازراق سايىدىغان بولدى، ھەممىسى سايىغا توپلىنىپ بولغان چاغدا، ئۇزۇن ئۆتمەيلا بىر ئوت كېلىپ ئۇلارنى كۆيدۈرۈۋەتتى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ھالاك بولۇپ تۈگەشتى.

190 _ ئۇلارغا چۈشكەن بۇ ئازابتا، ئاللاھنىڭ ئىنكارچى كاپىرلارنى جازالاشقا قادىر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان ئوپئوچۇق ئالامەت، ئىبرەت ئالدىغانلار ئۈچۈن چوڭ ئىبرەت بار ئىدى، ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالمىدى ۋە ئىمان ئېيتمىدى.

191 _ ئی پەیغەمبەر! شەكسىزكى، سىنىڭ رەببىڭ دۇشمەنلىرىنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

192 _ 195 _ شۇبھىسىزكى مۇشۇ راست قىسسىلەرنى بايان قىلغان قۇرئان ئالەملەرنىڭ رەببى، ھەممىنىڭ يارىتقۇچىسى ۋە ھەممە ئىش ئىلكىدە بولغان ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر. ئى پەيغەمبەر! ئۆز قەۋمىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغان پەيغەمبەرلەرنىڭ قاتارىدىن بولۇشۇڭ ۋە بۇ قۇرئان بىلەن ئىنسانلارنى، جىنلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن، ئۇنى ئىشەنچلىك پەرىشتە جىبرىل ناھايىتى چۈشىنىشلىك ۋە روشەن ئەرەب تىلىدا ساڭا ئوقۇپ بەردى، سەن ئۇنى ئوبدان چۈشىنىپ قەلبىڭدە ساقلىۋالدىڭ.

196 _ ھەقىقەتەن بۇ قۇرئان ھەققىدىكى بايانلار بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرنىڭ كىتابلىرىدىن ئورۇن ئالغان بولۇپ، بۇ كىتابلاردا قۇرئان توغرۇلۇق بېشارەتلەر بېرىلگەن ۋە ئۇنى تەستىقلىغان.

197 _ ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىكى ئۆلىمالارنىڭ قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكى ھەققىدىكى ئىلىمى ۋە گۇۋاھلىقى كىشىلەرنىڭ سىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى بىلىشى ئۈچۈن يېتەرلىك ئەمەسمۇ؟!

198 _201] ئەگەر بىز بۇ قۇرئاننى ئەرەب تىلىدا سۆزلەشمەيدىغان كىشىلەرنىڭ بىرىگە نازىل قىلغان بولساق، ئۇ كىشى بۇ قۇرئاننى ئەرەبلەرگە ئەرەب تىلىدا توغرا رەۋىشتە ئوقۇپ بەرگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلار ئۇنىڭغا يەنە ئىشەنمەيتتى ۋە ئۆزلىرىنىڭ ئىنكارچىلىقىغا بىرەر باھانە ئىزدەشكە كىرىشەتتى. شۇنىڭدەك، بىز گۇناھكارلارنىڭ دىلىغا قۇرئاننى ئىنكار قىلىشنى سىلىۋەتتۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار قۇرئاننى ئىنكار قىلىدىغان بولۇپ كەتتى. بۇ ئۇلارنىڭ گۇناھكارلىقى ۋە ئازغۇنلۇقى سەۋەبىدىندۇر. شۇڭا، ئۇلار ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان قاتتىق ئازابنى كۆرمىگۈچە، قۇرئاننى ئىنكار قىلىشتىن ئىبارەت بۇ ئىللەتتىن قۇتۇلالمايدۇ.

202 _ 203 _ ئۇلار ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازاب ئۇلارغا بەخىرامان تۇرغان پەيتىدە ئۇشتۇمتۇت كېلىدۇ. ئۇ چاغدا ئۇلار بۇرۇن ئىمان ئېيتمىغانلىقى ئۈچۈن قاتتىق ھەسرەت – ناداملىق چېكىپ: «بىزگە گۇناھىمىزغا تەۋبە قىلىپ ئاللاھقا قايتىشىمىز ۋە ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ مۇئمىنلەردىن بولۇشىمىز ئۈچۈن مۆھلەت بېرىلەمدىغاندۇ؟» دېيىشىپ كېتىدۇ.

204 _ مېنىڭ ئۇلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمىگەنلىكىم ئۇلارنى ئالداپ قويدى، شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىگە ئاسماندىن ئازاب چۈشۈشنى تىلەپ ئالدىراپ كېتىۋاتامدۇ؟

205 _207] ئی پەیغەمبەر! ئېيتىپ باققىنە! ئەگەر بىز ئۇلارنىڭ ئەجىلىنى كېچىكتۈرۈپ ئۇلارنى دۇنيانىڭ نېمەتلىرىدىن يىللارچە بەھرىمەن قىلساق، ئاندىن ئۇلارغا ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازاب كەلسە، ئۇلار ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش ئارقىلىق بەھرىمەن بولغان بۇ نېمەتلەر نېمىگە ئەسقاتىدۇ؟ ئەگەر ئۇلار كاپىرلىقتىن يېنىپ گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلمايدىكەن، ئاللاھنىڭ ئازابى ئۇلارغا يا بالدۇر ياكى كېيىن چوقۇم چۈشىدۇ.

208 _209] قانداقلىكى شەھەر بولسۇن، ئۇنىڭ ئاھالىسىنى كاپىرلىقتىن ۋە گۇناھ – مەئسىيەتتىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن پەند –نەسىھەت قىلىدىغان پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتمەي تۇرۇپ، ئۇنى ھالاك قىلمىدۇق، بىز بىرەر قەۋمگە پەيغەمبەر ئەۋەتمەي تۇرۇپ ئۇلارنى جازالايدىغان زالىملاردىن ئەمەسمىز.

210 _ قۇرئاننى — كاپىرلار تۆھمەت قىلغاندەك— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا شەيتانلار ئېلىپ چۈشكىنى يوق. بۇ ئۇلار قىلىدىغان ئىش ئەمەس، زادى بۇنداق قىلىشقا ئۇلارنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ. چۈنكى ئۇلار قۇرئاننى ئاسماندىن ئوغرىلىقچە تىڭشاشتىنمۇ مەنئى قىلىنغان، ئۇلارنى كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلار كۆيدۈرۈپ تاشلايدۇ.

213 _ سەن ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىللە باشقا ھېچبىر ئىلاھقا ئىبادەت قىلمىغىن. ئەگەر ئۇنداق قىلساڭ، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئازابقا قالغانلارغا ئوخشاش ئازابقا قالىسەن.

214 _ ئی پەيغەمبەر! ئاۋۋال قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئەڭ يېقىن تۇغقانلىرىڭنى بىزنىڭ ئازابىمىزدىن ئاگاھلاندۇرغىن.

215 _ سېنىڭ دەۋىتىڭگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە كەمتەر ۋە مۇلايىم بولغىن.

216 _ ئەگەر ئۇلار سېنىڭ ئەمرىڭگە خىلاپلىق قىلىپ ساڭا ئەگەشمىسە، ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتەك قىلمىشلىرىدىن تامامەن يىراق ئىكەنلىكىڭنى بىلدۈرۈپ قويغىن.

217 _ 220 _ بارلىق ئىشىڭنى ھەممىگە كۈچى يېتىدىغان، چەكسىز قۇدرەتلىك، ھەقىقىي ئىخلاسمەن بەندىلىرىنى قوغدايدىغان ۋە ئۇلارنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويمايدىغان ئاللاھقا تايانغىن. ئۇ سېنىڭ كېچىلىرى تەھەججۇد نامىزىغا تۇرغان ۋاقتىڭدىكى ھالىتىڭنى ۋە ناماز ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدىكى ھەرىكىتىڭنى كۆرۈپ تۇرىدىغان، قۇرئان تىلاۋەت قىلغىنىڭنى ئاڭلاپ تۇرىدىغان، نىيىتىڭنى بىلىپ تۇرىدىغان زاتتۇر.

221 _ 223] _ ئی ئىنسانلار! مەن سىلەرگە شەيتانلارنىڭ كىمگە چۈشىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ شەيتانلار ھەربىر يالغانچى، گۇناھلار پالچىغا چۈشىدۇ. شەيتانلار يۇقىرى ئۈپۈقتىكى

پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئوغرىلىقچە تىڭشۇپلىپ، يەر يۈزىدىكى پالچىلارغا ۋە شۇلارغا ئوخشاش پاسقىلارغا يەتكۈزىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى يالغانچىلار بولۇپ، بىر سۆزگە يۈزدىن ئارتۇق يالغان سۆزنى قوشۇپ ئېيتىدۇ.

224 _226] شائىرلارغا كەلسەك، ئۇلارنىڭ شېئىرلىرى يالغانچىلىق ۋە ساختىلىق ئۈستىگە قۇرۇلغان بولۇپ، ئۇلارغا ئۆزلىرىگە ئوخشاش ئازغۇنلار ئەگىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ يالغان ئېيتىش، تۆھمەت چاپلاش، كىشىلەرنىڭ ئابرۇيىنى تۆكۈش، ئۇلارنىڭ نەسەبلىرىنى سۆكۈش، پاك ئاياللارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈش قاتارلىق يالغانىنىڭ تۈرلىرىدىن ھەربىر تۈردە تېڭىرقاپ يۈرىدىغانلىقىنى ۋە ئۆزى قىلمايدىغان ئىشلارنى دەيدىغانلىقىنى، ھەقىقەتچى كىشىلەرنىڭ مەرتىۋىسىنى تۆۋەنلىتىش ۋە ھەقىقەت دۈشمەنلىرىنى مەدھىيەلەشتە ھەددىدىن ئېشىپ كېتىدىغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟

227 _ ئاللاھ شائىرلارنىڭ ئىچىدىن ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، ئاللاھنى كۆپ ياد ئەتكەن، شېئىرلىرىدا ئاللاھنى مەدھىيەلەپ، ئۇنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى يازغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى مۇداپىئە قىلغان، يازغان شېئىرلىرىدا ھېكمەت، ۋەز _نەسىھەت، ئەدەپ – ئەخلاق، ھەققانىيلىق، ئىسلامغا خىزمەت قىلىش، ئىسلامنى سۆككەنلەرنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى سۆككەنلەرنى سۆكۈش قاتارلىقلار ئەكس ئەتكەن شائىرلارنى مۇستەسنا قىلغان، يەنى ئۇلارنى ئالدىنقى ئازغۇن شائىرلار قاتارىدىن سانىمىغان. ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش، گۇناھ – مەئسىيەت سادىر قىلىش، باشقىلارنىڭ ھەق _ ھوقۇقىنى دەپسەندە قىلىش، ئۇلارغا زۇلۇم قىلىش ۋە قارا چاپلاش قاتارلىق يامانلىقلارنى قىلغانلار ئۇزاققا قالماي، ئۆزلىرىنىڭ قانداق ھالاكەتلىك جايغا قايتىدىغانلىقىنى بىلىپ قالىدۇ. ئۇلارنىڭ بارىدىغان يېرى ھەقىقەتەن يامان جايدۇر. ئاللاھ بىزنى ئۇنىڭدىن ساقلىغاي.

نەمل سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن.)

1_ تا، سىن (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). بۇ ئايەتلەر قۇرئاننىڭ ۋە ئىسلام _ ھېكمەتلەرنى، شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تەپسىلىي ۋە ئېنىق بايان قىلىپ بېرىدىغان ئۇلۇغ كىتابنىڭ ئايەتلىرىدۇر.

2 _3 _ بۇ ئايەتلەر ئىمان ئېيتقان ۋە ھىدايەت يولىغا كىرگەن، بەش ۋاخ نامازنى شەرتلىرىنى ئورۇنداپ، پەرزلىرىگە ئەمەل قىلىپ مۇكەممەل ئوقۇيدىغان، زاكاتنى تېگىشلىك كىشىلەرگە تولۇق بېرىدىغان، ئاخىرەت ھاياتىغا ۋە ئاخىرەتتىكى مۇكاپات، جازا، جەننەت، دوزاخ قاتارلىق ھەقىقەتلەرگە چىن ئىشىنىدىغان مۇئمىنلەرنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك بەختىت _ سائادەت يولىغا باشلايدىغان، ئاخىرەتتە ئېرىشىدىغان كاتتا مۇكاپات (جەننەت) بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدىغان ئايەتلەردۇر.

4 _5 _ ئاخىرەت ھاياتىغا ئىشەنمەيدىغان ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىغانلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئۆزلىرىگە چىرايلىق كۆرسەتتۇق، شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقلىرىدا تېڭىرقاپ يۈرۈشىدۇ. ئۇلار بۇ دۇنيادا ئۆلتۈرۈلۈش ياكى ئەسىرگە ئېلىنىش، خارلىنىش قاتارلىق قاتتىق ئازابلارغا دۇچار بولىدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئازابنىڭ ئەڭ يامىنىغا ئۇچرايدۇ ۋە قاتتىق ھەسرەت–نادامەتكە قالىدۇ.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا بۇ قۇرئان مەخلۇقاتنى يارىتىشتا، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنىۋاتىدۇ.

7 _ مۇسانىڭ قىسىسىنى ئەسلىگىنىكى، مۇسا مەدىيەندىن مىسىرغا قاراپ كېچىلەپ ماڭغان ۋاقتىدا، ئائىلىسىگە: «مەن ھەقىقەتەن بىر ئوتنى كۆردۇم، مەن بېرىپ سىلەرگە ئۇ يەردىن بىزنى

يولىمزغا يېتەكلەيدىغان بىرەر خەۋەر ئۇقۇپ كېلەي، ياكى سىلەرنىڭ سوغۇقتىن ئىسسىنىشىڭلار ئۈچۈن ئوتتىن بىر چوغ ئېلىپ كېلەي» دېگەن ئىدى.

8 _ 12 _ مۇسا ئوتنىڭ يېنىغا كەلگەندە، ئاللاھ ئۇنى چاقىردى ۋە ئۇنىڭغا بۇ جاينىڭ مۇبارەك ۋە مۇقەددەس جاي ئىكەنلىكى، بۇ جاينىڭ ئاللاھنىڭ مۇساغا سۆز قىلىشقا ۋە ئۇنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىشكە تاللانغان جاي ئىكەنلىكى، ئوتنىڭ يېنىدىكى كىشىگە ۋە ئوتنىڭ ئەتراپىدىكى پەرىشتىلەرگە بەرىكەت ئاتا قىلغانلىقى ھەققىدە خەۋەر بەردى. ئاندىن مۇساغا: «ئى مۇسا! شەكسىزكى، مەن ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان، دۈشمەنلىرىمنى جازالاشقا قادىر، بەندىلىرىمنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلىدىغان ئاللاھتۇرمەن. ھاساڭنى تاشلىغىن!» دېدى. مۇسا ھاسىسىنى تاشلىۋىدى، ئۇ ھاسا تىرىك ئەجدىھاغا ئايلاندى، مۇسا ھاسىسىنىڭ ئەجدىھادەك ناھايىتى تېز ھەرىكەتلىنىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئارقىسىغا بۇرۇلۇپ قاچتى ۋە قاتتىق قورقۇپ كەتكەنلىكتىن كەينىگە قارىيالمىدى. ئاندىن ئاللاھ ئۇنى خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن، «ئى مۇسا! قورقمىغىن. چۈنكى مېنىڭ ھۇزۇرۇمدا پەيغەمبەرلەر قورقمايدۇ، لېكىن كىمكى گۇناھ قىلىپ ھەددىدىن ئاشقاندىن كېيىن، قىلمىشىغا تەۋبە قىلىپ، يامان ئىشلارنى تاشلاپ، ياخشى ئىش قىلسا، شەكسىزكى، مەن ئۇنىڭغا ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىمەن ۋە ناھايىتى مېھرىبانمەن. (شۇڭا ھېچكىم ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ۋە مەغپىرىتىدىن ئۈمىدسىز بولماسلىقى كېرەك) ئى مۇسا! قولۇڭنى قوينۇڭغا سالغىن، ئۇ ھېچقانداق ئەيىبسىز ھالدا ئاپئاق قاردەك بولۇپ چىقىدۇ، بۇ مېنىڭ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىگە ئېلىپ بېرىشىڭ ئۈچۈن بەرگەن توققۇز مۆجىزەمنىڭ ئىچىدىدۇر. ئۇلار ھەقىقەتەن ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان قەۋمدۇر» دېدى.

13 _ ئۇلارغا بىزنىڭ بۇ مۆجىزىلىرىمىز ئوپئوچۇق كۆرىنىلگەن ۋە ئۇنى كۆرگەن ھەرقانداق كىشى ھەقىقەتنى روشەن كۆرەلەيدىغان تۇرسىمۇ، ئۇلار: «بۇ ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دېدى.

14 _ ئۇلار مۇسانىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى دەللىلەيدىغان بۇ روشەن مۆجىزىلەرنى ئىنكار قىلدى. ئۇلار بۇ مۆجىزىلەرنىڭ ئاللاھتىن كەلگەنلىكىگە دىلىدا جەزم قىلغان بولسىمۇ، تەكەببۇرلۇق قىلىپ ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ، ھەقىقەتنى يوشۇرۇش ئۈچۈن ئاغزىدا بۇ مۆجىزىلەرنى ئىنكار قىلدى. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلغانلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن. ئاللاھ ئۇلارنى سۇدا غەرق قىلدى. بۇنىڭدا ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن دەرس بار.

15 _ هەقىقەتەن بىز داۋۇدقا ۋە سۇلەيمانغا ئىلىم ئاتا قىلدۇق، ئۇلار بىلگەنلىرىگە ئەمەل قىلدى. ئۇلار: «بارلىق ھەمدۇسانا بىزنى بۇ نېمەتلەر بىلەن نۇرغۇنلىغان مۇئمىن بەندىلىرىدىن ئارتۇق قىلغان ئاللاھقا خاستۇر!» دېدى. (بۇ ئايەتتە ئىلمىنىڭ پەزىلىتىگە ۋە ئىلىم ئەھلىنىڭ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى مەرتىۋىسىگە ئىشارەت قىلىنغان).

16 _ سۇلەيمان پەيغەمبەرلىك، پادىشاھلىق ۋە ئىلىم _ ھېكمەتتە ئاتىسى داۋۇدقا ۋارىسلىق قىلدى. سۇلەيمان قەۋمىگە خىتاب قىلىپ: «ئى ئىنسانلار! بىزگە قۇشلارنىڭ تىلى بىلدۈرۈلدى ۋە ئېھتىياجلىق بولغان ھەممە نەرسىدىن بېرىلدى. بىزگە بۇلارنى ئاتا قىلغان ۋە بىزنى باشقىلاردىن ئالاھىدە ئارتۇق قىلغان زات ئاللاھ تائالادۇر» دېدى.

17 _ سۇلەيماننىڭ جىنلاردىن، ئىنسانلاردىن ۋە قۇشلاردىن بولغان قوشۇنلىرى سەپەرگە چىقىش ئۈچۈن توپلاندى. ئۇلارنىڭ سانى شۇنچىلىك كۆپ تۇرسىمۇ تەرتىپسىز ئەمەس ئىدى، بەلكى ئۇلارنىڭ ھەربىر تۈرى باشتىن ئاخىرغىچە رەتلىك ۋە ئىنتىزاملىق تىزىلىپ تۇراتتى.

18 _ 19 _ ئۇلار چۈمۈلىلەرنىڭ ۋادىسىغا يېتىپ كەلگەندە، بىر چۈمۈلە ئېيتتى: «ئى چۈمۈلىلەر! دەرھال ئۇۋۇلىرىڭلارغا كىرىپ كېتىڭلار، سۇلەيمان ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى ئۇقماستىن سىلەرنى يانچىۋېتىپ ھالاك قىلىۋەتمىسۇن». سۇلەيمان بۇ چۈمۈلىنىڭ ئەھۋالىنى بايقىغانلىقىدىن ۋە باشقا چۈمۈلىلەرنى ئاگاھلاندۇرغان سۆزىدىن تەبەسسۇم قىلىپ كۈلدى ۋە ئاللاھنىڭ بۇ نېمىتىنى ھېس قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھقا مۇناجات قىلىپ: «ئى رەببىم! سەن مېنى ماڭا ۋە ئاتا _ ئانامغا بەرگەن نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلىشقا، سەن رازى بولىدىغان ياخشى ئەمەلنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن، مېنى رەھمىتىڭ بىلەن سەن ئەمەللىرىدىن رازى بولغان ياخشى بەندىلىرىڭ قاتارىدا جەننەتكە كىرگۈزگىن» دەپ دۇئا قىلدى.

20 _21 سۇلەيمان ئاللاھ ئۆزىگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەن بۇ قۇشلارنىڭ ئەھۋالىنى ۋە قۇشلاردىن يوقاپ كەتكەنلىرىنى كۆزدىن كەچۈرگەندىن كېيىن، ھۆپۈپنى تاپالمىدى، چۈنكى ھۆپۈپ ئۇنىڭ يېنىدا ئالاھىدە قۇش ئىدى. شۇڭا ئۇ : «ماڭا نېمە بولدى؟ ھۆپۈپنى كۆرمەيۋاتىمەنغۇ! ئۇنى كۆرمەي قالدىممۇ ياكى ئۇ يوقاپ كەتكەنلەر دىنمۇ؟» دېدى. سۇلەيمان ھۆپۈپنىڭ راستىنلا يوقاپ كەتكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن: «مەن ئۇنى يوقاپ كەتكەنلىكى سەۋەبلىك چوقۇم قاتتىق جازالايمەن، يا ئۇنى چوقۇم بوغۇزلىۋېتىمەن ياكى ئۇ چوقۇم ئۆزرىسىنى كۆرسىتىدىغان بىرەر روشەن دەلىل كەلتۈرىدۇ» دېدى.

22 _ ھۆپۈپ كۆپ ۋاقىت ئۆتمەيلا قايتىپ كېلىۋىدى، سۈلەيمان ئۇنىڭ يوقاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ئۇنىڭغا كايىدى. ھۆپۈپ سۈلەيمانغا ئېيتتى: «مەن سەن بىلمىگەن بىر ئىشنى بىلىپ كەلدىم، ساڭا يەمەندىكى سەبەئ قەبىلىسى توغرىسىدا ئىشەنچلىك ۋە تولىمۇ خەتەرلىك بىر خەۋەر ئېلىپ كەلدىم.

23 _ مەن ھەقىقەتەن سەبەئ قەبىلىسىگە پادىشاھلىق قىلىۋاتقان بىر ئايالنى ئۇچراتتىم. ئۇنىڭغا دۇنيالىقتىن ھەممە نەرسە بېرىلگەن بولۇپ، ئۇ ناھايىتى ئالىي ۋە چوڭ بىر تەختكە ئىگە ئىكەن.

24 _ ئۇنىڭ ۋە قەۋمىنىڭ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن يۈز ئۆرۈپ، قۇياشقا چوقۇنۇۋاتقانلىقىنى كۆردۈم. شەيتان ئۇلارنىڭ ئاشۇ يامان قىلمىشلىرىنى ئۆزلىرىگە چىرايلىق كۆرسىتىپ، ئۇلارنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش ۋە ئۇنىڭغىلا ئىبادەت قىلىشتىن ئىبارەت توغرا يولدىن توسۇپتۇ. شۇڭا، ئۇلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشقا ۋە ئىبادەتلەرنى ئۇنىڭ ئۆزىگە قىلىشقا يول تاپالماپتۇ.

25 _ 26 _ شەيتان ئۇلارنى ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى يامغۇر، ئۆسۈملۈك قاتارلىق يوشۇرۇنغان نەرسىلەرنى ئوتتۇرىغا چىقارغۇچى، سىلەرنىڭ يوشۇرغان ۋە ئاشكارا قىلغانىڭ بارلىقىنى ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچى ئاللاھقا سەجدە قىلمىسۇن دەپ، ئۇلارغا يامان ئەمەللىرىنى چىرايلىق كۆرسىتىپ شۇنداق ئازدۇرۇپ كېتىپتۇ. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھ ئىبادەت قىلىنىشقا تولىمۇ لايىقتۇر، ئۇ بۈيۈك ئەرشنىڭ ئىگىسىدۇر».

27 _ 28 _ سۈلەيمان ھۆپۈپكە ئېيتتى: «سەن راست دەۋاتامسەن، يا يالغانمۇ؟ سەن ئېلىپ كەلگەن بۇ خەۋەرگە قارايمىز. سەن بۇ خېتىمنى سەبەئ ئاھالىسىگە ئېلىپ بېرىپ ئۇلارغا تاپشۇرغىن، ئاندىن ئۇلاردىن نېرىراق بىر جايدا تۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئۆز ئارىسىدا نېمە دېيىشۋاتقانلىقى ھەققىدە ئويلانغىن».

29 _31] ھۆپۈپ بېرىپ سۈلەيماننىڭ خېتىنى سەبەئ مەلىكىسىگە تاپشۇرۇپ بەردى، مەلىكە خەتنى ئوقۇدى، ئاندىن قەۋمىنىڭ ئىچىدىكى كاتتىباشلارنى چاقىرتىپ كېلىپ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئى كاتتىلار! ماڭا شان _ شەۋكەتلىك كاتتا بىر كىشىدىن بىر پارچە قىممەتلىك خەت كەلدى. ئۇ خەتتە ‹بۇ سۈلەيماندىن، ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. سىلەر مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلىشتا ھاكاۋۇرلۇق قىلماڭلار، چوڭچىلىق قىلماڭلار، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە بويسۇنغان ھالدا مېنىڭ ئالدىمغا كېلىڭلار› دەپ يېزىلىپتۇ».

32 _ مەلىكە يەنە ئېيتتى: «ئى كاتتىلار! بۇ ئىش توغرىسىدا ماڭا مەسلىھەت بېرىڭلار، مەن سىلەرنى قاتناشتۇرماي تۇرۇپ ھېچبىر ئىشنى بىر تەرەپ قىلمايمەن».

33 _ ئۇلار مەلىكىنىڭ تەكلىپىنى قوبۇل قىلىپ: «بىز سان ۋە كۆچ _ قۇۋۋەت جەھەتتە كۆچلۈك ۋە جەڭدە جەڭگىۋار ئادەملەرمىز. بۇ ئىشنى قانداق قىلىش يەنىلا سېنىڭ ئىختىيارىڭدىدۇر، سېنىڭ قارارىڭ بويىچە ئىش كۆرىمىز، سەن بىزنى نېمىگە بۇيرۇيدىغانلىقىڭنى ئۆزۈڭ ئويلاپ كۆرگىن، بىز ساڭا ئىتائەت قىلىمىز» دېيىشتى.

34 _35 _ مەلىكە ئۇلارنى سۈلەيمانغا قارىتا دۇشمەنلىك مەۋقەسىدە بولۇشنىڭ يامان ئاقىۋىتىدىن ئاگاھلاندۇرۇپ: «پادىشاھلار بىرەر شەھەرگە ھۇجۇم قىلىپ كىرسە، ئۇنى خاراب قىلىدۇ، شەھەرنىڭ مۆتىۋەر ئادەملىرىنى خار قىلىدۇ، ئۆلتۈرىدۇ، ئەسىرگە ئالىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ خەلقىنى بويسۇندۇرۇشتىكى ئادىتىدۇر. شۇڭا مەن سۈلەيمان بىلەن ئۇنىڭ قەۋمىگە قىممەت باھالىق سوۋغات ئەۋەتىمەن، ئاندىن ئەلچىلەرنىڭ نېمە خەۋەر ئېلىپ كېلىدىغانلىقىنى كۈتىمەن» دېدى.

36 _ مەلىكىنىڭ ئەلچىسى سوۋغاتلىرىنى ئېلىپ سۈلەيماننىڭ ئالدىغا يېتىپ كەلگەندە، سۈلەيمان بۇ ئىشقا كايىپ، ئاللاھنىڭ ئۆزىگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى بايان قىلىپ دېدىكى، «سىلەر مېنى قايىل قىلىش ئۈچۈن ماڭا پۇل _ مال بىلەن ياردەم قىلماقچىمۇ؟ ئاللاھنىڭ ماڭا ئاتا قىلغان پەيغەمبەرلىك، پادىشاھلىق، بايلىق قاتارلىق نېمەتلىرى سىلەرنىڭ بېرىدىغانلىرىڭلاردىن ئەلۋەتتە ئەۋزەل ۋە ياخشىدۇر. بەلكى سىلەر سوۋغاتلار بىلەن خۇشال بولىدىغان ئادەملەر، چۈنكى سىلەر مال – دۇنيا بىلەن پەخىرلىنىدىغان ۋە ئۇنى كۆپەيتىشكىلا تىرىشىدىغان قەۋمسىلەر.

37 _ ئى ئەلچى! سەن سوۋغىتىڭنى ئېلىپ قايتىپ كەتكىن. ئەگەر ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇپ مەخلۇقاتقا چوقۇنۇشنى تەرك ئەتمىسە، بىز چوقۇم ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئۇلار تاقابىل تۇرالمايدىغان دەرىجىدە كۆچلۈك بىر قوشۇن بىلەن بارىمىز ۋە ئۇلارنى يۇرتىدىن خار ۋە كەمسىتىلگەن ھالدا چوقۇم چىقىرىۋېتىمىز».

38 _ ئاندىن سۈلەيمان ئاللاھ ئۆزىگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەن ئىنسان ۋە جىنلار غا: «ئى كاتتىلار! ئۇلار مېنىڭ ئالدىمغا مۇسۇلمان بولۇپ كېلىشتىن بۇرۇن، قايسىڭلار ئۇلارنىڭ مەلىكىسىنىڭ تەختىنى ماڭا ئېلىپ كېلەلەيسىلەر؟» دېدى.

39 _ جىنلارنىڭ ئارىسىدىن ئەڭ كۆچلۈك بىرى ئېيتتى: «مەن ئۇنى سەن مۇشۇ ئورنۇڭدىن تۇرۇپ بولغۇچە ساڭا ئېلىپ كېلىپ بولىمەن. چۈنكى مەن ئۇنى ئېلىپ كېلىشكە ئەلۋەتتە قادىرمەن، ئىشەنچلىكمەن، ئۇنى مەن چوقۇم ئۆز پېتى ئېلىپ كېلەلەيمەن».

40 _ ساماۋى كىتابتىن مەلۇماتى بار بىرسى: «مەن ئۇنىڭ تەختىنى سەن كۆزۈڭنى يۇمۇپ ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا ساڭا ئېلىپ كېلىپ بولىمەن» دېدى. سۇلەيمان ئۇنىڭغا رۇخسەت بېرىۋىدى، ئاللاھقا دۇئا قىلدى ۋە مەلىكىنىڭ تەختىنى ئەكىلىپ بولدى. سۇلەيمان ئۇ تەختىنىڭ ئۆزىنىڭ يېنىدا تۇرغانلىقىنى كۆرگەندە: «بۇ مېنى ۋە بارلىق كائىناتنى ياراتقان رەببىمنىڭ ماڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى ئېتىراپ قىلىپ ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلامدىمەن ياكى شۈكۈر قىلماي تۇزكورلۇق قىلامدىمەن، بۇنى سىناش ئۈچۈن ماڭا قىلغان پەزل _ كەرەمدۇر. كىمكى ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىدىكەن، بۇ شۈكۈرنىڭ پايدىسى ئۇنىڭ ئۆزى ئۈچۈن بولىدۇ، كىمكى شۈكۈرنى تەرك ئېتىپ نېمەتكە تۇزكورلۇق قىلىدىكەن، بىلىپ قالسۇنكى، رەببىم ئۇنىڭ شۈكۈر قىلىشىغا موھتاج ئەمەس، رەببىمنىڭ ئاتا _ ئېھسانى كەڭ بولۇپ، بۇ دۇنيادا شۈكۈر قىلغانغىمۇ، تۇركورلۇق قىلغانغىمۇ بېرىلىدۇ، ئاندىن رەببىم ئاخىرەتتە ئۇلاردىن ھېساب ئېلىپ، شۈكۈر قىلغانلارغا مۇكاپات، تۇزكورلۇق قىلغانلارغا جازا بېرىدۇ» دېدى.

41 _ سۇلەيمان يېنىدىكىلەرگە ئېيتتى: «ئۇنىڭ تەختىنى ئۇ بىلمەيدىغان رەۋىشتە ئۆزگەرتىۋېتىڭلار، ئۇنى تونۇيالامدۇ ياكى تونۇيالمايدىغانلاردىن بۇلامدۇ؟ قاراپ باقايلى».

42 _ مەلىكە سۇلەيماننىڭ يېنىغا كەلگەندە ئۇنىڭغا: «سېنىڭ تەختىڭ مۇشۇنداقمىدى؟» دېيىلدى. ئۇ: «شۇدەك تۇرىدۇ» دېدى. سۇلەيمانغا مەلىكەنىڭ توغرا جاۋاب بەرگەنلىكى ۋە مەلىكەنىڭ ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى، سۇلەيماننىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى بىلگەنلىكى ئايان بولدى _ دە، «بىزگە بۇنىڭدىن بۇرۇنلا ئاللاھ توغرۇلۇق ۋە ئۇنىڭ قۇدرىتى توغرۇلۇق ئىلىم بېرىلگەن، بىز ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنغۇچىلاردىن ۋە ئىسلام دىنىغا ئەگەشكۈچىلەردىن ئىدۇق» دېدى.

43 _ مەلىكەنىڭ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن يۈز ئۆرۈپ چوقۇنغان نەرسىلىرى ئۇنى ھەق دىندىن توسۇپ قويغان ئىدى. چۈنكى، ئۇ كاپىر قەۋمىنىڭ ئىچىدە ياشاپ كەلگەن كاپىر ئايال ئىدى. شۇڭا ئۇ ئاشۇ باتىل ئەقىدىسىنى داۋاملاشتۇرغان، گەرچە ئۇ ئەقىللىق ۋە پاراسەتلىك ئايال بولسىمۇ، بۇزۇق ئەقىدە ئۇنىڭ قەلب كۆزىنى كور قىلىپ قويغان ئىدى.

44 _ ئۇنىڭغا: «قەسىرگە كىرىڭ!» دېيىلدى، قەسىرنىڭ تېگى ئەينەكتىن بولۇپ، ئۇنىڭ ئاستىدا سۇ بار ئىدى. ئۇ قەسىرنىڭ تېگىنى كۆرگەندە ئۇنى دولقۇنلاپ تۇرغان سۇ دەپ ئويلاپ، سۇغا كىرىش ئۈچۈن ئېتىكىنى كۆتۈرۈپ ئىككى پاچقىنى ئاچتى. بۇنى كۆرگەن سۇلەيمان ئۇنىڭغا: «بۇ قەسىرنىڭ تېگى ئەينەكتىن ياسالغان، سۇ ئەينەكنىڭ ئاستىدا» دېدى. مەلىكە سۇلەيماننىڭ

پادىشاھلىقىنىڭ كاتتىلىقىنى بىلدى ۋە مۇنداق دېدى: «ئى رەببىم! مەن ساڭا شېرىك كەلتۈرۈپ ھەقىقەتەن ئۆزۈمگە ئۆزۈم زۇلۇم قىلغان ئىكەنمەن، ئەمدى، مەن سۇلەيماننىڭ دىنىغا كىرىپ، ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان سەن ئاللاھقا بويسۇندۇم».

45 _ شەكسىزكى، بىز سەمۇد قەۋمىگە ئۇلارنىڭ قېرىندىشى سالىھنى «ئاللاھنى بىر دەپ ئېتىقاد قىلىڭلار، ئۇنىڭغىلا ئىبادەت قىلىڭلار» دەپ نەسىھەت قىلسۇن دەپ پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن ئىدۇق. سالىھ ئۇلارنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىۋىدى، ئۇنىڭ قەۋمى بىرى مۇئمىن، يەنە بىرى كاپىر ئىككى گۇرۇھقا بۆلۈنۈپ جېدەللىشىپ كەتتى. ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆزىنى ھەقلىق دەپ قارايتتى.

46 _ سالىھ كاپىر بولغان گۇرۇھقا ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! سىلەر نېمىشقا ئۆزۈڭلارغا ئازاب ئېلىپ كېلىدىغان كۇفرىلىق، گۇناھ – مەئسىيەت دېگەندەك يامان ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىراپ، سىلەرگە ساۋاب ۋە مۇكاپات ئېلىپ كېلىدىغان ئىمان ئېيتىش، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش دېگەندەك ئىشلارنى كېچىكتۈرىسىلەر؟ سىلەر ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ۋە مەغپىرىتىگە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن نېمىشقا گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلىپ، ئاللاھتىن مەغپىرەت تەلەپ قىلمايسىلەر؟»

47 _ سالىھنىڭ قەۋمى ئۇنىڭغا ئېيتتى: «بېشىمىزغا كەلگەنلەر سېنىڭ ۋە سېنىڭ دىنىڭغا كىرىپ، سەن بىلەن بىللە بولغانلارنىڭ شۇملۇقىدىن كەلدى». سالىھ ئۇلارغا ئېيتتى: «ئاللاھ سىلەرگە ياخشىلىقتىن ياكى يامانلىقتىن نېمىنى تەقدىر قىلغان بولسا، سىلەرگە شۇ كېلىدۇ، بەلكى سىلەر باياشاتلىق، قىيىنچىلىق، ياخشىلىق ۋە يامانلىق بىلەن سىنىلىۋاتقان بىر قەۋمسىلەر».

48 _ سالىھنىڭ شەھىرىدە — ئەرەب يېرىم ئارىلىنىڭ غەربى شىمالىغا جايلاشقان ھىجر دېگەن جايدا — يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان، قىلچە ياخشى ئىش قىلمايدىغان توققۇز ئادەم بار ئىدى.

49 _ ئاشۇ توققۇز ئادەم بىر _ بىرىگە: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىشايلى، بىر كېچىدە تۇيۇقسىز كېلىپ سالىھنى ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرىنى چوقۇم ئۆلتۈرۈۋېتەيلى، ئاندىن ئۇنىڭ ئىگە _ چاقىسىغا: ‹ئۇ ئۆلتۈرۈلگەن چاغدا بىز ئۇ جايدا يوق ئىدۇق، بىز بۇ سۆزىمىزدە ھەقىقەتەن راستچىلمىز› دەيلى» دېيىشتى.

50 _ ئۇلار سالىھ بىلەن ئۇنىڭ تەۋەلىرىنى يوقىتىش ئۈچۈن شۇنداق بىر سۇيىقەستنى پىلانلىۋىدى، بىز پەيغەمبىرىمىز سالىھ ئەلەيھىسسالامغا ياردەم قىلدۇق، ئۇلارنى تۇيۇقسىز جازالىدۇق، بىزنىڭ ئۇلار پىلانلىغان سۇيىقەستنى بىتچىت قىلىۋېتىشىمىزنى ئۇلار ئويلاپمۇ باقمىغان ئىدى.

51 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ بۇزغۇنچىلار ئۆز پەيغەمبىرى سالىھنى يوق قىلىش ئۈچۈن پىلانلىغان سۇيىقەستنىڭ ئاقىۋىتىگە ئىبرەت نەزىرى بىلەن قارىغىن. بىز ئۇ بۇزغۇنچىلارنى ۋە ئۇلارنىڭ قەۋمىنى پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋەتتۇق.

52 _ مانا ئۇلارنىڭ ئادەمسىز قالغان ئۆيى _ جايلىرى! ئۇلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش، پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭغا سۈيىقەست پىلانلاش ئارقىلىق ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتتى. شەكسىزكى، بۇ ھالاكەتتە زالىملارنى قانداق جازالىغانلىقىمىزنى بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ئىبرەت بار. پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلارنى جازالاش بىزنىڭ قانۇنىيىتىمىزدۇر.

53 _ سەمۇد قەۋمىگە كەلگەن ھالاكەتتىن سالىھنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان مۇئمىنلەرنى قۇتقۇزدۇق، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغان كىشىلەر ئىدى.

54 _ لۇتنىڭ ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئۆز قەۋمىگە: «سىلەر بىلىپ تۇرۇپ ئاشۇنداق ئىنتايىن قەبىھ ئىشلارنى قىلامسىلەر؟ ئاياللارنى قويۇپ، جىنسىي تەلىپىڭلارنى ئەرلەر بىلەن قاندۇرامسىلەر؟ سىلەر ئاللاھنىڭ ئۈستۈڭلاردىكى ھەققىنى بىلمەيدىغان نادان قەۋم ئىكەنسىلەر، شۇڭا سىلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلدىڭلار، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلدىڭلار، دۇنيادا سىلەردىن ئىلگىرى ھېچكىم قىلىپ باقمىغان قەبىھ ئىشنى قىلىپ ئۇنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدىڭلار» دېگەن ئىدى.

56 _ لۇتنىڭ قەۋمىنىڭ بىردىنبىر جاۋابى بىر _ بىرىگە: «لۇتنىڭ تەۋەلىرىنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقىرىڭلار، چۈنكى ئۇلار ئەرلەرگە جىنسىي يېقىنچىلىق قىلىشتىن ساقلىنىدىغان ئىنسانلاردۇر» دېيىشتىن ئىبارەت بولدى. ئۇلار بۇ سۆزنى مۇئمىنلەرنى مەسخىرە قىلىپ ئېيتقان ئىدى.

57 _ بىز لۇتنى ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنى قەۋمىگە چۈشىدىغان ھالاكەتتىن قۇتقۇزدۇق، پەقەتلا ئۇنىڭ ئايالىنى ھالاك بولغۇچىلار بىلەن بىرلىكتە ھالاك بولىدۇ دەپ بەلگىلىدۇق. چۈنكى ئۇ ئايال قەۋمىنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىغا يارىدەم قىلاتتى ۋە ئۇلارنى قوللايتتى.

58 _ بىز ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئاسماندىن ساپال تاشلارنى ياغدۇردۇق. ئاگاھلاندۇرۇلغۇچىلارنىڭ ئۈستىگە ياغدۇرۇلغان ساپال تاشلار نېمىدېگەن يامان!

59 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «بارلىق ھەمدۇسانا ۋە شۈكۈر ئاللاھقا بولسۇن، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىككە تاللىغان بەندىلىرىگە ئاللاھتىن ئامانلىق بولسۇن!» ئاندىن سەن قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلاردىن سورىغىنكى، «كىشىلەرگە پايدا –زىيان يەتكۈزۈشكە قادىر بولغان ئاللاھ ياخشىمۇ؟ ياكى سىلەر ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان، ئۆزىگە ياكى باشقىلارغا قىلچە پايدا – زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرمۇ؟».

60 _ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى كىم ياراتقان، سىلەرگە ئاسماندىن كىم يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ؟ ئاشۇ يامغۇر بىلەن گۈزەل باغلارنى كىم يېتىشتۇرۇپ بەردى؟ ئەگەر ئاللاھ ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرمىگەن بولسا، سىلەرنىڭ قولۇڭلاردىن بىر تال دەرەخنى ئۆستۈرۈشمۇ كەلمەيتتى. ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ھەقتۇر، ئاللاھتىن باشقىسىغا چوقۇنۇش ئازغۇنلۇقتۇر. مۇشۇ ئىشلارنى قىلىشتا ئاللاھ بىلەن بىللە بىرەر ئىلاھ بارمۇ؟ شۇڭا سىلەر ئاللاھقا ئۇنى قوشۇپ ئىبادەت قىلامسىلەر؟» ھەقىقەت شۇكى، ئاشۇ مۇشرىكلار ھەقىقەتنىڭ ۋە ئىماننىڭ يولىدىن ئېزىپ كەتكەن ئازغۇنلاردۇر. شۇڭا ئۇلار ئىبادەتلەردە مەخلۇقاتنى ئاللاھقا تەڭ قىلىۋالىدۇ.

61 _ «ئاشۇ بۇتلارغا چوقۇنۇش ياخشىمۇ ياكى زېمىننى تۇرالغۇ قىلغان، ئۇنىڭ ھەرقايسى تەرەپلىرىدە دەريالارنى ئاققۇزغان، ئۇنىڭ ئۈستىدە مۇستەھكەم تاغلارنى قىلغان، بىرىنىڭ سۈيى تاتلىق، يەنە بىرىنىڭ سۈيى تۇزلۇق ئىككى دېڭىزنىڭ بىر _بىرىگە ئارىلىشىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا توسۇق پەيدا قىلغان زاتقا ئىبادەت قىلىشمۇ؟ بۇ ئىشلارنى قىلىشتا ئاللاھ بىلەن بىللە بىرەر ئىلاھ بارمۇ؟ شۇڭا سىلەر ئاللاھقا ئۇنى قوشۇپ ئىبادەت قىلامسىلەر؟» ھەقىقەت شۇكى، ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ نەقەدەر ئۇلۇغلۇقىنى بىلمەيدۇ. شۇڭا ئۇلار ئاتا _بوۋىلىرىغا ئەگىشىپ مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالىدۇ.

62 _ «سىلەر رەببىڭلارغا شېرىك قىلىۋالغان بۇتلارغا چوقۇنۇش ياخشىمۇ ياكى بېشىغا كۈن چۈشكەن ئادەم دۇئا قىلسا دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدىغان، ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەتنى كۆتۈرۈۋېتىدىغان ۋە سىلەرنى يەر يۈزىدە سىلەردىن ئىلگىرىكىلەرنىڭ ئورۇنباسارلىرى قىلغان زاتقا ئىبادەت قىلىشمۇ؟ سىلەرگە بۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلىشتا ئاللاھ بىلەن بىللە بىرەر ئىلاھ بارمۇ؟ سىلەر تولىمۇ ئاز ئويلايسىلەر، شۇڭا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا ئۇنىڭغا باشقىلارنى شېرىك قىلىۋالىسىلەر.

63 _ سىلەر رەببىڭلارغا شېرىك قىلىۋالغان بۇتلارغا چوقۇنۇش ياخشىمۇ ياكى سىلەر قۇرۇقلۇقنىڭ ۋە دېڭىزنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدا ئېزىپ كەتكەندە سىلەرگە يول كۆرسىتىپ بېرىدىغان، قۇرغاقچىلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرىدىغان، ئىنسانلارغا ئىلاھىي رەھمەتنىڭ نامايەندىسى بولغان يامغۇرنى ياغدۇرۇشتىن ئىلگىرى، شامالىلارنى بېشارەت قىلىپ ئەۋەتىدىغان زاتقا ئىبادەت قىلىشمۇ؟ بۇ ئىشلارنى قىلىشتا ئاللاھ بىلەن بىللە بىرەر ئىلاھ بارمۇ؟ ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر».

64 _ سەن ئۇلاردىن: «مەخلۇقاتنى دەسلەپتە ياراتقان، ئاندىن ئۇنى ئۆزى خالىغان ۋاقىتتا يوق قىلىۋېتىدىغان، ئاندىن تىرىلدۈرىدىغان، ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىپ، زېمىندىن زىرائەتلەرنى

چقىرىپ بېرىپ سىلەرنى رىزىقلاندۇرىدىغان زات كىم؟» دەپ سورىغىن. ئاللاھتىن باشقىلار بۇ ئىشلارنى قىلالامدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ شېرىكى بار دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، دەلىلىڭلار بولسا كەلتۈرۈپ بېقىڭلار».

65 _66 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ئاللاھ بىلىشنى ئۆزىگە خاس قىلغان غەيىبىي ئىشلارنى ھېچكىم بىلمەيدۇ، ئۇلار قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنىڭ قەبرىلىرىدىن قاچان تىرىلىپ چىقىدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيدۇ. ئۇلار ئاخىرەتكە بارغاندا ھەممىنى بىلىدۇ، ئۇلار قىيامەتنىڭ دەھشەتلىرىنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرگەن چاغدا، ئاخىرەت ھاياتىنىڭ ھەقىقەتەن راست ئىكەنلىكىنى جەزم قىلىدۇ. ھالبۇكى، ئۇلار بۇ دۇنيادا ئاخىرەت توغرۇلۇق چوڭقۇر شەك ئىچىدە ئىدى. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئەقىل كۆزلىرى ئاخىرەت توغرۇلۇق كور ئىدى».

67 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار: «بىز ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىمىز ئۆلۈپ تۈپراققا ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن تىرىلىپ مۇشۇ ھالىتىمىزگە كەلتۈرۈلەمدۇق؟

68 _ ھەقىقەتەن بىز ۋە ئاتا _ بوۋىلىرىمىز ئىلگىرى بۇنداق تىرىلىش ھەققىدە ئاگاھلاندۇرۇلغان ئىدۇق. ئەمما ئۇنىڭ راست ئىكەنلىكىنى كۆرمىدۇق، شۇڭا بىز ئۇنىڭغا ئىشەنمىدۇق. بۇ پەقەتلا بۇرۇنقىلارنىڭ ئەپسانىلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس» دېدى.

69 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ ئىنكارچى كاپىرلارغا ئېيتقىنكى: «يەر يۈزىنى كېزىپ، سىلەردىن بۇرۇنقى گۇناھكارلارنىڭ خارابىگە ئايلانغان دىيارلىرىغا قاراپ، ئۇلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى بىلىڭلار. ئۇلار پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن ئاللاھ ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتكەن. ئەگەر ئىمان ئېيتمىساڭلار، ئاللاھ سىلەرنىمۇ شۇنداق ھالاك قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر».

70 _ مۇشرىكلارنىڭ سەندىن يۈز ئۆرۈگەنلىكىگە ۋە سېنى ئىنكار قىلغانلىقىغا غەمكىن بولمىغىن، ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىدىن يۈرىكىڭ سىقىلمىسۇن، ئاللاھ چوقۇم ئۇلارغا قارشى ساڭا ياردەم قىلىدۇ.

71 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلار: «سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر بىزنى قورقۇتۇۋاتقان شۇ ئازاب قاچان چۈشىدۇ؟ ئەگەر سىلەر بۇ سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئاشۇ ئازابنى بىر كەلتۈرۈپ باقمامسىلەر؟» دەيدۇ.

72 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئالدىراپ كەتكەن ئاشۇ ئازابنىڭ بىر قىسمى يېقىندا بېشىڭلارغا كېلىشى مۇمكىن».

73 _ شەكسزكى، رەببىڭ ئىنسانلارغا تولىمۇ مەرھەمەتلىكتۇر، چۈنكى ئىنسانلار ئۇنى ئىنكار قىلسىمۇ، ئاسىيلىق قىلسىمۇ، ئاللاھ ئۇلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ. ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ بۇ ئىلتىپاتىغا شۈكۈر قىلمايدۇ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمايدۇ ۋە خالىس ئىبادەت قىلمايدۇ.

74 _ ھەقىقەتەن رەببىڭ بەندىلىرىنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغانلىرىنىمۇ ۋە ئاشكارا قىلغانلىرىنىمۇ ئەلۋەتتە ئېنىق بىلىپ تۇرىدۇ.

75 _ ئاسمان _ زېمىندا كىشىلەر كۆرەلمەيدىغان نەرسىلەردىن لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلمىغان ھېچ نەرسە يوقتۇر. لەۋھۇلمەھپۇز بولغان ۋە بولىدىغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغاندۇر.

76 _ شەكسزكى، بۇ قۇرئان ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئۇلار ئىختىلاپلاشقان كۆپلىگەن نەرسىلەر توغرۇلۇق ھەقىقەتنى بايان قىلىپ بېرىدۇ.

77 _ بۇ قۇرئان ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ئۇنىڭ بىلەن ھىدايەت تاپقان مۇئمىنلەر ئۈچۈن، ئۇلارنى ئازابتىن ساقلايدىغان رەھمەتتۇر، ئازغۇنلۇقتىن قۇتۇلدۇرىدىغان ھىدايەتتۇر.

78 _ شەكسزكى، رەببىڭ ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ۋە باشقىلارنىڭ ئارىسىدىكى ئىختىلاپ توغرۇلۇق قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ، گۇناھكارلارنى جازالاپ، ياخشى ئىش قىلغانلارنى مۇكاپاتلايدۇ. ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ، ئۇنىڭ چىقارغان ھۆكۈمىگە ھېچكىم قارشى چىقالمايدۇ، ھەر نەرسىنى تولۇق ۋە ئېنىق بىلىدۇ، ئۇنىڭ دەرگاھىدا ھەقىقەت ساختىلىققا قىلچە ئارىلىشىپ قالمايدۇ.

79 _ شۇڭا، سەن ئى پەيغەمبەر! ھەممە ئىشتا ئاللاھقا ئىشەنچ قىلغىن، ئۇنىڭغا تايانغىن، چۈنكى ئاللاھ ساڭا ئېتەرلىكتۇر. ئۇنتۇمىغىنكى، سەن قىلچە شەك بولمىغان ئوپئوچۇق ھەقىقەت ئۈستىدىسەن.

80 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاللاھ دىلىنى پېچەتلىۋەتكەنلىكتىن مەنىۋى ئۆلۈكلەردىن بولۇپ قالغانلارغا دەۋىتىڭنى ئاڭلىتالمايسەن، شۇنىڭدەك ئاللاھ ئوپئوچۇق ھەقىقەتنى ئاڭلاشتىن قۇلىقىنى گاس قىلىپ قويغان كىشىلەرگىمۇ يۈز ئۆرىگەن ۋاقىتدا دەۋىتىڭنى ئاڭلىتالمايسەن.

81 _ ئی پەیغەمبەر! سەن ئاللاھ دىلىنى كور قىلىۋەتكەن ئادەمنىمۇ ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە چىقىرالمايسەن. سەن دەۋىتىڭنى پەقەت بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزگە ئىمان ئېيتىپ مۇسۇلمان بولغان ۋە سېنىڭ دەۋىتىڭنى ئاڭلايدىغان كىشىلەرگىلا ئاڭلىتالايسەن.

82 _ ئۇلارنىڭ گۇناھ – مەئسىيەتتە، ھەقىقەتكە قارشى تۇرۇشتا ھەددىدىن ئاشقانلىقى، ئاللاھنىڭ دىنىدىن ۋە ئاللاھ چىقارغان ھۆكۈمدىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى سەۋەبلىك ئۇلارغا بەلگىلەنگەن ئازاب ئەمەلگە ئاشقان، ئۇلار يەر يۈزىدىكى ئەڭ ناچار قەۋم بولۇپ قالغان چاغدا، ئاخىر زاماندا ئۇلارغا زېمىندىن شۇنداق بىر مەخلۇقنى چىقىرىمىزكى، ئۇ مەخلۇق ئۇلارغا قىيامەتكە ئىشەنمەيدىغان ئىنسانلارنىڭ قۇرئانغا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ دىنىغا ئىشەنمەيدىغان ئادەملەرنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكىنى سۆزلەيدۇ.

83 _ بىز ئىنسانلارنى ھېساب مەيدانىغا توپلايدىغان كۈنى، ھەربىر ئۈممەتنىڭ ئىچىدىن بىزنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغانلاردىن بىر توپ ئادەمنى چىقىرىمىز _ دە، ئۇلارنىڭ تۇنجىسىدىن ئاخىرىغىچە ھەممىسى توپلانغاندىن كېيىن، ئاندىن ئۇلار شۇ توپلانغان پېتى ھېساب مەيدانىغا ھەيدىلىدۇ.

84 _ 85 _ بىزنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان ھەربىر ئۈممەتتىن بىر توپ كىشى ھېساب مەيدانىغا كېلىپ توپلانغان چاغدا، ئاللاھ ئۇلارغا: «مەن پەيغەمبەرلىرىمگە نازىل قىلغان ئايەتلىرىمنى، مېنىڭ يەككە – يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمنى ۋە ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان ھەقىقىي مەبۇد ئىكەنلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل _ پاكىتلىرىمنى تولۇق بىلمەي تۇرۇپ، ئۇلارنى ئىنكار قىلدىڭلارمۇ؟ ئۇنداق بولمىسا، سىلەر زادى نېمە قىلغانتىڭلار؟» دەيدۇ. ئۇلار كاپىرلىقنى تاللاپ ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغانلىقى، ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئازاب تېگىشلىك بولدى. شۇڭا، ئۇلار ئۆزلىرىنى ئاشۇ قاتتىق ئازابتىن قوغداپ قالالايدىغان ھېچبىر ئۆزرە تاپالمايدۇ.

86 _ ئاشۇ ئىنكارچى كاپىرلار بىزنىڭ قۇدرىتىمىزگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىمىزنى كۆرمەمدۇ؟ بىز كېچىنى ئارام ئالىدىغان ۋە ئۇخلايدىغان ۋاقىت قىلىپ بەردۇق، كۈندۈزنى تىرىكچىلىك قىلىشى ئۈچۈن يورۇق قىلىپ بەردۇق. شەكسىزكى، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ مۇنداق ئالمىشىپ تۇرۇشىدا ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە، ئۇنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ۋە نېمەتلىرىنىڭ كاتتىلىقىغا ئىشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئوپئوچۇق ئالامەتلەر بار.

87 _ ئی پەيغەمبەر! ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام سۇر چالىدىغان كۈننى ئەسلىگىنىكى، ئۇ كۈندە ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنى قاتتىق قورقۇنچ باسىدۇ، پەقەت ئاللاھ

شەپقەت قىلىپ قوغدىغان بەندىلىرىلا بۇ كۈندىكى قورقۇنچتىن ئامان قالىدۇ. ئۇ كۈندە، ھەممە مەخلۇقات ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا بويسۇنغان ۋە ئىتائەت قىلغان ھالدا كېلىدۇ.

88 _ سەن تاغلارغا قاراپ ئۇلارنى ئۆز ئورندا مۇقىم تۇرىدۇ دەپ ئويلاپ قالىسەن، ھالبۇكى، ئۇلار شامال ھەرىكەتلەندۈرىدىغان بۇلۇتلاردەك يۈرۈشۈپ تۇرىدۇ. مانا بۇ ھەممە نەرسىنى پۈختا ياراتقان ئاللاھنىڭ سەنئىتىدۇر. ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەر قىلمۇاتقان ياخشى – يامان بارلىق ئەمەللىرىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئاخىرەتتە سىلەرگە شۇنىڭغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

89 _ كىمكى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھ بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ھالدا كەلسە، ئۇنىڭغا كاتتا ئەجىر بار، ھەممىدىن ياخشى ۋە ئەۋزەل مۇكاپات ــ جەننەت بار. ئۇلار بۇ كۈندە قورقۇنچتىن ئەمىن بولىدۇ.

90 _ كىمكى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە يامان ئىشلارنى قىلىش بىلەن كەلسە، ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈندىكى جازاسى يۈزىچە دوزاخقا تاشلىنىشتۇر. ئۇلارغا كايىپ: «سىلەر پەقەت دۇنيادىكى قىلمىشىڭلارغا تېگىشلىك جازالىنىسىلەر» دېيىلىدۇ.

91 _92] ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «مەن مەككىدىن ئىبارەت مۇشۇ ئۇلۇغ شەھەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدۇم، ئاللاھ بۇ شەھەردە ناھەق قان تۆكۈشنى، كىشىلەرگە زۇلۇم قىلىشنى، قۇرۇقلۇق ھايۋانلىرىنى ئۇۋلاشنى، بۇ شەھەرنىڭ دەل – دەرەخلىرىنى كېسىشنى چەكلىدى. ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭدۇر. مەن ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشقا، ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلغۇچىلاردىن بولۇشقا، قۇرئاننى كىشىلەرگە ئوقۇپ بېرىشكە بۇيرۇلدۇم». شۇ ئېنىقكى، كىمكى قۇرئاننىڭ ھىدايىتىنى قوبۇل قىلىپ توغرا يولغا كىرىدىكەن ۋە مەن ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئەگىشىدىكەن، بۇنىڭ پايدىسى ۋە مۇكاپاتى شۇ كىشىنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ. كىمكى توغرا يولدىن ئازىدىكەن، ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «مەن پەقەت ئۆز قەۋمىنى ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەرلەرنىڭ بىرىمەن، ھىدايەت مېنىڭ ئىلكىمدە ئەمەس».

93 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئەڭ گۈزەل مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ سىلەرگە ئۆزۈڭلاردىكى، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى (ئۆز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان) دەلىللىرىنى كۆرسىتىدۇ، سىلەر بۇ دەلىللەرنى تونۇيسىلەر، بۇ دەلىللەر سىلەرگە ھەقىقەتنىڭ يولىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. رەببىڭ سىلەرنىڭ قىلمۇاتقان ئىشلىرىڭلاردىن غاپىل ئەمەستۇر، سىلەرگە شۇنىڭغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

قەسەس سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ تا، سىن، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ ئى پەيغەمبەر! مەن ساڭا نازىل قىلغان بۇ ئايەتلەر ئىنسانلار دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىدا ھاجەت بولىدىغان ھەممە نەرسىنى ئوپئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدىغان قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدۇر.

3 _ بۇ قۇرئانغا ئىشىنىدىغان، ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ سۆزى ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىدىغان ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئىش كۆرىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئىبرەت بولسۇن دەپ، ساڭا مۇسا ۋە پىرئەۋن قىسىسىنىڭ بىر قىسمىنى ھەقىقىتى بىلەن ئوقۇپ بېرىمىز.

4 _ شۇبھىسىزكى، پىرئەۋن يەر يۈزىدە تولىمۇ ھەددىدىن ئاشتى، ئۆزىنى قالتىس چاغلاپ كەتتى، مىسىر ئاھالىسىنى تەبىقىلەرگە بۆلۈپ، ئۇلاردىن بىر تەبىقىنى بوزەك قىلدى، بوزەك قىلىنغانلار ئىسرائىل ئەۋلادى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئوغۇللىرىنى ئۆلتۈرۈپ، قىزلىرىنى قۇل قىلاتتى. چۈنكى پىرئەۋن يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلاردىن ئىدى.

5 _6] بىز پىرئەۋن يەر يۈزىدە بوزەك قىلغان كىشىلەرگە مەرھەمەت قىلىشنى، ئۇلارنى ياخشى ئىشلاردا يولباشچى ۋە ئۇنىڭغا دەۋەت قىلغۇچى قىلىشنى، ئۇلارنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى ھالاك بولغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ دىيارىغا ئىگە قىلىشنى، ئۇلارنى ئۇ زېمىندا كۈچ _ قۇۋۋەت ساھىبى قىلىشنى، پىرئەۋنگە، ۋەزىرى ھامانغا ۋە ئۇلارنىڭ قوشۇنىغا ئىسرائىل ئەۋلادى تەرىپىدىن كېلىدۇ، دەپ ئەنسىرىگەن ھالاكەتنى كۆرسىتىشنى، ئۇلارنى ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدە تۇغۇلغان بىر بوۋاقنىڭ قولى بىلەن ئۆز دىيارىدىن چىقىرىشنى ئىراده قىلغان ئىدۇق.

7 _ 8 _ مۇسا تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئانىسى پىرئەۋننىڭ ئۇنىمۇ باشقا بوۋاقلارنى بوغۇزلىۋەتكەندەك بوغۇزلىۋېتىشىدىن قورقۇپ، نېمە قىلىشنى بىلمەي تۇرغاندا، بىز ئۇنىڭغا: «مۇسانى خاتىرجەم ھالدا ئېمىتكىن، پىرئەۋن دائىرىلىرىنىڭ ئۇنى بىلىپ قېلىشىدىن ئەنسىرىسەڭ، ئۇلارنىڭ ئۇنى تۇتۇۋېلىپ ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن قورقماي، ئۇنىڭدىن ئايرىلىشقا غەمكىن بولماي، ئۇنى ساندۇققا سېلىپ نىل دەرياسىغا قويۇپ بەرگىن. بىز ئۇنى چوقۇم ساڭا قايتۇرىمىز ۋە ئۇنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىمىز» دەپ ئىلھام قىلدۇق. شۇنىڭ بىلەن مۇسانىڭ ئانىسى مۇسانى ساندۇققا سېلىپ نىل دەرياسىغا قويۇپ بەردى، ئۇنى پىرئەۋننىڭ ئادەملىرى تېپىۋېلىپ دەريادىن سۇزۇۋالدى. بۇ

ئىشنىڭ ئاقىۋىتى ئاللاھنىڭ مۇسانى ئۇلارغا دۇشمەن قىلىشى ۋە ئۇلارنىڭ مۇسانىڭ قولىدا ھالاك بولۇشى ئىدى. شەكسىزكى، پىرئەۋن، ھامان ۋە ئۇلارنىڭ قوشۇنلىرى گۇناھكار مۇشىركلار ئىدى.

9 _ پىرئەۋننىڭ ئايالى پىرئەۋنگە: «بۇ بالا ماڭا ۋە ساڭا خۇشاللىق بېغىشلايدۇ، ئۇنى ئۆلتۈرمەڭلار، بەلكى ئۇ بىزگە پايدا يەتكۈزەر ياكى ئۇنى بالا قىلىۋالارمىز» دېدى. ھالبۇكى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرى ئۆزلىرىنىڭ ئاشۇ بالىنىڭ قولىدا ھالاك بولىدىغانلىقىنى ئۇقمايىتتى.

10 _ مۇسانىڭ ئانىسىنىڭ قەلبى مۇسانىڭ غېمىدىن باشقا دۇنيادىكى ھەممە [redacted]نەرسىدىن خالىي بولۇپ قالدى، ئۇ مۇسانىلا ئويلايدىغان بولۇپ قالدى، ئەگەر بىز ئۇنى ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە چىن ئىشىنىدىغان مۇئمىنلەردىن بولسۇن دەپ ئۇنىڭ قەلبىنى سەۋرچانلىق بىلەن كۆچلەندۈرمىگەن بولساق، ئۇ مۇسانىڭ ئۆزىنىڭ بالىسى ئىكەنلىكىنى ئاشكارىلاپ قويغىلى تاس قالغان ئىدى.

11 _ مۇسانىڭ ئانىسى ئۇنى نىل دەرياسىغا قويۇپ بەرگەندە، ئۇنىڭ ئاچىسىغا: «مۇسانىڭ كەينىگە چۈشكىن، ئۇنىڭ ئاقىۋىتى قانداق بولىدۇ بىلىۋالايلى» دېدى. مۇسانىڭ ئاچىسى ئۇنى يىراقتىن كۆزىتىپ ماڭدى، پىرئەۋن تەۋەلىرى ئۇ قىزنىڭ مۇسانىڭ ئاچىسى ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى.

12 _ مۇسانى ئانىسىغا قايتۇرۇپ بېرىشىمىزدىن بۇرۇن، مۇسانى ئىنىكئانىلارنىڭ ئېمىتىشىدىن مەھرۇم قىلغان ئىدۇق. شۇنىڭ بىلەن مۇسانىڭ ئاچىسى ئۇلارغا: «سىلەرگە مۇسانى ياخشى ئېمىتىپ ئوبدان باقىدىغان بىر ئائىلىنى كۆرسىتىپ قويايمۇ؟ ئۇلار مۇسانى ئىخلاس بىلەن باقىدۇ» دېدى. ئۇلار بۇ تەلەپنى قوبۇل قىلدى.

13 _ مۇسانىڭ ئانىسىنى خۇشال بولسۇن، كۆڭلى ئارام تاپسۇن، قايغۇرمىسۇن ۋە ئاللاھنىڭ ئۇنى قايتۇرۇپ بېرىش ۋە پەيغەمبەرلەردىن قىلىش ھەققىدىكى ۋەدىسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلسۇن دەپ، بىز مۇسانى ئانىسىغا قايتۇردۇق. ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ. لېكىن مۇشىركلار تولىسى ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

14 _ مۇسا چوڭ بولۇپ، كۈچ – قۇۋۋىتى يېتىلگەن ۋە ئەقلى توشقان چاغدا، بىز ئۇنىڭغا ئىلىم _ ھېكمەت ئاتا قىلدۇق، بىز ئىشنى مۇكەممەل قىلغۇچىلارنى خۇددى مۇسانى تائەت – ئىبادەتنى ۋە مۇكەممەل ئىش قىلغانلىقى ئۈچۈن مۇكاپاتلىغاندەك مۇكاپاتلايمىز.

15 _ مۇسا شەھەر ئاھالىسى غەپلەتتىكى بىر ۋاقىتتا قورققان ھالدا شەھەرگە كىردى، ئۇ شەھەردە ئىككى كىشىنىڭ ئۇرۇشۇۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئۇلارنىڭ بىرى ئۆز قەۋمىدىن بولسا، يەنە بىرى پىرئەۋننىڭ قەۋمىدىن ئىدى. ئۆز قەۋمىدىن بولغان ئادەم ئۆزىنىڭ دۇشمىنىگە قارشى ئۇنىڭدىن

یاردەم تىلدى. مۇسا ئۇنى مۇشت بىلەن بىرنى ئۇرۇۋىدى، ئۇ ئادەم ئۆلۈپ قالدى. مۇسا ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويغاندىن كېيىن ئېيتتى: «بۇ شەيتاننىڭ ئىشىدۇر، چۈنكى شەيتان مېنىڭ ئاچچىقىمنى قوزغاتتى، شۇنىڭ بىلەن مەن ئۇ ئادەمنى ئۇردۇم ۋە ئۆلدى. شۇبھىسىزكى، شەيتان ئىنسانلارغا ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر ۋە ئۇلارنى توغرا يولدىن ئازدۇرغۇچىدۇر» (بۇ ۋەقە مۇسا ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر بولۇشتىن بۇرۇن بولغان ئىدى).

16 _ مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىم! مەن سەن ئۆلتۈرۈشكە بۇيرۇمىغان بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ قويۇپ ھەقىقەتەن ئۆزۈمگە ئۆزۈم زۇلۇم قىلدىم، مېنىڭ بۇ گۇناھىمنى مەغپىرەت قىلغىن». شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇنىڭ خاتالىقىنى مەغپىرەت قىلدى. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

17 _ مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىم! سەن ماڭا تەۋبە قىلىشنى نېسىپ قىلىش، گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلىش ۋە ماڭا كۆپلىگەن نېمەتلەرنى ئاتا قىلىش ئارقىلىق كاتتا مەرھەمەت قىلدىڭ، مەن بۇلارغا ئېرىشىپ تۇرۇپ، ھېچقانداق گۇناھكارنىڭ گۇناھ قىلىشىغا ۋە ئاسىيلىق قىلىشىغا يارەمچى بولمايمەن».

18 _ مۇسا پىرئەۋننىڭ شەھىردە ئەتىسى ئەتىگەندە (قىبتىينىڭ قىساسىنى ئېلىش ئۈچۈن بىرسى مېنى ئىزدەپ قالارمۇ دەپ) قورقۇنچ ئىچىدە ئەتراپىغا قاراپ شەھەر ئارىلاپ يۈرەتتى. توساتتىن تۈنۈگۈن ئۇنىڭدىن (پىرئەۋن قەۋمىدىن بولغان) بىر قىبتىغا قارشى يارەدەم تىلىگەن ئادەم بۇ قېتىم باشقا بىر قىبتىغا قارشى مۇسادىن يەنە يارەدەم تىلىدى، مۇسا ئۇنىڭغا: «سەن تولا خاتا ئىش قىلىدىغان ئوپئوچۇق ئازغۇن ئادەم ئىكەنسەن» دېدى.

19 _ مۇسا مىسرلىق ئادەمگە (قىبتىغا) قول ئۇزاتماقچى بولغاندا، ئۇ ئادەم: «ئى مۇسا! سەن تۈنۈگۈن بىر ئادەمنى ئۆلتۈرگەندەك مېنىمۇ ئۆلتۈرمەكچىمۇسەن؟ سەن زېمىندا ئىسلاھ قىلغۇچىلاردىن بولۇشنى خالىماي، پەقەت زومىگەر بولۇشنىلا خالايدىكەنسەن» دېدى.

20 _ بۇ ئەسنادا، بىر ئادەم شەھەرنىڭ يىراق چېتىدىن ئالدىراپ كېلىپ: «ئى مۇسا! پىرئەۋن قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى سېنى ئۆلتۈرۈشنى پىلانلاۋاتىدۇ، سەن بۇ شەھەردىن دەرھال چىقىپ كەتكىن، مەن ئەلۋەتتە، ساڭا كۆيۈنۈپ سەمىمىي نەسىھەت قىلىۋاتىمەن» دېدى.

21 _ مۇسا شۇنىڭ بىلەن پىرئەۋننىڭ شەھىردىن قورقۇنچ ئىچىدە ئەتراپقا باققان ھالدا چىقىپ كەتتى ۋە ئاللاھقا دۇئا قىلىپ، بۇ زالىم قەۋمدىن قۇتقۇزۇشنى تىلدى.

22 _ مۇسا پىرئەۋننىڭ چاڭگىلىدىن قۇتۇلۇپ، مەدىيەن شەھىرى تەرەپكە قاراپ يۈزلەنگەن چېغىدا «رەببىمنىڭ مېنى مەدىيەنگە باردىغان ئەڭ ياخشى يولغا يېتەكلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن» دېدى.

23 _ ئۇ مەدىيەندىكى بىر بۇلاقنىڭ يېنىغا كەلگەندە چارۋىلىرىنى سۇغىرىۋاتقان بىر توپ كىشىنى كۆردى، ئۇ يەنە بۇ بىر توپ كىشىدىن يىراقتا تۇرۇپ قويلىرىنى سۇدىن توسۇپ تۇرۇۋاتقان ئىككى قىزنى كۆردى. ئۇلار ئەرلەر چارۋىلىرىنى سۇغىرىپ بولغاندا ئۆزلىرىنىڭ قويلىرىنى سۇغىرىش ئۈچۈن كۈتۈپ تۇراتتى. مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى كۆرۈپ دىلى بىردىنلا يۇمشاپ كەتتى ۋە ئۇلارغا ئىچ ئاغرىتتى، ئاندىن ئۇلاردىن: «سىلەرگە نېمە بولدى؟» دەپ سوردى، ئۇلار: «بىز ئەرلەر بىلەن قىستىلىپ سۇغىرالمايمىز، شۇڭا پادىچىلار چارۋىلىرىنى سۇغىرىپ بولمىغۇچە، بىز قويلىرىمىزنى سۇغىرالمايمىز، ئاتىمىز بولسا ياشىنىپ قالغان بوۋايدۇر، قويلارنى سۇغىرىشقا كۈچى يەتمەيدۇ» دېدى.

24 _ مۇسا ئۇ ئىككى قىزنىڭ قويلىرىنى سۇغىرىشىپ بەردى، ئاندىن ئارقىسىغا بۇرۇلۇپ بىر دەرەخنىڭ سايىسىغا بېرىپ سايىداپ ئولتۇرۇپ: «ئى رەببىم! سەن ماڭا ئاتا قىلىدىغان يېمەك – ئىچمەككە ئوخشىغان ھەرقانداق بىر نېمەتكە ناھايىتى موھتاجمەن» دېدى. چۈنكى ئۇنىڭ قورسىقى قاتتىق ئېچىپ كەتكەن ئىدى.

25 _ مۇسا قويلىرىنى سۇغىرىپ بەرگەن ھېلىقى ئىككى قىزنىڭ بىرى مۇسانىڭ يېنىغا ئۇياتچانلىق بىلەن كېلىپ: «قويلىرىمىزنى سۇغىرىپ بەرگەنلىكىڭنىڭ ھەققىنى بېرىش ئۈچۈن ئاتام سېنى چاقىرىۋاتىدۇ» دېدى. مۇسا ئۇ قىزلارنىڭ ئاتىسى شۇئەيبنىڭ قېشىغا بېرىپ، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى بىلەن بېشىدىن ئۆتكەن قىسسىنى سۆزلەپ بەردى. شۇئەيب ئۇنىڭغا: «قورقمىغىن، زالىم قەۋمدىن قۇتۇلدۇڭ، چۈنكى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى بىزنىڭ زېمىنىمىزغا ئىگە بولالمايدۇ» دېدى.

26 _ ئۇ ئىككى قىزنىڭ بىرى ئاتىسىغا: «ئى ئاتا! ئۇنى سەن قويلارنى بېقىشقا ياللاپ ئىشلەتكىن، چۈنكى سەن قويلارنى بېقىش ئۈچۈن ياللاپ ئىشلىتىدىغان ئادەملەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى، كۈچلۈك ۋە قويلارنى قوغداشتا ئىشەنچلىك بولغىنىدۇر» دېدى.

27 _ شۇئەيب مۇساغا ئېيتتى: «ماڭا سەككىز يىل ئىشلەپ بېرىشىڭ بەدىلىگە ساڭا بۇ ئىككى قىزىمنىڭ بىرىنى ياتلىق قىلىشنى خالايمەن، ئەگەر ئون يىلنى توشقۇزۇۋەتسەڭ ئۇمۇ ئىختىيارىڭ، ئەمما مەن ئون يىل ئىشلەپ بېرىسەن دەپ سېنى مۇشەققەتكە سېلىپ قويۇشنى خالىمايمەن، ئاللاھ خالىسا، مېنىڭ ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىدىغان، يېنىدىكىلەرگە ياخشىلىق قىلىدىغان سالىھ ئادەم ئىكەنلىكىمنى بىلىپ قالىسەن».

28 _ مۇسا ئېيتتى: «بۇ ئىككىمىزنىڭ ئارىمىزدىكى توختامدۇر، بۇ ئىككى مۇددەتنىڭ قايسىسىنى توشقۇزسام توشقۇزاي، مەن ۋەدەمگە ئەمەل قىلغان بولىمەن، بۇنىڭدىن زىيادە قىلىنىشنى خالىمايمەن، ئاللاھ بىزنىڭ سۆزىمىزگە گۇۋاھتۇر، ئۇ بىزنى كۆزىتىپ تۇرىدۇ، بىزنىڭ بۇ توختامىمىزنى بىلىپ تۇرىدۇ».

29 _ مۇسا ئەلەيھىسسالام ئون يىللىق مۇددەتنى توشقۇزۇپ بولۇپ، ئائىلىسىنى ئېلىپ مىسىرغا قاراپ يولغا چىققان چېغىدا، ئۇ تۇر تېغى تەرەپتە بىر ئوتنى كۆردى، ئۇ ئايالىغا: «سىلەر بۇ يەردە تۇرۇپ تۇرۇڭلار، مېنى كۈتۈڭلار، چۈنكى مەن يىراقتىن بىر ئوت كۆرۈپ قالدىم، بەلكى ئۇ يەردىن بىرەر خەۋەر ياكى سىلەرنىڭ ئىسسىنىشىڭلار ئۈچۈن ئوتتىن بىر پارچە چوغ ئېلىپ كېلەرمەن» دېدى.

30 _ 31 _ مۇسا ئوتنىڭ يېنىغا كەلگەندە ئاللاھ ۋادىنىڭ ئوڭ تەرىپىنىڭ گىرۋىكىگە توغرا كېلىدىغان مۇبارەك جايدىكى دەرەخ تەرەپتىن: «ئى مۇسا! مەن ھەقىقەتەن ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھمەن. سەن ھاساڭنى تاشلىغىن» دەپ ندا قىلدى. مۇسا ھاسىسنى تاشلىۋىدى، ئۇ تىرىك ئەجدىھاغا ئايلاندى، ئۇ ھاسىنىڭ تېز ھەرىكەتلىنىۋاتقانلىقىنى كۆرگەندە ئارقىسىغا بۇرۇلۇپ قاچتى، كەينىگە قارىيالمىدى، بۇ چاغدا ئاللاھ ندا قىلىپ: «ئى مۇسا! مەن تەرەپكە كەلگىن، ھېچ قورقمىغىن. چۈنكى سەن بارلىق قورقۇنچلاردىن ئەمىن بولغۇچىلاردىنسەن.

32 _ قولۇڭنى قوينۇڭغا سالغىن ۋە ئۇنى چىقارغىن، ئۇ ئاق كېسەل ياكى باشقا سەۋەبتىن ئەمەس، بەلكى ھېچقانداق ئەيىبسىز ھالدا قاردەك ئاپئاق بولۇپ چىقىدۇ، قورقۇنچتىن ئامان بولۇش ئۈچۈن قوللىرىڭنى يىغىۋالغىن. ئى مۇسا! ھاسىنىڭ ئەجدىھاغا ئايلىنىشى ۋە قولۇڭنىڭ ئاپئاق بولۇپ قېلىشى قاتارلىق بۇ ئىككى مۆجىزە پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ چوڭلىرىغا رەببىڭ تەرىپىدىن كەلگەن پاكىتتۇر. شەكسىزكى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ كاتتىباشلىرى كاپىر قەۋمدۇر» دېدى.

33 _ 34 _ مۇسا ئېيتتى: «ئى رەببىم! مەن پىرئەۋننىڭ قەۋمىدىن بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ قويغان ئىدىم، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلارنىڭ مېنى ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن قورقۇۋاتىمەن. قېرىندىشىم ھارۇننىڭ تىلى مېنىڭكىدىن راۋان، شۇڭا ئۇنىڭ مېنى قوللاپ پەيغەمبەرلىكىمنى ئىسپاتلايدىغان يارىدەمچى بولۇشى ۋە ئۇلارغا سۆزلىرىمنى ئۇقتۇرۇپ بېرىشى ئۈچۈن، ئۇنى مەن بىلەن بىللە ئەۋەتكىن. چۈنكى مەن ئۇلارنىڭ ‹مەن سىلەرگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن› دېگەن سۆزۈمنى ئىنكار قىلىشىدىن ئەنسىرەيمەن».

35 _ ئاللاھ مۇساغا ئېيتتى: «سېنى قېرىندىشىڭ بىلەن كۈچلەندۈرىمىز، ئىككىڭلارغا پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىگە قارشى كۈچلۈك دەلىل – پاكىت ئاتا قىلىمىز. ئۇلار سىلەرگە ھەرگىز زىيانكەشلىك

قىلالمايدۇ. ئى مۇسا، ھارۇن ئىككىڭلار ۋە سىلەرگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر! سىلەر بىزنىڭ مۆجىزىلىرىمىز ئارقىلىق پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىگە قارشى چوقۇم غەلىبە قىلىسىلەر. ».

36 _ مۇسا پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا ئۆزىنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق دەلىل – پاكىتلىرىمىز بىلەن بارغان چاغدا، ئۇلار مۇساغا: «سەن ئېلىپ كەلگەن بۇ نەرسىلەر پەقەتلا سەن ئويدۇرۇپ چىقارغان سېھىردىن باشقا نەرسە ئەمەس، بىز بۇرۇن ئۆتكەن ئەجدادلىرىمىزنىڭ زامانىدا بۇنداق نەرسىنىڭ بارلىقىنى ئاڭلاپ باقمىغان ئىدۇق» دېدى.

37 _ مۇسا پىرئەۋنگە ئېيتتى: «رەببىم ئۆزىنىڭ دەرگاھىدىن كىمنىڭ ھىدايەت ئېلىپ كەلگەنلىكىنى ۋە كىمنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ ئاخىرەتتە ياخشى بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ، شەكسىزكى، زالىملار ھەرگىز مۇرادىغا يېتەلمەيدۇ».

38 _ پىرئەۋن ئۆز قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا ئېيتتى: «ئى كاتتىلار! مەن ئۆزۈمدىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق يەنە بىر ئىلاھنىڭ بارلىقىنى بىلمەيمەن. ئى ھامان! سەن خىش پىشۇرۇپ مەن ئۈچۈن ئېگىز بىر بىنا سالغىن، بەلكى مەن ئۇنىڭ ئۈستىگە چىقىپ مۇسانىڭ ئىبادەت قىلىپ ۋە دۇئا قىلىپ كېلىۋاتقان مەبۇدىنى كۆرۈشۈم مۇمكىن. شەكسىزكى، مەن مۇسانى بىزگە ئېيتقان سۆزلىرىدە چوقۇم يالغانچىلاردىن دەپ ئويلايمەن».

39 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى (مىسىر) زېمىنىدا زورلۇق _ زومبۇلۇق قىلىپ كۆرەڭلىدى، مۇساغا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئەگىشىشتىن باش تارتتى، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرۈلمەيدىغانلىقىنى گۇمان قىلىشتى.

40 _ نىھايەت، بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ قوشۇنلىرىنى جازالاپ دېڭىزغا تاشلاپ ھالاك قىلىۋەتتۇق. ئى پەيغەمبەر! ئۆزىنىڭ رەببىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان زالىملارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن.

41 _ بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنى كىشىلەرنى دوزاخقا چاقىرىدىغان باشلامچىلار قىلدۇق، كاپىرلار ۋە پاسىقلار ئۇلارغا ئەگىشىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلار يارىدەمگە ئېرىشەلمەيدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقى ئۈچۈندۇر.

42 _ بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنى دۇنيادا بىز تەرەپتىن خارلىققا، غەزەپكە ۋە لەنەتكە ئۇچراپ تۇرىدىغان قىلدۇق. قىيامەت كۈنى ئۇلار ئەمەلى ئەڭ يىرگىنىشلىك بولغان كىشىلەر بولىدۇ ۋە ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىنغۇچىلاردىن بولىدۇ.

43 _ شۇبھىسىزكى، بىز نۇھنىڭ قەۋمى، ئاد، سەمۇد قەۋملىرى، لۇتنىڭ قەۋمى ۋە مەدىيەن ئاھالىسى قاتارلىق بۇرۇنقى ئۇممەتلەرنى ھالاك قىلغاندىن كېيىن، مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلدۇق. ئۇنىڭدا ئىسرائىل ئەۋلادى ئۈچۈن ھەقىقەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرى بار بولۇپ، ئۇلار بۇ كىتاب ئارقىلىق ئۆزلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق، نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ، ئۇنىڭدا ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغان كىشىلەرگە رەھمەت بار ئىدى. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى ئەسلىشى ۋە ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىشى، تۈزكورلۇق قىلماسلىقى ئۈچۈندۇر.

44 _ ئى پەيغەمبەر! بىز تۇر تېغىنىڭ غەرب تەرىپىدە مۇساغا ۋەھيى قىلىپ ئەمرىمىزنى يەتكۈزگەن چاغدا، سەن ئۇ جايدا يوق ئىدىڭ، سەن بۇ ۋەقەنى كۆرگەنلەردىنمۇ ئەمەس ئىدىڭ. بۇ ۋەقە ساڭا ۋەھيى يولى بىلەن يېتىپ كەلدى.

45 _ ئەمما بىز مۇسادىن كېيىن نۇرغۇن ئۈممەتلەرنى بارلىققا كەلتۈردۇق، ئۇلار ئۇزۇن زامان ياشىدى، شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار ئاللاھ بىلەن بولغان ئەھدىسىنى ئۇنتۇپ قالدى، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئورۇندىمىدى، سەن مەدىيەنِ ئاھالىسىنىڭ ئىچىدە ئۇلارغا بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئوقۇپ بەرگۈچى بولۇپ تۇرغانمۇ ئەمەسسەن، لېكىن سەن مۇسا توغرۇلۇق ئېلىپ كەلگەن بۇ خەۋەر ۋەھيىدۇر، ئۇ سېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭگە گۇۋاھتۇر.

46 _ ئى پەيغەمبەر! بىز مۇساغا ندا قىلغان چاغدا، سەن تۇر تېغىنىڭ يېنىدا يوق ئىدىڭ، سەن بۇ توغرۇلۇق ھېچ نەرسىنى كۆرمىدىڭ. لېكىن بىز سېنى رەببىڭ تەرىپىدىن بىر رەھمەت قىلىپ، سەندىن ئىلگىرى ھېچبىر ئاگاھلاندۇرغۇچى كەلمىگەن بىر قەۋمنى ئاگاھلاندۇرسۇن دەپ ئەۋەتتۇق. بۇ ئۇلارنىڭ سەن ئېلىپ كەلگەن ياخشىلىققا ئەمەل قىلىشى، سەن توسقان يامان ئىشلارنى تەرك ئېتىشى ئۈچۈندۇر.

47 _ ئاشۇ كاپىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ رەببىنى ئىنكار قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن ئازاب چۈشسە، «ئى رەببىمىز! بىزگە بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتكەن بولساڭ ئىدىڭ، سېنىڭ ئايەتلىرىڭگە ئەگىشەتتۇق ۋە مۇمىنلەردىن بولاتتۇق» دېمەسلىكلىرى ئۈچۈن (سېنى ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق).

48 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاشۇ قەۋمگە پەيغەمبەر بولۇپ كېلىۋىدى، ئۇلار: «بىزگە ئەۋەتىلگەن بۇ پەيغەمبەرگىمۇ مۇساغا بېرىلگەندەك ھېسسىي مۆجىزىلەر بېرىلسە بولمامتى؟ ئۇنىڭغا كەلگەن كىتابمۇ تەۋراتتەك بىراقلا نازىل قىلىنسا بولمامتى؟» دېدى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «يەھۇدىيلار بۇرۇن مۇساغا كەلگەن تەۋراتنى ئىنكار قىلىپ، تەۋرات بىلەن

قۇرئان بىر _ بىرىنى كۆچلەندۈرىدىغان ئىككى سېھىردۇر، بىز بۇلارنىڭ ئىككىلىسىنى ئىنكار قىلىمىز دېدى ئەمەسمۇ؟».

49 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر گۇمانىڭلاردا راستچىل بولىدىغان بولساڭلار، ئاللاھ تەرىپىدىن تەۋرات بىلەن قۇرئانغا قارىغاندا تېخىمۇ توغرا بىرەر كىتاب كەلتۈرۈپ بېقىڭلارچۇ، مەن ئۇنىڭغا ئەگىشەي».

50 _ ئەگەر ئۇلار سەن تەلەپ قىلغاننى كەلتۈرەلمىسە ۋە ئۆزلىرىنىڭ سەپسەتىلىرىنى كۆچگە ئىگە قىلىدىغان ھېچقانداق دەلىل كەلتۈرەلمىسە، بىلگىنكى، ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغىلا ئەگىشىدۇ. ئاللاھ ئاتا قىلغان ھىدايەتكە ئەگەشمەي، ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگەشكەن ئادەمدىنمۇ ئازغۇن ئادەم يوقتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىش ۋە بەلگىلىمىلىرىدە چەكتىن ئېشىپ كېتىش ئارقىلىق، ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كاپىر قەۋمنى توغرا يولدا مېڭىشقا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

51 _ سېنىڭ قەۋمىڭنى ئۇگۇت ئالسۇن دەپ، بىز بۇ قۇرئاننى تەپسىلي ۋە ئوچۇق بايان قىلىپ بەردۇق.

52 _ قۇرئاندىن ئىلگىرى بىز كىتاب بەرگەن يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلارنىڭ ئارىسىدىكى ئۆز كىتابلىرىنى ئۆزگەرتىۋەتمىگەن كىشىلەر قۇرئانغا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىدۇ.

53 _ ئۇلارغا قۇرئان تىلاۋەت قىلىنغان چاغدا، ئۇلار: «بىز قۇرئانغا ئىشەندۇق، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلدۇق. شەكسىزكى، ئۇ رەببىمىز تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان ھەقىقەتتۇر، بىز بۇ قۇرئان نازىل بولۇشتىن ئىلگىرىمۇ مۇسۇلمان ئىدۇق. چۈنكى ئاللاھنىڭ دىنى بىردۇر، ئۇ بولسا ئىسلام دىنىدۇر» دەيدۇ.

54 _ 55 _ يۇقىرىدا سۈپەتلىرى بايان قىلىنغان كىشىلەرگە قىلغان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتى ئىككى ھەسسە قىلىپ بېرىلىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبىرىگە نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتابقا ۋە قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرگەنلىكى ئۈچۈندۇر. ئۇلارنىڭ سۈپەتلىرى شۇكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئورۇنداشتا چىداملىق ، سەۋر– تاقەتلىك كىشىلەردۇر، ئۇلار ياخشىلىق ئارقىلىق يامانلىقنى توسىدۇ، بىز ئۇلارغا رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن ياخشىلىق يوللىرىغا سەرپ قىلىدۇ، يامان سۆزلەرنى ئاڭلاپ قالسا بۇنداق سۆزلەرگە قۇلاق سالمايدۇ، يامان گەپلەرنى قىلغۇچىلارغا: «بىزنىڭ ئەمەللىرىمىز ئۆزىمىز ئۈچۈندۇر، بىز ئۇنىڭدىن ۋاز كەچمەيمىز، سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلارمۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر، ئۇنىڭ گۇناھى ئۆزۈڭلارغا بولىدۇ، بىز سىلەرگە رەددىيە بېرىمىز دەپ ۋاقتىمىزنى

ئىسراپ قىلمايمىز، سىلەر بىزدىن پەقەت ياخشى سۆزلەرنىلا ئاڭلايسىلەر، بىز سىلەرگە نادانلىقىڭلارغا ماسلىشىپ گەپ قىلىپ ئولتۇرمايمىز. چۈنكى بىز نادانلارنىڭ يولىنى خالىمايمىز ۋە ئۇنداق يولدىمۇ ماڭمايمىز». مانا بۇ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىدىغان كىشىلەر قىلىدىغان ئەڭ ياخشى سۆزدۇر.

56 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۆزۈڭ خالىغان ئادەمنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلالمايسەن، لېكىن ئۇ ئاللاھنىڭ ئىلكىدە بولۇپ، ئاللاھ ئۆزى خالىغان ئادەمنى ئىمانغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ. (چۈنكى) ئاللاھ كىمنىڭ ھىدايەتكە لايىق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدۇ.

57 _ مەككىلىك كاپىرلار: «ئەگەر بىز سەن ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئەگىشىپ، ئۆزىمىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزدىن يۇز ئۆرۈسەك، ئۇ چاغدا بىز ئۆلتۈرۈلۈش، ئەسىرگە ئېلىنىش، مال _ مۈلۈكىمىز تالان – تاراج قىلىنىش بىلەن ئۆز يۇرتىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىلىمىز» دېدى. بىز ئۇلارنى تىنچ شەھەردە تۇرغۇزمىدۇقمۇ؟ بۇ شەھەردە قان تۆكۈشنى چەكلىمىدۇقمۇ؟ بۇ شەھەرگە بىز تەرەپتىن رىزىق قىلىپ بېرىلگەن تۇرلۇك مېۋىلەرنىڭ ھەممىسى كەلتۈرۈلۈپ تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟ لېكىن ئاشۇ مۇشىركلارنىڭ تولىسى بۇ نېمەتلەرنىڭ قەدىر _ قىممىتىنى بىلمەيدۇ، شۇڭا ئۇلار بۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان زاتقا شۈكۈر قىلمايدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلمايدۇ.

58 _ بىز ئاھالىسى كەيپ _ ساپالىق تۇرمۇشقا بېرىلىپ كەتكەنلىكتىن خۇدىنى يوقىتىپ پەيغەمبەرلەرگە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقان ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋېلىپ پەيغەمبەرلەرگە قارشى چىققان نۇرغۇن شەھەرلەرنى ھالاك قىلىۋەتتۇق، مانا بۇ ئۇلارنىڭ تۇرالغۇ جايلىرى بولۇپ، ئۇلار ھالاك بولغاندىن كېيىن، ئۇ جايلاردا ئازغىنە ۋاقىتتىن باشقا چاغلاردا ھېچكىم تۇرغان ئەمەس. بىز بەندىلىرىمىزگە شۇنداق ئىگىدارچىلىق قىلىمىزكى، ئۇلارنى ۋاپات قىلدۇرىمىز، ئاندىن دەرگاھىمىزغا قايتۇرىمىز، ئاندىن ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىمىز.

59 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ مەككە شەھىرىگە بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئوقۇپ بېرىدىغان بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتمەي تۇرۇپ، ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى شەھەرلەرنى سېنىڭ ھايات ۋاقتىڭدا ھالاك قىلمايدۇ. ئاھالىسى كۈفردا چىڭ تۇرۇۋېلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان شەھەرلەردىن باشقىسىنى ھالاك قىلمىدۇق.

60 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە ئاتا قىلىنغان بالىچاقا، پۇل – مال قاتارلىقلار سىلەر بۇ دۇنيادىلا بەھرىمەن بولىدىغان نېمەت ۋە ئۆزۈڭلارنى زىننەتلەيدىغان زىننەتتۇر. ئاللاھنىڭ ئىتائەتمەن

بەندىلىرىگە بېرىدىغانلىرى ئەڭ ياخشى ۋە مەڭگۈلۈكتۇر. ئى قەۋم! سىلەر تېخىچە ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمەمسىلەر؟ ياخشى بىلەن يامانىڭ پەرقىنى بىلمەمسىلەر؟

61 _ بىزگە ئىتائەت قىلغانلىقى ئۈچۈن بىز ئۇنىڭغا جەننەتنى ۋەدە قىلغان ۋە ئاخىرى ئۇنىڭ نەتىجىسىگە ئېرىشىدىغان ئادەم بىلەن، بىز دۇنيا ھاياتىنىڭ ھۇزۇر _ ھالاۋەتلىرىدىن، لەززەتلىرىدىن بەھرىمەن قىلغان، ئاندىن قىيامەت كۈنى ئازابقا ھازىر قىلىنغانلار قاتارىدىن بولىدىغان ئادەم ئوخشاشمۇ؟ ئۇلار ئوخشاش ئەمەس. شۇڭا ھەربىر ئەقىل ئىگىسى ئۆزىگە پايدىلىق ئىشنى قىلىشى لازىم. ئەڭ پايدىلىق ئىش ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ۋە ئۇنىڭ رازىلىقىنى تىلەشتۇر.

62 _ ئاللاھ مۇشرىكلارنى چاقىرىدىغان قىيامەت كۈنىدە ئۇلارغا: «سىلەر ئۆز گۈمانىڭلارچە ماڭا شېرىك دەپ قوشۇۋالغان مەبۇدلىرىڭلار قېنى؟» دەيدۇ.

63 _ ئازابقا لايىق بولغان كاپىر يولباشچىلار: «ئى رەببىمىز! ئەنە شۇلار بىز ئازدۇرغان كىشىلەردۇر. بىز قانداق ئازغان بولساق، ئۇلارنىمۇ شۇنداق ئازدۇردۇق. ئەمدى ئۇلاردىن يىراقلىشىپ ساڭا سىغىنىدۇق. زادى ئۇلار بىزگە چوقۇنمايىتتى، بەلكى شەيتانغا چوقۇناتتى» دېيىشىدۇ.

64 _ قىيامەت كۈنى مۇشرىكلارغا: «سىلەر دۇنيادا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى قايرىپ قويۇپ چوقۇنغان مەبۇدلىرىڭلارنى چاقىرىڭلار» دېيىلگەندە، ئۇلار مەبۇدلىرىنى چاقىرىدۇ، ئەمما ئۇ مەبۇدلار ئۇلارغا جاۋاب بېرەلمەيدۇ، ئۇلار ئازابنى كۆرگەن چاغدا، «كاشكى، دۇنيادىكى ۋاقتىمىزدا توغرا يولغا ئەگەشكەن بولساقچۇ!» دېيىشىپ كېتىدۇ.

65 _ ئاللاھ ئاشۇ مۇشرىكلارنى چاقىرىدىغان كۈندە ئۇلارغا: «سىلەر بىز ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلەرگە نېمە دەپ جاۋاب بەردىڭلار؟» دەيدۇ.

66 _ ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنى ئاقلاپ كەلتۈرىدىغان دەلىل – پاكىتى بولمىغاچقا، نېمە دېيىشنى بىلمەي قالىدۇ، ھەتتا ئۇلار نېمە دەپ جاۋاب بېرىشنى بىر _بىرىدىن سورىشالمايدۇ.

67 _ ئەمما مۇشرىكلار ئىچىدىن گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغان، ئاللاھقا ئىبادەتنى خالىس قىلغان، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنىڭ ئىككىلا ئالەمدە مۇرادىغا يېتىدىغانلىقى مۇقەررەردۇر [72].

ئەرەب تىلىدىكى«عسى»دېگەن سۆز ئادەتتە ئۈمىد قىلىشنى ئىپادىلەيدۇ. ئەمما بۇ سۆز ئاللاھ تائالادىن چىققاندا، ۋەدە قىلىنغان نەرسىنىڭ ئەمەلگە ئاشىدىغانلىقىنىڭ مۇقەررەر ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ. چۈنكى ئاللاھ تائالا ۋەدىسىگە ئەسلا خىلاپلىق قىلمايدۇ.«أيسر التفاسير»4_توم،90_بەت.

68 _ رەببىڭ نېمىنى يارىتىشنى خالسا شۇنى يارىتىدۇ، خالىغان بەندىسىنى ئىمان ۋە ھىدايەتكە تاللايدۇ. ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمنىڭ تاللاش ھەققى يوقتۇر. ئاللاھ پاكتۇر، ئۇلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە ئۈستۈندۇر.

69 _ رەببىڭ بەندىلىرىنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغانلىرىنىمۇ ۋە ئاشكارا قىلغانلىرىنىمۇ بىلىپ تۇرىدۇ.

70 _ ئۇ يەككە _ يېگانە ئاللاھتۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، دۇنيادىمۇ، ئاخىرەتتىمۇ ئەڭ گۈزەل مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئۇنىڭغا خاستۇر، بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىش ئۇنىڭغا خاستۇر. سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن ئاللاھقا ھېساب بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر.

71 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئى ئىنسانلار! دەپ بېقىڭلارچۇ، ئەگەر ئاللاھ كېچىنى سىلەر ئۈچۈن تا قىيامەت كۈنىگە قەدەر سوزۇلىدىغان قىلسا، ئاللاھتىن باشقا سىلەرگە بىر يورۇقلۇق ئېلىپ كېلەلەيدىغان ئىلاھ بارمۇ؟ سىلەر تېخىچە ھەق سۆزنى ئاڭلىمامسىلەر؟».

72 _ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «دەپ بېقىڭلارچۇ! ئەگەر ئاللاھ كۈندۈزنى سىلەر ئۈچۈن تا قىيامەت كۈنىگە قەدەر سوزۇلىدىغان قىلسا، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا سىلەر ئارام ئالىدىغان كېچىنى ئېلىپ كېلەلەيدىغان ئىلاھ بارمۇ؟ سىلەر تېخىچە بۇ ھەققەتنى كۆرمەمسىلەر؟».

73 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ سىلەرنى كېچىدە ئۇخلاپ ئارام ئالسۇن، كۈندۈزدە تىرىكچىلىك قىلىپ ئاللاھنىڭ پەزلىنى ئىزدىسۇن ۋە شۈكۈر قىلسۇن دەپ، كېچىنى قاراڭغۇ، كۈندۈزنى يورۇق قىلىپ ياراتقانلىقى ئۇنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان رەھمىتىنىڭ جۈملىسىدىندۇر.

74 _ ئاللاھ ئاشۇ مۇشىركلارنى چاقىرىدىغان قىيامەت كۈنىدە، ئۇلارغا: «سىلەر ئۆز گۈمانىڭلارچە ماڭا شېرىك دەپ قوشۇۋالغان مەبۇدلىرىڭلار قېنى؟» دەيدۇ.

75 _ بىز ھەق دىننى ئىنكار قىلغان ئۈممەتلەرنىڭ ھەربىرىدىن، ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى ئەھۋالىغا ۋە ئۆزلىرىگە كەلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقىغا گۇۋاھ بولۇشى ئۈچۈن، بىرەردىن گۇۋاھچى چىقىرىمىز، ئاندىن ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ ئۈممەتلەرگە: «ساختا مەبۇدلارنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغانلىقىڭلارغا دەلىل –پاكىتىڭلار بولسا كەلتۈرۈڭلار!» دەيمىز. ئۇلار شۇ چاغدىلا ھەققەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىنىڭ ئاللاھنىڭ يېنىدا ئىكەنلىكىنى، ھەققەتنىڭ ئاللاھقا خاس ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. دۇنيادا ئۇلار ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالغان مەبۇدلىرى ئۇلارنىڭ كۆزلىرىدىن غايىب بولىدۇ، ئۇلارغا ئەسقاتمايدۇ، بەلكى ئۇلارغا زىيان يەتكۈزۈپ ئۇلارنىڭ دوزاخ ئەھلى بولۇشىغا سەۋەب بولىدۇ.

76 _ هەقىقەتەن قارۇن مۇسانىڭ قەۋمىدىن ئىدى. ئۇ ئۆز قەۋمىگە تەكەببۇرلۇق قىلىشتا ۋە ھاكاۋۇرلۇقتا تولىمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. بىز قارۇنغا مال – دۇنيانىڭ خەزىنىلىرىدىن شۇ قەدەر كۆپ بەرگەن ئىدۇقكى، خەزىنىلىرىنىڭ ئاچقۇچلىرىنى كۆتۈرۈش ناھايىتى كۈچلۈك، ناھايىتى كۆپ كىشىلەرگىمۇ ھەقىقەتەن ئېغىر كېلەتتى. ئۆز ۋاقتىدا قەۋمى ئۇنىڭغا ئېيتتى: «سەن ئېرىشكەن مال – دۇنياغا بۇنچىلىك كۆرەڭلەپ كەتمە. چۈنكى ئاللاھ نېمەتكە كۆرەڭلەپ كەتكەن ۋە نېمەت بەرگۈچىگە شۈكۈر قىلمايدىغانلارنى ياقتۇرمايدۇ.

77 _ ئاللاھ ساڭا بەرگەن پۇل – ماللارنى ياخشىلىق يوللىرىغا سەرپ قىلىش ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن ئاخىرەتلىك ساۋابنى تىلىگىن، ھالال نېمەتلەردىن ئىسراپ قىلماي بەھرىمەن بولۇش ئارقىلىق دۇنيادىكى نېسىۋەڭنىمۇ ئۇنتۇمىغىن، ئاللاھ مال – دۇنيا ئاتا قىلىپ ساڭا ياخشىلىق قىلغاندەك، سەنمۇ موھتاجلارغا سەدىقە قىلىپ ياخشىلىق قىلغىن، قەۋمىڭگە چوڭچىلىق قىلىپ يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىقنى ئىزدىمىگىن. چۈنكى ئاللاھ بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلارنى ياخشى كۆرمەيدۇ».

78 _ قارۇن ئۆزىگە نەسىھەت قىلغان كىشىلەرگە: «مەن بۇ بايلىققا پەقەت ئۆزۈمدىكى ئالاھىدە بىلىم ۋە ئىقتىدار بىلەن ئېرىشتىم» دېدى. قارۇن ئۆزىدىن ئىلگىرى ئۆتكەنلەر ئىچىدىن ئۆزىگە قارىغاندا تېخىمۇ كۈچلۈك، توپلىغان پۇل _ مېلى تېخىمۇ كۆپ بولغانلارنى ئاللاھنىڭ ھالاك قىلىۋەتكەنلىكىنى بىلمىدىمۇ؟ ئاللاھ ھەممىنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن ئۇ گۇناھكارلارنىڭ گۇناھلىرى سۈرۈشتە قىلىنمايدۇ. ئۇلاردىن پەقەت كايىش تەرىقىسىدىلا سوئال سورىلىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزىنىڭ بىلگىنىگە ئاساسەن جازالايدۇ.

79 _ قارۇن ئۆزىنىڭ بايلىقىنى ۋە شۆھرىتىنى نامايان قىلىش ئۈچۈن، ئۆز قەۋمىنىڭ ئالدىغا بارلىق زىننىتى بىلەن ھەشەمەتلىك ھالدا ياسىنىپ چىقتى. دۇنيا تىرىكچىلىكىنى كۆزلەيدىغان كىشىلەر ئۇنى كۆرگەندىن كېيىن، «كاشكى بىزگىمۇ قارۇنغا بېرىلگەندەك بايلىق، شۆھرەت ۋە زىننەت بېرىلگەن بولسىچۇ، قارۇن ھەقىقەتەن دۇنيالىقتىن كاتتا نېسىۋىگە ئىگە ئىكەن» دېدى.

80 _ ئاللاھنى تونۇغان، ئاللاھنىڭ دىننى بىلگەن، ھەقىقەتنى چۈشەنگەن كىشىلەر قارۇندەك بولۇشنى ئارزۇلاپ كەتكەن ھېلىقى كىشىلەرگە: «ئىسىت سىلەرگە! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتقان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ بېرىدىغان مۇكاپاتى قارۇن ئېرىشكەن مال _ دۇنيادىن كۆپ ياخشىدۇر. بۇ نەسىھەتلەرنى پەقەت ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىداملىق بولغان، گۇناھ ئىشلاردىن ئۆزىنى

ساقلىغان ۋە نەپسىنىڭ يولسىز تەلەپلىرىگە قارشى كۆرەش قىلغان كىشىلەرلا قوبۇل قىلىپ ئەمەل قىلىدۇ» دېدى.

81 _ نىھايەت، قارۇننى ئۇنىڭ ئۆيى _ جايى بىلەن قوشۇپ يەرگە يۇتقۇزۇۋەتتۇق. ئۇنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالىدىغان بىرەر قوشۇن چىقمىدى، قارۇن ئۆزىنىمۇ ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قوغداپ قالالمىدى.

82 _ تۈنۈگۈن تېخى قارۇننىڭ ئورنىدا بولۇشنى ئارزۇ قىلغانلار بۇ ۋەقەدىن ئىبرەت ئالغان ۋە ئۆزلىرىگىمۇ شۇنداق جازانىڭ چۈشۈشىدىن قاتتىق قورققان ھالدا : «ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ، ئاللاھ بىزگە مەرھەمەت قىلمىغان بولسا ئىدى، بىزنىڭ ئاشۇ سۆزىمىز سەۋەبلىك بىزنىمۇ ئەلۋەتتە قارۇننى يەرگە يۇتقۇزغاندەك يۇتقۇزۇۋەتكەن بولاتتى، مانا كۆردۈڭمۇ؟ كاپىرلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مۇرادىغا يېتەلمەيدۇ» دېيىشتى.

83 _ ئەنە شۇ ئاخىرەت يۇرتىدۇر. بىز ئۇنىڭ نېمىتىنى يەر يۈزىدە ھەققەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ چوڭچىلىق قىلىشنى ۋە بۇزغۇنچىلىق قىلىشنى كۆزلىمەيدىغانلارغا خاس قىلدۇق. ئاخىرەتتە جەننەتكە كىرىشتىن ئىبارەت ئەڭ ياخشى ئاقىۋەت ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، گۇناھ – مەئسىيەتلەردىن ئۆزىنى ساقلىغان كىشىلەرگە مەنسۇپتۇر.

84 _ كىمكى ئاخىرەت يۇرتىغا ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە بولغان چىن ئىمان، ئىخلاس ۋە ئاللاھنىڭ دىنىغا مۇۋاپىقلاشقان ياخشى ئەمەل بىلەن كېلىدىكەن، ئۇ قىلغان ئەمەلى دىنمۇ كاتتىراق مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ، ئۇ مۇكاپات بولسا جەننەت ۋە مەڭگۈلۈك نېمەتتۇر. كىمكى يامان ئىش بىلەن كېلىدىكەن، يامان ئىشلارنى قىلغانلارغا پەقەت ئۆز قىلمىشلىرىغا يارىشا جازا بېرىلىدۇ.

85 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلغان، ئۇنى كىشىلەرگە يەتكۈزۈشنى ۋە ئەمەل قىلىشنى پەرز قىلىپ بەلگىلىگەن زات، ئەلۋەتتە سېنى ئۆزۈڭ چىقىپ كەتكەن مەككىگە قايتۇرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «رەببىم كىمنىڭ ھىدايەت ئېلىپ كەلگەنلىكىنى، كىمنىڭ ھەقىقەتتىن يىراقلىشىپ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ».

86 _ ئى پەيغەمبەر! سەن بۇرۇن قۇرئاننىڭ ساڭا ۋەھيى قىلىنىشىنى ئۈمىد قىلمىغان ئىدىڭ، لېكىن ئاللاھ ساڭا رەھىم – شەپقەت قىلىپ، قۇرئاننى ساڭا نازىل قىلدى. شۇڭا سەن ئاللاھنىڭ بۇ كاتتا نېمىتىگە شۈكۈر قىلغىن، ھەرگىز مۇشرىكلارغا، ئازغۇنلارغا يارىدەمچى بولۇپ قالمىغىن.

87 _ ئاللاھ ساڭا ئايەتلىرىنى نازىل قىلغاندىن كېيىن، ئۇ مۇشرىكلار سېنى مەزكۇر ئايەتلەرنى ۋە ھەق دىننىڭ دەلىللىرىنى كىشىلەرگە يەتكۈزۈشتىن توسۇپ قويمىسۇن. رەببىڭنىڭ دىننى يەتكۈزگىن، ھەرگىزمۇ مۇشرىكلاردىن بولۇپ قالمىغىن.

88 _ ئاللاھقا قوشۇپ ساختا ئىلاھلاردىن بىرەرسىگە ئىبادەت قىلمىغىن. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھنىڭ زاتىدىن باشقا ھەممە نەرسە ئاخىرى پانىي بولغۇچىدۇر، ھۆكۈم پەقەت ئاللاھقا خاستۇر، سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن، ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن، چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر.

ئەنكەبۇت سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ ئىنسانلار «ئىمان ئېيتتۇق» دەپ قويسىلا، ئاللاھ ئۆزلىرىنى سىنىماستىن، ئىمتىھان قىلماستىن تاشلاپ قويىدۇ دەپ ئويلامدۇ؟

3 _ ئۇلاردىن بۇرۇن بىز پەيغەمبەر ئەۋەتكەن ئۈممەتلەرنىمۇ سىنىغان ۋە ئىمتىھان قىلغان ئىدۇق. ئاللاھ ئىماندا راستچىل بولغانلارنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ، يالغاندىن ئىمان ئېيتىپ قويغانلارنىمۇ ئەلۋەتتە بىلىدۇ.

4 _ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش، ھەق دىننى ئىنكار قىلىش قاتارلىق يامان ئىشلارنى قىلىدىغانلار ئۆزلىرىنى بىزنىڭ جازايىمىزدىن قېچىپ قۇتۇلالايمىز، بىزنى جازالىيالمايدۇ دەپ ئويلىدىمۇ؟ ئۇلارنىڭ چىقارغان بۇ ھۆكۈمى نېمىدېگەن يامان!

5 _ كىمكى ئاللاھنىڭ ئالدىغا بېرىشنى ئۈمىد قىلىدىكەن، ئۇنىڭ جەننىتىنى ئارزۇ قىلىدىكەن، (بىلسۇنكى) ئاللاھنىڭ بەندىلىرىدىن ھېساب ئېلىش ئۈچۈن ئۇلارنى تىرىلدۈرۈشكە بەلگىلىگەن ۋاقتى چوقۇم يېتىپ كېلىدۇ. ئاللاھ بارلىق سۆزلەرنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، بارلىق ئەمەللەرنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

6 _ كىمكى ئاللاھنىڭ دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش يولىدا كۈرەش قىلىدىكەن، ئۇ پەقەت ئۆزىنىڭ پايدىسى ئۈچۈن كۈرەش قىلغان بولىدۇ، چۈنكى، ئاللاھ جىمى بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىدىن بىھاجەتتۇر. ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسى، ھەممىنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە ھەممە ئىش ئىلكىدە بولغان يېگانە زاتتۇر.

7 _ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارنىڭ گۇناھلىرىنى چوقۇم ئۆچۈرۈۋېتىمىز ۋە ئەلۋەتتە ئۇلارنى قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسىغا بېرىلىدىغان ساۋاب بىلەن مۇكاپاتلايمىز.

8 _ ئىنسانىنى ئاتا _ ئانىسىغا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن خىزمەت قىلىشقا، گەپ – سۆزدە ۋە ئىش – ھەرىكەتتە ياخشى مۇئامىلە قىلىشقا بۇيرۇدۇق. ئى ئىنسان! ئەگەر ئاتا _ ئاناڭ سېنى سەن

بىلمەيدىغان نەرسىنى ماڭا ئىبادەتتە شېرىك كەلتۈرۈشكە زورلىسا، ئۇلارغا ئىتائەت قىلمىغىن، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن باشقا گۇناھ ئىشلارغا بۇيرۇسىمۇ ئىتائەت قىلمىغىن. (چۈنكى ئاللاھقا ئاسىيلىق بولىدىغان ئىشتا ئىنسانلارغا ئىتائەت قىلىشقا بولمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شۇنداق دەپ بۇيرۇغان). سىلەر قىيامەت كۈنى مەن تەرەپكە قايتىسىلەر. شۇ چاغدا مەن سىلەرگە دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان بارلىق ئەمەلىڭلاردىن خەۋەر بېرىمەن ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىمەن.

9 _ ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدىغان كىشىلەرنى چوقۇم سالىھ بەندىلىرىمىز قاتارىغا كىرگۈزىمىز.

10 _ بەزى كىشىلەر: «ئاللاھقا ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ، مۇشرىكلار ئۇلارغا ئەزىيەت يەتكۈزسە، ئاللاھنىڭ ئازابىغا ئۇچرىغاندەك ۋايساپ كېتىدۇ ۋە ھەرگىز سەۋر قىلالماي ئىماندىن يېنىپ كېتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئەگەر مۇئمىنلەرگە ئاللاھتىن بىر نۇسرەت كەلسە، ھېلىقى مۇرتەدلەر: «ئى مۇئمىنلەر! سىلەرنىڭ دۇشمەنلەرنى يېڭىشىڭلاردا بىز ھەقىقەتەن سىلەر بىلەن بىللە ئىدۇق» دەيدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ قەلبىدىكىنى ھەممىدىن ئوبدان بىلىدۇ ئەمەسمۇ؟!

11 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەرنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ، مۇناپىقلارنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ ۋە ھەربىر پىرقىنى بىر _ بىرىدىن ئايرىپ چىقىدۇ.

12 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىغا ۋە ۋەدىلىرىگە ئىشەنمەيدىغان قۇرەيش كاپىرلىرى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقانلارغا: «مۇھەممەدنىڭ دىنىنى تاشلاڭلار، بىزنىڭ يولىمىزغا ئەگىشىڭلار، سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى بىز ئۈستىمىزگە ئالىمىز» دېدى. ئەمەلىيەتتە ئۇلار ئۇ كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىدىن ھېچ نەرسىنى ئۈستىگە ئالالمايدۇ. شەكسىزكى، ئۇلار ئوپئوچۇق يالغانچىلاردۇر.

13 _ ئاشۇ مۇشرىكلار ئۆزىنىڭ گۇناھلىرىنى ۋە ئۇنىڭغا قوشۇپ ئۆزلىرى ئازدۇرۇپ ئاللاھنىڭ يولىدىن توسقان كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئۈستىگە ئالىدۇ. ئۇلار ئۆزلىرى ئويدۇرۇپ چىقارغان يالغان سۆزلىرى ئۈچۈن، قىيامەت كۈنى ئەلۋەتتە سوراققا تارتىلىدۇ.

14 _ شەكسىزكى، بىز نۇھنى ئۆزىنىڭ قەۋمىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، نۇھ ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئۇلارنى ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈشكە دەۋەت قىلىپ، شۇنداقلا ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن توسۇپ توققۇز يۈز ئەللىك يىل تۇردى. ئەمما ئۇلار ئۇنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى توپان بالاسى بىلەن ھالاك قىلىۋەتتى.

15 _ بىز نۇھنى ۋە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ كېمىگە چىققان كىشىلەرنى توپان بالاسىدا غەرق بولۇپ كېتىشتىن قۇتقۇزدۇق، بىز بۇ ئىشنى جاھان ئەھلى ئۈچۈن ئىبرەت قىلدۇق.

16 _ ئى پەيغەمبەر! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى ئەسلىگىن، ئۆز ۋاقتىدا ئۇ قەۋمىگە مۇنداق دەپ دەۋەت قىلغان ئىدى: «ئىبادەتنى بىر ئاللاھقىلا قىلىڭلار، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، ئەگەر سىلەر ئۆزۈڭلار ئۈچۈن نېمىنىڭ پايدىلىق ۋە نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلسەڭلار، بۇنداق قىلىش سىلەر ئۈچۈن تولىمۇ ياخشىدۇر.

17 _ ئى قەۋم! سىلەر ئاللاھنى قوۋۇپ پەقەت بۇتلارغا چوقۇنۇۋاتىسىلەر ۋە يالغاننى ئويدۇرۇپ چىقىرىۋاتىسىلەر. ھەقىقەت شۇكى، سىلەرنىڭ ئاللاھنى قوۋۇپ چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىڭلار سىلەرگە رىزىق بېرىشكە قادىر ئەمەس. شۇڭا، سىلەر رىزىقنى بۇتلاردىن ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىن تەلەپ قىلىڭلار، ئاللاھقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار ۋە ئۇنىڭ سىلەرگە رىزىق بەرگەنلىكىگە شۈكۈر قىلىڭلار. سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن، چوقۇم ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر. شۇ چاغدا، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارغا قاراپ سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

18 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرمەڭلار دېگەن دەۋىتىنى قوبۇل قىلماي، ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلساڭلار، بىلىڭلاركى، سىلەردىن ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھەق دەۋەتلىرىنى قوبۇل قىلماي، ئۇلارنى ئىنكار قىلغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشتى، پەيغەمبەرنىڭ مەسئۇلىيىتى پەقەت سىلەرگە ئاللاھنىڭ دىنىنى چۈشىنىشلىك قىلىپ يەتكۈزۈشتۇر، ئۇ سىلەرگە بۇنى تولۇق يەتكۈزدى.

19 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ مەخلۇقاتنى دەسلەپتە يوقتىن قانداق بارلىققا كەلتۈرگەنلىكىنى، ئاندىن ئۇنى ئۆلگەندىن كېيىن قانداق تىرىلدۈرىدىغانلىقىنى ئويلاپ كۆرمىدىمۇ؟ بۇ ئاللاھقا نىسبەتەن يوقتىن پەيدا قىلىش ئاسان بولغاندەك ئاساندۇر.

20 _ ئى پەيغەمبەر! ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغۇچىلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر زېمىننى كېزىپ، ئاللاھنىڭ مەخلۇقاتنى قانداق ياراتقانلىقىغا قاراپ بېقىڭلار. ئاللاھقا يوقنى پەيدا قىلىش ئاسان بولغاندەك، بارنى يوق قىلىۋېتىپ قايتا پەيدا قىلىش تېخىمۇ ئاساندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر، نېمىنى خالىسا شۇنى قىلىدۇ.

21 _ئاللاھ خالىغان بەندىسىنى دۇنيادىكى قىلمىشى سەۋەبلىك جازالايدۇ، گۇناھىغا تەۋبە قىلغان ۋە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىگە رەھىم قىلىدۇ.

سلەر ئاخىر ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسلەر. شۇ چاغدا سلەرنىڭ ياخشى _ يامان ئەمەلىڭلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

22 _ ئى ئىنسانلار! سلەر ئاللاھقا ئاسىلىق قىلساڭلار، مەيلى زېمىندا بولۇڭلار، مەيلى ئاسماندا بولۇڭلار، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمايسلەر، ئاللاھ سلەرنى جازالىماقچى بولسا، سلەرنى ئازابتىن ساقلاپ قالالايدىغان ئاللاھتىن باشقا بىرەرسى يوقتۇر، سلەرگە ياردەم بېرەلەيدىغان باشقا بىرەر مەدەتكار يوقتۇر».

23 _ئاللاھنىڭ ھۆججەتلىرىنى ۋە قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ئالدىغا چىقىرىلىشنى ئىنكار قىلغانلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار ئۆزلىرىگە تەييارلانغان ئازابنى كۆرگەندىن كېيىن، مېنىڭ ئاخىرەتتىكى رەھمىتىمدىن پۈتۈنلەي ئۈمىد ئۆزىدىغان بەختسىزلەردۇر، ئەنە شۇلارغا قاتتىق ئازاب بار.

24 _ ئىبراھىمنىڭ قەۋمىنىڭ جاۋابى بىر _ بىرىگە: «ئىبراھىمنى ئۆلتۈرۈڭلار ياكى كۆيدۈرۈڭلار!» دېيىشتىلا ئىبارەت بولدى. ئۇلار ئىبراھىمنى ئوتقا تاشلىدى، ئاللاھ ئۇنى ئوتتىن قۇتقۇزدى، ئوتنى ئۇنىڭغا سوغۇق ۋە بىخەتەر قىلىپ بەردى. شەكسىزكى، ئىبراھىمنى ئوتتىن قۇتقۇزغانلىقىمىزدا ئىمان ئېيتىدىغان ۋە ئىتائەت قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن ھەقىقەتەن ئوپئوچۇق دەلىللەر بار.

25 _ ئىبراھىم قەۋمىگە ئېيتتى: «ئى قەۋم! سلەر پەقەت ئاراڭلاردىكى دۇنيا ھاياتىغا خاس دوستلۇقنى دەپلا ئاللاھنى قوۋۇپ بۇتلارنى مەبۇد قىلىۋالدىڭلار، سلەر بۇ دۇنيادا شۇ بۇتلارغا چوقۇنۇش ۋە ئۇلارنىڭ خىزمىتىنى قىلىش ئۈچۈن، بىر _بىرىڭلار بىلەن دوست بولۇۋاتىسلەر. ئاندىن قىيامەت كۈنى بىر _ بىرىڭلاردىن ئادا _ جۈدا بولىسلەر، بىر _ بىرىڭلارغا لەنەت ئوقۇيسلەر، سلەرنىڭ بارىدىغان يېرىڭلار دوزاخ بولىدۇ، سلەرنى دوزاخقا كىرىشتىن توسۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار چىقمايدۇ».

26 _ ئىبراھىمغا (بىرىنچى بولۇپ) لۇت ئىمان ئېيتتى ۋە ئۇنىڭ دىنىغا ئەگەشتى. ئىبراھىم ئېيتتى: «مەن ئۆز ۋەتىنىمنى تاشلاپ شامدىن ئىبارەت ئاللاھ بۇيرۇغان مۇبارەك زېمىنغا ھىجرەت قىلىمەن. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ، بارلىق تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر».

27 _ بىز ئىبراھىمغا ئىسھاق ئىسىملىك بىر ئوغۇلنى، ئۇنىڭدىن كېيىن ئىسھاقنىڭ ئوغلى يەئقۇبنى ئاتا قىلدۇق. ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرى ئىچىدىن پەيغەمبەرلەرنى چىقاردۇق، ئۇلارغا ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلدۇق. ئىبراھىمغا دۇنيادا ياخشى نام ۋە سالىھ پەرزەنتلەرنى ئاتا قىلىش ئارقىلىق

جاپا _مۇشەققەتلەرگە چداملىق بولغانلىقىنىڭ مۇكاپاتىنى بەردۇق، شەكسىزكى، ئۇ ئاخىرەتتىمۇ ئەلۋەتتە ياخشىلار قاتارىدىن بولىدۇ.

28 _ 29 _ ئى پەيغەمبەر! لۇتنى ئەسلىگىن، ئۆز ۋاقتىدا ئۇ قەۋمىگە مۇنداق دېگەن ئىدى: «سىلەر ھەققەتەن سىلەردىن ئىلگىرى جاھان ئەھلىدىن ھېچكىم قىلىپ باقمىغان ئەڭ قەبىھ قىلمىشنى قىلىۋاتىسىلەر. سىلەر يەنە بەچچىۋازلىق قىلامسىلەر؟ يوللارنى توسۇپ بۇلاڭچىلىق قىلامسىلەر؟ سورۇنلىرىڭلاردا كىشىلەرنى مەسخىرە قىلىشتەك ئوپئوچۇق قەبىھ ئىشلارنى قىلامسىلەر؟» لۇتنىڭ قەۋمىنىڭ ئۇنىڭغا بەرگەن جاۋابى: «گېپىڭ راست بولىدىغان بولسا، دېگەن ئىشىڭنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدىغان بولساڭ، بىزگە ئاللاھنىڭ ئازابىنى كەلتۈرۈپ باققىنە» دېيىشتىنلا ئىبارەت بولدى.

30 _ لۇت: «ئى رەببىم! بۇزغۇنچى قەۋمگە ئازاب ئەۋەتىش ئارقىلىق ماڭا ياردەم بەرگىن، چۈنكى ئۇلار بەچچىۋازلىقتىن ئىبارەت قەبىھ قىلمىشنى پەيدا قىلدى ۋە ئۇنىڭدىن يانمىدى» دېدى. ئاللاھ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدى.

31 _ پەرىشتىلەر ئىبراھىمغا ئۇنىڭ ئىسھاق ئىسىملىك بىر ئوغلى بولىدىغانلىقى ۋە ئىسھاقنىڭ يەئقۇب ئىسىملىك بالىسى بولىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر ئېلىپ كېلىپ، ئۇنىڭغا: «بىز لۇت قەۋمىنىڭ يۇرتى بولغان سەدۇم شەھىرىنىڭ ئاھالىسىنى چوقۇم ھالاك قىلىمىز. چۈنكى ئۇنىڭ ئاھالىسى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىپ، ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان كىشىلەردۇر» دېدى.

32 _ ئىبراھىم پەرىشتىلەرگە: «ئۇ شەھەردە لۇت بار، ئۇ زالىملاردىن ئەمەسقۇ؟» دېۋىدى. پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا: «بۇ شەھەردە كىملەرنىڭ بارلىقىنى بىز ئوبدان بىلىمىز، بىز لۇتنى ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىنى ئەلۋەتتە قۇتقۇزىمىز، پەقەت ئۇنىڭ ئايالىلا ھالاك بولغۇچىلار ئىچىدە قالىدۇ» دېدى.

33 _ پەرىشتىلەر لۇتنىڭ ئالدىغا كەلگەن چاغدا، لۇت (قەۋمىنىڭ مېھمانلىرىغا چېقىلىپ قويۇشىدىن) ئەنسىرەپ چوڭقۇر قايغۇغا پاتتى ۋە يۈرىكى سىقىلدى، چۈنكى ئۇلارنى ئىنسان دەپ ئويلاپ قالغان ئىدى. پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا ئېيتتى: «سەن بىزدىن ئەنسىرىمىگىن، چۈنكى قەۋمىڭ بىزگە يامانلىق قىلالمايدۇ، بىزنىڭ ئۇلارنى ھالاك قىلىش ھەققىدە بەرگەن خەۋىرىمىزدىن قايغۇرمىغىن، شەكسىزكى، بىز سېنى ۋە ئايالىڭدىن باشقا كىشىلىرىڭنى چوقۇم قۇتقۇزىمىز، پەقەت ئايالىڭلا ھالاك بولىدىغان قەۋمىنىڭ ئىچىدە قالىدۇ.

34 _ بۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسى ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ بۇزۇقچىلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن، بىز چوقۇم ئۇلارغا ئاسماندىن ئازاب چۈشۈرىمىز».

35 _ ئەقلنى ئىشلىتىپ ئىبرەت ئالىدىغان قەۋم ۋەز – نەسىھەت ئالسۇن دەپ، لۇت قەۋمىنىڭ شەھەر خارابىسىدىن ئويۇچۇق بىر ئالامەت قالدۇردۇق.

36 _ مەدىيەن ئاھالىسىگە ئۇلارنىڭ قېرىندىشى شۇئەيبنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. شۇئەيب ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! ئاللاھقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوقتۇر، ئىبادىتىڭلار بىلەن ئاخىرەتتىكى مۇكاپاتلارنى ئۈمىد قىلىڭلار، يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق تېرىماڭلار، گۇناھنى داۋاملاشتۇرماڭلار، ئاللاھقا سەمىمىي تەۋبە قىلىڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىغا قايتىڭلار» دېدى.

37 _ مەدىيەن ئاھالىسى شۇئەيب ئاللاھتىن ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا قاتتىق زىلزىلە يۈزلەندى _ دە، ئۇلار ئۆيلىرىدە ئولتۇرغان پېتى ھالاك بولۇپ قېتىپ قېلىشتى.

38 _ بىز ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىنىمۇ ھالاك قىلدۇق، (ئى مەككىلىكلەر!) ئۇلارنى قانداق جازالىغانلىقىمىز ۋە ئۇلارنىڭ تۇرالغۇ جايلىرىنىڭ خارابىلىرى سىلەرگە ئويۇچۇق مەلۇم بولۇپ تۇرماقتا، شەيتان ئۇلارغا قەبىھ قىلمىشلىرىنى چىرايلىق كۆرسىتىپ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ يولىدىن، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشتىن توستى. ئۇلار ئاشۇ كاپىرلىقىدا ۋە ئازغۇنلۇقىدا تۇرۇپمۇ ئەقلىنى ئىشلەتسە ئىشلىتەلەيدىغان ئادەملەر ئىدى، لېكىن ئۇلار ئەقلىنى ئىشلەتمىدى، ئۇلار چوڭقۇر ئازغۇنلۇقتا تۇرۇقلۇق، ئۆزلىرىنى توغرا يولدا دەپ ئويلاپ قالدى.

39 _ قارۇننى، پىرئەۋننى ۋە (ئۇنىڭ ۋەزىرى) ھامانىنى ھالاك قىلدۇق، شۇبھىسىزكى، مۇسا ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە ئويۇچۇق دەلىل – پاكىتلار بىلەن كەلگەن ئىدى، ئەمما ئۇلار يەر يۈزىدە چوڭچىلىق قىلدى، ھاكاۋۇرلۇق قىلدى. ئۇلار بىزنىڭ ئازابىمىزدىن قېچىپ كېتەلمىدى، بىز ئۇلارنى جازالىدۇق.

40 _ بىز مەزكۇر گۇناھكارلارنىڭ ھەربىرىنى گۇناھى تۈپەيلىدىن جازالىدۇق، ئۇلارنىڭ بەزىسىگە تاش ياغدۇردۇق، ئۇلار لۇتنىڭ قەۋمى ئىدى. بەزىسىنى قاتتىق ئاۋاز ھالاك قىلدى، ئۇلار سالىھنىڭ ۋە شۇئەيبنىڭ قەۋملىرى ئىدى. بەزىسىنى قارۇنغا ئوخشاش مال _ دۇنياسى بىلەن قوشۇپ يەرگە يۇتقۇزدۇق، بەزىسىنى سۇدا غەرق قىلدۇق، ئۇلار نۇھنىڭ قەۋمى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى ئىدى. ئاللاھ ئۇلارنى باشقىلارنىڭ ئۆتكۈزۈپ قويغان گۇناھى سەۋەبلىك ھالاك قىلمىدى، بەلكى ئۇلارنى ئۆزلىرىنىڭ قىلمىشلىرى سەۋەبلىك ھالاك قىلدى، چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىدىن بەھرىمەن بولۇپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلماي، بۇتلارغا چوقۇنۇش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان ئىدى.

41 _ ئاللاهنى قوىۋېپ بۇتلارنى مەبۇد قىلىۋېلىپ ئۇلاردىن مەدەت تىلەيدىغانلار خۇددى ئۆزىنىڭ قوغدىنىشى ئۈچۈن ئۆي ياسىغان ئۆمۈچۈككە ئوخشايدۇ. ئۆمۈچۈكنىڭ ئۆيى ئۆمۈچۈكلەر ئېھتىياجلىق بولغان چاغدا ئۇلارغا ئەسقاتمىغاندەك، بۇ مۇشرىكلار ئىشەنچ قىلىپ چوقۇنغان بۇتلارمۇ ئۇلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە قىلچە ئەسقاتمايدۇ. شەكسىزكى، ئۆيلەرنىڭ ئەڭ ئاجىزى ئۆمۈچۈكنىڭ ئۆيىدۇر. ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار بۇ بۇتلارنىڭ ئۇلارغا پايدا ياكى زىيان كەلتۈرەلمەيدىغانلىقىنى بىلسە ئىدى، ھەرگىز ئۇلارغا چوقۇنمىغان بولاتتى.

42 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ چوقۇنۇۋاتقان ۋە ئاللاھقا شېرىك قىلىۋاتقان نەرسىلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ. ئۇ نەرسىلەر ئەمەلىيەتتە ئۆزلىرى ئاتىۋالغان قۇرۇق ئىسىملاردىنلا ئىبارەتتۇر. ئۇ نەرسىلەر چوقۇنسا ھېچكىمگە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ، چوقۇنمىسىمۇ زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، كاپىرلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، بارلىق تەدبىرلىرىدە، ئەمر _ پەرمانلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

43 _ بۇ مىساللارنى ئىنسانلارغا ئىبرەت ئالسۇن ۋە ھەقىقەتنى بىلسۇن دەپ كەلتۈرۈۋاتىمىز. بۇلارنى ئاللاھنى تونۇغان، ئۇنىڭ دىنىنى ۋە شەرىئىتىنى بىلىدىغان كىشىلەرلا چۈشىنەلەيدۇ.

44 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھېكمەت بىلەن، ئادالەت بىلەن ياراتتى. ئاللاھنىڭ بۇلارنى يارىتىشىدا ئۆزىنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى، يەككە _ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەر بار. بۇ ئايەتلەردىن ۋە بۇ دەلىللەردىن ئىبرەت ئالىدىغان كىشىلەر پەقەتلا مۇئمىنلەردۇر.

45 _ ئى پەيغەمبەر! قۇرئاندىن ساڭا ۋەھيى قىلىنغان ئايەتلەرنى ئوقۇغىن، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغىن ۋە نامازنى بارلىق شەرتلىرىگە رىئايە قىلىپ مۇكەممەل ئادا قىلغىن. نامازنى مۇكەممەل ئوقۇش كىشىنى قەبىھ ئىشلاردىن ۋە گۇناھلاردىن توسىدۇ. چۈنكى نامازنى پەرز، ۋاجىپلىرىغا، بارلىق شەرتلىرىگە رىئايە قىلىپ ئوقۇغان كىشىنىڭ قەلبى نۇرلىنىدۇ، ئىمانى كۈچلىنىدۇ، ياخشى ئىش قىلىشقا بولغان رىغبىتى ئاشىدۇ، يامان ئىشقا بولغان ئىستىكى ئازىيىدۇ ياكى يوقىلىدۇ. نامازدا ياكى ھەرقانداق ۋاقىتتا ئاللاھنى ياد ئېتىش ھەممىدىن ئۇلۇغ ، ھەممىدىن كاتتا ۋە ھەممىدىن پەزىلەتلىك ئەمەلدۇر، ئاللاھ سىلەرنىڭ ياخشى ۋە يامان بارلىق ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئاخىرەتتە سىلەرگە قىلغان ئەمەلىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى تولۇق بېرىدۇ.

46 _ ئى مۇئمىنلەر! يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلار بىلەن پەقەت ئەڭ ياخشى ئۇسۇلۇبتا، ئەڭ چىرايلىق سۆزلەر بىلەن، ئۇلارنى ھەقىقەتكە دەۋەت قىلىش بىلەن مۇنازىرىلىشىڭلار، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈگەنلەر، كۇفىردا چىڭ تۇرغان ۋە سىلەرگە قارشى ئۇرۇش ئېلان قىلغان كاپىرلارغا قىلىچ بىلەن تاقابىل تۇرۇڭلار، ئۇلار ئىمان ئېيتقانغا ياكى سىلەرگە بويسۇنۇپ

جىزىيە تۆلىگەنگە قەدەر ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار. ئۇلارغا: «بىزگە نازىل قىلىنغان قۇرئانغا ئىمان ئېيتتۇق، سىلەرگە نازىل قىلىنغان تەۋرات بىلەن ئىنجىلغىمۇ ئىمان ئېيتتۇق، سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار ۋە بىزنىڭ ئىلاھىمىز بىردۇر، ئۇنىڭ ئىلاھلىقىدا، مەبۇدلىقىدا ۋە ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە ھېچقانداق شېرىكى يوقتۇر، بىز ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى تولۇق ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن دەرھال يېنىپ، ئۇنىڭغا كەمتەرلىك بىلەن ئىتائەت قىلغۇچىلارمىز».

47 _ ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلغاندەك ساڭا بۇرۇنقى ئاشۇ كىتابلارنى ئېتىراپ قىلىدىغان قۇرئاننى نازىل قىلدۇق. بىز ساماۋى كىتاب نازىل قىلغان ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ بىر قىسمى قۇرئاننىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكىنى ناھايىتى ئېنىق بىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىدۇ، ئاشۇ ئەرەبلەرنىڭ قۇرەيش ۋە باشقا قەبىلىلىرى ئىچىدىمۇ قۇرئانغا ئىمان ئېيتىدىغانلىرى بار. قۇرئاننى ۋە ئۇنىڭ روشەن دەلىللىرىنى ئىنكارچىلىققا ئادەتلىنىپ كەتكەن كاپىرلاردىن باشقىسى ئىنكار قىلمايدۇ ۋە شەك قىلمايدۇ.

48 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ روشەن مۆجىزىلىرىڭدىن بىرى شۇكى، ساڭا قۇرئان نازىل قىلىنىشتىن ئىلگىرى سەن نە كىتاب ئوقۇشنى، نە خەت يېزىشنى بىلمەيتتىڭ. سېنىڭ قەۋمىڭ بۇ ئەھۋالنى ناھايىتى ئوبدان بىلىدۇ. ئەگەر سەن ساڭا ۋەھيى كېلىشتىن ئىلگىرى كىتاب ئوقۇيالايدىغان ياكى يازالايدىغان بىرى بولغان بولساڭ، ئۇ ئىنكارچىلار بۇنىڭغا شەك قىلىپ: «سەن بۇ قۇرئاننى بۇرۇنقى ساماۋى كىتابلاردىن نەقىل قىلدىڭ» دەپ تۇرۇۋالغان بولاتتى.

49 _ ئەكسىچە، قۇرئان ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان روشەن ئايەتلەر بولۇپ، ئۇنى ئۆلىمالار دىللىرىدا ساقلايدۇ، ھەقىقەتنى بىلىپ تۇرۇپ ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلاردىن باشقىسى بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلمايدۇ ۋە ئۇنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە شەك قىلمايدۇ.

50 _ مۇشىركلار: «مۇھەممەدكە رەببىدىن سالىھنىڭ چىشى تۆگىسىگە، مۇسانىڭ ھاسىسىغا ئوخشايدىغان بىز كۆرەلەيدىغان مۆجىزىلەر چۈشۈرۈلسە بولمامتى؟» دېدى. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مۆجىزە چۈشۈرۈش ئىشى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئاللاھ خالىسا چۈشۈرىدۇ، خالىسا چۈشۈرمەيدۇ، مەن بولسام پەقەت ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئوپئوچۇق ئاگاھلاندۇرىدىغان ھەقىقەتنىڭ يولىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان بىر پەيغەمبەرمەن».

51 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشىركلارغا ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان قۇرئاننى ساڭا نازىل قىلغانلىقىمىز ئۇلارنىڭ سىنىڭ راس پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى بىلىشى ئۈچۈن يېتەرلىك

دەلىل ئەمەسمۇ؟ شەكسىزكى، بۇ قۇرئاندا مۇئمىنلەر ئۈچۈن دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك رەھمەت بار، ئىبرەت ئالىدىغانلار ئۈچۈن كۆپلىگەن ۋەز _ نەسىھەتلەر بار.

52 _ ئېيتقىنكى، «مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا مېنىڭ راستچىللىقىمغا ۋە ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمگە، سىلەرنىڭ مېنى ئورۇنسىز ئىنكار قىلغانلىقىڭلارغا ۋە رەببىڭلاردىن كەلگەن ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقانلىقىڭلارغا گۇۋاھ بولۇشقا ئاللاھ كۈپايىدۇر. ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭغا ئاسمان _ زېمىندىكى ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەس. ھەقىقەتنىڭ شۇنچە روشەن دەلىللىرىنى كۆرۈپ تۇرۇپ، ساختا ئىلاھلارغا ئىشىنىپ، ھەقىقىي ئىلاھ بولغان ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلارغا كەلسەك، ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە چوقۇم زىيان تارتىدۇ».

53 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇشرىكلار سېنى مەسخىرە قىلغانلىقتىن، سەن ئاگاھلاندۇرغان ئازابنى ئۇلارغا تېزرەك كەلتۈرۈشۈڭنى تەلەپ قىلىدۇ، ئەگەر ئاللاھ ئۇلارغا بۇ دۇنيادا چۈشىدىغان ئازابنىڭ ۋاقتىنى ئالدىن بەلگىلىۋەتمىگەن بولسا ئىدى، ئۇ ئازاب ئۇلار تەلەپ قىلغان ۋاقىتتا ئەلۋەتتە كېلىپ ئۇلارنى قورشىغان بولاتتى. ئۇلار ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازاب چوقۇم ئۇلار خەۋەرسىز تۇرغان پەيتتە ئۈستۈمتۈت كېلىدۇ.

54 _ ئۇلار سەندىن بۇ دۇنيادا ئازابنىڭ تېز كېلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ، شۈبھىسىزكى، ئۇ ئازاب ئۇلارغا چوقۇم كېلىدۇ، ئاخىرەتتە جەھەننەم ئازابى ئۇ كاپىرلارنى چوقۇم قورشۋالىدۇ، ئۇلار ئۇنىڭدىن ھەرگىز قېچىپ كېتەلمەيدۇ.

55 _ قىيامەت كۈنى ئۇ كاپىرلارنى جەھەننەم ئازابى باشلىرىنىڭ ئۈستىدىن ۋە ئاياغلىرىنىڭ ئاستىدىن ئورىۋالىدۇ، ئوت ئۇلارنى ھەممە تەرىپىدىن قورشۋالىدۇ. شۇ چاغدا ئاللاھ ئۇلارغا: «دۇنيادىكى ۋاقىتلاردا سادىر قىلغان ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش قاتارلىق گۇناھ _ مەئسىيەتلىرىڭلارنىڭ جازاسىنى تېتىڭلار» دەيدۇ.

56 _ ئى مېنىڭ ئىمان ئېيتقان بەندىلىرىم! ئەگەر سىلەر ئىمانىڭلارنى ئاشكارا قىلىشتا ۋە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا توسقۇنلۇققا ئۇچرىساڭلار ھىجرەت قىلىڭلار. چۈنكى مېنىڭ زېمىنىم كەڭدۇر، ماڭا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار.

57 _ ھەربىر جان ئىگىسى ئۆلۈمنىڭ تەمىنى تېتىغۇچىدۇر، ئاندىن سىلەر بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا ئېلىش ئۈچۈن بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرۇلىسىلەر.

58 _ ئاللاهقا ۋە ئاللاهنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ، بۇيرۇلغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەت سارايلىرىغا ئورۇنلاشتۇرىمىز، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ. ئاللاهقا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغۇچىلارنىڭ مۇكاپاتى نېمىدېگەن ياخشى!

59 _ مەزكۇر جەننەت سارايلىرى ئاللاهقا ئىبادەت قىلىشتا چىداملىق بولغان، دىندا مەھكەم تۇرغان ۋە رىزىق تەلەپ قىلىشتا، دۈشمەنلەرگە قارشى جىهاد قىلىشتا ئاللاهقا تايىنىدىغان مۇئمىنلەرگە خاستۇر.

60 _ يەر يۈزىدە نۇرغۇنلىغان جانلىقلار ئۆزىنىڭ يېمەك _ ئىچمەكلىرىنى ئىنسانلارغا ئوخشاش ساقلىيالمايدۇ، ئاللاھ سىلەرنى رىزىقلاندۇرغاندەك ئۇلارنىمۇ رىزىقلاندۇرىدۇ. ئۇلار ئۆز رىزقىنى تېپىپ يېيەلمەيدۇ، ئۇلارنىمۇ، سىلەرنىمۇ ئاللاھ رىزىقلاندۇرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ گەپ _ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى ۋە نىيىتىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

61 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئۇ مۇشرىكلاردىن: «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى مۇشۇنداق مۇكەممەل نىزام بىلەن ياراتقان، كۈننى ۋە ئاينى ئۆز ئەمرى ئاستىدا تۇتقان كىم؟» دەپ سورىساڭ، ئۇلار چوقۇم: «ئۇلارنى ياراتقان زات _ ئاللاھتۇر» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرۇقلۇق، ئۇلار قانداقمۇ ھەممىنى ياراتقان ۋە ھەممىنى باشقۇرۇپ تۇرۇۋاتقان ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتىپ، بۇتلارغا چوقۇنىدۇ؟».

62 _ ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بىلگەنلىكتىن، بەزى بەندىلىرىنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىپ بېرىدۇ، يەنە بەزىسىنىڭ رىزقىنى تار قىلىپ قويىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق ئەھۋالىڭلارنى ۋە ئىشلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھېچ نەرسە ئۇنىڭغا مەخپىي ئەمەستۇر.

63 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئۇ مۇشرىكلاردىن: «بۇلۇتتىن يامغۇرنى چۈشۈرۈپ، سۈسىزلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرگەن كىم؟» دەپ سورىساڭ، ئۇلار ئاللاھنى ئېتىراپ قىلىپ: «بۇ ئىشلارنى قىلغان زات يالغۇز ئاللاھتۇر» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئېيتقىنكى، «ئۆزىنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، كاپىرلارنى ھەقىقەت ئالدىدا تىز پۈكتۈرگەن ئاللاھقا ھەمدۈسانالار بولسۇن!». ئۇلارنىڭ تولىسى ئەقلىنى ئىشلەتمەيدۇ، شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىگە نېمىنىڭ پايدىلىق ۋە نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ. ئەگەر ئۇلار ئەقلىنى ئىشلەتسە ئىدى، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمىگەن بولاتتى.

64 _ بۇ دۇنيا هاياتى پەقەت ئويۇن _ تاماشادىنلا ئىبارەتتۇر. چۈنكى دۇنيانىڭ لەززەتلىرى، زىبۇزىننەتلىرى ۋە مەنپەئەتلىرى تېزلا كېتىپ قالىدۇ، ھېچكىمگە ئەسقاتمايدۇ. ئەمما ھەقىقىي ھايات ئاخىرەت يۈرتىدۇر، ئۇنىڭدا ئۆلۈم يوقتۇر. ئىنسانلار بۇ ھەقىقەتنى بىلسە ئىدى، ھەرگىزمۇ دۇنيالىقنى ئاخىرەتلىكنىڭ ئالدىغا قويۇۋالمىغان بولاتتى.

65 _ كاپىرلار دېڭىزدا كېمە ئۈستىدە يۈرۈپ غەرق بولۇشتىن قورققان چاغلىردا، ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ۋە ئۇلارنى قۇتقۇزىدىغان يېگانە زات ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلىدۇ ۋە چىن ئىخلاسى بىلەن ئۇنىڭغا ئىلتىجا قىلىدۇ. ئۇلار بېشىغا شۇنداق قاتتىق كۈنلەر كەلگەندە ئاللاھقا يالۋۇرىدۇ. ئاللاھ ئۆز پەزلى ۋە رەھمىتى بىلەن ئۇلارنى ئامان _ ئېسەن قۇرۇقلۇققا چىقىرىپ قويغان ۋە ئۇلاردىن قورقۇنچ كەتكەن چاغدا بولسا، ئۇلار ئەسلىدىكى مۇشرىكلىك ھالىتىگە قايتىۋالىدۇ. ئۇلار ئاشۇنداق بىر _ بىرىگە زىت ئىش قىلىدۇ، يەنى بېشىغا قاتتىق كۈنلەر كەلگەندە بىر ئاللاھقىلا ئىلتىجا قىلىدۇ، پاراغەتلىك كۈنلەردە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدۇ.

66 _ ئۇلارنى غەرق بولۇشتىن قۇتۇلدۇرۇپ قويغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا يەنە شېرىك كەلتۈرۈشى ئاللاھ ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە تۇزكورلۇق قىلىش ئۈچۈندۇر. ئۇلار دۇنيا ھاياتىدىكى نېسىۋىسىدىن بەھرىمەن بولۇۋالسۇن، ئۇلار بۇ قىلمىشلىرىنىڭ يامانلىقىنى ۋە ئاخىرەتتە ئۆزلىرىگە تەييارلانغان قاتتىق ئازابنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىدۇ.

67 _ مەككىلىك كاپىرلار ئاللاھنىڭ مەككىنى خاتىرجەملىك ئېچىدىكى مۇقەددەس جاي قىلىپ بەرگەنلىكىنى، مەككىدە تۇرغان كىشىلەرنىڭ جانلىرىغا، پۇل _ ماللىرىغا زىيان _ زەخمەت يېتىشتىن خاتىرجەم ياشاپ كېلىۋاتقانلىقىنى، مەككىنىڭ سىرتىدىكى ئىنسانلارنىڭ قاراقچىلارنىڭ بۇلاڭچىلىقىغا ئۇچراۋاتقانلىقىنى كۆرمەمدۇ؟ مەككىلىك كاپىرلار تېخىچە يالغانغا ئىشىنىپ، ئاللاھنىڭ ئۇلارغا خاس قىلىپ بەرگەن بۇ كاتتا نېمىتىنى ئىنكار قىلامدۇ؟ ئۇلار ھېلىھەم ئاللاھقا قىلىدىغان ئىبادەتلىرىگە بۇتلارنى شېرىك قىلامدۇ؟

68 _ ھەقسىزلىق قىلىپ، ئاللاھ نامىدىن يالغاننى توقۇپ، ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقىنى ۋە باتىل يولىنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىۋالغان ۋە ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەۋەتكەن ھەق دىننى ئىنكار قىلغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم يوقتۇر. ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا جەھەننەمدە ئەلۋەتتە ئورۇن بار.

69 _ ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرى بولغان كاپىرلارغا، لەنىتى شەيتانغا ۋە نەپسى شەيتاننىڭ ئازدۇرۇشىغا قارشى جىھاد قىلغان، ئاللاھ يولىدا يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغان، جاپا

_ مۇشەققەتلەرگە بەرداشلىق بەرگەن كىشىلەرنى ئاللاھ ئەلۋەتتە ياخشىلىق يوللىرىغا يېتەكلەيدۇ، توغرا يولدا مۇستەھكەم قىلىدۇ. مۇشۇ ئېسىل سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان مۇئمىن كىشى ئۆزىنىڭ قىلىشقا تېگىشلىكلىرىنى قېتىرقىنىپ، ئىخلاس بىلەن قىلىدىغان، باشقىلارغا قولىدىن كەلگەنچە ياخشىلىق قىلىدىغان كىشىلەردۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ قېتىرقىنىپ ئىش قىلغۇچىلار ۋە باشقىلارغا ياخشىلىق قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر. ئۇلارنى قوللايدۇ ۋە قوغدايدۇ، ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ ۋە يول كۆرسىتىدۇ.

رۇم سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ 5 _ ئىرانلىقلار رىملىقلارنى ئىرانغا يېقىن بولغان شام زېمىنىدە يەڭدى. رىملىقلار ئۈچ يىلدىن كەم بولمىغان ۋە ئون يىلغا يەتمىگەن بىر مۇددەت ئىچىدە ئىرانلىقلارنى يېڭىدۇ. رىملىقلار غەلىبە قىلىشىدىن ئىلگىرى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى ھەممە ئىش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. رىملىقلار ئىرانلىقلارنى يەڭگەن كۈندە مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ رىملىقلارغا ئىرانلىقلارغا قارشى يارىدەم بەرگەنلىكىدىن خۇشال بولىدۇ. ئاللاھ خالىغان كىشىگە يارىدەم بېرىدۇ ۋە خالىغان كىشىدىن يارىدەمنى ئۈزىدۇ، ئاللاھ غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ، خالىغان بەندىسىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر. ئاللاھنىڭ بۇ ۋەدىسى ئۆز ۋاقتىدا ئەمەلگە ئاشقان بولۇپ، رىملىقلار يېڭىلىپ يەتتە يىلدىن كېيىن، ئۇلار ئىرانلىقلارنى يەڭگەن ۋە مۇسۇلمانلار خۇشال بولغان ئىدى. چۈنكى رىملىقلار ئەھلى كىتاب، ئىرانلىقلار بۇددىستلار ئىدى.

6 _ 7 _ ئاللاھ رىملىقلارغا ئىرانلىقلارغا قارشى نۇسرەت ئاتا قىلىدىغانلىقى ھەققىدە مۇئمىنلەرگە ۋەدە بەردى، ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ، لېكىن مەككىلىك كاپىرلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ ۋەدىسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ، ئۇلار دۇنيا ھاياتىنىڭ تاشقى كۆرۈنۈشىنىلا بىلىدۇ، ئەمما ئاخىرەتتىن ۋە ئۆزلىرىگە پايدىلىق ئىشلاردىن غەپلەتتىدۇر. چۈنكى ئۇلار بۇ ھەقتە تەپەككۇر قىلمايدۇ.

8 _ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ۋە ئاخىرەت كۈننى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرىنىڭ يارىتىلغانلىقى ھەققىدە تەپەككۇر قىلمامدۇ؟ ئۇلارنى يوقلۇقتىن ياراتقان زات ئاللاھتۇر. ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى پەقەتلا ئادالەتنى بەرپا قىلىش، ئۆزىنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى، چەكسىز قۇدرىتىنى نامايان قىلىش ۋە ئىنسانلارنى دىنىي مەجبۇرىيەتلەر بىلەن سىناپ ئۇلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن ياراتتى. ئاللاھ بۇ كائىناتنى مەلۇم مۇددەتلىك قىلىپ ياراتقان بولۇپ، قىيامەت قايىم بولۇشى بىلەن ئۇنىڭ ئۆمرى ئاخىرلىشىدۇ. شەك – شۈبھىسىزكى، ئىنسانلارنىڭ تولىسى قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ ئالدىغا بارىدىغانلىقىنى ئىنكار

قىلماقتا. بۇ ئۇلارنىڭ ئۆلگەندىن كېيىن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا باردىغانلىقتىن ئىبارەت ھەقىقەتنى بىلمىگەنلىكى ۋە ئاخىرەت توغرۇلۇق غەپلەتتە يۈرۈۋاتقانلىقى سەۋەبىدىندۇر.

9 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلىدىغان ۋە ئاخىرەتتىن غەپلەتتە يۈرىدىغان ئاشۇ كاپىرلار پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى كۆرۈپ ئىبرەت ئېلىش ئۈچۈن، يەر يۈزىنى كەزمىدىمۇ؟ ھالاك قىلىنغان ئاشۇ قەۋملەر بۇ كاپىرلاردىن كۈچلۈك، دۇنيا ھاياتىدىن بەھرىمەن بولۇشتا بۇلاردىن ماھىر ئىدى. ئۇلار زىرائەتلەرنى ئۆستۈرگەن، ئۆي _ ئىمارەتلەرنى سالغان، مەككىلىكلەردىن باي ۋە بايلىقات تۈرمۈشتا ياشىغان ئىدى. ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى ئوپئوچۇق مۆجىزىلەرنى ۋە روشەن ئايەتلەرنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇلار بۇ مۆجىزىلەرنى ۋە ئايەتلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلىندى. ئۇلارنىڭ كۈچ _ قۇدرىتى، بايلىقى، ئېگىز ئىمارەتلىرى ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالالمىدى. ئاللاھ ئۇلارنى ھالاك قىلىش بىلەن ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدى، لېكىن ئۇلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىش بىلەن ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلدى.

10 _ ئاندىن ئاشۇ زالىم كاپىرلارنىڭ ئاقىۋىتى ئەڭ يامان ئاقىۋەت بولدى. بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئاللاھ پەيغەمبەرگە نازىل قىلغان ئايەتلەرنى مەسخىرە قىلغانلىقى سەۋەبىدىن ئىدى.

11 _ ئاللاھ بارلىق مەخلۇقاتنى يوقتىن پەيدا قىلىشقا، ئاندىن ئۇلارنى قايتىدىن ھاياتقا قايتۇرۇشقا قادىر بولغان يېگانە زاتتۇر. ئاندىن بارلىق خالايىق ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىدۇ، ئاللاھ ياخشىلارنىڭ مۇكاپاتىنى، يامانلارنىڭ جازاسىنى بېرىدۇ.

12 _ قىيامەت قايىم بولغان كۈندە گۇناھكارلار ئازابتىن قۇتۇلۇشتىن پۈتۈنلەي ئۈمىدسىزلىنىدۇ ۋە نېمە قىلىشنى بىلەلمەي سۈكۈتكە چۆكىدۇ، ئېيتىدىغان ئۆزرىسىمۇ بولمايدۇ.

13 _ مۇشرىكلار بۇ دۇنيادا ئىلاھلىرىمىز دەپ چوقۇنغان نەرسىلەر قىيامەت كۈندە ئۇلارغا قىلچە شاپائەت قىلالمايدۇ. بەلكى ئۇ نەرسىلەر مۇشرىكلارنىڭ ئۆزلىرىگە چوقۇنغانلىقىنى ئېتىراپ قىلمايدۇ، ئۇلارمۇ بۇ نەرسىلەردىن مۇناسىۋىتىنى ئۈزىدۇ. شاپائەت ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمدىن شاپائەت تىلەشكە بولمايدۇ.

14 _ 15] قىيامەت قايىم بولغان كۈندە مۇمىنلەر بىلەن كاپىرلار بىر _ بىرىدىن ئايرىلىدۇ. ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر جەننەت باغچىلىرىدا ئالىي ئىززەت _ ئىكرامغا ئېرىشىدۇ، تولۇپ تاشقان خۇشاللىق ئىچىدە نېمەتلىنىدۇ.

16 _ ئەمما ئاللاهنى ئىنكار قىلغان، پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن دىننى ۋە ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى يالغان دېگەن كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلار بۇ دۇنيادىكى ئىنكارچىلىقى سەۋەبلىك ئاخىرەتتە مەڭگۈلۈك ئازابقا قالىدۇ.

17 _ 18] ئى مۇئمىنلەر! ئاللاهنىڭ ھېچقانداق شېرىكى ياكى بالىسى ۋە ياكى ئايالى يوق ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ، ئۇنىڭغا كۆپلەپ تەسبىھ ئېيتىڭلار، ئۇنى بارلىق مۇكەممەل سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلەڭلار، بۇنى تىلىڭلار ۋە ئەمەلىيىتىڭلار بىلەن ئىپادىلەڭلار. ئاخشامدا، ئەتىگەندە، كەچ ۋە پېشىن ۋاقىتلىرىدا ئاللاھقا تەسبىھ ئېيتىڭلار. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى، كېچە ۋە كۈندۈزدىكى بارلىق ھەمدۈسانا ئاللاھقا خاستۇر.

19 _ ئاللاھ ئىنسانىنى مەنىدىن، ئۇچار قۇشنى تۇخۇمدىن چىقارغاندەك، جانسىز نەرسىدىن جانلىقنى چىقىرىدۇ، شۇنداقلا ئىنساندىن مەنىنى، ئۇچار قۇشتىن تۇخۇمنى چىقارغاندەك جانلىقتىن جانسىز نەرسىنىمۇ چىقىرىدۇ. ئاللاھ ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىش ئارقىلىق قۇرغاقچىلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرىدۇ. ئى ئىنسانلار! قىيامەت كۈنى سىلەرمۇ ئاللاھقا ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازايىڭلارنى ئېلىش ئۈچۈن قەبرەڭلاردىن ئەنە شۇنداق تىرىلىپ چىقىسىلەر.

20 _ ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئاللاھنىڭ ئاتاڭلار ئادەمنى تۇپراقتىن ياراتقانلىقى، ئاندىن سىلەرنىڭ نەسىللىنىش يولى ئارقىلىق كۆپىيىپ، رىزىق ئىزدەپ يەر يۈزىگە تارقىلىپ يۈرۈشۈڭلاردۇر.

21 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئى ئەرلەر! ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئۆز تىپىڭلاردىن جۈپلەرنى قىلىپ بېرىپ، بىر _ بىرىڭلاردىن ئۇنىسى – ئۇلۇپەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، ئەر _ ئايال ئىككىڭلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا مېھىر- مۇھەببەت ئورناتقانلىقىدۇر. بۇنىڭدا ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ئويلاپ تەپەككۇر قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى نامايان قىلىدىغان دەلىللەر بار.

22 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئاسمانلارنىڭ تۈۋرۈكسىز ھالدا ئېگىز قىلىپ يارىتىلغانلىقى، زېمىننىڭ كەڭ ۋە ئازادە قىلىپ يارىتىلغانلىقى، تىلىڭلارنىڭ ۋە رەڭگىڭلارنىڭ خىلمۇخىل يارىتىلغانلىقىدۇر. شەكسىزكى، بۇنىڭدا بىلىدىغان ۋە چۈشىنىدىغان ھەربىر ئادەم ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار.

23 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئاللاھنىڭ كېچىدە ياكى كۈندۈزدە ئۇخلىشىڭلارنى سىلەر ئۈچۈن راھەت قىلىپ بەرگەنلىكى، كۈندۈزنى تىرىكچىلىك قىلىش ئۈچۈن خاس قىلىپ بەرگەنلىكىدۇر. شەكسىزكى، بۇنىڭدا ۋەز _ نەسىھەت

ئاڭلاپ قوبۇل قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ كامالىي قۇدرىتىگە ۋە ئۆزى خالىغان ھەرقانداق ئىشنى قىلالايدىغانلىقىغا دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇن ئالامەتلەر بار.

24 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئاللاھنىڭ سىلەرگە چاقماقنى قورقۇنچ ۋە يامغۇر ياغدىغانلىقىدىن ئۈمىد قىلىپ كۆرسىتىشى ۋە بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، قاقاسلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى ئۇنىڭ بىلەن تىرىلدۈرۈشىدۇر. شەك _ شۈبھىسىزكى، بۇنىڭدا ئەقلىنى ئىشلىتىپ تەپەككۇر قىلىدىغا كىشىلەر ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ئاللاھنىڭ كامالىي قۇدرىتىگە، ئۇلۇغ ھېكمىتىگە ۋە كاتتا ئىنئامىغا دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

25 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلىرىدىن بىرى، ئاسماننىڭ ۋە زېمىننىڭ ئاللاھنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئۆز ئورنىدا مۇستەھكەم ۋە سابىت بولۇپ تۇرۇشىدۇر. ئاندىن ئاللاھ قىيامەت كۈنى سىلەرنى تىرىلىش ئۈچۈن چاقىرغاندا، سىلەر كۆمۈلۈپ ياتقان يەر ئاستىدىن ئالدىراپ چىقىسىلەر.

26 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى پەرىشتىلەر، ئىنسانلار، جىنلار ، ھايۋانلار، ئوسۇملۇكلەر ۋە بارلىق جانلىق ھەم جانسىز مەۋجۇدات ئاللاھنىڭدۇر. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ۋە ئىرادىسىگە بويسۇنغۇچىدۇر.

27 _ ئاللاھ مەخلۇقاتنى دەسلەپتە يوقتىن بارلىققا كەلتۈرىدىغان، ئاندىن ئۇنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرىدىغان زاتتۇر. مەخلۇقاتنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرۈش، ئاللاھقا نىسبەتەن ئۇلارنى دەسلەپ ياراتقاندىن بەك ئۇڭايدۇر. ھەر ئىككىسى ئاللاھقا تولىمۇ ئۇڭايدۇر. ئەڭ ئالىي سۈپەتلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا خاستۇر، ھېچقانداق مەخلۇقات ئاللاھقا ئوخشىمايدۇ، ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىدىن غالىبتۇر، قەتئىي يېڭىلمەيدۇ، ئەمر _ پەرمانلىرىدا، ئىش _ پائالىيەتلىرىدە ۋە بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

28 _ ئى مۇشرىكلار! ئاللاھ سىلەرگە ئۆزۈڭلاردىن بىر مىسال كەلتۈرىدۇ. سىلەر قول ئاستىڭلاردىكى قۇل _ چۆرىلىرىڭلارنى مال – مۈلۈكۈڭلارغا شېرىك قىلامسىلەر؟ ئۇلارنى ئۆزۈڭلار بىلەن باراۋەر سانامسىلەر؟، ئۇلاردىن ئۆزلىرىڭلارغا ئوخشاش ئازاد كىشىلەردىن قورققاندەك قورقۇشقا رازىمۇسىلەر؟ سىلەر شۇنداق قىلىشقا ھەرگىز رازى بولمايسىلەر. سىلەر ئۇنىڭغا رازى بولمايدىغان تۇرۇقلۇق، قانداقمۇ ئاللاھقا ئۆزى ياراتقان مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈشكە رازى بولىسىلەر؟ ئەقلى ساغلام كىشىلەر مەنپەئەت ئالسۇن دەپ، دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى مۇشۇنداق ئوچۇق بايان قىلىمىز.

29 _ مۇشرىكلار نادانلىقتىن، ئازغۇن ئاتا _ بوۋىلىرىنى تەقلىد قىلىپ ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگەشتى، جاھالەتتە، ئازغۇنلۇقتا ئۇلارنى دورىدى. كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقى ئۈچۈن ئاللاھ ئازدۇرغان ئادەمنى ھېچكىم توغرا يولغا يېتەكلىيەلمەيدۇ. ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمايدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر ئاللاھ بۇيرۇغان ھەق دىن _ ئىسلام دىندا چىڭ تۇرۇڭلار، ئاللاھ ئىنسانلارنى ئاشۇ دىن بىلەن ياراتقان. سىلەرنىڭ ئىسلام دىندا چىڭ تۇرۇشۇڭلار ئاللاھنىڭ ياراتقىنى بويىچە ئىش كۆرگىنىڭلاردۇر. ئاللاھنىڭ ياراتقىنىنى ۋە دىننى ئۆزگەرتىشكە بولمايدۇ، ئىسلام دىنى سىلەرنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ۋە ئۇنىڭ جەننىتىگە ئېلىپ بارىدىغان توپتوغرا يولدۇر، لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئىسلام دىنىنىڭ بىردىنبىر ھەق دىن ئىكەنلىكىنى، باشقا دىنلارنىڭ باتىل دىنلار ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

31 _ ھەممىڭلار ئاللاھقا قايتىپ تەۋبە قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار، ئاللاھ بۇيرۇغاننى قىلىش ۋە ئاللاھ توسقاننى تەرك ئېتىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، نامازنى بارلىق شەرتلىرىگە رىئايە قىلىپ مۇكەممەل ۋە تولۇق ئوقۇڭلار، ئىبادەتتە مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىغان مۇشرىكلاردىن بولماڭلار.

32 _ سىلەر مۇشرىكلاردىن، ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ بىدئەت ئىشلارنى قىلىدىغانلاردىن ۋە ئۆزلىرىنىڭ دىنىنى ئۆزگەرتىپ، شەرىئەت ئەھكاملىرىنىڭ بەزىسىگە ئەمەل قىلىپ، بەزىسىگە ئەمەل قىلمايدىغان، دىندا ئىختىلاپ قىلىشىپ، پىرقىلەرگە بۆلۈنۈپ كەتكەن، ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇن يولباشچىلىرىنى، ئۇلار مەنسۇپ بولغان پىرقىلىرىنى ۋە پىكىر _ قاراشلىرىنى قوللاپ _ قۇۋۋەتلەيدىغان، باتىل ئۈچۈن بىر _ بىرىگە يارىدەملىشىدىغان كىشىلەردىن بولماڭلار. ھەربىر پىرقە ئۆز دىنى بىلەن خۇشاللىنىدۇ، ئۆزىنى توغرا يولدا ساناپ، باشقىلارنى باتىل يولدا دەپ ھۆكۈم قىلىدۇ.

33 _ ئىنسانلارنىڭ بېشىغا بىرەر قىيىنچىلىق كەلسە، ئۇلار دەرھال رەببىگە يۈزلىنىپ، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن مۇناجات قىلىشقا باشلايدۇ، ئاندىن ئاللاھ ئۇلارغا رەھىم قىلىپ، بېشىغا كەلگەن زىيان _ زەخمەتنى ۋە بالانى كۆتۈرۈۋەتسە، ئۇلاردىن بىر تۈركۈمى مۇشرىكلىككە قايتىدۇ ۋە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدۇ.

34 _ بۇ ئۇلارنىڭ ئاللاھ ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە كۇفرىلىق قىلغانلىقىدۇر، خۇسۇسەن ئاللاھنىڭ ئۇلارنى قىيىنچىلىقتىن چىقىرىپ قويغانلىقىغا تۈزكورلۈق قىلغانلىقىدۇر. ئى مۇشرىكلار! قېنى سىلەر

بۇ دۇنيادا كەيپ _ ساپالىرىڭلارنى سۈرۈۋېلىڭلار، قانداق ئازابلارغا ئۇچرايدىغانلىقىڭلارنى يېقىندا بىلىپ قالىسىلەر.

35 _ ياكى بىز ئۇ مۇشىركلارغا ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىشنى ۋە ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشنى توغرا دەپ جاكارلىغان بىرەر دەلىل ياكى بىرەر كىتاب نازىل قىلدۇقمۇ؟

36 _ ئەگەر بىز ئىنسانلارغا ئامانلىق، تەن ساقلىقى ۋە بايىاشاتلىقتىن ئىبارەت نېمىتىمىزنى تېتىتساق، ئۇلار شۇكۇر قىلىشنىڭ ئورنىغا كۆرەڭلەپ كېتىدۇ. ئەگەر ئۇلارغا قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن ئاغرىق _ سىلاق، يوقسۇللۇق ۋە قورقۇنچ قاتارلىق بىرەر كۈڭۈلسىزلىك يەتسە، ئۇلار بۇنىڭدىن قۇتۇلۇشتىن ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىدۇ. مانا بۇ كۆپ سانلىق كىشىلەرنىڭ قېينىچىلىق ۋە كەڭتاشاچىلىق مەزگىللىرىدىكى خاراكتېرىدۇر.

37 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ شۇكۇر قىلامدۇ ياكى تۇزكورلۇق قىلامدۇ دەپ سىناش ئۈچۈن، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدىغانلىقىنى، يەنە ئۇنىڭ سەۋر قىلامدۇ ياكى ئاھ ئۇرۇپ كېتەمدۇ دەپ سىناش ئۈچۈن، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدىغانلىقىنى بىلمەمدۇ؟ بۇ كەڭ قىلىش ۋە تار قىلىشتا ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ ھېكمىتىنى، رەھمىتىنى تونۇغان قەۋم ئۈچۈن ئەلۋەتتە نۇرغۇن دەلىللەر بار.

38 _ ئى مۇئمىن! يېقىن ئۇرۇق _ تۇغقانلىرىڭغا ياخشىلىق قىلىش ئارقىلىق ئۇلارغا توغقانچىلىقنىڭ ھەققىنى يەتكۈزگىن، يوقسۇللارغا، يول خراجىتىدىن ئايرىلىپ قالغان مۇساپىرلارغا زاكات، سەدىقە بېرىش ۋە ياردەم قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ھەققىنى ئادا قىلغىن. ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەيدىغانلار ئۈچۈن مۇنداق قىلىش ياخشىدۇر. مۇشۇ ئەمەللەرنى ۋە بۇلاردىن باشقا ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىغا سازاۋەر بولۇش ۋە ئۇنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىشتىن ئىبارەت ئارزۇسىغا يەتكۈچىلەردۇر.

39 _ سىلەر پۇل _ مېلىڭلارنى باشقىلارنىڭ پۇل _ مېلى ئىچىدە ئۆستۈرۈۋېلىش ئۈچۈن، ئۇلارغا ئۆسۈم مۇئامىلىسى بىلەن قەرز بەرگەن ھەرقانداق نەرسەڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۆسمەيدۇ، بەلكى ئاللاھ ئۇنىڭ بەركىتىنى يوق قىلىۋېتىدۇ. ئەمما ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ يوقسۇللارغا بەرگەن زاكات ۋە سەدىقەڭلارغا كەلسەك، ئاللاھ ئۇنى قوبۇل قىلىدۇ، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى ۋە پۇل _ مېلىڭلارنى ھەسسىلەپ ئۆستۈرۈپ بېرىدۇ.

40 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنى ياراتقان، ئاندىن سىلەرگە رىزىق ئاتا قىلغان، ئاندىن ئەجىلىڭلار توشقاندىن كېيىن سىلەرنىڭ بۇ دۇنيادىكى ھاياتىڭلارنى ئاخىرلاشتۇرىدىغان، ئاندىن سىلەردىن ھېساب ئېلىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپاتىڭلارنى ياكى جازايىڭلارنى بېرىش ئۈچۈن سىلەرنى

تىرىلدۇرۇپ قەبرەڭلاردىن چىقىرىدىغان زاتتۇر. سىلەر ئاللاھقا تەڭ قىلىۋالغان مەبۇدلىرىڭلار ئىچىدە بۇ ئىشلاردىن بىرەرسىنى قىلالايدىغانلار بارمۇ؟ ئاللاھ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە ئۈستۈندۇر.

41 _ ئىنسانلارنىڭ قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن، قۇرۇقلۇقتا ۋە دېڭىزدا ھۆل _ يېغىننىڭ تەرتىپى بۇزۇلۇپ قۇرغاقچىلىق، مول ھوسۇلنىڭ كېمىيىشى ۋە ئاغرىق _ سىلاق دېگەندەك ئاپەتلەر يۈز بەردى. بۇ ئۇلارنىڭ گۇناھ _ مەئسىيەتتىن يېنىپ، قىلمىشلىرىغا تەۋبە قىلىپ ئاللاھنىڭ دىنىغا قايتىشى ۋە ئۆزلىرىنى ئىسلاھ قىلىپ، ئەخلاقنى تۈزىتىپ، ئۆزلىرىنىڭ دىن ھەم دۇنيالىق ئىشلىرىنى ياخشى ئېلىپ بېرىش پۇرسىتىگە ئىگە بولۇشى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن جازادۇر.

42 _ ئى پەيغەمبەر! سەن دەۋەت قىلغان ئىسلام دىنىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «ئىبرەت ئېلىش مەقسىتى بىلەن يەر يۈزىدە كېزىپ، نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى، ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرى قاتارلىق ئىنكارچى قەۋملەرنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا قاراپ بېقىڭلار. ئەگەر سىلەر شۇنداق قىلساڭلار، ئۇلارنىڭ قانداق ئىبرەتلىك شەكىلدە ھالاك بولغانلىقىنى بىلىپ قالىسىلەر. ئۇلارنىڭ تولىسى سىلەرگە ئوخشاش مۇشرىكلار ئىدى».

43 _ ئى پەيغەمبەر! قىيامەت كۈنى كېلىشتىن ئىلگىرى، سەن ئىسلام دىنىدىن ئىبارەت توغرا دىنىغا يۈزلەنگىن، ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇندىغىن، ئاللاھ توسقان ئىشلاردىن يىراق تۇرغىن. ھېچكىم ئارقىغا قايتۇرالمايدىغان قىيامەت كۈنى كەلگەندە، ئىنسانلار ئۆزلىرىنىڭ ياخشى ۋە يامان ئەمەللىرىنى كۆرۈش ئۈچۈن پىرقە _ پىرقە بولۇپ ئايرىلىدۇ.

44 _ كىمكى ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىدىكەن، بۇ ئىنكارىنىڭ جازاسىنى ئۆزى تارتىدۇ، ئۇنىڭ جازاسى دوزاختا مەڭگۈ قېلىشتۇر. كىمكى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئىشلارنى قىلسا، مۇنداق قىلغان كىشىلەر ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتى ئۈچۈن ئۆزلىرىگە ئېسىل جەننەتلەردىن قەسىرلەرنى ھازىرلىغان بولىدۇ.

45 _ بۇ، ئاللاھنىڭ ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى ئۆز پەزلىدىن مۇكاپاتلىشى ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى قەتئىي ياخشى كۆرمەيدۇ.

46 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىللىرىدىن بىرى، ئاللاھنىڭ سىلەرنى ئۆزىگە ئىتائەت قىلىپ، نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىشۇن دەپ، سىلەرگە يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىش ئارقىلىق نېمەت ئاتا قىلىشى ئۈچۈن، دېڭىزلاردا كېمىلەرنىڭ مەيىن شامالدا ئاللاھنىڭ ئەمرى بويىچە مېڭىشى ئۈچۈن، سىلەرنىڭ (دېڭىزلادا قاتناپ) تىجارەت ۋە

باشقا ئىشلار بىلەن ئاللاھنىڭ پەزلىدىن رىزقىڭلارنى تەلەپ قىلىشىڭلار ئۈچۈن، يامغۇر يېغىش ئالدىدا شامالىلارنى خۇش خەۋەر بەرگۈچى قىلىپ ئەۋەتىشىدۇر.

47 _ ئى پەيغەمبەر! شۇبھىسىزكى، بىز سەندىن ئىلگىرى نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئۆز قەۋمىگە خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق، ئۇلار قەۋمىنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇپ، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈشتىن توساتتى. ئۇلار قەۋمىگە كۆپلىگەن روشەن مۆجىزىلەرنى ۋە دەلىل _ پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئەمما ئۇ قەۋملەرنىڭ تولىسى ئاللاھنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇ قەۋملەرنىڭ ئىچىدىكى گۇناھكارلارنى جازالاپ، پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋەتتۇق، مۇئمىنلەرنى ھالاكەتتىن قۇتقۇزدۇق. ئى پەيغەمبەر! سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئەگەر گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ، ھەقىقەتكە قايتمىسا، ئۇلارنىمۇ خۇددى بۇرۇنقى ئىنكارچىلارنى ھالاك قىلغاندەك ھالاك قىلىۋېتىمىز. زالىملارنى ھالاك قىلىش ۋە مۆمىنلەرگە ياردەم قىلىش بىزگە تېگىشلىكتۇر.

48 _ ئاللاھ شامالىلارنى ئەۋەتىپ يامغۇر بىلەن تولغان ئېغىر بۇلۇتلارنى قوزغايدىغان، ئاندىن ئۇنى ئاسماندا ئۆزى خالىغىنى بويىچە تارقىتىدىغان ۋە ئۇنى ئۇششاق پارچىلارغا بۆلىدىغان زاتتۇر. شۇ چاغدا سەن يامغۇرنىڭ بۇلۇتنىڭ ئارىسىدىن چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن، ئاللاھ يامغۇرنى خالىغان بەندىلىرىنىڭ ئۈستىگە ياغدۇرغان چاغدا، ئۇلار ئاللاھنىڭ بۇ ئىلتىپاتىغا خۇشال بولىدۇ.

49 _ ھالبۇكى، ئۇلار يامغۇر يېغىشتىن بۇرۇن ئۇنىڭ يېغىشىدىن ھەقىقەتەن ئۈمىدسىزلىنىپ كەتكەن بولىدۇ.

50 _ ئى ئىنسان! يامغۇرنىڭ ئۆسۈملۈكلەردىكى، زىرائەتلەردىكى ۋە دەل _ دەرەخلەردىكى نەتىجىلىرىگە ۋە ئاللاھنىڭ قۇرغاقچىلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى يامغۇر بىلەن قانداق تىرىلدۈرۈپ ياپىيېشىل ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىدىغانلىقىغا قارىغىن، شۇبھىسىزكى، ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرۈشكە قادىر بولغان ئاللاھ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكىمۇ ئەلۋەتتە قادىردۇر. ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

51 _ ئەگەر بىز ئۇلارنىڭ زىرائەتلىرىگە قاتتىق بوراننى ئەۋەتسەك، ئۇلار زىرائەتلىرىنىڭ ئاشۇ بوران سەۋەبلىك خاراب بولغانلىقىنى ۋە ياپىيېشىل ھالىتىدىن ئۆزگىرىپ ساپسېرىق بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرىدۇ. ئۇلار زىرائەتلىرىنى بۇ ئەھۋالدا كۆرگەندىن كېيىن، ئاللاھنى ئىنكار قىلىشقا، ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە تۈزكورلۇق قىلىشقا باشلايدۇ.

52 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قەلبى ئۆلگەن ۋە قۇلاقلىرى ھەقىقەتنىڭ ساداسىنى ئاڭلاشتىن توسۇلۇپ قالغان ئادەملەرگە دەۋىتىڭنى ئاڭلىتالمايسەن. ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىغا

قايغۇرمىغىن. چۈنكى ئۇلار مەنىۋى جەھەتتىن گاسلاردۇر ۋە ئۆلۈكلەردۇر. ئۇلار سېنىڭ ئالدىڭدا تۇرۇپ سېنىڭ سۆزلىرىڭنى ئاڭلىمايدۇيۇ، سەندىن يۈز ئۆرۈۋاتقان تۇرۇپ قانداقمۇ سۆزۈڭنى ئاڭلىسۇن؟!

53 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ھىدايەتنىڭ يولىنى كۆرەلمەيدىغان قىلىپ قويغان ئادەمنى سەن ھىدايەت قىلالمايسەن، سەن دەۋىتىڭنى پەقەت بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزگە ئىمان ئېيتىدىغان ۋە بىزنىڭ ئەمرىمىزگە ئىتائەت قىلىدىغان كىشىلەرگىلا ئاڭلىتالايسەن.

54 _ ئاللاھ سىلەرنى ئاجىز ۋە ئەرزىمەس مەنىيدىن ياراتقان، ئاندىن بالىلىقنىڭ ئاجىزلىقىدىن قىرانلىقنىڭ كۈچلۈك چاغلىرىغا يەتكۈزىدىغان، ئاندىن ئاشۇ كۈچلۈكلۈكتىن قېرىلىقنىڭ ئاجىزلىقىغا يەتكۈزىدىغان زاتتۇر. ئاللاھ كۈچ _ قۇۋۋەتتىن ۋە ئاجىزلىقتىن نېمىنى يارىتىشنى خالىسا شۇنى يارىتىدۇ، ئۇ بەندىلىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىگە قادىردۇر.

55 _ قىيامەت كەلگەن، ئاللاھ خالايىقنى قەبرىلىرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقارغان كۈندە مۇشرىكلار دۇنيادا پەقەت ئازغىنە ۋاقىت تۇرغانلىقىغا قەسەم قىلىدۇ، ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا يالغان ئېيتقان ۋە پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن ھەق دىننى ئىنكار قىلغاندەك قەسىمدىمۇ يالغان ئېيتىدۇ.

56 _ ئۆزلىرىگە ئىلىم ۋە ئىمان ئاتا قىلىنغان پەرىشتىلەر، پەيغەمبەرلەر ۋە مۇئمىنلەر: «شەكسىزكى، ئاللاھ لەۋھۇلمەھپۇزدا ئالدىن يېزىۋەتكەن بويىچە، سىلەر يارىتىلغان كۈندىن تىرىلىدىغان كۈنگە قەدەر تۇردۇڭلار، مانا بۇ تىرىلىش كۈندۇر، ئەمما سىلەر بۇنى بىلمەيتتىڭلار، شۇڭا سىلەر دۇنيادىكى ۋاقىتىڭلاردا بۇ كۈننى ئىنكار قىلدىڭلار» دەيدۇ.

57 _ قىيامەت كۈندە زالىملارنىڭ ئۆزرىسىنىڭ پايدىسى بولمايدۇ، ئۇلاردىن ئىمان ئېيتىپ، تەۋبە قىلىپ، ئاللاھنى رازى قىلىشمۇ تەلەپ قىلىنمايدۇ، بەلكى ئۇلار قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن جازالىنىدۇ.

58 _ شەك _ شۈبھىسىزكى، بىز ئىنسانلارنىڭ بىلمىگەنتۇق دەپ باھانە كۆرسىتىشىنىڭ ئىشىكىنى تاقاش ۋە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، بۇ قۇرئاندا ئۇلارغا تۈرلۈك مىساللارنى بايان قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئۇ كاپىرلارغا سېنىڭ راست پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىسپاتلايدىغان قانداقلا بىر دەلىل _ پاكىت كەلتۈرسەڭ، ئۇلار ئەلۋەتتە: «ئى مۇھەممەد! سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن كىشىلەر پەقەت باتىلغا (يەنى ھەقىقىتى يوق نەرسىلەرگە) ئەگىشىۋاتىسىلەر» دەيدۇ.

59 _ ئی پەیغەمبەر! سەن ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتنىڭ قىممىتىنى بىلمەيدىغانلارنىڭ دىللىرىنى ئاللاھ ئاشۇنداق پېچەتلىۋېتىدۇ.

60 _ ئی پەیغەمبەر! ساڭا قەۋمىڭدىن يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋرچان بولغىن، چۈنكى ئاللاھنىڭ ساڭا نۇسرەت ۋە كۈچ _ قۇۋۋەت ئاتا قىلىش، سېنىڭ ئەجىر _ ساۋابىڭنى كۆپ قىلىش ھەققىدە بەرگەن ۋەدىسى شەكسىز ھەقتۇر. ئاخىرەتكە ۋە ئۇنىڭدىكى مۇكاپات ۋە جازاغا ئىشەنمەيدىغانلار سېنى دىنىڭدىن بوشاشتۇرۇپ قويمىسۇن.

لۇقمان سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ ئايەتلەر چوڭقۇر ھېكمەتلىك قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدۇر[73].

3 _ بۇ ئايەتلەر ئاللاھ قۇرئاندا نازىل قىلغان ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بۇيرۇغان شەرىئەت ئەھكاملىرىغا مۇكەممەل ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ھىدايەت ۋە رەھمەتتۇر.

4 _ ئۇلار نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئوقۇيدىغان، ئۆزلىرىگە پەرز بولغان زاكاتنى تولۇق بېرىدىغان ۋە ئاخىرەتتىكى مۇكاپات بىلەن جازاغا جەزمەن ئىشىنىدىغان كىشىلەردۇر.

5 _ يۇقىرىقى سۈپەتلەرگە ئىگە كىشىلەر رەببىدىن كەلگەن ھىدايەت ۋە نۇر ئۈستىدە بولغۇچىلاردۇر، ئەنە شۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مەقسىتىگە يەتكۈچىلەردۇر.

6 _ ئىنسانلار ئارىسىدا ئۆزى بىلىمسىز تۇرۇپ كىشىلەرنى توغرا يولدىن ئازدۇرۇش ۋە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىش ئۈچۈن، ئۇلارنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن ۋە ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشتىن توسىدىغان بىھۇدە گەپلەرنى سېتىۋالىدىغانلار بار. ئەنە شۇلارغا خار قىلغۇچى ئازاب بار.

7 _ مۇنداق بىرىگە بىزنىڭ ئايەتلىرىمىز ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇ گويا ئۇنىڭ قۇلىقىدا ئېغىرلىق بولۇپ ھېچ نەرسىنى ئاڭلىمىغاندەك تەكەببۇرلۇق قىلىپ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن يۈز ئۆرۈيدۇ. ئى پەيغەمبەر! بۇنداق ھالەتتىكى ئادەمگە قىيامەت كۈندىكى قاتتىق ئازابتىن بېشارەت بەرگىن.

8 _ شۈبھىسىزكى، ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ، بۇيرۇلغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلارغا جەننەتلەردە مەڭگۈلۈك نېمەتلەر بار.

9 _ ئۇلارنىڭ ئۇ جەننەتلەردىكى ھاياتى مەڭگۈلۈك ھايات بولۇپ، بۇ ھايات ئاخىرلاشمايدۇ. بۇ ئاللاھنىڭ ئۇلارغا بەرگەن ھەق ۋەدىسىدۇر. ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ، ئۇ بارلىق ئىشلىرىدا غالىبتۇر، تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

10 _ ئاللاھ سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان بۇ ئاسمانلارنى تۈۋرۈكسىز ياراتتى، زېمىن تەۋرەپ كېتىپ سىلەرنىڭ ھاياتىڭلارغا زىيان يەتمىسۇن دەپ، ئۇنىڭدا مىدىرلىمايدىغان تاغلارنى ئورناتتى، زېمىندا

---

[73] ھېكمەت _ توغرا سۆز، توغرا ئىش دېمەكتۇر. بۇ ئايەتتىكى ھېكمەت «قۇرئان كەرىم»دىكى ھەربىر ھۆكۈم، ھەربىر قىسسە ۋە ھەربىر مەلۇماتنىڭ ئەڭ توغرا شەكىلدە ئورۇنلاشتۇرۇلغانلىقىنى ئېپادىلەيدۇ.

تۇرلۇك جانلىقلارنى تارقاتتى. بىز بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، ئۇنىڭ بىلەن زېمىندا ھەر تۈرلۈك پايدىلىق ۋە چىرايلىق ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردۈق.

11 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقىنىڭلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ياراتقىنىدۇر. ئەمدى، ماڭا كۆرسىتىپ بېرىڭلارچۇ، سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان مەبۇدلىرىڭلار نېمىنى يارىتىپتۇ؟ بەلكى ئۇ مۇشرىكلار ھەقىقەتتىن تامامەن يىراقلاشقان ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتىدۇر.

12 _ ھەقىقەتەن بىز سالىھ بەندىمىز لۇقمانغا دىننى توغرا چۈشىنىش، ساغلام ئەقىل، توغرا گەپ قىلىشتىن ئىبارەت ھېكمەتنى ئاتا قىلدۇق. بىز ئۇنىڭغا: «ئاللاھنىڭ ساڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغىن، كىمكى ئاللاھقا شۈكۈر قىلسا، ئۇنىڭ پايدىسى شۇ كىشىنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ. كىمكى ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە تۇزكورلۇق قىلىدىكەن، شۇنى ياخشى بىلسۇنكى، ئاللاھ ئۇنىڭ شۈكۈر قىلىشىغا موھتاج ئەمەس، ئاللاھ ھەممە ھالەتتە مەدھىيەگە لايىقتۇر» دېدۇق.

13 _ ئى پەيغەمبەر! لۇقماننىڭ ئۆز ئوغلىغا قىلغان نەسىھىتىنى ئەسلىگىن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ مۇنداق دېگەن ئىدى: «ئى ئوغلۇم! ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرمىگىن. ئۇنداق قىلساڭ ئۆزۈڭگە زۇلۇم قىلغان بولىسەن. چۈنكى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش گۇناھلارنىڭ ئەڭ چوڭىدۇر ۋە ئەڭ قەبىھ بولغىنىدۇر».

14 _ بىز ئىنساننى ئاتا _ ئانىسىغا ياخشى خىزمەت قىلىشقا ۋە ياخشى مۇئامىلە قىلىشقا بۇيرۇدۇق. ئانىسى ئۇنى قاتمۇقات ئاجىزلىق بىلەن قورسىقىدا كۆتۈردى. ئۇنىڭ سۈتتىن ئايرىلىشى ئىككى يىل ئىچىدە بولدى. شۇڭا بىز ئۇنىڭغا «ئاللاھقا شۈكۈر قىلغىن، ئاندىن ئاتا _ ئاناڭغا شۈكۈر قىلغىن، ھەممىڭلار مېنىڭ دەرگاھىمغا قايتىسىلەر، شۇ چاغدا مەن ھەركىمگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىمەن.

15 _ ئى مۇئمىن ئوغۇل! ئەگەر ئاتا _ ئاناڭ سېنى سېنىڭ ماڭا قىلىدىغان ئىبادىتىڭدە سەن بىلمەيدىغان نەرسىنى ماڭا شېرىك كەلتۈرۈشكە ياكى گۇناھ ئىشلارنى قىلىشقا زورلىسا، سەن ئۇلارغا ئىتائەت قىلمىغىن، چۈنكى ئاللاھقا ئاسىيلىق بولىدىغان ئىشتا ئىنسانلارغا ئىتائەت قىلىشقا بولمايدۇ. ئۇلارغا دۇنيادا گۇناھ بولمايدىغان ياخشى ئىشلاردا ئىتائەت قىلغىن ۋە ياخشى ھەمراھ بولغىن. ئى مۇئمىن ئوغۇل! گۇناھىغا تەۋبە قىلىپ ماڭا يۈزلەنگەن، مېنىڭ پەيغەمبىرىمگە ئىمان كەلتۈرگەن كىشىلەرنىڭ يولىغا ئەگەشكىن، ئاخىرى قايتىدىغان جايىڭلار ئەلۋەتتە مېنىڭ دەرگاھىمدۇر، شۇ چاغدا مەن سىلەرگە دۇنيادا قىلغان _ ئەتكەنلىرىڭلارنى ئېيتىپ بېرىمەن ۋە سىلەرگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىمەن» دېدۇق.

16 _ لۇقمان ئوغلىغا ئېيتتى: «ئى ئوغلۇم! سېنىڭ قىلغان ياخشى ياكى يامان ئەمەلىڭ قىچا چاغلىق ئىنتايىن كىچىك بولۇپ، ئۇ ئۈيۈل تاشنىڭ ئىچىدە يا ئاسمانلارنىڭ قېتىدا ياكى زېمىننىڭ تېگىدە بولسىمۇ، ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدۇ ۋە ئۇنىڭ ھېسابىنى ئالىدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەڭ ئىنچىكە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ بارلىق ئەمەللىرىدىن خەۋەردارىدۇر.

17 _ ئى ئوغلۇم! نامازنى ئەركانلىرىغا، شەرتلىرىگە ۋە پەرزلىرىگە تولۇق رىئايە قىلىپ مۇكەممەل ئوقۇغىن، كىشىلەرنى ھېكمەت بىلەن، سىلىقلىق بىلەن ۋە مېھرىبانلىق بىلەن ياخشى ئىشلارغا بۇيرىغىن، يامان ئىشلاردىن توسقىن، بۇ يولدا ساڭا يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغىن. بىلگىنكى، ئاللاھ بۇيرۇغان بۇ ئىشلار ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈشكە تېگىشلىك مۇھىم ئىشلاردىندۇر.

18 _ كىشىلەرگە گەپ قىلساڭ ياكى ئۇلار ساڭا گەپ قىلسا، تەكەببۇرلۇق قىلىپ ئۇلاردىن يۈزۈڭنى چۆرىمىگىن، يەر يۈزىدە كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا غادىيىپ ماڭمىغىن. چۈنكى ئاللاھ گەپ سۆزىدە ۋە يۈرۈش –تۇرۇشىدا ئۆزىنى چوڭ تۇتىدىغان ماختانچاقنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ.

19 _ مېڭىشىڭدا كەمتەر بولغىن، ئاۋازىڭنى پەسەيتكىن. چۈنكى ئاۋازلارنىڭ ئەڭ يېقىمسىزى، ئەڭ ياماننى كۆرىلىدىغىنى شەكسىزكى ئېشەكلەرنىڭ ئاۋازىدۇر».

20 ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ ئاسمانلاردىكى كۈن، ئاي، بۇلۇت قاتارلىق نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ۋە زېمىندىكى جانلىقلار، دەل – دەرەخلەر، سۇ قاتارلىق سان – ساناقسىز نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەنلىكىنى، سىلەرگە تەن، ئەزا قاتارلىق تاشقى نېمەتلەرنى، ئەقىل ۋە قەلب قاتارلىق ئىچكى نېمەتلەرنى ئاتا قىلغانلىقىنى، يەنە سىلەر بىلمەيدىغان نېمەتلەرنى سىلەرگە خاس قىلغانلىقىنى كۆرمىدىڭلارمۇ؟ ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، بەزى كىشىلەر ھېچقانداق ئىلمى – پاكىتسىز، ئاللاھ تەرىپىدىن بىرەر بايانسىز، ئۇزىنىڭ دەۋاسىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان بىرەر كىتابسىز تۇرۇقلۇق، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكى ۋە ئىبادەتنى ئۇنىڭغا خاس قىلىش مەسىلىسىدە جېدەللىشىدۇ.

21 _ ئەگەر ئاشۇ جېدەلخورلارغا: «سىلەر ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان ۋەھيىگە ئەگىشىڭلار» دېيىلسە، ئۇلار: «ياق، بىز ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن ئىبارەت ئاتا _بوۋىلىرىمىزنىڭ دىنىغا ئەگىشىمىز» دەيدۇ. شەيتان ئۇلارغا ئۇلارنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىنى ۋە ئاللاھنى ئىنكار قىلىشنى چىرايلىق كۆرسىتىپ ئۇلارنى يېنىپ تۇرغان دوزاخ ئوتىغا چاقىرغان تۇرسىمۇ، ئۇلار ئاشۇ ئاتا _بوۋىلىرىغا ئەگىشەمدۇ؟

22 _ كىمكى نىيىتىنى خالىس قىلىپ، گەپ – سۆزلىرىدە، ئەمەللىرىدە سەممىي بولۇپ، ئاللاھقا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن يۈزلىنىدىكەن، ئۇ ئۆزىنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ۋە جەننىتىگە ئېلىپ بارىدىغان مەھكەم تۈتقىغا ئېسىلغان بولىدۇ. ھەممە ئىش ئاللاھقا قايتۇرۇلىدۇ، ئاللاھ ياخشى ئەمەل قىلغانلارغا ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات بېرىدۇ، يامان ئىش قىلغانلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىدۇ.

23 _ كىمكى كاپىر بولىدىكەن، ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇنىڭ كاپىر بولغانلىقى سەۋەبلىك قايغۇرمىغىن، چۈنكى سەن دىننى يەتكۈزۈش ۋە ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىشتىن ئىبارەت ئۆز ۋەزىپەڭنى ئادا قىلدىڭ، قىيامەت كۈنى ئۇلار بىزنىڭ ئالدىمىزغا چىقىرىلىدۇ. شۇ چاغدا ئۇلارغا بۇ دۇنيادا قىلغان قەبىھ قىلمىشلىرىنى ئېيتىپ بېرىمىز، ئاندىن ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىمىز. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغان كۈفرىنى ۋە شەيتانغا ئەگىشىش خاھىشىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

24 _ بىز ئۇلارنى مۇشۇ پانىي دۇنيانىڭ نېمەتلىرىدىن ئاز مۇددەت بەھرىمەن قىلىمىز، ئاندىن قىيامەت كۈنى ئۇلارنى دوزاخ ئازابىدىن ئىبارەت ئىنتايىن قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازابقا ھەيدەيمىز.

25 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئاشۇ مۇشرىكلاردىن: «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى كىم ياراتقان؟» دەپ سورىساڭ، ئۇلار چوقۇم «ئاللاھ» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئۇلار ساڭا شۇنداق دەپ جاۋاب بەرسە، سەن ئۇلارغا «ئاللاھقا شۈكرىكى، سىلەرگە قارشى دەلىل – پاكىت ئۆز ئاغزىڭلاردىن چىقتى» دېگىن. ئەمما ئۇ مۇشرىكلارنىڭ تولىسى ئىبادەتنى ئاللاھقىلا قىلىش كېرەكلىكىنى ۋە ھەمدۇسانانىڭ ئاللاھقىلا خاس ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ. شۇڭا ئۇلار ئىبادەتتە ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدۇ.

26 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، ئۇلارنىڭ ياراتقۇچىسى، تەقدىر قىلغۇچىسى ۋە باشقۇرۇپ تۇرغۇچىسى پەقەتلا ئاللاھتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ مەخلۇقاتىغا موھتاج ئەمەستۇر، بارچە مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئاللاھقا خاستۇر.

27 _ ئەگەر يەر يۈزىدىكى دەل _ دەرەخلەرنىڭ ھەممىسى قەلەم بولغان، دېڭىزلار سىياھ بولغان، ئۇنىڭغا يەنە يەتتە دېڭىز سىياھ بولۇپ قوشۇلغان ۋە شۇ قەلەم بىلەن، شۇ سىياھ بىلەن ئاللاھنىڭ سۆزلىرىنى يازغان تەقدىردىمۇ، بۇ قەلەملەر سۈنۈپ تۈگەيدۇ، سىياھلار ئېقىپ تۈگەيدۇ، ئەمما ئاللاھنىڭ سۆزلىرى تۈگەپ قالمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ سۆزلەش سۈپىتىنى ئىسپاتلايدۇ. ئاللاھنىڭ سۆزلىشى ئۆزىگە لايىق سۈپىتى بىلەن بولىدۇ).

28 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ يارىتىلىشىڭلار ۋە قىيامەت كۈنى تىرىلدۈرۈلۈشۈڭلار (ئۇڭايلىقتا) پەقەت بىر ئادەمنىڭ يارىتىلىشى ۋە تىرىلدۈرۈلۈشگە ئوخشاشتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ سۆزلىرىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر. قىيامەت كۈنى سىلەرگە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

29 _ كۆرمەمسەنكى، ئاللاھ كېچىنىڭ سائەتلىرىدىن بىر قانچە سائەتنى ئالىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن كۈندۈزنى ئۇزارتىدۇ، كېچىنى قىسقارتىدۇ، كۈندۈزنىڭ سائەتلىرىدىن بىر قانچە سائەتنى ئالىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن كېچىنى ئۇزارتىدۇ، كۈندۈزنى قىسقارتىدۇ. ئاللاھ كۈن بىلەن ئايىنىمۇ سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەربىرى مۇئەييەن مۇددەتكىچە ئۆز ئورىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ياخشى – يامان بارلىق ئەمەللىرىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي قالمايدۇ.

30 _ بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتى بىلەن ئەمەلگە ئاشقان ئىشلار بولۇپ، بۇ ئاللاھنىڭ زاتىدا، سۈپەتلىرىدە ۋە ئىش _ ھەرىكەتلىرىدە ھەق ئىكەنلىكىنى، مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان نەرسىلىرىنىڭ باتىل ئىكەنلىكىنى، ئاللاھنىڭ بارچە مەخلۇقاتتىن ئەڭ ئۈستۈن، ھەممىدىن كاتتا ئىكەنلىكىنى، ھەممە مەۋجۇداتنىڭ ئاللاھقا موھتاج ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا تولىمۇ ھەقلىق زات ئىكەنلىكىنى بىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

31 _ ئى ئىنسان! كۆرمەمسەنكى، كېمىلەرنىڭ ئىنسانلارغا ئاللاھتىن بىر نېمەت بولغان ھالدا ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن دېڭىزدا يۈرۈشى، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئۆز قۇدرىتىنىڭ بىر قىسىم دەلىللىرىنى كۆرسىتىشى ئۈچۈندۇر. كېمىلەرنىڭ دېڭىزلاردا يۈرۈشىدە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىداملىق بولغان ۋە ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە كۆپ شۈكۈر قىلىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ھەقىقەتەن نۇرغۇن دەلىللەر بار.

32 _ مۇشرىكلار كېمىلەرگە چىققان ۋە ئۇلارنى تاغدەك دولقۇنلار ئورىۋالغان چاغدا، ئۇلار دېڭىزدا غەرق بولۇپ كېتىشتىن قاتتىق قورقۇپ سەراسىمگە چۈشىدۇ ۋە چىن ئىخلاسى بىلەن ئاللاھقىلا ئىلتىجا قىلىپ دۇئا قىلىدۇ. ئاندىن ئاللاھ ئۇلارنى قۇتۇلدۇرۇپ قۇرۇقلۇققا چىقارغان چاغدا، ئۇلارنىڭ بەزىسى ئوتتۇرىدا تۇرۇۋېلىپ ئاللاھقا لايىقىدا شۈكۈر قىلمايدۇ، بەزىسى بولسا ئاللاھنىڭ نېمىتىنى ئىنكار قىلىدۇ. ئېنىقكى، بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزنى، چەكسىز قۇدرىتىمىزنى ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمىزنى كۆرسىتىدىغان دەلىل – پاكىتلىرىمىزنى پەقەت ۋەدىسىگە ۋاپا قىلمايدىغان، ئاللاھنىڭ نېمىتىنى ئىنكار قىلىدىغان تۈزكور ئىنسانلارلا ئىنكار قىلىدۇ.

33 _ ئی ئىنسانلار! رەببىڭلاردىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار، ئاتا بالىسىغا ئەسقاتمايدىغان، بالىمۇ ئاتىسىغا ئەسقاتمايدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشتىن قورقۇڭلار. ئاللاھنىڭ ۋەدىسى ھەقىقەتەن راستتۇر. شۇڭا سىلەر بۇ دۇنيانىڭ ۋاقىتلىق مەنپەئەتلىرىگە ئالدانماڭلار، ئاخىرەتنى ئۇنتۇماڭلاركى، ئىنسان ۋە جىندىن بولغان شەيتانلارنىڭ سىلەرنى «ئاللاھنىڭ مەغپىرىتى كەڭ، گۇناھ قىلساڭمۇ ئاللاھ مەغپىرەت قىلىۋېرىدۇ» دەپ ئالدىشىغا يول قويماڭلار.

34 _ شۇ بىر ھەقىقەتكى، قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى ئاللاھ ئۆزىلا بىلىدۇ. ئاللاھ بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرىدىغان زاتتۇر، ئاللاھتىن باشقىسى بۇنى قىلالمايدۇ، ئاللاھ بالىياتقۇلاردىكىلەرنى بىلىدۇ. ھېچكىم ئەتە نېمىلەرنى قىلىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ، ھېچكىم ئۆزىنىڭ قەيەردە ئۆلىدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيدۇ. ئەمما ئاللاھ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى تولۇق بىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

سەجدە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەلىف، لام، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن بۇ قۇرئاننىڭ ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغانلىقىدا ھېچقانداق شەك يوقتۇر.

3 _ مۇشرىكلار: «قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىقتى» دېيىشەمدۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ئۇلار يالغان ئېيتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! بەلكى بۇ قۇرئان سەندىن ئىلگىرى ھېچقانداق بىر پەيغەمبەر كەلمىگەن بىر قەۋمنى ھىدايەت تاپسۇن دەپ، ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن، رەببىڭ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەتتۇر.

4 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ئالتە كۈندە ياراتقان، ئاندىن ئەرشكە ئۆرلىگەن زاتتۇر. ئاللاھ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆزىنىڭ «بول!» دېگەن ئەمرى بىلەن يارىتىشقا ئەلۋەتتە قادىر تۇرسىمۇ، ئۆزىگىلا مەلۇم ھېكمەتكە ئاساسەن ئۇلارنى شۇنداق ياراتقان. ئاللاھنىڭ ئەرشكە ئۆرلىگەنلىكى ئۆزىگە لايىق رەۋىشتە بولغان بولۇپ مەخلۇقاتنىڭ ھەرىكىتىگە ئوخشىمايدۇ. ئى ئىنسانلار! سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قويۇش ئۈچۈن سىلەرگە بىرەر شاپائەت قىلغۇچى ياكى بىرەر مەدەتكار يوقتۇر. ئى ئىنسانلار! سىلەر ئويلاپ كۆرمەمسىلەر؟ ۋەز _ نەسىھەت ئالمامسىلەر؟

5 _ ئاللاھ ئاسماندىن زېمىنغىچە بولغان بارلىق مەخلۇقاتنىڭ ئىشنى باشقۇرۇپ تۇرىدۇ، ئاندىن ئاشۇ ئىش ۋە باشقۇرۇش ئۇزۇنلۇقى دۇنيانىڭ كۈنلىرىدىن مىڭ يىلغا تەڭ كېلىدىغان قىيامەت كۈنىدە ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئۆرلەيدۇ.

6 _ مەۋجۇداتنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرۇۋاتقان ئاشۇ ياراتقۇچى كۆزلەر كۆرەلمەيدىغان، دىللاردا ساقلانغان يوشۇرۇن نەرسىلەرنى، شۇنداقلا كۆزلەر بىلەن كۆرگىلى بولىدىغان ئاشكارا نەرسىلەرنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇ ھەممىگە غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ، مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىبان ئاللاھتۇر.

7 _ ئاللاھ ھەر نەرسىنى مۇكەممەل ياراتقان زاتتۇر، ئۇ ئادەم ئەلەيھىسسالامنى يارىتىشنى لايىدىن باشلىغان.

8 _ ئاندىن ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ نەسلىنى شۇ ئەرزىمەس، تولىمۇ ئاددىي مەنىيدىن ياراتتى.

9 _ ئاندىن ئىنساننى راۋۇرۇس قىلىپ، ئۇنىڭ يارىتىلىشىنى مۇكەممەل قىلدى، ئاندىن ئۇنىڭغا پەرىشتىنى ئەۋەتىپ جان كىرگۈزدى. ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرگە ئاڭلاش، كۆرۈش ۋە بىلىش قاتارلىق نېمەتلەرنى ئاتا قىلدى، سىلەر بۇ نېمەتلەر ئارقىلىق ئاۋازلارنى، شەخسلەرنى بىر _بىرىدىن ئايرىۋالالايسىلەر، ياخشى بىلەن ياماننىڭ، پايدا بىلەن زىياننىڭ پەرقىنى بىلەلەيسىلەر. سىلەر ئاللاھنىڭ بۇ نېمەتلىرىگە تولىمۇ ئاز شۈكۈر قىلىسىلەر.

10 _ ئاللاھقا ئىشەنمەيدىغان، قىيامەتنى ئىنكار قىلىدىغان مۇشرىكلار: «يەرنىڭ ئاستىدا بىزنىڭ تېنىمىز چىرىپ تۈپراققا ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن، بىز راستتىنلا يېڭىدىن يارىتىلامدۇق؟» دەيدۇ. ئۇلار ھەقىقەتنى بىلىش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىشنى مۇمكىن ئەمەس دەپ سانىغانلىقتىن، شۇنداق سوئال سورايدۇ. چۈنكى ئۇلار قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ ئالدىغا بېرىشنى ئىنكار قىلىدۇ.

11 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ ئەجىلىڭلار تۈگىگەن چاغدا، سىلەرگە مەسئۇل قىلىنغان ئۆلۈم پەرىشتىسى دەرھال جېنىڭلارنى ئالىدۇ، ئاندىن سىلەر رەببىڭلارنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر. شۇ چاغدا رەببىڭلار سىلەرنىڭ بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان ئەمەللىرىڭلارغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

12 _ ئى ئىنسان! ئاخىرەتنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ گۇناھكارلارنىڭ قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ ھۇزۇرىدا خىجالەتچىلىكتىن، خارلىقتىن ۋە نومۇستىن باشلىرىنى ساڭگىلىتىپ تۇرغان ھالىتىنى بىر كۆرسەڭ! ئۇلار: «ئى رەببىمىز! بىز ئۆزىمىزنىڭ قەبىھ قىلمىشلىرىنى كۆردۇق، سەندىن پەيغەمبەرلىرىڭنىڭ دۇنيادا بىزنى بۇيرۇغان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئاڭلىدۇق. بىز گۇناھلىرىمىزغا تەۋبە قىلىپ ساڭا قايتتۇق، بىزنى دۇنياغا قايتۇرغىن، بىز ساڭا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلايلى، شەكسىزكى، ھازىر بىز سېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىڭ، قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقى قاتارلىق بىز دۇنيادىكى چاغلىرىمىزدا ئىنكار قىلغان ھەقىقەتلەرنىڭ راست ئىكەنلىكىگە جەزمەن ئىشەندۇق» دەيدۇ. ئى ئىنسان! ئەگەر سەن بۇ گۇناھكارلارنىڭ ئاشۇ ھالىتىنى بىر كۆرسەڭ، ئەلۋەتتە ئاجايىپ قورقۇنچلۇق ھالەتنى كۆرگەن بولاتتىڭ.

13 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن ئاشۇ مۇشرىكلارنى ھىدايەتكە نىسىپ قىلاتتۇق، لېكىن مېنىڭ «مەن جەھەننەمنى جىنلار ۋە ئىنسانلار ئارىسىدىكى گۇناھكارلارنىڭ

هەممىسى بىلەن چوقۇم تولدۇرىمەن» دېگەن ھۆكمۈم بېكىتىلىپ بولدى ۋە ئازاب ئۇلارغا تېگىشلىك بولدى. بۇ ئۇلارنىڭ ھدايەتنى قويۇپ ئازغۇنلۇقنى تاللىغانلىقى ئۈچۈندۇر.

14 _ ئاشۇ مۇشرىكلار دوزاخقا تاشلانغان چاغدا ئۇلارغا مۇنداق دېيىلىدۇ: «ئاخىرەتنى ئۇنتۇپ، دۇنيانىڭ لەززەتلىرىگە بېرىلىپ كەتكەنلىكىڭلارنىڭ جازاسىنى تېتىڭلار. چۈنكى بۈگۈن بىز سىلەرنى ئازابتا تەرك ئېتىمىز، دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا ئاللاھنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلىشتىن ئىبارەت قىلمىشىڭلار تۈپەيلىدىن دوزاخنىڭ مەڭگۈلۈك ئازابىنى تېتىڭلار».

15 _ قۇرئان ئايەتلىرىگە شۇنداق كىشىلەرلا ئىمان ئېيتىپ ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلىدۇكى، ئۇلارغا ئاشۇ ئايەتلەر بىلەن ۋەز- نەسىھەت قىلىنسا، رەببىگە ئىتائەت قىلغان ۋە ئۇنىڭدىن ئەيمەنگەن ھالدا دەرھال ئۇنىڭغا سەجدە قىلىدۇ، سەجدىدە رەببىنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتىدۇ. ئۇلار ئاللاھ تائالاغا سەجدە قىلىشتىن، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن ۋە خالىس ئىبادەت قىلىشتىن ھەرگىز باش تارتمايدۇ.

16 _ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن ئاشۇ كىشىلەر كېچىلىرى تەھەججۇد نامىزىغا تۇرغانلىقتىن، ئۇلارنىڭ يانلىرى ئورۇن _ كۆرپىدىن يىراق تۇرىدۇ، ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ، جەننەتنى ئۈمىد قىلىپ رەببىگە دۇئا قىلىدۇ، ئۇلار بىز ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى ئاللاھ يۈيرۈغان ئىشلارغا ۋە ئاللاھنىڭ يولىغا سەرپ قىلىدۇ.

17 _ ئاشۇ مۇئمىنلەرنىڭ دۇنيا ھاياتىدا قىلغان ياخشى ئەمەللىرى يۈزىسىدىن ئۇلارنى مۇكاپاتلاش ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارغا تەييارلىغان نېمەتلەرنى ۋە ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان كاتتا مۇكاپاتنى ھېچكىم بىلمەيدۇ.

18 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلغان، ئاللاھنىڭ ۋەدىلىرىگە ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىغا چىن ئىشەنگەن مۆمىن ئادەم ئاللاھنى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ۋە ئاخىرەت كۈنىنى ئىنكار قىلغان كاپىر ئادەمگە ئوخشامدۇ؟ ئۇلار ئاللاھنىڭ ئالدىدا ھەرگىز باراۋەر ئەمەس.

19 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، ئاللاھ بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئۇلارنىڭ مۇكاپاتى جەننەتلەرگە كىرىپ ئورۇنلىشىشتۇر. ئۇلار دۇنيادا ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلىقى يۈزىسىدىن جەننەتنىڭ نېمەتلىرى بىلەن كۈتۈلىدۇ.

20 _ ئەمدى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ۋە گۇناھ – مەئسىيەتلەرنى سادىر قىلغانلارغا كەلسەك، ئۇلارنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ. ئۇلار ھەرقاچان دوزاختىن چىقماقچى بولسا، ئۇلار دوزاخقا قايتۇرۇلىدۇ ۋە ئۇلارغا قاتتىق كايىپ:

«سىلەر دۇنيادىكى چاغلىرىڭلاردا ئىنكار قىلغان دوزاخنىڭ ئازابىنى تېتىڭلار» دېيىلىدۇ.

21 _ بىز ئاشۇ پاسىق كاپىرلارنى گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، ئاللاھ تەرەپكە قايتىسۇن دەپ، ئۇلارغا ئاخىرەتنىڭ ئەڭ چوڭ ئازابىنى تېتىتىشتىن بۇرۇن، تۇرلۇك مۇسىبەتلەر ۋە بالالار بىلەن بۇ دۇنيانىڭ ئازابلىرىنى تېتىتىمىز.

22 _ رەببىنىڭ ئايەتلىرى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرى بىلەن ۋەز _ نەسىھەت قىلىنغان تۇرۇقلۇق، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە چوڭچىلىق قىلىپ نەسىھەتنى قوبۇل قىلمىشتىن باش تارتقان ئادەمدىن بەك ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ئادەم يوقتۇر. شەكسىزكى، بىز ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىدىن، دەلىل – پاكىتلىرىدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە ئايەتلەرگە ئەمەل قىلمىغان گۇناھكارلارنى چوقۇم جازالايمىز.

23 _ ئى پەيغەمبەر! شەك _ شۈبھىسىزكى، بىز ئىلگىرى مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلغاندەك، ساڭا قۇرئاننى ئاتا قىلدۇق. سەن مۇسا بىلەن ئىسرا – مىراج كېچىسىدە ئۇچراشقانلىقىڭدىن قىلچە شەكلەنمىگىن، بىز تەۋراتنى ئىسرائىل ئەۋلادىغا يېتەكچى قىلدۇق، بىز ئۇنىڭ بىلەن ئىسرائىل ئەۋلادىنى توغرا يولغا دەۋەت قىلىمىز.

24 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادى ئىچىدىن كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشقا ۋە ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگە قىلىشقا، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشقا دەۋەت قىلىدىغان، كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇپ، ئۇلارنى ئۆزلىرىگە ئەگەشتۈرىدىغان پېشۋالارنى ۋە دەۋەتچىلەرنى چىقاردۇق. ئۇلار بۇ ئالىي دەرىجىگە پەقەت ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى تولۇق ئورۇنداش، ئاللاھ توسقان ئىشلاردىن پۈتۈنلەي يېنىش، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىش، دەۋەت يولىدا تارتقان جاپا ۋە ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلىش ئارقىلىقلا ئېرىشتى. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىگە ۋە دەلىل _ پاكىتلىرىغا چىن دىلىدىن ئىشىنىدىغان كىشىلەر ئىدى.

25 _ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن رەببىڭ قىيامەت كۈنى ئىسرائىل ئەۋلادى ۋە باشقا قەۋملەر ئىچىدىكى مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلار ئارىسىدا ئۇلار ئىختىلاپ قىلىشقان دىنىي ئىشلار ئۈستىدە ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ ۋە جەننەتكە لايىق بولغانلارنى جەننەتكە، دوزاخقا مەنسۇپ بولغانلارنى دوزاخقا كىرگۈزۈش ئارقىلىق ھەربىر ئىنسانغا ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

26 _ پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن قانچىلىغان ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلغانلىقىمىزنى بىلمەمدۇ؟ ئۇلار ھۇد، سالىھ ۋە لۇت قاتارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ قەۋملىرىگە ئوخشاش ھالاك قىلىنغان كۆپلىگەن قەۋملەرنىڭ شەھەر

خارابىلىرىدىن ئۆتۈپ تۇرىدۇ، بۇ خارابىلارنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرۈپ تۇرىدۇ. شەكسىزكى، بۇ ۋەقەلەردە ئاشۇ قەۋملەرگە كەلگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ راستچىل ئىكەنلىكىگە ۋە ئۇ قەۋملەرنىڭ ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر، نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار ئاللاھنىڭ نەسىھەتلىرىگە ۋە دەلىل – پاكىتلىرىغا قۇلاق سىلىپ ئىبرەت ئالسا بولمامدۇ؟

27 _ ئاخىرەتتە تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ كاپىرلار كۆرمەمدۇكى، بىز ھېچبىر ئۆسۈملۈك يوق، قاتتىق ۋە قۇپقۇرۇق زېمىنغا سۇنى ھەيدەپ ئېلىپ بارىمىز— دە، ئاشۇ سۇ بىلەن ئۇلارنىڭ ھايۋانلىرى ۋە ئۆزلىرى يەيدىغان زىرائەتلەرنى ئۈندۈرۈپ چىقىرىمىز. ئۇلار بۇ نېمەتلەرنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرۈپ تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟ ئۇلار بۇنى كۆرگەن ئىكەن، ئاللاھنىڭ قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەرنى قەبرىلىرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقىرىشقا قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەمدۇ؟

28 _ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىغان ئاشۇ كاپىرلار ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابقا ئالدىراپ: «ئەگەر سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئېيتىڭلارچۇ، سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا چىقىرىلىدىغان ۋە بىزنى ئازابقا مەھكۇم قىلىدىغان ئاشۇ ھۆكۈم قاچان ئەمەلگە ئاشىدۇ؟» دەيدۇ.

29 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرگە ئازاب چۈشىدىغان ھۆكۈم كۈندە ۋە سىلەر سەكراتقا چۈشكەندە، كاپىرلارنىڭ ئېيتقان ئىمانىنىڭ قىلچە پايدىسى بولمايدۇ، ئۇلارغا تەۋبە قىلىش ئۈچۈن مۆھلەتمۇ بېرىلمەيدۇ».

30 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ مۇشرىكلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلارنىڭ ئىنكارلىرى سەۋەبلىك بىئارام بولمىغىن، ئاللاھنىڭ ئۇلارنى جازالىشىنى كۈتكىن، ئۇلارمۇ سىلەرگە بىرەر يامانلىقنىڭ كېلىشىنى كۈتۈپ تۇرىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنى خار قىلىدۇ ۋە ساڭا ئۇلارغا قارشى ياردەم قىلىدۇ.

ئەھزاب سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ، تەقۋالىقنى داۋاملاشتۇرغىن. مۇئمىنلەرمۇ شۇنداق قىلسۇن، چۈنكى ئۇلار تەقۋالىققا سەندىن بەكرەك موھتاجدۇر. كاپىرلارغا ۋە مۇناپىقلارغا بويسۇنمىغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر ۋە بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا، بارلىق ئەمر – پەرمانلىرىدا ۋە تەدبىرلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

2 _ ساڭا رەببىڭ تەرىپىدىن ۋەھيى قىلىنۋاتقان قۇرئان بىلەن سۈننەتكە ئەگەشكىن. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان بارلىق ئىشلىرىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، سىلەرگە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

3 _ سەن ئاللاھقا تايانغىن، بارلىق ئىشلىرىڭنى ئۇنىڭغا تاپشۇرغىن، ئاللاھقا تايانغان ۋە ئاللاھنىڭ يولىدا ماڭغان كىشىلەرگە ھامىي بولۇشقا ئاللاھ ئۆزى يېتەرلىكتۇر.

4 _ ئاللاھ ھېچقانداق ئادەمنىڭ ئىچىدە ئىككى يۈرەك ياراتقان ئەمەس، سىلەر زىھار[74] قىلغان ئاياللىرىڭلارنى ھارامىلىقتا ئاناڭلارغا ئوخشاش قىلغانمۇ ئەمەس، سىلەر بالا قىلىۋالغانلارنى ئۆز بالاڭلارغا ئوخشاش قىلغانمۇ ئەمەس. زىھار قىلىنغان ئايال ئېرىگە ھارامىلىقتا، ئۇ ئەرنىڭ ئانىسىغا ئوخشاش بولمايدۇ، بېقىۋېلىنغان بالىمۇ بېقىۋالغان ئادەمنىڭ نەسىبىگە قوشۇلۇپ كېتەلمەيدۇ. سىلەرنىڭ «بۇ مېنىڭ بالامدۇر» دېگىنىڭلار ئاغزىڭلاردىكى قۇرۇق گەپتۇر، شەرىئەتتە سىلەرنىڭ ئۆز بالاڭلار ھېسابلانمايدۇ. ئاللاھ ھەقىقەتنى ئېيتىدۇ ۋە بەندىلىرىگە ئۇنى بايان قىلىپ بېرىدۇ، ئۇلارنى توغرا يولغا باشلايدۇ.

5 _ سىلەر بېقىۋالغان بالىلارنى ئۇلارنىڭ ئۆز ئاتىلىرىنىڭ ئىسىملىرى بىلەن چاقىرىڭلار، بۇنداق قىلىش ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ توغرا ۋە ئەڭ ئادالەتلىكتۇر، ئەگەر سىلەر ئۇلارنىڭ ئۆز ئاتىسىنى

---

[74] ئەرەبلەردە «زىھار» دەيدىغان بىر ئادەت بار ئىدى. بىرى ئۆزىنىڭ ئايالىنى تالاق قىلماقچى بولسا «سەن ماڭا نىسبەتەن ئانامنىڭ ئۇچىسىغا ئوخشايسەن» دەيتتى ۋە شۇنداق دېگەن ھامان بۇ ئايال ئېرىگە ھارام بولۇپ كېتەتتى. ئىسلام دىنى كەلگەندىن كېيىن، بۇ ئادەت ھارام قىلىنغان ۋە بۇنداق سۆزنى قىلغان ئەرلەرگە جازا بەلگىلەنگەن.

بىلمىسەڭلار، ئۇ چاغدا ئۇلارنى دىنىي قېرىنداشلىق نامى بىلەن چاقىرىڭلار، چۈنكى ئۇلار سىلەرنىڭ دىنىي قېرىنداشلىرىڭلار ۋە سىلەر ئىگىدارچىلىق قىلىدىغان كىشىلەردۇر. سىلەرنىڭ سەۋەنلىكتىن قىلىپ سالغان خاتالىقىڭلاردا سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، لېكىن بىلىپ تۇرۇپ سادىر قىلغان خاتالىقىڭلار سەۋەبلىك ئاللاھ سىلەرنى جازالايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ خاتالاشقانلارنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، گۇناھىغا تەۋبە قىلغانلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

6 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئۆز جېنىدىنمۇ ئارتۇقتۇر، ئۇ ئۇلارنىڭ دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىدا ئۇلارغا ئۆز جانلىرىدىنمۇ يېقىندۇر.
پەيغەمبەر مۇئمىنلەرنىڭ ئاتىسىغا ئوخشاش بولغانلىقتىن، ئۇنىڭ ئاياللىرى ئۇلارنىڭ ئانىلىرىغا ئوخشاشتۇر. شۇڭا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئالەمدىن ئۆتكەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئاياللىرىنى ئېلىش مۇئمىنلەرگە ھارامدۇر. ئاللاھنىڭ شەرىئىتىدە ئۇرۇق _ تۇغقانلار مىراس ئېلىشتا بىر _ بىرىگە باشقا مۇئمىنلەردىن ۋە مۇھاجىرلاردىن يېقىندۇر (ئىسلامنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا مۇئمىنلەر ئىسلامىي قېرىنداشلىق ۋە ھىجرەت قىلغانلىق سەۋەبلىك بىر _بىرىدىن مىراس ئالاتتى. كېيىن ئاللاھ مىراس ئايىتىنى نازىل قىلىش بىلەن بۇ ھۆكۈمنى ئەمەلدىن قالدۇرغان). لېكىن ئى مۇئمىنلەر! ۋارىسلارنىڭ سىرتىدىكى يېقىنلىرىڭلارغا ياردەم قىلىش، تۇغقانلىرىڭلارغا تۇغقاندارچىلىق قىلىش، ئۇلارغا بىرەر نەرسە بېرىشنى ۋەسىيەت قىلىش سىلەرنىڭ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشىڭلاردۇر. بۇ ئەھكاملار لەۋھۇلمەھپۇزدا يېزىلغان بەلگىلىمىلەردۇر. (بۇ ئايەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئۆز جېنىدىنمۇ ئەۋزەل ۋە سۆيۈملۈك ئىكەنلىكى، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكى ۋە ئۇنىڭ ئاياللىرىنى ئۆز ئانىلىرىغا ئوخشاش كۆرۈپ ھۆرمەتلەشنىڭ پەرزلىكىگە ئىشارەت قىلغان).

7 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىز پەيغەمبەرلەردىن دىننى يەتكۈزۈش توغرۇلۇق ۋەدە ئالغان ئىدۇق، جۈملىدىن سەندىن، نۇھتىن، ئىبراھىمدىن، مۇسادىن، مەريەم ئوغلى ئىيسادىن دىننى تولۇق يەتكۈزۈش، دىنىي ئامانەتنى ئادا قىلىش ۋە بىر _بىرىنى ئېتىراپ قىلىش توغرۇلۇق مەھكەم ۋەدە ئالدۇق.

8 _ ئاللاھ بۇ ۋەدىنى پەيغەمبەرلەردىن ئۈممەتلىرى ئۇلارنىڭ دەۋىتىگە قانداق جاۋاب بەردى دەپ سوراش ئۈچۈن ئالدى. ئاللاھ مۇئمىنلەرنى جەننەت بىلەن مۇكاپاتلايدۇ، كاپىرلارغا قاتتىق ئازاب تەييارلىدى، ئۇلار جەھەننەمدە ئازابلىنىدۇ.

9 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! ئاللاھنىڭ سىلەرگە مەدىنىدە خەندەك ئۇرۇشى بولغان كۈندە ئاتا قىلغان نېمىتىنى ئەسلەڭلار، ئۆز ۋاقتىدا مۇشرىكلار مەدىنىنىڭ سىرتىدىن، يەھۇدىيلار بىلەن

مۇناپىقلار مەدىننىڭ ئىچىدىن قوشۇن تارتىپ سلەرگە ھۇجۇم قىلىپ كەلگەن ۋە سلەرنى قورشۋالغان ئىدى. بىز ئۇلارغا قاتتىق بوران ۋە سلەرگە كۆرۈنمەيدىغان قوشۇن ئەۋەتتۇق، قاتتىق بوران ئۇلارنىڭ چېدىرلىرىنى ۋە قازانلىرىنى ئۆرۈپ تاشلىدى، پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ دىللىرىغا قورقۇنچ سالدى. ئاللاھ سلەرنىڭ قىلغان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي قالمايدۇ.

10 _ ئەينى ۋاقىتتا دۈشمەنلەر شەرق تەرەپتىن، يەنى سلەرنىڭ يۇقىرى تەرىپىڭلاردىنمۇ، غەرب تەرەپتىن، يەنى سلەرنىڭ تۆۋەن تەرىپىڭلاردىنمۇ ھۇجۇم قىلىپ كەلگەن ئىدى. بۇ چاغدا قورققانلىقتىن كۆزۈڭلار چەكچىيىپ، يۈرىكىڭلار ئاغزىڭلارغا كەپلىشىپ قالغان، سلەر ئاللاھ توغرۇلۇق «ئاللاھ بۇ دىنغا يارىدەم قىلمايدىغان ئوخشايدۇ» دېگەندەك تۈرلۈك گۇمانلاردا بولغان ئىدىڭلار.

11 _ ئەنە ئاشۇنداق قىيىن شارائىتتا مۆمىنلەرنىڭ ئىمانى سىنالغان، ئىنسانلارنىڭ نىقابى ئېچىلىپ، مۇئمىنلەر بىلەن مۇناپىقلار ئايرىلغان ۋە ئۇلار قورقۇنچتىن قاتتىق بىر سىلكىنىش بىلەن سىلكىنگەن ئىدى. بۇ مۇئمىنلەرنىڭ ئىمانىنى كۈچەيتىش ئاللاھنىڭ يارىدىمگە بولغان ئىشەنچىسىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن شۇنداق بولدى.

12 _ ئەينى ۋاقىتتا مۇناپىقلار بىلەن ئىمانى ئاجىز كىشىلەر: «ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بىزلەرگە «ئاللاھ سلەرگە يارىدەم قىلىدۇ، غەلىبە قىلىسىلەر» دەپ قۇرۇق ۋەدىلەرنى بېرىپتىكەن، ئۇنىڭغا ئىشەنمەڭلار» دېيىشكەن ئىدى.

13 _ ئى پەيغەمبەر! بىر تۈركۈم مۇناپىقلارنىڭ ئۆز ۋاقىتىدىكى سۆزلىرىنى ئەسلىگىنىكى، ئۇلار مەدىنىلىك مۇئمىنلەرنى چاقىرىپ: «ئى يەسرىبلىكلەر![75] سلەر بۇ مەغلۇبىيەتلىك ئۇرۇشنى داۋاملاشتۇرىمىز دېمەڭلار، دەرھال مەدىنىگە قايتىڭلار!» دېيىشكەن، مۇناپىقلاردىن يەنە بىر تۈركۈمى: «ئۆيلىرىمىز ھەقىقەتەن ئۇچۇقچىلىقتا (يەنى بىخەتەر ئەمەس)» دېيىشىپ، پەيغەمبەردىن رۇخسەت سورىغان ئىدى، ئەمەلىيەتتە ئۇلارنىڭ ئۆيلىرى ئۇلار دېگەندەك ئەمەس، ئۇلار بۇ يالغان بىلەن پەقەت ئۇرۇشتىن قېچىشنىلا ئويلايتتى.

14 _ بىرلەشكەن دۈشمەن قوشۇنى ئەگەر مەدىنىگە تۆت تەرەپتىن ھۇجۇم قىلىپ كىرسە، ئاندىن ئۇ مۇناپىقلاردىن ئىماندىن يېنىپ مۇشرىك بولۇش تەلەپ قىلىنسا، ئۇلار بۇنى دەرھال قوبۇل قىلاتتى، ئۇلار ھەرگىز كاپىر بولۇشتىن كېچىكىپ قالمايتتى.

---

[75] يەسرىپ _ مەدىنىنىڭ بۇرۇنقى ئىسىملىرىدىن بىرىدۇر.

15 _ هالبۇكى، ئۇ مۇناپىقلار خەندەك ئۇرۇشى بولۇشتىن ئىلگىرى ئۇرۇشتىن قاچماسلىق ۋە ئۇرۇشقا چاقىرىلغان هامان چىقىش هەققىدە پەيغەمبەرنىڭ هۇزۇرىدا ئاللاهقا ۋەدە بەرگەن ئىدى، ئەمما ئۇلار ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلدى. ئاللاه ئۇلارنى بۇ قىلمىشى سەۋەبلىك چوقۇم جازالايدۇ، بۇ ۋەدە هەققىدە ئۇلارنى سوراققا تارتىدۇ. چۈنكى ئاللاهقا بېرىلگەن ۋەدە ئەلۋەتتە سۈرۈشتە قىلىنىدۇ.

16 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇناپىقلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرنىڭ ئۆلۈمدىن ياكى ئۆلتۈرۈلۈشتىن قورقۇپ جىهادتىن قاچقىنىڭلارنىڭ سىلەرگە قىلچە پايدىسى يوقتۇر، بۇنداق قىلىش سىلەرنىڭ ئەجىلىڭلارنى كېچىكتۈرەلمەيدۇ. ئەگەر سىلەر جىهادتىن قاچساڭلارمۇ، بۇ دۇنيادا ياشاش ئۈچۈن بەلگىلەنگەن ئەجىلىڭلاردىن ئارتۇق ياشىيالمايسىلەر. دۇنيا هاياتى ئاخىرەتكە نىسبەتەن ئىنتايىن ئاز ۋاقىتتۇر».

17 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى: «ئەگەر ئاللاه سىلەرگە بىرەر يامانلىقنى ئىرادە قىلسا، سىلەرنى ئاللاهتىن كىم قوغداپ قالالايدۇ، ئۇنىڭ ئازابىدىن كىم ساقلاپ قالالايدۇ؟ ياكى ئاللاه سىلەرگە بىر رەهمەتنى تەقدىر قىلسا، ئۇنى كىم توسۇپ قالالايدۇ؟» چۈنكى بېرىش ياكى توسۇپ قېلىش، پايدا يەتكۈزۈش ياكى زىيان يەتكۈزۈش ئاللاهنىڭ ئىلكىدىدۇر. ئۇ مۇناپىقلار ئۆزلىرى ئۈچۈن ئاللاهتىن باشقا هېچبىر ئىگە ۋە هېچبىر يارەمچى تاپالمايدۇ.

18 _ ئاللاه سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى باشقىلارنى جىهادتىن توسقۇچىلارنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ قېرىنداشلىرىغا «كېلىڭلار، بىزگە قوشۇلۇڭلار، مۇهەممەدنى يالغۇز تەرك ئېتىڭلار، ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئۇرۇشقا چىقماڭلار، چۈنكى بىز سىلەرنىڭ هالاك بولۇشۇڭلاردىن ئەنسىرەيمىز» دېگۈچىلەرنى ئوبدان بىلىدۇ. ئۇ مۇناپىقلار باشقىلارنى شۇنداق قورقۇتۇپ تۇرۇقلۇق، بىر تەرەپتىن مۇسۇلمانلار ئارىسىدا رەسۋا بولۇشتىن قورقۇپ، يەنە بىر تەرەپتىن رىيا قىلىپ، ئۇرۇشقا ئاز _ تولا قاتنىشىپ قويىدۇ.

19 _ ئى مۇئمىنلەر! ئۇ مۇناپىقلار سىلەرگە قارىتا دۈشمەنلىكى كۈچلۈك بولغانلىقى، هاياتلىقنى بەك ياخشى كۆرۈپ ئۆلۈمنى قاتتىق يامان كۆرگەنلىكى ئۈچۈن، جېنىنى، پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىپ سىلەر بىلەن بىر سەپتە جىهاد قىلىشقا چىدىمايدۇ. ئەگەر ئۇلار ئۇرۇشقا قاتنىشىپ قالسا، ئۇلارنىڭ ئۆلۈمدىن قورقۇپ ساڭا سەكراتقا چۈشۈپ قالغان ئادەمدەك كۆزلىرىنى پىلدىرلىتىپ قاراۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن. ئۇرۇش تۈگىگەندىن كېيىن، ئۇلار پۇل _ مالغا قارىتا ئاچكۆزلۈك قىلىپ سىلەرنى ئۆتكۈر ۋە زەهەرلىك تىللار بىلەن رەنجىتىدۇ. غەنىيمەتلەر تەقسىم قىلىنغان

چاغلاردا ئۇلارنىڭ نەقەدەر ئاچكۆز ئىكەنلىكىنى كۆرىسەن. ئەنە شۇلار دىلىدىن ئىمان ئېيتقان ئەمەس. شۇڭا ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى بىكار قىلىۋەتتى، بۇ ئاللاھ ئۈچۈن ئاساندۇر.

20 _ مۇناپىقلار ئاللاھ ئەڭ قاتتىق مەغلۇبىيەتكە ئۇچراتقان ئىتتىپاقداش قوشۇننى چېكىنمىدى دەپ ئويلايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئىنتايىن قورقۇنچاق ۋە نامەرد قەۋم ئىكەنلىكى دىندۇر. ئەگەر ئىتتىپاقداش قوشۇن مەدىنىگە قايتا كەلسە، ئۇ مۇناپىقلار مەدىنىدە تۇرماي، سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ يېنىدا تۇرۇپ، سىلەرنىڭ خەۋەرلىرىڭلارنى يىراقتىن تىڭشىڭلاپ تىنچ يېتىشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئۇلار ئۇرۇش ۋاقتىدا سىلەر بىلەن بىللە بولغان تەقدىردىمۇ، ئۆزلىرىنىڭ قورقۇنچاقلىقى ۋە غەلىبىگە ئىشەنمىگەنلىكىدىن جەڭگە بەك ئاز قاتنىشىپ قويماتتى.

21 _ ئى مۇئمىنلەر! ھەقىقەتەن سىلەرگە رەسۇلۇللاھنىڭ گەپ – سۆزلىرىدە، ئىش – پائالىيەتلىرىدە ۋە بارلىق ئەھۋالىدا ئەڭ ياخشى ئۈلگە باردۇر. شۇڭا سىلەر ئۇنىڭ سۈننىتىنى چىڭ تۇتۇڭلار. پەقەت ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئۈمىد باغلىغان، ئاللاھنى كۆپ ياد ئېتىدىغان ۋە ھەممە ھالەتتە ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىدىغان كىشىلەرلا رەسۇلۇللاھنىڭ يولىدا ماڭىدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئەگىشىدۇ.

22 _ مۆمىنلەر مەدىنىنىڭ ئەتراپىدا توپلىنىپ ئۇنى قورشىۋالغان ئىتتىپاقداش قوشۇننى كۆرگەن چاغدا، ئاللاھنىڭ يارىدىمىگە ئىشەنچ قىلغانلىقتىن، «بۇ ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بىزگە ۋەدە قىلغان سىناق ۋە غەلىبىدۇر. ئاللاھ ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى راست ئېيتقان ئىكەن» دېيىشتى. ئۇلارنىڭ ئىتتىپاقداش قوشۇننى كۆرگەنلىكى ئۇلارنىڭ ئاللاھقا بولغان ئىمانىنى ۋە ئىتائەتمەنلىكنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋەتتى.

23 _ مۆمىنلەرنىڭ ئىچىدە ئاللاھقا بەرگەن ۋەدىسىنى ئىشقا ئاشۇرغان، قىينىچىلىققا ۋە ئاغرىق _ سىلاققا سەۋر قىلغان نۇرغۇن ئەرلەر بار. ئۇلارنىڭ بەزىسى ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىپ ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ شېھىت بولدى، بەزىسى شېھىت بولۇش ياكى غەلىبە قىلىشتىن ئىبارەت ئىككى ياخشىلىقنىڭ بىرىنى كۈتمەكتە. مۇناپىقلار ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلغان بىلەن، ئۇلار ۋەدىسىگە قىلچە خىلاپلىق قىلمىدى ۋە ئۇنى قەتئىي ئۆزگەرتمىدى.

24 _ ئاللاھ راستچىل مۇئمىنلەرنى راستچىللىقى ۋە سىناقلاردىن ئۆتكەنلىكى يۈزىسىدىن مۇكاپاتلاش، مۇناپىقلارنى جازالاشنى خالىسا ئۇلارنى ئۆلۈشتىن ئىلگىرى تەۋبە قىلىشقا مۇيەسسەر قىلماي، دوزاخ ئەھلى قىلىش ئارقىلىق دوزاختا ئازابلاش ياكى تەۋبە قىلىشقا مۇيەسسەر قىلىپ، تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىش ئۈچۈن شۇنداق قىلدى. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە

قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر، چۈنكى ئۇلارنى سەممىي تەۋبە قىلىشقا مۇيەسسەر قىلدى.

25 _ ئاللاھ كاپىرلار قوشۇننىنى مەدىنىدىن دەرد _ ئەلەمدىن ئۆز گۆشىنى ئۆزى يېگەن، ھەممىدىن ئۈمىد ئۈزگەن ۋە زىيان تارتقان ھالدا قايتىشقا مەجبۇر قىلدى. ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى ھېچقانداق ياخشىلىققا ئېرىشەلمىدى. ئاللاھ مۇئمىنلەرنى تۈرلۈك سەۋەبلەر بىلەن كۆچلەندۈرۈش ئارقىلىق ئۇرۇشسىز غەلىبىگە ئېرىشتۈردى. ئاللاھ ھەممىدىن كۈچلۈكتۈر، ھەممىگە غالىبتۇر.

26 _ بەنى قۇرەيزە يەھۇدىيلىرى مۇسۇلمانلارغا قارشى توپلانغان ئىتتىپاقداش قوشۇنغا يارىدەم بەرگەنلىكى ئۈچۈن، ئاللاھ ئۇلارنى قورغانلىرىدىن چۈشۈردى، ئۇلارنىڭ دىللىرىغا قورقۇنچ سالدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار يېڭىلدى. ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئۇلارنىڭ بىر بۆلۈكىنى ئۆلتۈردۈڭلار ۋە بىر بۆلۈكىنى ئەسىر ئالدىڭلار.

27 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرنى ئۇلارنىڭ يەر _ زېمىنلىرىغا، قورۇ _ جايلىرىغا، ئالتۇن، كۈمۈش، قورال، باغ _ بوستان، مۇستەھكەم قەلئە قاتارلىق مال _ مۇلۈكىگە ۋە ئاھالىسىنىڭ كۈچلۈكلۈكى سەۋەبلىك سىلەر بۇرۇن قەدەم بېسىپ باقمىغان جايلارغا ئىگە قىلدى. ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئۇنى ھېچ نەرسە ئاجىز قىلالمايدۇ.

28 _ ئى پەيغەمبەر! كۆپرەك نەپىقە تەلەپ قىلىپ ئالدىڭغا توپلىشىپ كەلگەن ئاياللىرىڭغا دېگىنكى، «ئەگەر سىلەر بۇ دۇنيالىق ھاياتنى ۋە ئۇنىڭ زىبۇ _زىننىتىنى تىلىسەڭلار، كېلىڭلار، سىلەرگە بىر ئاز نەرسە بېرىپ، قىلچە زىيان يەتكۈزمەستىن ياكى ئەزىيەت بەرمەستىن سىلەرنى چىرايلىقچە قويۇپ بېرەي.

29 _ ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ رازىلىقىنى، ئاخىرەتتە ئاللاھ سىلەرگە تەييارلىغان نېمەتلەرنى تىلىسەڭلار، مۇشۇ تۇرمۇشۇڭلارغا شۈكۈر قىلىڭلار، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ئىچىڭلاردىكى ياخشى ئىش قىلغۇچىلارغا چوڭ مۇكاپات تەييارلىدى».

30 _ ئى پەيغەمبەرنىڭ ئاياللىرى! سىلەردىن كىمكى ئاشكارا قەبىھ ئىش قىلىدىكەن، ئۇنىڭغا ئىككى ھەسسە ئازاب قىلىندۇ. ئۇلارنىڭ مەرتىۋىسى يۇقىرى بولغانلىقتىن، ئۇلاردىن سادىر بولغان گۇناھنىڭ جازاسىمۇ ئېغىر بولىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مەرتىۋىسىنى قوغداش ئۈچۈندۇر. ئۇلارنى جازالاش ئاللاھقا ئاساندۇر.

31 _ سلەردىن كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلسا ۋە ئاللاھ بۇيرۇغان ئەمەللەرنى قىلسا، بىز ئۇنىڭغا باشقا ئاياللارغا بەرگەن مۇكاپاتنىڭ ئىككى قېتىنى بېرىمىز، ئۇنىڭغا جەننەتتىن ئىبارەت ئېسىل رىزىق تەييارلىدۇق.

32 _ ئى پەيغەمبەرنىڭ ئاياللىرى! سىلەر پەزىلەتتە ۋە مەرتىۋىدە باشقا ئاياللارنىڭ ھېچبىرىگە ئوخشىمايسىلەر. ئەگەر سىلەر ئاللاھتىن قورقساڭلار، يات ئەرلەرگە سۆز قىلغاندا نازلىنىپ گەپ قىلماڭلار، ئۇنداق قىلساڭلار، كۆڭلىدە بۇزۇقلۇق بار ئادەم سىلەرگە قارىتا تەمەدە بولۇپ قالىدۇ. بۇ ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرگەن ھەربىر ئايالغا قارىتىلغان دىنىي مەجبۇرىيەت ۋە ئىسلامىي ئەخلاقتۇر. شۇڭا گەپ قىلغاندا گۈماندىن خالىي، دىنىمىز يامان كۆرمەيدىغان گەپلەرنى قىلىڭلار.

33 _ سىلەر ئۆيۈڭلاردا ئولتۇرۇڭلار، بىرەر ھاجىتىڭلار بولمىسا سىرتقا چىقماڭلار. ئىلگىرىكى جاھىلىيەت دەۋرىدىكى ۋە ھازىرقى ئەسىردىكى يېرىم يالىڭاچ ئاياللاردەك زىننىتىڭلارنى ياتلارغا كۆرسەتمەڭلار، نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئوقۇڭلار، زاكاتنى ئاللاھ بۇيرۇغان بويىچە بېرىڭلار، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە بۇيرۇغانلىرىنى قىلىش، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئىتائەت قىلىڭلار. ئى پەيغەمبەرنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر! ئاللاھ سىلەرگە بۇ تەۋسىيەلەرنى قىلىش ئارقىلىق سىلەرنى گۇناھلاردىن پاك قىلىشنى، سىلەردىن ئەزىيەتنى ۋە ھەر تۈرلۈك يامانلىقنى يىراق قىلىشنى ۋە سىلەرنىڭ نەپسىڭلارنى پاك _ پاكىز قىلىشنى خالايدۇ.

34 _ ئۆيۈڭلاردا ئوقۇلۇۋاتقان ئايەت ۋە ھەدىسلەرنى ئەستە تۇتۇڭلار ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىڭلار، ئۇنى ئۇلۇغلاڭلار. چۈنكى ئۇ ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان كاتتا نېمىتىدۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرگە ناھايىتى مېھرىباندۇر، چۈنكى ئۇ سىلەرنى قۇرئان ۋە ھەدىس ئوقۇلۇپ تۇرىدىغان پەيغەمبەر ئائىلىسىگە مەنسۇپ قىلدى، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەھۋالىڭلارنى ناھايىتى ئېنىق بىلگۈچىدۇر، چۈنكى ئۇ سىلەرنى پەيغەمبەرنىڭ ئاياللىرى قىلىپ تاللىدى.

35 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئەمر– پەرمانلىرىغا بويسۇنغۇچى ئەرلەر ۋە بويسۇنغۇچى ئاياللار، ئاللاھقا چىن ئىشەنگۈچى ئەرلەر ۋە ئىشەنگۈچى ئاياللار، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچى ئەرلەر ۋە ئىتائەت قىلغۇچى ئاياللار، گەپ _ سۆزلىرىدە راستچىل ئەرلەر ۋە راستچىل ئاياللار، تائەت – ئىبادەتتە، گۇناھتىن يىراق تۇرۇشتا، قىينىچىلىقلارنى يېڭىشتا چىداملىق ئەرلەر ۋە چىداملىق ئاياللار، ئاللاھتىن قورقىدىغان ئەرلەر ۋە ئاللاھتىن قورقىدىغان ئاياللار، زاكات ۋە سەدىقە بەرگۈچى ئەرلەر ۋە زاكات ۋە سەدىقە بەرگۈچى ئاياللار، پەرز ۋە نەپلى روزىلارنى تۇتقۇچى ئەرلەر ۋە پەرز ۋە نەپلى روزىلارنى تۇتقۇچى ئاياللار، ئۆزىنى زىنا ۋە ئۇنىڭ مۇقەددىمىلىرىدىن، ئەۋرەت جايلىرىنى ئېچىلىپ

قېلىشتىن ساقلىغۇچى ئەرلەر ۋە ساقلىغۇچى ئاياللار، ئاللاھنى تىلى ۋە دىلى بىلەن كۆپ ياد قىلغۇچى ئەرلەر ۋە ئاياللار ــ ئەنە شۇلارغا ئاللاھ گۇناھلىرى ئۈچۈن مەغپىرەت ۋە ئۆزلىرى ئۈچۈن جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات تەييارلىدى.

36 _ بارلىق ئەر _ ئايال مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى ئۇلار ھەققىدە بىرەر ھۆكۈم چىقارغان چاغدا، بۇ ھۆكۈمدىن باشقىسىنى تاللاپ ئاللاھنىڭ ھۆكمىگە مۇخالىپەتچىلىك قىلسا بولمايدۇ. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىدىكەن، ئۇ توغرا يولدىن قاتتىق ئېزىپ كەتكەن بولىدۇ.

37 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆز ۋاقتىدا سەن ئاللاھ ئىسلام بىلەن شەرەپلەندۈرگەن ۋە سەن بالا قىلىۋېلىپ قۇللۇقتىن ئازاد قىلغان زەيد ئىبنى ھارىسەگە: «ئايالىڭ زەينەبنى تالاق قىلمىغىن، ئى زەيد! ئاللاھتىن قورققىن» دېگەن ئىدىڭ. ئى پەيغەمبەر! سەن زەيدنىڭ زەينەبنى تالاق قىلىدىغانلىقى ۋە ئۇ ئايالنى نىكاھىڭغا ئالىدىغانلىقىڭ ھەققىدىكى ئاللاھنىڭ ۋەھيىسىنى كۆڭلۈڭدە يوشۇردۇڭ، ئەمما سەن يوشۇرغان ئىشنى ئاللاھ ئاشكارىلىغۇچىدۇر. سەن مۇناپىقلارنىڭ «مۇھەممەد ئۆزىنىڭ بېقىۋالغان بالىسىنىڭ قويۇپ بەرگەن ئايالىنى ئالدى» دەپ تەنە قىلىشىدىن قورقاتتىڭ. ھالبۇكى، ئاللاھتىن قورقۇشۇڭ ئەڭ ھەقلىق ئىدى. مۇئمىنلەرگە ئۇلارنىڭ بالا قىلىۋالغان ئوغۇللىرىنىڭ قويۇپ بەرگەن ئايالىرىنى نىكاھلاپ ئالسا، ھېچبىر گۇناھ بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈش ۋە جاھىلىيەتتىكى بۇ ئادەتنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ئۈچۈن، زەيد ئايالىنى قويۇۋەتكەن ۋە ئۇ ئايال ئىددىتىنى توشقۇزغاندىن كېيىن، بىز ئۇنى سېنىڭ نىكاھىڭغا ئۆتكۈزدۇق. ئاللاھنىڭ ئەمرى ھېچبىر توسالغۇسىز ئورۇندالغۇچىدۇر.

38 _ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆزىنىڭ بېقىۋالغان بالىسى قويۇپ بەرگەن ئايالىنى ئىددىتى توشقاندىن كېيىن ئېلىشتىن ئىبارەت ئاللاھ ھالال قىلغان ئىشتا، ئۇنىڭغا ھېچبىر گۇناھ بولمايدۇ. ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگىمۇ شۇنداق ھالال قىلىنغان ئىدى. بۇ ئاللاھنىڭ بۇرۇنقىلارغا تۇتقان يولىدۇر. ئاللاھنىڭ ئەمرى ئەزەلدىنلا بېكىتىلىپ كەتكەن ھۆكۈمدۇر، شۇڭا ئۇنىڭ ئەمەلگە ئېشىشىدا شەك يوق.

39 _ ئۇ پەيغەمبەرلەر ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى يەتكۈزىدىغان، ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمدىن قورقمايدىغان كىشىلەر ئىدى. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەمەللىرىدىن ھېساب ئېلىشقا ۋە ئۇلارنى كۆزىتىپ تۇرۇشقا يېتەرلىكتۇر.

40 _ مۇھەممەد ئاراڭلاردىكى ئەرلەردىن ھېچبىرىنىڭ ئاتىسى ئەمەس، لېكىن ئۇ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاخىرقىسىدۇر. ئۇنىڭدىن كېيىن تا قىيامەتكە قەدەر پەيغەمبەر

كەلمەيدۇ. ئاللاھ سلەرنىڭ بارلىق ئەمەلىڭلارنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

41 _ 42 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئاللاھنى تىلىڭلار بىلەن، دىلىڭلار بىلەن ۋە ئەمەلىي ھەرىكىتىڭلار بىلەن كۆپ ياد ئېتىڭلار، ئەتىگەن – ئاخشاملاردىكى ۋاقتىڭلارنى ئاللاھنى ياد ئېتىش ۋە ئۇنىڭغا زىكرى ئېيتىش بىلەن ئۆتكۈزۈڭلار، ھەربىر پەرز نامازدىن كېيىن ئاللاھقا زىكىر ئېيتىڭلار. بۇلارنىڭ ھەممىسى بۇيرۇلغان ئىبادەتلەردۇر. بۇنداق قىلىش سىلەرنى ئاللاھنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشتۈرىدۇ، تىلىڭلارنى بىھۇدە گەپ – سۆزلەرنى قىلىپ گۇناھ سادىر قىلىشتىن ساقلايدۇ ۋە بارچە ياخشى ئەمەللەرگە تۈرتكە بولىدۇ.

43 _ ئاللاھ سىلەرنى جاھالەتنىڭ ۋە ئازغۇنلۇقنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىسلامنىڭ نۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن، سىلەرگە رەھمىتىنى بېغىشلاپ تۇرىدىغان زاتتۇر. ئۇنىڭ پەرىشتىلىرى سىلەرگە ياخشىلىق ۋە مەغپىرەت تىلەپ دۇئا قىلىپ تۇرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ مۇئمىنلەرگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ناھايىتى مېھرىباندۇر، ئۇلار ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئىخلاس بىلەن ئەمەل قىلىپلا تۇرىدىكەن، ئاللاھ ئۇلارنى ھەرگىز ئازابلىمايدۇ.

44 _ ئۇ مۇئمىنلەر جەننەتتە ئاللاھقا ئۇچراشقان كۈندە، ئاللاھ تەرىپىدىن «سالام» دېگەن سۆز بىلەن قارشى ئېلىنىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئامانلىق ئىچىدە بولىدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا جەننەتتىن ئىبارەت تولىمۇ ئېسىل مۇكاپات تەييارلىدى.

45 _ 46 _ ئى پەيغەمبەر! ئەلۋەتتە بىز سېنى ئۈممىتىڭگە ئىسلام دەۋىتىنى يەتكۈزگەنلىكىڭگە گۇۋاھچى، مۇئمىنلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە جەننىتى بىلەن خۇش بېشارەت بەرگۈچى، كاپىرلارنى ۋە گۇناھكارلارنى دوزاخ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى، كىشىلەرنى ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈشكە ۋە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغۇچى ۋە كىشىلەرنىڭ قەلبىنى يورۇتىدىغان نۇرلۇق چىراق قىلىپ ئەۋەتتۇق. سەن ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكى خۇددى قۇياشنىڭ نۇرىدەك ئاشكارىدۇر، ئۇنى پەقەت ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن باشقىسى ئىنكار قىلمايدۇ.

47 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرگە ئۇلارنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن جەننەت باغچىلىرىدىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپاتقا ئېرىشىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگىن.

48 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلارنىڭ ۋە مۇناپىقلارنىڭ سۆزلىرىگە ئىتائەت قىلمىغىن، ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە پەرۋا قىلمىغىن، ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرى سېنى دىننى يەتكۈزۈشتىن توسۇپ قالمىسۇن. بارلىق ئىشىڭدا ئاللاھقا ئىشەنچ قىلغىن ۋە ئۇنىڭغا

تايانغىن. چۈنكى ئاللاھ سېنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى غەملىرىڭدىن خالاس قىلىشقا يېتەرلىكتۇر.

49 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئايالىلارنى نىكاھىڭلارغا ئېلىپ، ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلىشتىن بۇرۇن ئۇلارنى تالاق قىلىۋەتكەن بولساڭلار، بۇ چاغدا ئۇلارنى ئىددەت تۇتقۇزۇش ھەققىڭلار يوقتۇر، دەرھال ئۇلارغا (مەھرىنىڭ يېرىمىنى، مەھرىنىڭ مىقدارى بەلگىلەنمىگەن بولسا خالىغىنىڭلارنى) بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئەيىبىنى ئاچماي، ئەزىيەت يەتكۈزمەي چىرايلىقچە قويۇپ بېرىڭلار.

50 _ ئى پەيغەمبەر! سەن مەھرىنى بېرىپ ئالغان ئايالىرىڭنى، ئاللاھنىڭ نېمىتى بىلەن غەنىيمەت ئېلىنغان ئايالىلاردىن ئىلكىڭگە ئۆتكەن چۆرىلەرنى بىز ساڭا ھالال قىلدۇق، سەن بىلەن بىللە ھىجرەت قىلىپ كەلگەن ئاتا تەرەپ تاغا _ ئاچىلىرىڭنىڭ قىزلىرىنى ۋە ئانا تەرەپ تاغا _ ئاچىلىرىڭنىڭ قىزلىرىنىمۇ ساڭا ھالال قىلدۇق. ئەگەر بىر مۇئمىن ئايال مەھرى تەلەپ قىلماي ئۆزىنى ساڭا تەقدىم قىلسا، سەن ئۇنى ئېلىشنى خالىساڭ، بۇنى مۇئمىنلەرگە ئەمەس، يالغۇز ساڭىلا خاس قىلدۇق. سەندىن باشقا ھېچقانداق بىر ئادەمنىڭ مەھرى بەرمەي خوتۇن ئېلىشىغا يول يوقتۇر. شەكسىزكى، مۇئمىنلەرنىڭ ئايالىرى ۋە چۆرىلىرى توغرۇلۇق ئۇ مۇئمىنلەرگە بىزنىڭ نېمىنى پەرز قىلغانلىقىمىز بىزگە مەلۇمدۇر (يەنى تۆتتىن ئارتۇق ئايالنى نىكاھىدا تۇتماسلىق، نىكاھتا ۋەلى ھازىر بولۇشى، مەھرى بەلگىلىنىشى ۋە گۇۋاھچىلار ھازىر بولۇشى قاتارلىق شەرتلەرنى بەلگىلىدۇق). لېكىن بىز سەن نىكاھىڭغا ئالغان ئايالىلار توغرۇلۇق قىينىچىلىقتا قالماسلىقىڭ ئۈچۈن، ساڭا تۆتتىن ئارتۇق ئايالنى نىكاھتا ساقلاشقا رۇخسەت قىلدۇق ۋە باشقىلارغا قىلمىغان كەڭچىلىكلەرنى ساڭا قىلدۇق. ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

51 _ ئايالىرىڭدىن ئۆزۈڭ خالىغان بىرىنىڭ سەن بىلەن يېتىش نۆۋىتىنى ئارقىغا سۈرسەڭمۇ، خالىغىنىڭدىن بىرى بىلەن بىللە بولساڭمۇ، سەن نۆۋىتىنى كېچىكتۈرگەن ئايالىرىڭدىن خالىغان بىرىنى قايتىدىن تەلەپ قىلساڭمۇ ساڭا گۇناھ بولمايدۇ. بۇنداق قىلىش ئۇلارنىڭ خۇشال بولۇشىغا، قايغۇرماسلىقىغا، سېنىڭ تەقسىماتىڭغا ھەممىسىنىڭ رازى بولۇشىغا ئەڭ يېقىندۇر، ئاللاھ ئەرلەرنىڭ ئايالىرىدىن قايىسىسىغا كۆڭلىنىڭ مەيلى بارلىقىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئاللاھ دىللاردىكىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇ گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

52 _ ساڭا ئەمرىڭدىكى ئايالىلاردىن باشقا خوتۇن ئېلىش ياكى باشقا ئايالىلارنىڭ ھۆسنى _ جامالى سېنى قىزىقتۇرغان تەقدىردىمۇ، ئايالىرىڭنى تالاق قىلىپ

ئۇلارنىڭ ئورنىغا باشقىسىنى ئېلىش ھالال ئەمەس. پەقەت ئىلگىكىدە بولغان چۆرىلەر بوينىدىن مۇستەسنا، ئۇلار ساڭا ھالالدۇر. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ بىلمەي قالىدىغان ھېچقانداق ئىش يوقتۇر.

53 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەرگە ئىجازەت بېرىلمىگۈچە پەيغەمبەرنىڭ ئۆيلىرىگە كىرمەڭلار، تاماققا چاقىرىلغان ۋاقتىڭلاردا بۇرۇن كېلىپ، تاماقنىڭ پىشىشىنى كۈتۈپ ئولتۇرماڭلار، لېكىن قاچان چاقىرىلساڭلار، شۇ چاغدا كىرىپ تاماق يەپ بولغاندىن كېيىن، پاراڭ سېلىشىپ ئولتۇرماي تارقاپ كېتىڭلار. چۈنكى سىلەرنىڭ پەيغەمبەرنىڭ ئۆيىگە تاماق پىشىشتىن بۇرۇن كېلىپ ئولتۇرۇشۇڭلار ۋە تاماقتىن كېيىن پاراڭ سېلىپ ئولتۇرۇشۇڭلار ئۇنى رەنجىتىپ قويىدۇ، پەيغەمبەرنىڭ سىلەرنى «چىقىپ كېتىڭلار» دېيىشكە ھەققى بار تۇرۇقلۇق، سىلەرگە بۇنداق دېيىشتىن تارتىنىدۇ، ئەممە ئاللاھ ھەقىقەتنى بايان قىلىشتىن تارتىنمايدۇ. ئەگەر سىلەر پەيغەمبەرنىڭ ئاياللىرىدىن قاچا – قۇچا دېگەندەك بىر نەرسە سوراپ ئالماقچى بولساڭلار، پەردە ئارقىسىدىن سوراپ ئېلىڭلار، مۇنداق قىلىش سىلەرنىڭ دىللىرىڭلارنىمۇ، ئۇلارنىڭ دىللىرىنىمۇ بىر _ بىرىڭلارغا بولمىغۇر خىيالىلاردا بولۇشتىن ئەڭ پاك تۇتىدۇ. چۈنكى بىر _ بىرىڭلارغا قاراش پىتنىگە سەۋەب بولىدۇ. سىلەرنىڭ رەسۇلۇللاھنى رەنجىتىپ قويۇشۇڭلار دۇرۇس ئەمەس، رەسۇلۇللاھتىن كېيىن ئۇنىڭ ئاياللىرىنى ئېلىشىڭلارمۇ مەڭگۈ دۇرۇس ئەمەس. چۈنكى بۇنداق قىلىش ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا چوڭ گۇناھتۇر.

54 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەزىيەت بولىدىغان قانداقلا بىر گەپنى ئاشكارا ئېيتساڭلارمۇ ياكى ئۇنى دىلىڭلاردا يوشۇرساڭلارمۇ، ئاللاھ سىلەر ئاشكارا قىلغان ۋە يوشۇرغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلىدۇ، سىلەرنى شۇنىڭغا ئاساسەن جازالايدۇ.

55 _ ئاياللارغا ئۆز ئاتىلىرى بىلەن، ئوغۇللىرى بىلەن، قېرىنداشلىرى بىلەن، قېرىنداشلىرىنىڭ ئوغۇللىرى بىلەن، ھەمشىرىلىرىنىڭ ئوغۇللىرى بىلەن، مۇئمىن ئاياللار بىلەن، قۇل _ چۆرىلىرى بىلەن يۈز كۆرۈشۈشتە ھېچبىر گۇناھ بولمايدۇ. ئى ئاياللار! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، شەرىئەتنىڭ بەلگىلىمىسىدىن چەتنەپ كەتمەڭلار. چۈنكى ئاللاھ ھەممە نەرسىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق ئەمەللىرىنى كۆرۈپ تۇرىدۇ ۋە ئۇلارغا شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

56 _ شەكسىزكى، ئاللاھ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىن پەرىشتىلىرىنىڭ يېنىدا ماختايدۇ، پەرىشتىلەرمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا مەدھىيە ئوقۇيدۇ ۋە ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدۇ. ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل

قىلىدىغان كىشىلەر! مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت ئېيتىڭلار، ئۇنى ئۇلۇغلاپ سالام يوللاڭلار. ئەڭ ياخشى دۇرۇت مۇنۇ دۇرۇتتۇر: «**اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلىَ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آل مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلىَ إبرَاهِيمَ وَعَلَى آل إبرَاهِيْمَ إنَّكَ حَمِيْدٌ مَجِيْدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آل مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إبرَاهِيمَ وَعَلَى آل إبرَاهِيْمَ إنَّكَ حَمِيدٌ مجَيدٌ**».

57 _ شەكسىزكى، ئاللاھنى ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈپ ياكى گۇناھ سادىر قىلىپ رەنجىتىدىغانلارنى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى گەپ – سۆزلىرى ۋە قىلىقلىرى بىلەن رەنجىتىدىغانلارنى ئاللاھ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بارلىق ياخشىلىقتىن يىراق قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا خار قىلغۇچى ئازابنى تەييارلايدۇ.

58 _ مۇئمىن ئەرلەرگە ۋە مۇئمىن ئاياللارغا ئۇلار قىلمىغان ئىشلارنى چاپلاپ ئەزىيەت يەتكۈزىدىغانلار ئەڭ قەبىھ تۆھمەتنى، ئوپئوچۇق يالغاننى ۋە ئۆزىنى ئاخىرەتتىكى ئازابىغا ئېلىپ بارىدىغان ئەڭ چوڭ گۇناھنى سادىر قىلغان بولىدۇ.

59 _ ئى پەيغەمبەر! ئاياللىرىڭغا، قىزلىرىڭغا ۋە مۇئمىنلەرنىڭ ئاياللىرىغا ئېيتقىنكى، ئۇلار سىرتقا چىققان چاغدا، (بېشىنى، يۈزىنى، كۆكسىنى يېپىپ تۇرىدىغان كەڭ ياغلىق ئارتسۇن)، بەدىنىنى يۆگەپ تۇرىدىغان كىيىملىرىنى كىيسۇن، بۇنداق قىلغاندا، ئۇلارنىڭ (تەقۋادار مۇئمىن ئاياللار ئىكەنلىكى) ئوڭايلا بىلىنىدۇ _ دە، تۇرلۇك ئەزىيەتتىن ساقلىنىپ قالىدۇ. ئاللاھ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، چۈنكى ئۇ سىلەرنىڭ بۇرۇنقى گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلدى، ناھايىتى مېھرىباندۇر، چۈنكى ئۇ سىلەرگە ھالال – ھارام مەسىلىسىنى ئېنىق بايان قىلىپ بەردى.

60 _ 61 _ دىلىدا كۈفرىنى يوشۇرۇپ، تىلىدا ئىمان ئېيتىپ قويىدىغان مۇناپىقلار، دىلىدا شەك كېسىلى بارلار، مەدىنىدە مۇسۇلمانلار توغرۇلۇق يالغان خەۋەر تارقاتقۇچىلار ئەگەر قىلمىشلىرىدىن يانمىسا، بىز سېنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە شۇنداق بىر سالىمىزكى، ئاندىن ئۇلار ئازغىنە بىر مۇددەتنى ھېسابقا ئالمىغاندا، مەدىنىدە ساڭا قوشنا بولۇپمۇ تۇرالمايدۇ. ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلانغان ۋە لەنەتكە ئۇچرىغان ھالدا نەدە قولغا چۈشسە، شۇ يەردە تۇتۇلىدۇ ۋە ئۆلتۈرۈلىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئارىسىدا يالغان خەۋەر تارقاتقانلىقىنىڭ جازاسىدۇر.

62 _ ئاللاھنىڭ بۇرۇنقى ئۈممەتلەر ئىچىدىكى مۇناپىقلار ھەققىدە تۇتقان يولى ئۇلارنىڭ تۇتۇلغان يېرىدە ئەسىرگە ئېلىنىشى ياكى ئۆلتۈرۈلۈشىدۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ يولىدا ھېچقانداق ئۆزگىرىش تاپالمايسەن.

63 _ ئى پەيغەمبەر! كىشىلەر قىيامەتنى يىراق سانىغانلىقتىن ۋە ئۇنىڭغا ئىشەنمىگەنلىكتىن، سەندىن «قىيامەت قاچان بولىدۇ؟» دەپ سورايدۇ. سەن ئۇلارغا: «قىيامەتنىڭ ۋاقتىنى ئاللاھ ئۆزىلا بىلىدۇ» دېگىن. ئى پەيغەمبەر! سەن قانداق بىلىسەن؟ بەلكى ئۇنىڭ ۋاقتى يېقىندۇر.

64 _ 66 _ شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۆزىنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلدى ۋە ئۇلارغا ئاخىرەتتە ئىنتايىن قاتتىق ھارارەتلىك دوزاخ ئوتىنى تەييارلىدى. ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ئۇلار ئۆزلىرىگە ئىگە بولۇپ قوغدايدىغان ھېچقانداق دوست ياكى ئۇلارنى دوزاخ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار تاپالمايدۇ. دوزاختا كاپىرلارنىڭ يۈزلىرى تۇرۇلۇپ كېتىدىغان كۈندە، ئۇلار قاتتىق پۇشايمان قىلىپ: «كاشكى، بىز دۇنيادىكى ۋاقتىمىزدا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلغان بولساقچۇ! ئەگەر شۇنداق قىلغان بولساق جەننەت ئەھلى بولىمىزكەنتۇق» دېيىشىپ كېتىدۇ.

67 _ 68] كاپىرلار قىيامەت كۈنى: «ئى رەببىمىز! بىز ھەقىقەتەن ئازغۇن يولباشچىلىرىمىزغا، ساڭا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدىغان كاتتىباشلىرىمىزغا ئىتائەت قىلدۇق، نەتىجىدە، ئۇلار بىزنى ئىمان ۋە ھىدايەتنىڭ يولىدىن چىقاردى، ئى رەببىمىز! ئۇلارغا بىزنى ئازابلىغان ئازابنىڭ ئىككى ھەسسىسنى بەرگىن ۋە ئۇلارنى رەھمىتىڭدىن تامامەن يىراق قىلغىن» دەيدۇ. (بۇ ئايەت ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىپ، ئازغۇن يولباشچىلارغا ئەگىشىش ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازابىغا ۋە لەنىتىگە ئۇچراشقا سەۋەب بولىدىغانلىقىغا، ئەگەشكۈچى ۋە ئەگەشتۈرگۈچى ھەر ئىككىسىنىڭ ئازابتا ئورتاق ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

69 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە يا گەپ – سۆز بىلەن ياكى قىلىق بىلەن قەتئىي ئەزىيەت بەرمەڭلار. سىلەر ھەرگىز مۇساغا ئەزىيەت بەرگەنلەردەك بولماڭلار. ئاللاھ مۇسانى ئۇلارنىڭ يالغانلىرىدىن ۋە تۆھمەتلىرىدىن ئاقلىدى، ئۇ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا مەرتىۋىلىك زاتتۇر.

70 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئازابقا تېگىشلىك بولۇپ قېلىشتىن قورقۇڭلار، بارلىق ئەھۋالىڭلاردا ۋە ئىشلىرىڭلاردا يالغاندىن يىراق بولغان، ھەقىقەتكە ئۇيغۇن توغرا سۆزنى قىلىڭلار.

71 _ ئەگەر سىلەر ئاللاھتىن قورقساڭلار ۋە توغرا سۆزنى قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى تۈزەيدۇ ۋە گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. كىمكى ئاللاھنىڭ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئىتائەت قىلسا، ئۇ كىشى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زور مۇۋەپپەقىيەت قازانغان بولىدۇ.

72 _ شۇبھىسىزكى، بىز (ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، ئۇنىڭ توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق دىنىي مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىشتىن ئىبارەت) ئامانەتنى ئاسمانلارغا، زېمىنغا ۋە تاغلارغا تەكلىۋىدۇق، ئۇلار ئۇنى ئۈستىگە ئالمىدى، ئۇنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلىپ بولۇشنىڭ قىينلىقىدىن قورقتى. ئىنسان بولسا ئۆزى ئاجىز تۇرۇقلۇق بۇ ئامانەتنى ئۈستىگە ئالدى. شەكسىزكى، ئىنسان ئۆزىگە ناھايىتى بەك زۇلۇم قىلغۇچى ۋە ئىنتايىن نادانىدۇر.

73 _ (ئىنساننىڭ بۇ ئامانەتنى ئۈستىگە ئالغانلىقى) ئاللاھنىڭ تىلىدا ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، دىلىدا ئىشەنمەيدىغان مۇناپىق ئەرلەر بىلەن مۇناپىق ئاياللارنى، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتا ئۇنىڭغا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرىدىغان مۇشرىك ئەرلەر بىلەن مۇشرىك ئاياللارنى ئازابلىشى، مۇئمىن ئەرلەرنىڭ ۋە مۇئمىن ئاياللارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىپ جازالىماسلىقى ئۈچۈندۇر. ئاللاھ بەندىلىرى ئىچىدىن تەۋبە قىلغانلارنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

سەبەئ سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ئەڭ گۈزەل مەدھىيە ۋە مۇكەممەل شۈكۈر ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسىنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. ئاخىرەتتىمۇ ئەڭ گۈزەل مەدھىيە ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەربىر ئىشنى ھېكمەت بىلەن قىلغۇچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر.

2 _ ئاللاھ زېمىننىڭ قوينىغا كىرىپ كېتىدىغان سۇ قاتارلىق نەرسىلەرنى، زېمىندىن چىقىدىغان ئۆسۈملۈك، مەدەن ۋە سۇ قاتارلىق نەرسىلەرنى، ئاسماندىن چۈشىدىغان يامغۇر، پەرىشتە ۋە كىتاب قاتارلىقلارنى، ئاسمانغا ئۆرلەيدىغان پەرىشتە، بەندىلەرنىڭ ئەمەللىرى قاتارلىقلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر، شۇڭا ئاسىلىق قىلغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ، تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

3 _ 4 _ ئاخىرەتتە تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار: «بىزگە قىيامەت كەلمەيدۇ» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەمەلىيەت سىلەر دېگەندەك ئەمەس، رەببىمنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، قىيامەت سىلەرگە چوقۇم كېلىدۇ، ئەمما ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى بارلىق غەيىبلەرنى بىلگۈچى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى زەررە چاغلىق نەرسىمۇ ئاللاھنىڭ ئىلمىنىڭ سىرتىدا ئەمەستۇر، مەيلى زەررىدىنمۇ كىچىك ياكى ئۇنىڭدىن چوڭراق نەرسە بولسۇن، ئۇلارنىڭ ھەممىسى لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلغان». ھەممە نەرسىنىڭ مۇنداق خاتىرىلىنىشى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى مۇكاپاتلاش ئۈچۈندۇر. ئەنە شۇلارغا مەغپىرەت ۋە جەننەتلەردە ئېسىل رىزىقلار بار.

5 _ بىزنى ئۆزلىرىگە ئازاب چۈشۈرۈشتىن ئاجىز دەپ گۇمان قىلىپ، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن توسۇشتا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىشتا ۋە قۇرئان ئايەتلىرىنى يوققا چىقىرىشتا قولىدىن كەلگەن يامانلىقلارنى قىلىۋاتقان كاپىرلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار ئەڭ ئەلەملىك ۋە ئەڭ قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

6 _ ئىلىم بېرىلگەنلەر رەببىڭ تەرىپىدىن ساڭا نازىل قىلىنغان قۇرئاننىڭ شەكسىز ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ھەممىگە غالىب، ھەممىگە قادىر، سۆزلىرىدە، ئىش – پائالىيەتلىرىدە ۋە بەلگىلىمىلىرىدە مەدھىيەگە لايىق ئاللاھنىڭ يولىغا باشلايدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

7 _ كاپىرلار مەسخىرە قىلىپ بىر _ بىرىگە: «سىلەرگە سىلەر ئۆلۈپ، قەبرىلەردە چىرىپ تىتما _ تىتما بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، يېڭىدىن يارىتىلىدىغانلىقىڭلاردىن خەۋەر بېرىدىغان بىر ئادەم (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام)نى كۆرىستىپ قويايلىمۇ؟

8 _ ئەجىبا، بۇ ئادەم ئاللاھقا يالغاننى توقۇدىمۇ؟ ياكى ئېلىشىپ قالغانلىقتىن شۇنداق ئۆزى بىلمەيدىغان نەرسىلەرنى سۆزلەمدۇ؟» دەيدۇ. ئىش ھەرگىز ئۇ كاپىرلار دېگەندەك ئەمەس، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئەڭ راستچىل پەيغەمبەردۇر. ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىغان كاپىرلار ئاخىرەتتە مەڭگۈلۈك ئازابقا دۇچار بولىدۇ، ئۇلار بۇ دۇنيادا ھەقىقەتتىن ئىنتايىن يىراقلاشقان ئەڭ ئازغۇنلۇق ئىچىدىدۇر.

9 _ ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان ئاشۇ كاپىرلار، ئۇلارنى ئالدىدىن ۋە ئارقىسىدىن قورشاپ تۇرغان ئاسمان _ زېمىندىكى ئەقلىنى لال قىلىدىغان ئىلاھىي قۇدرەتكە قاراپ باقمىدىمۇ؟ ئەگەر خالىساق ئۇ كاپىرلارنى يەرگە يۇتقۇزىمىز ياكى ئاسماننى شۇئەيب ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىگە چۈشۈرگەندەك ئۇلارنىڭ ئۈستىگە پارچە _ پارچە قىلىپ چۈشۈرىمىز. ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئاسماندىن ئوت چۈشۈپ ئۇلارنى كۆيدۈرۈپ ھالاك قىلىۋەتكەن ئىدى. شەكسىزكى، بۇ بايانلاردا ئاللاھقا تەۋبە بىلەن يۈزلەنگۈچى، ئۇنىڭ يەككە– يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلغۇچى، ئىبادەتنى ئاللاھقىلا قىلغۇچى ھەربىر بەندە ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئۆپئوچۇق دەلىل بار.

10 _ شەكسىزكى، بىز داۋۇدقا پەيغەمبەرلىك، كىتاب ۋە ئىلىم ئاتا قىلدۇق، تاغلارغا ۋە قۇشلارغا: «داۋۇت بىلەن بىرلىكتە تەسبىھ ئېيتىڭلار» دېدۇق. داۋۇدقا تۆمۈرنى يۇمشىتىپ بەردۇق، تۆمۈر ئۇنىڭ ئالدىدا خېمىردەك بولاتتى، ئۇنى خالىغانچە ئىشلىتەتتى.

11 _ بىز داۋۇدقا «مۇكەممەل ۋە كەڭ ساۋۇتلارنى ياسىغىن، ساۋۇتلارنى ياساشتا ئۇنىڭ ھالقىلىرىنى تەكشى قىلغىن، ھالقىلىرى بەك كىچىكمۇ بولمىسۇن، بەك چوڭمۇ بولمىسۇن. ئى داۋۇد! سەن ۋە ئائىلەڭدىكىلەر ئاللاھقا تائەت _ئىبادەتنى ياخشى قىلىڭلار. چۈنكى مەن سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى كۆرۈپ تۇرىمەن، ماڭا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەس» دەپ ۋەھيى قىلدۇق.

12 _ بىز سۈلەيمانغا شامالنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، ئۇ شامال چۈشتىن ئىلگىرى بىر ئايلىق مۇساپىنى، چۈشتىن كېيىن يەنە بىر ئايلىق مۇساپىنى باساتتى، بىز يەنە ئۇنىڭغا ئېرىتىلگەن مىس بۇلىقىنى سەلدەك ئاققۇزۇپ بەردۇق، جىنلارنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، ئۇلارنىڭ بىر قىسمى رەببىنىڭ ئەمرى بويىچە سۈلەيمانىنىڭ ئالدىدا ئىشلەيتتى، جىنلاردىن كىمكى بىزنىڭ ئەمرىمىزگە خىلاپلىق قىلىدىكەن، ئۇنىڭغا بىز قىزىتىلغان دوزاخ ئازابىنى تېتىتىمىز.

13 _ جىنلار سۈلەيمانغا ئۇ خالىغان كاتتا مەسجىدلەرنى، ھەيكەللەرنى، كۆلدەك چوڭ لېگەنلەرنى، (چوڭلىقىدىن) مىدىرلىمايدىغان قازانلارنى ياساپ بېرەتتى، بىز ئېيتتۇقكى، «ئى داۋۇد ئائىلىسىدىكىلەر! ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ۋە بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىڭلا»، بەندىلىرىم ئىچىدە ئاللاھقا كۆپلەپ شۈكۈر قىلغۇچىلار بەكمۇ ئاز. داۋۇد ئائىلىسى ئاشۇ ئاز كىشىلەرنىڭ قاتارىدىندۇر.

14 _ سۈلەيمانغا ئۆلۈمنى ھۆكۈم قىلغىنىمىزدا، ئۇنىڭ ئۆلگەنلىكى ھەققىدە جىنلارنى پەقەت ئۇنىڭ تايىنىپ ئولتۇرغان ھاسىسىنى يېگەن قۇرۇتلا خەۋەردار قىلدى. سۈلەيمان ھاسىسىنى قۇرۇت يەپ يىقىلغان چاغدا، جىنلارغا ئايان بولدىكى، ئەگەر ئۇلار غەيىبنى بىلىدىغان بولسا ئىدى، سۈلەيماننى ھايات دەپ ئويلاپ، ئۇنىڭغا ئىشلەش يولىدا بۇنداق خار قىلغۇچى ئازاب ۋە جاپالىق ئەمگەك ئىچىدە تۇرمىغان بولاتتى. (بۇ ئايەت جىنلار غەيىبنى بىلىدۇ دەپ گۇمان قىلغۇچىلارغا قارىتىلغان رەددىيەنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. چۈنكى ئەگەر جىنلار غەيىبنى بىلسە ئىدى، سۈلەيمان ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆلگەنلىكىنى دەرھال بىلگەن بولاتتى ۋە ئېغىر ئەمگەكنى داۋاملاشتۇرمىغان بولاتتى).

15 _ شۇبھىسىزكى، يەمەندىكى سەبەئ قەبىلىسى ئۈچۈن ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان جايلىرىدا، بىزنىڭ چەكسىز قۇدرىتىمىزنى كۆرسىتىدىغان كاتتا بىر دەلىل بار ئىدى. ئۇ جاينىڭ ئوڭ ۋە سول تەرىپىدە ئىككى باغ بار ئىدى. (ئۇلارغا): «رەببىڭلار بەرگەن رىزىقتىن يەڭلار ۋە ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىڭلار. شەكسىزكى، سىلەرنىڭ يۇرتۇڭلار تۇپراقى مۇنبەت، ھاۋاسى ياخشى جايدۇر، رەببىڭلار گۇناھلىرىڭلارنى ناھايىتى بەك مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر (دېگەن ئىدۇق).

16 _ 17 _ ئەمما ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىشتىن ۋە ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىشتىن باش تارتتى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇلارغا كۈچلۈك كەلكۈننى ئەۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ توسمىلىرىنى ۋە شۇ ئىككى بېغىنى ۋەيران قىلىۋەتتۇق، ئۇلارنىڭ مېۋىلىك ئىككى بېغىنى ئاچچىق مېۋىلىك، يۇلغۇنلۇق، ئاز _ تولا ياۋا چىلانلىق باغلارغا ئايلاندۇرۇپ قويدۇق. بىزنىڭ ئۇلارغا ياخشىسىنىڭ ئورنىغا ناچارنى ئالماشتۇرۇپ بەرگەنلىكىمىز ئۇلارنىڭ تۇزكورلۇق قىلغانلىقى، نېمەتكە شۈكۈر قىلمىغانلىقى سەۋەبىدىندۇر. بىز بۇنداق ئازاب بىلەن پەقەت بىزنىڭ نېمەتلىرىمىزگە تۇزكورلۇق قىلغان ۋە ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشتا چىڭ تۇرۇۋالغان كاپىرلارنىلا جازالايمىز.

18 _ يەمەندىكى سەبەئ قەبىلىسىنىڭ يۇرتى بىلەن بىز بەرىكەتلىك قىلغان شام ئارىسىدا، كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان نۇرغۇن شەھەرلەرنى بەرپا قىلدۇق، ئۇلار ئارىسىدىكى قاتناشنى ئۆلچەملىك ۋە

ئوڭاي قىلدۇق، ئۇلارغا ئېيتتۇقكى، «بۇ شەھەرلەرنىڭ ئارىسىدا كېچە – كۈندۈز ئۆزۈڭلار خالىغان ۋاقىتتا، دۈشمەندىن قورقمىغان ياكى ئاچلىقتىن ۋە ياكى ئۇسسۇزلۇقتىن ئەنسىرىمىگەن ھالدا تىنچ _ ئامان مېڭىڭلار!».

19 _ ئۇلار ئازغۇنلۇقتا ھەددىدىن ئاشقانلىقتىن، ئۇلارغا بېرىلگەن راھەتلىك، خاتىرجەملىك ۋە كەڭتاشا تۇرمۇشتىن زېرىكىپ : «ئى رەببىمىز! بىزنىڭ سەپەر مەنزىللىرىمىزنىڭ ئارىسىنى شەھەرلەر تېپىلمايدىغان شەكىلدە يىراق قىلىپ بەرگىن» دېدى، كۈفرىلىق قىلىپ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇلارنى (يەنى ئۇلارنىڭ قىسىسىنى كېيىنكىلەرگە) ئىبرەتلىك چۆچەك قىلىپ قالدۇردۇق. ئۇلارنى تىتما _ تىتما قىلىپ پارچىلىۋەتتۇق، شەھەرلىرىنى خارابىگە ئايلاندۇرۇۋەتتۇق. شەكسىزكى، سەبەئ قەبىلىسىگە كەلگەن ئازابتا جاپا _ مۇشەققەتلەرگە سەۋر قىلغۇچى ۋە ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغۇچى ھەربىر بەندە ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

20 _ ئىبلىس ئۆزىنىڭ ئىنسانلارنى ئازدۇرۇپ كېتەلىشىنى، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئۆزىگە ئەگىشىشىنى ئاز–تولا تەخمىن قىلغان ئىدى، ئەمما ئۇ بۇ ھەقتىكى تەخمىننى ھەقىقەتەن راستقا چىقاردى. چۈنكى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا چىڭ تۇرغان بىر تۈركۈم مۇئمىنلەردىن باشقىلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ ئىبلىسقا ئىتائەت قىلدى.

21 _ ھالبۇكى، ئىبلىسنىڭ ئۇ كاپىرلارنى كۈفرىلىققا زۇرلىغۇدەك ھېچقانداق ھوكۇمرانلىقى يوق ئىدى. لېكىن ئاخىرەتكە ئىمان ئېيتقۇچىلار بىلەن ئۇنىڭغا شەك كەلتۈرگۈچىلەرنى بىلىۋېلىشى (يەنى ئوتتۇرىغا چىقىرىشى) ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ھېكمىتى شەيتانىنىڭ ئادەم ئەۋلادلىرىنى ۋەسۋەسە قىلىشىنى تەقەززا قىلدى. شەكسىزكى، سېنىڭ رەببىڭ ھەممە نەرسىنى كۆزىتىپ ۋە خاتىرلەپ تۇرغۇچىدۇر. ھەربىر ئادەمگە شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

22 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى تەرك ئېتىپ، ئاللاھنىڭ شېرىكلىرى دەپ گۇمان قىلىپ چوقۇنغان بۇت، پەرىشتە ۋە ئىنسان قاتارلىق مەبۇدلىرىڭلارنى چاقىرىڭلار، قېنى ھاجەتلىرىڭلارنى ئۇلاردىن تىلەپ بېقىڭلار. شەكسىزكى، ئۇلار سىلەرنىڭ تەلىپىڭلارنى ھەرگىزمۇ ئورۇنداپ بېرەلمەيدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاسمانلاردا ياكى زېمىندا زەررە چاغلىق نەرسىگە ئىگە بولالمايدۇ، ئۇلارنىڭ ئاسمان – زېمىننىڭ يارىتىلىشىدا ھېچبىر شېرىكچىلىكى يوق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئاللاھنىڭ يارىتىش ئىشلىرىغا يارەملىشىدىغان ھېچبىر يارەمچىمۇ يوقتۇر. چۈنكى ئاللاھ يەككە – يېگانە ياراتقۇچى بولۇپ، ئۇ يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا لايىقتۇر، ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ئەمەستۇر.

23 _ ئاللاهنڭ دەرگاهىدا ئاللاه ئۆزى رۇخسەت بەرگەن ئادەمدىن باشقا ھېچكىمنڭ شاپائىتى پايدا بەرمەيدۇ. ئاللاهنڭ چەكسىز قۇدرىتىنڭ دەللىرىدىن بىرى شۇكى، ئاللاه سۆز قىلسا، بۇ سۆزنى ئاسمانلاردىكى پەرىشتىلەر ئېنىق ئاڭلايدۇ ۋە ئۇلار ئاللاهنڭ ھەيۋىتىدىن قورقۇپ تىترەپ كېتىدۇ، ھەتتا ھۇشسىزلىنىش دەرىجىسىگە يېتىپ قالىدۇ، دىللىرىدىن قورقۇنچلىرى كۆتۈرۈلگەن چاغدا، ئۇلار بىر _ بىرىگە : «رەببىڭلار نېمە دېدى؟» دەيدۇ. ئۇلار: «ئاللاه ھەقنى دېدى، ئۇ ھەممىدىن ئۈستۈندۇر، ھەممىگە غالىبتۇر، ئالىي مەرتىۋىلىكتۇر ۋە ھەممىدىن كاتتىدۇر» دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

24 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلاردىن: «سىلەرگە ئاسمانلاردىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىپ، زېمىندىن زىرائەتلەرنى ۋە مەدەنلەرنى چىقىرىپ بېرىپ رىزىق بېرىۋاتقان كىم؟» دەپ سورىغىن، ئۇلار چوقۇم «ئاللاه» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئەگەر ئۇلار شۇنداق جاۋاب بەرمىسە، ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «رىزىق بەرگۈچى ئاللاھتۇر. شەكسىزكى، بىز بىلەن سىلەردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىنڭ بىرى يا چوقۇم ھىدايەت ئۈستىدە، ياكى ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتىدۇر».

25 _ ئېيتقىنكى، «بىزنىڭ قىلغان گۇناھىمىز ئۈچۈن سىلەر سوراققا تارتىلمايسىلەر، سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلار ئۈچۈن بىزمۇ سوراققا تارتىلمايمىز. چۈنكى بىز سىلەردىن ۋە سىلەرنىڭ كاپىرلىقىڭلاردىن ئەلۋەتتە يىراقمىز».

26 _ ئېيتقىنكى، «رەببىمىز بىزنى قىيامەت كۈنى بىر ئارىغا توپلايدۇ، ئاندىن ئارىمىزدا ھەق ۋە ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ئاللاه بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئەڭ ئادالەتلىك ھۆكۈم قىلغۇچىدۇر، ئۇ قانداق ھۆكۈم قىلىشنى ۋە بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ناھايىتى ياخشى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچبىر ئىش مەخپىي ئەمەستۇر».

27 _ ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاهنڭ شېرىكلىرى دەپ، ئىبادەتتە ئاللاهقا شېرىك قىلغان نەرسىلىرىڭلارنى ماڭا بىر كۆرسىتىپ بېقىڭلارچۇ! ئۇلار بىر نەرسىنى يارىتىپتىمۇ؟ ئىش ئۇلار ئېيتقاندەك ئەمەس، بەلكى ئاللاه يېگانە مەبۇد بولۇپ، ئىبادەت ئاللاهقىلا قىلىنىدۇ، ئاللاه مەخلۇقاتنى ئۆزىگە شېرىك كەلتۈرگەن مۇشرىكلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئاللاه بارلىق ئىش _ ھەرىكەتلىرىدە، سۆزلىرىدە، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر».

28 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سېنى پۈتكۈل ئىنسانلارغا پەقەت ئاللاهنڭ مۇكاپاتى بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئۇلارنى ئاللاهنڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپلا ئەۋەتتۇق. ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى بۇ ھەقىقەتنى بىلمەيدۇ ۋە ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدۇ.

29 _ ئاشۇ مۇشرىكلار مۇسۇلمانلارنى مەسخىرە قىلىپ: «ئەگەر سىلەر گېپىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئاللاھ قىيامەت كۈنى ھەممىمىزنى بىر يەرگە توپلايدۇ، ئاندىن ئارىمىزدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىدۇ، دېگەن ۋەدەڭلار قاچان ئەمەلگە ئاشىدۇ؟» دەيدۇ .

30 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان بىر كۈن باركى، ئۇ شەكسىز كېلىدۇ، ئۇ قىيامەت كۈندۈر. سىلەر تەۋبە قىلىۋېلىش ئۈچۈن ئۇنىڭدىن بىردەممۇ كېچىكىپ قالالمايسىلەر ۋە ئازابتىن بىردەممۇ ئىلگىرى كېتەلمەيسىلەر. شۇڭا بۇ كۈندىن قورقۇڭلار ۋە ئۇنىڭغا تەييارلىق قىلىڭلار».

31 _ كاپىرلار: «بۇ قۇرئانغىمۇ، ئۇنىڭدىن ئىلگىرىكى تەۋرات، ئىنجىل ۋە زەبۇر قاتارلىق كىتابلارغىمۇ قەتئىي ئىشەنمەيمىز» دەيدۇ. ئۇلار ئاللاھنىڭ كىتابلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلدى. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ زالىملارنىڭ رەببىڭنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭغا ھېساب بېرىش ئۈچۈن توختىتىپ قويۇلغان چاغدىكى، بىر _ بىرى بىلەن جېدەللىشىۋاتقان ھالىنى بىر كۆرسەڭ، ئەلۋەتتە ئاجايىپ قورقۇنچلۇق بىر ھالەتنى كۆرگەن بولاتتىڭ. بوزەك قىلىنغانلار ئۆزلىرىنى ئەگەشتۈرگەن مۇتەكەببىر يولباشچىلارغا: «ئەگەر سىلەر بىزنى ھىدايەتتىن ئازدۇرمىغان بولساڭلار، بىز چوقۇم ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتاتتۇق» دەپ مالامەت قىلىشىدۇ.

32 _ يولباشچىلار بوزەك قىلىنغانلارغا: «سىلەرگە ھىدايەت كەلگەندىن كېيىن بىز سىلەرنى ئۇنىڭدىن توستۇقمۇ؟ ئەكسىچە، سىلەر گۇناھكار ئادەملەر ئىدىڭلار، چۈنكى سىلەر كاپىرلىقنى ئۆز ئىختىيارىڭلار بىلەن تاللىدىڭلار» دەيدۇ.

33 _ بوزەك قىلىنغانلار ئازغۇن يولباشچىلىرىغا: «ياق! سىلەرنىڭ بىزگە قارشى كېچە _ كۈندۈز قىلغان ھىيلە ـ مىكىرىڭلار بىزنى بۇ ھالغا كەلتۈرۈپ قويدى. چۈنكى سىلەر ھەمىشە بىزدىن ئاللاھنى ئىنكار قىلىشىمىزنى ۋە ئىبادەتتە ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈشىمىزنى تەلەپ قىلاتتىڭلار» دەيدۇ. ھەر ئىككى پىرقە ئۆزلىرىگە تەييارلانغان ئازابنى كۆرگەن چاغدا، پۇشايمانلىرىنى يوشۇرۇشقا تىرىشىدۇ. كاپىرلارنىڭ بويۇنلىرىغا تاقاقلارنى سالىمىز، ئۇلارنىڭ بۇنداق قاتتىق جازالىنىشى پەقەتلا دۇنيادىكى چاغلىردا ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە قىلغان يامان ئەمەللىرى سەۋەبىدىندۇر. (بۇ ئايەتتە ئازغۇنلارغا ئەگىشىشنىڭ خەتىرىدىن ئاگاھلاندۇرۇلغان).

34 _ قانداقلا بىر شەھەرگە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ، ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشقا دەۋەت قىلىش ئۈچۈن بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتسەك، ئۇ شەھەرنىڭ راھەت _ پاراغەت ۋە ئەيشى _ ئىشرەتكە چۆكۈپ كەتكەن دۆلەتمەن ئادەملىرى: «ئى پەيغەمبەرلەر! بىز سىلەر دەۋەت قىلغان دىننى قەتئىي ئىنكار قىلىمىز» دېدى.

35 _ ئۇلار يەنە: «سلەرگە قارىغاندا بىزنىڭ پۇل _ مېلىمىز ۋە بالىلىرىمىز كۆپ، ئاللاھ بىزگە بۇ نېمەتلەرنى بىزدىن رازى بولغانلىقى ئۈچۈنلا بەرگەن. (شۇڭا) بىز يا دۇنيادا ياكى ئاخىرەتتە ئازابقا ئۇچرىمايمىز» دەيتتى.

36 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، رەببىم بۇ دۇنيادا خالىغان بەندىسىنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ. ئاللاھنىڭ بۇنداق قىلىشى ئۇلارنى ياخشى كۆرگەنلىكتىن ياكى غەزەپلەنگەنلىكتىن ئەمەس. لېكىن ئاللاھ بەندىلىرىنى سىناش ئۈچۈن شۇنداق قىلىدۇ، كىشىلەرنىڭ تولىسى بۇنىڭ سىناق ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ ۋە بۇ توغرىدا ئويلاپمۇ قويمايدۇ».

37 _ سلەرنى بىزگە يېقىنلاشتۇرىدىغان ۋە مەرتىۋەڭلارنى كۆتۈرىدىغان نەرسە سلەرنىڭ پۇل _ مېلىڭلار ياكى بالىلىرىڭلار ئەمەس، لېكىن ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەل قىلغانلارغا قىلغان ئەمەللىرى ئۈچۈن ھەسسىلەپ مۇكاپات بېرىلىدۇ، بىر ياخشى ئەمەلگە ئون ھەسسە ۋە ئۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق ساۋاب بېرىلىدۇ، ئۇلار جەننەتنىڭ ئېسىل سارايلىرىدا ئازابتىن، ئۆلۈمدىن ۋە ھەرقانداق بىر كۆڭۈلسىزلىكتىن خاتىرجەم ھالدا تۇرىدۇ.

38 _ بىزنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىمىزنى بىكار قىلىش ئۈچۈن جېنىنىڭ بارىچە ئۇرۇنغان ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە مۇخالىپەتچىلىك قىلىپ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسىدىغانلارغا كەلسەك، ئۇلار دوزاخقا كىرىدۇ، ئۇلارنى دوزاخقا قاتتىق قول پەرىشتىلەر ھازىر قىلىدۇ، ئۇلار دوزاختىن قەتئىي چىقالمايدۇ.

39 _ ئى پەيغەمبەر! پۇل _ مېلى بىلەن ۋە پەرزەنتلىرى بىلەن پەخىرلىنىدىغان ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «شۇبھىسىزكى، رەببىم بەندىلىرى ئىچىدىن خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ، رەببىم بۇنى ئۆزىلا بىلىدىغان ھېكمەتكە ئاساسەن قىلىدۇ. سلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ نېمىنى سەرپ قىلساڭلار، ئاللاھ ئۇنىڭ ئورنىنى دۇنيادا پۇل – مال بىلەن، ئاخىرەتتە مۇكاپات بىلەن تولدۇرۇپ بېرىدۇ، ئاللاھ رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر. شۇڭا سلەر رىزىقنى ئاللاھتىنلا تەلەپ قىلىڭلار ۋە ئاللاھ بۇيرۇغان سەۋەبلەرنى قىلىپ رىزىق يولىدا ئىشلەڭلار».

40 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئاللاھ مۇشرىكلارنى، ئۇلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان مەبۇدلىرىنى ۋە ئۇلار چوقۇنغان پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسىنى توپلايدۇ، ئاندىن مۇشرىكلارغا كايىغان ھالدا پەرىشتىلەرگە: «ئاشۇلار سلەرگە چوقۇنغانمىدى؟» دەيدۇ.

41 _ پەرىشتىلەر: «ئى ئاللاھ! بىز سېنى شېرىكى بولۇشتىن ئەلۋەتتە پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمىز، سەن بىزنىڭ ئىگىمىز، بىز ساڭا ئىتائەت قىلىمىز ۋە ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز. بەلكى ئۇ مۇشرىكلار شەيتانلارغا چوقۇناتتى، ئۇلارنىڭ تولىسى شەيتانلارغا ئىشىنەتتى ۋە ئىتائەت قىلاتتى» دەيدۇ.

42 _ ئىنسانلار ھېساب مەيدانىغا توپلانغان كۈندە، مەبۇدلار ئۆزلىرىگە چوقۇنغان مۇشرىكلارغا قىلچە پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ، زىيانمۇ سالالمايدۇ. مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە گۇناھ سادىر قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان مۇشرىكلارغا: «سىلەر ئىنكار قىلىپ كېلىۋاتقان دوزاخ ئازابىنى تېتىڭلار» دەيمىز.

43 _ مەككىلىك كاپىرلارغا ئاللاھنىڭ روشەن ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلگەندە، ئۇلار: «مۇھەممەد پەقەتلا سىلەرنى ئاتا _بوۋىلىرىڭلار چوقۇنغان نەرسىلەرگە چوقۇنۇشتىن توسماقچى بولغان ئادەمدۇر» دېدى، ئۇلار يەنە: «ئى مۇھەممەد! سەن بىزگە ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ قۇرئان ئاللاھتىن كەلگەن ئەمەس، بەلكى ئۆزۈڭ توقۇپ چىققان يالغان سۆزدىن باشقا نەرسە ئەمەس» دېدى. بۇ كاپىرلار ئۆزلىرىگە يېتىپ كەلگەن قۇرئان توغرۇلۇق: «بۇ پەقەت ئوپئوچۇق بىر سېھىردۇر» دېدى.

44 _ بىز ئۇ كاپىرلارغا مۇشۇ قۇرئاندىن ئىلگىرى ئۇلار ئوقۇيدىغان ھېچقانداق كىتاب نازىل قىلمىدۇق، ئى پەيغەمبەر! سەندىن ئىلگىرى ئۇلارغا بىزنىڭ ئازابىمىزدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان ھېچقانداق پەيغەمبەرمۇ ئەۋەتمىگەن ئىدۇق. ئۇلار نېمىگە ئاساسلىنىپ بۇ قۇرئاننى سېھىر دەيدۇ؟

45 _ بۇ كاپىرلاردىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئاد، سەمۇد قەۋملىرىمۇ بىزنىڭ پەيغەمبەرلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان. مەككىلىكلەر ئىلگىرىكىلەر ئېرىشكەن كۈچ _ قۇۋۋەت، بايلىق ۋە ئۇزۇن ئۆمۈر قاتارلىق نېمەتلەرنىڭ ئوندىن بىرىگىمۇ ئېرىشكىنى يوق. ئىلگىرىكىلەر مېنىڭ پەيغەمبەرلىرىمنى ئىنكار قىلىۋىدى، ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتتۇق. ئى پەيغەمبەر! مېنىڭ ئۇلارنى قانداق جازالىغانلىقىمغا قارىغىن.

46 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنكارچى كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە بىر خىسلەتنى تەۋسىيە قىلىمەن: سىلەر ئاللاھ ئۈچۈن ئىككى _ ئىككىدىن، ياكى بىر _ بىردىن تۇرۇڭلار، ئاندىن ھەمراھىڭلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭغا قىلىنغان تۆھمەتلەر ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزۈڭلار». ئۇنىڭدا ھېچقانداق مەجنۇنلۇق يوقتۇر، ئۇ پەقەت سىلەر قاتتىق ئازابقا قېلىشتىن ئىلگىرى سىلەرنى دوزاخنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەردۇر.

47 _ ئی پەیغەمبەر! کاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «مەن دىنغا دەۋەت قىلغانلىقىمغا سىلەردىن ھېچقانداق ھەق تەلەپ قىلغىنىم يوق، مەن ئەجرىمنى پەقەت ئاللاھتىن تىلەيمەن، ئاللاھ مېنىڭ ئەمەلىمنى ۋە سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلارنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئۇ ھەركىمنىڭ ئەمەلىگە تېگىشلىك مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ».

48 _ ئی پەیغەمبەر! ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ۋە ئىسلام دىنىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، رەببىم باتىلنى ھەقىقەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرى بىلەن ئېتىپ تاشلايدۇ، ئۇنى رەسۋا قىلىدۇ ۋە يوق قىلىۋېتىدۇ. ئاللاھ غەيىبلەرنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ئاسمان – زېمىندا ھېچقانداق نەرسە ئۇنىڭغا مەخپىي ئەمەستۇر».

49 _ ئی پەیغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھتىن ھەقىقەت كەلدى، ئۇلۇغ شەرىئەت كەلدى، باتىل يوقالدى، ئۇنىڭ قەلبىلەرگە بولغان ھاكىمىيىتى تۈگەشتى. ئەمدى باتىل ھېچقانداق نەرسىنى پەيدا قىلالمايدۇ ۋە قايتۇرۇپمۇ ئەكىلەلمەيدۇ».

50 _ ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن ھەقىقەتتىن ئېزىپ كەتسەم ئازغانلىقىمنىڭ زىيىنى ئۆزۈمگىدۇر، ئەگەر مەن ھەقىقەت ئۈستىدە مۇستەھكەم تۇرسام، بۇ رەببىم ماڭا ۋەھيى قىلغان قۇرئاننىڭ سەۋەبىدىندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ مېنىڭ سىلەرگە ئېيتقانلىرىمنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، دۇئا قىلىپ ھاجەتلىرىنى تىلىگەن بەندىسىگە يېقىندۇر».

51 _ ئی پەیغەمبەر! سەن ئۇ كاپىرلارنىڭ ئاللاھنىڭ ئازابىنى كۆرۈپ قاتتىق قورقۇپ كەتكەنلىكىتىن قاچىدىغان يەر تاپالمايۋاتقان چاغدىكى ھالىنى بىر كۆرسەڭ، ئاجايىپ قورقۇنچلۇق ئەھۋالنى كۆرگەن بولاتتىڭ. كاپىرلارغا دوزاختىن قېچىش يوق ۋە قۇتۇلۇش يوق، ئۇلار تۇتقىلى بولىدىغان يېقىن جايدا دوزاخقا ئېلىپ بېرىلىدۇ.

52 _ كاپىرلار قىيامەت كۈنى ئازابىنى كۆرگەن ۋاقتىدا: «بىز ئاللاھقا، ئۇنىڭ كىتابلىرىغا، پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ. ئەمما ئاخىرەتتە ئۇلار ئۇچۇن بۇنچە يىراق مۇساپىدىن ئاسانلا نىجاتلىققا ئېرىشىش قانداقمۇ مۇمكىن بولسۇن! ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا ئىمان ئېيتماي كاپىرلىقتا چىڭ تۇردى، ئەمدى ئۇلارنىڭ ئېيتقان ئىمانىنىڭ پايدىسى بولمايدۇ.

53 _ ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان، پەيغەمبەرلەرنى يالغانچى دېگەن، ھەقىقەتتىن تامامەن يىراق ھالدا گۇمان بىلەن ئىش قىلغان ئىدى. ھالبۇكى، ئۇلارنىڭ گۇمانىنى كۈچكە ئىگە قىلىدىغان ھېچقانداق پاكىت يوق، خۇددى ناھايىتى يىراق جايدىن ئوق ئاتقان ئادەم ئوقنى تەككۈزەلمىگەندەك، ھەقىقەتتىن يىراقتا تۇرۇپ ئۇنىڭغا گۇمان بىلەن يېتىشكە ھېچبىر يول يوقتۇر.

54 _ كاپىرلار بىلەن ئۇلارنىڭ گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلىش ۋە دۇنياغا قايتىپ مۇسۇلمان بولۇپ كېلىش ئىستىكى ئوتتۇرىسىغا، خۇددى ئىلگىرىكى كاپىر قەۋملەرگە قىلىنغانغا ئوخشاش توسالغۇ پەيدا قىلىندى. چۈنكى ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا پەيغەمبەرلەرنىڭ، ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنىڭ ۋە ئەمەللەردىن ھېساب بېرىشنىڭ راستلىقىدىن چوڭقۇر شەكتە ئىدى. شۇ سەۋەبتىن ئۇلار ئىمان ئېيتمىغان.

فاتىر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ ۋايىغا يەتكەن مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقان، پەرىشتىلەرنى ئۆزى خالىغان بەندىلىرىگە خالىغان ئەمر _پەرمانلارنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئەلچى قىلىپ ئەۋەتىدىغان ئاللاھقا خاستۇر! ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى، پەرىشتىلەرنى ئىككى قاناتلىق، ئۈچ قاناتلىق، تۆت قاناتلىق قىلىپ ياراتقانلىقىدۇر، ئاللاھ خالىسا ئۇنىڭدىنمۇ زىيادە قىلىپ يارىتىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئىش قىيىن ئەمەستۇر.

2 _ ئاللاھ ئىنسانلارغا رىزىق، يامغۇر، تەن ساقلىقى ۋە ئىلىم قاتارلىق نېمەتلەردىن قانداقلا بىر نېمەتنى ئاتا قىلسا، بۇ رەھمەتنى ھېچكىم توسۇۋالالمايدۇ، ئاللاھ رەھمىتىدىن نېمىنى توسۇپ قالسا، ھېچكىم ئاللاھ توسۇپ قالغان بۇ نېمەتنى ئالالمايدۇ. ئاللاھ غالىبتۇر ھەر نەرسىنى تىزگىنلەپ تۇرغۇچىدۇر ، نېمەت ئاتا قىلىش ۋە ئۇنى توسۇپ قېلىشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

3 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلىرىگە تىلىڭلار، دىلىڭلار ۋە بارلىق ئىش – ھەرىكىتىڭلار بىلەن شۇكۇر قىلىڭلار، ئاللاھتىن باشقا سىلەرگە ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىپ، زېمىندىن سۇ، مەدەن قاتارلىقلارنى چىقىرىپ بېرىپ رىزىق ئاتا قىلىدىغان ھېچقانداق ياراتقۇچى يوقتۇر. ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر قانداقلارچە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتىسىلەر؟

4 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر قەۋمىڭ سېنى يالغانچى دېسە، ئۇنتۇمىغىنكى، سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرمۇ يالغانچى دېيىلگەن ئىدى. ئاخىرەتتە ھەممە ئىش ئاللاھقا قايتۇرۇلىدۇ، ئاللاھ ھەممە كىشىگە ئۆزىگە تېگىشلىك بولغان مۇكاپات ياكى جازانى بېرىدۇ. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

5 _ 6 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ ئاخىرەت، جەننەت، دوزاخ ھەققىدىكى ۋەدىسى ئەلۋەتتە ھەقتۇر، دۇنيا ھاياتى سىلەرنى شەھۋەتلىرى ۋە ئىستەكلىرى بىلەن ئالداپ قويمىسۇن، ئالدامچى شەيتان سىلەرنى ئاللاھ توغرۇلۇق خاتا چۈشەنچىلەر بىلەن ئالداپ كەتمىسۇن. چۈنكى شەيتان

ئادەم بالىسغا دۇشمەندۇر، سىلەرمۇ ئۇنى دۇشمەن تۇتۇڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلماڭلار. شەكسىزكى، شەيتان ئۆز تەۋەلىرىنى دوزاخ ئەھلىدىن بولسۇن دەپ ئازغۇنلۇققا دەۋەت قىلىدۇ.

7 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرى ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلغانلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار. ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارنىڭ گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ ۋە ئۇلار جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ.

8 _ شەيتان ئاللاھنى ئىنكار قىلىش، ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىش ۋە بۇتلارغا چوقۇنۇش قاتارلىق يامان ئەمەلنى چىرايلىق كۆرسەتكەن، شۇنىڭ بىلەن ئۇنى چىرايلىق ھېسابلىغان ئادەم، ئاللاھ ھىدايەت قىلغان، ياخشىلىقنى ياخشىلىق، يامانلىقنى يامانلىق دەپ بىلگەن ئادەم بىلەن ئوخشاشمۇ؟ شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىدىن خالىغان كىشىنى ئازدۇرىدۇ، خالىغان كىشىگە ھىدايەت ئاتا قىلىدۇ. (ئى پەيغەمبەر!) شۇڭا، سەن ئۇ ئازغۇنلارنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىغا قايغۇرۇپ ئۆزۈڭنى ھالاك قىلىۋەتمىگىن، چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ، شۇنىڭغا ئاساسەن ئۇلارغا ئەڭ ئېغىر جازانى بېرىدۇ.

9 _ ئاللاھ شامالىلارنى ئەۋەتىدىغان زاتتۇر. شامالىلار بۇلۇتنى قوزغايدۇ، بۇلۇت سۇسىزلىقتىن ئۆلگەن قاقاس يەرگە يامغۇر ياغدۇرىدۇ، شۇ يامغۇر بىلەن قاقاس زېمىن تىرىلىدۇ. نەتىجىدە ئاشۇ قاقاس زېمىن زىرائەت بىلەن يېشىللىققا ئايلىنىدۇ. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەرنى ئەنە شۇنداق تىرىلدۈرىدۇ.

10 _ كىمكى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە شان _ شەۋكەت ۋە كۈچ _ قۇدرەت ئىزدەيدىكەن، ئۇنى ئاللاھتىن تىلىسۇن. ئۇنىڭغا پەقەت ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش بىلەن ئېرىشكىلى بولىدۇ. شان _ شەۋكەت بىلەن كۈچ – قۇدرەتكە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش بىلەن ئېرىشكىلى بولىدۇ، بۇ ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. كىمكى ئۇنى مەخلۇقاتتىن ئىزدەيدىگەن، ئاللاھ ئۇنى خار قىلىدۇ، كىمكى ئۇنى ئاللاھتىن تىلەيدىكەن، ئاللاھ ئۇنى ئەزىز قىلىدۇ. ياخشى سۆز ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا ئۇرلەيدۇ، ياخشى ئەمەل ئۇنى كۆتۈرىدۇ. يامان ئىشلارنى قىلغانلارغا كەلسەك، ئۇلارغا قاتتىق ئازاب بار. ئۇلارنىڭ ھىيلە –مىكىرلىرى بەربات بولىدۇ ۋە ئۇلارغا قىلچە پايدىسى بولمايدۇ.

11 _ ئاللاھ ئاتاڭلار ئادەم ئەلەيھىسسالامنى تۇپراقتىن، ئۇنىڭ نەسلىنى ئابىمەنىيدىن ياراتتى. ئاندىن سىلەرنى ئەر ۋە ئايالدىن ئىبارەت جۈپلەر قىلدى، ھېچقانداق بىر چىشىنىڭ ھامىلدار بولۇشى ۋە تۇغۇشى ئاللاھنىڭ ئىلمىنىڭ سىرتىدا ئەمەس، ھەر قانداق ئادەمنىڭ ئۆمرىنىڭ ئۇزۇن ياكى

قىسقا بولۇشى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى كىتاب ــ لەۋھۇلمەھپۇزدا ئالدىنئالا يېزىلىپ بولغان، ئاللاھ بۇلارنى يارىتىشتىن بۇرۇن بىلىپ ۋە ھېسابلاپ چىققان بولۇپ، ئاللاھنىڭ يازغىنىدىن زىيادە ياكى كەم بولمايدۇ. شەكسىزكى، سىلەرنى يارىتىش، بارلىق ئەھۋالىڭلارنى بىلىش ۋە ئۇنى لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىش ئاللاھقا ئاساندۇر.

12 _ ئىككى دېڭىز ئوخشاش ئەمەس. بىرىنىڭ سۈيى تاتلىق، تەملىك، گالدىن تېز ئۆتىدىغان، ئۈسسۈلۈقنى قاندۇرىدىغان ۋە ئىچىشلىكتۇر، يەنە بىرىنىڭ سۈيى ناھايىتى ئاچچىق ۋە تۇزلۇقتۇر. سىلەر ھەر ئىككى خىل دېڭىزدىن يېڭى ــ يېڭى بېلىق گۆشلىرىنى چىقىرىپ يەيسىلەر، يەنە ئۇ دېڭىزلاردىن سىلەر تاقايدىغان ئۇنچە ــ مارجان قاتارلىق زىننەت بۇيۇملىرىنى چىقىرىسىلەر. سەن كېمىلەرنىڭ دېڭىزدا دولقۇن يېرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن. بۇ سودا – سېتىق قاتارلىق ئىشلار بىلەن ئاللاھنىڭ پەزلىدىن رىزقىڭلارنى ئىزدىشىڭلار ۋە بۇ نېمەتنى ئاتا قىلغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر. (بۇ ئايەتتە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە دەلىل بار).

13 _ ئاللاھ كېچىنىڭ ۋاقتىدىن بىر قىسمىنى كۈندۈزگە كىرگۈزىدۇ، شۇنىڭ بىلەن كۈندۈزنىڭ ۋاقتى كېچىدىن قانچىلىك قىسقارغان بولسا شۇنچىلىك ئۇزىرايدۇ. ئاللاھ كۈندۈزنىڭ ۋاقتىدىن بىر قىسمىنى كېچىگە كىرگۈزىدۇ، شۇنىڭ بىلەن كېچىنىڭ ۋاقتى كۈندۈزدىن قانچىلىك قىسقارغان بولسا شۇنچىلىك ئۇزىرايدۇ. ئاللاھ كۈن بىلەن ئاينى (بەندىلىرىنىڭ مەنپەئىتىگە) بويسۇندۇرۇپ بەردى. ھەر ئىككىسى مۇئەييەن مۇددەتكىچە ئۆز ئوربىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرىدۇ، بۇلارنى شۇنداق قىلغان زات سىلەرنىڭ رەببىڭلار ئاللاھتۇر، پادىشاھلىق ئۇنىڭغا خاستۇر. سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلار قىلچىلىك نەرسىگە ئىگە ئەمەس.

14 _ ئى ئىنسانلار! بۇ ساختا مەبۇدلارنى چاقىرساڭلار، ئۇلار سىلەرنىڭ چاقىرغىنىڭلارنى ئاڭلىمايدۇ، ئۇلارنى ئاڭلايدۇ دەپ پەرەز قىلغان تەقدىردىمۇ سىلەرگە جاۋاب قايتۇرالمايدۇ، قىيامەت كۈنى سىلەرنىڭ ئاللاھقا ئۇلارنى شېرىك قىلغانلىقىڭلارنى ئىنكار قىلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ھېچكىم ساڭا ھەممىنى بىلىدىغان ۋە ھەممىدىن خەۋەردار بولۇپ تۇرىدىغان ئاللاھقا ئوخشاش راستچىللىق بىلەن ئېيتىپ بېرەلمەيدۇ.

15 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر ھەممە ئىشتا ئاللاھقا موھتاجسىلەر، سىلەر ئۇنىڭدىن كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلىكمۇ بىھاجەت بولالمايسىلەر. ئاللاھ ھەممە كىشىدىن ۋە ھەممە نەرسىدىن بىھاجەتتۇر، زاتىدا، ئىش – پائالىيەتلىرىدە ۋە سۈپەتلىرىدە مەدھىيەگە لايىقتۇر.

16 _ ئی ئىنسانلار! ئەگەر ئاللاھ خالىسا سىلەرنى ھالاك قىلىۋېتىپ، ئورنۇڭلارغا سىلەردىن بەكرەك ئىتائەتمەن بىر قەۋمنى پەيدا قىلىدۇ.

17 _ سىلەرنى ھالاك قىلىش ۋە باشقا بىر قەۋمنى كەلتۈرۈش ئاللاھقا قىيىن ئەمەس، بەلكى بەكمۇ ئاساندۇر.

18 _ ھېچبىر گۇناھكار ئادەم باشقا بىر گۇناھكارنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالالمايدۇ، گۇناھى ئېغىر بىر ئادەم باشقا بىر ئادەمنى ئۆز گۇناھىنى ئۈستىگە ئېلىۋېلىشقا چاقىرسىمۇ، ئۇنى ئۈستىگە ئالىدىغان ئادەم تاپالمايدۇ، ھەتتا ئۇ چاقىرغان ئادەم ئۇنىڭ ئاتىسى ياكى قېرىندىشى دېگەندەك ئەڭ يېقىن تۇغقىنى بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ گۇناھىدىن ئازراق نەرسىنىمۇ ئۈستىگە ئېلىۋالالمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن پەقەت رەببىنى كۆرمەي تۇرۇپ ئۇنىڭدىن قورقىدىغانلارنى، نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىدىغانلارنى ئاگاھلاندۇرالايسەن، كىمكى كۇفرى ۋە شېرىك قاتارلىق گۇناھلاردىن ئۆزىنى پاكلايدىكەن، ئۇ ئۆزىنىڭ پايدىسى ئۈچۈن پاكلانغان بولىدۇ. بارچە خالايىقنىڭ ئاخىر قايتىدىغان جايى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاللاھ ئاخىرەتتە ھەربىر ئادەمگە قىلغان ئەمەلىگە قاراپ تېگىشلىك مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

19 _ 24] ھەقىقەتنى كۆرەلمەيدىغان مەنۇى كور ئادەم بىلەن ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى كۆرگەن ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن ئادەم، شۇنداقلا كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقى بىلەن ئىماننىڭ نۇرى، سايە بىلەن ئاپتاپ باراۋەر بولمايدۇ. ئىمان بىلەن بېزەلگەن تىرىك قەلبلەر بىلەن كۇفرى بىلەن قارىداپ كەتكەن ئۆلۈك قەلبلەر باراۋەر ئەمەس. شۇبھىسىزكى، ئاللاھ خالىغان كىشىلەرگە چۈشىنىدىغان ۋە قوبۇل قىلىدىغان شەكىلدە ئاڭلىتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن قەبرىلەردىكىلەرگە ئاڭلىتالمايسەن. سەن قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەرگە ئاڭلىتالمىغاندەك قەلبى ئۆلگەن كاپىرلارغىمۇ ھېچ نەرسىنى ئاڭلىتالمايسەن. سەن پەقەتلا ئۇلارنى ئاللاھنىڭ غەزىپىدىن ۋە جازاسىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچىسەن. بىز ھەقىقەتەن سېنى ئىمان ۋە ئىسلامدىن ئىبارەت ھەقىقەت بىلەن ئەۋەتتۇق، سېنى ساڭا ئەگىشىپ سەن ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئەمەل قىلىدىغان مۇئمىنلەرگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى دوزاخ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق. قانداقلا بىر ئۈممەت بولسۇن، ئۇلارغا ئۇلارنى كاپىرلىقنىڭ يامان ئاقىۋىتىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەر كەلگەن.

25 _ ئۇ مۇشىركلار سېنى ئىنكار قىلسا، ئۇنتۇمىغىنكى، ئۇلاردىن بۇرۇنقىلارمۇ ئۆزلىرىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ ئوپئوچۇق مۆجىزىلەرنى، شەرىئەت ئەھكاملىرىنى ئۆز ئىچىگە

ئالغان ۋە توغرا يولنى يورۇتۇپ بېرىدىغان نۇرلۇق كىتابلارنى ئېلىپ كەلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان ئىدى.

26 _ ئاندىن مەن ئۇ كاپىرلارنى تۈرلۈك ئازابلار بىلەن جازالىدىم. ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى قانداق يامان كۆرگەنلىكىمگە ۋە ئۇلارغا ئازابىمنىڭ قانداق چۈشكەنلىكىگە قارىغىن.

27 _ كۆرمەمسەنكى، ئاللاھ ھەققەتەن بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇردى. ئاشۇ سۇ بىلەن دەل – دەرەخ ۋە زىرائەتلەرنى سۇغاردۇق، ئۇ دەل _ دەرەخلەردىن قىزىل، قارا، سېرىق دېگەندەك رەڭگارەڭ مېۋىلەرنى چىقاردۇق، تاغلاردىن ئاق، قىزىل ۋە ھەر خىل رەڭلىك يوللارنى، قاپقارا تاغلارنى ياراتتۇق.

28 _ ئىنسانلارنى، ھايۋانلارنى ۋە تۆگە، كالا، قوي، ئۆچكە قاتارلىق چارۋىلارنى قىزىل، ئاق، قارا دېگەندەك رەڭگارەڭ قىلىپ ياراتتۇق. ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئىچىدە ئاللاھنى بارچە سۈپەتلىرى بىلەن ياخشى تونۇغان، ئۇنىڭ دىنىنى ئوبدان بىلگەن، قۇدرىتىگە ئىشەنگەن ئالىم كىشىلەرلا قورقىدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەيدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ چەكسىز قۇدرەتلىك زات بولۇپ، ئۇ ھەممىگە غالىبتۇر، ئىتائەت قىلغان بەندىلىرىنى مۇكاپاتلىغۇچى ۋە ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

29 _ 30 _ شۇبھىسىزكى، قۇرئاننى ئوقۇپ تۇرىدىغان ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلىدىغان، نامازنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان، بىز بەرگەن رىزىقتىن يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا ھالدا زاكات، سەدىقىلەرنى بېرىدىغان كىشىلەر مەڭگۈ كاسات بولمايدىغان تىجارەتنى ئۈمىد قىلىدۇ. ئۇ بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ۋە ئۇنىڭ مۇكاپاتىغا ئېرىشىشتۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ مۇكاپاتلىرىنى تولۇق بېرىدۇ ۋە مەرھەمىتىدىن ئۇلارغا ئاشۇرۇپ بېرىدۇ، شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بەرگۈچىدۇر.

31 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا نازىل قىلغان قۇرئان ئاللاھ سەندىن بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلغان ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلغان ھالدا كەلگەن ھەققەتتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ئەلۋەتتە تولۇق بىلگۈچىدۇر، ئۇلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

32 _ بىز بۇرۇنقى ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلغاندىن كېيىن، قۇرئاننى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى ئىچىدىن ئۆزىمىز تاللىغان كىشىلەرگە بەردۇق. ئۇلارنىڭ بەزىسى گۇناھ – مەئسىيەت سادىر قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىدۇر، بەزىسى پەرزلەرنى ئورۇنداپ، گۇناھ ئىشلاردىن يىراق تۇرۇپ ئوتتۇراھاللىقتا

تۇرغۇچىدۇر، يەنە بەزىسى ئاللاھنىڭ ئىرادىسى بىلەن پەرز، ۋاجىپ قاتارلىق بارلىق ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا ئالدىرىغۇچىدۇر. ئىسلام ئۈممىتىگە قۇرئاننى ئاتا قىلىش ۋە (بارلىق ئۈممەتلەر ئىچىدىن) ئۇلارنى بو مەرتىۋىكە تاللاش ئاللاھنىڭ كاتتا ئىنئامىدۇر.

33 _ 35 _ مەككۇ تۇرىدىغان جەننەتلەر ئاللاھ كىتابنى ئاتا قىلىشقا تاللىغان كىشىلەرگە خاستۇر. ئۇلار جەننەتلەردە ئالتۇن بىلەزۈكلەرنى سالىدۇ، مەرۋايىتلارنى تاقايدۇ، ئۇلارنىڭ جەننەتتىكى نورمال كىيىمى يىپەكتىن بولىدۇ. ئۇلار جەننەتكە كىرگەن چاغدا: «بىزدىن غەم _ قايغۇنى كەتكۈزۈۋەتكەن ئاللاھقا شۈكۈرلەر بولسۇن! بىزنىڭ رەببىمىز راستىنلا ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، چۈنكى ئۇ بىزنىڭ بارلىق گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلدى، ئۇ ئاز ئەمەلنىڭ مۇكاپاتىنى مول قىلىپ بەرگۈچىدۇر، چۈنكى بىزنىڭ ئەمەللىرىمىزنى قوبۇل قىلدى ۋە ھەسسىلەپ مۇكاپات بەردى. ئاللاھ ئۆز مەرھەمىتىدىن بىزنى جەننەتتە تۇرغۇزدى. جەننەتتە بىز ھەرگىز جاپا تارتمايمىز، ھەرگىز چارچىمايمىز» دەيدۇ.

36 _ كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلار قاتتىق كۆيۈپ تۇرغان دوزاخ ئوتىغا تاشلىنىدۇ، ئۇلارنىڭ ئۆلۈم بىلەن ئارام تېپىپ قالماسلىقى ئۈچۈن جانلىرى ئېلىنمايدۇ، دوزاخ ئازابى ئۇلاردىن يېنىكلىتىلمەيدۇ. كوفرىغا ئۈزىنى ئاتقان ۋە ئۇنىڭدا چىڭ تۇرغان ھەرقانداق كاپىرنى ئەنە شۇنداق جازالايمىز.

37 _ ئۇ كاپىرلار دوزاختىكى ئازابنىڭ قاتتىقلىقىدىن پەريياد قىلىپ: «رەببىمىز! بىزنى بۇ دوزاختىن چىقىرىۋەتكىن، بىزنى دۇنياغا قايتا ئەۋەتكىن. ئەگەر شۇنداق قىلساڭ، بىز بۇرۇن قىلغان قىلمىشلىرىمىزنى قىلماي، ياخشى ئەمەللەرنى قىلاتتۇق، كاپىرلىقنىڭ ئورنىغا ئىماننى تاللايتتۇق» دەپ توۋلايدۇ. ئاندىن ئۇلارغا دېيىلىدۇ: «بىز دۇنيادا سىلەرگە ۋەز _ نەسىھەت ئالدىغان ئادەم ۋەز _ نەسىھەت ئېلىشقا يەتكۈدەك بىر ئۆمۈر ۋاقىت بەرمىدۇقمۇ؟ سىلەرگە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كەلدىغۇ؟ شۇنداق تۇرسىمۇ سىلەر ئۇنىڭ ۋەز _ نەسىھەتلىرىنى قوبۇل قىلمىدىڭلار، ئەمدى دوزاخ ئازابىنى تېتىڭلار، كاپىرلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزغۇچى يوقتۇر».

38 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيبنى بىلگۈچىدۇر. ھەقىقەتەن ئۇ دىللاردىكى سىرلارنى ئېنىق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، شۇڭا سىلەر ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە ياكى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە شەك كەلتۈرۈشتىن، يامان خىياللاردا بولۇشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.

39 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنى زېمىندا بىر _ بىرىڭلارغا ئورۇنباسار قىلغان زاتتۇر. سىلەردىن كىمكى ئاللاھنى ئىنكار قىلىدىكەن، كاپىرلىقنىڭ زىيىنى ئۇنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ.

كاپىرلارنىڭ كۆفرىلىقى رەببىنىڭ دەرگاھىدا پەقەت غەزەپ _ نەپرەتىلا ئاشۇرىدۇ، كاپىرلارنىڭ كۆفرىلىقى ئۇلارغا ئازغۇنلۇقتىن ۋە ھالاكەتتىن باشقىسىنى كۆپەيتمەيدۇ.

40 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان ئاشۇ ساختا مەبۇدلىرىڭلار يەر يۈزىدە نېمىنى يارىتالىدى؟ يا سىلەر چوقۇنۇۋاتقان ساختا مەبۇدلىرىڭلار ئاسمانلارنى ئاللاھ بىلەن بىرلىكتە ياراتتىمۇ؟ ياكى بىز ئۇلارغا بىر كىتاب بەرگەن بولۇپ، ئۇلار ئۇنىڭ دەلىللىرىگە ئاساسلىنامدۇ؟» ئۇنداق ئەمەس! ئۇ كاپىرلار بىر _ بىرىگە قۇرۇق ئارزۇ ۋە يالغاندىن باشقا بىر نەرسىنى ۋەدە قىلىشمايدۇ.

41 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاسمانلارنى چۈشۈپ كېتىشتىن، زېمىننى تەۋرەپ كېتىشتىن تۇتۇپ تۇرىدۇ. ئەگەر ئاسمانلار چۈشۈپ كەتسە، زېمىن تەۋرەپ كەتسە، ئۇلارنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم تۇتۇپ تۇرالمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنى ۋە گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان، تەۋبە قىلغان كىشىنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىپ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدىغان زاتتۇر.

42 _ قۇرەيش كاپىرلىرى ئاللاھ تەرىپىدىن ئۆزلىرىنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان بىرەر پەيغەمبەر كەلسە، ئۆزلىرىنىڭ يەھۇدىيلاردىنمۇ، خىرىستىيانلاردىنمۇ ۋە ھەرقانداق بىر ئۈممەتتىنمۇ بەك ھىدايەت تاپقۇچى بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قاتتىق قەسەم ئىچىشكەن ئىدى. ئەمما ئۇلارغا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كېلىۋىدى، بۇ ئۇلارغا ھەقىقەتتىن تېخىمۇ يىراقلىشىپ كېتىشتىن ۋە ئۇنىڭدىن قېچىشتىن باشقىسىنى زىيادە قىلمىدى.

43 _ ئۇلارنىڭ بۇنداق قەسەم قىلىشى ھەقىقەتنى ئىزدەشتىن ئىبارەت ياخشى نىيەتنى كۆزلىگەنلىكتىن ئەمەس، بەلكى يەر يۈزىدە ئىنسانلارغا چوڭچىلىق قىلىش ئۈچۈندۇر. ئۇلار بۇ قەسىمى ئارقىلىق كىشىلەرنى ئالدىماقچى ۋە ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتمەكچى بولىدۇ. ھالبۇكى ھىيلە _ مىكىرنىڭ ئۇۋالى پەقەت ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتكەن ئادەمنىڭ ئۆزىگىلا بولىدۇ. بۇ ھىيلە – مىكىرچى مۇتەكەببىرلەر ئۆزلىرىدىن بۇرۇنقى كاپىرلارغا چۈشكەن ئازابلارغا ئوخشايدىغان بىر ئازابنىڭ چۈشۈشىنىلا كۈتىدۇ، ئاللاھنىڭ كاپىرلارنى جازالاش قانۇنىيىتىدە ھەرگىزمۇ ھېچقانداق ئۆزگىرىش تاپالمايسەن، ھېچقانداق يۆتكىلىشىنمۇ تاپالمايسەن، دىمەك ھېچكىم شۇ ئازاپنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ، ھەمدە ئۇنى ئۆزىدىن ۋە باشقىلاردىن تۇسۇپ قالالمايدۇ.

44 _ مەككىلىك كاپىرلار يەر يۈزىنى كېزىپ، ئۆزلىرىدىن بۇرۇن ئۆتكەن ئاد، سەمۇد قاتارلىق كاپىرلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى، ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك

قانداق هالاك قىلىنغانلىقىنى، ئۇلارنىڭ دىيارىنىڭ قانداق خارابىگە ئايلىنىپ قالغانلىقىنى كۆرمىدىمۇ؟ بۇرۇنقى ئاشۇ كاپىرلار مەككىلىك كاپىرلاردىن بەك كۆچلۈك، بەك قۇدرەتلىك ئىدى. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھېچ نەرسە ئاللاھنى ئاجىز قىلالمايدۇ، ئىلاجسىز قالدۇرالمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ كاپىرلارنىڭ قىلمىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنى ھالاك قىلىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

45 _ ئەگەر ئاللاھ ئىنسانلارنى ئۇلار سادىر قىلغان گۇناھ _ مەئسىيەتلىرى ۋە قىلمىشلىرى تۈپەيلىدىن دەرھال جازالايدىغان بولسا ئىدى، يەر يۈزىدە ھېچبىر جان ئىگىسىنى قالدۇرمىغان بولاتتى. لېكىن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ جازاسىنى ئۆزى بەلگىلىگەن مۇئەييەن مۇددەتكىچە كېچىكتۈرىدۇ. ئۇلارنى جازالاش ۋاقتى يېتىپ كەلگەندە، ئۇلارنىڭ جازاسىنى كېچىكتۈرمەي بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ھېچقانداق ئادەم ۋە ئۇنىڭ ئەھۋالى ئاللاھقا مەخپىي ئەمەس، ئۇلارنىڭ ئەمەللىرى ئىچىدە ئاللاھ بىلمەيدىغىنى يوقتۇر. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىگە مۇكاپات، يامان ئەمەللىرىگە جازا بېرىدۇ.

یاسىن سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ يا، سىن (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ 4 _ ئاللاھ كۆپلىگەن شەرىئەت ئەھكاملىرىنى، ئىلىم – ھېكمەتلەرنى ۋە ھەقىقەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇلۇغ قۇرئان بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، «ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن سەن ئاللاھنىڭ ۋەھيى بىلەن ئىنسانلارغا ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەردىنسەن. سەن ئىسلامدىن ئىبارەت توغرا يولدىسەن.

5 _ بۇ قۇرئان كاپىرلارنى ۋە گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىر، گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىبان ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر.

6 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئاننى بىز سېنىڭ ئاتاـ بوۋىلىرى ئاگاھلاندۇرۇلمىغانلىقتىن، غاپىل قالغان ئەرەبلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن نازىل قىلدۇق. ئۇلار ئىماندىن ۋە توغرا يولدا مېڭىشتىن غەپلەتتە قالغان قەۋم بولۇپ، پەيغەمبەر ئۇزۇلۇپ قالغان ھەرقانداق قەۋم ئەنە شۇنداق غەپلەتتە قالىدۇ. (بۇ ئايەتتە مۇسۇلمانلارنى غەپلەت ئۇيقۇسىدىن ئويغىتىش ئۈچۈن ھەمشە ئۇلارغا ۋەز _ نەسىھەت قىلىپ تۇرۇش زۆرۈرلۈكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

7 _ ئاشۇ كاپىرلارنىڭ كۆپىنچىسى ئىسلام دەۋىتىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقانلىقتىن، ئۇلارغا ئازاب تېگىشلىك بولدى. شۇڭا ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتمايدۇ، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلمايدۇ.

8 _ بىز ھەق دىنغا دەۋەت قىلساقمۇ ئۇنى قوبۇل قىلمىغان ۋە ئىماندىن باش تارتىپ كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغان ئاشۇ كاپىرلارنى بويۇنلىرىغا ئېڭەكلىرىگىچە تاقاقلار سېلىنغانلىقتىن، بېشىنى تۆۋەنگە ئېگەلمىگەن ئادەملەرگە ئوخشاش قىلدۇق. شۇڭا، ئۇلار ھەقىقەتنى كۆرەلمەيدۇ، توغرا يولنى تاپالمايدۇ.

9 _ كاپىرلارنىڭ ئالدىدا بىر توسۇق، كەينىدە بىر توسۇق قىلدۇق، ئۇلار ئالدى ۋە كەينى تەرىپىدىن يولى توسۇلۇپ قالغان ئادەملەرگە ئوخشايدۇ، ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى ۋە مۇتەكەببىرلىكى سەۋەبلىك ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنى كور قىلىپ قويدۇق، شۇڭا ئۇلار توغرا يولنى كۆرەلمەيدۇ ۋە ئۇنى

تاپالمایدۇ. ئىسلام دەۋىتىنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان ھەرقانداق ھاكاۋۇر ئەنە شۇنداق جازاغا تېگىشلىك بولىدۇ.

10 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇ كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرامسەن، ئاگاھلاندۇرمامسەن، ئۇلار ئۇچۇن بەربىردۇر، ئۇلار ئىمان ئېيتمايدۇ ۋە دىنغا ئەمەل قىلمايدۇ.

11 _ سېنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىڭدىن پەقەت قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرگەن، ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەگەشكەن، رەھمان ئاللاھنى كۆرمەي تۇرۇپ ئۇنىڭدىن قورققان ۋە ھېچكىم يوق يەردىمۇ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان كىشىلا مەنپەئەت ئالىدۇ، سەن ئاشۇ كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدىغانلىقى ۋە ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بېرىپ جەننەتكە كىرگۈزىدىغانلىقىدىن خۇش خەۋەر بەرگىن.

12 _ شۈبھىسىزكى، بىز قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەرنىڭ ھەممىسىنى تىرىلدۈرىمىز، ئۇلارنىڭ ياخشى – يامان بارلىق ئەمەللىرىنى ۋە ئۇلارنىڭ ھايات ۋاقتىدا قىلىپ قويۇپ، ئۆزلىرى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىنمۇ داۋاملىشىشىغا سەۋەب بولغان ياخشى پەرزەنت، مەنپەئەتلىك ئىلىم ۋە سەدىقە جارىيە قاتارلىق ياخشى ئىشلىرىنى ۋە مۇشرىكلىك، گۇناھ _ مەئسىيەت قاتارلىق يامان ئىشلىرىنى يېزىپ تۇرىمىز. بىز ھەممە نەرسىنى روشەن كىتاب — لەۋھۇلمەھپۇزدا تولۇق خاتىرىلەپ قويغانمىز. شۇڭا ئەقىل ئىگىسى بولغان ئىنسان ھاياتىدا ۋە ماماتىدا ياخشى ئىشلارغا ئۇلگە بولۇش ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئۆزىدىن ئۆزى ھېساب ئېلىپ تۇرۇشى لازىم.

13 _ 14 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى سېنىڭ دەۋىتىڭنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان مۇشرىكلارغا، شەھەر ئاھالىسىنىڭ قىسىسىنى مىسال قىلىپ كەلتۈرگىن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا پەيغەمبەرلەر كەلگەن ئىدى. چۈنكى بىز ئۇلارنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلىسۇن ۋە مەخلۇقاتقا چوقۇنۇشنى تاشلىسۇن دەپ، ئۇلارغا ئىككى پەيغەمبەر ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئەمما شەھەر ئاھالىسى بۇ ئىككى پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇچىنچى پەيغەمبەرنى ئەۋەتىش ئارقىلىق ئۇ ئىككىسىنى كۈچلەندۈردۇق. بۇ ئۈچ پەيغەمبەر شەھەر ئاھالىسىغا: «ئى قەۋم! بىز ھەقىقەتەن سىلەرگە ئەۋەتىلگەن ئەلچىلەرمىز» دېدى.

15 _ شەھەر ئاھالىسى پەيغەمبەرلەرگە: «سىلەر پەقەت بىزگە ئوخشاشلا ئىنسان، رەھمان ھېچقانداق ۋەھيى نازىل قىلغىنى يوق، سىلەر پەقەت يالغان ئېيتىۋاتىسىلەر» دېدى.

16_ 17] پەيغەمبەرلەر ئۆزىنىڭ سۆزلىرىنى تەكىتلەپ: «رەببىمىز بىلىدۇكى، بىز راستىنلا سىلەرگە ئەۋەتىلگەن ئەلچىلەرمىز. بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىز پەقەتلا دىننى چۈشەندۈرۈش قىلىپ

يەتكۈزۈشتۈر، ئەمما سلەرنى بىز ھىدايەت قىلالمايمىز، چۈنكى ھىدايەت ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر» دېدى.

18 _ شەھەر ئاھالىسى: «بىز سلەردىن شۇملۇق ھېس قىلىۋاتىمىز. ئەگەر سلەر بۇ دەۋىتىڭلاردىن ۋازكەچمىسەڭلار، سلەرنى چوقۇم چالما _ كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرىمىز ۋە بىزنىڭ قاتتىق جازايىمىزغا ئۇچرايسلەر» دېدى.

19 _ پەيغەمبەرلەر ئۇلارغا: «سلەرنىڭ شۇملۇقۇڭلار ئۆزۈڭلار بىلەن بىللىدۇر، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ۋە گۇناھ قىلىشتىن ئىبارەت يامان ئەمەلىڭلار ئۆزۈڭلارغا ئائىتتۇر، سلەرگە ئۆزۈڭلارنىڭ پايدىسى ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەت قىلىنسا، شۇملۇق ھېس قىلىۋاتامسلەر؟ بىزگە ئۆلۈم ۋە ئازاب بىلەن تەھدىت سالامسلەر؟ بەلكى سلەر ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىشتا ۋە گۇناھ – مەئسىيەتتە ھەددىدىن ئاشقان قەۋم ئىكەنسلەر » دېدى.

20 _ 21 _ شەھەرنىڭ يىراق چېتىدىن بىر ئادەم شەھەر ئاھالىسىنىڭ پەيغەمبەرلەرنى ئۆلتۈرمەكچى بولغانلىقىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن يۈگۈرۈپ كېلىپ ئېيتتى: «ئى قەۋم! ئاللاھ سلەرگە ئەۋەتكەن بۇ پەيغەمبەرلەرگە ئەگىشىڭلار، دىننى يەتكۈزگەنلىكىگە سلەردىن ھېچقانداق بىر ھەق تەلەپ قىلمايدىغان بۇ كىشىلەرگە ئەگىشىڭلار، چۈنكى ئۇلار سلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىشتا توغرا يولدىكى كىشىلەردۇر. (بۇ ئايەتتە كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا دەۋەت قىلىپ، ئۇلارنى يامان ئىشلاردىن توسۇشنىڭ پەزىلىتىگە ئىشارەت قىلىنغان).

22 _ 25 _ مېنىڭ مېنى ياراتقان ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشىمغا نېمە توسقۇنلۇق قىلىدۇ؟ ھالبۇكى، ھەممىڭلار ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر. مەن ئاللاھنى قويۇپ، قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدىغان نەرسىلەرنى ئىلاھ دەۋالسام بولامدۇ؟ ئەگەر رەھمان ئاللاھ ماڭا مۇشۇ ساختا ئىلاھلار سەۋەبلىك بىرەر زىيان _ زەخمەتنى ئىراده قىلسا، بۇ ساختا ئىلاھلار ئۇنى توسۇپ قالالمايدۇ، مېنى زىيان _ زەخمەتتىن قۇتقۇزالمايدۇ. ئەگەر مەن شۇنداق قىلسام، ئۇ چاغدا ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇققا پاتقان بولىمەن. مەن ھەقىقەتەن رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتتىم، سلەر مېنىڭ سۆزۈمگە قۇلاق سېلىڭلار، ئىمان ئېيتىشتا ماڭا ئەگىشىڭلار». ئۇ ئادەم يۇقىرىقى سۆزلەرنى ئېيتقاندىن كېيىن، قەۋمى ئېتىلىپ كېلىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتى، ئاللاھ ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزدى.

26 _ (ئۇ ئۆلتۈرۈلگەندىن كېيىن، ئۇنىڭغا) «جەننەتكە كىرگىن» دېيىلدى.

27 _ ئۇ جەننەتتە ئۆزىگە قىلىنغان كاتتا ئىززەت – ئىكرامنى كۆرۈپ: «كاشكى مېنىڭ قەۋمىم مەن ئاللاھقا بولغان ئىمانىمدا چىڭ تۇرۇپ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغانلىقىم، پەيغەمبەرلەرگە ئەگەشكەنلىكىم، ئاخىردا ھەق يولىدا شېھىت قىلىنغانلىقىم ئۈچۈن،

رەببىمىزنىڭ مېنىڭ گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغانلىقىنى ۋە مېنى ئالاھىدە ئىززەت _ ئىكرامغا ئېرىشكەنلەر قاتارىدىن قىلغانلىقىنى بىلگەن بولسىچۇ! قەۋمىمىمۇ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ماڭا ئوخشاش جەننەت ئەھلى بولۇۋالار ئىدى» دېدى.

28 _ ئۇلار ئۆزلىرىگە نەسىھەت قىلغان ياخشى ئادەمنى ئۆلتۈرگەندىن كېيىن، بىز ئۇلارنى جازالاش ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئاسماندىن بىرەر قوشۇن چۈشۈرمىدۇق (چۈنكى ئادەم ئەۋلادى ناھايىتى ئاجىز ئىدى). بىز ھالاك قىلماقچى بولغان ھەرقانداق قەۋمگە ئاسماندىن پەرىشتە چۈشۈرگۈچى بۇلمىدۇق، بەلكى ئۇلارنى پۈتۈنلەي ھالاك قىلىۋېتىدىغان ئازاب ئەۋەتتۇق.

29 _ ئۇلارنى ھالاك قىلىش بىر ئاۋاز بىلەنلا بولدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ قېتىپلا قالدى.

30 _ شۇ بەندىلەرگە ۋە ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈنى ئازابنى كۆرگەن ۋاقتىدىكى ھەسرەت _ نادامىتىگە ئەپسۇسكى، ئۇلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن قانداقلا بىر پەيغەمبەر كەلسە، ئۇلار ئۇنى مەسخىرە قىلىشتى.

31 _ پەيغەمبەرلەرنى مەسخىرە قىلغان بۇ ئىنسانلار ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن نۇرغۇن ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلغانلىقىمىزنى كۆرمىدىمۇ؟ ئۇلار بۇ دۇنياغا قايتىپ كەلمەيدۇ.

32 _ بىز ھالاك قىلىۋەتكەن شەھەر ئاھالىلىرىنىڭ ھەممىسى قىيامەت كۈنى قىلمىشلىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك جازاسىنى تارتىش ئۈچۈن بىزنىڭ ھۇزۇرىمىزغا ھازىر قىلىنىدۇ.

33 _ ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، مۇشۇ زېمىن قۇرغاقچىلىقتىن ئۆلگەن ۋە ھېچقانداق گىياھسىز قاقاس بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، بىز ئۇنىڭغا يامغۇر ياغدۇرۇش ئارقىلىق ئۇنى تىرىلدۈرۈپ يايىپشىل قىلىۋەتتۇق، ئۇنىڭدىن ئىنسانلار ۋە ھايۋانلار يەيدىغان تۈرلۈك ئۆسۈملۈك ۋە ئاشلىقنى چىقىرىپ بەردۇق.

34 _ 35] ئىنسانلار مېۋىسىنى يېسۇن دەپ، بىز يەر يۈزىدە نۇرغۇنلىغان خورمىلىق ۋە ئۈزۈملۈك باغلارنى بەرپا قىلدۇق، ئۇنىڭدىن بۇلاقلارنى چىقاردۇق. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇلارنىڭ تىرىشچانلىقى ۋە كۈچ _ قۇدرىتى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ رەھمىتى بىلەن بولۇۋاتقان ئىشلاردۇر. ئۇلار ئاللاھنىڭ مۇشۇ سانسىز نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلمامدۇ؟

36 _ بارلىق شەيئىلەرنى جۈپ ياراتقان ئاللاھ بارچە نۇقسانلاردىن پاكتۇر. زېمىندىن ئۇنۇپ چىقىدىغان نەرسىلەرنى ھەر تۈرلۈك قىلدى، ئىنسانلاردىن ئەركەك، چىشىنى قىلدى ۋە ئۇلار

بىلمەيدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى جۈپ ياراتتى. ئاللاھ يېگانە ياراتقۇچىدۇر، ئۇنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر.

37 _ ئۇلارغا ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەرنىڭ بىرى كېچىدۇر. بىز كېچىدىن كۈندۈزنى ئايرىۋەتكىنىمىزدە، ئۇلار شۇ ھامان قاراڭغۇدا قالىدۇ.

38 _ كۈننىڭ بەلگىلەنگەن جايىغا قاراپ، ئۆز ئوربىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرۇشىمۇ ئۇلارغا ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەرنىڭ بىرىدۇر، بۇ ھەممىگە غالىب، ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچى ئاللاھنىڭ ئالدىنئالا بەلگىلىۋەتكەن ئىشىدۇر.

39 _ ئاي ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەردىن بىرى بولۇپ، بىز ئاي ئۈچۈن ھەر كېچە چىقىدىغان مەنزىللەرنى بەلگىلىدۇق، ئۇ كىچىك باشلىنىدۇ، ئاندىن تەدرىجى مۇكەممەللىشىدۇ، ئاندىن يەنە كىچىكلىشىپ خورمىنىڭ قۇرۇپ قالغان شېخىغا ئوخشاپ قالىدۇ.

40 _ كۈن، ئاي، كېچە، كۈندۈز قاتارلىقلاردىن ھەربىرى ئۈچۈن ئاللاھ بەلگىلىۋەتكەن مەلۇم ۋاقىت بار، ئۇلار شۇ ۋاقىتتىن ئۆتۈپ كەتمەيدۇ، كۈننىڭ ئايغا يېتىۋېلىشى، كېچىنىڭ كۈندۈزدىن ئېشىپ كېتىشى مۇمكىن ئەمەس، كۈن، ئاي، يۇلتۇزلارنىڭ ھەممىسى ئۆز ئوربىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرىدۇ.

41 _ ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكى ۋە بىردىنبىر نېمەت ئىگىسى ئىكەنلىكىنىڭ دەلىللىرىنىڭ بىرى شۇكى، بىز توپاندىن كېيىن يەر يۈزىدە ھايات داۋاملاشسۇن دەپ، ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەۋلادى ئىچىدىن قۇتۇلۇپ قېلىشى پۈتۈلگەن كىشىلەرنى، نۇھنىڭ ئىنسانلار ۋە تۇرلۇك جانلىقلار بىلەن تولغان كېمىسىگە چىقاردۇق.

42 _ بىز ئاشۇ مۇشرىكلارغا ۋە باشقىلارغا نۇھنىڭ كېمىسىگە ئوخشاش كاتتا قاتناش قوراللىرىنى يارىتىپ بەردۇق. ئۇلار بۇ قاتناش ۋاستىلىرى ئارقىلىق خالىغان جايلىرىغا بارىدۇ.

43 _ ئەگەر بىز خالىساق ئۇلارنى غەرق قىلىۋېتىمىز، ئۇ چاغدا ئۆزلىرىگە يارىدەم قىلىپ ھالاكەتتىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار تاپالمايدۇ.

44 _ پەقەت بىز ئۇلارغا رەھىم قىلغانلىقتىن ئۇلارنى ھالاكەتتىن ساقلاپ قالىمىز ۋە مۇئەييەن مۇددەتكىچە ھاياتتىن بەھرىمەن قىلىمىز. ئۇلارنى ھالاكەتتىن ساقلاپ قېلىشىمىز پەقەت ئۇلارنىڭ بۇ ئەھۋالدىن ئىبرەت ئېلىپ ئۆزىنى ئۆزگەرتىشى ئۈچۈن بېرىلگەن پۇرسەتتۇر.

45 _ مۇشرىكلارغا: «ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن، ئاخىرەتتە زىيان تارتىپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، دۇنيالىققا ئالدىنىپ كېتىپ ئۇنىڭ ۋابالىغا قېلىشتىن قورقۇڭلار» دېيىلسە، ئۇلار بۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدۇ ۋە بۇ نەسىھەتنى قوبۇل قىلمايدۇ.

46 _ ئۇ مۇشرىكلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن ئۇلارنى ھەقىقەتكە يېتەكلەيدىغان، پەيغەمبەرنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان بىرەر ئوچۇق ئالامەت كەلسىلا، ئۇلار بۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈيدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بۇ ئالامەتلەردىن قىلچە نەپ ئالالمىدى.

47 _ كاپىرلارغا: «ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان رىزىقتىن يوقسۇللارغا سەدىقە قىلىڭلار» دېيىلسە، ئۇلار مۇئمىنلەرگە قارىتىپ: «ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئۆزى رىزىقلاندۇرىدىغان ئادەمنى بىز باقامدۇق؟ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر بىزنى مۇشۇنداق ئىشقا بۇيرۇشتا ھەقىقەتتىن يىراقلىشىپ ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا تۇرۇۋاتىسىلەر» دەيدۇ.

48 _ ئۇ كاپىرلار ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىپ: «ئەگەر سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، قىيامەت قاچان بولىدۇ؟» دەيدۇ .

49 _ ئاللاھ ئاگاھلاندۇرغان ئازابقا ئالدىراپ كەتكەن ئاشۇ مۇشرىكلار قىيامەت قايىم بولغان چاغدىكى بىر ئاۋازنىلا كۈتىدۇ. ئاخىرەتنىڭ ئازابى ئۇلارغا ئۇلار بىر _ بىرى بىلەن جاڭجال قىلىشىپ تۇرغاندا تۇيۇقسىز كېلىدۇ.

50 _ سۇرغا پۈۋلەنگەن چاغدا ئاشۇ مۇشرىكلار بىر _ بىرىگە ۋەسىيەت قالدۇرۇشقىمۇ، ئائىلىسىگە قايتىشقىمۇ ئۈلگۈرەلمەيدۇ، ئۇلار تۇرغان يېرىدىلا ئۆلىدۇ.

51 _ سۇرغا ئىككىنچى قېتىم پۈۋلەنگەن چاغدا ئۇلارنىڭ جانلىرى بەدەنلىرىگە قايتۇرۇلىدۇ، ئۇلار قەبرىلىرىدىن چىقىپ رەببى تەرەپكە يۈگۈرىدۇ.

52 _ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغۇچىلار پۇشايمان قىلىپ: «ۋاي ئىست! بىزنى قەبرىمىزدىن كىم چىقاردى؟» دەيدۇ. ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: «رەھمان ئاللاھ ۋەدە قىلغان قىيامەت مۇشۇدۇر، پەيغەمبەرلەر راست ئېيتقان» دېيىلىدۇ.

53 _ قەبرىلەردىن تىرىلىپ چىقىش پەقەت بىر ئاۋاز بىلەنلا ئەمەلگە ئاشىدۇ، شۇ چاغدا بارلىق خالايىق دۇنيادىكى ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن بىزنىڭ ھۇزۇرىمىزغا ھازىر قىلىنىدۇ.

54 _ شۇ كۈندە ئادالەت بىلەن ھېساب ئېلىنىدۇ، ھېچبىر ئىنسان ساۋابى ئازايتىلىش، گۇناھلىرى كۆپەيتىلىش دېگەندەك ئۇۋالچىلىققا ئۇچرىمايدۇ. سىلەر پەقەت دۇنيادا قىلغان

ئەمەلىڭلارنىڭلا نەتىجىسىنى كۆرىسىلەر (يەنى ياخشى ئەمەلىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى ئالىسىلەر، يامان ئەمەلىڭلارنىڭ جازاسىنى تارتىسىلەر).

55 _ شۇبھىسىزكى، جەننەت ئەھلى بولغان كىشىلەر ئۇ كۈندە تۈرلۈك نېمەتلەر ئىچىدە ھۇزۇرلىنىدۇ.

56 _ ئۇلار ۋە ئۇلارنىڭ جۈپلىرى سايىلەرنىڭ ئاستىدا تەختىلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ نېمەتلىنىدۇ.

57 _ جەننەتتە ئۇلارغا تۈرلۈك لەززەتلىك مېۋىلەر بار، ئۇلارغا كۆڭلى تارتقان نېمەتلەر بار.

58 _ ئۇلارنىڭ ئەڭ چوڭ خۇشاللىقى ۋە ئۆزلىرىگە ئاتا قىلىنغان ئەڭ كاتتا نېمەت ئۇلارغا رەھىم _ شەپقەتلىك رەببى سۆز قىلغان ۋە سالام بەرگەن چاغدىكى خۇشاللىقىدۇر. شۇ چاغدا ئۇلار ھەممە تەرەپتىن ئامانلىق ۋە خاتىرجەملىك ئىچىدە بولىدۇ.

59 _ ئاشۇ كۈندە گۇناھكارلارغا: «ئى گۇناھكارلار! سىلەر مۇئمىنلەردىن ئايرىلىپ ئايرىم تۇرۇڭلار» دېيىلىدۇ .

60 _ 61] ئاللاھ ئۇلارغا كايىپ ۋە ئۇلارغا بۇرۇن ئېيتقان سۆزىنى ئەسلىتىپ: «مەن پەيغەمبەرلىرىمىزنىڭ تىلى ئارقىلىق سىلەرگە ‹شەيتانغا چوقۇنماڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلماڭلار، چۈنكى ئۇ سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر، ماڭىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ماڭا ئىبادەت قىلىش ۋە شەيتانغا ئالدانماسلىق مېنىڭ رازىلىقىمغا ۋە جەننىتىمگە ئېلىپ بارىدىغان داغدام يولدۇر› دەپ تەۋسىيە قىلمىدىممۇ؟

62 _ شۇبھىسىزكى، شەيتان سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن نۇرغۇن كىشىلەرنى توغرا يولدىن ئازدۇرۇپ كەتتى. ئى مۇشرىكلار؟ شۇ چاغدا سىلەردە سىلەرنى شەيتانغا ئەگىشىشتىن توسۇپ قالىدىغان ئەقىل بولمىدىمۇ؟ ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمىدىڭلارمۇ؟

63 _ مانا بۇ سىلەرنىڭ دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقىڭلار ۋە كاپىرلىقىڭلار سەۋەبلىك سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان دوزاختۇر.

64 _ سىلەر بۇگۈن ئۆزۈڭلارنىڭ كاپىرلىقى سەۋەبلىك تېگىشلىك بولغان دوزاخقا كىرىڭلار، ئۇنىڭ قاتتىق ھارارەتلىك ئازابىنى تېتىڭلار» دېيىلىدۇ.

65 _ شۇ كۈندە مۇشىركلارنىڭ ئېغىزلىرىنى پېچەتلىۋېتىمىز، شۇنىڭ بىلەن گەپ قىلالماي قالىدۇ، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى شۇ قىلمىشلارنى سادىر قىلغان قوللىرى بىزگە سۆزلەپ بېرىدۇ، گۇناھقا ماڭغان پۇتلىرى گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

66 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئۇلارنىڭ ئېغىزلىرىنى پېچەتلىۋەتكەندەك كۆزلىرىنىمۇ يوق قىلىۋېتەتتۇق _ دە، ئۇلار ئۇ چاغدا يولنى تېپىۋېلىشقا ئالدىرايتتى، ئۇلارنىڭ كۆزلىرى كۆرمىسە بۇنى قانداق قىلالايدۇ؟

67 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئۇلارنى تۇرغان يېرىدىلا باشقا نەرسىگە ئايلاندۇرۇپ قويىاتتۇق، تۇرغان يەرلىرىدە تۇرغۇزۇپلا قويىاتتۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئالدىغا مېڭىشقىمۇ، ئارقىسىغا قايتىشقىمۇ قادىر بولالمايتتى.

68 _ بىز كىمنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلىپ، ئۇنى قېرىلىقنىڭ ناچار چاغلىرىغا يەتكۈزسەك، ئۇنى دەسلەپكى ئەقلى ۋە تېنى ئاجىز ۋاقتىغا قايتۇرۇۋېتىمىز، ئۇلار مۇشۇنداق قىلىشقا قادىر بولغان زاتنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنى ئويلاپ باقمامدۇ؟

69 _ 70 _ بىز پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا شېئىر ئۆگەتمىدۇق، ئۇنىڭ شائىر بولۇشىمۇ مۇناسىپ ئەمەس. ئۇ ئېلىپ كەلگەن كىتاب پەقەت ئەقىل ئىگىلىرى تەپەككۇر قىلىپ چۈشىنىدىغان، قەلبى ئويغاق، ھوشيار كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرىدىغان، كاپىرلارغا ئازابنىڭ تېگىشلىك ئىكەنلىكىنى (بىلدۈرۈش ئۈچۈن نازىل بولغان) ۋەز ـ نەسىھەتتۇر بايانلىرى، ھېكمەتلىرى ۋە كۆرسەتمىلىرى ناھايىتى روشەن ۋە ئېنىق بايان قىلىنغان قۇرئاندۇر. كاپىرلارغا ئازاب تېگىشلىك بولدى. چۈنكى ئاللاھ قۇرئان ئارقىلىق ئۇلارغا قارشى كۈچلۈك ھۆججەت تۇرغۇزدى.

71 _ ئىنسانلار كۆرمەمدۇكى، بىز قۇدرىتىمىز بىلەن ئۇلارنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈچۈن نۇرغۇن چارۋىلارنى يارىتىپ، بۇ چارۋىلارنى ئۇلارغا بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، ئۇلار ئۇ چارۋىلارغا ئىگدارچىلىق قىلغۇچىلاردۇر.

72 _ ئۇ چارۋىلارنى ئۇلارغا بويسۇندۇرۇپ بەردۇقكى، ئۇلار ئۇ چارۋىلارنىڭ بەزىسىنى سەپەرلەردە مىنىش ۋە ئوستىگە يۈكلىرىنى ئارتىش ئۈچۈن قوللىنىدۇ، بەزىسىنى بوغۇزلاپ گۆشىنى يەيدۇ.

73 _ ئۇ چاڕۆلاردا ئىنسانلارغا يۇقىرىقىلاردىن باشقا يەنە يۈگىدىن ۋە تېرىسىدىن پايدىلىنىشقا ئوخشاش كۆپلىگەن مەنپەئەتلەر بار. ئۇلار بۇ چاڕۆلارنىڭ سۈتىنى ئىچىدۇ. ئۇلار بۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلمامدۇ؟ ئىبادەتنى ئۇنىڭغا خالىس قىلمامدۇ؟

74 _ مۈشرىكلار ھەقىقىي مەبۇد ئاللاھنى قويۇپ، ساختا مەبۇدلارغا چوقۇندى. ئۇلار بۇ ساختا مەبۇدلارغا «ئۇلار بىزگە يارداەم قىلىدۇ ۋە بىزنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالىدۇ» دېگەن ئۈمىد بىلەن چوقۇندۇ.

75 _ ئەمما ئۇ ساختا مەبۇدلار يا ئۆزلىرىگە ياكى چوقۇنغۇچىلىرىغا قىلچە يارداەم بېرەلمەيدۇ. مۈشرىكلار ۋە ساختا مەبۇدلار بىر _بىرىگە لەنەت ئوقۇغان ھالدا ھەممىسى قىيامەت كۈنى ئازابقا تاشلىنىدۇ.

76 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ ئاللاھنى ئىنكار قىلىشى، سېنى يالغانچى دېيىشى ۋە مەسخىرە قىلىشى سەۋەبلىك غەمكىن بولمىغىن. شەكسىزكى، بىز ئۇلارنىڭ يوشۇرغانلىرىنىمۇ ۋە ئاشكارا قىلغانلىرىنىمۇ بىلىپ تۇرىمىز. ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىمىز.

77 _ تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئىنسان ئۆزىنىڭ قانداق يارىتىلغانلىقىنى بىلمەمدۇكى، بىز ئۇنى ئابىمەندىن ياراتتۇق، ئاندىن ئۇ ئانىسىنىڭ قارنىدا بىر قانچە باسقۇچنى باشتىن كەچۈرۈش داۋامىدا چوڭ بولدى. مانا ئەمدى ئۇ ئاشكارا خۇسۇمەتچى بولۇپ قالدى.

78 _ تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئۇ ئىنسان ئۆزىنىڭ يارىتىلغانلىقىنى ئۇنتۇغان ھالدا، ياراتقۇچىنىڭ قۇدرىتىنى مەخلۇقاتنىڭ قۇدرىتىگە قىياس قىلىپ، مۇناسىپ بولمىغان بىر ئىشنى بىزگە مىسال قىلىپ كەلتۈرۈپ: «بۇ چىرىپ كەتكەن سۆڭەكلەرنى كىم تىرىلدۈرەلەيدۇ؟» دېدى.

79 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇنىڭغا ئېيتقىنكى، «ئۇنى ئەڭ دەسلەپتە ياراتقان زات تىرىلدۈرىدۇ، ئۇ مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسىنى ناھايىتى ئوبدان بىلىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپى قالمايدۇ».

80 _ ئاللاھ سىلەر ئۈچۈن يېشىل ۋە ھۆل دەرەختىن كۆيدۈرىدىغان ئوت چىقىرىپ بەرگەن زاتتۇر. سىلەر يېشىل دەرەختىن ئوت ياقىسىلەر. ئاللاھ ھۆل دەرەختىن ئوت چىقارغاندەك، زىت نەرسىدىن يەنە بىر _بىرىگە زىت نەرسىنى چىقىرىشقا قادىردۇر. بۇ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە، چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدۇ، شۇنىڭدەك، ئاللاھنىڭ قىيامەت كۈنىدە ئۆلۈكلەرنى قەبرىلىرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقىغا دالالەت قىلىدۇ.

81 _ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ياراتقان زات ئۇلارنىڭ ئوخشىشىنى يارىتىشقا، ئۇلارنى دەسلەپتە قانداق پەيدا قىلغان بولسا شۇ ھالىتىگە قايتۇرۇشقا قادىر

ئەمەسمۇ؟ ئۇ ئەلۋەتتە بۇنىڭغا قادىردۇر، ئۇ بارلىق مەۋجۇداتنى يوقتىن پەيدا قىلغان ماھىر ياراتقۇچىدۇر، ياراتقان ۋە يارىتىدىغانىنىڭ ھەممىسنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

82 _ ئاللاھ بىرەر شەيئىنى يارىتىشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنىڭغا «بول!» دەيدۇ _ دە، ئۇ دەرھال بولىدۇ. تىرىلدۈرۈش، ئۆلتۈرۈش، ئاخىرەتتە ھېساب مەيدانىغا توپلاش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئاشۇ بىر ئېغىز سۆزى بىلەنلا ئەمەلگە ئاشىدۇ.

83 _ ئاللاھ ئاجىزلىقتىن ۋە شېرىككە موھتاج بولۇشتىن ئەلۋەتتە پاك ۋە ئۈستۈندۇر. ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر، ئۇ بەندىلىرىنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭ قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرى، نېمەتلىرىنىڭ مۇكەممەللىكى نامايان بولۇپ تۇرماقتا. ھەممىڭلار ئاخىر ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر، بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان بارلىق ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىسىلەر، ئاللاھ سىلەرگە شۇنىڭغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

سافقات سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئاللاھ تائالا ئىبادەتتە سەپ _ سەپ بولۇپ تۇرىدىغان پەرىشتىلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن بۇلۇتلارنى ئىرادە قىلىنغان جايلارغا قوزغىتىپ تۇرىدىغان پەرىشتىلەر بىلەن ۋە قۇرئان ئوقۇپ، ئاللاھقا زىكىر ئېيتىپ تۇرىدىغان پەرىشتىلەر بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئى ئىنسانلار! شۇبھىسىزكى، سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار پەقەت بىر ئىلاھتۇر، شۇڭا ئىبادەتنى ئۇنىڭغىلا قىلىڭلار، ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىڭلار. (ئاللاھ ئۆزى خالىغان مەخلۇقاتى بىلەن قەسەم قىلىدۇ، ئەمما ئىنسانلار ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەنلا قەسەم قىلالايدۇ. چۈنكى ئاللاھنىڭ باشقىسىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىش ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرگەنلىكتۇر).

5 _ ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ رەببىدۇر، قۇياشنىڭ چىقىدىغان ۋە پاتىدىغان يەرلىرىنى بەلگىلەپ بەرگۈچىدۇر.

6 _ شەكسىزكى، بىز ئەڭ يېقىن ئاسماننى يۇلتۇزلار بىلەن زىننەتلىدۇق.

7 _ ئاسماننى ھەرقانداق ئاسىي – گۇناھكار شەيتاندىن كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلار بىلەن قوغدىدۇق.

8 _ 9 _ شەيتانلار يۇقىرى ئۈپۈقلارغا يېتەلمەيدۇ، ئۇ جايلاردىكى پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىيالمايدۇ، شەيتانلار پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاشقا ئۇرۇنسا، ئۇلار ھەر تەرەپتىن كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلار بىلەن ئېتىلىپ قوغلىنىدۇ. ئۇلارغا ئاخىرەتتە دائىملىق ئازاب بار.

10 _ لېكىن پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىدىن ئوغرىلىقچە بىرەر نەرسە ئاڭلىۋالغان شەيتاننى كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇز قوغلاپ كۆيدۈرۈپ تاشلايدۇ.

11 _ ئى پەيغەمبەر! ئاخىرەتتە تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلاردىن سورىغىنكى، ئۇلارنى يارىتىش قىيىنمۇ؟ ياكى بىز ياراتقان ئاسمان _ زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى چوڭ مەخلۇقاتنى يارىتىشمۇ؟ شەكسىزكى، بىز ئۇلارنىڭ ئاتىسى ئادەم ئەلەيھىسسالامنى پىپىشقاق لايدىن ياراتتۇق.

12 _ بەلكىم سەن ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغانلىقىدىن ھەيران قالغانسەن، بۇنىڭدىنمۇ بەك ھەيران قالارلىقى شۇكى، ئۇلار سېنى مەسخىرە قىلىشىدۇ، سېنىڭ سۆزلىرىڭنى مەسخىرە قىلىشىدۇ.

13 _ ئۇلارغا ئۇنتۇپ قالغان ياكى غەپلەتتە قالغان ئىشلىرىنى خاتىرىلىتىپ ۋەز _ نەسىھەت قىلىنسا، ئۇلار بۇنى ئويلاپ باقمايدۇ، نەسىھەتنى قوبۇل قىلمايدۇ.

14 _ ئۇلار سېنىڭ پەيغەمبەرلىكىڭگە دالالەت قىلىدىغان بىرەر مۆجىزىنى كۆرسىلا ئۇنى مەسخىرە قىلىشىدۇ.

15 _ 17_ ئۇلار: «سەن ئېلىپ كەلگەن نەرسە ئوپئوچۇق سېھىردىن باشقا نەرسە ئەمەس، بىز ئۆلۈپ توپىغا ۋە قۇرۇق سۆڭەككە ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن راستىنلا تىرىلىپ قەبرىمىزدىن چىقامدۇق؟ بىزنىڭ بۇرۇنقى ئەجدادلىرىمىزمۇ تىرىلەمدۇ؟» دەيدۇ.

18 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ھەئە، سىلەر خار ۋە رەسۋا بولغان ھالەتتە تىرىلىسىلەر»

19 _ ئۇ تىرىلىش قاتتىق بىر ئاۋاز بىلەنلا ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئۇ چاغدا ئۇلار قەبرىلىرىدىن چىقىپ ھېساب مەيدانىغا ھازىر قىلىنىدۇ ۋە ئۆزلىرىگە نېمە بولىدىغانلىقىغا قارىشىپ تۇرىدۇ.

20 _ ئۇلار: «ۋاي بىزنىڭ ھالىمىزغا! مانا بۇ قىيامەت كۈنىدۇر» دەيدۇ.

21 _ ئۇلارغا: «مانا بۇ سىلەر دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا ئىنكار قىلغان قىيامەت كۈنىدۇر، بەندىلەرنىڭ ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان كۈندۇر» دېيىلىدۇ.

22 _ 23] (ئاللاھ پەرىشتىلىرىگە مۇنداق ئەمر قىلىدۇ:) «ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ۋە ئۇلارغا ئوخشاش باشقا كاپىرلارنى ئۇلار چوقۇنغان ساختا مەبۇدلىرى بىلەن بىرگە توپلاڭلار، ئاندىن ئۇلارنى دوزاخقا قاتتىق ھەيدەپ مېڭىڭلار.

24 _ ئۇلارنى جەھەننەمگە ئېلىپ بېرىشتىن بۇرۇن توختىتىپ تۇرۇڭلار، چۈنكى ئۇلار دۇنيادا قىلغان ئەمەللىرى ۋە گەپ – سۆزلىرى ئۈستىدە سوراق قىلىنىدۇ، بۇ سوراق ئۇلارنى پۈشايمان قىلدۇرۇش ۋە ئۇلارغا كايىش ئۈچۈن قىلىنىدۇ».

25 _ ئۇلارغا كايىپ: «سىلەرگە نېمە بولدى؟ بىر _ بىرىڭلارغا يارىدەم قىلىشمايسىلەرغۇ؟» دېيىلىدۇ.

26 _ بەلكى ئۇلار بۇ كۈندە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنغۇچىدۇر، ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ، ئۇنىڭدىن يىراق كېتەلمەيدۇ، ئۇنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ.

27 _ كاپىرلار بىر _ بىرىگە قارىشىپ مالامەت قىلىشىدۇ ۋە جېدەللىشىدۇ.

28 _ ئەگەشكۈچىلەر ئەگەشتۈرگۈچىلەرگە: «سىلەر بىزنى دىن ۋە ھەقىقەت نامىدىن ئازدۇراتتىڭلار، شەرىئەتنى ئاددىي قىلىپ كۆرسىتەتتىڭلار، بىزگە ئۇنى يامان كۆرسىتەتتىڭلار، ئازغۇنلۇقنى چىرايلىق كۆرسىتەتتىڭلار» دەيدۇ.

29 _ ئەگەشتۈرگۈچىلەر ئەگەشكۈچىلەرگە ئېيتىدۇ: «ئەمەلىيەت سىلەر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، بەلكى سىلەرنىڭ قەلبىڭلار ئىمانغا كەلمەيتتى، كۇفرى ۋە ئاسىيلىققا مايىل ئىدى.

30 _ ئى مۇشرىكلار! بىزنىڭ سىلەرنى ئىماندىن توسقۇدەك دەلىل – پاكىتىمىز ياكى كۈچىمىز يوق ئىدى، بەلكى ئۆزۈڭلار ھەقىقەتنىڭ چەك –چېگرىسىدىن ئېشىپ كەتكەن ئازغۇن بىر قەۋم ئىدىڭلار.

31 _ شۇنىڭ ئۈچۈن ھەممىمىز رەببىمىز بىزنى ئالدىنئالا ئاگاھلاندۇرغان ئازابقا تېگىشلىك بولدۇق. دۇنيادا قىلغان گۇناھ – مەئسىيەتلىرىمىز سەۋەبلىك ھەممىمىز ئازابنى تېتىغۇچىمىز.

32 _ بىز سىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن ئازدۇردۇق، چۈنكى ئۆزىمىزمۇ راستىنلا ئازغان ئىدۇق. بىز كاپىرلىقىمىز سەۋەبلىك ھالاك بولدۇق، سىلەرنىمۇ ھالاك قىلدۇق».

33 _ شەكسىزكى، ئەگەشكۈچىلەر بىلەن ئەگەشتۈرگۈچىلەر دۇنيادىكى ۋاقتىدا گۇناھتا ئورتاق بولغاندەك قىيامەت كۈنى ئازابتا ئورتاقتۇر.

34 _ بىز ھەقىقەتەن دۇنيادىكى ۋاقتىدا ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىشنى ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن ئەۋزەل كۆرگەن گۇناھكارلارنى مۇشۇنداق قىلىمىز، ئۇلارغا ئازابنى مۇشۇنداق تېتىتىمىز.

35 _ چۈنكى ئۇ مۇشرىكلارغا دۇنيادىكى چاغلىردا: «بىر ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ يوق» دېيىلسە، ئۇلار ئىمانغا دەۋەت قىلىنسا ۋە مۇشرىكلىكتىن يېنىشقا بۇيرۇلسا، چوڭچىلىق قىلىپ ئىماندىن باش تارتاتتى، دەۋەت قىلغان كىشىنى كۆزگە ئىلمايتتى.

36 _ ۋە «بىز بىر مەجنۇن شائىرنى دەپ ئىلاھلىرىمىزنى تاشلىۋېتەمدۇق؟» دەيتتى. ئۇلار بۇ سۆزى بىلەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى مەقسەت قىلاتتى.

37 _ ئۇلار يالغانچىلاردۇر. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇلار گۇمان قىلغاندەك شائىر ياكى مەجنۇن ئەمەس، بەلكى ئۇ قۇرئاننى، تەۋھىد ئەقىدىسىنى ئېلىپ كەلدى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئۆزى توغرۇلۇق بەرگەن بېشارەتلىرىنىڭ ھەقلىقىنى ئىسپاتلىدى.

38 _ سىلەر ئى مۇشرىكلار! يالغان سۆزۈڭلار ۋە كاپىرلىقىڭلار تۈپەيلىدىن چوقۇم قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازابنى تېتىيسىلەر.

39 _ سىلەر ئاخىرەتتە پەقەتلا مۇشۇ دۇنيادا سادىر قىلغان قىلمىشىڭلارغا يارىشا جازالىنىسىلەر.

40 _ پەقەت ئاللاهقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىدىغان ۋە ئاللاهمۇ ئۆز رەھمىتىگە داخىل قىلغان كىشىلەرلا بۇ قاتتىق ئازابتىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.

41 _ ئەنە شۇلار ئاللاهنىڭ ئىخلاسىمەن بەندىلىرى بولۇپ، ئۇلار نېمەتلىرى ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان مەڭگۈلۈك جەننەتلەردە مۇئەييەن رىزىقلار بىلەن نېمەتلىنىدۇ.

42 _ 43] ئۇ رىزىقلار تۇرلۇك مېۋىلەر بولۇپ، ئۇلار ئاللاهنىڭ ئىززەتلىشى بىلەن ئالاهىدە هۆرمەتكە ئېرىشىدۇ.

44 _ ئۇلار ئاللاهنىڭ دەرگاهىدا ئىززەت – ئىكرام قىلىنىش ۋە بىر _ بىرىگە ئىززەت _ ئىكرام قىلىشىش ئارقىلىق نازۇنېمەتلىك جەننەتلەردە، تەختىلەرنىڭ ئۈستىدە بىر- بىرىگە قارىشىپ ئولتۇرىدۇ.

45 _ 47 _ ئۇلارغا جەننەتنىڭ ئۆستەڭلىرىدە ئېقىپ تۇرغان، رەڭگى ئاپئاق، ئىچكۈچىلەرگە لەززەت بېغىشلايدىغان، ئەقىلگە ياكى بەدەنگە زىيان يەتكۈزمەيدىغان شارابلاردىن تولدۇرۇلغان جاملار ئايلاندۇرۇپ تۇرۇلىدۇ.

48 _ 49] ئۇلارنىڭ يېنىدا ئەرلىرىدىن باشقىلارغا كۆز قىرىنى سالمايدىغان، ئەتىۋارلاپ ساقلانغان ۋە هېچكىم تۇتۇپ باقمىغان تۇخۇمدەك، شەهلا كۆزلۈك ئىپىپەتلىك ئاياللار بولىدۇ.

50 _ ئۇلار بىر _ بىرىگە قارىشىپ ئولتۇرۇپ، دۇنيادىكى ئەھۋالى، تارتقان جاپالىرى ۋە جەننەتتىكى راهەتلىك تۇرمۇشى هەققىدە پاراڭ سېلىشىدۇ. مانا بۇ ئەڭ كۆڭۈللۈك سۆهبەت ۋە ۋايىغا يەتكەن هۇزۇر _ هالاۋەتتۇر.

51 _ جەننەت ئەهلىدىن بىرەيلەن ئېيتىدۇ: «مېنىڭ دۇنيادا بىر يېقىنىم بار ئىدى،

52 _ 53] ئۇ: ماڭا ‹راستتىنلا سەن ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىسىلەر دېگەن گەپكە ئىشىنەمسەن؟ بۇ ئاجايىپ گەپ ئەمەسمۇ؟ بىز ئۆلۈپ، بەدىنىمىز تىتىلىپ توپىغا ۋە قۇرۇق سۆڭەككە ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن تىرىلىپ، دۇنيادىكى ئەمەللىرىمىز هەققىدە هېساب بېرەمدۇق؟› دەيتتى».

54 _ جەننەتكە كىرگۈزۈلگەن بۇ مۇئمىن ئادەم هەمراهلىرىغا: «سىلەر مېنىڭ ئاشۇ يېقىنىمنى كۆرۈۋاتامسىلەر؟» دەيدۇ.

55 _ ئۇ قاراپلا ئۇ يېقىننى دوزاخنىڭ ئوتتۇرىسىدا كۆرىدۇ.

56 _ 57 _ ئۇ مۇئمىن ئادەم دوزاخقا تاشلانغان هېلىقى يېقىننىغا ئېيتىدۇ: «ئاللاهنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، سەن مېنى ئازدۇرۇپ هالاك قىلغىلى تاس قاپتىكەنسەن. ئەگەر رەببىم ماڭا رەهىم قىلىپ ئىمان ئاتا قىلمىغان ۋە مېنى ئىماندا مۇستەهكەم تۇرغۇزمىغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە مەنمۇ سەن بىلەن بىللە دوزاخقا هازىر قىلىنغانلاردىن بولاتتىم.

58 _ 60 _ بىز مەڭگۈلۈك نېمەت ئىچىدە بولىمىز، دۇنيادىكى ئۆلۈمىمىزدىن باشقا

ئۆلمەيمىز، بىز ئەمدى جەننەتكە كىرگەندىن كېيىن ئازابقا دۇچار بولمايمىز ئەمەسمۇ؟ شەكسىزكى، بىز نېمەتلىنىۋاتقان بۇ جەننەت ھەقىقەتەن كاتتا ئۈتۈقتۇر.

61 _ ئىشلىگۈچىلەر مۇشۇنداق زور ئۈتۈققا ئېرىشىش ۋە جەننەتتە مەڭگۈ قېلىش يولىدا ئىشلىسۇن، دۇنيادا ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئىشلىسۇن، ئاخىرەتتە ئۇنىڭ نەتىجىسىنى كۆرسۇن».

62 _ يۇقىرىدا سۈپەتلەنگەن جەننەت نېمەتلىرىدىن ئىبارەت ئاللاھنىڭ مۇئمىنلەرگە ئاتا قىلغان بۇ زىياپىتى ياخشىمۇ؟ ياكى دوزاخ ئەھلىنىڭ تامىقى بولغان لەنەتلىك پاسكىنا دەرەخ — زەققۇم دەرىخىمۇ؟

63 _ بىز زەققۇم دەرىخىنى كۈفرىلىق ۋە گۇناھ – مەئسىيەت بىلەن ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان كاپىرلار ئۈچۈن ئازاب _ ئوقۇبەت قىلدۇق.

64 _ 68 _ شۇبھىسىزكى، زەققۇم دەرىخى جەھەننەمنىڭ چوڭقۇر يېرىدە ئۆسىدىغان دەرەختۇر. ئۇنىڭ مېۋىسى ئىنتايىن كۆرۈمسىز بولۇپ، گويا شەيتانلارنىڭ باشلىرىغا ئوخشايدۇ. ئۇنىڭ كۆرۈنۈشى شۇنداق بولغان يەردە ئۇنىڭ تەمىنى سوراشنىڭ ھاجىتى يوق. مۇشرىكلار مۇشۇ دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يەپ قورساقلىرىنى تولدۇرىدۇ. ئاندىن ئۇلار ئۇنىڭ ئۈستىگە ئارىلاشما قايناق سۇنى ئىچىدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ قايتىدىغان جايى ئەلۋەتتە دوزاخ بولىدۇ.

69 _ 70_ چۈنكى ئۇلار دۇنيادىكى ۋاقتىدا ئاتا _ بوۋىلىرىنىڭ بۇتلارغا چوقۇنۇۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ۋە ئۇلارغا ئەگىشىپ، ئۇلارنىڭ ئىزىنى بېسىپ ماڭغان ئىدى.

71 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭدىن بۇرۇن، ئىلگىرى ئۆتكەن قەۋملەرنىڭ تولىسى ھەقىقەتتىن ئېزىپ كەتكەن ئىدى.

72 _ بىز ئاشۇ ئۈممەتلەرگە ئۇلارنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئەمما ئۇلار ئۇ پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلدى ۋە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى.

73 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزلىرىگە پەيغەمبەرلەر كەلگەن ۋە ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇلغان تۇرۇقلۇق، ئىمان ئېيتمىغان ۋە پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان قەۋملەرنىڭ ئاقىۋىتى قانداق بولغانلىقىغا قارىغىن. ئۇلارنىڭ كېيىنكىلەرگە قانداق ئىبرەت بولۇپ قالغانلىقى ھەققىدە ئويلانغىن.

74 _ پەقەت ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھقا بولغان ئىخلاسى يۈزىسىدىن ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە نائىل بولغان ئىخلاسمەن بەندىلەرلا بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر.

75 _ پەيغەمبىرىمىز نۇھ (قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتىشىدىن ئۈمىدى ئۈزۈلگەندىن كېيىن) بىزگە ئىلتىجا قىلىپ، قەۋمىگە قارشى بىزدىن ياردەم تەلەپ قىلغان ئىدى. (بىز ئۇنىڭ تەلىپىنى قوبۇل قىلدۇق) بىز نېمىدېگەن ياخشى قوبۇل قىلغۇچى!

76 _ بىز ئۇنى، ئائىلىسىدىكىلەرنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى مۇشرىكلارنىڭ

ئەزىيەتلىرىدىن ۋە چوڭ توپان بالاسدا غەرق بولۇشتىن قۇتقۇزدۇق.

77 _ نۇھنىڭ قەۋمى توپان سۈيىدە غەرق قىلىنغاندىن كېيىن، نۇھنىڭ نەسلىنى يەر يۈزىدە داۋاملىشدىغان قىلدۇق.

78 _ نۇھتىن كېيىن كەلگەنلەرنىڭ ئۇنى ئەسلەپ تۇرۇشى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ ياخشى نامىنى قالدۇردۇق.

79 _ نۇھقا ئامانلىق ۋە سالامەتلىك ئاتا قىلدۇقكى، ئۇنىڭدىن كېيىن كەلگەنلەر ئۇنى يامان سۈپەتلەر بىلەن ئەسلىمەيدۇ، بەلكى بارلىق گۈزەل سۈپەتلەر بىلەن ئەسلەيدۇ ۋە ئۇنى مەدھىيەلەيدۇ.

80 _ بىز ئەمەل – ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلغۇچىلارنى نۇھنى مۇكاپاتلىغاندەك مۇكاپاتلايمىز.

81 _ شەكسىزكى، نۇھ بىزنىڭ مۇئمىن، مۇخلىس بەندىلىرىمىز قاتارىدىندۇر.

82 _ ئاندىن بىز نۇھ قەۋمىنىڭ كاپىرلىرىنى توپان بالاسدا غەرق قىلدۇق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ھېچكىم ھايات قالمىدى.

83 _87 _ نۇھنىڭ دىنىغا ۋە يولىغا تەۋە كىشىلەرنىڭ بىرى ئىبراھىم ئىدى. ئۇ ئۆز ۋاقتىدا رەببىگە بۇزۇق ئېتىقادتىن ۋە ناچار ئەخلاقتىن پاك ۋە ساغلام دىل بىلەن يۈزلەنگەن ئىدى. ئۇ چاغدا ئۇ ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە كايىپ: « سىلەر ئاللاھنى قويۇپ نېمىگە چوقۇنۇۋاتىسىلەر؟ سىلەر ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان ئاللاھنى قويۇپ، يالغان ئىلاھلارغا چوقۇنامسىلەر؟ سىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى ھەققىدە نېمە دەيسىلەر؟ سىلەر بۇتلارغا چوقۇنۇپ ئۇ بۇتلارنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالىڭلار، ئاللاھنىڭ سىلەرنى جازالىشىدىن قورقمامسىلەر؟» دېگەن ئىدى.

88 _ 89 _ ئىبراھىم قەۋمىنىڭ بايرام مۇراسىمىغا چىقماسلىق ئۈچۈن بىرەر باھانە ئىزدەپ يۇلتۇزلارغا بىر قارىۋېتىپ: «مەن كېسەل بولۇپ قالدىم» دېدى. شۇنىڭ بىلەن قەۋمى ئۇنى چىقىشقا زورلىماي، ئۆزلىرى چىقىپ كەتتى.

91 _ 92_ ئىبراھىم ئۇلارنىڭ بۇتلىرىنىڭ يېنىغا يۈگرەپ بېرىپ: «ئالدىڭلارغا قويۇلغان بۇ تاماقلاردىن يېمەمسىلەر؟ نېمىشقا گەپ قىلمايسىلەر؟ نېمىشقا سوئالغا جاۋاب بەرمەيسىلەر؟» دېدى.

93 _ ئاندىن ئۇلارغا يېقىنلاپ كېلىپ، بۇتلارغا چوقۇنۇشنىڭ خاتا ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن، بار كۈچى بىلەن ئۇلارنى چېقىشقا باشلىدى.

94 _ ئىبراھىمنىڭ قەۋمى ئۇنىڭ يېنىغا غەزەپلەنگەن ھالدا ئالدىراپ كېلىشتى.

95 _ 96 _ ئىبراھىم ئۇلارغا ئۆزىنىڭ مۇستەھكەم ئىرادىسى بىلەن يۈزلىنىپ: «سىلەر قانداقلارچە سىلەرنى ۋە سىلەرنىڭ بارلىق ئىشلىرىڭلارنى ياراتقان ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى تەرك

ئېتىپ، ئۆز قولۇڭلار بىلەن ئويۇپ ياسىغان بۇتلارغا چوقۇنسىلەر؟» دېدى.

97 _ ئۇلار (ئۆزلىرىگە قارشى دەلىل – پاكىت ئوتتۇرىغا چىققاندىن كېيىن، ئىبراھىمغا قارشى كۈچ ئىشلىتىشكە ئۆتتۈپ): «ئىبراھىم ئۇچۇن بىر قورۇ ياساڭلار، ئۇنى ئوتۇن بىلەن تولدۇرۇڭلار، ئاندىن ئىبراھىمنى ئۇنىڭدىكى ئوتقا تاشلاڭلار» دېدى.

98 _ ئىبراھىمنىڭ قەۋمى ئۇنى يوق قىلىش ئۈچۈن سۈيىقەست پىلانلىۋىدى، بىز ئۇلارنىڭ سۈيىقەستىنى بەربات قىلىپ، ئۇلارنى مەغلۇپ قىلدۇق. بۇ ئىشتا ئىبراھىمنىڭ دەلىل – پاكىتى كۈچلۈك كېلىپ، ئۇلارنىڭ ھىيلە –مىكىرلىرى بىتچىت بولدى.

99 _ 100 _ ئىبراھىم: «مەن قەۋمىمنىڭ يۇرتىنى تاشلاپ رەببىم تەرەپكە، يەنى رەببىمگە ئازادە ئىبادەت قىلالايدىغان يەرگە ھىجرەت قىلىمەن، ئۇ مېنى دىن ۋە دۇنيالىق بارلىق ئىشلىرىمدا ياخشىلىققا يېتەكلەيدۇ. ئى رەببىم! ماڭا بىر ياخشى پەرزەنت ئاتا قىلغىن» دېدى.

101 _ بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق ۋە ئۇنىڭغا چوڭ بولغاندا ناھايىتى مۇلايىم بولىدىغان بىر ئوغۇل بىلەن خۇش خەۋەر بەردۇق. ئۇ ئىسمائىل ئىدى.

102 _ ئىسمائىل چوڭ بولۇپ ئىبراھىمنىڭ ئىش _ كۈشلىرىگە يارىغۇدەك بولغان چاغدا، ئىبراھىم ئۇنىڭغا: «ئى ئوغلۇم! مەن سېنى بوغۇزلاپ چۈشەپتىمەن، ئويلاپ باققىنا! قانداق قارايسەن؟» دېدى. ئىسمائىل ئاللاھنى رازى قىلغان، ئاتىسىغا رازىلىق بىلدۈرگەن ۋە ئۇنىڭغا ماسلاشقان ھالدا: «ئى ئاتا! ئاللاھ سېنى نېمىگە بۇيرۇغان بولسا شۇنى ئىجرا قىلغىن، ئاللاھ خالىسا مېنى چىدامچان، ئىتائەتمەن ۋە ساۋابنى كۆزلىگۈچى تاپىسەن» دېدى.

103 _ 106_ ھەر ئىككىسى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇپ، ئىبراھىم ئۇنى بوغۇزلاش ئۈچۈن يېنىچە ياتقۇزغان ۋاقىتتا، بىز ئۇنىڭغا: «ئى ئىبراھىم! سەن ھەقىقەتەن بۇيرۇلغان ئىشنى ئورۇندىدىڭ، چۈشۈڭنى ئەمەلگە ئاشۇردۇڭ. بىز ھەقىقەتەن ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنى سېنى مۇكاپاتلىغاندەك مۇكاپاتلايمىز، ئۇلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىڭ قىينىچىلىقلىرىدىن قۇتقۇزىمىز. شەكسىزكى، ئوغلۇڭنى بوغۇزلاشتىن ئىبارەت بۇ سىناق ھەقىقەتەن زور بىر سىناق ئىدى، بۇنىڭ بىلەن سەن ئاللاھقا بولغان ئىمانىڭنى ۋە ساداقىتىڭنى ئىسپاتلىدىڭ» دەپ ندا قىلدۇق.

107 _ بىز ئىسمائىلنى بوغۇزلىنىشتىن قۇتقۇزۇۋالدۇق، ئۇنىڭ ئورنىغا چوڭ بىر قۇربانلىقنى بەردۇق.

108 _ ئىبراھىمدىن كېيىن كەلگەن ئۈممەتلەر ئىچىدە ئۇنىڭ ياخشى نامىنى قالدۇردۇق.

109 _ ئىبراھىمغا ئاللاھ تەرىپىدىن سالام ۋە ئامانلىق بولسۇن!

110 _ بىز ئىبراھىمنى ئۇنىڭ بىزگە بولغان ئىخلاسى ۋە ئىتائىتى يۈزىسىدىن مۇكاپاتلىغاندەك، تائەت –ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلغۇچىلارنىمۇ شۇنداق مۇكاپاتلايمىز.

111 _ ئىبراھىم بەندىچىلىكنىڭ ھەققىنى تولۇق ئادا قىلغان مۇئمىن بەندىلىرىمىزنىڭ

قاتاردىندۇر.

112 _ بىز ئىبراھىمغا ياخشىلار ئىچىدىن پەيغەمبەر بولۇپ چىقىدىغان بىر ئوغلى ئىسھاق بىلەن خوۇش خەۋەر بەردۇق. بۇ ئۇنىڭ سەۋرچانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە رازىلىق بىلدۈرگەنلىكى ھەم ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغانلىقى يۈزىسىدىندۇر.

113 _ ئىبراھىمغا ۋە ئىسھاققا بەرىكەت ئاتا قىلدۇق، ھەر ئىككىسىنىڭ نەسلىدىن رەببىگە ئىتائەت قىلىپ ئۆزىگە ياخشىلىق قىلغۇچىلارمۇ، كۈفرىلىق ۋە گۇناھ _مەئسىيەت بىلەن ئۆزىگە ئاشكارا زۇلۇم قىلغۇچىلارمۇ چىقىدۇ.

114 _ 115 _ شەكسىزكى، بىز مۇسا بىلەن ھارۇنغا پەيغەمبەرلىك ئاتا قىلدۇق. ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ قەۋمىنى سۇدا غەرق بولۇشتىن، قۇللۇقتىن ۋە خارلىقتىن قۇتقۇزدۇق.

116 _ بىز ئۇلارغا ياردەم بەردۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرى ئۈستىدىن غەلىبە قىلدى.

117 _ 119 _ مۇسا بىلەن ھارۇنغا تەۋراتتىن ئىبارەت روشەن بىر كىتابنى نازىل قىلدۇق. ئۇلارنى بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ ئورتاق دىنى بولغان ئىسلام دىنىدىن ئىبارەت قىلچە قىڭغىرلىق بولمىغان توپتوغرا يولغا باشلىدۇق. ئۇلاردىن كېيىن كەلگەن ئۈممەتلەر ئىچىدە ئۇلارنىڭ ياخشى نامىنى ۋە گۈزەل خاتىرىسىنى قالدۇردۇق.

120 _ 122 _ مۇساغا ۋە ھارۇنغا ئاللاھ تەرىپىدىن سالام ۋە ئامانلىق بولسۇن! بىز مۇسا بىلەن ھارۇننى ئەڭ ياخشى مۇكاپاتلىغانىدەك ئىمانىدا راستچىل بولۇپ، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان مۇئمىن بەندىلىرىمىزنىمۇ شۇنداق مۇكاپاتلايمىز. ھەقىقەتەن ئۇ ئىككىيلەن بىزنىڭ ئىمانى مۇستەھكەم بەندىلىرىمىز قاتاردىندۇر.

123 _ 126_ ھەقىقەتەن ئىلياس بىز پەيغەمبەرلىك بىلەن ئىنئام قىلغان بەندىلىرىمىزنىڭ بىرىدۇر. ئۇز ۋاقتىدا ئۇ ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئىبارەت ئۇز قەۋمىگە: «ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالماڭلار. سىلەر قانداقلارچە ئىبادەت قىلىنىشقا تامامەن ھەقلىق بولغان، سىلەرنىڭ ۋە ئاتا – بوۋىلىرىڭلارنىڭ رەببى بولغان، ئەڭ مۇكەممەل ياراتقۇچى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى قويۇپ، قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدىغان بۇتلارغا چوقۇنىسىلەر؟

127 _ 128 _ ئىلياسنىڭ قەۋمى ئۇنى يالغانچى دېدى. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇلارنى قىلمىشلىرىدىن ھېساب ئېلىش، ئاندىن دوزاخقا تاشلاپ جازالاش ئۈچۈن توپلايدۇ. پەقەت ئاللاھنىڭ ئىخلاسمەن بەندىلىرىلا ئازابتىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.

129 _ 132 _ كېيىنكى ئۈممەتلەر ئىچىدە ئىلياسنىڭ ياخشى نامىنى قالدۇردۇق. ئاللاھتىن ئىلياسقا سالام ۋە مەدھىيە بولسۇن! بىز ئىلياسنى تائەت – ئىبادەتنى ئۈچۈن ياخشى مۇكاپاتلىغانىدەك بىزنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىمىزنىمۇ شۇنداق مۇكاپاتلايمىز. ھەقىقەتەن ئىلياس ئاللاھنىڭ ئىخلاسمەن، ئىمانىدا راستچىل مۇئمىن بەندىلىرى قاتاردىندۇر.

133 _ 135_ بەندىمىز لۇتنى تاللاپ چىقىپ، ئۇنى پەيغەمبەرلەردىن قىلدۇق. ئۆز ۋاقتىدا ئۇنى ۋە ئۇنىڭ ئائىلە ئەزالىرىنىڭ ھەممىسىنى ئازابتىن قۇتقۇزدۇق. پەقەت لۇتنىڭ قېرى خوتۇنىلا كاپىرلىقى سەۋەبلىك، ھالاك قىلىنغان قەۋمى بىلەن بىرلىكتە ھالاك قىلىندى.

136 _ ئاندىن ئۇنىڭ قەۋمى ئىچىدىكى قالغان كاپىرلارنى ھالاك قىلدۇق

137 _ 138 _ ئى مەككىلىكلەر! سىلەر سەپەرلىرىڭلار جەريانىدا لۇت قەۋمىنىڭ خارابلىرىدىن ئەتىگەن _ ئاخشامدا ئۆتۈپ تۇرىسىلەر، ئەقلىڭلارنى ئىشلەتمەمسىلەر؟ سىلەرگىمۇ ئاشۇ ئازابنىڭ كېلىشىدىن قورقمامسىلەر؟

139 _ 140_ بەندىمىز يۇنۇسنى تاللاپ چىقىپ، ئۇنى پەيغەمبەرلەردىن قىلدۇق. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ ئاللاھنىڭ رۇخسىتىسىز ئۆز يۇرتىنى تاشلاپ قېچىپ كەتكەن، ئادەملەر ۋە يۈك _ تاقلار بىلەن لىق تولغان بىر كېمىگە چىقىۋالغان ئىدى.

141 _ كېمىنى قاتتىق دولقۇنلار قورشىۋالغان چاغدا، كېمىدىكى يولۇچىلار غەرق بولۇپ كەتمەسلىك ئۈچۈن كېمىنى يەڭگىللىتىش نىيىتى بىلەن ئۆز ئارىسىدا چەك تاشلاشقان بولۇپ، چەك يۇنۇسقا چىققان ئىدى.

142 _ شۇنىڭ بىلەن يۇنۇس دېڭىزغا تاشلاندى، ئۇ ئۆزىگە مالامەت قىلىپ تۇرغان ھالىتىدە، ئۇنى چوڭ بىر بېلىق يۇتۇۋېتتى.

143 _ 144_ ئەگەر ئۇ بېلىقنىڭ قارنىغا كىرىپ قېلىشتىن بۇرۇن ئىبادەتنى ۋە ياخشى ئەمەللەرنى كۆپ قىلمىغان ۋە بېلىقنىڭ قارنىدا تۇرۇپ « لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» دەپ كۆپ تەسبىھ ئېيتمىغان بولسا ئىدى، ئۇ بېلىقنىڭ قارنىدا قىيامەتكىچە قالغان بولاتتى.

145 _ بىز ئۇنى بېلىقنىڭ قارنىدىن دەل – دەرەخسىز ۋە ئۆي – ئىمارەتسىز قاقاس بىر جايغا ئاتتۇق. ئۇ چاغدا ئۇنىڭ بەدىنى ئاجىزلىشىپ كەتكەن ئىدى.

146 _ ئۇنىڭ ئۈستىگە سايە تاشلاپ تۇرسۇن دەپ، بىر تۈپ قاپاق ئۆستۈرۈپ بەردۇق.

147 _ بىز ئۇنى ئۆز قەۋمىدىن بولغان يۈز مىڭ، بەلكى ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ كىشىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. ئۇلار ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى ئەجىلى توشقانغا قەدەر ياشاتتۇق.

149 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشىركلاردىن سوراپ باققىنكى، ئۇلار قانداقلارچە ئۆزلىرى يامان كۆرىدىغان قىزلارنى ئاللاھقا، ئۆزلىرى ياقتۇرىدىغان ئوغۇللارنى ئۆزلىرىگە مەنسۇپ قىلىۋالدۇ؟

150 _ ئۇلاردىن سوراپ باققىنكى، بىز پەرىشتىلەرنى چىشى ياراتقان بولۇپ، ئۇلار ئۇنى كۆرۈپتىكەنمۇ؟

151 _ 152_ بىلىڭلارکى، ئۇلار ئوپئوچۇق يالغاننى توقۇپ: «ئاللاھنىڭ بالىسى بار» دەيدۇ. ئۇلار ئەلۋەتتە يالغانچىلاردۇر، چۈنکى ئۇلار ئۆزلىرى بىلمىگەن نەرسىنى سۆزلەيدۇ.

153 _ ئاللاھ قايسى ئىش ئۈچۈن ئوغۇللارنى تاللىماي، قىزلارنى تاللايدۇ؟

154 _ ئى قەۋم! سىلەر چىقارغان ھۆکۈم نېمىدېگەن يامان– ھە! سىلەر قىزلارنى يامان کۆرۈپ تۇرۇپ ئۇلارنى ئاللاھقا، ئوغۇللارنى ئۆزۈڭلارغا مەنسۇپ قىلامسىلەر؟

155 _ سىلەر ئاللاھنىڭ بالىسى يوقلۇقى ۋە ئۇنىڭغا بالىنىڭ لايىق ئەمەسلىکى ھەققىدە ئويلاپ باقمامسىلەر؟ ئاللاھ سىلەر مەنسۇپ قىلغان نەرسىلەردىن ئەلۋەتتە پاکتۇر.

156 _ سىلەرنىڭ بۇ سۆزۈڭلارغا ۋە بۇ بوھتانىڭلارغا ئېنىق پاکىتىڭلار بارمۇ؟

157 _ ئەگەر ئاللاھنىڭ کىتابىدا بىرەر دەلىلىڭلار بولسا، قېنى ئۇنى کەلتۈرۈپ بېقىڭلار. ئەگەر ئاللاھنىڭ بالىسى بار دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار شۇنى قىلىپ باقمامسىلەر؟

158 _ مۇشرىکلار: «ئاللاھ بىلەن جىنلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇغقانچىلىق ۋە نەسەب جەھەتتىن يېقىنلىق بار» دەپ جۆيلۈدى. پەرىشتىلەر مۇشرىکلارنىڭ قىيامەت کۈنى جەھەننەم ئازابىغا ھازىر قىلىنىدىغانلىقىنى شەکسىز بىلىدۇ.

159 _ ئاللاھ کاپىرلار سۈپەتلىگەن نالايىق سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاکتۇر.

160 _ لېکىن ئاللاھنىڭ ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىدىغان بەندىلىرى ئاللاھنى پەقەت ئۇنىڭغا لايىق کېلىدىغان سۈپەتلەر بىلەنلا سۈپەتلەيدۇ.

161 _ 163_ ئى ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋالغان مۇشرىکلار! سىلەر ۋە چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلار، ئاللاھ کاپىرلىقى ۋە زالىملىقى سەۋەبلىك دوزاخقا کىرىدىغانلىقىنى تەقدىر قىلغان کىشىدىن باشقا ھېچکىمنى ئازدۇرالمايسىلەر.

164 _ 166 _ پەرىشتىلەر دېدىکى: «ئاسماندا ھەربىرىمىزنىڭ مۇئەييەن ئورنى بار، شەکسىزکى، بىز ئاللاھقا تائەت –ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن سەپ تارتىپ تۇرغۇچىلارمىز، بىز ئەلۋەتتە ئاللاھنى نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلغۇچىلارمىز».

167 _ 169_ ئى پەيغەمبەر! مەککىلىك کاپىرلار سەن پەيغەمبەر بولۇپ ئەۋەتىلىشتىن ئىلگىرى: «ئەگەر بىزگىمۇ بۇرۇنقىلارغا کەلگەندەك پەيغەمبەرلەر ۋە کىتابلار کەلگەن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە، ئاللاھقا ئىمانىدا راستچىل، ئىبادەتلەردە ئىخلاسمەن بەندىلىرىدىن بولاتتۇق» دەيتتى.

170 _ ئۇلارغا بۇرۇنقىلارنىڭ بايانى، کېيىنکىلەرنى ئىلىمى، ساماۋى کىتابلارنىڭ ئەڭ مۇکەممىلى بولغان قۇرئان، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام کېلىۋىدى، ئۇلار ئۇنى ئىنکار قىلىشتى، ئەمما ئۇلار بۇ قىلمىشى تۈپەيلىدىن ئۆزلىرىگە تېگىشلىك بولغان ئازابنى ئاخىرەتتە بىلىپ قالىدۇ.

171 _ 173 _ شەكسزكى، بىزنىڭ پەيغەمبەر بەندىلىرىمىزگە ئالدىنئالا بەرگەن ۋە ھېچكىم قايتۇرالمايدىغان بىر سۆزىمىز بار بولۇپ، ئۇلار دۈشمەنلىرىگە قارشى دەلىل – پاكىت ۋە كۈچ – قۇۋۋەت جەھەتتە چوقۇم غەلىبە قىلغۇچىلاردۇر. بىزنىڭ يولىمىزدا جىھاد قىلىدىغان قوشۇنىمىز ئاقىۋەت ئېتىبارى بىلەن دۈشمەنلىرى ئۈستىدىن ھەممە ساھەدە چوقۇم غەلىبە قىلغۇچىلاردۇر.

174 _ 175 _ ئى پەيغەمبەر! ئىمان ئېيتماسلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغان ۋە ھەق دىننى قوبۇل قىلمىغان كاپىرلارنى مەن مۆھلەت بەرگەن ۋاقىت توشقانغا قەدەر قويۇپ تۇرغىن. ئاللاھنىڭ ئۇلارغا ئازاب چۈشۈرۈش ھەققىدىكى پەرمانى چوقۇم كېلىدۇ. سەن ساڭا قارشى چىققان بۇ كاپىرلارغا قانداق ئازابلارنىڭ چۈشىدىغانلىقىنى كۆزىتىپ تۇرغىن، ئۇلار ئۇزاققا قالماي ئۆزلىرىگە قانداق ئازابلارنىڭ چۈشىدىغانلىقىنى كۆرىدۇ.

176 _ 177_ ئى پەيغەمبەر! ئۇلار بىزنىڭ ئازابىمىزنىڭ تېزرەك چۈشۈشىگە ئالدىراپ كېتىۋاتامدۇ؟ ئۇلارغا بىزنىڭ ئازابىمىز چۈشكەن چاغدا ئۇلارنىڭ ئەتىگىنى تولىمۇ يامان ئەتىگەن بولىدۇ.

178 _ ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشكەنگە قەدەر سەن ئۇلاردىن ۋاقىتلىق يۈز ئۆرۈپ تۇرغىن. سەن ئۇلارغا قاراپ تۇرغىن، ئۇلار ئۇزاققا قالماي ئۆزلىرىگە قانداق ئازابلارنىڭ چۈشىدىغانلىقىنى كۆرىدۇ.

180 _ يېگانە كۈچ _ قۇدرەت ئىگىسى بولغان رەببىڭ يالغانچى كاپىرلارنىڭ سۈپەتلىگەنلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

181 _ بارلىق پەيغەمبەرلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن سالام، ئامانلىق ۋە مەدھىيەلەر بولسۇن!

182 _ باشتىن ئاخىر ھەممە ئىشتا ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاھقا ھەمدۈسانا ئېيتىمىز. ئاللاھ ھەمدۈساناغا تولىمۇ لايىق زاتتۇر، ئۇنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر.

ساد سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2_ ساد (بۇ خىلدىكى ھەرپنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). ئاللاھ ئىنسانلار غەپلەتتە قالغان ئىشلارنى ئۇلارغا ئەسلىتىشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان شانلىق قۇرئان بىلەن قەسەم قىلىدۇ، ئەمما كاپىرلار ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقۇچىدۇر ۋە ئۇنىڭغا مۇخالىپەتچىلىك قىلغۇچىدۇر.

3 _ بىز ئاشۇ مۇشرىكلاردىن ئىلگىرى نۇرغۇن ئۈممەتلەرنى ھالاك قىلدۇق. ئۇلارغا ئازاب كەلگەن ۋاقىتتا پەريياد قىلىشتى، تەۋبە قىلىشتى. ئەمما ئۇ تەۋبە قىلىشنىڭ ياكى ئازابتىن قۇتۇلۇشنىڭ ۋاقتى ئەمەس ئىدى.

4 _ 5 _ ئۇ كاپىرلار ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئارىسىدىن بىر ئىنساننى ئۇلارنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلىدىغان، ئۇنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكىگە ھەيران قېلىشتى ۋە «بۇ ئۇچىغا چىققان يالغانچى سېھىرگەردۇر. ئۇ نۇرغۇن ئىلاھلارنى قانداقلارچە بىر ئىلاھ قىلماقچى ئىكەن؟ ئۇنىڭ ئېلىپ كەلگىنى ۋە دەۋەت قىلىۋاتقىنى ھەقىقەتەن غەلىتە ئىش» دېدى.

6 _ 7 _ ئۇلارنىڭ كاتتىباشلىرى ئوتتۇرىغا چىقىپ ئۇلارنى كاپىرلىقتا ۋە ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتا چىڭ تۇرۇشقا قىزىقتۇرۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتىنى: «بۇ مۇھەممەدنىڭ مەنسەپ ۋە نوپۇزغا ئېرىشىش ئۈچۈن ئالدىن پىلانلاپ قىلىۋاتقان ئىشىدۇر، ئۇ دەۋەت قىلىۋاتقان دىننى بىز ئاتا – بوۋىلىرىمىزدىن ياكى خىرىستىيان دىنىدىنمۇ ئاڭلاپ باقمىدۇق، بۇ پەقەتلا بىر ئويدۇرمىدۇر» دەپ ئىنكار قىلدى.

8 _ بىز تۇرغان يەردە بۇ قۇرئان مۇھەممەدكە نازىل قىلىنىپتۇمۇ؟» دېيىشتى. ئى پەيغەمبەر! ئەمەلىيەتتە، ئۇ كاپىرلار ئاللاھنىڭ ساڭا ۋەھيى قىلغانلىقى ۋە سېنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكى توغرۇلۇق شەكتىدۇر. ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىنى تېتىپ باقمىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق دەيدۇ. ئەگەر ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىنى تېتىپ باققان بولسا مۇنداق دېيىشكە ھەرگىز پېتىنالمايتتى.

9 _ ياكى ئۇلاردا ھەممىگە غالىب، ناھايىتى كەرەملىك، ئۆزى خالىغان بەندىلىرىگە خالىغانچە رىزىق ۋە ئىنئام ئاتا قىلىدىغان رەببىڭنىڭ رەھمەت خەزىنىلىرى بارمىكەن؟

10 _ ياكى ئۇ مۇشرىكلار ئاسمانلارغا، زېمىنغا ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرگە ئىگىدارچىلىق قىلامدىكەن؟ ئاتا قىلىش ۋە توسۇپ قېلىش ئۇلارنىڭ ئىلكىدىمىكەن؟ ئەگەر شۇنداق بولسا ئۇلار قېنى بىر ئاماللارنى قىلىپ ئاسمانغا چىقىپ پەرىشتىلەرنى مۇھەممەد

ئەلەيهىسسالامغا ۋەهيى ئېلىپ چۈشۈشتىن توسۇپ باقسۇن.

11 _ 14 _ ئاشۇ ئىنكارچى قوشۇن مەغلۇبىيەتكە مەھكۇم بولغان بىر قوشۇندۇر. ئۇلارمۇ ئۆزلىرىدىن ئىلگىرىكى بىرلەشمە قوشۇن خەندەك ئۇرۇشدا مەغلۇپ بولغاندەك چوقۇم مەغلۇپ بولىدۇ. ئۇلاردىن ئىلگىرى نۇھ قەۋمى، ئاد قەۋمى ۋە كۈچلۈك سەلتەنەت ئىگىسى بولغان پىرئەۋن، سەمۇد قەۋمى، لۇت قەۋمى ۋە ياپىپىشىل بوستانلىقلارنىڭ ئىگىسى بولغان شۇئەيب قەۋمى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى كاپىرلىقنى بېشىدىن ئۆتكۈزۈپ كۆردى، كۈفردا بىرلەشتى، پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك بولدى ۋە ئۇستىگە چۈشكەن ئازاب بىلەن ھالاك بولدى.

15 _ ئاشۇ مۇشىركلار كاپىر پېتى قالغان ھالىتىدە ئۆزلىرىگە ئازابنىڭ چۈشۈشى ئۈچۈن بىر ئاۋازنىلا كۈتىدۇ.

16 _ ئۇلار: «ئى رەببىمىز! بىزنىڭ ئازابتىن بولغان نېسىۋىمىزنى قىيامەت كېلىشتىن بۇرۇن مۇشۇ دۇنيادىلا بەرگىن» دەپ مەسخىرە قىلىشتى.

17 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ سەن ياقتۇرمايدىغان سۆزلەرنى قىلىشىغا سەۋر قىلغىن ۋە ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىگە قارىتا كۈچلۈك، تائەت – ئىبادەتكە چىداملىق بەندىمىز داۋۇدنى ئەسلىگىن. چۈنكى ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچى، كۆپ تەۋبە قىلغۇچى، ئاللاھ رازى بولىدىغان ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىرىغۇچى بەندە ئىدى. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامغا تەسەللى بېرىلگەن).

18 _ 19 _ شەكسىزكى، بىز داۋۇدقا تاغلارنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق. تاغلار داۋۇد بىلەن بىللە ئەتىگەن – ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتاتتى. قۇشلارنىمۇ ئۇنىڭغا بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، ئۇلارمۇ (تەرەپ _ تەرەپتىن) توپلىنىپ، داۋۇد بىلەن بىللە تەسبىھ ئېيتاتتى، (تاغلارنىڭ، قۇشلارنىڭ) ھەممىسى ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىدۇر.

20 _ بىز ئۇنىڭ سەلتەنىتىنى كۈچ – قۇۋۋەت، غەلىبە ۋە ھەيۋەت بىلەن كۈچەيتتۇق، ئۇنىڭغا پەيغەمبەرلىك، (ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىدىغان) ھېكمەت ۋە (ھەق _ ناھەقنى) ئايرىپ سۆزلەش ئىقتىدارىنى ئاتا قىلدۇق.

21 _ 22 _ ئى پەيغەمبەر! دەۋا قىلغۇچىلارنىڭ قىسىسى ساڭا يەتتىمۇ؟ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئىبادەتگاھنىڭ تېمىدىن ئارتىلىپ چۈشۈپ، داۋۇدنىڭ ئىبادەت قىلىۋاتقان يېرىگە كىرىۋىدى، داۋۇد ئۇلاردىن قورقۇپ كەتتى. ئۇلار ئۇنىڭغا: «قورقمىغىن، بىز بىر _ بىرىمىزگە يولسىزلىق قىلغان ئىككى دەۋاگەرمىز، بىزنىڭ ئارىمىزدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلغىن، بىزگە ناھەق ھۆكۈم چىقارمىغىن، بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن» دېدى.

23 _ ئۇلارنىڭ بىرى: «شۇبھىسىزكى، مېنىڭ بۇ قېرىندىشىمنىڭ توقسان توققۇز ساغلىقى بار، مېنىڭ بىرلا ساغلىقىم بار، ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئۇ مەندىكىسنى تەمە قىلىپ، ئاشۇ بىرلا

ساغلىقىنىمۇ ماڭا بەرگىن دەۋاتىدۇ، ئۇ ماڭا قاتتىق گەپ قىلدى ۋە مېنى سۆزدە يېڭىپ قويدى» دېدى.

24 _ داۋۇد ئېيتتى: «بۇ قېرىندىشىڭ سېنىڭ ساغلىقىڭنى ئۆزىنىڭ ساغلىقلىرىغا قوشۇۋېلىشنى تەلەپ قىلىپ راستىنلا ساڭا ئۇۋال قېتىۋ. زادى شېرىكلەرنىڭ تولىسى بىر _ بىرىگە قارىتا يولسىزلىق قىلىدۇ، ھەققىنى يەۋېلىپ زۇلۇم قىلىدۇ، پەقەت ياخشى مۇئمىنلەرلا بۇنىڭدىن مۇستەسنا، ئۇلار بىر _بىرىگە زۇلۇم قىلمايدۇ. بۇنداق كىشىلەر بەك ئاز تېپىلىدۇ». داۋۇد بىزنىڭ ئۇنى مۇشۇ پىتنە بىلەن سىنىغانلىقىمىزنى بىلىپ، رەببىدىن مەغپىرەت تىلىدى، سەجدىگە باش قويدى ۋە ئاللاھقا تەۋبە قىلدى.

25 _ بىزمۇ ئۇنىڭ خاتالىقىنى ئەپۇ قىلدۇق، ئۇنى دەرگاھىمىزدا بىزگە ئەڭ يېقىن كىشىلەردىن قىلدۇق ۋە ئاخىرەتتە ئۇنىڭغا ياخشى ئاقىۋەتنى تەييارلىدۇق.

26 _ ئى داۋۇد! شەكسىزكى، بىز سېنى يەر يۈزىدە خەلىپە قىلدۇق، سېنى پادىشاھ قىلدۇق. شۇڭا سەن كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا ئادالەت ۋە ئىنساپ بىلەن ھۆكۈم چىقارغىن، ھۆكۈم ئىشلىرىدا نەپسى خاھىشىڭغا ئەگەشمىگىن، چۈنكى نەپسى خاھىش سېنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن ۋە شەرىئىتىدىن ئازدۇرۇۋېتىدۇ. شۇ ئېنىقكى، ئاللاھنىڭ يولىدىن ئازغانلار ھېساب كۈننى ئۇنتۇغانلىقى ئۈچۈن، ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا قالىدۇ. (بۇ ئايەت مۇسۇلمان ئىش باشقۇرغۇچىلارنى ئاللاھ چۈشۈرگەن شەرىئەت قانۇنى بويىچە ئىش كۆرۈشكە ۋە بارلىق دەۋا ئىشلىرىنى شەرىئەتنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئادالەت ۋە ئىنساپ بىلەن ئېلىپ بېرىشقا چاقىرىدۇ).

27 _ ئاسماننى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنى بىكار ياراتمىدۇق، بۇلارنى بىكار يارىتىلدى دەپ ئويلاش كاپىرلارنىڭ گۇمانىدۇر، بۇ كاپىرلار يامان گۇمانلىرى ۋە ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈنى دوزاختىكى ھالىغا ۋاي!

28 _ بىز ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارنى يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلغانلار بىلەن ئوخشاش قىلامدۇق؟ ياكى تەقۋادار مۇئمىنلەرنى گۇناھكار كاپىرلار بىلەن ئوخشاش قىلامدۇق؟ ئاللاھنىڭ ھېكمىتى بۇنداق باراۋەرلىكنى قوبۇل قىلمايدۇ، چۈنكى ئاللاھنىڭ نەزىرىدە ئۇلار ئوخشاش ئەمەس. بەلكى ئاللاھ تەقۋادار مۇئمىنلەرنى جەننەت بىلەن مۇكاپاتلايدۇ، گۇناھكار كاپىرلارنى دوزاخ ئازابى بىلەن ئازابلايدۇ.

29 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ۋەھيى ئارقىلىق نازىل قىلىنغان بۇ كىتاب ئۇلار ئايەتلىرىنى تەپەككۇر قىلسۇن، كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلسۇن ۋە ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى ئۆزلىرىگە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىدىن ۋەز _ نەسىھەت ئالسۇن دەپ نازىل قىلىنغان مۇبارەك كىتابتۇر.

30 _ بىز داۋۇدقا ئوغلى سۇلەيماننى نېمەت قىلىپ ئاتا قىلدۇق، ئۇنىڭ بىلەن كۆڭلىنى خۇش قىلدۇق، سۇلەيمان نېمىدېگەن ياخشى بەندە! چۈنكى ئۇ ئاللاھقا بەكمۇ ئىتائەت قىلغۇچى ۋە كۆپ تەۋبە قىلغۇچى ئىدى.

31 _ 32 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا كەچقۇرۇنلۇقى ياخشى يۈگۈرۈك ئاتلار ئۇنىڭ ئالدىدىن ئۆتكۈزۈلگەن ئىدى. ئۇ ئاتلار چاققانلىقىدىن ئۈچ پۈتىنى بىسىپ، بىر پۈتىنى كۆتۈرۈپ تۇراتتى. سۇلەيمان ئاتلارغا قاراپ تۇرۇش جەريانىدا كۈن پېتىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ: «مەن مال _ دۇنيانى رەببىمنى ياد ئېتىشتىن ئەۋزەل كۆرۈپ قاپتىمەن. ماڭا كۆرسىتىلگەن ئاتلارنى قايتا ئالدىمغا ئەكېلىڭلار» دېدى. ئاتلار ئېلىپ كېلىنىۋىدى، ئۇ ئاتلارنى ئاللاھ يولىدا قۇربان قىلىپ، ئۇلارنىڭ پاچاقلىرىنى، بويۇنلىرىنى چېپىشقا باشلىدى. (چۈنكى بۇ ئاتلار ئۇنىڭ نامازنى كېچىكتۈرۈپ قويۇشىغا سەۋەب بولغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئات قۇربانلىق قىلىش سۇلەيمان ئەلەيھىسسالامنىڭ شەرىئىتىدە بار ئىدى).

34 _ 36 _ بىز ھەقىقەتەن سۇلەيماننى سىنىدۇق، ئۇنىڭ تەختى ئۈستىگە بىر جەسەتنى تاشلاپ قويدۇق. سۇلەيمان: «مەن بارلىق ئاياللىرىم بىلەن يېتىپ چىقمەن، ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىدىغان بىردىن مۇجاھىد تۇغۇپ بېرىدۇ» دەپ قەسەم قىلىپ، «ئاللاھ خالىسا» دېمىگەنلىكى ئۈچۈن، بىر ئايالدىن باشقا ئاياللىرىنىڭ ھېچقايسىسى ئېغىر ئاياق بولمىغان ۋە ئېغىر ئاياق بولغان ئاشۇ ئايالدىن بەدىنىنىڭ يېرىمى يوق بىر بوۋاق تۇغۇلغان بولۇپ، سۇلەيماننىڭ تەختىگە تاشلاپ قويۇلغان جەسەت ئاشۇ بوۋاق ئىدى. سۇلەيمان شۇنىڭدىن كېيىن، ئۆزىنىڭ قىلمىشىغا قاتتىق پۇشايمان قىلدى ۋە تەۋبە قىلىپ: «رەببىم! گۇناھىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا مەندىن كېيىن ھېچكىمگە نېسىپ بولمايدىغان بىر پادىشاھلىق ئاتا قىلغىن، چۈنكى سەن كۆپ ئاتا _ ئېھسان قىلغۇچىسەن» دېدى. بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنىڭغا شامالنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق، شامال شۇنچە كۈچلۈك ۋە شىدەتلىك تۇرۇقلۇق، ئۇنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئۇ خالىغان تەرەپكە لەرزان ماڭاتتى.

37 _ 39 _ ھەمدە ئۇنىڭغا شەيتانلارنى بويسۇندۇرۇپ بەردۇق. شەيتانلارنىڭ ئىچىدە ئۈستا بىناكارلار ۋە غەۋۋاسلار، يەنە باشقىلار بولۇپ، ئۇلار شەيتانلارنىڭ قوغلاندىلىرى ئىدى، ئۇلارنىڭ پۇت _ قوللىرى زەنجىرلەر بىلەن باغلاقلىق ئىدى. بىز سۇلەيمانغا ئېيتتۇقكى، «ئى سۇلەيمان! ساڭا بېرىلگەن بۇ پادىشاھلىق ۋە بويسۇندۇرۇش بىزنىڭ ئىنئامىمىزدۇر، خالىغان كىشىلەرگە بەرگىن ياكى بەرمىگىن، سەندىن ھېساب ئېلىنمايدۇ».

40 _ ئەلۋەتتە سۇلەيمان ئاخىرەتتە بىزنىڭ يېقىنلىقىمىزغا ۋە ياخشى ئاقىۋەتكە ئىگە بولىدۇ.

41 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىمىز ئەييۇبنى ئەسلىگىن، ئۇ ئۆز ۋاقتىدا رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ: «شەيتان مېنىڭ كۆپ جاپا _ مۇشەققەت تارتىشىمغا، كېسەل بولۇشۇمغا، پۇل مېلىمدىن ۋە ئائىلەمدىن ئايرىلىپ قېلىشىمغا سەۋەب بولدى» دەپ دۇئا قىلغان ئىدى.

42 _ بىز ئۇنىڭغا: «پۇتۇڭ بىلەن يەرنى تەپكىن، ئۇ يەردىن ساڭا سوغۇق سۇ چىقىدۇ، ئۇنىڭدىن ئىچكىن ۋە ئۇنىڭدا يۇيۇنغىن. شۇنداق قىلساڭ، سەن كېسەلدىن ساقىيىسەن» دېدۇق.

43 _ بىز ئۇنى قىينىچىلىقتىن چىقاردۇق، ئۇنى ھۆرمەتلىدۇق، ئۇنىڭغا ئۇنىڭ ئەھلى _ ئەۋلادىنى كۆپەيتىپ بەردۇق. بۇنى ئۇنىڭغا رەھىم _شەپقەت قىلغانلىقىمىزدىن قىلدۇق. بۇنىڭدا

هەربىر ساغلام ئەقىل ئىگىسى ئۇچۇن سەۋرچانلىقنىڭ ئاخىرىنىڭ خۇشاللىق ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان ئىبرەت ۋە ساۋاق بار.

44 _ بىز ئۇنىڭغا: «قەسىمىڭگە ئەمەل قىلىش ئۈچۈن، قولۇڭغا بىر باغلام چۈپقىنى ئېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن ئايالىڭنى ئۇرغىن، قەسىمىڭنى بۇزمىغىن» دېدۇق. چۈنكى ئەييۇب ئەلەيھىسسالام كېسەل ۋاقتىدا، ئايالىدىن سادىر بولغان بىر خاتالىق سەۋەبلىك، ساقايغاندا ئۇنى يۈز قامچا ئۇرۇشقا قەسەم قىلغان ئىدى. بىز ھەقىقەتەن ئەييۇبنىڭ ئىنتايىن سەۋرچان ئىكەنلىكىنى بايقىدۇق، ئۇ نېمىدېگەن ياخشى بەندە! ئۇ ئاللاھقا ناھايىتى ئىتائەت قىلغۇچىدۇر.

45 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىلىرىمىز ۋە پەيغەمبەرلىرىمىز ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە يەئقۇبنى ئەسلىگىن. ئۇلار ھەقىقەتەن ئاللاھقا تائەت – ئىبادەت قىلىشتا كۈچلۈك، دىندا توغرا ئېتىقاد ۋە توغرا پىكىرلىك زاتلار ئىدى.

46 _ 47 _ بىز ئۇلارغا ئالاھىدە خۇسۇسىيەت ئاتا قىلىپ، ئۇلارنىڭ قەلبىنى ئاخىرەتنى ئەسلەپ تۇرىدىغان، ئۇلارنى ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلدىغان، كىشىلەرنى ئۇنىڭغا دەۋەت قىلدىغان، ئۇلارغا ئاخىرەتنى ئەسلىتىدىغان قىلدۇق. شەكسىزكى، ئۇلار ئۇلار بىزنىڭ دەرگاھىمىزدا ھەقىقەتەن بىزگە تائەت – ئىبادەت قىلىشقا ۋە پەيغەمبەرلىككە تاللانغان كىشىلەردۇر.

48 _ ئى پەيغەمبەر! بەندىلىرىمىز ئىسمائىلنى، ئەلىيەسەنى ۋە زۇلكىفلنى ئەڭ ياخشى ئۇسۇلدا ئەسلىگىن. شەكسىزكى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھ بەندىلىرى ئارىسىدىن تاللاپ چىققان كىشىلەر بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارغا ئەڭ مۇكەممەل ۋە ئەڭ ئېسىل سۈپەتلەرنى ئاتا قىلغان.

49 _ 51 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئان ساڭا ۋە قەۋمىڭگە شەرەپتۇر. شەكسىزكى، تەقۋادارلار ئۈچۈن دەرگاھىمىزدا گۈزەل ئاقىۋەت بار، ئۇلار ئېسىل جەننەتلەردە تۇرىدۇ، ئۇ ئېسىل جەننەتلەرنىڭ دەرۋازىلىرى ئۇلارغا ھەمىشە ئوچۇق تۇرىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە تەختلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ، كۆڭلى تارتقان نۇرغۇن مېۋىلەرنى ۋە نۇرغۇن شەربەتلەرنى ئەكەلدۈرۈپ بەھرىمەن بولىدۇ.

52 _ ئۇلارنىڭ يانلىرىدا ئەرلىرىدىن باشقىسىغا كۆز قىرىنى سالمايدىغان، ياش قۇرامى ئوخشاش جۈپلىرى بولىدۇ.

53 _ 54 _ ئى تەقۋادارلار! بۇلار قىيامەت كۈنى سىلەرگە ئاتا قىلىش ۋەدە قىلىنغان نېمەتلەردۇر. شەكسىزكى، بۇلار بىزنىڭ ھەرگىز تۈگەپ قالمايدىغان ئىنئامىمىزدۇر.

55 _ 56 _ يۇقىرىقىلار تەقۋادارلارغا ۋەدە قىلىنغان نېمەتلەردۇر، ئەمما كۈفرىلىقتا ۋە گۇناھكارلىقتا ھەددىدىن ئاشقۇچىلارنىڭ بارىدىغان جايى ھەقىقەتەن ئەڭ يامان جاي بولۇپ، ئۇ جەھەننەمدۇر، ئۇلار جەھەننەمدە ئازابلىنىدۇ، ئازاب ئۇلارنى ھەممە تەرىپىدىن ئورىۋالىدۇ، دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

57 _58 _ ئۇ ئازاب ناھايىتى قىزىق سۇ ۋە دوزاخ ئەھلىنىڭ بەدىنىدىن ئاقىدىغان قان _ يىرىڭدۇر، ئۇلار بۇ نەرسىلەرنى ئىچىش بىلەن ئازابلىنىدۇ. ئۇلارغا يەنە مۇشۇ خىلدىكى تۈرلۈك _ تۈرلۈك ئازابلار بار.

59 _ كاپىرلار گۈرۈھى دوزاخقا كەلتۈرۈلگەن چاغدا، ئۇلار بىر _بىرىگە تىل – ئاھانەت ياغدۇرۇپ: «بۇ گۈرۈھمۇ سىلەر بىلەن بىرگە دوزاخقا كىرگۈچىدۇر» دېيىلگەندە، ئۇلار بۇنىڭغا جاۋابەن: «ئۇلارنىڭ دوزاختىكى ئورنى تار بولسۇن، دوزاخ ئازابىنى ئۇلارمۇ بىز تارتقاندەك تارتسۇن» دەيدۇ.

60 _ ئۇلارنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى ئۇلارغا: «بەلكى سىلەرنىڭ ئورنۇڭلار تار بولسۇن، چۈنكى سىلەر دۇنيادا بىزنى ئازدۇرۇپ بىزنىڭ مۇشۇ دوزاخقا كىرىشىمىزگە سەۋەب بولدۇڭلار. دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!» دەيدۇ.

61 _ ئۇلار يەنە: «ئى رەببىمىز! بىزنى توغرا يولدىن ئازدۇرغانلارنىڭ دوزاختىكى ئازابىنى ئىككى ھەسسە ئاشۇرغىن» دەيدۇ.

62 _ 63 _ باشلامچىلىرى دەيدۇكى: «بىز دۇنيادىكى چاغدا يامان ئادەملەر دەپ قارىغان ئادەملەرنى دوزاختا كۆرمەيمىزغۇ؟ ئۇلارنى تۆۋەن كۆرگەنلىكىمىز ۋە مەسخىرە قىلغانلىقىمىز خاتا بولغانمۇ ياكى ئۇلار دوزاختا بىز بىلەن بىللە بولسىمۇ بىز ئۇلارنى كۆرەلمەي قالدۇقمۇ؟».

64 _ بۇ دوزاخ ئەھلىنىڭ ئۆزئارا قىلىشىدىغان جېدەللىرى بولۇپ، ئۇلارنىڭ دوزاختا مۇشۇنداق جېدەللىشىدىغانلىقى مۇقەررەردۇر.

65 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە ئېيتقىنكى، «مەن پەقەتلا سىلەرنى سىلەرنىڭ كاپىرلىقىڭلار سەۋەبلىك بېشىڭلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى كېلىپ قېلىشتىن ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن، بىر ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا تېگىشلىك بولغان ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئۇ يەككە– يېگانە ئىلاھتۇر، ھەر نەرسىگە كۈچى يېتىدىغان ۋە ھەممىگە غالىب زاتتۇر.

66 _ ئۇ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنىڭ ئىگىسىدۇر، كاپىرلارنى جازالاشقا قادىردۇر، گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، ھەقىقەتكە قايتقان بەندىلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر».

67 _ 68 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە ئېيتقىنكى، «بۇ قۇرئان ئىنتايىن مەنپەئەتلىك بولغان بىر خەۋەردۇر. ھالبۇكى، سىلەر ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈۋاتىسىلەر، غەپلەتتە قېلىۋاتىسىلەر، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمايۋاتىسىلەر.

69 _ ئاللاھ ماڭا خەۋەر بەرمىگەن بولسا، پەرىشتىلەرنىڭ ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ يارىتىلىشى توغرۇلۇق قىلىشقان مۇنازىرىلىرىدىن خەۋەرسىز ئىدىم.

70 _ سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەر بولغانلىقىم ئۈچۈنلا، ماڭا

مەن بىلمىگەن ئىشلار ۋەھيى قىلىندۇ».

71 _ 72 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئەسلەتكىنكى، ئۆز ۋاقتىدا رەببىڭ پەرىشتىلەرگە: «مەن چوقۇم لايدىن بىر ئادەم يارىتىمەن. ئۇنىڭ بەدىننى يارىتىشنى تاماملاپ، ئۇنىڭغا جان كىرگۈزگەن ۋاقتىمدا، دەرھال ئۇنىڭغا ھۆرمەت سەجدىسى قىلىڭلار» دېدى. (بۇ يەردىكى سەجدە ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، پەقەتلا ھۆرمەت ۋە ئىززەت قىلىش يۈزىسىدىن قىلىنىدىغان ھۆرمەت سەجدىسى بولۇپ، ئىسلام دىندا ھۆرمەت سەجدىسى ھارام قىلىنغان).

73 _ 74_ شۇنىڭ بىلەن پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ ئادەمگە ھۆرمەت سەجدىسى قىلدى. پەقەت ئىبلىسلا مۇتەكەببىرلىك قىلىپ سەجدە قىلمىدى، ئۇ ئاللاھنىڭ ئىلىمىدە كاپىرلاردىن ئىدى.

75 _ ئاللاھ ئىبلىسقا ئېيتتى: «مەن ئۆز قولۇم بىلەن ياراتقان ۋە مەن ئىززەتلىگەن ئىنسانغا سېنى سەجدە قىلىشتىن توسقان نەرسە نېمە؟ سەن ئادەمنى كۆزگە ئىلماي شۇنداق قىلدىڭمۇ ياكى رەببىڭگە چوڭچىلىق قىلىۋاتامسەن؟».

76 _ ئىبلىس رەببىگە نارازىلىق بىلدۈرۈپ: «مەن ئۇنىڭغا سەجدە قىلمايمەن، چۈنكى مەن ئۇنىڭدىن ئارتۇق. مېنى ئوتتىن ياراتتىڭ، ئۇنى لايدىن ياراتتىڭ (ئوت تۈپراقتىن ياخشىدۇر)» دېدى.

77 _ 78_ ئاللاھ ئۇنىڭغا: «جەننەتتىن يوقال! چۈنكى سەن قوغلاندى بولدۇڭ، مېنىڭ رەھمىتىدىن قوغلاندىڭ، لەنىتىم قىيامەت كۈنىگە قەدەر ساڭا يېغىپ تۇرىدۇ» دېدى.

79 _ ئىبلىس: «ئى رەببىم! مېنىڭ ئەجىلىمنى كېچىكتۈرگىن، خالايىق قەبرىلىرىدىن تىرىلىپ چىقىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر ماڭا مۆھلەت بەرگىن» دېدى.

80 _ 81 _ ئاللاھ ئىبلىسقا: «ئەلۋەتتە ساڭا مەلۇم ۋاقىتقىچە مۆھلەت بېرىلىدۇ، ئۇ بىرىنچى قېتىملىق سۇرغا پۈۋلەنگەندە بارلىق خالايىق ئۆلىدىغان ۋاقىتتۇر» دېدى.

82 _ 83 _ ئىبلىس ئېيتتى: «سېنىڭ ئىززىتىڭ ۋە ئۇلۇغلۇقۇڭ بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئىنسانلارنىڭ ھەممىسنى چوقۇم ئازدۇرىمەن. پەقەتلا سەن ساڭا ئىبادەت قىلىشى ئۈچۈن تاللىغان، مېنىڭ ئازدۇرۇپ كېتىشىمدىن ساقلاپ قالغان بەندىلىرىڭنىلا ئازدۇرالمايمەن.

84 _ 85 _ ئاللاھ ئېيتتىكى: «ھەقىقەت مەندىندۇر، مەن پەقەت ھەقىقەتنىلا ئېيتىمەن: ئەلۋەتتە سەن بىلەن، سېنىڭ ئەۋلادلىرىڭ بىلەن ۋە ئىنسانلارنىڭ ئىچىدىن ساڭا ئەگەشكەنلەرنىڭ ھەممىسى بىلەن چوقۇم جەھەننەمنى توشقۇزىمەن».

86 _ ئی پەیغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىمگە ۋە سىلەرنى ھىدايەتكە باشلىغانلىقىمغا سىلەردىن قىلچە ھەق تەلەپ قىلمايمەن ياكى مۇكاپات تىلىمەيمەن، ماڭا مەنسۇب بولمىغان بىر ئىشنى ئۆزۈمگە مەنسۇب قىلىۋالمايمەن. مەن پەقەتلا ماڭا قىلىنغان ۋەھيىگە ئەگىشىمەن. مەن ئاللاھ ئېيتمىغاننى ئويدۇرۇپ چىقارغۇچىلاردىن ئەمەسمەن.

87 _ بۇ قۇرئان پەقەتلا ئىنسانلار ۋە جىنلار ئۈچۈن نەسىھەتتۇر. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىدا ئۇنىڭدىن مەنپەئەتلىنىدۇ.

88 _ ئی مۇشرىكلار! بۇ قۇرئان بەرگەن خەۋەرنىڭ راست ئىكەنلىكىنى ئىسلام غەلىبە قىلغان، كىشىلەر ئىسلامغا توپ– توپ بولۇپ كىرگەن چاغدا ۋە ئۆزۈڭلارغا ئازاب چۈشكەن، ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن دۇنيانىڭ سەۋەبلىرى تۈگىگەن چاغدا چوقۇم بىلىپ قالىسىلەر».

زۇمەر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن(باشلايمەن).

1 _ بۇ قۇرئان چەكسىز قۇدرەتلىك، گۇناھكارلارنى جازالاشقا قادىر، ھەممىگە غالىب، تەدبىرلىرىدە ۋە بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتابتۇر.

2 _ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، ساڭا بىز ھەققەتكە ۋە ئادالەتكە بۇيرۇيدىغان بۇ قۇرئاننى نازىل قىلدۇق، شۇڭا سەن ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلغىن ۋە دىنىڭنى ئاللاھقىلا خاس قىلغىن.

3 _ بىلىڭلارکى، شېرىكتىن خالىي بولغان. ھەقىقىي تائەت _ ئىبادەت ئاللاھقا خاستۇر. مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرىدىغان، ئاللاھنى قويۇپ باشقا ھىمايىچىلەرنى ئىلاھ قىلىۋالغان مۇشرىكلار: «بىز بۇ ئىلاھلارغا پەقەت بىزنى ئاللاھقا يېقىنلاشتۇرسۇن ۋە ئۇنىڭ دەرگاھىدا بىزگە شاپائەت قىلسۇن دەپلا چوقۇنىمىز» دەيدۇ. ئۇ بۇ سۆزلىرى بىلەن كاپىر بولدى. چۈنكى ئىبادەت ئاللاھقىلا قىلىنىدۇ، شاپائەت ئاللاھتىنلا تىلىنىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئىخلاسمەن مۇئمىنلەر بىلەن ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن مۇشرىكلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا، ئۇلار ئىبادەت قىلىشتا ئىختىلاپ قىلىشقان ئىش توغرۇلۇق ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ئاندىن بۇ ئىككى پىرقىنىڭ ھەربىرىگە ئۆزى تېگىشلىك بولغان مۇكاپات ۋە جازانى بېرىدۇ. ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان سۆزلىگەن ۋە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ئاللاھ توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ.

4 _ ئەگەر ئاللاھ بالا تۇتۇشنى خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە، مەخلۇقاتى ئىچىدىن ئۆزى خالىغاننى تاللىۋالاتتى. ئاللاھ بالىسى بولۇشتىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ئىلاھلىقىدا، سۈپەتلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا ھېچكىمگە ئوخشىمايدۇ، چۈنكى ئۇ يېگانە ئىلاھتۇر، بەندىلىرىنى ئۆز قۇدرىتى بىلەن بويسۇندۇرغۇچىدۇر، ھەممە نەرسە ئۇنىڭغا بويسۇنىدۇ.

5 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ھەق ۋە ھېكمەت بىلەن ياراتتى. ئاللاھ كېچىنى ئېلىپ كېلىپ، كۈندۈزنى ئېلىپ كېتىدۇ ۋە كۈندۈزنى ئېلىپ كېلىپ كېچىنى ئېلىپ كېتىدۇ. كۈن بىلەن ئاينى بەندىلەرنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن بويسۇندۇرۇپ ئىنتىزاملىق ھەرىكەت قىلدىغان قىلدى. بۇلارنىڭ ھەربىرى قىيامەت كۈنىگە قەدەر ئۆز ئورىتىسىدا ئايلىنىپ تۇرىدۇ. بىلىڭلارکى، بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئاللاھ قىلدى ۋە بەندىلىرىگە بۇلارنى ئىنئام قىلدى. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئۈستىدىن غالىب، تەۋبە قىلغانلارنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلدىغان زاتتۇر.

6 _ ئى ئىنسانلار! رەببىڭلار سىلەرنى ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن ياراتتى، ئاندىن ئۇنىڭدىن

ئۇنىڭ جۈپتى ھەۋۋانى ياراتتى، سىلەرگە ھايۋانلاردىن تۆگە، كالا، قوي ۋە ئۆچكە قاتارلىق سەككىز تۈرلۈك ئەركەك _ چىشى ھايۋاننى يارىتىپ بەردى. ئاللاھ سىلەرنى ئاناڭلارنىڭ قارنىدا بىر ھالەتتىن يەنە بىر ھالەتكە تەرەققىي قىلدۇرۇپ، قورساق، بالىياتقۇ ۋە بالا ھەمرىيى قاتارلىق ئۈچ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە يارىتىدۇ. بۇلارنى ياراتقان زات يېگانە پادىشاھ، يالغۇز ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان رەببىڭلاردۇر. ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرۇقلۇق، سىلەر قانداقلارچە ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتىن مەخلۇقاتقا چوقۇنۇشقا بۇرۇلۇپ كېتىسىلەر؟

7 _ ئى ئىنسانلار! ئەگەر سىلەر رەببىڭلارنى ئىنكار قىلساڭلار، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمىساڭلار، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئەگەشمىسەڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھنىڭ سىلەرگە ھاجىتى يوقتۇر، ئۇ ھەممىدىن بىھاجەتتۇر، ئەمما سىلەر ئۇنىڭغا موھتاجسىلەر. ئۇ بەندىلىرىنىڭ كاپىر بولۇشىغا رازى بولمايدۇ، ئۇلارنى كاپىر بولۇشقىمۇ بۇيرۇمايدۇ. ئاللاھ پەقەتلا بەندىلىرىنىڭ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلىنغان نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلىشىغا رازى بولىدۇ. دېمەك، سىلەر شۈكۈر قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەردىن رازى بولىدۇ، ھېچبىر گۇناھكار باشقا بىرىنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ. ئاندىن سىلەر رەببىڭلارنىڭ دەرگاھىغا قايتىسىلەر، شۇ چاغدا ئۇ سىلەرگە بۇ دۇنيادا قىلغان ئەمەلىڭلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە سىلەردىن ھېساب ئالىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ دىللاردىكى سىرلارنى تولۇق بىلگۈچىدۇر.

8 _ ئىنساننىڭ بېشىغا ئاغرىق _ سىلاق، ھادىسە، قىيىنچىلىق ۋە زىيان _ زەخمەت دېگەندەك بىرەر بالا كەلسە، ئۇ دەرھال رەببىنى ئېسىگە ئالىدۇ، ئۇنىڭدىن يارىدەم تىلەپ ئىلتىجا قىلىدۇ، ئاندىن ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم – شەپقەت قىلىپ ئۇنىڭ تىلىكىنى ئىجابەت قىلسا ۋە ئۇنى بالادىن قۇتقۇزسا، ئۇ بۇرۇن ھاجىتىنى تىلەپ رەببىگە ئىلتىجا قىلغانلىقىنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ، باشقىلارنى ئاللاھنىڭ يولىدىن ئازدۇرۇش ئۈچۈن، مەخلۇقاتنى ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ ئېيتقىنكى، «سەن ئەجىلىڭ توشقانغا قەدەر كاپىرلىقىڭ بىلەن ئازغىنا (ۋاقىت) مەنپەئەتلىنىۋالغىن، چۈنكى سەن بەربىر دوزاخ ئەھلىدىن بولىسەن ۋە دوزاختا مەڭگۈ قالىسەن.

9 _ ئۆزىنىڭ كاپىرلىقىنى داۋاملاشتۇرغان ئادەم ياخشىمۇ ياكى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ، رەببىنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىپ، كېچىنىڭ سائەتلىرىنى سەجدە قىلغان ۋە قىيامدا تۇرغان ھالدا ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزگەن ئادەممۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، « ئۆزىنىڭ رەببىنى ۋە دىننى بىلىدىغانلار بىلەن رەببى توغرۇلۇق ھېچ نەرسىنى بىلمەيدىغانلار باراۋەر بولامدۇ؟ ئۇلار ھەرگىز باراۋەر بولمايدۇ. بۇنىڭ پەرقىنى پەقەت ئەقىل ئىگىلىرىلا بىلىدۇ».

10 _ ئى پەيغەمبەر! ماڭا ئىمان ئېيتقان ۋە ساڭا ئەگەشكەن بەندىلىرىمگە ئېيتقىنكى، «رەببىڭلاردىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش ۋە ئۇ توسقان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئۇنىڭ ئازابىغا ئۈچراپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، مۇشۇ دۇنيادا رەببىگە مۇكەممەل ئىبادەت قىلغان ۋە تولۇق ئىتائەت قىلغان كىشىلەر، ئاخىرەتتە جەننەتتىن ئىبارەت ياخشى ئاقىۋەتكە، بۇ دۇنيادا تەن ساقلىقى، رىزىق، غەلىبە قاتارلىق كۆپلىگەن ياخشىلىقلارغا ئېرىشىدۇ. ئاللاھنىڭ زېمىنى كەڭدۇر، دىنىڭلارنى بەرپا قىلىشقا، ئىبادەتلىرىڭلارنى ئازادە قىلىشقا بولىدىغان جايلارغا ھىجرەت قىلىڭلار.

پەقەت سەۋر قىلغۇچىلارغا ئۇلارنىڭ مۇكاپاتى بىز تەرەپتىن ھېسابسىز بېرىلىدۇ».

11 _ 12 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ھەقىقەتەن مېنى ۋە ماڭا ئەگەشكەنلەرنى ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىشقا بۇيىردى، مېنى ئۈممىتىم ئىچىدە ئىمان ئېيتقانلارنىڭ تۈنجىسى بولۇشقا بۇيىردى». (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ ئىبادەتنى ئۈنىڭ ئۆزىگە خالىس قىلدى، ئۈنىڭدىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق دېگەن ئېتىقادتا چىڭ تۇرۇپ، بارلىق باتىل ئىلاھلارنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلدى).

13 _ ئى پەيغەمبەر! ئىنسانلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن رەببىمنىڭ ئىبادەتنى خالىس قىلىش ۋە بۇيرۇغانلىرى ئورۇنداش دېگەن ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلسام، قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشتىن قورقىمەن، قىيامەت كۈنى ھەقىقەتەن قورقۇنچلۇق كۈندۇر».

14 _ 15 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «مەن ئاللاھقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلىمەن. ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق زات يوقتۇر. ئى مۇشرىكلار! سىلەر ئاللاھنى قويۇپ، بۇتلارغا خالىغان نەرسىلىرىڭلارغا چوقۇنۇڭلار، سىلەرنىڭ بۇ قىلمىشىڭلار ماڭا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ». بۇ ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارغا چوقۇنغان ۋە مەخلۇقاتنى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن مۇشرىكلارغا بېرىلگەن ئاگاھلاندۇرۇشتۇر. ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ھەقىقىي زىيان تارتقۇچىلار قىيامەت كۈنىدە ھەم ئۆزلىرىنى ھەم ئائىلىسىدىكىلەرنى زىيانغا ئۇچراتقۇچىلاردۇر. بۇ ئۇلارنى دۇنيادىكى ۋاقتىدا ئىماندىن ئازدۇرغانلىقى ئۈچۈندۇر. بىلىڭلارکى، ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنى ۋە ئائىلىسىدىكىلىرىنى زىيانغا ئۇچراتقانلىقى ئوپئوچۇق زىيان تارتىشتۇر.

16 _ قىيامەت كۈنى ئاشۇ زىيان تارتقۇچىلارنى ئۈستىدىنمۇ قاتمۇقات ئوت، ئاستىدىنمۇ قاتمۇقات ئوت ئورىۋالىدۇ، ئاللاھ بەندىلىرىنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئۇلارنى مۇشۇنداق ئازابلار بىلەن قورقۇتىدۇ». ئى بەندىلىرىم! مېنىڭ بۇيرۇغانلىرىمنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىمدىن يېنىش ئارقىلىق ماڭا تەقۋالىق قىلىڭلار.

17 _ 18 _ شەيتانغا ئىتائەت قىلىشتىن ۋە ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتىن يىراق بولغان، ئاللاھقا يۈزلىنىپ ئىبادەتنى خالىس قىلغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئۇلارنى دۇنيادا ياخشى ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلىدىغانلىقى، ياخشى بەندىلىرى قاتارىدا قىلىدىغانلىقى، ئاخىرەتتە بولسا ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىدىغانلىقى ۋە ئېسىل جەننەتلەرگە كىرىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بار. ئى پەيغەمبەر! ھەق سۆزگە قۇلاق سالىدىغان ۋە ئەڭ ياخشى سۆزگە ئەگىشىدىغان بەندىلىرىمگە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن. شەكسىزكى، ھەق سۆز ۋە ئەڭ ياخشى سۆز ئاللاھنىڭ سۆزى، ئاندىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزىدۇر. ئەنە ئاشۇلار ئاللاھ توغرا يولغا ۋە توغرا ئەمەلگە يېتەكلىگەن كىشىلەردۇر، ئەنە شۇلار ساغلام ئەقىلگە ئىگە

كىشىلەردۇر.

19 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزىنىڭ ئازغۇنلۇقتا چىڭ تۇرۇشى ۋە ئىمان ئېيتماسلىقى سەۋەبلىك ئازابقا تېگىشلىك بولغان ئادەمنى سەن ھىدايەت قىلالمايسەن. سەن دوزاختىكى ئادەمنى قۇتقۇزالامسەن؟ ھەرگىز قۇتقۇزالمايسەن.

20 _ ئەمما رەببىگە ئىتائەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىدىغان تەقۋادار كىشىلەرگە كەلسەك، ئۇلارغا جەننەتتە قەۋەت ـ قەۋەت سېلىنغان، ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان قەسرلەر بار. بۇنى ئاللاھ تەقۋادار بەندىلىرىگە ۋەدە قىلدى، بۇ چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدىغان راست ۋەدىدۇر، ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ.

21 _ ئى پەيغەمبەر! سەن كۆرمەمسەنكى، ئاللاھ ھەقىقەتەن بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرىدۇ، ئاندىن ئۇنى يەرگە سىڭدۈرۈپ، يەردىن ئېتىلىپ چىقىدىغان بۇلاقلارنى، ئېقىپ تۇرىدىغان سۇلارنى پەيدا قىلىدۇ. ئاندىن ئاشۇ سۇ بىلەن رەڭگارەڭ زىرائەتلەرنى ئۈندۈرىدۇ، ئاندىن ئۇ زىرائەت ياپيېشىل بولغاندىن كېيىن قۇرۇپ كېتىدۇ، سەن ئۇنىڭ رەڭگىنىڭ سارغىيىپ كەتكەنلىكىنى كۆرسەن. ئاندىن ئۇنى پارچە _ پارچە شاخ _ شۇمبىغا ئايلاندۇرىدۇ. ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ بۇ قىلغانلىرىدا ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

22 _ ئاللاھ قەلبىنى ئىسلام ئۈچۈن ئاچقان، ئىسلامنى قوبۇل قىلىش ۋە ئىمان ئېيتىش بىلەن كۆڭلى تويۇنغان، بۇنىڭ سايىسىدا رەببىنىڭ نۇرى ۋە ھىدايىتى ئۈستىدە بولغان ئادەم بۇ شەرەپكە ئېرىشەلمىگەن ئادەم بىلەن ئوخشاشمۇ؟ ئۇلار ھەرگىز ئوخشاش ئەمەس. دىللىرى قېتىپ كەتكەن ۋە ئاللاھنى ياد ئېتىشتىن يۈز ئۆرۈگەنلەرنىڭ ھالىغا ۋاي! ئەنە شۇلار ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراق ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتىدۇر.

23 _ ئاللاھ سۆزلەرنىڭ ئەڭ گۈزىلى بولغان ئۇلۇغ قۇرئاننى ئايەتلىرى مۇكەممەللىكتە، مۆجىزىلىكتە بىر _ بىرىگە ئوخشىشىپ كېتىدىغان، قىسسىلىرى، ئەھكاملىرى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرى تەكرارلىنىپ كېلىدىغان بىر كىتاب قىلىپ نازىل قىلدى. قۇرئان ئوقۇلغان چاغدا رەببىدىن قورقىدىغان كىشىلەرنىڭ بەدەنلىرى ئۇنىڭدىكى ئاگاھلاندۇرۇشلاردىن قورقۇپ تىترەيدۇ، ئاندىن ئاللاھنىڭ مۇئمىنلەرگە قىلغان گۈزەل ۋەدىلىرىدىن خۇشاللىنىپ، ئۇلارنىڭ بەدەنلىرى ۋە دىللىرى ئارام تاپىدۇ. قۇرئاندىن بۇنداق تەسىرلىنىش ئاللاھ بەندىلىرىگە ئاتا قىلغان ھىدايەتتۇر. ئاللاھ بۇ قۇرئان بىلەن خالىغان ئادەمنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ، كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقى سەۋەبلىك ئاللاھ بۇقۇرئانغا ئېشىنىشتىن يىراق قىلغان ئادەمنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان ھېچكىم چىقمايدۇ.

24 _ ئۆزىنىڭ كاپىرلىقى ۋە ئازغۇنلۇقى سەۋەبلىك قىيامەت كۈنى پۈت –قوللىرى باغلانغان ھالدا دوزاخقا تاشلىنىدىغان ۋە قاتتىق ئازابتىن ئۆزىنى يۈزى بىلەن مۇداپىئە قىلىشقا تىرىشىدىغان

ئادەم یاخشىمۇ یاكى ئاللاھنىڭ یېتەكلىشى بىلەن جەننەتلەرنىڭ نېمەتلىرىدىن ھۇزۇرلانغان ئادەممۇ؟ ئۇ كۈندە كاپىرلارغا: «دۇنیادا قىلغان گۇناھ –مەئسىیەتلىرىڭلارنىڭ جازاسىنى تېتىڭلار» دېیىلىدۇ.

25 _ 26 _ ئى پەیغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭدىن ئىلگىرى ئۆتكەنلەرمۇ ئۆزلىرىنىڭ پەیغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان، بۇ سەۋەبتىن ئۇلارغا ئویلىمىغان یەردىن ئازاب كەلگەن ئىدى. ئاللاھ كاپىر قەۋملەرگە بۇ دۇنیادا ئازابنى ۋە خارلىقنى تېتىتتى، ئاخىرەتتە ئۇلارغا بۇنىڭدىنمۇ قاتتىق ئازابلارنى تەییارلىدى. ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار بۇرۇنقى كاپىرلارغا پەیغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك چۈشكەن ئازابنى بىلسە ئىدى، ئەلۋەتتە ئىبرەت ئالغان بولاتتى.

27 _ 28 _ شەكسىزكى، بىز مۇشرىكلارنى ئىبرەت ئالسۇن ۋە كۇفرىلىقتىن یانسۇن دەپ، ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، بۇ قۇرئاندا ئۇلارغا بۇرۇنقىلارنىڭ قىسسىلىرىدىن تۈرلۈك مىساللارنى بایان قىلدۇق. ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئىجرا قىلىپ، توسقانلىرىدىن یېنىپ، تەقۋادارلىق قىلسۇن دەپ، بۇ قۇرئاننى مەنىسى ئوڭاي، لەۋزى ئاسان، ناھایىتى روشەن ۋە ئەگرىلىكتىن خالىي ئەرەبچە قۇرئان قىلىپ نازىل قىلدۇق.

29 _ ئاللاھ مۇنداق بىر مىسالنى كەلتۈرىدۇ: بىر _ بىرى بىلەن تالىشىدىغان نۇرغۇن خوجایىنلار ئىگىدارچىلىق قىلىدىغان ۋە قایىسىسىنى رازى قىلىش ھەققىدە چارىسىز قالغان بىر قۇل بىلەن، بىرلا خوجایىننىڭ ئىگىدارچىلىقىدا بولغان، خوجایىننىڭ مۇرادىنى ۋە ئۇنى قانداق رازى قىلىشنى بىلىدىغان قۇل ئوخشاشمۇ؟ ئۇلار ھەرگىز ئوخشاش بولمایدۇ. مۇشرىكلارمۇ كۆپلىگەن خوجایىنلارنىڭ ئىلكىدە بولغان قۇلغا ئوخشاش چارىسىزلىكتە ۋە ئىككىلىنىش ئىچىدىدۇر. ئەمما مۇئمىنلەر تولۇق خاترجەملىك ئىچىدىدۇر. ئەڭ مۇكەممەل مەدھىیە بىر ئاللاھقىلا خاستۇر! ئەمما مۇشرىكلار بۇ ھەقىقەتنى بىلمەیدۇ، شۇڭا ئۇلار ئۇنىڭغا ئەگەشمەیدۇ.

30 _ 31 _ ئى پەیغەمبەر! شەكسىزكى، سەنمۇ ئۆلىسەن، ئۇلارمۇ چوقۇم ئۆلىدۇ. ئاندىن كېیىن، ئى ئىنسانلار! سىلەر ھەممىڭلار قىیامەت كۈنى رەببىڭلارنىڭ ھۇزۇرىدا چوقۇم دەتالاش قىلىشىسىلەر. ئاندىن ئاللاھ سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئادالەت ۋە ئىنساپ بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ.

32 _ ئاللاھنىڭ بالىسى بار دەپ ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈش یاكى ئاللاھ ۋەھیى قىلمىغان تۈرۈقلۇق، ئاللاھقا ماڭا ۋەھیى قىلدى دەپ یالغان ئېیتىش ئارقىلىق، ئۇنىڭ نامىدىن یالغاننى توقۇغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم یوقتۇر، شۇنىڭدەك مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامغا كەلگەن ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان ئادەمدىنمۇ زالىم ئادەم یوقتۇر. ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، مۇھەممەد ئەلەیھىسسالامغا ئىشەنمىگەن كاپىرلارغا جەھەننەمدە ئورۇن یوقمۇ؟ ئەلۋەتتە بار.

33 _ گەپ – سۆزلىرىدە ۋە ئەمەلىیىتىدە ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلگەن، ئۇنى ئىمانى ۋە ئەمەلى بىلەن تەستىقلىغان پەیغەمبەرلەر ۋە ئۇلارغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر ئۆزلىرىدە تەقۋادارلىق خىسلىتىنى یېتىلدۇرگەن كىشىلەردۇر. ئۇلارنىڭ بېشىدا پەیغەمبەرلەرنىڭ تۇگەنجىسى ھەزرىتى

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان ساھابىلەر ۋە تا قىيامەتكىچە ئۇلارنىڭ يولىدا ماڭغان مۇئمىنلەر كېلىدۇ.

34 _ 35] ئۇلارغا رەببىنىڭ دەرگاھىدا ئۆزلىرى خالىغان ھەر تۈرلۈك لەززەتلىك نازۇنېمەتلەر بار. مانا بۇ بۇرۇن قىلىپ قويغان ئەڭ يامان ئىشلىرىنى ئاللاھنىڭ ئۆچۈرۈۋېتىشىنى ۋە قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى بويىچە جەننەت بىلەن مۇكاپاتلىشىنى كۆزلەپ ئاللاھقا ھەقىقىي ئىتائەت قىلغان ۋە ئۇنىڭغا مۇكەممەل ئىبادەت قىلغان كىشىلەرنىڭ مۇكاپاتىدۇر.

36 _ ئاللاھ بەندىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى مۇشرىكلارنىڭ سۈيىقەستلىرىدىن ۋە بىرەر يامانلىق يەتكۈزۈشىدىن قوغداشقا يېتەرلىك ئەمەسمۇ؟ ئەلۋەتتە ئاللاھ ئۇنى دىن ۋە دۇنيالىق بارلىق ئىشلىرىدا ھىمايە قىلىشقا ۋە ئۇنى يامانلىق قىلغۇچىلاردىن قوغداشقا يېتەرلىكتۇر. ئى پەيغەمبەر! ئۇلار: «بىزنىڭ ئىلاھلىرىمىز سېنى جازالايدۇ» دەپ سېنى ساختا مەبۇدلىرى بىلەن قورقۇتىدۇ، ئاللاھ ھەق يولدىن يىراق قىلغان ئادەمنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان ھېچقانداق يېتەكچى يوقتۇر.

37 _ ئاللاھ ئىمان ئېيتىشقا، قۇرئانغا ئەمەل قىلىشقا ۋە پەيغەمبىرىگە ئەگىشىشكە مۇۋەپپەق قىلغان ئادەمنى توغرا يولدىن ئازدۇرىدىغان ھېچبىر ئازدۇرغۇچى بولمايدۇ. ئاللاھ كاپىرلارنى ۋە ئاسىي _ گۇناھكارلارنى جازالاشقا قادىر ئەمەسمۇ؟!

38 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن ئاللاھنى قويۇپ بۇتلارغا چوقۇنىدىغان ئاشۇ مۇشرىكلاردىن: «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى كىم ياراتقان» دەپ سورىساڭ، ئۇلار چوقۇم: «ئاللاھ ياراتقان» دەپ جاۋاب بېرىدۇ ۋە ياراتقۇچى ئاللاھنى ئېتىراپ قىلىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ماڭا ئېيتىپ بېرىڭلارچۇ! ئەگەر ئاللاھ ماڭا بىرەر زىيان _ زەخمەت يەتكۈزۈشنى ئىرادە قىلسا، ئۇنى مەندىن يىراق قىلىشقا ياكى ماڭا يەتكەن زىيان _ زەخمەتنى كۆتۈرۈۋېتىشكە سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىڭلارنىڭ كۈچى يېتەمدۇ؟ ئاللاھ ماڭا رەھمەت قىلىشنى ياكى ماڭا مەنپەئەت يەتكۈزۈشنى ئىرادە قىلسا، بۇتلىرىڭلارنىڭ ئۇنى توسۇۋېلىشقا كۈچى يېتەمدۇ؟» ئۇلار چوقۇم: «كۈچى يەتمەيدۇ» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ماڭا يېتەرلىكتۇر، ئۇ ماڭا كۈپايىدۇر، ئۆزىنى زىيان – زەخمەتتىن قوغداشتا ۋە ئۆزىگە پايدا – مەنپەئەت كەلتۈرۈشتە مەدەتكار تىلىگەنلەر ئاللاھقا تايانسۇن. چۈنكى ئاللاھ يالغۇز ھەممىگە قادىردۇر ۋە ھەممىگە يېتەرلىكتۇر. ئاللاھ مېنىڭ بارلىق ئىشلىرىمنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بېرىشكە يېتەرلىكتۇر».

39 _ 40_ ئی پەیغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى كۆفردا چىڭ تۇرۇۋالغانلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئۆزۈڭلار قايىل بولۇپ تۇتقان يولۇڭلار بويىچە ئىش قىلىۋېرىڭلار، چۈنكى سىلەر ئىبادەتكە لايىق بولمىغان نەرسىلەرگە چوقۇنۇۋاتىسىلەر، ئۇلار سىلەرگە ھېچ ئىش قىلىپ بېرەلمەيدۇ. مەنمۇ ئاللاھ بۇيرۇغان تەۋھىد، ئىمان ۋە ياخشى ئەمەلدىن ئىبارەت ئۆز يولۇم بويىچە ئىش قىلغۇچىمەن. بۇ دۇنيادا رەسۋا قىلغۇچى ئازابنىڭ كىمگە كېلىدىغانلىقىنى، ئاخىرەتتىكى مەڭگۈلۈك ئازابنىڭ كىمگە چۈشىدىغانلىقىنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىسىلەر».

41 _ ئی پەیغەمبەر! ھەقىقەتەن بىز ساڭا بۇ قۇرئاننى جاھان ئەھلىنى توغرا يولغا باشلاش ئۈچۈن ھېكمەت بىلەن نازىل قىلدۇق، كىمكى ئۇنىڭ نۇرى بىلەن ھىدايەت تاپىدىكەن، ئۇنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئەمەل قىلىدىكەن ۋە ئۇنىڭ قانۇن –پىرىنسىپلىرىدا چىڭ تۇرىدىكەن، بۇنىڭ پايدىسى ئۇ كىشىنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ، كىمكى ئۆزىگە ھەقىقەت ئايان بولغاندىن كېيىن ئېزىپ كېتىدىكەن، بۇنىڭ زىيىنىمۇ ئۇنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ، ئۇ كاپىرلىقى بىلەن ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئی پەیغەمبەر! سەن ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى خاتىرىلەشكە ۋە ئۇلاردىن ھېساب ئېلىشقا مەسئۇل ئەمەسسەن، ئۇلارنى ئىمانغا مەجبۇرلىغۇچىمۇ ئەمەسسەن، سەن پەقەتلا ھەق دىننى يەتكۈزگۈچىسەن.

42 _ ئىنسانلارنىڭ ئەجىلى توشقان چاغدا ئۇلارنىڭ جېنىنى ئالىدىغان زات ئاللاھتۇر. بۇ چوڭ ئۇلۇم بولۇپ، ئۇ ئەجەلنىڭ توشۇشى بىلەن ئۇلىدىغان ھەقىقىي ئۇلۇمدۇر. ئاللاھ يەنە ئەجىلى توشمىغانلارنىڭ جېنىنى ئۇخلىغان چاغدا ئالىدۇ. بۇ كىچىك ئۇلۇمدۇر. ئاللاھ بۇ جانلارنىڭ ئىچىدىن ئەجىلى توشۇپ قالغانلىرىنى تۇتۇپ قېلىپ، ئەجىلى توشمىغانلىرىنى بولسا ئەجىلى ۋە رىزقى توشقۇچە قويۇپ بېرىپ، ئۇلارنى ئۆز ئىگىلىرىنىڭ بەدەنلىرىگە قايتۇرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئۆلگەنلەرنىڭ جېنىنى ئېلىپ قېلىپ، ئۇخلىغانلارنىڭ جېنىنى بەدىنىگە قايتۇرۇشىدا پىكىر يۈرگۈزىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئاللاھنىڭ قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

43 _ مۇشرىكلار ئاللاھنى قويۇپ، ئۆزلىرى چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىنى شاپائەتچى قىلىۋالدىمۇ؟ بۇتلىرى ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئالدىدا شاپائەت قىلامدىكەن؟ ئی پەیغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر مەزكۇر بۇتلىرىڭلارنى شاپائەت قىلىدۇ دەپ گۇمان قىلامسىلەر؟ بۇتلىرىڭلار ھېچ نەرسىگە ئىگە بولالمايدىغان ۋە ھېچ نەرسىنى سەزمەيدىغان نەرسىلەر تۇرسىمۇ، ئۇلارنى شاپائەتچى قىلىۋالامسىلەر؟».

44 _ ئی پەیغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «شاپائەتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ

پادشاهلىقى ۋە ئىگىدارچىلىقى ئاللاهقا خاستۇر. ھېچكىم ئاللاهنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ رۇخسىتىسىز شاپائەت قىلالمايدۇ. ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئىگىسى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۆزى خالىغان بويىچە ئىش قىلىدىغان زات بولغان ئىكەن، شاپائەتنى ئاللاهتىنلا تىلەش، ئىبادەتنى ئاللاهقىلا قىلىش كېرەك. چۈنكى ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسى بولغان ئىكەن، شاپائەتمۇ ئۇنىڭ ئىلكىدىدۇر. شاپائەت ھەرگىزمۇ قولىدىن ھېچبىر ئىش كەلمەيدىغان، ھېچكىمگە پايدا ياكى زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ساختا ئىلاھلاردىن سورالمايدۇ. ئاندىن سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن، ئەمەللىرىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە مۇكاپات ياكى جازا ئېلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر».

45 _ ئاللاهنىڭ بىر ئىكەنلىكى تىلغا ئېلىنسا، ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمەيدىغانلارنىڭ ئىچى سىقىلىپ دىللىرى نەپرەتلىنىپ كېتىدۇ. مۇشرىكلارغا ئاللاهنىڭ ئورنىغا قويۇۋالغان بۇتلار ۋە باشقا ساختا ئىلاھلار تىلغا ئېلىنسا، ئۇلار خۇشاللىقتىن يايراپ كېتىدۇ.

46 _ ئېيتقىنكى، «ئى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقان، يوشۇرۇننى ۋە ئاشكارىنى بىلگۈچى ئاللاھ! سەن قىيامەت كۈنى بەندىلىرىڭنىڭ ئارىسىدا ئۇلارنىڭ سەن توغرۇلۇق ئىختىلاپ قىلىشقان سۆزلىرى ئۈستىدە ئەلۋەتتە ھۆكۈم چىقىرىسەن. سېنىڭ ئۇلۇغلۇقۇڭنى، يېگانە پادىشاھلىقىڭنى، ساڭا ۋە سېنىڭ پەيغەمبەرلىرىڭگە بولغان ئىمانىمنى ۋەسىلە قىلىپ سەندىن تىلەيمەنكى، مېنى ئۆز پەزلىڭ بىلەن ئىنسانلار ئىختىلاپ قىلىشقان ئىشنىڭ ھەقىقىتىگە يېتەكلىگىن، شەكسىزكى، سەن خالىغان بەندىلىرىڭنى توغرا يولغا يېتەكلەيسەن» (بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى بولۇپ، بۇنىڭدا ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشتا، ئۇنىڭ ئىسىم – سۈپەتلىرىنى ۋە دۇئا قىلغۇچى ئۆزىنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنى ۋەسىلە قىلىپ تۇرۇپ دۇئا قىلىش لازىملىقىنى ھەققىدە تەلىم بېرىلگەن).

47 _ ئەگەر يەر يۈزىدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى، يەنە شۇنىڭدەك بىر ھەسسە كۆپ نەرسە ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ئىلكىدە بولسا ئىدى، ئۇلار ئۇنى قىيامەت كۈندىكى قاتتىق ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، ئەلۋەتتە فىدىيە قىلىپ بېرىۋەتكەن بولاتتى. ناۋادا ئۇلار شۇنداق فىدىيە بەرگەن تەقدىردىمۇ، بۇ ئۇلاردىن ھەرگىز قوبۇل قىلىنمايدۇ، بۇ فىدىيە ئۇلارنى ئاخىرەتنىڭ قاتتىق ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالالمايدۇ. ئۇ كۈندە ئاللاھ تەرىپىدىن ئۇلارغا ئۆزلىرى دۇنيادىكى چاغلىرىدا بېشىغا كېلىدىغانلىقىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغان قاتتىق ئازابلار ئاشكارا بولىدۇ.

48 _ قىيامەت كۈنى ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئۆزلىرىنىڭ بارلىق قىلمىشلىرى ئاشكارا بولىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئاللاهقا لايىق كەلمەيدىغان سۈپەت ۋە ھەرىكەتلەرنى مەنسۇپ قىلدى ۋە دۇنيادىكى

هایاتىدا كۆپلىگەن یامانلىقلارنى سادىر قىلدى. ئۇ مۇشىركلار دۇنیادىكى چاغلىردا پەیغەمبەر ئەلەیهىسسالام ئاگاهلاندۇرغان ئازابنى مەسخىرە قىلاتتى ۋە ئۇنىڭغا ئىشەنمەیتتى. شۇڭا ئۇلارنى ئۆزلىرى مەسخىرە قىلغان ئازاب قورشۇالدۇ.

49 _ ئىنساننىڭ بېشىغا بىرەر بالایىئاپەت كەلسە، رەببىگە ئىلتىجا قىلىپ ئۇنىڭدىن بېشىغا كەلگەن بالانى كۆتۈرۈۋېتىشنى تەلەپ قىلىدۇ، بىز ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن بالانى كۆتۈرۈۋەتسەك ۋە ئۇنىڭغا دەرگاهىمىزدىن بىرەر نېمەت ئاتا قىلساق، ئۇ رەببىنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنىڭ پەزل – كەرەملىرىگە تېنىۋېلىپ: «بۇ (نېمەت) ماڭا پەقەت ئۆز ئامىتىم دىن كەلدى» (یەنى ئاللاه مېنىڭ بۇ نېمەتكە هەقلىق ئىكەنلىكىمنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنى ماڭا ئاتا قىلدى. ئەگەر مەن ئاللاهنىڭ دەرگاهىدا ئۇنىڭغا یېقىن كىشىلەردىن بولمىغان بولسام، بۇ نېمەتنى ماڭا ئاتا قىلماقلىمىغان بولاتتى) دەیدۇ. ئۇنداق ئەمەس، بۇ ئاللاه بەندىلىرىنى شۈكۈر قىلامدۇ یاكى تۈزكورلۈق قىلامدۇ دەپ سىناىدىغان بىر سىناقتۇر. لېكىن، ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئۆزىنىڭ نادانلىقى، ئاللاه هەققىدە یامان گۇماندا بولغانلىقى سەۋەبلىك بۇ هەقىقەتنى بىلمەیدۇ. شۇڭا ئۇلار سىناقنى نېمەت دەپ چۈشىنىۋالىدۇ.

50 _ بۇ كاپىرلار ئېیتقان بۇ سۆزنى ئۇلاردىن ئىلگىرى ئۆتكەن كاپىر قەۋملەرمۇ ئېیتقان. ئۇلارنىڭ دۇنیالىقتىن ئېرىشكەن مال – دۇنیاسى ۋە بالىلىرى ئۇلارغا ئازاب كەلگەن چاغدا ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمىدى.

51 _ بۇ سۆزنى ئېیتقان بۇرۇنقى كاپىر قەۋملەر ئۆزلىرى قىلغان یامانلىقلارنىڭ جازاسىنى تارتتى. ئۇلار ئاخىرەتكە بارماي تۇرۇپ مۇشۇ دۇنیادىلا جازالاندى. ئى پەیغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارمۇ شۇنداق سۆزلەرنى قىلدى. ئۇلار قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى چوقۇم تارتىدۇ، ئۇلارمۇ بۇرۇنقى كاپىرلار جازالانغاندەك جازالىنىدۇ، ئۇلار یاكى ئۇلاردىن بۇرۇنقىلار ئاللاهنىڭ ئازابىدىن هەرگىز قېچىپ قۇتۇلالمایدۇ.

52 _ ئۇلار بىلمەمدۇكى، ئاللاهنىڭ ئىنسانغا رىزىق ئاتا قىلغانلىقى ئۇ ئىنساننىڭ یاخشى ئىكەنلىكىنى كۆرسەتمەیدۇ، چۈنكى ئاللاه ئۆزىنىڭ چەكسىز هېكمىتى بىلەن مەیلى تەقۋادار مۇئمىن بولسۇن یاكى گۇناهكار كاپىر بولسۇن، بەندىلىرى ئىچىدىن خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ. شەك _ شۈبهىسىزكى، ئاللاهنىڭ خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىشىدا ۋە خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىشىدا، ئاللاهنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئىشىنىدىغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن روشەن ئىبرەتلەر بار.

53 _ ئی پەیغەمبەر! کۆپ گۈناھ قىلغان ۋە گۈناھنى قىلىۋېرىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان بەندىلىرىمگە ئېيتقىنكى، «سىلەر گۈناھنى كۆپ قىلدۇق دەپ ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلەنمەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان ۋە ئۇنىڭدىن يانغان كىشىنىڭ ھەرقانچە كۆپ گۈناھى بولسىمۇ ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ جىمى گۈناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. چۈنكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۈناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

54 _ ئی ئىنسانلار! سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشۈپ، ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئاللاھتىن باشقا ھېچكىمنىڭ يارىدىمگە ئېرىشەلمەيدىغان كۈن كېلىشتىن بۇرۇن، گۈناھلىرىڭلارغا تەۋبە قىلىپ رەببىڭلار تەرەپكە يۈزلىنىڭلار ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار.

55 _ سىلەر غەپلەتتە تۇرغان ۋاقىتتا ئۇشتۇمتۇت ئازاب كېلىشتىن بۇرۇن، رەببىڭلار تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتابلارنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى ۋە ئەڭ ياخشىسى بولغان قۇرئانغا ئەگىشىڭلار، ئاللاھ بۇيرۇغان ئىشلارنى قىلىڭلار، ئاللاھ توسقان ئىشلاردىن يېنىڭلار.

56 _ بىراۋ: «دۇنيادا ئاللاھ بۇيرۇغان ئەمەللەرنى زايە قىلىۋەتكەنلىكىمگە، تائەت – ئىبادەتتە كەتكۈزۈپ قويغانلىرىمغا ئىسىت! مەن دۇنيادىكى ۋاقتىمدا راستىنلا ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى، ئۇنىڭ كىتابىنى، پەيغەمبىرىنى ۋە مۇئمىنلەرنى مەسخىرە قىلغانلاردىن بولغان ئىكەنمەن» دەپ قاتتىق پۇشايمان قىلىدىغان كۈن كېلىشتىن بۇرۇن رەببىڭلارغا ئىتائەت قىلىڭلار ۋە گۈناھلىرىڭلارغا تەۋبە قىلىڭلار.

57 _ 58] ياكى «ئاللاھ مېنى ھەق دىنغا يېتەكلىگەن بولسا ئىدى، مەنمۇ ئەلۋەتتە ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتىن ۋە گۈناھ قىلىشتىن ساقلانغۇچىلاردىن بولاتتىم» دېيىشتىن، ياكى قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ئازابىنى كۆرگەن چاغدا: «كاشكى دۇنياغا قايتىشىمغا مۇمكىن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە مەن ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلاردىن ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئەگەشكۈچىلەردىن بولغان بولاتتىم» دېيىشتىن بۇرۇن رەببىڭلارغا ئىتائەت قىلىڭلار.

59 _ ئەمەلىيەت سەن دېگەندەك ئەمەس. ساڭا مېنىڭ ھەقىقەتكە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغان ئايەتلىرىم كەلگەن ئىدى، ئەمما سەن ئۇلارنى ئىنكار قىلغان ئىدىڭ، ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتقان ۋە ئاللاھنى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلادىن بولغان ئىدىڭ.

60 _ قىيامەت كۈنى سەن ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇغان ۋە ئۇنىڭغا لايىق كەلمەيدىغان نەرسىلەرنى مەنسۇپ قىلىپ، «ئاللاھنىڭ بالىسى بار، ئۇنىڭ شېرىكى بار» دېگەندەك سۆزلەرنى قىلغان كاپىرلارنىڭ يۈزلىرىنىڭ قاپقارا بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرىسەن، ئاللاھقا

چوڭچىلىق قىلىپ ئۇنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلمىغان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلمىغان مۇتەكەببىرلەر ئۈچۈن جەھەننەمدە ئورۇن يوقمىكەن؟ ئەلۋەتتە بار.

61 _ ئاللاھ پەرزلەرنى ئادا قىلىپ، مەنئى قىلىنغان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇپ تەقۋادارلىق قىلغانلارنى جەننەتكە كىرگۈزۈپ مۇرادىغا يەتكۈزۈش ئارقىلىق، ئۇلارنى دوزاختىن ۋە ئۇنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزىدۇ، ئۇلار دوزاخ ئازابىغا ئۇچرىمايدۇ. ئۇلار دۇنيادا قالدۇرۇپ كەلگەن نەرسىلىرى ئۈچۈن ھەرگىز قايغۇرمايدۇ.

62 _ ئاللاھ بارلىق مەۋجۇداتنىڭ يېگانە ياراتقۇچىسىدۇر، ھەممىسىنىڭ رەببىدۇر، ھەممىسىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر، ئۇ ھەممە نەرسىگە ھامىيدۇر.

63 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ خەزىنىلىرىنىڭ ئاچقۇچلىرى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. بەندىلىرىگە ئۇنىڭدىن خالىغانلىرىنى بېرىدۇ. قۇرئان ئايەتلىرىنى ۋە ئۇنىڭدىكى روشەن دەلىل _ پاكىتلارنى ئىنكار قىلغانلارغا كەلسەك، ئەنە شۇلار بۇ دۇنيادا ئىماندىن مەھرۇم قېلىش بىلەن، ئاخىرەتتە بولسا دوزاختا مەڭگۈ قېلىش بىلەن زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

64 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئى ئاللاھنى تونۇمىغان نادانلار! مېنى ئاللاھنى قويۇپ، ئىبادەتكە قەتئىي لايىق بولمىغان نەرسىلەرگە ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇمىسىلەر؟».

65 _ 66 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ۋە سەندىن ئىلگىرى ئۆتكەن پەيغەمبەرلەرگە: «ئەگەر سەن ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرسەڭ، سېنىڭ بارلىق ياخشى ئەمەلىڭ ئەلۋەتتە بىكار بولۇپ كېتىدۇ، سەن ئەلۋەتتە دىندىن چىققان ۋە ئاخىرەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولۇپ قالىسەن. چۈنكى ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن ئادەمنىڭ ياخشى ئەمەلى قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! شۇڭا سەن ئاللاھقا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلغىن ۋە ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلغۇچىلاردىن بولغىن» دەپ ۋەھيى قىلىندى.

67 _ ئۇ مۇشرىكلار ئاللاھنى لايىقىدا ئۇلۇغلىمىدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھقا قىلىدىغان ئىبادەتكە ھېچكىمگە پايدا _ زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىلەرنى قوشۇۋالدى. ئۇلار ئاشۇ ئاجىز مەخلۇقاتنى ئۇلۇغ ياراتقۇچى ئاللاھقا تەڭ قىلىۋالدى. قىيامەت كۈنى زېمىن پۈتۈنلەي ئاللاھنىڭ چاڭگىلىدا بولىدۇ، ئاسمانلار ئاللاھنىڭ ئوڭ قولىدا قاتلىنىپ تۇرىدۇ، ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە ئۈستۈندۇر.

68 _ سۇر چېلىنغان چاغدا، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ئاللاھ خالىغاندىن باشقا مەخلۇقاتنىڭ ھەممىسى ئۆلىدۇ، ئاندىن بارلىق خالايىقنىڭ تىرىلىپ ئاللاھنىڭ ئالدىدا ھېساب بېرىشى ئۈچۈن، ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام ئىككىنچى قېتىم سۇر چالغان ھامان ئۇلار قەبرىلىرىدىن تۇرۇپ، ئاللاھ ئەمدى بىزنى قانداق قىلار؟ دەپ كۆتۈپ تۇرىدۇ.

69 _ قىيامەت كۈنى ئاللاھ بەندىلىرى ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن ئۇلارغا ئۆزىنى كۆرسەتكەن چاغدا، يەر – زېمىن ئۇنىڭ نۇرى بىلەن يورۇپ كېتىدۇ، پەرىشتىلەر ھەربىر ئادەمنىڭ نامە _ ئەمال دەپتىرىنى ئېچىپ ئوتتۇرىغا قويىدۇ. ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلەردىن دىننى يەتكۈزگەنلىكى ۋە قەۋمىنىڭ قانداق قىلغانلىقى توغرۇلۇق سورىشى ئۈچۈن پەيغەمبەرلەر ۋە گۇۋاھچىلار كەلتۈرۈلىدۇ. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممەتلىرىمۇ بۇرۇنقى ئۈممەتلەر ئەگەر پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئۆزلىرىگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىنى ئىنكار قىلىپ تۇرۇۋالسا، ئۇلارغا قارشى گۇۋاھلىق بېرىش ئۈچۈن ھازىر قىلىنىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ۋايىغا يەتكەن ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ، بىرەر كىشىنىڭ ساۋابى كېمەيتىلىش بىلەن ياكى گۇناھى كۆپەيتىلىش بىلەن ئۇنىڭغا ئۇۋال قىلىنمايدۇ.

70 _ ئاللاھ ھەربىر ئادەمنىڭ قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى تولۇق بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيادا قىلىۋاتقان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسىنى ئوبدان بىلىدۇ.

71 _ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار جەھەننەمگە توپ _ توپ بولۇپ ھەيدىلىدۇ، ئۇلار جەھەننەمگە يېتىپ كەلگەندە، جەھەننەمگە مەسئۇل قاتتىق قول پەرىشتىلەر جەھەننەمنىڭ يەتتە دەرۋازىسىنى ئاچىدۇ ۋە ئۇلارغا كايىپ: «ئاللاھقا نېمىشقا ئاسىيلىق قىلدىڭلار، ئۇنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى نېمىشقا ئىنكار قىلدىڭلار؟ سىلەرگە رەببىڭلارنىڭ ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بېرىدىغان، سىلەرنى قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەرلەر ئەۋەتىلمىگەنمۇ؟» دەيدۇ. ئۇلار ئۆز گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىپ: «ئەلۋەتتە ئەۋەتىلگەن، بىزگە رەببىمىزنىڭ پەيغەمبەرلىرى كەلگەن ۋە بىزنى بۇ كۈنىنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغان ئىدى. ئەمما ئاللاھنىڭ ئازابى كاپىرلارغا تېگىشلىك بولىدىغانلىقى ھەققىدىكى ھۆكۈم ئاللىبۇرۇن چىقىرىلىپ بولغان» دەيدۇ.

72 _ كاپىرلارنى خارلىغان ۋە رەسۋا قىلغان ھالدا ئۇلارغا: «جەھەننەمنىڭ دەرۋازىلىرىدىن كىرىڭلار، جەھەننەمدە مەڭگۈ قېلىڭلار، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن چوڭچىلىق قىلغۇچىلارنىڭ جايى نېمىدېگەن يامان!» دېيىلىدۇ.

73 _ ئاللاهنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ، ئاللاھ بۇيرۇغان شەرىئەت بويىچە ئەمەل قىلغان تەقۋادارلار جەننەتكە توپ _ توپ بولغان ھالدا ماڭدۇرۇلىدۇ. ئۇلار جەننەتكە يېتىپ كەلگەن چاغدا، جەننەتنىڭ دەرۋازىلىرى ئېچىلىپ بولغان بولىدۇ، جەننەتكە مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلارنى قىزغىن قارشى ئالىدۇ، ئۇلارغا خۇش خەۋەرلەرنى يەتكۈزۈپ ئۇلارنى خۇشال قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ گۇناھىنىڭ ئەسەرلىرىدىن پاك ئىكەنلىكىنى ماختايدۇ ۋە ئۇلارغا: «سىلەرگە بارلىق ئاپەتلەردىن ئامانلىق بولسۇن، ئەھۋالىڭلار ياخشى ۋە كۆڭۈللۈك بولسۇن، جەننەتكە كىرىڭلار ۋە مەڭگۈ جەننەتتە قېلىڭلار» دەيدۇ.

74 _ مۇئمىنلەر: «ئاللاھقا شۈكرىكى، ئاللاھ پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق بىزگە قىلغان ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى، بىزنى جەننەتنىڭ زېمىنىغا ۋارىس قىلدى، بىز ئەمدى جەننەتتە ئۆزىمىز خالىغان جايغا بېرىپ تۇرىمىز. تائەت _ ئىبادەتنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلغۇچىلارنىڭ مۇكاپاتى نېمىدېگەن ياخشى!» دەيدۇ.

75 _ ئى پەيغەمبەر! سەن پەرىشتىلەرنىڭ رەببىنى بارلىق نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ سۈپەتلەپ ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتقان، ئۇنى مەدھىيەلەپ ھەمدۇسانا ئېيتقان ھالدا، ئەرشنىڭ ئەتراپىنى ئوراپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرسەن. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئادالەت ۋە ھەققانىيلىق بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ، ئىمان ئەھلىنى جەننەتلەرگە، كاپىرلارنى دوزاخقا كىرگۈزىدۇ. ئاندىن «ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا شۈكرىكى، ئۇ جەننەت ئەھلى بىلەن دوزاخ ئەھلى ئوتتۇرىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقاردى» دېيىلىدۇ. (بۇ يەردىكى شۈكۈر ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەملىرىگە، ئۇنىڭ ئادالىتىگە ۋە ھېكمىتىگە قارىتىلغان شۈكۈردۇر).

غافىر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ حامىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ 3] بۇ چەكسىز كۈچ _ قۇدرىتى بىلەن بارچە مەخلۇقاتنى بويسۇندۇرغۇچى ۋە ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچى، گۇناھكارلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغۇچى، تەۋبە قىلغۇچىلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلغۇچى، گۇناھ قىلىپ تەۋبە قىلمىغانلارنى قاتتىق ئازابلىغۇچى، ئىتائەت قىلغۇچى بەندىلىرىگە ئىنئام ۋە پەزل –ئېھسان قىلغۇچى ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان قۇرئاندۇر. ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، قىيامەت كۈنى ھەممە خالايىق ئۇنىڭ دەرگاھىغا توپلىنىدۇ، ئاندىن ئاللاھ ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە تېگىشلىك مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

4 _ قۇرئان ئايەتلىرى ۋە ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى بايان قىلغان دەلىللىرى توغرىسىدا پەقەت ئاللاھنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلارلا تالاش _ تارتىش قىلىشىدۇ ۋە ئۆزىنىڭ سەپسەتىلىرى بىلەن ھەقىقەتكە قارشى چىقماقچى بولىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنىڭ سودا _ سېتىق ۋە ھەرخىل سەۋەبلەر بىلەن شەھەرلەرنى كېزىپ يۈرۈشلىرى، دۇنيالىقتىن ئېرىشكەنلىرى سېنى ئالداپ قويمىسۇن.

5 _ ئاشۇ كاپىرلاردىن بۇرۇن نۇھ قەۋمى ۋە ئۇلاردىن كېيىنكى ئاد، سەمۇد قاتارلىق ئىنكارچىلىقتا بىرلەشكەن قەۋملەرمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان ئىدى. بۇ قەۋملەردىن ھەربىر قەۋم ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەزىيەت يەتكۈزۈشكە، ئازابلاشقا، ھەتتا ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە ئۇرۇنغان ئىدى. ئۇلار ھەقنى بىكار قىلىۋېتىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ باتىل سۆزلىرى بىلەن مۇنازىرە قىلىشتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى جازالىدىم. مېنىڭ ئازابىم قانداق ئىكەن؟ كېيىنكىلەرگە قانداق ئىبرەت بولدى؟

6 _ ئۆزىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان بۇرۇنقى ئۈممەتلەرگە ئازاب تېگىشلىك بولغاندەك، كاپىرلارغا رەببىڭنىڭ: «شەكسىزكى ئۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر» دېگەن سۆزى تېگىشلىك بولدى.

7 _ ئەرشنی كۆتۈرۈپ تۈرىدىغان ۋە ئەرشنىڭ چۆرىسىدە تۈرىدىغان پەرىشتىلەر رەببنى لايىق شەكىلدە مەدھىيەلەپ، ئۇنى بارچە ئەيىب – نۇقساندىن پاك دەپ تەسبىھ ئېيتىدۇ، ئۇنىڭغا ھەققىي رەۋىشتە ئىمان ئېيتىدۇ ۋە مۇئمىنلەرگە ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلەيدۇ. ئۇلار ئېيتىدۇكى: «ئى رەببىمىز! سېنىڭ رەھمىتىڭ ۋە ئىلىمىڭ ھەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ساڭا شېرىك كەلتۈرگەنلىك گۇناھىدىن ۋە باشقا گۇناھلاردىن تەۋبە قىلغان ۋە ئىسلامدىن ئىبارەت سەن بۇيرۇغان توغرا يولدا ماڭغان كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغىن، ئۇلارنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن.

8 _ ئى رەببىمىز! سەن مۇئمىنلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرى، ئاياللىرى ۋە ئەۋلادلىرى ئىچىدىن ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارنى ئۇلارغا ۋەدە قىلغان مەڭگۈلۈك جەننەتكە كىرگۈزگىن. سەن ھەقىقەتەن ھەممىگە غالىبسەن، ئىشلىرىڭدا، تەدبىرلىرىڭدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن.

9 _ (ئى رەببىمىز!) سەن ئۇلارنى قىلمىشلىرىنىڭ يامان ئاقىۋىتىدىن ساقلىغىن، ئۇلارنى جازالىمىغىن، قىيامەت كۈندىكى ھېساب مەيدانىدا سەن كىمنىڭ يامانلىقلىرىنى كەچۈرۈۋەتسەڭ، شۇبھىسىزكى، سەن ئۇنىڭغا كاتتا رەھمەت ئاتا قىلغان ۋە ئۆز پەزلىڭ بىلەن ئۇنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلاپ قالغان بولىسەن. مانا بۇ تەڭداشسىز كاتتا مۇۋەپپەقىيەتتۇر».

10 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلار ئۆزلىرىگە تەييارلانغان دوزاخ ئازابىنى كۆرگەندىن كېيىن، ئۆزىگە ئۆزى تاپا _ تەنە قىلىدۇ ۋە بىر _ بىرىگە غەزەپ قىلىدۇ. شۇ چاغدا جەھەننەمگە مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلارغا: «ئاللاھنىڭ سىلەرگە بولغان غەزىپى سىلەرنىڭ بىر _ بىرىڭلارغا بولغان غەزىپىڭلاردىن ئېشىپ چۈشىدۇ، چۈنكى دۇنيادىكى چېغىڭلاردا ئاللاھ سىلەرنى ئىمانغا ۋە پەيغەمبەرگە ئەگىشىشكە دەۋەت قىلغان تۇرسىمۇ، سىلەر بۇ دەۋەتنى قوبۇل قىلمىدىڭلار ۋە ئىمان ئېيتمىدىڭلار» دەپ ندا قىلىدۇ.

11 _ كاپىرلار: «ئى رەببىمىز! بىزنى ئىككى قېتىم ئۆلتۈردۈڭ. بۇنىڭ بىرى، ئانىمىزنىڭ قارنىدا جان كىرىشتىن بۇرۇن مەنىلىك ھالىتىمىزدە، يەنە بىرى، بۇ دۇنيادا ئەجىلىمىز توشقاندا ئەمەلگە ئاشتى. بىزنى ئىككى قېتىم تىرىلدۈردۈڭ بۇنىڭ بىرى، مۇشۇ دۇنياغا كۆز ئاچقان كۈنىمىزدە، يەنە بىرى، قەبرىمىزدىن تىرىلىپ چىقىرىلغان كۈنىمىزدە بولدى. بىز ھازىر بۇرۇنقى بارلىق گۇناھىمىزنى ئىقرار قىلدۇق، ئەمدى، بىزگە دوزاختىن چىقىش يولى بارمىدۇ؟ ئى رەببىمىز! ساڭا تائەت _ ئىبادەت قىلىشىمىز ئۈچۈن، بىزنى دۇنياغا قايتۇرۇش مۇمكىنمۇ؟» دەيدۇ. ئەمما بۇ ئېتىراپنىڭ ئۇلارغا قىلچە پايدىسى بولمايدۇ.

12 _ ئی کاپىرلار! سىلەرگە تەييارلانغان بۇ ئازاب شۇنىڭ ئۈچۈنكى، سىلەر ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىشقا ۋە ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىنغاندا، ئۇنى ئىنكار قىلدىڭلار، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈلسە شۇنى قوللىدىڭلار ۋە شۇ بويىچە ئىش قىلدىڭلار. ئاللاھ تائالا بەندىلىرى ئارىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىدىغان، ھېچكىمگە قىلچىلىكمۇ ئۇۋال قىلمايدىغان زاتتۇر. ئاللاھ تائالا خالىغان بەندىسىنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ، خالىغان بەندىسىنى ئازدۇرىدۇ، خالىغان بەندىسىگە رەھىم – شەپقەت قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنى جازالايدۇ، مۇتلەق ئۈستۈنلۈك ۋە يېگانە ئۇلۇغلۇق ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، ئۇ ھەممىدىن كاتتىدۇر ۋە ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر.

13 _ ئی ئىنسانلار! ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئۆرنەكسىز ۋە تەڭداشسىز ياراتقۇچى ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان كائىنات ئالامەتلىرى ئارقىلىق سىلەرگە قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرىنى كۆرسىتىدىغان ۋە سىلەرگە ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىش ئارقىلىق رىزىق بېرىدىغان زاتتۇر. پەقەت چىن قەلبى بىلەن ئاللاھقا يۈزلەنگەن ۋە ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن تائەت _ ئىبادەت قىلىدىغان كىشىلەرلا بۇ ئايەتلەردىن ۋەز – نەسىھەت ئالىدۇ.

14 _ ئی ئىمان ئېيتقانلار! ئىبادەتنى ۋە دۇئانى ئاللاھقا خالىس قىلىڭلار، مۇشرىكلارنى دورىماڭلار، ئۇلارنىڭ يامان كۆرگىنىگە پەرۋا قىلماڭلار.

15 _ ئاللاھنىڭ مەرتىۋىسى ۋە قەدرى ناھايىتى يۇقىرىدۇر، بارچە مەخلۇقاتىدىن ئۈستۈندۇر، ئۇ ئۇلۇغ ئەرشنىڭ ئىگىسىدۇر، ئۇ بەندىلىرىگە رەھىم –شەپقەت قىلغانلىقتىن، ئۇلارنى بۇرۇنقى ۋە كېيىنكى ھەممە خالايىق ئۈچرىشىدىغان قىيامەت كۈنىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، تاللانغان بەندىلىرىنى ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىپ ۋەھيى قىلىدىغان زاتتۇر.

16 _ قىيامەت كۈنى خالايىق ئاللاھنىڭ ئالدىغا ھازىر بولىدۇ، ئاللاھقا ئۇلارنىڭ ھېچقانداق بىر ئىشى ۋە دۇنيادا قىلغان ھېچقانداق ئەمەلى مەخپىي قالمايدۇ. ئاللاھ «بۈگۈن پادىشاھلىق كىمگە خاس؟» دەيدۇ ۋە ئۆزى جاۋاب بېرىپ: «ئەلۋەتتە زاتىدا، ئىسىم – سۈپەتلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا ھېچكىمگە ئوخشىمايدىغان، يەككە _ يېگانە، چەكسىز قۇدرىتى ۋە كۈچ –قۇۋۋىتى بىلەن بارچە مەخلۇقاتنى بويسۇندۇرغۇچى قەھرلىك ئاللاھقىلا خاستۇر» دەيدۇ.

17 _ ئاشۇ قىيامەت كۈنىدە ھەربىر ئادەم بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەلىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى كۆرىدۇ، ئۇ كۈندە ھېچكىمگە قىلچىلىكمۇ ئۇۋۇال قىلنمايدۇ، ھېچكىمنىڭ ياخشى ئەمەلى كېمەيتىلىپ، گۇناھلىرى كۆپەيتىلمەيدۇ. ئاللاھ ھەقىقەتەن تېز ھېساب ئالغۇچىدۇر. ئۇ كۈننى يىراق سانىماڭلار، ئۇ يېقىندۇر.

18 _ ئی پەیغەمبەر! سەن ئىنسانلارنى يېقىندا كېلىدىغان قىيامەت كۈندىن ئاگاھلاندۇرغىن. قىيامەت بولغان كۈندە ئىنسانلار قورققانلىقتىن ۋە قاتتىق غەم _ قايغۇدىن يۈرەكلىرى بوغۇزلىرىغا كېلىپ قالىدۇ. بۇ دۇنيادا ئىمان ئېيتماي ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارغا ھېچبىر يېقىن دوست ياكى شاپائىتى قوبۇل قىلىنمىغان ھېچبىر شاپائەتچى چىقمايدۇ.

19 _ ئاللاھ كۆزلەرنىڭ خيانىتىنى ۋە ئىنسانلارنىڭ دىللىرىدا يوشۇرغانلىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ.

20 _ ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدا تۈلارغا تېگىشلىك ھۆكۈمنى ئادىللىق بىلەن چىقىرىدۇ، ئۇلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان ساختا ئىلاھلىرى ئۆزلىرىنىڭ ئاجىزلىقىدىن ھېچ نەرسىگە ھۆكۈم چىقىرالمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئېغىزىڭلاردىن چىققان سۆزلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، قىلغان ئىشىڭلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

21 _ ئی پەیغەمبەر! سېنىڭ پەیغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئىنكار قىلىۋاتقان ئاشۇ كاپىرلار زېمىننى كېزىپ، ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن كاپىر قەۋملەرنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى كۆزەتمىدىمۇ؟ ئۇلار بولسا يەر يۈزىدە كۈچ _ قۇۋۋەت ۋە قالدۇرغان ئىزلىرى جەھەتتە بۇ كاپىرلاردىن كۆپ ئۈستۈن ئىدى. ئۇلارنىڭ كۈچ _ قۇدرىتى ۋە ئۈستۈنلۈكى ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمىدى. ئاللاھ ئۇلارنى گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن جازالىدى، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن ھېچكىم قوغداپ قالالمىدى.

22 _ بۇرۇن ئۆتكەن ئىنكارچى قەۋملەرگە چۈشكەن بۇ ئازاب شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى ئۆزلىرىنىڭ راستچىللىقىنى ئىسپاتلايدىغان ئوپئوچۇق دەلىل – پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇلار پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېدى، ئۇلار ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى جازالىدى، ئاللاھ ھەقىقەتەن كۈچلۈك، كۈفرىلىق قىلغان ۋە ئاسىيلىق قىلغانلارغا ئازابى تولىمۇ قاتتىق زاتتۇر.

23 _ 24] شەكسىزكى، بىز مۇسانى ئۆزى دەۋەت قىلغان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ۋە ئۆزىنىڭ راستچىللىقىغا دالالەت قىلىدىغان روشەن مۆجىزىلىرىمىز بىلەن ۋە ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلار بىلەن مىسىر پادىشاھى پىرئەۋنگە، ئۇنىڭ ۋەزىرى ھامانغا ۋە ئەڭ كاتتا باي قارۇنغا ئەۋەتتۇق. ئەمما ئۇلار ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلدى، ئۇنى قوبۇل قىلىشتىن چوڭچىلىق قىلدى، مۇسانى «ئۇ سېھىرگەر ۋە يالغانچىدۇر، ئۇ ئۆزىنى قانداقلارچە ئىنسانلارغا ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر دەپ گۇمان قىلىدۇ؟» دېيىشتى.

25 _ مۇسا پىرئەۋن، ھامان ۋە قارۇن قاتارلىقلارغا بىز تەرەپتىن ئوپئوچۇق مۆجىزە ئېلىپ كەلگەندە، ئۇلار ئۇنى ئىنكار قىلىش ۋە قارشى چىقىش بىلەنلا قالماستىن، «مۇساغا

ئەگەشكەنلەرنىڭ ئوغۇللىرىنى ئۆلتۈرۈڭلار، قىزلىرىنى خىزمەتكە سېلىش ئۈچۈن تىرىك قالدۇرۇڭلار» دېدى. كاپىرلارنىڭ ھېيلە _ مىكىرى ئۆزلىرىنى ھالاك قىلىشتىن باشقا نەرسىگە يارىمايدۇ.

26 _ پىرئەۋن ئۆز قەۋمىنىڭ كاتتىلىرىغا ئېيتتى: «مېنى قويۇپ بېرىڭلار مۇسانى ئۆلتۈرەي، ئۇ ئۆزىنى بىزگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى دەپ گۇمان قىلىۋاتقان رەببىگە يالۋۇرۇپ باقسۇن. چۈنكى مەن مۇسانىڭ دىنىڭلارنى ئۆزگەرتىۋېتىشىدىن ياكى مىسىر زېمىندا قالايمىقانچىلىق تۇغدۇرۇشىدىن ئەنسىرەۋاتىمەن».

27 _ مۇسا پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرى بولغان كاتتىباشلارغا ئېيتتى: «ئى قەۋم! مەن ھەقىقەتەن مېنىڭمۇ رەببىم، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلار بولغان ئاللاھقا سىغىنىپ، ئاللاھ بەندىلىرىدىن ھېساب ئالىدىغان قىيامەت كۈنىگە ئىشەنمەيدىغان، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىشتىن ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ھەربىر مۇتەكەببىرنىڭ زىيانكەشلىكىدىن پاناھ تىلەيمەن».

28 _ پىرئەۋن جەمەتىدىن بولۇپ ئىماننى يوشۇرۇپ كېلىۋاتقان بىر مۇئمىن ئادەم ئۆز قەۋمىگە كايىپ ئېيتتىكى، «سىلەر قانداقلارچە گۇناھسىز بىر ئادەمنى پەقەت ‹رەببىم ئاللاھتۇر› دېگەنلىكى ئۈچۈنلا ئۆلتۈرۈشنى راۋا كۆرىسىلەر؟ ھالبۇكى، ئۇ سىلەرگە رەببىڭلاردىن ئۆزى دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرىنى ئېلىپ كەلدى. ئەگەر مۇسا يالغانچى بولسا، ئۇنىڭ يالغانچىلىقىنىڭ زىيىنىنى پەقەتلا ئۆزى تارتىدۇ، ئەگەر ئۇ راستچىل بولسا، ئۇ سىلەرنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنىڭ بىر قىسمى سىلەرگە كېلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەقىقەتنى تەرك ئېتىپ، باتىلغا يۈزلىنىش ئارقىلىق ھەددىدىن ئاشقان يالغانچىنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

29 _ ئى قەۋمىم! بۈگۈنكى كۈندە سىلەر بۇ زېمىندا ئىسرائىل ئەۋلادى ئۈستىدە غالىبلارچە سەلتەنەت سۈرۈۋاتىسىلەر. ئەگەر بىزگە ئاللاھنىڭ ئازابى كېلىپ قالسا، بۇ ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن بىزگە كىم يارىدەم قىلالايدۇ؟». پىرئەۋن ئۆز قەۋمىگە ئېيتتى: «مەن پەقەت سىلەرگە پايدىلىق بولغان مەسلىھەتنى بېرىۋاتىمەن ۋە سىلەرنى پەقەت توغرا يولغا يېتەكلەيمەن».

30 _ 31] پىرئەۋن جەمەتىدىن بولغان مۇئمىن ئادەم پىرئەۋنگە، ئۇنىڭ يېنىدىكى كاتتىباشلارغا نەسىھەت قىلىپ ۋە ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرۇپ ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! ئەگەر سىلەر مۇسانى ئۆلتۈرسەڭلار، مەن سىلەرنىڭ نۇھ، ئاد، سەمۇد قەۋملىرىگە ئوخشاش ۋە ئۇلاردىن كېيىنكىلەرگە ئوخشاش پەيغەمبەرلىرىگە قارشى بىرلەشكەن ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقتىن ئاللاھ ھالاك قىلىۋەتكەندەك ھالاك بولۇشۇڭلاردىن ئەنسىرەيمەن. ئاللاھ بەندىلىرىنى بىگۇناھ

ئازابلاپ ئۇلارغا ئۇۋال قىلىشنى خالىمايدۇ. ئاللاھ زۇلۇم قىلىشتىن ۋە بارچە نۇقساندىن ئەلۋەتتە پاكتۇر.

32 _ ئى قەۋمىم! شەكسىزكى، مەن سىلەرنىڭ كىشىلەر بىر _ بىرىنى چاقىرىپ ناله _ پەريات قىلىدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشىڭلاردىن ئەنسىرەيمەن.

33 _ ئۇ كۈندە سىلەر ئارقاڭلارغا بۇرۇلۇپ قاچماقچى بولىسىلەر، ئەمما سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرىدىغان ھېچكىم چىقمايدۇ. ئاللاھ كىمنى ئازغۇن قىلىدىكەن ۋە توغرا يولغا يېتەكلىمەيدىكەن، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ھىدايەت قىلغۇچى چىقمايدۇ».

34 _ شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرگە مۇسادىن ئىلگىرى يۇسۇف ئەلەيھىسسالامنى ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغان دەلىل –پاكىتلار بىلەن ئەۋەتكەن ئىدى. يۇسۇف ئەلەيھىسسالام سىلەرنى ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا ۋە ئۇنىڭغا ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەسلىككە بۇيرۇغان ئىدى. ئەمما سىلەر ئۇ سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتتىن ھەمىشە شەكلىنىش ئىچىدە بولدۇڭلار، تاكى ئۇ ۋاپات بولغاندا، «ئاللاھ ئۇنىڭدىن كېيىن ھەرگىز پەيغەمبەر ئەۋەتمەيدۇ» دېدىڭلار. ئاللاھ ھەقىقەتنىڭ چەك –چېگراسىدىن ئۆتۈپ كەتكەن ۋە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە شەك قىلغان ھەربىر گۇمانخورنى مۇشۇنداق ئازدۇرىدۇ، ئۇنى ھىدايەتكە مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

35 _ ئۆزلىرىگە ھېچقانداق دەلىل كەلمىگەن تۇرۇپ، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرى ئۈستىدە تالاش _ تارتىش قىلىدىغانلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ۋە مۇئمىنلەرنىڭ نەزىرىدە قاتتىق نەپرەتكە ئۇچرايدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىنى ھىدايەتتىن مەھرۇم قىلغاندەك، ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ئېتىراپ قىلىشتىن باش تارتقان ھەرقانداق مۇتەكەببىر، زومىگەرنىڭ دىلىنى پېچەتلىۋېتىدۇ.

36 _ 37] پىرئەۋن مۇسانىڭ ئاللاھنى ئېتىراپ قىلىشقا چاقىرغان دەۋىتىگە قارشى چىقىپ: «ئى ھامان! سەن ماڭا كاتتا بىر بىنا ياسىتىپ بەرگىن، ئۇنىڭ بىلەن مەن ئاسماننىڭ يوللىرىغا ئۇلىشىپ، مۇسانىڭ ئىلاھىنى كۆرۈشۈم مۇمكىن. چۈنكى مەن مۇسانى ‹سىلەرنىڭ رەببىڭلار ئاللاھتۇر، ئۇ ئاسمانلارنىڭ يۇقىرىسىدا› دېگەن سۆزىدە راستىنلا يالغانچى دەپ ئويلاۋاتىمەن» دېدى. پىرئەۋنگە ئۇنىڭ يامان ئەمەلى شۇنداق چىرايلىق كۆرسىتىلدى، بارلىق قىلمىشلىرىنى يوللۇق دەپ ساندى. پىرئەۋن باتىلنى ھەقىقەت دەپ كۆرگەنلىكى ئۈچۈن ھىدايەتتىن مەھرۇم قالدى، پىرئەۋننىڭ كىشىلەرگە ئۆزىنى ھەقىقەت ئۈستىدە، مۇسانى بولسا ئازغۇنلۇقتا قىلىپ كۆرسىتىش يولىدىكى بارلىق ھىيلە _ مىكىرلىرى ۋە ئۇنىڭغا قۇرغان تۇزاقلىرى تامامەن بەربات قىلىندى.

38 _ ئىمان ئېيتقان هېلىقى ئادەم ئۆز قەۋمىگە قىلغان نەسىھەتنى قايتىلاپ مۇنداق دېدى: «ئى قەۋمىم! سىلەر ماڭا ئەگىشىڭلار، مەن سىلەرنى توغرا يولغا باشلايمەن.

39 _ ئى قەۋمىم! بۇ دۇنيا ھاياتى پەقەتلا ۋاقىتلىق ھايات بولۇپ، كىشىلەر ئۇنىڭدا ۋاقىتلىق مەنپەئەتلىنىدۇ، ئاندىن تېزلا ئاخىرلىشىدۇ. شۇڭا دۇنيا ھاياتىغا بېرىلىپ كەتمەسلىك كېرەك. شەكسىزكى، ئاخىرەت ۋە ئۇنىڭدىكى جەننەت نېمەتلىرى ھەقىقىي ھاياتلىقتۇر، ئۇ مەڭگۈلۈك قارارگاھتۇر. شۇڭا سىلەر ئاخىرەتلىكنى بۇ دۇنيالىقنىڭ ئالدىدا قويۇشۇڭلار ۋە ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈن سىلەرنى بەختلىك قىلىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشىڭلار كېرەك.

40 _ كىمكى ھاياتىدا ئاللاھقا ئاسىلىق قىلىپ، توغرا يولدىن ئېزىپ كېتىدىكەن، ئاخىرەتتە ئۇنىڭغا قىلمىشىغا يارىشا جازا بېرىلىدۇ. مەيلى ئەر بولسۇن ياكى ئايال بولسۇن، كىمكى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ ياخشى ئەمەل قىلىدىكەن، ئەنە شۇنداق كىشىلەر جەننەتكە كىرىدۇ، جەننەتتە ئاللاھ ئۇلارغا جەننەتنىڭ مېۋىلىرىدىن، نېمەتلىرىدىن ۋە لەززەتلىرىدىن ھېسابسىز رىزىق بېرىدۇ.

41 _ ئى قەۋمىم! مەن سىلەرنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا، مۇسا ئەلەيھىسسالامغا ئەگىشىشكە دەۋەت قىلىۋاتسام، بۇ دەۋەتنىڭ ئاخىرى سىلەرنى جەننەتكە كىرگۈزۈپ، دوزاختىن يىراق قىلىدىغان تۇرسا، سىلەر مېنى ئاللاھنىڭ ئازابىغا تېگىشلىك قىلىدىغان ۋە دوزاختا كىرگۈزىدىغان يامان ئەمەللەنى قىلىشقا دەۋەت قىلامسىلەر؟

42 _ سىلەر مېنى ئاللاھنى ئىنكار قىلىشقا، ئۇنىڭغا مەن ھەقىقىتىنى بىلمەيدىغان نەرسىلەرنى شېرىك كەلتۈرۈشكە دەۋەت قىلىۋاتىسىلەر. بۇ ئەڭ چوڭ ۋە ئەڭ قەبىھ گۇناھتۇر. ھالبۇكى، مەن سىلەرنى گۇناھكارلارنى جازالاشقا قەھرلىك، تەۋبە قىلغۇچىلارغا ناھايىتى مېھرىبان ئاللاھقا ئېلىپ بارىدىغان يولغا دەۋەت قىلىۋاتىمەن.

43 _ ھەقىقەت شۇكى، سىلەر مېنى ئېتىقاد قىلىشقا دەۋەت قىلىۋاتقان نەرسىلەر دەۋەت قىلىشقا تېگىشلىك نەرسىلەر ئەمەس، ئۇ نەرسىلەر ئۆزلىرىنىڭ ئاجىزلىقىدىن ۋە چارىسىزلىكىدىن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھېچكىمنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىپ بېرەلمەيدىغان نەرسىلەردۇر. بىلىڭلاركى، بارلىق خالايىق ئاخىرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىپ بارىدۇ. ئاللاھ شۇ چاغدا ھەربىر ئادەمگە قىلغان ياخشى – يامان ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. گۇناھ – مەئسىيەت سادىر قىلىپ ئاللاھ بەلگىلىگەن چەكتىن ئاشقان، بىگۇناھ كىشىلەرنىڭ قېنىنى تۆككەن ۋە كۈفرىلىق قىلغانلار دوزاختا كىرىدۇر».

44 _ مۇئمن ئادەم قەۋمگە نەسىھەت قىلغان بولسىمۇ، ئۇلار ئۇنىڭ نەسىھىتىگە قۇلاق سالمىغاندىن كېيىن، ئۇلارغا: «ئى قەۋمىم! مېنىڭ سىلەرگە قىلغان بۇ چىرايلىق نەسىھەتلىرىمنى پۇشايمان پايدا بەرمەيدىغان كۈندە چوقۇم ئەسلەيسىلەر، مەن ئىشىمنى ئاللاھقا تاپشۇرىمەن. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ھەممە ئىشىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ قانداق مۇكاپات ياكى جازاغا تېگىشلىك ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر» دېدى.

45 _ نىھايەت، ئاللاھ ئۇ مۇئمىن كىشىنى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ تەۋەلىرىنىڭ جازاسىدىن قوغداپ قالدى. پىرئەۋن تەۋەلىرىنى بولسا ئازابنىڭ ئەڭ يامىنى قورشۇالدى، ئۇلار سۇدا غەرق بولۇپ تۈگەشتى.

46 _ ئۇلار ئاۋۋال غەرق قىلىندى، ئاندىن پۈتۈنلەي ھالاك بولدى، ئۇلار قەبرىلىرىدە ئازابلىنىدۇ. چۈنكى ئۇلار تا قىيامەت كۈنىگە قەدەر ھەر ئەتىگەن _ ئاخشام ئوتقا توغرىلىنىپ تۇرىدۇ، قىيامەت قايىم بولغان كۈندە: «پىرئەۋن تەۋەلىرىگە قىلمىشلىرىنىڭ جازاسىنى تېتىتىش ئۈچۈن، ئۇلارنى ئازابنىڭ ئەڭ قاتتىقىغا كىرگۈزۈڭلار!» (دېيىلىدۇ). (بۇ ئايەت قەبرە ئازابىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ).

47 _ ئۇ چاغدا دوزاخ ئەھلى بىر _ بىرى بىلەن تالاش _ تارتىش قىلىشىدۇ ۋە بىر _ بىرىگە كايىشىدۇ، دۇنيادىكى چاغلىرىدا ئۆزلىرىنىڭ ھاكاۋۇر كاتتىباشلىرىغا ئەگەشكەن ۋە ئۇلارنىڭ دوزاخنىڭ يولىنى چىرايلىق كۆرسىتىپ ئۆزلىرىنى ئازدۇرۇشىغا يول قويغانلار ئۇلارغا: «بىز راستىنلا سىلەرگە ئەگەشكەن ئىدۇق، ئەمدى بىزدىن دوزاخ ئازابىنىڭ بىر قىسمىنى بولسىمۇ ئېلىپ تاشلىيالامسىلەر؟» دەيدۇ.

48 _ ھاكاۋۇر يولباشچىلار ئۆزلىرىنىڭ ئاجىزلىقىنى ئېتىراپ قىلىپ: «دوزاخ ئازابىدىن ھېچ نەرسىنى سىلەردىن كۆتۈرۈۋېتەلمەيمىز، ھەممىمىز دوزاختىمىز، بىز بۇنىڭدىن ھەرگىز قۇتۇلالمايمىز. ھەربىرىمىزگە تېگىشلىك بولغان ئازابنى ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئادالەتلىك ھۆكۈمى بىلەن ئارىمىزدا تەقسىم قىلىپ بولدى» دەيدۇ.

49 _ دوزاختىكى ئەگەشكۈچىلەر بىلەن يولباشچىلار دوزاختا مەسئۇل پەرىشتىلەرگە يالۋۇرۇپ: «سىلەر رەببىڭلارغا دۇئا قىلساڭلار، ئۇ بىزدىن ئازابنى بىر كۈنلۈك بولسىمۇ يېنىكلىتىپ بەرگەن بولسا، بىز ئازراق بولسىمۇ ئارام ئېلىۋالغان بولساقكەن» دەيدۇ.

50 _ دوزاختا مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلارغا كايىپ: «سىلەرنىڭ بۇ تىلىكىڭلار ئەمەلگە ئاشمايدۇ. پەيغەمبىرىڭلار سىلەرگە ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرىنى ئېلىپ كەلگەندە سىلەر

ئۇنى ئىنكار قىلغان ئەمەسمۇ؟» دەيدۇ. گۇناھكارلار قىلمىشلىرىنى ئېتىراپ قىلىپ: «ھەئە، ئەلۋەتتە ئېلىپ كەلگەن ئىدى» دەيدۇ. دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلاردىن يىراقلىشىپ: «بىز سىلەر ئۈچۈن دۇئا قىلمايمىز ۋە سىلەرگە شاپائەتمۇ قىلمايمىز، خالىساڭلار ئۆزۈڭلار دۇئا قىلىڭلار. ئەمما دۇئايىڭلارنىڭ قىلچە پايدىسى بولمايدۇ. چۈنكى سىلەر كاپىر قەۋمىسىلەر. شەكسىزكى، كاپىرلارنىڭ دۇئا قىلغىنى بىكاردۇر، قوبۇل قىلىنمايدۇ» دەيدۇ.

51 _ شەك _ شۇبھىسىزكى، بىز پەيغەمبەرلىرىمىزگە ۋە ئۇلارغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە دۇنيا ھاياتىدا ئۇلارغا ئەزىيەت يەتكۈزگەنلەرگە قارشى چوقۇم يارداەم بېرىمىز، قىيامەت كۈندىمۇ ئەلۋەتتە يارداەم بېرىمىز. ئۇ كۈندە پەيغەمبەرلەر، مۇئمىنلەر ۋە پەرىشتىلەر ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان قەۋملەرگە قارشى گۇۋاھلىق بېرىدۇ، ئۇلار پەيغەمبەرلىك ۋەزىپىسىنى تولۇق ئادا قىلغانلىقىغا، ئۈممەتلىرىنىڭ ئۇلارنى ئىنكار قىلغانلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

52 _ ئاللاھ بەلگىلىگەن چەكتىن ئېشىپ كەتكەن ۋە پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان زالىملارنىڭ ھېساب كۈندە بايان قىلغان ئۆزرىلىرى قىلچە پايدا بەرمەيدۇ، ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلىنىدۇ، دوزاختىن ئىبارەت ئەڭ يامان جايغا تاشلىنىدۇ.

53 _ 54 _ شۇبھىسىزكى، بىز مۇساغا ھەقىقەتكە يېتەكلەيدىغان تەۋراتنى ۋە مۆجىزىلەرنى ئاتا قىلدۇق، ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئەۋلادتىن ئەۋلادقا تەۋراتقا ۋارىسلىق قىلدىغان قىلدۇق. تەۋرات كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلىگۈچى، ساغلام ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن ئۈگۈت ئىدى.

55 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلغىن. بىز سېنىڭ دىنىڭنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىشقا ۋەدە قىلدۇق، بىزنىڭ ۋەدىمىز ھەقتۇر، ئۇنىڭغا خىلاپلىق قىلىنمايدۇ. گۇناھىڭ ئۈچۈن ئاللاھتىن مەغپىرەت تەلەپ قىلغىن، ئەتىگەن _ ئاخشاملىرى رەببىڭنى بارچە نالايىق سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، دەپ مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن.

56 _ شۇبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ۋە قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرى توغرىسىدا ئۆزىگە ھېچقانداق دەلىل كەلمىگەن تۇرۇپ، تالاش _ تارتىش قىلىدىغان ۋە ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلارنى ساختا گەپلەرگە ئارىلاشتۇرۇپ چۈشەندۈرىدىغانلارنىڭ كۆڭلىدە كىبىردىن (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن پەزل – كەرەمگە ھەسەت قىلىپ، ئۇنىڭغا ئۈستۈن كېلىش ھەۋىسىدىن) باشقا نەرسە يوقتۇر. ئۇلار ھەرگىز مەقسىتىگە يېتەلمەيدۇ. سەن ئاللاھقا سىغىنىپ ئۇلارنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلىگىن. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، قىلمىشلىرىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

57 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشى ئەلۋەتتە ئىنسانلارنىڭ يارىتىلىشىدىن ۋە ئۇلارنى ئۆلگەندىن كېيىن توپلاشتىن چوڭ بىر ئىشتۇر. ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى بۇلارنىڭ ھەممىسىنى يارىتىشنىڭ ئاللاھقا تولىمۇ ئوڭاي ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

58 _ كور ئادەم بىلەن كۆزى كۆرىدىغان ئادەم باراۋەر بولمايدۇ. شۇنىڭدەك ئاللاھنىڭ ھىدايىتى بىلەن توغرا يولغا كىرگەن ۋە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلغان مۇئمىنلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ بىرلىكىنى ۋە ئۇنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىنى ئىنكار قىلىپ ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرىغان ئادەملەر باراۋەر بولمايدۇ. ئى ئىنسانلار! سىلەر ئاللاھنىڭ دەلىل – پاكىتلىرى ئۈستىدە بەك ئاز تەپەككۇر قىلىسىلەر، بەك ئاز ئىبرەت ئالىسىلەر.

59 _ قىيامەت چوقۇم كېلىدۇ، بۇنىڭدا قىلچە شەك يوق، سىلەرمۇ ئۇنىڭ كېلىدىغانلىقىغا قىلچە شەك قىلماڭلار. ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيدۇ، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەلمۇ قىلمايدۇ.

60 _ ئى بەندىلەر! رەببىڭلار ئېيتىدۇ: «دۇئانى ماڭىلا قىلىڭلار، ئىبادەتنى ماڭىلا خاس قىلىڭلار. مەن دۇئايىڭلارنى ۋە ئىبادەتلىرىڭلارنى قوبۇل قىلىمەن. شەكسىزكى، مېنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىمنى ئېتىراپ قىلىشتىن ۋە ماڭا ئىبادەت قىلىشتىن چوڭچىلىق قىلىپ باش تارتىدىغانلار خار ھالدا جەھەننەمگە تاشلىنىدۇ».

61 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ ئارام ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە كېچىنى قاراڭغۇ قىلىپ بەرگەن، تىرىكچىلىك قىلىشىڭلار ئۈچۈن كۈندۈزنى يورۇق قىلىپ بەرگەن زاتتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئىنسانلارغا ناھايىتى پەزل _ كەرەملىكتۇر. ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش، ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىش ئارقىلىق شۈكۈر قىلمايدۇ.

62 _ سىلەرگە بۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان زات دۇنيادىكى ھەممە نەرسىنى ياراتقان ئۇلۇغ رەببىڭلار ئاللاھتۇر. ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكى ھەققىدىكى دەلىل – پاكىتلار ئوپئوچۇق ئايان بولغان تۇرۇقلۇق، سىلەر قانداقلارچە ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن بۇرۇلۇپ كېتىپ، مەخلۇقاتقا چوقۇنىسىلەر؟

63 _ سىلەر ھەققەتنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن بۇرۇلۇپ كەتكەندەك، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارمۇ ھەققەتتىن ۋە ئىماندىن بۇرۇلۇپ كېتىدۇ.

64 _ ئاللاھ سىلەرگە زېمىننى تۇرالغۇ قىلىپ بەرگەن، سىلەرگە ئۇنىڭ ئۈستىدە ياشاشنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بەرگەن، ئاسماننى زېمىن ئۈچۈن تورۇس قىلىپ بەرگەن، ئۇنىڭدا يول باشلىغۇچى

يۇلتۇزلارنى ياراتقان، سلەرنى مۇكەممەل شەكىلدە ياراتقان، تۇرقۇڭلارنى چىرايلىق قىلغان ۋە سلەرنى پاك نەرسىلەردىن رىزىقلاندۇرغان زاتتۇر. بۇ نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان ئاشۇ ئاللاھ سلەرنىڭ رەببىڭلاردۇر، ئۇنىڭ ئاتا _ ئېھسانلىرى، پەزل – كەرەملىرى ۋە بەرىكىتى كۆپتۇر. ئۇ ئۆزىنىڭ ئىلاھلىقىغا لايىق كەلمەيدىغان بارلىق سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ئۇ بارچە مەخلۇقاتنىڭ رەببىدۇر.

65 _ ئاللاھ مەڭگۈ ھاياتتۇر، ئۇنىڭ ھاياتى مۇكەممەل ۋە تولۇق ھاياتتۇر، ئۇ ھېچ ئۆلمەيدۇ، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر. شۇڭا سلەر دىنىڭلارنى ئاللاھقا خالىس قىلىپ، ئىبادەتنى ئۇنىڭ ئۆزىگىلا قىلىڭلار، ئەڭ مۇكەممەل ھەمدۇسانا پۈتكۈل ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر!

66 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى: «ماڭا رەببىم تەرىپىدىن ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرى ۋە روشەن ئايەتلەر كېلىشى بىلەنلا، مەن سلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەرگە چوقۇنۇشتىن مەنئى قىلىندىم، ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا ۋايىغا يەتكەن تائەت –ئىبادەت بىلەن بويسۇنۇشقا بۇيرۇلدۇم».

67 _ ئاللاھ سلەرنىڭ ئاتاڭلار ئادەم ئەلەيھىسسالامنى تۇپراقتىن ياراتقان، ئاندىن سلەرنى ئابىمەنىيدىن ياراتقان زاتتۇر. ئاندىن سلەر ئۇيۇغان قانغا ئايلىنىسلەر، ئاندىن سلەر بوۋاق ھالىتىڭلاردا دۇنياغا كۆز ئېچىشتىن بۇرۇن ئاناڭلارنىڭ قارىندا يارىتىلىش باسقۇچلىرىنى باشتىن كەچۈرىسلەر، ئاندىن قىران ۋاقتىڭلارغا يېتىسلەر، ئاندىن قېرىيىسلەر– سلەردىن بەزىلەر بۇرۇن ۋاپات بولۇپ كېتىدۇ– ئاندىن سلەر بەلگىلەنگەن ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر ياشايسلەر. سلەرنى ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرىنى تونۇشقا ئەقلىنى ئىشلەتسۇن، ئايەتلەر ئۈستىدە تەپەككۇر قىلسۇن، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقلىقىنى ۋە ئىبادەتنىڭ ئۇنىڭغىلا قىلىنىدىغانلىقىنى بىلسۇن دەپ، ئايەتلەرنى مۇشۇنداق بايان قىلدۇق.

68 _ تىرىلدۈرۈش ۋە ئۆلتۈرۈش بىر ئاللاھنىڭلا قولىدىن كېلىدۇ. ئاللاھ قانداقلا بىر ئىشنىڭ بولۇشىنى ئىرادە قىلسا، ئۇنىڭغا «بول!» دەيدۇ _ دە، ئۇ شۇ ھامان بولىدۇ. ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانىنى چەكلىگۈچى يوقتۇر.

69 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلارنىڭ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغان بۇ ئايەتلەر ئۈستىدە تالاش _ تارتىش قىلىۋاتقانلىقىغا قارىمامسەن؟ ئۇلار بۇ روشەن ئايەتلەردىن قانداقلارچە بۇرۇلۇپ كېتىدۇ؟ مۇشۇنداق روشەن بايانلاردىن كېيىن ئۇلار نەگە بارماقچى؟

70 _ 72 _ ئاللاھ ئىنسانلارنى ھىدايەت تاپسۇن دەپ پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلغان قۇرئان ۋە باشقا ساماۋى كىتابلارنى ئىنكار قىلغان مۇشرىكلار ئۇزاققا قالماي، بويۇنلىرىغا تاقاقلار، پۇتلىرىغا زەنجىرلەر سېلىنغان چاغدا بۇ قىلمىشىنىڭ ئاقىۋىتىنى بىلىپ قالىدۇ. ئۇ چاغدا ئۇلارنى دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىلەر ناھايىتى ھارارەتلىك قايناق سۇغا سۆرەپ كىرگۈزىدۇ، ئاندىن دوزاخنىڭ ئوتىدا كۆيدۈرۈپ ئازابلايدۇ.

73 _ 74] ئاندىن ئۇلارغا كايىپ: «سىلەر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتىپ چوقۇنغان ئىلاھلىرىڭلار قېنى؟ ئۇلار بۇگۈن سىلەرگە يارىدەم قىلمامدۇ؟ ئۇلارنى چاقىرىڭلار، ئەگەر قولىدىن كەلسە سىلەرنى بۇ ئازابتىن قۇتقۇزسۇن» دېيىلىدۇ، ئۇ ئىنكارچىلار: «دۇنيادا بىز ئىلاھ دەپ چوقۇنغان نەرسىلىرىمىز كۆزىمىزدىن غايىپ بولدى، بىزگە ئەسقاتمىدى، بىز جاھالەتتە ۋە ئازغۇنلۇقتا ياشىغانلىقتىن، ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدىغان ساختا نەرسىلەرنى ئىلاھ دەپ چوقۇنغان ئىكەنمىز» دەپ ئۆزلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىدۇ. ئاللاھ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى مۇشۇنداق ئازغۇنلۇقتا قالدۇرىدۇ.

75 _ سىلەر ئۇچرىغان بۇ ئازاب دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا غەپلەتتە يۈرۈپ، قىلغان يامان ئىشلىرىڭلارغا ئورۇنسىز خۇشال بولغانلىقىڭلار، ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنى كۆزگە ئىلماي ئۇلارغا چوڭچىلىق قىلغانلىقىڭلار تۈپەيلىدىندۇر.

76 _ سىلەر ئەمدى، ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقىڭلار ۋە ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغانلىقىڭلار سەۋەبلىك جەھەننەمگە كىرىڭلار ۋە ئۇ جايدا مەڭگۈ قېلىڭلار. ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان مۇتەكەببىرلەرنىڭ بارىدىغان يېرى بولغان جەھەننەم نېمىدېگەن يامان؟

77 _ ئى پەيغەمبەر! چىداملىق بولغىن، دەۋەت يولۇڭنى داۋاملاشتۇرغىن. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ۋەدىسى ھەقتۇر، ئاللاھ ساڭا قىلغان ۋەدىسىنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ. بىز مۇشرىكلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنىڭ بىر قىسمىنى ئۇلارغا سەن ھايات ۋاقتىڭدا كۆرسەتسەكمۇ ياكى ئۇلارغا ئازاب چۈشۈشتىن بۇرۇن سېنى ۋاپات قىلدۇرساقمۇ، بەربىر ئۇلار بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرۇلىدۇ، ئاندىن ئۇلارنى قىلمىشىغا يارىشا جازالايمىز.

78 _ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، بىز سەندىن ئىلگىرىمۇ نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئۆز قەۋملىرىنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىپ، ئۇلارنى ئىمانغا دەۋەت قىلىشۇن دەپ، ئۇلارغا ئەۋەتكەن ئىدۇق، ئۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ ئارىسىدىن ساڭا بايان قىلىپ بەرگەنلىرىمىزمۇ، بايان قىلىپ بەرمىگەنلىرىمىزمۇ بار. ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆز قەۋمىگە ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزۈشكە بۇيرۇلغان. ئۇ پەيغەمبەرلەردىن ھېچقايسىسى ئاللاھنىڭ ئىرادىسىسىز ئەقلي ياكى بىرەر ھېسسىي

مۆجزە كەلتۈرگەن ئەمەس، ئاللاھنىڭ ئىنكارچى كاپىرلارنى ئازابلاش ھەققىدىكى پەرمانى كەلگەن چاغدا، ئاللاھ پەيغەمبەرلەر بىلەن بۇ ئىنكارچى كاپىرلار ئوتتۇرىسىدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ئۇ چاغدا ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتقان ۋە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتىپ مەخلۇقاتقا چوقۇنغان كاپىرلار زىيان تارتىدۇ.

79 _ 80 _ ئاللاھ سىلەرگە چارۋىلارنى ئۈستىگە مىنىش، گۆشنى يېيىش قاتارلىق مەنپەئەتلەر ئۈچۈن يارىتىپ بەرگەن زاتتۇر. سىلەر ئۇ چارۋىلارغا يۈك _ تاقلىرىڭلارنى ئارتىپ يىراق جايلارغا ئېلىپ بېرىش ئارقىلىق كۆڭلۈڭلاردىكى ھاجىتىڭلارنى ئەمەلگە ئاشۇرىسىلەر. سىلەر قۇرۇقلۇقتا ئاشۇ چارۋىلارنىڭ ئۈستىدە، دېڭىزدا كېمىلەردە سەپەر قىلىسىلەر.

81 _ ئاللاھ سىلەرگە ئۆزىنىڭ مەخلۇقاتى ئۈستىدىكى قۇدرىتىنىڭ ۋە تەدبىرىنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرىنى كۆرسىتىپ تۇرىدۇ. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا، سىلەر ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ئىچىدىن قايسىبىر ئايەتنى ئىنكار قىلىسىلەر؟

82 _ ئاشۇ ئىنكارچىلار زېمىننى كېزىپ ئۆزلىرىدىن بۇرۇنقى ئىنكارچى قەۋملەرنىڭ ھالاكىتى ھەققىدە تەپەككۇر قىلمىدىمۇ؟ ئۇلارنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى بىلمىدىمۇ؟ بۇلارغا قارىغاندا ئۇ قەۋملەرنىڭ سانى كۆپ، كۈچ _ قۇۋۋىتى ئارتۇق ۋە بىناكارلىق، زىرائەتچىلىك قاتارلىق يەر يۈزىدە قالدۇرغان ئىزلىرى كۆپ ئىدى. ئۇلارنىڭ قولىغا كەلتۈرگەن نەرسىلىرى ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشكەن چاغدا ئۇلارغا ئەسقاتمىدى.

83 _ ئاشۇ ئىنكارچى قەۋملەرگە پەيغەمبەرلىرى ھەقىقەتنىڭ ئوپئوچۇق دەلىللىرى بىلەن كەلگەندە، ئۇلار نادانلىقتىن، ئۆزلىرىنىڭ ئاز _ تولا بىلىمگە ئىشىنىپ مەغرۇرلىنىپ كەتتى. نەتىجىدە، ئۇلارنى ئۆزلىرى مەسخىرە قىلغان ئازاب قورشىدى. چۈنكى ئۇلارنى پەيغەمبەرلىرى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرسا، ئۇلار «ئۇ ئازاب قاچان كېلىدۇ؟» دەپ ئۇلارنى مەسخىرە قىلاتتى. (بۇ ئايەتتە ئىسلامغا زىت كېلىدىغان ياكى ئۇنى كەمسىتىدىغان ۋە ياكى شەك پەيدا قىلىدىغان ھەرقانداق ئىلىمنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىگە دەلىل بار) .

84 _ ئۇلار بىزنىڭ ئازابىمىزنى كۆرگەن چاغدا: «بىز بىر ئاللاھقا ئىمان ئېيتتۇق ۋە ئىلگىرى ئىبادەتتە ئاللاھقا شېرىك قىلغان نەرسىلىرىمىزنى ئىنكار قىلدۇق» دەپ ئىمان پايدا بەرمەيدىغان بىر ۋاقىتتا ئىمان ئېيتتى.

85 _ شۇڭا، بىزنىڭ ئازابىمىزنى كۆرگەن چاغدا ئېيتقان ئىمان ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمىدى. چۈنكى ئۇ ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئېيتقان ئىمان ئەمەس، بەلكى مەجبۇر بولۇپ قالغانلىقتىن ئېيتقان ئىمان ئىدى. ئاللاھنىڭ بارلىق ئۈممەتلەر ھەققىدە يۈرگۈزۈپ كەلگەن قانۇنىيىتى شۇكى، ئازابنى

كۆرگەن چاغدا ئېيتقان ئىماننىڭ پايدىسى بولمايدۇ. ئاللاھنىڭ ئازابى كەلگەن چاغدا، بۇرۇن ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان كاپىرلار زىيان تارتتى.

فۇسسىلەت سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ھامىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ قۇرئان كەرىم ناھايىتى شەپقەتلىك، مېھرىبان ئاللاھ تەرىپىدىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتابتۇر.

3 _ بۇ ئەرەب تىلىنى بىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئايەتلىرى ناھايىتى روشەن بايان قىلىنغان، مەنىسى ۋە ئەھكاملىرى تەپسىلىي ئوچۇقلانغان، ئاسان چۈشەنگىلى بولىدىغان ۋە ئەرەب تىلىدا نازىل قىلىنغان قۇرئاندۇر.

4 _ بۇ قۇرئان ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرى بويىچە ئەمەل قىلغان كىشىلەرگە بۇ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى مۇكاپاتلار ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئۇنى ئىنكار قىلغان، ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەن كاپىرلارنى بۇ دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ قاتتىق ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى كىتابتۇر. ئەمما ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈدى ، ئۇلار قۇرئانغا كۆڭۈل قويۇپ قۇلاق سالمايدۇ.

5 _ قۇرئاندىن يۈز ئۆرۈگەن ئاشۇ كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا: «بىزنىڭ دىللىرىمىز سەن بىزنى دەۋەت قىلغان نەرسىلەردىن پەردىلەنگەن، قۇلاقلىرىمىز ئېغىر، شۇڭا سۆزلىرىڭنى ئاڭلىمايمىز. ئى مۇھەممەد! سەن بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا سېنىڭ دەۋىتىڭنى قوبۇل قىلىشتىن توسۇپ تۇرىدىغان بىر پەردە بار. شۇڭا سەن ئۆز دىنىڭ بويىچە ئىش قىلغىن، بىزمۇ ئەلۋەتتە ئۆزىمىزنىڭ ئېتىقادى بويىچە ئىش قىلىۋېرەيلى» دەيدۇ.

6 _ 7] ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: «مەنمۇ سىلەرگە ئوخشاش ئىنسان، ماڭا ‹سىلەرنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق بولغان ئىلاھىڭلار بىرلا ئىلاھتۇر› دەپ ۋەھيى قىلىندۇ. شۇڭا سىلەر سىلەرنى ئاللاھقا ئېلىپ بارىدىغان يولغا كىرىڭلار ۋە ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلەڭلار!» دېگىن. ئىبادەتكە لايىق بولغان ئاللاھنى قويۇپ، قىلچە پايدا – زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان بۇتلارغا چوقۇنىدىغان، رەببىگە ئىمان ئېيتىپ ۋە ئىخلاس قىلىپ قەلبىنى كۈفرىلىقتىن پاكلىمىغان، يوقسۇللارغا زاكات

بەرمەيدىغان، ئاللاھقا ئىخلاس قىلمايدىغان، ھېچكىمگە نەپ بەرمەيدىغان مۇشرىكلارنىڭ ھالىغا ۋاي! ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشكە ئىشەنمەيدۇ، دوزاخ بىلەن جەننەتكىمۇ ئىشەنمەيدۇ.

8 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە، كىتابلىرىغا ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھقا ئىخلاس قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەر ئۈچۈن ئۈزۈلمەيدىغان مۇكاپات بار.

9 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا كايىپ، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ئەجەبلىنىپ ئېيتقىنكى، «سىلەر زېمىننى ئىككى كۈندە ياراتقان ئاللاھنى ئىنكار قىلساڭلار ۋە ئىبادەت قىلىشتا ئۇنىڭغا شېرىكلەرنى قوشساڭلار بولامدۇ؟ ياراتقۇچى ئاللاھ بارچە ئالەملەرنىڭ رەببىدۇر».

10 _ ئاللاھ تولۇق تۆت كۈندە زېمىننىڭ ئۈستىدە مۇستەھكەم تاغلارنى ياراتتى، زېمىننى زېمىن ئەھلى ئۈچۈن بەركەتلىك قىلدى، زېمىن ئەھلىنىڭ يېمەك –ئىچمەك قاتارلىق رىزقىنى، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىغا كېرەكلىك نەرسىلەرنى بەلگىلىدى. يەنى ئىككى كۈندە زېمىننى ياراتتى، يەنە ئىككى كۈندە زېمىن ئۈستىگە تاغلارنى ئورناتتى ۋە زېمىن ئەھلىنىڭ رىزقىنى بەلگىلىدى. بۇ ھەقتە سوئال سورىماقچى بولغانلار بۇنى بىلىۋالسا بولىدۇ.

11 _ ئاندىن ئاللاھ ئاسماننى يارىتىشقا يۈزلەندى. ئاسمان بۇرۇن تۈمان ھالىتىدە ئىدى، ئاسمان بىلەن زېمىنغا: «ئىختىيارىي ياكى مەجبۇرىي ھالدا مېنىڭ ئەمرىمگە بويسۇنۇڭلار» دېۋىدى، ئىككىلىسى: «ساڭا ئىختىيارىي ھالدا كەلدۇق، بىز سېنىڭ ئىرادەڭگە خىلاپلىق قىلمايمىز» دېدى.

12 _ ئاللاھ يەتتە ئاسماننى يارىتىش ۋە ئۇنى تامامىلاشنى ئىككى كۈندە پۈتتۈردى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئاسمان–زېمىننى ئالتە كۈندە ياراتقان بولدى. گەرچە ئاللاھ ئۇلارنى بىر لەھزىنىڭ ئىچىدە يارىتىشقا قادىر بولسىمۇ، ئۆزىگە خاس مەلۇم ھېكمەتكە ئاساسەن شۇنداق قىلغان. ئاندىن ئاللاھ ھەربىر ئاسمانغا ئۆزى ئىرادە قىلغان ۋە بۇيرۇغان ئىشلارنى بىلدۈردى. ئەڭ تۆۋەنكى ئاسماننى يورۇق يۇلتۇزلار بىلەن زىننەتلىدۇق ۋە ئۇنى ئوغرىلىقچە گەپ ئاڭلىۋالىدىغان شەيتانلاردىن قوغدىدۇق، بۇ ئۆرنەكسىز يارىتىش پادىشاھلىقىدا ھەممىگە غالىب، ھەممىنى تولۇق بىلگۈچى ئاللاھنىڭ تەقدىرىدۇر.

13 _ ئەگەر ئۇ مۇشرىكلار ئۆزلىرىگە قۇرئان كەرىمنىڭ سۈپەتلىرى ۋە ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىم – سۈپەتلىرى تولۇق بايان قىلىنغاندىن كېيىن يەنىلا ئىماندىن باش تارتسا، سەن ئۇلارغا: «مەن سىلەرنى ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرى رەببىنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئاسىيلىق قىلغاندا ئۇلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازابقا ئوخشايدىغان ئازابنىڭ سىلەرنىڭمۇ بېشىڭلارغا كېلىشىدىن ئاگاھلاندۇرىمەن» دېگىن.

14 _ مەزكۇر پەيغەمبەرلەر ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىگە ئارقا _ ئارقىدىن كېلىپ، ئۇلارنى بىر ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلماسلىققا دەۋەت قىلغان چاغدا، ئۇلار پەيغەمبەرلەرگە: «ئەگەر رەببىمىز بىزنىڭ ئۇنى بىر دەپ ئېتىقاد قىلىپ، ئىبادەتلەرنى ئۇنىڭ ئۆزىگە قىلىشىمىزنى ئىراده قىلغان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە بىزنى ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىش ئۈچۈن ئاسماندىن پەرىشتىلەرنى چۈشۈرگەن بولاتتى ۋە بىزگە ئوخشايدىغان سىلەردەك ئىنسانلارنى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتمىگەن بولاتتى. شۇڭا بىز سىلەرنىڭ پەيغەمبەرلىكىڭلارنى ۋە سىلەر ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلىمىز» دېدى.

15 _ ئاد قەۋمى يەر يۈزىدە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە ئورۇنسىز يوغانچىلىق قىلدى. ئۇلار مەغرۇرلۇق بىلەن: «كۈچ _ قۇۋۋەتتە بىزدىن ئارتۇق كىم بار؟» دېدى. ئۇلار ئۆزلىرىنى ياراتقان ئاللاھنىڭ كۈچ _ قۇۋۋەتتە ئۆزلىرىدىن ئۈستۈن، جازالاشتا قۇدرەتلىك ئىكەنلىكىنى بىلمىدىمۇ؟ ئەھۋال شۇنداق تۇرسىمۇ، ئۇلار بىزنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلدى.

16 _ ئۇلارغا بۇ دۇنيادا خار قىلغۇچى ئازابنى تېتىشىمىز ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە شۇم كۈنلەردە يۇقىرى ئاۋازلىق قاتتىق سوغۇق بوراننى ئەۋەتتۇق. ئاخىرەتنىڭ ئازابى تېخىمۇ خار قىلغۇچىدۇر، تېخىمۇ قاتتىقتۇر، بۇ ئازابنى ئۇلاردىن ھېچكىم توسۇپ قالالمايدۇ.

17 _ ئەمدى سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان سەمۇد قەۋمىگە كەلسەك، ئۇلارغا توغرا يولنى كۆرسەتكەن ئىدۇق، ئەمما ئۇلار ھىدايەتنىڭ ئورنىغا كورلۇقنى (ئىماننىڭ ھەقىقەتلىرىنى كۆرمەسلىكنى) تاللىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى ئاللاھنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى يالغانغا چىقارغانلىقى ئۈچۈن خار قىلغۇچى چاقماق ئازابى ھالاك قىلدى.

18 _ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازابتىن قۇتقۇزدۇق. ئازابتىن قۇتۇلۇپ قالغان ئاشۇ مۇئمىنلەر ئاللاھتىن قورقىدىغان ۋە تەقۋالىق قىلىدىغان كىشىلەر ئىدى.

19 _ 20 _ ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرى دوزاخقا تاشلىنىش ئۈچۈن توپلىنىدىغان كۈندە، جەھەننەمگە مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلارنى ھەممىسى توپلىنىپ بولغۇچە توختىتىپ تۇرىدۇ. ئۇلار دوزاخنىڭ ئالدىغا كەلگەندە، ئۆزلىرىنىڭ قىلمىشلىرىنى ئىنكار قىلىپ تۇرۇۋالىدۇ. شۇ چاغدا، ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرى، كۆزلىرى ۋە تېرىلىرى ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيادا قىلغان بارلىق گۇناھ _ مەئسىيەتلىرىگە گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

21 _ ئاشۇ گۇناھكارلار تېرىلىرىنىڭ ئۆزلىرىگە قارشى گۇۋاھلىق بەرگەنلىكىگە كايىپ: «سىلەر نېمىشقا بىزگە قارشى گۇۋاھلىق بەردىڭلار؟» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ تېرىلىرى: «ھەر نەرسىنى

سۆزلەتكەن ئاللاھ بىزنىمۇ سۆزلەتتى» دەيدۇ. ئاللاھ سلەرنى يوقتىن بار قىلغان زاتتۇر. سلەر ئۆلگەندىن كېيىن، قىلمىشىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە جازاسىنى تارتىش ئۈچۈن ئۇنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر».

22 _ 23 _ سلەر دۇنيادىكى چاغلىرىڭلاردا نە قۇلىقىڭلارنىڭ، نە كۆزۈڭلارنىڭ، نە تېرىلىرىڭلارنىڭ سلەرنىڭ قىلمىشىڭلارغا گۇۋاھلىق بېرىشىدىن ساقلانمايتتىڭلار ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتلىرىڭلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنى «ئاللاھ بىلمەيدۇ» دەپ قارىغان ئىدىڭلار. سلەرنىڭ رەببىڭلار ھەققىدىكى ئاشۇ قارىشىڭلار سلەرنى ھالاك قىلدى ۋە سلەرنى دوزاخقا ئېلىپ باردى. بۇگۈن سلەر ئۆزىنى ۋە ئائىلىسىنى زىيانغا ئۇچراتقانلاردىن بولدۇڭلار.

24 _ ئۇلار ئازابقا قانچىلىك چىداملىق بولۇپ كەتسۇن، دوزاخ ئۇلارنىڭ جايىدۇر. ئەگەر ئۇلار ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ئۈچۈن دۇنياغا قايتىشنى تىلىسىمۇ، ئۇلارنىڭ تىلىكى ئەمەلگە ئاشمايدۇ ۋە ئۆزرىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ.

25 _ بىز ئاشۇ ئىنكارچىلارغا ئىنسان ۋە جىنلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيتانلاردىن يامان ۋە بۇزغۇنچى دوستلارنى ھەمراھ قىلىپ قويدۇق _ دە، ئۇ شەيتان دوستلار بۇ ئىنكارچىلارغا دۇنيانىڭ لەززەتلىرىنى ۋە شەھۋەتلىرىنى چىرايلىق كۆرسەتتى، ئۇلارغا ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئىشلىمەسلىكنى يوللۇق كۆرسىتىپ ئاخىرەتنى ئۇنتۇلدۇردى، ئاندىن ئۇلارنى ئاخىرەتنى ئىنكار قىلىشقا كۈشكۈرتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئىنسانلار ۋە جىنلاردىن بولغان گۇناھكارلار جامائەسى بىلەن بىرلىكتە دوزاخقا كىرىشكە تېگىشلىك بولدى. شەكسىزكى، ئۇلار دۇنيادا ياخشى ئەمەل قىلماي زىيان تارتتى، ئاخىرەتتە بولسا ئۆزى ۋە ئائىلىسىدىكىلەر دوزاخ ئەھلى قاتارىدىن بولۇپ زىيان تارتتى.

26 _ كاپىرلار بىر _ بىرىگە تەۋسىيە قىلىشىپ: «سلەر بۇ قۇرئانغا قۇلاق سالماڭلار، ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئىتائەت قىلماڭلار، بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنماڭلار، مۇھەممەد قۇرئان ئوقۇۋاتقاندا ئاۋازىڭلارنى چىقىرىپ توۋلاڭلار ۋە ئىسقىرتىڭلار، غەلۋە قىلىپ ئۇنى ئېلىشتۇرۇۋېتىڭلار، شۇنداق قىلساڭلار، قۇرئاننى ئاڭلاشتىن توسۇشتا غەلىبە قىلىشىڭلار مۇمكىن» دېدى.

27 _ مۇشۇنداق دېگەن كاپىرلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە چوقۇم قاتتىق ئازابنى تېتىتىمىز. ئەلۋەتتە بىز ئۇلارنىڭ يامان قىلمىشلىرىغا ئەڭ قاتتىق جازا بېرىمىز.

28 _ ئاشۇ كاپىرلارغا بېرىلىدىغان بۇ جازا ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىگە تېگىشلىك جازا بولۇپ، ئۇلار دوزاخقا كىرىدۇ. ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا بىزنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن، دوزاخ ئۇلارنىڭ مەڭگۈلۈك تۇرىدىغان جايى بولىدۇر. (بۇ ئايەت كىشىلەرنى قۇرئاننى

ئاڭلاشتىن، قۇرئان ئايەتلىرى ھەققىدە ئىزدىنىشتىن توسۇشنىڭ گۇناھىنىڭ ناھايىتى ئېغىر ۋە چوڭ ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدۇ).

29 _ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار دوزاخقا كىرگەندە: «ئى رەببىمىز! ئىنسانلارنىڭ ۋە جىنلارنىڭ ئارىسىدىكى بىزنى ئازدۇرغانلارنى بىزگە كۆرسەتكىن، ئۇلارنىڭ دوزاخنىڭ ئەڭ ئاستىنقى قەۋتىدە بولۇشى ئۈچۈن، ئۇلارنى ئاياغلىرىمىزنىڭ ئاستىدا تۈتايلى» دەيدۇ.

30 _ 32] شۇبھىسىزكى، «رەببىمىز بىرلا ئاللاھتۇر، ئۇنىڭ ھېچقانداق شېرىكى يوقتۇر» دېگەن، ئاندىن ئاللاھنىڭ شەرىئىتىدە مۇستەھكەم تۇرغان كىشىلەر ۋاپات بولىدىغان چاغدا، ئۇلارنىڭ يېنىغا پەرىشتىلەر چۈشۈپ: «ئۆلۈمدىن ۋە ئۆلۈمدىن كېيىنكى ئىشلاردىن ھەرگىز قورقماڭلار، سىلەر قالدۇرۇپ كېتىدىغان دۇنيا ئىشلىرىدىن غەم قىلماڭلار، سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان جەننەت بىلەن خۇشال بولۇڭلار، بىز دۇنيادا سىلەرنىڭ دوستۇڭلارمىز، سىلەرگە ياردەم قىلىمىز، ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن سىلەرنى قوغدايمىز، ئاخىرەتتىمۇ سىلەر بىلەن بىللە بولىمىز. جەننەتتە سىلەر ئۈچۈن كۆڭلۈڭلار تارتقان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ۋە تىلىگەن نەرسەڭلارنىڭ ھەممىسى بار. سىلەر نېمىنى تەلەپ قىلساڭلار، ئۇ دەرھال سىلەرگە تەقدىم قىلىنىپ تۇرىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى گۇناھلىرىڭلارنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچى، سىلەرگە ناھايىتى مېھرىبان ئاللاھ تەرىپىدىن سىلەرگە تەييارلانغان زىياپەتتۇر» دەيدۇ.

33 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە چىن ئېتىقاد قىلىپ ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە «مەن ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا بويسۇندىغان ۋە شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان مۇسۇلمانلارنىڭ قاتارىدىن» دېگەن ئادەمدىنمۇ ياخشى سۆزلۈك ئادەم يوقتۇر. (بۇ ئايەتتە ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىشنىڭ ۋە دەۋەت ئىشلىرىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كۆرسەتكەن بويىچە ھېكمەت بىلەن ئېلىپ بارىدىغان ئۇلىمالارنىڭ پەزىلىتى بايان قىلىنغان).

34 _ 35 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، شەرىئەتتە مۇستەھكەم تۇرغان ۋە كىشىلەرگە ياخشىلىق قىلغان مۇئمىنلەرنىڭ ياخشىلىقى بىلەن، ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلغان ۋە كىشىلەرگە يامانلىق قىلغان كاپىرلارنىڭ يامانلىقى باراۋەر بولمايدۇ. ساڭا يامانلىق قىلغانلارغا ئەپۇچانلىقىڭ، ئېسىل خىسلىتىڭ ۋە ياخشىلىقىڭ بىلەن تاقابىل تۇرغىن. ئۇنىڭ يامانلىقىغا ياخشىلىق قىلىش بىلەن جاۋاب بەرگىن. شۇنداق قىلساڭ، ساڭا يامانلىق قىلغان ۋە سەن بىلەن ئۆزىنىڭ ئارىسىدا ئاداۋەت بار ئادەم گويا ساڭا كۆيۈندىغان سىرداش دوستۇڭدەك بولۇپ قالىدۇ. بۇنداق گۈزەل خىسلەتكە پەقەت ئۆزىنى

كۆڭلى ياقتۇرمايدىغان ياخشى ئىشلارغا زورلىيالايدىغان ۋە ئاللاھ ياخشى كۆرىدىغان ئىشنى قىلىشقا نەپسىنى بويسۇندۇرۇش بىلەن چىدامچانلىق كۆرسىتەلەيدىغان ئادەملەرلا ئېرىشەلەيدۇ، شۇنداقلا يەنە بۇ خىسلەتكە پەقەت دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بۇيۇك نېسىۋىگە ئىگە ئادەملەرلا ئېرىشەلەيدۇ.

36 _ ئەگەر شەيتاندىن كەلگەن بىر ۋەسۋەسە سېنى ساڭا يامانلىق قىلغان ئادەمگە يامانلىق قىلىشقا ئۇندىسە، دەرھال ئاللاھقا سىغىنىپ بۇ يامانلىقتىن پاناھ تىلىگىن. چۈنكى ئاللاھ سېنىڭ پاناھ تىلىگىنىڭنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، جىمى بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

37 _ ئاللاھنىڭ ئۆزىنىڭ بىرلىكى ۋە چەكسىز قۇدرىتىنى نامايان قىلىش ئۈچۈن، بەندىلىرىگە كەلتۈرگەن دەلىل _ پاكىتلىرىدىن بىرى، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ، كۈن بىلەن ئاينىڭ بىر _ بىرى بىلەن ئالمىشىپ تۇرۇشى ۋە بىرىنىڭ ئارقىسىدىن بىرىنىڭ كېلىشىدۇر. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ باشقۇرۇشى ئاستىدىدۇر. سىلەر قۇياشقىمۇ، ئايغىمۇ سەجدە قىلماڭلار، چۈنكى بۇلار ئاللاھ ياراتقان مەۋجۇداتتۇر. ئەگەر سىلەر راستىنلا ئاللاھنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلماقچى بولساڭلار، ئۇ نەرسىلەرنى ياراتقان ئاللاھقا سەجدە قىلىڭلار.

38 _ ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار چوڭچىلىق قىلىپ، ئاللاھقا سەجدە قىلىشتىن باش تارتسا، بىلىپ قويسۇنكى، رەببىڭنىڭ دەرگاھىدىكى پەرىشتىلەر ھەرگىز چوڭچىلىق قىلمايدۇ، ئۇلار كېچە _ كۈندۈز داۋاملىق ئاللاھنى بارچە نۇقسان سۈپەتلەردىن پاك دەپ تەسبىھ ئېيتىپ، ئۇنى ئۇلۇغلاپ تۇرىدۇ. ئۇلار ھەرگىز زېرىكىپ قالمايدۇ، ھېرىپ قالمايدۇ.

39 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنىڭ ۋە چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرىدىن بىرى شۇكى، سەن زېمىننى ئۆسۈملۈكسىز قاقاس ھالەتتە كۆرسەن، ئاندىن بىز ئۇنىڭغا يامغۇر ياغدۇرساق، ئۇنىڭدا ھايات پەيدا بولىدۇ ۋە زىرائەتلەر بىلەن ھەرىكەتلىنىپ كۆپۈشىدۇ. شۇبھىسىزكى، سۈسىزلىقتىن ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرگەن زات خالايىقنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىردۇر. چۈنكى ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

40 _ شۇبھىسىزكى، ھەقىقەتتىن يوز ئۆرۈگەن، قۇرئاننى ئىنكار قىلغان، ئۇنى بۇرمىلاپ چۈشەندۈرىدىغانلار قىلمىشلىرىنى بىزدىن يوشۇرالمايدۇ، چۈنكى بىز ئۇلارنى كۆرۈپ تۇرىمىز. دوزاخقا تاشلىنىدىغان بۇ كاپىر ئادەم ياخشىمۇ؟ ياكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىگە ئىمان ئېيتقانلىقى يۈزىسىدىن، قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا ئازابتىن خاتىرجەم بولغان ھالدا كېلىدىغان ۋە مۇكاپاتقا تېگىشلىك بولىدىغان ئادەممۇ؟ ئى كاپىرلار! خالىغىنىڭلارنى قىلىڭلار، ئاللاھ

قىلمىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپي ئەمەس. ئاللاھ سىلەرنى قىلمىشىڭلارغا ئاساسەن جازالايدۇ. (بۇ ئايەتتە كاپىرلارغا ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلگەن).

41 _ 42 _ شەكسىزكى، ئۆزلىرىگە قۇرئان كەلگەندە، ئۇنى ئىنكار قىلغانلار بۇ قىلمىشىنىڭ جازاسىنى چوقۇم تارتىدۇ، دوزاختا ئازابلىنىدۇ. شەكسىزكى، بۇ قۇرئان ئاللاھنىڭ ئەزىز قىلىشى ۋە قوغدىشى بىلەن ھەممىگە غالىب كېلىدىغان، ھەرقانداق بىر ئۆزگەرتىش ۋە بۇرمىلاشتىن ساقلانغان كىتابتۇر. ئۇنىڭغا ھېچقايسى تەرەپتىن ساختىلىق يۈزلەنمەيدۇ، ئۇنىڭغا ھېچكىم زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. ئۇ كەم –زىيادە قىلىنىشتىن ساقلانغان كىتاب بولۇپ، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، مەدھىيەگە لايىق ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر.

43 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ مۇشرىكلارنىڭ ساڭا ئېيتقان سۆزلىرى بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرنىڭ قەۋملىرى ئىچىدىكى كاپىرلار ئۆز پەيغەمبەرلىرىگە ئېيتقان سۆزلەرنىڭ ئۆزىدۇر. كىشىلەرنى ئاللاھقا دەۋەت قىلىش يولىدا بېشىڭغا كەلگەنلەرگە سەۋر قىلغىن. شەكسىزكى، رەببىڭ تەۋبە قىلغۇچىلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، كاپىرلىقنى ۋە گۇناھنى داۋاملاشتۇرغۇچىلارنى قاتتىق ئازابلىغۇچىدۇر.

44 _ ئى پەيغەمبەر! مۇبادا بىز ساڭا نازىل قىلغان بۇ قۇرئاننى ئەرەب تىلىدىن باشقا تىلدا نازىل قىلغان بولساق، مۇشرىكلار ئەلۋەتتە: «ئۇنىڭ ئايەتلىرى بىز بىلىدىغان ۋە چۈشىنىدىغان تىلدا ئوچۇق بايان قىلىنسا بولمامتى؟ پەيغەمبەر ئەرەب تۇرسا، ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان كىتاب باشقا تىلدا بولسا قانداق بولىدۇ؟ بۇ توغرا ئەمەس» دەيتتى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، بۇ قۇرئان ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلارنى ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە چىقىرىدىغان، ئۇلارنىڭ دىلىدىكى شەك قاتارلىق ئىللەتلەرگە شىپا بولىدىغان كىتابتۇر. قۇرئانغا ئىشەنمەيدىغانلارنىڭ قۇلاقلىرىدا ئۇنى ئاڭلاشتىن ۋە تەپەككۇر قىلىشتىن توسۇپ تۇرىدىغان ئېغىرلىق بار، قۇرئان ئۇلارنىڭ دىللىرىغا كورلۇقدۇر. شۇڭا ئۇلار ئۇنىڭ بىلەن ھىدايەت تاپالمايدۇ. ئۇ مۇشرىكلار يىراقتىن چاقىرىلىۋاتقان بولسىمۇ، ئۆزلىرىنىڭ نېمىگە چاقىرىلىۋاتقانلىقىنى ئاڭقىرالمايۋاتقان ۋە چاقىرغۇچىغا جاۋاب بېرەلمىگەن ئادەمگە ئوخشاشتۇر.

45 _ شەكسىزكى، بىز ساڭا قۇرئاننى نازىل قىلغاندەك مۇساغا تەۋراتنى ئاتا قىلغان ئىدۇق. قەۋمى ئۇنىڭدا ئىختىلاپ قىلىشتى، بەزىسى ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتى، بەزىسى ئۇنى ئىنكار قىلدى. ئەگەر رەببىڭ تەرىپىدىن ئۇلارنىڭ جازاسىنى كېچىكتۈرۈش توغرۇلۇق ئالدىن ئېيتىلغان بىر سۆز

بولمسا ئىدى، ئەلۋەتتە كاپىرلارنى دەرھال ھالاك قىلىش ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىلغان بولاتتى. شەكسىزكى، مۇشرىكلار قۇرئان توغرىسىدا چوڭقۇر شەكتىدۇر.

46 _ كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەل قىلىدىكەن، قىلغان ياخشى ئەمەلىنىڭ پايدىسى ئۇنىڭ ئۆزىگىدۇر، كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىپ يامان ئىش قىلىدىكەن، يامان ئەمەلىنىڭ زىيىنى ئۇنىڭ ئۆزىگىدۇر. رەببىڭ بەندىلەرگە ئۇۋال قىلغۇچى ئەمەستۇر.

47 _ قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى ھەققىدىكى ئىلىم ئاللاھقا خاستۇر. چۈنكى قىيامەتنىڭ ۋاقتىنى ئاللاھ تائالادىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ. مېۋىلەرنىڭ بوغۇنلىرىدىن چىقىشى، ھەرقانداق بىر چىشنىڭ ھامىلدار بولۇشى ۋە تۇغۇشى قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھېچقايسىسى ئاللاھنىڭ ئىلمىنىڭ سىرتىدا ئەمەس. چۈنكى ئاللاھ ھەممىنى بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ قىيامەت كۈنى مۇشرىكلارغا كايىپ ۋە ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئاشكارىلاپ: «سىلەر ئىبادەت قىلىشتا ماڭا قوشۇۋالغان ئاتالمىش شېرىكلىرىم قېنى؟» دەپ ندا قىلىدۇ، ئۇلار: «ساڭا مەلۇم قىلىمىزكى، ئارىمىزدا ھېچكىم سېنىڭ شېرىكىڭ بار دەپ گۇۋاھلىق بەرمەيدۇ» دەيدۇ.

48 _ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ دۇنيادا چوقۇنغان مەبۇدلىرى ئۇلاردىن غايىب بولىدۇ، ئۇلارغا قىلچە مەنپەئەت يەتكۈزەلمەيدۇ. ئۇلار شۇ چاغدا ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قاچىدىغان جاي يوق ئىكەنلىكىنى ئېنىق بىلىدۇ.

49 _ ئىنسان دۇنيالىق ئۈچۈن رەببىدىن ئۆزىگە ياخشىلىق تىلەشتىن زېرىكمەيدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا يوقسۇللۇق، قاتتىقچىلىق دېگەندەك بىرەر كۈلپەت يېتىپ قالسا، ئۇ ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن تولىمۇ ئۈمىدسىزلىنىپ كېتىدۇ، ئاللاھ ماڭا ياردەم قىلمايدۇ دەپ ئويلايدۇ.

50 _ ئەگەر بىز ئىنسانغا بېشىغا كەلگەن ئېغىر كۈلپەتتىن كېيىن، دەرگاھىمىزدىن بىر رەھمەت ئاتا قىلىپ نېمەتنى تېتىتساق، ئۇ ئاللاھقا شۈكۈر قىلمايدۇ. ئەكسىچە، ھەددىدىن ئېشىپ: «بۇ مېنىڭ ھەققىمدۇر، مەن ئۇنىڭغا تېگىشلىك بولغانلىقىم ئۈچۈن ماڭا كەلدى. قىيامەتنى بولمايدۇ دەپ ئويلايمەن، مۇبادا قىيامەت بولۇپ مەن رەببىمنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلغان تەقدىردىمۇ، شەكسىزكى، رەببىمنىڭ يېنىدا ماڭا جەننەت بار» دەيدۇ. قىيامەت كۈنىدە كاپىرلارغا بۇ دۇنيادىكى بارلىق قىلمىشلىرىنى ئېيتىپ بېرىمىز ۋە ئۇلارغا قاتتىق ئازابنى تېتىتىمىز.

51 _ بىز ئىنسانغا تەن ساقلىقى ياكى كەڭ رىزىق دېگەندەك ياخشىلىق ئاتا قىلساق، ئۇ بۇنىڭغا شۈكۈر قىلىشتىن ۋە ھەققەتكە بويسۇنۇشتىن باش تارتىپ ھاكاۋۇرلىشىپ كېتىدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا بىرەر كۈلپەت يەتسە، ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ توختىماي دۇئا قىلىدۇ.

52 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ ئىنكارچىلارغا ئېيتقىنكى: «دەپ بېقىڭلارچۇ، بۇ (قۇرئان ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان بولسا، ئاندىن سىلەر ئۇنى ئىنكار قىلغان بولساڭلار، سىلەردىن ئازغۇن ئادەم يوقتۇر. چۈنكى سىلەر قۇرئاننى ئىنكار قىلىش بىلەن ھەقىقەتتىن پۈتۈنلەي يىراقلىشىپ كەتكەن بولدۇڭلار».

53 _ ئاشۇ ئىنكارچىلارغا قۇرئاننىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان ھەق كىتاب ئىكەنلىكى شەك قوبۇل قىلمايدىغان دەرىجىدە ئېنىق ئايان بولغانغا قەدەر، بىز ئۇلارغا ئاسمان _ زېمىن ئەتراپىدىكى ۋە ئۆزلىرىدىكى قۇدرىتىمىزگە ۋە گۈزەل سەنئەتلىرىمىزگە دالالەت قىلىدىغان ئالامەتلەرنى كۆرسىتىپ تۇرىمىز. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ راستچىللىقى، ئاللاھنىڭ ئۇنىڭغا گۇۋاھ بولغانلىقى قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە دەلىل بولۇشقا يېتەرلىك ئەمەسمۇ؟ شەكسىزكى، ئاللاھ قۇرئاننىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكىگە گۇۋاھتۇر، ئاللاھنىڭ گۇۋاھلىقىدىن چوڭ گۇۋاھلىق يوقتۇر.

54 _ بىلىڭلاركى، ئۇ كاپىرلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىش ھەققىدە شەك ئىچىدىدۇر، بىلىڭلاركى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى ئىلمى ۋە قۇدرىتى بىلەن قورشاپ تۇرغۇچىدۇر. ئۇنىڭغا ئاسمان _ زېمىندا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

شۇرا سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] ھا، مىم، ئەين، سين، قاف (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

3 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ساڭا بۇ قۇرئاننى نازىل قىلغاندەك سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگىمۇ ساماۋى كىتابلارنى نازىل قىلغان ئىدى. ئاللاھ ئاسىي –گۇناھكارلارنى جازالاشتا كۈچلۈكتۇر، ھەممە ئىشلىرىدا ۋە سۆزلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

4 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر. ئاللاھ زاتىدا، قۇدرىتىدە ھەممىدىن ئۈستۈن ۋە ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر.

5 _ ئاسمانلارنىڭ ھەربىرى ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىدىن ئەيمىنىپ يۇقىرى تەرىپىدىن يېرىلىپ كېتىشكە تاس قالىدۇ، پەرىشتىلەر رەببىنى مەدھىيەلەپ، ئۇنى بارچە نۇقسانلاردىن پاك دەپ تەسبىھ ئېيتىدۇ، ھەمدە يەر يۈزىدىكى مۇئمىنلەرنىڭ گۇناھلىرىنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى تىلەيدۇ. بىلىڭلاركى، ئاللاھ بەندىلىرى ئىچىدىكى مۇئمىنلەرنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

6 _ ئاللاھنى قويۇپ باشقىلارنى ئىلاھ قىلىۋالغان ۋە ئۇلارغا چوقۇنغانلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئاللاھ كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ جازاسىنى بېرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن مەسئۇل ئەمەسسەن. سەن پەقەتلا ئاگاھلاندۇرغۇچىسەن. شۇڭا سەن دىننى يەتكۈزىسەن، بىز ئۇلاردىن ھېساب ئالىمىز.

7 _ مەككە ئاھالىسىنى ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ۋە كىشىلەرنى كېلىدىغانلىقىدا قەتئىي شەك بولمىغان قىيامەت كۈنىدىن ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن، سەندىن بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرگە ۋەھيى قىلغىنىمىزدەك ساڭا قۇرئاننى ئەرەب تىلىدا ۋەھيى قىلدۇق. ئۇ كۈندە ئىنسانلار ئىككى پىرقىگە ئايرىلىدىغان بولۇپ، بىر پىرقە جەننەتتە، يەنە بىر پىرقە جەھەننەمدە بولىدۇ. جەننەتكە كىرىدىغان پىرقە ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا

كەلگەن دىنغا ئەگەشكەن كىشىلەردۇر، دوزاخقا كىرىدىغان پىرقە ئاللاھنى ئىنكار قىلغان ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا كەلگەن دىنغا قارشى تۇرغان كاپىرلاردۇر.

8 _ ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، جىمى بەندىلىرىنى ھىدايەت قىلىپ ھەممىسنى بىر ئۈممەت قىلاتتى، لېكىن ئاللاھ خالىغان ئادەمنى رەھمىتىگە كىرگۈزۈشنى ئىرادە قىلدى. ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارغا قىيامەت كۈنى ھېچقانداق ئىگە، ھېچقانداق مەددەتكار يوقتۇر، ئۇلارنى ئازابتىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان بىرەر يارىدەمچى چىقمايدۇ.

9 _ ئۇ مۇشرىكلار ئاللاھنى قويۇپ باشقىلارنى ئۆزىگە مەددەتكار قىلىۋالدى. ھالبۇكى، يېگانە مەددەتكار ئاللاھتۇر، مۇئمىنلەر تائەت _ ئىبادەتلىرى بىلەن ئاللاھنى ئۇلۇغلايدۇ. ئاللاھمۇ مۇئمىن بەندىلىرىنى ئۇلارنىڭ بارلىق ئىشلىرىدا قاراڭغۇلۇقلاردىن يورۇقلۇققا چىقىرىش بىلەن ھىمايە قىلىدۇ، ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۇلۇكلەرنى تىرىلدۈرىدۇ، ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ھېچقانداق ئىشتىن ئاجىز كەلمەيدۇ.

10 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر دىنىڭلارغا مۇناسىۋەتلىك قانداقلا بىر ئىشتا ئىختىلاپلىشىپ قالساڭلار، ئۇنى ھەل قىلىشنىڭ چارىسى ئاللاھنىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگە مۇراجىئەت قىلىشتۇر. ئەنە شۇ ئاللاھ مېنىڭمۇ،
سىلەرنىڭمۇ رەببىمىزدۇر. مەن بارلىق ئىشلىرىمدا ئۇنىڭغىلا تايانىدىم، ھەممە ئىشتا ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگىلا مۇراجىئەت قىلىمەن.

11 _ ئاللاھ تائالا ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆز ئىرادىسى، قۇدرىتى ۋە ھېكمىتى بىلەن ياراتقان يېگانە ياراتقۇچىدۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ ئۇنسى _ ئۇلىپەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە ئۆز تىپىڭلاردىن جۈپلەرنى قىلىپ بەردى، سىلەرگە ھايۋانلاردىنمۇ ئەركەك – چىشىلەرنى قىلىپ بەردى ، ئەر _ خوتۇنلۇق مۇناسىۋىتى ئارقىلىق سىلەرنى كۆپەيتىدۇ، ھېچقانداق بىر مەخلۇقات ئاللاھقا ئوخشاش ئەمەستۇر، چۈنكى ئاللاھ زاتىدا، ئىش – پائالىيەتلىرىدە ۋە ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە ھېچكىمگە ئوخشىمايدىغان يەككە _ يېگانە زاتتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئىسملىرىنىڭ ھەممىسى گۈزەل، سۈپەتلىرىنىڭ ھەممىسى كامالەت، ئىش _ پائالىيەتلىرىنىڭ ھەممىسى كاتتا ۋە ئۇلۇغ ئىشلاردۇر. ئاللاھ ئاشۇ كاتتا ئىش _ پائالىيەتلىرى ئارقىلىق بارچە مەۋجۇداتنى ئۆرنەكسىز ياراتتى. ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھقا بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن ۋە گەپ _ سۆزلىرىدىن ھېچقانداقتى مەخپىي ئەمەس. ئاللاھ ئۇلارغا شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپات ياكى جازا بەلگىلەيدۇ.

12 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئىگدارچىلىقى ئاللاهقا خاستۇر، رەھمەت ۋە رىزىقنىڭ ئاچقۇچلىرى ئۇنىڭ قولىدىدۇر، ئۇ خالىغان بەندىسىنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاهقا بەندىلىرىنىڭ ھېچقانداق بىر ئىشى مەخپىي ئەمەستۇر.

13 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆزى ۋەھيى قىلغان ئىسلام دىنىنى سىلەرگە دىن قىلىپ بەلگىلىدى. ئىلگىرى بۇ دىننى نۇھقا، ئىبراھىمغا، مۇساغا ۋە ئىيساغا تەۋسىيە قىلغان ئىدى. ئۇلارغا: «دىننى ئاللاهقا خالىس ئىبادەت ۋە ئىتائەت قىلىش بىلەن بەرپا قىلىڭلار، ئاللاھ بۇيرۇغان دىندا ئىختىلاپلىشىپ بۆلۈنمەڭلار» دەپ بۇيرۇغان ئىدى. ئى پەيغەمبەر! ئاللاهنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان كەلتۈرۈش ۋە ئۇنىڭغا خالىس ئىبادەت قىلىشتىن ئىبارەت سەن دەۋەت قىلىۋاتقان ئىسلام دىنى مۇشرىكلارغا ئېغىر كەلدى. ئاللاھ بۇ ھەق دىنغا بەندىلىرى ئىچىدىن ئۆزى خالىغان ئادەمنى تاللايدۇ ۋە ئۆزى تەرەپكە يول ئالغان ئادەمنى تائەت– ئىبادەتكە مۇۋەپپەق قىلىدۇ.

14 _ مۇشرىكلار ئۆزلىرىگە ئىلىم كەلگەن ۋە ئىسلام دىنىنىڭ ھەق ئىكەنلىكى توغرىسىدا دەلىل _ پاكىتلار تولۇق ئوتتۇرىغا قويۇلغاندىن كېيىن، پىرقىلەرگە ۋە مەزھەپلەرگە بۆلۈنۈپ كەتتى. ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلىشىغا تۇرتكە بولغان نەرسە ئۇلارنىڭ ھاكاۋۇرلۇقى ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋېلىشتىن ئىبارەت بويۇنتاۋلىقى ئىدى. ئى پەيغەمبەر! ئەگەر رەببىڭنىڭ ئۇلارنىڭ جازاسىنى قىيامەت كۈنىگە قەدەر كېچىكتۈرۈش ھەققىدىكى ئالدىن ئېيتقان سۆزى بولمىسا ئىدى، كاپىرلارنىڭ جازاسىنى تېزلىتىپ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەلۋەتتە ھۆكۈم چىقارغان بولاتتى. دىندا ئىختىلاپلاشقان ئاشۇ كىشىلەردىن كېيىن تەۋرات ۋە ئىنجىل قاتارلىق ساماۋى كىتابلارغا ۋارىسلىق قىلغانلار دىندا چوڭقۇر شەك ئىچىدە بولۇپ كەلدى.

15 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئىنسانلارنى ئاللاھ جىمى پەيغەمبەرلەرگە بەلگىلەپ بەرگەن ئاشۇ ھەق دىنغا چاقىرغىن، ئاللاھ سېنى بۇيرۇغاندەك توغرا يولدا مۇستەھكەم بولغىن، ھەقىقەت توغرۇلۇق شەك قىلىپ، دىندىن ئېزىپ كەتكەنلەرنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن ۋە ئېيتقىن: «مەن ئاللاھ پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلغان كىتابلارنىڭ ھەممىسگە ئىمان ئېيتتىم، رەببىم مېنى ئاراڭلاردا ئادالەتلىك بولۇشقا بۇيىردى، ئاللاھ بىزنىڭمۇ رەببىمىزدۇر، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلاردۇر، بىزنىڭ ياخشى ئەمەللىرىمىزنىڭ ساۋابى ئۆزىمىز ئۈچۈندۇر، سىلەرنىڭ يامان ئەمەللىرىڭلارنىڭ جازاسىمۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈندۇر. ھەقىقەت ئايان بولغاندىن كېيىن، سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا مۇنازىرىلىشىپ يۈرۈشكە ھاجەت يوق. ئاللاھ قىيامەت كۈنى ھەممىمىزنى يىغىدۇ

ۋە بىز ئىختىلاپلاشقان مەسىلە توغرىسىدا ئارىمىزدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ھەممە خالايىقنىڭ ئاخىر قايتىدىغان جايى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر. ئاللاھ شۇ چاغدا ھەربىر ئادەمگە تېگىشلىك مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ».

16 _ كىشىلەر ئاللاھنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىپ ئىسلامغا كىرگەندىن كېيىن، ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەۋەتكەن دىنى توغرۇلۇق بەس _ مۇنازىرە قىلىشىدىغانلارنىڭ دەلىللىرى رەببىنىڭ دەرگاھىدا بىكاردۇر. ئۇلار دۇنيادا ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرايدۇ، ئاخىرەتتە ئۇلارغا دوزاخ ئازابىدىن ئىبارەت قاتتىق ئازاب بار.

17 _ ئاللاھ ئىنسانلار ئارىسىدا ئىنساپ بىلەن ھۆكۈم قىلسۇن دەپ، قۇرئاننى ۋە باشقا ساماۋى كىتابلارنى ھەق ۋە ھېكمەت بىلەن نازىل قىلغان، ئادالەتتىن ئىبارەت ئۆلچەمنى بەلگىلىگەن زاتتۇر. سەن قىيامەتنىڭ ۋاقتىنى نەدىن بىلىسەن؟ بەلكى ئۇ يېقىندۇر.

18 _ قىيامەتكە ئىشەنمەيدىغانلار ئۇنى مەسخىرە قىلغانلىقتىن، ئۇنىڭ تېز كېلىشىگە ئالدىرايدۇ، ئەمما قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقىغا ئىمان كەلتۈرگەنلەر بولسا ئۇنىڭدىن قورقىدۇ، ئۇنىڭ شەكسىز ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. بىلىڭلارکى، قىيامەت توغرۇلۇق جېدەللىشىدىغانلار ئەلۋەتتە چوڭقۇر ئازغۇنلۇقتىدۇر، ئۇلار ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراقتىدۇر.

19 _ ئاللاھ بەندىلىرىگە بەكمۇ كۆيۈمچاندۇر. ئۇ خالىغان بەندىسىگە كەڭ رىزىق ئاتا قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنىڭ رىزقىنى ئۆز ھېكمىتىگە ئاساسەن تار قىلىدۇ. ئاللاھ ناھايىتى كۈچلۈكتۇر، بارچە كۈچ ئۇنىڭدۇر، گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر ۋە ھەممىگە غالىبتۇر.

20 _ كىمكى قىلغان ئەمەلى بىلەن ئاخىرەتنىڭ مۇكاپاتىنى كۆزلەپ، ئاللاھنىڭ ھەقلىرىنى ئادا قىلسا، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىش ئىشلىرىغا پۇل _ مال سەرپ قىلسا، بىز ئۇنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى كۆپەيتىمىز، ئالدىغان مۇكاپاتىنى ئون ھەسسىگىچە ۋە ئاللاھ خالىغان مىقدارغىچە ئاشۇرۇپ بېرىمىز، كىمكى ئەمەلى بىلەن دۇنيانىڭ مەنپەئەتىنىلا كۆزلىسە، ئۇنىڭغا ئۇ كۆزلىگەن مەنپەئەتتىن بىز تەقدىر قىلغان قىسمىنىلا بېرىمىز. ئەمما ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە مۇكاپاتتىن ھېچبىر نېسىۋە يوقتۇر.

21 _ ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك قىلىۋېلىشتىن ئىبارەت ئاللاھ رۇخسەت قىلمىغان ئىشلارنى دىن قىلىپ بېكىتىپ بەرگەن مەبۇدلىرى بارمۇ؟ ئەگەر ئاللاھنىڭ ئۇلارنىڭ جازاسىنى ئاخىرەتكە كېچىكتۈرۈش ۋە ئۇلارنى بۇ دۇنيادا جازالىماسلىق ھەققىدىكى ھۆكمى بولمىسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇلارغا ئازاب كەلتۈرۈلۈپ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىلغان بولاتتى.

شەكسزكى، ئاللاهنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئاخىرەتتە ناھايىتى قاتتىق ۋە تولىمۇ دەر تلىك ئازاب بار.

22 _ ئى پەيغەمبەر! قىيامەت كۈنى ئۇ كاپىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ دۇنيادىكى رەزىل قىلمىشلىرىنىڭ جازاسى چۈشكەن چاغدا، سەن ئۇلارنىڭ قورقۇنچتىن تىترەۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن. ئۇلار ئۇ ئازابنى چوقۇم تارتىدۇ. ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان كىشىلەر بولسا ئاخىرەتتە جەننەتلەرنىڭ باغچىلىرىدا ۋە ئېسىل قەسىرلىرىدە نېمەتلىنىدۇ، ئۇلار رەببىنىڭ ھۇزۇرىدا كۆڭلى تارتقان نەرسىلەردىن بەھرىمەن بولىدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا ئاتا قىلىدىغان بۇ پەزل– كەرەملەر ھەقىقەتەن كاتتا ئىنئامدۇر.

23 _ ئى ئىنسانلار! ئاخىرەتتىكى نېمەت، ئىززەت– ئىھتىرام قاتارلىق مەن خەۋەر بەرگەن ئىنئاملار، ئاللاھنىڭ بۇ دۇنيادا ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان بەندىلىرىگە بەرگەن خۇش خەۋىرىدۇر. ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاخىرەت ھەققىدە شەك قىلىدىغانلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرنى ھەق دىنغا دەۋەت قىلغانلىقىمغا سىلەرنىڭ ماڭا پۇل _ مال بېرىشىڭلارنى تەلەپ قىلمايمەن، پەقەت ئاىرىمىزدىكى تۇغقانداىچىلىقنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىشىڭلارنىلا تىلەيمەن». كىمكى بىرەر ياخشى ئىش قىلسا، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى ئۇن ھەسسىگىچە ئاشۇرۇپ بېرىمىز. شەكسزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بەرگۈچىدۇر.

24 _ ئاشۇ مۇشرىكلار «مۇھەممەد ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغانىنى توقۇدى، ئۇ بىزگە ئوقۇپ بەرگەن قۇرئان ئۆزى ئويدۇرۇپ چىققان سۆزلەردۇر» دەۋاتامدۇ؟ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن شۇنداق قىلغان بولساڭ، ئاللاھ خالىسا، سېنىڭ قەلبىڭنى پېچەتلىۋەتكەن بولاتتى. ھەقىقەت شۇكى، قۇرئان ئاللاھنىڭ سۆزىدۇر، سەن ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغان ئېيتمىدىڭ. ئاللاھ باتىلنى (يەنى ھەرقانداق ساختىلىقنى) ئۆچۈرۈپ تاشلايدۇ، ئۆزىنىڭ ئۆزگەرمەس سۆزلىرى ۋە چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدىغان راست ۋەدىلىرى ئارقىلىق ھەقىقەتنى ئوتتۇرىغا چىقىرىدۇ. شەكسزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ دىللىرىدىكىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەستۇر.

25 _ ئاللاھ گۇناھىغا پۇشايمان قىلىپ، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان بەندىسىنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدىغان، ئۇلارنىڭ يامانلىقلىرىنى ئەپۇ قىلىدىغان، سىلەرنىڭ قىلمۇاتقان ياخشى _ يامان ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرىدىغان زاتتۇر. سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلاردىن ھېچبىرى ئاللاھقا مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

26 _ ئاللاھ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدۇ، ئۆزىنىڭ پەزل _ كەرىمىدىن ئۇلارغا مۇكاپاتلىرىنى ئاشۇرۇپ بېرىدۇ. ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا ئاخىرەتتە ئىنتايىن قاتتىق ۋە دەرتلىك ئازاب بار.

27 _ ئەگەر ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ رىزقىنى بەك كەڭ قىلىۋەتسە ئىدى، ئۇلار ئەلۋەتتە يەر يۈزىدە ھەددىدىن ئېشىپ كېتەتتى، بىر _ بىرىنى بوزەك قىلغان بولاتتى. لېكىن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ رىزقىنى ئۇلارغا يېتىدىغان مىقداردا ئۆزى خالىغانچە چۈشۈرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر.

28 _ ئاللاھ ئىنسانلار يامغۇردىن ئۈمىدسىزلەنگەندىن كېيىن، ئۇلارغا يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدىغان يېگانە زاتتۇر. ئاللاھ ئۆز رەھمىتىنى بەندىلىرى ئارىسىغا كەڭ تارقىتىدۇ، ھەممىسىنى يامغۇردىن بەھرىمەن قىلىدۇ. ئاللاھ پەزل _ كەرەمى بىلەن بەندىلىرىنى پەرۋىش قىلىدىغان زاتتۇر، ئۇ ھەممە ئىشىدا مەدھىيەگە لايىقتۇر.

29 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى، ئۇلۇغلۇقىنى ۋە يېگانە پادىشاھلىقىنى كۆرسىتىدىغان كائىنات دەلىللىرىدىن بىرى، ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ئۆزىنەكسىز يارىتىلغانلىقى ۋە ئاللاھنىڭ بۇ ئىككىسىدە ھەر خىل جانلىقلارنى تارقىتىۋەتكەنلىكىدۇر. ئاللاھ قىيامەت كۈنى بارچە خالايىقنى تىرىلدۈرۈپ توپلاشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئىش قىيىن ئەمەس.

30 _ ئى ئىنسانلار! دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىڭلاردا بېشىڭلارغا كەلگەن ھەرقانداق بىر مۇسىبەت سىلەرنىڭ ئۆزۈڭلار سادىر قىلغان گۇناھىڭلار تۈپەيلىدىندۇر. شۇنداقتىمۇ رەببىڭلار گۇناھىڭلاردىن نۇرغۇنلىرىنى ئەپۇ قىلىۋېتىدۇ ۋە سىلەرنى جازالىمايدۇ.

31 _ ئى ئىنسانلار! (ئەگەر ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلساڭلار) يەر يۈزىدە ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايسىلەر، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا سىلەرنىڭ ئىشىڭلارغا ئىگە بولىدىغان، سىلەرگە مەنپەئەت يەتكۈزىدىغان ھېچبىر ئىگە ۋە سىلەرنى زىيان _ زەخمەتتىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچبىر مەددەتكار يوقتۇر.

32 _ 33 _ ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە ۋە تەڭداشسىز پادىشاھلىقىغا دالالەت قىلىدىغان دەلىللىرىنىڭ بىرى، تاغدەك چوڭ كېمىلەرنىڭ دېڭىزدا قاتناپ يۈرۈشىدۇر. ئەگەر ئاللاھ خالىسا، شامالنى توختىتىۋېتىدۇ _ دە، مېڭىۋاتقان كېمىلەر دېڭىزدا توختاپ قالىدۇ. كېمىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ قۇدرىتى بىلەن دېڭىزدا مېڭىشىدا ۋە توختاپ قېلىشىدا، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتا ناھايىتى

چدامچان، ئاللاهنڭ نېمەتلىرىگە كۆپ شۈكۈر قىلغۇچى ھەربىر بەندە ئۈچۈن، ئاللاهنڭ قۇدرىتىگە ئوپئوچۇق دەلىللەر ۋە ۋەز _ نەسىھەتلەر بار.

34 _ ياكى ئاللاھ بۇ كېمىلەرنى ئىچىدىكى يولۇچىلارنڭ گۈناھلىرى سەۋەبلىك سۈغا غەرق قىلۋېتىدۇ. يەنە نۇرغۇن گۈناھلارنى ئەپۇ قىلۋېتىدۇ ۋە گۈناھ قىلغۇچىلارنى جازالىمايدۇ.

35 _ بىزنىڭ بىر ئىكەنلىكىمىزگە دالالەت قىلىدىغان ئايەتلىرىمىز ئۈستىدە ئورۇنسىز دەتالاش قىلىدىغانلار ئاللاھ ئۇلارنى گۈناھى تۈپەيلى جازالىغان چاغدا ئۆزلىرىگە ئاللاھنڭ ئازابىدىن قېچىپ كېتىدىغان ھېچقانداق جاي يوقلۇقىنى بىلىپ قالىدۇ.

36 _ ئى ئىنسانلار! پۇل _ مال ۋە بالىچاقا قاتارلىق سىلەرگە بېرىلگەن ھەرقانداق نەرسە، پەقەتلا مۇشۇ دۇنيا ھاياتىدا سىلەر مەنپەئەتلىنىدىغان نەرسىلەر بولۇپ، تېزلا يوقلىپ كېتىدۇ. ئەمما ئاللاھنڭ دەرگاھىدىكى جەننەت نېمىتى بولسا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرگەن، ھەر ئىشتا ئاللاھقا تايىنىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ھەممىدىن ياخشى ۋە مەڭگۈلۈكتۇر.

37 _ 39] ئۇلار ئاللاھ مەنئى قىلغان چوڭ گۈناھلاردىن ۋە بارلىق قەبىھ قىلمىشلاردىن ساقلىنىدىغان، ئۆزىگە يامانلىق قىلغان كىشىگە دەرغەزەپ بولغان چاغلىرىدا ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ ئۇنى كەچۈرەلەيدىغان، رەببىنىڭ ئىمانغا ۋە تەۋھىدكە چاقىرغان دەۋىتىگە ئاۋاز قوشىدىغان، پەرز نامازلارنى ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان، قىلماقچى بولغان ھەرقانداق ئىشلىرىنى مەسلىھەت بىلەن قىلىدىغان، بىز ئاتا قىلغان پۇل _ مالنىڭ زاكىتىنى تېگىشلىك بولغان كىشىلەرگە يەتكۈزۈپ بېرىدىغان ۋە ئاللاھنڭ يولىغا ئىختىيارىي ھالدا پۇل سەرپ قىلىدىغان، زۇلۇمغا ئۇچرىغاندا زۇلۇم قىلغانلارغا قارشى تۇرالايدىغان ۋە ئۇلارغا تېگىشلىك جازاسىنى بېرىشتە ئاشۇرۇۋەتمەيدىغان كىشىلەردۇر. ئەگەر ئۇلار باشقىلارنىڭ يامانلىقىغا سەۋر قىلسا، ئۇلار كۆپلىگەن ياخشىلىقلارغا ۋە كۆپ ئەجىر _ ساۋابقا ئېرىشىدۇ.

40 _ بىر يامانلىق قىلغان كىشىنىڭ جازاسى شۇنىڭغا ئوخشاش بىر يامانلىقتۇر، قىلمىشىدىن ئارتۇق جازالاشقا بولمايدۇ. كىمكى ئۆزىگە يامانلىق قىلغان كىشنى ئاللاھنڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ ئەپۇ قىلسا ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئارىسىنى تۈزىسە، ئۇنىڭ ئەجرىنى ئاللاھ بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئىنسانلارغا يامانلىق قىلىدىغان زالىملارنى ھەرگىز دوست تۇتمايدۇ.

41 _ كىمكى زۇلۇمغا ئۇچرىغاندىن كېيىن يوللۇق ھالدا ئىنتىقام ئالسا، بۇنداق قىلغان كىشىلەرنى ئەيىبلەشكە بولمايدۇ.

42 _ ئەيىبلىنىدىغانلار پەقەت كىشىلەرگە ئورۇنسىز يامانلىق قىلىدىغان ۋە زۇلۇم قىلىدىغان، يەر يۈزىدە ئاللاھ بەلگىلەپ بەرگەن چەكتىن ئېشىپ كىشىلەرگە زورلۇق _ زومبۇلۇق قىلىدىغانلاردۇر. ئەنە شۇلارغا قىيامەت كۈنى ئەلەملىك ئازاب بار.

43 _ كىمكى ئەزىيەتكە سەۋر قىلسا ۋە يامانلىق قىلغۇچىنى ئەپۇ قىلسا، شەكسىزكى، بۇ ئەلۋەتتە ئاللاھ بۇيرۇغان ۋە ساۋاب بېرىشنى ۋەدە قىلغان، ماختىلىشقا ۋە رەھمەت ئېيتىشقا تېگىشلىك ئىشلارنىڭ جۈملىسىدىندۇر.

44 _ ئاللاھ كىمنى ئۆزىنىڭ يامانلىقى سەۋەبلىك ئازدۇرسا، ئۇنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان ھېچقانداق بىر ياردەمچى چىقمايدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار قىيامەت كۈنى ئازابنى كۆرگەن چاغدا، سەن ئۇلارنىڭ ئاللاھقا يالۋۇرۇپ: «ئى رەببىمىز! بىزنىڭ ساڭا ئىتائەت قىلىدىغان بولۇشىمىز ئۈچۈن دۇنياغا قايتىشىمىزغا يول بارمىدۇ؟» دەۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن.

45 _ ئى پەيغەمبەر! يەنە سەن ئاشۇ كاپىرلارنىڭ خارلىقتىن بېشىنى ساڭگىلاتقان ۋە قاتتىق قورققانلىقتىن كۆزىنىڭ قۇيرۇقى بىلەن يوشۇرۇن قارىغان ھالدا دوزاخقا توغرىلىنىۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن. دۇنيادا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان مۇئمىنلەر جەننەتتە تۇرۇپ، كاپىرلارنىڭ بېشىغا كەلگەنلەرنى كۆرگەندە: «شۇبھىسىزكى، ھەقىقىي زىيان تارتقۇچىلار قىيامەت كۈنى دوزاخقا كىرىش بىلەن ئۆزىگە ۋە ئائىلىسىدىكىلەرگە زىيان سالغۇچىلاردۇر» دەيدۇ، بىلىڭلاركى، ئىماندىن يۈز ئۆرۈپ ئۆزىگە ئۇۋال قىلغان زالىملار قىيامەت كۈنى مەڭگۈلۈك ئازابقا دۇچار بولىدۇ، ئۇلار دوزاختىن قەتئىي چىقالمايدۇ، ئازاب ئۇلاردىن ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ.

46 _ ئۇ كاپىرلارنى ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئازابلىغاندا ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان بىرەر مەددەتكار چىقمايدۇ. ئاللاھ كىمنى ئۆزىنىڭ كاپىرلىقى ۋە زالىملىقى سەۋەبلىك ئازدۇرسا، ئۇنىڭغا دۇنيادا ئۇنى ھەقىقەتكە ئېلىپ بارىدىغان، ئاخىرەتتە جەننەتكە يەتكۈزىدىغان يول تېپىلمايدۇ. چۈنكى ئۇنىڭغا بارلىق نىجاتلىق يوللىرى تاقالغان بولىدۇ. ھىدايەت قىلىش ياكى ئازدۇرۇش ئاللاھنىڭ قولىدىدۇر.

47 _ ئى كاپىرلار! قايتۇرۇۋەتكىلى بولمايدىغان قىيامەت كۈن كېلىشتىن بۇرۇن رەببىڭلارنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىڭلار ۋە ئىتائەت قىلىڭلار. ئۇ كۈندە سىلەرگە ئازابتىن قاچىدىغان ۋە سىلەرنى يوشۇرىدىغان جاي تېپىلماي قالىدۇ، سىلەرگە ياردەم قىلىدىغان ھېچقانداق بىر مەددەتكار چىقمايدۇ.

48 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر ئاشۇ مۇشرىكلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتسا، بىلگىنكى، بىز سېنى ئۇلارغا كۆزەتچى قىلىپ ئەۋەتمىدۇق، سەن ئۇلارنىڭ قىلمىشى سەۋەبلىك

جاۋابكارلىققا تارتىلمايسەن، سېنىڭ ۋەزىپەڭ پەقەتلا دىننى يەتكۈزۈشتۈر. ئەگەر بىز ئىنسانغا دەرگاھىمىزدىن بايلىق، تۈرمۈشتا باياشاتلىق دېگەندەك بىرەر رەھمەتنى تېتىتساق، ئۇ خۇشال بولۇپ كېتىدۇ، ئەگەر ئۇنىڭغا سادىر قىلغان گۇناھ _ مەئسىيەتلىرى تۈپەيلىدىن يوقسۇللۇق، كېسەللىك دېگەندەك بىرەر مۇسىبەت يەتسە، ئىنسان ئۇ چاغدا تولىمۇ تۇزكور بولۇپ كېتىدۇ، مۇسىبەتلەرنىلا سانايدۇ، نېمەتلەرنى ئۇنتۇيدۇ.

49 _ 50 _ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنىڭ ئىگىدارچىلىقى ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ نېمىنى خالىسا شۇنى يارىتىدۇ، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمگە ئوغۇللارسىز قىز پەرزەنتلەرنىلا ئاتا قىلىدۇ، خالىغان ئادەمگە قىزلارسىز ئوغۇل پەرزەنتلەرنىلا ئاتا قىلىدۇ. ئاللاھ خالىغان بەندىسىگە قىز ۋە ئوغۇل پەرزەنتلەرنى ئارىلاشتۇرۇپ بېرىدۇ، خالىغان ئادەمنى پەرزەنت كۆرمەيدىغان قىلىدۇ، ئۇنىڭ پەرزەنتى بولمايدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ نېمە يارىتىشنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، خالىغان نەرسىنى يارىتىشقا قادىردۇر. ئاللاھ نېمىنى يارىتىشنى خالىسا ئۇنىڭغا ھېچكىم توسقۇنلۇق قىلالمايدۇ.

51 _ ئاللاھنىڭ بىرەر ئىنسانغا گەپ قىلىشى پەقەت ئىلھام ئارقىلىق ياكى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا سۆز قىلغاندەك پەردە ئارقىسىدىن ۋە ياكى جىبرىل ئەلەيھىسسالامنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەۋەتكەندەك بىرەر پەرىشتىنى ئەۋەتىپ ئۆز ئىرادىسى بىلەن ئۇنىڭغا خالىغىنىنى ۋەھيى قىلىشى ئارقىلىقلا بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆز زاتىدا، ئىسىم _ سۈپەتلىرىدە ۋە ئىش _ پائالىيەتلىرىدە ھەقىقەتەن ئۈستۈندۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى ئۆزىگە بويسۇندۇرغۇچى قەھرلىك زاتتۇر، ئۇ بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىشتا ھېكمەتلىك ئىش قىلغۇچىدۇر. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ ئۆزىنىڭ ئىلاھلىقىغا خاس سۈپىتى بىلەن سۆزلىگۈچى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ).

52 _ 53] ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە ۋەھيى قىلغاندەك ساڭىمۇ ئۆز تەرىپىمىزدىن قۇرئاننى ۋەھيى قىلدۇق، سەن بۇنىڭدىن ئىلگىرى ساماۋى كىتابلارنىڭ، ئىماننىڭ ۋە شەرىئەت قانۇنلىرىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتىڭ، لېكىن بەندىلىرىمىزنىڭ ئارىسىدىن خالىغان كىشىلەرنى قۇرئان بىلەن توغرا يولغا يېتەكلىشىمىز ئۈچۈن، بۇ قۇرئاننى ئىنسانلارغا نۇر قىلدۇق. شەك _ شۈبھىسىزكى، ئى پەيغەمبەر! سەن كىشىلەرنى ئەلۋەتتە ئىسلام دىنىدىن ئىبارەت توغرا يولغا— ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئۆز ئىلكىدە بولغان، ھېچقانداق شېرىكى بولمىغان ئاللاھنىڭ يولىغا باشلايسەن. ئى ئىنسانلار! ئۇنتۇماڭلاركى، سىلەرنىڭ ياخشى _ يامان ھەممە ئىشىڭلار ئاللاھقا قايتىدۇ. ئاللاھ ھەربىر ئادەمگە قىلغان

ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. ياخشى ئەمەل قىلغان بولسا مۇكاپات، يامان ئىش قىلغان بولسا جازا بېرىدۇ.

زۇخرۇف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ھا، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ 3] ئاللاھ لەۋزى ۋە مەنىسى ناھايىتى روشەن ئۇلۇغ قۇرئان بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، سىلەرنى قۇرئاننىڭ مەنىسىنى چۈشىنىپ، دەلىل – پاكىتلىرىنى بىلىپ تەپەككۇر قىلسۇن دەپ، بىز ئۇنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەرەب تىلىدا نازىل قىلدۇق.

4 _ شەكسىزكى، قۇرئان بىزنىڭ دەرگاھىمىزدىكى لەۋھۇلمەھپۇزدىن ئورۇن ئالغان، قىممىتى يۇقىرى، شەرىپى ئۈستۈن، ئايەتلىرى ئارىسىدا قىلچە ئىختىلاپ ياكى زىتلىق بولمىغان كىتابتۇر.

5 _ سىلەرنىڭ ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشتىن ۋە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىپ كاپىرلىقتا ھەددىدىن ئاشقانلىقىڭلار سەۋەبلىك بىز سىلەرنى تاشلاپ قويامدۇق؟ قۇرئاننى نازىل قىلىشتىن ۋاز كېچەمدۇق؟

6 _ 8 _ ئى پەيغەمبەر! بىز بۇرۇن سېنىڭ قەۋمىڭدىن ئىلگىرى ئۆتكەن قەۋملەرگە نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئۇ قەۋملەر ئۆزلىرىگە قانداقلا بىر پەيغەمبەر كەلسە، ئۇنى خۇددى مەككىلىك مۇشرىكلار سېنى مەسخىرە قىلغاندەك مەسخىرە قىلاتتى. شۇنىڭ بىلەن بىز پەيغەمبەرلىرىمىزنى ئىنكار قىلغان قەۋملەرنى ھالاك قىلدۇق. ھالاك قىلىنغان مەزكۇر قەۋملەر كۈچ _ قۇۋۋەتتە سېنىڭ قەۋمىڭدىن ئەلۋەتتە ئۈستۈن ئىدى. بۇرۇنقىلارنىڭ جازاسى ئۆزلىرىنىڭ كۈفرىلىقى، ھەددىدىن ئاشقانلىقى ۋە پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلىشتىن ئىبارەت بولدى. (بۇنىڭدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بار).

9 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر سەن قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلاردىن: «ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى كىم ياراتقان؟» دەپ سورىساڭ، ئۇلار: «ئۇلارنى پادىشاھلىقىدا ناھايىتى قۇدرەتلىك، ھەممىگە غالىب، مەۋجۇداتنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى تولۇق بىلىپ تۇرىدىغان ئاللاھ ياراتقان» دەيدۇ.

10 _ ئاللاھ سىلەر ئۈچۈن زېمىننى كۆرپە قىلىپ يېيىپ بەرگەن، سودا – سېتىق ۋە باشقا ئىشلارنى قىلىپ، ئۆزۈڭلارنىڭ دىن ۋە دۇنيالىق مەنپەئەتلىرىڭلارنى قولغا كەلتۈرۈشۈڭلار ئۈچۈن، زېمىندا (نۇرغۇن) يوللارنى قىلىپ بەرگەن زاتتۇر.

11 _ ئاللاھ سلەرنىڭ مەنپەئەتىڭلار ۋە چارۋىلىرىڭلارنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن بۇلۇتتىن بەك كۆپمۇ ئەمەس، بەك ئازمۇ ئەمەس، ئۆلچەملىك مىقداردا يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر. ئاشۇ يامغۇر بىلەن سۈسزلىقتىن ئۆلگەن قاقاس زېمىننى تىرىلدۈردۈق، يەنە شۇ يامغۇر بىلەن زېمىندىن ھەرخىل ئۆسۈملۈكلەرنى ۋە زىرائەتلەرنى چىقاردۇق. ئى ئىنسانلار! سىلەرمۇ ئۆلگەندىن كېيىن قەبرەڭلەردىن مۇشۇنداق چىقىرىلىسىلەر.

12 _ 14] ئاللاھ چارۋىلاردىن ۋە ئۆسۈملۈكلەردىن پۈتكۈل جۈپلەرنى ياراتقان، سىلەرنىڭ دېڭىز سەپەرلىرىدە چىقىشىڭلار ئۈچۈن كېمىلەرنى ۋە قۇرۇقلۇقتا مىنىشىڭلار ئۈچۈن تۆگە، ئات ۋە قېچىر قاتارلىق ئۇلاغلارنى يارىتىپ بەرگەن زاتتۇر. بۇ سىلەرنىڭ كېمىگە چىققاندا ۋە ئۇلاغقا مىنگەندە رەببىڭلارنىڭ نېمىتىنى ئەسلەپ: «بۇ نەرسىلەرنى بىزنىڭ مەنپەئەتىمىز ئۈچۈن بويسۇندۇرۇپ بەرگەن ئاللاھقا شۈكرىكى، بىز ئۇنىڭغا چىقىشقا ۋە مىنىشكە قادىر ئەمەس ئىدۇق، بىز ئەلۋەتتە رەببىمىزنىڭ دەرگاھىغا قايتقۇچىلارمىز» دېيىشىڭلار ئۈچۈندۇر. (بۇ ئايەت ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە ھەرخىل يوللار بىلەن تۇرلۇك نېمەتلەرنى ئاتا قىلغان زات ئىكەنلىكىگە ۋە ئاللاھنىڭ ئىبادەت قىلىنىشقا ھەممە ئەھۋالدا تامامەن ھەقلىق زات ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

15 _ مۇشرىكلار (‹پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ قىزلىرىدۇر› دەپ) ئاللاھنىڭ بەندىلىرىدىن بىر قىسمىنى ئاللاھنىڭ بىر بۆلىكى قىلىۋالدى. شەكسىزكى، ئىنسان ئاللاھ ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى ئىنكار قىلىدىغان، نېمەت بەرگۈچىگە شۈكۈر قىلمايدىغان مەخلۇقاتتۇر. ئۇنىڭ تۈزكورلۇقىنىڭ ئىپادىسى شۇكى، ئۇ مۇسىبەتلەرنى ساناپ كۆپەيتىۋېتىدۇ، ئەمما نېمەتنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ.

16 _ ئى نادانلار! سىلەر ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئىچىدىن سىلەر ياقتۇرمايدىغان قىزلارنى ئۆزى بالا قىلىۋېلىپ، ئوغۇللارنى سىلەرگە تاللاپ بەرگەن دەپ گۇمان قىلامسىلەر؟

17 _ ئۇ مۇشرىكلار قىزلارنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىۋالغىنى بىلەن، ئۇلارنىڭ بىرەرسىگە ئايالىنىڭ قىز تۇغقانلىق خەۋىرى كەلسە، قايغۇغا چۆمۈپ يۈزى قارىداپ كېتىدۇ. (ئۇلار ئۆزلىرى ياقتۇرمايدىغان قىزلارنى قانداقلارچە ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىدۇ؟ ئاللاھ ئۇ مۇشرىكلار مەنسۇپ قىلغان سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر).

18 _ ئۇلار زىبۇزىننەت ئىچىدە چوڭ بولىدىغان، ئايالىلىقى سەۋەبلىك مۇنازىرىدە مەقسىتىنى ئوچۇق بايان قىلالمايدىغان قىزلارنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلىشقا قانداق جۈرئەت قىلدى؟

19 _ ئۇلار رەھمان ئاللاھنىڭ بەندىلىرى بولغان پەرىشتىلەرنى قىزلار دەۋالدى. ئۇلار نېمىگە ئاساسلىنىپ پەرىشتىلەرنى قىزلار دەۋالدۇ؟ ئەجىبا ئۇلار ئاللاھنىڭ پەرىشتىلەرنى قانداق

یاراتقانلىقىنى كۆرگەنمىدى؟ ئۇلارنىڭ دېگەنلىرى يېزىپ قويۇلىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلار مۇشۇ يالغان سۆزلىرى ئۈچۈن سوراققا تارتىلىدۇ.

20 _ قۇرەيش قەبىلىسى ئىچىدىكى ئاشۇ مۇشرىكلار: «رەھمان ئاللاھ خالىسا ئىدى، بىز ئۇنىڭدىن باشقىسىغا چوقۇنمىغان بولاتتۇق» دېدى. بۇ ھېچبىر قىممىتى يوق باھانىدۇر. ئاللاھ پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىش، ئۇلارغا كىتابلارنى نازىل قىلىش ئارقىلىق ئىنسانلارغا ھەقىقەتنى تولۇق يەتكۈزدى. ئۇلارنىڭ ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلمىغانلىقىنى قازا ۋە قەدەرگە ئارتىپ قويۇشى تولىمۇ قاملاشمىغان سەپسەتىدۇر. ئۇلار بىلمىگەن نەرسىلىرىنى سۆزلەيدۇ، ئۇلار پەقەت يالغانىلا سۆزلەيدۇ. چۈنكى ئۇلار بۇ خۇسۇستا ئاللاھ تەرىپىدىن ھېچقانداق ئىلىمگە ياكى دەلىل – پاكىتقا ئىگە ئەمەس.

21 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇشرىكلار ئاللاھ پەرىشتىلەرنى ياراتقاندا ئۇ يەردە بارمىدى؟ ياكى بىز ئۇلارغا قۇرئاندىن ئىلگىرى بىرەر كىتاب نازىل قىلغان بولۇپ، ئۇلار شۇ كىتابنى چىڭ تۇتۇپ ئەمەل قىلامدىكەن ۋە شۇ كىتاب بىلەن ساڭا قارشى تۇرامدىكەن؟

22 _ بەلكى ئۇلار: «بىز ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ بىر خىل دىندا ۋە مۇئەييەن مەزھەپتە ئىكەنلىكىنى بىلىمىز، بىز ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ئىزىدىن ماڭىمىز ۋە ئۇلارغا ئەگىشىش ئارقىلىق توغرا يولنى تاپىمىز» دەيدۇ.

23 _ شۇنىڭدەك (ئى پەيغەمبەر!) سەندىن ئىلگىرى قانداقلا بىر شەھەرگە ئۇ شەھەر ئاھالىسىنى كاپىرلارغا تەييارلانغان ئازابىمىزدىن ئاگاھلاندۇرىدىغان بىرەر پەيغەمبەر ئەۋەتسەكلا، ئۇ شەھەرنىڭ ئىسراپخور كاتتىباشلىرى: «بىز ھەقىقەتەن ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ بىر خىل دىنغا ئېتىقاد قىلىپ كەلگەنلىكىنى بىلىمىز، شەكسىزكى، بىزمۇ ئۇلارنىڭ دىنىغا ئەگىشىپ مېڭىشنى داۋاملاشتۇرىمىز» دېيىشەتتى.

24 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭدىن بۇرۇن كەلگەن پەيغەمبەرلەر ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنىڭ يولىغا ئەگىشىمىز دەپ تۇرۇۋۇالغان كىشىلەرگە: «مەن سىلەرگە بىردىنبىر ھەقىقەت بولغان ئەڭ توغرا ۋە ئەڭ مۇكەممەل دىننى ئېلىپ كەلگەن تۇرسامىمۇ، يەنىلا سىلەر ئاتا _ بوۋاڭلارنىڭ دىندا چىڭ تۇرۇۋۇالامسىلەر؟» دېسە، ئۇلار گەدەنكەشلىك قىلىپ: «بىز سىلەرگە ئەۋەتىلگەن دىنغا ئىشەنمەيمىز» دېيىشتى.

25 _ ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان مەزكۇر قەۋملەرنى يەرگە يۇتقۇزۇش، سۇدا غەرق قىلىش دېگەندەك ھەر خىل ئازابلار بىلەن جازالىدۇق. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىشنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىغا

قارىغىن. قەۋمىڭ ئىچىدىكى كاپىرلارنى بۇرۇنقىلارنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازابلارغا ئوخشاش ئازابلارنىڭ كېلىشىدىن ئاگاھلاندۇرغىن.

26 _ ئى پەيغەمبەر! شۇنى ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم ئاتىسىغا ۋە قەۋمىگە مۇنداق دېگەن ئىدى: «مەن سىلەرنىڭ ئاللاھنى قويۇپ، چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىڭلاردىن ئەلۋەتتە يىراقمەن،

27 _ مەن پەقەت مېنى ياراتقان ئىگەم ئاللاھقىلا يېقىنمەن. چۈنكى ئۇ مېنىڭ رەببىمدۇر، ئۇ مېنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ» دېدى.

28 _ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام «لائىلاھە ئىللەللاھۇ» دېگەن تەۋھىد كەلىمىسىنى ئۆزىدىن كېيىنكىلەر ئىچىدە قالدۇرۇپ كەتتى. بۇ ئۇلارنىڭ كۆڤرىدىن ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتتىن يېنىپ، ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىش دائىرىسىگە كىرىشى ئۈچۈندۇر.

29 _ ئى پەيغەمبەر! مەن سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاشۇ مۇشرىكلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىنى بايىقى تۇرمۇشتىن بەھرىمەن قىلدىم. تاكى ئۇلارغا قۇرئان كەلگەن ۋە سەن ئۇلارغا دىن ۋە دۇنيالىق ئىشلىرىدا ھاجەت بولىدىغان شەرىئەت مەسىلىلىرىنى چۈشىنىشلىك قىلىپ تولۇق بايان قىلىپ بەرگەنگە قەدەر، ئۇلارنى كاپىرلىقى سەۋەبلىك جازالاشقا ئالدىراپ كەتمىدىم.

30 _ ئۇلارغا قۇرئان كېلىۋىدى، ئۇلار: «مۇھەممەد بىزگە ئېلىپ كەلگەن بۇ قۇرئان سېھىردۇر، ئۇ ئاللاھنىڭ سۆزى ئەمەس، بىز ئۇنى ئىنكار قىلىمىز» دېيىشتى.

31 _ قۇرەيش قەبىلىسى ئىچىدىكى ئاشۇ مۇشرىكلار: «بۇ قۇرئان راستتىنلا ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن ھەقىقەت بولىدىغان بولسا، ئۇ مەككە ۋە تائىف قاتارلىق ئىككى شەھەرنىڭ كاتتىلىرىدىن بىرىگە نازىل قىلىنسا بولمامتى؟» دېيىشتى.

32 _ پەيغەمبەرلىكنى ئۇلار ئۆزلىرى تەقسىم قىلىپ، كىمنى خالىسا شۇنى پەيغەمبەر قىلامدىكەن؟ ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيا ھاياتىدىكى رىزقىنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بىز تەقسىم قىلدۇق، ئۇلارنىڭ بەزىسى بەزىسىنىڭ يېنىدا ئىشلەپ تۇرمۇشنى قامدىشى ئۈچۈن، بىرىنى باي، بىرىنى كەمبەغەل، بىرىنى كۈچلۈك، بىرىنى ئاجىز قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ بەزىسىنىڭ دەرىجىسىنى بەزىسىنىڭكىدىن يۇقىرى قىلدۇق. ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنىڭ جەننەتكە كىرگۈزۈشتىن ئىبارەت بۇ كاتتا رەھمىتى ئۇلار توپلىغان دۇنيا بايلىقلىرىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر.

33 _ ئىنسانلار ھەممىسى كاپىرلىقتا بىر ئۈممەت بولۇپ قالمايدىغان بولسا ئىدى، رەھمان ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ ئۆيلىرىنىڭ ئۆگزىلىرىنى ۋە ئۇنىڭغا چىقىدىغان شوتىلىرىنى كۈمۈشتىن قىلىپ بېرەتتۇق.

34 _ 35 _ ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىنىڭ ئىشىكلىرىنى ۋە يۆلىنىپ ئولتۇرىدىغان تەختىلىرىنى كۈمۈشتىن قىلىپ بېرەتتۇق، ھەمدە ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىنى ئالتۇندىن بېزەپ بېرەتتۇق. بۇلارنىڭ ھەممىسى دۇنيا ھاياتىنىڭ ئۆتكۈنچى مەنپەئەتلىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس. بۇلار تېز يوقىلىپ كېتىدۇ. رەببىڭنىڭ دەرگاھىدىكى ئاخىرەت نېمەتلىرى تەقۋادارلارغا خاس بولۇپ، ئۇلاردىن باشقىسىغا بېرىلمەيدۇ.

36 _ كىمكى رەھمان ئاللاھنىڭ زىكرى بولغان قۇرئاندىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقمايدىكەن، قۇرئان ئارقىلىق ھىدايەت تېپىشقا ئىنتىلمەيدىكەن، بىز ئۇنىڭ بۇ قىلمىشى سەۋەبلىك ئۇنىڭغا شەيتاننى يانداپ قويىمىز _ دە، شەيتان ئۇنىڭغا دوست ۋە ھەمراھ بولۇپ، ئۇنى ئازدۇرىدۇ، ھالالدىن توسۇپ، ھارامغا قىزىقتۇرىدۇ.

37 _ شەك _ شۇبھىسىزكى، شەيتانلار قۇرئاندىن يۈز ئۆرۈگەن ئاشۇ ئازغۇنلارنى ھەقىقەتنىڭ يولىدىن توسىدۇ، ئۇلارغا ئازغۇنلۇقنى چىرايلىق كۆرسىتىدۇ، ئىمان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى يامان كۆرسىتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئازغۇنلار شەيتانلارنىڭ زالالەتنى ھىدايەت ئورنىدا چىرايلىق كۆرسىتىشى نەتىجىسىدە ئۆزلىرىنى توغرا يولدا دەپ ئويلايدۇ.

38 _ ئاللاھنىڭ زىكرىدىن يۈز ئۆرۈگەن ئادەم ۋە ئۇنىڭ ھەمراھى بولغان شەيتان قىيامەت كۈنى بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا كەلگەن چاغدا، ئۇ ئادەم شەيتان ھەمراھىغا: «كاشكى سەن بىلەن مېنىڭ ئارام كۈنچىقىش بىلەن كۈنپېتىشنىڭ ئارىسىدەك يىراق بولسىچۇ! سەن نېمىدېگەن يامان ھەمراھ! چۈنكى سەن مېنى ئازدۇردۇڭ» دەيدۇ.

39 _ (ئۇلارغا) «ئى ئاللاھنىڭ زىكرىدىن يۈز ئۆرۈگەن بەختسىزلەر! بۇگۈن سىلەرگە (ھەسرەت _ نادامەت چەككەننىڭ) پايدىسى بولمايدۇ. چۈنكى سىلەر دۇنيادىكى ۋاقىتلارىدا بىر _ بىرىڭلارغا ھەمراھ ئىدىڭلار. ئەمدى سىلەر دوزاختىكى ئازابتىمۇ ھەمراھلىرىڭلار بىلەن بىللە بولىسىلەر، ھەربىرىڭلار ئۈچۈن تېگىشلىك ئازاب بار» دېيىلىدۇ.

40 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاللاھ ھەقىقەتنى ئاڭلاشتىن گاس قىلىپ قويغان، ھەقىقەتنىڭ دەلىللىرىنى كۆرمەيدىغان كور قىلىپ قويغان ياكى ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا قالغان ئادەمنى ھىدايەت قىلالامسەن؟ سەن ئۇلارنى توغرا يولغا يېتەكلىيەلمەيسەن، سېنىڭ ۋەزىپەڭ پەقەت ئۇلارغا دىننى تولۇق يەتكۈزۈشتۇر، ئۇلارنى ھىدايەت قىلىش

سېنىڭ ئىشىڭ ئەمەس، چۈنكى ئاللاھ خالىغان بەندىسىنى ھىدايەت قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنى ئازغۇن قىلىدۇ.

41 _ 42 _ ئى پەيغەمبەر! بىز قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئىنكارچى كاپىرلارنى جازالاشتىن ئىلگىرى سېنى ۋاپات قىلدۇرساقمۇ، ئۇلارنى ئاخىرەتتە جازالايمىز ياكى ئۇلارنى بەدرى ئۇرۇشىدا جازالىغىنىمىزدەك، ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازابنى سەن ھايات چاغدا كەلتۈرۈپ ساڭا كۆرسىتىمىز. چۈنكى بىز ئۇلارنى جازالاشقا ئەلۋەتتە قادىر، سېنى ئۇلارغا غالىب قىلىمىز، ئۇلارنى سېنىڭ ۋە مۇئمىنلەرنىڭ قولى بىلەن خار قىلىمىز.

43 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ساڭا ۋەھيى قىلغان بۇ قۇرئاندىكى ئەمر _ پەرمانلارغا تولۇق ئەمەل قىلغىن، شەكسىزكى، سەن ئەلۋەتتە توغرا يولدىسەن، ئىسلامدىن ئىبارەت بۇ دىن ئاللاھ بۇيرۇغان ھەق دىندۇر. (بۇ ئايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەسەللى بېرىش ئارقىلىق ئۇنىڭ ئىرادىسىنى كۈچەيتىش كۆزدە تۇتۇلغان).

44 _ شەكسىزكى، بۇ قۇرئان ساڭا ۋە قەۋمىڭگە ئەلۋەتتە كاتتا شەرەپتۇر. چۈنكى بۇ قۇرئان ئۇلارنىڭ تىلى بولغان ئەرەب تىلىدا نازىل قىلىنغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلار قۇرئاننى ھەممىدىن بەك چۈشىنىدۇ، شۇڭا ئۇلار قۇرئانغا ئەمەل قىلىشتا ئالدىنقىلاردىن بولۇشقا ۋە بۇنىڭدا باشقىلارغا ئۈلگە بولۇشقا تېگىشلىكتۇر. سەن ۋە سەن بىلەن بىللە بولغانلار ئاللاھقا قانچىلىك شۈكۈر قىلغانلىقىڭلار ۋە قۇرئانغا قانچىلىك ئەمەل قىلغانلىقىڭلار ھەققىدە چوقۇم سورىلىسىلەر.

45 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سەندىن ئىلگىرى ئەۋەتكەن پەيغەمبەرلىرىمىزنىڭ ئەگەشكۈچىلىرىدىن ۋە ئۇلارنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىۋاتقانلاردىن سوراپ باققىنكى، ئۇلارنىڭ پەيغەمبەرلىرى كىشىلەرنى ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇپتۇمۇ؟ ئۇلار جەزمەن «ئۇنداق بولمىدى» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. چۈنكى بارلىق پەيغەمبەرلەر كىشىلەرنى ساڭا ئوخشاش ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇغان ۋە ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلىشتىن توسقان.

46 _ ئى پەيغەمبەر! بىزنى سېنى ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئەۋەتكەندەك، سەندىن ئىلگىرى مۇسانى پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا دەلىل _ پاكىتلىرىمىز بىلەن ئەۋەتكەن ئىدۇق. مۇسا ئۇلارغا: «مەن ئالەملەرنىڭ رەببىنىڭ ئەلچىسىمەن» دېدى.

47 _ مۇسا ئۇلارغا ئۆزىنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل –پاكىتلار بىلەن كېلىۋىدى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ يېنىدىكى كاتتىباشلار مۇسا ئېلىپ كەلگەن مۆجىزىلەرنى ۋە دەلىل – پاكىتلارنى مەسخىرە قىلىپ كۈلدى.

48 _ بىز پىرئەۋنگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا بىر _ بىرىدىن چوڭ ۋە مۇسانىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە ئوچۇق دالالەت قىلىدىغان ئەڭ كۈچلۈك دەلىل _ پاكىتلارنى كۆرسەتتۇق، ئۇلارنى كۈفرىدىن يېنىپ ئاللاھقا ئىمان ئېيتسۇن دەپ، چىكەتكە، پىت، پاقا ۋە توپان قاتارلىق تۈرلۈك ئازاب _ ئوقۇبەتلەر بىلەن جازالىدۇق.

49 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى مۇساغا: «ئى ئالىم! (چۈنكى ئۇلار سېھىرگەرلەرنى ئالىم دەپ ئۇلۇغلايىتتى، سېھىرنى يامان كۆرمەيتتى) سەن رەببىڭنىڭ (دۇئايىڭنى ئىجابەت قىلىمەن دېگەن) ۋەدىسىگە ۋە ساڭا ئاتا قىلغان ئارتۇقچىلىقلارغا ئاساسەن، بىزدىن بۇ ئازابلارنى كۆتۈرۈۋېتىشنى تىلەپ رەببىڭگە دۇئا قىلغىن. ئەگەر رەببىڭ بىزدىن بۇ ئازابنى كۆتۈرۈۋەتسە، بىز سەن ئېلىپ كەلگەن دىنغا چوقۇم ئەگىشىپ مۇئمىن بولىمىز» دېدى.

50 _ مۇسا ئۇلاردىن ئازابنى كۆتۈرۈۋېتىش توغرۇلۇق بىزگە دۇئا قىلدى، ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇلاردىن ئازابنى كۆتۈرۈۋېتىۋىدۇق، ئۇلار شۇ ھامان گېپىدىن يېنىۋالدى ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالدى.

51 _ 52] پىرئەۋن ئۆز قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرى ئارىسىدا ندا قىلىپ، ئۆزىنىڭ پادىشاھلىقىدىن پەخىرلەنگەن ھالدا ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مىسىرنىڭ پادىشاھلىقى ۋە ئاستىمدىن ئېقىپ تۇرغان بۇ دەريالار مېنىڭ ئەمەسمۇ؟ سىلەر مېنىڭ قانچىلىك كاتتا پادىشاھ ئىكەنلىكىمنى، قۇدرىتىمنى ۋە مۇسانىڭ ئاجىز ۋە پېقىر بىرى ئىكەنلىكىنى كۆرمەيۋاتامسىلەر؟ بەلكى مەن پېقىرلىقىدىن ۋە ئاجىزلىقىدىن ئۆزىنىڭ ھاجەتلىرىنى راۋا قىلالماي ئۆزىنى خار قىلىۋاتقان ۋە تىلىدىكى ئىللەت سەۋەبلىك گېپىنى ئوچۇق قىلالمايدىغان شۇ ئەرزىمەس ئادەم (مۇسا)دىن ئەلۋەتتە ياخشىمەن». پىرئەۋننىڭ بۇ سۆزىنى قىلىشىغا تۈرتكە بولغان نەرسە ئۇنىڭ كاپىرلىقى، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلماسلىقتىكى بويۇنتاۋلىقى ۋە كىشىلەرنى ھەقىقەتتىن توسۇش خاھىشىدۇر.

53 _ پىرئەۋن يەنە دېدىكى، «ئەگەر مۇسا راستىنلا ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن پەيغەمبەر بولىدىغان بولسا، ئۇنىڭغا ئالتۇن بىلەزۈكلەر تاشلاپ بېرىلسە ياكى ئۇنىڭ بىلەن بىللە پەرىشتىلەر بىر _ بىرىگە ھەمراھ بولۇپ كېلىپ، ئۇنىڭ راستچىللىقىغا گۇۋاھلىق بەرسە بولامتى؟».

54 _ پىرئەۋن قەۋمىنىڭ ئەقلىنى كۆزگە ئىلمىدى، ئۇلارنى ئازغۇنلۇققا بۇيىردى. ئۇلارمۇ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلدى، مۇسانى ئىنكار قىلدى. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن ۋە توغرا يولدىن چىققان قەۋم ئىدى.

55 _ ئۇلار بىزگە ئاسىلىق قىلىش، مۇسانى يالغانچى دېيىش ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن دىننى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق بىزنى غەزەپلەندۈرۈۋۈدى، بىزمۇ ئازابىمىزنى تېزلىتىش ئارقىلىق ئۇلارنى قاتتىق جازالىدۇق. نەتىجىدە، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى دېڭىزدا غەرق قىلدۇق.

56 _ بىز دېڭىزدا غەرق قىلىۋەتكەن ئاشۇ كاپىرلارنى ئازابقا تىگىشلىك بولۇشتا، ئۇلاردىن كېيىن كېلىپ ئاشۇلار ئۆتكۈزگەن خاتالىقنى ئۆتكۈزىدىغانلارغا نەمۇنە قىلدۇق ۋە ئۇلارنى باشقىلارغا ئىبرەت قىلدۇق.

57 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلار سەن بىلەن مۇنازىرىلىشىپ، مەريەمنىڭ ئوغلى ئىيسانى ۋە خىرىستىيانلارنىڭ ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىدىغانلىقىنى مىسال كەلتۈرسە، سېنىڭ قەۋمىڭ شۇ ھامان خۇشاللىقتىن سۈرەن سېلىشىپ كېتىدۇ. ئاللاھ تائالا ((ئى مۇشرىكلار!) شەكسىزكى، سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسەڭلار بىلەن دوزاخنىڭ يېقىلغۇسى بولىسىلەر، سىلەر دوزاخقا كىرىسىلەر) دېگەن ئايەتنى نازىل قىلغاندا، مۇشرىكلار :«بىزنىڭ ئىلاھلىرىمىز ئىيسا بىلەن بىرلىكتە دوزاخقا كىرىدىغان بولسا، بىز بۇنىڭغا رازىمىز» دېدى، ئاندىن ئاللاھ تائالا (شەكسىزكى، بىز ياخشىلىققا ئېرىشىدىغانلىقىنى ئالدىن بېكىتكەنلەر بولسا دوزاختىن يىراق قىلىنىدۇ) دېگەن ئايەتنى نازىل قىلىش ئارقىلىق دوزاخقا تاشلىنىدىغانلارنىڭ مۇشرىكلار ئۆزىگە چوقۇنسا بۇنىڭغا رازى بولۇپ جىم تۇرغان ساختا مەبۇدلار ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

58 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلار: «بىز چوقۇنۇۋاتقان ئىلاھلىرىمىز ياخشىمۇ ياكى خىرىستىيانلار چوقۇنۇۋاتقان ئىيسامۇ؟ ئەگەر ئىيسا دوزاخقا كىرىدىغان بولسا، بىز ۋە ئىلاھلىرىمىز دوزاختا ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولىمىز» دېدى. ئۇلار ساڭا بۇ مىسالنى پەقەت جېدەل تېرىش ئۈچۈنلا كەلتۈردى. دېمىسىمۇ ئۇلار جېدەلخور قەۋمدۇر.

59 _ ئىيسا پەقەت بىزنىڭ پەيغەمبەرلىك نېمىتىمىزگە ئېرىشكەن بىر بەندىدۇر، بىز ئۇنى ئىسرائىل ئەۋلادىغا قۇدرىتىمىزنى كۆرسىتىدىغان بىر دەلىل قىلدۇق.

60 _ ئەگەر بىز خالىساق، ئەلۋەتتە زېمىندا سىلەرنىڭ ئورنۇڭلارغا بىر _ بىرىنىڭ ئىزىنى باسىدىغان پەرىشتىلەرنى قىلاتتۇق.

61 _ قىيامەت قايىم بولۇشتىن ئىلگىرى ئىيسانىڭ ئاسماندىن چۈشۈشى ئەلۋەتتە قىيامەتكە ئاز قالغانلىقىنىڭ دەلىلىدۇر. قىيامەتنىڭ بولىدىغانلىقىغا ھەرگىز شەك كەلتۈرمەڭلار، ئۇنىڭ بولىدىغانلىقىدا قىلچە شەك يوقتۇر. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھتىن سىلەرگە ئېلىپ كەلگەن

دىنغا ئەگىشىڭلار، بۇ سىلەرنى جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان توغرا يولدۇر، ئۇنىڭدا قىلچە قىڭغىرلىق يوقتۇر.

62 _ شەيتان سىلەرنى مېنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىمنى ئورۇنداشتىن توسۇپ قويمىسۇن، چۈنكى شەيتان سىلەرگە ئوپئوچۇق دۈشمەندۇر.

63 _ ئىيسا ئىسرائىل ئەۋلادىغا ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلار بىلەن كېلىپ دېدى: «مەن سىلەرگە پەيغەمبەر بولۇپ كەلدىم، مەن سىلەرگە دىن توغرۇلۇق سىلەر ئىختىلاپ قىلىشۋاتقان نەرسەڭلارنىڭ بەزىسىنى بايان قىلىپ بېرىش ئۈچۈن كەلدىم. ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋالىق قىلىڭلار، ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقۇڭلار، مېنىڭ ئاللاھتىن قورقۇش ۋە ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىش ھەققىدىكى تەلىماتلىرىمغا ئەمەل قىلىڭلار.

64 _ شەكسىزكى، ئاللاھ مېنىڭ رەببىمدۇر، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلاردۇر، شۇڭا ئۇنىڭغىلا ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ھېچكىمنى ۋە ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار. مەن سىلەرنى بۇيرۇغان ئاللاھتىن قورقۇش ۋە ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشتىن ئىبارەت بۇ تەلىمات توغرا يولدۇر، ئاللاھنىڭ ھەق دىندۇر. ئاللاھ ھېچكىمدىن ئۇنىڭدىن باشقا دىننى قوبۇل قىلمايدۇ».

65 _ ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى پىرقىلەر ئىيسا ئەلەيھىسسالام توغرىسىدا ئىختىلاپلىشىپ مەزھەپلەرگە بۆلۈنۈپ كەتتى. ئۇلارنىڭ بەزىسى ئىيسا ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ۋە بەندىسىدۇر، دەپ ئىقرار قىلىدۇ. بۇ توغرا ئېتىقادتۇر. يەنە بەزىسى ئىيسا ئاللاھنىڭ ئوغلىدۇر، دەپ گۇمان قىلىدۇ، يەنە بەزىسى ئىيسا ئاللاھتۇر، دەيدۇ. ئاللاھ ئۇلار مەنسۇپ قىلغان سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكىتۇر ۋە ئۈستۈندۇر. ئىيسا ئەلەيھىسسالامنى ئاللاھ سۈپەتلىگەن سۈپەتلەردىن باشقا سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىگەنلەرگە قىيامەت كۈنى ھالاكەت، ۋەيرانلىق ۋە قاتتىق ئازاب بار.

66 _ مەريەم ئوغلى ئىيسا توغرۇلۇق ئىختىلاپلاشقان ئاشۇ گۇرۇھلار قىيامەتنىڭ ئۆزلىرىگە تۇيدۇرماي ئۈشتۈمتۈت كېلىشىنلا كۈتىدۇ.

67 _ بۇ دۇنيادا ئاللاھقا ئاسىلىق قىلىشتا دوست بولۇشقانلار قىيامەت كۈنى بىر _ بىرىگە دۈشمەن بولىدۇ، ئەممە ئاللاھقا تەقۋادارلىق قىلىشتا دوستلاشقانلارنىڭ دوستلۇقى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مەڭگۈلۈك داۋاملىشىدۇ.

68 _ ئاشۇ تەقۋادار كىشىلەرگە «ئى بەندىلىرىم! بۈگۈن سىلەرگە ئاللاھ بىزنى ئازابلارمۇ دەپ قورقۇش يوق، سىلەر دۇنيادا قالدۇرۇپ كەلگەن نېمەتلەر ئۈچۈن قايغۇرمايسىلەر» دېيىلىدۇ.

69 _ ئۇلار بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزگە ئىمان ئېيتقان، پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلغان، ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا چىن قەلبى ۋە بارلىقى بىلەن بويسۇنغان كىشىلەر ئىدى.

70 _ ئۇلارغا: «سىلەر ۋە سىلەرگە دوست بولغان مۇئمىنلەر بىلەن بىللە خۇشال _ خۇرام ھالدا جەننەتكە كىرىڭلار ۋە جەننەتتە خالىغانچە نېمەتلىنىڭلار» دېيىلدۇ.

71 _ جەننەتتە ئۇلارغا نازۇنېمەتلەر تىزىلغان ئالتۇن لېگەنلەر ۋە شەربەت تولدۇرۇلغان ئالتۇن جاملار ئايلىنىپ تۇرىدۇ. ئۇلارغا كۆڭۈللىرى تارتىدىغان، كۆزلىرى لەززەتلىنىدىغان نېمەتلەرنىڭ ھەممىسى بار. ئۇلار بۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ.

72 _ ئاللاھ سىلەرنى ۋارىس قىلغان بۇ جەننەت دۇنياىدىكى چاغلىرىڭلاردا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىڭلار ۋە قىلغان ياخشىلىقىڭلار ئۈچۈن ئاللاھ ئۆز پەزلىدىن ئاتا قىلغان رەھمەت ۋە مۇكاپاتتۇر.

73 _ جەننەتتە سىلەر ئۈچۈن تۈرلۈك مېۋىلەر بار، ئۇنىڭدىن خالىغانچە يەيسىلەر».

74 _ شەكسىزكى، گۇناھكار كاپىرلار دوزاخ ئازابىدا مەڭگۈ قالغۇچىلاردۇر.

75 _ ئۇلاردىن ئازاب بىردەممۇ يېنىكلىتىلمەيدۇ، ئۇلار ئازاب ئىچىدە ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلەنگۈچىلەردۇر.

76 _ بىز ئۇ گۇناھكارلارنى جازالاپ ئۇلارغا ئۇۋال قىلمىدۇق، ئەمما ئۇلار ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلدى.

77 _ 78_ ئاللاھ ئۇ گۇناھكارلارنى دوزاخقا تاشلىغاندىن كېيىن، ئۇلار دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىگە يالۋۇرۇپ: «ئى مالىك! رەببىڭ بىزنى ئۆلتۈرۈۋەتسۇن، بىز بۇ ئازابتىن قۇتۇلۇپ كېتەيلى» دەپ توۋلايدۇ. مالىك ئۇلارغا : «سىلەر بۇ ئازابتا شۇنداق تۇرۇۋېرىسىلەر، سىلەرگە ئۇنىڭدىن چىقىش يوق ۋە ئۇنىڭدىن يىراقلىششىمۇ يوق. دۇنياىدىكى ۋاقتىڭلاردا بىز سىلەرگە ھەقىقەتنى ئېلىپ كەلگەن ۋە ئۇنى ئوپئوچۇق بايان قىلىپ بەرگەن ئىدۇق، لېكىن سىلەرنىڭ كۆپچىلىكىڭلار ئۇنى ياقتۇرمىدىڭلار» دەيدۇ.

79 _ ئاشۇ مۇشرىكلار بىز ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتكە قارشى بىرەر ھىيلە –مىكىر ئىشلىتىشنى قارار قىلدىمۇ؟ شەكسىزكى، بىزمۇ ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ جازاسىنى بېرىشنى قارار قىلغۇچىمىز.

80 _ ئۇ مۇشرىكلار بىزنى ئۇلارنىڭ سرلىرىنى ۋە ئۆز ئارىسىدا پىچىرلاشلىرىنى ئاڭلىمايدۇ، دەپ ئويلامدۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس. بىز ئەلۋەتتە ھەممىنى ئاڭلاپ ۋە كۆرۈپ تۇرىمىز، ئۇنىڭ ئۈستىگە بىزنىڭ پەرىشتىلىرىمىز ئۇلارنىڭ يېنىدا تۇرۇپ قىلمىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى يېزىپ تۇرىدۇ.

81 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى «پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ قىزلىرىدۇر» دەپ گۇمان قىلىدىغان مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ناۋادا سىلەر گۇمان قىلغاندەك ئاللاھنىڭ بالىسى بولسا ئىدى، مەن سىلەر گۇمان قىلغان ئاشۇ بالىغا ئىبادەت قىلغۇچىلارنىڭ ئەۋۋىلى بولاتتىم، لېكىن ئۇ ئۇنداق ئەمەس ۋە ئۇنداق بولمايدۇ. ئاللاھ ئايالى ۋە بالىسى بولۇشتىن ئەلۋەتتە پاكتۇر ۋە ئۈستۈندۇر .

82 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ رەببى، ئۇلۇغ ئەرشنىڭ رەببى ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ ‹ئاللاھنىڭ بالىسى بار› دېگەن تۆھمەتلىرىدىن ۋە ئۇلار مەنسۇپ قىلغان بارچە نالايىق سۈپەرلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر».

83 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا تۆھمەت قىلىدىغان بۇ ئازغۇنلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلار ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابقا ئۇچراشقانغا قەدەر ئۆز ئازغۇنلۇقىدا تېڭىرقاپ يۈرسۇن، ئۆزلىرىنىڭ يالغانلىرى بىلەن ئويناپ تۇرسۇن. ئۇلار يا بۇ دۇنيادا ياكى ئاخىرەتتە ۋە ياكى بۇ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە چوقۇم جازالىنىدۇ.

84 _ ئاللاھ ئاسماندىمۇ، زېمىندىمۇ ھەق ۋە يېگانە ئىلاھتۇر. ئۇ مەخلۇقاتنى ئەڭ گۈزەل شەكىلدە ياراتقان، دىنىي ئەھكاملارنى مۇكەممەل دەرىجىدە بەلگىلىگەن ۋە ھەر ئىشنى ھېكمەت بىلەن قىلىدىغان، مەخلۇقاتنىڭ ئەھۋالىنى تولۇق بىلىپ تۇرىدىغان زاتتۇر. ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

85 _ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ پادىشاھلىقى ئىلكىدە بولغان ئاللاھنىڭ بەرىكىتى، ياخشىلىقلىرى كۆپتۇر ۋە پادىشاھلىقى مۇكەممەلدۇر. قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى بىلىم پەقەتلا ئۇنىڭ دەرگاھىدىدۇر. قىيامەت كۈنى بارچە خالايىق قەبرىلىرىدىن چىقىپ ھېساب مەيدانىغا توپلىنىدۇ. ئى ئىنسانلار! سىلەر ئۆلگەندىن كېيىن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر. ئاللاھ شۇ چاغدا سىلەرگە بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

86 _ مۇشرىكلارنىڭ ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان نەرسىلىرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇلارغا شاپائەت قىلالمايدۇ، پەقەت ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلىپ، ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى بىلىپ ئىقرار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا گۇۋاھلىق بەرگەن كىشىلەرلا شاپائەت قىلالايدۇ.

87 _ ئی پەیغەمبەر! ئەگەر سەن قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلاردىن ئۆزلىرىنى كىمنىڭ ياراتقانلىقىنى سورىساڭ، ئۇلار ئەلۋەتتە: «بىزنى ئاللاھ ياراتقان» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. ئەمەلىيەت شۇنداق تۇرۇقلۇق، ئۇلار قانداقلارچە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشتىن بۇرۇلۇپ كېتىدۇ؟ قانداقلارچە مەخلۇقاتنى ئۇنىڭغا شېرىك قىلىۋالىدۇ؟

88 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام قەۋمىنىڭ ھەق دىننى ئىنكار قىلغانلىقىدىن ئاللاھقا زارلىنىپ: «ئى رەببىم! بۇ قەۋم ساڭا ئىمان ئېيتمايدىغان ۋە سەن چۈشۈرگەن دىنغا ئىشەنمەيدىغان قەۋمدۇر» دېدى.

89 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن يۈز ئۆرۈگىن، ئۇلارغا ئەقىل ئىگىلىرى نادانلارغا ئېيتىدىغان «خوش ئەمىسە» دېگەن سۆزنىلا ئېيتقىن، ئۇلار ئۆز قىلمىشلىرىنىڭ ئاقىۋىتىنى پات يېقىندا ئازابقا ئۇچرىغاندا بىلىپ قالىدۇ (بۇ ئايەتتە ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىدىغان گەدەنكەش كاپىرلار قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇلغان).

دۇخان سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ھا، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2_8_ ئاللاھ لەۋزى ۋە مەنىسى ناھايىتى روشەن كىتاب — قۇرئان بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، بىز بۇ قۇرئاننى كۆپلىگەن ياخشىلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان مۇبارەك قەدىر كېچىسىدە نازىل قىلدۇق. ئۇ كېچە رامىزان ئېيىدا ئۆتىدۇ. شەكسىزكى، بىز ھەقىقەتەن كىشىلەرنى ئۆزلىرىگە پايدىلىق ۋە زىيانلىق ئىشلارنى بىلدۈرۈش بىلەن ئاگاھلاندۇرغۇچىمىز. بۇ پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتىش ۋە كىتابلارنى نازىل قىلىش بىلەن بولىدۇ. بۇ كېچىدە بىر يىللىق رىزىق، ئەجەل ۋە بولىدىغان ھەربىر ئىش تەقدىر قىلىنىپ، لەۋھۇلمەھپۇزدىن ئىنسانلارنىڭ نامە _ ئەمەللىرىنى يازىدىغان پەرىشتىلەرگە چۈشۈرىلىدۇ. ئۇ ھەرگىز ئۆزگەرتىلمەيدۇ، تەقدىر قىلىنغان بۇ ئىش بىز تەرەپتىن كېلىدۇ. بولىدىغان ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئەمرى، ئىزنى ۋە ئىلمى بىلەن بولىدۇ. بىز ئىنسانلارغا رەھمەت قىلىپ نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتتۇق. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالاممۇ ئاشۇ پەيغەمبەرلەرنىڭ بىرىدۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ بارلىق ئاۋازلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر،

بەندىلىرىنىڭ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بارلىق شەيئىلەرنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە رەببىدۇر. ئەگەر سىلەر بۇ ھەقىقەتلەرگە ھەقىقىي ئىشەنگۈچى بولساڭلار بىلىڭلاركى، ئاللاھ بارچە مەخلۇقاتنىڭ رەببىدۇر ۋە ئۇلارنىڭ ھەقىقىي ئىلاھىدۇر. ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق بولغان ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھ بىردۇر، ئۇنىڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر، ئۇ تىرىلدۈرىدۇ ۋە ئۆلتۈرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلار ۋە بۇرۇنقى ئەجدادلىرىڭلارنىڭمۇ رەببىدۇر. ئەھۋال بۇنداق ئىكەن، ئى ئىنسانلار! ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدىغان، ھېچكىمگە پايدا _ زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنماي، ھەممىنىڭ يېگانە رەببى بولغان ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار.

9 _ بەلكى مۇشرىكلار بۇ ھەقىقەتلەر توغرۇلۇق شەك _ شۈبھە ئىچىدە ئويناپ يۈرىدۇ، ئۇنىڭغا ئىشەنمەيدۇ.

10 _ 12 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئاسماننى قويۇق تۇتۇن قاپلايدىغان چاغدا چۈشىدىغان ئازابنى كۈتكىن. شۇ چاغدا ئۇلارغا: «بۇ ناھايىتى قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازابتۇر» دېيىلىدۇ. ئاندىن ئۇلار بۇ ئازابنى كۆتۈرۈۋېتىشنى تىلەپ: «ئى رەببىمىز! بىزدىن بۇ ئازابنى كۆتۈرۈۋەتكىن، ئەگەر سەن ئۇنى كۆتۈرۈۋەتسەڭ بىز چوقۇم ئىمان ئېيتىمىز» دەيدۇ.

13 _ 14] ئۇلارغا ھەقىقەتنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدىغان پەيغەمبەر— مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كەلگەندە، ئۇلار ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈپ: «قۇرئاننى ئۇنىڭغا ئىنسان ياكى جىن ۋە ياكى شەيتانلار ئۆگەتكەن، ئۇ بولسا مەجنۇندۇر، ئۇ پەيغەمبەر ئەمەس» دېگەن تۇرسا، ئەمدى ئازاب چۈشكەندىن كېيىن، ئۇلار قانداقمۇ ۋەز _ نەسىھەت ئالسۇن؟!

15 _ بىز سىلەردىن ئازابنى ئازغىنە ۋاقىت كۆتۈرۈۋېتىمىز، سىلەر ئۆزۈڭلارنىڭ بۇرۇنقى كاپىرلىقىڭلارغا، ئازغۇنلۇقۇڭلار ۋە ئىنكارچىلىقىڭلارغا قايتىۋالىدىغانلىقىڭلارنى كۆرىسىلەر. بىز سىلەرنى شۇنىڭغا ئاساسەن جازلايمىز

16 _ بىز كاپىرلارنىڭ ھەممىسنى چوڭ ئازاب بىلەن ئازابلايدىغان قىيامەت كۈنى بىزنىڭ ئۇلارنى جازالايدىغان كۈنىمىزدۇر.

17 _ بىز بۇ مۇشرىكلاردىن ئىلگىرى پىرئەۋن قەۋمىنى ھەقىقەتەن سىنىغان ئىدۇق. ئۇلارغا بىزنىڭ ئېسىل پەيغەمبىرىمىز مۇسا ئەلەيھىسسالام كەلگەن ئىدى. ئۇلار ئۇنى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ھالاك بولدى. ئى پەيغەمبەر! ساڭا دۈشمەن بولغان ئاشۇ مۇشرىكلار ئەگەر ئىمان ئېيتمىسا، ئۇلارنى پىرئەۋن قەۋمىنى جازالىغاندەك جازالايمىز.

18 _ مۇسا ئۇلارغا: «ئاللاھنىڭ بەندىلىرى بولغان ئىسرائىل ئەۋلادىنى ماڭا تاپشۇرۇپ بېرىڭلار، ئۇلار مەن بىلەن كەتسۇن، ئۇلار ئاللاھقا ئازادە ئىبادەت قىلسۇن. شەكسىزكى، مەن سىلەرگە ئەۋەتىلگەن ئىشەنچلىك پەيغەمبەرمەن.

19 _21 _ ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلىش بىلەن ئاللاھقا چوڭچىلىق قىلماڭلار. شەكسىزكى، مەن سىلەرگە مېنىڭ راست پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمگە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغان روشەن مۆجىزە ئېلىپ كەلدىم. شۇبھىسىزكى، مەن مېنىڭمۇ رەببىم، سىلەرنىڭمۇ رەببىڭلار بولغان ئاللاھقا سىغىنىپ، سىلەرنىڭ مېنى چالما _ كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈۋېتىشىڭلاردىن پاناھ تىلەيمەن. ئەگەر ماڭا ئىمان ئېيتمىساڭلار، ھېچبولمىغاندا مېنى دەۋەت قىلغىلى قويۇڭلار، ماڭا زىيانكەشلىك قىلماڭلار».

22 _ پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى مۇسانى ئىنكار قىلىپ ئىمان ئېيتمىغاندىن كېيىن، مۇسا: «بۇلار ھەقىقەتەن ئىمان ئېيتمايدىغان كاپىر قەۋمدۇر» دەپ رەببىگە ئىلتىجا قىلدى.

23 _ ئاللاھ ئېيتتى: «ئى مۇسا! ساڭا ئەگەشكەن ۋە ساڭا ئىمان ئېيتقان بەندىلىرىمنى كېچىدە ئېلىپ چىقىپ كەتكىن. چۈنكى پىرئەۋن قوشۇنى سىلەرنى تۇتۇش ئۈچۈن كەينىڭلاردىن قوغلايدۇ. سىلەر قۇتۇلۇپ قالىسىلەر، ئۇلار غەرق بولۇپ تۈگىشىدۇ.

24 _ دېڭىزنى سەن ئۆتكەن چاغدىكى يېرىلغان ھالىتى بويىچە قويغىن. چۈنكى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى دېڭىزدا غەرق بولىدۇ».

25 _ 27] پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى ئاللاھنىڭ سۈدا غەرق قىلىشى بىلەن ھالاك بولغاندىن كېيىن، نۇرغۇن يايىبىشىل باغلارنى، ئېقىپ تۇرىدىغان بۇلاقلارنى، زىرائەتلەرنى، چىرايلىق جايلارنى، ئۆزلىرى بەھرىمەن بولۇۋاتقان نېمەتلەرنى قالدۇرۇپ كەتتى.

28 _ ئاللاھ نېمەتكە شۈكۈر قىلىشنىڭ ئورنىغا تۇزكورلۇق قىلغان ۋە ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنى ئەنە شۇنداق جازالايدۇ. پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمى ھالاك بولغاندىن كېيىن، ئۇلار قالدۇرۇپ كەتكەن ئاشۇ نېمەتلەرگە ئىسرائىل ئەۋلادىدىن كەلگەن باشقا بىر قەۋمنى ۋارىس قىلدۇق.

29 _ ئاسمانمۇ، زېمىنمۇ پىرئەۋننىڭ ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ ھالاكىتىگە قايغۇرۇپ يىغلىمىدى، ئۇلار ئۆزلىرىگە چۈشكەن ئازابنى تارتىشقا كېچىكىپمۇ قالمىدى.

30 _ 31] شەكسزكى، بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنى ئوغۇللىرىنى ئۆلتۈرۈپ، قىزلىرىنى خىزمەتكە سالىدىغان خار قىلغۇچى ئازابتىن — پىرئەۋندىن قۇتقۇزدۇق. پىرئەۋن ھەقىقەتەن زالىم ئىدى، ئۇ ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە زۇلۇم قىلىشتا ۋە چوڭچىلىق قىلىشتا ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئاشقان ئىدى.

32 _ شەكسزكى، بىز ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ شۇ چاغدىكى ئەھۋالىنى بىلىپ، ئۇلارنى ئۆز زامانىسىدىكى ئىنسانلاردىن ئارتۇق قىلىپ تاللىغان ئىدۇق.

33 _ بىز ئۇلارغا مۇسانىڭ قولىدا نۇرغۇن مۆجىزىلەرنى كۆرسەتكەن ئىدۇق. بۇ مۆجىزىلەر ئۇلارنى ئاچلىق ۋە توقلۇقتا سىناش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىدى.

34 _ 35] ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى ئاشۇ مۇشرىكلار: «بىز پەقەت بىر قېتىملا ئۆلىمىز، ئۇنىڭدىن كېيىن تىرىلىش دەيدىغان نەرسە يوقتۇر، بىز ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلمەيمىز. ئەمەللەردىن ھېساب ئېلىش ۋە مۇكاپات ياكى جازا دېگەنلەر يوق گەپلەردۇر» دەيدۇ.

36 _ ئۇلار يەنە : «ئى مۇھەممەد! ئەگەر سەن ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر ئاللاھ قەبرىلەردىكىلەرنى تىرىلدۈرىدۇ، دېگەن سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، بىزنىڭ ئاتا _ بوۋىلىرىمىزنى تىرىلدۈرۈپ ئەكېلىپ بېقىڭلار» دەيدۇ.

37 _ ئۇلار كۈچلۈكمۇ؟ ياكى تۇببە[76] قەۋمى ۋە ئۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەن كاپىر قەۋملەرمۇ؟ ئۇلارنىڭ ھەممىسنى كاپىرلىقى ۋە گۇناھلىرى سەۋەبلىك ھالاك قىلدۇق. بۇ مۇشرىكلار ھالاك قىلىنغان ئاشۇ كاپىرلاردىن كۈچلۈك ئەمەس ياكى جازادىن قۇتۇلۇپ قالغۇدەك ياخشىمۇ ئەمەس.

38 _ 39 _ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى بىكاردىن _ بىكار ياراتقىنىمىز يوق. بىز ئۇلارنى پەقەت ھەق ۋە ھېكمەت بىلەنلا ياراتتۇق، ئەمما ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ تولىسى بۇنى بىلمەيدۇ. شۇڭا ئۇلار بۇ ھەقتە تەپەككۇر قىلمايدۇ. چۈنكى ئۇلار جەننەتنى ئۈمىد قىلمايدۇ، دوزاختىن قورقمايدۇ.

40 _ شەكسزكى، ئىنسانلارنىڭ بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرى ھەققىدە ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ھەممىسنى توپلاشقا بەلگىلەنگەن ۋاقىتتۇر.

41 _ 42 _ ئۇ كۈندە دوست دوستقا قىلچە ئەسقاتمايدۇ، ئۇلار بىر _ بىرىگە يارىدەممۇ قىلالمايدۇ. پەقەت ئاللاھ رەھىم قىلغان مۇئمىنلەرلا ئاللاھنىڭ رۇخسىتى بىلەن شاپائەت

---

[76] تۇببە- مىلادىيەدىن ئىلگىرى ھازىرقى يەمەندە قۇرۇلغان كۈچلۈك بىر پادىشاھلىقنىڭ نامى بولۇپ، ئۇلار ئەتراپىدىكى دۆلەتلەرنى ئۆزىگە بويسۇندۇرغانلىقى سەۋەبلىك تۇببە(باغلىغۇچى) دەپ ئاتالغان. بۇ دۆلەت مىلادىيە 400- يىلىدا ئېفىئوپىيەلىكلەر (ھەبەشىستان) تەرىپىدىن ئاغدۇرۇپ تاشلانغان.

قىلالايدۇ. شەكسزكى، ئاللاھ دۇشمەنلىرىنى جازالاشقا قادىر ۋە ئۇلارغا غالىبتۇر، دوستلىرىغا ۋە ئىتائەتمەن بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

43 _ 44] دوزاخنىڭ ئەڭ ئاستىدىن چىقىدىغان زەققۇم دەرىخى ھەقىقەتەن گۇناھكارلارنىڭ تامىقىدۇر. ئەڭ چوڭ گۇناھ ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈشتۇر.

45 _ 46] زەققۇم دەرىخىنىڭ مېۋىسى ئېرىتىلگەن مەدەنلەردەك بولۇپ، مۇشرىكلارنىڭ قورساقلىرىدا ھارارىتى ئەڭ يۇقىرى دەرىجىگە يەتكەن قايناق سۇدەك قاينايدۇ.

47 _ 48] (دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىلەرگە) «بۇ گۇناھكارنى تۇتۇپ دوزاخنىڭ ئوتتۇرىسىغا دۇشكەلەپ ئىتتىرىپ ئېلىپ بېرىڭلار، ئاندىن ئۇ گۇناھكارنىڭ بېشىغا قاتتىق ھارارەتلىك قايناق سۇنى قۇيۇپ ئازابلاڭلار، ئازابنى قەتئىي توختىتىپ قويماڭلار» (دېيىلدۇ).

49 _ ئاشۇ بەتبەخت گۇناھكارغا كايىغان ھالدا: «بۇگۇنكى بۇ ئازابنى ئوبدان تېتىغىن، چۈنكى سەن ئۆز قەۋمىڭ ئىچىدە بەكمۇ ئىززەتلىك ۋە ھۆرمەتلىك بىرى ئىدىڭ.

50 _ شەكسزكى، بۇگۈن سىلەر ئازابلىنىۋاتقان بۇ ئازاب دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا سىلەر شەك قىلغان ۋە ئىشەنمىگەن ئازابنىڭ ئۆزىدۇر» دېيىلدۇ.

51 _ شەكسزكى، دۇنيادا ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى قىلىش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلغان كىشىلەر ئاخىرەتتە بارلىق كۆڭۈلسزلىكلەردىن ۋە بالايىئاپەتلەردىن پۈتۈنلەي ئەمىن جايدا بولىدۇ.

52 _ ئۇلار باغلاردا، ئېقىپ تۇرغان بۇلاقلارنىڭ ئارىسىدا بولىدۇ.

53 _ ئۇلار قېلىن، نېپىز يىپەك كىيىملەرنى كىيىپ بىر _ بىرىنىڭ يۈزىگە قاراپ ئولتۇرۇشىدۇ. ئۇلار قايىسى تەرەپكە يۈزلەنسە، ئۇلار ئولتۇرغان تەختىمۇ بىللە يۈزلىنىدۇ.

54 _ بىز ئاشۇ تەقۋادارلارنى ئاخىرەتتە جەننەتكە كىرگۈزگەن ۋە يىپەك كىيىملەرنى كىيگۈزگەندەك، ئۇلارغا كۆزلىرى يوغان، ناھايىتى چىرايلىق ھۆرلەرنى جۈپ قىلىپ بېرىمىز.

55 _ ئۇ تەقۋادارلار جەننەتتە كۆڭلى تارتقان ھەر تۈرلۈك مېۋىلەرنى ئەكەلدۈرۈپ تۈرىدۇ، بۇ مېۋىلەرنىڭ تۈگەپ قېلىشىدىن ئەنسىرىمەيدۇ.

56 _ 57 _ ئۇ تەقۋادارلار دۇنيادىكى ۋاقتىدا ئۆلگەن ئۆلۈمىدىن باشقا ھېچقانداق بىر ئۆلۈمنى تېتىمايدۇ. ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز پەزل _ كەرەمى بىلەن دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغاندۇر. تەقۋادارلارغا ئاخىرەتتە ئاتا قىلىنىدىغان بۇ كاتتا مۇكاپات ھەقىقەتەن زور مۇۋەپپەقىيەتتۇر.

58 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭنى ۋەز _ نەسىھەت ئالسۇن ۋە كۇفرىلىقتىن يانسۇن دەپ، بىز بۇ قۇرئاننى سېنىڭ تىلىڭدا نازىل قىلىپ، ئۇنىڭ لەۋزىنى ۋە مەنىسىنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بەردۇق.

59 _ ئى پەيغەمبەر! سەن مۇشرىكلارنىڭ ئۈستىدىن غەلىبە قىلىشتىن ئىبارەت مەن ۋەدە قىلغان غەلىبىنى ۋە ئۇلارنىڭ بېشىغا كېلىدىغان ئازابنى كۆتكىن. ئۇلارمۇ سېنىڭ ئۆلۈمىڭنى كۈتۈپ تۇرماقتا. ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە غەلىبىنىڭ ۋە ھەقىقىي زەپەرنىڭ كىمگە مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى ئۇزاققا قالماي بىلىپ قالىدۇ. بۇ غەلىبە ۋە زەپەر ساڭا ۋە ساڭا ئەگەشكەن مۇئمىنلەرگە خاستۇر.

جاسىيە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ھا، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۇرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ قۇرئان دۇشمەنلىرىنى جازالاشتا ناھايىتى كۈچلۈك ۋە غالىب، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر.

3 _ شەكسىزكى، يەتتە ئاسماندا، مەخلۇقات كېلىپ چىققان زېمىندا ۋە ئۇنىڭدىكى ھەر خىل ۋە ھەر تۈرلۈك مەخلۇقاتتا مۇئمىنلەر ئۈچۈن (ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان) نۇرغۇن دەلىللەر بار.

4 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ يارىتىلىشىڭلاردا ۋە يەر يۈزىگە تارقىتىۋېتىلگەن جانلىقلارنىڭ يارىتىلىشىدا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ دىنىغا چىن ئىشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن نۇرغۇن دەلىللەر بار.

5 _ كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا، ئاللاھنىڭ ئاسماندىن يامغۇر ياغدۇرۇپ، قۇرۇپ كەتكەن زېمىننى ئۇنىڭ بىلەن تىرىلدۈرۈشىدە، زېمىننىڭ ئۆسۈملۈك ۋە زىرائەتلەر بىلەن كۆپىشىدە ۋە شامالىرىنىڭ يۆنىلىشىنى ھەر تەرەپتىن سىلەرنىڭ مەنپەئەتىڭلار ئۈچۈن ئۆزگەرتىپ تۇرۇشىدا، ئەقلىنى ئىشلىتىپ ئاللاھنىڭ دەلىل –پاكىتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلىدىغان قەۋم ئۈچۈن نۇرغۇن دەلىللەر بار.

6 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بۇ ئايەتلەرنى ۋە بۇ دەلىل _ پاكىتلارنى ھەقىقىتى بىلەن ئوقۇپ بېرىۋاتىمىز. ئۇلار ئاللاھقا، ئۇنىڭ ئايەتلىرىگە ۋە يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللىرىگە ئىشەنمەي، قانداق سۆزگە ئىشىنىدىغاندۇ؟ قانداق سۆزگە ئەمەل قىلىدىغاندۇ؟

7 _ ھەربىر گۇناھكار يالغانچى ھالاك بولۇشقا مەھكۇمدۇر.

8 _ ئۇ ئۆزىگە ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان قۇرئان ئايەتلىرىنى ئاڭلايدۇ، ئاندىن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە بويسۇنۇشتىن چوڭچىلىق قىلىپ، كۈفرىدا ھەددىدىن ئېشىپ گويا ئوقۇپ بېرىلىۋاتقان ئايەتلەرنى ھېچ ئاڭلىمىغاندەك كۈفرىدا چىڭ تۇرىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ گۇناھكار كاپىرغا قىيامەت كۈنى جەھەننەمدىكى قاتتىق ئازاب بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن.

9 _ ئۇ گۈناھكار كاپىر بىزنىڭ ئايەتلىرىمىزدىن بىرەر نەرسىنى بىلگەن چاغدا، ئۇنى مەسخىرە ماۋزۇسى قىلىۋالىدۇ. ئەنە ئاشۇلارنىڭ قۇرئاننى مەسخىرە قىلغانلىقىنىڭ جازاسى ئۈچۈن، ئۇلارغا قىيامەت كۈنى خار قىلغۇچى قاتتىق ئازاب بار.

10 _ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىدىغان ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ئالدىدا (ئۇلارنى كۈتۈۋاتقان) جەھەننەم تۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئېرىشكەن مال _ دۇنياسى، بالىلىرى ۋە ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنغان باتىل (ساختا) ئىلاھلىرى ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمايدۇ، ئۇلارغا ئىنتايىن چوڭ ۋە بەكمۇ قاتتىق ئازاب بار.

11 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا نازىل قىلغان بۇ قۇرئان كىشىلەرنى ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە چىقىرىدىغان ۋە ھەقىقەتنىڭ دەلىلى بولغان كىتابتۇر. بۇ كىتاب ئۇنىڭغا ئەگەشكەن ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلغان كىشىلەرنى توغرا يولغا يېتەكلەيدۇ. ھەقىقەتكە دالالەت قىلىدىغان قۇرئان ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتمىغان كاپىرلارغا كەلسەك، قىيامەت كۈنى ئۇلارغا ئەڭ شىددەتلىك ۋە ئەڭ ئەلەملىك ئازاب بار.

12 _ ئاللاھ ئۆز ئەمرى بىلەن دېڭىزدا كېمىلەرنىڭ يۈرۈشى ئۈچۈن، سىلەرنىڭ تۇرلۇك تىجارەتلەرنى قىلىپ ئاللاھنىڭ پەزلىدىن رىزقىڭلارنى تەلەپ قىلىشىڭلار ئۈچۈن ۋە سىلەرنىڭ رەببىڭلارنىڭ بۇ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىپ، ئۇنىڭغا خالىس ئىبادەت قىلىشىڭلار ۋە ئۇنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىپ ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە دېڭىزنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن زاتتۇر.

13 _ ئاللاھ ئاسمانلاردىكى كۈن، ئاي، يۇلتۇز قاتارلىقلارنى ۋە زېمىندىكى جانلىقلار، كېمىلەر، دەل _ دەرەخ قاتارلىق نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئۆز پەزلىدىن سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەردى. بۇ نېمەتلەرنىڭ ھەممىسى سىلەرگە ئاللاھ تەرىپىدىن قىلىنغان كاتتا ئېھساندۇر. ئەھۋال بۇنداق ئىكەن، سىلەر ئاللاھقا خالىس ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار. ئاللاھ سىلەرگە بويسۇندۇرۇپ بەرگەن نەرسىلەردە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلىپ ئىبرەت ئالىدىغان قەۋم ئۈچۈن ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدىغان ئالامەتلەر ۋە دەلىللەر بار.

14 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئېيتقىنكى، ئۇلارغا ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىنى ئۈمىد قىلمايدىغان ۋە ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقمايدىغان مۇشرىكلاردىن ئەزىيەت ۋە يامانلىق يەتسە، ئۇلارنى ئەپۇ قىلسۇن. بۇ ئاللاھنىڭ ئاشۇ

مۇشرىكلارنى ئاللاھقا ئاسىلىق قىلىش ۋە مۇئمىنلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزۈش قاتارلىق قىلمىشلىرى سەۋەبلىك جازالىشى ئۈچۈندۇر.

15 _ ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئىچىدىن كىمكى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەل قىلىدىكەن، ئۇ ئۆزىنىڭ پايدىسى ئۈچۈن ئەمەل قىلغان بولىدۇ، كىمكى ئاللاھقا ئاسىلىق قىلىپ يامان ئىش قىلىدىكەن، ئۇ ئۆزىنىڭ زىيىنىغا گۇناھ سادىر قىلغان بولىدۇ. ئاندىن سىلەر ئى ئىنسانلار! ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىن رەببىڭلارنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر، رەببىڭلار ياخشىلارنىڭ ياخشىلىقىغا يارىشا مۇكاپات، يامانلارنىڭ گۇناھىغا تېگىشلىك جازا بېرىدۇ.

16 _ شەكسىزكى، بىز ئىسرائىل ئەۋلادىغا تەۋرات بىلەن ئىنجىلنى ئاتا قىلدۇق، ئۇلارنى بۇ ئىككى كىتابنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ھۆكۈم قىلىشقا بۇيرۇدۇق. پەيغەمبەرلەرنىڭ كۆپلىرىنى ئۇلارنىڭ نەسلىدىن چىقاردۇق، ئۇلارنى پاك يېمەكلىكلەر، مېۋىلەر ۋە تۇرلۇك نېمەتلەر بىلەن رىزىقلاندۇردۇق، ئۇلارنى ئۆز زامانىدىكى جاھان ئەھلىدىن ئۈستۈن قىلدۇق.

17 _ بىز ئىسرائىل ئەۋلادىغا ھالال – ھارام ئىشلىرىدا روشەن شەرىئەت ۋە ھەقىقەتنى باتىلدىن ئايرىپ بېرىدىغان ئوپئوچۇق دەلىللەرنى ئاتا قىلدۇق. ئۇلار پەقەت ئۆزلىرىگە ئىلىم كەلگەندىن كېيىنلا ئىختىلاپ قىلىشتى. ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلىشىغا تۇرتكە بولغان نەرسە ئۇلارنىڭ چوڭچىلىق تالىشىپ بىر _ بىرىگە قارشى يولسىزلىق قىلىشى ئىدى. ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، رەببىڭ ئىسرائىل ئەۋلادى بۇ دۇنيادا ئۆزئارا ئىختىلاپ قىلىشقان ئىشلار ئۈستىدە قىيامەت كۈنى ھۆكۈم چىقىرىدۇ. (بۇ بايانلار ئىسلام ئۈممىتىنى ئۇلارغا ئوخشاپ قېلىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ).

18 _ ئاندىن كېيىن، ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا دىن ئىشىدا روشەن بىر شەرىئەت ئاتا قىلدۇق، سەن ئاشۇ شەرىئەتكە ئەگەشكىن، ھەقىقەتنى بىلمەيدىغان ۋە ئاللاھنىڭ شەرىئىتىدىن خەۋىرى يوق نادانلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن. (بۇ ئايەتتە ئىسلام دىنىنىڭ مۇكەممەللىكىگە ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىشنىڭ زۆرۈرلۈكىگە، كاپىرلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمەسلىككە ئۈچۈق دەلىل بار).

19 _ ئى پەيغەمبەر! ناۋادا سەن سېنى ئۆز خاھىشلىرىغا ئەگىشىشكە دەۋەت قىلىۋاتقان ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئەگەشسەڭ، ئۇلار ساڭا ئاللاھتىن كېلىدىغان ئازابتىن ھېچ نەرسىنى توسۇپ قالالمايدۇ. شەكسىزكى، مۇناپىقلار، يەھۇدىيلار ۋە مۇشرىكلاردىن ئىبارەت بۇ زالىملار مۇئمىنلەرگە قارشى بىر _ بىرىگە يارىدەمچىدۇر. ئاللاھ پەرز ئەمەللەرنى ئادا قىلىش، ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئاللاھقا تەقۋالىق قىلغان كىشىلەرگە، ئەلۋەتتە يارىدەم بەرگۈچىدۇر.

20 _ ئی پەیغەمبەر! بىز ساڭا نازىل قىلغان بۇ قۇرئان ئىنسانلار ئۈچۈن يول كۆرسەتكۈچىدۇر، ئىنسانلار ئۈنىڭ بىلەن ھەقىقەتنى باتىلدىن ئايرىۋالىدۇ، توغرا يولنى تونۇۋالىدۇ. بۇ قۇرئان ئۈنىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكىگە چىن ئىشىنىدىغان قەۋم ئۈچۈن ھىدايەت ۋە رەھمەتتۇر، ئۇ ھەممىگە غالىب ۋە ھەر ئىشنى ھېكمەت بىلەن قىلغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر.

21 _ يامان ئىشلارنى قىلغان، پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغان، رەببىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغان ۋە ئۈنىڭغا ئىبادەت قىلماي مەخلۇقاتقا چوقۇنغانلار بىزنىڭ ئۆزلىرىنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئەگەشكەن ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار بىلەن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئوخشاش قىلىشمىزنى ئويلامدۇ؟ ئۇلارنىڭ ياخشىلار بىلەن يامانلار باراۋەر بولىدۇ، دەپ چىقارغان بۇ ھۆكۈمى نېمىدېگەن يامان!

22 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ھەق ، ئادالەت ۋە ھېكمەت بىلەن ياراتتى. بۇ ئاخىرەتتە ھەر ئىنساننىڭ قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەلىگە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىلىشى ئۈچۈندۇر. قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىشتە ئۇلارغا قىلچە ئۇۋال قىلىنمايدۇ.

23 _ ئی پەيغەمبەر! نەپسى خاھىشىنى ئۆزىگە ئىلاھ قىلىۋالغان، پەقەت ئاشۇ نەپسى خاھىشى بىلەنلا ئىش قىلىدىغان، ئۈنىڭغا ئىلىم كەلگەن، ھەقىقەت يەتكۈزۈلگەندىن كېيىن، ئاللاھ ئازغۇن قىلغان، شۇنىڭ بىلەن ۋەز _ نەسىھەتنى ئاڭلىمايدىغان، ئىبرەت ئالمايدىغان بولۇپ قالغان، ئاللاھ قەلبىنى پېچەتلىۋەتكەنلىكتىن ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدىغان، كۆزىنى پەردىلىۋەتكەنلىكتىن ئاللاھنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىنى كۆرەلمەيدىغان ئادەمنى كۆردۈڭمۇ؟ ئاللاھ ئازدۇرغاندىن كېيىن، ئۇنى كىم ھىدايەت قىلالايدۇ؟ كىم ئۈنىڭ ھەقىقەتنى تېپىشىغا ياردەم قىلالايدۇ؟ ئی ئىنسانلار! سىلەر بۇنى ئويلاپ باقمامسىلەر؟ ئاللاھ ھىدايەت قىلمىغان ئادەمنى ھېچكىمنىڭ ھىدايەت قىلالمايدىغانلىقىنى، ئۇنداق ئادەمگە ئۇنى توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان بىرەر دوست چىقمايدىغانلىقىنى بىلمەمسىلەر؟ (بۇ ئايەت مۇئمىنلەرنى ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگىشىپ ئىش قىلىشتىن مەنئى قىلىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ).

24 _ ئۇ مۇشرىكلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىپ، «ھايات دېگەن پەقەت دۇنيادىكى مۇشۇ ھاياتىمىزدۇر، بۇنىڭدىن باشقا ھايات يوقتۇر. بىز پەقەت كېچىلەرنىڭ ۋە كۈندۈزلەرنىڭ ئۆتۈشى، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش بىلەنلا يوق بولىمىز» دەيدۇ. ئۇ مۇشرىكلار بۇ خۇسۇستا ھېچقانداق مەلۇماتقا ئىگە ئەمەس، ئۇلار پەقەت گۇمان، خىيال ۋە تەخمىن بىلەنلا سۆزلەيدۇ.

25 _ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ مۇشىركىلارغا بىزنىڭ روشەن ئايەتلىرىمىز ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇلارنىڭ پاكىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا: «ئەگەر سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، سەن ۋە سېنىڭ يېنىڭدىكى مۇئمىنلەر بىزنىڭ ئاتا _ بوۋۇلىرىمىزنى تىرىلدۈرۈپ ئەكىلىپ بېقىڭلارچۇ» دېيىشتىن باشقىسى بولمىدى.

26 _ ئى پەيغەمبەر! ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ مۇشىركىلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرنى بۇ دۇنيادا ئۆزى خالىغانچە ياشىتىدۇ، ئاندىن سىلەرنىڭ جېنىڭلارنى ئالىدۇ، ئاندىن كېلىدىغانلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان قىيامەت كۈنىدە سىلەرنى تىرىلدۈرۈپ ھېساب مەيدانىغا يىغىدۇ. لېكىن ئىنسانلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ ئۇلارنى ۋاپات قىلىدۇرغاندىن كېيىن تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ».

27 _ ئاللاھ يەتتە ئاسماننىڭ ۋە زېمىننىڭ ياراتقۇچىسى، ئىگىسى ۋە ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى پادىشاھىدۇر. ئۆلۈكلەر قەبرىلىرىدىن تىرىلىپ چىقىدىغان ۋە ھېسابقا تارتىلىدىغان قىيامەت كۈنى كەلگەندە، ئاللاھنى ئىنكار قىلغان، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە نازىل قىلغان ئوپئوچۇق دەلىل – پاكىتلىرىنى ۋە روشەن ئايەتلىرىنى يالغان دېگەن كاپىرلار زىيان تارتىدۇ.

28 _ ئى پەيغەمبەر! قىيامەت قايىم بولغان كۈندە ھەربىر ئۈممەتنى تىزلانغان ھالدا كۆرسەن، ھەربىر ئۈممەت ئۆزىنىڭ نامە _ ئەمالىنى تاپشۇرۇۋېلىشقا چاقىرىلىدۇ، ئۇلارغا: «بۈگۈن سىلەر دۇنيادىكى ۋاقىتلىرىڭلاردا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى ئالىسىلەر، يامان ئەمەللىرىڭلارنىڭ جازاسىنى كۆرىسىلەر» دېيىلىدۇ.

29 _ بۇ سىلەرگە بارلىق ئەمەللىرىڭلارنى كەم _ زىيادە قىلماي راستچىللىق بىلەن ئېيتىپ بېرىدىغان كىتابىمىزدۇر. شەكسىزكى، بىز خاتىرىلىگۈچى پەرىشتىلەرگە سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى يېزىپ تۇرۇشقا بۇيرۇغان ئىدۇق.

30 _ دۇنيادىكى ۋاقىتدا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان، ئاللاھ بۇيرۇغان ئىشلارنى قىلىپ، توسقان ئىشلاردىن يانغان كىشىلەرگە كەلسەك، رەببى ئۇلارنى ئۆز رەھمىتى بىلەن جەننەتكە كىرگۈزىدۇ. ئاخىرەتتە جەننەتكە كىرىش ھەقىقەتەن ئوپئوچۇق مۇۋەپپەقىيەتتۇر، ئۇنىڭدىن كاتتا مۇۋەپپەقىيەت يوقتۇر.

31 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلارغا كايىپ: «دۇنيادا مېنىڭ ئايەتلىرىم سىلەرگە ئوقۇپ بېرىلگەن چاغدا، سىلەر

چوڭچىلىق قىلىپ ئۇنىڭغا قۇلاق سېلىشتىن ۋە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقان ئەمەسمىدىڭلار؟ سىلەر گۇناھ – مەئسىيەتلەرنى سادىر قىلىدىغان، ئاخىرەتتىكى مۇكاپات ۋە جازاغا ئىشەنمەيدىغان قەۋم ئىدىڭلار ئەمەسمۇ؟

32 _ سىلەرگە: ‹ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى قەبرىلىرىدىن تىرىلدۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقى ھەققىدە بەرگەن ۋەدىسى ھەقىقەتەن ھەقتۇر، قىيامەتنىڭ بولۇشىدا ھېچ شەك يوق› دېيىلسە، سىلەر: ‹قىيامەتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيمىز، پەقەت ئۇنى بولۇشى مۇمكىن دەپ گۇمان قىلىمىز، بىزقىيامەتنىڭ كېلىدىغانلىقىغا ھەقىقىي ئىشەنمەيمىز› دېدىڭلار» دېيىلدۇ.

33 _ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ دۇنياسىدىكى چاغلىرىدا قىلغان قەبىھ ئىشلىرى ئاشكارا بولىدۇ، ئاللاھنىڭ ئازابىنى مەسخىرە قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئازاب چۈشىدۇ ۋە ئۇلارنى ئورىۋالىدۇ.

34 _ ئاشۇ كاپىرلارغا دېيىلىدۇ: «سىلەرنىڭ مۇشۇ كۈندىكى ئۇچرىشىش ئۈچۈن ئەمەل قىلىشنى ۋە رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىشنى تەرك قىلغىنىڭلار سەۋەبلىك، بۈگۈن بىز سىلەرنى دوزاختا تەرك ئېتىمىز، سىلەرنىڭ جايىڭلار دوزاخ بولىدۇ، سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قويىدىغان ھېچقانداق يارىدەمچى چىقمايدۇ.

35 _ سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ چۈشكەنلىكى سىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ۋە دەلىل _ پاكىتلىرىنى مەسخىرە ماۋزۇسى قىلىۋالغانلىقىڭلار سەۋەبىدىندۇر. دۇنيا تىرىكچىلىكى سىلەرنى ئالداپ قويدى». بۇ كۈندە ئۇلار دوزاختىن چىقىرىلمايدۇ، ئۇلارنىڭ دۇنياغا قايتىپ گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ كېلىشىگىمۇ رۇخسەت قىلىنمايدۇ.

36 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ رەببى، شۇنداقلا بارچە خالايىقنىڭ رەببى، ھەممىنىڭ ياراتقۇچىسى ۋە ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى ئاللاھ تائالانىڭ بەندىلىرىگە ئاتا قىلغان سانسىزلىغان نېمەتلىرى ئۈچۈن، جىمى ھەمدۇسانا ئۇنىڭغا خاستۇر!

37 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى تەڭداشسىز ئۇلۇغلۇق، كاتتىلىق، يېگانە پادىشاھلىق، چەكسىز قۇدرەت كامال ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، ھەممىگە كۈچى يەتكۈچىدۇر، سۆزلىرىدە، ئىش –پائالىيەتلىرىدە ۋە بەلگىلىمىلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر. ئاللاھ ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر.

ئەھقاف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ھا، مىم (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى).

2 _ بۇ قۇرئان ئەڭ كۈچلۈك، ھەممىدىن غالىب، بارلىق تەدبىرلىرىدە، ئىش –پائالىيەتلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر.

3 _ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى پەقەت ھېكمەت بىلەن يارىتتۇق. بىز ئۇلارنى ھەرگىزمۇ مەقسەتسىز بىكارغا يارىتمىدۇق، بەلكى ئىنسانلار يارىتىقۇچىنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى تونۇپ ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشى ۋە ئۇنىڭ ئۆلگەنلەرنى ھاياتقا قايتۇرۇشقا قادىر ئىكەنلىكىنى بىلىشى، شۇنداقلا ئىنسانلار ئاللاھ بەلگىلىگەن مەلۇم مۇددەتكىچە ئۆز ئارىسىدا ئادالەتنى ۋە ھەققانىيەتنى بەرپا قىلىشى ئۈچۈن يارىتتۇق. ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار قۇرئان ئۆزلىرىنى ئاگاھلاندۇرغان نەرسىلەردىن يۈز ئۆرۈگۈچىلەردۇر، ئۇلار ۋەز _ نەسىھەت ئالمايدۇ، تەپەككۇر قىلمايدۇ.

4 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھنى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان ساختا ئىلاھلىرىڭلارغا ۋە بۇتلىرىڭلارغا قاراپ بېقىڭلارچۇ، ئۇلار زېمىننىڭ قايسى بۆلىكىنى يارىتىپتۇ؟ ئۇنى ماڭا كۆرسىتىپ بېرىڭلار ياكى ئۇلار ئاسمانلارنى ئاللاھ بىلەن بىرلىكتە يارىتىپتىكەنمۇ؟ ئەگەر سىلەر گۇمانىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، بۇ قۇرئاندىن ئىلگىرى سىلەرنى قوللاپ ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان بىرەر كىتاب ياكى ئىلگىرىكىلەردىن قېلىپ قالغان بىرەر ئىلىم بولسا مېنىڭ ئالدىمغا ئېلىپ كېلىڭلار».

5 _ ئاللاھنى قويۇپ مەڭگۈگە بىرەر دۇئانى ئىجابەت قىلالمايدىغان نەرسىلەرگە چوقۇنىدىغان ئادەمدىنمۇ ئازغۇن ئادەم يوقتۇر. چۈنكى، ئۇ مۇشرىكلار چوقۇنۇۋاتقان تاش، دەرەخ قاتارلىق نەرسىلەر ئۇلارنىڭ دۇئا قىلغانلىقىنى بىلمەيدۇ، ئۇلارغا پايدا _ زىيان يەتكۈزۈشكە قادىر ئەمەس.

6 _ ئىنسانلار دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازانى كۆرۈش ئۈچۈن قىيامەت مەيدانىغا توپلانغان چاغدا، مۇشرىكلارنىڭ دۇنيادىكى چاغلىرىدا چوقۇنغان ساختا ئىلاھلىرى ئۇلارغا دۈشمەن بولىدۇ، ئۇلارغا لەنەت ئوقۇيدۇ، ئۇلاردىن يىراقلىشىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىگە چوقۇنغانلىقىنى ئىنكار قىلىدۇ.

7 _ ئۇ مۇشرىكلارغا بىزنىڭ روشەن ئايەتلىرىمىز ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇلار ئۆزلىرىگە كەلگەن قۇرئاننى «بۇ ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دەيدۇ.

8 _ ھەتتا ئۇ مۇشرىكلار قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىقتى دېيىشىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن قۇرئاننى ئاللاھنىڭ نامىدىن توقۇپ چىققان بولسام، ئاندىن ئاللاھ مېنى جازالىماقچى بولسا، ئۇ چاغدا سىلەر ئاللاھتىن كېلىدىغان ئازابنىڭ ھېچبىرىنى مەندىن توسۇپ قالالمايسىلەر، ئاللاھ ھەممە ئىشنى بىلىپ تۇرىدۇ، سىلەرنىڭ قۇرئان توغرىسىدىكى تۆھمەتلىرىڭلارنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ، ماڭا ۋە سىلەرگە گۇۋاھ بولۇشقا ئاللاھ يېتەرلىكتۇر، ئۇ تەۋبە قىلغان بەندىسىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر».

9 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «مەن ئاللاھ ئىنسانلارغا ئەۋەتكەن تۇنجى پەيغەمبەر ئەمەس، ئاللاھنىڭ دۇنيادا ماڭا ۋە سىلەرگە نېمە قىلىدىغانلىقىنى بىلمەيمەن، مەن سىلەرنى بۇيرۇغان ۋە ئۆزۈم قىلىۋاتقان ئىشلاردا پەقەت ئاللاھ ماڭا قىلغان ۋەھيىگىلا ئەگىشىمەن، مەن پەقەت ئوپئوچۇق ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن».

10 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭ ئىچىدىكى مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «ئېيتىڭلارچۇ، بۇ قۇرئان ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن تۇرسا، سىلەر ئۇنىڭغا ئىشەنمىسەڭلار، ئىسرائىل ئەۋلادىدىن ئابدۇللاھ ئىبنى سالامدىن ئىبارەت بىر گۇۋاھچى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەققىدە تەۋراتتا بېرىلگەن بېشارەتكە ئاساسەن، قۇرئاننىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىپ ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئەمەل قىلغان تۇرسا، سىلەر تەكەببۇرلۇق قىلىپ ئۇنى ئىنكار قىلىساڭلار دۇنيادا بۇنىڭدىنمۇ چوڭ ناھەقچىلىق ۋە بۇنىڭدىنمۇ يامان كاپىرلىق بارمۇ؟ شەكسىزكى، ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋمنى ئاللاھ ئىسلامغا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ، ئۇنى توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ».

11 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقانلارغا: «ئەگەر سىلەرنىڭ مۇھەممەد دەۋەت قىلىۋاتقان دىنغا كىرگىنىڭلار ياخشى بولىدىغان بولسا ئىدى، سىلەر بۇ دىنغا كىرىشتە بىزنىڭ ئالدىمىزغا ئۆتۈپ كەتمىگەن بولاتتىڭلار» دېدى. ئۇلار بۇ قۇرئان بىلەن ھىدايەت تاپمىغانلىقى ئۈچۈن، «بۇ يالغاندۇر، بۇ بۇرۇنقىلاردىن قالغان ئەپسانىدۇر» دەيدۇ.

12 _ بىز بۇ قۇرئاندىن بۇرۇن ئىسرائىل ئەۋلادىغا يېتەكچى بولسۇن ۋە ئىسرائىل ئەۋلادى ئۇنىڭغا ئەمەل قىلسۇن دەپ، مۇساغا تەۋراتنى نازىل قىلغان ئىدۇق. تەۋرات ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتقان

ۋە ئەمەل قىلغان كىشىلەرگە رەھمەت ئىدى. بۇ قۇرئان بولسا ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلغۇچى كىتابتۇر. كۇفرىلىق بىلەن ۋە گۇناھ _ مەئسىيەتلەر بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغانلارنى ئاگاھلاندۇرۇش، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، ئەمەل _ ئىبادەتنى ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلغۇچىلارغا خۇش خەۋەر بېرىش ئۈچۈن بۇ قۇرئاننى ئەرەب تىلىدا نازىل قىلدۇق.

13 _ «رەببىمىز ئاللاھتۇر» دېگەن، ئاندىن ئىمانىدا مۇستەھكەم بولغانلارغا قىيامەتنىڭ دەھشەتلىرىدىن ھېچبىر قورقۇنچ يوقتۇر، ئۇلار ئۆلۈش بىلەن ئارقىدا قالدۇرۇپ كەتكەن دۇنيا نېمەتلىرىگە ھەرگىز قايغۇرمايدۇ.

14 _ ئەنە شۇلار جەننەت ئەھلىدۇر، ئۇلار ئاللاھنىڭ رەھمىتى بىلەن جەننەتتە مەڭگۈ تۇرىدۇ، بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپات ئۈچۈندۇر.

15 _ بىز ئىنساننى ئاتا _ ئانىسىغا قېتىرقىنىپ خىزمەت قىلىشقا، بۇ دۇنيادا ئۇلارغا ياخشى ھەمراھ بولۇشقا، ئۇلارنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىنمۇ ئۇلارغا دۇئا قىلىپ، ئۇلار قىلىپ كەلگەن ياخشىلىقنى داۋاملاشتۇرۇپ ئۇلارغا ۋاپا قىلىشقا بۇيرۇدۇق. ئىنسان تۆرەلمە چېغىدا، ئۇنى ئانىسى مۇشەققەت بىلەن قورسىقىدا كۆتۈرۈپ، مۇشەققەت بىلەن تۇغدى. ئۇنىڭغا قورساق كۆتۈرۈش مۇددىتى ۋە ئۇنى سۈتتىن ئايرىش مۇددىتى ئوتتۇز ئايدۇر. ئاننىڭ دادىنىڭ يارىدىمسىز بۇ جاپالارنى تارتقانلىقىنى بايان قىلىش ئاننىڭ پەرزەنت ئۈستىدىكى ھەققىنىڭ دادىنىڭ ھەققىدىن چوڭ ئىكەنلىكىگە دەلىلدۇر. ئۇ بوۋاق ئۆسۈپ يېتىلىپ جىسمانىي ۋە ئەقلىي كۈچ _ قۇۋۋەتكە تولۇپ، قىرىق ياشقا يەتكەندە، ئۇ رەببىگە دۇئا قىلىپ: «ئى رەببىم! سېنىڭ ماڭا ۋە ئاتا _ ئانامغا ئاتا قىلغان نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلىشىمنى ۋە سەن رازى بولىدىغان ياخشى ئىشلارنى قىلىشىمنى ماڭا ئىلھام قىلغىن، مەن ئۈچۈن مېنىڭ ئەۋلادلىرىمنى ياخشى كىشىلەر قىلغىن، مەن بارلىق گۇناھلىرىم ئۈچۈن ساڭا تەۋبە قىلدىم، شەكسىزكى، مەن سېنىڭ بۇيرۇغانلىرىڭنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىڭدىن يېنىش ئارقىلىق ساڭا ئىتائەت قىلغۇچى، ئەمرىڭگە بويسۇنغۇچى، ھۆكمىڭگە باش ئەگكۈچىمەن» دەيدۇ.

16 _ ئەنە شۇنداق كىشىلەرنىڭ مۇكەممەل قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنى قوبۇل قىلىپ، يامان ئىشلىرىنى كەچۈرۈم قىلىمىز. ئۇلار جەننەت ئەھلىنىڭ قاتارىدا بولىدۇ، بۇ بىز ئۇلارغا بەرگەن راست ۋەدىدۇر، بۇنىڭدا قىلچە شەك يوقتۇر.

17 _ بەزىلەر ئۆزىنى ئاللاھقا ۋە ئاخىرەتكە ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلغان ئاتا _ ئانىسىغا: «ۋاي _ ۋۇي! سىلەر مېنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىپ قەبرەڭدىن چىقىرىلىسەن دەپ قورقۇتۇۋاتامسىلەر؟ مەندىن ئىلگىرى نۇرغۇن قەۋملەر ئۆتتى، ئۇلار ھەممىسى ئۆلۈپ تۈگىدى، ئۇلاردىن قايسىبىرى تىرىلىپتۇ؟» دەيدۇ، ئاتا _ ئانىسى ئاللاھتىن ئۇنىڭغا ھىدايەت تىلەيدۇ ۋە

بالسىغا: «ئىست ساڭا! ئىمان ئېيتقىن، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغىن، ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈش ھەققىدىكى ۋەدىسى ئەلۋەتتە ھەقتۇر، بۇنىڭدا قىلچە شەك يوقتۇر» دەيدۇ. بالىسى ئاتا _ ئانىسىغا: «سىلەرنىڭ دەۋاتقىنىڭلار بۇرۇنقىلارنىڭ كىتابلىرىدىن كۆچۈرۈۋالغان ئەپسانىدۇر» دەيدۇ.

18 _ مۇشۇنداق ئىنسانلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن تېگىشلىك بولىدۇ. ئۇلارغا ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى ئۆتكەن ئىنسانلارنىڭ ۋە جىنلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلارغا چۈشكەن ئازاب _ ئوقۇبەتلەر ئەلۋەتتە چۈشىدۇ. ئۇلار ھىدايەتنى ئازغۇنلۇققا، نېمەتنى ئازابقا تېگىشىش ئارقىلىق ھەقىقەتەن زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

19 _ قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ياخشىلار بىلەن يامانلاردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىدىن ھەربىرىنىڭ دۇنيادا قىلغان ئەمەللىرىگە يارىشا دەرىجىلىرى بولىدۇ، ھەربىرى ئۆزىنىڭ مەرتىۋىسىگە لايىق ئورۇندا بولىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى تولۇق بېرىدۇ، ئۇلار گۇناھلىرى كۆپەيتىلىش ياكى ساۋابلىرى ئازايتىلىش دېگەندەك ئۇۋالچىلىققا ئۇچرىمايدۇ.

20 _ كاپىرلار دوزاخقا توغرىلىنىدىغان كۈندە، ئۇلارغا كايىپ دېيىلىدۇكى، «سىلەر لەززەتلىرىڭلارنى دۇنيادىكى ھاياتىڭلاردا بەھرىمەن بولۇپ تۈگىتىپ بولدۇڭلار. ئى كاپىرلار! سىلەر دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا يەر يۈزىدە ئورۇنسىز چوڭچىلىق قىلغانلىقىڭلار ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقانلىقىڭلار ئۈچۈن، بۈگۈن خار قىلغۇچى ئازاب بىلەن جازالىنىسىلەر».

21 _ ئى پەيغەمبەر! ئاد قەۋمىنىڭ نەسەبتىكى قېرىندىشى ھۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسىسىنى بايان قىلغىن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ ئۆز قەۋمىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغان ئىدى. ئۇنىڭ قەۋمى ئەرەب يېرىم ئارىلىنىڭ جەنۇبىدىكى ئەھقاف دېگەن جايدا ياشايتتى. ھۇد ئەلەيھىسسالامدىن بۇرۇن ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەر كەلگەن ۋە ئۇلار ئۆز قەۋملىرىنى: «ئاللاھقا قىلىدىغان ئىبادەتكە ھېچكىمنى شېرىك قىلماڭلار، مەن ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ ناھايىتى قورقۇنچلۇق قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىغا قېلىشىڭلاردىن قورقىمەن» دەپ ئاگاھلاندۇرغان ئىدى.

22 _ ئۇلار: « سەن دەۋىتىڭ بىلەن بىزنى ئىلاھلىرىمىزغا چوقۇنۇشتىن توسقىلى كەلدىڭمۇ؟ ئەگەر سەن سۆزۈڭدە ۋە ۋەدەڭدە راستچىللاردىن بولساڭ، بىزنى قورقۇتۇۋاتقان ئاشۇ ئازابنى بىر كەلتۈرۈپ باققىنە!» دېدى.

23 _ هۇد ئەلەيهىسسالام: «سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنىڭ قاچان كېلىدىغانلىقى ھەققىدىكى ئىلىم پەقەت ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىدۇر، مەن پەقەتلا سىلەرگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرمەن، مەن سىلەرگە ماڭا كەلگەن ۋەھيىنلا يەتكۈزىمەن. ئەمما مەن سىلەرنى ئازابقا ئالدىراۋاتقان ۋە ئاللاھتىن قورقمايدىغان نادان قەۋم دەپ قارايمەن» دېدى.

24 _ ئۇلار ئۆزلىرى ئالدىراۋاتقان ئازابنى ئۆزلىرىنىڭ ۋادىسى تەرەپكە سۈرۈلۈۋاتقان ھالدا كۆرگەن چاغدا: «مانا بۇ بىزگە يامغۇر ياغدۇرۇش ئۈچۈن كەلگەن بۇلۇتتۇر» دېيىشتى. ھۇد ئەلەيهىسسالام ئېيتتى: «ئۇنداق ئەمەس، ئۇ سىلەر گۈمان قىلغاندەك بۇلۇت ۋە رەھمەت ئەمەس، بەلكى سىلەر تېزرەك كېلىشنى تەلەپ قىلغان ئازابتۇر، ئۇ ئىچىدە قاتتىق ئازاب بولغان بوراندۇر».

25 _ ئۇ بوران رەببىنىڭ ئەمرى بىلەن ھەممە نەرسىنى ھالاك قىلىۋېتىدىغان ئازاب ئىدى. ئاد قەۋمى ھالاك بولغاندىن كېيىن، ئۇ جايدا ئۇلارنىڭ خارابىگە ئايلانغان ئۆي _ ماكانلىرىدىن باشقا ھېچقانداق نەرسە كۆرۈنمەيدىغان بولۇپ قالدى. بىز گۇناھكار قەۋمنى ئەنە شۇنداق جازالايمىز.

26 _ ئى قۇرەيش كاپىرلىرى! شەكسىزكى، بىز ئاد قەۋمىنى دۇنيادا كۈچلۈك بولۇپ ياشاشنىڭ بارلىق سەۋەب ۋە ئىمكانىيەتلىرىگە ئىگە قىلغان، سىلەرگە بەرمىگەنلەرنى ئۇلارغا بەرگەن ئىدۇق. ئۇلارغا ئاڭلايدىغان قۇلاقلارنى، كۆرىدىغان كۆزلەرنى، چۈشىنىدىغان قەلبلەرنى ئاتا قىلغان ئىدۇق. ئەمما ئۇلار بۇ ئەزالىرىنى ئاللاھ تائالانىڭ غەزىپىنى كەلتۈرىدىغان ئىشلارغا ئىشلەتتى، ئۇلارنىڭ قۇلاقلىرى، كۆزلىرى ۋە دىللىرى ئۇلارغا قىلچە ئەسقاتمىدى، چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلاتتى. ئۇلار مەسخىرە قىلغان ۋە تېزرەك كېلىشنى تىلىگەن ئازاب كېلىپ ئۇلارنى قورشىۋالدى. بۇ ئاللاھنىڭ كاپىرلارغا بەرگەن ئاگاھلاندۇرۇشىدۇر.

27 _ ئى مەككە ئاھالىسى! بىز ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ ئەتراپىڭلاردىكى ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىنىڭ شەھەرلىرى قاتارلىق نۇرغۇن شەھەرلەرنى ۋەيران قىلىۋەتتۇق، ئۇ شەھەرلەرنى خارابىگە ئايلاندۇرۇۋەتتۇق. ئۇلارنى ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىشتىن يانسۇن دەپ، ئۇلارغا تۈرلۈك دەلىل _ پاكىتلارنى تەپسىلي بايان قىلدۇق.

28 _ بىز بۇرۇن ھالاك قىلىۋەتكەن قەۋملەرگە ئازاب كەلگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا يېقىنلىق ئىزدەيمىز دېگەن گۈمان بىلەن چوقۇنغان مەبۇدلىرى ئۇلارغا ياردەم قىلسا بولمامتى؟ ئەكسىچە، ئۇلارنىڭ مەبۇدلىرى ئۇلاردىن غايىب بولدى، ئۇلارنىڭ ناله _ پەريادلىرىغا جاۋاب بېرەلمىدى، ئۇلارنى قوغداپ قالالمىدى. «بۇتلار بىزنى ئاللاھقا يېقىنلاشتۇرىدۇ» دېگەن سۆز ئۇلارنىڭ ئويدۇرمىسىدۇر ۋە (ئاللاھقا) چاپلىغان بوھتانلىرىدۇر.

29 _ ئی پەیغەمبەر! شۇنی ئەسلىگىنكى، ئۆز ۋاقتىدا بىر تۇركۇم جىنلارنى سىنىڭ يېنىڭغا قۇرئان تىڭشاشقا ئەۋەتكەن ئىدۇق، ئۇلار كەلگەندە سەن قۇرئان ئوقۇۋاتاتتىڭ. شۇ چاغدا ئۇلار بىر _ بىرىگە: «جىم تۇرۇڭلار، قۇرئاننى تىڭشايلى» دېيىشتى، سەن قۇرئان ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن، ئۇلار ئۆز قەۋمىگە — ئەگەر ئۇلار ئىمان ئېيتمىسا ئاللاھنىڭ ئازابى چۈشىدىغانلىقى ھەققىدە — ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغۇچى بولۇپ قايتىشقان ئىدى.

30 _ ئۇلار ئېيتتى: «ئى قەۋمىمىز! ھەقىقەتەن بىز مۇسادىن كېيىن چۈشكەن ئۆزىدىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەرگە نازىل قىلىنغان ساماۋى كىتابلارنى ئېتىراپ قىلىدىغان، ھەق دىنغا ۋە توغرا يولغا باشلايدىغان بىر كىتابنى تىڭشىدۇق.

31 _ ئى قەۋمىمىز! ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋىتىنى قوبۇل قىلىڭلار، ئۇ ئېلىپ كەلگەن دىنغا ئىمان ئېيتىڭلار، ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، ئاللاھ گۇناھىڭلارنى ئەپۇ قىلىدۇ، سىلەرنى قاتتىق ئازابتىن قۇتقۇزىدۇ.

32 _ كىمكى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى دەۋەت قىلغان دىننى قوبۇل قىلمايدىكەن، ئاللاھ ئۇنى جازالىماقچى بولسا، ئۇ يەر يۈزىدە ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، ئاللاھتىن باشقا ئۇنى ئازابتىن قۇتقۇزغۇچى بولمايدۇ. ئەنە شۇلار ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتىدۇر».

33 _ ئۇلار بىلمەمدۇكى، ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقان، ئۇلارنى يارىتىشتا ھېچ چارچاپ قالمىغان ئۇلۇغ ياراتقۇچى ئاللاھ دەسلەپتە ئۆزى يوقتىن ياراتقان، ئاندىن ئۆزى ۋاپات قىلدۇرغان ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە قادىر ئەمەسمۇ؟ ئەلۋەتتە قادىردۇر. شەكسىزكى، بۇ ئىش ھەممە نەرسىگە قادىر بولغان ۋە ھېچقانداق بىر ئىشنى قىلىشتىن ئاجىز كەلمەيدىغان ئاللاھ ئۈچۈن ناھايىتى ئوڭايدۇر.

34 _ قىيامەت كۈنى كاپىرلار جازالىنىش ئۈچۈن دوزاخنىڭ ئالدىغا كەلتۈرۈلگەندە، ئۇلارغا: «بۇ ئازاب راست ئەمەسمىكەن؟» دېيىلدۇ. ئۇلار: «رەببىمىزنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمىزكى، ئەلۋەتتە راست ئىكەن» دەيدۇ. ئاندىن ئۇلارغا: «ئۇنداقتا، دۇنيادا ئىنكار قىلغانلىقىڭلار تۈپەيلىدىن بۇ ئازابنى ئوبدان تېتىڭلار» دېيىلدۇ.

35 _ ئى پەيغەمبەر! سىنى ئىنكار قىلغان مۇشىركلار تەرىپىدىن كەلگەن بارلىق ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغىن، سەندىن بۇرۇنقى نۇھ، ئىبراھىم، مۇسا ۋە ئىيسا قاتارلىق ئىرادىلىك پەيغەمبەرلەر سەۋر قىلغاندەك سەۋر قىلغىن. قەۋمىڭگە كېلىدىغان ئازابقا ئالدىراپ كەتمىگىن. ئۇلار ئۆزلىرىگە ئازاب چۈشكەن ۋە ئازابنى ئوچۇق كۆرگەن چاغدا دۇنيادا ياشىغان ۋاقتىنى كۈندۈزىنىڭ مەلۇم بىر

قىسمىدىلا تۇرغاندەك ھېس قىلىدۇ. بۇ ئۇلارغا ۋە باشقىلارغا ھەقىقەتنى يەتكۈزۈشتۇر، ئاللاھنىڭ ئازابى بىلەن پەقەت ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان قەۋملا ھالاك قىلىنىدۇ.

مۇھەممەد سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان ۋە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىندىن توسقانلارنىڭ ئەمەللىرىنى ئاللاھ بىكار قىلىۋېتىدۇ، ئۇلارنى شۇ ئەمەللىرى سەۋەبلىك بەدبەخت قىلىۋېتىدۇ.

2 _ ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭ دىنىغا ئەگەشكەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا رەببى تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان شەكسىز ھەقىقەت — قۇرئانغا چىن ئىشەنگەن كىشىلەرگە كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى يۇگەيدۇ، ئۇلارنى جازالىمايدۇ، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۇلارنىڭ ھالىنى ياخشىلايدۇ.

3 _ بو ھىدايەت قىلىش ۋە ئازدۇرۇش شۇنىڭ ئۈچۈنكى، كاپىرلار شەيتانغا ئەگەشتى ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلدى، مۇئمىنلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭغا رەببى تەرىپىدىن كەلگەن نۇرغا ۋە ھىدايەتكە ئەگەشتى. ئاللاھ مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلاردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىنى قانداق قىلغانلىقىنى بايان قىلىپ، ئىنسانلارغا مۇشۇنداق مىساللارنى كەلتۈرىدۇ.

4 _ 6 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر جەڭ مەيدانىدا كاپىرلار بىلەن ئېلىشقان چېغىڭلاردا، ئۇلار بىلەن قاتتىق ئېلىشىڭلار، ئۇلارنىڭ گەدەنلىرىگە ئۇرۇڭلار، سىلەر ئۇلارنىڭ كۆپىنى قىرىپ تاشلاپ، ئۇلارنى ئاجىزلاشتۇرغاندىن كېيىن، قالغانلىرىنى مەھكەم باغلاپ ئەسىر ئېلىڭلار. ئاندىن ئۇلارنى ياخشىلىق قىلىش يۈزىسىدىن قويۇپ بېرىڭلار ياكى فىدىيە ئېلىپ قويۇپ بېرىڭلار ياكى ئۇلار قۇل قىلىنسۇن ۋە ياكى ئۆلتۈرۈلسۇن، تاكى ئۇرۇش توختىغانغا قەدەر ئىش مۇشۇنداق بولسۇن. مۇئمىنلەرنى كاپىرلار بىلەن سىناش ۋە كۈنلەرنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئايلاندۇرۇپ تۇرۇش ھەققىدىكى ھۆكۈم مۇشۇدۇر. ئەگەر ئاللاھ خالىسا ئىدى، ئەلۋەتتە مۇئمىنلەرگە ئۇرۇشسىزمۇ يارداەم قىلغان بولاتتى. لېكىن ئاللاھ سىلەرنى بىر _ بىرىڭلار بىلەن سىناش ۋە سىلەر ئارقىلىق ھەق دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، كاپىرلارنى سىلەرنىڭ قولۇڭلار بىلەن مەغلۇپ قىلدى ۋە سىلەرگە جىھادنى پەرز قىلدى. ئاللاھنىڭ يولىدا ئۆلتۈرۈلگەن مۇئمىنلەرگە كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىنى ھەرگىز زايە قىلىۋەتمەيدۇ. ئۇلارنى تائەت _ ئىبادەتكە ۋە ئۆزىنىڭ

رازىلىقىغا مۇۋەپپەق قىلىدۇ، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ياخشىلاپ بېرىدۇ، ئۇلارنى ئۆزلىرىگە بىلدۈرگەن ۋە تونۇشتۇرغان جەننەتكە كىرگۈزىدۇ.

7 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش، ئۇنىڭ كىتابى بويىچە ھۆكۈم قىلىش، بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭ دىنىغا ياردەم بەرسەڭلار، ئاللاھ سىلەرگە دۈشمەنلىرىڭلارغا قارشى ياردەم بېرىدۇ، جەڭ مەيدانىدا قەدىمىڭلارنى مۇستەھكەم قىلىدۇ.

8 _ 9 _ كاپىرلارنى ئاللاھ ھالاك قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ياخشى دەپ قىلغان ئەمەللىرىنىڭ ئەجرىنى يوق قىلىۋېتىدۇ. بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان قۇرئاننى يامان كۆرىدۇ، ئۇنى ئىنكار قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنىڭ ئەمەللىرىنى بەربات قىلىۋېتىدۇ. چۈنكى ئۇ ئەمەللەر شەيتانغا ئەگىشىپ قىلغان ئەمەللەر ئىدى.

10_ ئۇ كاپىرلار ئىبرەت ئېلىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ زېمىنلىرىنى كېزىپ بۇرۇنقى كاپىر ئۈممەتلەرنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولغانلىقىنى، ئۇلارغا قانداق ئازابلارنىڭ چۈشكەنلىكىنى كۆزەتمىدىمۇ؟ ئاللاھ ئاشۇ ئۈممەتلەرنىڭ دىيارىنى دۈم كۆمتۈرۈش ئارقىلىق ئۇلارنى ھالاك قىلىۋەتكەن ئىدى. بۇ كاپىرلارغىمۇ بۇرۇنقىلارغا كەلگەن يامان ئاقىۋەتنىڭ ئوخشىشى ئەلۋەتتە كېلىدۇ.

11 _ مۇئمىنلەر بىلەن كاپىرلاردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىگە قىلغانلىرىمىز شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئاللاھ ئىمانىدا چىڭ تۇرغانلارنىڭ مەدەتكارىدۇر، ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ، كاپىرلارغا ھېچبىر مەدەتكار ۋە ھېچبىر ياردەم قىلغۇچى يوقتۇر.

12 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرنى مۇكاپاتلاپ، قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل – دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، كاپىرلار دۇنيادا خۇددى يېيىشتىن باشقا غېمى يوق ھايۋانلاردەك يېمەك _ ئىچمەكتىن بەھرىمەن بولىدۇ. (ئاخىرەتتە) ئۇلارنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ.

13 _ ئى پەيغەمبەر! سېنى ھەيدەپ چىقارغان مەككە شەھىرىنىڭ ئاھالىسىدىنمۇ كۈچلۈك بولغان نۇرغۇن شەھەرلەرنىڭ ئاھالىسىنى ھالاك قىلدۇق، ئۇلارنى تۇرلۇك ئازابلار بىلەن ۋەيران قىلىۋەتتۇق. ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزۇپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار چىقمىدى.

14 _ رەببى تەرىپىدىن كەلگەن ئوپئوچۇق دەلىلگە، رەببىنىڭ بىر ئىكەنلىكى ھەققىدە كەلگەن ئىلىمگە ئاساسلانغان ئادەم بىلەن ئۆزىنىڭ يامان ئەمەلى چىرايلىق كۆرسىتىلگەن، نەپسى

خاهىشىغا ئەگىشىپ ئاللاهقا ئاسىيلىق قىلغان ۋە ھېچقانداق دەللىلى يوق تۇرۇپ ئاللاهقا باشقىلارنى شېرىك كەلتۈرگەن ئادەم باراۋەر بولامدۇ؟ ھەرگىز باراۋەر بولمايدۇ.

15 _ ئاللاھ تەقۋادارلارغا ۋەدە قىلغان جەننەتنىڭ سۈپىتى شۇكى، ئۇنىڭدا رەڭگى ئۆزگەرمىگەن سۈدىن چوڭ ئۆستەڭلەر، تەمى ئۆزگەرمىگەن سۈتتىن ئۆستەڭلەر، ئىچكۈچىلەرگە لەززەت بېغىشلايدىغان شارابتىن ئۆستەڭلەر ۋە ساپ ھەسەلدىن ئۆستەڭلەر بولىدۇ. ئۇلارغا جەننەتتە بەھرىمەن بولىدىغان تۈرلۈك مېۋىلەر بولىدۇ. بۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ كاتتا نېمەت رەببىنىڭ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىشىدۇر. جەننەتكە كىرگەن بۇ تەقۋادارلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدىغان، قايناق سۇ بىلەن سۇغىرىلىپ ھارارىتىدىن ئۈچەيلىرى پارە _ پارە قىلىنىدىغانلار بىلەن ئوخشاشمۇ؟

16 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇناپىقلارنىڭ ئارىسىدا سېنىڭ سۆزۈڭنى كۆزگە ئىلمىغانلىقتىن، چۈشەنمەي تۇرۇپ ئۇنىڭغا قۇلاق سالىدىغانلىرىمۇ بار، ئۇلار سېنىڭ سۆھبىتىڭدىن چىققان چېغىدا، سۆھبىتىڭگە قاتناشقان ئىلىم ئەھلىلىرىنى مەسخىرە قىلغانلىقتىن، ئۇلارغا: «بايا مۇھەممەد نېمە دېدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇلار ئاللاھ دىللىرىنى پېچەتلىۋەتكەن ئادەملەردۇر. شۇڭا ئۇلار ھەقىقەتنى چۈشەنمەيدۇ، ئۇنىڭغا ئېرىشەلمەيدۇ، ئۆزلىرىنىڭ نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ كۈفرىلىقتا ۋە ئازغۇنلۇقتا چىڭ تۇرىدۇ.

17 _ ھەقىقەتكە ئەگىششىكە مۇۋەپپەق بولۇپ ھىدايەت تاپقانلارغا ئاللاھ ھىدايەتنى زىيادە قىلىدۇ، ئۇلارنى تەقۋالىققا مۇۋەپپەق قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا تەقۋالىقنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بېرىدۇ.

18 _ ئاشۇ ئىنكارچىلار پەقەت ۋەدە قىلىنغان قىيامەتنىڭ ئۆزىگە تۇيۇقسىز كېلىشىنلا كۈتىدۇ. قىيامەتنىڭ ئالامەتلىرى كۆرۈندى، ئەمما ئۇلار ھېچ ئىبرەت ئالمىدى. قىيامەت كەلگەن چاغدا ئۇلارنىڭ ئەقلىنى ئىشلەتكەنلىكىنىڭ نېمە پايدىسى بولسۇن؟!

19 _ ئى پەيغەمبەر! بىلگىنكى، ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. گۇناھىڭغا تەۋبە قىلغىن، ئەر _ ئايال مۇئمىنلەرگە مەغپىرەت تىلىگىن، ئاللاھ سىلەرنىڭ كۈندۈزدە ئويغاق چېغىڭلاردىكى ھەرىكىتىڭلارنى ۋە كېچىدە ئۇخلىغان چېغىڭلاردىكى قارارگاھىڭلانى بىلىپ تۇرىدۇ.

20 _ 21 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر: «كاشكى، ئاللاھتىن بىزنى جىھادقا بۇيرۇيدىغان بىرەر سۈرە نازىل قىلىنسا ئىدى» دەيدۇ. ئەمما پەرزلەر ئېنىق بايان قىلىنغان، جىھادتىن سۆز ئېچىلغان بىرەر سۈرە نازىل قىلىنغان چاغدا، ئاللاھنىڭ دىنىغا قارىتا

دىللىردا شەك ۋە مۇناپىقلىق بار كىشىلەرنىڭ ــ ئى پەيغەمبەر!ــ ساڭا ئۆلۈمدىن قورقۇپ ھوشىدىن كەتكەن ئادەمدەك قاراۋاتقانلىقىنى كۆرىسەن. دىللىردا شەك ۋە مۇناپىقلىق كېسىلى بار ئاشۇ كىشىلەرنىڭ ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشى ۋە شەرىئەتكە مۇۋاپىق ياخشى گەپ قىلىشى ئۇلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە ياخشى ئىدى. جىھاد پەرز قىلىنىپ، جىھاد قىلىڭلار دەپ ئاللاھنىڭ ئەمرى كەلسە، ئاشۇ مۇناپىقلار ئۇنى يامان كۆرىدۇ. ئۇلار ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلىپ، ئۇنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغاندىن كۆرە ، ئىماندا ۋە ئەمەلدە سەممىي بولغان بولسا ئۇلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە ياخشى بولاتتى.

22 ــ ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ كىتابىدىن ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىدىن يۈز ئۆرۈسەڭلار، سىلەر ئۇ چاغدا، ئاللاھنى ئىنكار قىلىدىغان، يەر يۈزىدە قان تۆكىدىغان، بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان ۋە تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتىنى ئۈزۈپ قويىدىغان بولۇپ قالمامسىلەر؟

23 ــ ئەنە شۇنداق كىشىلەرنى ئاللاھ رەھمىتىدىن يىراق قىلىپ، ئۇزلىرىگە مەنپەئەتلىك بولغان نەرسىلەرنى ئاڭلىمايدىغان ۋە كۆرمەيدىغان قىلىپ قويىدى. شۇڭا ئۇلار ئاللاھنىڭ ئوپئوچۇق دەلىل ــ پاكىتلىرىنى پەرق ئېتەلمەيدۇ.

24 ــ ئۇ مۇناپىقلار قۇرئاننىڭ ۋەز ــ نەسىھەتلىرى ۋە دەلىل ــ پاكىتلىرى ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزمەمدۇ؟ بەلكى بۇ ھەقىقەتلەر ئۇلارنىڭ پېچەتلىنىپ كەتكەن دىللىرىغا يېتىپ بارالمايدۇ، شۇڭا ئۇلار ئاللاھنىڭ ۋەز ــ نەسىھەتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلمايدۇ ۋە ئىبرەت ئالمايدۇ.

25 ــ شەكسىزكى، ئۆزىگە توغرا يول ئېنىق بولغاندىن كېيىن ئىماندىن ۋە ھىدايەتتىن يېنىۋالغانلارغا شەيتان ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى چىرايلىق كۆرسەتتى ۋە ئۇلارنى ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش ئارزۇسى بىلەن ئالداپ ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى تىندۇردى.

26 ــ ئۇلارنىڭ شۇنداق قۇرۇق ئارزۇلار بىلەن كۇفىردا ھەددىدىن ئېشىپ كېتىشىنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئۇلار ئاللاھ نازىل قىلغان ئايەتلەرنى يامان كۆرىدىغان يەھۇدىيلارغا: «بىز ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمرىگە خىلاپ كېلىدىغان بەزى ئىشلاردا سىلەرگە ئىتائەت قىلىمىز» دېدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ يوشۇرغانلىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ. مۇسۇلمان ئادەم ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمرىگە خىلاپ بولىدىغان ئىشلارنى قىلىشتىن ھەزەر ئەيلىشى لازىم.

27 ــ پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ يۈزلىرىگە ۋە ئارقىلىرىغا ئۇرۇپ جانلىرىنى ئالغاندا ئۇلارنىڭ ھالى قانداق بولار؟

28 _ ئۇلارغا تېگىشلىك بولغان بۇ ئازابنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئۇلار شەيتانغا ئىتائەت قىلىشتىن ئىبارەت ئاللاھنى غەزەپلەندۈرىدىغان نەرسىلەرگە ئەگەشتى ۋە ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشقا ئوخشاش ئاللاھنى رازى قىلىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى يامان كۆردى. شۇڭا ئاللاھ ئۇلارنىڭ يوقسۇللارغا سەدىقە بېرىش، ئۇرۇق _ تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش دېگەندەك ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىنى بىكار قىلىۋەتتى.

29 _ مۇناپىقلار ئۆزلىرىنىڭ ئىسلامغا ۋە مۇسۇلمانلارغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى، دۈشمەنلىكىنى ئاللاھ ئوتتۇرىغا چىقارمايدۇ دەپ ئويلامدۇ؟ ياق، ئاللاھ راستچىللارنى يالغانچىلاردىن ئەلۋەتتە ئايرىپ چىقىدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! ئەگەر بىز خالىغان بولساق، ئۇلارنىڭ كىملەر ئىكەنلىكىنى ساڭا كۆرسىتەتتۇق، ئۇلارنى ئاشكارا ئالامەتلىرىدىن تونۇۋالاتتىڭ. شەكسىزكى، سەن ئەلۋەتتە، ئۇلارنى سۆزلىرىنىڭ ئۇسلۇبىدىن تونۇۋالىسەن، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلار بىلەن ئاسىيلىق قىلغانلارنىڭ ئەمەللىرى مەخپىي ئەمەس، ئاللاھ ھەممىنى بىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەر بىرىگە تېگىشلىك بولغان مۇكاپاتنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

31 _ ئى مۇئمىنلەر! تاكى بىز ئاراڭلاردىن جىھادقا چىققۇچىلارنى ۋە ئۇنىڭغا بەرداشلىق بەرگۈچىلەرنى ئوتتۇرىغا چىقارغانغا قەدەر سىلەرنى ئەلۋەتتە سىنايمىز. سىلەرنىڭ گەپ _ سۆزۈڭلارنى، ئىش _ ھەرىكىتىڭلارنى سىنايمىز، شۇنىڭ بىلەن ئاراڭلاردىكى راستچىللاردىن يالغانچىلارنى ئايرىپ چىقىمىز.

32 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان، كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسقان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا مۇخالىپەتچىلىك قىلغان، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن كەلگەن پەيغەمبەر ئىكەنلىكى ئۆزلىرىگە ناھايىتى ئېنىق ئىسپاتلانغان تۇرۇقلۇق، ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇشقانلار ئاللاھنىڭ دىنىغا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنىڭ ساۋابىنى بىكار قىلىۋېتىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئۇ ئەمەللەرنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ قىلغان ئەمەس.

33 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئاللاھقا ئىتائەت قىلىڭلار، پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بۇيرۇغانىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىڭلار، كۇفرىلىق ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت بىلەن ئەمەللىرىڭلارنى بىكار قىلىۋەتمەڭلار.

34 _ شەكسزكى، ئاللاهنڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان، كىشىلەرنى ئاللاهنڭ دىنىدىن توسقان، ئاندىن ئاشۇ كاپىرلىقى بىلەن ئۆلگەنلەرنى ئاللاھ ھەرگىز مەغپىرەت قىلمايدۇ، ئۇلارنى كاپىرلىقى سەۋەبلىك جازالايدۇ، خالايىقنىڭ ئالدىدا رەسۋا قىلىدۇ.

35 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئاللاهنڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر! مۇشىركلارغا قارشى جىھاد قىلىشتىن بوشىشىپ قالماڭلار، سىلەر ئۈستۈنلۈكنى ئىگىلىگەن تۇرۇپ دۈشمەن بىلەن ئۇرۇشۇشتىن قورقماڭلار، ئۇلارنى سۈلھىگە دەۋەت قىلماڭلار. ئاللاھ يارىدىمى ۋە قوللىشى بىلەن سىلەر بىللىدۇر. ئاللاھ ئەمەلىڭلارنىڭ ساۋابىنى ھەرگىز كېمەيتىۋەتمەيدۇ. (ئاللاھ تائالا بۇ ئايەتتە ھەقىقىي مۇئمىنلەرگە نۇسرەت ئاتا قىلىدىغانلىقى ھەققىدە بېشارەت بەرگەن).

36 _ 37 _ دۇنيا ھاياتى پەقەتلا ئويۇن _ تاماشا ۋە غەپلەتتىن ئىبارەتتۇر. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتساڭلار ۋە ئاللاهنڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇپ ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە قىلغان ئەمەلىڭلارنىڭ مۇكاپاتىنى بېرىدۇ. ئاللاھ سىلەردىن پۇل _ مېلىڭلارنىڭ ھەممىسىنى زاكاتقا بېرىشنى تەلەپ قىلمايدۇ، بەلكى بىر قىسمىنى چىقىرىشقا بۇيرۇيدۇ. ئاللاھ ئەگەر سىلەردىن پۇل _ مېلىڭلارنى تەلەپ قىلىشتا چىڭ تۇرسا، (ھەممىنى تەلەپ قىلسا) سىلەر بېخىللىق قىلىسىلەر ۋە بەرمەيسىلەر، بۇ بېخىللىق سىلەرنىڭ دىلىڭلاردىكى ئۆچلۈكنى — سىلەر بېرىشنى ياقتۇرمايدىغان نەرسە سىلەردىن تەلەپ قىلىنغان چاغدىكى ئۆچلۈكۈڭلارنى— ئاشكارىلايدۇ.

38 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر شۇنداق كىشىلەركى، ئاللاهنڭ يولىدا جىھاد قىلىش، ئاللاهنڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن پۇل _ مال سەرپ قىلىشقا چاقىرىلساڭلار، سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشقا بېخىللىق قىلىدىغانلار بار. كىمكى بېخىللىق قىلىدىكەن، بېخىللىقىنىڭ زىيىنى پەقەت ئۇنىڭ ئۆزىگىلا بولىدۇ. ئاللاھ سىلەرگە موھتاج ئەمەس، ئەكسىچە سىلەر ئاللاھقا موھتاجسىلەر. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش ۋە ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ھالاك قىلىۋېتىدۇ، سىلەرنىڭ ئورنۇڭلارغا باشقا بىر قەۋمنى كەلتۈرىدۇ، ئاندىن ئۇلار سىلەردەك ئاللاهنڭ ئەمرىنى ئورۇنداشتىن باش تارتىدىغان بولمايدۇ، بەلكى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىدۇ، ئاللاهنڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىدۇ، ئاللاهنڭ يولىدا پۇل _ مېلى بىلەن، جېنى بىلەن جىھاد قىلىدۇ.

فەتىھ سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! بىز سېنىڭ دىنىڭنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ۋە دۈشمەنلىرىڭنى مەغلۇپ قىلىش ئارقىلىق ساڭا ئوپئوچۇق بىر غەلىبە ئاتا قىلدۇق. ئۇ بولسا ھۇدەيبىيە كېلىشىمىدۇر. (بۇ كېلىشىم تۈزۈلگەندىن كېيىن ئىنسانلار ۋاقىتلىق بولسىمۇ ئامانلىق ئىچىدە ياشاش پۇرسىتىگە ئېرىشتى، ئىسلام دەۋىتىنىڭ دائىرىسى كېڭەيدى، ئىسلامنىڭ ھەقىقىتىنى بىلىشنى خالىغانلار ئۇنىڭ تەلىماتىنى ئەركىن ئۆگىنىش پۇرسىتىگە ئىگە بولدى، كىشىلەر مۇشۇ كېلىشىم مۇددىتى ئىچىدە ئاللاھنىڭ دىنىغا توپ – توپ بولۇپ كىرىشكە باشلىدى. شۇڭا ئاللاھ بۇ غەلىبىنى «ئوپئوچۇق غەلىبە» دەپ ئاتىدى).

2 _ 3] ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ ئىلگىرىكى ۋە كېيىنكى گۇناھلىرىڭنى مەغپىرەت قىلىش، ساڭا بەرگەن نېمەتنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، سېنى ھېچبىر قىڭغىرلىق بولمىغان توغرا يولغا يېتەكلەش، سېنىڭ دىنىڭنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ۋە دۈشمەنلىرىڭنى مەغلۇپ قىلىش ئارقىلىق ساڭا شانلىق زەپەر بىلەن ياردەم بېرىش ئۈچۈن، بىز ساڭا بۇ ئوپئوچۇق غەلىبىنى ئاتا قىلدۇق.

4 _ ئاللاھ مۇئمىنلەرنىڭ ئىمانىغا ئىمان قوشۇلۇشى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدا مۇستەھكەم تۇرۇشى ئۈچۈن، ھۇدەيبىيە كېلىشىمى بولغان كۈنى ئۇلارنىڭ دىللىرىغا خاتىرجەملىك ۋە ئىشەنچ سالغان زاتتۇر. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى قوشۇنلار ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ بۇ قوشۇنلار بىلەن مۇئمىن بەندىلىرىگە ياردەم قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، تەدبىرلىرىدە ۋە ئىش – پائالىيەتلىرىدە ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

5 _ بۇ ئاللاھنىڭ مۇئمىن ئەرلەرنى ۋە مۇئمىن ئاياللارنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان، ئۇلار مەڭگۈ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزۈشى، ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىپ، ئۇلارنى جازالىماسلىقى ئۈچۈندۇر. مانا بۇ مۇكاپات ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى ئەڭ بۈيۈك مۇۋەپپەقىيەتتۇر ۋە بارلىق غەمدىن قۇتۇلۇشتۇر.

6 _ شۇنداقلا، ئاللاھ پەيغەمبىرىگە ۋە مۇئمىنلەرگە ياردەم قىلمايدۇ، ئىسلام دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلمايدۇ دەپ، ئاللاھ توغرۇلۇق يامان ئويلاردا بولغان مۇناپىق ئەرلەرنى ۋە مۇناپىق ئاياللارنى، مۇشرىك ئەرلەرنى ۋە مۇشرىك ئاياللارنى ئازابلاش ئۈچۈندۇر. بارلىق يامان ئاقىۋەت ئۇلارغا بولىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا غەزەپ قىلدى، ئۇلارنى رەھمىتىدىن يىراق قىلدى، ئۇلارغا جەھەننەمنى تەييارلىدى. ئۇلار بارىدىغان جاي نېمىدېگەن يامان جاي!

7 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى قوشۇنلار ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ ئاشۇ قوشۇنلار بىلەن مۇئمىن

بەندىلىرىگە ياردەم قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىگە غالىبتۇر، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

8 _ ئى پەيغەمبەر! ئەلۋەتتە، بىز سېنى ئۈممەتلىرىڭگە دىننى يەتكۈزگەنلىكىڭگە گۇۋاھلىق بەرگۈچى، ئۇلارغا دىننى روشەن بايان قىلىپ بەرگۈچى، ساڭا ئىتائەت قىلغانلارغا خۇش خەۋەر بەرگۈچى ۋە ئاسىيلىق قىلغانلارنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق.

9 _ ئى ئىنسانلار! بۇ سىلەرنىڭ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشىڭلار، ئاللاھنىڭ دىنىغا ياردەم قىلىشىڭلار، ئاللاھنى ئۇلۇغلىشىڭلار ۋە ئەتىگەن _ ئاخشامدا ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

10 _ شەكسىزكى، ئى پەيغەمبەر! ھۇدەيبىيەدە جىھاد قىلىش ئۈچۈن ساڭا بەيئەت قىلغانلار ئەمەلىيەتتە ئاللاھقا بەيئەت قىلغان ۋە ئاللاھنىڭ جەننىتىنى، رازىلىقىنى تىلەپ ئۇنىڭ بىلەن ئەھدىلەشكەن بولىدۇ، ئاللاھنىڭ قولى ئۇلارنىڭ قوللىرىنىڭ ئۈستىدىدۇر، ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ تۇرىدۇ، ئورۇنلىرىنى كۆرۈپ تۇرىدۇ، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممە ئىشلىرىنى بىلىپ تۇرىدۇ. كىمكى ئەھدىسىنى بۇزىدىكەن، ئۇنى بۇزغانلىقىنىڭ زىيىنى ئۇنىڭ ئۆزىگە بولىدۇ. كىمكى ئاللاھقا بەرگەن ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىپ، ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈن قىلىش ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ياردەم قىلىش ئۈچۈن دۈشمەنلەر بىلەن ئېلىشقاندا چىدامچانلىق كۆرسىتىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىدۇ.

11 _ ئى پەيغەمبەر! مەككىگە سەن بىلەن بىللە بېرىشتىن قېلىپ قالغان سەھرالىق ئەرەبلەرنىڭ بەزىسىگە كايىساڭ، ئۇلار ساڭا: «بىز ماللىرىمىز ۋە بالىچاقلىرىمىز بىلەن بولۇپ قېلىپ چىقالمىدۇق، سەن بىز ئۈچۈن ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىگىن» دەيدۇ، ئۇلار بۇ سۆزنى قەلبىدىن ئەمەس، تىلىنىڭ ئۇچىدىلا دەپ قويىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر ئاللاھ سىلەرگە بىرەر يامانلىقنى ياكى بىرەر ياخشىلىقنى ئىرادە قىلسا، ئاللاھنىڭ ئىرادىسى ئالدىدا سىلەر ئۈچۈن كىم بىرەر ئىش قىلىپ بېرەلەيدۇ؟ ئۇ مۇناپىقلار دىلىمىزدىكىنى ئاللاھ بىلمەيدۇ دەپ گۇمان قىلىشىدۇ، ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، بەلكى ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىدىن ھېچبىرى مەخپىي ئەمەس.

12 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز سىلەر دېگەندەك ماللىرىڭلار ۋە بالىچاقلىرىڭلار بىلەن بولۇپ قالغانلىقىڭلار ئەمەس، بەلكى سىلەر پەيغەمبەر ۋە مۇئمىنلەر ھالاك بولىدۇ، ئۇلار جىھادتىن مەڭگۈ قايتىپ كېلەلمەيدۇ، دەپ ئويلىدىڭلار، شەيتان بۇ ئويۇڭلارنى سىلەرگە دىلىڭلاردا چىرايلىق كۆرسەتتى. سىلەر ئاللاھ پەيغەمبەرگە ۋە مۇئمىنلەرگە دۈشمەنلىرىگە قارشى ياردەم بەرمەيدۇ دەپ، يامان ئويدا بولدۇڭلار _ دە، ھالاك بولغۇچى قەۋم بولۇپ قالدىڭلار».

13 _ كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرمەيدىكەن ۋە ئىسلام شەرىئىتى بويىچە ئەمەل قىلمايدىكەن، شەكسىزكى، ئۇ كاپىردۇر، ئۇنىڭغا ئازاب تېگىشلىك بولىدۇ. بىز

كاپىرلارغا دەھشەتلىك دوزاخ ئازابىنى تەييارلىدۇق.

14 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پادىشاھلىقى ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ رەھمىتى بىلەن خالىغان ئادەمنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ، خالىغان ئادەمگە ئازاب قىلىدۇ، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

15 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ساھابىلىرىڭ بىلەن خەيبەرگە ئاللاھ ۋەدە قىلغان غەنىيمەتنى ئالغىلى ماڭغاندا، ئىلگىرى مەككە سەپىرىدىن قېلىپ قالغانلار: «رۇخسەت قىلىڭلار، بىزمۇ سىلەر بىلەن خەيبەرگە چىقايلى» دەيدۇ، ئۇلار شۇنداق قىلىپ ئاللاھنىڭ سىلەرگە قىلغان ۋەدىسىنى ئۆزگەرتمەكچى بولىدۇ. سەن ئۇلارغا: «سىلەرنىڭ بىز بىلەن خەيبەرگە چىقىشىڭلارغا قەتئىي بولمايدۇ، چۈنكى ئاللاھ بىز مەدىنىگە قايتىشتىن بۇرۇن بىزگە ‹خەيبەرنىڭ غەنىيمەتلىرى ھۇدەيبىيەگە چىققانلارغا خاستۇر› دېگەن ئىدى» دېسەڭ، ئۇلار: «ئىش سىلەر دېگەندەك ئەمەس، چۈنكى ئاللاھ ئۇنداق دەپ بۇيرۇمىغان، سىلەر بىزگە ھەسەت قىلىپ، بىزنى غەنىيمەت ئالمىسۇن دەپ، شۇڭا سىلەر بىلەن چىقىشمىزغا يول قويمايۋاتىسىلەر» دەيدۇ. ئەمەلىيەت ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، ئۇلار دىننىڭ مەسىلىلىرىدىن پەقەت ئاز قىسمىنلا چۈشىنىدۇ.

16 _ سەھرالىق ئەرەبلەردىن جىھادقا چىقىشتىن قېلىپ قالغانلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر يېقىندا بەك كۈچلۈك بىر قەۋمگە قارشى ئۇرۇش قىلىشقا چاقىرىلىسىلەر. يا ئۇلار بىلەن ئۇرۇش قىلىسىلەر ياكى ئۇلار ئۇرۇشسىز مۇسۇلمان بولىدۇ. ئەگەر سىلەر بۇيرۇققا ئىتائەت قىلىپ، ئۇلارغا قارشى جىھاد قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە جەننەتنى ئاتا قىلىدۇ. ئەگەر سىلەر بۇرۇن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن مەككىگە بېرىشتىن باش تارتقاندەك بۇيرۇققا ئىتائەت قىلمىساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى قاتتىق ئازابلايدۇ».

17 _ ئەماغا، توكۇرغا، كېسەل كىشىگە جىھادقا چىقمىغانلىقى سەۋەبلىك گۇناھ بولمايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ئاجىزلىقى يۈزىسىدىندۇر. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىپ، جىھادقا چىقىشتىن باش تارتىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى ئەڭ دەردلىك ئازاب بىلەن جازالايدۇ.

18 _ 19] ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەر ساڭا ھۇدەيبىيەدە دەرەخ ئاستىدا بەيئەت قىلىۋاتقاندا، ئاللاھ ئۇلاردىن ھەقىقەتەن رازى بولغان ئىدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىدىكى ئىماننى، سەمىمىلىكنى ۋە ۋاپادارلىقنى بىلىپ، ئۇلارغا خاتىرجەملىك ئاتا قىلدى، دىللىرىنى مۇستەھكەم قىلدى ۋە ئۇلارنى خەيبەرنى ئازاد قىلىشتىن ئىبارەت يېقىندا قولغا كېلىدىغان بىر غەلىبە بىلەن ۋە ئۇلار خەيبەرلىك يەھۇدىيلاردىن ئالىدىغان نۇرغۇن غەنىيمەتلەر بىلەن مۇكاپاتلىدى. ئاللاھ دۈشمەنلىرىنى جازالاشتا غالىبتۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

20 _ 22 _ ئاللاھ سىلەرگە ۋاقتى كەلگەندە ئالىدىغان نۇرغۇن غەنىيمەتلەرنى ۋەدە قىلىپ، خەيبەرنىڭ غەنىيمىتىنى ئالدىن ئاتا قىلدى، سىلەرنى دۈشمەنلەرنىڭ قول سېلىشىدىن ساقلىدى.

شۇنىڭ بىلەن سىلەرگە قول سېلىشنى پىلانلىغان دۈشمەنلەر مەقسىتىگە يېتەلمىدى، سىلەرگە ياكى مەدىنىدىكى ئاھالىلارغا زىيان يەتكۈزەلمىدى. دۈشمەنلىرىڭلارنىڭ مەغلۇپ بولۇشى ۋە سىلەرنىڭ غەلىبە قىلىشىڭلار ھەم غەنىيمەتلەرگە ئىگە بولۇشۇڭلار ئاللاھنىڭ سىلەرنى قوغدايدىغانلىقىنى، توغرا يولغا باشلايدىغانلىقىنى ۋە سىلەرگە ياردەم قىلىدىغانلىقىنى بىلىشىڭلار ئۈچۈن ئالامەتتۇر. سىلەر ئۆز كۈچۈڭلار بىلەن قولغا كەلتۈرەلمەيدىغان، لېكىن ئاللاھنىڭ ئىلكىدە بولۇپ سىلەرگە ۋەدە قىلغان ۋە سىلەر ئاللاھنىڭ ياردىمى بىلەن چوقۇم ئېرىشىدىغان بىر غەنىيمەت بار. ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق قىيىن ئىش يوقتۇر. قۇرەيش كاپىرلىرى مەككىدە سىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلسا، ئۇلار چوقۇم يېڭىلىدۇ ۋە ئەلۋەتتە، ئارقىسىغا قاراپ قاچىدۇ، ئاندىن ئۇلار سىلەرگە قارشى ئۇرۇشتا ئۆزلىرىگە ياردەم قىلىدىغان ھېچقانداق مەددەتكار ياكى ياردەم قىلغۇچى تاپالمايدۇ.

23 _ بۇ ئاللاھنىڭ ئۆزىنىڭ تەرەپدارى بولغان مۇئمىنلەرگە ياردەم قىلىش ۋە دۈشمەنلىرى بولغان ياۋۇز كاپىرلارنى مەغلۇپ قىلىشتىن ئىبارەت ئەزەلدىن بېرى داۋام قىلىپ كېلىۋاتقان قانۇنىيىتىدۇر. ئى پەيغەمبەر! سەن ئاللاھنىڭ قانۇنىيىتىدە ھېچقانداق ئۆزگىرىش تاپالمايسەن.

24 _ ئاللاھ مەككە ئويمانلىقىدا سىلەرنى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غەلىبىگە ئېرىشتۈرگەندىن كېيىن، ئۇلارنى سىلەرگە قول سېلىشتىن، سىلەرنىمۇ ئۇلارغا قول سېلىشتىن توسقان زاتتۇر (ئۆز ۋاقتىدا مۇشرىكلاردىن سەكسەنگە يېقىن كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قارشى ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن ھۇدەيبىيەگە بارغاندا، مۇسۇلمانلار ئۇلارنى تۇتۇۋالغان بولسىمۇ قويۇۋەتكەن). ئاللاھ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

25 _ قۇرەيش كاپىرلىرى ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان، سىلەرنى ھۇدەيبىيەدە مەسجىدى ھەرەمگە كىرىشتىن توسقان ۋە قۇربانلىق ماللىرىنى ھەرەمگە ئاپىرىپ قۇربانلىق قىلىشتىن توسقانلاردۇر. مەككىدە كاپىرلاردىن قورقۇپ ئىماننى يوشۇرۇپ كەلگەن ۋە سىلەر بىلمەيدىغان ئەر _ ئايال مۇئمىنلەر بار ئىدى، سىلەرنى بىلمەستىن ئۇلارنى ئۆلتۈرۈپ قويۇپ گۇناھكار بولۇپ قالمىسۇن دېمىگەن بولساق، ئەلۋەتتە سىلەرنى مەككىدىكى كاپىرلارنىڭ ئۈستىگە سالغان بولاتتۇق. ئاللاھ بۇنى خالىغان ئادەمنى رەھمىتى دائىرىسىگە كىرگۈزۈپ ئۇنىڭغا كاپىرلىقتىن كېيىن ئىمان ئاتا قىلىش ئۈچۈن قىلدى. ئەگەر مۇئمىن ئەرلەر بىلەن مۇئمىن ئاياللار مەككىلىك كاپىرلاردىن ئايرىلىپ تۇرغان ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئايرىلىپ چىققان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلارنى تولىمۇ دەردلىك ۋە قاتتىق ئازاب بىلەن جازالايتتۇق.

26 _ كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىنى ئىنكار قىلىش ئۈچۈن، ئەسەبىيلىكنى ___ جاھىلىيەت دەۋرىنىڭ ئەسەبىيلىكىنى ___ دىللىرىغا پۈككەن چاغدا، ھەتتا ھۇدەيبىيە كېلىشىمىدە «بىسمىللاھىر رەھمانىررەھىم» دېگەن سۆزنى يېزىشتىن ۋە «بۇ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد كېلىشىم تۈزگەن مەسىلىدۇر» دەپ يېزىشتىن ئۆزىنى قاچۇرغان چاغدا، ئاللاھ پەيغەمبىرىگە ۋە مۇئمىنلەرگە تەمكىنلىكىنى ئاتا قىلدى، ئۇلارنى تەقۋالىقنىڭ بېشى بولغان «ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ

يوقتۇر» دېگەن كەلىمىدە چىڭ تۇرىدىغان قىلدى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىلەن مۇئمىنلەر تەقۋا كەلىمىسىگە مۇشرىكلاردىن ھەقلىقتۇر ۋە بۇ كەلىمىگە تولىمۇ لايىقتۇر، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

27 _ ھەقىقەتەن ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆزى كۆرسەتكەن چۈشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بەردى. ئى پەيغەمبەر! ئەلۋەتتە ئاللاھ خالىسا، سىلەر خاترجەم بولغان، بەزىلىرىڭلار چېچىڭلارنى چۈشۈرگەن ۋە بەزىلىرىڭلار قىرقىغان ھالدا، مۇشرىكلاردىن قورقماي چوقۇم مەسجىدى ھەرەمگە كىرىسىلەر. ئاللاھ سىلەر بىلمەيدىغاننى بىلىدۇ (سىلەرنى ھۇدەيبىيەدىن مەككىگە كىرگۈزمەي قايتۇرۇۋېتىش، ئاندىن كېيىن سىلەرنى مەككىگە فەتھى بىلەن كىرگۈزۈش ئاللاھنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى ئىدى). شۇڭا، ئاللاھ سىلەر مەسجىدى ھەرەمگە كىرىشتىن بۇرۇن سىلەرگە يېقىنقى غەلىبىنى — ھۇدەيبىيە كېلىشىمىنى ۋە خەيبەرنى ئازاد قىلىشنى نېسىپ قىلدى.

28 _ ئاللاھ ھەق دىننى بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلىش ئۈچۈن، پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىسلام دىنىدىن ئىبارەت ئوپئوچۇق ھەقىقەت ۋە روشەن ھىدايەت بىلەن ئەۋەتكەن زاتتۇر. ئى پەيغەمبەر! ئاللاھ ئۆزىنىڭ ساڭا يارىدەم بەرگۈچى ۋە ئىسلام دىنىنى بارلىق دىنلاردىن ئۈستۈن قىلغۇچى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھ بولۇشقا يېتەرلىكتۇر.

29 _ مۇھەممەد ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدۇر، ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلار كاپىرلارغا قاتتىق، ئۆزئارىسىدا مەرھەمەتلىكتۇر، سەن ئۇلارنى نامازلىرىدا رۇكۇ قىلغان ۋە سەجدە قىلغان ھالدا كۆرسەن، ئۇلار ئاللاھتىن ئۆزلىرىگە شەپقەت قىلىپ جەننەتكە كىرگۈزۈشنى ۋە رازى بولۇشنى تىلەيدۇ، ئۇلارنىڭ يۈزلىرىدە سەجدىنىڭ ئەسىرىدىن تائەت _ ئىبادەتنىڭ ئالامەتلىرى بار. بۇ ئۇلارنىڭ تەۋراتتىكى سۈپىتىدۇر، ئۇلارنىڭ ئىنجىلدىكى سۈپىتى شۇكى، ئۇلار بىخ ئۇرۇپ چىقىپ، شاخلىرى كۆپەيگەن، غولى چوڭايغان، ئاندىن غولى كۈچلىنىپ ئۆز غولى بىلەن ئۆرە تۇرغان، بولۇقلۇقى ۋە كۆركەم كۆرۈنۈشى بىلەن دېھقانلارنى مەمنۇن قىلغان بىر زىرائەتكە ئوخشايدۇ. مۇئمىنلەرنىڭ كۆپەيگەنلىكىنى ۋە گۈزەل مەنزىرىسىنى بۇنداق زىرائەتكە ئوخشىتىش كاپىرلارنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈش ئۈچۈندۇر. (بۇ ئايەت ساھابىلەرنى يامان كۆرگەن ئادەمنىڭ كاپىر بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ). ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىپ، ئاللاھ بۇيرۇغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە ئاللاھ مەنئى قىلغان يامان ئىشلاردىن يىراق تۇرغان كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىشنى ۋە جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپاتنى ۋەدە قىلدى. (ئاللاھنىڭ ۋەدىسى ھەقتۇر، ئاللاھ ۋەدىسىگە ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ. ساھابىلەرنىڭ ئىزىدىن ماڭغان ھەرقانداق ئادەم ئاشۇلارنىڭ قاتارىدىن بولىدۇ. ساھابىلەر ئېرىشكەن پەزىلەتكە ۋە كامالەتكە ئىسلام ئۈممىتىدىن ھېچكىم يېتەلمەيدۇ. ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولسۇن).

هۇجۇرات سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلار! دىنىڭلارنىڭ ئىشلىرىدا ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ كۆرسەتمىسى بولماستىن ھېچبىر ئىشنى بەلگىلىۋالماڭلار، ئەگەر ئۇنداق قىلساڭلار بىدئەت سادىر قىلغان بولىسىلەر. ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، گەپ _ سۆزۈڭلاردا، ئىش _ ھەرىكىتىڭلاردا ئاللاھتىن قورقۇڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھ سۆزۈڭلارنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، نىيىتىڭلارنى ۋە قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. (بۇ ئايەت مۇسۇلمانلارنى دىندا بىدئەت پەيدا قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ).

2 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! پەيغەمبەرگە سۆز قىلغان چېغىڭلاردا ئاۋازىڭلارنى پەيغەمبەرنىڭ ئاۋازىدىن يۇقىرى قىلماڭلار، بىر _ بىرىڭلار بىلەن توۋلاپ يۇقىرى ئاۋازدا سۆزلەشكەندەك، پەيغەمبەرگە يۇقىرى ئاۋازدا سۆز قىلماڭلار، پەيغەمبەر ئاللاھنىڭ دىنىنى يەتكۈزۈش ئۈچۈن تاللانغان، ئىمان ئېيتىش، ئىتائەت قىلىش، سۆيۈش ۋە ئەگىشىش زۆرۈر بولغان زات ئىكەن، ئۇنىڭغا باشقىلارغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلماڭلار، بۇ سىلەر تۇيماستىن ۋە ھېس قىلماستىن ئەمەللىرىڭلارنىڭ بىكار بولۇپ كەتمەسلىكى ئۈچۈندۇر.

3 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ھۇزۇرىدا پەس ئاۋازدا گەپ قىلىدىغانلار، ئاللاھ دىللىرىنى سىنىغان ۋە تەقۋالىققا لايىق قىلغان كىشىلەردۇر. ئۇلارغا ئاللاھ تەرىپىدىن مەغپىرەت ۋە كاتتا مۇكاپات بار، ئۇ بولسا جەننەتتۇر.

4 _ ئى پەيغەمبەر! شەكسىزكى، سېنى ھۇجرىلىرىڭنىڭ ئارقىسىدا تۇرۇپ يۇقىرى ئاۋاز بىلەن توۋلاپ چاقىرىدىغانلارنىڭ تولىسى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئالدىدا ئەدەپلىك بولۇش ۋە ئۇنى ھۆرمەتلەش توغرۇلۇق ئەقلىنى ئىشلەتمەيدىغان كىشىلەردۇر.

5 _ ئەگەر ئۇلار سەن ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىققانغا قەدەر سەۋر قىلىپ تۇرغان بولسا ئىدى، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇلار ئۈچۈن تولىمۇ ياخشى بولاتتى. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارغا سېنى ھۆرمەتلەشنى بۇيرۇغان. ئاللاھ ئۇلارنىڭ نادانلىقتىن قىلىپ سالغان گۇناھلىرىنى ۋە ئەدەپ _ ئەخلاققا دەخلى يەتكۈزىدىغان قىلمىشلىرىنى ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر، شۇڭا ئۇلارنى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك تېز جازالىمىدى.

6 _ ئى ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگەشكەن كىشىلەر! ئەگەر سىلەرگە بىر پاسىق ئادەم بىرەر خەۋەر ئېلىپ كەلسە، ئۇ خەۋەرگە ئىشىنىشتىن ۋە ئۇنى باشقىلارغا

يەتكۈزۈشتىن بۇرۇن ئۇنى چوقۇم ئېنىقلاپ كۆرۈڭلار. بۇ ئىشنىڭ تېگى _ تەكتىنى بىلمەستىن، بىرەر قەۋمگە يامانلىق قىلىپ قويۇپ، قىلمىشىڭلارغا پۇشايمان قىلىپ قالماسلىقىڭلار ئۈچۈندۇر.

7 _ بىلىڭلارکى، ئاراڭلاردا ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى بار، ئۇنىڭ ئالدىدا ئەدەپلىك بولۇڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ، سىلەرگە ياخشىلىقنىلا تىلەيدۇ. سىلەر بەزىدە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى سىلەرگە قوشۇلمايدىغان ۋە ئۆزۈڭلارغا زىيانلىق بولغان يامان ئىشنى خالىشىڭلار مۇمكىن. ئەگەر پەيغەمبەر سىلەر تاللىغان نۇرغۇن ئىشلاردا سىلەرگە قوشۇلىدىغان بولسا ئىدى، سىلەر چوقۇم قىيىن ئەھۋالدا قالاتتىڭلار. لېكىن ئاللاھ سىلەرگە ئىمانىنى قىزغىن سۆيگۈزدى ۋە ئۇنى دىلىڭلاردا كۆركەم قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئىمان ئېيتتىڭلار. ئاللاھ سىلەرگە كاپىرلىقنى، ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىقىشنى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىشنى يامان كۆرسەتتى. ئەنە شۇنداق سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان كىشىلەر توغرا يولدا بولغۇچىلاردۇر.

8 _ سىلەرگە نېسىپ بولغان بۇ ياخشىلىق ئاللاھنىڭ پەزلى ۋە نېمىتى بىلەن بولدى. ئاللاھ نېمەتكە شۈكۈر قىلغۇچىلارنى بىلگۈچىدۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى تەقدىر قىلىشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

9 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر مۇئمىنلەردىن ئىككى گۇرۇھ ئۇرۇشۇپ قالسا، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ كىتابى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىشقا ۋە ئۇنىڭغا رازى بولۇشقا دەۋەت قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئارىسىنى تۈزەپ قويۇڭلار، ئەگەر ئۇ ئىككى گۇرۇھنىڭ بىرى ئىككىنچىسىگە تاجاۋۇز قىلسا ۋە ھۆكۈمنى قوبۇل قىلمىسا، تاجاۋۇز قىلغۇچى تەرەپ تاكى ئاللاھنىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ ھۆكمىگە قايتقانغا قەدەر ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار، ئەگەر ئۇلار ئاللاھنىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ ھۆكمىگە قايتسا، ھېچقايسى تەرەپكە يان باسماي ئۇلارنى ئادىللىق بىلەن ئەپلەشتۈرۈپ قويۇڭلار، ھۆكۈم قىلغاندا ئادالەتلىك بولۇڭلار، ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ كۆرسەتمىسىدىن چىقىپ كەتمەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ ئادالەتلىك بولغانلارنى دوست تۇتىدۇ.

10 _ مۇئمىنلەر ھەقىقەتەن دىندا قېرىنداشلاردۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن ئىككى قېرىندىشىڭلار بىر _ بىرى بىلەن ئۇرۇشۇپ قالسا، ئۇلارنىڭ ئارىسىنى تۈزەپ قويۇڭلار. رەھمەتكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن ھەممە ئىشىڭلاردا ئاللاھتىن قورقۇڭلار.

11 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغانلار! بىر مۇئمىن قەۋم يەنە بىر مۇئمىن قەۋمنى مەسخىرە قىلمىسۇن، بەلكى مەسخىرە قىلىنغۇچى قەۋم مەسخىرە قىلغۇچى قەۋمدىن ياخشى بولۇشى مۇمكىن. مۇئمىن ئاياللارمۇ مۇئمىن ئاياللارنى مەسخىرە قىلمىسۇن، مەسخىرە قىلىنغۇچى ئاياللار مەسخىرە قىلغۇچى ئاياللاردىن ياخشى بولۇشى مۇمكىن. بىر _ بىرىڭلارنى ئەيىبلىمەڭلار، بىر _ بىرىڭلارنى يامان كۆرۈلىدىغان لەقەملەر بىلەن چاقىرماڭلار، سىلەر ئىسلامغا كىرىپ، ھەقىقەتنى چۈشەنگەندىن كېيىن، مەسخىرە، قىلىش، يامان لەقەملەر بىلەن چاقىرىش، ئەيىبلەش دېگەندەك گۇناھلار بىلەن

سۈپەتلىنىش ۋە شۇنداق ئاتىلىش نېمىدېگەن يامان! كىمكى بۇ گۈناھلارنى قىلغاندىن كېيىن تەۋبە قىلمايدىكەن، ئۇلار ئاللاھ توسقان ئىشلارنى قىلىپ ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان بولىدۇ.

12 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! مۇئمىنلەر ھەققىدە تولا گۇمان قىلىشتىن ساقلىنىڭلار. چۈنكى بەزى گۇمانلار گۇناھتۇر. مۇسۇلمانلارنىڭ ئەيبىنى ئىزدىمەڭلار، بىر- بىرىڭلارنىڭ غەيۋىتىنى قىلىشماڭلار (غەيۋەت — بىراۋ توغرۇلۇق ئۇ يامان كۆرىدىغان گەپنى ئۇ يوق يەردە ئېيتىشتۇر)، سىلەرنىڭ بىرىڭلار ئۆلگەن قېرىندىشىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى ياقتۇرامدۇ؟ سىلەر ئۇنى يامان كۆرىسىلەر. ئۇنداقتا، ئۇنىڭ غەيۋىتىنى قىلىشنىمۇ يامان كۆرۈڭلار. ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ تەۋبىسىنى بەكمۇ قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

13 _ ئى ئىنسانلار! شەكسىزكى، بىز سىلەرنى ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن ئىبارەت بىر ئاتىدىن ۋە ھەۋۋادىن ئىبارەت بىر ئاندىن ياراتتۇق، سىلەر نەسەب جەھەتتە بىر _ بىرىڭلاردىن ئارتۇق ئەمەس. ئۆزئارا تونۇشۇشۇڭلار ئۈچۈن سىلەرنى نەسىللىنىپ كۆپەيىدىغان نۇرغۇن مىللەت ۋە ئۇرۇق قىلدۇق. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ ھۆرمەتلىك ھېسابلىنىدىغىنىڭلار ئەڭ تەقۋادار بولغانلىرىڭلاردۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ تەقۋادارلارنى بىلگۈچىدۇر، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەردارىدۇر.

14 _ سەھرالىق ئەرەبلەر: «بىز ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە مۇكەممەل ئىمان ئېيتتۇق» دەيدۇ، ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئۆزۈڭلارنى مۇكەممەل ئىمان ئېيتتۇق دەۋالماڭلار، لېكىن سىلەر «بويسۇندۇق» دەڭلار، ئىمان تېخى دىلىڭلارغا كىرمىدى. ئەگەر سىلەر ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلاردىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر. (بۇ ئايەتتە ئۆزىنى مۇئمىن قىلىپ كۆرسىتىپ ئەمەلىيىتى باشقىچە بولغانلارغا ئاگاھلاندۇرۇش بار).

15 _ شەكسىزكى، ھەقىقىي مۇئمىنلەر ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان، ئاندىن ئىماندا قىلچە شەك بولمىغان، قىممەتلىك پۇل _ مالىلىرى بىلەن، ئەزىز جانلىرى بىلەن ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلغان كىشىلەردۇر. ئەنە شۇلار ئىماندا راستچىل كىشىلەردۇر.

16 _ ئى پەيغەمبەر! سەھرالىق ئەرەبلەرگە ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاللاھقا دىنىڭلارنى ۋە دىلىڭلاردىكىنى ئۇقتۇرۇپ قويماقچىمۇ؟ ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممىنى بىلىپ تۇرىدۇ ئەمەسمۇ؟ بىلىڭلاركى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا دىلىڭلاردىكى ئىمان ياكى كۇفرى، ياخشىلىق ياكى يامانلىق ھەرگىز مەخپىي ئەمەستۇر».

17 _ ئی پەیغەمبەر! ئاشۇ سەھرالىق ئەرەبلەر ساڭا ئۆزلىرىنىڭ مۇسۇلمان بولغانلىقىنى، ساڭا ئەگەشكەنلىكىنى ۋە ساڭا يارەدىم قىلغانلىقىنى مىننەت قىلىۋاتىدۇ. ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ماڭا ئىسلامغا كىرگەنلىكىڭلارنى مىننەت قىلماڭلار، چۈنكى ئۇنىڭ پايدىسى ئۆزۈڭلارغا بولىدۇ. ئەگەر سىلەر ئىمانىڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ئىمانغا ھىدايەت قىلغانلىقى ئۈچۈن سىلەرگە مىننەت قىلىشقا ھەقلىقتۇر».

18 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيىبنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئەمەلىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاندىن شۇنىڭغا ئاساسەن، سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ، ئەمەلىڭلار ياخشى بولسا مۇكاپات، يامان بولسا جازا بېرىدۇ.

قاف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ قاف (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). ئاللاھ شەرەپلىك ۋە ئۇلۇغ قۇرئان بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى،

2 _ ئاللاھنى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار (ئىنكار قىلىش بىلەنلا قالماي) بەلكى ئۆزلىرىگە ئۆز ئىچىدىن بىر ئاگاھلاندۇرغۇچى كېلىپ ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغانلىقىدىن ئەجەبلىنىپ كەتتى، ئۇلار: «بۇ ئەجەبلىنەرلىك بىر ئىشتۇر،

3 _ بىز ئۆلۈپ توپا بولۇپ كەتكەندىن كېيىن قانداق تىرىلىپ ئەسلىمىزگە قايتىمىز؟ بۇ ئەمەلگە ئېشىشى بەكمۇ يىراق بىر قايتىشتۇر» دېيىشتى.

4 _ بىز زېمىننىڭ ئۇلارنىڭ جەسەتلىرىدىن قانچىلىك يەپ كەتكەنلىكىنى ئەلۋەتتە بىلىپ تۇرىمىز، بىزنىڭ يېنىمىزدا ئۆزگەرتىلىشتىن ساقلانغان، ئۇلارنىڭ ھاياتىدا ۋە ئۆلگىنىدىن كېيىن بولىدىغان بارلىق ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان «لەۋھۇلمەھپۇز دەپ ئاتىلىدىغان» بىر كىتاب بار.

5 _ ئاشۇ مۇشرىكلار بولسا ئۆزلىرىگە كەلگەن قۇرئاننى ئىنكار قىلدى، شۇڭا ئۇلار مەۋقەسىز، قالايمىقان ھالەتتە تۇرۇۋاتىدۇ.

6 _ ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىنكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىشتا بۇ ھەقىقەتلەرنى بىلمىدىمۇ؟ ئۇلار ئۈستىدىكى ئاسماننى كۆرمىدىمۇ؟ بىزنىڭ ئۇنى قانداق بەرپا قىلغانلىقىمىزغا، ئۇنى يۇلتۇزلار بىلەن قانداق بېزىگەنلىكىمىزگە، ئۇنىڭدا ھېچقانداق يوچۇق يوقلۇقىغا ۋە ئۇنىڭ بارلىق ئەيىبلەردىن خالىي، مۇكەممەل ئىكەنلىكىگە قارىمامدۇ؟

7 _ يەر يۈزىنى كەڭ قىلدۇق، ئۇنى ئۈستىدە ياشغىلى بولىدىغان قىلدۇق، زېمىننى تەۋرەپ كەتمىسۇن دەپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە مۈستەھكەم تاغلارنى ئورۇنلاشتۇردۇق ۋە زېمىندا قارىغانلارنى خۇشال قىلىدىغان ھەر تۈرلۈك، تولىمۇ چىرايلىق ۋە پايدىلىق ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردۇق.

8 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بارچە مەۋجۇداتنى ۋە ئۆزىنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان گۈزەل سەنئەتلەرنى ئاللاھتىن قورقىدىغان، ئۇنىڭغا تەۋبە

قىلىدىغان ھەربىر بەندە ئەقلىنى ئىشلەتسۇن، جاھالەتتىن قۇتۇلۇپ ھەقىقەتلەرنى كۆرسۇن دەپ ياراتتى.

9 _ 10 – بۇلۇتتىن كۆپ مەنپەئەتلىك يامغۇر ياغدۇرۇپ بەردۇق. ئاشۇ يامغۇر بىلەن نۇرغۇن دەل _ دەرەخلىرى بولغان باغلارنى ۋە ئاشلىقلارنى، ئېگىز ئۆسكەن، مېۋىلىرى سانجاق _ سانجاق بولۇپ كەتكەن خورما دەرەخلىرىنى ئۆستۈردۇق.

11 _ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى بەندىلەرنىڭ رىزقى ئۈچۈن زېمىندىن چىقىرىپ بەردۇق، ئۇلار بۇنىڭدىن ئۆزلىرىنىڭ ئېھتىياجىغا قاراپ پايدىلىنىدۇ. بىز بۇلۇتتىن ياغدۇرغان ئاشۇ يامغۇر بىلەن سۈسىزلىقتىن قۇرۇپ كەتكەن، ھېچبىر ئۆسۈملۈك يوق ئۆلۈك زېمىننى تىرىلدۈردۇق. بىز قىيامەت كۈنى ئۆلۈكلەرنى ئەنە شۇ قۇيقۇرۇق زېمىننى تىرىلدۈرگەندەك تىرىلدۈرۈپ قەبرىلىردىن چىقىرىمىز.

12 _ 14] قۇرەيش مۇشرىكلىرىدىن بۇرۇن نۇھ قەۋمى، رەس ئاھالىسى، سەمۇد، ئاد، پىرئەۋن، لۇت قەۋملىرى، ئەيكە ئاھالىسى ۋە تۇببە قەۋمى — ئاشۇلارنىڭ ھەممىسى پەيغەمبەرلىرىنى يالغانچى دېگەن ئىدى، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرغان ئازاب ئۇلارغا تېگىشلىك بولدى.

15 _ بىز مەۋجۇداتنى ئەڭ دەسلەپ يوقتىن بار قىلىشتا ئاجىز كەلدۇقمۇ؟ ھەرگىز ئاجىز كەلمىدۇق. ئۇنداقتا، بىز مەخلۇقات ئۆلۈپ تۇپراققا ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇلارنى قايتىدىن يارىتىپ ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىرمىز. بىزگە ھېچقانداق نەرسە توسالغۇ بولالمايدۇ، نېمىنى خالىساق شۇنى قىلىمىز. ئەمما ئۇلار قىيامەت كۈندىكى تىرىلىش ۋە ھېساب مەيدانىغا توپلىنىش توغرۇلۇق گۇماندىدۇر.

16 _ ھەقىقەتەن ئىنساننى بىز ياراتتۇق، بىز ئۇنىڭ كۆڭلىگە كەلتۈرگەنلىرىنى بىلىپ تۇرىمىز، بىز ئىنسانغا ئۇنىڭ جان تومۇرىدىنمۇ يېقىنمىز.

17 _ ئىنساننىڭ ئوڭ تەرىپىدە ۋە سول تەرىپىدە ئولتۇرۇپ خاتىرىلەيدىغان ئىككى پەرىشتە بولۇپ، ئوڭ تەرەپتىكىسى ئۇنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى يازىدۇ، سول تەرەپتىكىسى ئۇنىڭ يامان ئەمەللىرىنى يازىدۇ.

18 _ ئىنسان قانداقلا بىر سۆزنى قىلسۇن، ئەلۋەتتە ئۇنىڭ يېنىدا كۆزىتىپ تۇرىدىغان ۋە يازىدىغان مەخسۇس پەرىشتە بولىدۇ.

19 _ ئۆلۈمنىڭ سەكراتى چوقۇم كېلىدۇ، ئۇنى قايتۇرۇش ياكى ئۇنىڭدىن قېچىپ قۇتۇلۇش مۇمكىن ئەمەس. ئى ئىنسان! بۇ سەن ئەزەلدىن قېچىپ كېلىۋاتقان نەرسىدۇر.

20 _ خالايىقنى تىرىلدۇرۇش ئۈچۈن ئىككىنچى قېتىم سۈر چېلىندۇ، ئەنە ئاشۇ چېلىش ئاللاھ كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرغان كۈندە بولىدۇ.

21 _ ھەربىر ئىنسان ھېساب مەيدانىغا ئىككى پەرىشتە بىلەن بىللە كېلىدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى ئۇنى ھەيدەپ ماڭىدۇ، يەنە بىرى ئۇنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىگە گۇۋاھلىق بېرىدۇ.

22 _ ئۇنىڭغا: «ئى ئىنسان! سەن ھازىر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان مۇشۇ كۈندىن غەپلەتتە ئىدىڭ، ئەمدى سېنىڭ دىلىڭنى يۆگىۋالغان پەردەڭنى ئېلىپ تاشلىدۇق، غەپلەت سەندىن يوقىلىپ كەتتى. شۇڭا بۈگۈن كۆزۈڭ كۆرۈشتە ناھايىتى بەك ئۆتكۈرلىشىپ كەتتى» دېيىلىدۇ.

23 _ ئۇنىڭغا گۇۋاھ بولغان پەرىشتە: «مانا بۇ ئۇنىڭ نامە _ ئەمالىدۇر، ھازىر ئۇ مېنىڭ ئالدىمدا تەييارلىدۇر» دەيدۇ.

24 _ 26] ئاللاھ ئىنسانلار ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىپ بولغاندىن كېيىن، ھەربىر ئىنساننى ھەيدەپ ماڭغان ۋە ئۇنىڭغا گۇۋاھ بولغان ئىككى پەرىشتىگە ئەمر قىلىپ: «كۈفرىدا چىڭ تۇرغۇچى، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقۇچى، ئۈستىدىكى ھەق _ ھوقۇقلارنى ئادا قىلىشتىن باش تارتقۇچى، ئاللاھنىڭ چەك _ چېگراسىدىن چىقىپ كەتكۈچى، ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە زۇلۇم قىلىشتا ھەددىدىن ئاشقۇچى، ئاللاھنىڭ ۋەدىسىگە ۋە ئاگاھلاندۇرغانلىرىغا شەك كەلتۈرگۈچى، ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرۈپ، ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش بىلەن بىللە ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنغۇچى ھەربىر كاپىرنى شىددەتلىك دوزاخ ئازابىغا تاشلاڭلار» دەيدۇ.

27 _ دۇنيادا ئۇنىڭ ھەمراھى بولغان شەيتان: «ئى رەببىمىز! مەن ئۇنى ئازدۇرمىدىم، لېكىن ئۇ ئۆزى ھەقىقەتتىن ئىنتايىن يىراق، چوڭقۇر ئازغۇنلۇقتا ئىدى» دەيدۇ.

28 _ ئاللاھ: «سىلەر بۇگۈن مېنىڭ ئالدىمدا ھېساب مەيدانىدا تۇرۇپ دەۋالاشماڭلار، چۈنكى بۇنىڭ ھېچ پايدىسى يوق. دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا سىلەرنى كىمكى مېنى ئىنكار قىلسا ۋە ماڭا ئاسىيلىق قىلسا ئۇنى قاتتىق جازالايمەن دەپ ئاگاھلاندۇرغان ئىدىم.

29 _ مېنىڭ دەرگاھىمدا سۆز ئۆزگەرمەيدۇ، مەن بەندىلىرىمدىن بىرىنىڭ گۇناھى سەۋەبلىك يەنە بىرىنى جازالىمايمەن، كىمنى جازالىسام ئۇنى گۇناھى دەلىل _ پاكىتلار بىلەن ئىسپاتلانغاندىن كېيىن جازالايمەن، ھېچكىمگە ئۇۋال قىلغۇچى ئەمەسمەن» دەيدۇ.

30 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە شۇنى ئېيتقىنكى، قىيامەت كۈنى بىز جەھەننەمگە: «توشتۇڭمۇ؟» دەيمىز، جەھەننەم: «ئىنسان ۋە جىنلارنىڭ گۇناھكارلىرىدىن يەنە بارمۇ؟» دەيدۇ.

ئاندىن ئاللاھ ئۇنىڭغا قەدىمىنى قويىدۇ. بۇ چاغدا جەھەننەم تارلىشىدۇ ۋە «بولدى مەن تولۇپ كەتتىم، مەندە ئورۇن قالمىدى» دەيدۇ.

31 _ جەننەت تەقۋادارلارغا يېقىنلاشتۇرۇلىدۇ ۋە ئۇلاردىن ھەرگىز يىراق بولمايدۇ. ئۇلار جەننەتنى كۆرۈپ تېخىمۇ خۇشال بولىدۇ.

32 _ 33] جەننەت ئەھلىگە مۇنداق دېيىلىدۇ: «ئى تەقۋادارلار! سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان جەننەت مۇشۇدۇر، بۇ جەننەت گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ ئاللاھقا يۈزلەنگەن، بارلىق پەرزلەرنى ئۆز ۋاقتىدا تولۇق ئورۇنداپ، ساۋابلىق ئەمەللەرنى قىلىپ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان، دۇنيادىكى ۋاقتىدا ئاللاھتىن قورققان ۋە ئاللاھقا گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ پاكلانغان ئىخلاسمەن قەلب بىلەن ئۇچراشقان كىشىلەرنىڭ ھەممىسگە خاستۇر.

34 _ ئۇ مۇئمىنلەرگە « بارلىق ئاپەتلەردىن ۋە ھەرقانداق يامانلىقلاردىن ئامان بولغان ھالدا جەننەتكە كىرىڭلار، بۇ مەڭگۈ قېلىش كۈندۇر» دېيىلىدۇ.

35 _ ئۇلارغا جەننەتتە ئۆزلىرى خالىغان نېمەتلەر بار ۋە بىزنىڭ ھۇزۇرىمىزدا ئۇلارغا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىمىزدىن ئالاھىدە بولغان كاتتا بىر نېمەت بار. ئۇ بولسىمۇ، ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرۈشتۇر.

36 _ بىز قۇرەيش مۇشرىكلىرىدىن بۇرۇن كۆپلىگەن قەۋملەرنى ھالاك قىلىۋەتتۇق. ئۇلار بۇ مۇشرىكلارغا قارىغاندا بەك كۈچلۈك، جازالىشى بەك قاتتىق قەۋملەر ئىدى. ئۇلارغا ھالاكەت يۈزلەنگەندە قاچىدىغان جاي بارمىدۇ دەپ ھەرقايسى شەھەرلەرنى كېزىپ چىققان ئىدى. ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قاچقىلى بولامدۇ؟!

37 _ شەكسىزكى، بۇرۇنقى قەۋملەرنىڭ ھالاك قىلىنىشىدا ئەقلىنى ئىشلىتەلەيدىغان ياكى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلايدىغان ئادەم ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار.

38 _ شەكسىزكى، بىز يەتتە ئاسماننى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى بارچە مەۋجۇداتنى ئالتە كۈندە ياراتتۇق. ئۇلارنى يارىتىشتا بىزگە ھېچقانداق ھاردۇق يەتكىنى يوق. (ئاللاھنىڭ بۇ قۇدرىتى ئۇنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىر ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ).

39 _ 40 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ كاپىرلارنىڭ بىھۇدە سۆزلىرىگە سەۋر قىلغىن، ئاللاھ ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى كۆرۈپ تۇرىدۇ. كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى بامداد نامىزىنى، كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى ئەسىر نامىزىنى ئوقۇغىن، باشقا نامازلارنىمۇ ۋاقتىدا ئوقۇغىن، كېچىدە تەھەججۇد ئوقۇغىن، ھەر نامازدىن كېيىن رەببىڭنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن.

41 _ 42 _ ئی پەیغەمبەر! ئسرافىل ئەلەيهىسسالام سۇر چېلىپ[77] يېقىن بىر جايدىن ندا قىلىدىغان كۈندە ندىغا قۇلاق سالغىن. ئۇ كۈندە بارلىق خالايىق سۇرنىڭ ئاۋازىنى شەك _ شۈبهىسىز ئاڭلايدۇ، ئەنە شۇ قەبرىدىكى ئۆلۈكلەرنىڭ قەبرىلىرىدىن چىقىش كۈندۇر.

43 _ 44 _ بىز هەقىقەتەن ئىنسانلارنى دۇنيادا ياشىتىمىز ۋە ۋاپات قىلدۇرىمىز. قىيامەت كۈنى بارلىق خالايىق ئەمەللىرىدىن هېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازالىرىنى ئېلىش ئۈچۈن بىزنىڭ دەرگاهىمىزغا قايتىدۇ. ئۇ كۈندە يەر يېرىلىپ قەبرىدىكى ئۆلۈكلەر تىرىلىپ چاقىرىلغان تەرەپكە قاراپ تېز چىقىپ كېلىدۇ. ئۇلارنى هېساب مەيدانىغا بۇنداق يىغىش بىز ئۈچۈن تولىمۇ ئاساندۇر.

45 _ بىز مۇشىركلارنىڭ ئاللاهقا تۆهمەت قىلىپ، ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلىپ دەيدىغان سۆزلىرىنى ئوبدان بىلىمىز. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنى ئىسلامغا كىرىشكە زورلىغۇچى ئەمەس، چۈنكى مەن سېنى هەق دىننى يەتكۈزۈش ئۈچۈنلا ئەۋەتتىم. شۇڭا، سەن مېنىڭ ئاگاهلاندۇرۇشلىرىمدىن قورقىدىغانلارغا قۇرئان بىلەن ۋەز _ نەسىهەت قىلغىن. چۈنكى مېنىڭ ئاگاهلاندۇرۇشلىرىمدىن قورقمايدىغانلار ۋەز _ نەسىهەتكە قۇلاق سالمايدۇ.

---

[77] ندا قىلغۇچى ئىسرافىل ئەلەيهىسسالام بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق سۇر چېلىشى كۆزدە تۇتۇلدۇ. چۈنكى بىرىنچى قېتىملىق سۇر چېلىشى بىلەن هەممە جانلىق ئۆلدۇ، ئىككىنچى قېتىملىق سۇر چېلىشىدا هەممە تىرىلىپ قەبرىلىرىدىن چىقىدۇ.

زاربیات سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 6 _ ئاللاھ توپىلارنى سورىغۇچى شامالىلار بىلەن، كۆپ مىقداردىكى يامغۇرنى كۆتۈرگۈچى بۇلۇتلار بىلەن، دېڭىزلاردا يېنىك ماڭغۇچى كېمىلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى بەندىلىرى ئارىسىدا تەقسىم قىلغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئى ئىنسانلار! ئاخىرەتتە تىرىلىش، بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى – يامان ئەمەللەردىن ھېساب بېرىش ھەققىدە سىلەرگە قىلىنغان ۋەدە شەكسىز راستتۇر، ئۇ چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ.

7 _ 9] ئاللاھ چىرايلىق يارىتىلغان ئاسمان بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئى كاپىرلار! ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ قۇرئان ۋە مۇھەممەد ئەلەيىسسالام ھەققىدىكى گېپىڭلارنىڭ تۈتامى يوق. ئىماندىن بۇرۇۋېتىلگەن ئادەم قۇرئاندىن ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدىن بۇرۇۋېتىلىدۇ. بۇ ئۇنىڭ ئاللاھنىڭ ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلىرىدىن يۈز ئۆرۈگەنلىكى ئۈچۈندۇر. شۇڭا، ئۇ ياخشىلىققا يول تاپالمىغان.

10 _ 11 _ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىدىغان كاززاپلارغا لەنەت بولسۇنكى، ئۇلار كۇفرى ۋە ئازغۇنلۇققا پاتقان غاپىللاردۇر، كۇفرىلىقتا چىڭ تۇرۇۋالغۇچىلاردۇر.

12 _ ئۇ كاززاپلار قىيامەت كۈنىگە ئىشەنمىگەنلىكتىن ئۇنى مەسخىرە قىلىپ: «سىلەر دېگەن ئۇ ھېساب بېرىش ۋە جازالىنىش كۈنى قاچان بولىدۇ؟» دەپ سورايدۇ.

13 _ 14 _ كاپىرلار جازالىنىدىغان كۈن بولسا ئۇلار دوزاختا كۆيدۈرۈلىدىغان كۈندۇر. ئۇلارغا دېيىلىدۇكى، «سىلەر دۇنيادىكى چېغىڭلاردا تېزرەك كېلىشنى تەلەپ قىلغان ئازابىڭلارنى تېتىڭلار».

15 _ 16] شەكسىزكى، ئاللاھتىن قورقىدىغان كىشىلەر كاتتا جەننەتلەردە ۋە ئېقىپ تۇرىدىغان بۇلاقلارنىڭ ئارىسىدا بولىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا ئۇلار ئارزۇ قىلغان نېمەتلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاتا قىلىدۇ. ئۇلار بۇ نېمەتلەرنى تامامەن رازى بولغان ۋە تولىمۇ خۇشال ھالدا تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. چۈنكى، ئۇلار بۇ نېمەتلەرگە ئېرىشىشتىن بۇرۇن دۇنيادىكى چاغلىرىدا تائەت _ ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلىدىغان كىشىلەر ئىدى.

17 _ 18 _ ئۇلار كېچىسى ئاز ئۇخلايىتتى، رەببىنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن تەھەججۇد نامىزى ئوقۇيتتى، كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا ۋە بامدات نامىزىدىن بۇرۇن گۈناھلىرىغا تەۋبە قىلىپ، رەببىدىن مەغپىرەت تىلەيتتى.

19 _ ئۇلارنىڭ پۇل _ ماللىرىدا ھاجەتلىرىنى كىشىلەردىن تىلەيدىغان موھتاجلارنىڭ ۋە ھايا قىلىپ تىلىمەيدىغان ئېھتىياج ئىگىلىرىنىڭ ھەققى بار ئىدى.

20 _ زېمىندا ئاللاھنىڭ يەككە _ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە چىن ئېتىقاد قىلىدىغان، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتقان مۇئمىنلەر ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان ئوپئوچۇق دەلىللەر ۋە ئىبرەتلەر بار.

21 _ سىلەرنىڭ ئۆزۈڭلاردا ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىللەر ۋە سىلەرگە ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىنى ۋە ئىبادەتنىڭ ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىنىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدىغان ئىبرەتلەر بار. سىلەر بۇلاردىن غەپلەتتە قالدىڭلارمۇ؟ بۇلارنى كۆرمەيۋاتامسىلەر؟ ئىبرەت ئالمامسىلەر؟

22 _ ئاسماندا سىلەرنىڭ رىزقىڭلار بار. سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان ياخشىلىق، يامانلىق، مۇكاپات ۋە جازا قاتارلىق نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى تەقدىر قىلىنىپ يېزىلىپ كەتكەن.

23 _ ئاللاھ ئۆزىنىڭ مۇبارەك زاتى بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، سىلەرگە ۋەدە قىلىنغان نەرسىلەر شەكسىز راستتۇر. سىلەر ئۆزۈڭلارنىڭ ئاغزىڭلاردىن چىقىۋاتقان گەپكە شەك قىلمىغاندەك ئۇنىڭغا قەتئىي شەك قىلماڭلار.

24 _ 25 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئىبراھىمنىڭ ھۆرمەتلىك مېھمانلىرى ھەققىدىكى خەۋەر كەلدىمۇ؟ ئۇلار پەرىشتىلەر ئىدى. ئۇ پەرىشتىلەر ئىبراھىمنىڭ يېنىغا كىرگەندە، ئۇنىڭغا «سالام» دېدى، ئىبراھىم «ۋە ئەلەيكۇم ئەسسالام، سىلەر ناتونۇش ئادەملەرغۇ» دەپ سالامنى ئىلىك ئالدى.

26 _ 28] شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاستا ئائىلىسىنىڭ يېنىغا كىرىپ كېتىپ، بىر سېمىز موزاينى بوغۇزلىدى، ئۇنى كاۋاپ قىلىپ ئېلىپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ئالدىغا قويدى ۋە ئۇلارنى يېيىشكە تەكلىپ قىلىپ: «يېمەمسىلەر؟» دېدى. ئىبراھىم ئۇلارنىڭ يېمىگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇلاردىن قورقۇشقا باشلىدى، ئۇلار: «قورقمىغىن، بىز ئاللاھنىڭ ئەلچىلىرى» دېدى ۋە ئۇنىڭغا ئايالى سارەنىڭ بىر ئوغۇل تۇغۇپ بېرىدىغانلىقى، كېيىنچە ئۇ بالىنىڭ ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ دىننى بىلىدىغان ئالىم كىشى بولىدىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەردى. ئۇ ئىسھاق ئەلەيھىسسالام ئىدى.

29 _ 30 _ ئىبراھىمنىڭ ئايالى پەرىشتىلەرنىڭ خۇش خەۋەر بەرگەن سۆزلىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئۇلارنىڭ ئالدىغا ۋارقىراپ كېلىپ، ھەيرانلىقتىن ئۆزىنىڭ يۈزىنى كاچاتلاپ: «مەن بىر تۇغماس مومايى تۇرسام، ئەمدى قانداقمۇ تۇغىمەن؟» دېدى. پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا: «رەببىڭ شۇنداق دېدى. بىز ئۇنى ئەينەن يەتكۈزدۇق. رەببىڭ ئۇنىڭغا ئەلۋەتتە قادىردۇر. شۇڭا، ئۇنىڭ قۇدرىتىدىن ھەيران قالمىساڭمۇ بولىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە ئىشنى ھېكمەت بىلەن ئۆز يولىدا قىلىدىغان، بەندىلىرىگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلىدىغان زاتتۇر» دېدى.

31 _ 34 _ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىگە: «ئى ئەلچىلەر! سىلەرگە نېمە بولدى، نېمە ئىش بىلەن ئەۋەتىلدىڭلار» دېدى. ئۇلار: «شەكسىزكى، بىز ئاللاھقا ئىشەنمىگەنلىكتىن رەزىل قىلمىشلارنى سادىر قىلغان بىر قەۋمگە ئەۋەتىلدۇق، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە رەببىڭنىڭ دەرگاھىدا گۇناھ _ مەئسىيەتتە ھەددىدىن ئاشقان ئاشۇ قەۋملەر ئۈچۈن بەلگە قويۇلغان ساپال تاشلارنى ياغدۇرۇپ ھالاك قىلىشقا ئەۋەتىلدۇق» دېدى.

35 _ (ھالاك بولمىسۇن دەپ) ئۇ شەھەردىكى مۇئمىنلەرنى دەرھال سىرتقا چىقىرىۋەتتۇق.

36 _ بىز ئۇ شەھەردە مۇسۇلمانلاردىن پەقەت بىر ئائىلىنلا تاپتۇق. ئۇ بولسىمۇ لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ ئائىلىسى ئىدى.

37 _ بىز ئۇ شەھەردە ئاللاھنىڭ قۇدرىتىگە ۋە كاپىرلارنى قانداق جازالىغانلىقىغا دالالەت قىلىدىغان ئازاب ئىزنالىرىنى قالدۇردۇق. بۇ ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغانلارنىڭ ئىبرەت ئېلىشى ئۈچۈندۇر.

38 _ 39 _ بىزنىڭ مۇسانى پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا مۆجىزىلەر بىلەن ۋە ئوپئوچۇق دەلىل – پاكىتلار بىلەن ئەۋەتكەنلىكىمىزدە، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغانلار ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت بار. پىرئەۋن ئۆزىنىڭ كۈچ _ قۇدرىتىگە ۋە قوشۇنلىرىغا ئىشىنىپ، ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى ۋە مۇسانى: «بۇ بىر سېھىرگەر ياكى مەجنۇندۇر» دېدى.

40 _ شۇنىڭ بىلەن بىز پىرئەۋننى ۋە ئۇنىڭ قوشۇننىنى جازالىدۇق، ئۇلارنى دېڭىزغا تاشلىدۇق، پىرئەۋن ئۆزىنىڭ كاپىرلىقى ۋە زالىملىقى سەۋەبلىك ئۆزىگە مالامەت ئېلىپ كەلگەن بىرىدۇر.

41 _ 42 _ ئاد قەۋمىنىڭ قىسسىسىدە ۋە ئۇلارنىڭ ھالاكىتىدە پىكىر يۈزگۈزىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ئىبرەت بار. ئۆز ۋاقتىدا بىز ئۇلارغا قىلچە ياخشىلىق ئېلىپ كەلمەيدىغان، زىيانلىق بوراننى

ئەۋەتكەن ئىدۇق. ئۇ بوران قانداقلا نەرسىنىڭ يېنىدىن ئۆتسە، ئۇنى چىرىگەن نەرسىگە ئوخشاش قىلىۋېتەتتى.

43 _ 44 _ سەمۇد قەۋمىنىڭ قىسىسىدە ۋە ئۇلارنىڭ ھالاكىتىدىمۇ نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا پەيغەمبىرى سالىھ ئەلەيھىسسالام: «سىلەر ئەجىلىڭلار توشقانغا قەدەر ئۆيۈڭلاردا ئۈچ كۈن ياشىۋېلىڭلار» دېگەن ئىدى. ئۇلار رەببىنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى قاراپ تۇرغان ھالىتىدە قاتتىق چاقماق سوقتى.

45 _ ئۇلار ئازابتىن قېچىپ كېتەلمىدى، قۇتۇلۇپمۇ كېتەلمىدى، ھەتتا ئۆزلىرىنى قوغداشقىمۇ كۈچى يەتمەي قالدى.

46 _ بىز ئۇلاردىن بۇرۇن نۇھ قەۋمىنى ھالاك قىلغان ئىدۇق. چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغان ۋە ئۇنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان قەۋم ئىدى.

47 _ ئاسماننى مۇكەممەل ياراتتۇق، ئۇنى قۇدرىتىمىز بىلەن زېمىننىڭ ئۆگزىسى قىلدۇق. بىز زېمىننىڭ ئەتراپىنى داۋاملىق كېڭەيتىپ تۇرىمىز.

48 _ بىز زېمىننى مەخلۇقاتنىڭ ئورۇنلىشىشى ئۈچۈن سىلىنچا قىلىپ ياراتتۇق. بىز نېمىدېگەن ياخشى ئورۇنلاشتۇرغۇچىمىز!

49 _ بىز سىلەرنى ئاللاھنىڭ قۇدرىتى ھەققىدە تەپەككۇر قىلسۇن ۋە ئىبرەت ئالسۇن دەپ، مەۋجۇداتنىڭ ھەممە تۈرىنى جۈپ ياراتتۇق.

50 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئى ئىنسانلار! ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىش، ئاللاھنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىپ، رەھمىتىگە يۈزلىنىڭلار. شەكسىزكى، مەن سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن. (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىرەر قىينىچىلىققا دۇچ كەلسە، دەرھال نامىز ئوقۇيتتى. مانا بۇ ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە يۈزلەنگەنلىكتۇر).

51 _ سىلەر ئاللاھقا ساختا مەبۇدلارنى شېرىك قىلىۋالماڭلار. مەن راستىنلا سىلەرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن».

52 _ مەككىلىكلەر ئۆزلىرىگە كەلگەن پەيغەمبەر مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنى «شائىر»، «سېھىرگەر» ۋە «مەجنۇن» دېگەندەك، ئۇلاردىن ئىلگىرىكى قەۋملەرمۇ ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە شۇنداق قىلغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى تېگىشلىك بولغان.

53 _ پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلىشنى بۇرۇنقى ۋە كېيىنكىلەر بىر- بىرىگە تەۋسىيە قىلىشقانمۇ؟ بەلكى، ئۇلار كاپىرلىقتا، ھەددىدىن ئېشىشتا دىللىرى بىر _ بىرىگە ئوخشاپ كېتىدىغان گۇناھكارلاردۇر. شۇڭا، ئۇلارنىڭ ئاۋۋالقىلىرى بىلەن كېيىنكىلىرىنىڭ ھەممىسى ئىنكاردا بىرلەشكەن ۋە پەيغەمبەرلىرىگە بىر خىل گەپلەرنى قىلغان.

54 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلار توغرۇلۇق ئاللاھنىڭ ئەمرى كەلگەنگە قەدەر سەن ئۇلارنى قويۇپ تۇرغىن، سەن ھېچكىم تەرەپتىن ئەيىبلەنمەيسەن. چۈنكى سەن دىننى ئۇلارغا تولۇق يەتكۈزدۇڭ.

55 _ ئى پەيغەمبەر! سەن مۇشرىكلارنى قويۇپ تۇرۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىشنى ۋە ئۇلارغا ۋەز _ نەسىھەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرغىن. چۈنكى ۋەز _ نەسىھەت مۇئمىنلەرگە پايدىلىقتۇر، دەۋەت قىلىش بىلەن ۋەز – نەسىھەت قىلىش ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەنلەرگە قارشى دەلىل – پاكىت تۇرغۇزغانلىقتۇر (چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئالدىدا بۇنى ئىنكار قىلالمايدۇ).

56 _ مېنىڭ جىنلارنى، ئىنسانلارنى ياراتقانلىقىم ۋە ئۇلارغا پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەنلىكىم پەقەت بىرلا ئۇلۇغ غايە ئۈچۈن بولۇپ، ئۇ ماڭا خالىس ئىبادەت قىلىشى ئۈچۈندۇر.

57 _ مەن ئۇلاردىن رىزىق تىلىمەيمەن ۋە ئۇلارنىڭ مېنى ئوزۇقلاندۇرۇشىنىمۇ خالىمايمەن. چۈنكى مەن رىزىق بەرگۈچى يېگانە زاتتۇرمەن. ئاللاھ مەخلۇقاتقا موھتاج ئەمەس، بەلكى بارچە مەخلۇقات ھەممە ئىشتا ئاللاھقا موھتاجدۇر. ئاللاھ ھەممىنىڭ ياراتقۇچىسى، ئىگىسى ۋە رىزىق بەرگۈچىسىدۇر.

58 _ شەكسىزكى، ئاللاھ جىمى مەخلۇقاتىغا رىزىق بەرگۈچى ۋە ئۇلارنى رىزىقلاندۇرۇشقا كاپالەت قىلغۇچى يېگانە زاتتۇر، چەكسىز قۇدرەت ۋە كۈچ _ قۇۋۋەت ئىگىسىدۇر، ئاللاھنىڭ تەڭدىشى يوقتۇر.

59 _ شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە ئۆزى زۇلۇم قىلغان ئاشۇ ئىنكارچىلارغا بۇرۇنقى ئىنكارچى قەۋملەر ئۇچرىغان ئازابقا ئوخشاش ئازابتىن ئەلۋەتتە نېسىۋە بار. شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىگە كېلىدىغان ئازابقا ئالدىراپ كەتمىسۇن، ئازاب ئۇلارغا چوقۇم چۈشىدۇ.

60 _ ئاللاھنى ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ ئالدىن ئاگاھلاندۇرۇلغان قىيامەت كۈنىدىكى ھالىغا ۋاي!

تۇر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 10] ئاللاھ ئۆزى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا سۆز قىلغان تۇر تېغى بىلەن، يېيىلغان قەغەزگە پۈتۈلگەن كىتاب —قۇرئان بىلەن، ئاسماندا پەرىشتىلەر ھەمىشە تاۋاپ قىلىپ تۇرىدىغان بەيتۇلمەئمۇر بىلەن، زېمىننىڭ ئۆگزىسى بولغان بىرىنچى ئاسمان بىلەن، سۇ بىلەن توشۇپ كەتكەن دېڭىز بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنىڭ ئازابى كاپىرلارغا چوقۇم چۈشكۈچىدۇر، ئۇنى چۈشۈشتىن ھېچكىم توسۇپ قالالمايدۇ، ئۇ كۈندە ئاسمان قاتتىق تەۋرەيدۇ، ئۇنىڭ نىزامى بۇزۇلىدۇ. بۇ تەۋرەش دۇنيا ھاياتىنىڭ ئاخىرلىششى بولۇپ، ئۇ چاغدا تاغلار ئورۇنلىرىدىن سۈرۈلۈپ بۇلۇتلاردەك ھەر تەرەپكە يۇرۇپ كېتىدۇ.

11 _ 12] غەپلەتكە چۆمۈپ ئويناپ يۈرىدىغان، دىننى ئويۇنچۇق ئورنىدا كۆرىدىغان ۋە ئۇنى مەسخىرە قىلىدىغان كاپىرلارنىڭ ئۇ كۈندىكى ھالىغا ۋاي!

13 _ 16] ئۇ كۈندە ئاشۇ ئىنكارچى كاپىرلار خارلانغان ھالدا دوزاخقا قاتتىق ئىتتىرىلىدۇ. ئۇلارغا: «مانا بۇ سىلەر ئىنكار قىلغان دوزاختۇر. سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان بۇ ئازاب سېھىرمىكەن؟ ياكى سىلەر ئۇنى كۆرمەيۋاتامسىلەر؟ سىلەر بۇ دوزاخ ئوتىنىڭ ھارارىتىنى ۋە ئازابىنى تېتىپ بېقىڭلار، ئۇنىڭ ئازابىغا ۋە شىددىتىگە مەيلى چىداڭلار ياكى چىدىماڭلار، بەرىبىر سىلەرگە ئوخشاشتۇر، سىلەردىن ئازاب قەتئىي يەڭگىللىتىلمەيدۇ، ئۇنىڭدىن ھەرگىز چىقالمايسىلەر. سىلەر پەقەت دۇنيادا قىلغان – ئەتكەنلىرىڭلارنىڭ جازاسىنلا تارتىسىلەر» دېيىلىدۇ.

17 _ 18] شەكسىزكى، تەقۋادارلار جەننەتلەردە كاتتا نېمەت ئىچىدە بولۇپ، رەببى ئاتا قىلغان تۇرلۇك نېمەتلەر بىلەن ھۇزۇرلىنىدۇ، رەببى ئۇلارنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلايدۇ.

19 _ 20 _ ئۇلارغا: «دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىڭلارنىڭ مۇكاپاتى ئۈچۈن تۇرلۇك تائاملاردىن سىڭىشلىك يەڭلار ۋە لەززەتلىك شارابلاردىن ئىچىڭلار» دېيىلىدۇ. ئۇلار بولسا قاتار تىزىلغان تەختىلەر ئۈستىدە يۆلەنگەن ھالدا ئولتۇرىدۇ، بىز شەھلا كۆزلۈك، ئاپئاق ھۆرلەرنى ئۇلارغا جۈپ قىلىپ بېرىمىز.

21 _ ئۆزلىرى ئىمان ئېيتقان، ئەۋلادلىرىمۇ ئۇلارغا ئەگىشىپ ئىمان ئېيتقان كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرىنى قوشۇپ قويىمىز، گەرچە ئەۋلادلىرى ياخشى ئەمەلدە ئاتا _ ئانىسىغا

يېتىشەلمىگەن بولسىمۇ ئۇلارنى جەننەتتە ئاتا _ ئانىسى بىلەن بىر دەرىجىدە قىلىمىز. ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىدىن ھېچ نەرسىنى كېمەيتىۋەتمەيمىز، ھەر ئادەم ئۆزىنىڭ ئەمەلىگە مەسئۇلدۇر، ئۇ ھېچكىمنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ.

22 _ 23 _ ئۇلارغا يەنە ئۆزلىرى ھۇزۇرلىنىۋاتقان نېمەتلەرنىڭ ئۈستىگە كۆڭلى تارتقان مېۋە ۋە گۆش قاتارلىقلارنى زىيادە قىلىپ بېرىمىز. ئۇلار جەننەتتە شاراب تولدۇرۇلغان جاملارنى بىر _ بىرىگە تۇتۇشىدۇ. جەننەتنىڭ شارابلىرى دۇنيانىڭ ھاراقلىرىغا ئوخشىمايدىغان، ئىچكەن كىشىنىڭ ئەقلىنى يوقاتمايدىغان، ئۇنى مەست قىلمايدىغان، قالايمىقان سۆزلىتىپ گۇناھ _ مەئسىيەتكە سەۋەب بولمايدىغان ھالال شارابلاردۇر.

24 _ ئۇلارنىڭ خىزمىتىگە تەييارلانغان ياش مۇلازىملار ئۇلارنى ئايلىنىپ تۇرىدۇ، ئۇ مۇلازىملار ئاقلىقتا، سۈزۈكلۈكتە ۋە باراۋەرلىكتە سەدەپنىڭ ئىچىدىكى مەرۋايىتقا ئوخشايدۇ.

25 _ 28 _ جەننەتتىكىلەر بىر _ بىرىگە قارىشىپ ئولتۇرۇپ بۇ چوڭ خۇشاللىق ۋە ئۇنىڭ سەۋەبى ھەققىدە بىر – بىرىدىن سورىشىدۇ. ئۇلار ئېيتىدۇ: «بىز دۇنيادىكى چاغدا ئائىلىمىزدە ئاللاھنىڭ ئازابىدىن، قىيامەت كۈندىكى جازاسىدىن قورقاتتۇق. ئاللاھ بىزگە ھىدايەت ۋە تەۋپىق ئاتا قىلدى، تېنىمىزنىڭ ئىچىگە ئۆتۈپ كېتىدىغان جەھەننەم ئازابىدىن ساقلىدى. ھەقىقەتەن بىز بۇرۇن بىر ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ بىزنى دوزاختىن ساقلىشنى ۋە جەننەتكە نېسىپ قىلىشنى تىلەيتتۇق. ئاللاھ بىزنىڭ دۇئايىمىزنى ئىجابەت قىلىپ، تىلىگەنلىرىمىزنى بەردى. ئاللاھ ھەقىقەتەن تولىمۇ شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان زاتتۇر، ئاللاھنىڭ بىزنى ئۆز رەھمىتىگە داخىل قىلغانلىقى ۋە جەننەتكە مۇيەسسەر قىلغانلىقى، دوزاختىن ساقلىغانلىقى ئۇنىڭ بىزگە قىلغان كاتتا رەھىم _ شەپقىتىدۇر».

29 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئەۋەتىلگەن كىشىلەرگە قۇرئان بىلەن ۋەز _ نەسىھەت قىلغىن. سەن رەببىڭنىڭ پەيغەمبەرلىكتىن ئىبارەت كاتتا نېمىتىگە نائىل بولغان ۋە ئەقلى ئۆتكۈر كىشىسەن، سەن مۇشرىكلار دېگەندەك كاھىن ئەمەس ۋە مەجنۇنمۇ ئەمەس.

30 _ 31 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇشرىكلار تېخى سەن توغرۇلۇق «مۇھەممەد بولسا بىر شائىردۇر، بىز ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى كۈتىمىز» دەۋاتامدۇ؟ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر مېنىڭ ئۆلۈمۈمنى كۈتۈڭلار، مەنمۇ سىلەرگە چۈشىدىغان ئازابنى كۈتىمەن. قارايمىز قېنى، ياخشى ئاقىۋەت كىمگە مەنسۇپ ئىكەن؟».

32 _ ئاشۇ ئىنكارچىلارنىڭ ئەقلى ئۇلارنى مۇشۇنداق بىر _ بىرىگە زىت سۆزلەرنى قىلىشقا بۇيرۇمدۇ؟ چۈنكى، كاھىنلىق، شائىرلىق ۋە مەجنۇنلۇق بىر ئادەمدە بىر ۋاقىتتا قانداقمۇ بىللە تېپىلسۇن؟! بەلكى ئۇلار ئازغۇنلۇقتا ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن قەۋمدۇر.

33 _ ئۇ مۇشىركلار: « قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىقتى» دېيىشەمدۇ؟ ئەمەلىيەتتە ئۇلار قۇرئانغا ئىشەنمەيدۇ. ئەگەر ئۇلار قۇرئانغا ئىشەنسە ئۇنداق دېمەيتتى.

34 _ ئەگەر ئۇلار «قۇرئاننى مۇھەممەد ئۆزى توقۇپ چىقتى» دېگەن سۆزىدە راستچىل بولسا، قۇرئانغا ئوخشايدىغان بىر كىتابنى كەلتۈرۈپ باقسۇن.

35 _ ئاشۇ مۇشىركلار ياراتقۇچىسىز يارىتىلغانمۇ ياكى ئۇلار ئۆزلىرىنى ئۆزلىرى ياراتقانمۇ؟ ھەر ئىككىلا ئىش مۇمكىن ئەمەس. بۇنىڭدىن مەلۇمكى، ئۇلارنى ۋە جىمى كائىناتنى ياراتقان زات ئاللاھتۇر، ئاللاھ ئىبادەت قىلىنىشقا لايىق يېگانە ئىلاھتۇر.

36 _ ياكى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئاشۇ مۇشىركلار ياراتقانمۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس! بەلكى ئۇلار ئاللاھنىڭ ئازابىغا ئىشەنمەيدۇ.

37 _ ياكى رەببىنىڭ خەزىنىلىرى ئۇلارنىڭ قولىدا بولۇپ ئۆزلىرى خالىغانچە تەسەررۇپ قىلامدىكەن ياكى ئۇلار ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئۈستىدە ھۆكۈمرانلىق قىلامدىكەن؟

38 _ ياكى ئۇلارنىڭ ۋەھيىنى تىڭشاش ئۈچۈن ئاسمانغا چىقىدىغان شوتىسى بارمۇ؟ شۇڭا ئۆزلىرىنى ھەق ئۈستىدە دەپ گۇمان قىلامدىكەن؟ ئەگەر شۇنداق بولسا، ئۇلارنى ۋەھيىنى تىڭشايدۇ دەپ گۇمان قىلغان ئادەم بۇنىڭغا ئوچۇق بىر پاكىت كەلتۈرسۇن.

39 _ قىزلار ئاللاھنىڭ، ئوغۇللار سىلەرنىڭمۇ؟ سىلەر ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇپ مۇشۇنداق دەپ گۇمان قىلامسىلەر؟

40 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئاشۇ مۇشىركلارغا دىننى يەتكۈزگەنلىكىڭ ئۈچۈن ئۇلاردىن ھەق تەلەپ قىلدىڭمۇ؟ ئۇلار سەن تەلەپ قىلغان مەبلەغنى بېرىپ بولالماي جاپا تارتىپ قاپتۇمۇ، شۇڭا يۈكى ئېغىرلىشىپ كېتىپتىمۇ؟

41 _ ياكى ئۇلاردا غەيىبنىڭ ئىلمى بولۇپ، ئۇلار ئۇنى يېزىپ كىشىلەرگە خەۋەر قىلامدۇ؟ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، چۈنكى ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى غەيىبلەرنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ.

42 _ بەلکی ئۇلار ئاللاھنڭ پەيغەمبىرىگە ۋە مۇئمىنلەرگە ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتمەكچى بولىدۇ. كاپىرلارنڭ ھىيلە _ مىكىرلىرى ئۇلارنڭ ئۆزىگە قايتىدۇ.

43 _ ياكى ئۇلارنڭ ئاللاھتىن باشقا ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان مەبۇدى بارمىكەن؟ ئاللاھ ئۇلارنڭ شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن ئەلۋەتتە پاكتۇر. ئاللاھنڭ ھېچبىر شېرىكى يوقتۇر، ئاللاھ زاتىدا، ئىش – ھەرىكەتلىرىدە ۋە سۈپەتلىرىدە يېگانىدۇر، ئىبادەت بىر ئاللاھقىلا قىلىنىدۇ.

44 _ ئۇ مۇشرىكلار ئاسماننىڭ ئۆزلىرىگە ئازاب بولۇپ چۈشۈۋاتقان بىرەر پارچىسىنى كۆرسە، كاپىرلىقتىن يېنىش ئۈياقتا تۇرسۇن: «بۇ ئۈستى – ئۈستىگە توپلاشقان بۇلۇتتۇر» دەيدۇ.

45 _ ئى پەيغەمبەر! شۇڭا سەن ئۇلارنى ئۆزلىرى ھالاك بولىدىغان قىيامەت كۈنىگە قەدەر ئۆز مەيلىگە قويۇپ بەرگىن.

46 _ ئۇ كۈندە ئۇلارنڭ ھىيلە _ مىكىرى ئۇلارنى ئاللاھنڭ ئازابىدىن ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن قىلچە ئەسقاتمايدۇ، ئۇلارنى ئازابتىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ھېچكىم يارىدەم قىلمايدۇ.

47 _ شەكسىزكى، ئۇ زالىم كاپىرلارغا ئاخىرەتتىكى ئازابتىن باشقا بۇ دۇنيادىمۇ ئۆلتۈرۈلۈش، ئەسىرگە ئېلىنىش ۋە قەبرە ئازابى دېگەندەك ئازابلار بار. لېكىن ئۇلارنڭ تولىسى بۇنى بىلمەيدۇ.

48 _ 49 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنڭ ساڭا تاپشۇرغان پەيغەمبەرلىك ۋەزىپىسىنى ئورۇنداشتا چىداملىق بولغىن، قەۋمىڭدىن يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن بىزنىڭ كۆزئالدىمىزدا ۋە قوغدىشىمىز ئاستىدىسەن، ناماز ئوقۇش ئۈچۈن تۇرغان ۋاقتىڭدا ۋە ئۇيقۇدىن تۇرغان ۋاقتىڭدا رەببىڭنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن، كېچىنىڭ بىر قىسمىدىمۇ رەببىڭنى مەدھىيەلەپ تەسبىھ ئېيتقىن، ئۇنى ئۇلۇغلىغىن، ئۇنىڭ رازىلىقىنى تىلەپ ناماز ئوقۇغىن، سەن بۇنى بامدات نامىزىدا ۋە يۇلتۇزلار پاتقاندىن كېيىنمۇ قىلغىن.

نەجم سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئاللاھ ساقغان يۈلتۈزلار بىلەن قەسەم قىلىپ شۇنى تەكىتلەيدۇكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام توغرا يولدىن ئازمىدى، ئىشىدا ئۆز ئۆز خاھىشى بويىچە سۆزلىمەيدۇ، قۇرئان بىلەن سۈننەت ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قىلغان ۋەھيىسىدۇر.

5 _ 11] مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيىنى ناھايىتى كۈچلۈك ۋە چىرايلىق كۆرۈنۈشلۈك پەرىشتە — جىبرىل ئۆگەتتى. جىبرىل يۇقىرى ئۈپۈقتا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۆزىنىڭ ئەسلىدىكى ھەقىقىي شەكلىدە كۆرۈندى. ئاندىن ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا يېقىنلاشتى، ھەتتا ئىككى ياچاق مىقدارى ياكى ئۇنىڭدىنمۇ ئازراق ئارىلىق قالغۇچە يېقىنلاشتى. ئاللاھ تائالا بەندىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا جىبرىلنىڭ ۋاستىسى بىلەن ۋەھيى قىلدى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كۆزى بىلەن كۆرگەنلىرىنى ئۇنىڭ دىلى ئىنكار قىلمىدى.

(ئى مۇشرىكلار جامائەسى!) «مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كۆرگەن ئىلاھىي ئالامەتلەر ۋە مۆجىزىلەر توغرىسىدا ئۇنىڭ بىلەن تالاش _ تارتىش قىلىشامسىلەر؟ شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام جىبرىلنى سىدرەتۈلمۇنتەھا دەرىخىنىڭ يېنىدا ئىككىنچى قېتىم ئەسلىدىكى ھەقىقىي سۈرىتىدە كۆردى. سىدرەتۈلمۇنتەھا يەتتىنچى ئاسماندا بولۇپ، زېمىندىن ئۆرلەپ چىققانلارمۇ ۋە يۇقىرىدىن چۈشكەنلەرمۇ شۇ يەردە توختايدۇ، مۇئمىنلەرگە ۋەدە قىلىنغان جەننەتۈلمەئۋا شۇ جايىدىدۇر. ئۇ چاغدا سىدرەتۈلمۇنتەھانى نېمە ئىكەنلىكىنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغان ئاجايىپ بىر خىل نەرسە قاپلىغان ئىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇ چاغدىمۇ مۈستەھكەم تۇرغان ۋە ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدە ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ كۆزى ئۆڭ _ سولغا بۇرۇلۇپ كەتمىدى، كۆرۈشكە بۇيرۇلغان شەيئىلەردىن ئۆتۈپ كەتمىدى. شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مىراج كېچىسى ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئەڭ كاتتا ئالامەتلەرنى كۆردى. ئۇلار بولسا جەننەت، دوزاخ قاتارلىقلار ئىدى.

19 _ 20] ئى مۇشرىكلار! سىلەر چوقۇنۇۋاتقان لات، ئۇززا ۋە ئۈچىنچىسى بولغان مانات دېگەن بۇتلار توغرۇلۇق ئويلىنىپ باقتىڭلارمۇ؟ ئۇلار بىراۋغا پايدا – زىيان يەتكۈزەلەمدۇ؟ ئۇلارنىڭ قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدىغان تۇرسا، سىلەر قانداقلارچە ئۇلارنى ئاللاھقا شېرىك قىلىۋالىسىلەر؟

21 _ 23 _ ئۆزۈڭلار ياقتۇرىدىغان ئوغۇللارنى سىلەرگە، ئۆزۈڭلار ياقتۇرمايدىغان قىزلارنى ئاللاھقا مەنسۇپ قىلامسىلەر؟ ئۇنداقتا بۇ ئادالەتسىز تەقسىماتتۇر. بۇ بۇتلار سىلەر ۋە ئاتا _

بوۋلىرىڭلار باتىل ئېتىقادىڭلارغا ئاساسەن ئاتىۋالغان قۇرۇق ناملاردىن باشقا نەرسە ئەمەس، ئاللاھ ئۇ نەرسىلەرنىڭ ئىلاھ ئىكەنلىكى توغرۇلۇق ھېچبىر دەلىل _ پاكىت چۈشۈرگەن ئەمەس». ئۇ مۇشرىكلارغا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ تىلى ئارقىلىق ئاللاھتىن ھىدايەت كەلگەن تۇرۇقلۇق، ئۇلار ئۇنىڭدىن پايدىلىنالمىدى. شۇڭا، پەقەت گۇمانغىلا ۋە ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىغىلا ئەگىشىدۇ.

24 _ 25 _ ئىنسان مۇشۇ ساختا مەبۇدلار ياكى باشقا مەبۇدلار بىزگە شاپائەت قىلىدۇ دەپ ئارزۇ قىلغىنى بىلەن، ئۇ نەرسىلەرنىڭ ھېچقايسىسى ئۇلارغا قىلچىلىكمۇ شاپائەت قىلالمايدۇ، دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ئىشلىرى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر.

26 _ ئاسمانلاردىكى نۇرغۇن پەرىشتىلەر شۇنچىلىك يۇقىرى مەرتىۋىلىك بەندىلەر تۇرۇقلۇق، ئاللاھ رۇخسەت قىلمىغۇچە ئۇلارنىڭ شاپائىتى ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدۇ، پەقەت ئاللاھ ئۆزى خالىغان ۋە رازى بولغان ئادەمگە شاپائەت قىلىشقا رۇخسەت قىلغاندىن كېيىنلا ئۇلارنىڭ شاپائىتى ئەسقاتىدۇ.

27 _ 28 _ شەكسىزكى، ئاخىرەت ھاياتىغا ئىشەنمەيدىغان ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن تەييارلىقمۇ قىلمايدىغان ئەرەب كاپىرلىرى ئۆزلىرىنىڭ نادانلىقىدىن پەرىشتىلەرنى ئاللاھنىڭ قىزلىرى دېگەن باتىل ئېتىقادى سەۋەبلىك پەرىشتىلەرنى چىشى جىنس نامى بىلەن ئاتايدۇ. ئۇلار مۇنداق ئاتاشتا ھېچقانداق ئىلمىگە ئىگە ئەمەس، ئۇلار پەقەت ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدىغان گۇمانغىلا ئاساسلىنىدۇ، گۇمانغا تايىنىپ ھېچقانداق ھەقىقەتنى ئىسپاتلىغىلى بولمايدۇ.

29 _ 30 _ ئى پەيغەمبەر! بىزنىڭ زىكرىمىز بولغان قۇرئاندىن يۈز ئۆرۈگەن، پەقەت دۇنيا تىرىكچىلىكىنىلا كۆزلىگەنلەر بىلەن كارىڭ بولمىسۇن. ئۇلارنىڭ بىلىدىغىنى ۋە تەلەپ قىلىدىغىنى شۇنچىلىكتۇر. شەكسىزكى، رەببىڭ توغرا يولدىن ئازغان ئادەمنى ئوبدان بىلىدۇ، ھىدايەت تېپىپ ئىسلام يولىغا كىرگەن ئادەمنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ. (بۇ ئايەتتە ئاللاھنىڭ كىتابىدىن ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدىن يۈز ئۆرۈگەن، نەپسى خاھىشىنى ۋە دۇنيا مەنپەئەتلىرىنى دەپ ئاخىرەتلىكتىن ۋاز كەچكەن ئازغۇنلارغا قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش بار).

31 _ 32 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر، ئاللاھ يامان ئىش قىلغانلارنى قىلمىشلىرىغا قاراپ جازالايدۇ، تائەت _ ئىبادەتلەرنى مۇكەممەل قىلغانلارنى جەننەت بىلەن مۇكاپاتلايدۇ. ئۇلار كىچىك گۇناھلاردىن خالىي بولالمىسىمۇ، چوڭ گۇناھلاردىن ۋە قەبىھ ئىشلاردىن يىراق تۇرىدىغان كىشىلەردۇر. كىچىك گۇناھلار— ئاندا _ ساندا سادىر قىلىپ سالىدىغان ۋە داۋاملاشتۇرمايدىغان گۇناھلاردۇر. ئۇلار پەرز ئەمەللەرنى ئورۇنداش ۋە ھارام ئىشلاردىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ مەغپىرىتىگە ئېرىشىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ئەپۇ قىلىدۇ، كەمچىلىكلىرىنى يۇگەيدۇ. چۈنكى، ئاللاھنىڭ مەغپىرىتى كەڭدۇر. ئاللاھ ئاتاڭلار ئادەمنى تۇپراقتىن ياراتقان چاغدىمۇ، سىلەر ئاناڭلارنىڭ قورسىقىدىكى ۋاقتىڭلاردىمۇ سىلەرنى ئوبدان بىلىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەر ئۆزۈڭلارنى ئاقلىماڭلار، ئۆزۈڭلارنى تەقۋادار قىلىپ كۆرسىتىشكە

ئۇرۇنماڭلار. ئاللاھ ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ ھارامدىن يىراق تۇرغان تەقۋادار بەندىلىرىنى ئوبدان بىلىدۇ.

33 _ 34] ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان ۋە (ئۆزى ۋەدە قىلغان نەرسىدىن) ئازغىنە بىر نەرسە بېرىپ، قالغىنىنى بېرىشنى توختاتقان ۋە بەرمەيدىغان بولغان ئادەمنى كۆردۈڭمۇ؟

35 _ بەرمەكچى بولغانلىرىنى بېرىشنى توختاتقان ئاشۇ ئادەم، ئەگەر توختىتۋالمىسا مال _ دۇنياسى تۈگەپ كېتىدىغانلىقى ھەققىدە غەيىبنى بىلەمدۇ؟ ئۇ غەيىبنى كۆرۈپ تۇرامدۇ؟ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، چۈنكى ئۇ پەقەت بېخىللىق قىلىپلا بېرىشنى توختاتتى.

36 _ 37 _ ئۇ تەۋرات تېكىستلىرىدىكى ۋە بۇيرۇلغان ۋەزىپىسىنى تۇلۇق ئادا قىلىپ، ۋاپادارلىق ئۈلگىسى بولغان ئىبراھىمنىڭ سەھىپىلىرىدىكى مۇنۇ سۆزلەردىن خەۋەردار بولمىدىمۇ:

38 _ «بىر گۇناھكار ئادەم باشقىسىنىڭ گۇناھىنى ئۈستىگە ئالمايدۇ.

39 _ ئىنسان پەقەت ئۆزى قىلغان ئەمەلىنىڭلا نەتىجىسىنى كۆرىدۇ.

40 _ ئۇنىڭ قىلغان ئەمەلى ئاخىرەتتە كۆرۈلىدۇ. ياخشى ئەمەل قىلغانلارنى ھۆرمەتلەش ۋە يامان ئىش قىلغانلارغا كايىش ئۈچۈن، ياخشى ئەمەل بىلەن يامان ئەمەل ئايرىلىدۇ.

41 _ ئاندىن ئىنسان ئۆزىنىڭ ياخشى – يامان ئەمەلىگە يارىشا تولۇق مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ ياكى قىلمىشىغا تېگىشلىك جازاغا ئۇچرايدۇ.

42 _ ئى ئىنسان! بارلىق خالايىقنىڭ ئاخىرى بارىدىغان جايى رەببىڭنىڭ دەرگاھىدۇر».

43 _ شەكسىزكى، ئاللاھ خالىغان بەندىسىنى بۇ دۇنيادا خۇشال قىلىپ كۈلدۈرىدۇ، خالىغان بەندىسىنى غەمكىن قىلىپ يىغلىتىدۇ.

44 _ ئاللاھ ھەقىقەتەن بەندىلىرىدىن كىمنىڭ ئۆلۈشىنى خالىسا ئۇنى ۋاپات قىلدۇرىدۇ، كىمنى ياشىتىشنى خالىسا ئۇنى ياشىتىدۇ. ئۆلتۈرۈش ۋە ياشىتىش بىر ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر.

45 _ 46] ئاللاھ ئىنسان ۋە ھايۋاننىڭ بالىياتقۇسىغا تۆكۈلگەن مەنىيدىن ئەركەك _ چىشىدىن ئىبارەت بىر جۈپنى ياراتتى.

47 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارنى ئۆلگىنىدىن كېيىن ھاياتقا قايتۇرۇش ئەلۋەتتە ئاللاھقا خاستۇر.

48 _ ئاللاھ خالىغان بەندىسىگە پۇل _ مال ئاتا قىلىپ ئۇنى باي قىلىدىغانمۇ، ئۇلارنى مال _ دۇنياغا ئىگە قىلىپ خۇشال قىلىدىغانمۇ زاتتۇر.

49 _ ئاللاھ شىرا يۈلتۈزىنىڭ [78] رەببىدۇر. (جاھىلىيەتتىكى بەزى كىشىلەر شىرا يۈلتۈزىغا چوقۇناتتى).

50 _ 54 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ھۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان ئاۋۋالقى ئاد قەۋمىنى ۋە سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان سەمۇد قەۋمىنى ھالاك قىلدى. ئۇلاردىن ھېچكىمنى ھايات قويمىدى. ئاللاھ بۇرۇن نۇھ قەۋمىنى ھالاك قىلغان ئىدى. ئۇلار كېيىن كەلگەنلەرگە قارىغاندا تېخىمۇ زالىم تېخىمۇ ھەددىدىن ئاشقان قەۋم ئىدى. ئاللاھ لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ يۇرتىنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە كۆمتۈردى. ئۇ جاينىڭ ئاستىنى ئۈستىگە قىلىۋەتتى. ئۇلارغا ئاسماندىن ئارقا _ ئارقىدىن تاش ياغدۇردى.

55 _ ئى ئىنكارچى ئىنسان! سەن رەببىڭنىڭ قايسىبىر نېمىتىگە شەك قىلسەن؟

56 _ بۇ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەر ئاگاھلاندۇرغان نەرسە بىلەن ئاگاھلاندۇرىدىغان ھەق پەيغەمبەردۇر. ئۇنىڭ بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەرنىڭ دىنىغا ئوخشىمايدىغان بىر دىننى ئېلىپ كەلگىنى يوق.

57 _ 58 _ قىيامەت يېقىنلاشتى، ئۇنىڭ ۋاقتى كەلگىلى ئاز قالدى. ئۇنى ئاللاھتىن باشقا ھېچ كىم تۈسۈپ قالالمايدۇ ، ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدۇ.

59 _ 62 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر بۇ قۇرئاننىڭ توغرىلىقىغا ئەجەبلىنىۋاتامسىلەر؟ ئۇنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىدىن قورقۇپ يىغلاشنىڭ ئورنىغا، ئۇنى مەسخىرە قىلىپ غاپىللارچە كۈلۈۋاتامسىلەر؟ (ۋاي ئىست سىلەرگە! كېلىڭلار) ئاللاھقا سەجدە قىلىڭلار ۋە ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىڭلار، ئىشىڭلارنى ئۇنىڭ ئەمرىگە تاپشۇرۇڭلار.

---

[78] شىرا يۈلتۈزى _ ئەرەبلەرنىڭ خۇزائە قەبىلىسى چوقۇنغان يۈلتۈزدۇر.

قەمەر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ قىيامەت يېقىنلاشتى، مەككىلىك كاپىرلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن مۆجىزە تەلەپ قىلغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا دۇئا قىلىۋىدى، ئاللاھ ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، تەلەپ قىلغان مۆجىزىنى كۆرسىتىپ، ئاينى ئىككىگە يېرىپ بەردى.

2 _ مۇشرىكلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان بىرەر دەلىل _ پاكىتنى كۆرسىلا، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتىدۇ، ئۇنى ئىنكار قىلىدۇ ۋە ئۇنى «بۇ داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان سېھىردۇر» دېيىشىدۇ.

3 _ ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلدى، ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقىغا ۋە نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشتى. قىيامەت كۈنى مۇكاپات ۋە جازا كۆرۈلگەن چاغدا، ياخشى– يامان ھەممە ئىش ئۆز ئىگىسىنى تاپىدۇ.

4 _ شەكسىزكى، مەككىلىك كاپىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان قەۋملەرنىڭ خەۋەرلىرى ۋە ئۇلارغا چۈشكەن ئازاب – ئوقۇبەتلەرنىڭ بايانى ئۇلارنى كۈفرىلىقتىن مەنئى قىلىشقا يېتەرلىك دەرىجىدە كەلدى.

5 _ ئۇلارغا كەلگەن بۇ قۇرئان ۋايىغا يەتكەن كاتتا ھېكمەتتۇر. ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە ئۇنى ئىنكار قىلغان قەۋمگە ئاگاھلاندۇرۇشنىڭ نېمە پايدىسى بار؟!

6 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈندىكى ئەھۋالىنى كۈتكىن. ئۇ چاغدا ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى ھېساب مەيدانىغا توپلىنىشتىن ئىبارەت دەھشەتلىك ئىشقا چاقىرىدۇ.

7 _ 8 _ ئۇلار قورقۇنچتىن تىكىلىپ قاريىالمىغان ھالدا، گويا تارىلىپ كەتكەن چېكەتكۈدەك قەبرىلىرىدىن چىقىپ كېلىدۇ ۋە چاقىرىلغان تەرەپكە بويۇنلىرىنى سوزغان ھالدا تېز يۈگۈرىدۇ، كاپىرلار: «بۇ ھەقىقەتەن قىيىن بىر كۈنغۇ» دېيىشىپ كېتىدۇ.

9 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ قەۋمىڭدىن بۇرۇن نۇھنىڭ قەۋمى ئىنكار قىلغان ئىدى، ئۇلار بەندىمىز نۇھنى ئىنكار قىلىپ مەجنۇن دېگەن ۋە ئۇنىڭغا تۈرلۈك ئەزىيەتلەر بىلەن تەھدىت سېلىپ، ئۇنى دەۋەت قىلىشتىن توسۇشقا ئۇرۇنغان ئىدى.

10 _ شۇنىڭ بىلەن نۇھ رەببىگە دۇئا قىلىپ: «مەن راستىنلا ئۇلارغا تەڭ كېلەلمىدىم، ئۇلارنى سېنى ئىنكار قىلغانلىقى ئۈچۈن جازالاش ئارقىلىق ماڭا ياردەم قىلغىن» دەپ تىلىدى.

11 _ 12 _ بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئاسماننىڭ دەرۋازىلىرىنى قۇيۇلۇپ ياغقۇچى يامغۇر بىلەن ئېچىۋەتتۇق. زېمىندىن بۇلاقلارنى ئېتىلدۇرۇپ چىقاردۇق، نۇھنىڭ قەۋمىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈن ئالدىن بەلگىلەنگەن ئىشقا بىنائەن، يامغۇر سۈيى بىلەن بۇلاق سۈيى بىر _ بىرىگە قوشۇلدى. بۇ ئۇلارنىڭ كاپىرلىقىنىڭ جازاسى ئىدى.

13 _ 14 _ نۇھنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغانلارنى تاختا ۋە مىخلار بىلەن ياسالغان كېمىگە چىقاردۇق. كاپىرلارنى جازالاش ۋە نۇھقا يارداەم قىلىش يۈزىسىدىن، كېمە بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا ۋە ھمايىمىز ئاستىدا ماڭاتتى.

15 _ 16 _ نۇھتىن كېيىنكى قەۋملەرنىڭ ئىبرەت ئېلىپ توغرا يولغا كىرىشى ئۈچۈن، نۇھنىڭ ئۆز قەۋمى بىلەن بولغان قىسىسىنى كامالىي قۇدرىتىمىزنىڭ دەللىلى قىلىپ قالدۇردۇق، بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالغۇچى بارمۇ؟ مېنى ۋە پەيغەمبىرىمنى ئىنكار قىلغان ۋە قىلىنغان ۋەز _ نەسىھەتلەرنى قوبۇل قىلمىغانلار ئۈچۈن مېنىڭ ئازابىم ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىم قانداق بولدى؟! ئۇ ھەقىقەتەن تولىمۇ قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازاب ئىدى.

17 _ ھەقىقەتەن بىز ئۇگىنىشنى خالىغان ئادەم ئۈچۈن بۇ قۇرئاننىڭ لەۋزىنى ئوقۇش ۋە يادلاشقا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش ۋە بىلىشكە ئاسان قىلدۇق، بۇنىڭدىن ۋەز _ نەسىھەت ئالغۇچى بارمۇ؟ (بۇ ئايەتتە ۋە بۇ سۈرىدە تەكرارلىنىپ كەلگەن ئايەتلەردە قۇرئان ئۇگىنىش ۋە ئوقۇشقا، ئۇنى ئۇگىتىشكە قاتتىق تەشەببۇس قىلىنغان).

18 _ ئاد قەۋمى ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر ھۇدنى ئىنكار قىلدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى جازالىدۇق. كۈفرىلىقى سەۋەبلىك ئۇلارغا بەرگەن ئازابىم ۋە پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى ۋە ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقانلىقىغا بەرگەن ئاگاھلاندۇرۇشلىرىم قانداق بولدى؟! ئۇ ھەقىقەتەن تولىمۇ قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازاب ئىدى.

19 _ 20 _ شەكسىزكى، بىز ئۇلارغا شۇملۇقى ئۈزۈلمەيدىغان بىر كۈندە قاتتىق سوغۇق بوراننى ئەۋەتتۇق. ئۇ بوران ئىنسانلارنى باشلىرى بىلەن يەرگە ئاتاتتى، ئاندىن ئۇلارنىڭ بويۇنلىرى قاتلىشىپ، باشلىرى تەنلىرىدىن ئاجراپ كېتەتتى. ئۇلار بولسا قومۇرۇپ تاشلانغان خورما كۆتەكلىرىدەك ياتاتتى.

21 _ مېنى ئىنكار قىلغان، پەيغەمبەرلىرىمنى يالغانچى دەپ تۆھمەت قىلىپ ئۇلارغا ئىمان ئېيتمىغانلارغا مېنىڭ ئازابىم ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىم قانداق بولدى؟! ئۇ ھەقىقەتەن تولىمۇ قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازاب ئىدى.

22 _ ھەقىقەتەن بىز ئۇگىنىشنى خالىغان ئادەم ئۈچۈن بۇ قۇرئاننىڭ لەۋزىنى ئوقۇش ۋە يادلاشقا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش ۋە بىلىشكە ئاسان قىلدۇق، بۇنىڭدىن ۋەز _ نەسىھەت ئالغۇچى بارمۇ؟

23 _ 24 _ سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان سەمۇد قەۋمى ئۆزلىرى

ئاگاھلاندۇرۇلغان ئايەتلەرنى ئىنكار قىلدى. ئۇلار: «بىز شۇنچە كۆپ جامائەت تۇرۇپ ئارىمىزدىكى بىر ئادەمگە ئەگىشەمدۇق؟ ئەگەر شۇنداق قىلساق بىز ئۇ چاغدا راستتىنلا توغرىلىقتىن ئازغان ساراڭلاردىن بولغان بولىمىز.

25 _ ئارىمىزدىكى شۇنچە كۆپ كىشىلەرنىڭ ئارىسىدىن ئۇنىڭغا ۋەھيى چۈشۈپتۇمۇ؟ ئۇنداق ئەمەس، ئۇ كۆپ يالغان ئېيتىدىغان مۇتەكەببىر بىرىدۇر» دېدى.

26 _ ئۇلارغا دۇنيادا ۋە ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب چۈشكەن چاغدا، كىمنىڭ يالغانچى ۋە مۇتەكەببىر ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىدۇ.

27 _ (بىز سالىھقا) «ئۇلارنى سىناش ئۈچۈن، بىز ئۇلار تەلەپ قىلغان چىشى تۆگىنى تاشتىن چىقىرىپ بېرىمىز. ئى سالىھ! سەن ئۇلارغا چۈشىدىغان ئازابنى كۈتكىن، دەۋەتنى داۋاملاشتۇرۇشتا چىداملىق بولغىن ۋە ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە سەۋر قىلغىن.

28 _ قەۋمىڭگە ئۇلار بىلەن تۆگىنىڭ ئارىسىدا سۇنىڭ تەقسىم قىلىنغانلىقىنى، قۇدۇقتىن ئۇلار بىر كۈن سۇ ئالىدىغانلىقىنى، تۆگە بىر كۈن سۇ ئىچىدىغانلىقىنى، قايىسىسىنىڭ نۆۋىتى كەلسە شۇنىڭ ھازىر بولىدىغانلىقىنى، نۆۋىتى كەلمىگىنى ھازىر بولمايدىغانلىقىنى ئۇلارغا ئۇقتۇرۇپ قويغىن» (دېدۇق).

29 _ 30 _ ئۇلار بىر بۇرادىرىنى تۆگىنى ئۆلتۈرۈشكە كۈشكۈرتۈپ چاقىردى. ئۇ تۆگىگە قول سېلىپ ئۇنى بوغۇزلىدى. شۇنىڭ بىلەن مەن ئۇلارنى جازالىدىم. مېنىڭ كاپىرلارنى ئازابلىشىم ۋە پەيغەمبىرىمگە ئاسىيلىق قىلغانلارنى ئاگاھلاندۇرۇشۇم قانداق بولدى؟! ئۇ ھەقىقەتەن تولىمۇ قاتتىق ۋە ئەلەملىك ئازاب ئىدى.

31 _ شەكسىزكى، بىز ئۇلارغا جىبرىلنى ئەۋەتتۇق، جىبرىل قاتتىق ئاۋاز بىلەن بىر توۋلىۋىدى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ھالاك بولۇپ كەتتى، ئۇلار خۇددى قوتان ياسىغۇچىنىڭ تاشلاندۇق شاخ _ شۇمبىلىرىدەك بولۇپ قالدى.

32 _ ھەقىقەتەن بىز ئۆگىنىشنى خالىغان ئادەم ئۈچۈن بۇ قۇرئاننىڭ لەۋزىنى ئوقۇش ۋە يادلاشقا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش ۋە بىلىشكە ئاسان قىلدۇق، بۇنىڭدىن ۋەز _ نەسىھەت ئالغۇچى بارمۇ؟

33 _ لۇتنىڭ قەۋمى ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىنى ئاگاھلاندۇرغان ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلدى.

34 _ 35] بىز ھەقىقەتەن ئۇلارنىڭ ئۈستىگە تاش ياغدۇرىدىغان قاتتىق بوراننى ئەۋەتتۇق. شۇنىڭ بىلەن لۇتنىڭ ئائىلىسىدىكىلەردىن باشقىلارنىڭ ھەممىسىنى ھالاك قىلىۋەتتۇق. لۇتنىڭ ئائىلىسىنى بولسا دەرگاھىمىزدىن بىر نېمەت بىلەن كېچىنىڭ ئاخىرقى ۋاقىتلىرىدا قۇتقۇزدۇق. بىز لۇتقا ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىگە ئىنئام قىلىپ، ئۇلارنى بىزنىڭ ئازابىمىزدىن قۇزتقۇزغىنىمىزدەك، بىزگە ئىمان ئېيتقان ۋە شۈكۈر قىلغان بەندىنى مۇشۇنداق مۇكاپاتلايمىز.

36 _ شەكسزكى، لۇت ئۆز قەۋمنى ئاللاهنڭ جازاسدىن ۋە ئازابىدىن ئاگاهلاندۇرغان بولسىمۇ، ئۇلار بۇ ئاگاهلاندۇرۇشلارغا قۇلاق سالمىدى، بەلكى ئۇنىڭدىن شەكلەندى ۋە ئۇنى ئىنكار قىلدى.

37 _ ئۇلار لۇتتىن ئۇنىڭ پەرىشتىلەردىن بولغان مېھمانلىرى بىلەن بەچچىۋازلىق قىلىشىغا رۇخسەت قىلىشنى تەلەپ قىلغان ئىدى. شۇڭا بىز ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنى كور قىلىۋەتتۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ھېچ نەرسىنى كۆرەلمەيدىغان بولۇپ قالدى. ئۇلارغا «بۇرۇن سىلەرنى لۇت ئەلەيھىسسالام ئاگاهلاندۇرغان بۇ ئازابنى تېتىڭلار» دېيىلدى.

38 _ 39 _ ھەقىقەتەن ئۇلارغا ئەتىگەنلىك ۋاقتىدا، ئۇلارنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىغا قەدەر ئېلىپ باردىغان دائىملىق ئازاب چۈشتى. ئۇ ئازاب بولسا ئۇلارغا تاش ياغدۇرۇش ۋە يۇرتىنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە كۆمتۇرۇشتىن ئىبارەت بولدى. ئۇلارغا: «سىلەرنىڭ كۇفرىلىقىڭلار ۋە ئىنكارىڭلار سەۋەبلىك مەن سىلەرگە چۈشۈرگەن، لۇت ئەلەيھىسسالام بۇرۇن سىلەرنى ئاگاهلاندۇرغان بۇ ئازابىمنى تېتىڭلار» دېيىلدى.

40 _ ھەقىقەتەن بىز ئۆگىنىشنى خالىغان ئادەم ئۈچۈن بۇ قۇرئاننىڭ لەۋزىنى ئوقۇش ۋە يادلاشقا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش ۋە بىلىشكە ئاسان قىلدۇق، بۇنىڭدىن ۋەز _ نەسىھەت ئالغۇچى بارمۇ؟

41 _ شەكسزكى، پىرئەۋننىڭ ئەگەشكۈچىلىرىگە ۋە ئۇنىڭ قەۋمىگە ئاگاهلاندۇرۇشلىرىمىز ئازاب بىلەن كەلدى. بۇ ئۇلارنىڭ كاپىرلىقىنىڭ جازاسى ئىدى.

42 _ ئۇلار ئاللاهنىڭ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكىگە ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلارنىڭ ھەممىسىنى ئىنكار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى ئۆزىنىڭ غالىبلىقىغا ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە لايىق بىر شەكىلدە جازالىدى.

43 _ ئى قۇرەيش قەۋمى! سىلەرنىڭ كاپىرلىرىڭلار بۇرۇن كاپىرلىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلىنغان ئاشۇ قەۋملەردىن ياخشىمۇ؟ ياكى پەيغەمبەرلەرگە كەلگەن كىتابلاردا سىلەرنىڭ ئازابتىن كەچۈرۈم قىلىنغانلىقىڭلارغا دائىر مەلۇمات بارمۇ؟

44 _ مەككىلىك كاپىرلار: «بىز ئىرادىلىك ۋە توغرا پىكىرلىك كىشىلەر بولۇپ، بىرلىكتە ئىش قىلىمىز. شۇڭا بىز غالىب كەلگۈچى جامائەمىز، بىز بىلەن ئېلىشماقچى بولغانلار غەلىبە قىلالمايدۇ» دەۋاتامدۇ؟

45 _ ئۆزلىرىنى كۈچلۈك جامائە دەپ كۆرەڭلىگەن مەككىلىك كاپىرلار مۇئمىنلەرنىڭ ئالدىدا ئۇزاققا قالماي چوقۇم يېڭىلىدۇ ۋە ئارقىغا قاراپ قاچىدۇ. (بۇ بەدرى ئۇرۇشىدا يۈز بەرگەن ئىدى).

46 _ قىيامەت كۈنى ئۇلارغا قىلمىشلىرىغا تېگىشلىك جازا بېرىشنىڭ ۋاقتىدۇر. قىيامەت كۈنى ئۇلار تارتىدىغان ئازاب بەدرى ئۇرۇشدا تارتقان ئازابلىرىدىن ئەلۋەتتە چوڭ ۋە قاتتىق بولىدۇ.

47 _ 48 _ شەكسىزكى، گۇناھكارلار ھەققەتتىن تامامەن يىراقلاشقان چوڭقۇر ئازغۇنلۇق ۋە ئازاب ئىچىدىدۇر. ئۇلار دوزاختا دۇم ياتقۇزۇلۇپ يۈزىچە سۆرىلىدىغان كۈندە، ئۇلارغا: «دوزاخنىڭ قاتتىق ئازابىنى تېتىڭلار» دېيىلىدۇ.

49 _ شەكسىزكى، بىز ھەممە نەرسىنى مۇئەييەن مىقدار بىلەن ئۆلچەملىك ياراتتۇق. بىز ئۇنى شۇنداق تەقدىر قىلدۇق، لەۋھۇلمەھپۇزغىمۇ شۇنداق يېزىۋەتتۇق.

50 _ بىز قانداقلا بىر ئىشنى قىلماقچى بولساق، ئۇنىڭغا «بول!» دەيمىز _ دە، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ئورۇندىلىپ بولىدۇ، ھەرگىز كېچىكىپ قالمايدۇ.

51 _ بىز ھەققەتەن بۇرۇنقى ئۈممەتلەر ئىچىدىكى سىلەرگە ئوخشاش كاپىرلارنى ھالاك قىلدۇق. ئۇلارغا چۈشكەن ئازابتىن ئىبرەت ئالىدىغانلار بارمۇ؟

52 _ بۇرۇن ئۆتكەن ئاشۇ ئۈممەتلەرنىڭ ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسى پەرىشتىلەر خاتىرىلەپ ماڭغان نامە _ ئەمال دەپتىرىدە مەۋجۇتتۇر.

53 _ ئۇلارنىڭ چوڭ _ كىچىك ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسى ئۇلارنىڭ نامە _ ئەمەل دەپتىرىدە خاتىرىلەنگەن بولۇپ، ئۇلار شۇنىڭغا ئاساسەن مۇكاپاتقا ياكى جازاغا تېگىشلىك بولىدۇ.

54 _ 55] شەكسىزكى، قىيامەت كۈنى تەقۋادارلار كاتتا جەننەتلەردە، كەڭرى كەتكەن ئۆستەڭلەرنىڭ يېنىدا، يېگانە ياراتقۇچى، ھەممىگە قادىر، تەڭداشسىز پادىشاھ ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى بىھۇدىلىكتىن ۋە گۇناھ – مەئسىيەتتىن خالىي بولغان ھەق مەجلىسىدە بولىدۇ.

رەھمان سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] رەھمان ئاللاھ ئىنسانغا قۇرئاننى ئۆگەتتى، ئۇنى ئوقۇشنى، يادلاشنى، مەنىسىنى چۈشىنىشنى ئۆگەيلاشتۇرۇپ بەردى.

3 _ 4 _ ئىنساننى ياراتتى، ئۇنى باشقا مەخلۇقاتتىن پەرقلىق قىلىپ، ئۇنىڭغا كۆڭلىدىكىنى ئىپادىلەشنى ئۆگەتتى.

5 _ كۈن بىلەن ئاي مۇكەممەل ھېساب بويىچە ئايلىنىپ تۇرىدۇ، خاتالاشمايدۇ ۋە ئېزىپ كەتمەيدۇ.

6 _ ئاسماندىكى يۇلتۇزلار، زېمىندىن چىقىدىغان غولسىز ئوت _ چۆپلەر ۋە غوللۇق دەل _ دەرەخلەرمۇ ئاللاھنى بىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا سەجدە قىلىدۇ، ئۇلار ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈچۈن بەلگىلىگەن ھەممە ئىشلاردا ئاللاھقا بويسۇنىدۇ.

7 _ 8] ئاللاھ ئاسماننى زېمىننىڭ ئۈستىدە ياراتتى، ئۆلچەمدە كەم – زىيادە قىلماسلىقىڭلار ئۈچۈن، زېمىندا ئادالەتنى بەلگىلىدى.

9 _ ئۆلچەمدە ئادالەتلىك بولۇڭلار، كىشىلەرگە تارازىدا بىر نەرسە تارتىپ بەرگەندە كەم بەرمەڭلار.

10 _ 12 _ ئاللاھ زېمىننى مەخلۇقاتنىڭ ماكانلىشىشى ۋە ئۈستىدە ياشىشى ئۈچۈن سېلىنچا قىلىپ ياراتتى. ئۇنىڭدا مېۋىلەر، بوغۇنلۇق خورما دەرەخلىرى، پوستى بار دانلىق زىرائەتلەر بار. ئاللاھ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىلەرنىڭ ۋە چارۋىلىرىڭلارنىڭ ئوزۇقلىنىشى ئۈچۈن ياراتتى، زېمىندا يەنە خۇشبۇي ئۆسۈملۈكلەر بار.

13 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلار ئاتا قىلغان دىن ۋە دۇنيالىق نېمەتلەرنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟ (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ سۈرىنى جىنلارغا ئوقۇپ بەرگەندە، ئۇلار مۇشۇ ئايەتنى ھەربىر ئاڭلىغىندا «بىز رەببىمىزنىڭ نېمەتلىرىدىن ھېچقايسىسىنى ئىنكار قىلمايمىز، ئى رەببىمىز! ساڭا ھەمدۇسانا ئېيتىمىز» دېگەن. ھەربىر مۇسۇلمان ئادەم بۇ ئايەتنى تىلاۋەت قىلغاندا ياكى ئاڭلىغاندا شۇنداق دېيىشى ۋە ئاللاھقا شۈكۈر قىلىشى لازىم).

14 _ 15 _ ئاللاھ ئىنسانلارنىڭ ئاتىسى ئادەمنى چەكسە ئاۋاز چىققۇدەك قۇرۇغان قارا لايدىن ياراتتى، ئىبلىسنى ۋە جىنلارنى ئوت يالقۇندىن ياراتتى.

16 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار

قىلالايسلەر؟

17 _ ئاللاھ قىشتا ۋە يازدا كۈن چىقىدىغان ئىككى كۈنچىقىشنىڭ ۋە شۇ ئىككى پەسلىدە كۈن پاتىدىغان ئىككى كۈنپېتىشنىڭ رەببىدۇر.

18 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

19 _ 20 _ ئاللاھ بىرى تاتلىق، بىرى ئاچچىق ئىككى دېڭىزنىڭ سۈيىنى يانداشتۇرۇپ ئاققۇزدى، ئۇلار ئۇچرىشىدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ ئارىسىدا كۆز بىلەن كۆرگىلى بولمايدىغان توسۇق بولغاچقا، ئىككى دېڭىزنىڭ سۈيى بىر _ بىرىگە قوشۇلۇپ كەتمەيدۇ، ھەربىرى ئۆزىنىڭ خۇسۇسىيىتىنى ساقلاپ قالىدۇ، تاتلىق سۇ تاتلىق پېتى، ئاچچىق سۇ ئاچچىق پېتى قالىدۇ.

21 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

22 _ ئاشۇ ئىككى دېڭىزدىن ئاللاھنىڭ قۇدرىتى بىلەن مەرۋايىت بىلەن مارجان چىقىدۇ.

23 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

24 _ دېڭىزلاردا قاتناۋاتقان تاغدەك كېمىلەرنى بەندىلەرنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن بويسۇندۇرۇش ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر.

25 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

26 _ 27 _ يەرنىڭ ئۈستىدىكى بارچە خالايىق ئۆلىدۇ، كاتتىلىقنىڭ، ئۇلۇغلۇقنىڭ ۋە بارچە پەزىل _ كەرەمنىڭ، جىمى ئاتا _ ئېھسانىنىڭ يېگانە ئىگىسى بولغان رەببىڭ مەڭگۈ قالىدۇ.

28 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

29 _ 30 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە مەۋجۇدات ئاللاھتىن ھاجەتلىرىنى تىلەيدۇ، ئۇلار ئاللاھتىن بىھاجەت بولالمايدۇ، ئاللاھ ھەر كۈنى بىر ئىش بىلەن بولۇپ تۇرىدۇ. خالىغان بەندىسىنى ئەزىز قىلىدۇ، خالىغان بەندىسىنى خار قىلىدۇ، بىرلىرىگە بېرىدۇ ۋە بىرلىرىگە بەرمەيدۇ. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

31 _ 32 _ ئى ئىنسانلار ۋە جىنلار جامائەسى! سىلەرنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىڭلاردىن ھېساب ئېلىشقا يۈزلىنىمىز، ياخشى ئەمەل قىلغانلارنى مۇكاپاتلايمىز،

گۇناھكارلارنى جازالايمىز. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

33 _ 34 _ ئى جىنلار ۋە ئىنسانلار جامائەسى! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ ئەمرىدىن ۋە ھۆكۈمدىن قېچىپ، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ چېگرالىرىدىن ئۆتۈپ كېتەلىسەڭلار، ئۆتۈپ كېتىڭلار، ئەمما ئالاھدە بىر كۈچ _ قۇدرەت، دەلىل پاكىت بولمىغۇچە ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرى كەلمىگۈچە سىلەر ئۆتۈپ كېتەلمەيسىلەر. سىلەر ئۆزۈڭلارغا پايدا يەتكۈزۈشكە، زىياندىن ساقلىنىشقا قادىر بولالمايدىغان تۇرۇقلۇق، ئۇنى قانداقمۇ قىلالايسىلەر؟ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

35 _ 36 _ سىلەرگە قىزىق ئوتنىڭ يالقۇنى ۋە ئېرىتىلىپ بېشىڭلارغا قۇيۇلىدىغان مىس ئەۋەتىلىدۇ، سىلەر بىر _ بىرىڭلارغا ياردەم قىلالمايسىلەر. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

37 _ قىيامەت كۈنى ئاسمان يېرىلغان چاغدا، ئۇ قاينىتىلغان مايدەك قىزىرىپ، ئېرىتىلگەن قوغۇشۇندەك بولۇپ قالىدۇ. بۇ قىيامەت كۈننىڭ دەھشىتىدىندۇر. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

39 _ 40 _ بۇ كۈندە پەرىشتىلەر ئىنسانلار ۋە جىنلارنىڭ ئىچىدىكى گۇناھكارلاردىن گۇناھلىرى توغرىسىدا سورىمايدۇ. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

41 _ پەرىشتىلەر گۇناھكارلارنى ئالامەتلىرىدىن تونۇۋالىدۇ. ئۇلارنى كوكۇلىسىدىن ۋە پۇتلىرىدىن تۇتۇپ جەھەننەمگە تاشلايدۇ.

42 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

43 _ ئاشۇ گۇناھكارلارغا كايىپ ئېيتىلىدۇكى، «مانا بۇ، گۇناھكارلار دۇنيادا ئىنكار قىلغان جەھەننەمدۇر».

44 _ ئۇلار بەزىدە دوزاختا ئوت بىلەن، بەزىدە قايناپ تۇرغان سۇ بىلەن ئازابلىنىدۇ. جەھەننەمنىڭ قايناق سۈيى يۇقىرى ھارارەتلىك سۇ بولۇپ، ئىچكەنلەرنىڭ ئۇچەيلىرىنى پارچە _ پارچە قىلىۋېتىدۇ.

45 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

46 _ ئىنسانلاردىن ۋە جىنلاردىن رەببىدىن قورقۇپ، ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا ھېساب بېرىش ئۈچۈن تۇرۇشتىن ئەنسىرەپ، رەببىگە ئىتائەت قىلغان ۋە گۇناھتىن ساقلانغان ئادەمگە ئىككى جەننەت

بار.

47 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

48 _ ئۇ ئىككى جەننەتتە تۈرلۈك مېۋىلىك دەرەخلەر بار.

49 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

50 _ ئۇ ئىككى جەننەتتە ئېقىپ تۇرىدىغان ئىككى بۇلاق بار.

51 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

52 _ ئۇ ئىككى جەننەتتە بارلىق مېۋىلەردىن ئىككى خىلدىن بار.

53 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

54 _ رەببىنڭ ھۇزۇرىدا سوراق قىلىنىشتىن قورققان كىشىلەرگە ئىككى جەننەت بار بولۇپ، ئۇلار ئەستەرلىرى قېلىن تاۋاردىن بولغان تۆشەكلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرىدۇ، ئىككى جەننەتنىڭ مېۋىسى ئۇلارنىڭ ئۇزۇشى ئۈچۈن يېقىن قىلىنىدۇ.

55 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

56 _ ئاشۇ تۆشەكلەردە ئەرلىرىدىن باشقىلارغا قارىمايدىغان، بۇرۇن ھېچبىر ئىنسان ۋە جىنمۇ تۇتۇپ باقمىغان ھۆرلەر بولىدۇ.

57 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

58 _ ئۇ ھۆرلەر سۈزۈكلۈكتە، گۈزەللىكتە ياقۇت بىلەن مەرۋايىتقا ئوخشايدۇ.

59 _ ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

60 _ 61 _ ئەمەل – ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلغانلىنڭ مۇكاپاتى جەننەتتۇر. ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

62 _ 63 _ ئالدىنقى ئىككى جەننەتتىن باشقا يەنە ئىككى جەننەت بار. ئی ئنسانلار! جنلار! سلەر رەببڭلارنڭ نېمەتلرىنڭ قايسىبرىنى ئىنكار قىلالايسلەر؟

64 _ 65 _ ئۇ ئىككى جەننەت يايىپشىل جەننەتلەر بولۇپ، رەڭگىنىڭ قويۇقلۇقىدىن قارامتۇل كۆرۈندۇ. ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

66 _ 67 _ ئۇ ئىككى جەننەتتە ئېتىلىپ چىقىپ تۇرىدىغان، ھېچ توختاپ قالمايدىغان ئىككى بۇلاق بار.

68 _ ئۇ ئىككى جەننەتتە تۈرلۈك مېۋىلەر، خورمىلار ۋە ئانارلار بار.

69 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

70 _ ئاشۇ تۆت جەننەتتە ئەخلاقى گۈزەل ۋە چىرايلىق ھۆرلەر بار.

71 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

72 _ ئاشۇ ھۆرلەر چېدىرلارنىڭ ئىچىدە پەردىلەرنىڭ ئارقىسىدا ساقلانغان بولىدۇ.

73 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

74 _ ئۇ ھۆرلەرنى بۇرۇن ھېچقانداق ئىنسان ياكى جىن تۇتۇپ باقمىغان.

75 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

76 _ ئۇلار يېشىل قاپلىق ياستۇقلارغا ۋە تولىمۇ چىرايلىق ياسالغان بىساتلارغا يۆلەنگەن ھالدا راھەتلىنىدۇ.

77 _ ئى ئىنسانلار! جىنلار! سىلەر رەببىڭلارنىڭ نېمەتلىرىنىڭ قايسىبىرىنى ئىنكار قىلالايسىلەر؟

78 _ رەببىڭنىڭ ئىسمى ناھايىتى بەرىكەتلىك ۋە ياخشىلىقلىرى كۆپتۇر. رەببىڭ ناھايىتى قۇدرەتلىكتۇر، مۇكەممەل مەدھىيەگە لايىقتۇر، دوستلىرىغا (يەنى ئىخلاسمەن بەندىلىرىگە) كۆپ ئاتا _ ئېھسان قىلغۇچىدۇر.

ۋاقىئە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن)

1 _ 3] قىيامەت قايىم بولغان چاغدا، ئۇنى ئىنكار قىلىدىغان ھېچكىم بولمايدۇ. ئۇ قىيامەت ئاللاھنىڭ دۇشمەنلىرى بولغان كاپىرلارنى دوزاخ چوڭقۇرلىرىغا چۈشۈرگۈچىدۇر، ئاللاھنىڭ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ جەننەتتىكى دەرىجىلىرىنى كۆتۈرگۈچىدۇر.

4 _ 7] زېمىن شىددەتلىك تەۋرىتىلگەن، تاغلار پارچىلىنىپ توزاندەك توزۇپ كەتكەن ۋە ھاۋادا ئۇچۇپ يۈرگەن چاغدا، ئى ئىنسانلار! سىلەر ئۈچ پىرقىغە بۆلۈنۈسىلەر.

8 _ (بىرىنچى پىرقە) نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلىدىغان ئادەملەر بولۇپ، ئۇلار نېمىدېگەن بەختلىك ئادەملەر!

9 _ (ئىككىنچى پىرقە) نامە _ ئەمالى سول قولىغا بېرىلىدىغان ئادەملەر بولۇپ، ئۇلار نېمىدېگەن بەختسىز ئادەملەر!

10 _ 12] (ئۈچىنچى پىرقە) بۇ دۇنيادا ياخشى ئىشلارنى قىلىشتا ئەڭ ئالدىدا بولغۇچىلار بولۇپ، ئۇلار ئاخىرەتتە مۇكاپاتلىرىنى ئېلىشتىمۇ ئەڭ ئالدىدا بولغۇچىلاردۇر. ئۇلار ئاللاھقا يېقىن بولغۇچىلار بولۇپ، ئاللاھ ئۇلارنى نازۇنېمەتلىك جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ.

13 _ 16] بۇلارنىڭ قاتارىغا ئىسلام ئۈممىتىدىن كۆپ كىشىلەر ۋە بۇرۇنقى ئۈممەتلەردىنمۇ كۆپ كىشىلەر كىرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا مۇشۇ ئۈممەتنىڭ ئاخىرقىلىرىدىن ئاز كىشىلەر بولىدۇ. ئۇلار ئالتۇندىن توقۇلغان تەختلەرگە يۆلەنگەن ھالدا بىر _ بىرىگە قارىشىپ ئولتۇرۇشىدۇ.

17 _ 19] ھەمىشە ياش تۇرىدىغان، ھېچ ئۆلمەيدىغان مۇلازىم بالىلار ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ، جەننەتتە ئېقىپ تۇرىدىغان شارابتىن تولدۇرۇلغان پىيالە، چەينەك ۋە جاملارنى ئۇلارغا سۇنۇپ تۇرىدۇ. ئۇ شاراب ئۇلارنىڭ بېشىنى ئاغرىتمايدۇ ۋە مەست قىلمايدۇ.

20 _ 24] ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈرىدىغان مۇلازىم بالىلار ئۇلارغا ئۆزلىرى خالىغان مېۋىلەرنى ۋە كۆڭۈللىرى تارتقان قۇش گۆشلىرىنى تەقدىم قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇلارغا سەدەپىنىڭ ئىچىدىكى گۆھەرگە ئوخشايدىغان شەھلا كۆزلۈك گۈزەل ھۆرلەر بار. بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرى يۈزىسىدىن ئۇلارنى مۇكاپاتلاش ئۈچۈندۇر.

25 _ 26] ئۇلار جەننەتتە بىھۇدە ۋە يالغان سۆزلەرنى ئاڭلىمايدۇ، ئۇلار گۇناھتىن خالىي بولغان ۋە بىر _ بىرىگە سالام قىلىشقان سۆزلەرنىلا ئاڭلايدۇ.

27 _ 34] نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەنلەرنىڭ مۇكاپاتى ۋە دەرىجىسى نېمىدېگەن

كاتتا! ئۇلار تىكەنسىز سەدرى دەرىخىنىڭ، مېۋىسى سانجاق _ سانجاق بولۇپ كەتكەن بانان دەرىخىنىڭ سايىسىدا، دائىملىق سايىنىڭ، ئېقىپ تۇرىدىغان سۇنىڭ يېنىدا، تۈگىمەيدىغان ۋە چەكلەنمەيدىغان مول مېۋىلەرنىڭ ئارىسىدا ۋە (قېلىن، يۇمشاق) تۆشەكلەرنىڭ ئۈستىدە بولىدۇ.

35 _ 38] شەكسىزكى، بىز جەننەت ئەھلى بولغان ئايالىلارنى دۇنيادا ياراتقىنىمىزغا ئوخشىمايدىغان شەكىلدە مۇكەممەل ياراتتۇق. ئۇلار ئۆلمەيدۇ، ئۇلارنى ھەمىشە قىزلىق ھالىتىدە تۇرىدىغان قىلدۇق. ئۇلارنى ئەرلىرىگە ئامراق، بىر _ بىرى بىلەن تەڭتۇش قىلدۇق. ئۇلارنى نامە – ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەن بەختلىك كىشىلەر ئۈچۈن ياراتتۇق.

39 _ 40] بۇلار ئىلگىرىكىلەرنىڭ ئىچىدىنمۇ كۆپتۇر، كېيىنكىلەرنىڭ ئىچىدىنمۇ كۆپتۇر.

41 _ 44] نامە _ ئەمالى سول قولىغا بېرىلگەنلەرنىڭ ئەھۋالى ۋە جازاسى نېمىدېگەن يامان! ئۇلار جەھەننەمنىڭ ئوتىدىن كەلگەن قاتتىق ئىسسىق شامالنىڭ، يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇنىڭ ۋە قارا تۈتۈندىن ھاسىل بولغان سالقىنمۇ ئەمەس، كۆركەممۇ ئەمەس سايىنىڭ ئىچىدە بولىدۇ.

45 _ چۈنكى ئۇلار دۇنيادا ھارامدىن ھۇزۇرلىنىپ راھەت _ پاراغەتكە چۆمگەن، پەيغەمبەرلەر دەۋەت قىلغان دىننى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتقان ئىدى.

46 _ ئۇلار ئاللاھنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرۈشنى ۋە گۇناھ – مەئسىيەتنى داۋاملاشتۇرغان، تەۋبە قىلىشنى خالىمىغان ئىدى.

47 _ 48] ئۇلار ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىپ: «بىز ئۆلۈپ توپىغا ۋە قۇرۇق سۆڭەككە ئايلىنىپ كەتكەندىن كېيىنمۇ تىرىلدۈرۈلەمدۇق؟ بىز ۋە بۇرۇن تۇپراققا ئايلىنىپ كەتكەن ئاتا _ بوۋىلىرىمىز راستىنلا تىرىلدۈرۈلەمدۇق؟» دەيتتى. بۇ ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى يىراق سانىغانلىقى ۋە ئىشەنمىگەنلىكىدىن ئىدى.

49 _ 50] ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «شەكسىزكى، ئىنسان ئەۋلادىنىڭ بۇرۇنقىلىرى بىلەن كېيىنكىلىرى ھەممىسى قىيامەت كۈنىدىن ئىبارەت مەلۇم كۈندىكى مۇئەييەن ۋاقىتتا ئەلۋەتتە توپلىنىدۇ.

51 _ 55 _ ئاندىن سىلەر ئى ھىدايەتنى قوبۇل قىلمىغان ئازغۇنلار، ئاللاھنىڭ ۋەدىلىرىگە ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىغا ئىشەنمىگەن ئىنكارچىلار! چوقۇم زەققۇم دەرىخىدىن يەيسىلەر. ئۇ ئەڭ يامان دەرەخ بولۇپ، قاتتىق ئاچلىق سەۋەبلىك ئۇنىڭدىن يەپ قورساقلىرىڭلارنى تولدۇرىسىلەر. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۈسسۈزلۈقنى قاندۇرمايدىغان، يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇنى خۇددى ئۈسسۈزلۈقتىن چاڭقاپ كەتكەن تۆگىلەردەك ئىچىسىلەر».

56 _ مانا ئۇلار ئۇچىرىغان بۇ ئازاب ئۇلارغا قىيامەت كۈنىدە تەييارلانغان زىياپەتتۇر. (بۇ ئايەت دوزاخ ئەھلىگە كايىشنى ۋە ئۇلارنى مەنىۋى جەھەتتىن ئازابلاشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان).

57 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرنى بىز يوقتىن ياراتقان تۇرساق، سىلەر ئەمدى ئاخىرەتتىكى

تىرىلىشكە ئىشەنمەمسىلەر؟

58 _ 59] سىلەر ئايالىڭلارنىڭ بالىياتقۇسىغا تۆكىدىغان مەنىيگە قاراپ باقمامسىلەر؟ ئۇنى سىلەر ئىنسان قىلىپ يارىتامسىلەر ياكى ياراتقۇچى بىزمۇ؟

60 _ 61] سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ئۆلۈمنى بىز تەقدىر قىلدۇق، سىلەرنى قىيامەت كۈنى باشقىچە قىلىپ يارىتىشقا ۋە سىلەرنى ئۆزۈڭلار بىلمەيدىغان شەكىل ۋە سۈپەتتە يارىتىشقا ئاجىز ئەمەسمىز.

62 _ شەكسىزكى، سىلەر ئاللاھنىڭ سىلەرنى دەسلەپتە يوقتىن بار قىلغانلىقىنى بىلدىڭلار. ئەمدى سىلەر ئاللاھنىڭ سىلەرنى قايتا يارىتىشقا قادىر ئىكەنلىكى ھەققىدە ئويلىنىپ كۆرمەمسىلەر؟

63 _ 67] سىلەر تېرىيدىغان زىرائەتكە قاراپ باقتىڭلارمۇ؟ ئۇنى زېمىندىن سىلەر ئۈندۈرەمسىلەر ياكى ئۇنى زېمىندا ئورۇنلاشتۇرغۇچى ۋە ئۈندۈرگۈچى بىزمۇ؟ ئەگەر بىز خالىساق ئەلۋەتتە ئاشۇ زىرائەتنى دانسىز قۇرۇق چۆپكە ئايلاندۇرۇۋېتىمىز _ دە، سىلەر ئۇ چاغدا زىرائەتلىرىڭلارغا نېمە بولغانلىقىنى بىلەلمەي گاڭگىراپ قالاتتىڭلار ۋە: «بىز راستىنلا زىيان تارتتۇق، بۇ زىيان سەۋەبلىك قاتتىق ئازابلاندۇق، بەلكى بىز رىزىقتىن قۇرۇق قاپتۇق» دەپ كېتەتتىڭلار.

68 _ 69 _ سىلەرنىڭ ھاياتىڭلارنىڭ مەنبەسى بولغان سۇغا قاراپ باقتىڭلارمۇ؟ ئۇنى بۇلۇتتىن زېمىنغا سىلەر چۈشۈردۈڭلارمۇ ياكى سىلەرگە رەھىم _ شەپقەت قىلىپ بىز چۈشۈردۈقمۇ؟

70 _ ئەگەر بىز خالىساق ئۇ سۇنى يا ئىچىشكە ياكى زىرائەت سۇغىرىشقا يارىمايدىغان ئىنتايىن تۇزلۇق قىلىپ قوياتتۇق. سىلەرنىڭ مەنپەئەتىڭلار ئۈچۈن بۇلۇتتىن تاتلىق سۇ چۈشۈرۈپ بەرگەن رەببىڭلارغا شۈكۈر قىلمامسىلەر؟

71 _72 _ سىلەر يانداۋۇرۇۋاتقان ئوتقا قاراپ باقتىڭلارمۇ؟ ئاشۇ ئوتنى يانداۋۇرۇش ئۈچۈن كۆيدۈرىدىغان دەرەخنى سىلەر ياراتتىڭلارمۇ ياكى ياراتقۇچى بىزمۇ؟

73 _ بىز سىلەر يانداۋۇرىدىغان ئاشۇ ئوتنى سىلەرگە دوزاخ ئوتىنى خاتىرلىتىش ۋە يولۇچىلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن ياراتتۇق.

74 _ ئى پەيغەمبەر! ئىسىملىرىدە ۋە سۈپەتلىرىدە كامالەت ئىگىسى بولغان، ئاتا _ ئېھسانلىرى سانسىز بولغان ئۇلۇغ رەببىڭنى پاك دەپ ئېتىقاد قىلغىن.

75 _ 76] ئاللاھ يۇلتۇزلارنىڭ پاتقان ۋاقتىدىكى ئورۇنلىرى بىلەن قەسەم قىلدى. ئەگەر بىلسەڭلار، ئۇ ئەلۋەتتە بۇيۇك قەسەمدۇر.

77 _ 79] شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان بۇ قۇرئان كۆپ پايدىلىق، ياخشىلىقلىرى سانسىز، ئىلمى مول، لەۋھۇلمەھپۇزدا ساقلانغان ئۇلۇغ قۇرئاندۇر. بۇ قۇرئان

پەرىشتىلەرنىڭ قوللىرىدا بولۇپ، ئۇنى ئاللاھ بارچە ئەيىب – نۇقساندىن ۋە گۇناھلاردىن پاك قىلغان ھۆرمەتلىك پەرىشتىلەرلا تۇتىدۇ. شۇڭا ئۇنى كاپىرلىقتىن، جۇنۇپلۇقتىن پاك بولغان كىشىلەر تاھارەت بىلەن تۇتىدۇ.

80 _ بۇ قۇرئان كەرىم ئالەملەرنىڭ رەببى تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان شەكسىز ھەق كىتابتۇر.

81 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر مۇشۇ قۇرئاننى ئىنكار قىلىۋاتامسىلەر؟

82 _ سىلەر ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلىشنىڭ ئورنىغا ئۇ نېمەتلەرنى ئىنكار قىلامسىلەر؟ (ئاللاھ تائالا بۇ ئايەتتە قۇرئاننى ۋە ئۇنىڭ دەۋىتىنى كۆزگە ئىلمايدىغانلارغا قاتتىق كايىغان).

83 _ 85] سىلەر سەكراتقا چۈشۈپ جېنى ھەلقۇمىغا يەتكەن ۋە جان تالىشىۋاتقان بىرىگە قاراپ تۇرىسىلەر. شۇ ھالدا سىلەر ئۇنىڭ جېنىنى بەدىنىدە تۇتۇپ قالالامسىلەر؟ ھەرگىز قىلالمايسىلەر. بىز ئۇنىڭغا پەرىشتىلىرىمىز ئارقىلىق سىلەردىن بەكرەك يېقىنمىز، لېكىن سىلەر ئۇ پەرىشتىلەرنى كۆرمەيسىلەر.

86 _ 87] ئەگەر سىلەر گۇمان قىلغاندەك دۇنيادىكى ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بەرمەيدىغان، قىلمىشىڭلارغا تېگىشلىك جازاغا تارتىلمايدىغان بولساڭلار ۋە بۇ سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار، ئۇ مېيىتنىڭ جېنىنى تېنىگە قايتۇرالامسىلەر؟ ھەرگىز قايتۇرالمايسىلەر.

88 _ 89] ئەگەر ئۇ مېيىت ئاللاھقا يېقىن كىشىلەردىن بولسا، ئۆلگەن چېغىدا ئۇنىڭغا خۇشاللىق، كەڭ رەھمەت، كۆڭلى راھەتلىنىدىغان ھەر نەرسە ۋە ئاخىرەتتە نازۇنېمەتلىك جەننەت بار.

90 _ 91] ئەگەر ئۇ مېيىت نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەنلەردىن بولسا، ئۇنىڭغا: «نامەـ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەنلەردىن بولغانلىقىڭ ئۈچۈن ساڭا ئامانلىق ۋە خاترجەملىك يار بولسۇن!» دېيىلىدۇ.

92 _ 94] ئەگەر ئۇ مېيىت ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىشنى ئىنكار قىلغۇچى ۋە ھىدايەتتىن ئازغۇچىلاردىن بولسا، ئۇ يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇ بىلەن كۈتۈۋېلىنىدۇ، جەھەننەم ئوتىدا كۆيدۈرۈلىدۇ ۋە قاتتىق ئازابقا قالىدۇ.

95 _ 96 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا ئېيتىپ بەرگەنلەرنىڭ ھەممىسى شەك _ شۈبھىسىز ھەقىقەتتۇر. ئۇلۇغ رەببىڭنى بارچە نۇقسانلاردىن پاك دەپ سۈپەتلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن، كاپىرلارنىڭ سۈپەتلىگەنلىرىدىن ئەلۋەتتە پاك دەپ ئېتىقاد قىلغىن.

هەدىد سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ھەممە مەۋجۇدات ئاللاھنى بارچە يامانلىقتىن پاك دەپ سۈپەتلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتتى. ئاللاھ بەندىلىرىگە غالىبتۇر، ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

2 _ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنىڭ پادىشاھلىقى ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ مەخلۇقاتنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر ۋە ھەممىنىڭ ئىگىسىدۇر. ئاللاھ تىرىلدۈرىدۇ ۋە ئۆلتۈرىدۇ، ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

3 _ ئاللاھ ئاۋۋالدۇر، ئاللاھتىن بۇرۇن ھېچ نەرسە يوق ئىدى، ئاللاھ ئاخىردۇر، ھەممە پانىي بولغاندىن كېيىنمۇ مەۋجۇت بولۇپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھ ئاشكارىدۇر، ئۇنىڭ ئۈستىدە ھېچ نەرسە يوقتۇر، ئاللاھ مەخپىيدۇر، ئۇنىڭدىن مەخپىي شەيئى يوقتۇر، ئۇ ھەر نەرسىنى بىلگۈچىدۇر.

4 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى، زېمىننى ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنى ئالتە كۈندە ياراتقان، ئاندىن ئەرشكە ئۆزىگە لايىق بىر شەكىلدە ئۆرلىگەن زاتتۇر، ئۇ زېمىنغا كىرىپ كېتىدىغان سۇ، دان قاتارلىق نەرسىلەرنى، ئۇنىڭدىن چىقىدىغان ئۆسۈملۈك، زىرائەت، مېۋە قاتارلىق نەرسىلەرنى، ئاسماندىن چۈشىدىغان يامغۇر قاتارلىق نەرسىلەرنى، ئاسمانغا ئۆرلەيدىغان پەرىشتە ۋە ياخشى ئەمەل قاتارلىقلارنى بىلىپ تۇرىدۇ، سىلەر قەيەردە بولساڭلار، ئاللاھ ئىلمى بىلەن سىلەر بىلەن بىللىدۇر. ئاللاھ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر ۋە شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

5 _ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پادىشاھلىقى ئاللاھقا خاستۇر، ئاخىرەتتە خالايىقنىڭ باردىغان جايى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىدۇ.

6 _ ئاللاھ كېچىنىڭ قىسقارغان سائەتلىرىنى كۈندۈزگە كىرگۈزىدۇ، شۇنىڭ بىلەن كۈندۈزنىڭ ۋاقتى ئۇزىرىدۇ، ئۇ كۈندۈزنىڭ قىسقارغان سائەتلىرىنى كېچىگە كىرگۈزىدۇ، شۇنىڭ بىلەن كېچىنىڭ ۋاقتى ئۇزىرايدۇ. ئاللاھ سىرلارنى ۋە دىللارنىڭ يوشۇرغانلىرىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

7 _ ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان كەلتۈرۈڭلار، ئاللاھ سىلەرگە ئاتا قىلغان پۇل _ مالنىڭ ۋە سىلەرنى ئىگە قىلغان ھەر نەرسىنىڭ زاكىتىنى بېرىڭلار. ئى ئىنسانلار! سىلەردىن ئىمان ئېيتقانلار ۋە ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلغانلار ئۈچۈن كاتتا مۇكاپات بار.

8 _ پەيغەمبەر سىلەرنى رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلىۋاتقان، ئاللاھ سىلەردىن بۇ ھەقتە ئەھدە ئالغان تۇرسا، سىلەرنىڭ ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتماسلىققا، ئۇنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلماسلىققا قانداق ئۆزرەڭلار بار؟ ئەگەر سىلەر ياراتقۇچى ئىگەڭلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتماقچى بولساڭلار، ئۇنىڭغا ئالدىراڭلار.

9 _ ئاللاھ سىلەرنى كۈفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىماننىڭ يورۇقلۇقىغا چىقىرىش ئۈچۈن، بەندىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا تەپسىلي ۋە روشەن قۇرئان ئايەتلىرىنى نازىل قىلغان زاتتۇر. شەك _ شۈبھىسىزكى، ئاللاھ سىلەرنى كۈفرىدىن ئىمانغا چىقىرىش ئارقىلىق سىلەرگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈن كاتتا رەھمەت ئاتا قىلىدىغان، ئاخىرەتتە سىلەرگە ئەڭ ياخشى مۇكاپات ئاتا قىلىدىغان مەرھەمەتلىك زاتتۇر.

10 _ سىلەرنى ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىشتىن توسۇپ قويغان زادى نېمە؟ ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ مىراسى ئاللاھقا خاستۇر. ئاسمان _ زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھقا قالىدۇ، ھېچكىم ئىگە بولالمايدۇ. سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن مەككە پەتھى قىلىنىشتىن ئىلگىرى پۇل _ مال سەرپ قىلغانلار ۋە كاپىرلار بىلەن ئۇرۇش قىلغانلار بىلەن مەككە پەتھى قىلىنغاندىن كېيىن پۇل _ مال سەرپ قىلغانلار ۋە ئۇرۇش قىلغانلار ئەجىر _ ساۋابتا باراۋەر ئەمەس، ئەنە شۇلارنىڭ دەرىجىسى كېيىن پۇل _ مال سەرپ قىلغان ۋە ئۇرۇشقا قاتناشقانلارنىڭ دەرىجىسىدىن ئارتۇقتۇر، ھەر ئىككى پىرقىگە ئاللاھ جەننەتنى ۋەدە قىلدى. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپي ئەمەستۇر.

11 _ كىمكى چىن قەلبىدىن ساۋابنى ئۈمىد قىلىپ، مىننەت قىلماي، ئەزىيەت بەرمەي، ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇ كىشىگە ئەجىر _ ساۋابنى ھەسسىلەپ كۆپەيتىپ بېرىدۇ، ئۇنىڭغا جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات بېرىدۇ.

12 _ ئۇ كۈندە مۇئمىن ئەرلەرنى، مۇئمىن ئاياللارنى كۆرىسەنكى، ئۇلار سىرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتكەندە ئۇلارنىڭ نۇرى ئەمەللىرىگە يارىشا ئۇلارنىڭ ئالدىدا ۋە ئوڭ تەرىپىدە چاقنايدۇ، ئۇلارغا: «بۈگۈن سىلەرگە قەسرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەر بىلەن خۇش خەۋەر بېرىلىدۇ، سىلەر ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىسىلەر، بۇ ئۇلۇغ

مۇۋەپپەقىيەتتۇر» دېيىلدۇ.

13 _ ئۇ كۈندە مۇناپىق ئەرلەر، مۇناپىق ئاياللار سىرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتىۋاتقان مۇئمىنلەرگە: «كۈتۈپ تۇرۇڭلار، سىلەرنىڭ نۇرۇڭلاردىن ئازراق نەپ ئېلىۋالايلى» دەيدۇ. پەرىشتىلەر ئۇلارغا تەنە قىلىپ: «ئارقاڭلارغا قايتىپ نۇر ئىزدەپ بېقىڭلار» دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىغا بىر سېپىل سوقۇلىدۇ، سېپىلنىڭ دەرۋازىسى بولىدۇ، دەرۋازىنىڭ مۇئمىنلەرگە يېقىن بولغان ئىچكى تەرىپىدە رەھمەت، مۇناپىقلارغا يېقىن بولغان سىرتقى تەرىپىدە ئازاب بولىدۇ.

14 _ مۇناپىقلار مۇئمىنلەرنى چاقىرىپ: «بىز سىلەر بىلەن دۇنيادا بىللە ئەمەسمىدۇق، ئىبادەتلەرنى بىللە قىلمىغانمىدۇق؟» دەپ توۋلايدۇ، مۇئمىنلەر: «توغرا، كۆرۈنۈشتە شۇنداق ئىدىڭلار، لېكىن سىلەر مۇناپىقلىق قىلىپ ئۆزۈڭلارنى ھالاك قىلدىڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆلۈمىنى ۋە مۇئمىنلەرگە بالايىئاپەت كېلىشىنى كۈتتۈڭلار، ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىشتىن شەكلەندىڭلار، يالغان ئارزۇلىرىڭلار سىلەرنى ئالدىدى. سىلەرگە ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر شۇ ئېتىقادتا بولدۇڭلار. شەيتان سىلەرنى ئاللاھ مەغپىرەت قىلىدۇ دەپ ئالدىدى» دەيدۇ.

15 _ ئى مۇناپىقلار! بۈگۈن سىلەرنىڭ ئازابتىن قۇتۇلۇپ قېلىشىڭلار ئۈچۈن سىلەردىن ھېچقانداق فىدىيە ئېلىنمايدۇ، ئاللاھنى، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلاردىنمۇ فىدىيە ئېلىنمايدۇ، ھەممىڭلارنىڭ بارىدىغان جايىڭلار دوزاختۇر، دوزاخ سىلەرگە ئەڭ لايىقتۇر، دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!.

16 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەرنىڭ ئاللاھنى ياد ئەتكەندە ۋە قۇرئان ئايەتلىرىنى ئاڭلىغاندا دىللىرى ئېرىيدىغان ۋاقىت يېتىپ كەلمىدىمۇ؟ ئۇلار ئۆزلىرىدىن ئىلگىرى كىتاب بېرىلگەن يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىيانلاردەك قەلبى قاتتىق بولۇپ قالمىسۇن، زامانىنىڭ ئۇزىرىشى بىلەن ئۇلارنىڭ دىللىرى قېتىپ كەتتى، ئۇلار ئاللاھنىڭ سۆزلىرىنى ئۆزگەرتىۋەتتى، ئۇلارنىڭ كۆپلىرى ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان پاسىقلاردۇر. (بۇ ئايەتتە قۇرئان ئايەتلىرىنى ئاڭلىغاندا، ئاللاھنى ياد ئېتىپ، ئۇنىڭدىن ئەيمىنىشكە ۋە يەھۇدىي، خىرىستىيانلارغا ئوخشاپ قالماسلىققا تەشەببۇس قىلىنغان).

17 _ بىلىڭلاركى، ئاللاھ زېمىننى (سۈسزلىقتىن) ئۆلگەندىن كېيىن يامغۇر بىلەن تىرىلدۈرىدۇ. شۇ يامغۇر بىلەن زېمىندىن ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىدۇ. ئاللاھ ئۆلگەنلەرنى قىيامەت كۈنى ئەنە شۇنداق تىرىلدۈرىدۇ. ئاللاھ قاتتىق قەلبلەرنى يۇمشىتىشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر. بىز ھەقىقەتەن سىلەرگە ئەقلىنى ئىشلىتىپ ياخشى چۈشەنسۇن ۋە ئىبرەت ئالسۇن دەپ، قۇدرىتىمىزنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەرنى بايان قىلدۇق.

18 _ پۇل _ مىلىدىن سەدىقە بەرگۈچى ئەرلەرگە، سەدىقە بەرگۈچى ئاياللارغا ۋە ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلغۇچىلارغا ئەمەللىرىنىڭ ساۋابى ھەسسىلەپ بېرىلىدۇ، ئۇلارغا ھەممىدىن كاتتا بىر مۇكاپات بار بولۇپ، ئۇ بولسا جەننەتتۇر.

19 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتقان، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىۋەتمەستىن ئۇلارنىڭ ھەممىسگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر ئەقىدىدە، سۆزدە ۋە ئەمەلدە ئىمانى مۇكەممەللەشكەن كىشىلەردۇر، شېھىتلەر رەببىنىڭ دەرگاھىدا كاتتا مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇلارنىڭ نۇرى كاتتا بولىدۇ. بىزنىڭ دەلىل – پاكىتلىرىمىزنى ۋە ئايەتلىرىمىزنى ئىنكار قىلغانلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئاخىرەتتە ئۇلارغا ئەجرىمۇ يوق، نۇرمۇ يوقتۇر.

20 _ ئى ئىنسانلار! بىلىڭلاركى، دۇنيا ھاياتى پەقەت دىللارنى غەپلەتتە قويىدىغان، بەدەنلەرنى ئوينىتىدىغان ئويۇن _ تاماشىدىن ۋە كىشىلەر ئۆزلىرىنى زىننەتلەيدىغان، ئۆزئارا پەخرلىنىدىغان، پۇل _ مال ۋە پەرزەنتلەرنىڭ كۆپلۈكى بىلەن ماختىنىدىغان زىبۇزىنەتتىنلا ئىبارەتتۇر. بۇ دۇنيا ھاياتى يامغۇر يېغىش بىلەن ئۇنۇپ چىقىپ دېھقانلارنى خۇشال قىلىۋەتكەن ئۆسۈملۈككە ئوخشايدۇ، ئاندىن ئۇ ئۆسۈملۈك قۇرۇپ قالىدۇ _ دە، ئۇنىڭ سارغىيىپ قالغانلىقىنى كۆرىسەن، ئاندىن ئۇ يانچىلغان چۆپكە ئايلىنىدۇ. ئاخىرەتتە كاپىرلارغا قاتتىق ئازاب بار، مۇئمىنلەرگە ئاللاھنىڭ مەغپىرىتى ۋە رازىلىقى بار، ئاخىرەتلىكىنى ئونتۇپ، دۇنيالىق ئۇچۇنلا ئىشلەيدىغان كىشىلەر ئۈچۈن بۇ دۇنيا ھاياتى پەقەت ئالدىنىشتىنلا ئىبارەتتۇر.

21 _ ئى ئىنسانلار! ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقانلارغا تەييارلانغان، كەڭلىكى ئاسمان _ زېمىندەك كېلىدىغان جەننەتكە ئېرىشىش ئۈچۈن، گۇناھ _ مەئسىيەتلەردىن يىراق تۇرۇش ۋە سەممىي تەۋبە قىلىش ئارقىلىق، رەببىڭلارنىڭ مەغپىرىتىگە نائىل بولۇشقا ئالدىراڭلار. بۇ ئاللاھنىڭ پەزلى بولۇپ، ئاللاھ ئۇنى بەندىلىرى ئىچىدىن خالىغان ئادەمگە نىسىپ قىلىدۇ. جەننەتكە پەقەت ئاللاھنىڭ رەھمىتى، پەزل – كەرەمى ۋە ياخشى ئەمەللەر بىلەنلا ئېرىشكىلى بولىدۇ. ئاللاھ ھەققەتەن كاتتا ئاتا _ ئېھسان ۋە پەزل _ كەرەم ئىگىسىدۇر.

22 _ ئى ئىنسانلار! يەر يۈزىدە يۈز بەرگەن مۇسىبەتلەر ۋە ئۆزۈڭلار ئۈچرىغان كېسەللىك، ئاچارچىلىق قاتارلىق كۈلپەتلەرنىڭ ھەممىسى بىز يارىتىشتىن بۇرۇنلا لەۋھۇلمەھپۇزغا يېزىلىپ كەتكەن ئىدى، شەكسىزكى، بۇ ئاللاھقا ئاساندۇر.

23 _ 24 _ ئاللاھ بۇنى قولۇڭلاردىن كەتكەنگە قايغۇرۇپ كەتمەسلىكىڭلار ۋە ئاللاھنىڭ بەرگەنلىرىگە كۆرەڭلەپ كەتمەسلىكىڭلار ئۈچۈن بايان قىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ئېرىشكەن مال

_ دۇنياسى بىلەن پەخىرلىنىپ ئۆزىنى باشقىلاردىن چوڭ تۇتىدىغان ۋە باشقىلارنىڭ ئالدىدا ماختىنىدىغانلارنى قەتئىي ياقتۇرمايدۇ. ئۇ مۇتەكەببىرلەر مال _ دۇنياسىغا بېخىللىق قىلىدىغان، ئاللاھ يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلمايدىغان ۋە كىشىلەرگە بېخىللىقنى چىرايلىق كۆرسىتىپ ئۇلارنى بېخىللىق قىلىشقا بۇيرۇيدىغانلاردۇر. كىمكى ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتىدىكەن، بۇنىڭ زىيىنىنى پەقەتلا ئۆزى تارتىدۇ، ئۇ ئاللاھقا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. چۈنكى ئاللاھ بەندىلىرىدىن بىھاجەتتۇر، ئاللاھ ئەڭ مۇكەممەل ۋە ئەڭ گۈزەل سۈپەتلەرنىڭ ھەممىسىگە ئىگە بولۇپ، ئۇ بارچە گۈزەل مەدھىيەلەرگە لايىقتۇر.

25 _ بىز ھەقىقەتەن پەيغەمبەرلىرىمىزنى ئوپئوچۇق دەلىل – پاكىتلار بىلەن ئەۋەتتۇق ۋە ئۇلار بىلەن بىللە، ئىنسانلار ئادالەتنى بەرپا قىلسۇن دەپ، شەرىئەت ئەھكاملىرى بايان قىلىنغان كىتابنى، كىشىلەر ئۆز ئارىسىدا مۇئامىلە ئىشلىرىدا ئىشلىتىشى ئۈچۈن تارازىنى چۈشۈردۇق. بىز كۈچ _ قۇۋۋەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، ئىنسانلار ئۈچۈن كۆپ پايدىلىق بولغان تۆمۈرنىمۇ چۈشۈردۇق. بۇ ئاللاھنىڭ ئاللاھنى كۆرمەي تۇرۇپ ئىمان ئېيتىپ ئۇنىڭ دىنىغا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە يارداەم بېرىدىغانلارنى ئوتتۇرىغا چىقىرىشى ئۈچۈندۇر. شۈبھىسىزكى، ئاللاھ ھەممىدىن كۈچلۈكتۇر، ھەممىگە غالىبتۇر.

26 _ بىز ھەقىقەتەن نۇھنى ۋە ئىبراھىمنى ئۆز قەۋملىرىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق، پەيغەمبەرلىكنى ۋە ساماۋى كىتابلارنى ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرىدا قىلدۇق. ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرى ئىچىدىن توغرا يولنى تاپقانلىرىمۇ بار، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن كۆپلىرى ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققۇچىلاردۇر.

27 _ ئاندىن بىز نۇھ ۋە ئىبراھىمدىن كېيىن، ئۇلارغا ئەگەشتۇرۇپ، پەيغەمبەرلىرىمىزنى داۋاملىق ئەۋەتىپ تۇردۇق، ئارقىدىن مەريەم ئوغلى ئىيسانى ئەۋەتتۇق، ئۇنىڭغا ئىنجىلنى ئاتا قىلدۇق، ئۇنىڭ دىنىغا ئەگەشكەنلەرنىڭ دىللىرىغا شەپقەت ۋە مېھرىبانلىقنى سالدۇق، ئۇلار ئۆز ئارىسىدا كۆيۈمچان ئىدى، ئۇلار ئىبادەتتە چەكتىن ئېشىپ بىز پەرز قىلمىغان رەھبانىيەت (تەركىدۇنيالىق)نى ئوتتۇرىغا چىقىرىۋالدى. ئۇلار ئۇ بىدئەتنى پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ پەيدا قىلىۋالدى. ئۇلار ئۇنىڭغىمۇ لايىق دەرىجىدە ئەمەل قىلمىدى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئىمان ئېيتقانلارنىڭ ئەجرىنى ئەمەلىگە يارىشا بەردۇق. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى كۆپلىرى ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان كاپىرلاردۇر.

28 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇنداڭلار، ئاللاھ توسقان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇڭلار. ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار، ئاللاھ سىلەرگە

رەھمىتىدىن ئىككى ھەسسە بېرىدۇ ۋە سلەرگە سلەر يورۇقدا ماڭىدىغان نۇر ئاتا قىلىدۇ، گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

29 _ يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ ئارىسىدىكى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتمىغانلارنىڭ ئاللاھنىڭ پەزل _ كەرەمگە قىلچىلىك ئىگە بولالمايدىغانلىقىنى، پەزل _ كەرەمنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭ ئىلكىدە بولۇپ، ئۇنى بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمگە بېرىدىغانلىقىنى ۋە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە قارىتا كاتتا پەزل _ كەرەم ۋە كۆپ ئاتا _ ئېھسان ئىگىسى ئىكەنلىكىنى بىلىشى ئۈچۈن، ئاللاھ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى سلەرگە بەردى.

مۇجادەلە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئېرى ئەۋس ئىبنى سامىت توغرىسىدا سەن بىلەن مۇنازىرىلەشكەن سەئلەبە بىتنى (قىزى) خەۋلەنىڭ سۆزىنى ئاللاھ ھەقىقەتەن ئاڭلىدى. ئاللاھ ئەۋسنىڭ خەۋلەنى زىھار قىلىپ[79] «سەن مەن ئۈچۈن ئانامنىڭ ئۈچىسىغا ئوخشاش» دېگەنلىكىنى ۋە خەۋلەنىڭ ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىپ ئۆزىنى بۇ قىينىچىلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ قويۇشنى تىلىگەنلىكىنىمۇ ئاڭلىدى. ئاللاھ ئىككىڭلارنىڭ سۆزلەشكىنىڭلارنى ئاڭلاپ تۇرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ھەممە سۆزنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس.

2 _ سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىن ئاياللىرىنى (تالاق قىلىش ئۈچۈن) «سەن مەن ئۈچۈن (نىكاھ چۈشمەسلىكتە) ئانامنىڭ ئۈچىسىغا ئوخشاش» دەپ زىھار قىلغانلار ھەقىقەتەن ئاللاھقا ئاسىلىق قىلدى ۋە شەرىئەتگە مۇخالىپەتچىلىك قىلدى مەزكۇر ئاياللىرى ھەقىقەتتە ئۇلارنىڭ ئانىلىرى ئەمەس، (بەلكى ئۇلارنىڭ ئاياللىرىدۇر) پەقەت ئۇلارنى تۇغقان ئاياللارلا ئۇلارنىڭ ئانىسىدۇر. ئاياللىرىنى زىھار قىلغۇچىلار ئەلۋەتتە يامان سۆزنى، يالغان سۆزنى قىلىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ بۇنداق سۆزلەرنى قىلىپ بولۇپ سەممىي تەۋبە قىلغانلارنى ناھايىتى ئەپۇ قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

3 _ ئاياللىنى زىھار قىلىپ ئۆزىگە ھارام قىلغان، ئاندىن ئېيتقان سۆزىگە پۇشايمان قىلغان ۋە ئاياللىنى ئۆزىگە قايتۇرۇشقا بەل باغلىغان كىشىلەر ئايالى بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن ئىلگىرى قىلمىشىنىڭ كاپارىتى ئۈچۈن بىر مۇسۇلمان قۇلنى ئازاد قىلىشى لازىم. بۇ ئاياللىنى زىھار قىلغان كىشىلەر ھەققىدىكى ئاللاھنىڭ ھۆكۈمىدۇر. ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەرنىڭ مۇشۇنداق ئىشنى قايتا سادىر قىلماسلىقىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە نەسىھەت قىلىنۇاتىدۇ، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئاللاھقا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەس، سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

---

[79] زىھار ئۈچۈن ئەھزاب سۇرىسىنىڭ 4 _ ئايىتىگە بەت ئاستىدا بېرىلگەن ئىزاھاتقا قارالسۇن.

4 _ ئازاد قىلىشقا قۇل تاپالمىغان ئادەم ئايالى بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن ئىلگىرى، ئىككى ئاي ئارقا _ ئارقىدىن روزا تۇتۇشى لازىم. يېتەرلىك سەۋەب بىلەن ئىككى ئاي روزا تۇتۇشقا قادىر بولالمىغان ئادەم ئاتمىش پېقىرنى تويغۇچە بىر قېتىم غىزالاندۇرۇشى لازىم. زېھار توغرۇلۇق بىز بايان قىلغان بۇ ھۆكۈملەر ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشىڭلار، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئەگىشىشىڭلار، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىشىڭلار ۋە جاھىلىيەتنىڭ ئادەتلىرىنى تاشلىشىڭلار ئۈچۈندۇر. بايان قىلىنغان بۇ ھۆكۈملەر ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىدۇر، ئۇنىڭدىن چەتنەپ كەتمەڭلار. بۇنى ئىنكار قىلغۇچىلارغا قاتتىق ئازاب بار.

5 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چىققانلار، ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلغانلار، ئۆزلىرىدىن بۇرۇن ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە قارشى چىققان ئۈممەتلەر رەسۋا قىلىنغاندەك رەسۋا قىلىندۇ، ئۇلار ھالاك قىلىنغاندەك ھالاك قىلىندۇ. بىز ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ ۋە بەلگىلىمىلىرىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە ئوپئوچۇق دالالەت قىلىدىغان روشەن ئايەتلەرنى نازىل قىلدۇق. بۇ ئايەتلەرنى ئىنكار قىلغۇچىلارغا جەھەننەمدە خار قىلغۇچى ئازاب بار.

6 _ ئى پەيغەمبەر! قىيامەت كۈنى ئاللاھ ئۆلۈكلەرنىڭ ھەممىسنى تىرىلدۈرۈپ، بۇرۇنقىلىرى بىلەن كېيىنكىلىرىنى بىر يەرگە توپلايدۇ، ئاندىن ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنى لەۋھۇلمەھپۇزغا خاتىرىلەنگەن بويىچە ئېيتىپ بېرىدۇ. ئاللاھ ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى نامە _ ئەمال دەپتىرىگە خاتىرىلەپ قويغان، ئۇلار بولسا ئۇنى ئۇنتۇپ قالغان. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ ۋە كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس.

7 _ سەن ئاللاھنىڭ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسنى بىلىپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلمەمسەن؟ ئۈچ ئادەم پىچىرلىشىدىكەن، ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئىلمى ۋە قۇدرىتى بىلەن ئۇلارنىڭ تۆتىنچىسىدۇر. بەش ئادەم پىچىرلىشىدىكەن، ئۇلارنىڭ ئالتىنچىسى ئەلۋەتتە ئاللاھتۇر، مەيلى ئۇنىڭدىن ئاز ئادەم ياكى كۆپ ئادەم پىچىرلاشسۇن، ئۇلار قەيەردە بولسۇن، ئاللاھ ھامان ئۇلار بىلەن بىللىدۇر، ئاللاھقا ئۇلارنىڭ ھېچقانداق بىر ئىشى مەخپىي ئەمەستۇر. ئاندىن قىيامەت كۈنى ئاللاھ ئۇلارغا ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنى ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە ئۇلارغا ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. شەكسىزكى، ئاللاھ ھەممە نەرسىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ھېچ نەرسە ئۇنىڭغا مەخپىي ئەمەس.

8 _ (ئى پەيغەمبەر!) پىچىرلىشىشتىن مەنئى قىلىنغاندىن كېيىن، ئۆزلىرى مەنئى قىلىنغان بۇ ئىشقا قايتىۋالغان، گۇناھ قىلىش، دۈشمەنلىك قىلىش ۋە پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىش

هەققىدە پىچىرلاشقان يەھۇدىيلارنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ئۇ يەھۇدىيلار سېنىڭ يېنىڭغا كەلگەندە، ئاللاھ ساڭا سالام قىلغان «ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم» دېگەن سۆزنى ئىشلەتمەي، «ئەسسامۇ ئەلەيكۇم» يەنى (سىلەرگە ئۆلۈم كەلسۇن) دېگەن سۆزلەر بىلەن سالام قىلدۇ، ئۇلار ئۆز ئارىسىدا: «ئەگەر مۇھەممەد راست پەيغەمبەر بولىدىغان بولسا، ئاللاھ بۇ سۆزىمىز تۈپەيلىدىن بىزنى جازالىماسمىدى؟» دەيدۇ، دوزاخ ئۇلارغا يېتەرلىك جازادۇر، ئۇلار دوزاخقا كىرىدۇ، ئۇنىڭ قاتتىق ھارارەتلىك ئازابىنى تېتىيدۇ، ئۇ نېمىدېگەن يامان جاي!

9 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر ئۆز ئاراڭلاردا پىچىرلاشساڭلار گۇناھ بولىدىغان ياكى باشقىلارغا دۈشمەنلىك قىلىشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان سۆزلەر بىلەن ۋە ياكى پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىش توغرىسىدا پىچىرلاشماڭلار، ياخشىلىق، تەقۋالىق ھەققىدە پىچىرلىشىڭلار، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش بىلەن ئۇنىڭغا تەقۋالىق قىلىڭلار، ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقۇڭلار. سىلەر بارلىق ئەمەلىڭلار ۋە گەپ –سۆزلىرىڭلار بىلەن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر، ئاللاھ بارچە ئەمەلىڭلارنى ساناپ قويغان بولۇپ، شۇنىڭغا ئاساسەن، سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

10 _ گۇناھ ۋە دۈشمەنلىك قىلىش توغرىسىدا پىچىرلىشىش شەيتاننىڭ كۈشكۈرتىشى بىلەن بولىدۇ. چۈنكى شەيتان مۇئمىنلەرنى قايغۇغا سېلىش ئۈچۈن، بەزى كىشىلەرگە مۇشۇنداق پىچىرلىشىشنى چىرايلىق كۆرسىتىدۇ ۋە ئۇنىڭغا دەۋەت قىلىدۇ. ئۇلار بۇنداق پىچىرلىشىش بىلەن مۇئمىنلەرگە ھېچقانداق زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ، پەقەتلا ئاللاھ ئىرادە قىلغان ئىش بولىدۇ. شۇڭا، مۇئمىنلەر ھەممە ئىشلىرىنى ئاللاھقا تاپشۇرسۇن.

11 _ ئى ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر سورۇندا سىلەرگە: «بىر _ بىرىڭلارغا ئورۇن چىقىرىپ بېرىڭلار» دېيىلسە، سىلەر دەرھال ئورۇن چىقىرىپ بېرىڭلار، ئاللاھ سىلەرگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە كەڭ ئورۇن بېرىدۇ. ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئۈچۈن ياخشىلىق بولغان ھەرقانداق بىر ئىشتا سىلەر: «ئورنۇڭلاردىن تۇرۇپ بېرىڭلار» دېيىلسە، ئورنۇڭلاردىن تۇرۇپ بېرىڭلار، ئاللاھ ئاراڭلاردىكى ئىخلاسمەن مۇئمىنلەرنىڭ ۋە ئىلىم ئەھلىلىرىنىڭ جەننەتتىكى مەرتىۋىسىنى بىر قانچە دەرىجە يۇقىرى كۆتۈرىدۇ، ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئاللاھقا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

12 _ ئی ئاللاهقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! پەيغەمبەر بىلەن يالغۇز مۇڭداشماقچى بولساڭلار، ئالدى بىلەن يوقسۇللارغا سەدىقە بېرىڭلار. بۇ سىلەرگە ساۋاب بولىدىغان ياخشى ئىشتۇر ۋە دىلىڭلارنى گۇناھتىن پاكلايدىغان ئەمەلدۇر. ئەگەر سەدىقە قىلىدىغان نەرسە تاپالمىساڭلار، سىلەرگە گۇناھ بولمايدۇ. چۈنكى، ئاللاھ مۇئمىن بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا بەكمۇ مېھرىباندۇر.

13 _ سىلەر رەسۇلۇللاھ بىلەن مۇڭدىشىشتىن ئىلگىرى سەدىقە بېرىش بىلەن نامراتلار بولۇپ قېلىشتىن قورقتۇڭلارمۇ؟ سىلەر سەدىقە بەرمىدىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ئەپۇ قىلدى. سەدىقە بەرمەسلىكنى سىلەرگە رۇخسەت قىلدى. شۇڭا، سىلەر نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىشنى، زاكات بېرىشنى، ھەر ئىشتا ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭلار، بۇنىڭدا چىڭ تۇرۇڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارۇر، شۇنىڭغا قاراپ سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

14 _ سەن ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرىغان يەھۇدىيلارنى دوست تۇتقان مۇناپىقلارنى كۆرمىدىڭمۇ؟ مۇناپىقلار ئەمەلىيەتتە مۇسۇلمانلارنىڭ قاتارىدىن ئەمەس، ئۇلار يەھۇدىيلارنىڭ قاتارىدىنمۇ ئەمەس. ئۇلار يالغاندىن قەسەم قىلىپ ئۆزلىرىنى مۇسۇلمان دەۋالىدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىسەن. مۇناپىقلار ئۆزلىرىنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ قەسەم قىلىدۇ.

15 _ ئاللاھ ئاشۇ مۇناپىقلارغا قاتتىق ئازاب تەييارلىدى. ئۇلارنىڭ مۇناپىقلىقى ۋە يالغانغا قەسەم قىلىش قاتارلىق قىلمىشلىرى نېمىدېگەن يامان!

16 _ ئۇ مۇناپىقلار يالغان قەسەملىرىنى قالقان قىلىۋېلىپ، ئۆزىنىڭ جېنىنى ساقلاپ قېلىشقا ئۇرۇندى ۋە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدا جىھاد قىلىشتىن توستى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزلىرىنى ۋە باشقىلارنى ئاللاھنىڭ يولى بولغان ئىسلامدىن توستى. شۇڭا ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقانلىقى ۋە كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ يولىدىن توسقانلىقى ئۈچۈن، ئاخىرەتتە خار قىلغۇچى ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

17 _ مۇناپىقلارنىڭ پۇل _ ماللىرى، بالىلىرى ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قىلچە توسۇپ قالالمايدۇ، ئۇلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاخقا تاشلىنىدۇ ۋە دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ، ھەرگىز چىقالمايدۇ. بۇ جازا كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىدىن توسقان كاپىرلارنىڭ ھەممىسگە بولىدۇ.

18 _ قیامەت كۈنى ئاللاھ مۇناپىقلارنىڭ ھەممىسنى تىرىلدۈرۈپ قەبرىلىرىدىن چىقىرىدۇ. ئى مۇئمىنلەر! ئۇ مۇناپىقلار دۇنيادىكى ۋاقتىدا سىلەرگە «بىز مۇسۇلمانمىز» دەپ يالغاندىن قەسەم ئىچكەندەك، ئاخىرەتتە ئاللاھنىڭ ئالدىدىمۇ «بىز مۇسۇلمان ئىدۇق» دەپ قەسەم قىلىدۇ. مۇناپىقلار بۇنداق قەسەم قىلىشنى ئۆزىگە پايدىلىق دەپ ئويلايدۇ، دۇنيادا مۇسۇلمانلارنى يالغان قەسەم بىلەن ئىشەندۈرگەندەك ئاللاھنىمۇ ئىشەندۈرىمىز دەپ خام خيال قىلىشىدۇ. ئاگاھ بولۇڭلاركى، مۇناپىقلار ھەقىقەتەن يالغانچىلاردۇر.

19 _ شەيتان ئۇلارغا غالىب كەلدى ۋە ئۇلارنى تىزگىنلىۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئىتائەت قىلىشتىن ۋاز كەچتى. شۇڭا ئۇلار شەيتاننىڭ قوشۇنىدۇر، شەيتاننىڭ ئەگەشكۈچىلىرىدۇر. بىلىڭلاركى، شەيتاننىڭ قوشۇنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە چوقۇم زىيان تارتقۇچىلاردۇر.

20 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئەڭ خار ۋە ئەڭ رەزىل ئىنسانلار قاتارىدا بولىدۇ.

21 _ ئاللاھ لەۋھۇلمەھپۇزغا: «مەن چوقۇم غەلىبە قىلىمەن ۋە مېنىڭ پەيغەمبەرلىرىممۇ چوقۇم غەلىبە قىلىدۇ» دەپ يېزىۋەتكەن ۋە «غەلىبە ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ كىتابى بولغان قۇرئانغا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ۋە ھەقىقىي مۇئمىنلەرگە خاستۇر» دەپ ھۆكۈم قىلغان. ئاللاھ ھەقىقەتەن كۈچلۈكتۇر، ھەممىگە غالىبتۇر.

22 _ ئى پەيغەمبەر! ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشىنىدىغان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان بىر قەۋمنىڭ ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە دۈشمەنلىك قىلغۇچىلارنى — ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئاتىلىرى، ئوغۇللىرى، ياكى قېرىنداشلىرى، ياكى ئۇرۇق _ تۇغقانلىرى بولغان تەقدىردىمۇ — دوست تۇتقانلىقىنى كۆرمەيسەن. ئاللاھنىڭ دوستلىرىنى دوست تۇتىدىغان، ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىگە دۈشمەن بولىدىغان ئاشۇ كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ئاللاھ ئىماننى مەھكەم قىلدى ۋە ئۆز دەرگاھىدىن بولغان مەدەت بىلەن ئۇلارنى دۈشمەنلىرىگە غالىب قىلىپ كۈچلەندۈردى، ئاللاھ ئۇلارنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ، ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولىدۇ، ئۇلارغا قەتئىي غەزەپ قىلمايدۇ، ئۇلارمۇ ئاللاھ ئاتا قىلغان كاتتا مەرتىۋە ۋە ئالىي مۇكاپاتلاردىن مەمنۇن بولىدۇ. ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ قوشۇنىدۇر، ئاللاھنىڭ دوستلىرىدۇر. ئەنە شۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ سائادەتلىرىگە ئېرىشكۈچىلەردۇر.

هەشر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنى بارچە نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ تەرىپلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتتى. ئاللاھ مۇتلەق غالىبتۇر، ئۇنىڭغا ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدۇ، ئىشلارنى تەقدىر قىلىشتا، شەرىئەت بەلگىلەشتە، بەندىلەرنىڭ ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا ۋە ھۆكۈم قىلىشتا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

2 _ ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلغان بەنى نەزىر يەھۇدىيلىرىنى، مەدىنىنىڭ ئەتراپىدىكى مۇسۇلمانلارغا قوشنا بولۇپ ئولتۇرغان جايلىرىدىن ھەيدەپ چىقارغان زاتتۇر. بۇ تۇنجى قېتىملىق سۈرگۈن بولۇپ، يەھۇدىيلار مەدىنىدىن شامغا سۈرگۈن قىلىنغان ئىدى. ئى مۇسۇلمانلار! سىلەر ئۇ يەھۇدىيلارنىڭ كۈچ _ قۇۋۋەتىنىڭ ئۈستۈنلۈكىدىن سىلەر ئۇلارنى يۇرتلىرىدىن بۇنداق خار بولۇپ چىقىپ كېتىدۇ، دەپ ئويلىمىغان ئىدىڭلار، يەھۇدىيلارمۇ قورغانلىرىمىز بىزنى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قوغداپ قالىدۇ، بىزگە ھېچكىمنىڭ كۈچى يەتمەيدۇ، دەپ ئويلىغان ئىدى. ئۇلارغا ئاللاھنىڭ ئازابى ئۇلار ئويلىمىغان يەردىن كەلدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىغا قاتتىق قورقۇنچ ۋە ئەندىشە سالدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆيلىرىنى ئۆز قوللىرى بىلەن ۋە مۇئمىنلەرنىڭ قوللىرى بىلەن بۇزۇپ تاشلىدى. ئى ئەقلى ئۆتكۈر، پىكرى ساغلام كىشىلەر! يەھۇدىيلارنىڭ بېشىغا كەلگەن بۇ جازادىن ئىبرەت ئېلىڭلار.

3 _ ئەگەر ئاللاھ ئۇلارغا يۇرتلىرىدىن ھەيدىلىشنى پۈتۈۋەتمىگەن تەقدىردىمۇ، ئەلۋەتتە ئۇلارنى بۇ دۇنيادا ئۆلتۈرۈش ۋە ئەسىرگە ئېلىش بىلەن ئازابلايتتى. ئۇلارغا ئاخىرەتتە دوزاخ ئازابى بار.

4 _ يەھۇدىيلارنىڭ دۇنيادا ئۆز يۇرتىدىن سۈرگۈن قىلىنىشى ۋە ئاخىرەتتە ئازابقا قېلىشى شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىنتايىن قاتتىق مۇخالىپەتچىلىك قىلدى، ئۇلارغا قارشى ئۇرۇش ئاچتى ۋە ئۇلارنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدى. كىمكى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە مۇخالىپەتچىلىك قىلىدىكەن، شەك _ شۈبھىسىزكى، ئاللاھ ئۇنى قاتتىق جازالايدۇ.

5 _ ئى ئىمان ئېيتقانلار! سىلەر خورما دەرەخلىرىدىن قانداقلا بىرىنى كەسكەن بولۇڭلار ياكى ئۇنىڭغا چېقىلماي بۇرۇنقى ھالىتى بويىچە ئۆز غولىدا ئۆرە قالدۇرغان بولۇڭلار، بۇنىڭ ھەممىسى

ئاللاهنىڭ ئىرادىسى بىلەن بولغاندۇر. بۇنداق قىلىش ئاللاهنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان ۋە ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلغانلارنى رەسۋا قىلىش ئۈچۈندۇر. ئۆز ۋاقتىدا ئاللاه سىلەرنى ئۇلارغا مۇسەللەت قىلدى _ دە، سىلەر ئۇلارنىڭ خورما دەرەخلىرىنى كەستىڭلار ۋە كۆتەكلىرىنى كۆيدۈرۈپ تاشلىدىڭلار.

6 _ ئاللاه پەيغەمبىرىگە نەزىر يەھۇدىيلىرىنىڭ مال _ مۈلۈكىدىن ئۇرۇشسىز غەنىيمەت قىلىپ بەرگەن نەرسىلەرنى سىلەر ئات _ تۆگىلەر بىلەن چېپىپ يۈرۈپ قولغا كەلتۈرگەن ئەمەس. لېكىن، ئاللاه پەيغەمبەرلىرىنى دۈشمەنلىرىدىن ئۆزى خالىغان ئادەملەرنىڭ ئۈستىگە سالىدۇ _ دە، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار مال _ مۈلۈكنى ئۇرۇشسىزلا تاپشۇرىدۇ. ئاللاه ھەر نەرسىگە قادىردۇر، ئاللاهنى ھېچقانداق نەرسە ئاجىز قىلالمايدۇ.

7 _ ئاللاه شەھەر ئەھلى بولغان مۇشرىكلارنىڭ مال _ مۈلۈكىدىن سىلەرگە ئۇرۇشسىز غەنىيمەت قىلىپ بەرگەن نەرسىلەر ئاللاهنىڭ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ھەققىدۇر. ئۇ غەنىيمەت مۇسۇلمانلارنىڭ ئومۇمىي مەنپەئەتى ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. ئۇ يەنە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىغا (ھاشىم ۋە مۇتتەلىب ئەۋلادىغا)، يېتىملەرگە (بالاغەتكە يەتمەستىن ئاتىسى ئۆلۈپ كەتكەن بالىلارغا)، ھېچ نەرسىسى يوق يوقسۇللارغا، يول خراجىتىدىن ئايرىلىپ قالغان مۇساپىرلارغا بېرىلىدۇ. بۇ، پۇل _ مالنىڭ بايلارنىڭ ئارىسىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ، يوقسۇللارنىڭ ئۇنىڭدىن مەھرۇم قىلىنماسلىقى ئۈچۈندۇر. پەيغەمبەر سىلەرگە بەرگەن پۇل _ مالنى ئېلىڭلار، ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىنى قوبۇل قىلىڭلار، پەيغەمبەر ئېلىشتىن ياكى قىلىشتىن چەكلىگەن نەرسىدىن چەكلىنىڭلار، ئاللاهنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يېنىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، ئۇنىڭ جازاسىدىن قورقۇڭلار. ئۇنتۇماڭلاركى، ئاسىيلىق قىلغانلار ئۈچۈن ئاللاهنىڭ ئازابى قاتتىقتۇر. (بۇ ئايەت گەپ – سۆزدە ۋە ئىش – ھەرىكەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا ئەگىشىشنىڭ پەرز ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ).

8 _ شۇنىڭدەك، ئاللاه پەيغەمبىرىگە ئۇرۇشسىز ئاتا قىلغان غەنىيمەتنىڭ بىر قىسمى كاپىرلارنىڭ ئازاب _ ئوقۇبەتلىرى تۈپەيلىدىن، يۈرتىنى، مال _ مۈلۈكىنى تاشلاپ، ئاللاهنىڭ بۇ دۇنياىدا رىزىق بېرىشىنى ئۈمىد قىلىپ، ئاخىرەتتە جەننەتنى نېسىپ قىلىشنى تىلەپ، ئاللاه يولىدا جىھاد قىلىش ئارقىلىق ئاللاهنىڭ دىنىغا ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ياردەم قىلىش ئۈچۈن مەككىدىن ھىجرەت قىلغان يوقسۇل مۇھاجىرلارغا بېرىلىدۇ. ئەنە شۇلار سۆزى بىلەن ئەمەلىيىتى بىردەك بولغان ۋە ئىماندا راستچىل كىشىلەردۇر.

9 _ مۇھاجىرلار ھىجرەت قىلىشتىن بۇرۇن مەدىنىدە يەرلىشىپ قالغان ئەنسارلار ئۆزلىرىنىڭ يېنىغا كەلگەن مۇھاجىرلارنى ياخشى كۆرىدۇ، ئۇلارغا پۇل _ مال ياردەم قىلىدۇ، ئۇرۇشسىز قولغا كەلگەن غەنىيمەتلەردىن ۋە باشقا ياردەملەردىن ئۇلارغا بېرىلگەن نەرسىلەر ئۈچۈن ئىچى تارلىق قىلمايدۇ ۋە ئۆزلىرى پۇل – مالغا موھتاج تۇرۇقلۇق ئۇلارغا ياردەم قىلىدۇ. ئۆز نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ۋە ئۆزىنىڭ ھاجىتىدىن ئاشقان نەرسىلەرنى يوقسۇللارغا بېرىشكە بېخىللىق قىلىشتىن ساقلانغان كىشىلەر مۇرادىغا يېتىدىغان كىشىلەردۇر.

10 _ مۇھاجىرلاردىن ۋە ئەنسارلاردىن كېيىن كەلگەن مۇئمىنلەر: «ئى رەببىمىز! بىزنىڭ ۋە بىزدىن ئىلگىرى ئىمان ئېيتقان قېرىنداشلىرىمىزنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلغىن، دىللىرىمىزدا مۇئمىنلەردىن بىرەرسىگە قارشى دۈشمەنلىك ۋە ھەسەت پەيدا قىلمىغىن، ئى رەببىمىز! شەكسىزكى، سەن مۇئمىن بەندىلىرىڭگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ناھايىتى كەڭ رەھمەت ئاتا قىلغۇچىسەن» دەيدۇ. (بۇ ئايەت مۇئمىن ئادەمنىڭ بۇرۇنقى مۇسۇلمانلارنىڭ ياخشى گېپىنى قىلىشى، ئۇلارغا دۇئا قىلىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىنى سۆيۈشى لازىملىقىغا دالالەت قىلىدۇ).

11 _ ئى پەيغەمبەر! مۇناپىقلارنىڭ بەنى نەزىر قەبىلىسىدىكى يەھۇدىي دوستلىرىغا: «ئەگەر مۇھەممەد ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرى سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن چىقىرىۋەتسە، بىزمۇ ئەلۋەتتە سىلەر بىلەن بىللە چىقىپ كېتىمىز، ھەرگىز سىلەرنىڭ زىيىنىڭلار ھېسابىغا باشقا بىر ئادەمگە ئىتائەت قىلمايمىز. ئەگەر سىلەرگە ئۇرۇش ئېچىلسا، بىز چوقۇم سىلەرگە ياردەم قىلىمىز» دېيىشكەنلىكىگە قارىمىدىڭىزمۇ؟ ئاللاھ گۇۋاھلىق بېرىدۇكى، مۇناپىقلار بەنى نەزىر يەھۇدىيلىرىغا بەرگەن ۋەدىسىدە شەكسىز يالغانچىلاردۇر.

12 _ شەكسىزكى، ئەگەر يەھۇدىيلار مەدىنىدىن ھەيدەپ چىقىرىلسا، مۇناپىقلار ئۇلار بىلەن بىللە چىقمايدۇ، ئەگەر ئۇلار ئۇرۇشقا كىرسە، مۇناپىقلار ھەرگىز ئۆزلىرى ۋەدە قىلغاندەك ئۇلار بىلەن بىللە ئۇرۇش قىلمايدۇ، ئۇلار بىلەن بىللە ئۇرۇشقا كىرگەن تەقدىردىمۇ يېڭىلىپ ئارقىسىغا قاراپ قاچىدۇ، ئاندىن ئۇلارغا ھەرگىز ياردەم بەرمەيدۇ، بەلكى ئۇلارنى تاشلىۋېتىدۇ.

13 _ ئى مۇئمىنلەر! يەھۇدىيلار بىلەن مۇناپىقلارنىڭ دىللىرىدىكى سىلەردىن قورقۇش تۇيغۇسى ئاللاھتىن قورقۇشتىنمۇ چوڭ ۋە قاتتىقتۇر. بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى چۈشەنمەيدىغان، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقمايدىغان قەۋمدۇر.

14 _ يەھۇدىيلار پەقەت قورغان ئىچىدە ياكى تاملارنىڭ ئارقىسىدا تۇرغاندىلا، ئاندىن سىلەرگە قارشى بىرلىشىپ ئۇرۇش قىلالايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ توخۇ يۈرەكلىكىدىن ۋە دىللىرىغا سىڭىپ كەتكەن

قورقۇنچاقلىقىدىندۇر. ئۇلارنىڭ ئۆز ئىچىدىكى ئاداۋەتلىرى تېخىمۇ قاتتىقتۇر، سەن ئۇلارنى ئۆم دەپ ئويلاپ قالسەن، هالبۇكى، ئۇلارنىڭ دىللىرى تارقاقتۇر، بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار ئاللاهنىڭ ئەمرى توغرۇلۇق ئەقلىنى ئىشلەتمەيدىغان، ئۇنىڭ ئايەتلىرى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلمايدىغان قەۋمدۇر.

15 _ ئاشۇ يەهۇدىيلارغا چۈشكەن ئازاب مۇشرىكلار بەدرى ئۇرۇشىدا تېتىغان ۋە قەينۇقا يەهۇدىيلىرىنىڭ بېشىغا كەلگەن ئازابلارغا ئوخشايدۇ. چۈنكى ئۇلار كاپىرلىقىنىڭ ۋە پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامغا دۈشمەنلىك قىلغانلىقىنىڭ جازاسىنى بۇ دۇنيادا تېتىدى، ئۇلارغا ئاخىرەتتە بەكمۇ قاتتىق ئازاب بار.

16 _ ئاشۇ مۇناپىقلارنىڭ يەهۇدىيلارنى ئۇرۇشقا قىزىقتۇرۇشى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامغا قارشى ئۇلارغا غەلىبىنى ۋەدە قىلىشى خۇددى ئىنسانغا كاپىرلىقنى چىرايلىق كۆرسىتىپ، ئۇنى كاپىر بولۇشقا دەۋەت قىلىپ، ئاندىن ئۇ ئىنسان كاپىر بولغان چاغدا: «مېنىڭ سەن بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتىم يوق، مەن هەقىقەتەن ئالەملەرنىڭ رەببى ئاللاهتىن قورقىمەن» دېگەن شەيتانغا ئوخشايدۇ.

17 _ شەيتان بىلەن ئۇ شەيتانغا ئىتائەت قىلىپ كاپىر بولغان ئىنسان هەر ئىككىلىسىنىڭ ئاقىۋىتى بىرلىكتە دوزاخقا كىرىش ۋە دوزاختا مەڭگۈ قېلىشتىن ئىبارەت بولدى. مانا بۇ ئاللاهنىڭ بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ كەتكۈچىلەرنىڭ جازاسىدۇر.

18 _ ئى ئاللاهقا، ئاللاهنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاهتىن قورقۇڭلار، ئاللاهنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يېنىپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭ ئازابىدىن ساقلىنىڭلار. هەركىم ئۆزىنىڭ قىيامەت ئۈچۈن قانداق ئەمەللەرنى قىلىپ تەييارلانغانلىقىنى ئويلىسۇن، سىلەر قىلغان ۋە تەرك ئەتكەن ئىشلارنىڭ هەممىسىدە ئاللاهتىن قورقۇڭلار. چۈنكى ئاللاه قىلىۋاتقان ئىشىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلاردىن هېچ نەرسە ئۇنىڭغا مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاه سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

19 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەر هەرگىز ئاللاهنىڭ هەققىنى ئادا قىلىشنى تەرك ئەتكەن، شۇنىڭ بىلەن ئاللاه ئۆزلىرىنى ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشتىن مەهرۇم قىلغان كىشىلەردەك بولماڭلار، ئەنە شۇلار ئاللاهقا ۋە ئاللاهنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن چەتنەپ كەتكەن پاسىقلاردۇر.

20 _ دوزاختا ئازابلىنىدىغان دوزاخ ئەھلى بىلەن جەننەتتە نېمەتلىنىدىغان جەننەت ئەھلى باراۋەر بولمايدۇ، جەننەت ئەھلى بولسا تىلىگەنلىرىنىڭ ھەممىسىگە ئېرىشكەن، بارچە يامانلىقلاردىن ساقلىنىپ قالغان كىشىلەردۇر.

21 _ ئەگەر بىز بۇ قۇرئاننى تاغلاردىن بىرەر تاغقا نازىل قىلغان بولساق، چوقۇم سەن ئۇ تاغنىڭ قۇرئاندىكى ھەقىقەتلەرنى چۈشىنىپ، ئاللاھتىن قورقۇپ، ئۆزىنىڭ شۇنچە مەزمۇت ۋە شۇنچە قاتتىق ئىكەنلىكىگە قارىماي كەمتەرلىك بىلەن ئاللاھقا باش ئەگكەنلىكىنى ۋە يېرىلىپ كەتكەنلىكىنى كۆرەتتىڭ، بىز بۇ مىساللارنى ئىنسانلار ئاللاھنىڭ چەكسىز قۇدرىتى ۋە ئۇلۇغلۇقى ئۈستىدە تەپەككۇر قىلسۇن دەپ، ئۇلارغا بايان قىلىپ بېرىۋاتىمىز. (بۇ ئايەتتە قۇرئاننى تەپەككۇر قىلىپ ئوقۇشقا، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىپ، كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلىشقا تەشەببۇس قىلىنغان).

22 _ ئاللاھ ھەقىقىي مەبۇدتۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچبىر ئىلاھىي مەبۇد يوقتۇر. ئاللاھ يوشۇرۇننى، ئاشكارىنى بىلگۈچىدۇر، كۆرۈنمەيدىغان نەرسىلەرنى ۋە كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان نەرسىلەرنى بىلگۈچىدۇر. ئاللاھ رەھمىتى ھەممىگە ئومۇمىي بولغان ناھايىتى مېھرىبان ۋە مۇئمىن بەندىلىرىگە ناھايىتى رەھىم – شەپقەتلىك زاتتۇر.

23 _ ئاللاھ ھەقىقىي مەبۇدتۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچبىر ئىلاھىي مەبۇد يوقتۇر. ئاللاھ ھەممىنىڭ ئىگىسى، ھەممە ئىشنى ھېچبىر توسالغۇسىز قىلىدىغان، بارچە ئەيىب _ نۇقساندىن پاك، ئىنسانلارغا روشەن دەلىل – پاكىتلار بىلەن ئەۋەتكەن بارلىق پەيغەمبەرلىرىنىڭ راستچىللىقىغا گۇۋاھ بولغۇچى، بەندىلىرىنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى، ھەممىگە غالىب كەلگۈچى، بارچە مەخلۇقاتنى قەھر قىلغۇچى، جىمى مەۋجۇداتنى بويسۇندۇرغۇچى، ھەممىدىن كاتتا ۋە ئەڭ يۇقىرى مەرتىۋىلىك زاتتۇر. ئاللاھ مۇشرىكلار ئىبادەتلىرىدە شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلەردىن پۈتۈنلەي پاكتۇر.

24 _ ئاللاھ ھەممىنى ياراتقۇچى، مەۋجۇداتنى ئۆزىنىڭ ھېكمىتىگە ئاساسەن پەيدا قىلغۇچى، ئۇلارنى ئۆزى خالىغان سۈرەتكە كىرگۈزگۈچى زاتتۇر، ئاللاھنىڭ ئەڭ گۈزەل ئىسىملىرى ۋە ئەڭ ئېسىل سۈپەتلىرى بار. ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى مەۋجۇداتنىڭ ھەممىسى ئاللاھنى بارلىق نۇقسانلاردىن پاكتۇر دەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ، ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، دۈشمەنلىرىنى جازالاشقا قادىردۇر، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى ھېكمەت بىلەن ئورۇنلاشتۇرغۇچىدۇر.

مۇمتەھنە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئەگەر سىلەر راستتىنلا مېنىڭ يولۇمدا مۇجاھىد بولۇپ ۋە رازىلىقىمنى تىلەپ ھىجرەت قىلىپ چىققان كىشىلەر بولساڭلار، مېنىڭ دۈشمىنىم، ئۆزۈڭلارنىڭمۇ دۈشمىنىڭلار بولغان كاپىرلارنى دوست تۇتۇپ، ئۇلارنى مۇھەببىتىڭلارنى ئىزھار قىلىدىغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ خەۋەرلىرىنى، مۇسۇلمانلارنىڭ سىرلىرىنى يەتكۈزىدىغان كىشىلىرىڭلارغا ئايلاندۇرۇۋالماڭلار. ئۇلار سىلەرگە كەلگەن ھەقىقەتنى — ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ۋە قۇرئانغا ئىمان ئېيتىشتىن ئىبارەت ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان، سىلەر رەببىڭلار ئاللاھقا ئىمان ئېيتقىنىڭلار ۋە ئۇنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن، ئۇلار پەيغەمبەرنى ۋە سىلەرنى مەككىدىن ھەيدەپ چىقارغان ئىدى. (شۇنداق تۇرسىمۇ) سىلەر ئۇلارغا يوشۇرۇن دوستلۇق يەتكۈزۈۋاتىسىلەر، مەن سىلەر يوشۇرغان ۋە ئاشكارىلىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرىمەن، سىلەردىن كىمكى شۇنداق قىلىدىكەن، ئۇ ھەقىقەتەن توغرا يولدىن ئازغان بولىدۇ.

2 _ سىلەر مەخپىي ھالدا دوستلىشىۋاتقان ئاشۇ كىشىلەر ئەگەر سىلەرنى يەڭسە، ئۇلار سىلەرگە دۈشمەن بولىدۇ، سىلەرنى ئۆلتۈرۈش ۋە ئەسىرگە ئېلىش ئارقىلىق سىلەرگە زىيانكەشلىك قىلىدۇ، سىلەرنى سۆكىدۇ ۋە تىللايدۇ، سىلەرنىڭ ئۆزلىرىدەك كاپىر بولۇشۇڭلارنى ئارزۇ قىلىدۇ.

3 _ سىلەر بۇ دۇنيادا كاپىرلارنى دوست تۇتقىنىڭلار بىلەن قىيامەت كۈنى ئۇ كاپىر تۇغقانلىرىڭلار ۋە ئەۋلادلىرىڭلار سىلەرگە قىلچە ئەسقاتمايدۇ، ئاللاھ ئاراڭلارنى ئايرىۋېتىدۇ، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان مۇئمىنلەر جەننەتكە، ئاسىيلىق قىلغان كاپىرلار دوزاخقا كىرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا سىلەرنىڭ گەپ _ سۆزۈڭلاردىن ۋە ئىش _ ھەرىكىتىڭلاردىن ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

4 _ ئى مۇئمىنلەر! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان مۇئمىنلەردە سىلەر ئۈچۈن ھەقىقەتەن ئوبدان ئۈلگە بار. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئۆز قەۋمى ئىچىدىكى كاپىرلارغا: «ھەقىقەتەن بىز سىلەردىن ۋە سىلەر ئاللاھنى قايرىپ قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان بۇتلىرىڭلاردىن يىراقمىز، بىز سىلەرنى ۋە كاپىرلىقىڭلارنى قەتئىي ئىنكار قىلدۇق. سىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزدا

ئاداۋەت ۋە ئۆچمەنلىك ئوتتۇرىغا چىقتى، بۇ ئاداۋەت بىلەن ئۆچمەنلىك تاكى سىلەر يالغۇز بىر ئاللاھقا ئىمان ئېيتقانغا قەدەر داۋام قىلىدۇ» دېگەن ئىدى. لېكىن، ئىبراھىمنىڭ ئاتىسىغا مەغپىرەت تەلەپ قىلغانلىقى ئۇلگە قىلىش دائىرىسىگە كىرمەيدۇ. چۈنكى ئۇ ئىش ئىبراھىم ئاتىسىنىڭ ئاللاھنىڭ دۈشمىنى ئىكەنلىكىنى بىلمىگەن چاغدا بولغان ئىدى. ئىبراھىم ئاتىسىنىڭ ئاللاھنىڭ دۈشمىنى ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن، ئاتىسىدىن يىراقلاشتى. ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان مۇئمىنلەر مۇنداق دۇئا قىلدى: «ئى رەببىمىز! ساڭىلا تايانىدۇق، ساڭىلا يۈزلەندۇق، قىيامەت كۈنى قايتىدىغان جاي سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر.

5 _ ئى رەببىمىز! بىزنى جازالاش ئارقىلىق ياكى كاپىرلارنى ئۈستىمىزگە مۇسەللەت قىلىش ۋە ياكى ئۇلارنىڭ بىزنى دىنىمىزدىن يانىدۇرۇشىغا يول قويۇش ئارقىلىق بىزنى كاپىرلارنىڭ كۈفرىدا تېخىمۇ چىڭ تۇرۇشىغا سەۋەبچى قىلىپ، ئۇلارنى: ‹ئەگەر مۇسۇلمانلارنىڭ دىنى ھەق بولىدىغان بولسا ئىدى، ئۇلار بۇ دۇنيادا جازالانمىغان بولاتتى، كاپىردىن ئۈستۈن بولغان بولاتتى› دېيىش پۇرسىتىگە ئىگە قىلمىغىن. ئى رەببىمىز! بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن. رەببىمىز! شەكسىزكى، سەن ھەممىگە غالىبسەن، سۆزلىرىڭدە ۋە ئىشلىرىڭدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن».

6 _ ئى مۇئمىنلەر! ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەردە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاللاھتىن ياخشىلىق كۆزلەيدىغان كىشىلەرگە ياخشى ئۇلگە بار. كىمكى ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلەرنى ئۇلگە قىلىپ، كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتۇشقا بۇيرۇغان ئەمرىدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، بىلىپ قالسۇنكى، ئاللاھ بەندىلىرىگە موھتاج ئەمەستۇر، زاتىدا، سۈپەتلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا مەدھىيەگە لايىقتۇر، ئۇ ھەممە ئەھۋالدا ئۆزىگە مەدھىيە ئوقۇلىدىغان زاتتۇر.

7 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەر بىلەن سىلەر ئۆچ كۆرىدىغان مۇشرىك تۇغقانلىرىڭلار ئوتتۇرىسىدا، بۇ دۈشمەنلىكتىن كېيىن ئۇلارنىڭ دىللىرىنى ئىسلامغا ئېچىش ئارقىلىق دوستلۇق ۋە مۇھەببەت پەيدا قىلىشى مۇمكىن. ئاللاھ ھەممىگە قادىردۇر، ئۇ بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

8 _ ئى مۇئمىنلەر! كاپىرلاردىن سىلەر بىلەن دىن توغرىسىدا ئۇرۇش قىلمىغان ۋە سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقارمىغانلارغا كەلسەك، ئاللاھ سىلەرنى ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىشتىن ۋە ئادالەتلىك بولۇشتىن توسمايدۇ، شەكسىزكى، ئاللاھ گەپ –سۆزىدە ۋە ئىش – ھەرىكىتىدە ئادالەتلىك بولغانلارنى دوست تۇتىدۇ.

9 _ ئاللاھ دىن خۇسۇسىدا سىلەر بىلەن ئۇرۇشقان، سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقارغان، سىلەرنى ھەيدەپ چىقارماقچى بولغان كاپىرلارغا ياردەم قىلغان ۋە ئۇلار بىلەن دوست بولغانلارنى

دوست تۇتۇشتىن سىلەرنى مەنئى قىلىدۇ، كىمكى ئۇلارنى مۇئمىنلەرگە قارشى يارىدەمچى قىلىۋالىدىكەن ۋە دوست تۇتىدىكەن، شەكسىزكى، ئۇلار ھەقىقەتەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردۇر، ئاللاھنىڭ ئىتائىتىدىن چىققۇچىلاردۇر.

10 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! مۇئمىن ئايالار كۇفرى دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلىپ كەلسە، ئۇلارنىڭ ئىمانىدا راستچىل ئىكەنلىكىنى بىلىش ئۈچۈن سىناپ كۆرۈڭلار، ئۇلارنىڭ ئىمانىنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى ئاللاھ ئوبدان بىلىدۇ، ئەگەر ئۇلارنى بەرگەن ئىپادىسى ۋە مۇئمىنلىك ئالامەتلىرى ئارقىلىق ھەقىقىي مۇئمىن دەپ قارىساڭلار، ئۇلارنى كاپىر ئەرلىرىگە قايتۇرۇپ بەرمەڭلار. چۈنكى مۇئمىن ئايالارنىڭ كاپىرلارغا ياتلىق بولۇشى ھالال ئەمەس، كاپىر ئەرلەرنىڭمۇ مۇئمىن ئايالارغا ئۆيلىنىشى ھالال ئەمەس. مۇئمىن ئايالارنى نىكاھىڭلارغا ئالماقچى بولساڭلار، ئۇلارغا ئەرلىرى بەرگەن مەھرىنىڭ ئوخشىشىنى بېرىڭلار، ئۇلارنى مەھرىنى بېرىپ نىكاھىڭلارغا ئالساڭلارمۇ سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، كاپىر ئايالارنى ئەمرىڭلاردا ساقلىماڭلار، ئىسلامدىن يېنىپ مۇرتەد بولۇپ مۇشرىكلار تەرەپكە ئۆتۈپ كەتكەن ئايالىرىڭلارغا بەرگەن مەھرىڭلارنى مۇشرىكلاردىن تەلەپ قىلىڭلار، ئۇ مۇشرىكلارمۇ سىلەر تەرەپكە ھىجرەت قىلىپ كەلگەن مۇئمىن ئايالىرىغا بەرگەن مەھرىنى تەلەپ قىلسۇن، بۇ ئايەتتىكى ھۆكۈم ئاللاھ سىلەرگە بەلگىلەپ بەرگەن ھۆكۈمدۇر، ئۇنىڭغا ھەرگىز خىلاپلىق قىلماڭلار. ئاللاھ ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، ئاللاھ سۆزلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا تولىمۇ ھېكمەتلىك زاتتۇر.

11 _ ئەگەر سىلەرنىڭ بەزى ئايالىرىڭلار مۇرتەد بولۇپ كاپىرلار تەرەپكە ئۆتۈپ كەتسە، ئۇ كاپىرلار مەزكۇر ئايالارغا سىلەر بۇرۇن بەرگەن مەھرىنى سىلەرگە قايتۇرۇپ بەرمىسە، ئاندىن سىلەر ئۇلار بىلەن ياكى باشقىلار بىلەن ئۇرۇشۇپ غەنىيمەت ئالساڭلار، ئايالى كاپىرلار تەرەپكە ئۆتۈپ كەتكەن كىشىلەرگە غەنىيمەتتىن ئۇلار بەرگەن مەھرىگە تەڭ مىقداردا بىر نەرسە بېرىڭلار. سىلەر ئىمان ئېيتقان ئاللاھتىن قورقۇڭلار.

12 _ ئى پەيغەمبەر! مۇئمىن ئايالار سېنىڭ ئالدىڭغا كېلىپ، ئىبادەتتە ئاللاھقا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەسلىككە، ئوغرىلىق قىلماسلىققا، زىنا قىلماسلىققا، بالىلىرىنى تۇغۇلۇشتىن بۇرۇن ياكى كېيىن ئۆلتۈرمەسلىككە، باشقىلاردىن تۇغقان بالىنى يالغاندىن ئېرىنىڭ بالىسى دەۋالماسلىققا، سەن بۇيرۇغان ياخشى ئىشلارنى ئورۇنداشتىن باش تارتىپ ساڭا مۇخالىپەتچىلىك قىلماسلىققا بەيئەت قىلسا، ئۇلارنىڭ بۇ بەيئىتىنى قوبۇل قىلغىن، ئۇلارغا ئاللاھتىن مەغپىرەت

تىلىگىن. ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارغا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

13 _ ئى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر! سىلەر كاپىرلىقى سەۋەبلىك ئاللاھ غەزەپ قىلغان قەۋمنى ھەرگىز دوست تۇتماڭلار. ئۇلار قەبرىلەردىكى كاپىرلار ئىشىنىڭ ھەقىقىتىنى كۆرۈپ، ئۆزلىرىگە ئاخىرەتتە ئازابتىن باشقا ھېچ نەرسە يوقلۇقىنى بىلگەندىن كېيىن، ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىد ئۈزگەندەك ياكى كاپىرلار تىرىلىشنى ئىنكار قىلغانلىقتىن، قەبرىلەرگە كۆمۈلگەن تۇغقانلىرىنىڭ تىرىلىشىدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەندەك، ئاللاھنىڭ ئاخىرەتتىكى مۇكاپاتلىرىدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەن كىشىلەردۇر.

سەف سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھنى بارلىق نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ تەرىپلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتتى. ئاللاھ ناھايىتى كۈچلۈكتۈر، ھەممىدىن غالىبتۇر، سۆزلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا ھېكمەتلىك ۋە دانا زاتتۇر.

2 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەر نېمە ئۈچۈن قىلمايدىغان ئىشنى قىلىمىز دەپ ۋەدە قىلىسىلەر؟

3 _ سىلەرنىڭ قىلمايدىغان ئىشنى تىلىڭلارنىڭ ئۈچىدا قىلىمىز دەپ قويۇشۇڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ ئۆچ كۆرۈلىدىغان ئىشتۇر.

4 _ شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىنىڭ يولىدا بىر _ بىرىگە كىرىشىپ كەتكەن مۇستەھكەم بىنادەك سەپ بولۇپ جىھاد قىلغانلارنى دوست تۇتىدۇ. (بۇ ئايەتتە جىھادنىڭ ۋە مۇجاھىدلارنىڭ پەزىلىتى، ئاللاھنىڭ دۈشمەنگە قارشى بىر سەپتە تۇرۇپ جىھاد قىلىدىغان مۇئمىن بەندىلىرىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقى بايان قىلىنغان).

5 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە شۇنى بايان قىلىپ بەرگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى مۇسا ئەلەيھىسسالام ئۆز قەۋمىگە: «ئى قەۋمىم! سىلەر مېنىڭ ئاللاھ سىلەرگە ئەۋەتكەن پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمنى بىلىپ تۇرۇپ، نېمىشقا ماڭا تىلىڭلار ۋە ئىش _ ھەرىكىتىڭلار بىلەن ئازار بېرىسىلەر؟» دېگەن ئىدى، ئۇلار ھەقىقەتنى بىلىپ تۇرۇپ ئۇنىڭدىن بۇرۇلۇپ كېتىپ، ئازغۇنلۇقنى داۋاملاشتۇرۇۋېدى، ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى ھىدايەتنى قوبۇل قىلىشتىن بۇرىۋەتتى. بۇ ئۇلارنىڭ ھىدايەتنىڭ ئورنىغا ئازغۇنلۇقنى تاللىغانلىقىنىڭ جازاسى ئىدى. ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئىتائىتىدىن چىققان ۋە ھەق يولدىن بۇرۇلۇپ كەتكەن قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ.

6 _ ئى پەيغەمبەر! قەۋمىڭگە شۇنى بايان قىلىپ بەرگىنىكى، ئۆز ۋاقتىدا مەريەم ئوغلى ئىيسا ئۆز قەۋمىگە: «ئى ئىسرائىل ئەۋلادى! مەن ھەقىقەتەن ئاللاھ سىلەرگە ئەۋەتكەن، مەندىن بۇرۇن كەلگەن تەۋراتنى ئېتىراپ قىلغۇچى، مەندىن كېيىن كېلىدىغان ئەھمەد ئىسىملىك پەيغەمبەرنىڭ راستچىللىقىغا گۇۋاھ بولغۇچى ۋە ئۇنى ئېتىراپ قىلىشقا دەۋەت قىلغۇچى

پەيغەمبەرمەن، كېلىدىغان مەزكۇر پەيغەمبەر ــ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدۇر» دېگەن ئىدى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا ئوپئوچۇق دەلىل _ پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن چاغدا، ئۇلار: «سەن بىزگە ئېلىپ كەلگەن بۇ قۇرئان ئوپئوچۇق سېھىردۇر» دېدى.

7 _ ئۆزى ئىسلامغا كىرىشكە ۋە ئىبادەتنى ئاللاھقا خالىس قىلىشقا دەۋەت قىلىنغان تۇرۇقلۇق، ئاللاھنىڭ نامىدىن يالغاننى توقۇغان، ئىبادەتتە ئۇنىڭغا شېرىك كەلتۈرگەن ئادەمدىنمۇ زالىم ۋە دۈشمەن ئادەم يوقتۇر. ئاللاھ كۇفرىلىقنى تاللاپ، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرۈپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان قەۋمنى نىجاتلىق يولىغا يېتەكلىمەيدۇ ۋە مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

8 _ ئاشۇ زالىم كاپىرلار ئاللاھ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەۋەتكەن نۇر— قۇرئاننى يالغان گەپلىرى بىلەن ئەمەلدىن قالدۇرماقچى بولىدۇ. ئاللاھ بولسا ئۇ ئىنكارچى كاپىرلارنىڭ يامان كۆرگىنىگە قارىماي، ئۆزىنىڭ دىننى مۇكەممەللەشتۈرۈش ئارقىلىق ھەقىقەتنى ئوتتۇرىغا چىقارغۇچىدۇر.

9 _ ئاللاھ مۇشرىكلارنىڭ يامان كۆرگىنىگە قارىماي، ھەق دىننى بارلىق دىنلارنىڭ ئۈستىدىن غالىب قىلىش ئۈچۈن، سۆيۈملۈك پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى قۇرئان ۋە ھەق دىن بىلەن ئەۋەتكەن زاتتۇر.

10 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەرنى قاتتىق ئازابتىن قۇتقۇزىدىغان ناھايىتى ئۇلۇغ بىر تىجارەتكە باشلاپ قويايمۇ؟

11 _ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە بولغان ئىمانىڭلاردا چىڭ تۇرۇڭلار، ئاللاھنىڭ دىننى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ئۈچۈن، ئاللاھ يولىدا پۇل _ مېلىڭلار بىلەن، جېنىڭلار بىلەن جىھاد قىلىڭلار. بۇنداق قىلىش سىلەر ئۈچۈن دۇنيالىق تىجارەتتىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر نېمىنىڭ پايدىلىق ۋە نېمىنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى بىلسەڭلار، ئاللاھنىڭ بۇ ئەمرىنى ئورۇنداڭلار.

12 _ 13 _ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سىلەر ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندىساڭلار، ئاللاھ سىلەرنىڭ گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ، سىلەرنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، دائىمي تۇرالغۇ بولغان جەننەتلەردىكى گۈزەل سارايلاردا تۇرغۇزىدۇ. بۇ چوڭ مۇۋەپپەقىيەتتۇر. بۇنىڭدىن كاتتا مۇۋەپپەقىيەت يوقتۇر. ئى مۇئمىنلەر! سىلەرگە يەنە سىلەر ياخشى كۆرىدىغان كاتتا بىر نېمەت بار، ئۇ بولسا ئاللاھتىن سىلەرگە كېلىدىغان ياردەم ۋە يېقىندا قولۇڭلارغا كېلىدىغان غەلىبىدۇر. ئى

پەیغەمبەر! مۇئمىنلەرگە دۇنيادا نۇسرەت ۋە غەلىبە بىلەن، ئاخىرەتتە جەننەت بىلەن خۇش خەۋەر بەرگىن.

14 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئىيسا ئەلەيھىسسالامغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ يارداەمچىلىرى بولغاندەك، سىلەرمۇ ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ يارداەمچىلىرى بولۇڭلار. مەريەم ئوغلى ئىيسا يېنىدىكى مۇئمىنلەرگە: «مېنىڭ كىشىلەرنى ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىش ئىشلىرىمدا ئاراڭلاردىن ماڭا كىملەر يارداەملىشىدۇ؟» دېگەندە، ئۇلار: «بىز ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ يارداەمچىلىرىمىز» دېدى، ئىسرائىل ئەۋلادىدىن بىر بۆلۈكى ئىمان ئېيتتى، يەنە بىر بۆلۈكى كاپىر بولدى. ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقانلارنى قوللىدۇق، ئۇلارنى خىرىستىيان پىرقىلىرى ئىچىدىكى دۇشمەنلىرىگە قارشى كۈچلەندۈردۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار دۇشمەنلىرىگە غالىب كەلدى. بۇ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ كېلىشى بىلەن ئەمەلگە ئاشتى.

جۇمۇئە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھنى بارلىق نالايىق سۈپەتلەردىن پاك دەپ تەرىپلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتتى. ئاللاھ ھەممە نەرسىنىڭ يېگانە ئىگىسىدۇر، ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر، بارچە نۇقساندىن پاكتۇر، ناھايىتى كۈچلۈكتۇر، ھەممىگە غالىبتۇر، تەدبىرلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

2 _ ئاللاھ ئوقۇشنى ۋە يېزىشنى بىلمەيدىغان، ھېچقانداق كىتابى بولمىغان، پەيغەمبەرلەرنىڭ دىنىدىن ھېچبىر ئەسەر قالمىغان ئەرەبلەرنىڭ ئارىسىدىن ئۇلارغا قۇرئاننى ئوقۇپ بېرىدىغان، ئۇلارنى بۇزۇق ئەقىدىلەردىن ۋە ناچار ئەخلاقتىن پاكلايدىغان، ئۇلارغا قۇرئان ۋە سۈننەتنى ئۆگىتىدىغان بىر پەيغەمبەرنى چىقىرىپ، ئۇنى بارلىق ئىنسانىيەتكە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن زاتتۇر. ئۇلار ئۇ پەيغەمبەر كېلىشتىن بۇرۇن ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتا ئىدى. ئاللاھ ئۇ پەيغەمبەرنى ئۇلاردىن كېيىن كېلىدىغان ئەرەب ۋە باشقا قەۋملەرگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتى. ئاللاھ ناھايىتى كۈچلۈكتۇر، ھەممىگە غالىبتۇر، سۆزلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا تولىمۇ ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

4 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئەرەب ۋە ئەجەملەرگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكى ئاللاھنىڭ كاتتا پەزىل _ كەرەمى بولۇپ، ئاللاھ بۇ پەزىل _ كەرەمنى بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدىن ئۆزى خالىغان بەندىسىگە ئاتا قىلىدۇ. ئاللاھ كاتتا پەزىل _ كەرەم ئىگىسىدۇر.

5 _ ئۆزلىرى تەۋراتقا ئەمەل قىلىشقا بۇيرۇلغان تۇرۇقلۇق ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىغان يەھۇدىيلار ئۆزى كىتاب يۈدۈۋالغان بولۇپ، ئۇ كىتابنىڭ ئىچىدە نېمىلەر يېزىلغانلىقىنى بىلمەيدىغان ئېشەككە ئوخشايدۇ. ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنالمىغان قەۋمنىڭ مىسالى نېمىدېگەن ياماندۇ! ئاللاھ ئۆزى بەلگىلەپ بەرگەن چەك _ چېگرادىن چەتنەپ كەتكەن ۋە ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان قەۋمنى توغرا يولغا يېتەكلىمەيدۇ.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزگەرتىۋېتىلگەن ساختا يەھۇدىيلىققا ئېسىلىۋالغانلارغا ئېيتقىنكى، «ئەگەر سىلەر بارچە مىللەتلەرنىڭ ئىچىدىن ئۆزۈڭلارنىلا ئاللاھنىڭ دوستلىرى دېگەن دەۋايىڭلاردا راستچىل بولساڭلار ئۆلۈمنى ئارزۇ قىلىپ بېقىڭلارچۇ!».

7 _ ئۇ يەھۇدىيلار ئۆزلىرى سادىر قىلغان تۇرلۇك يامانلىقلار ۋە قەبىھ گۇناھلىرى سەۋەبلىك ئاللاھنىڭ جازاسىغا ئۇچراشتىن قورققانلىقتىن ۋە بۇ دۇنيا ھاياتىنى ئاخىرەت ھاياتىدىن ئەۋزەل كۆرگەنلىكتىن، ئۆلۈمنى ھەرگىز ئارزۇ قىلمايدۇ. ئاللاھ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئاللاھقا ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

8 _ ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر قېچىپ قۇتۇلالمايدىغان ئاشۇ ئۆلۈم ئەجىلىڭلار كەلگەندە چوقۇم سىلەرنى تاپىدۇ، ئاندىن سىلەر ئاخىرەتتە تىرىلگەندىن كېيىن ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھەممىنى بىلىپ تۇرىدىغان ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلىسىلەر. شۇ چاغدا ئاللاھ سىلەرگە بارچە ياخشى _ يامان ئەمەلىڭلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ، ئاندىن شۇنىڭغا ئاساسەن سىلەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ».

9 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! جۇمە كۈنلۈكتە مۇئەززىن جۇمە نامىزىغا ئەزان ئوقۇغان چاغدا، سىلەر ئېلىم _ سېتىمنى ۋە سىلەرنى نامازغا بېرىشتىن توسۇپ قويىدىغان بارلىق ئىشلارنى قويۇپ تۇرۇپ، جۇمە خۇتبىسىنى ئاڭلاشقا ۋە جۇمە نامىزىنى ئوقۇشقا دەرھال بېرىڭلار، مۇشۇنداق قىلىش سىلەر ئۈچۈن ئەڭ ياخشىدۇر. شۇنداق قىلساڭلار، گۇناھىڭلار مەغپىرەت قىلىنىدۇ ۋە ئاللاھ تەرىپىدىن كۆپ ساۋابقا ئېرىشىسىلەر. ئەگەر بۇنى بىلگەن بولساڭلار، سىلەرگە بۇيرۇلغان بۇ ئەمەللەرنى ئورۇنداڭلار.

10 _ سىلەر جۇمە خۇتبىسىنى ئاڭلاپ بولغان ۋە نامازنى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن، زېمىنغا تارقىلىپ تىرىكچىلىك قىلىش ئارقىلىق ئاللاھتىن رىزقىڭلارنى تەلەپ قىلىڭلار، دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ياخشىلىقلىرىغا ئېرىشىش ئۈچۈن، پۈتۈن ھايات ساھەلىرىڭلاردا ئاللاھنى كۆپ ياد ئېتىڭلار.

11 _ ئى پەيغەمبەر! بەزى مۇسۇلمانلار بىرەر تىجارەتنى ياكى دۇنيانىڭ ئويۇن – تاماشالىرىدىن بىرەرسىنى كۆرۈپ قالسا، سېنى مۇنبەردە ئۆرە تۇرۇپ خۇتبە ئوقۇۋاتقان ھالىتىڭدە تەرك ئېتىپ، جامائەتتىن ئايرىلىپ كېتىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى مۇكاپاتلار ۋە نېمەتلەر ئويۇن _ تاماشىدىن ۋە تىجارەتتىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر ۋە پايدىلىقتۇر. ئاللاھ رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر. شۇڭا، رىزىقنى ئاللاھتىن تىلەڭلار، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭ دەرگاھىدىكى ئىككى ئالەملىك ياخشىلىقلارغا ئېرىشىڭلار».

مۇنافىقۇن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! مۇناپىقلار سېنىڭ مەجلىسىڭگە كەلگەن چاغدا، ئۇلار تىلىنىڭ ئۈچىدا: «گۇۋاھلىق بېرىمىزكى، سەن ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىسەن» دەيدۇ. ئاللاھ سېنىڭ ئۆزىنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىڭنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ. ئاللاھ مۇناپىقلارنىڭ ساڭا گۇۋاھلىق بېرىمىز دېگەن سۆزىدە چوقۇم يالغانچىلار ئىكەنلىكىگە، دىلىدىكى كۇفرىلىقنى يوشۇرۇپ، تىلىنىڭ ئۈچىدا قەسەم قىلغانلىقىغا گۇۋاھتۇر.

2 _ 3 _ مۇناپىقلار ئۆزلىرىنىڭ يالغان قەسەملىرىنى جازالانماسلىقنىڭ قالقىنى قىلىۋېلىپ، ئۆزلىرىنى ۋە باشقىلارنى ئاللاھنىڭ توغرا يولىدىن توستى. ئۇلارنىڭ قىلمىشى نېمىدېگەن يامان! چۈنكى ئۇلار كۆرۈنۈشتە ئىمان ئېيتىپ قويۇپ، ئەمەلىيەتتە كاپىر بولغان ئادەملەردۇر. ئۇلارنىڭ كاپىرلىقى سەۋەبلىك ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىنى پېچەتلىۋەتكەن. شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرىگە پايدىلىق ئىشلارنى چۈشەنمەيدۇ.

4 _ سەن ئۇ مۇناپىقلارغا قارايدىغان بولساڭ، ئۇلارنىڭ بەدەن قۇرۇلۇشى ۋە كۆرۈنۈشى سېنى ھەيران قالدۇرىدۇ. ئۇلار سۆزلىسە، سۆزلىرىنىڭ ئېسىللىكىدىن ئۇلارنىڭ سۆزىگە قىزىقىپ قالسەن، ھالبۇكى، ئۇلار دىلىنىڭ ئىماندىن، ئەقلىنىڭ چۈشىنىشتىن ۋە مەنپەئەتلىك ئىلىمدىن پۈتۈنلەي خالىيلىقىدا، گويا تامغا يۆلەپ قويۇلغان ياغاچلارنىڭ ئۆزىدۇر، ئۇلار دىلىدا ئورناپ كەتكەن قورقۇنچاقلىقتىن ۋە ئۆزلىرىنىڭ يالغانچىلىقىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ قېلىشىدىن ئەنسىرىگەنلىكتىن ھەرقانداق ئاۋازنى ئۆزلىرىگە قارىتىلغان زىيانلىق ئاۋاز دەپ ئويلايدۇ. ئۇلار ھەقىقىي دۈشمەندۇر، ئۇلار ساڭا ۋە مۇئمىنلەرگە ناھايىتى قاتتىق دۈشمەندۇر. شۇڭا، ئۇلاردىن ھەزەر ئەيلىگىن، ئاللاھ ئۇلارنى رەسۋا قىلسۇن! ئۆز رەھمىتىدىن يىراق قىلسۇن! ئۇلار قانداقلارچە ھەقىقەتتىن ئازغۇنلۇققا ۋە مۇناپىقلىققا بۇرۇلۇپ كېتىدۇ؟

5 _ ئاشۇ مۇناپىقلارغا: «سىلەر سادىر قىلغان گۇناھىڭلار ۋە يامان سۆزلىرىڭلارغا تەۋبە قىلىپ، رەسۇلۇللاھنىڭ ئالدىغا كېلىڭلار، رەسۇلۇللاھ سىلەرگە ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلىسۇن»

دېيىلسە، ئۇلار چوڭچىلىق قىلىپ بۇ سۆزنى مەسخىرە قىلغانلىقتىن باشلىرىنى چايقايدۇ. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىدىن تەلەپ قىلغان ئىشنى ئورۇنداشتىن باش تارتىپ، تەكەببۇرلۇق بىلەن سەندىن يۈز ئۆرۈگەنلىكىنى كۆرسەن.

6 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ مۇناپىقلارغا ئاللاھتىن مەغپىرەت تەلەپ قىلساڭمۇ، قىلمىساڭمۇ، بەرىبىر ئوخشاش. ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى ھەرگىز كەچۈرمەيدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ كۇفرىغا ئىچكىرىلەپ كىرىپ كەتكەنلىكى ۋە ئاللاھقا ئىتائەت قىلماسلىقتا چىڭ تۇرغانلىقى ئۈچۈندۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان كاپىر قەۋمنى ئىمانغا مۇۋەپپەق قىلمايدۇ.

7 _ مەدىنىلىكلەرگە: «رەسۇلۇللاھنىڭ يېنىدىكى مۇھاجىرلارغا بىر نەرسە بەرمەڭلار، ئۇلار تارقىلىپ كەتسۇن» دەيدىغان مۇناپىقلار ئاشۇلاردۇر. شەكسىزكى، ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى نەرسىلەرنىڭ رىزىق خەزىنىلىرى ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر، ئاللاھ خالىغان بەندىلىرىگە بېرىدۇ، خالىغان بەندىلىرىگە بەرمەيدۇ. لېكىن مۇناپىقلار ئاللاھنى تونۇمىغانلىقى ئۈچۈن، رىزىقنىڭ ئاللاھنىڭ ئىلكىدە ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەيدۇ.

8 _ ئۇ مۇناپىقلار: «ئەگەر بىز مەدىنىگە قايتساق، بىزنىڭ ئەڭ كۈچلۈك ۋە ئەزىز بولغان پىرقىمىز ئەڭ خار پىرقە بولغان مۇئمىنلەرنى مەدىنىدىن چىقىرىۋېتىدۇ» دېيىشىدۇ. ئىززەت ۋە غەلىبە پەقەتلا ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ۋە مۇئمىنلەرگە مەنسۇپتۇر، لېكىن مۇناپىقلار ئەقىلسىزلىكىدىن بۇ ھەقىقەتنى بىلمەيدۇ

9 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! سىلەرنىڭ پۇل _ مالىرىڭلار ۋە بالىلىرىڭلار سىلەرنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن ۋە ئۇنىڭ ئەمرىنى ئورۇنداشتىن غەپلەتتە قالدۇرمىسۇن، كىمنىكى پۇل _ مېلى ۋە بالىلىرى ئۇنىڭدىن غەپلەتتە قويىدىكەن، ئەنە شۇلار ئالدىنىپ كېتىپ، ئاللاھتىن كېلىدىغان مۇكاپات ۋە رەھمەتتىن قۇرۇق قېلىپ، ئۆزىنى زىيانغا ئۇچراتقۇچىلاردۇر.

10 _ ئى مۇئمىنلەر! سىلەرگە ئۆلۈم كېلىپ، ئۇنىڭ ئالامەتلىرى كۆرۈنگەندە : «ئى رەببىم! نېمىشقا ماڭا ئازراق مۆھلەت بەرمىدىڭ، ئەجىلىمنى بىرئاز كېچىكتۈرگەن بولساڭ، پۇل _ مېلىمدىن سەدىقە قىلىپ تەقۋادار، سالىھ كىشىلەردىن بولار ئىدىم» دەپ قېلىشتىن بۇرۇن، بىز سىلەرگە ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن بىر قىسمىنى سەدىقە قىلىڭلار.

11 _ ئاللاھ ئۆمری ئاخىرلىشىپ، ئۆلىدىغان ۋاقتى كەلگەن ئادەمنىڭ ئەجىلىنى ھەرگىز كېچىكتۈرمەيدۇ. ئاللاھ سىلەر قىلىۋاتقان ياخشى _ يامان ئىشلىرىڭلاردىن تولۇق خەۋەرداردۇر ۋە سىلەرگە شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

تەغابۇن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنى بارچە نالايىق سۈپەتلەردىن پاكتۇر، دەپ تەرىپلەپ، ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىدۇ. ھەممە نەرسىنىڭ مۇتلەق ھاكىمىيىتى ۋە پادىشاھلىقى بىر ئاللاھقا خاستۇر، گۈزەل ماختاشلار ۋە ئېسىل مەدھىيەلەر ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر.

2 _ ئاللاھ سىلەرنى يوقتىن ياراتقان زاتتۇر. شۇنداق تۇرۇقلۇق، بەزىلىرىڭلار ئاللاھنىڭ يېگانە ئىلاھلىقىنى ئىنكار قىلدىڭلار، بەزىلىرىڭلار ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتىڭلار ۋە ئۇنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلدىڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق بىر ئىش مەخپىي ئەمەستۇر، سىلەرگە شۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

3 _ ئاللاھ ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ۋايىغا يەتكەن ھېكمەت بىلەن ياراتتى، سىلەرنى ئەڭ چىرايلىق شەكىلگە كىرگۈزدى. قىيامەت كۈنى قايتىدىغان جايىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاللاھ ھەربىر ئادەمگە بۇ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

4 _ ئاللاھ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرىدۇ، ئى ئىنسانلار! ئاللاھ سىلەرنىڭ ئۆز ئاراڭلاردا يوشۇرغان ۋە ئاشكارا قىلغانلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ. ئاللاھ دىللاردىكى سىرلارنىمۇ بىلگۈچىدۇر.

5 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەرگە بۇرۇن ئۆتكەن كاپىر ئۈممەتلەرنىڭ خەۋىرى كەلمىدىمۇ؟ ئۆز ۋاقتىدا ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقى ۋە يامان ئەمەللىرى سەۋەبلىك ئازاب چۈشكەن ئىدى. ئۇلارغا ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب بار.

6 _ ئۇلارنىڭ بۇ دۇنيادا جازالانغانلىقى ۋە ئاخىرەتتىمۇ ئازابقا قالىدىغانلىقى شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلارغا پەيغەمبەرلىرى روشەن مۆجىزىلەرنى ۋە ئۈپئۈچۈق دەلىل _ پاكىتلارنى ئېلىپ كەلگەن ئىدى. ئۇلار مەزكۇر پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلىپ: «بىزگە ئوخشايدىغان ئىنسان بىزگە يول كۆرسىتەمدىكەن؟» دېدى، ئۇلار ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرى دەۋەت قىلغان دىننى ئىنكار قىلدى، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئىمانىغا ۋە ئىبادىتىگە موھتاج ئەمەسلىكىنى بىلدۈرۈپ قويدى. ئاللاھ ھەممىدىن بىھاجەتتۇر، ھېچ نەرسىگە موھتاج ئەمەستۇر،

بارلىق سۈپەتلىرىدە، سۆزلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا ئەڭ مۆكەممەل مەدھىيەگە لايىقتۇر، بەندىلىرىنىڭ كاپىر بولۇشى بىلەن ئاللاھقا قىلچىلىك زىيان يەتمەيدۇ.

7 _ ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار ئۆلگەندىن كېيىن قەبرىمىزدىن ھەرگىز تىرىلىپ چىقمايمىز دەپ گۇمان قىلىشتى. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا: «ئەمەلىيەت ھەرگىز سىلەر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، رەببىمنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، سىلەر چوقۇم قەبرەڭلاردىن تىرىلىپ چىقىرىلىسىلەر، ئاندىن سىلەرگە دۇنيادا قىلغان قىلمىشىڭلاردىن چوقۇم خەۋەر بېرىلىدۇ، بۇ ئاللاھقا ناھايىتى ئاساندۇر» دېگىن.

8 _ ئى مۇشرىكلار! سىلەر ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار، ئاللاھ پەيغەمبىرىگە نازىل قىلغان قۇرئان بىلەن ھىدايەت تېپىڭلار. ئاللاھ سىلەرنىڭ بارلىق گەپ _ سۆزۈڭلاردىن ۋە ئەمەلىڭلاردىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر، قىيامەت كۈنى سىلەرگە ئەمەلىڭلارغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

9 _ قىيامەت كۈندىكى ھېساب مەيدانىنى ئەسلەڭلارىكى، ئاللاھ ئاۋۋالقى ۋە كېيىنكى بارلىق خالايىقنى توپلايدىغان ئاشۇ كۈندە سىلەرنىمۇ توپلايدۇ، بۇ، بەندىلەر ئارىسىدىكى ئالدانغانلىق ۋە پەرقلەر ئوتتۇرىغا چىقىدىغان كۈندۇر. ئۇ كۈندە مۇئمىنلەر كاپىرلارنىڭ ۋە پاسقىلارنىڭ ئالدانغانلىقىنى كۆرىدۇ. مۇئمىنلەر ئاللاھنىڭ رەھمىتى بىلەن جەننەتكە كىرىدۇ، كاپىرلار ئاللاھنىڭ ئادالىتى بىلەن دوزاخقا كىرىدۇ. كىمكى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەل قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ گۇناھلىرىنى يۇيۇۋېتىدۇ، ئۇنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. بۇ ئەڭ كاتتا مۇۋەپپەقىيەتتۇر، ئۇنىڭدىن چوڭ مۇۋەپپەقىيەت يوقتۇر.

10 _ ئاللاھنىڭ ھەقىقىي ئىلاھ ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ يېگانە ئىلاھ ۋە بىرلا مەبۇد ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان دەلىل _ پاكىتلارنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار دوزاخ ئەھلىدۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالىدۇ. دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

11 _ بىراۋغا يەتكەن ھەرقانداق بىر يامانلىق پەقەت ئاللاھنىڭ تەقدىرى ۋە بەلگىلىمىسى بىلەنلا يېتىدۇ، كىمكى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ قەلبىنى ئاللاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇشقا، ئاللاھنىڭ تەقدىرىگە رازى بولۇشقا يېتەكلەيدۇ، ئۇنى ئەڭ ياخشى سۆزنى قىلىشقا، ئەڭ ياخشى ئەمەلنى قىلىشقا ۋە ئەڭ ياخشى ھالەتتە بولۇشقا يېتەكلەيدۇ. چۈنكى ھىدايەت دىلنى يورۇتىدۇ، بەدەندىكى ئەزالار ئۇنىڭغا ئەگىشىدۇ. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئىش مەخپىي ئەمەستۇر.

12 _ ئی ئىنسانلار! ئاللاهقا ئىتائەت قىلىڭلار، ئاللاه بۇيرۇغان ۋە توسقان هەممە ئىشتا ئۇنىڭغا بويسۇنۇڭلار، مۇهەممەد ئەلەيهىسسالام رەببىدىن يەتكۈزگەن ئەمر _ پەرمانلارنى ئورۇنداشتا ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىڭلار. ئەگەر سىلەر ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتساڭلار، پەيغەمبىرىمىزگە قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيسىلەر. ئۇنىڭ ۋەزىپىسى سىلەرگە دىننى چۈشىنىشلىك قىلىپ يەتكۈزۈشتىنلا ئىبارەتتۇر.

13 _ بىر ئاللاهتىن باشقا هەقىقىي ئىلاه يوقتۇر، ئاللاهنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە چىن ئىشەنگەن مۇئمىنلەر بارلىق ئىشلىرىدا ئاللاهقا تايانسۇن.

14 _ ئی ئاللاهقا ۋە ئاللاهنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەر! شەكسىزكى، سىلەرنىڭ ئاياللىرىڭلار ۋە بالىلىرىڭلار ئىچىدە سىلەرگە دۈشمەن بولىدىغانلىرىمۇ بار بولۇپ، ئۇلار سىلەرنى ئاللاهنىڭ يولىدىن توسىدۇ، ئاللاهقا ئىتائەت قىلىشتىن بوشاشتۇرۇپ قويىدۇ. شۇڭا، سىلەر ئۇلاردىن هەزەر ئەيلەڭلار، ئۇلارغا ئىتائەت قىلماڭلار. ئەگەر سىلەر ئۇلارنىڭ يامانلىقىنى ئەپۇ قىلساڭلار، ئەيىبلىرىنى ياپساڭلار ۋە كەچۈرسەڭلار، ئاللاه سىلەرگە رەهىم قىلىدۇ، گۇناهىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. چۈنكى، ئاللاهنىڭ مەغپىرىتى كاتتىدۇر، رەهمىتى ناهايىتى كەڭدۇر.

15 _ سىلەرنىڭ پۇل _ ماللىرىڭلار، بالىلىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن پەقەتلا سىناق ۋە ئىمتىهاندۇر. مەخلۇقاتقا ئىتائەت قىلماي بىر ئاللاهقىلا ئىتائەت قىلغان كىشىلەرگە ئاللاهنىڭ دەرگاهىدا كاتتا مۇكاپات بار.

16 _ ئی مۇئمىنلەر! شۇڭا سىلەر ئاللاهقا تولۇق ئىتائەت قىلىپ تەقۋادار بولۇشقا بارچە كۈچۈڭلارنى ۋە تاقىتىڭلارنى سەرپ قىلىڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامنىڭ نەسىهەتلىرىنى كۆڭۈل قويۇپ، دىققىتىڭلارنى يىغىپ تۇرۇپ ئاڭلاڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام بۇيرۇغان ئىشلارنى ئورۇنداپ، ئۇ توسقان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇڭلار، ئاللاه سىلەرگە ئاتا قىلغان پۇل _ مالدىن ئۇنىڭ يولىغا سەرپ قىلىڭلار. بۇ ئۆزۈڭلار ئۈچۈن پايدىلىقتۇر. كىمكى ئۆز نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ساقلىنىدىكەن ۋە هاجىتىدىن ئارتۇق مال _ دۇنياسىدىن ئاللاه يولىدا سەرپ قىلىدىكەن، ئەنە شۇنداق كىشىلەر بارچە مۇراد – مەقسەتلىرىگە يەتكەن، هەممە ياخشىلىقنى قولغا كەلتۈرگەن بولىدۇ.

17 _ ئەگەر سىلەر پۇل _ مېلىڭلارنى ئىخلاس بىلەن ۋە ياخشى نىيەت بىلەن ئاللاه يولىدا سەرپ قىلساڭلار، ئاللاه سىلەرگە بۇ ئەمەلىڭلارنىڭ ساۋابىنى هەسسىلەپ بېرىدۇ، گۇناهىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. ئاللاه ياخشىلىق يولىدا پۇل _ مال سەرپ قىلغۇچىلارغا ئەمەلىگە يارىشا ئەڭ ياخشى مۇكاپات بەرگۈچىدۇر، گۇناهكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زاتتۇر.

18 _ ئاللاھ یوشۇرۇننی ۋە ئاشكارىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، ناھايىتى كۆچلۈكتۇر، ھەممىگە غالىبتۇر، سۆزلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.

تەلاق سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! سەن ۋە مۇئمىنلەر ئاياللىرىڭلارنى تالاق قىلماقچى بولساڭلار، ئۇلارنىڭ ئىددەت[80] تۇتۇشىغا قولايلىق پەيتتە (يەنى ھەيزدىن پاكلىنىپ جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈلمىگەن ھالىتىدە) تالاق قىلىڭلار. ئاياللىرىڭلارنى قايتۇرۇۋېلىش مۇمكىنچىلىكىنى كۆزدە تۇتۇپ، ئۇلارنىڭ ئىددىتىنى ئوبدان ھېسابلاڭلار. رەببىڭلار بولغان ئاللاھتىن قورقۇڭلار. ئۇلار ئويۇچۇق پاھىشە قىلمىغان بولسىلا، ئۇلارنى ئىددىتى توشمىغۇچە ئولتۇرۇۋۇاتقان ئۆيىدىن چىقىرىۋەتمەڭلار، ئۇلارمۇ چىقىپ كەتمىسۇن. ئادەت كۆرۈش يېشىغا يەتمىگەن قىزلار، ئادەتتىن توختاپ قالغان چوڭ ئاياللار ۋە ھامىلدار ئاياللاردىن باشقا ئاياللارنىڭ ئادىتى ئۈچ قېتىم ھەيز كۆرۈش بىلەن تامامىلىنىدۇ. مانا بۇ ئاللاھ بەندىلىرىگە بەلگىلەپ بەرگەن ھۆكۈملەردۇر. كىمكى ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ كېتىدىكەن، ئۇ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ۋە ئۆزىنى ھالاكەتكە ئاتقان بولىدۇ. ئى تالاق قىلغۇچى! نەدىن بىلىسەن؟ بەلكى ئاللاھ تالاقتىن كېيىن بىرەر ئىشنى (يەنى تالاق قىلغانلىقىڭغا پۇشايمان قىلىپ، ئايالىڭنى قايتۇرۇۋېلىشىڭنى) مەيدانغا كەلتۈرۈشى مۇمكىن.

2 _ 3] ئۇلارنىڭ ئىددىتى توشاي دېگەندە، ئۇلار بىلەن چىرايلىقچە يارىشىپ قېلىڭلار، ئۇلارنىڭ ئېھتىياجلىرىنى ھەل قىلىپ بېرىڭلار، ئۇلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىڭلار ياكى ئۇلار بىلەن ئۇلارنىڭ ھەققىنى بېرىپ ۋە قىلچە زىيان يەتكۈزمەي ئاجرىشىپ كېتىڭلار، يارىشىپ قالغىنىڭلاردا ياكى ئاجراشقىنىڭلاردا ئاراڭلاردىن ئادالەتلىك ئىككى ئادەمنى گۇۋاھ قىلىڭلار. ئى گۇۋاھچىلار! سىلەر ئاللاھ رازىلىقىنى ئىزدىگەن ئاساستا خالىس گۇۋاھ بولۇڭلار. ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان كىشىلەرگە ئاللاھ بۇنى ئەمر قىلىدۇ ۋە بۇنىڭ بىلەن نەسىھەت قىلىدۇ. كىمكى ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، ئاللاھنىڭ توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇپ، ئاللاھقا تەقۋالىق قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا ھەرقانداق قىينچىلىقتىن چىقىش يولى بېرىدۇ، ئۇنىڭغا ئويلىمىغان ۋە كۈتۈلمىگەن يەردىن رىزىقنىڭ يوللىرى ۋە سەۋەبلىرىنى ھازىر قىلىپ بېرىدۇ. كىمكى ئاللاھقا ئىشەنچ بىلەن تايىنىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا كۇپايىدۇر، بارلىق ئىشلىرىدا ئۇنىڭغا يارىدەم قىلىشقا

---

[80] ئىددەت _ ئاياللارنىڭ بالىياتقۇسىنىڭ پاكلىنىشى ئۈچۈن كۈتىدىغان مۇددەتتۇر.

يېتەرلىكتۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئۆز ئىرادىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغۇچىدۇر، قەتئىي ئاجىز كەلمەيدۇ، ئاللاھ ھەقىقەتەن ھەربىر نەرسە ئۈچۈن مۇئەييەن مىقدار، مەلۇم ۋاقىت بەلگىلىدى.

4 _ ياشىنىپ قالغانلىقتىن، ھەيز كۆرۈشتىن توختاپ قالغان ئاياللارنىڭ ئىددىتى قانداق بولار دەپ، ئۇنىڭ ھۆكمى توغرۇلۇق شەك قىلىپ قالساڭلار، (بىلىڭلاركى) ئۇلارنىڭ ئىددىتى ئۈچ ئايدۇر، تېخى ھەيز كۆرمىگەن كىچىك قىزلارنىڭمۇ ئۈچ ئايدۇر. ھامىلدار ئاياللارنىڭ ئىددىتى يەڭگىگەنگە قەدەردۇر. كىمكى ئاللاھتىن قورقىدىكەن ۋە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندايدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ ئىشىنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ.

5 _ ئى ئىنسانلار! سىلەرگە بايان قىلىنغان بۇ تالاق، ئىددەت قاتارلىق ھۆكۈملەر ئاللاھنىڭ سىلەرگە چۈشۈرگەن ئەمرىدۇر. ئاللاھ بۇلارنى سىلەرنى بىلسۇن ۋە ئەمەل قىلسۇن دەپ چۈشۈردى. كىمكى ئاللاھ بۇيرۇغان پەرزلەرنى ئورۇنداپ، مەنئى قىلغان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇپ، ئۇنىڭغا تەقۋالىق قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ گۇناھلىرىنى يۇيۇۋېتىدۇ، ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىدۇ.

6 _ تالاق قىلىنغان ئاياللارنى ئىددەت تۇتۇۋاتقان مۇددىتى ئىچىدە قۇدرىتىڭلارنىڭ يېتىشچە ئۆزۈڭلار تۇرۇۋاتقان ئۆيلەردە تۇرغۇزۇڭلار، ئۇلارنى تۇرىدىغان جاي مەسىلىسىدە تەڭلىكتە قالدۇرۇپ، كېتىشكە مەجبۇرلاش ئۈچۈن، ئۇلارغا زىيان يەتكۈزمەڭلار، ئەگەر ئۇلار ھامىلدار بولسا، يەڭگىگەنگە قەدەر ئۇلارنى نەپقە بىلەن تەمىنلەڭلار، ئەگەر ئۇلار سىلەردىن بولغان بوۋاقلىرىنى سىلەردىن ھەق ئېلىپ ئېمىتىپ بەرسە، ئۇلارنىڭ ھەققىنى بېرىڭلار، بۇ خۇسۇستا توغرا يوسۇندا ئۆزئارا مەسلىھەتلىشىڭلار، ئەگەر بوۋاقنى ئۆز ئانىسى ئېمىتىپ بېرىش مەسىلىسىدە كېلىشەلمىسەڭلار، بوۋاقنى باشقا بىر ئايال ئېمىتىسمۇ بولىدۇ.

7 _ ماددىي ئىمكانىيىتى ياخشى ئادەم بالىسىنى ئېمىتىۋاتقان ۋە ئىددەت تۇتۇۋاتقان ئاياللىنى شۇ ئىمكانىيىتىگە يارىشا تەمىنلىسۇن، رىزقى تار قىلىنغان يوقسۇل ئادەم ئاللاھنىڭ بەرگىنىگە يارىشا تەمىنلىسۇن. يوقسۇل ئادەم باي ئادەمگە ئوخشاش تەمىنلەشكە مەجبۇرلانمايدۇ. ئاللاھ ھېچكىمنى قۇربى يەتمەيدىغان ئىشقا بۇيرۇمايدۇ. ئاللاھ ھەرقانداق قىينچىلىقتىن كېيىن ئاسانلىق ئاتا قىلىدۇ.

8 _ 9 _ نۇرغۇن شەھەر ئاھالىلىرى رەببىنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ بۇيرۇقىغا خىلاپلىق قىلدى ۋە كۇفرىلىقنى، گۇناھ _ مەئسىيەتنى داۋاملاشتۇردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلاردىن قىلمىشلىرى توغرۇلۇق مۇشۇ دۇنيادا قاتتىق ھېساب ئالدۇق ۋە ئۇلارنى شىددەتلىك ئازاب بىلەن جازالىدۇق. نەتىجىدە، ئۇلار كۇفرىلىقنىڭ ۋە بارلىق قىلمىشلىرىنىڭ

جازاسنی تېتدی، ئۇلارنىڭ كاپىرلىقىنىڭ ئاقىۋىتى ھالاك بولۇش ۋە زىيان تارتىشتىنلا ئىبارەت بولدى.

10 _ 11 _ ئاللاھ ھەددىدىن ئاشقان ئاشۇ قەۋم ئۈچۈن ئاخىرەتتە قاتتىق ئازاب تەييارلىدى. ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان ئەقلى ئۆتكۈر كىشىلەر! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، ئۇنىڭ ئازابىدىن ھەزەر ئەيلەڭلار. شەكسىزكى، ئاللاھ سىلەرگە ئاللاھنى ئەسلىتىدىغان، دىققەت –ئېتىبارىڭلارنى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشتىن كېلىدىغان بەخت _ سائادەتكە قارىتىدىغان بىر ۋەز _ نەسىھەتچىنى ئەۋەتتى. ئۇ بولسا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدۇر. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەرنى كۇفرىنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىماننىڭ نۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن، سىلەرگە ئاللاھنىڭ ھەقنى باتىلدىن ئايرىپ بېرىدىغان روشەن ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بېرىدۇ. كىمكى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىدىكەن ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل – دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. ئاللاھ سالىھ مۇئمىنلەرگە جەننەتلەردە ئەڭ ئېسىل رىزىقلەرنى بېرىدۇ.

12 _ ئاللاھ يەتتە ئاسماننى ۋە يەتتە قات زېمىننى ئۆزى يالغۇز ياراتقان، پەيغەمبەرلىرىگە ۋەھيى قىلغان ۋە ئاسمانلار بىلەن زېمىن ئارىسىدىكى مەۋجۇداتنىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىش ھەققىدىكى ئەمر _ پەرمانلىرىنى چۈشۈرگەن زاتتۇر. ئى ئىنسانلار! بۇ ئاللاھنىڭ ھەممىگە قادىر ئىكەنلىكىنى، ھېچ نەرسىدىن ئاجىز كەلمەيدىغانلىقىنى، ھەممە نەرسىنى تولۇق بىلىدىغانلىقىنى ۋە ھېچ نەرسىنىڭ ئۇنىڭ ئىلمىدىن ۋە قۇدرىتىدىن تاشقىرى ئەمەسلىكىنى بىلىشىڭلار ئۈچۈندۇر.

تەھرىم سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! سەن نېمە ئۈچۈن ئاياللىرىڭنىڭ رازىلىقىنى دەپ ئاللاھ ساڭا ھالال قىلغان نەرسىدىن ئۆزۈڭنى چەكلەيسەن؟ ئاللاھ سېنى ئەلۋەتتە كەچۈرگۈچىدۇر، ساڭا ناھايىتى مېھرىباندۇر.

2 _ ئى مۇئمىنلەر! ئاللاھ سىلەرگە قەسىمىڭلاردىن كاپارەت بېرىپ چىقىپ كېتىشنى بەلگىلىدى، قەسەمنىڭ كاپارىتى: ئون پېقىرنى بىر ۋاخ تويغۇزۇش ياكى بىر قۇر كىيىندۈرۈش ۋە ياكى بىر قۇل ئازاد قىلىش، بۇلارنى قىلالمىسا، ئۈچ كۈن روزا تۇتۇشتۇر. ئاللاھ سىلەرگە يارەدم قىلغۇچىدۇر، سىلەرنىڭ ئىگەڭلاردۇر، ئۇ سىلەرگە نېمىنىڭ مەنپەئەتلىك ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان ۋە شۇنى بەلگىلەيدىغان، سۆزلىرىدە ۋە ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلىدىغان زاتتۇر.

3 _ ئۆز ۋاقتىدا پەيغەمبەر ئايالى ھەفسە رەزىيەللاھۇ ئەنھاغا بىر سىرنى ئېيتقان ئىدى، ئۇ بۇ سۆزنى ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھاغا ئېيتىپ قويغان، ئاللاھ سىرنىڭ ئاشكارىلىنىپ كەتكەنلىكىنى پەيغەمبەرگە بىلدۈرگەن چاغدا، پەيغەمبەر ئۇ ئاشكارىلاپ قويغان سۆزلەرنىڭ بەزىسىنى ھەفسەنىڭ يۈزىگە سالدى، ئۇنى ئاسرىغانلىقتىن بەزىسىنى يۈزىگە سالمىدى. پەيغەمبەر ئۇنىڭغا ئۇنىڭ سىرنى ئاشكارىلاپ قويغانلىقىنى ئېيتقان چاغدا، ئۇ: «بۇنى ساڭا كىم خەۋەر قىلدى؟» دېدى، پەيغەمبەر: «ماڭا بۇنى ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچى، ھەممىدىن تولۇق خەۋەردار بولۇپ تۇرغۇچى، ھەممە مەخپىيەتلىكنى بىلىپ تۇرغۇچى زات ــ ئاللاھ خەۋەر قىلدى» دېدى.

4 _ ئەگەر ئائىشە بىلەن ھەفسە ئىككىڭلار پەيغەمبەرنىڭ سىرىنى ئاشكارىلاپ ئۇ ياقتۇرمايدىغان ئىشنى قىلغانلىقىڭلار ئۈچۈن ئاللاھقا تەۋبە قىلساڭلار بۇ سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر. ئەگەر سىلەر بىرلىشىپ پەيغەمبەرگە يامانلىق قىلساڭلار، ئۇنتۇماڭلاركى، ئۇنىڭ مەددىتكارى ئاللاھتۇر، جىبرىلمۇ، مۇئمىنلەرنىڭ ياخشىلىرىمۇ ئۇنىڭ مەددىتكارىدۇر. ئاللاھنىڭ يارىدىمىدىن كېيىن، پەرىشتىلەر ئۇنىڭ يارىدەمچىسىدۇر، ئۇنىڭغا ئەزىيەت بەرگەن ۋە دۈشمەنلىك قىلغانلارغا قارشى ئۇنىڭغا مەددەت بېرىدۇ.

5 _ ئى ئاياللار! ئەگەر پەيغەمبەر سىلەرنى قويۇۋەتسە، رەببى ئۇنىڭغا سىلەرنىڭ ئورنۇڭلارغا سىلەردىن ياخشى، ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت بىلەن بويسۇنغۇچى، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ

پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقۇچى، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچى، ئاللاھ ياخشى كۆرىدىغان ئەمەللەرنى قىلغۇچى، كۆپ ئىبادەت قىلغۇچى، روزا تۇتقۇچى چوكانلارنى ۋە قىزلارنى ئاتا قىلىشى مۇمكىن.

6 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش ۋە توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئۆزۈڭلارنى ۋە بالىچاقاڭلارنى يېقىلغۇسى ئىنسان ۋە تاش بولىدىغان، دوزاخ ئەھلىنى جازالاشقا ئۇلارغا قىلچە رەھىم قىلمايدىغان ، مۇئامىلىسى قاتتىق ۋە كۆچلۈك پەرىشتىلەر مەسئۇل بولغان دوزاختىن ساقلاڭلار. دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىلەر ئاللاھنىڭ بۇيرۇقىدىن چىقمايدۇ، ئاللاھ نېمىگە بۇيرۇسا شۇنى ئىجرا قىلىدۇ.

7 _ ئاللاھنىڭ ھەقىقىي ئىلاھ ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىپ، ئۇنى ئېتىراپ قىلىشتىن باش تارتقان كاپىرلارنى دوزاخقا تاشلايدىغان چاغدا: «ئى كاپىرلار! بۈگۈن ئۆزىرە ئېيتماڭلار، سىلەر پەقەت دۇنيادىكى قىلمىشىڭلارنىڭ جازاسىنلا تارتىسىلەر» دېيىلىدۇ.

8 _ ئى ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەر! گۇناھتىن يېنىپ، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىڭلار، قايتا گۇناھ قىلماسلىققا بەل باغلاپ ئاللاھقا سەممىي تەۋبە قىلىڭلار. ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، رەببىڭلار سىلەرنىڭ يامان ئەمەللىرىڭلارنى ئۆچۈرۈۋېتىدۇ، سىلەرنى قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ. ئۇ كۈندە ئاللاھ پەيغەمبەرنى ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئىمان ئېيتقان كىشىلەرنى خار قىلمايدۇ، ئۇلارنى ئازابلىمايدۇ، ئۇلارنىڭ مەرتىۋىسىنى كۆتۈرىدۇ، ئۇلار سىرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتكەندە، ئۇلارنىڭ نۇرى ئەمەللىرىگە يارىشا ئۇلارنىڭ ئالدىدا ۋە ئوڭ تەرىپىدە چاقناپ تۇرىدۇ، ئۇلار: «ئى رەببىمىز! سىراتتىن سالامەت ئۆتۈپ جەننەتكە بېرىۋېلىشىمىز ئۈچۈن، بىزگە نۇرىمىزنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ بەرگىن، بىزنى ئەپۇ قىلغىن، گۇناھىمىزدىن ئۆتۈۋەتكىن، ئۇنى يۇگىگىن، شەكسىزكى، سەن ھەر نەرسىگە قادىرسەن» دەيدۇ.

9 _ ئى پەيغەمبەر! ئۆزىنىڭ كاپىرلىقىنى ئاشكارا ئېلان قىلغان كاپىرلارغا قارشى قورال بىلەن، ئۆزىنىڭ كاپىرلىقىنى يوشۇرۇپ يالغاندىن ئۆزىنى مۇسۇلمان دەۋالغان مۇناپىقلارغا قارشى دەلىل _ پاكىتلارنى ئوتتۇرىغا قويۇش، جازالارنى يۈرگۈزۈش، دىننىڭ ھۆكۈملىرىنى ئىجرا قىلىش بىلەن جىھاد قىلغىن. ھەر ئىككى پىرقىغا قارشى جىھاد قىلىشتا ئۇلارغا قاتتىق قول بولغىن، ئۇلارنىڭ ئاخىرەتتە بارىدىغان ۋە ئورۇن ئالىدىغان جايى جەھەننەمدۇر، ئۇلار بارىدىغان جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي!

10 _ ئاللاه كاپىرلارنىڭ مۇسۇلمانلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشاش ئەھۋالىغا ۋە ئۇ كاپىرلارنىڭ كاپىر تۇرۇقلۇق، مۇسۇلمانلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشىغانلىقىنىڭ ھېچ پايدىسى بولمايدىغانلىقىغا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ ئايالىنى ۋە لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ ئايالىنى مىسال قىلىپ كەلتۈردى، بۇ ئىككى ئايال بىزنىڭ بەندىلىرىمىزدىن ئىككى ياخشى بەندە (نۇھ بىلەن لۇت) نىڭ ئەمرىدە ئىدى، ئۇلارنىڭ ئىككىلىسى ئەرلىرىگە دىندا خيانەت قىلدى، ئۇلار كاپىر ئايالار ئىدى. ئۇ ئىككى پەيغەمبەر ئاللاھتىن ئايالىلىرىغا كەلگەن ئازابتىن ھېچ نەرسىنى توسۇپ قالالمىدى ۋە ئۇ ئىككى ئايالغا: «دوزاخقا كىرگۈچىلەر بىلەن بىللە دوزاخقا كىرىڭلار» دېيىلدى

11 _ ئاللاھ ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭغا خالىس ئىبادەت قىلغان ۋە ئاللاھنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان مۇئمىنلەرنىڭ ئەھۋالىغا ۋە كاپىرلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشىغانلىقىنىڭ ئۇلارنىڭ ئىمانىغا قىلچە زىيان يەتكۈزمەيدىغانلىقىغا ئەشەددىي كاپىر پىرئەۋننىڭ ئايالىنى مىسال قىلىپ كەلتۈردى. ئۇ مۇئمىن ئايال ئىدى، ئۇ ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھقا دۇئا قىلىپ: «ئى رەببىم! جەننەتتە سېنىڭ دەرگاھىڭدا ماڭا بىر ئۆي بىنا قىلىپ بەرگىن، مېنى پىرئەۋندىن، ئۇنىڭ پىتنىسىدىن ۋە ئۇنىڭ يامانلىقلىرىدىن قۇتقۇزغىن، مېنى زالىملىقتا، ئازغۇنلۇقتا پىرئەۋنگە ئەگەشكەن قەۋمدىن ۋە ئۇلارنىڭ ئازابلىشىدىن قۇتقۇزغىن» دېگەن ئىدى.

12 _ ئاللاھ ئۆزىنى پاك تۇتقان، ئەزاسىنى زىنادىن ساقلىغان ئىمران قىزى مەريەمنى مىسال قىلىپ كەلتۈردى. ئاللاھ جىبرىل ئەلەيھىسسالامنى مەريەمنىڭ كۆڭلىگىنىڭ يانچۇقىغا پۈۋلەشكە بۇيرىدى. جىبرىلنىڭ پۈۋلىشى مەريەمنىڭ بالىياتقۇسىغا بېرىپ يەتتى، شۇنىڭ بىلەن مەريەم ئىيسا ئەلەيھىسسالامغا ھامىلدار بولدى. مەريەم رەببىنىڭ سۆزلىرىگە، پەيغەمبەرلىرىگە نازىل قىلغان كىتابلىرىغا ئىمان ئېيتتى ۋە بەندىلىرىگە بەلگىلەپ بەرگەن شەرىئەتكە ئەمەل قىلدى، ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغۇچىلاردىن بولدى.

مۇلك سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ پادىشاھلىقى ۋە مۇتلەق ھاكىمىيىتى قۇلىدا بولغان، ئۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدا ئەمر _ پەرمانلىرى ئىجرا بولۇپ تۇرغان ئاللاھنىڭ ئاتا _ ئېھسانلىرى ۋە بەرىكىتى كۆپتۇر. ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر.

2 _ ئاللاھ سىلەردىن قايسىڭلارنىڭ ئەمەلىنىڭ ئەڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى سىناش ئۈچۈن، ئۆلۈمنى ۋە ھاياتلىقنى ياراتقان زاتتۇر. ئاللاھ ھەممىگە غالىبتۇر، ھېچقانداق ئىشتىن ئاجىز كەلمەيدۇ، تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر. (بۇ ئايەت كىشىلەرنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشقا تەرغىب قىلىشنى ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت سادىر قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ).

3 _ ئاللاھ يەتتە ئاسماننى بىرىنى بىرىنىڭ ئۈستىدە، بىرى بىرىگە تۇتاشمايدىغان قىلىپ ياراتقان زاتتۇر. ئى قارىغۇچى! رەھمان ئاللاھنىڭ ياراتقانلىرىدىن ھېچقانداق زىتلىق ۋە ئىختىلاپ كۆرمەيسەن، سەن ئاسمانلارغا تەكرار قاراپ باققىنىكى، بىرەر يېرىقنى ياكى نۇقساننى كۆرەمسەنكىن؟

4 _ ئاندىن سەن ئاسمانغا يەنە ئىككى قېتىم قارىغىن. كۆزۈڭ ئاسمانلاردا بىرەر نۇقساننى تېپىشتىن ئۈمىد ئۈزگەن، خارلانغان ۋە تالغان ھالدا قايتىدۇ.

5 _ كۆزلەر كۆرۈپ تۇرىدىغان ئەڭ يېقىن ئاسماننى كاتتا يورۇق يۇلتۇزلار بىلەن بېزىدۇق ۋە يۇلتۇزلارنى يەنە پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئوغرىلىقچە تىڭشاشقا ئۇرۇنغان شەيتانلارنى ئاتىدىغان ئوت ئۇچقۇنى قىلدۇق، شەيتانلارغا ئاخىرەتتە دوزاخ ئازابىنى تەييارلىدۇق.

6 _ ئۆزىنىڭ ياراتقۇچىسى بولغان ئاللاھنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا دوزاخ ئازابى بار. ئۇلارنىڭ بارىدىغان جايى بولغان دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

7 _ ئاشۇ كاپىرلار دوزاخقا تاشلانغان چاغدا، قاتتىق قايناپ تۇرغان دوزاخنىڭ ئىنتايىن يېقىمسىز ئاۋازىنى ئاڭلايدۇ.

8 _ دوزاخ كاپىرلارغا بولغان قاتتىق غەزەپتىن (يېرىلىپ) پارچە _ پارچە بولۇپ كېتىشكە تاس قالىدۇ. دوزاخقا ھەرقاچان بىر توپ ئادەم تاشلانغان چاغدا، دوزاخقا مەسئۇل پەرىشتىلەر ئۇلارغا كايىپ: «دۇنيادىكى ۋاقتىڭلاردا سىلەرگە سىلەرنى بۇگۈنكى بۇ ئازابتىن ئاگاھلاندۇرىدىغان پەيغەمبەر كەلمىگەنمىدى؟» دەپ سورايدۇ.

9 _ ئۇلار: «ئۇنداق ئەمەس، ئەلۋەتتە بىزگە ئاللاھ تەرىپىدىن پەيغەمبەر كەلگەن ۋە بىزنى ئاگاھلاندۇرغان، ئەمما بىز ئۇنى يالغانچى دېگەن ۋە ئۇ ئېلىپ كەلگەن ئايەتلەر

توغرۇلۇق ‹ئاللاھ ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىن ھېچكىمگە بىر نەرسە نازىل قىلمىغان، ئى پەيغەمبەرلەر! سىلەر پەقەت ھەقىقەتتىن چوڭقۇر ئازغۇنلۇقتا تۇرۇۋاتىسىلەر› دېگەن ئىدۇق» دەيدۇ.

10 _ ئۇلار گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىپ: «ئەگەر بىز ھەقىقەتنى ئىزدەۋاتقان كىشى سۈپىتىدە قۇلاق سالغان بولساق ياكى بىز دەۋەت قىلىنغان دىن ھەققىدە ئەقلىمىزنى ئىشلىتىپ ئويلىنىپ كۆرگەن بولساق، دوزاخ ئەھلىنىڭ قاتارىدا بولماس ئىكەنمىز» دەيدۇ.

11 _ شۇنداق قىلىپ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبەرلەرنى ئىنكار قىلغانلىقىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ دوزاخ ئەھلى قاتارىدىن بولۇشىغا سەۋەب بولغان كاپىرلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ. دوزاخ ئەھلى ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن يىراق بولسۇن!

12 _ رەببىدىن قورقىدىغان، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىدىغان ۋە كىشىلەر كۆرمىگەن جايلاردا گۇناھ قىلمايدىغان، ئاخىرەتنىڭ ئازابىنى كۆرمەي تۇرۇپ ئۇنىڭدىن قورقىدىغان كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنى ئاللاھ مەغپىرەت قىلىدۇ ۋە ئۇلارغا جەننەتتىن ئىبارەت كاتتا مۇكاپات ئاتا قىلىدۇ.

13 _ ئى ئىنسانلار! قانداقلا بىر ئىشتا سۆزۈڭلارنى مەيلى مەخپىي قىلىڭلار ياكى ئاشكارا قىلىڭلار، ئۇ ئاللاھقا نىسبەتەن ئوخشاشتۇر. چۈنكى ئاللاھ دىللاردىكى سىرلارنى بىلگۈچىدۇر. ئەھۋال بۇنداق تۇرسا، سىلەرنىڭ گەپ _ سۆزۈڭلار ياكى ئەمەلىڭلار ئاللاھقا قانداقمۇ مەخپىي قالسۇن؟!

14 _ ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان زات ئۆزى يارىتقان مەخلۇقاتنى ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلىرىنى بىلمەمدۇ؟ ئاللاھ ھەممە مەۋجۇداتنى ئەڭ مۇكەممەل ۋە ئەڭ گۈزەل شەكىلدە يارىتقان زاتتۇر، ئۇ بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىباندۇر، ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى تولۇق بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

15 _ ئاللاھ زېمىننى سىلەرنىڭ ماكانلىشىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە بويسۇندىدىغان قىلىپ بەرگەن زاتتۇر. سىلەر زېمىننىڭ تەرەپلىرىدە يۈرۈڭلار ۋە ئاللاھنىڭ سىلەرگە زېمىندىن چىقىرىپ بېرىدىغان رىزقىدىن يەڭلار، سىلەر قىيامەت كۈنى قەبرەڭلاردىن چىقىپ، ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازانى ئېلىش ئۈچۈن بارىدىغان بىردىنبىر يېرىڭلار ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر. (بۇ ئايەتتە تىرىكچىلىك قىلىپ رىزىق تەلەپ قىلىشقا تەشەببۇس قىلىنغان، ئايەتتە يەنە ئاللاھنىڭ يەككە _ يېگانە ئىلاھ ئىكەنلىكى، ھېچقانداق شېرىكى يوقلىقى ۋە چەكسىز قۇدرىتىنىڭ دەلىللىرى بار، يەنە ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ئەسلىتىش، دۇنيالىققا بېرىلىپ كېتىشتىن ئاگاھلاندۇرۇش بار).

16 _ 17 _ ئی مەككىلىك كاپىرلار! سىلەر ئاسماندىكى ئاللاھنىڭ سىلەرنى يەرگە يۇتقۇزۇۋېتىشىدىن خاتىرجەم بولالامسىلەر؟ ئۇ چاغدا زېمىن تۇيۇقسىز قاتتىق تەۋرەپ كېتىدۇ، (ھەتتا سىلەر پۇتۇنلەي ھالاك بولغانغا قەدەر تەۋرەيدۇ) ياكى ئاسماندىكى ئاللاھنىڭ سىلەرگە تاش ياغدۇرۇشىدىن خاتىرجەم بولالامسىلەر؟ ئى كاپىرلار! سىلەر ئازابنى كۆرگەن چاغدا مېنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشۇمنىڭ راست ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر. ئۇ چاغدا بىلگىنىڭلارنىڭ سىلەرگە قىلچە پايدىسى بولمايدۇ.

18 _ شەكسىزكى، مەككىلىك كاپىرلاردىن بۇرۇن نۇھ قەۋمى، ئاد ۋە سەمۇد قەۋملىرىگە ئوخشىغان قەۋملەر ئۆزلىرىگە كەلگەن پەيغەمبەرلەرنى يالغانچى دېگەن ئىدى. مېنىڭ ئۇلارغا بەرگەن جازايىم قانداق بولدى؟ مەن ئۇلارغا ئازاب ئەۋەتىش ئارقىلىق ئۇلاردىكى نېمەتنى قانداق ھالاكەتكە ئايلاندۇردۇم؟

19 _ 21 _ ئاشۇ كاپىرلار بىلمەمدۇ؟ قاناتلىرىنى بەزىدە يايغان ۋە بەزىدە يىغقان ھالدا ئۇلارنىڭ ئۈستىدە ئۇچۇپ يۈرۈۋاتقان قۇشلارنى كۆرمىدىمۇ؟ ھاۋادىكى بۇ قۇشلارنى چۈشۈپ كېتىشتىن پەقەت رەھمان ئاللاھ تۇتۇپ تۇرىدۇ. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭ يارىتىقانلىرىدا ھېچقانداق نۇقساننى كۆرگىلى بولمايدۇ. ئى كاپىرلار! سىلەرنىڭ گۇمانىڭلارچە ئەگەر ئاللاھ سىلەرگە بىر يامانلىقنى ئىرادە قىلسا، سىلەرگە رەھمان ئاللاھتىن باشقا يارىدەم قىلىدىغان قوشۇنۇڭلار كىملەر؟ كاپىرلار بۇ گۇمانلىرىدا پەقەتلا شەيتانغا ئالدىنىش ۋە ئازغۇنلۇق ئىچىدىدۇر. ئەگەر ئاللاھ سىلەرگە بېرىپ كېلىۋاتقان رىزقىنى توختىتىپ قويسا، سىلەرنىڭ گۇمانىڭلاردىكى سىلەرگە رىزىق بېرىدىغان ئاشۇ رىزىق بەرگۈچى كىم؟ كاپىرلار بۇلارنى ئويلاش ئۈياقتا تۇرسۇن، ئۆزلىرىنىڭ ئازغۇنلۇقىدا، تەكەببۇرلۇقىدا، ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىشتا تولىمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن بولۇپ، ئۇلار ھەق گەپنى ئاڭلىمايدۇ ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشمەيدۇ.

22 _ ئۆزىنىڭ نەگە بېرىشنى ۋە قانداق بېرىشنى بىلمەي يۈزىچە يىقىلىپ يۈرۈپ ماڭغان ئادەم ئەڭ توغرا يولدىكى ئادەممۇ ياكى قەددىنى رۇس تۇتۇپ، توپتوغرا يولدا تۇز ماڭغان ئادەممۇ؟ (بۇ ئايەتتە ئاللاھ كاپىر بىلەن مۇئمىن ئۇچۇن مىسال كەلتۈرگەن).

23 _ 24 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرنى يوقتىن بار قىلغان، سىلەرگە ئاڭلاش ئۇچۇن قۇلاقنى، كۆرۈش ئۇچۇن كۆزلەرنى ۋە ئەقلىڭلارنى ئىشلىتىشىڭلار ئۇچۇن دىللارنى ئاتا قىلغان زاتتۇر. ئى كاپىرلار! سىلەر رەببىڭلار ئاتا قىلغان بۇ نېمەتلەرنىڭ شۈكرانىسىنى بەكمۇ ئاز ئادا قىلىسىلەر». ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «ئاللاھ سىلەرنى يارىتقان ۋە يەر يۈزىگە تارقاتقان زاتتۇر.

سلەر مۇشۇ تارقىلىشتىن كېيىن، قىيامەت كۈنى ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە ئۇنىڭغا يارىشا مۇكاپات ياكى جازا ئېلىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا توپلىنىسىلەر».

25 _ 26 _ كاپىرلار: «ئى مۇھەممەد! ھېساب مەيدانىغا توپلىنىش قاچان ئەمەلگە ئاشىدۇ؟ ئى مۇئمىنلەر! ئەگەر سلەر بۇ سۆزۈڭلاردا راستچىل بولساڭلار ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى بىزگە دەپ بېرەلەمسىلەر؟» دەيدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا « قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى ھەققىدىكى ئىلىم ئاللاھقا خاستۇر، مەن پەقەتلا سلەرنى كاپىرلىقىڭلارنىڭ ئاقىۋىتىدىن قورقىتىدىغان ئوپئوچۇق ئاگاھلاندۇرغۇچىمەن، مەن سلەرگە ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ناھايىتى روشەن بايان قىلىپ بېرىمەن» دېگىن.

27 _ كاپىرلار ئاللاھنىڭ ئازابىنىڭ ئۆزلىرىگە يېقىن تۇرغانلىقىنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرگەن چاغدا، ئۇلارنىڭ يۈزلىرى خارلىقتىن ۋە قايغۇدىن قارىداپ كېتىدۇ ۋە ئۇلارغا كايىپ: «مانا بۇ سلەر دۇنيادىكى ۋاقىتىڭلاردا تېزرەك كېلىشنى تەلەپ قىلغان ئازابتۇر» دېيىلىدۇ.

28 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، « سلەر ئارزۇ قىلغاندەك ئاللاھ مېنى ۋە مەن بىلەن بولغان مۇئمىنلەرنى مەيلى ھالاك قىلىۋەتسۇن ياكى بىزگە رەھىم قىلىپ ئەجىلىمىز توشقۇچە بىزگە مۆھلەت بەرسۇن ۋە بىزنى ئازابتىن ساقلاپ قالسۇن، سلەرنى قاتتىق ئازابتىن كىم قوغداپ قالىدۇ؟ كىم قۇتقۇزىدۇ؟».

29 _ ئېيتقىنكى، «ئۇ ئاللاھ ناھايىتى مېھرىباندۇر، بىز ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتۇق، ئۇنىڭ شەرىئىتىگە ئەمەل قىلدۇق، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلدۇق، بارلىق ئىشلىرىمىزدا يالغۇز ئۇنىڭغىلا تايانىدۇق. ئى كاپىرلار! ئازاب كەلگەن چاغدا، بىز بىلەن سلەردىن ئىبارەت بۇ ئىككى پىرقىدىن قايسىسىنىڭ توغرا يولدىن پۈتۈنلەي يىراقتا ۋە تامامەن ئازغۇنلۇقتا ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر».

30 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «دەپ بېقىڭلارچۇ، ئىچىۋاتقان سۈيۈڭلار يەرگە سىڭىپ كەتسە، ھېچقانداق چارە بىلەن ئۇنى قايتۇرۇپ كېلەلمىسەڭلار، سلەرگە ئاللاھتىن باشقا كىم زېمىندا ئاقىدىغان سۈنى كەلتۈرۈپ بېرىدۇ؟».

قەلەم سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4 _ نۇن (بۇ خىلدىكى ھەرپلەرنىڭ بايانى بەقەرە سۈرىسىنىڭ بېشىدا ئۆتتى). ئاللاھ پەرىشتىلەر ۋە ئىنسانلار خەت يازىدىغان قەلەم بىلەن ۋە ئۇلار يازىدىغان ياخشىلىق، مەنپەئەت ۋە ئىلىم قاتارلىق نەرسىلەر بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئى پەيغەمبەر! سەن رەببىڭ ئاتا قىلغان پەيغەمبەرلىك نېمىتى سەۋەبلىك ھەرگىز مەجنۇن (كەم ئەقىل ۋە نادان) ئەمەسسەن. شەك _ شۈبھىسىزكى، سېنىڭ دىننى يەتكۈزۈش يولىدا تارتقان جاپا _ مۇشەققەتلىرىڭ ئۈچۈن، ئەلۋەتتە ساڭا تۈگىمەس – پۈتمەس ۋە كاتتا مۇكاپاتلار بار. سەن ھەقىقەتەن بۈيۈك ئەخلاققا ئىگىسەن. قۇرئان ئۆز ئىچىگە ئالغان ئەخلاق _ پەزىلەتلەرنىڭ ھەممىسى سەندە تېپىلىدۇ. (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قۇرئان بىلەن ئەخلاقلىنىپ، قۇرئاننىڭ كۆرسەتمىلىرى بويىچە ئىش كۆرەتتى، قۇرئاندا بۇيرۇلغاننى قىلىپ، مەنئى قىلىنغاندىن يىراق تۇراتتى).

5 _ 6 _ ئى پەيغەمبەر! كىمنىڭ مەجنۇن ئىكەنلىكىنى كەلگۈسىدە سەنمۇ كۆرىسەن، ئۇلار كاپىرلارمۇ كۆرىدۇ.

7 _ شەكسىزكى، سېنىڭ رەببىڭ ھەق دىننىڭ ۋە ھىدايەتنىڭ يولىدىن ئازغان بەدبەختلەرنى ئوبدان بىلىدۇ، ھەق دىننىڭ يولىغا كىرىپ ھىدايەت تاپقان تەقۋادارلارنىمۇ ئوبدان بىلىدۇ.

8 _ ئى پەيغەمبەر! ھەق دىننى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا قارشى تۇرۇشتا چىڭ تۇرغىن، ئۇلارغا ھەرگىز ئىتائەت قىلمىغىن.

9 _ ئۇلار سېنىڭ مادارا قىلىشىڭنى، شۇنىڭ بىلەن ئۆزلىرىنىڭمۇ سەن بىلەن مادارا قىلىشىنى ئارزۇ قىلىدۇ.

10 _ 15] ئى پەيغەمبەر! ھەربىر قەسەمخور، يالغانچى، پەسكەش، كىشىلەرنىڭ ئارقىسىدىن گەپ قىلىدىغان غەيۋەتخور، كىشىلەرنىڭ مۇناسىۋىتىنى بۇزۇش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا گەپ توشۇپ يۈرىدىغان سۈخەنچى، ھەقىقەتنىڭ دۈشمنى، پۇل _ مالغا بېخىللىق قىلغۇچى،

ياخشىلىقتىن توسقۇچى، كىشىلەرگە يامانلىق قىلىشتا ۋە ھارام ئىشلارنى قىلىشتا ھەددىدىن ئاشقۇچى، ئۇچىغا چىققان گۇناھكار، ئەشەددىي كاپىر، ئۇنىڭ ئۈستىگە ھارامدىن بولغان ئادەمگە بويسۇنمىغىن. بىزنىڭ ئايەتلىرىمىز ئۇنىڭغا ئوقۇپ بېرىلسە، ئۇ مال _ مۇلۇكى ۋە ئوغۇللىرى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈن ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتىپ كۆرەڭلەپ: «بۇ بۇرۇنقىلارنىڭ ئەپسانىلىرىدۇر ۋە ئۇلارنىڭ خۇراپاتلىرىدۇر» دەيدۇ. (بۇ ئايەتلەر گەرچە ۋەلىد ئىبنى مۇغىرە قاتارلىق بەزى مۇشرىكلار ھەققىدە نازىل قىلىنغان بولسىمۇ، مۇسۇلمانلارنى مۇشۇ رەزىل ئالامەتلەر بار كىشىلەر بىلەن دوست بولۇشتىن ۋە ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىغا رازىلىق بىلدۈرۈشتىن ئاگاھلاندۇرغان).

16 _ بىز يېقىندا ئۇنىڭ بۇرنىغا ھاياتى بويىچە قۇتۇلالمايدىغان بىر بەلگىنى سالىمىز. بۇ ئۇنى قىلمىشلىرى سەۋەبلىك جازالاش ۋە كىشىلەرنىڭ ئالدىدا رەسۋا قىلىش ئۈچۈندۇر.

17 _ 18 _ شەكسىزكى، بىز مەككىلىكلەرنى خۇددى باغ ئىگىلىرىنى سىنىغاندەك قەھەتچىلىك ۋە ئاچارچىلىق بىلەن سىنىدۇق. ئۆز ۋاقتىدا باغ ئىگىلىرى بېغىنىڭ مېۋىلىرىنى كەمبەغەللەر كۆرمەستىن سەھەردىلا ئۈزۈۋېلىشقا قەسەم ئىچىشكەن ۋە «ئاللاھ خالىسا» دېمىگەن ئىدى.

19 _ 20] ئۇلار ئۇخلاۋاتقاندا، ئۇ باغقا رەببىڭ يانغىن چۈشۈرۈپ، ئۇنى كۆيدۈرۈۋەتتى ۋە بىردەمدىلا قاپقارا كېچىدەك قىلىۋەتتى.

21 _ 22] ئۇلار: ئەتىگەندە: بىر _ بىرىنى چاقىرىپ: «ئەگەر مېۋىلەرنى ئۈزمەكچى بولساڭلار، باغقا سەھەردە بېرىڭلار» دەپ توۋلاشقان ئىدى.

23 _ 24] ئۇلار: «بۈگۈن كەمبەغەللەردىن ھېچقايسىسى باغقا كىرمىسۇن» دەپ بىر _ بىرى بىلەن پىچىرلىشىپ ناھايىتى تېز ماڭغان ئىدى.

25 _ ئۇلار: «كەمبەغەللەرنى باغقا كىرىشتىن ۋە باغنىڭ مېۋىسىنى ئېلىشتىن توسۇپ قېلىش مەقسىتى بىلەن ئەتىگەن سەھەردە يولغا چىققان. ئۇلار ئۆز گۈمانىدا قارارىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا قادىر ئىدى.

26 _ 33] ئۇلار بېغىنىڭ كۆيۈپ كۈل بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، بۇنى قوبۇل قىلالمىدى ۋە : «بىز چوقۇم يولدا ئېزىپ قاپتۇق» دېيىشتى، ئاندىن ئۇلار بۇنىڭ ئۆزلىرىنىڭ بېغى ئىكەنلىكىنى بىلگىنىدە، «بىز كەمبەغەللەرنى باغدىن توسقانلىقىمىز سەۋەبلىك بۇ باغدىن قۇرۇق قاپتۇق» دېيىشتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئەقىللىقراق بىرى: «مەن سىلەرگە ‹ئاللاھ خالىسا› دېسەڭلارچۇ دېمىگەنمىدىم؟» دېدى. ئۇلار ئۆز خاتالىقىنى تونۇپ، توغرىلىققا قايتقاندىن كېيىن: «بېشىمىزغا كەلگەن بۇ مۇسىبەتتە رەببىمىز بىزگە زۇلۇم قىلدى دېمەيمىز، چۈنكى رەببىمىز زۇلۇم قىلىشتىن ۋە

هەرقانداق كەمچىلىكتىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ئەمەلىيەتتە كەمبەغەللەرگە بېخىللىق قىلىپ، ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلىپتۇق» دېيىشتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ‹ئاللاھ خالىسا› دېمىگەنلىكى ۋە ياماننى ئىشنى نىيەت قىلغانلىقى سەۋەبلىك بىر _ بىرىگە مالامەت قىلىشقا باشلىدى. ئاندىن ئۇلار: «ۋاي ئىست! بىز راستىنلا كەمبەغەللەرنى باغدىن مەنئى قىلىپ ۋە ئاللاھنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىپ بەكمۇ ھەددىمىزدىن ئېشىپتۇق، ئۇمىدىمىز شۇكى، بىز گۇناھىمىزنى تونۇغان ۋە ئاللاھقا تەۋبە قىلغانلىقىمىز ئۈچۈن، رەببىمىز بىزگە كۆيۈپ كەتكەن بېغىمىزدىن ياخشىراق بىر باغنى بەرگەي، بىز يالغۇز رەببىمىزدىنلا ئۈمىد كۈتىمىز، ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلەيمىز، ئۇنىڭدىن ياخشىلىق تىلەيمىز» دېيىشتى. بىز رەببىنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغان، رەببى ئاتا قىلغان پۇل _ مالنىڭ زاكىتىنى بېرىشكە بېخىللىق قىلىپ ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلمىغان ھەرقانداق گۇناھكارنى بۇ دۇنيادا خۇددى باغ ئىگىلىرىنى جازالىغاندەك جازالايمىز. ئاخىرەتتىنىڭ ئازابى بۇ دۇنيانىڭ ئازابىدىن تېخىمۇ قاتتىقتۇر، تېخىمۇ چوڭدۇر. ئەگەر ئۇلار بىلسە ئىدى، ئۆزلىرىنىڭ جازالىنىشىغا سەۋەب بولىدىغان ئىشلارنى قىلمىغان بولاتتى.

34 _ شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، ئۇنىڭ توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلانغان تەقۋادار كىشىلەرگە ئاخىرەتتە رەببىنىڭ دەرگاھىدا نازۇنېمەتلىك جەننەتلەر بار، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈلۈك تۇرىدۇ.

35 _ 36 _ بىز ئاللاھقا بويسۇنۇپ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلغان كىشىلەرنى كاپىرلار بىلەن باراۋەر قىلامدۇق؟ سىلەرگە نېمە بولدى؟ سىلەر قانداقلارچە بۇنداق ئادالەتسىز ھۆكۈمنى چىقىرىپ ئۇلارنى باراۋەر سانايسىلەر؟

37 _ 38 _ ياكى سىلەردە ئاللاھ نازىل قىلغان بىرەر كىتاب بولۇپ، ئۇنىڭغا ئىتائەتمەنلەر بىلەن ئاسىي –گۇناھكارلار باراۋەر بولىدۇ دەپ يېزىلغانمۇ؟ سىلەر ئۇنى ئوقۇپ شۇڭا بۇنداق ئادالەتسىز ھۆكۈمنى چىقىرامسىلەر؟ ئۇ كىتابتا سىلەر كۆڭلۈڭلار تارتقاننى قىلىساڭلار بولىدۇ دەپ بارمۇ؟ سىلەرگە مۇنداق ئىش يوق.

39 _ ياكى «سىلەر نېمىنى خالىساڭلار ۋە كۆڭلۈڭلار نېمىنى تارتسا شۇنى قىلىساڭلار بولىدۇ» دەپ ئارىمىزدا تۈزۈلگەن بىرەر كېلىشىم بارمۇ؟

40 _41 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشىركلاردىن سورىغىنكى، ئۇلارنىڭ قايسىسى بۇ ھۆكۈمگە كېپىللىك قىلالايدۇ؟ ياكى ئۇلارنىڭ كېپىللىك قىلىدىغان ۋە ئۇلارنى خالىغان ئىشلىرىنى قىلىشىغا ياردەم قىلىدىغان ئىلاھلىرى بارمۇ؟ ئەگەر ئۇلار بۇ سۆزىدە راستچىل بولسا، ئاشۇ ئىلاھلىرىنى كەلتۈرۈپ باقسۇن.

42 _ قیامەت کۈنی ئىش قىينلىشىدۇ، قورقۇنچ تېخىمۇ ئاشىدۇ. ئاللاھ بەندىلەر ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىش ئۈچۈن كېلىدۇ، ئاللاھ مۇبارەك پاچىقىنى ئاچىدۇ، مەلۇمكى، ھېچقانداق نەرسە ئاللاھنىڭ پاچىقىغا ئوخشىمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «رەببىمىز پاچىقىنى ئاچىدۇ، ھەربىر ئەر ۋە ئايال مۇئمىن ئۇنىڭغا سەجدە قىلىدۇ، دۇنيادا ئاللاھ ئۈچۈن ئەمەس، پەقەت كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن سەجدە قىلغانلار سەجدە قىلماقچى بولىدۇ _ يۇ، سەجدە قىلالمايدۇ» (ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى).

43 _ ئۇلار قورقۇپ كەتكەنلىكتىن كۆزلىرى چەكچىيىپ قالىدۇ، بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىيالمايدۇ، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن بولغان قاتتىق خارلىق قاپلىۋالىدۇ. ئۇلار دۇنيادا ئاللاھقا سەجدە قىلىشقا، ئىبادەت قىلىشقا دەۋەت قىلىنغان چاغدا، ئۇلار سەجدە قىلىشقا قادىر، تېنى ساق تۇرۇقلۇق، چوڭچىلىق قىلىپ ۋە تەكەببۇرلۇق قىلىپ سەجدىدىن باش تارتقان ئىدى.

44 _ 45 _ ئى پەيغەمبەر! بۇ قۇرئاننى ئىنكار قىلغانلارنى ماڭا قالدۇرغىن، مەن ئۇلارنىڭ جازاسىنى بېرىمەن. بىز ئۇ كاپىرلارغا پۇل _ مال، ئەۋلاد ۋە نېمەتلەرنى ئاتا قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى تۈيدۈرماستىن ئاستا _ ئاستا ھالاكەتكە يۈزلەندۈرىمىز. ئۇلارنىڭ گۇناھقا تېخىمۇ بەك پېتىشى ئۈچۈن، ئۇلارغا مۆھلەت بېرىمەن، ئۇلارنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلىمەن. شەكسىزكى، مېنىڭ كاپىرلارغا قارىتا تەدبىرىم پۇختىدۇر.

46 _ 47 _ ياكى سەن ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارنى دىنغا دەۋەت قىلغانلىقىڭغا ئۇلاردىن ھەق تەلەپ قىلغانلىقتىن، ئۇلارنىڭ يۈكى ئېغىرلىشىپ قاپتۇمۇ؟ ياكى ئۇلاردا غەيىب ئىلمى بولۇپ، ئۆزلىرىنى مۇئمىنلەردىن ئەۋزەل دەپ ھۆكۈم قىلىشى ئۈچۈن، ئاشۇ غەيىب ئىلمىدىن بىر نەرسىلەرنى يېزىۋالامدۇ؟

48 _ 50 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنىڭ ھۆكۈم قىلغان ۋە تەقدىر قىلغان ئىشلىرىغا سەۋر قىلغىن، ئاللاھنىڭ كاپىرلارغا مۆھلەت بەرگەنلىكى ۋە ساڭا نۇسرەت بېرىشنى كېچىكتۈرگەنلىكى ئۇنىڭ ھۆكمىدۇر. سەن ھەرگىز سەۋرسىزلىك قىلىپ، قەۋمىدىن ئاغرىنىپ، ئاخىرى بېلىقنىڭ قارنىغا كىرىپ كەتكەن يۇنۇس ئەلەيھىسسالامدەك بولمىغىن. ئۆز ۋاقتىدا ئۇ قەۋمىگە تېزرەك ئازاب كېلىشىنى تىلەپ، چوڭقۇر غەمگە پاتقان ھالدا رەببىگە ئىلتىجا قىلغان ئىدى. ئەگەر ئۇ رەببىنىڭ نېمىتىگە ئېرىشىپ تەۋبە قىلىشقا ۋە تەۋبىسى قوبۇل بولۇشقا مۇۋەپپەق بولمىسا ئىدى، ئەلۋەتتە، ئۇ مالامەت قىلىنغان ھالدا بىر قاقاس دالاغا تاشلانغان بولاتتى. ئۇ ئۆزىگە مالامەت كەلتۈرىدىغان

ئىشنى قىلدى. لېكىن رەببى ئۇنى پەيغەمبەر قىلىشقا تاللىدى ۋە ئۇنى نىيىتى، ئەمەلى ۋە گەپ _ سۆزلىرى دۇرۇس بولغان سالىھ مۇئمىنلەر قاتارىدىن قىلدى.

51 _ ئى پەيغەمبەر! كاپىرلار سېنى يامان كۆرگەنلىكتىن، ئۇلار قۇرئاننى ئاڭلىغان چاغلىرىدا، ئاللاھ سېنى ساقلىمىسا ۋە قوغدىمىسا يامان كۆزلىرى بىلەن سېنى يېقىتىۋېتىشكە تاس قالىدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىچە سېنى : «ئۇ چوقۇم بىر مەجنۇندۇر» دېيىشىدۇ.

52 _ قۇرئان ئىنسانلار ۋە جىنلار ئۈچۈن پەقەتلا پەند _ نەسىھەت ۋە بايانىدۇر.

هاققه سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ۋەدىلەر ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلار ئەمەلگە ئاشىدىغان قىيامەت چوقۇم بولىدۇ.

2 _ چوقۇم بولىدىغان ئاشۇ قىيامەتنىڭ سۈپىتى ۋە ئەھۋالى قانداق؟

3 _ ئى پەيغەمبەر! سەن قىيامەتنىڭ ھەقىقىتىنى، قانداق ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭ دەھشىتىنى بىلەمسەن؟

4 _ سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان سەمۇد قەۋمى ۋە ھۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى بولغان ئاد قەۋمى دەھشىتى بىلەن دىللارغا قورقۇنچ سالىدىغان ئاشۇ قىيامەتنى ئىنكار قىلدى.

5 _ 8] سەمۇد ھەددىدىن زىيادە قاتتىق ۋە ئىنتايىن يۇقىرى بىر ئاۋاز بىلەنلا ھالاك قىلىندى. ئاد قەۋمى بولسا ناھايىتى قاتتىق ۋە سوغۇق بوران بىلەن ھالاك قىلىندى. ئاللاھ بوراننى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە يەتتە كېچە، سەككىز كۈندۈز ئۈزۈلدۈرمەي قويۇۋەتتى. ئۇ قەۋمنىڭ ئاشۇ كېچە _ كۈندۈزلەردە ئۆلۈپ تۈگەشكەنلىكىنى ۋە خورما دەرىخىنىڭ پور كۆتەكلىرىدەك ياتقانلىقىنى كۆرسەن. ئۇلاردىن بىرەر ئادەمنىڭ ھالاك بولماي قالغانلىقىنى كۆرەلەمسەن؟

9 _10 _ زالىم پىرئەۋن، ئۇنىڭدىن بۇرۇن ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىر قەۋملەر ۋە كاپىرلىقى، مۇشرىكلىكى، قەبىھ قىلمىشلىرى سەۋەبلىك شەھەرلىرى دۇم كۆمتۈرۈلگەن لۇت قەۋمى قاتارلىق قەۋملەرنىڭ ھەربىرى گۈناھقا پاتقان ۋە ئۆزلىرىگە ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرنى ئىنكار قىلغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ئۇلارنى قاتتىق ئازاب بىلەن جازالىدى.

11 _ 12] شەكسىزكى، توپان بالاسى كېلىپ، سۇ كۆتۈرۈلگەن ۋە ھەممە نەرسىنىڭ ئۈستىگە ئۆرلىگەن چاغدا، بىز سىلەرنىڭ ئەجدادىڭلارنى نۇھ بىلەن بىللە سۈنىڭ ئۈستىدە ئۈزۈپ كېتىۋاتقان كېمىگە چىقارغان ئىدۇق. بىز مۇئمىنلەر قۇتقۇزۇلغان ۋە كاپىرلار سۇدا غەرق قىلىنغان بۇ ۋەقەنى سىلەرگە ئىبرەت ۋە ۋەز _ نەسىھەت قىلدۇق. ئاللاھتىن ئاڭلىغانلىرىنى ساقلىيالايدىغان قۇلاقلار ئۇنى ساقلايدۇ ۋە بۇ قۇلاقلارنىڭ ئىگىسى بولغان ئىنسانلار تەپەككۇر قىلىدۇ.

13 _ 18] ئىسرافىل ئەلەيھىسسالام بىر قېتىم سۇر چالغان ۋە دۇنيا پۈتۈنلەي ھالاك بولىدىغان چاغدا، زېمىن ۋە تاغلار ئورۇنلىرىدىن كۆتۈرۈلۈپ بىر _ بىرىگە بىرلا ئۇرۇلۇش بىلەن

كۆكۈم تالقان بولۇپ كەتكەن چاغدا، ئەنە ئاشۇ چاغدا قىيامەت قايىم بولىدۇ، ئاسمان يېرىلىدۇ، بۇ كۈندە ئاسمان بوششىپ كېتىدۇ، ئۆزىنى تۈتۈپ تۇرالمايدۇ، مۇستەھكەملىكىنى يوقىتىدۇ، پەرىشتىلەر ئاسماننىڭ ئەتراپىدا تۇرىدۇ، ئۇ كۈندە رەببىڭنىڭ ئەرشىنى پەرىشتىلەرنىڭ كاتتىلىرىدىن سەككىز پەرىشتە ئۆز ئۈستىدە كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ. ئى ئىنسانلار! سىلەر بۇ كۈندە ئەمەلىڭلاردىن ھېساب بېرىش ۋە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى ئېلىش ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا چىقىرىلىسىلەر، ئاللاھقا سىلەرنىڭ سىرىڭلاردىن ھېچقانداق نەرسە مەخپىي قالمايدۇ.

19 _ 24] نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەن ئادەم قاتتىق خۇشاللىقتىن: «ئېلىڭلار! مېنىڭ نامە _ ئەمالىمنى ئوقۇپ بېقىڭلار، مەن دۇنيادىكى چاغلىرىمدا ئەمەلىمنىڭ مۇكاپاتىنى قىيامەت كۈنى چوقۇم كۆرىدىغانلىقىمغا ئىشەنگەن، شۇڭا ئىمان ئېيتىپ ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ، ئاخىرەتلىكىم ئۈچۈن تەييارلىق قىلغان ئىدىم» دەيدۇ. ئۇ مېۋىلىرى ئۆرە تۇرغان، ئولتۇرغان ۋە ياتقان ھەربىر كىشىنىڭ ئۈزۈشى ئۈچۈن يېقىن قىلىنغان، يۇكسەك جايلاردىكى ئالىي دەرىجىلىك جەننەتلەردە بایاشات تۇرمۇشتا بولىدۇ. ئۇلارغا: «ئۆتكەنكى دۇنيا ھاياتىدا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىڭلار ئۈچۈن، ھەرقانداق كۆڭۈلسىزلىكتىن ۋە غەم _ قايغۇدىن پۈتۈنلەي يىراق بولغان ھالدا، خۇشال _ خۇرام ياشاڭلار، جەننەتنىڭ نازۇنېمەتلىرىدىن يەڭلار، ئۇنىڭ لەززەتلىك شارابلىرىدىن ئىچىڭلار» دېيىلىدۇ.

25 _ 29] نامە _ ئەمالى سول قولىغا بېرىلگەن ئادەم قاتتىق ھەسرەت چەككەن ۋە پۇشايمان قىلغان ھالدا: «كاشكى، نامە _ ئەمالىم ماڭا بېرىلمىگەن بولسىچۇ! جازايىمنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمىگەن بولسامچۇ! كاشكى، دۇنيادىكى ئۆلۈمۈم بىلەن ھەممە ئىش تۈگىگەن بولسا ۋە شۇنىڭدىن كېيىن ھېچ تىرىلدۈرۈلمىگەن بولسامچۇ! دۇنيادا توپلىغان پۇل _ مېلىم ماڭا قىلچە ئەسقاتمىدى، مېنىڭ ھوقۇقۇم قولۇمدىن كەتتى » دەپ كېتىدۇ.

30 _ 34 _ جەھەننەمگە مەسئۇل پەرىشتىلەرگە دېيىلىدۇ: «بۇ گۇناھكارنى تۇتۇڭلار، قوللىرىنى زەنجىرلەر بىلەن بوينىغا باغلاڭلار، ئاندىن ئۇنى قاتتىق ئوتتا جازالاش ئۈچۈن دوزاخقا تاشلاڭلار، ئاندىن ئۇنى ئۇزۇنلۇقى يەتمىش گەز كېلىدىغان تۆمۈر زەنجىر بىلەن باغلاڭلار. چۈنكى ئۇ گۇناھكار ئاللاھتىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ شېرىكى يوقتۇر، دەپ ئىمان ئېيتمىغان، ئاللاھنىڭ دىنىغا ئەمەل قىلمىغان ۋە ئاش _ نانغا موھتاج پېقىرلارغا تاماق بېرىشنى تەرغىب قىلمىغان ئىدى.

35 _ بۇ قىيامەت كۈندە ئۇ كاپىرنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالىدىغان ھېچقانداق يېقىن دوست يوقتۇر.

36 _ 37 _ ئۇنىڭغا دوزاخ ئەھلىنىڭ بەدىنىدىن چىقىدىغان يىرىڭ _ زەردابتىن باشقا تاماق يوقتۇر، ئۇنى پەقەت ئاللاھنى ئىنكار قىلىشتا چىڭ تۇرغان گۇناھكارلار يەيدۇ».

38 _ 43 _ مەن سىلەر كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان نەرسىلەر بىلەن ۋە سىلەر كۆرەلمەيدىغان نەرسىلەر بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، بۇ قۇرئان ئاللاھنىڭ سۆزىدۇر، ئۇنى ھۆرمەتلىك ئەلچى جىبرىل مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئوقۇپ بېرىدۇ. ئۇ سىلەر گۇمان قىلغاندەك شائىرنىڭ سۆزى ئەمەس. سىلەر تولىمۇ ئاز ئىمان ئېيتىسىلەر، ئۇ كاھىنلارنىڭ قاپىيەلىك سۆزلىرىگە ئوخشايدىغان سۆزمۇ ئەمەس. ئاراڭلاردا تەپەككۇر قىلىدىغان ۋە ئاللاھنىڭ سۆزى بىلەن ئىنسان سۆزى ئوتتۇرىسىدىكى پەرقلەرنى بىلەلەيدىغان كىشىلەر ناھايىتى ئازدۇر. شەكسىزكى، قۇرئان ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان سۆزىدۇر.

44 _ 48 _ ئەگەر مۇھەممەد بىز ئېيتمىغان سۆزلەرنى بىزنىڭ نامىمىزدىن توقۇپ چىققان بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۇنى قۇدرىتىمىز بىلەن ۋە كۈچ _ قۇۋۋىتىمىز بىلەن قاتتىق جازالىغان بولاتتۇق، ئاندىن ئۇنىڭ جان تومۇرىنى كېسىپ تاشلايىتتۇق. ئۇ چاغدا، ئاراڭلاردىن ھېچكىم ئۇنى بىزنىڭ ئازابىمىزدىن قوغداپ قالالمايىتتى. شەك _ شۈبھىسىزكى، بۇ قۇرئان ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداپ، توسقانلىرىدىن يىراق تۇرىدىغان تەقۋادار مۇئمىنلەر ئۈچۈن ئۆگۈتتۈر.

49 _ 52] شەكسىزكى، قۇرئاننىڭ ئايەتلىرى روشەن تۇرسىمۇ، ئاراڭلاردا ئۇنى ئىنكار قىلىدىغانلارنىڭ بارلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمىز. مۇقەررەركى، قۇرئاننى ئىنكار قىلىش كاپىرلار ئۈچۈن ھەقىقەتەن چوڭقۇر ھەسرەت _ ئادامەتتۇر. كاپىرلار ئۆزلىرىگە تەييارلانغان ئازابنى ۋە مۇئمىنلەرگە تەييارلانغان نېمەتنى كۆرگەن چاغدا قاتتىق پۇشايمان قىلىدۇ. قۇرئان شەكسىز ھەقىقەتتۇر. ئاللاھنى بارچە نالايىق سۈپەتلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، دەپ ئېتىقاد قىلغىن، ئۇنى ئۇلۇغ ئىسىملىرى بىلەن ياد ئەتكىن.

مەئاریج سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4_ مۇشرىكلاردىن بىرەيلەن ئۆزىگە ۋە قەۋمىگە ئاللاھنىڭ ئازابى كېلىشنى تەلەپ قىلدى. قىيامەت كۈنى ئۇ ئازاب ئۈلارغا چوقۇم چۈشىدۇ، بۇنىڭدا قىلچە شەك يوق. يۈكسەك مەرتىۋىلىك ئاللاھتىن كېلىدىغان بۇ ئازابنى ھېچكىم توسۇپ قالالمايدۇ. پەرىشتىلەر ۋە جىبرىل ئەلەيھىسسالام ئۇزاقلىقى دۇنيانىڭ يىللىرىدىن ئەللىك مىڭ يىل كېلىدىغان بىر كۈندە ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا ئۆرلەيدۇ. بۇ ئەللىك مىڭ يىل مۇئمىن ئادەمگە نىسبەتەن پەرز ناماز ئوقۇغانچىلىك ۋاقىتتۇر.

5 _ ئى پەيغەمبەر! مۇشرىكلارنىڭ مەسخىرىلىرىگە ۋە ئازابقا ئالدىراپ كەتكىنىگە قارىتا سەۋرچان بولغىن، ئاللاھتىن باشقىسىغا دەردلەنمىگىن، ئۆزۈڭنى بىئارام قىلمىغىن.

6 _ 7_ كاپىرلار ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنى يىراق سانايدۇ ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشمايدۇ، دەپ قارايدۇ. بىز بولساق ئۇنى يېقىندا چوقۇم چۈشىدۇ، دەپ قارايمىز.

8 _ 9_ ئۇ كۈندە ئاسمان ئېرىتىلگەن مىستەك بولۇپ قالىدۇ.تاغلار شامال ئۈچۈرتقان رەڭلىك يۇڭدەك بولۇپ قالىدۇ.

10 _ ھېچبىر يېقىن ئۆزىنىڭ يېقىنىنىڭ ئەھۋالىنى سورىمايدۇ، چۈنكى ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆزىنىڭ دەردى بىلەن بەند بولۇپ كېتىدۇ.

11 _ 14_ ئۇلار بىر _ بىرىنى كۆرىدۇ ۋە تونۇيدۇ، ئەمما ھېچبىر ئادەم يەنە بىر ئادەمگە قىلچە يارىدەم قىلالمايدۇ. كاپىر ئادەم قىيامەتنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇپ قېلىش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئوغۇللىرىنى، ئايالىنى، قېرىندىشىنى، بارلىق قەۋم _ قېرىنداشلىرىنى ۋە يەر يۈزىدىكى ھەممە ئادەمنى تۇتۇپ بېرىپ بولسىمۇ، ئازابتىن قۇتۇلۇشنى ئارزۇ قىلىدۇ.

15 _ 18_ ئى كاپىر! ئىش ھەرگىز سەن ئارزۇ قىلغاندەك بولمايدۇ، سەن ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ھېچكىمنى تۇتۇپ بېرەلمەيسەن. ئۇ دوزاخ قاتتىق يالقۇنجاپ كۆيىدىغان ئوتتۇر، ئۇنىڭ ھارارىتى باشنىڭ تېرىسنى ۋە پۇتۇن بەدەننىڭ تېرىسنى شىلىدۇ. ئۇ ئوت دۇنيادا ھەققەتنى قوبۇل

قىلىشتىن باش تارتقان، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىشتىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە پۈل _ مال يىغىپ ئۇنىڭ زاكىتىنى بەرمەي ساقلىغان كىشىلەرنى چاقىرىدۇ.

19 _ 30 _ ئىنسان ھەقىقەتەن چىدامسىز ۋە قاتتىق ھېرىسمەن قىلىپ يارىتىلدى. ئۇنىڭغا بىرەر كۆڭۈلسىزلىك ۋە قىينىچىلىق يەتسە زارلىنىپ كېتىدۇ، بىرەر ياخشىلىققا ۋە ئوڭايلىققا ئېرىشسە قاتتىق بېخىللىشىپ كېتىدۇ. ئەممە نامازنى بارلىق شەرتلىرىگە رىئايە قىلىپ، ئۆز ۋاقتىدا مۇكەممەل ئادا قىلىدىغان، تىرىكچىلىكنى دەپ نامازدىن غەپلەتتە قالمايدىغان كىشىلەر ئۇنداق ئەمەس. ئۇلار پۈل _ مېلىدا ئاللاھ پەرز قىلغان زاكات بارلىقىنى، ئۇنىڭدا تىلەيدىغان ۋە ئىپپەتلىك بولغانلىقتىن تىلىمەيدىغان پېقىر كىشىلەرگە بېرىشكە تېگىشلىك مۇئەييەن ھەق بارلىقىنى بىلىدىغان ۋە ئۇنى تولۇق ئادا قىلىدىغان، قىيامەت كۈنى بارلىق ياخشى _ يامان ئەمەللەردىن ھېساب بېرىدىغانلىقىنىڭ ۋە تېگىشلىك مۇكاپاتقا ئېرىشىدىغانلىقىنىڭ ياكى جازاغا ئۇچرايدىغانلىقىنىڭ راست ئىكەنلىكىگە چىن ئىشىنىپ، ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ تەييارلىق قىلىدىغان، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قورقىدىغان كىشىلەردۇر. شەكسىزكى، ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھېچكىم خاترجەم بولالمايدۇ. ئۇلار جىنسىي ئەزالىرىنى ئاللاھ ھارام قىلغان ئىشلاردىن ساقلايدىغان كىشىلەردۇر. ئۆزىنىڭ ئايالى ۋە چۆرىلىرى بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر. چۈنكى بۇلار بىلەن يېقىنچىلىق قىلغانلارغا مالامەت قىلىنمايدۇ.

31 _ 35 كىمكى ئۆزىنىڭ ئايالىرى ۋە چۆرىلىرىدىن باشقا ئايالار بىلەن جىنسىي تەلىپىنى قاندۇرۇشنى ئىزدەيدىكەن، ئۇلار ھەددىدىن ئېشىپ ھالالدىن ھارامغا ئۆتۈپ كەتكەنلەردۇر.

32 _ ئۇلار ئاللاھنىڭ ۋە بەندىلەرنىڭ ئامانەتلىرىگە، ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە بەرگەن ۋەدىسىگە رىئايە قىلىدىغان، گۈۋاھلىق بېرىدىغان ئىشلاردا گۈۋاھلىقنى يوشۇرماي، ئۆزگەرتمەي ئەينەن ئادا قىلىدىغان، نامازلىرىنى ۋە بارلىق پەرزلەرنى ۋاقتىدا ئادا قىلىدىغان كىشىلەردۇر. يۇقىرىقى گۈزەل سۈپەتلەرگە ئىگە بولغان كىشىلەر نېمەتلىك جەننەتلەرگە ئورۇنلىشىدۇ، ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە تۇرلۇك نازۇنېمەتلەر بىلەن ئىززەت _ ئىكرام قىلىنىدۇ.

36 _ 39 ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارنىڭ سەن تەرەپكە ئالدىراپ كېلىشىگە تۇرتكە بولغان نەرسە زادى نېمىدۇ؟ ئۇلار ساڭا قاراپ بويۇنلىرىنى سوزۇپ كېلىدۇ ۋە ئوڭ _ سول تەرىپىڭدە توپلىشىپ ئولتۇرۇشىدۇ. ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ھەربىرى تېخى ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىنى نازۇنېمەتلىك جەننەتكە كىرگۈزۈشنى تەمە قىلىۋاتامدۇ؟ ئىش ھەرگىز ئۇلار تەمە قىلغاندەك بولمايدۇ. ئۇلار جەننەتكە ھەرگىز كىرەلمەيدۇ. شەكسىزكى، بىز ئۇلارنى ۋە باشقىلارنى ئۆزلىرى بىلىدىغان مەنىيدىن ياراتتۇق. ئۇلار ئىمان ئېيتمىدى. ئۇلار قانداقلارچە جەننەتكە كىرىشكە لايىق بولسۇن؟!

40 _ 41_ ئاي، كۈن، يۇلتۇز قاتارلىقلارنىڭ چىقىدىغان ۋە پاتىدىغان ئورۇنلىرىنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ ئۆزىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، بىز ئۇلارنى يوق قىلىۋېتىپ، ئورنىغا ئۇلاردىن ياخشىراق ۋە ئاللاھقا بەكرەك ئىتائەت قىلىدىغان قەۋمنى كەلتۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىرمىز. ئەگەر بىز شۇنداق قىلىشنى ئىرادە قىلساق، بىزگە ھېچكىم توسقۇنلۇق قىلالمايدۇ ۋە ھېچكىم بىزنى ئاجىز قىلالمايدۇ.

42 _ 44 _ لېكىن بىزنىڭ ئىلىممىزدە ۋە ئىرادىمىزدە كاپىرلارنى جازالاشنى كېچىكتۈرۈش ۋە ئۇلارنى باشقا قەۋمگە ئالماشتۇرماسلىق يېزىلىپ كەتكەن. ئى پەيغەمبەر! شۇڭا، سەن ئۇلارنى قويۇپ تۇرغىن، ئۇلار قىيامەت كۈنى ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنى تېتىغانغا قەدەر باتىلغا چۆمۈپ، ئويناپ تۇرسۇن. ئۇلار قەبرىلىرىدىن تىرىلىپ چىقىدىغان كۈنى خۇددى بۇ دۇنيادا ئۆزلىرى تىكلىۋالغان بۇتلىرىغا قاراپ تېز يۈگۈرگەندەك كۆزلىرى چەكچەيگەن، ئۆزلىرىنى خارلىق– زەبۇنلۇق قاپلىۋالغان ھالدا ھېساب مەيدانىغا يۈگۈرىدۇ. ئەنە شۇ ئۇلارغا ۋەدە قىلىنغان قىيامەت كۈنى بولۇپ، ئۇلار دۇنيادىكى چاغلىرىدا ئۇ كۈننى ئىنكار قىلاتتى ۋە مەسخىرە قىلاتتى.

نۇھ سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4 _ شەكسىزكى، بىز نۇھنى ئۆز قەۋمىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق ۋە ئۇنىڭغا: «قەۋمىڭگە قاتتىق ئازاب كېلىشتىن بۇرۇن ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغىن» دېدۇق. نۇھ ئېيتتى: «ئى قەۋمىم! مەن ھەقىقەتەن سىلەرنى ــ ئەگەر ماڭا ئاسىيلىق قىلساڭلار ــ سىلەرگە ئاللاھنىڭ ئازابى كېلىدىغانلىقىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن كەلگەن پەيغەمبەرمەن. ئاللاھقا خالىس ئىبادەت قىلىڭلار، ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار ۋە مەن بۇيرۇغان ئىشلارنى ئورۇنداش ۋە مەن توسقان ئىشلاردىن يېنىش ئارقىلىق ماڭا ئىتائەت قىلىڭلار. ئەگەر سىلەر ماڭا ئىتائەت قىلساڭلار ۋە دەۋەتىمنى قوبۇل قىلساڭلار، ئاللاھ گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ ۋە سىلەرنىڭ ئۆمرۈڭلارنى بەلگىلەنگەن ئەجىلىڭلار توشقۇچە ئۇزارتىدۇ. شەكسىزكى، ئەجەل كەلگەن چاغدا ئۇ كېچىكتۈرۈلمەيدۇ. ئەگەر سىلەر بۇنى بىلگەن بولساڭلار، ئەلۋەتتە ئاللاھقا ئىمان ئېيتىشقا ۋە تائەت _ ئىبادەتكە ئالدىرايتتىڭلار.

5 _ 10 _ نۇھ يەنە ئېيتتى: «ئى رەببىم! مەن ھەقىقەتەن قەۋمىمنى ساڭا ئىمان ئېيتىشقا ۋە ئىتائەت قىلىشقا كېچە _ كۈندۈز دەۋەت قىلدىم. ئەمما مېنىڭ بۇ دەۋەتىم ئۇلارنى مەندىن تېخىمۇ قاچىدىغان ۋە دەۋەتىمدىن تېخىمۇ يۈز ئۆرۈيدىغان قىلىۋەتتى. مەن ئۇلارنى سېنىڭ مەغپىرىتىڭگە ئېرىشسۇن دەپ، ھەرقاچان ساڭا ئىمان ئېيتىشقا دەۋەت قىلسام، ئۇلار ھەق دىننىڭ دەۋەتىنى ئاڭلىماسلىق ئۈچۈن، بارماقلىرىنى قۇلاقلىرىغا تىقىۋالدى، مېنى كۆرمەسلىك ئۈچۈن، كىيىملىرى بىلەن باشلىرىنى چۈمكىۋالدى، ئۇلار كۈفرىدا چىڭ تۇرۇۋالدى، چوڭچىلىق قىلىپ ئىمان ئېيتىشتىن قاتتىق باش تارتتى. ئاندىن مەن ئۇلارنى ئوچۇق _ ئاشكارا ھالدا ئىمانغا دەۋەت قىلدىم، ئاندىن ئۇلارغا بەزىدە دەۋەتنى يۇقىرى ئاۋازدا ئاشكارا ئاڭلاتتىم، بەزىدە يوشۇرۇن دەۋەت قىلدىم. مەن ئۇلارغا ئېيتتىم: ‹رەببىڭلاردىن گۇناھىڭلارنىڭ مەغپىرەت قىلىنىشىنى تىلەڭلار، كاپىرلىقتىن يېنىپ

ئاللاهقا تەۋبە قىلىڭلار. ئۇنتۇماڭلارکى، ئاللاھ تەۋبە قىلغان ۋە ھەق يولغا قايتقان بەندىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر.

11 _ 16_ ئەگەر سىلەر گۇناھىڭلارغا تەۋبە قىلساڭلار، ئاللاھ سىلەرگە ئارقا _ ئارقىدىن مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، پۇل –مېلىڭلارنى، بالىلىرىڭلارنى كۆپەيتىپ بېرىدۇ، سىلەرگە مېۋىلىرى بىلەن كەڭتاشا نېمەتلىنىدىغان، مەنزىرىسى بىلەن ھۇزۇرلىنىدىغان باغلارنى ئاتا قىلىدۇ، سۈيى بىلەن زىرائىتىڭلارنى ۋە چارۋىلىرىڭلارنى سۇغىرىدىغان ئۆستەڭلەرنى ئېقىتىپ بېرىدۇ. ئى قەۋم! سىلەر نېمە ئۈچۈن ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىدىن ۋە ئۇنىڭ پادىشاھلىقىدىن ئەيمەنمەيسىلەر؟ ئاللاھ سىلەرنى بىر قانچە باسقۇچقا بۆلۈپ ئاۋۋال مەنىي، ئاندىن ئەلەق، ئاندىن گۆش پارچىسى قىلىپ، ئاندىن سىلەرگە سۆڭەك قوندۇرۇپ، ئاندىن گۆش قوندۇرۇپ ياراتتى. سىلەر ئاللاھنىڭ يەتتە ئاسماننى قانداق بىر بىرىنىڭ ئۈستىدە قىلىپ ياراتقانلىقىنى، ئاشۇ ئاسمانلاردا ئاينى نۇر قىلغانلىقىنى، كۈننى زېمىن ئەھلى ئۈچۈن نۇرلۇق چىراغ قىلغانلىقىنى كۆرمىدىڭلارمۇ؟

17 _ 20 _ ئاللاھ سىلەرنىڭ ئەسلىڭلارنى زېمىندىن ياراتتى. ئاندىن سىلەرنى ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىن يەنە زېمىنغا قايتۇرىدۇ، ئاندىن قىيامەت كۈنى سىلەرنى زېمىندىن چىقىرىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ يەر يۈزىدە كەڭ يوللاردا مېڭىشىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە يەر يۈزىنى بىپايان قىلىپ بەردى› ».

21 _ 25] نۇھ ئېيتتى: «ئى رەببىم! قەۋمىم ماڭا ئاسىيلىق قىلشتا ۋە مېنى ئىنكار قىلشتا بەكمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئاجىزلار كۈچلۈكلەرگە — پۇل _ مېلى ۋە بالىچاقىلىرى ئۆزلىرىگە دۇنيادا ئازغۇنلۇقتىن، ئاخىرەتتە ئازابتىن باشقىسىنى زىيادە قىلمايدىغان ئازغۇن كاتتىباشلارغا ئەگەشتى. ئۇ ئازغۇن كاتتىباشلار ئۆزلىرىگە ئەگەشكەن ئاجىزلارغا چوڭ بىر ھىيلە _ مىكىر ئىشلەتتى ۋە ئۇلارغا: ‹سىلەر نۇھ دەۋەت قىلىۋاتقان بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ئەقىدىسىنى دەپ مەبۇدلىرىڭلارغا چوقۇنۇشنى ھەرگىز تاشلىماڭلار، بولۇپمۇ ۋەد، سۇۋائ، يەغۇس، يەئۇق ۋە نەسر قاتارلىق بۇتلىرىڭلاردىن ھەرگىز ۋاز كەچمەڭلار› دېدى». (ۋەد، سۇۋائ، يەغۇس، يەئۇق ۋە نەسر قاتارلىق بۇتلار نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى چوقۇندىغان بۇتلارنىڭ ناملىرى بولۇپ، ئەسلىدە بۇلار ياخشى كىشىلەرنىڭ ئىسىملىرى ئىدى. ئۇلار ۋاپات بولغاندىن كېيىن، شەيتان ئۇ قەۋمنى ئالداپ، ۋاپات بولغان مەزكۇر ياخشى كىشىلەرنىڭ ھەيكەللىرىنى ياساپ چىقىشقا قىزىقتۇرىدۇ. ئۇلارنى ھەيكەللىرى ئارقىلىق ئەسلەپ تۇرۇش ۋە ئۇلارنىڭ ئىش – ئىزلىرىنى داۋاملاشتۇرۇش نىيىتى بىلەن ھەيكەللەرنى ياساپ چىقىدۇ، ئاندىن ئۇ قەۋم ئالەمدىن ئۆتۈپ، ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ زامانىغا كەلگەندە، بۇ ئەۋلادلار ئەجدادلىرىنىڭ بۇ ھەيكەللەرنى چوقۇنۇش

ئۇچۇن ياسغانلىقىنى ۋە ئۇلارنىڭ بۇ ھەيكەللەرنى ئاللاھقا ۋەسىلە قىلغانلىقىنى گۇمان قىلىپ، بۇ ھەيكەللەرگە رەسمىي چوقۇنۇشنى يولغا قويىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بۇتلارغا چوقۇنىدىغان قەۋم بولۇپ كېتىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلامدا ھەيكەللەرنى ياساش، تىكلەش ۋە قەبرىلەرگە گۈمبەز ياساش مەنئى قىلىنغان. چۈنكى زامانىنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئىنسانلار ئۇ نەرسىلەرگە چوقۇنىدىغان بولۇپ قالىدۇ). نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى ئىچىدىكى ئاشۇ ئازغۇن كاتتىباشلار ئازغۇنلۇقنى توغرا يول دەپ كۆرسىتىش ئارقىلىق نۇرغۇن كىشىلەرنى ھەق دىندىن ئازدۇرۇپ كەتتى. نۇھ ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا: «ئى رەببىم! كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋېلىش ۋە ئىماننى قوبۇل قىلماسلىق ئارقىلىق ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان ئاشۇ زالىم قەۋمنى تېخىمۇ ئازغۇنلۇقتىلا قالدۇرغىن!» دەپ دۇئا قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار گۇناھلىرى ۋە كۇفرىدا چىڭ تۇرۇۋالغانلىقى تۈپەيلىدىن توپان بالاسىدا غەرق قىلىندى، ئۇلار غەرق قىلىنغاندىن كېيىنلا ناھايىتى يالقۇنلۇق ۋە قاتتىق كۆيدۈرگۈچى ئوتقا تاشلاندى، ئۇلار ئۆزلىرىنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ساقلاپ قالىدىغان ھېچقانداق مەدەتكار ياكى ئۆزلىرىگە ياردەم قىلىدىغان بىرەر ياردەمچى تاپالمايدۇ.

26 _ 28 _ نۇھ ئەلەيھىسسالام قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتىشىدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەندىن كېيىن مۇنداق دېدى: «ئى رەببىم! سېنى ئىنكار قىلغان كاپىرلارنىڭ ھېچبىرىنى يەر يۈزىدە ھايات قالدۇرمىغىن. چۈنكى ئەگەر سەن ئۇلارنى ھالاك قىلماي ھايات قالدۇرساڭ، شەكسىزكى، ئۇلار ساڭا ئىمان ئېيتقان بەندىلىرىڭنى ھەق يولدىن ئازدۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ نەسىلىدىن پەقەت ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈيدىغان، كۇفرىدا چىڭ تۇرىدىغان ۋە ساڭا ئاسىيلىق قىلىدىغان گۇناھكار ئەۋلادلارلا چىقىدۇ. ئى رەببىم! ماڭا، ئاتا _ ئانامغا، مېنىڭ ئۆيۈمگە ئىمان ئېيتىپ كىرگەن ھەركىمگە ۋە بارلىق مۇئمىن ئەرلەرگە، مۇئمىن ئاياللارغا مەغپىرەت قىلغىن، كاپىرلارغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ھالاكەت بىلەن زىياننىلا زىيادە قىلغىن».

جن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2_ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، «ئاللاھ ماڭا شۇنداق ۋەھيى قىلدىكى، بىر قانچە نەپەر جن مېنىڭ قۇرئان ئوقۇۋاتقانلىقىمنى ئاڭلاپ، ئۆز قەۋمىگە مۇنداق دېدى: ‹بىز ھەقىقەتەن پاساھەتلىك، بەدىئىيلىكىدە، ھۆكۈملىرىدە، ھېكمەتلىرىدە ۋە خەۋەرلىرىدە كامالىغا يەتكەن، توغرا يولغا ۋە ھىدايەتكە دەۋەت قىلىدىغان ئاجايىپ قۇرئاننى ئاڭلاپ، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتۇق، ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلدۇق. بىز بىزنى ياراتقان رەببىمىزگە ئىبادەت قىلىشتا ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەيمىز.

3 _ شەكسىزكى، رەببىمىزنىڭ ئۇلۇغلۇقى ھەممىدىن ئۈستۈندۇر، ئۇنىڭ ئايالى ياكى بالىسى يوقتۇر.

4 _ بىزنىڭ ئارىمىزدىكى ئەخمەق ئىبلىس ئاللاھنىڭ ئايالى ۋە بالىسى بار، دەپ ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق كەلمەيدىغان، ھەقىقەتتىن تولىمۇ يىراق سۆزلەرنى قىلغان ئىدى.

5 _ بىز ئىنسانلاردىن ۋە جىنلاردىن ھېچكىم ئاللاھ توغرۇلۇق يالغان گەپلەرنى توقۇپ، ئۇنىڭ ئايالى ۋە بالىسى بار دېمەيدۇ، دەپ ئويلىغان ئىدۇق.

6 _ ئەمەلىيەتتە، ئىنسانلار ئىچىدىكى بەزى كىشىلەر بەزى جىنلاردىن پاناھ تىلەيتتى، ئىنسانلار جىنلاردىن پاناھ تىلگەنلىكتىن ئۇلارنىڭ ئازغۇنلۇقى، قۇرقۇنچىسى تېخىمۇ ئېشىپ كەتتى. (ئاللاھتىن باشقىسىغا سىغىنىپ پاناھ تىلەش جاھىلىيەتتىكى خۇراپاتلاردىن بولۇپ، بۇنداق قىلغانلار ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەن بولىدۇ. ئۇلار سەممىي تەۋبە قىلمىغۇچە ئاللاھ ئۇلارنىڭ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلمايدۇ. ئاللاھ بۇ ئايەتتە سېھىرگەرلەرگە، رەببىللارغا ۋە پالچىلارغا بېرىشتىن قاتتىق ئاگاھلاندۇرغان).

7 _ ئى جىنلار! ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلارمۇ سىلەرگە ئوخشاش، ئاللاھ ھېچكىمنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلدۈرمەيدۇ، دەپ قارايتتى.

8 _ بىز جىنلار تائىپىسى پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى تىڭشاش ئۈچۈن ئاسمانغا چىقىشقا ئۇرۇنغان ئىدۇق، ئاسماننىڭ كۈچلۈك مۇھاپىزەتچى پەرىشتىلەر بىلەن ۋە يېقىنلاشقانلارغا ئېتىلىدىغان كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلار بىلەن تولۇپ كەتكەنلىكىنى بايقىدۇق.

9 _ ھالبۇكى، بىز بۇرۇن ئاسماننىڭ ئولتۇرۇشقا بولىدىغان جايلىرىدا خەۋەر تىڭشاش ئۈچۈن ئولتۇراتتۇق. ئەمدى كىمكى ئوغرىلىقچە تىڭشاشقا ئۇرۇنىدىكەن، ئۇ ئۆزىنى كۆزىتىپ تۇرغان كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلارغا يولۇقىدۇ، كۆيدۈرگۈچى يۇلتۇزلار ئۇنى كۆيدۈرۈپ ھالاك قىلىۋېتىدۇ. (يۇقىرىقى ئىككى ئايەت سېھىرگەرلەرنىڭ ۋە پالچىلارنىڭ غەيبنى بىلىمىز دېگەن سۆزىنىڭ يالغان ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ).

10 _ بىز جىنلار تائىپىسى ئاللاھ يەر يۈزىدىكىلەرگە يامانلىق چۈشۈرۈشنى ئىرادە قىلدىمۇ ياكى ئۇلارغا ياخشىلىقنى ۋە ھىدايەتنى ئىرادە قىلدىمۇ؟ بىز ئۇنى بىلمەيمىز.

11 _ شەكسىزكى، بىزنىڭ ئارىمىزدا تەقۋادار ياخشى كىشىلەرمۇ، ئۇلاردىن تۆۋەن تۇرىدىغان گۇناھكارلار ۋە كاپىرلارمۇ بار. بىز تۈرلۈك پىرقىلەرگە ۋە مەزھەپلەرگە بۆلۈندۇق.

12 _ بىز جەزمەن ئىشەندۇقكى، ئاللاھ بىزگە قادىردۇر، بىز ئۇنىڭ ھۆكۈمرانلىقى ۋە سەلتەنىتى ئاستىدا تۇرۇۋاتىمىز، بىز ئۇنىڭ ھاكىمىيىتىدىن چىقىپ كېتەلمەيمىز، ئەگەر بىزنى ئازابلىماقچى بولسا، ئۇنىڭ ئازابىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايمىز ياكى ئاسمانغا چىقىپ كېتەلمەيمىز.

13 _ بىز قۇرئاننى ئاڭلىغان چېغىمىزدا ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتتۇق، ئۇنىڭ ھەق كىتاب ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلدۇق، كىمكى رەببىگە ئىمان ئېيتىدىكەن، ئۇ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ كېمىيىپ كېتىشىدىن ياكى گۇناھلىرىنىڭ كۆپىيىپ كېتىپ ناھەقچىلىككە ئۇچرىشىدىن ئەنسىرىمەيدۇ.

14 _ 15 _ بىزنىڭ ئارىمىزدا ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ بويسۇنغۇچىلارمۇ ۋە توغرا يولدىن ئېزىپ كېتىپ ئۆزىگە زۇلۇم قىلغۇچىلارمۇ بار. مۇسۇلمان بولۇپ، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغانلار توغرا يولنى ئىزدىگەن، توغرا يولنى تاللاشتا تىرىشچانلىق كۆرسەتكەن، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھنىڭ ھىدايىتىگە مۇۋەپپەق بولغان كىشىلەردۇر. ئەمما ئىسلامنىڭ يولىدىن چىققۇچىلار جەھەننەمگە ئوتۇن بولىدۇ».

16 _ 17_ ئەگەر ئىنسان ۋە جىنلارنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلار ئىسلامنىڭ توغرا يولىدا ماڭغان ۋە ئۇنىڭدىن ئېزىپ كەتمىگەن بولسا ئىدى، ئۇلارنى ئاللاھنىڭ نېمىتىگە قانداق شۈكۈر قىلىدۇ، دەپ سىناش ئۈچۈن، ئۇلارغا مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرەتتۇق، دۇنيادا ئۇلارنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلاتتۇق. كىمكى رەببىگە ئىتائەت قىلىشتىن، قۇرئاننى ئاڭلاشتىن، ئۇنىڭ مەنىسى ئۈستىدە تەپەككۇر

قىلىشتىن، ئۇنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە ئەمەل قىلىشتىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، رەببى ئۇنى قاتتىق ئازابقا كىرگۈزىدۇ.

18 _ شەكسىزكى، مەسجىدلەر ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن خاس قىلىنغان ئورۇنلاردۇر، شۇڭا سىلەر مەسجىدلەردە ئاللاھتىن باشقىسىغا ئىبادەت قىلماڭلار، ئۇنىڭدا دۇئانى ۋە ئىبادەتنى ئاللاھقا خاس قىلىڭلار. چۈنكى مەسجىدلەر پەقەت ئاللاھقا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈنلا بىنا قىلىنىدۇ. (بۇ ئايەتتە مەسجىدلەرنى ئىخلاسقا زىيان يەتكۈزىدىغان نەرسىلەردىن تازىلاشنىڭ زۆرۈرلۈكى ئىپادىلىنىدۇ).

19 _ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا تۇرغان ۋاقتىدا، جىنلار قۇرئان تىلاۋىتىنى ئاڭلاش ئۈچۈن، ئولىشىپ كېلىپ، بىر _ بىرىنىڭ ئۈستىگە چىقىپ ئولتۇرۇشۇپ، ئۇنى بېسۇۋېلىشقا تاس قالىدۇ.

20 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ كاپىرلارغا ئېيتقىنكى، «مەن پەقەت رەببىمگىلا ئىبادەت قىلىمەن، ئىبادەتتە ئۇنىڭغا ھېچكىمنى شېرىك كەلتۈرمەيمەن».

21 _ 23] ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئېيتقىنكى، «مەن سىلەرگە پايدا يەتكۈزۈشكە ياكى سىلەرنى زىياندىن توسۇپ قېلىشقا ئىگە بولالمايمەن». ئېيتقىنكى، «ئەگەر مەن ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلسام، مېنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ھېچكىم قۇتقۇزالمايدۇ، مەن ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق پاناھگاھمۇ تاپالمايمەن. لېكىن مەن ئاللاھ مېنى سىلەرگە يەتكۈزۈشكە بۇيرۇغان ئىشلارنى ۋە ماڭا كەلگەن دىننى يەتكۈزەلەيمەن، كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلىپ ئاللاھنىڭ دىنىدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، ئۇنىڭ جازاسى جەھەننەمدۇر. ئۇ، جەھەننەمدىن ھەرگىز چىقالمايدۇ.

24 _ مۇشرىكلار ئۆزلىرى ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنى كۆرگەن ۋە ئۇ ئازاب ئۆزلىرىگە چۈشكەن چاغدا، كىمنىڭ يارده‌مچىسى ئاجىز ۋە ئەسكەر سانى ئاز ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالىدۇ».

25 _ 28 _ ئى پەيغەمبەر! ئاشۇ مۇشرىكلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان ئازابنىڭ ۋاقتى يېقىنمۇ ياكى رەببىم ئۇنىڭغا ئۇزاق بىر مۇددەتنى بەلگىلەمدۇ، مەن بۇنى ئۇقمايمەن. ئاللاھ كۆزلەر كۆرەلمەيدىغان نەرسىلەرنى بىلگۈچىدۇر، ئاللاھ ئۆزىگە خاس سىرلارنى بەندىلىرىدىن ھېچكىمگە ئاشكارىلىمايدۇ. پەقەت ئۆزى پەيغەمبەرلىككە تاللىغان ۋە رازى بولغان كىشىگىلا بەزى غەيىبلەرنى ئاشكارىلايدۇ. ئاللاھ پەيغەمبەرنىڭ ئالدىغا ۋە ئارقىسىغا جىنلارنىڭ ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئوغرىلىقچە ئاڭلىۋېلىپ رەببىللارغا ۋە كاھىنلارغا يەتكۈزۈشىدىن قوغدايدىغان پەرىشتىلەرنى سېلىپ قويىدۇ. بۇنداق قىلىش مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇرۇنقى

پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋەھيىنى راستچىللىق بىلەن توپتوغرا يەتكۈزۈشتە ئۆزىگە ئوخشاش ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭمۇ بۇرۇنقى پەيغەمبەرلەردەك قوغدالغانلىقىنى ۋە ئاللاھنىڭ ئۇلاردىكى ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن بارلىق مەسىلىلەرنى، ھۆكۈملەرنى تولۇق بىلىپ تۇرغۇچى، ھەممە نەرسىنىڭ سانىنى تولۇق ئىگىلىگۈچى ئىكەنلىكىنى، ئاللاھقا ھېچ نەرسە مەخپىي ئەمەسلىكىنى بىلىشى ئۈچۈندۇر».

مۇززەممىل سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئى كىيىمگە يۆگىنىۋالغۇچى (پەيغەمبەر!) كېچىنىڭ كۆپ قىسمىدا، يېرىمىدا ياكى يېرىمىدىنمۇ ئازراقىدا، ياكى يېرىمىدىن كۆپرەكىدە نامازغا ئوقۇغىلى تۇرغىن، قۇرئاننى ئالدىرىماي، ھەرپلىرىنى تولۇق چىقىرىپ، دانە _ دانە ئوقۇغىن.

5 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا ئەمر _ پەرمانلارنى، چەكلىمىلەرنى ۋە شەرىئەت ئەھكاملىرىنى ئۆزىڭىزگە ئالغان ئۇلۇغ قۇرئاننى نازىل قىلىمىز.

6 _ شۇبھىسىزكى، كېچىدە تۇرۇپ قىلغان ئىبادەت كۆڭۈلنى دۇنيالىقنىڭ مەشغۇلاتلىرىدىن ئازاد قىلىپ ئاللاھقا قارىتىشتا، دىلغا ئىنتايىن تەسىرچان، قىرائىتى ئەڭ روشەن ئەمەلدۇر.

7 _ سەن ھەققەتەن كۈندۈزى تىرىكچىلىك ئىشلىرىڭغا ۋە كىشىلەرگە دىننى يەتكۈزۈشكە كۆپ ۋاقتىڭنى سەرپ قىلىسەن. شۇڭا، كېچىلىرى رەببىڭگە ئىبادەت قىلىش بىلەن بولغىن.

8 _ 9 _ ئى پەيغەمبەر! رەببىڭنىڭ ئىسمىنى ياد ئەتكىن، ئۇنى ۋەسىلە قىلىپ دۇئا قىلغىن، ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشتا پۈتۈن ۋۇجۇدۇڭ بىلەن يۈزلەنگىن، ئۇنىڭغا تايانغىن. ئۇ مەشرىقنىڭمۇ، مەغرىبنىڭمۇ ئىگىسىدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچبىر ئىلاھ يوقتۇر. شۇڭا، ئۇنىڭغا ئىشەنچ قىلغىن، بارلىق ئىشىڭنى ئۇنىڭغا تاپشۇرغىن.

10 _ مۇشرىكلارنىڭ سەن توغرۇلۇق ۋە دىنىڭ توغرۇلۇق ئېيتقان نالايىق سۆزلىرىگە سەۋر قىلغىن، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىغا قارشى تۇرغىن، ئۇلاردىن يۈز ئۆرۈگىن ۋە ئۇلارنى جازالاشنى قويۇپ تۇرغىن.

11 _ ئى پەيغەمبەر! مېنىڭ ئايەتلىرىمنى ئىنكار قىلغان، بۇ دۇنيانىڭ نېمەتلىرىگە ۋە كەيپ _ ساپالىرىغا چۆكۈپ كەتكەن ئاشۇ دۆلەتمەن كاپىرلارنى ماڭا قويۇپ بەرگىن، ئۇلارنىڭ جازالىنىش ۋاقتى كەلگەنگە قەدەر، جازاسىنى كېچىكتۈرۈش ئارقىلىق ئۇلارغا بىرئاز مۆھلەت بەرگىن.

12 _ 13 _ شۇبھىسىزكى، بىزنىڭ دەرگاھىمىزدا ئۇلار ئۈچۈن ھازىرلانغان ئېغىر ئىشكەللەر، دەھشەتلىك ئوت ئازابى، گالغا تۇرۇپ قالىدىغان سىپىسق پۇراقلىق تاماق ۋە قاتتىق ئازاب بار.

14 _ ئۇ كۈندە زېمىن ۋە تاغلار قاتتىق تەۋرەيدۇ، تاغلار تەۋرىنىپ ئۆزىنىڭ مۇستەھكەم ھالىتىدىن ئۆزگىرىپ، كۆچمە قۇم بارخانلىرىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.

15 _ 16 _ ئى مەككىلىكلەر! ھەقىقەتەن بىز ھەددىدىن ئاشقان زالىم پىرئەۋنگە مۇسانى پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەندەك، سىلەرگە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى سىلەرنىڭ كاپىرلىق ۋە گۇناھ _ مەئسىيەت قاتارلىق قىلمىشىڭلارغا گۇۋاھ بولىدىغان پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتۇق. پىرئەۋن مۇسانى ئىنكار قىلدى، ئۇنىڭ دىنىغا ئىشەنمىدى، ئۇنىڭ ئەمرىگە ئاسىيلىق قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىز ئۇنى قاتتىق ھالاكەت بىلەن جازالىدۇق. (بۇ ئايەتتە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئاسىيلىق قىلىشنىڭ ئېغىر گۇناھ ئىكەنلىكىگە ۋە ئاسىيلىق قىلغۇچىلارنىڭ پىرئەۋنگە ئوخشاش ھالاكەتكە ئۇچرىشى مۇمكىنلىكىگە ئىشارەت قىلىنغان).

17 _ ئەگەر سىلەر ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلساڭلار، دەھشىتىدىن ۋە قاتتىقلىقىدىن بالىلارنىڭ بېشىغا ئاق كىرگۈزۈۋېتىدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن قانداق ساقلىنىسىلەر؟

18 _ ئۇ كۈندە قىيامەتنىڭ زىلزىلىسىدىن ئاسمان يېرىلىدۇ، ئاللاھنىڭ بۇ كۈنىنىڭ كېلىدىغانلىقى ھەققىدىكى ۋەدىسى چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ.

19 _ قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بۇ ئايەتلەر كىشىلەرگە ھەقىقەتەن نەسىھەت ۋە ئىبرەتتۇر. بۇ ئايەتلەردىن پەند _ نەسىھەت ۋە نەپ ئېلىشنى خالىغان ئادەم تەقۋادارلىق بىلەن تائەت _ ئىبادەتنى ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشنىڭ يولى قىلسۇن.

20 _ ئى پەيغەمبەر! ئەلۋەتتە، رەببىڭ سېنىڭ بەزىدە كېچىنىڭ ئۈچتىن ئىككى قىسمىغا يەتمىگەن ۋاقىتتا، بەزىدە يېرىمىدا ۋە بەزىدە ئۈچتىن بىر قىسمىدا تەھەججۇد نامىزى ئوقۇش ئۈچۈن تۇرىدىغانلىقىڭنى بىلىدۇ، ساھابىلىرىڭدىن بىر توپ كىشىمۇ سەن بىلەن بىللە تەھەججۇد نامىزىغا تۇرىدۇ. ئاللاھ كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ مىقدارىنى بەلگىلەيدىغان زاتتۇر، ئاللاھ ئۇ ئىككىسىنىڭ مىقدارىنى بىلىدۇ، قانچىلىك ئۆتكەن ۋە قانچىلىك قالغانلىقىنى بىلىدۇ. ئاللاھ سىلەرنىڭ كېچىنىڭ ھەممىسىدە تۇرۇپ نامىز ئوقۇپ بولالمايدىغانلىقىڭلارنى بىلگەنلىكى ئۈچۈن سىلەرگە يەڭگىللىتىپ بەردى. نامازدا قۇرئاندىن قانچىلىك ئوقۇيالىساڭلار شۇنچىلىك ئوقۇڭلار. ئاللاھ بىلىدۇكى، ئاراڭلاردا بەزىلەر كېسەللىك سەۋەبلىك تەھەججۇد نامىزىغا تۇرالماي قالىدۇ، بەزىلەر ئاللاھنىڭ پەزلىنى ئىزدەپ تىجارەت ياكى باشقا ئىش بىلەن تىرىكچىلىك قىلىش ئۈچۈن يەر يۈزىدە سەپەر قىلىدۇ، يەنە بەزىلەر ئاللاھنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلىش ۋە تارقىتىش ئۈچۈن ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، نامىزىڭلاردا قۇرئاندىن قانچىلىك ئوقۇيالىساڭلار

شۇنچىلىك ئوقۇغۇچىلار، پەرز نامازلارنى مۇكەممەل ئوقۇغۇچىلار، سىلەرگە پەرز بولغان زاكاتنى بېرىڭلار، ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ پۈل _ مېلىڭلاردىن ئاللاھ يولىدا ياخشى جايلارغا سەدىقە ۋە ئېھسان قىلىڭلار. ئۆزۈڭلار ئۈچۈن قانداقلا بىر ياخشى ئىشنى قىلساڭلار، قىيامەت كۈنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى سىلەر دۇنيادا قىلغان ۋە بەرگەنلىرىڭلاردىنمۇ كۆپ ۋە مۇكەممەل دەرىجىدە تاپىسىلەر. بارلىق ئەھۋالىڭلاردا ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلەڭلار، شەكسىزكى، ئاللاھ جىمى گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، سىلەرگە ناھايىتى مېھرىباندۇر.

مۇددەسسىر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 7] ئى كىيىمگە يۆگىنىۋالغۇچى! ئورنۇڭدىن تۇر! ئىنسانلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرغىن، رەببىڭنى ئۇنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتىش ۋە ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئىبادەت قىلىش ئارقىلىق ئۇلۇغلىغىن، كىيىمىڭنى پاسكىنىچىلىقلاردىن پاك تۇتقىن، چۈنكى تاشقى پاكلىق ئىچكى پاكلىقنى تولۇقلايدۇ، بۇتلاردىن ۋە شېرىك ئەمەللىرىدىن (يەنى بۇتلارغا يېقىن كېلىشتىن ۋە مۇشرىكلارنىڭ قىلىقىنى قىلىشتىن) يىراق تۇرۇشنى داۋاملاشتۇرغىن، ئۇنىڭغا ھەرگىز يېقىنلاشمىغىن، كىشىلەرگە بىر نەرسە بەرسەڭ كۆپرەك ئۈندۈرۈۋېلىش ئۈچۈن بەرمىگىن، رەببىڭنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىنى ئورۇنداشتا چىداملىق بولغىن.

8 _ 10] ئۆلگەنلەرنى تىرىلدۈرۈش ئۈچۈن سۇر چېلىنغان ۋاقىت — كاپىرلار ئۈچۈن ناھايىتى قاتتىق بىر كۈندۈر. چۈنكى ئۇ كۈندە قىلمىشلىرىدىن بىر _ بىرلەپ ھېساب بېرىش ۋە باشقا ئىشلار كاپىرلارغا ھەرگىز ئاسان ئەمەستۇر.

11 _ 17 _ مەن ئانىسىنىڭ قارىندا پۈل _ مېلى يوق، بالىسىمۇ يوق ھالدا تەنھا قىلىپ ياراتقان شۇ ئادەمنى ماڭا قويۇۋەتكىن[81]. مەن ئۇنىڭغا نۇرغۇن مال _ دۇنيا ئاتا قىلدىم، ئۇنىڭغا مەككىدە ھەمىشە يېنىدا تۇرىدىغان ئوغۇللارنى بەردىم. ئۇنىڭغا تىرىكچىلىك يوللىرىنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بەردىم. ئۇ بولسا يەنىمۇ كۆپ پۇل _ مال ۋە ئەۋلادلارنى ئاتا قىلىشىمنى تەمە قىلىدۇ. ئۇ مېنى ئىنكار قىلدى. ئىش ھەرگىز ئۇ گۇناھكار ئادەم گۇمان قىلغاندەك بولمايدۇ، مەن ئۇنىڭ تەمە قىلغانلىرىنى بەرمەيمەن. چۈنكى ئۇ گەدەنكەشلىك قىلىپ قۇرئانغا ۋە ئاللاھنىڭ دەلىل _ پاكىتلىرىغا قارشى چىقتى ۋە ئۇلارنى ئىنكار قىلدى. شۇڭا مەن ئۇنى يېقىندا ھەرگىز قۇتۇلالمايدىغان قاتتىق ئازابقا قىستايمەن. بۇ ھەقىقەتكە قارشى چىققان ھەرقانداق گۇناھكارنىڭ جازاسىدۇر.

18 _ ئۇ ئۆزى يالغۇز ئويلاندى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋە قۇرئان ھەققىدە قانداق تۆھمەتلەرنى ئويدۇرۇپ چىقىش توغرۇلۇق پىلان تۈزدى.

---

[81] ئايەتتىكى «ئادەم» ۋەلىد ئىبنى مۇغىرە ئىسملىك كاپىر بولۇپ، ئۇ ئۆزىنى«ئەرەبلەرنىڭ ئىچىدە مېنىڭ تەڭدىشىم يوق» دەپ تەكەببۇرلۇق قىلاتتى. (تەپسىرى رازىدىن) .

19 _ 25_ ئۇنىڭغا لەنەت قىلىندى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ ھالاك بولۇشقا تېگىشلىك بولدى. ئۇ ئىچىدە بۇ تۆھمەتنى قانداق ئويلاپ چىقتى؟ ئاندىن ئۇنىڭغا يەنە لەنەت قىلىندى. ئاندىن ئۇ ئۆزىنىڭ قۇرئانغا قانداق تۆھمەت توقۇشنى پىلانلىغانلىقى ئۈستىدە ئويلاپ كۆردى، ئاندىن قوشۇمسىنى تۈردى ۋە قۇرئان توغرۇلۇق تۆھمەت قىلىشقا بىر نەرسە تاپالماي جىلە بولغانلىقتىن، چىرايىنى تېخىمۇ تۈرۈپ پۈرۈشتۈردى. ئاندىن ئۇ ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن باش تارتتى، قۇرئاننى ئېتىراپ قىلىش ئېغىر كەلگەنلىكتىن، قۇرئان توغرۇلۇق: «مۇھەممەد ئوقۇپ بېرىۋاتقان بۇ سۆزلەر ئىلگىرىكىلەردىن قالغان سېھىردىن باشقا نەرسە ئەمەس، بۇ پەقەتلا ئىنسان سۆزىدۇر، مۇھەممەد ئۇنى ئىنسانلاردىن ئۆگىنىۋېلىپ، ئاندىن ئۇنى ئاللاھنىڭ سۆزى دەۋاتىدۇ» دېدى.

26 _ 30 _ ئۇنى مەن يېقىندا ئوتتا كۆيدۈرۈپ قاتتىق جازالاش ئۈچۈن جەھەننەمگە تاشلايمەن. سەن جەھەننەمنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟ ئۇ جەھەننەم شۇنداق بىر دەھشەتلىك ئوتكى، گۆش، سۆڭەك ھەممە نەرسىنى قالدۇرماي كۆيدۈرۈپ تاشلايدۇ، ئىنسانلارنىڭ تېرىسىنى كۆيدۈرۈپ قاپقارا قىلىۋېتىدۇ. جەھەننەمگە ۋە جەھەننەم ئەھلىنى ئازابلاشقا ناھايىتى قاتتىق قول پەرىشتىلەردىن ئون توققۇز پەرىشتە مەسئۇلدۇر.

31 _ بىز جەھەننەمگە مەسئۇل پەرىشتىلەرنى پەقەت قاتتىق قول پەرىشتىلەردىن قىلدۇق، بىز ئۇلارنىڭ سانىنى پەقەت كاپىرلارنى سىناش ئۈچۈن ئون توققۇز قىلدۇق. بۇنداق قىلىشىمىز (بۇ سان تەۋرات ۋە ئىنجىللاردا بايان قىلىنغان سانغا مۇۋاپىق كەلگەچكە) يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ قۇرئاندىكى جەھەننەمگە مەسئۇل پەرىشتىلەر توغرۇلۇق كەلگەن خەۋەرنىڭ ئاللاھتىن كەلگەن راست خەۋەر ئىكەنلىكىگە تولۇق ئىشەنچ ھاسىل قىلىشى، مۇئمىنلەرنىڭ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە بولغان ئىمانىنىڭ تېخىمۇ كۈچىيىشى، ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىش روھىنىڭ تېخىمۇ كۈچلىنىشى، كىتاب بېرىلگەنلەر ۋە مۇئمىنلەرنىڭ بۇ ھەقتە شەكلەنمەسلىكى، شۇنداقلا دىلىدا مۇناپىقلىق كېسىلى بارلارنىڭ ۋە كاپىرلارنىڭ: «ئاللاھ بۇ مىسال بىلەن نېمىنى ئىرادە قىلغاندۇ؟» دەپ قېلىشى ئۈچۈندۇر. ئاللاھ بۇنىڭ بىلەن ئاللاھ گۇمراھ قىلىشنى خالىغان ئادەمنى گۇمراھ قىلىدۇ، ھىدايەت قىلىشنى خالىغان ئادەمنى ھىدايەت قىلىدۇ. رەببىڭنىڭ قوشۇنلىرىنىڭ ۋە پەرىشتىلىرىنىڭ سانىنى رەببىڭ ئۆزىلا بىلىدۇ. جەھەننەم ئىنسانلار ئۈچۈن ۋەز _ نەسىھەتتۇر.

32 _ 37_ ئەمەلىيەت كاپىرلار دېگەندەك ئەمەس! ئاللاھ ئاي بىلەن، ئۆتۈپ كەتكەن كېچە بىلەن، يورۇغان سۈبھى بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ھەقىقەتەن، دوزاخ ئىنسانلارنى،

سلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىپ رەببىنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىشنى ياكى گۈناھ قىلىپ ئۇنىڭدىن چېكىنىشنى خالىغان ئادەملەرنى ئاگاھلاندۇرىدىغان چوڭ بالالارنىڭ بىرىدۇر.

38 _ 47 _ ھەر ئىنسان ئۆزى قىلغان يامان ئەمەل بىلەن رەنىگە ئېلىنغان بولۇپ، ئۇستىدىكى ھەق – ھوقۇقلارنى ئادا قىلمىغۇچە ۋە جازاسىنى تارتمىغۇچە ئۇنىڭدىن خالاس بولالمايدۇ، ئەمما نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەن، ئەمەل –ئىبادەت ئارقىلىق ئۆزىنى قۇتقۇزغان ئىخلاسمەن مۇئمىنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنادۇر. ئۇلار تەرىپلەپ بولغۇسىز گۈزەل جەننەتلەردە تۇرۇپ، دوزاختىكى گۇناھكار كاپىرلاردىن: «سلەرنى دوزاختا ئېلىپ كەلگەن نەرسە نېمە؟ بۇ يەردە ئازابلىنىشىڭلارغا نېمە سەۋەب بولدى؟» دەپ سورايدۇ. ئۇ گۇناھكارلار: «بىز دۇنيادىكى چاغلىرىمىزدا ناماز ئوقۇيدىغانلاردىن بولمىغان ئىدۇق، پېقىرلارغا ۋە مىسكىنلەرگە سەدىقە قىلمايتتۇق ۋە ياخشىلىق قىلمايتتۇق، ئازغۇنلار بىلەن باتىل سۆزلەرنى كۆپ قىلىشاتتۇق، قىيامەت كۈنىنى، ئۇ كۈندىكى مۇكاپات بىلەن جازانى ئىنكار قىلاتتۇق، تاكى ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر بىز شۇنداق قىلغان ئىدۇق» دەيدۇ.

48 _ ئۇلارغا پەرىشتىلەر، پەيغەمبەرلەر ۋە باشقا بارلىق شاپائەتچىلەرنىڭ شاپائىتى قىلچە پايدا بەرمەيدۇ. چۈنكى شاپائەت دېگەن ئاللاھ رازى بولۇپ، شاپائەت قىلىنىشى ئۈچۈن ئىجازەت بەرگەن كىشىگىلا قىلىنىدۇ.

49 _ 51] ئۇ مۇشرىكلار نېمىشقا بۇ قۇرئاندىن ۋە ئۇنىڭدىكى ۋەز _ نەسىھەتلەردىن خۇددى يولۋاستىن قاچقان ياۋايى ئېشەكلەردەك قېچىشىدۇ؟

52 _ 53] ئاشۇ مۇشرىكلارنىڭ ھەربىرى ئۆزىگە ئاللاھنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغىنىدەك ئاسماندىن ئېچىقلىق كىتاب نازىل قىلىشنى تەمە قىلىدۇ. ئىش ھەرگىز ئۇلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس. ھەقىقەت شۇكى، ئۇلار ئاخىرەتتىن قورقمايدۇ، ئاخىرەتتىكى تىرىلىشكە ۋە مۇئمىنلەرنىڭ جەننەتكە، كاپىرلارنىڭ دوزاختا كىرىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيدۇ.

54 _ 56_ شەك _ شۇبھىسىزكى، قۇرئان ھەركىمنىڭ ئۆگۈت ئېلىشى ۋە ۋەز _ نەسىھەت ئېلىشى ئۈچۈن يېتەرلىك بولغان ئۆگۈت ۋە ۋەز _ نەسىھەتتۇر. نەسىھەت ئەلىشنى خالىغان ئادەم ئۇنىڭدىكى نەسىھەتلەر دىن نەسىھەت ئالىدۇ، ئۇلار ئاللاھ ھىدايەت قىلىشنى خالىغاندىلا ۋەز ـ نەسىھەت ئالالايدۇ، ئاللاھ قورقۇشقا ۋە ئىتائەت قىلىشقا تېگىشلىك، ئىمان ئېيتقان ۋە ئىتائەت قىلغان كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىشقا لايىق زاتتۇر.

قیامەت سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4 _ ئاللاھ ھېساب ئېلىش ۋە ئەمەللەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىش كۈنى بىلەن، تائەت _ ئىبادەتنى تەرك ئەتكەنلىكىگە، گۇناھ، يامان ئىشلارنى قىلغانلىقىغا ئۆزىنى ئەيىبلەپ تۇرىدىغان مۇئمىن ئادەمنىڭ نەپسى بىلەن قەسەم قىلىپ دەيدۇكى، ئىنسانلار چوقۇم تىرىلدۈرۈلىدۇ. ئاشۇ كاپىر ئىنسان بىزنى ئۆزىنىڭ چىرىپ ئۇۋۇلۇپ كەتكەن سۆڭەكلىرىنى يىغالمايدۇ دەپ ئويلامدۇ؟ ئىش ئۇ كاپىر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، بىز ئەلۋەتتە ئۇنى يىغىمىز، ھەتتا ئۇنىڭ بارماقلىرىنى ۋە بارماقلىرىنىڭ ئۇچلىرىنىمۇ ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بۇرۇنقىدەكلا قىلىشقا قادىرمىز.

5 _ 6 _ بەلكى بۇ كاپىر ئىنسان قىيامەتنى ئىنكار قىلىدۇ، قېلىپ قالغان ئۆمرىنى گۇناھ _ مەئسىيەتلەر بىلەن ئۆتكۈزمەكچى بولىدۇ، ئۇ كاپىر قىيامەتنى يىراق سانىغانلىقتىن: «قىيامەت قاچان بولىدۇ؟» دەپ سورايدۇ.

7 _ 10_ كۆزلەر كۆرگەنلىرىدىن قورقۇپ گاڭگىراپ قالىدىغان، ئاينىڭ نۇرى ئۆچكەن، كۈن بىلەن ئاي بىرلەشتۈرۈلۈپ يورۇقلۇق پۈتۈنلەي كېتىپ قالغان ئاشۇ قىيامەت كۈنىدە، ئىنسان: «ئازابتىن قاچىدىغان جاي قەيەردە؟» دەپ كېتىدۇ.

11 _ 12_ ئى ئىنسان! ئىش ھەرگىز سەن ئارزۇ قىلغاندەك بولمايدۇ، ساڭا قاچىدىغان ھېچقانداق پاناھگاھ يوقتۇر. قىيامەت كۈنى بارچە خالايىقنىڭ بارىدىغان ۋە ئورۇنلىشىدىغان يېرى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر، ئاللاھ ھەربىر ئادەمگە ئۆزىنىڭ قىلغان ياخشى –يامان ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

13 _ بۇ كۈندە ئىنسانغا دۇنيادىكى چاغلىرىدا ئىلگىرى _ ئاخىر قىلغان بارلىق ئەمەللىرى ئۇقتۇرۇلىدۇ.

14 _ 15 _ بەلكى ئىنسان ئۆزىنىڭ زىيىنىغا ئۆپئوچۇق دەلىلدۇر. ئۇ ئۆزىنى ئاقلاش ئۈچۈن قانچە ئۆزرە ئېيتقان تەقدىردىمۇ، ئۆزرىسى ئۇنىڭغا قىلچە ئەسقاتمايدۇ.

16 _ 19_ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ۋەھيى چۈشۈۋاتقان چاغدا، ئۇنى ئۇنتۇپ قېلىشتىن قورقۇپ، ئېسىڭگە ئېلىۋېلىشقا ئالدىراپ تىلىڭنى مىدىرلاتما. شەكسىزكى، ئۇنى سېنىڭ دىلىڭغا توپلاش ۋە ئۇنى خالىغان ۋاقتىڭدا ئوقۇيالايدىغان قىلىش بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىزدۇر. شۇڭا، بىزنىڭ ئەلچىمىز

جىبرىل ساڭا ئوقۇپ بەرگەندە، سەن ئۇنىڭ قىرائىتىنى جىم تۇرۇپ ئاڭلىغىن. ئاندىن ساڭا قانداق ئوقۇپ بەرگەن بولسا شۇنداق ئوقۇغىن. ئاندىن ئۇنىڭ مەنىسى ۋە ئەھكاملىرىدىن سەن چۈشىنەلمىگەن يەرلىرىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىش بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىزدۇر.

20 _ 21_ ئى مۇشرىكلار! ئەمەلىيەت سىلەر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، ئاخىرەتتىكى تىرىلىش ۋە ئەمەللەرنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى كۆرۈش ھەقتۇر. بەلكى سىلەر بۇ دۇنيا ھاياتىنى ۋە ئۇنىڭ زىننىتىنى بەك ياخشى كۆرىدىغان، ئەمما ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ۋە ئاخىرەت نېمەتلىرى ئۈچۈن ئەمەل قىلمايدىغان قەۋمسىلەر.

22 _ 23 _ قىيامەت كۈنىدە، سائادەتمەن كىشىلەرنىڭ يۈزلىرى نۇرلۇق، پارقىراق بولىدۇ، ئۇلار ياراتقان ئۇلۇغ رەببىنى كۆرۈپ تېخىمۇ سائادەتلىك بولىدۇ.

24 _ 25 _ قىيامەت كۈنىدە، بەختسىزلەرنىڭ يۈزلىرى تۇتۇق بولىدۇ.

25 _ ئۇلار ئۆزلىرىگە ئومۇرتقىسىنى سۇندۇرۇپ تاشلايدىغان چوڭ مۇسىبەت چۈشىدىغانلىقىنى تەخمىن قىلىدۇ.

26 _ 30 _ شەك _ شۇبھىسىزكى، جان ھەلقۇمىغا كەلگەن چاغدا، ئۇنىڭ يېنىدىكى كىشىلەر بىر _ بىرىگە: «بۇنى داۋالاپ ئەسلىگە قايتۇرالايدىغان بىرەرسى بارمىدۇ؟» دەپ كېتىدۇ. سەكراتقا چۈشكەن ئادەم ئەزرائىلنى كۆرۈپ، بۇنىڭ دۇنيادىن ئايرىلىش ئىكەنلىكىگە جەزم قىلىدۇ. بۇ ۋاقىت دۇنيانىڭ ئاخىرىدىكى قىينچىلىق بىلەن ئاخىرەتنىڭ بېشىدىكى قىينچىلىق تۇتاشقان ۋاقىتتۇر. قىيامەت كۈنى بەندىلەر ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىغا ئېلىپ بېرىلىدۇ، ئاندىن ئۇلار يا جەننەتكە ياكى دوزاخقا بارىدۇ.

31 _ 35 _ كاپىر ئىنسان پەيغەمبەرگە ۋە قۇرئانغا ئىمان ئېيتمىدى، نامىز ئوقۇپ ئاللاھنىڭ ھەققىنى ئادا قىلمىدى. ئەكسىچە، قۇرئاننى ئىنكار قىلدى، ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتتى. ئاندىن كېرىلگەن ھالدا مۇتەكەببىرلىك بىلەن مېڭىپ ئۆيىگە قايتتى. ھالاكەت ساڭا تېگىشلىكتۇر! تېگىشلىك بولغاندىمۇ تازا تېگىشلىكتۇر! يەنە بۇ ھالاكەت ساڭا تېگىشلىكتۇر! تېگىشلىك بولغاندىمۇ تازا تېگىشلىكتۇر!

36 _ 40 _ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئاشۇ كاپىر ئىنسان «بىز ئۆز مەيلىمىزگە قويۇۋېتىلىمىز، ھېچقانداق ئىشقا بۇيرۇلمايمىز ۋە ھېچقانداق ئىشتىن مەنئى قىلىنمايمىز، ئاخىرەتتە ئەمەللەردىن ھېساب بېرىش، گۇناھنىڭ جازاسىنى تارتىش دېگەنلەر يوق» دەپ ئويلامدۇ؟ بۇ كاپىر ئىنسان ئەسلىدە بالىياتقۇغا تۆكۈلگەن ئەرزىمەس سۇدىن ئىبارەت ئىنتايىن ئاجىز بىر مەنىي ئەمەسمىدى؟ ئاندىن ئۇ بىر پارچە ئۇيۇل قانغا ئايلانغاندىن كېيىن ئاللاھ ئۇنى چىرايلىق شەكىلدە ئىنسان قىلىپ ياراتقان ئەمەسمۇ؟ ئاللاھ بۇ ئىنساندىن ئەركەك، چىشى قىلىپ ئىككى تۈرنى

قىلدى. بۇلارنى يوقتىن ياراتقان ئاللاھ ئۇلار ئۆلۈپ توپا بولۇپ كەتكەندىن كېيىن ئۇلارنى ئەسلىگە قايتۇرۇشقا قادىر ئەمەسمۇ؟ ئاللاھ بۇنىڭغا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

ئىنسان سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئىنسانغا جان كىرگۈزۈلۈشتىن بۇرۇن، ئۇ ئۇزۇن ۋاقىتنى باشتىن كەچۈردى، ئۇ ئاشۇ چاغلاردا تىلغا ئېلىنغۇدەك بىر نەرسە ئەمەس ئىدى، بارلىقدىن ھېچبىر ئەسەر يوق ئىدى.

2 _ 3 _ ھەقىقەتەن، بىز ئىنساننى ئەر بىلەن ئايالنىڭ ئارىلاشما مەنىسىدىن ياراتتۇق، بىز ئۇنى دىنىي مەجبۇرىيەتلەر بىلەن سىنايمىز، شۇڭا، بىز ئۇنى ئايەتلەرنى ئاڭلىسۇن، ھەقىقەتنىڭ دەلىللىرىنى كۆرسۇن دەپ، ئاڭلايدىغان ۋە كۆرىدىغان قىلىپ ياراتتۇق. شەكسىزكى، بىز ئۇنىڭغا ھىدايەت ۋە ئازغۇنلۇقنىڭ، ياخشىلىق ۋە يامانلىقنىڭ يولىنى كۆرسەتتۇق. بۇ ئۇنىڭ يا توغرا يولدا مېڭىپ شۈكۈر قىلغۇچى مۇئمىن بولۇشى ياكى خاتا يولدا مېڭىپ تۇزكورلۇق قىلغۇچى كاپىر بولۇشى ئۈچۈندۇر.

4 _ شەكسىزكى، بىز كاپىرلارغا ئۇلارنىڭ پۇتلىرىغا سالىدىغان تۆمۈر زەنجىرلەرنى، قوللىرىنى بويۇنلىرىغا قەدەر باغلايدىغان تاقاقلارنى ۋە ئۇلارنى كۆيدۈرۈپ جازالاش ئۈچۈن يالقۇنجاپ تۇرغان دوزاخنى تەييارلىدۇق.

5 _ ئاللاھنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدىغان ئىتائەتمەن، ئىخلاسمەن كىشىلەر قىيامەت كۈنى كافۇر[82] ئارىلاشتۇرۇلغان ئەكۇ ئېسىل شارابلارنى ئىچىدۇ.

6 _ 10 _ كافۇر ئارىلاشتۇرۇلغان ئاشۇ شاراب جەننەتتىكى بىر بۇلاقنىڭ سۈيى بولۇپ، ئاللاھنىڭ بەندىلىرى ئىچىدۇ ۋە ئۆزلىرى خالىغان جايلارغا ئېقىتىدۇ. ئۇلار شۇنداق كىشىلەركى، ئۇلار ئاللاھقا ۋەدە بېرىپ ئۆز ئۈستىگە ئالغان ھەرقانداق بىر ئىشنى ئورۇندايدۇ، زىيىنى ۋە خەتىرى ئاللاھ رەھىم قىلغان كىشىلەردىن باشقىلارغا كەڭ دائىرىلىك بولىدىغان قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن قورقىدۇ. ئۆزى پۇل– مالغا ئېھتىياجلىق ۋە ئۇنىڭغا ئامراق تۇرۇقلۇق، مىسكىن (ھاجىتىنى راۋا قىلغۇدەك بىر نەرسىسى بولمىغان ۋە ئىشلەشتىن ئاجىز كەلگەن يوقسۇل ئادەم) گە، يېتىملەرگە

---

[82] كافۇر— بىر خىل خۇشپۇراق ماددا بولۇپ، زامانىمىزدا ئىنسانلار ئۇنى بەزى دورىلارنى ياساشقا ئېشلىتىدۇ، مېيىتنى يۇيۇپ تاراش ئۈچۈنمۇ ئىشلىتىدۇ.

ۋە كاپىرلار تەرىپىدىن ئەسىرگە چۈشۈپ قالغان كىشىلەرگە تائام بېرىدۇ. ئۇلار: «بىز سىلەرگە پەقەت ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ۋە ساۋاب تېپىش ئۈچۈنلا تائام بېرىمىز، بىز سىلەردىن ھېچقانداق ھەق ۋە تەشەككۇر تەلەپ قىلمايمىز. شەكسىزكى، بىز قورقۇنچتىن يۈزلەر تۇرۇلۇپ كېتىدىغان ئاشۇ دەھشەتلىك قىيامەت كۈنىدە رەببىمىزدىن قورقىمىز» دەيدۇ.

11 _ 14 _ ئاللاھ ئۇلارنى ئاشۇ كۈننىڭ يامانلىقىدىن ساقلايدۇ، ئۇلارنىڭ يۈزلىرىگە نۇر، دىللىرىغا خۇشاللىق ئاتا قىلىدۇ، دۇنيادىكى چاغلىرىدا تائەت _ ئىبادەتتە چىداملىق بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارنى ئۆزى خالىغانچە كەڭتاشا ياشايدىغان جەننەت بىلەن ۋە جەننەتتىكى يۇمشاق يىپەك كىيىملەر بىلەن مۇكاپاتلايدۇ. ئۇلار ئۇ جەننەتلەردە ئەڭ ئېسىل كىيىملەرنى كىيگەن ھالدا تەختىلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرىدۇ، ئۇلار جەننەتتە قاتتىق ئىسسىقنىمۇ، قاتتىق سوغۇقنىمۇ كۆرمەيدۇ. جەننەتتىكى دەرەخلەرنىڭ سايىلىرى ئۇلارغا چۈشۈپ تۇرىدۇ، جەننەتنىڭ مېۋىلىك دەرەخلىرى ئۇلارنىڭ مېۋە ئۈزۈشى ئۈچۈن ئېگىلىپ بېرىدۇ.

15 _ 18 _ ئۇلارغا جەننەتتىكى مۇلازىم بالىلار كۈمۈش قاچىلارنى ۋە مىقدارىنى ئۆزلىرى ئېھتىياجىغا قاراپ بەلگىلەپ بەرگەن شاراب تولدۇرۇلغان شېشىدەك سۈزۈك كۈمۈش جاملارنى ئايلاندۇرۇپ تۇرىدۇ. ئاشۇ ياخشى كىشىلەر جەننەتتە زەنجىۋىل سۈيى ئارىلاشتۇرۇلغان شاراب بىلەن سۇغىرىلىدۇ. بۇ شاراب جەننەتتىكى سەلسەبىل دەپ ئاتىلىدىغان بىر بۇلاقنىڭ سۈيىدۇر.

19 _ ھەمىشە ياش تۇرىدىغان مۇلازىم بالىلار ئاشۇ ياخشى كىشىلەرنى ئايلىنىپ يۈرۈپ خىزمەت قىلىدۇ، ئەگەر سەن ئۇلارنى كۆرسەڭ ئۇلارنىڭ رەڭگىنىڭ سۈزۈكلۈكىدىن، يۈزىنىڭ پارلاقلىقىدىن چېچىلىپ كەتكەن مەرۋايىتمىكىن دەپ قالسەن.

20 _ سەن جەننەتتە نەگە قارىساڭ، ئۇ يەردە تەسۋىرلەپ بولغۇسىز نېمەتلەرنى ۋە شاھانە تۇرمۇشنى كۆرىسەن.

21 _ ئۇلارنىڭ ئۈچىسىدا ئىچى يۇپقا يىپەكتىن، تېشى قېلىن يىپەكتىن تىكىلگەن يېشىل رەڭلىك كىيىملەر بولىدۇ، كۈمۈش بىلەزۈكلەرنى سېلىپ زىننەتلىنىدۇ، يۇقىرىقى نېمەتلەردىن باشقا يەنە رەببى ئۇلارنى پاك _ پاكىز شاراب بىلەن سۇغىرىدۇ.

22 _ ئۇلارغا ئېيتىلىدۇكى، «مانا بۇ سىلەرنىڭ ياخشى ئەمەللىرىڭلارنىڭ بەدىلىگە تەييارلانغان مۇكاپاتتۇر، سىلەرنىڭ دۇنيادىكى ئەمەلىڭلاردىن ئاللاھ رازى بولغان ۋە ئەمەللىرىڭلار ئۈنىڭ دەرگاھىدا قوبۇل بولغان ئىدى».

23 _ ئى پەيغەمبەر! ھەقىقەتەن بىز ساڭا بۇ قۇرئاننى كىشىلەر ۋەز _ نەسىھەت ئالسۇن دەپ ئۆز دەرگاھىمىزدىن بۆلۈپ _ بۆلۈپ نازىل قىلدۇق.

24 _ 25 _ سەن رەببىڭ تەقدىر قىلغان ھۆكۈمگە سەۋر قىلغىن، ئۇنى قوبۇل قىلغىن، دىندا بۇيرۇغان ھۆكمىگە ئەمەل قىلغىن، سەن مۇشرىكلارنىڭ ئارىسىدىكى كۇفرىغا ۋە ئازغۇنلۇققا پېتىپ كەتكەن گۇناھكار كاپىرلاردىن ھېچقايسىسىغا ئىتائەت قىلمىغىن. ئەتىگەن _ ئاخشامدا رەببىڭنىڭ ئىسمىنى ياد ئېتىشنى ۋە ئۇنىڭغا دۇئا قىلىشنى داۋاملاشتۇرغىن.

26 _ كېچىنىڭ بىر قىسمىدا رەببىڭگە ئىبادەت قىلغىن، ئۇنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ نامىز ئوقۇغىن، كېچىنىڭ كۆپ قىسمىدا ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن.

27 _ شەكسىزكى، ئاشۇ مۇشرىكلار دۇنيالىقنىلا ياخشى كۆرۈپ، ئاخىرەتلىككە ئەھمىيەت بەرمەيدۇ، ئاخىرەتلىك ئۇچۇن ئەمەل قىلمايدۇ، قىيامەت كۈندىن ئىبارەت ئاشۇ قاتتىق كۈننىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇپ قېلىشقا تۇرتكە بولىدىغان ئەمەللەرگە سەل قارايدۇ.

28 _ ئۇلارنى بىز ياراتتۇق، ئۇلارنىڭ يارىتىلىشىنى مۇكەممەل قىلدۇق، ئەگەر بىز خالىساق ئۇلارنى ھالاك قىلىۋېتىپ، ئۇلارنىڭ ئورنىغا ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلىدىغان ئىتائەتمەن بىر قەۋمنى كەلتۈرىمىز.

29 _ 31 _ شەكسىزكى، بۇ سۈرە ئۆز ئىچىگە ئالغان رىغبەتلەندۈرۈش، ئاگاھلاندۇرۇش، ۋەدە قىلىش ۋە قورقىتىش قاتارلىق بارلىق مەزمۇنلىرى بىلەن جاھان ئەھلىگە ئۇگۈتتۇر ۋە نەسىھەتتۇر. دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئۆزىگە ياخشىلىقنى خالىغان ئادەم ئىمان ۋە تەقۋالىق ئارقىلىق ئۆزىنى رەببىنىڭ مەغپىرىتىگە، رازىلىقىغا ۋە جەننىتىگە ئېلىپ بارىدىغان يولنى تۇتسۇن. سىلەر قانداقلا بىر ئىشنى قىلماقچى بولساڭلار، ئۇنى پەقەت ئاللاھنىڭ ئىرادىسى ۋە خاھىشى بىلەنلا قىلالايسىلەر. شەكسىزكى، ئاللاھ بەندىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى تولۇق بىلگۈچىدۇر، تەدبىرلىرىدە ۋە بارلىق ئىشلىرىدا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، بەندىلىرىدىن خالىغان ئادەمنى رەھمىتى دائىرىسىگە كىرگۈزىدۇ. ئۇلار بولسا مۇئمىنلەردۇر. ئاللاھ ئۆزى بەلگىلەپ بەرگەن چەك _ چېگرادىن چەتنەپ كەتكەن زالىملارغا قاتتىق ئازابنى تەييارلىدى.

مۇرسەلات سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 7 _ ئاللاھ ئۇزۇلمەي چىقىدىغان شامالار بىلەن، شىددەت بىلەن چىقىدىغان ھالاك قىلغۇچى بورانلار بىلەن، بۇلۇتلارنى ئاللاھ ئىراده قىلغان جايلارغا تارقىتىشقا مەسئۇل پەرىشتىلەر بىلەن، ھەق بىلەن باتىلنى، ھالال بىلەن ھارامنى ئايرىغۇچى ھۆكۈملەرنى ئاللاھ تەرىپىدىن ئېلىپ چۈشىدىغان پەرىشتىلەر بىلەن، ئىنسانلارنىڭ بىزنىڭ خەۋىرىمىز يوق ئىكەن دەپ ئۆزرە ئېيتىپ تۇرۇۋالماسلىقى ۋە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئاللاھ تەرىپىدىن پەيغەمبەرلەرگە ۋەھيىنى ئېلىپ چۈشكۈچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، سىلەر ئاگاھلاندۇرۇلغان قىيامەت ۋە ئۇنىڭدىكى ھېساب ئېلىش، ئاندىن ھەركىمگە ئەمەلىگە يارىشا مۇكاپات ياكى جازا بېرىش قاتارلىق ئىشلار چوقۇم ئەمەلگە ئاشىدۇ.

8 _ 15 _ يۇلتۇزلارنىڭ نۇرى ئۆچۈرۈلگەن ۋە يورۇقى كېتىپ قالغان، ئاسمان يېرىلغان، تاغلار تىتىلىپ شامال ئۇچۇرتقان توزانلاردەك توزۇغان، پەيغەمبەرلەرگە ئۆزلىرى بىلەن ئۈممەتلىرى ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىلىش ئۈچۈن ۋاقىت بەلگىلەنگەن چاغدا، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىشى قايسى ئۇلۇغ كۈنگە كېچىكتۈرۈلدى؟ دېيىلدۇ. خالايىقنىڭ ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان كۈنگە كېچىكتۈرۈلدى. ئى ئىنسان! ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان كۈننىڭ قانداق كۈن ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنىڭدىكى قىينچىلىقنى بىلەمسەن؟ ۋەدە قىلىنغان مۇشۇ كۈننى ئىنكار قىلغانلارغا چوڭ بىر ھالاكەت بار.

16 _ 18 _ بىز ئۆتكەنكى ئۈممەتلەرنىڭ ئىچىدىكى نۇھنىڭ قەۋمى ۋە ئاد، سەمۇد قەۋملىرى قاتارلىق كاپىرلارنى ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ھالاك قىلمىدۇقمۇ؟ ئاندىن كېيىنكى ئۈممەتلەرنىڭ ئارىسىدىن كۇفرىدا ۋە ئاسىيلىقتا ئۇلارغا ئوخشاش بولغانلارنى ھالاك قىلدۇق. مەككىلىك كاپىرلارنىمۇ ئۇلارنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغانلىقى سەۋەبلىك ئەنە شۇنداق قاتتىق جازالايمىز.

19 _ ئاللاھ ھەقىقىي ئىلاھتۇر، ئۇنىڭ ھېچقانداق شېرىكى يوقتۇر، ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرى ھەقتۇر، ئاخىرەتتىكى تىرىلىش ۋە دۇنيادىكى ئەمەللەردىن ھېساب بېرىش ھەق ۋە راستتۇر، دېگەن ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان ھەرقانداق كاپىر قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ.

20 _ 23 _ ئی کاپىرلار! بىز سىلەرنى شۇ ئەرزىمەس ۋە ئاجىز مەنىيدىن ياراتمىدۇقمۇ؟ بىز ئۇ سۈنى ئاللاھ بەلگىلىگەن مەلۇم ۋاقىتقىچە ئايالنىڭ بالياتقۇسىدىن ئىبارەت پۇختا قارارگاھتا تۇرغۇزدۇق. بىز ئۇنى يارىتىشقا، شەكىلگە كىرگۈزۈشكە ۋە ئانىسىنىڭ قارنىدىن چىقىرىشقا قادىر بولدۇق. بىز نېمىدېگەن قۇدرەتلىك!

24 _ بىزنىڭ بۇ قۇدرىتىمىزنى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا قالىدۇ.

25 _ 27 _ بىز سىلەر ياشاپ تۇرۇۋاتقان ئاشۇ زېمىننى، ئۈستىدە ئۇلار ھېسابىنى ئېلىپ بولالمايدىغان دەرىجىدە كۆپ تىرىكلەرنى كۆتۈرىدىغان ۋە ئۇلار ھېسابلاپ بولالمايدىغان دەرىجىدە كۆپ ئۆلۈكلەرنى ئىچىدە ساقلايدىغان جاي قىلمىدۇقمۇ؟

27 _ بىز سىلەرنى تەۋرىتىۋەتمىسۇن دەپ، زېمىنغا ئېگىز ۋە مۇستەھكەم تاغلارنى ئورناتتۇق، سىلەرنى تاتلىق سۇ بىلەن سۇغاردۇق ئەمەسمۇ؟

28 _ بۇ نېمەتلەرنى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا قالىدۇ.

29 _ 33 _ قىيامەت كۈنى كاپىرلارغا: «سىلەر دۇنيادا يالغان دەپ كېلىۋاتقان جەھەننەمگە قاراپ ئىلگىرىلەڭلار، ئۈچ تارماققا ئايرىلىپ چىقىدىغان، قەتئىي سەگىدەتمەيدىغان، جەھەننەمنىڭ ئوت يالقۇنىنىمۇ توسالمايدىغان ئاچچىق تۈتۈندىن ئىبارەت سايىگە بېرىپ سايىداڭلار» دېيىلىدۇ. جەھەننەمنىڭ ئوت يالقۇنى ھەربىرى ئېگىز ۋە چوڭ بىنادەك كېلىدىغان كاتتا ئۇچقۇنلارنى چىقىرىدۇ. ئۇ ئۇچقۇنلار قارامتۇل تۆگىلەرگە ئوخشاپ كېتىدۇ.

34 _ ئاللاھنىڭ بۇ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

35_ 36 _ بۇ، كاپىرلار ئۆزلىرىگە پايدىلىق ھېچقانداق گەپ قىلالمايدىغان، ئۆزىرە ئېيتىشى ئۈچۈن گەپ قىلىشقىمۇ ئىجازەت بېرىلمەيدىغان قىيامەت كۈندۈر. چۈنكى بۇ كۈندە ئۇلارنىڭ ئۆزرىسى قوبۇل قىلىنمايدۇ.

37 _ ئاللاھنىڭ بۇ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

38 _ 39 _ بۇ. ئاللاھ خالايىق ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىدىغان، ھەق بىلەن باتىل ئايرىلىدىغان كۈندۈر. ئى مۇشۇ ئۈممەتنىڭ ئارىسىدىكى كاپىرلار! بىز سىلەرنى بۇرۇنقى ئۈممەتلەر ئىچىدىكى كاپىرلار بىلەن بىر يەرگە توپلىدۇق. ئەگەر سىلەرنىڭ ئازابتىن قۇتۇلۇشقا بىرەر چارەڭلار بولسا، قېنى قىلىپ بېقىڭلار ۋە ئۆزۈڭلارنى ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قۇتقۇزۇپ بېقىڭلار.

40 _ قىيامەت كۈننى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

4 _ 45 _ شەكسزكى، دۇنيادىكى چاغلىردا ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇنداش، توسقانلىردىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق ئۇنىڭغا تەقۋادارلىق قىلغان كىشىلەر، قىيامەت كۈنى دەرەخلەرنىڭ سايىلىرى ئاستىدا، ئېتىلىپ تۇرغان بۇلاقلارنىڭ ۋە كۆپلىگەن مېۋىلەرنىڭ يېنىدا بولىدۇ، ئۇلار كۆڭلى تارتقان مېۋىلەردىن كەڭتاشا بەھرىمەن بولىدۇ. ئۇلارغا: «دۇنيادا قىلغان ياخشى ئەمەللىرىڭلار يۈزىسىدىن خۇشال _ خۇرام يەڭلار ۋە ئىچىڭلار» دېيىلىدۇ. بىز تائەت _ ئىبادەتنى مۇكەممەل قىلغان ۋە بىزگە ۋايىغا يەتكۈزۈپ ئىتائەت قىلغان كىشىلەرنى ئەلۋەتتە مۇشۇنداق كاتتا مۇكاپاتلار بىلەن مۇكاپاتلايمىز. قىيامەت كۈنىنى ۋە ئۇنىڭدىكى ھېساب ئېلىش، ياخشىلارغا مۇكاپات، يامانلارغا جازا بېرىش قاتارلىق ھەقىقەتلەرنى ۋە جەننەتتىكى نېمەتلەرنى ئىنكار قىلغانلار ئۇ كۈندە قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

46 _ ئاندىن ئاللاھ كاپىرلارنى قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇپ، مۇنداق دېدى: «دۇنيانىڭ لەززەتلىك نېمەتلىرىدىن يەڭلار ۋە ئۇنىڭ پانىي لەززەتلىرىدىن ۋاقىتلىق بەھرىمەن بولۇپ تۇرۇڭلار، شەكسزكى، سىلەر ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەنلىكىڭلار ئۈچۈن گۇناھكارسىلەر».

47 _ ھېساب بېرىدىغان ۋە مۇكاپات ياكى جازا بېرىلىدىغان ئاشۇ قىيامەت كۈنىنى ئىنكار قىلغانلار ئۇ كۈندە قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ.

48 _ ئاشۇ مۇشرىكلارغا: «ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن نامىز ئوقۇڭلار، ئاللاھتىن قورقۇڭلار» دېيىلسە، ئۇلار نامىز ئوقۇمايدۇ ۋە ئاللاھتىن قورقمايدۇ.

49 _ 50] ئاللاھنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغانلار قىيامەت كۈنى قاتتىق ئازابقا ئۇچرايدۇ. ئۇلار بۇ قۇرئانغا ئىشەنمىسە، ئۇنىڭدىن كېيىن قايسى كىتابقا ۋە قايسى سۆزگە ئىشىنىدۇ؟ ھالبۇكى، قۇرئان ھەممە نەرسىنى بايان قىلىپ بەرگەن، ھېكمەتلىرى، ھۆكۈملىرى ۋە خەۋەرلىرى ناھايىتى ئېنىق، لەۋزى ۋە مەنىسى مۆجىزە بولغان ئۇلۇغ كىتابتۇر.

نەبەئ سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

2 _ 3] قۇرەيش كاپىرلىرى ئۆز ئارىسىدا نېمە توغرۇلۇق سورىشۋاتىدۇ؟ ئۇلار ئاخىرەتتىكى تىرىلىشتىن ئىبارەت ئۆزلىرى شەك كەلتۈرگەن ۋە ئىنكار قىلغان ھەقىقەتتىن خەۋەر بەرگەن شان _ شەرەپلىك ئۇلۇغ قۇرئان توغرۇلۇق سورىشۋاتىدۇ.

4 _ 5] ئەمەلىيەت ئۇ مۇشرىكلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، ئۇ مۇشرىكلار بۇ ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغانلىقىنىڭ ئاقىۋىتىنى يېقىندا بىلىپ قالىدۇ، ئاللاھ قىيامەت كۈنى ئۆزلىرىنى جازالىغاندا ھەممە ئىش ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئاللاھ ئۇلارغا بۇ ھەقىقەتنى يەنە تەكىتلەيدۇ ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام دەۋەت قىلىۋاتقان دىننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى قايتا تەكىتلەيدۇ. (بۇ بارلىق كاپىرلارنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈندۇر).

6 _ بىز زېمىننى سىلەر ئۈچۈن سېلىنچىغا ئوخشاش يايمىدۇقمۇ؟

7 _ زېمىن تەۋرەپ كەتمىسۇن دەپ تاغلارنى قوزۇق قىلمىدۇقمۇ؟

8 _ بىز سىلەرنى ئەر _ ئايال قىلىپ ياراتمىدۇقمۇ؟

9 _ ئۇيقۇڭلارنى بەدىنىڭلار ئۈچۈن راھەت قىلىپ بەرمىدۇقمۇ؟ سىلەر ئۇيقۇ بىلەن راھەتلىنىسىلەر ئەمەسمۇ؟

10 _ كېچىنى خۇددى كىيىم بەدەننى يۆگەپ تۇرغاندەك، قاراڭغۇلۇقى بىلەن سىلەرنى يۆگەپ تۇرىدىغان كىيىم قىلمىدۇقمۇ؟

11 _ كۈندۈزنى سىلەر تىرىكچىلىك قىلىدىغان ۋە مەنپەئەتىڭلار ئۈچۈن ئىشلەيدىغان ۋاقىت قىلمىدۇقمۇ؟

12 _ ئۈستۈڭلاردا مۇستەھكەم ۋە ئەيىب _ نۇقساندىن خالىي يەتتە ئاسماننى بىنا قىلمىدۇقمۇ؟

13 _ قۇياشنى يېنىپ تۇرىدىغان نۇرلۇق چىراغ قىلمىدۇقمۇ؟

14 _ 16] ئىنسانلار يەيدىغان ئاشلىقلارنى، چارۋىلار يەيدىغان ئوت _ چۆپلەرنى ۋە دەل _ دەرەخلىرى قويۇق باغلارنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن، بۇلۇتلاردىن مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بەرمىدۇقمۇ؟

17 _ 18] خالايىق ئارىسىدا ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان قىيامەت كۈنى ئاۋۋالقىلار ۋە ئاخىرقىلار ئۈچۈن بەلگىلەنگەن ۋاقىتتۇر. پەرىشتە قەبرىدىكىلەرنىڭ تىرىلىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىپ، سۇر چالغان كۈندە سىلەر ھەربىر ئۈممەت توپ _ توپ بولۇپ، ھەربىرىڭلار يولباشچىڭلار بىلەن بىللە كېلىسىلەر.

19 _ ئاسمان ئېچىلىپ پەرىشتىلەرنىڭ چۈشۈشى ئۈچۈن نۇرغۇن ئىشىكلەر بولىدۇ.

20 _ مۇستەھكەم تاغلار ئورنىدىن قوزغىتىلىپ سەراپىتەك بولۇپ قالىدۇ.

21 _ 26] شەكسىزكى، ئۇ كۈندە جەھەننەم ئەھلى بولىدىغان كاپىرلارنى كۈتۈپ تۇرىدۇ. جەھەننەم ھەددىدىن ئاشقان كاپىرلارنىڭ بارىدىغان جايىدۇر. ئۇلار جەھەننەمدە مەڭگۈ قالىدۇ. ئۇلار جەھەننەمنىڭ قاتتىق ھارارىتىدىن بىرەر سالقىنغا ۋە قاتتىق ئۇسسۇزلۇقتىن بىرەر ئىچىملىككە ئېرىشىشتىن ئۈمىدىنى ئۈزىدۇ، ئۇلارنىڭ ئېرىشىدىغىنى پەقەت يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۇ ۋە جەھەننەم ئەھلىنىڭ قان _ يىرىڭلىرىدىن باشقىسى بولمايدۇ. بۇ ئۇلارغا بېرىلگەن مۇۋاپىق جازا بولۇپ، ئۇلارنىڭ دۇنيادا قىلغان يامانلىقلىرىغا تېگىشلىك جازادۇر.

27 _ 30] چۈنكى ئۇلار قىلمىشلىرى توغرۇلۇق ھېساب بېرىشتىن قورقمايتتى، شۇڭا ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئەمەل قىلمايتتى، ئۇلار يەنە پەيغەمبەرلەر ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتلەرنى قاتتىق ئىنكار قىلاتتى. بىز ھەربىر ئىشنى بىلىپ تۇرغان ۋە لەۋھۇلمەھپۇزغا ئەينەن خاتىرىلەپ قويغان ئىدۇق. ئى كاپىرلار! بۇ قىلمىشىڭلارنىڭ جازاسىنى تېتىڭلار، سىلەرگە ئازابنىڭ ئۈستىگە ئازابنى كۆپەيتىمىز.

31 _ 35] شەكسىزكى، رەببىدىن قورقىدىغان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىدىغان كىشىلەر جەننەتكە كىرىش بىلەن بارچە مۇراد– مەقسەتلىرىگە يېتىدۇ. جەننەتتە ئۇلارغا كاتتا باغلار، ئۈزۈملەر، كۆكسى كۆتۈرۈلگەن، تەڭتۇش ھۆرلەر، شاراب تولدۇرۇلغان جاملار بار. ئۇلار جەننەتتە بىھۇدە ۋە يالغان سۆزلەرنى ئاڭلىمايدۇ ۋە بىر _ بىرىگە يالغان ئېيتمايدۇ.

36 _ 39 _ بۇلارنىڭ ھەممىسى جەننەت ئەھلىگە ئاللاھ تەرىپىدىن بېرىلگەن كاتتا مۇكاپات ۋە يېتەرلىك ئىنئامدۇر. ئاللاھ ئاسمانلارنىڭ، زېمىننىڭ ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شەيئىلەرنىڭ رەببىدۇر. ئاللاھ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ناھايىتى رەھىم _ شەپقەتلىك زاتتۇر. ئۇ

كۈنده ئاللاه يول قويغان دائىرىنىڭ سىرتىدا ھېچكىم گەپ سوراىمايدۇ. جىبرىل ۋە باشقا پەرىشتىلەر سەپ بولۇپ تۇرۇپ كېتىدىغان كۈنده، رەھمان ئاللاه شاپائەت قىلىشقا ئىجازەت بەرگەن، ھەق سۆزنى قىلغان كىشىلەردىن باشقا ھېچكىم شاپائەت قىلالمايدۇ. ئەنە شۇ كېلىدىغانلىقىدا قىلچە شەك بولمىغان ھەق كۈندۈر. كىمكى قىيامەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇشنى خالىسا، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ئارقىلىق رەببىگە ئېلىپ بارىدىغان يولنى تۇتسۇن.

40 _ بىز سىلەرنى ھەقىقەتەن يېقىندا يۈز بېرىدىغان ئاخىرەت كۈنىنىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇردۇق، ئۇ كۈنده ھەربىر ئادەم ئۆزىنىڭ دۇنيادا قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىنى كۆرىدۇ، كاپىر ئادەم ھېساب بېرىشنىڭ قىيىنلىقىدىن: «كاشكى مەن توپا بولۇپ كەتكەن بولسامچۇ، تىرىلدۈرۈلمىگەن بولسامچۇ!» دەپ كېتىدۇ.

نازىئات سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 7] ئاللاھ كاپىرلارنىڭ جانلىرىنى قاتتىق تارتىپ ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن، مۇئمىنلەرنىڭ جانلىرىنى سىلىق ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ ئەمرىنى ئېلىپ چۈشۈش جەرىياندا ئاسماندىن چۈشۈش ۋە چىقىش بىلەن تېز ھەرىكەت قىلىپ تۇرغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ بۇيرۇقىنى ئورۇنداش ئۈچۈن بىر _ بىرى بىلەن بەسلەشكۈچى پەرىشتىلەر بىلەن، ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن كائىناتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، بىرىنچى قېتىم سۇر چېلىنىشى بىلەن بارلىق شەيئىلەر تەۋرەپ ھالاك بولۇپ كېتىدۇ، ئاندىن قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈش ئۈچۈن سۇر ئىككىنچى قېتىم چېلىنىدىغان كۈندە ئۆلۈكلەرنىڭ ھەممىسى چوقۇم تىرىلدۈرۈلىدۇ ۋە ئەمەللىرىدىن ھېساب ئېلىنىدۇ.

8 _ 9] ئۇ كۈندە كاپىرلارنىڭ دىللىرى قورقۇنچتىن تىترەپ كېتىدۇ، ئۇلارنىڭ كۆزلىرىدە قورقۇنچ بىلەن خارلىقنىڭ ئەسەرلىرى كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ.

10 _ 12] ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار: «بىز ئۆلگەندىن كېيىن راستىنلا دۇنيادىكى تىرىك ھالىتىمىزگە قايتۇرۇلامدۇق؟ يەنى بىز چىرىگەن سۆڭەك بولۇپ كەتكەندىن كېيىنمۇ ئەسلىدىكى ھالىتىمىزگە قايتۇرۇلامدۇق؟» دېيىشىۋاتىدۇ. ئۇلار يەنە: «ئۇنداقتا، بىزنىڭ بۇ قايتىشىمىز زىيانلىق قايتىش ئىكەنغۇ!» دېدى.

13 _ 14] ئۇ ئىككىنچى قېتىملىق سۇرنىڭ چېلىنىشى بىرلا ئاۋاز بولۇپ، ئۇ چاغدا خالايىق تىرىلىپ قەبرىلىرىدىن زېمىن يۈزىگە چىقىپ قالىدۇ.

15 _ 16] ئى پەيغەمبەر! ساڭا مۇسانىڭ خەۋىرى كەلدىمۇ؟ ئۆز ۋاقتىدا رەببى ئۇنىڭغا تۇۋا ناملىق مۇقەددەس ۋادىدا ندا قىلغان ئىدى.

17 _ 19] رەببى ئۇنىڭغا شۇ چاغدا مۇنداق دېگەن: «سەن پىرئەۋننىڭ قېشىغا بارغىن. ئۇ گۇناھكارلىقتا ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. ئۇنىڭغا: ‹سەن ئۆزۈڭنى نۇقسانلاردىن پاك قىلىشنى ۋە ئىمان بىلەن زىننەتلەشنى ۋە مېنىڭ سېنى رەببىڭگە ئىتائەت قىلىدىغان يولغا يېتەكلىشىمنى خالامسەن؟ شۇنداق قىلساڭ، رەببىڭدىن قورقىدىغان بولسەن› دېگىن».

20 _ 22] مۇسا پىرئەۋنگە ئەجدىھاغا ئايلىنىدىغان ھاسا بىلەن ئاپئاق بولۇپ يانىدىغان قولىدىن ئىبارەت چوڭ مۆجىزىنى كۆرسەتتى. ئەمما پىرئەۋن مۇسانى يالغانچى دېدى ۋە ئاللاھقا ئاسىيلىق قىلدى. ئاندىن ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتىپ، مۇساغا قارشى تۇرۇشقا كىرىشىپ كەتتى.

23 _ 26] پىرئەۋن دۆلىتىنىڭ پۇقرالىرىنى توپلاپ، ئۇلارغا: «مەن سىلەرنىڭ ئەڭ ئۈستۈن رەببىڭلار بولىمەن» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ پىرئەۋننى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتىكى ئازابىغا دۇچار قىلدى. ئۇنى ھەددىدىن ئاشقان بارلىق زالىملار ئۈچۈن ئىبرەت قىلدى. شەكسىزكى، پىرئەۋن ۋە ئۇنىڭغا كەلگەن ئازابتا ئىبرەت ئالىدىغان ۋە ئاللاھتىن قورقىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئىبرەت ۋە ساۋاقلار بار.

27 _ 33] ئى ئىنسانلار! سىلەرنىڭ قارىشىڭلارچە سىلەرنى ئۆلگىنىڭلاردىن كېيىن تىرىلدۈرۈش قىيىنمۇ ياكى ئاسماننى يارىتىشمۇ؟ ئاللاھ ئاسماننى ئۈستۈڭلارغا بىنادەك ياراتتى، ئۇنى ئېگىز ۋە كەم _ كوتىسىز قىلدى، ئۇ ئاسماننىڭ كېچىسىنى قۇياشنى پاتقۇزۇش ئارقىلىق قاپقاراڭغۇ قىلدى، كۈندۈزنى قۇياشنى چىقىرىش ئارقىلىق يوپيورۇق قىلدى، ئاسماننى يارىتىپ بولغاندىن كېيىن زېمىننى ياشاشقا لايىق قىلىپ يايدى، زېمىندا نۇرغۇن نېمەتلەرنى ياراتتى، ئۇنىڭدىن بۇلاقلارنى ئاقتۇردى، ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردى، تاغلارنى مۇستەھكەم قىلىپ ئورناتتى. ئاللاھ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىلەرنىڭ ۋە چارۋىلىرىڭلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن ياراتتى. قىيامەت كۈنى سىلەرنى تىرىلدۈرۈپ ئەسلىڭلارغا قايتۇرۇش ئاللاھ تائالاغا نىسبەتەن مۇشۇ نېمەتلەرنى ياراتقاندىن ئوڭايدۇر. ئاللاھقا ھەممە ئىش ئوڭايدۇر.

34 _ 36] قىيامەت قايىم بولۇپ، سۇر ئىككىنچى قېتىم چېلىنغان چاغدا، ئىنسانغا بارلىق ياخشى _ يامان ئەمەللىرى كۆرسىتىلىدۇ. ئىنسان ئۇلارنى ئېسىگە ئالىدۇ ۋە قىلمىشلىرىنى ئېتىراپ قىلىدۇ، كۆرەلەيدىغان ھەرقانداق ئادەم ئۈچۈن جەھەننەم ئوچۇق كۆرسىتىلىدۇ.

37 _ 39] كىمكى ئاللاھنىڭ ئەمر _ پەرمانلىرىغا قارشى چىقىدىكەن ۋە دۇنيا تىرىكچىلىكىنى ئاخىرەتتىن ئارتۇق كۆرىدىكەن، ئۇنىڭ بارىدىغان جايى ھەقىقەتەن جەھەننەم بولىدۇ.

40 _ 41] ئەمدى، رەببىنىڭ ھۇزۇرىدا تۇرۇپ سوراققا تارتىلىشتىن قورقىدىغان، ئۆزىنى نەپسى خاھىشىغا بېرىلىشتىن چەكلىگەن ئادەمگە كەلسەك، ھەقىقەتەن ئۇنىڭ جايى جەننەت بولىدۇ.

42 _ 46] ئى پەيغەمبەر! مۇشىركلار قىيامەتنى ئاددىي سانىغانلىقتىن، سەندىن ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى سورايدۇ. سەن ئۇنىڭ ۋاقتىنى بىلمەيسەن، ئۇنى پەقەت ئاللاھلا بىلىدۇ. سېنىڭ بۇ ئىشتىكى ۋەزىپەڭ ئۇنىڭدىن قورقىدىغان كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇشتۇر. ئۇلار قىيامەتنى كۆرگەن

كۈنده، ئۇ كۈننىڭ قىينلىقىدىن ئۆزىنى دۇنيادا پەقەت پېشىن ۋاقتىدىن كۈن پاتقۇچىلىك ياكى كۈن چىققان ۋاقتىتىن چۈشكىچىلىك تۇرغاندەكلا ھېس قىلىدۇ.

ئەبەسە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قۇرەيشنىڭ كاتتىباشلىرىنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىش بىلەن مەشغۇل ئىدى، ئابدۇللاھ ئىبنى ئۇممۇ مەكتۇم دېگەن ئەما ئادەم پەيغەمبەرنىڭ يېنىغا كېلىپ، ئۇنىڭدىن مەسىلە سوراشقا باشلىدى. بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام چىرايىنى ئۆزگەرتتى ۋە تۇردى.

3 _ 4] ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇنىڭ ئەھۋالىنى نەدىن بىلىسەن؟ بەلكى ئۇ سەندىن سوراپ ئۆگىنىش ئارقىلىق نەپسىنى پاكلىشى ياكى كۆپرەك ئىبرەت ۋە ۋەز _ نەسىھەت ھاسىل قىلىشى مۇمكىن ئىدى.

5 _ 7] سەن سېنىڭ دەۋىتىڭدىن ئۆزىنى بېھاجەت سانايدىغان ئادەمگە يۈزلىنىۋاتىسەن ۋە ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىۋاتىسەن. ئۇ ئادەم كۇفرىدىن پاكلانمىسا، ساڭا نېمە زىيىنى بار؟

8 _ 16] ئەمما سېنى كۆرۈشكە ۋە سېنىڭ دەۋىتىڭنى ئاڭلاشقا قىزىقىپ يېنىڭغا يۈگۈرۈپ كەلگەن ۋە ئىلىم تەلەپ قىلىشتا كەمچىلىك سادىر قىلىپ قويۇپ ئاللاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچراپ قېلىشتىن قورقىدىغان كىشىگە كەلسەك، سەن ئۇنىڭغا قارىمايۋاتىسەن. ئى پەيغەمبەر! سەن ئۇنداق قىلمىغىن. ھىدايەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بۇ سۈرە ساڭا ۋە ئىبرەت ئېلىشنى خالىغان ھەرقانداق ئادەمگە ئۇگۇتتۇر. خالىغان ئادەم ئاللاھنى ياد ئەتسۇن، ئۇنىڭ ۋەھيىگە ئەگەشسۇن. ئاللاھنىڭ ۋەھيى قۇرئان بولۇپ، ئۇ قىممەتلىك، يۇقىرى مەرتىۋىلىك پاك سەھىپىلەرگە ھۆرمەتلىك، ياخشى پۇتۇكچى پەرىشتىلەرنىڭ قولى بىلەن پۈتۈلگەن كىتابتۇر.

17 _ 23] كاپىر ئىنسانغا لەنەت بولسۇن، ئۇ ئازابقا دۇچار بولسۇن، ئۇنىڭ كاپىرلىقى نېمىدېگەن ياماں! ئاللاھنىڭ ئۇنى دەسلەپتە نېمىدىن ياراتقانلىقىنى كۆرمىدىمۇ؟ ئاللاھ ئۇنى ئابىمەنىيدىن ياراتتى، ئاندىن ئۇنىڭ ئەزالىرىنى باسقۇچلارغا بۆلۈپ تاكامۇللاشتۇردى ۋە ئۆلچەملىك قىلدى. ئاندىن ئۇنىڭغا ياخشىلىق ۋە يامانلىق يوللىرىنى بايان قىلىپ بەردى. ئاندىن ئۇنى ۋاپات قىلدۇرۇپ قەبرىگە كىرگۈزدى. ئاندىن ئاللاھ ئۇنىڭدىن ھېساب ئېلىش ئۈچۈن ئۇنى خالىغان ۋاقىتتا تىرىلدۈرىدۇ. ئىش ھەرگىز ئۇ كاپىر ئىنسان دېگەندەك ۋە قىلغاندەك ئەمەس،

هەقىقەت شۇكى، ئۇ كاپىر ئىنسان ئاللاھنىڭ بۇيرۇغانلىرىنى ئورۇندىمىدى، ئاللاھقا ئىمان ئېيتمىدى، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلمىدى.

24 _ 32] ئىنسان ئويلاپ باقسۇن، ئاللاھ ئىنسان ھاياتىنىڭ ئوزۇقى بولغان يېمەك _ ئىچمەكلەرنى قانداق يارىتتى؟ شەكسىزكى، بىز يەر يۈزىگە زور مىقداردا يامغۇر ياغدۇردۇق، ئاندىن زېمىننى ئۇنىڭدىن تۇرلۇك ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىش بىلەن ياردۇق. زېمىندا دانلىق زىرائەتلەرنى، ئۈزۈمنى، چارۋىلارنىڭ يېمەكلىرىنى، زەيتۇننى، خورمىنى، دەرەخلىرى قويۇق باغلارنى، تۇرلۇك مېۋىلەرنى، ئوت _ چۆپلەرنى ئۆستۈرۈپ بەردۇق. بۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىلەرنىڭ ۋە چارۋىلىرىڭلارنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈچۈن يارىتتۇق.

33 _ 37] قىيامەتنىڭ قۇلاقلارنى گاس قىلىۋېتىدىغان قاتتىق ئاۋازى كەلگەن چاغدا، ئەنە شۇ كۈندە ئىنسان ئۇ كۈندىكى قورقۇنچ سەۋەبلىك ئۆزىنىڭ قېرىندىشىدىن، ئانىسىدىن، ئاتىسىدىن، ئايالىدىن ۋە بالىلىرىدىنمۇ قاچىدۇ. ئۇ كۈندە ھەركىم ئۆز غېمى بىلەنلا بولۇپ كېتىدۇ.

38 _ 40] ئۇ كۈندە جەننەت ئەھلىنىڭ يۈزلىرىدىن نۇر، كۈلكە ۋە خۇشال _ خۇراملىق يېغىپ تۇرىدۇ، دوزاخ ئەھلىنىڭ يۈزلىرى چاڭ _ توزان باسقان ۋە قارىداپ كەتكەن بولىدۇ.

41 _ 42] ئۇلارنىڭ يۈزلىرىنى خارلىق قاپلىۋالىدۇ. ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىگە تۇزكورلۇق قىلغان، ئۇنىڭ ئايەتلىرىنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھ ھارام قىلغان ئىشلارغا جۇرئەت قىلغان گۇناھكار كاپىرلاردۇر.

تەكۋىر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 14] كۈن يۈگىلىپ، ئۈنىڭ نۇرى ئۆچكەن، يۇلتۇزلار تۆكۈلگەن ۋە يورۇقلۇقى يوقالغان، تاغلار پارچىلىنىپ توزاندەك توزۇپ يەر يۈزىدىن قوزغىلىپ كەتكەن، بوغاز تۆگىلەر تاشلىۋېتىلگەن، ياۋايى ھايۋانلار بىر _ بىرىدىن قىساس ئېلىش ئۈچۈن توپلانغان، دېڭىزلار ئوت بولۇپ يانغان، جانلار ئۆزىنىڭ ئوخشاشلىرىغا قوشۇلغان، قىز بوۋاقلارنى تىرىك كۆمۈۋەتكەن زالىملارنى پۈشايمان قىلدۇرۇش ئۈچۈن، تىرىك كۆمۈۋېتىلگەن قىز بوۋاقتىن: «سەن قايسى گۇناھ بىلەن ئۆلتۈرۈلگەن ئىدىڭ؟» دەپ سورالغان، نامە _ ئەمەللار ئېچىلغان، ئاسمان يۈزى ئېچىپ تاشلانغان ۋە ئورنىدىن يوقالغان، دوزاخ قىزىتىلغان، جەننەت جەننەت ئەھلى بولغان تەقۋادار كىشىلەرگە يېقىنلاشتۇرۇلغان چاغدا، ھەر ئادەم ئۆزىنىڭ ياخشىلىق ۋە يامانلىقتىن نېمىلەرنى قىلغانلىقىنى بىلىدۇ.

15 _ 21] ئاللاھ كۈندۈزى كۆرۈنمەيدىغان ۋە پاتىدىغان ۋاقتىدا يوشۇرۇنىدىغان سەييارە يۇلتۇزلار بىلەن، قاراڭغۇلۇقنى ئېلىپ كەلگەن كېچە بىلەن، يورۇشقا باشلىغان سۈبھى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، بۇ قۇرئان ھۆرمەتلىك، بۇيرۇلغان ئىشنى ئورۇنداشتا كۈچلۈك، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا يۇقىرى مەرتىۋىلىك، پەرىشتىلەرنى باشقۇرىدىغان، ۋەھيىنى ساق _ سالامەت ئېلىپ چۈشۈشتە ناھايىتى ئىشەنچلىك ئەلچى — جىبرىل ئەلەيھىسسالام ئاللاھتىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئېلىپ كەلگەن ۋەھيىدۇر.

22 _ 25] سىلەر بىلىدىغان مۇھەممەد مەجنۇن ئەمەس. شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئۆزىگە ۋەھيى ئېلىپ كېلىدىغان جىبرىلنى، مەككىنىڭ كۈن چىقىش تەرىپىگە جايلاشقان ھىرا غارىدىكى روشەن ئۇپۇقتا، ئۆزىنىڭ ئەسلىدىكى شەكلى بىلەن تۇنجى قېتىم كۆرگەن ئىدى. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ۋەھيىنى يەتكۈزۈشتە بېخىل ئەمەستۇر. بۇ قۇرئان ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن قوغلانغان لەنىتى شەيتاننىڭ سۆزى ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ سۆزى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا قىلغان ۋەھيىسىدۇر.

26 _ 29] مۇشۇنداق كەسكىن دەلىل _ پاكىتتىن كېيىن، قۇرئاننى ئىنكار قىلىشتا سىلەرنىڭ ئەقلىڭلار نەگە كېتىپ بارىدۇ؟ بۇ قۇرئان پۈتكۈل ئىنسانىيەت ئۈچۈن پەقەتلا ۋەز _ نەسىھەتتۇر. سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا ھەقىقەت ۋە ئىمان ئۈستىدە مۇستەھكەم تۇرۇشنى خالايدىغان كىشىلەر ئۈچۈنمۇ ۋەز _ نەسىھەتتۇر. سىلەر بۇنداق مۇستەھكەم تۇرۇشقا پەقەت بارچە خالايىقنىڭ رەببى ئاللاھ ئىرادە قىلغاندىلا قادىر بولالايسىلەر.

ئىنفىتار سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5] ئاسمان يېرىلغان، ئۇنىڭ نىزامى بۇزۇلغان، يۇلتۇزلار تۆكۈلگەن، ئاللاھ دېڭىزلارنى بىر _ بىرىگە قوشۇۋەتكەن ۋە سۈيى تۈگەپ كەتكەن، قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەر تىرىلدۈرۈلۈپ چىقىرىلغان چاغدا، ھەربىر ئادەم ئىلگىرى _ كېيىن قىلغان بارلىق ئەمەللىرىنىڭ ھەممىسىنى بىلىدۇ ۋە مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى كۆرىدۇ.

6 _ 8] ئى ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلغان كاپىر ئىنسان! سېنىڭ سانسىزلىغان ئاتا _ ئېھسان ئىگىسى، شۇكۇرگە ۋە ئىبادەتكە ھەقلىق بولغان كەرەملىك رەببىڭگە ئاسىيلىق قىلىشىڭدا سېنى نېمە ئالداپ قويدى؟ ئاللاھ سېنى يارىتىپ، ئەزالىرىڭنى بېجىرىپ، قامىتىڭنى تۈز قىلغان، ئەزالىرىڭنى ۋەزىپەڭنى ئۆتەشكە قادىر قىلغان ۋە سېنى ئۆزى خالىغان شەكىلگە كىرگۈزگەن زات ئەمەسمۇ؟!

9 _ 12 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز سىلەر گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، سىلەرنىڭ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى قويۇپ، مەخلۇقاتقا چوقۇنغانلىقىڭلار ئوپئوچۇق ئازغۇنلۇقتۇر. بەلكى سىلەر ھېساب ئېلىش ۋە مۇكاپات ياكى جازا بېرىش كۈنى بولغان قىيامەت كۈننى ئىنكار قىلىۋاتىسىلەر. (ئۇنتۇماڭلاركى) ئۈستۈڭلاردا سىلەرنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى، قىلمىشىڭلارنى يېزىپ تۇرغۇچى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ھۆرمەتلىك پەرىشتىلەر بار. ئۇلار سىلەرنىڭ ھەرقانداق ئەمەلىڭلارنى تولۇق يېزىپ تۇرىدۇ، ياخشى _ يامان بارلىق ئەمەلىڭلارنى بىلىپ تۇرىدۇ.

13 _ شەك _ شۈبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ ۋە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى ئادا قىلغان تەقۋادار كىشىلەر چوقۇم جەننەتتە بولىدۇ.

14 _ 16 _ ئاللاھنىڭ ھەقلىرىنى ۋە ئاللاھنىڭ بەندىلىرىنىڭ ھەق _ ھوقۇقلىرىنى زايە قىلىۋەتكەن گۇناھكارلار چوقۇم دوزاختا بولىدۇ. قىيامەت كۈنى ئۇلار دوزاخنىڭ يالقۇنجاپ تۇرغان ئوت ئازابىنى تېتىيدۇ، ئۇلار دوزاختىن يا قېچىپ كېتەلمەيدۇ ياكى ئۆلۈپ قۇتۇلالمايدۇ.

17 _ 19 _ سەن قىيامەت كۈننىڭ قانداق كۈن ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟ راستىنلا سەن قىيامەت كۈننىڭ قانداق كۈن ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟ ئۇ ھېچقانداق بىر ئادەم يەنە بىر ئادەمگە

قىلچە يارەەم بېرەلمەيدىغان كۈندۈر، ئۇ كۈندە ھۆكۈم قىلىش ھېچكىم تەڭ كېلەلمەيدىغان، ھېچكىم تالاش _ تارتىش قىلمايدىغان ۋە ھېچكىم قەھر قىلالمايدىغان يېگانە ئاللاھقا خاستۇر.

مۇتەففىن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4 _ ئۆلچەمدە ۋە تارازىدا كەم بەرگۈچىلەر قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ. ئۇلار كىشىلەردىن ئۆلچەپ ئالغاندا تولۇق ئالىدۇ، كىشىلەرگە ئۆلچەپ ياكى تارتىپ بەرگەندە بولسا كەم بېرىدۇ. كەم بەرگۈچىلەر قاتتىق ئازابقا تېگىشلىك بولغان يەردە، كىشىلەرنىڭ ھەققىنى ئوغرىلىغان، يولسىزلىق قىلىپ يەۋاتقان ۋە ئۇلارنى زىيان _ زەخمەتلەرگە ئۇچراتقانلارنىڭ ھالى قانداق بولماقچى؟ ئەلۋەتتە ئۇلار ئالدىنقىلاردىن بەكرەك قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ. كىشىلەرگە تارتىپ بەرگەندە كەم تارتىپ بېرىدىغان ئاشۇ ئىنسانلار ئاللاھنىڭ ئۇلارنى ئاخىرەتتە تىرىلدۈرىدىغانلىقىغا، قىلمىشلىرىدىن ھېساب ئالىدىغانلىقىغا ئىشەنمەمدۇ؟

5 _ 6 _ ئۇلار قورقۇنچلۇق بۇيۇك بىر كۈندە تىرىلدۈرىلىدۇ. ئۇ كۈندە ئىنسانلار ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىدا تىك تۇرىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنىڭ مەيلى ئاز بولسۇن ياكى كۆپ بولسۇن بارلىق ئەمەللىرىدىن ھېساب ئالىدۇ. ئۇلار ئۇ كۈندە ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا تامامەن بويسۇنغۇچىدۇر.

7 _ 9 _ ھەقىقەت شۇكى، گۇناھكارلارنىڭ ئاقىۋىتى ۋە باردىغان جايى ئىنتايىن تار جاي بولىدۇ. ئۇنىڭ قانداق تار جاي ئىكەنلىكىنى سەن بىلەمسەن؟ ئۇ مەڭگۈلۈك تۇرمە ۋە قاتتىق ئازابتۇر. ئۇ گۇناھكارلارغا ئالدىن بەلگىلىنىپ بولغان جايدۇر، ئۇنىڭغا كەم _ زىيادە قىلىنمايدۇ.

10 _ 17 _ قىيامەت كۈنىنى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار ئۇ كۈندە قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدۇ. قىيامەت كۈنىنى پەقەت ھەددىدىن ئاشقان، گۇناھكار ئادەملا ئىنكار قىلىدۇ. ئۇنىڭغا قۇرئان ئايەتلىرى ئوقۇپ بېرىلسە، «بۇ قەدىمكىلەرنىڭ ئەپسانىلىرىدۇر» دەيدۇ. ئەمەلىيەت ھەرگىز كاپىرلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، بەلكى ئۇ ئاللاھنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ۋەھيى قىلغان سۆزىدۇر. ئۇلار گۇناھنى قىلىۋېرىپ دىللىرى قارىيىپ كەتكەنلىكتىن، دىللىرى بۇ قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرۈشتىن توسۇلۇپ قالغان. ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇ كاپىرلار گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، بەلكى ئۇ كاپىرلار قىيامەت كۈنىدە ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرۈشتىن مەھرۇم قىلىنىدۇ. (بۇ ئايەت مۇئمىنلەرنىڭ جەننەتتە ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرىدىغانلىقىغا دالالەت قىلىدۇ). ئاندىن ئۇ كاپىرلار ئەلۋەتتە دوزاخقا تاشلىنىدۇ ۋە دوزاخنىڭ يۇقىرى ھارارەتلىك ئوت ئازابىدا ئازابلىنىدۇ. ئاندىن ئۇلارغا: «سىلەر ئىنكار قىلغان جازا مانا مۇشۇدۇر» دېيىلىدۇ.

18 _ 21 _ هەقىقەت شۇكى، ياخشىلارنىڭ (يەنى تەقۋادارلارنىڭ) نامە _ ئەمالى جەننەتتىكى ئالىي مەرتىۋىلەردە بولىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇ ئالىي مەرتىۋىلەرنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سەن بىلەمسەن؟ ياخشىلارنىڭ نامە – ئەمالى يېزىلىپ بولغان بولۇپ، ئۇنىڭغا كەم – زىيادە قىلىنمايدۇ، ئۇنىڭدىن ئاللاھنىڭ ھەرقايسى ئاسمانلاردىكى يېقىن پەرىشتىلىرى خەۋەردار بولىدۇ.

22 _ 28 _ شەكسىزكى، ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان راستچىل كىشىلەر ئەلۋەتتە ئېسىل جەننەتلەردە، تەختىلەرگە يۆلىنىپ، ئاللاھنىڭ جامالىغا ۋە ئۆزلىرىگە ھازىرلانغان مۇكاپاتلارغا قاراپ ئولتۇرۇپ نېمەتلىنىدۇ. ئۇلارنىڭ چىرايلىرىدىن ھۇزۇر _ ھالاۋەتنىڭ ئىپادىلىرىنى كۆرىسەن. ئۇلار ئاغزى پېچەتلەنگەن، ئەڭ ئاخىرقى يۇتۇمىمۇ ئىپار پۇرايدىغان ساپ شاراب بىلەن سۇغىرىلىدۇ. بەسلەشمەكچى بولغانلار مۇشۇ مەڭگۈلۈك نېمەتلەرگە ئېرىشىش يولىدا بەسلەشسۇن! ئۇ شارابقا جەننەتتىكى «تەسنىم» دەپ ئاتىلىدىغان بىر بۇلاقنىڭ سۈيى ئارىلاشتۇرۇلغان بولىدۇ. ئۇ بۇلاق ئاللاھنىڭ تەقۋادار بەندىلىرىنىڭ ئىچىپ نېمەتلىنىشى ئۈچۈن تەييارلانغان بۇلاقتۇر.

29 _ 33 _ شەكسىزكى، ئۇ گۇناھكار كاپىرلار دۇنيادا مۇئمىنلەرنى مەسخىرە قىلىپ كۈلەتتى، مۇئمىنلەر ئۇلارنىڭ ئالدىدىن ئۆتسە ئۇلارغا قاراپ ئۆزئارا كۆز قىسىشاتتى، ئۆيلىرىگە قايتقاندا ئۆي ئىچىدىكىلىرى بىلەن مۇئمىنلەرنىڭ غەيۋىتىنى قىلىپ ھۇزۇرلىناتتى. ئۇ كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىنى كۆرسە، «بۇلار مۇھەممەدكە ئەگەشكەن ئازغۇنلاردۇر» دېيىشەتتى. ھالبۇكى، ئۇ گۇناھكار كاپىرلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىنى كۆزىتىشكە ئەۋەتىلگەن ئەمەس.

34 – ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلغان مۇئمىنلەر قىيامەت كۈنى دۇنيادا ئۆزلىرىنى مەسخىرە قىلغان كاپىرلارنى مەسخىرە قىلىدۇ.

35 _ 36_ مۇئمىنلەر جەننەتتە ئالىي تەختىلەرگە يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ، ئاللاھ ئۆزلىرىگە ئاتا قىلغان ئىززەت –ئىكرام ۋە ئېسىل نېمەتلەرگە قاراپ تاماشا قىلىدۇ. بۇ نېمەتلەرنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ كاتتا نېمەت ئاللاھنىڭ جامالىنى كۆرۈشتۇر. كاپىرلار دۇنيادىكى قىلمىشلىرىغا تېگىشلىك جازاسىنى تارتتىمۇ؟ ھەئە، ئۇلار ئەلۋەتتە بارلىق يامانلىقلىرىنىڭ ۋە گۇناھلىرىنىڭ جازاسىنى ئەڭ مۇۋاپىق ۋە ئەڭ ئادالەتلىك ھالدا تارتىدۇ.

ئىنشقاق سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5] قىيامەت كۈنى ئاسمان يېرىلغان، بۇلۇتلار بىلەن پارچىلانغان، رەببىنىڭ «يېرىلغىن» دېگەن ئەمرىگە ئىتائەت قىلغان ۋە رەببىنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇشقا لايىق بولغان، زېمىن سوزۇلغان ۋە كېڭەيگەن، تاغلار بىر _ بىرىگە ئۇرۇلغان، زېمىن قوينىدىكى ئۆلۈكلەرنى سىرتقا چىقىرىپ قۇرۇقدىلىپ قالغان، رەببىنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلغان ۋە رەببىنىڭ ئەمرىگە بويسۇنۇشقا لايىق بولغان چاغدا، ھەربىر ئادەم ياخشى _ يامان بارلىق ئەمەللىرىنىڭ نەتىجىسىنى كۆرىدۇ.

6 _ ئى ئىنسان! شەكسىزكى، سەن ئاللاھ تەرەپكە ئىلگىرىلەۋاتىسەن، ياخشى _ يامان ئەمەللەرنى قىلىسەن، ئاندىن قىيامەت كۈنى ئاللاھقا ئۇچرىشىسەن. شۇ چاغدا ئاللاھ سېنىڭ ئەمەلىڭگە ئۆز پەزلى بىلەن ياكى ئادالىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىدۇ.

7 _ 9] نامە _ ئەمالى ئوڭ قولىغا بېرىلگەن ئادەم رەببىگە ئىمان ئېيتقان مۇئمىن ئادەم بولۇپ، ئۇنىڭدىن ناھايىتى ئاسان ھېساب ئېلىنىدۇ، ئۇ جەننەتتىكى ئائىلىسىگە خۇشال _ خۇرام قايتىدۇ.

10 _ 15] نامە _ ئەمالى ئارقا تەرىپىدىن بېرىلگەن ئادەم رەببىنى ئىنكار قىلغان كاپىر ئادەم بولۇپ، ئۇ «ۋاي ئۆلۈپلا قۇتۇلسامچۇ!» دەپ ۋارقىرايدۇ ۋە لاۋۇلداپ تۇرغان دوزاخ ئوتىغا كىرىدۇ. شەكسىزكى ئۇ ئادەم دۇنيادىكى ئائىلىسىدە شاد _ خۇرام ۋە ھاكاۋۇر ئىدى، ئاقىۋىتى ھەققىدە ئويلانمايىتتى، چۈنكى ئۇ ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىش ئۈچۈن رەببىنىڭ دەرگاھىغا قايتمايمەن دەپ گۇمان قىلاتتى. ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇ گۇمان قىلغاندەك ئەمەس، ئاللاھ ئۇنى تىرىلدۈرىدۇ ۋە قىلغان ياخشى _ يامان ئەمەللىرىدىن ھېساب ئالىدۇ، ئاندىن ئۇنىڭغا مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ. ھەقىقەتەن رەببى ئۇنى ياراتقان كۈندىن تاكى ئاخىرەتتە تىرىلدۈرگەنگە قەدەر، ئۇنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ ۋە كۆزىتىپ تۇرغان ئىدى.

16 _ 19] ئاللاھ كۈن پېتىش ۋاقتىدا قىزارغان شەپەق بىلەن، كېچە ۋە كېچىدە توپلانغان ھايۋان، ھاشارت قاتارلىق نەرسىلەر بىلەن، تولۇن ئاي بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، ئى ئىنسانلار! سىلەر مەنىدىن لەختە قانغا، ئۇنىڭدىن پارچە گۆشكە، ئاندىن جان كىرگۈزۈلگەن ئىنسانغا، ئاندىن ئۆلگەنگە، ئاندىن ئاخىرەتتىكى تىرىلىشكىچە بولغان ھەرخىل باسقۇچلارغا، بىر _

بىرىگە ئوخشىمايدىغان ئەھۋاللارغا يۆتكىلىپ تۇرسىلەر. (ئاللاھ ئۆزى خالىغان مەخلۇقاتنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىدۇ، ئەمما ئىنسان ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلسا بولمايدۇ).

20 _ 24] ئۇلارغا ئايەتلەر ئېنىق بايان قىلىنغاندىن كېيىن، ئۇلارنى ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتىشتىن توسقان نەرسە زادى نېمە؟ ئۇلار ئۆزلىرىگە قۇرئان ئوقۇپ بېرىلگەن چاغدا نېمىشقا سەجدە قىلمايدۇ؟ نېمىشقا قۇرئاندا كەلگەن ھەقىقەتلەرگە ئىشەنمەيدۇ؟ چۈنكى كاپىرلارنىڭ قىلىقى ھەقىقەتنى ئىنكار قىلىش ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇشتۇر. ئاللاھ ئۇلار دىللىرىدا يوشۇرغان نەرسىلەرنى ۋە قۇرئاننىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئۇنى قوبۇل قىلماسلىقتا چىڭ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ. ئى پەيغەمبەر! ئۇلارغا ئاللاھنىڭ قاتتىق ئازاب تەييارلىغانلىقى ھەققىدە خۇش خەۋەر بەرگىن.

25 _ ئەمما ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ئاللاھ ئۆزلىرىگە پەرز قىلغان ئەمەللەرنى ئورۇندىغان كىشىلەرگە ئاخىرەتتە ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان ۋە كېمىيىپ كەتمەيدىغان ئەجىر _ مۇكاپات بار.

بۇرۇج سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھ نىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 9] ئاللاھ كۆن بىلەن ئاي ئايلىنىپ تۇرىدىغان ئورىتىلارغا ئىگە ئاسمان بىلەن، ئاللاھ خالايىقنى توپلايدىغانلىقىغا ۋەدە قىلغان قىيامەت كۈنى بىلەن، ئۇ كۈندە گۇۋاھ بولغۇچى ۋە گۇۋاھ قىلىنغۇچىلار بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، مۇئمىنلەرنى ئازابلاش ئۈچۈن، چوڭقۇر ئورەك كولاپ، ئۇنىڭغا لاۋۇلداپ كۆيۈپ تۇرغان ئوتنى ياندۇرغان، ئۆزلىرى ئورەكنىڭ لېۋىدە ئولتۇرۇپ، ئۆزلىرىنىڭ مۇئمىنلەرنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ قىيناۋاتقانلىقىنى تاماشا قىلغان زالىملارغا لەنەت بولسۇن! ئۇ زالىملار مۇئمىنلەرنى پەقەت ئۇلارنىڭ ئەڭ كۈچلۈك، ھەممىگە غالىب، سۆزلىرىدە، ئىشلىرىدا ۋە سۈپەتلىرىدە مەدھىيەگە لايىق، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ پادىشاھلىقى ئىلكىدە بولغان ئاللاھقا ئىمان ئېيتقانلىقى ئۈچۈنلا شۇنداق قاتتىق ئازاب بىلەن ئازابلىغان ئىدى. ئاللاھ ھەممە نەرسىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

10 _ مۇئمىن ئەرلەرنى ۋە مۇئمىن ئاياللارنى دىندىن ياندۇرۇش ئۈچۈن ئوت بىلەن كۆيدۈرۈپ ئازابلىغاندىن كېيىن تەۋبە قىلمىغانلار قىيامەت كۈنى جەھەننەمنىڭ ئازابىغا دۇچار بولىدۇ، ئۇلارغا لاۋۇلداپ تۇرغان قاتتىق ئوت ئازابى بىلەن ئازاب قىلىنىدۇ.

11 _ ئاللاھقا، ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا كەلسەك، شەكسىزكى، ئۇلار قەسىرلىرىنىڭ ۋە دەل – دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرىدۇ. بۇ چوڭ مۇۋەپپەقىيەتتۇر.

12 _ 16 _ شەكسىزكى، رەببىڭنىڭ دۈشمەنلىرىدىن ئالىدىغان ئىنتىقامى ۋە ئۇلارغا بېرىدىغان جازاسى ھەقىقەتەن قاتتىقتۇر. ئاللاھ ھەقىقەتەن ئىنسانلارنى يوقتىن بار قىلىدىغان، ئۇلارنى ئۆلگەندىن كېيىن ھاياتقا قايتۇرىدىغان زاتتۇر. ئاللاھ تەۋبە قىلغان بەندىسىنىڭ گۇناھلىرىنى ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، مۇئمىن، تەقۋادار بەندىلىرىنى ئالاھىدە دوست تۇتقۇچى زاتتۇر، ئەرشنىڭ ئىگىسىدۇر، پەزل _ كەرەمدە چېكىگە يەتكەن ئۇلۇغ زاتتۇر، خالىغىنىنى قىلغۇچىدۇر، ئۇنى قىلماقچى بولغان ئىشىدىن توسۇۋالغۇچى يوقتۇر.

17 _ 22] ئی پەیغەمبەر! ساڭا پەیغەمبەرلىرىنى ئىنكار قىلغان كاپىرلار توپىنىڭ — پىرئەۋن ۋە سەمۇدنىڭ قانداق ھالاك قىلىنغانلىقى ھەققىدىكى خەۋەر يېتىپ كەلدىمۇ؟ كاپىرلار بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالمىدى، ئۇلار بۇرۇنقىلارغا ئوخشاش ئىنكاردا ۋە كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇشنى داۋاملاشتۇرماقتا. ئاللاھ ئۇلارنى ئىلمى ۋە قۇدرىتى بىلەن قورشاپ تۇرغۇچىدۇر، ئاللاھقا ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەس. قۇرئان ئىنكارچىلار ۋە مۇشرىكلار گۇمان قىلغاندەك شېئىر ياكى سېھىر ئەمەس. كاپىرلار ئۇنى ئىنكار قىلدى. ئەمەلىيەتتە ئۇ لەۋھۇلمەھپۇزدا ساقلانغان ئۇلۇغ قۇرئاندۇر، ئۇنى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمەيدۇ ۋە بۇرمىلىيالمايدۇ.

تاریق سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئاللاھ ئاسمان بىلەن ۋە تۇندە چاقنىغۇچى يۇلتۇز بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، بۇ يۇلتۇزنىڭ قانداق كاتتا يۇلتۇز ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟ ئۇ يانىدىغان يورۇق يۇلتۇزدۇر. ھەربىر ئادەم قىيامەت كۈنى ئەمەللىرىدىن ھېساب بېرىشى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئۈستىدە ئەمەللىرىنى ساقلاشقا مەسئۇل نازارەتچى پەرىشتە بار.

5 _ 8] ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىدىغان ئىنسان يوقتىن بار قىلىشتىن بارنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنىڭ ھەرگىز قىيىن ئەمەسلىكىنى بىلىشى ئۈچۈن، ئۆزىنىڭ نېمىدىن يارىتىلغانلىقىغا قاراپ باقسۇن. ئۇ ئىنسان ئەرىنىڭ ئومۇرتقىسى بىلەن ئايالنىڭ كۆكرەك سۆڭىكىنىڭ ئارىسىدىن ئېتىلىپ چىقىپ، ئايالنىڭ بالىياتقۇسىغا تۆكۈلىدىغان مەنىدىن يارىتىلغان. ئىنساننى مۇشۇ سۇدىن ياراتقان زات ئۇنى ئۆلگىنىدىن كېيىن ھاياتقا قايتۇرۇشقا ئەلۋەتتە قادىردۇر.

9 _ 10] سىرلار يوشۇرۇنغان جايلىرىدىن چىقىرىلىدىغان، ياخشىسى يامىنىدىن ئايرىلىدىغان كۈندە، ئىنساننى ئاللاھنىڭ ئازابىدىن قوغداپ قالىدىغان ھېچقانداق كۈچ ۋە ھېچقانداق مەدەتكار بولمايدۇ.

11 _ 14] يامغۇر يېغىپ تۇرىدىغان ئاسمان بىلەن، زىرائەتلەرنى ئۆسۈملۈكلەرنى چىقىرىش ئارقىلىق يېرىلىدىغان زېمىن بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، قۇرئان ھەق بىلەن باتىلنى ئايرىيدىغان سۆزدۇر، ئۇ ھەرگىزمۇ چاقچاق قىلىپ ئېيتىلغان سۆز ئەمەس.

15 _ 17] شەكسىزكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ۋە قۇرئاننى ئىنكار قىلىدىغان كاپىرلار ھەقىقەتكە قارشى چىقىپ، باتىلنى كۈچلەندۈرۈش ئۈچۈن، ھىيلە _ مىكىرلەرنى ئىشلىتىدۇ. كاپىرلار قانچىلىك يامان كۆرسىمۇ، ھەقىقەتنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش ئۈچۈن، مەن ئۇلارنىڭ ھىيلە _ مىكىرلىرىنى بەربات قىلىمەن. ئى پەيغەمبەر! شۇڭا سەن ئۇلارغا ئازاب چۈشۈرۈشنى تەلەپ قىلىشتا ئالدىراپ كەتمىگىن، ئۇلارغا ئازراق مۆھلەت بەرگىن، ئۇلارنىڭ ھالاكىتىگە ئالدىراپ كەتمىگىن. ئۇزاققا قالماي ئۇلارغا چۈشىدىغان ئازاب _ ئوقۇبەتلەرنى كۆرىسەن.

ئەئلا سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5] بارچە مەخلۇقاتنى ياراتقان ۋە ئۇنىڭ يارىتىلىشىنى مۇكەممەل قىلغان، ھەممە تەقدىرنى بەلگىلىگەن، ھەربىر مەۋجۇداتنى ئۆزىگە مۇناسىپ ئىشقا يېتەكلىگەن، يېشىل ئۆسۈملۈكلەرنى چىقارغان، ئاندىن ئۇ ئۆسۈملۈكلەرنى يېشىللىق ھالىتىدىن قارىغا ئۆزگىرىپ كەتكەن قۇيقۇرۇق ئوت _ چۆپكە ئايلاندۇرغان ئۇلۇغ رەببىڭنىڭ ئىسمىنى شېرىكتىن ۋە بارلىق نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلغىن.

6 _ 7] ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا بۇ قۇرئاننى قىرائەت قىلىپ ئوقۇتىمىز، سەن ئۇنى ئۇنتۇمايسەن، پەقەت ئاللاھ ئۆز ھېكمىتىگە ئاساسەن ئۇنتۇلدۇرۇشنى ئىرادە قىلسا بۇ مۇستەسنادۇر. شەكسىزكى، ئاللاھ ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن قىلغان گەپ _ سۆزلەرنى ۋە ئەمەللەرنى تولۇق بىلىپ تۇرىدۇ.

8 _ سېنى بارلىق ئىشلىرىڭدا ئاسانلىققا مۇۋەپپەق قىلىمىز. پەيغەمبەرلىك ۋەزىپەڭنى ئادا قىلىش ئىشىنىمۇ ئوڭايلاشتۇرۇپ بېرىمىز. ئاللاھ سېنىڭ دىنىڭنى قىينىچىلىقتىن خالىي ئوڭاي دىن قىلدى.

9 _ 10] ئى پەيغەمبەر! دىننى ساڭا ئوڭايلاشتۇرۇپ بەرگىنىمىز بويىچە قەۋمىڭگە ۋەز _ نەسىھەت قىلغىن، ئۇلارنى ئۆزلىرىگە پايدىلىق ئىشلارغا يېتەكلىگىن. ۋەز _ نەسىھەتنىڭ پايدىسى بولىدىغان كىشىلەرگە ئالاھىدە ۋەز _ نەسىھەت قىلغىن. ۋەز _ نەسىھەتنىڭ پايدىسى بولمايدىغان ۋە ئۇنىڭدىن قاچىدىغانلارغا ۋەز _ نەسىھەت قىلىمەن دەپ ئاۋاره بولمىغىن. ئاللاھتىن قورققان ئادەم ۋەز _ نەسىھەتنى قوبۇل قىلىدۇ.

11 _ 15] ئاللاھتىن قورقمايدىغان ئەڭ بەختسىز ئادەم ۋەز _ نەسىھەتتىن قاچىدۇ. ئۇ جەھەننەمنىڭ ئەڭ چوڭ ئوتىغا كىرىدۇ، جەھەننەمنىڭ قاتتىق ھارارىتىنى تېتىيدۇ. ئاندىن ئۇ جەھەننەمدە يا ئۆلۈپ راھەتلەنمەيدۇ ياكى تىرىكتەك ياشىمايدۇ. ئۆزىنى ناچار ئەخلاقلاردىن پاكلىغان، ئاللاھنى ياد ئەتكەن، ئاللاھنىڭ بىر ئىكەنلىكىگە ئىمان ئېيتقان، ئۇنىڭغا دۇئا قىلغان، ئۇنى رازى قىلىدىغان ئەمەللەرنى قىلغان، ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ، ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ، نامازلارنى ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلغان ئادەم مۇرادىغا يەتتى.

16 _ ئى ئىنسانلار! سىلەر دۇنيالىق مەنپەئەتلەرنى ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرىدىن ئارتۇق كۆرىسىلەر.

17 _ ئاخىرەت ھاياتى ۋە ئۇنىڭدىكى مەڭگۈلۈك نېمەتلەر دۇنيالىقتىن ياخشىدۇر ۋە مەڭگۈلۈكتۇر.

18 _ 19] شەكسىزكى، سىلەرگە بۇ سۈرىدە بىلدۈرۈلگەن ھەقىقەتلەر قۇرئاندىن ئىلگىرى نازىل قىلىنغان سەھىپىلەردىن _ ئىبراھىم ۋە مۇساىنىڭ سەھىپىلىرىدىن ئورۇن ئالغان ھەقىقەتلەردۇر.

غاشىيە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئۆزىنىڭ قاتتىق دەھشىتى بىلەن كىشىلەرنى ئورىۋالىدىغان قىيامەتنىڭ خەۋىرى كەلدىمۇ؟

2 _ 7] ئۇ كۈندە كاپىرلارنىڭ يۈزلىرى ئازاب بىلەن خارلانغان، جاپالىق ئىش بىلەن چارچىغان ۋە دوزاخنىڭ قاتتىق ھارارىتىگە تۇتۇلغان بولىدۇ. ئۇلار دوزاخنىڭ يۇقىرى ھارارەتلىك قايناق سۈيى بىلەن سۇغىرىلىدۇ، دوزاخ ئەھلىگە يەرگە چاپلىشىپ قالغان تىكەنلىك ئۆسۈملۈكتىن باشقا تائام يوقتۇر. ئۇ تائام ئەڭ ناچار يېمەكلىك بولۇپ، دوزاخ ئەھلىنىڭ ئورۇق بەدىننى يا سەمرىتمەيدۇ ياكى ئۇلارنىڭ ئاچلىقىغا دال بولالمايدۇ.

8 _ 16] ئۇ كۈندە مۇئمىنلەرنىڭ يۈزلىرىدىن نېمەتنىڭ ئەسىرى كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ دۇنيادىكى چاغلىرىدا تائەت _ ئىبادەتلەر بىلەن بولغانلىقى ۋە ئاخىرەتتە ئېرىشكەن مۇكاپاتلىرىدىن رازى بولغانلىقى يۈزىسىدىندۇر. ئۇلار ئالىي دەرىجىلىك ۋە يۇقىرى جايدىكى جەننەتتە تۇرىدۇ، جەننەتتە بىھۇدە سۆز ئاڭلىمايدۇ، ئۇ جەننەتتە بۇلاقلار ئېقىپ تۇرىدۇ، ئۇ جەننەتتە ئېگىز تەختلەر، قاتار تىزىلغان قەدەھلەر، رەت _ رەت قويۇلغان ياستۇقلار، يەرگە سېلىنغان نۇرغۇن بىساتلار بار.

17 _ 20] ئۇ ئىنكارچى كاپىرلار تۆگىلەرگە قاراپ باقمامدۇ؟ بۇ ئاجايىپ مەخلۇق قانداق يارىتىلدى؟ ئاسمانغا قاراپ باقمامدۇ؟ ئاسمان قانداق ئۆرنەكسىز كۆتۈرۈلدى؟ تاغلارغا قاراپ باقمامدۇ؟ ئۇ تاغلار قانداق تىكلەندى؟ تاغلار زېمىننى تەۋرەپ كېتىشتىن قانداق تۇتۇپ تۇرىدۇ؟ زېمىنغا قاراپ باقمامدۇ؟ ئۇ قانداق يېيىتىلدى؟

21 _ 22] ئى پەيغەمبەر! سەن سېنىڭ دەۋىتىڭدىن يۈز ئۆرۈگەنلەرگە ۋەز _ نەسىھەت قىلغىن، ئۇلارنىڭ يۈز ئۆرۈگەنلىكىگە غەمكىن بولمىغىن. سەن ئۇلارغا پەقەتلا ۋەز _ نەسىھەت قىلغۇچىسەن، سېنىڭ ئۇلارنى ئىمان ئېيتىشقا مەجبۇرلاش ۋەزىپەڭ يوق.

23 _ 24] لېكىن، كىمكى ۋەز _ نەسىھەتتىن باش تارتىپ كاپىرلىقتا چىڭ تۇرۇۋالىدىكەن، ئاللاھ ئۇنى دوزاختا ئەڭ قاتتىق ئازاب بىلەن جازالايدۇ.

25 _ 26] ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىن چوقۇم بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتىدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىدىن ھېساب ئېلىش ئەلۋەتتە بىزنىڭ ئىشىمىزدۇر.

فەجر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5 _ ئاللاھ سۈبھى ۋاقتى بىلەن، زۇلھەججە ئېيىنىڭ ئاۋۋالقى ئون كېچىسى بىلەن، بۇلارنىڭ پەزىلىتى بىلەن، شەيئىلەردىن ھەربىر جۈپ ۋە تاق بىلەن، قاراڭغۇلۇقى بىلەن ئۆتۈۋاتقان كېچە بىلەن قەسەم قىلدى. يۇقىرىقىلاردا ئەقلى بار ئادەمنى قانائەتلەندۈرگۈدەك قەسەم بار ئەمەسمۇ؟!

6 _ 8 _ ئى پەيغەمبەر! سەن كۈچ _ قۇۋۋەتتە ۋە تەن قۇرۇلۇشىنىڭ چوڭلۇقىدا شەھەرلەردە ئوخشىشى يارىتىلىپ باقمىغان، ئېگىز بويلۇق ئىرەملىك ئاد قەۋمىنى رەببىڭنىڭ قانداق جازالىغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟

9 _ تاغ جىلغىسىدا قورام تاشلارنى يونۇپ ئۆيلەرنى سالغان سەمۇد قەۋمىنى قانداق جازالىغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟

10 _ ھاكىمىيىتىنى قوغدايدىغان، ئەمرىنى ئىجرا قىلىدىغان كۈچلۈك لەشكەرلىرى بولغان مىسىر پادىشاھى پىرئەۋننى قانداق جازالىغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟

11 _ 14_ ئۇلار مۇستەبىتلىك قىلىپ، ئاللاھنىڭ زېمىنىدا زۇلۇمنى ۋە بۇزغۇنچىلىقنى كۆپ قىلىۋىدى، رەببىڭ ئۇلارنىڭ ئۈستىگە قاتتىق ئازابنى چۈشۈردى. ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ رەببىڭ ھەقىقەتەن گۇناھكارلارنى كۆزىتىپ تۇرىدۇ، ئۇلارغا ئازراق مۆھلەت بېرىدۇ، ئاندىن قاتتىق جازالايدۇ.

15 _ ئىنساننى رەببى نېمەت بىلەن سىناپ، ئۇنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلسا ۋە ئۇنى كۆڭۈللۈك تۇرمۇشتا قىلسا، بۇنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا يۇقىرى مەرتىۋىلىك بولغانلىقىم ئۈچۈن شۇنداق بولدى دەپ گۇمان قىلىپ : «رەببىم مېنى ئىززەتلىدى» دەيدۇ.

16 _ ئەمما رەببى ئۇنى قىسىنچىلىق بىلەن سىناپ، ئۇنىڭ رىزقىنى تار قىلسا، بۇنى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا قىممەتسىز بولغانلىقىم ئۈچۈن شۇنداق بولدى دەپ گۇمان قىلىپ: «رەببىم مېنى خار قىلدى» دەيدۇ.

17 _ 20] ئىش هەرگىز ئۇ ئىنسان گۈمان قىلغاندەك ئەمەس. هەقىقەت شۇكى، ئىززەت _ ئىكرام ئاللاهقا ئىتائەت قىلىش بىلەن، خارلىق ئاللاهقا ئاسىيلىق قىلىش بىلەن بولىدۇ. سىلەر يېتىمنى هۆرمەت قىلمايسىلەر، ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلمايسىلەر، بىر _ بىرىڭلارنى ئۆزىنىڭ هاجىتىنى راۋا قىلغۇدەك بىر نەرسىسى بولمىغان يوقسۇلغا ئاش، نان بېرىشكە تەرغىب قىلمايسىلەر، مىراستا باشقىلارنىڭ هەققىنى هارام دېمەي يەۋالىسىلەر، مال _ دۇنيانى هەددىدىن ئارتۇق ياخشى 21 _ 22 _ سىلەرنىڭ ئەهۋالىڭلار بۇنداق بولماسلىقى لازىم. زېمىن تەۋرىتىلىپ، بىر _ بىرىنى پارچىلىغان چاغدا، رەببىڭ بەندىلىرىنىڭ ئارىسىدا هۆكۈم قىلىش ئۈچۈن كېلىدۇ، پەرىشتىلەر سەپ _ سەپ بولۇپ هازىر بولىدۇ.

23 _ 24] ئاشۇ ئۈلۈغ كۈندە جەهەننەم كەلتۈرۈلىدۇ. ئۇ كۈندە كاپىر ئىنسان ئىبرەت ئالىدۇ ۋە گۇناهلىرىغا تەۋبە قىلىدۇ. ئۇلار دۇنيادا ئىبرەت ئېلىش ۋە تەۋبە قىلىشنىڭ ۋاقتىنى ئۆتكۈزۈۋەتكەن تۇرسا، ئۇ چاغدا ئىبرەت ئالغانلىقىڭ ۋە تەۋبە قىلغانلىقىڭ ئۇلارغا قانداق پايدىسى بولسۇن!؟ ئۇ: «كاشكى دۇنيادىكى ۋاقتىمدا ئاخىرەتتىكى هاياتىم ئۈچۈن پايدىلىق ئەمەللەرنى قىلغان بولسامچۇ!» دەپ كېتىدۇ.

25 _ 26] ئاشۇ قاتتىق كۈندە هېچكىم ئاسىي _ گۇناهكارلارنى ئاللاه جازالىغاندەك جازالىيالمايدۇ، هەمدە هېچكىم ئاللاه باغلىغاندەك باغلىيالمايدۇ، هېچكىم ئاللاه قىلغانىنى قىلالمايدۇ.

27 _ 30 _ ئى ئاللاهقا ئىمان ئېيتىش بىلەن، ئاللاهنى ياد ئېتىش بىلەن ۋە مۇئمىنلەر ئۈچۈن تەييارلانغان نېمەتلەر بىلەن ئارام تاپقۇچى جان! رەببىڭنىڭ ئىززەت _ ئىكراملىرىدىن رازى بولغان هالدا ئۇنىڭ دەرگاهىغا قايتقىن، رەببىڭ هەقىقەتەن سەندىن رازى بولدى. سەن مېنىڭ ياخشى بەندىلىرىنىڭ قاتارىغا قوشۇلغىن، ئۇلار بىلەن بىرلىكتە جەننىتىمگە كىرگىن.

بەلەد سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئاللاھ بۇ مەككە شەھىرى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، ئى پەيغەمبەر! سەن بۇ شەھەردە خالىغىنىڭنى قىلساڭ بولىدۇ. (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا مەككىنى فەتھى قىلغان كۈنى كاپىرلاردىن خالىغىنىنى ئۆلتۈرۈش ۋە خالىغىنىنى ئەسىرگە ئېلىشقا كۈندۈزدىن ئاز ۋاقىتلا رۇخسەت قىلىنغان. شۇنىڭدىن كېيىن ھېچكىمگە ھەرەمدە ئۇرۇش قىلىشقا رۇخسەت قىلىنمىغان. بۇ ئايەتتە مەككىنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قولىدا فەتھى قىلىندىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىنغان). ئاللاھ يەنە ئىنسانىيەتنىڭ ئاتىسى بولغان ئادەم ئەلەيھىسسالام بىلەن ۋە ئۇنىڭ پۈشتىدىن بولغان بالا بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، بىز ئىنساننى دۇنيادا ھەققەتەن جاپا _ مۇشەققەتلىك ئىشلەيدىغان قىلىپ ياراتتۇق.

5 _ ئىنسان تويلىغان مال _ دۇنياسىغا ئىشىنىپ ئاللاھنى ئۆزىگە كۈچى يەتمەيدۇ دەپ ئويلامدۇ؟

6 _ 7] ئۇ ئىنسان ئۆزىنى ماختاپ: «مەن كۆپ مال _ دۇنيا سەرپ قىلدىم» دەيدۇ. ئۇ قىلمىشىنى ئاللاھ كۆرمەيدۇ ۋە چوڭ _ كىچىك ھەممىدىن ھېساب ئالمايدۇ دەپ ئويلامدۇ؟

8 _ 10] بىز ئۇنىڭغا كۆرىدىغان ئىككى كۆز، گەپ قىلىدىغان بىر تىل، ئىككى كالپۇك ياراتمىدۇقمۇ؟ ئۇنىڭغا ياخشى يول بىلەن يامان يولنى كۆرسەتمىدۇقمۇ؟

11 _ ئۇ پۇل _ مېلىنى سەرپ قىلىش بىلەن ئاخىرەتنىڭ مۇشەققەتلىرىنى يېڭىپ خاتىرجەم بولىسىچۇ،

12 _ ئاخىرەتنىڭ مۇشەققەتلىرىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ۋە ئۇنى قانداق يەڭگىلى بولىدىغانلىقىنى سەن نەدىن بىلىسەن؟

13 _ ئۇ بىرەر مۇئمىن قۇللۇقتىن ئازاد قىلىشتۇر.

14 _ 16] ياكى ئاچارچىلىق يۈز بەرگەن كۈنلەردە ئۇرۇق _ تۇغقانلارنىڭ يېتىم بالىلىرىغا تائام بېرىشتۇر، — بۇنداق قىلىشتا سەدىقە قىلغانلىقنىڭ ۋە تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتىنى داۋاملاشتۇرغانلىقنىڭ ساۋابى بولىدۇ— ياكى ھېچقانداق نەرسىسى يوق پېقىرغا تائام بېرىشتۇر.

17 _ ئاندىن يۇقىرىقى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش بىلەن بىللە ئاللاھقا ئىماندا ئىخلاسمەن بولغان، بىر _ بىرىگە تائەت _ ئىبادەتتە، گۇناھتىن يىراق تۇرۇشتا چىداملىق بولۇشنى تەۋسىيە قىلىشقان، ئىنسانلارغا مەرھەمەتلىك بولۇش ھەققىدە بىر _ بىرىگە تەۋسىيە قىلىشقان كىشىلەردىن بولۇشتۇر.

18 _ بۇ ئىشلارنى قىلغان كىشىلەر سائادەتمەن كىشىلەر بولۇپ، قىيامەت كۈنى ئۆلار ئوڭ تەرىپىدىن تۇتۇپ جەننەتكە كىرگۈزۈلىدۇ.

19 _ قۇرئاننى ئىنكار قىلغان كاپىرلارغا كەلسەك، ئۇلار قىيامەت كۈنى سول تەرىپىدىن سۆرەپ دوزاخقا تاشلىنىدۇ.

20 _ ئۇلارنىڭ جازاسى ئىشكىلىرى مەھكەم تاقالغان دوزاخقا سولىنىشتۇر.

شەمس سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 10_ ئاللاھ قۇياش بىلەن، قۇياش چىققان كۈندۈز بىلەن، قۇياشنىڭ چاشگاھ ۋاقتىدىكى نۇرى بىلەن، چىقىشتا ۋە پېتىشتا قۇياشقا ئەگەشكەن چاغدىكى ئاي بىلەن، قاراڭغۇلۇقنى يورۇتقان چاغدىكى كۈندۈز بىلەن، يەر يۈزىنى قاراڭغۇلۇقى بىلەن قاپلىغان چاغدىكى كېچە بىلەن، ئاسمان ۋە ئۇنىڭ مەھكەم بىناسى بىلەن، زېمىن ۋە ئۇنىڭ يېيىلغانلىقى بىلەن، ھەربىر جان بىلەن ۋە ئۇ جاننىڭ ھاياتتىكى ۋەزىپىسىنى ئادا قىلىشى ئۈچۈن ئاللاھنىڭ مۇكەممەل ياراتقانلىقى بىلەن، ئۇنىڭغا ياخشىلىق _ يامانلىقنى بىلدۈرگەنلىكى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، نەپسىنى پاك قىلغان، ئۇنى ياخشى ئىشلار بىلەن بېزىگەن ئادەم چوقۇم مۇرادىغا يېتىدۇ، ئۆز نەپسىنى گۇناھ _ مەئسىيەتكە كۆمگەن ئادەم چوقۇم زىيان تارتىدۇ.

11 _ 15 _ سەمۇد قەۋمى گۇناھ _ مەئسىيەتتە ھەددىدىن ئېشىش بىلەن ئۆزلىرىنىڭ پەيغەمبىرى سالىھ ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلدى. ئۆز ۋاقتىدا قەبىلىدىكىلەرنىڭ ئەڭ بەتبەخت ئادىمى چىشى تۆگىنى بوغۇزلىماقچى بولۇپ ئورنىدىن تۇرغاندا، سالىھ ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «بۇ چىشى تۆگىگە چېقىلماڭلار. چۈنكى ئاللاھ ئۇ تۆگىنى سىلەرگە مۆجىزە قىلىپ ئەۋەتتى، ئۇ تۆگە مېنىڭ ھەق پەيغەمبەر ئىكەنلىكىمگە دالالەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ قۇدۇق سۈيىدىن ئىچىشىگە قارشى چىقىپ، ئۇنىڭغا زىيانكەشلىك قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، ئۇ مەلۇم بىر كۈن ئىچىسۇن، سىلەرمۇ مەلۇم بىر كۈن ئىچىڭلار» دېدى. بۇ تەقسىمات ئۇلارغا ئېغىر كەلدى، ئۇلار سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشىنى يالغان دەپ ئويلاپ قالدى – دە، تۆگىنى بوغۇزلىدى. شۇنىڭ بىلەن رەببى ئۇلارنىڭ گۇناھى تۈپەيلىدىن ئۈستىگە ئازاب چۈشۈرۈپ، ئۇلارنى يەر بىلەن يەكسان قىلىۋەتتى، ئارىسىدىن ھېچكىم قۇتۇلۇپ قالمىدى. ئاللاھ ئۇلارغا چۈشۈرگەن قاتتىق ئازابنىڭ ئاقىۋىتىدىن قورقۇپ قالمايدۇ.

لەیل سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھ نىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4] ئاللاھ قاراڭغۇلۇقى يەر _ زېمىننى ۋە ئۇنىڭدىكى ھەممە نەرسىنى قاپلىغان چاغدىكى كېچە بىلەن، نۇرى بىلەن قاراڭغۇلۇقنى يورۇتقان چاغدىكى كۈندۈز بىلەن، ئەركەك _ چىشدىن ئىبارەت جۈپىنىڭ يارىتىلىشى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، سىلەرنىڭ ئەمەلىڭلار دۇنيالىق ئۈچۈن ئىشلەيدىغانلار ۋە ئاخىرەتلىك ئۈچۈن ئىشلەيدىغانلار ئوتتۇرىسىدا ھەقىقەتەن خىلمۇخىلدۇر.

5 _ 7] پۈل _ مېلىنى ئاللاھ يولىدا سەرپ قىلغان، ئاللاھتىن قورققان، «لائىلاھە ئىللەللاھۇ» دېگەن تەۋھىد كەلىمىسىگە، بۇ كەلىمە تەلەپ قىلىدىغان ئىشلارغا ۋە ئۇنىڭ تەقەززاسى بويىچە ئەمەل قىلغان كىشىلەرگە بېرىلىدىغان مۇكاپاتقا چىن قەلبىدىن ئىشەنگەن ئادەمنى ياخشى ۋە توغرا ئىشلارنى قىلىشنىڭ يوللىرىغا يېتەكلەيمىز ۋە ئۇنىڭ ئىشلىرىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىمىز.

8 _ 11] پۈل – مېلىغا بېخىللىق قىلىپ، ئاللاھنىڭ مۇكاپاتىدىن ئۆزىنى بىھاجەت ھېسابلىغان، «لائىلاھە ئىللەللاھۇ» دېگەن تەۋھىد كەلىمىسىنى، بۇ كەلىمە تەلەپ قىلىدىغان ئىشلارنى ۋە ئۇنىڭ تەقەززاسى بويىچە ئەمەل قىلغانلارغا بېرىلىدىغان مۇكاپاتنى ئىنكار قىلغانلارغا يامانلىقنىڭ سەۋەبلىرىنى ئوڭايلاشتۇرۇپ بېرىمىز. ئۇ دوزاخقا تاشلانغان چاغدا، ئۇنىڭ بېخىللىق قىلغان پۈل _ مېلى ھېچ نەرسىگە ئەسقاتمايدۇ.

12 _ 13] شەكسىزكى، ئۆز پەزلىمىز ۋە ھېكمىتىمىز بىلەن كىشىلەرنى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ جەننىتىگە ئېلىپ بارىدىغان توغرا يولنى ئازغۇنلۇقتىن ئايرىپ كۆرسىتىپ بېرىش بىزنىڭ ئىشىمىزدۇر. دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ پادىشاھلىقى ھەقىقەتەن بىزنىڭ ئىلكىمىزدىدۇر.

14 _ ئى ئىنسانلار! مەن سىلەرنى لاۋۇلداپ تۇرغان دوزاخ ئوتىدىن ئاگاھلاندۇردۇم.

15 _ 16] ئۇنىڭغا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئىنكار قىلغان، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشتىن، ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان بەدبەخت ئادەملا كىرىدۇ.

17 _ 21] كۆپلەپ ساۋابقا ئېرىشىش ئۈچۈن پۈل _ مېلىنى سەرپ قىلىدىغان، قىلغان ياخشىلىقى بىراۋنىڭ ياخشىلىقىنى ياندۇرۇش ئۈچۈن ئەمەس، پەقەت ئۇلۇغ رەببىنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن بولغان ناھايىتى تەقۋادار ئادەم دوزاختىن يىراق قىلىنىدۇ. كەلگۈسىدە ئاللاھ جەننەتتە ئۇنىڭغا ئۇ رازى بولىدىغان مۇكاپاتلارنى ئاتا قىلىدۇ.

زۇھا سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 3] ئاللاھ چاشگاھ ۋاقتى، يەنى تولۇق بىر كۈن بىلەن، جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرگەن كېچە بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، ئى پەيغەمبەر! رەببىڭ سېنى تاشلىۋەتمىدى، ئۇنىڭ ۋەھيىنى كېچىكتۈرگەنلىكى سېنى يامان كۆرۈپ قالغانلىقتىن ئەمەس. (ئاللاھ مەخلۇقاتىدىن ئۆزى خالىغان بىرسى بىلەن قەسەم قىلىدۇ، ئەمما ئىنسانلارنىڭ ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىشى جائىز ئەمەس. چۈنكى ئاللاھتىن باشقىسىنىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىش ئاللاھقا مەخلۇقاتنى شېرىك كەلتۈرگەنلىكتۇر).

4 _ 5] ئى پەيغەمبەر! ساڭا ئاخىرەت ھاياتى بۇ دۇنيا ھاياتىدىن ئەلۋەتتە ياخشىدۇر. رەببىڭ ئاخىرەتتە ساڭا سەن رازى بولغۇدەك دەرىجىدە ھەر تۈرلۈك نېمەتلەرنى ئاتا قىلىدۇ.

6 _ 8] سەن ئاناڭنىڭ قارىندىكى چاغدا ئاتاڭ ئۆلۈپ كەتكەن بىر يېتىم ئىدىڭ، ئاللاھ ساڭا پاناھ بەرمىدىمۇ؟ سېنى پاناھسىز ئالمىدىمۇ؟ كىتابنىڭ ۋە ئىماننىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتىڭ، ئاللاھ ساڭا بىلمىگەنلىرىڭنى ئۆگەتمىدىمۇ؟ سېنى ئەڭ ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلمىدىمۇ؟ يوقسۇل ئىدىڭ، ئاللاھ ساڭا رىزىق بەرمىدىمۇ؟ قانائەت ۋە سەۋر ئاتا قىلىپ نەپسىڭنى باي قىلمىدىمۇ؟

9 _ 11] سەن يېتىمگە يامان مۇئامىلە قىلما، تىلەمچىنى سىلكىشلىمە، ئۇنىڭغا تىلىگىنىنى بەر، ھاجىتىنى راۋا قىل. رەببىڭنىڭ ساڭا ئاتا قىلغان نېمىتىنى ئاغزىڭدىن چۈشۈرمە.

شەرھ سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 3 _ ئى پەيغەمبەر! سېنىڭ كۆڭلى _ كۆكسۈڭنى دىننىڭ ئەھكاملىرىنى قوبۇل قىلىشقا، ئاللاھقا دەۋەت قىلىشقا ۋە گۈزەل ئەخلاقلار بىلەن سۈپەتلىنىشكە ئاچمىدۇقمۇ؟ بېلىڭنى ئېغىرلاشتۇرۇۋەتكەن يۈكۈڭنى ئېلىۋەتمىدۇقمۇ؟

4 _ بىز ئاتا قىلغان گۈزەل ئەخلاق بىلەن مەرتىۋەڭنى يۈقىرى قىلمىدۇقمۇ؟

5 _ 6] دۈشمەنلىرىڭنىڭ ئەزىيەتلىرى سېنى ھەق دىننى يەتكۈزۈشتىن توسۇپ قويمىسۇن. مۇقەررەركى، ھەربىر قىينچىلىق بىلەن چوقۇم بىر ئۈڭايلىق بار. ھەقىقەتەن ھەربىر قىينچىلىق بىلەن چوقۇم بىر ئۈڭايلىق بار.

7 _ 8] دۇنيانىڭ ئىشلىرىدىن بىكار بولغان چېغىڭدا ئىبادەتكە قاتتىق بېرىلگىن، رەببىڭنىڭ دەرگاھىدىكى نېمەتكىلا قىزىققىن.

تىن سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 6] ئاللاھ مەشھۇر مېۋىلەردىن ئەنجۈر بىلەن، زەيتۇن بىلەن، ئۆزى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا گەپ قىلغان تۇرسىنا تېغى بىلەن، ھەرقانداق قورقۇنچتىن ئەمىنلىك بولغان ۋە ۋەھىينىڭ بۆشۈكى بولغان مەككە شەھىرى بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، بىز ئىنساننى ھەقىقەتەن ئەڭ چىرايلىق شەكىلدە ياراتتۇق، ئاندىن ئەگەر ئۇ ئىنسان ئاللاھقا ئىتائەت قىلىپ، پەيغەمبەرگە ئەگەشمىسە، ئۇنى دوزاخقا قايتۇرىمىز. لېكىن ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە ئۈزۈلۈپ قالمايدىغان ۋە كېمىيىپ كەتمەيدىغان ئەجىر _ مۇكاپات بار.

7 _ ئى ئىنسان! ئاللاھنىڭ ئۆلۈكلەرنى تىرىلدۈرۈشكە ئەلۋەتتە قادىر ئىكەنلىكىگە دالالەت قىلىدىغان ئوپئوچۇق دەلىللەر تۇرسا، سېنىڭ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى ئىنكار قىلىشىڭغا سەۋەب بولغان نەرسە نېمە؟

8 _ قىيامەت كۈنىنى ئىنسانلار ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقىرىدىغان كۈن قىلىپ بەلگىلىگەن ئاللاھ ھەممە مەخلۇقات ئۈستىدىن ھۆكۈم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئەمەسمۇ؟ ئەھۋال بۇنداق بولغان ئىكەن، ئىنسانلار ياخشىلىققا بۇيرۇلماي ياكى يامانلىقتىن مەنئى قىلىنماي، قىلغان ياخشى ئەمەللىرىگە مۇكاپات، يامان ئەمەللىرىگە جازا بېرىلمەي تەرك ئېتىلەمدۇ؟ بۇنداق بولۇشى توغرا ئەمەس ۋە ھەرگىز مۇنداق بولمايدۇ.

ئەلەق سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5_ ئى پەيغەمبەر! ساڭا نازىل قىلىنغان قۇرئان ئايەتلىرىنى ھەممە ئىنساننى ئۇيۇلغان قىزىل قان پارچىسىدىن ياراتقان يېگانە ياراتقۇچى رەببىڭنىڭ ئىسمى بىلەن باشلاپ ئوقۇغىن. ئى پەيغەمبەر! ساڭا نازىل قىلىنغان ئايەتلەرنى ئوقۇغىن. ھەقىقەتەن سېنىڭ رەببىڭ بەندىلىرىگە قەلەم بىلەن يېزىشنى ئۆگەتكەن، ئىنسانغا بىلمىگەن نەرسىلىرىنى بىلدۈرۈپ، ئۇنى جاھالەتنىڭ قاراڭغۇلۇقلىرىدىن ئىلىم _ ئىرپاننىڭ نۇرىغا چىقارغان، ئاتا _ ئېھسانلىرى ناھايىتى كۆپ، ئەڭ كەرەملىك زاتتۇر.

6 _ 7_ شەكسىزكى، بايلىق ئىنساننى ھاكاۋۇرلاشتۇرغان چاغدا، ئۇ ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىدىن چەتنەپ كېتىدۇ. ھەربىر ھەددىدىن ئاشقۇچى ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىدىغانلىقىنى بىلىپ قالسۇن. ئاللاھ شۇ چاغدا ھەربىر ئادەمگە قىلغان ياخشى – يامان ئەمەلىگە قاراپ مۇكاپات ياكى جازا بېرىدۇ.

9 _ 12_ ناماز ئوقۇۋاتقان بەندىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ناماز ئوقۇشتىن توسقان ئەبۇ جەھىلنىڭ بۇ ھاكاۋۇرلۇقىدىنمۇ ئاجايىپ ئىشنى كۆردۈڭمۇ؟ دەپ باققىنە، ناۋادا ناماز ئوقۇشتىن مەنئى قىلىنغان كىشى توغرا يولدا بولۇپ، كىشىلەرنى تەقۋادارلىققا بۇيرۇغان بىرى بولسىچۇ؟ شۇنداق بولسىمۇ ئۇنى توسامدۇ؟

13 _ 19] دەپ باققىنە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ناماز ئوقۇشتىن توسقان ئەبۇ جەھىل ئۆزى دەۋەت قىلىنغان ھەقىقەتنى ئىنكار قىلغان ۋە ئىمان ئېيتىشتىن باش تارتقان بىرى بولسىچۇ؟ ئۇ بارلىق قىلمىشلىرىنى ئاللاھنىڭ كۆرۈپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلمىدىمۇ؟ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇ ئەبۇ جەھىل گۇمان قىلغاندەك ئەمەس. ئەگەر ئۇ ساڭا دۈشمەنلىك قىلىشتىن ۋە ئەزىيەت قىلىشتىن يانمىسا، بىز بۇنداق يالغانچى گۇناھكارنى كوكۈلىسىدىن قاتتىق تۇتۇپ جەھەننەمگە تاشلايمىز. بۇ ھەددىدىن ئاشقان

گۇناھكار ئازابتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ سورۇنداشلىرىنى يارده‌مگه چاقىرىپ باقسۇن، بىز بولساق دوزاخنىڭ ئازاب پەرىشتىلىرىنى چاقىرىمىز. ئەمەلىيەت ھەرگىز ئەبۇ جەھىل گۇمان قىلغاندەك ئەمەس. ئى پەيغەمبەر! ئۇ كاپىر ساڭا قىلچە زىيانكەشلىك قىلالمايدۇ، سەن ئۇنىڭغا ھەرگىز ئىتائەت قىلمىغىن، نامازدىن توسسا بويسۇنمىغىن، رەببىڭگە سەجدە قىلغىن ۋە تائەت _ ئىبادەتنى كۆپ قىلىپ، ئۇنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشىش ئارقىلىق ئۇنىڭغا يېقىنلىق ھاسىل قىلغىن.

قەدر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھ نىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ شەك _ شۈبھىسىزكى، بىز قۇرئاننى رامىزان كېچىلىرىنىڭ بىرى بولغان ئۇلۇغ ۋە شەرەپلىك قەدر كېچىسىدە نازىل قىلدۇق.

2 _ ئى پەيغەمبەر! قەدر كېچىسىنىڭ قانداق كېچە ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟

3 _ قەدر كېچىسى مۇبارەك كېچە بولۇپ، ئۇ كېچىدە قىلىنغان ئەمەل _ ئىبادەت باشقا ۋاقىتلاردا مىڭ ئاي ئەمەل _ ئىبادەت قىلغاندىن ياخشىدۇر. بۇ ئاللاھ ئىسلام ئۈممىتىگە ئاتا قىلغان كاتتا ئىنئامدۇر.

4 _ ئۇ كېچىدە پەرىشتىلەر ۋە جىبرىل ئەلەيھىسسالامنىڭ چۈشۈشى ناھايىتى كۆپ بولىدۇ، ئۇلار رەببى شۇ يىلى بەلگىلىگەن ھەربىر ئىش توغرۇلۇق رەببىنىڭ ئەمرى بىلەن چۈشىدۇ.

5 _ ئۇ كېچە تاڭ يورۇغانغا قەدەر پۈتۈنلەي ئامانلىق بولغان ۋە يامانلىق بولمىغان بىر كېچە بولىدۇ.

بەيىنە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ يەھۇدىيلار، خىرىستىيانلار ۋە مۇشرىكلاردىن ئىبارەت كاپىرلار ئۆزلىرىگە بۇرۇنقى ساماۋى كىتابلاردا ۋەدە قىلىنغان ئالامەت كەلگەنگە قەدەر، ئۆزلىرىنىڭ كاپىرلىقىنى تاشلىمىدى.

2 _ ئۇ ئالامەت ئۇلارغا پاك سەھىپىلەردىكى قۇرئان ئايەتلىرىنى ئوقۇپ بېرىدىغان مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدۇر.

3 _ ئۇ سەھىپىلەر كىشىلەرنى ھەقىقەتكە ۋە توغرا يولغا يېتەكلەيدىغان راست خەۋەرلەرنى، ئادالەتلىك ئەھكاملارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان.

4 _ ئۆزلىرىگە ساماۋى كىتابلار نازىل بولغان يەھۇدىيلار بىلەن خىرىستىيانلار ئۆزلىرىنىڭ كىتابلىرىدا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەققىدىكى بېشارەتلەرنى ئوقۇپ ئۇنىڭ سۈپەتلىرىنى بىلگەن بولۇپ، ئۇلار كېلىدىغانلىقى تەۋرات ۋە ئىنجىلدا ۋەدە قىلىنغان پەيغەمبەرنىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىكەنلىكىنى ئېنىق ۋە روشەن بىلگەندىن كېيىنلا ئىختىلاپلاشتى. ئۇلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەقىقىي پەيغەمبەر ئىكەنلىكى توغرۇلۇق ھەممە بىردەك ئىتتىپاق ئىدى، ئەمما مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر بولۇپ كېلىۋىدى، ئۇلار ئىككى پىرقىغا ئايرىلدى، بىر پىرقە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتتى، يەنە بىر پىرقە ھەسەت قىلىپ ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى ئىنكار قىلدى.

5 _ ئۇلار بارچە شەرىئەتلەردە مۇشرىكلىكتىن يىراق تۇرۇپ، ئەمەل _ ئىبادەتلەرنى ئاللاھنىڭ ئۆزىگىلا قىلىشقا، نامازنى مۇكەممەل ئادا قىلىشقا، زاكاتنى بېرىشكە بۇيرۇلغان ئىدى. ئەنە شۇ توغرا دىن بولغان ئىسلامدۇر.

6 _ شەكسزكى، يەھۇدىيلاردىن، خىرىستىيانلاردىن ۋە مۇشىركلاردىن ئىبارەت كاپىرلارنىڭ جازاسى جەھەننەمدۇر. ئۇلار جەھەننەمدە مەڭگۈ قالىدۇ. ئەنە شۇلار مەخلۇقاتنىڭ ئەڭ يامىنىدۇر.

7 _ شەكسزكى، ئاللاھقا ئىمان ئېيتقان، پەيغەمبەرگە ئەگەشكەن ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشىلەرگە كەلسەك، ئەنە شۇلار مەخلۇقاتنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر.

8 _ ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈنى رەببىنىڭ دەرگاھىدىكى مۇكاپاتى قەسرلىرىنىڭ، دەل _ دەرەخلىرىنىڭ ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان، مەڭگۈلۈك قارارگاھ بولغان ناھايىتى ئېسىل جەننەتلەردۇر. ئۇلار بۇ جەننەتلەردە مەڭگۈ تۇرىدۇ. ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولۇپ، ياخشى ئەمەللىرىنى قوبۇل قىلىدۇ، ئۇلارمۇ ئاللاھنىڭ ئۆزلىرىگە تەييارلىغان كاتتا ئىنئاملىرىدىن رازى بولىدۇ. بۇ مۇكاپاتقا رەببىدىن قورققان ۋە ئۇنىڭغا ئاسىلىق قىلىشتىن ساقلانغان ئادەملا ئېرىشەلەيدۇ.

زەلزەلە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 3_ زېمىن قاتتىق تەۋرىتىلگەن، زېمىن قوينىدىكى ئۆلۈكلەرنى ۋە خەزىنىلەرنى سىرتقا چىقارغان چاغدا، ئىنسان قاتتىق قورققانلىقتىن: «بۇ زېمىنغا نېمە بولغاندۇ؟» دەپ كېتىدۇ.

4 _ 5_ قىيامەت كۈنى زېمىن ئۆزىنىڭ ئۈستىدە قىلىنغان ياخشى _ ياماننى ئەمەللەردىن خەۋەر بېرىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇنى شۇنداق خەۋەر بېرىشكە بۇيرۇيدۇ.

6 _ ئۇ كۈندە ئاللاھنىڭ ئىنسانلارغا ياخشى _ ياماننى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ياكى جازاسىنى بېرىشى ئۈچۈن، ئۇلار ھېساب مەيدانىدىن بىر قانچە توپقا بۆلۈنگەن ھالدا قايتىشىدۇ.

7 _ 8 _ كىمكى زەررىچىلىك ياخشى ئىش قىلسا، ئاخىرەتتە ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرىدۇ. كىمكى زەررىچىلىك ياماننى ئىش قىلىدىكەن، ئاخىرەتتە ئۇنىڭ جازاسىنى تارتىدۇ.

ئادىيات سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن.

1 _ 6_ ئاللاھ ئۆزىنىڭ يولىدا دۈشمەن تەرەپكە قاراپ تېز چاپقۇچى، ناھايىتى تېز چاپقانلىقتىن تىنىقلىرىنىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇرغۇچى، تۇياقلىرىدىن ئوت چىقارغۇچى، ئەتىگەندە دۈشمەن ئۈستىگە باستۇرۇپ كىرگۈچى، تېزلىكىدىن توپا _ چاڭ چىقارغۇچى، تېز يۈگۈرگەنچە بېرىپ دۈشمەن توپىغا ئېچىگە كىرىپ كەتكۈچى ئاتلار بىلەن قەسەم قىلىپ دېدىكى، ئىنسان ھەقىقەتەن رەببىنىڭ نېمەتلىرىگە بەكمۇ تۇزكورلۇق قىلغۇچىدۇر. شەكسزكى، ئۇ ئۆزىنىڭ تۇزكورلۇقىنى ئىقرار قىلغۇچىدۇر، ئۇ پۇل _ مالنى ئىنتايىن ياخشى كۆرىدۇ.

9 _ 11_ ئۇ ئىنسان ئاللاھ ھېساب ئېلىش ۋە تېگىشلىك مۇكاپات ياكى جازا بېرىش ئۈچۈن، قەبرىلەردىكى ئۆلۈكلەرنى سىرتقا چىقارغان دىللاردا يوشۇرۇنغان ياخشىلىق ۋە يامانلىق ئوچۇق ئاشكارا ئوتتۇرىغا چىققان چاغدا، ئۆزىنى قانداق ئىشلارنىڭ كۈتۈۋاتقانلىقىنى بىلمەمدىغاندۇ؟ ئۇ كۈندە ئىنسانلارنىڭ رەببى ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىدىن تولۇق خەۋەردارىدۇر، ئۇنىڭغا ھېچقانداق نەرسە مەخپىي ئەمەستۇر.

قارىئە سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1_ دەھشتى بىلەن كىشىلەرنىڭ دىللىرىغا قورقۇنچ سالغۇچى.

2 _ ئۇ دەھشەت سالغۇچى نېمە؟

3 _ ئۇ دەھشەت سالغۇچىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سەن نەدىن بىلىسەن؟

4 _ (ئۇ قىيامەت كۈندۈر) شۇ كۈندە ئىنسانلار تارقىلىپ كەتكەن پەرۋانىدەك بولۇپ كېتىدۇ.

5 _ تاغلار ئېتىلغان يۇڭدەك بولۇپ كېتىدۇ.

6 _ 7 _ ياخشى ئەمەلى ئېغىر كەلگەن ئادەمگە كەلسەك، ئۇ كۆڭۈللۈك تۇرمۇشتا بولىدۇ.

8 _ 9 _ ياخشى ئەمەلى يېنىك كەلگەن ئادەمگە كەلسەك، ئۇنىڭ جايى ھاۋىيە بولىدۇ.

10 _ ھاۋىيەنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سەن بىلەمسەن؟

11 _ ئۇ قىزىق ئوتتۇر.

تەكاسۇر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2_ (ئى ئىنسانلار!) پۇل _ مالنىڭ ۋە بالىلارنىڭ كۆپلۈكى بىلەن پەخىرلىنىش سىلەرنى ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن غەپلەتتە قالدۇردى. سىلەردىكى بۇ غەپلەت سىلەر ئۆلۈپ قەبرىگە كۈمۈلگەنگە قەدەر داۋاملاشتى.

3 _ بۇنداق قىلىش توغرا ئەمەس، ئاخىرەت نېمەتلىرىنىڭ سىلەر ئۈچۈن ئەڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى كەلگۈسىدە بىلىپ قالىسىلەر.

4 _ ئاندىن يەنە ئاگاھ بولۇڭلاركى، ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن غەپلەتتە قېلىشتەك بۇ قىلمىشىڭلارنىڭ يامان ئاقىۋىتىنى كەلگۈسىدە بىلىپ قالىسىلەر.

5 _ 8] پۇل _ مېلىمىزنى ۋە بالىلىرىمىزنى كۆپەيتىمىز دەپ، ئاللاھقا تائەت _ ئىبادەت قىلىشتىن غەپلەتتە قېلىش قەتئىي توغرا ئەمەس. ئەگەر سىلەر راستتىنلا بىلگەن بولساڭلار، ئەلۋەتتە بۇنداق قىلىشتىن يانغان ۋە ئۆزۈڭلارنى ھالاكەتتىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن ئالدىرىغان بولاتتىڭلار. سىلەر چوقۇم جەھەننەمنى كۆرىسىلەر. كۆرگەندىمۇ شەك قىلالمايدىغان دەرىجىدە ئېنىق كۆرىسىلەر. ئاندىن قىيامەت كۈنى دۇنيادا سىلەرگە بېرىلگەن نېمەتلەر توغرۇلۇق سوراق قىلىنىسىلەر.

ئەسر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] ئاللاھ ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا ۋە چەكسىز قۇدرىتىگە دالالەت قىلىدىغان ئاجايىپ ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان زامان بىلەن قەسەم قىلىپ، ئادەم بالىسىنىڭ ھالاكەت ئىچىدە ئىكەنلىكىنى تەكىتلىدى.

3 _ پەقەت ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان، بىر – بىرىگە ھەقىقەتتە چىڭ تۇرۇشنى، ئاللاھقا ئىتائەت قىلىشنى ۋە ئۇنىڭدا چىداملىق بولۇشنى تەۋسىيە قىلىشقان كىشىلەرلا زىيان تارتمايدۇ.

ھۇمەزە سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ كىشىلەرنى كەمسىتكۈچى ۋە ئۇلارنىڭ غەيۋىتىنى قىلغۇچى ھەربىر گۇناھكارنىڭ ھالىغا ۋاي،

2 _ ئۇ پۇل _ مال توپلاش ۋە ئۇنى ساناش بىلەنلا بولۇپ كەتتى.

3 _ ئۇ توپلىغان پۇل _ مېلىنى ئۆزىنىڭ بۇ دۇنيادا مەڭگۈ قېلىشىغا ۋە ئاخىرەتتە ھېساب بېرىشتىن قېچىپ قۇتۇلۇشىغا كاپالەتلىك قىلىدۇ دەپ ئويلايدۇ.

4 _ ئەمەلىيەت ھەرگىز ئۇ ئويلىغاندەك بولمايدۇ، ئۇ تاشلانغان ھەربىر ئادەمنى پارچىلىۋېتىدىغان دوزاخ ئوتىغا تاشلىنىدۇ.

5_ ئى پەيغەمبەر! سەن دوزاخنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى بىلەمسەن؟

6 _ 7] ئۇ ئاللاھ ياندۇرغان، ھارارىتىنىڭ قاتتىقلىقىدىن بەدەنلەردىن ئۆتۈپ يۈرەكلەرگە كىرىپ كېتىدىغان شىددەتلىك ئوتتۇر.

8 _ 9 _ ئۇلار چىقىپ كېتەلمەسلىكى ئۈچۈن ئۇزۇن دەملەر بىلەن تاقىلىدىغان دوزاخقا سولىنىدۇ.

فىل سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! ئۇلۇغ كەئبىنى يىقىتىش ئۈچۈن يەمەندىن ئاتلىنىپ كەلگەن ئەبرەھەنىڭ پىللىق قوشۇنىنى رەببىڭنىڭ قانداق ھالاك قىلغانلىقىنى كۆرمىدىڭمۇ؟

2 _ رەببىڭ ئۇلارنىڭ بۇ رەزىل پىلانىنى بەربات قىلىۋەتمىدىمۇ؟

3 _ 4 _ رەببىڭ ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ساپال تاشلارنى ياغدۇرىدىغان توپ _ توپ قۇشلارنى ئەۋەتتى.

5 _ شۇنىڭ بىلەن ئۇ قۇشلار ئۇلارنى چاينىۋېتىلگەن سامانىدەك قىلىۋەتتى.

قۇرەيش سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 4_ قۇرەيشلەرگە ئوڭايلىق يارىتىپ بېرىلگەنلىكى، ئۇلارنىڭ خاتىرجەملىكى، مەنپەئەتلىرىنىڭ ئۆز يولىدا داۋاملىشىۋاتقانلىقى، قىشتا يەمەنگە، يازدا شامغا قىلىدىغان سەپەرلىرىنىڭ مۇنتىزىم كېتىۋاتقانلىقى، ئېھتىياجلىق نەرسىلىرىگە ئېرىشىش يوللىرىنىڭ ئوڭايلاشتۇرۇپ بېرىلگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇلار ئۆزلىرىنى ئاچلىقتىن تويغۇزغان، چوڭ قورقۇنچلاردىن خاتىرجەم قىلغان ۋە مۇشۇ ئۇلۇغ كەئبىنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھقا شۈكۈر قىلسۇن ۋە ئىبادەت قىلسۇن.

مائۇن سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئاخىرەتتىكى تىرىلىشنى، ئەمەللەرگە مۇكاپات ياكى جازا بېرىلىدىغانلىقىنى يالغان دېگەن ئادەمنىڭ ھالىنى كۆردۈڭمۇ؟

2 _ 3] ئۇ يۇرىكىنىڭ قاتتىقلىقىدىن، يېتىمنىڭ ھەققىنى بەرمەي، ئۇنى دۆشكەلەيدىغان، ھاجىتىنى راۋا قىلغۇدەك بىر نەرسىسى بولمىغان موھتاجغا تاماق بېرىشكە باشقىلارنى تەرغىب قىلمايدىغان ئادەمدۇر. ئۇ باشقىلارنى تەرغىپ قىلمىغان يەردە، ئۆزى قانداقمۇ بەرسۇن؟!

4 _ 5] نامازنى بىپەرۋالىق بىلەن ئوقۇيدىغان، ۋاقتىغا رىئايە قىلمايدىغان، تەلەپ قىلىنغان بويىچە ئادا قىلمايدىغان كىشىلەرگە قاتتىق ئازاب بار.

6 _ 7] ئۇلار ئەمەللىرىنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن قىلىدىغان، ئەڭ ئەقەللىي ئۆتنە _ يېرىمنى قىلىشنىمۇ ئۆزى قىلمايلا قالماي، باشقىلارنىمۇ قىلىشتىن توسىدىغان، ئاللاھقا ئىبادەتنىمۇ مۇكەممەل ئادا قىلمايدىغان، ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگىمۇ ياخشىلىق قىلمايدىغان كىشىلەردۇر.

كەۋسەر سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! بىز ساڭا ھەقىقەتەن دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك نۇرغۇنلىغان ياخشىلىقلارنى ئاتا قىلدۇق. جەننەتتە ساڭا ئاتا قىلىندىغان، ئىككى تەرىپى مەرۋايىت بىلەن قاپلانغان، تېگى ئىپاردىن بولغان ھەۋزى كەۋسەرمۇ بۇنىڭ قاتارىدىندۇر.

2 _ شۇڭا، سەن بارلىق نامازلىرىڭنى رەببىڭ ئۈچۈن خالىس ئادا قىلغىن، قۇربانلىقىڭنى ئۇنىڭ ئۈچۈنلا قىلغىن.

3 _ نەسلى قۇرۇپ كېتىدىغان ئادەم — ئۇ سەن ئېلىپ كەلگەن ھىدايەت بىلەن نۇرنى يامان كۆرىدىغان ۋە ساڭا ئۆچمەنلىك قىلىدىغان ئادەمنىڭ ئۆزىدۇر.

كافىرۇن سۇرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 2] ئى پەيغەمبەر! ئاللاھنى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنى ئىنكار قىلغانلارغا ئېيتقىنكى، «ئى كاپىرلار! سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا ۋە ساختا ئىلاھلارغا مەن چوقۇنمايۋاتىمەن.

3 _ سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلمايۋاتىسىلەر. ئۇ ئىبادەت قىلىنىشقا ھەقلىق بولغان يېگانە ئىلاھتۇر.

4 _ مەن سىلەر چوقۇنغان بۇتلارغا ۋە باتىل ئىلاھلارغا قەتئىي چوقۇنمايمەن.

5 _ سلەرمۇ بۇنىڭدىن كېيىن مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان ئاللاھقا ئىبادەت قىلمايسىلەر.

6 _ سلەر ئەگىشىشتە چىڭ تۇرۇۋاتقان دىنىڭلار ئۆزۈڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىممۇ ئۆزۈم ئۈچۈندۇر، مەن بۇ دىندىن باشقا دىننى تەلەپ قىلمايمەن».

نەسر سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 3] ئى پەيغەمبەر! ساڭا قۇرەيش كاپىرلىرى ئۈستىدىن غەلىبە ۋە مەككىنىڭ فەتھىسى نىسىپ بولغان ۋە سەن نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ ئىسلام دىنىغا توپ _ توپ بولۇپ كىرگەنلىكىنى كۆرگەن چېغىڭدا، رەببىڭنى مەدھىيەلەپ كۆپلەپ تەسبىھ ئېيتىش ۋە كۆپلەپ ئىستىغپار ئېيتىش ئارقىلىق، ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا بېرىشقا تەييارلىق قىلغىن. شەكسىزكى، ئاللاھ ئەزەلدىن تەسبىھ ئېيتقۇچىلارنىڭ ۋە گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلغۇچىلارنىڭ تەۋبىسىنى بەكمۇ قوبۇل قىلغۇچىدۇر. ئاللاھ ئۇلارغا رەھىم قىلىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىدۇ.

مەسەد سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئەبۇ لەھەب مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئەزىيەت يەتكۈزگەنلىكى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئىككى قولى قۇرۇپ كەتسۇن! ئۇ بەدبەخت بولۇپ كەتسۇن! ئەبۇ لەھەبنىڭ ھالاكىتى ئەمەلگە ئاشتى

2 _ ئۇنىڭ پۇل _ مېلى ۋە بالىلىرى ئۇنىڭغا قىلچە ئەسقاتمىدى، ئاللاھنىڭ ئۇنىڭغا چۈشكەن ئازابىدىن ھېچ نەرسىنى قايتۇرالمىدى.

3 _ 4] ئۇ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىغا تىكەنلەرنى تاشلاپ قويۇپ ئەزىيەت قىلىدىغان ئايالى ئۇزاققا قالماي لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا كىرىدۇ.

5 _ ئايالىنىڭ بوينىدا مەھكەم ئېشىلگەن قاتتىق ۋە قوپال ئارغامچا بولىدۇ، ئۇ ئارغامچا بىلەن دوزاخقا سۆرىلىدۇ، ئاندىن دوزاخنىڭ ئاستى قەۋىتىگە تاشلىنىدۇ.

ئىخلاس سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ ئى پەيغەمبەر! ئېيتقىنكى، ئۇ ئاللاھ ئىلاھلىقتا يەككە _ يېگانىدۇر، ئۇنىڭ ئىلاھلىقىدا ھېچكىم ئۇنىڭغا شېرىك بولالمايدۇ.

2 _ ئاللاھ ھۆرمەت _ ئىززەتتە، ئۇلۇغلۇق ۋە كاتتىلىق سۈپەتلىرىدە كامالىغا يەتكەن زات بولۇپ، خالايىق ھاجەتلىرىنى راۋا قىلىشتا ئۇنىڭغا يۈزلىنىدۇ، ئۇنىڭغا ئىلتىجا قىلىدۇ.

3_ ئۇنىڭ بالىسى يوق، ئاتىسىمۇ يوق ۋە ئايالىمۇ يوقتۇر.

4 _ ئىسىملىرىدە ياكى سۈپەتلىرىدە ۋە ياكى ئىش – پائالىيەتلىرىدە ھېچكىم ئۇنىڭغا تەڭداش ياكى ئوخشاش بولالمايدۇ.

فەلەق سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 5_ ئى پەيغەمبەر! سەن «بارلىق مەخلۇقاتنىڭ يامانلىقىدىن، زىيانكەشلىكىدىن، قاتتىق قاراڭغۇلۇقى بىلەن كىرگەن كېچىنىڭ يامانلىقىدىن، ئۇ كېچىدىكى يامانلىقلاردىن ۋە زىيانكەشلىكلەردىن، چېگىكلەرگە دەم سالىدىغان سېھىرگەرلەرنىڭ يامانلىقىدىن، ئاللاھ ئىنسانلارغا ئاتا قىلغان نېمەتكە چىدىماي، ئۇنىڭ يوقلىشىنى تىلەيدىغان ھەسەتخورنىڭ ھەسەت قىلغان چاغدىكى يامانلىقىدىن، سۈبھىنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا سىغىنىپ پاناھ تىلەيمەن ۋە ئۇنىڭ بىلەن قوغدىنىمەن» دېگىن.

ناس سۈرىسى

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن (باشلايمەن).

1 _ 6 _ ئى پەيغەمبەر! سەن «ئىنسانلارنىڭ دىللىرىغا يامانلىقلارنى ۋەسۋەسە قىلغۇچىلارنىڭ يامانلىقىدىن، ئۇلارنى ساقلاشقا قادىر بولغان رەببى، ئىنسانلارنىڭ ھەممە ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچى ۋە ئۇلاردىن بىھاجەت بولغۇچى پادىشاھى، ئىنسانلارنىڭ ھەقىقىي مەبۇدى ۋە يېگانە ئىلاھى بولغان ئاللاھقا سىغىنىپ، كىشىلەر غەپلەتتە قالسا ئۇلارغا يامانلىقلارنى خىيال قىلدۇرىدىغان، ئۇلار ئاللاھنى ياد ئەتسە دەرھال يوقىلىدىغان شەيتاننىڭ زىيانكەشلىكىدىن، ئىنسانلارنىڭ دىللىرىغا يامانلىقنى ۋە شەك _ شۈبھىلەرنى سالىدىغان جىن شەيتانلارنىڭ ۋە ئادەمىي شەيتانلارنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن ۋە ئاللاھقا سىغىنىپ قوغدىنىمەن» دېگىن.

جانابی ئاللاه تائالانىڭ یاردىمی ۋە مۇۋەپپەق قىلىشى بىلەن «تەپسىرى مۇيەسسەر»نىڭ تەرجىمىسى تۈگىدى.

هىجرىيە 1440 _ يىلى ئۈلۈغ رامزاننىڭ 8– كۈنى.

مىلادىيە 2019 _ يىلى 13 – ماي، كېچە سائەت 1:30.

جىددە ـــ سەئۇدى ئەرەبىستان.